

Õnnitlusi uueks aastaks

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIKOMITEE,
REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

Laupäeval, 16. jaanuaril 1965

Nr.
1 (611)
XVIII aastakäik

EKSAMID!
EKSAMID!
EKSAMID!

Veelgi pingsamale ja tulemusrikkamale tööle

Seljataha on jäänud 1964. aasta oma rõõmude ja mu-
rede, töö, raskuste ületamise ja innustavate saavutustega.
Meie kõrgemad ja kesk-eriõppeasutused tegid 1964.
aastal täie vastutustundega oma tähtsat ja suurt tööd meie
ajastule vääriliste noorte spetsialistide kasvatamisel.

Saabunud 1965. aasta, Eesti Nõukogude Sotsialistliku
Vabariigi juubeliaasta, innustab meid veelgi pingsamale
ja tulemusterikkamale tööle kommunistliku ühiskonna ehi-
tamisel.

Algava uue aasta puhul soovin kõigile õpilastele, üli-
õpilastele, aspirantidele, õppejõududele, töölistele ja tee-
nistujatele õnne ning edu õpinguis ja töös ning kordamine-
kuid isiklikus elus.

Head uut aastat, seltsimehed!

E. Kesküla,
ENSV MN Riikliku Kõrgema ja
Kesk-erihariduse Komitee esimehe
asetäitja

TRÜ Spordiklubi õnnitleb uue aasta puhul oma rohke-
arvulist liikmeskonda ja soovib uut edu õpingutes, spordis
ja töös.

TRÜ Spordiklubi juhatus

«Matemaatika humanitaarteadustes»

Kevadsemestri alguses võib
ülikoolis kuulata kursust «Mate-
maatika humanitaarteadustes».
Loengud organiseerib vene kir-
janduse kateeder ja need on
määratud eeskätt keele- ja kir-
jandusteadlastele. Täpsete mee-
todite kasutamise vajalikkus fi-
loloogilises uurimistöös ei ole
enam kahtluse all ja sellepärast
on elementaarse matemaatilise
aparaadi valdamine saanud
täiesti möödapääsmatuks.

Loenguid hakkab pidama nõu-
kogude tuntud matemaatik, füü-

sika-matemaatika doktor V. A.
Uspenski — Üleliidulise Teadus-
lik-tehnilise Informatsiooni Ins-
tituudi informatsiooni teadusli-
ke aluste sektori juhataja. Küla-
line on juba Tartus olnud: ta
võttis osa Kääriku suvekooli
tööst.

Loengute algus ei ole veel
kindlaks määratud, orienteeru-
valt algavad need 9. või 10. veeb-
ruaril.

Jälgige teadetetahvli! Igaüks
on teretulnud.

NSV LIIDU ESIVÖISTLU- SED KORVPALLIS

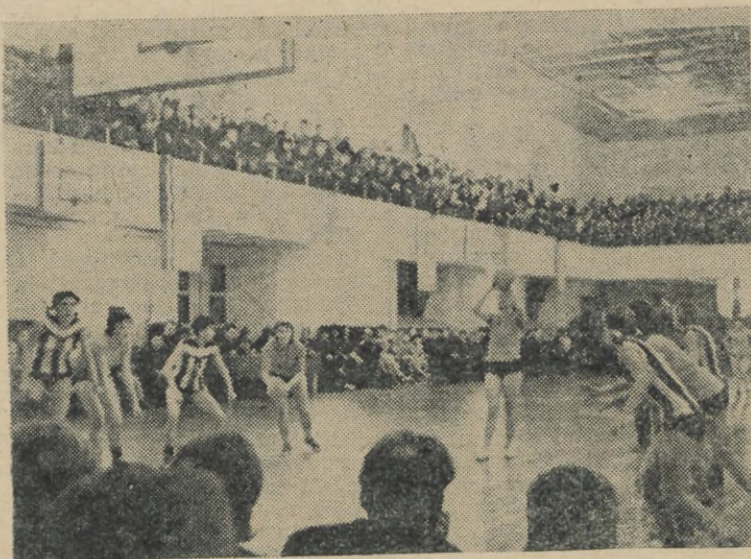
28. jaanuaril algab Riias turniir

22. detsembril alustasid Nõu-
kogude Liidu 12 paremat mees-
ja naiskonda rünnakuid meie
maa meistritiitlile. TRÜ nais-
kond alustas suursarja mängu
Siberi ühes kaugemas linnas
Novosibirskis. Enamikule nais-
konna liikmetest oli see aeg
võitluseks kahel rindel: soorita-
tada edukalt peatselt algavad
eksamid ja hästi esineda võist-
lustel. Viimast võib siiski rahul-
davaks lugeda — 2 võidupunk-
tiga on naiskond praegu 8.
kohal. Kolmveerand mängudest
on veel ees ja võimalusi posit-
siooni parandamiseks peaks lei-
duma. 28. jaanuaril algabki
Riias järjekordne turniir. Ka
sel korral võtavad ettevalmis-
tuse ajal põhilise energia eksa-
mid, kuid 4.—11. veebruarini
toimuv Tallinna turniir peaks
näitama jõudude õiget vahe-
korda. Meie maa meister ja lõp-
lik paremusjärjestus selgitatakse
aga Kiievis aprilli keskpaiku.
Novosibirskis tutvusime ka
sealse üliõpilaseluga. Väga meel-
diva mulje jättis nn. teaduslik
keskus. See kolmest mikrorajoo-
nist koosnev linnake mahutab

Teine koht ja finaalturniirile pääsemine on TRÜ Spordikooli
tütarlaste korvpallinaiskonnale suureks saavutuseks. Siit saame
järelkasvu ka ülikooli korvpalluritele.

Fotol (ülal): mängus Volgogradiga on tartlastel sooritada vaba-
vise.

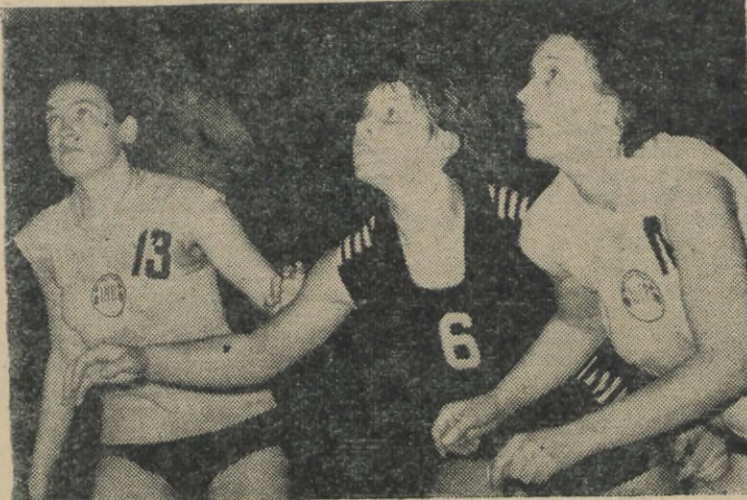
Enne esimest turniiri sai meie naiskond oma võimeid võrrelda
ainult Riia TTT naiskonnaga. Fotol paremal moment mängust.

endas ülikooli ja mitmeid-mit-
meid instituute koos ühisela-
muta ja muude ühiskondlike
hoonetega. Oma nägusate uus-
ehituste ja männisaludega on
linnake väga sarnane meie
Mustamäega. Erilise uhkusega
räägiti seal tuumafüüsika insti-
tuudist.

Novosibirsk oma nooruse ja
külalislahkusega jättis väga
meeldiva mulje kaugest Siberist.

M. RAADIK,
TRÜ naiskonna liige

EKSAMID!
EKSAMID!
EKSAMID!

KUIDAS LÄHEB...

... Ajaloo-Keeletea- duskonnas?

«Üldiselt lähevad hästi. Seda
eelkõige ajaloo- ja lääne filo-
loogia osakonnas, kus silmapaist-
valt debüteerivad I kursused.
Ühtegi rahuldavat pole seni
kommunistliku töö õpperühmas
— inglise filoloogia osakonna IV
kursusel. Tublid on prantsuse
filoloogid ja bibliograafid.

Üksikuid mitterahuldavaid hin-
deid esineb vene filoloogia ja
eesti filoloogia osakondades. Siin
on ka üks ebaõnnestunud eksam
tänapäeva eesti keelest, millega
esimesel katsel ei tulnud toime
tervelt 7 IV kursuse üliõpilast.

Nagu näitavad kogemused, jää-
vad raskemad eksamid ja kes-
semad hinded sessiooni lõppu.
Seepärast peame meeles vana-
sõna: «Ära hõiska enne õhtut!»,
kuid loodame seejuures kõige
paremat,» sõnas meile prode-
kaan H. Palamets.

... Füüsika- Matemaatika- teaduskonnas?

«Meil kulgeb eksamisessioon
normaalselt. Üldistusi teha pole
veel võimalik, sest sooritatud on

JÄTKAME MÖTTEVAHETUST

«Kas eksamid on vajalikud?»

Kõrgema õppeasutuse ülesan-
deks on valmistada rahvamajan-
duse ja riigi kultuurielu jaoks
küllaldaselt kvalifitseeritud ava-
ra silmaringiga mõtlemisvõime-
lisi spetsialiste. Seda peab garan-
teerima õppeplaan ja üliõpilase
töö kontrollimise süsteem ülikoo-
lis õppimise ajal. Artiklis «Kas
eksamid on vajalikud» vaadel-
dakse põhiliselt kontrollimise süs-
teemi ja tehakse järeldus, et ek-
sameid üliõpilaste teadmiste
kontrollimiseks ei ole vaja. Auto-
rite arvates tuleb eksamid asen-
dada nende artiklis nimetatud
nelja kontrollimise vormiga
(tentaamen, seminar, kollokvium
ja vestlus), neist osa on sellised,
kus üliõpilase teadmisi hinnatakse.
Peab ütlema, et need õppetöö
kontrollimise vormid ei ole mingi
avastus ja meie ülikooli kateed-
rites rakendatakse neid juba vist
sellest ajast peale, kui ülikool
eksisteerib. Mistahes õppejõud,
kes vähegi oma asja tõsisemalt
võtab ning kes peale teoreetiliste
distsipliinide lugemise tegeleb ka
praktikumide juhendamise-
ga, võib enamikul juhtudel enne ek-
samit suure tõenäosusega «en-
nustada», millise hinde üliõpilane
eksamil saab. Eranditest räägi-
takse ja neid arutatakse kateed-
rites nagu suursündmusi.

Kahekümneminutilise eksam

ei võimalda muidugi kontrollida,
kas üliõpilane valdab täielikult
kogu faktilist materjali. Seda ei
suuda ka kolm niisama pikka
vestlust, kuid eksam võimaldab
siiski saada pildi sellest, kas üli-
õpilasel on ülevaade kursusest
kui tervikust, kas ta suudab and-
tud kursuse ulatuses fakte üldis-
tada ja neist järeldusi teha. Sel-
leks muidugi ei tohi eksamiküsi-
mused olla aine programmist üks-
sikud väljavõtted, vaid peaksid
haarama ja sisaldama mitmetes
erinevates kursuse lõikudes kä-
siteldavat materjali. Seda on ar-
vatavasti kõige kergem teha eri-
kursuse omandamise kontrolli-
misel.

Sedalaadi eksam on mõeldav
muidugi ainult siis, kui kursust
on üliõpilase poolt omandatud
tervikuna (mitte osana sellest).
Niisugune kontroll õppejõu poolt
on aga tingimata ka vajalik, sest
ainult see võimaldab kindlaks te-
ha, kuidas üliõpilane orientee-
rub kogu kursuse materjalis ja
mida ta selle materjaliga peale
oskab hakata. Et üliõpilased tun-
nevad küllalt hästi faktilist ma-
terjali (arve, üksikuid valemuid
jpm.), on tavaline nähtus. Füü-
sikaosakonna õppejõududel on
aastatepikkused kogemused sel-
les, et kõige raskem on üliõpilas-
tel orienteeruda just kursuses
tervikuna. Ja just sellise tead-
miste terviklikkuse ja üldista-
misoskuse kontrolli osas on raske
eksamit ja eksaminaatorit asen-
dada ükskõik millega.

Tuleb muidugi nõustuda, et
meie semestrite ja sessioonide
süsteem on ebapraktiline. See
põhjustab tormamist, pealiskaud-
sust, isegi vaimset väsimust ja
halvemal juhul ka psüühilisi häi-
reid üliõpilaste hulgas. Pidades
vajalikuks eksamite süsteemi
edasist säilitamist, arvan, et on
vaja teha mõningaid muudatusi
semestrite ja sessioonide järjes-
tuses. Näib tõepoolest olevat va-
jalik, et praegu praktiseeritavad
sessioonid tuleks likvideerida.
Selle asemel tuleks lubada üli-
õpilasel eksameid sooritada kogu
semestri vältel. Tingimata vaja-

(Järg 2. lk-l.)

Muljeid Moskva-reisilt

Möödunud aasta oktoobri lõpul külastasin mõnd Moskva keeleõpetuslikku asutust, et teada saada, missugused on uusimad meetodilised suunad, mida siis juurutada meie ülikoolis. Moskvalased kohtlesid mind neile omase suure külalislahkusega ja andsid Tartusse kaasa peale heade soovide ja praktiliste nõuannete rohkesti meetodilist kirjandust ja näidiseid uutest õppevahenditest. Ühtlasi tekkis pealinna kolleegidel huvi meie töövõtete ja meetodilise kirjanduse vastu, mis on koostatud TRÜ õppejõudude poolt.

Eelkõige viibisin V. I. Lenini nimelises Moskva Riiklikus Pedagoogilises Instituudis, mis tundub olevat keeleõpetuse meetodika alal saavutanud enam kui teised. Sealne helitehnika laboratooriumi juhataja V. A. Voitkevits näitas kõike üksikasjaliselt, eriti hiljuti valminud poolkabiinidega fonosaali, mis on kõige täiuslikum Nõukogude Liidus. Selles saalis on lahendatud andekalt rida probleeme: üksikud tökohad on osaliste vaheseintega üksteisest küllaldaselt eraldatud, nii et kõik üliõpilased saavad samaaegselt valjusti rääkida. Igas kabiinis on magnetofon,

millele saab kvaliteetselt salvestada eeskujumaterjali, üliõpilase kõnet ja neid vaheldumisi kuulata. Samaaegselt valmistatakse koopia originaallindist 40 üliõpilasele. Mugavate peatelefonide külge on vibuga kinnitatud väike mikrofon, mis asub suust kogu aeg ühtlasel kaugusel ja võtab vastu ainult selle isiku häält. Passiivsete töövormide jaoks on avaras saalis arvukalt laudu, kus igas tökohas saab valida 8 programmi soovitava. Neid programme annavad helitehnikud aparaadiruumist, kust laenutatakse ka helilinte üliõpilastele ja õppejõududele individuaalseks kasutamiseks. Igal aastal saab helitehnika laboratoorium täienduseks 200 km uut magnetofonilinti. Laboratooriumi koosseisus on teenindavat personali 16 töötajat.

Maurice Thorez'i nimelisest I Moskva Riiklikust Võõrkeelte Instituudist sai meie võõrkeelte osakonnale huvitavat materjali tõlketeooria ja -praktika alalt, stilistika konsepte ja mitmesuguseid näitlikustamise kogemusi. Eriti meeldis nende uue tõlkekabineti sisustus, kus oli 10 uut tüüpi lihtsat õpimagnetofoni. Niisuguse magnetofoni käsitse-

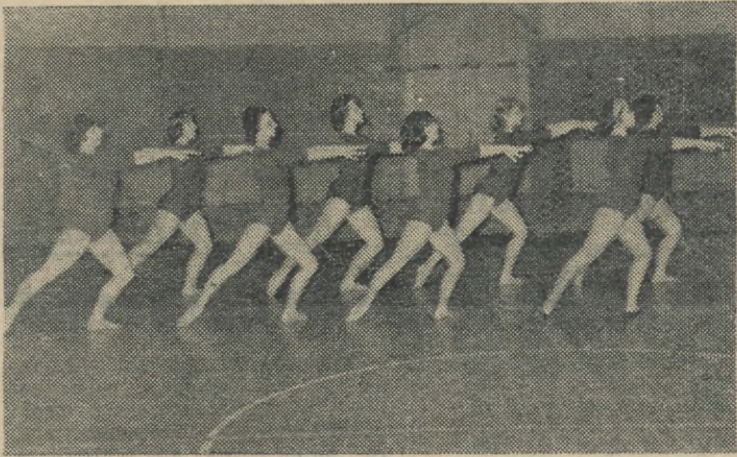
mine on lihtne, sest keeleõpetaja opereerib ainult ühe lülitiga: edasi-
kääk — stopp — tagasikäik. Kahes kinoklassis vaadati spetsiaalselt keeleõppimiseks valmistatud filme. Diafilme demonstreeriti diafoni abil. Diafon on diaprotektori ja magnetofoni baasil loodud uus seade diafilme ja saatetekstide sünkrooniliseks esitamiseks. Lahked meetodid tutvustasid uusimat meetodika-alast kirjandust ja suundi. Hästi sisustatud instituudi moodsas kohvik-söökla puhusime juttu tartlase Vello Hüvaga, kes õpib seal itaalia keelt peaaegu.

Kõrgemate koolide keskkino-laboratooriumis on viimasel ajal koostatud ja suure tiraažiga paljundatud õppefilme mitmesuguste ainete õpetamise soodustamiseks. TRÜ sai varuda sellest laboratooriumist kõik filmid.

Stuudios «Diafilm» on välja töötatud ja massiliselt tootmise juurutatud diafilmid, milledega koos on saadaval saatetekstid helilintidel ja -plaatidel. Saime täieliku komplekti niisuguseid uut tüüpi diafilme.

Üleliidulises Riiklikus Võõrkeelse Kirjanduse Raamatukogus tutvustasin Moskva keeleõpetajatele kogemusi, mis on meie ülikoolis diafilmide valmistamise ja rakendamise alal. Pärast ettekannet toimunud arutelu käigus selgitasime, kuidas diafilmid võiksid edaspidi õpetajaid senisest enam õppetöös aidata. Raamatukogutöötajad lubasid meile süstemaatiliselt saata uuemat meetodilist kirjandust võõrkeeltes. O. HAAS

B. MATVEI

Esinesid naisvõimlejad

Iga sügissemestri lõpul teevad ülikooli naisvõimlejad arvestuslikul esinemisõhtul kokkuvõtte tööst. Möödunud aasta lõpul toimunud võimlemisõhtul esines kokku 18 rühma, milledest üht näeme kõrvaloleval pildil. Naisvõimlemine on meie ülikoolis saavutanud massilise ulatuse. Selle ala harrastamisest võtab osa neli ja poolsada tütarlast. Peale hea rühi ja vajalike kehaliste omaduste arendamise jõuavad paljud teha edusamme ka meisterlikkuses. Nii näiteks täitsid möödunud semestril vanemõpetaja E. Kudu õpilased Gluuni Kuura, Heidi Rattur ja Helle Lepiksoo (ravisakonna V kursuse) II spordijärgu, kuna Lilja Vestre õpilased Evi Mootse, Aita Teder ja Liis Saarman (Ajaloos Keeleteaduskonnast) jõudsid III spordijärguni.

Kevadsemestril alustatakse vabariigi 25. aastapäeva tähistamiseks toimuvate Tartu II spordimängude kavade õppimist. Neist

Tartu linna suurimatest võimlemispidustustest tahab ülikooli naistevõimlemise osakond osa võtta täies koosseisus. Selleks edu uuel aastal!

DEKAANID ARVASID, ET...

TRÜ õppeosakond ja komso-molikomitee õppesektor pöördusid 1964. a. detsembris kõigi teaduskondade dekaanide poole järgmiste küsimustega:

1. Milliseid 1963/64. õppeaastal üliõpilaste poolt tehtud ettepanekuid arvestati käesoleval semestril õppetöö korraldamisel ja uute õppeplaanide koostamisel? Milliseid ettepanekuid ei olnud võimalik rakendada? Miks?

2. Kas õppetöö analüüsimine üliõpilaste poolt õigustab end?

3. Millist abi ja millistes vormides te ootaksite komso-moliorganisatsioonilt õppetöö ja distsipliini küsimustes?

Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan J. Peegel:

1. On arvestatud ettepanekuid nädalakoorumise reguleerimiseks ja eksamite paigutamiseks.

Ei olnud võimalik rakendada ühiskonnateaduste mahu (originaalkirjanduse hulga) piiramist.

2. Õigustab. Ainult arvamusi peaks korjama rohkem (ka erialagruppide kaupa) ja mitte vastutena üldises laadis küsimustele.

3. Ootaksime rohkem komso-moliaktiivi enesealgatust, õppetöö ja distsipliini regulaarset ja süstemaatilist silmaspidamist. Seni pole olnud vist ühtegi juhtumit, kus meetodilisele komisjonile või dekanadile oleks esitatud probleem n.-õ. «altront».

Kehakultuuriteaduskonna dekaan F. Kudu:

1. Möödunud õppeaastal ei teinud üliõpilased üldse ettepanekuid õppetöö korraldamise kohta.

2. Nagu kogemused näitavad, saab komso-moliorganisatsioon võtluses põhjusest puudumiste vastu väga palju ära teha.

Arstiteaduskonna prodekaan H. Vahter:

1. Üliõpilaste poolt tehtud ettepanekute alusel on õppetööst osavõtu kontroll pandud komso-moligrupile, mida kontrollib kursuse büroo õppesektor. Eksamite ümbertegemise loa saamine toimub eelneva kooskõlastamisega teaduskonna komso-molibüroos. Rakendati veel rida teisi ettepanekuid.

Ei olnud võimalik pikendada talvist eksamisessiooni üliõpilaste õppevaheaja arvel ja võtta 1965. a. rotaprintdiplani mõnda üliõpilaste poolt soovitud õppe-materjali, sest ettepanekud tehti alles siis, kui plaan oli teaduskonna nõukogus kinnitatud. Need planeerime 1966. aastasse.

Ei olnud võimalik anda vabakuulamise õigust aktiivsetele ÜTÜ liikmetele, sest ÜTÜ töö ühel erialal ei tohi toimuda õppetöös teiste erialade arvel. (Õppesektori märkus: seda õigust loengute vabakuulamine ei annagi. Loengute vabakuulamise õiguse saamise põhiliseks eelduseks on lähtesaadava materjali iseseisev läbitõdamine ja üliõpilane, omandanud loengukursuse või üksikud teemad iseseisvalt, võib vabanevat aega kasutada tööks ÜTÜ liinis või ühiskondlikuks tööks. Loengute

vabakuulamine ei alanda mingil määral nõudmisi selle üliõpilase suhtes. Kriteeriumiks saab siin olla ainult üliõpilaste teadlik suhtumine õppetöösse.)

2. Õppetöö analüüsimine üliõpilaste poolt õigustab end täielikult.

3. Senisest suuremat abi ootaks komso-moliorganisatsioonilt kontrollitööde ja arvestuste planeerimisel ja koordineerimisel kateedrite ja dekanadiga.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna prodekaan R. Tani:

1. Eelmisel aastal tegid üliõpilased väga vähe ettepanekuid. Rakendasime ettepanekuid peamiselt tehnilist laadi küsimustes. Mõningaid sisulisi küsimusi polnud võimalik lahendada seoses uute õppeplaanide kehtestamisega.

2. Õppetöö selline analüüsimine õigustab end täielikult.

3. Komso-moliorganisatsioonilt ootaks tõhusamat abi õppedistsipliini rikkujate suhtes, mahajääjate abistamiseks ja korralekutsumiseks.

Bioloogia-Geograafiateaduskonna endine dekaan H. Miidla:

1. Esines ka mitteasjalikke ettepanekuid. Tervet rida ettepanekuid saaks lahendada tootmisnõupidamistel või kooskõlastada õppejõududega, näit. pretensioonid loengu tempo, raskemate küsimuste selgitamise kohta jne. See oleks operatiivsem.

Üliõpilaste ettepanekul arutati läbi ja tehti vajalikud muudatused loomakasvatuse aluste ning taimefüsioloogia loengutes. Bio-meetria viidi üle vanemale kursusele, et aine oleks üliõpilastele paremini mõistetav.

«Kas eksamid on vajalikud?»

(Algus lk-1 1.)

likuks nõudeks võiks näiteks seada seda, et üliõpilane sooritab semestri (või-olla ka õppeaasta) jooksul teatud kindla hulga eksameid. Eksamite koguarv võiks senisest väiksem olla. Praegu näiteks on õppeplaani järgi füüsikatel matemaatilises analüüsis neli eksamit, füüsikas viis eksamit, NLKP ajaloo kaks eksamit. Ilma suurema kahjuta võiks nende eksamite arvu vähendada poole võrra. Füüsikas näiteks jätsimegi juba ühe eksami ära ja see ei madalda sugugi üliõpilaste teadmiste taset.

Eksamite ennetähtaegne sooritamise on ülikoolis olnud ammu aega harilikuks asjaks. Lubades üliõpilastel eksameid sooritada vabalt kogu semestri jooksul, stimuleeriksime neid veelgi enam kui praegu töötama kirjandusega, uurima algallikaid. Kartus, et üliõpilased sel juhul ei võta osa loengutest, on õigustatud siis, kui vastavad loengud ei paku üliõpilastele huvi, või kui eksameiks ettevalmistatava aine maht on nii suur, et ei jäta üliõpilasele enam muuks tööks aega. (Kahjuks mõned õppejõud tõesti planeerivad oma aine mahu nii suure, et selle korralikuks omandamiseks ei piisa isegi terve semestri tööst.)

Eksamite kõrval tuleb muidugi kogu aeg kontrollida ka üliõpilaste faktilisi teadmisi ja oskusi neid teadmisi praktiliselt rakendada. Siin võiks laialdaselt rakendada teste, elektroneksaminaatoreid jms. Põhiline teadmiste

kontroll toimugu aga siiski õppejõu poolt eksami käigus. Seejuures ei ole sugugi õige eksami aega piirata 20–30 minutiga. (Tunnistagem ausalt — kes siis saab selle ajaga hakkama! Minul läheb küll paar korda rohkem aega.)

Ei tohiks ka eriti taunitav olla eksami mitmekordne ümbertegemine, kui õppejõud või üliõpilane ise ei ole eksamitulemustega rahul.

Eksamitest võiksime loobuda siis, kui korraldaksime kõrgema õppeasutuse töö ümber ja viiksime ta keskkooli töö meetodilisele tasemele, kus õpilase iseseisva töö osa on suhteliselt väike.

Tuleb siiski arvestada, et põhiliseks töö vormiks ülikoolis on üliõpilase iseseisev töö. Loeng on ju ainult teatud abi üliõpilasele õpitava materjali kergemaks käsitsemiseks. Igasuguse iseseisva töö kontroll on aga alati olnud eksam (üksikõik, kas me seal siis paneme hinde või mitte, ja üksikõik, kas me seda teeme üks või mitu korda antud aine omandamise perioodil).

Vanasõna ütleb: enne ei maksa vana kaevu sülitada, kui uus valmis ei ole. Ma arvan, et arutelu aluseks võetud artikli autorid ei sihtinud õigesse suunda. Selle asemel, et arutada ja kritiseerida eksamite meetodikat, otsustati otsekohe eksamitest lahti saada. Tegelikult aga ka nende artikkel näitab, et saadi lahti ainult hindepanemisest, mitte eksamist.

K.-S. REBANE,

TRÜ eksperimentaalfüüsika kateedri juhataja

Kõne all olid kaasaegse bioloogia küsimused

6. ja 7. jaanuaril toimus Tartus informatsiooniline nõupidamine «Kaasaegse bioloogia küsimusi». Selle ülesandeks oli tutvustada laiemat üldsust (kõrgemate õppeasutuste õppejõude, teaduslikke töötajaid, kooliõpetajaid ja üliõpilasi) mõningate bioloogia ja geneetika sõlmprobleemide teaduslikult ja metodoloogiliselt korrektse käsitlusega.

ENSV TA tegevliige prof. H. Habermann kõneles mõtlemise süsteemist bioloogias, TRÜ geneetika ja darvinismi kateedri juhataja U. Paval rääkis geneetika ees seisvatest ülesannetest, TRÜ dialektilise ja ajaloolise materia-

lismi kateedri dotsent T. Loit esines teemal «Põhilised idealistlikud ja metafüüsilised suunad kaasaegses bioloogias».

Järgmisel päeval kuulati kolme ettekannet. TRÜ geneetika ja darvinismi kateedri assistent H. Kallak kõneles evolutsiooniteooria õpetamise olukorrast kõrgemas koolis, ENSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi sektori juhataja K. Paaver valgustas liigitekke küsimusi ja TRÜ meditsiini kesk-laboratooriumi juhataja K. Põldvere tegi ettekande meditsiinilisest ja so-maatilisest geneetikast.

ma omandamise huvides auditoorset tööd, vähendades vastavalt iseseisvaks tööks antava materjali hulka. Neis ainetes on organiseeritud paljundatud abimaterjale. On arvestatud lõpetanute ja praktikute ettepanekuid teatud probleemide sisu kujundamisel ja sügavuse andmisel.

Arvesse ei ole võetud ettepanekuid õppeprogrammide ja -plaanide oluliseks muutmiseks ja nõudmiste alandamiseks, milleks teaduskonnal pole õigust. Pealegi kõrvaldab uus õppeplaan rahanduse eriharus põhilise osa varem esinenud puudusi (ainete järjekord, üld- ja eriainete suhe jne.).

2. Õppetöö analüüsimine üliõpilaste poolt õigustab end, eriti, kui nad teadlikult lähtuvad õppeplaanidest ja -programmidest, mitte aga «kergema vastupanu» seisukohast.

Eriti võiks märkida üliõpilaste osa suurenemist puudumiste arvu vähendamisel. Seetõttu on tunduvalt vähenenud põhjusest puudumiste arv teaduskonnas. Sügavamalt peaksid aga üliõpilased analüüsima põhjusega puudumisi.

3. Õppetöö ja õppedistsipliini tugevdamine peab olema komso-moliorganisatsiooni kõigi liikmete põhiküsimuseks. Senini tundub see olevat mõnevõrra tagaplaanil.

Komso-moliorganisatsiooni (sealhulgas ka TRÜ komso-molikomitee) sisuline kontakt õppejõududega, eriti dekanatidega peaks süvenema. Rohkem tahaks ettepanekuid kuulda komso-moliaktiivilt.

Iga komso-moligrupp peaks reageerima viivitamatult igale õppetööst mahajäämisele ja distsipliinirikkumisele ning seda täie printsiipialusega. Komso-moligrupp peaks jälgima, et kõik üli-

Uut teatmekirjandust

V. I. Ленин и Сибирь. Библиографический указатель. Томск 1964. 246 lk. (1282 nim.).
Словарь атеиста. Москва 1964. 271 lk.
Соревнование двух систем. Справочник. Москва 1964. 256 lk.
Развитие мировой социалистической системы хозяйства и экономическое сотрудничество европейских социалистических стран — участниц СЭВ. Библиография. (Книги и статьи 1957—1962 гг.). Москва 1964. 168 lk.
Математико-экономические методы и модели. Применение математических методов и электронных вычислительных машин в технико-экономических вопросах. Библиографический указатель. Москва—Ленинград 1964. 170 lk. (1905 nim.).
Советская медицинская гелиминтология. Библиографический указатель отечественной литературы (1956—1960 гг.). Киев 1964. 288 lk.
Физика плазмы. Библиографический указатель 1955—1961. Москва 1964. 355 lk.
Д. С. Гурлев. Справочник по электронным приборам. Киев 1964. 520 lk.

Sületäis muljeid

Kehakultuuriteaduskonnas rakendatakse huvitavaid õppetöövorme. Viimati käisime Tallinnas õppekursioonil. Kahe päeva jooksul tutvusime põhjalikult vabariigi spordielu juhtivate organite tööga. Esmalt andsid huvitavat informatsiooni vabariigi spordielu organiseerimise kohta Vabariikliku Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu nõukogu esimees H. Sisask ja aseesimees K. Arusoo. Järgnesid kohtumised J. Nittimi, G. Jereti, K. Londi ja E. Teesaluga —

vastavalt vabatahtlike spordiühingute «Kalevi», «Tööjõureservide», «Dünamo» ja «Jõu» kesknõukogude esimeestega. Eriti huvitavaks kujunes kohtumine «Jõu» kesknõukogu esimehega. Saime agitatsiooni materjale, märke ja sületäie muljeid.

Tallinnast tõime kaasa ka teatrielamuse. Uus kohtumine Tammsaarega («Inimene ja jumal») andis meile uusi mõtteid ja sundis järjekordselt imetlema suure sõnameistri loomingut.

Kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilased

„Meil on nii tore rühmajuh!“

«Elmisel aastal oli meil ka rühmajuh, aga siis me tegime kõik üksi,» ütlesid Madis, Irina, Diana, Marja, Aili, Andres.

Aga tänavu? Tänavu on 5. Keskkooli VI-d klassil uus rühmajuh — Tiit Järveots, meie II kursuse lääne filoloog.

Rühm on suur — 32 pioneeri. Peaegu terve klass. Klassijuhataja sm. Vaga ütles, et Tiit on pedagoogivaist. Peale selle on Tiit kindlasti ka fantaasiat, leidlikkust, organisatoriannet.

Kõige toredam sel õppeaastal oli küllasõit Läti Valka pioneeri-dele. Ohinal rääkisid lapsed ka sellest, et Tiit oli nende juurde kutsunud grupi oma õpingukaas-lasi, kes olid käinud uudismaal. Siis veel ühised luuremängud, viktoriinid, kinos- ja teatriskäi-gud.

Tavaliselt kipub poistel pioneerirühmas elu igavaks minema. Aga Madis ja Andres kinnitavad vastupidist: viktoriin olümpia-mängudest, jalgpallivõistlused (millest tüdrukud kuidagi kõrvale ei tahtnud jääda), male- ja kabevõistlused, — see oli neile nagu loodud.

Igal nädalal leiab Tiit aega, et minna Tammelinna uude koolimaja. Kindlasti pole see alati lihtne, sest üliõpilased on ju kõik ajahädas.

Kuid eks Tiit ole vast kõige suuremaks tunnustuseks laste sõnad: «Meil on nii tore rühmajuh!» R. TIMAK

U. SAHVA

Napp kaotus

Möödunud aasta lõpupäevil toimusid Tartus Eesti NSV esivõistlused sportlikus võimlemises.

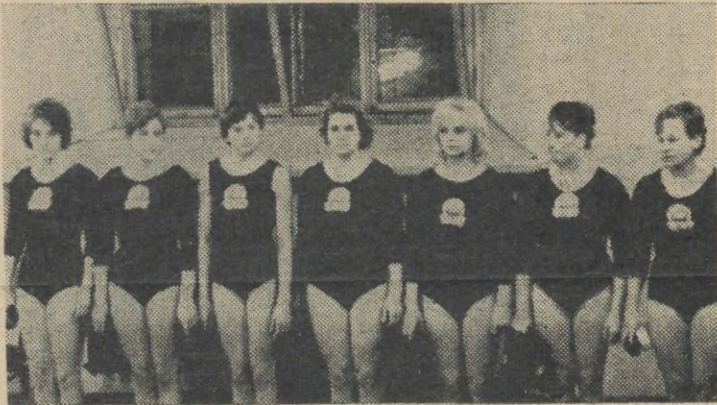
Võistlused olid väga pingelised ja näitasid rõõmustavalt palju häid tagajärgi. Tartlased küll kaotasid pealinlastele (minimaalselt), kuid tulemustega võib igati rahule jääda. (Olgu märgitud, et Tartu võistkond koosnes ainult üliõpilastest ja TRÜ Spordikooli kasvandikest.)

Nii saavutasid võimlemise mitmevõistluses pronksmedali Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased R. Porila ja A. Joon. Esimene neist täitis sealjuures esmakordselt ka meistrijärgu.

Üksikutel aladel esines kõige silmapaistvamalt TRÜ Spordikooli kasvandik Anne Varblane, kes poomiharjutustes sai ainsa tartlasena kuldmedali. Hästi esines veel Arstiteaduskonna üliõpilane Tiit Haviko, kes saavutas «höbedase» tulemuse harjutustes kangil ja rõngastel, A. Joon sai sama tulemuse hü-

petes. Kolmandaks tulid Arstiteaduskonna II kursuse üliõpilane Tiit Johanson vabaharjutustes, R. Porila toengahüpetes, A. Joon aga vabaharjutustes ja hooglemises.

Tahame loota, et see edu tiivustab meie võimlejad ja et meie suur kollektiiv saab edaspidi rõõmu tunda veelgi parematest saavutustest.

õpilased töötaksid süstemaatiliselt, töötaksid läbi kirjandust, valmistuksid praktikumideks, seminarideks, kollokviumideks jne., sest sellest on grupil kõige parem ülevaade.

Dekaanide vastused tõime ära lühendatult. Komsomollikomitee õppeosakond kasutab juhust, et tänada kõiki dekaane, eriti aga sm. Siigurit ja sm. Miidlat üksikasjalike vastuste ja komsomolitöö aadressil tehtud ettepanekute eest. Püüame neid edaspidi jõudumööda ellu viia.

Nagu näitasid kasvõi sellegi väikese küsitluse tulemused, peaksid edaspidi tunduvalt tugevema komsomollikomitee õppeosakonda (aga samuti ka osakondade ja kursuste õppeosakondade) sidemed dekaanide ja parteiorganisatsioonidega. Initsiatiiv peaks siin olema kahepoolne. Hea algatuse tegi Oigusteaduskonna dekaan sm. Sildmäe, kes organiseeris regulaarsed dekaani ja teaduskonna komsomoliaktiivi vahelised nõupidamised, kus võetakse vastu küllaltki kaalukaid otsuseid. Algatus töötab kujuneda heaks traditsiooniks ja vajaks järgimist ka teistes teaduskondades.

Lõppenud semestril püüdis õppeosakond pöörata peatähelepanu õppedistsipliini kindlustamisele, mida ka kõik dekaanid peavad õigustatult küsimuseks nr. 1. Küsimus ise on aga võrdlemisi komplitseeritud, põhinedes ühel poolt üliõpilaste teadlikkusel ja printsipiaalsusel, millega kursusekollektiiv võitleb põhjusest puudumiste vastu, teiselt poolt tingib halvemat või paremat õppedistsipliini ka loengute kvaliteet, kirjanduse kättesaadavus, õppeaine vajalikkus üliõpilase tulevase eriala seisukohalt jms., milliste põhjuste selgitamine ongi üliõpilaste poolt teostatava õppeainete analüüsi eesmärgiks.

Järelkult — ka õppeainete analüüs teenib õppedistsipliini kindlustamise huve ja meie arvates teeb seda isegi paremini (muidugi vaid sellisel juhtumil, kui üliõpilaste ettepanekud on põhjendatud ja neid ka ellu viiakse) kui administratiivsete meetoditega saavutatud ebaühtlasel või üliõpilastele mitteamaktsel loengul istumine. Esmajärgulise tähtsusega pole siiski see, kas üliõpilane loengul käib või mitte, vaid see, kui palju ta nendel loengutel teadmisi omandab ja kui vajalikud need talle on. Kõigile on väga hästi teada, et mõne õppejõu loengut (või ka — mõne aine loengut) kuulab alati täis auditorium, mõnelt loengult aga eelistavad puududa esmajärgkorras just aktiivsemad ja eesrindlikumad üliõpilased. Kas võib sellisel puhul kõnelda ainult üliõpilaste distsiplineerimastusest (kõige eesrindlikumad oleksid siis ka kõige distsiplineerimatud!) ja pöörata peatähelepanu kohustuslikule 100-protsendilise loengul käimisele?

Nagu praktika näitab, on üliõpilaste ettepanekuid mitmesuguseid ja küllaltki vastukäivaid: taotletakse nii iseseisva kui ka auditoorse töö mahu suurendamist. Kui need ettepanekud on põhjendatud, on nad ka rahuldavad. Peaasi, et ettepanekud oleksid konkreetsed ja asjalikud. Käesoleva eksamissessiooni lõpul õppeosakond kursustelt eraldi õppeainete analüüsi koguda ei kaivatse, sest selle ülesande peab täitma vastus küsimusele: «Miks eksamissessioon läks nii, nagu ta läks?», mille õppeosakonda liikmed esitasid kursustele rea teiste küsimuste hulgas juba enne eksamissessiooni algust. Vastused nimetatud küsimustele peavad laekuma komsomollikomiteesse hiljemalt 10. või 11. veebruariks. Eksamite õnnestumise või ebaõnnestumise põhjuste kohta oota-

me üksikasjalist ja sisulist analüüsi nii õppeainete analüüsi kui ka komsomoligruppide eneste õppetöösse suhtumise analüüsi näol.

Viimasel ajal on saanud õppeosakondale teatavaks fakte, et mõned kateedrid ei ole üldse saanud kätte nende aadressil tehtud ettepanekuid ega ole järelkult neist teadlikud. Üliõpilased aga ootavad vastuseid oma ettepanekutele. Seetõttu oleks vajalik, et kõigis teaduskondades kehtestataks ühtne kord üliõpilaste ettepanekute läbivaatamiseks ja lahendamiseks. Optimaalseks tuleb õppeosakonda arvates lugeda Bioloogia-Geograafiateaduskonna praktikat, kus dekaanat, tutvunud saanud ettepanekutega, suunab need osakonna metoodilisele komisjonile. Viimane arutab analüüsi tulemusel välja võetena vastavasse kateedrisse läbiarutamiseks ja seisukoha võtmiseks. Teiste teaduskondade õppejõudude puhul pööratakse vastava metoodilise komisjoni poole. Tuleb juurutada praktikat, et kateedrid, olles võtnud üliõpilaste ettepanekute suhtes oma seisukoha, teataksid sellest tingimata vähemalt sellele kursusele, kes ettepaneku tegi, soovitatav aga ka sellele kursusele, kus ainet loetakse. Sageli on õppejõududel üliõpilaste ettepanekutele kaalukaid ja põhjendatud vastuväiteid, mis ei luba ettepanekut ellu rakendada ning on ilmselgelt vajalik, et kursused oleksid neist vastuväidetest teadlikud ja saaksid neist aru. See välistab kursustel arvamusel tekkimise, nagu ei arvestaks õppejõud üliõpilaste ettepanekuid ja nagu jääksid need «niisama õhku rippuma».

M. EISLER, ELKNU TRÜ Komitee õppeosakonda juhataja

Armastasin rohelist — roheliselt helgib vesi, kui ta on puhas ja sügav.
Armastasin punast — punaselt koidab päev, punane on hommikuvärv.
Armastasin sinist — ainult sinises taevas on päike.
Armastasin kollast — kollase paela sidus ema pühapäeviti mu juustesse.
Armastasin halli — hall on igatsus.
Hallid on sinu silmad.
ARMASTAN VALGET — sest valget saab muuta roheliseks, punaseks, siniseks, kollaseks, ka halliks...

PIIBE UIP

Ma tihti tunnen — olen lõngakera, mind keegi kaldus teele pani veerema ja peatuda ei oskagi nüüd enam, Kas jään ma nii veel kauaks keerlema?

Siis igal pöördel kaotan kallist lõnga, jään sellestõttu aina väiksemaks ning ühel lihtsal hetkel juhtub nõnda, et jäljetult ma lakkan olemast.

Kuid veerev kera otsib rohututti, et selle juurde jääda peatuma, ta otsib seda ainsat oma punkti, kus oma jõuga muuta kõva maad.

Ta ihkab maasse vajutada lohku, siis süvendada, kuni lõpeb jõud. Ehk nii mõnd järelopve kujukaaslast ta tühjast veeremisest päästa võib.

KVN

Kuidas teha edasi?

Head uut aastat kõigile klubi külalistajatele ja neile, kes seda kahjuks kaasa ei teinud!

Meie suursarja I ring lõppes edukalt vana aasta sees. Kõik on puhkeperiood ja veelgi edukam esinemine eksaminaatorite ees. Kuid on aeg mõelda ka tulevikule, sest II, otsustava ringi kohtumised algavad juba veebruaris (esimesed kaks kohtumist on 14. veebruaril). Võistlust kõige leidlikuma ja lõbusama kollektiivi nimele jätkavad veel 12 võistkonda: Integraal — Eriekspress KVN, Teatrikuu 1964 — И.Д.И.О.Т, ТРЛ — Servus, OAK — Баба эта сила, KPTPK — Commander, 10 viihast meest — Илнпу (toodud kohtumiste järjekorras), kellest parimale on ülikooli klubi poolt pandud välja sürpriis-auhind. Kohtumised jätkuvad nagu ennegi olümpiasüsteemis (vt. KVN-i tabelit komsomollikomitee teadetetahvilil). Lisaks toimuvad veel parimate isetegevusnumbrite õhtu, suur plakat-

tite näitus ja lõbus lõpupal. Tujuküllast osavõttu!

Esimesi kokkuvõtteid: lõpuks on meil eht-üliõpilaskult tujuküllased ja humoorikad klubiõhtud. Iga õhtu tõi isetegevuse alal esile uusi talente tulevaste teadusemeeste hulgas; leidis veel kord kinnitust, et meie üliõpilaspere on ikka leidlik naljarahvas. Kevadringis katsume rohkem tähelepanu osutada ka teadmiste saamisele ja propageerimisele KVN-i raamides (mitte enam, et kes on Suri-muri...).

Seda ja teisi küsimusi (žürii, organiseeriva komitee töö jne.), mis on seotud KVN-i tuleviku-ga, tuleks meil kõigil koos arutada. Selleks kõigi võistkondade kaptenid või nende isiklikud esindajad ning kõik asjast huvitatud — peame pisikesi pausi praegusel pingelisel põrumisperioodil ja tuleme esmaspäeval, 18. jaanuaril kell 18 TRÜ komsomollikomiteesse de-viisi all «Kuidas teha edasi?» Organiseeriv komitee

20 aastat

on möödunud ajast, millal loodi TRÜ Kehakultuuriteaduskond. Selle aja jooksul on juba 569 lõpetanud asunud tööle pedagoogidena ja treeneritena, metoodikutena haiglates või kaitistes.

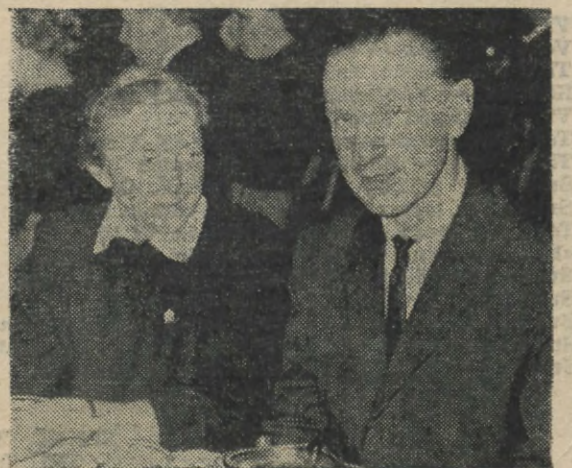
Teaduskonnal on praegu 5 kateedrit (tänavu moodustati lisaks spordimeditsiini kateeder) ja kehakultuurilaboratoorium.

Hulgaliselt on võrsunud tuntud sportlasi: H. Lipp, E. Abel, K. Metsur jt.

Käarikul tähistatigi ühise koostööga teaduskonna juubelit.

Fotol (ülal): K. Metsur võib nüüd mõnuga maitsta enda lastud pödra praadi. Kõrval: treenerid E. ja H. Abel meenutavad pingelisi aastaid.

Prof. V. E. Grabar

22. jaanuaril tähistavad õigusteadlased märkimisväärselt tähtsava — omaaegse Tartu Ülikooli rahvusvahelise õiguse professori Vladimir Emmanuilovi Grabari sajandit sünniaastapäeva.

V. E. Grabar sündis Viinis. Noorpõlveaastad veetis ta Taga-Karpatide Ukrainas.

Jälitatuna kohalike võimude poolt rahvuslikust vabadusvõitlusest osavõtu pärast on Grabarite perekond sunnitud evakueeruma ja valima oma uueks kodumaaks Venemaa. Pärast gümnaasiumi lõpetamist Kiievis astus V. E. Grabar Moskva Ülikooli Õigusteaduskonda. Juba õpingute ajal ülikoolis inimesed tema kuldunud teaduslikuks tööks. Üliõpilasena kirjutas ta auhinnatöö «Rahvusvahelised jões», mille eest talle anti kuldmedal.

Lõpetanud ülikooli, otsustas V. E. Grabar end pühendada teaduslikule tööle ja siirdus enda täiendamiseks välismaale, Pariisi. Pärast kaheaastast välismaal viibimist valitakse ta 1893. a. Tartu Ülikooli Õigusteaduskonna rahvusvahelise õiguse dotsendiks.

Kaksikümne viis aastat oma pikast (V. E. Grabar suri 26. novembril 1956) ja väga viljakast teadaseelust (trükkis on ilmunud umbes 140 teaduslikku tööd) töötas ta Tartu Ülikoolis, evakueerudes 1918. a. koos ülikooliga Voroneži. Pärast seda töötas ta Moskva Riikliku Ülikoolis ja NSV Liidu TA Õiguse Instituudis. 1924. a. valiti ta Ukraina NSV Teaduste Akadeemia tegevliikmeks.

V. E. Grabar on üks vähestest tsaari-Venemaa teadlastest, kes siiralt andis oma rikkalikud teadmised noore Nõukogude riigi käsutusse. Nõukogude korra algusaastail oli ta NSV Liidu välisasjade ja Väliskaubanduse Rahvakomissariaadi eksperdikonsultantiks ja aitas välja töötada uusi rahvusvahelise õiguse institute, mis olid vajalikud sotsialistliku riigi rahvusvaheliste suhete korraldamiseks välisriikidega. 1922.—1923. a. toimunud Lausanne'i konverentsil oli ta Nõukogude delegatsiooni liikmeks. Ta võitis osa 1926. a. kehtestatud NSV Liidu konsulaarmäärustiku välja töötamisest, mille alusel veel praegu korraldatakse meie maa konsulaarsuhteid välisriikidega.

V. E. Grabari poolt uuritavate küsimuste ring on väga lai. Nende hulka kuuluvad sõja- ja rahuprobleemid, rahvusvaheliste jõe- ja väinade õiguslik režiim, õhuõigus, diplomaatiline ja konsulaarõigus, rahvusvahelised konverentsid, riikide võrdõiguslikkus jt.

Kuid kõige südamelehedasemateks olid talle probleemid rahvusvahelise õiguse ja õigusteaduse ajaloost. Uurimused sellest valdkonnast kindlustasid talle maailma kuulsuse.

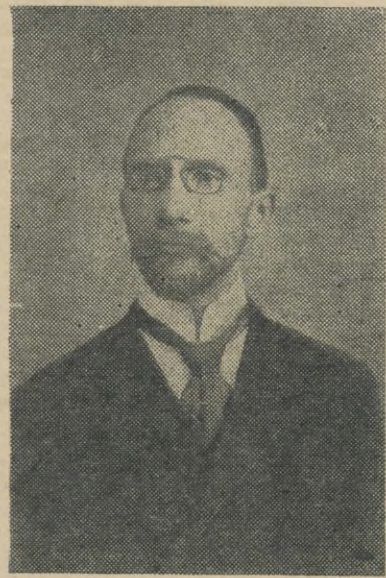
Esimeseks ulatuslikumaks uurimuseks rahvusvahelise õiguse ajaloost alalt oli tema magistridissertatsioon «Rooma õiguse rahvusvahelise õigusele õpetuste ajaloost» (1901). Selles töös näitas V. E. Grabar ulatusliku allikmaterjali varal, et juba Roomas tunni paljusid õigusnorme ja lepinguid, mis reguleerisid suhteid välisriikidega ja moodustavad kaasaegse mõtte rahvusvahelise õiguse. Sellega lükkas ta ümber teaduslikus literatuuris tol perioodil valitseva seisukoha, nagu vana- ja keskaeg ei tundnud rahvusvahelist õigust. Samas töös näitas V. E. Grabar, kuidas rooma õigus mitmete keskaegsete autorite (glossaatorid, postglossaatorid) vahendusel on aluseks mitmete kaasaegsete rahvusvahelise õiguse institutide kujunemisel.

Kõige tähtsamaks V. E. Grabari õigusteaduslikuks uurimuseks on pärast tema surma trükkis ilmunud ulatuslik (490 lk.) töö «Materjalid rahvusvahelise õiguse kirjanuse kohta Venemaal» (1647—1917) (1958. a.) Seda tööd võib lugeda tema elutööks, sest ta on kokkuvõtteks ligi 40-aastase uurimistööle. Nagu märgivad töö vastutavad toimetajad, nimetab autor te-

male omase tagasihoidlikkusega teost ainult «Materjalideks». Tegelikult on ta saavut palju rikkamat sisaldab üksikasjaliku analüüsi Venemaal kolme sajandi vältel rahvusvahelise õiguse alalt ilmunud teoste kohta. Peale selle esitatakse selles töös arvukalt uusi seisukohti ja andmeid nende tööde autorite ning üldse rahvusvahelise õiguse õpetamise kohta Venemaa ülikoolides. Ukraina NSV TA tegevliige V. M. Koretski märgib töö kohta kirjutatud retsensioonis, et uurimus on omalaadseks «mälestusmärgiks» vene rahvusvahelise õiguse teadusele. Tööst esile tõõ suurt väärtust, märgib retsensent, et «nüüd ükski rahvusvahelise õiguse teaduse ja selle üksikute harude või probleemide uurija ei saa mööda minna sellest tööst».

Senini viimaseks tema järelejäänud suurest teaduslikust pärandist trükkis ilmunud õigusajalooleks tööks on möödunud aastal «Tartu Riikliku Ülikooli Toimetistes» ilmunud uurimus «Rooma termini ius gentium esialgne tähendus».

Teoreetilistes töödes võitleb V. E. Grabar reaktsiooniliste suundade vastu rahvusvahelise õiguse teaduses. Oma sissejuhatavas loengus Tartu Ülikoolis teemal: «Sõda ja rahvusvaheline õigus» annab ta purustava kriitika Saksamaa «raua ja vere» poliitikat õigustavate autorite seisukohtadele, kes ülistasid sõda ja õigustasid piiramatut vägivalda sõjalistes konfliktides.

V. E. Grabar nõudis sõja keelamist. Ta väidab, et «rahvusvahelise õiguse teadus on teadus rahust. Tema ülesanne — kindlustada maa peal rahu ja kõrvaldada sõjad rahvusvahelistest suhetest».

Suure osa V. E. Grabari teaduslikust pärandist moodustavad entsüklopeedilised ilmunud artiklid paljude rahvusvahelise õiguse teadlaste ja nende loomingute kohta. On huvitav märkida, et Tartu Ülikooli asutamise 100. aastapäeva puhul väljaantud koguteoses on enamiku õigusteaduskonna õppejõudude elulood kirjutanud V. E. Grabar.

Kõrvuti viljaka teadusliku ja õppetööga täitis V. E. Grabar Tartu Ülikoolis ka mitmeid administratiivseid ülesandeid. Oli korduvalt Õigusteaduskonna dekaaniks (1906 ja 1915) ja pikemat aega ülikooli raamatukogu direktoriks.

Nelle, kes mäletavad V. E. Grabarit, jääb ta püsivalt meelde lahke, abivalmis vanema seltsimehena, kes kunagi ei keeldunud oma abist või nõuandest.

A. UUSTAL,
õigusteaduse doktor

Ilmusid rotaprintidil

V. Alttua, A. R. Hone, O. Ojamaa, A. Trummal — XIX—XX sajandi väliskirjanikke VII. Inglise kirjandus 1871—1917. 175 lk. Hind 21 kop.

V. Alttua, A. R. Hone, O. Ojamaa, A. Trummal — XIX—XX sajandi väliskirjanikke VIII. Inglise kirjandus. 1917—1963. 158 lk. Hind 17 kop.

U. Mereste — Indeksiteooria alused. 11 lk. Hind 16 kop.

A. Jõgi — Texts for biologists Ch. R. Darwin. 47 lk. Hind 4 kop.

M.-L. Allsalu, Ü. Haldna, M. Kanter, E. Männik, E. Pedak — Kvalitatiivne poolmikroanalüüs. Teine trükk. 226 lk. Hind 34 kop.

P. Kard — Kvantstatistika. 192 lk. Hind. 25 kop.

P. Ariste — Rootsi keele lugemik. 92 lk. Hind 10 kop.

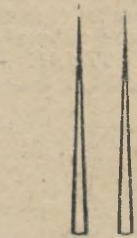
P. Palmeos — Suomen kielen lauseoppia. 48 lk. Hind 4 kop.

H. Susi — Dual-channel exercises to «The Linguaphone English Course». 62 lk. Hind 6 kop.

O. Haas — Practice at the Language Laboratory. 100 lk. Hind 12 kop.

H. Arumaa — Silmkoest toodetud esemed ja nende kvaliteet II. 109 lk. Hind 19 kop.

A. Kõnsin — Toidukaupade analüüsi praktikum I. 75 lk. Hind 14 kop.

O. Kärner oli tänava vabariigi orienteerujaist suurim medalikütt — meistri-võistlustelt kogus ta 2 kuldset, 1 hõbedase ja 1 pronksist.

Fotol: O. Kärneril on isegi maratoniorienteerumise stardis kiire.

TRÜ orienteerumisejooksu edetabel

Naised		
1. E. Martin	KKT	249 (—)
2. M. Pajuste	AKT	198 (4)
3. E. Abel	KKT	198 (5)
4. T. Liblik	BGT	193 (9)
5. A. Tingas	MFT	193 (7)
6. A. Palge	MFT	193 (3)
7. A. Tuhkanen	BGT	124 (16)
8. M. Paju	BGT	112 (—)
9. U. Noodla	MFT	108 (—)
10. M. Luik	ÜSK	100 (10)
11. T. Luks	OMT	99 (—)
12. H. Engel	MFT	77 (—)
13. H. Tallo	KKT	74 (11)
14. I. Vasarik	BGT	48 (—)
15. E. Kudi	AKT	45 (—)
16. L. Uiboed	OMT	44 (—)
17. E. Freiberg	BGT	41 (—)
18. R. Kaasik	AKT	35 (—)
19. J. Virkunen	BG	33 (—)
20. T. Oppar	BG	32 (—)

Mehed		
1. O. Kärner	FMT	241 (4)
2. A. Kivistik	KKT	233 (1)
3. I. Kask	ÜSK	182 (2)
4. V. Raudsepp	BGT	164 (8)
5. H. Abel	ÜSK	156 (6)
6. A. Kutsar	OMT	115 (32)
7. R. Meijel	AKT	60 (19)
8. J. Karu	FMT	56 (—)
9. L. Atspool	AKT	49 (—)
10. I. Tammeraid	FMT	44 (10)
11. A. Reede	OMT	41 (28)
12. A. Pind	KKT	34 (9)
13. R. Suija	AT	30 (—)
14. E. Lõhmus	ÜSK	22 (—)
15. T. Tammet	FMT	20 (11)
16. J. Kreis	FMT	20 (—)
17. A. Raik	BGT	19 (—)
18. J. Aavakivi	ÜSK	18 (—)
19. O. Pihlak	FMT	15 (—)
20. M. Lepik	FMT	15 (—)

Märkus: sulgudes on toodud koht eelmise aasta tabelis.

„Sessimõtteid“

Lisaks kõigile muile voorustele evivad üliõpilased veel ühe suurepärase võime — võime unustada. On teaduslikult kindlaks tehtud, et kui peaksite mees pidama kõike, mida me ajud on sunnitud vastu võtma, viimseini kõike, siis võiksite varsti endale ja teistele raskeid õnnetusi kaasa tuua, enne kui meid ohutusse paika jõutakse toimetada. Aga et me oskame õpitu pärast eksamit jälle ruttu ära unustada, siis meiega — peale üksikute erandite — niisuguseid hirmsaid asju ei juhtu.

Sessioon on omapärane üllatuste aeg. Sel ajal võidakse näiteks ära põlata kõige paremad südamest-tulevad soovid. Lausub esimese kursuse üliõpilane vanemale kolleegile julgustava naeratusega: «Ära sa siis läbi kuku,» ja näeb ehmatusena, kuidas teise nagu läheb tigitõsiseks — «Kas sa, hull, ei tea, et tuleb põrumist soovida? Vaat' kui nüüd tõepoolest kukungi sinu pärast läbi!» Ja roheline rebane saab jälle tudengitarkust juurde.

Võib vist ilma liialdamata öelda — sessiooni ajal kõik õpivad. Kus ja kuidas?

a) tuubikumis (s.o. õpperaamatukogus). Hommikul enne

poolt kaheksat on seal vägev järjekord ukse taga ja kümme minutil pärast kaheksat juba raske kohta leida. Seal on need õiged õppijad (ja suures osas kaugõppijad);

b) tühjades auditooriumides. Seal on need, kes õnnetus kombel mõnda raamatukogusse pole mahtunud või siis vajavad teadmiste omandamiseks suurt laia tühja ruumi enda ümber;

c) kohvikus. Üksiti või rühmiti. Seal ei ole enam nii tõsine õhkkond — kohvik on ju peaaegu alati eksamijärgseks kogunemiskohaks;

d) intritoas. Need on sessiooni ajal lausa õppimise nagu. Osa elanikke näeb välja nagu kulu- karikatuuri: mõni mähib ümber pea märga käterätti, teisel on jalad külmas vees, kolmas joob kohvi, neljas külitab konspektiga voodis, otsib raadiost «Beatler'eid» ja liigutab jalga tvistritumis kaasa.

Eksam on seepärast tore asi, et ta näib ikka mägede taga olevat. «Täna küll veel vaatama ei hakka, tervelt neli päeva aega!..» Ja siis ehmatamapanev ärkamine: «O-la-laa, kaks ainukest päeva veel jäänud!» Järgneb maailma kiireim meeldejäätmine, pärast eksamit aga — unustamine.

Nii. Teadmised on omandatud ja suursündmus ukse ees.

«Oh issand!» — Kuigi me oleme ateistid, siseneb «õrnen sugu» tavaliselt selle parooliga eksamiruumi. Kulminatsioon on käes — pileteid laua peal roodus ja vaene valija nende ees ihu- üksi. Abi pole kusagilt loota. Eksaminaatori silmad teisel pool lauda jälgivad jahedalt iga liigutust. Tagasiteed ei ole, kõik sillad on põletatud. Nagu õppefilm aegvõttes sirutub käsi laua poole ja teeb saatusliku liigutuse. Nüüd võib järgneda kas kergendusohe, ehmatuskarjatus või hädine naeratus. Tihti ei järgne üldse midagi.

Ja nüüd läheb lahti võitlus, mille võitmiseks on peale loomuliku intelligentsi ka veel teadmisi ja oskusi tarvis. Selle võitluse käigust on tingitud eksamiruumist väljuja ilme, näiteks:

a) rõõmu varjav: «Polnud midagi teha, juhtus hea pilet...»

b) äärmiselt üllatunud: «Näe imet, läbi kukkusin!»

c) ebameeldivalt üllatunud: «Jälle viis...»

d) nõrdinud: «Päh! Kukepea!»

e) täiesti tavaline.

Meie üliarvsa ülikooli paljud mees tudengid võivad pärast öelda: «Lõpetasin ülikooli juhuse ja tüdrukute abiga. Meid oli vähe — meid hoiti. Küsisid konspekti — anti, pilgutasiid silma — öeldi ette, palusid mõningaid notiitse — said viivitamatult.»

Hästi oskavad öelda! Veel spikristest. Ega see vist küll ole üliõpilaste teadlikkuse küsimus, need on ikka niisama kaua olemas kui eksamidki. Ja mõnda põhjalikku spikristüsteemi võiks kirjandusmuuseumis säilitada meist õnnelikumatele järeltulevatele põlvedele, kes ei oska aimatagi, et veel 20. sajandil eksisteeris kõrgema kooli peal julm inkvisitsioon — eksamid.

Üks «inkvisitsiooni» ohver

Carissimis commilitonibus
ENE VALGMA
et
REIN TAMMUR
laetas nuptias concilantibus
congratulatur
cursus novissimus almae
medicinae facultatis

Õnne!
Õnne!
SILVI VILLO
ja
JUHAN PÜVI!
Geoloogid

Toimetaja: J. FELDBACH
«Tartu Рийклик Юликоол» («Tartu- tuskii gosudarstvennyi universitet»). г. Tartu Эстонской ССР. Орган Tartu- skogo gosudarstvennogo universiteta. Hans Heidemanni nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimise nr. 242. MB 00210.

SUUSKADELE!

TRÜ suusasordi massiürituste kalenderplaan
1964/65. õppeaastal

Tartu — Vorbuse matk	17. I	65
Tartu — Elva matk	7. II	65
Kääriku — Vana-Otepää matk (KKT II k.)	24. I	65
Vorbuse matk (AK ja Ö)	11. II	65
Vorbuse matk (õppej., teenist., üliõpil.)	14. II	65
Kääriku — Kuutsemäe matk (KKT I k.)	14. II	65
Vorbuse matk (FM ja BG)	16. II	65
Vorbuse matk (A)	18. II	65
Vellavere matk (AK, FM, BG)	21. II	65
Tartu — Kääriku matkamaratoni	21. II	65
Massiline märkesuusat. võistlus Nõukogude armee aastapäeva tähistamiseks Tähtveres	23. II	65
VTK võistlused (spordiosakonnad)	25. II	65
Vellavere matk (A ja Ö)	28. II	65
TRÜ spartakiaadi suusat. võistlused	2.—3. III	65
Kääriku — V.-Munamäe matk (KKT III k.)	3. III	65
VTK võistlused (spordiosakonnad)	4. III	65
Tervistav spordilaager Käärikul (AK V k.)	1.—6. III	65
TRÜ Tartu — Kääriku matkamaratoni	6.—7. III	65
Suusapäev (ajaloo- ja bioloogiasak., Ö)	9. III	65
Suusapäev (geograafiasak. ja ravisak. I ja II k.)	11. III	65
Tervistav spordilaager Käärikul (A VI k.)	13.—9. III	65
«Kääriku mängud» (teaduskondade võistkonnad)	20.—21. III	65
Suusapäev (füüsika- ja vene fil. osak. ja ravisak. V k.)	23. III	65
Suusapäev (ravisak. III ja IV k.)	25. III	65
Suusapäev (inglise fil., farmaatsia- ja stomatoloogiasak.)	28. III	65
Suusapäev (saksa, eesti, prants. fil. ja FM ped. osak.)	30. III	65
Suusapäev (keemia-, matemaatika- ja ravisak. vene rühmad)	1. IV	65

ELKNU TRÜ Komitee
TRÜ Spordiklubi

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOI PARTEIKOMITEE,
REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
ÜHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

Reedel, 12. veebruaril 1965

Nr.
2 (612)

XVIII aastakäik

LOODAME, ET AITAB...

Nüüd, kus kõrgemate koolide ja teaduslike asutuste sidemed järjest laienevad, on ka paljude meie ülikooli õppejõudude ja aspirantide teadusliku uurimistöö eduks lähetused teistesse Nõukogude Liidu vabariikidesse vajalikud. On muutunud vajaduseks vastastikune teaduse saavutuste ja kogemuste vahetamine. Teaduslike komandeerimissummade nappus TRÜ-s on sageli takistanud meie õppejõudude osavõtmist väljaspool Tartut toimuvatest tähtsatest teadusalastest üritustest.

TRÜ partei- ja riigikontrolli kaastöögrupp kontrollis teaduslike komandeerimissummade kasutamist ja jaotamist ning konstateeris, et lähetusteks eraldatud summa — 16 tuhat rbl. aastas on ebapiisav, et seni kehtinud sellegi summa jaotamise kord ei taga kõige otstarbekamat ja efektiivsemat kasutamist. Jaotamist teostas teadusala prorektor. Teaduskonnad ja kateedrid sellest osa ei võtnud, komanderingute planeerimist ei olnud, summade jaotamine teaduskondade vahel oli ebavõrdne, plaaniliste töödega seoses olevateks lähetusteks jäi väga vähe võimalusi, sest suurem osa summadest kulutati teaduslikele konverentsidele ja nõupidamistele sõitmisteks. Summade kulutamine aasta lõikes oli ebahütlane.

Arutanud kõiki neid küsimusi, tegi TRÜ partei- ja riigikontrolli kaastöögrupp oma otsuses 20. jaanuarist 1965. a. TRÜ rektoraadile järgmised ettepanekud:

1. Pidada hädavajalikuks suurendada teaduslikeks komanderinguteks vajalikku üldsummat.
2. Täpsemalt kindlaks määrata printsiibid, milledest lähtuda komandeerimiskulude täies ulatuses või osalisel tasumisel.
3. Reorganiseerida komanderingute jaotamise kord. Aasta alguses eraldada vähemalt 70% komandeerimissummadest teaduskondadele, kes omakorda jaotavad need kateedrite vahel. Põhiliseks kriteeriumiks summade jaotamisel peaks olema vastava teaduskonna õppejõudude ja aspirantide arv.
4. Teaduskondadel ja kateedritel planeerida võimaluste piires teaduslikke komanderinguid, suurendada summasisidelisteks komanderinguteks, mis on seotud plaanilise teadusliku töö tegemisega.
5. Jälgida, et teaduslikud komanderingud toimuksid enam-vähem hütlaselt kogu aasta kestel.
6. Rangelt kontrollida, et teaduslikeks komanderinguiks ettenähtud summadest ei tasutaks nende lähetuste kulusid, mis on seotud teiste ülesannete täitmisega.
7. Pidada soovitavaks, et lähetatud annaksid kateedrites aru komanderingu tulemustest.

TRÜ rektoraat reageeris nendele ettepanekutele kiiresti ja asjalikult, oluline osa on neist juba teostatud. Teaduslikeks komanderinguteks on nüüd eraldatud 20 tuhat rbl. Sellest anti 14 tuhat rbl. teaduskondade korraldusse. Jaotamise aluseks võeti peamiselt õppejõudude ja aspirantide arv. Nüüd vastutavad teaduskonnad nende summade kõige otstarbekama kasutamise eest.

Loodame, et selline ümberkorraldus annab soovitavaid tulemusi.

Prof. H. MOOSBERG,
TRÜ partei- ja riigikontrolli kaastöögrupi teadusliku
töö sektori juhataja

Rahvakontrolli töomailt

Oma jaanuarikuu istungil arutas partei- ja riigikontrolli ülikooli kaastöögrupp materiaalse väärtuste hoidmist, arvestamist ning inventeerimist ülikooli administratiiv-majandusosakonnas.

Küsimus kerkis päevakorda seoses sellega, et ülikooli kaastöögrupp saabus signaale, mis juhtisid tähelepanu väärtustele küttematerjali kasutamisel ja arvestamisel ülikoolis. Kontrollimisel selguski, et ülikooli administratiiv-majandusosakonna endise juhataja P. Eltermanni kasutuses olevas küttepuides laos oli üle 600 m³ arvele võtmata küttepuid. Lisaks sellele ilmnis, et P. Eltermann oli kasutanud omavoliliselt ülikooli küttematerjali isiklikuks otstarbeks.

Nagu ilmnis lähemal asjaoludega tutvumisel, esines ülikoolis kuni viimase ajani lubamatu formaalsus materiaalse väärtuste inventeerimisel (inventeerimiskomisjone juhtisid tavaliselt inventeeritavate materiaalse väärtuste eest varaliselt vastutavad isikud, inventeerimistööle määratud ei instrueeritud, kusjuures komisjonide liikmed sageli ei teadnudki endi määramisest; aktid koostati tihti vaid kartoteegi põhjal ilma väärtuste olemasolu ja seisundi tegeliku kontrollimiseta jne.). Sellise praktika väljakujunemisega on ka mõneti seletatav, et möödunud aasta novembris toimunud küttematerjali inventeerimiseks määratud komisjon, mille esimeheks oli ülikooli administratiiv-majandusosakonna töötaja sm. Mägi, ei pidanud vajalikukski küttepuid faktilise koguse kindlakstegemist ja piirdus vaid kartoteegandmete fikseerimisega inventuuriaktis.

Partei- ja riigikontrolli ülikooli kaastöögrupp kavandas oma ettepanekutes ülikooli administratsiooni reaalabinõusid ebanormaalse olukorra likvideerimiseks materiaalse väärtuste hoidmisel, arvestamisel ning inventeerimisel.

E. SILK,

TRÜ partei- ja riigikontrolli kaastöögrupi esimehe asetäitja

Lähemal ajal arutatakse EKP TRÜ Komitee koosolekul TRÜ haldusaparaadi tööd. Kui lugejal on konstruktiivseid ettepanekuid või kriitilist materjali nimetatud tööloju kohta, palume need tuua parteikomiteesse hiljemalt 15. veebruariks.

EKP TRÜ Komitee

MIS ON UUT?

Rühm kapteneid ja KVN-i kaasalööjaid vaagis vaheajal põhjalikult üritust ennast, tema häid ja halbu külgi ja kvn-lust kui massiliikumist, mis arukate areenide ja taibukate turniiridega kiiresti levis.

Üritus jätkub. Juba 13. veebruaril tuleb Integraal-Eriekspress KVN ja Teatrikuu 1964. a. — ИДИОТ võistkondadel tegelda tõsise probleemiga «Lastekasvatust ja laste kasvatust». Mida uut tuleb kõigil võistkondadel arvestada?

1. Võistkonnad esinevad samade nimetuste all, kuid koosseisus on lubatud muudatused. Sisenemisele, esitlemisele, tutvustamisele ja tervitamisele — mitte üle 5 minuti.
2. Žürii poolt esitatud küsimustele võivad vastata mõlemad võistkonnad, kusjuures ühel võistkonnal on eelis-vastamiskord. Kui ta ei suuda küsimusele õiget vastust anda, läheb vastamise õigus teisele võistkonnale, kes õige vastuse puhul saab lisaks +1 punkti (näit. küsimuse väärtus 10 punkti, teine võistkond saab õige vastuse puhul 10+1 punkti).
3. Igal võistkonnal tuleb vastavõistkonnale esitada vähemalt 3 küsimust, mis tuleb hilje-

4. Palju pahameelt tekitanud žürii koosseis on täiendatud värskete jõududega (nende võistkondade kaptenid, kes ise samal õhtul ei võistle).
  5. Senisest rohkem hinnatakse publiku osavõttu, keda spetsiaalselt jälgib õhtu jooksul 2—3 žürii liiget.
  6. Rakendatakse ka miinuspunktide süsteemi (korrektsus, žürii nõuetest kinnipidamine jne.).
- Pead tööle uudsuse ja originaalsuse nimel!
- Organiseerimiskomitee

U E T

Kodu-uurijad! Alustame õppetööd esmaspäeval, 15. veebruaril kell 16 peahoones aud. 2.

TRÜ Ühiskondlike Erialade Teaduskonnas alustab 1965. õppeaastal tööd kodunduse alal ühiskondliku eriala taotlejatele uus kursus. Kõigil neil üliõpilastel, kes on end varem TRÜ komsomolomitee üleskutsel registreerinud, palutakse ilmuda kodunduse kabinetti 17. veebruaril kell 15.

Kõigil neil üliõpilastel, kes on end registreerinud ühiskondliku eriala taotlemiseks kunstilise isetegevusega seotud aladel, tuleb end kindlasti registreerida vastavasse TRÜ kunstilisse kol-

lektiivi. Vastavalt kehtestatud õppekavadele saavad omandada kunstilise isetegevuse aladel eriala ühiskondliku instruktorina töötamiseks vaid need üliõpilased, kes võtavad osa ka kunstilise isetegevuse vastava kollektiivi tööst. Täpsema informatsiooni saamiseks pööruda TRÜ klubisse.

LÜHIDALT

Mõne aja eest saabus teoreetilise mehhaanika kateedrisse meeldiv teade. Kateedri kaua-aegne juhataja, praegune konsultantprofessor G. Rago otsustas suurema osa isiklikust raamatukogust üle anda kateedri. Esimene saadetis sisaldas 240 raamatut. Neil päevil lisandub sellele veel teine saadatis (110 raamatut). Üleantud raamatud on põhiliselt monograafid ja õpikud, millest paljude järgi on kateeder oma igapäevases töös tundnud tungivat vajadust.

10. veebruaril alustas oma loenguid teemal «Matemaatika humanitaarteadustes» füüsika-matemaatikadoktor V. A. Uspenski. Avaloeng tuli kuulajate rohkuse tõttu üle viia keemiahoone ringauditooriumi. Nagu teadlane ise ütles, tahab ta anda ülevaate sellisest matemaatikast, mis peaks olema kohustuslik mitte ainult humanitaarteadlasele, vaid igale kultuurinimesele. Juhime veel kord tähelepanu, et loengud toimuvad peahoones aud. 5. kell 16—18.

Professor P. ARISTE 60-aastane

3. veebruaril sai 60-aastaseks soome-ugri keelte kateedri juhataja prof. Paul Ariste, Eesti NSV teeneline teadlane ning Eesti NSV Teaduste Akadeemia tegevliige. Kes tunneb juubilarit pisut lähemalt, ja neid pole mitte vähe, see oli kindlasti üllatunud, sest prof. P. Ariste alati vilgas tegevus, peatumatu reipus ja nooruslik välimus on leppimatus vastuolus kuuekümnemeheastaga. Näilisest elisituatsioonist hoolimata jääb aga faktiks kuus aastakümnet, mis hõlmab juubilarit kõige mitmekesisemat tegevust.

Prof. P. Ariste pärineb Laiuselt Rääbise mõisast Võtikvere val-

lääneresooni keelte alal Hel-singis ning soome-ugri keelte alal Upsalas. 1931. a. kaitses ta magistritööd «Eesti-rootsi laensõnad eesti keeles» ja 1939. a. doktori-tööd «Hiiu murrete häälikud». Viimane ongi autori kõige väärtuslikumaks uurimuseks, mis oma eksperimentaalse kallaku ning faktiderohkuse tõttu on jäänud eesti keeleteaduse parimate saavutuste hulka.

Ülikoolis töötab P. Ariste alates 1931. a., seega peaaegu 35 aastat. Selle aja jooksul on tal tulnud täita kõige mitmekesisemaid ülesandeid. Võib-olla tuleks eriti hinnata soome-ugri keeleteaduse or-

aga ülikooli tööd ning kogu edaspidine tegevus olenes spetsialistidest. Saanud soome-ugri keelte kateedri juhatajaks, asus ta kujundama nii kateedrit kui ka eriharut. Tema õlgadel lasus keeleteaduse, foneetika ja soome-ugri ainetes õpetamine, sellal avati kateedri juures läänemeresoome keelte ja soome-ugri keelte eriharud. Peaaegu kümne aasta jooksul koosnes kateeder kahest õppejõust (prof. P. Ariste, dots. P. Palmeos), alles 1952. a. asusid tööle värskelt soome-ugri eriharulõpetanud noored.

Prof. P. Aristest kõneldes tuleb uhkusega märkida, et ta on jäänud kõikides katsumustes teadlaseks ega ole läinud laia profiili hukatuslikku rada, mis on meie teaduskonna mitmedki andekad teadlased nivelleerinud.

Põhjalik süvenemine erialasse ning originaalsete teooriate ja hüpoteeside esitamine oma eriala kitsas sfääris ei ole tal takistanud esineda mitmekesiste populaarteaduslike loengutega peaaegu kõikides meie vabariigi vähegi suuremates keskustes. Võib-olla tuleks just juubilarilt õppida, kuidas populariseerida teadust nii, et teadlane ise sellesse ära ei sulaks.

Peale doktoritöö nimetagem prof. P. Aristet uurimusi foneetika alalt («Eesti keele hääldamine» 1939. a., «Vene keele hääldamine» 1941. a., «Eesti foneetika» 1946. a.), läänemeresoome keelte tekstikogusid («Wotische Sprachproben» 1935. a., «Vadja (Järg lk-1 2.)

Juubelpäeval tuli prof. P. Aristel vastu võtta palju lilli ja südamlikke õnnitlusi. Fotodel paar momenti juubeliaktuselt.

last, kust tema isa oli sepp. Pärast alghariduse saamist Tõikvere külakoolis õppis ta Tallinnas Poeglaste Gümnaasiumis (praegu Tallinna I Keskkool) ning seejärel alates 1925. a. Tartu Ülikooli Filosoofiateaduskonnas. Väga varakult olid tärpanud P. Ariste keelelised huvid: kodust oli ta kaasa saanud rootsi keele osalise oskuse, koolis liituvad sellele saksa, ladina, inglise, esperanto jt. keeled. Alates 1921. a. võib P. Ariste esperantoalaseid kirjutisi kohata mitmesugustes väljaannetes. Ülikoolis õppis P. Ariste soome-ugri keeli, kuid süvenes ka foneetikasse ja rahvaluulesse. Oma õpetajatena nimetab ta W. Andersoni, J. Marki, A. Saarestet, W. Wigetit jt. kui oma aja tuntud teadlasi. Juba üliõpilaspõlves alustas P. Ariste tööd Eesti Rahva Muuseumi raamatukogus ja Eesti Rahvaluule Arhiivis. Pärast ülikooli lõpetamist 1929. a. oli P. Ariste stipendiaadiks (1931—1933), täiendades ennast foneetika alal Hamburgis, foneetika ja

ganiseerimist esimestel sõjajärgsetel aastatel. Kodumaalt olid lahkunud kõik nimekad fennougristid, 1944. a. sügisel alustas

Raadiorahvas Käärikul

15.—20. veebruarini toimub Käärikul üliõpiluline raadioalane seminar. Sel puhul justustas organiseeriva komisjoni liige, Eesti Raadio Tartu stuudio juhataja Heino Lupp meie toimetuse esindajale järgmist.

Alates 15. veebruarist avab ülikooli tuntud spordibaas oma süle seminariks Nõukogude Liidu vabariiklike raadiokomiteede korrespondentidele ja reporteritele.

Käärikule saabub esialgsel andmetel 65 mikrofonimeest Moskvast, Leningradist, Riist, Vilniusest, Kiievest, Minskist, Lvovist, Novosibirskist, Vladivostokist ja võimalik, et kaugemaltki. Kohapeal kuulatakse referaate (koos näidete demonstreerimisega helilintidelt) kaasaja reportaaži ajaloost, tekstita vestluse sünholoogiast ettevalmistamisest, leidlikkusest ning initsiatiivist, ühiskondlikust arvamusel ja paljust muust. Eesti Raadio esindajatenastuvad ettekandjapooli ENSV Ministrite Nõukogu Riikliku Raadio ja Televisiooni Komitee esimehe aseäitja sm. Ado Slutsk, kommentaatorid Valdo Pant, Ivar Triikkel, Lembit Lauri ja teised suurte kogemusega raadiotöötajad.

Oma ilme omandavad seminarid, mida sisustavad isetegevuslased ja instrumentaalsambel Emil Laansoo juhauusei. Näidatakse Nõukogude Eesti dokumentaalfilme. Mingil määral ei pausata Käärku lumiste nõlvade vastu: kõikidel päevadel on osavõtjate käsutuses suusad.

Organiseerijad naevad neameelega seminari kuulajate hulgas ka üliõpilasi, eriti tulevasei žurnaliste. Üliõpilaste vahetut osavõutu loodetakse noorte reporterite näitlikust konkursist, samuti konkursist parimale reporterijutustusele Käärikul.

Üleüldine seminar tahab kaasa aidata saatete sisulise ja vormilise külje edasisele parandamisele. See omakorda peaks aga rõõmustama tuhandeid raadiokuulajaid.

Professor P. Ariste...

(Algus lk-1 1.)
keelenäited» 1941. a., «Vadjalaste laulud» 1960. a., «Vadja muinasjutte» 1962. a.), uurimusi keeltevahelistest suhetest (kirjutised rootsi, alamsaksa, balti, slaavi ja heebrea laensõnadest eesti keeles), kirjutisi läänemeresoome keelte kujunemisest (näit. teoses «Eesti rahva etnilisest ajaloost», ilmunud 1956. a.) jne. Eraldi võiks nimetada mitmete üldkeeleteaduslike probleemide, nagu substraadi, superstraadi, metanalüüsi jne. käsitusi. Paljude ajakirjades on laiali prof. P. Ariste etimoloogialased kirjutised, millel on võib-olla kõige püsivam väärtus. Tahaks loota, et juubilar jõuaks peatselt asuda etimoloogilise sõnaraamatu koostamisele. Nimetamata on veel kirjutised soome-ugri keeleteaduse vanameistrite F. J. Wiedemanni, M. Veske jt. tegevusest.

Kui dots. P. Palmeos võttis üle prof. P. Ariste bibliograafia koostamise ja toimetamise, siis selgus, et tal oli tegemist rohkem kui 400 nimetusega. (Bibliograafia ilmus juubeli» kogumikus «Sõna sõna kõrvale»).

Juubilarile tuleb aga kõnelda ka kui pedagoogist, kelle juhendamisel on valminud peaaegu 30 kandidaaditööd nii Eesti NSV kui ka teiste liiduvabariikide teadlastelt; tema juhendamisel töötavad individuaalplaani ja harilikus korras õppivad soome-ugri eriharu üliõpilased. Keeleteaduse üldkursuse ja mitmete fakultatiivsete ainetega kaudu on ta aga seotud peaaegu kõikide keeleteaduse osakonna üliõpilastega. Veelgi enam: teaduskonnas pole vist üliõpilast ega õppejõudu, kes ei tunneks prof. P. Aristet.

Viiks pikale kõnelda Eesti NSV silmapaistvaima fenno-ugristi saavutustest ja tegevusest, seda enam, et materjale on ajakirjanduses juba küllaldaselt ilmunud. Lisagem veel seda, et juubilar on esperantist, paljude nõukogude, komiteede ja komisjonide liige,

JÄTKAME MÖTTEVAHETUST

Mullu detsembris toimetuse poolt algatatud artiklite sarjas, mis on pühendatud õppe- ja kasvatustöö korraldamisele kõrge- mas koolis, on seni vist küll kõige rohkem elevust tekitanud Ast- rahani ühe instituudi rektori ja õppeprorektori artikkel «Kas eksamid on vajalikud?». Vestlustes üliõpilastega ja kolleegidega olen

EKSAMITE POOLT...

kuulnud sel teemal väga mitmesuguseid, sageli täiesti erinevaid arvamusi. Tahaksin siinkohal esitada mõned omapoolsed märkused, mis on küll suures osas suunatud seni korraldatavate eksamite vastu.

Praegu üldisena kasutusel olev teadmiste kontrollimise süsteem kõrgemas õppeasutuses on kahjuks selline, mis ei soodusta sügavate ja püsivate teadmiste omandamist enamike üliõpilaste poolt. Olukorras, kus teadmiste hindamise peamiseks aluseks on üliõpilase vastamine eksamil, tekib teadmiste ühepäeva-iseloom. Sellest tingituna pooldan põhijoontes astrahanlaste algutat, mille kohaselt likvideeriti eksamid ja kasutatakse selliseid teadmiste kontrollimis- ja hindamisvorme (kontrolltööd, seminarid, vestlused jne.), mis garanteerivad üliõpilaste iseseisva töö kogu semestri vältel.

Tundub liigsena kartus, et eksamitest loobumine viiks kõrge- mas koolis metoodilise töö kesk- kooli tasemele; samuti väide, nagu on igasuguse iseseisva töö kontrolli vormiks eksam. Lisaks astrahanlaste kogemustele tooksin illustratsiooniks järgmise küllaltki veenva näite. Mõnedes üle- liidulise tähtsusega instituutides praktiseeritakse edukalt moodust, mille kohaselt eriala eksami sooritamise asemel nõutakse aspi- randilt aktiivset osavõttu insti- tuudi teatud sektori seminari tööst (vähemalt ühe ettekande pidamine ilmunud kirjanduse põhjal). Aastase töö tulemusi

hindab instituudi rektori poolt kinnitatud komisjon.

Vaevalt küll saab ainult eksa- mite metoodika arutamise ja kri- tiseerimisega antud momendil saavutada tõsist murrangut üli- õpilaste teadmiste paranemise suunas. Nimelt on kahjuks ena- mike üliõpilaste teadlikkus veel sellisel kõrgusel, mida iseloomus- tab tuntud repliik: eksam on üks tore asi, mis näib ikka mägede taga olevat. Õppima hakatakse siis alles niijõeld viimasel minu- til, siit tekib paratamatult tead- miste pinnapealsus. Eksam on teadmiste kontrollimise peamise vahendina kasulik vaid siis, kui selle sooritamist taotleja teadlik- kuse kõrge tase (näit. väike osa üliõpilasi praegustes tingimustes ja aspirandid) garanteerib pide- va töötamise semestri jooksul ja loob seetõttu eeldused sügavate

...JA VASTU

ja püsivate teadmiste omandami- seks.

Soovitatakse näiteks eksami- neerimisaja pikendamist. Kaldun arvama, et 30 minutit on selleks piisav. (Muidugi sõltuvalt üliõpi- lase individuaalsusest võib olla siin kuni 10-minutilisi kõikumisi ühele või teisele poole.) Selle aja jooksul suudab õppejõud nii pile- tiküsimuste kui ka oskuslikult esitatud lisaküsimuste (mille seas on nii kergemaid kui ka raske- maid) abil selgitada üliõpilaste

Orientalistika-ala ne konverents Tartus

24. veebruaril algusega kell 12 algab TRÜ orientalistikakabi- neti 10. aastapäevale pühenda- tud teaduslik konverents, mis kestab 28. veebruarini. Avais-

teadmiste taseme eksamineerimi- se momendil, mitte aga seda, kas teadmised on püsivad. 1—1½- tunnilisel eksamineerimisel ei ole olulisi eeliseid lühema küsitlemi- se ees, sest ta väsitab liigselt üli- õpilast, kes niigi peab eksamil eriti jälgima oma väljenduste korrektsust. Pika küsitlemise lõ- pupoole on tihti raske kindlak- teha, kas ebatäpsus üliõpilase vastuses on tingitud väsimusesi või teadmatusel.

Pole erilist põhjust muretseda et eksami kaotamisega tekib järgmist laadi oht: ei ole võima- lik saada pilti sellest, kuidas üli- õpilane tunneb ainet kui tervikut. Semestri viimase vestluse ajal saab ju alati üliõpilasele kursuse lõpuosa kohta küsimusi esitada nii, et on võimalik veenduda, kas üliõpilane on kõik kursuse osad läbi töötanud, kas ta oskab teha vajalikke üldistusi ja järeldusi. Samuti on võimalik seminare korraldada sellisel tasemel, et kursuse üksikute osade orgaanili- ne seos tuleks selgesti esile.

Kuid siiski võiks eksameid mõõdukalt viisil säilitada järgmis- tel senistest mõnevõrra erinevatel kaalutlustel. Lisaks üksikutes konkreetsetes õppeainetes läbiviidud seminaridele, vestlustele ja kontrolltöödele peaks olema võimalus veenduda selles, kuidas üliõpilane orienteerub teatud lähedastes õppeainetes tervikuna. Seetõttu võiks II—IV kursusel korraldada kogu õppeaasta jook- sul ainult ühe eksami (maks-

(Järg lk-1 4.)

tung ja lõpetamine on aulas, et- tekanded peahoones aud. 5. Järg- mises numbris avaldame konve- rentsi kava.

Auto-motokursused

Auto-motokabineti korraldusel algavad 12. II s. a. V. Kingissepa tn. 19 (III korrus, aud. 1) kell 15 autokursused; kell 16 mootorrattakursused ja kell 17 liikluskur- sused uutest liikluseeskirjadest. Mõni sõna lähemalt nendest kur- susest.

Auto- ja mootorrattakursused on mõeldud üliõpilastele, kellel oma edaspidises kutsetöös on tar- vis vastavaid teadmisi. Õppegrup- pid komplekteeritakse põhiliselt pedagoogika- ja žurnalistikaharu ning Õigusteaduskonna üliõpilas- test. Õppetöö kestab kuni 15. mai- ni koormusega 10 tundi nädalas. Kuigi nimetatud kursused on fakultatiivsed, peavad üliõpilased pärast õppegruppidesse registreer-

rumist kogu õppetööst osa võtma. Liikluskursused korraldatakse vastavalt ENSV Ministrite Nõu- kogu määrusele, mille kohaselt kohustatakse kõiki asutusi orga- niseerima oma töötajatele, kes omavad auto- või mootorrattaju- hiloa, 1. jaan. 1965. a. kehtestatud liikluseeskirjade tundmaõppimist. Kursused kestavad kuni 15. märtsi- ni. Osavõtjate teadmisi kontrol- litakse ja antakse välja kursuste lõpetamise kohta vastavad tõen- did.

Osa võtta soovijate registreeri- mine, lähema informatsiooni and- mine ja tööaegade määramine toimub eespool antud aegadel.

A. PILT,
auto-motokabineti juhataja

TRÜ noored lektorid 1964

Korduvalt on rõhutatud tõsi- asja, et ülikooli lõpetanud noor spetsialist ei tohi tõmbuda oma eriala kitsastesse raamidesse, vaid peab looma sideme töötajate ning õppijate laiade hulkadega, kandes elava sõna abil nende hulka oma eriala aktuaalseid probleeme, tehes ühtlasi ideelis- poliitilist kasvatustööd vastavalt «lukorra nõuetele. Seepärast peab ülikool oma kasvandikes äratama üvi populaarteaduslike loengu- tega esinemise vastu ja andma «oovijatele vajaliku teoreetilise ning praktilise ettevalmistuse. Selle ülesandega tegelevad üli- koolis kaks organit — Ühiskond- like Elukutsete Teaduskonna lek- tor-propagandistide eriharu ning «abariikliku ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsioon, kes suu- tab noori lektoreid esinema väl- apoole ülikooli.

Aastaid on kurdunud noorte lektorite tagasihoidliku arvu üle ja kavandatud plaane selle kit- saskoha avardamiseks. Paljudi kavandatus on jäänud kas pabe- rile või hüüdiaks hääleks, mis õigupoolest kedagi ei kohustanud. Lektorite arv kõikus endiselt 30 ümber, kusjuures lõviosa loengu- test pidasid kümmele aktiiv- semat üliõpilast, kes tänu regu-

laarsele materiaalsele hüvitusele olid muutumas poolprofessionaal- seteks kõnemeesteks.

Möödunud, 1964. a. tõi sellesse olukorda tunduvalt muutusi. Kõigepealt vähenes tunduvalt materiaalsed stiimulid osatäht- sus, kuivõrd teadmiste levitamise ühing läks üle täielikule isema- jandamisele. See asjaolu pani nii mõnegi seltsimehe skeptiliselt pead vangutama: vaevast, et üli- õpilastest keegi nüüd enam loen- gute vastu huvi tunneb. 1964. a. lennuga lahkus ülikoolist rida ko- genud üliõpilaslektoreid, kelle te- gevus kandus teistesse kollekti- videsse. Nendele asjaoludele vaa- tamata kujunes TRÜ noorte lek- torite aastabilanss rõõmustavaks, mille kinnituseks olgu toodud järgmised arvud: 1963. aastal esi- nes 30 üliõpilaslektorit kokku 223 loenguga, kusjuures neli aktivisti pidasid üksinda 157 loengut. 1964. aastal esines loengutega kokku 81 üliõpilast, kelle kontos- se kanti 334 loengut või vestlust. Seejuures pidasid neli aktiivse- mat lektorit kokku 94 loengut. Eeltoodud andmetest näeme, et loengute arv kasvas aasta jook- sul 1/3 võrra, loengulise tööga haaratud üliõpilaste arv aga pea- aegu ei kolm korda. Mis on siis sellise progressi põhjusteks?

A. UUSTAL 50-aastane

22. jaanuaril pühitses riigi- ja haldusõiguse kateedri õppejõud, õigusteaduse doktor A. Uustal oma 50. sünnipäeva.

Sm. A. Uustal sündis 22. jaa- nuaril 1915. aastal Saaremaal tolleagues Mustjala vallas. Lõpe- tanud 1934. aastal Kuressaare Keskkooli, astus ta sama aasta sügisel Tartu Ülikooli Õigustea- duskonda, mille lõpetas 1940. aastal. Sm. A. Uustal võttis osa Suurest Isamaasõjast. 1950. a. kaitses ta Moskva Riiklikus Üli- koolis kandidaadidissertatsiooni ning alates sama aasta 1. jaa- nuarist on ta rahvusvahelise õiguse õppejõud TRÜ-s.

1962. aastal kaitses A. Uustal Moskvast väitekirja territoriaal- vete rahvusvahelisõigusliku režiimi kohta, mille eest talle omistati õigusteaduse doktori teaduslik kraad. 1963. aastal valiti sm. A. Uustal riigi- ja haldusõiguse kateedri professori kohale.

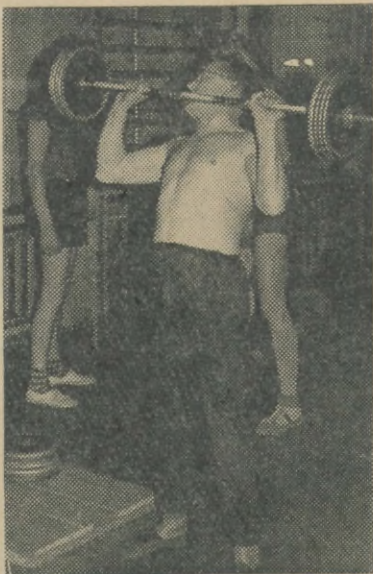
Sm. A. Uustali sulest on ilmu- nud pikem uurimus territoriaal- vete rahvusvahelisõiguslikust režiimist ja rida teaduslikke artik- leid rahvusvahelise õiguse küsi- muste kohta. Temalt on ilmunud rida õppevahendeid, milledest võiks nimetada Ameerika Ühend- riikide riigiõigust, India ja Jaa- pani riigiõigust, Suurbritannia ja Briti Impeeriumi riigiõigust, rahvusvahelise õiguse õpiku I ja II osa. Ilmumas on rahvusvaheli- se õiguse ajalugu.

Tema viiekümneenda sünnipäe- va puhul soovivad sm. A. Uusta- lile tema töökaaslased jõudu ja tervist edasiseks viljakaks tege- vuseks nii õppe-, teadusliku kui ka ühiskondliku töö tandrile.

Oma osa on kindlasti etenda- nud asjaolu, et 1964. a. pea- le pandi lektorite sihipärasele ettevalmistamisele kindel alus ÜET lektor-propagandistide osa- konnas. Esimese lennu laskis osa- kond välja möödunud kevadel, andes 20 noorele rohelisekaane- lise tunnistuse vastava eriala omandamise kohta. Praegused aktiivsemad üliõpilaslektorid — Kaido Jaanson ja Toomas Alatalu ajaloo-osakonnast ning Ilmar Soomere Arstiteaduskonnast kuu- luvadki esimese lennu eesrindlas- te hulka. Mitmed üliõpilased hak- kasidki möödunud aastal loen- guid pidama lektor-propagandis- tideks ettevalmistamise raames.

Positiivset mõju avaldas pika- ajaline pedagoogiline praktika, mille käigus tulevastel õpetajatel tuli tahes-tahtmata hakata tege- lema suulise propaganda mõnin- gate vormidega: esineda kas õpi- lasringides, lastevanemate ees või koguni kohalikus kultuurimajas. Kuigi kaugel mitte kõik peda- googilise praktika ajal peetud loengud-vestlused ei ole leidnud jäädvastumist ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni annaali- des, aitasid needki, mis vormis- tati, tublisti suurendada loengute ja üliõpilaslektorite hulka.

Tublisti on kasvanud ka ÜTÜ osa loengulises töös (kuigi veel mitte sel määral, et annaks põh- just rahuloluks). Nii organiseeri- sid ÜTÜ ajalooringi liikmed koos ajaloo-osakonna õppejõududega kaks teineteisele järgnevat ava- likku kinolektooriumi AUN Tar-

Vaeti lõpetanute tööd

Ajavahemikus 1946—1964 on TRÜ Kehakultuuriteaduskonna lõpetanud statsionaarse ja mittestatsionaarse õppetöö korras 569 inimest. Meie teaduskonna lõpetanud moodustavad suurema osa vabariigis töötavatest spetsialistidest kehakultuuri ja spordi alal. Aga kuidas jäädakse meie lõpetajatega rahule? Kuidas oleks võimalik tugevdada sidet lõpetanutega. Kuidas aidata kaasa lõpetanute kvalifikatsiooni tõstmisele?

Need küsimused olid arutamisel Kehakultuuriteaduskonna parteiorganisatsiooni viimasel lahtisel üldkoosolekul. Büroo sekretäri E. Mõtliku ettekandes «Kehakultuuriteaduskonna lõpetanute tööst ja sidemetest teaduskonna kollektiiviga» ja sõnavõttudes tehti arvukaid ettepanekuid õppeprotsessi täiustamiseks, samuti sideme tugevdamiseks lõpetanutega. Arutelu käigu muutsid eriti asjalikuks praktikud — koolide kehalise kasvatuses õpetajad, aga ka haridusministeeriumi, spordiliidu, kõrgema hariduse komitee, linna haridusosakonna jt. organisatsioonide esindajad.

Ulatuslikult kogutud andmetest ja külastuste sõnavõttudest selgus, et lõpetanute tööga jäädakse üldiselt rahule. Selle juures aga märgiti terve rida puudusi ja raskusi noorte spetsialistide töös, mis õppeprotsessi täiustamise ja parema organiseerimisega on kõrvaldatavad. Edaspidi hakatakse kogemusi vahetama ja kvalifikatsiooni tõstma erialade kaupa, kusjuures initsiaatoriteks jäävad teaduskonna vastavad kateedrid.

Parteiorganisatsiooni üldkoosolek kavandas abinõud õppeprotsessi täiustamiseks, spetsialistide pedagoogilise ettevalmistuse parandamiseks, sidemete tugevdamiseks lõpetanutega ja nende kvalifikatsiooni tõstmiseks. Üldkoosoleku otsused viiakse ellu käesoleval semestril.

V. LENK

W. Golding

„KÄRBESTE JUMAL“

Joosep: Noh, mida sa ütled selle raamatu kohta, mu ülihu-mananne õilishing? Küllap nutsid peatäie padja alla, või seisis üksipäini pimedas intrikoridoris kardina taga.

Epp: See, 1964. a. parim raamat, on ära teeninud rohkemat kui ironia.

Joosep: Selle koha pealt olen sinuga ühel nõul. Aga, mu lugupeetud õilishing, kui sa peaksid sellele raamatule retsensiooni kirjutama, kuidas ja missuguses järjekorras mainiksid sa seal humanismi?

Epp: Tunnista, et ka sina, sa kõigest-üle-olija, tundsid õudust ja hirmu seda raamatut lugedes.

Joosep: Ja siis?

Epp: Humanistlik ongi Goldingi hirm inimeste pärast. Ära muiga! Hirm sellepärast, et pääsemine on poolik. Kas sulle ei näi, et ta ütleb: hoidke oma lapsi, andke neile kõik hea, mis teie on! Ärge jätke neid üksikule saarele, kust pääsemine on poolik!

Sa saad ju aru, et see saar ei pea lõunameres olema, see võib

igalpool olla, ka inimeste seas. Hoidke, et lapsed ei peaks kunagi nutma pimeduse pärast inimeste südames!

Joosep: Ja sa julged roosa merekarbi kõikvõimsaks tunnistada, teades ometi, kui habras see oli?

Epp: Ära ironiseeri!

Joosep: Ei, tõepoolest, kas sa pärast seda ikka veel usud roossasse merekarpi, kui lastele on lapselikkusest jäänud vaid see kohutav julmus ja sedamööda, kuidas närustuvad rõivad ja kasvavad pikaks juuksed, kaob viimane mälestus tsivilisatsioonist? Pärast seda, kui roosast merekarbist, sellest tsivilisatsiooni viimast sädemest, on järele jäänud vaid killud. Kas sina ei kahtle? Võib-olla ütleb Golding: vaadake missugused me oleme! Vaadake, mida varjab meie eest roosa merekarpi! Ja meil pole aimugi, mis siis on, kui see puruneb. Vaadake siis nüüd!

Epp: Ei, pigem ütleb Golding: vaadake, milline ta on, meie roosa merekarpi! Hoidke ja austage teda, et teie käsi hästi käiks. Ja ärge kunagi laske kustuda tuld mäel!

Joosep: Huvitav, kummalt meist on rohkem mõttekaaslasid?

R. KARUKÄPP,

geograafiaosakonna III kursuse üliõpilane

AMETIÜHINUAKTIIVILE

TRÜ AMETIÜHINGUAKTIIVI KOOLI raames toimub 12. veebruaril kell 16 farmaatsiaauditoomis (keemiahoones) loeng teemal:

«KOOPERATIIV-ELAMUEHITUSE TINGIMUSTEST TARTU LINNAS».

Osa võtta õppejõudude, teenistujate ametiühingurühmaorganisatoritel, sotsiaal-kindlustuse volinikel, teaduskondade büroode elamu-heaolu sektorite esimeestel ja liikmetel ning kõigil asjast-huvitatuil.

tu Kultuurihoones. Nende lektuuriumide kaudu anti ülevaade Esimesest maailmasõjast, mille algusest möödus teatavasti 50 aastat, ja Teisest maailmasõjast, mille algusest möödus 25 aastat. Kokku pidasid üliõpilased küllaltki nõudliku kuulajaskonna ees 5 ettekannet ja tulid endale võetud ülesandega korralikult toime. Inglise filoloogia eriharul üliõpilased tähistasid William Shakespeari 400. sünni-aastapäeva rea vestlustega Tartu koolides, kusjuures üliõpilased Jaak Rähesoo, Ann Randalu ja Ester Lepik ei kokkunud tagasi ka ingliskeelsest esinemistest inglise keelt õpivaile keskkooliklassidele.

Toredaks ürituseks kujunes vene keele ja kirjanduse osakonna üliõpilaste algatus, mis on tunnuks saanud «väikese filoloogia-teaduskonna» nime all. Sügissemestri vältel peeti selles «õppe-asutuses» Tartu vene õppekeelega keskkoolide vanemate klasside õpilastele ligi 50 erialast loengut vene kirjanduse ja raamatu ajaloo ning tänapäeva aktuaalsetest kirjandusprobleemidest. Õppejõudude kõrval proovisid oma lektorivõimeid ka 9 üliõpilast eesotsas «teaduskonna» dekaani Jelena Dušetškina ja prodekaani Miralde Kooriga. Silmapaistvalt innukaks lektoriks oli veel Igor Tšernov, kes luges kursust pealkirja all «Sissejuhatus kultuuri antropoloogiasse».

Oma panuse loengulisse töösse andsid ka uudismaal töötanud üliõpilased, kes pidasid 30 loengu

ja vestluse ümber. Kahjuks puuduvad meil kuni viimase ajani täpsed andmed peetud loengute kohta, mistõttu pole võimalik ka detailsema ülevaate andmine sellest tööloigust. Huviga kuulati uudismaalaste esinemisi Tartu koolides ja ülikooli õpperühmades. Nii jutustas ajaloolane Aili Korm 12 korral õpilastele meie noorte tublist tööst Kasahstanis, Anne Siniveere (eesti filoloogia II) arvele tuleb 5 analoogilist esinemist.

Stabiilselt hästi töötab rahvusvaheliste suhete ring oma presidend, IV kursuse juristi Jaak Kaarma juhtimisel. Selle ringi kaasabil on üle saadud nii mitmeksti kitsaskohast, mis esinesid möödunud sügisel linna töötajate rahuldamisest loengutega rahvusvahelisest olukorrast. Ülikooli kõige aktiivsemad lektorid ongi enamikus rahvusvaheliste suhete poisid, sest nende teemade järele on nõudmine kõige suurem.

Positiivse joonena tuleb esile tõsta asjaolu, et lektorite ridadesse on päris arvukalt ilmunud ka nooremate kursuste esindajaid. Nii on I kursuse eesti filoloog Toomas Leito esinenud 14 korral, I kursuse vene filoloog Gabriel Superfin 2 korral jne.

Kui suhteline edasiminek on vaieldamatu, siis üliõpilaste osavõttu loengulisest tööst tervikuna ei saa kuidagi veel lugeda lahendamatu probleemiks. Tõsi — kui senini pidas loenguid 1% üliõpilaste üldarvust, siis nüüd on see arv tõusnud 2,5%-ni, kuid

Aastavahetusel algas ajakirjanduse kampaania. «Küll on nõmedus, hakka veel ajakirjandust levitama,» krimpsutas mõnigi nina.

Algas võitlus, mida erinevad inimesed erinevalt argumenteerisid:

«Mis te nüüd, käin raamatukogus lugemas,» hüüatas üliõpilane, kelle nimegi pole raamatukogu anna-alides, rääkimata regulaarsest lugemisest. Nelisada raamatukogukülastajat päevas on hea näitaja. Kuid üks ole need enamasti ühed ja samad ja ega neistki üle poolte ajakirjandust vaata. Seega maksimaalselt viis protsenti. Aga ülejäänud?

«Kioskist saan lehe kätte hommikul, intrist õhtul,» kostis keegi lihtsameelne. Nagu juttu oleks ainult «Edasi», «Noorte Hääle» ja «Rahva Hääle» tellimisest! Muide, ka neid tasub tellida. Kuid mitte ainult selles pole asi.

Tõsisem pretensioon oli ühiskelamunõukogudele, kes ei kindlusta ajalehtede kätetoimetamist. Selles osas on nüüd samme astutud. Kui esineb veel puudusi, palume teatada komsomolikomiteesse komsomoliprojektoritele.

Raskusi teeb finantsiline külg, kuid toa peale peaks saama

Veel „MONUMENDIST“ ja naftaliinilõhnast

Esimene vastukaja Enn Vetemaa debüüdile proosas oli hoopis jahedam kui tema esikogule kassetis. «Monument» polnud Tartus veel müügilegi tulnud, kui «Noorte Hääles» ilmus Hans Luige sulest läbinisti eitav arvustus pealkirjaga «Naftaliinilõhnalised uudistused». Paraku ei ole E. H. Luik lähtus kirjutamisel valmisteisist, mida ta formuleerib viimase lausega: «Tänapäeva kunstielu arenguprobleemide lahendamisel see raamat kahjuks kaasa rääkida ei suuda.» Seetõttu kujunes artikkel pigem ühekülgselt näidete väljajätmiseks kui autori ideeliskunstiliste kavatsuste ja nende realiseerimise vahelkorra objektivseks vaagimiseks. Tsitaatide osava väljanõppimisega lahust kontekstist võib sama teose puhul tõestada kõige vastukäivamaid väiteid.

Allakirjutanu ei pea «Monumenti» eesti kirjanduse järjekordseks «hiilgavaks sammuks edasi», kuid tegemist on sümpaatse ja kaaluka teosega, mille väärtust ei annulleeri üksikud viltulaskmised ja puudused, eriti karakterite kujundamisel. Õnnestumiste hulka tuleks kanda eelkõige probleemi uudne asetus ja julge lahendus (lõppstseenis

Kas kampaania... või aken maailma

mõndagi tellida. Argumenti, et ega sealt ajalehtedest midagi võtta ole, ei tahaks pikemalt puudutada, sest kui inimene arvab, et ta teadmised miljonite vaimutoidu üles kaaluvad, on temaga lood üsna täbarasti.

Miks siis komsomol hakkas tegema ajakirjanduse tellimise-ga?

«Provintslane» ei sisalda eneses ammugi geograafilist mõistet, vaid tähistab piiratud inimest üldse. Kas teil ei ole tulnud üle elada vestlust, kus kaas-lase kogu mõttearsenal on hõivatud tormidest veeklaasis — oma lähima ümbruse klatsimisest, paarist kulunud anekdoodist ja oma Mina sisemistest läbielamistest. Aga meil on isegi kursusi, kus töökad avara silmarin-giga üliõpilased lähevad vastu-ollu kursusega. Jaa, kursus nimetab neid ennasttäis olenditeks jne. Kuid asjal on ka teine külg: kas te suudate neile midagi pak-kuda? Kas olete võimalised ole-ma sõbraks, vestluskaaslaseks?

(Järg lk-1 4.)

Esitage endile paar küsimust. Missugused probleemid erutavad maailma üliõpilasi? Mida teate kaasaja maailmakirjandusest? Mida tehakse maailma teaduses? Kus on praegu inimkonna pingutuste fookus? Mis toimub teistes riikides? — Kui ei tunta

kirjandusse astunud kaks karjeristi (Voore ja M. Undi Pihlak) on jäänud pealiskaudseiks, väljakujunenud pahe-dekandjaks ilma arenguta ja motivatsiooni-deta.

Kahtlemata on avastuseks Magnus Tee ja Ain Saarma. Eriti esimese tegelase lahtimõtestamisel mõjub otse vapustava sümbolina Sven Voore mõtisklus vanast hoolsast aednikust, kel on silmad jäänud tõntsiks. Oieti on Magnus Tee kujusse kätetud omamoodi tragism: ta on ustav ideeline võitleja, kes Kodusõja-aastail asus elu eeslinil, kuid aastate möödudes ei suutnud kohaneda uuega ning püsis ka kaasajal vanade loosungite juures, mõistmata, et need on ammu asendatud uute, palju laiahaardelisematega. Kuid «vana kaardi-vägi» ei ärata lugejas kaastunnet, sest tema mahajäämine ei olegi nii süütu — seda kasutatavad ära Sven Voored oma intriigide huvides, ühiskonna huvide vastu. Sellises valguses pälvib ta lugeja hukkamõistu.

Tuleb hinnata Vetemaa katset anda loomingulise inspiratsiooni järkjärgulist realiseerumist, üht paljudest individuaalsetest loomingulaadidest tema konkreet-suses, tema vastolulisuses ja raskuses. Sellisena on Ain Saarma eluline, lähedane kui otsija, vaatamata kõigile oma puudustele. Autor püüab näidata kunstnikke mitte ainult võitluses suurte ideede elluviimise eest, nagu vahel loeme abstraktsetest juhtkir-jadest, vaid igapäevastes askel-dustes, kaitsmas oma loomingut, õigust oma ande rakendamiseks, raskes heitluses intriigidega ja nendega, kes püüavad kunsti arengut pidurdada. Nii on nad meile mõistetavad kui meie kaasaegsed, kaasvõitlejad tule-viku nimel.

Ent ka Ain Saarma käitumise põhjendamisel pole autor olnud alati järjekindel. Alles VII peatükis jagab Saarma usaldavalt ja õhinal oma loomingurõõmu Voo-rega, mõni tund hiljem (IX pea-tükk) sõimab teda aferistiks ja ennustab korraga otse prohvet-liku läbinägelikkusega Voorele ja Magnus Teele, et nad lähevad utili. Stseen ise on antud loovalt ja otse sugereerivalt hästi, kuid ikkagi on äkiline nägijaks muu-tumine ootamatu ja eelneva tegevusega ette valmistamata. Pigem vastupidine: VI peatükis näe-me Aini Sveni imetleja osas pü-sivat ning viimane on otse raba-tud esimese avameelsusest.

Nagu juba märgitud, on teoses pearõhk asetatud probleemidele ja loovatele üksikdetailidele, mistõttu tegelased jäävad nagu teisejärguliseks, nad on juba ku-lisside taga välja kujunenud ning ainult avavad oma olemuse intriigi käigus. Küllap seetõttu ki-pub «Monument» jääma rohkem novelli mõõtmeisse, ehkki autor ise nimetab seda jutustuseks või lühiromaaniks. Aga ka novellina realiseerib «Monument» autori kavatsused põhilises osas hästi.

J. PÕLDMÄE

TEADUSTE KANDIDAATE

See päev oli TRÜ loogika ja psühholoogia kateedrile omamoodi suupäevaks — harva on juhtunud, et ühel päeval kaitsevad oma kandidaaditööd kaks teadlast ühest ja samast kateedrist.

* * *

Vestlustes, igapäevases kõnes, sõnavõttudes ja diskussioonides eksivad inimesed õige sageli ja rängalt formaalse loogika järeldusõpetuse reeglite vastu, rääkimata väiksematest väärtustest. Mis takistab inimesi loogiliselt õigesti mõtlema? Ilmneb, et see polegi nii lihtne probleem.

TRÜ loogika ja psühholoogia kateedri õpetaja Kalju Toimi kandidaaditöö teemaks oli «Süloogilike järelduste psühholoogia», mis püüdis lahendada üldtõõdud probleemi. Töö põhimaterjaliks olid Tartu, Elva, ja Nõo keskkoolide õpilaste ja Eesti Põllumajanduse Akadeemia ja meie ülikooli üliõpilaste poolt lahendatud 24 946 ülesannet. See suur töö toimus põhiliselt 1960. ja 1961. aastal, osaliselt ka 1962. aastal. Kunagistest üliõpilastest on nüüd saanud õpetajad, loodusteadlased, agronoomid ja treenerid, tookordseid keskkooliõpilasi aga võib kohata meie ülikooli auditoriumides ja laboratooriumides.

Kandidaaditöö andis palju huvitavat ja väärtuslikku. Õpetajatele ja õppejõududele on see heaks materjaliks õpilaste ja üliõpilaste loogilise mõtlemise arendamiseks, Kalju Toim ise aga kavatseb oma töö tulemusi kasutada loogika järeldusõpetuse programmeeritud programmide koostamiseks.

Kalju Toim lõpetas Tartu Riikliku Ülikooli 1952. aastal, töötas seejärel eesti keele ja kirjanduse ning loogika ja psühholoogia õpetajana Elva Keskkoolis 1960. aastani. 1958. aastal astus Kalju Toim aspirantuuri.

* * *

Eksamite poolt ja vastu

(Algus lk-1 2.)

maalselt kaks, kui teaduskonna või osakonna spetsiaalsus seda nõuab; sellise, (et ta haaraks tähtsamate lähedalt seotud õppeainete kompleksi, mida on loetud 2—3 viimase aasta jooksul. Niisuguste eksamite programm hõlmab kuni viieksikuni (mitte üksikuid detaile), olgu mooduka mahuga, nii et keskpäraste võimetega üliõpilane ei hakkaks lootma spikerdamisvõimalusele. Tingituna niisuguste eksamite omapärast sooritaks üliõpilane selle vastavaid aineid lugenud õppejõududest koosneva komisjoni ees.

I kursusel ei ole otstarbekas sellist eksamit korraldada kahel põhjusel: 1) läbivõetud aineid on tõenäoliselt veel vähe vajaliku tervikliku kompleksi moodustamiseks; 2) tuleb anda üliõpilasele-uustulnukale aega «sisse-elamiseks». Kuid eksami puudumine I kursusel ei välista seejuures sugugi võimalust üliõpilase eksamatrikuleerimiseks ilmselt nõrga õppeedukuse tõttu eespool mainitud teistsuguste kontrollimis-meetodide (mitte eksamite) alusel.

Füüsikaosakonnas võiks näiteks piirduda järgmise kolme eksamiga: 1) kõrgema matemaatika eksam II kursuse lõpul (kompleksi moodustavaid aineid loetak-

se TRÜ loogika ja psühholoogia kateedri vanemõpetaja Uno Siimanni senises teadlasebiograafias on palju ühist Kalju Toimi omaga. Temagi töötas pärast ülikooli lõpetamist 1953. aastast alates eesti keele ja kirjanduse ning loogika ja psühholoogia õpetajana (Tartu I Keskkoolis), 1955. aastal määrati U. Siimann Tartu linna haridusosakonna koolide inspektoriks, 1957. aastal Tartu VII Keskkooli õppealajuhatajaks. 1958. aasta toob Uno Siimanni taas ülikooli — mittetatsionaar-sesse aspirantuuri. Erialaks saab eksperimentaalpsühholoogia. Kandidaaditöö teemaks oli «Resultaatide teadmise tähtsusest vilumuse kujunemise protsessis». Töö juhendajaks (nagu Kalju Toimilgi), oli professor Konstantin Ramul.

Tööst ei soovinud sm. U. Siimann palju rääkida — sellest on ajakirjanduses juba juttu olnud. Kõige raskem oli vastava aparatuuri valmistamine ja töö metoodika väljatöötamine. Eksistunud siin psühholoogiaga küberneetika, informatsiooniteooria ja teised moodsad teadused, milles filoloogilise ettevalmistuse saanud inimesel on raske orienteeruda. Ja nii nagu paljudele teistele noortele teadlastele, nii tuli ka Uno Siimannile appi üli-

kooli eksperimentaallaboratooriumi juhataja vaneminsener V. Reeben, oma abist ei öelnud ära ka sm. A. Mõtte ülikooli kinokabinetist, sm. H. Kaidro ja paljud teised oma eriala teadlased.

Mis saab edasi? Muidugi töö selle teema kallal jätkub — ees ootab veel palju huvitavat. Kuid ennekõike on vaja ülikooli psühholoogia ja loogika kateedrile luua tugev eksperimentaalne baas. Ilma moodsa, ajakohase sisseadeta on peaaegu võimatu edasi minna.

I.-P. PADERNIK

Kaugõppesaated

Reedel, 12. veebruaril 1965. a.

1. Oigusteaduskonna III kursuse üliõpilastele dots. E. Laasi-ku loeng «Sotsialistliku vara päästmisest tulenevad kohustused».

2. Inglise filoloogia IV—VI kursuse üliõpilastele vanemlaborant Olev Haasi loeng «Laboratoorsetest keeleharjutustest».

Kolmapäeval, 17. veebr. 1965. a.

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» (II).

2. Eesti filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilastele dots. Huno Rätsepa loeng «Uraali ja soome-ugri sõnavara eesti keeles».

Reedel, 19. veebruaril 1965. a.

1. Kõikidele väliskirjanduse õpi-jaile prof. Villem Altkoa loeng «XX saj. saksa kirjanikke. Stefan Zweig».

2. Vene filoloogide III ja IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Agnia Reitsaku loeng «Основные признаки предложения».

Kalasportlastele

TRÜ ÜSK kalaspordisektsiooni üldkoosolek toimub 15. veebruaril 1965. a. Kehakultuuriteaduskonna ruumides V. Kingisepa tänavas (auditorium nr. 3).

Koosoleku algus kell 19.

Päevakord. 1. Kõigi endiste liikmete ümberregistreerimine. (Et tulevad vahetamisele liikmepiletid, on kõigil vaja kaasa võtta passipilt, aastamaks 2 rub.)

2. Sektsiooni tegevusplaani kinnitamine 1965. a.

3. Delegaatide valimine «Kalevi» kalandusklubi konverentsile.

4. Paadisilla ehitamise küsimus. ÜSK kalaspordisektsiooni juhatus

ENE ja MATI!

Liitke rõõmud, jagage mured!

Geograafiaosakonna III kursuse

* * *

Õnnitleme!

MAIA ARST

ja

VILLU RÕIGAS

Eesti filoloogia osakonna V kursuse.

GRIPP

Gripp on nakkushaigus, mille tekitajaks on viirus.

Gripp on ohtlik eriti sellepärast, et võivad kaasuda rasked tüsistused (kopsupõletik, ajukelmepõletik jne.). Grippi levib piisknakkuse teel (kõnelemisel, köhimisel, aevastamisel, paiskumisel, õhku viirused), ka viirustega saastunud esemete kasutamisel (haigestunu käterätt, sööginoõd, raamatud jm.), haige teretamisel kättega.

Kui tunnete haiglast olekut, peavalu, valu lihastes ja luudes, kehatemperatuuri tõusu, vahel ka nohu ja kõha,

ärge pöörduge arstipunkti ega polikliinikuisse, vaid kutsuge arst koju!

Sellega säästate oma tervist ja vältite nakkuse levikut. Üliõpilased!

• Vältige oma vabal ajal külastäike, rahvakogumisi ja üldkasutatavate sõidukite kasutamist.

• Karastage oma organismi!

• Ohutage sageli tuba!

• Viibige võimalikult palju värskes õhus!

• Hoiduge külmetumisest!

• Peske sageli käsi!

Haige tuleb tervettest eraldada. Kui see pole võimalik, peab haige voodi eraldama linaga või vaibaga.

Gripi profülaktikaks

nõudke apteegist kuiva gripi seerumit. Tõmmake 0,5 g kummassegi ninasõõrmesse (algul 2 päeva järjest, edasi võimalusel 3-päevaste vahega kuni haigusperioodi lõpuni).

A. SOILTS, TRÜ arstipunkti juhataja

100 a. E. Lenzi surmast

10. veebruaril möödus 100 aastat XIX sajandi silmapaistva füüsiku Emil Lenzi surmast. Meil, ülikooliperel, on põhjust tunda E. Lenzi rohkem kui lihtsalt mõnede füüsikaseaduste autorit. Lenzi nimega on seotud kulluke ülikoolilinna kultuuriajalugu.

Heinrich Friedrich Emil Lenz sündis Tartus 24. II 1804. a. Tartu linnamagistraadi peasekretäri pojana. Tema isal oli maja (praeguse 21. Juuni ja Poe tänava nurgal), mille ärklikorraldusel seati sisse Tartu esimene ajutine observatoorium (1805). E. Lenzi vanaisa Friedrich David Lenz, kes põlvnes Saksamaalt väljarännanud vaimuliku perekonnast, oli tol perioodil (1803—1809) taasavatud Tartu ülikooli esimeseks eesti keele lektoriks. Tema sulest pärinevad mitmed õpetliku sisuga maakeelsed raamatud ja ka visandlik Tartu linna ajalugu.

E. Lenzi sai esialgse hariduse kodus. Aastatel 1817—1820 õppis tolaeagse Tartu gümnaasiumis. Selle lõpetamise järel astus ta Tartu Ülikooli Filosoofiateaduskonda loodusteaduste osakonda; mille aga peagi vahetas usuteaduskonna vastu. Õpingute kõrval (valmistudes pastori ametiks õppis Lenz muuseas ka eesti keelt) töötas E. Lenz ülikooli esimese rektori professor G. F. Parroti abilisena füüsikakabinettis, mis tol ajal võttis enda alla peahoone vasakpoolse tiiva, kus praegu paiknevad auditooriumid nr. 2—4. Paistnud silma andeka eksperimentaatorina, sai nooruke Lenz Parrotilt soovitus sõita füüsikuna kaasa 1823. a. organiseeritud mere-ekspeditsioonile ümber maailma (1823—1826). See ekspeditsioon määras E. Lenzi kui füüsiku tulevase elutee.

Merereisil teostatud geofüüsikalaste uuringute põhjal kaitseb Lenz Heidelbergis väitekirja filosoofiadoktori kraadile (1827) ja siirdus seejärel Peterburisse. Peterburi Teaduste Akadeemia ja Peterburi Ülikooliga on siitpeale seotud E. Lenzi peamine teaduslik ja organisatoorne tegevus. Viimast iseloomustavad mõned daatumid. 1830. a. valiti E. Lenz akadeemikuks (algul erakorraliseks, hiljem korraliseks), 1836. a. Peterburi Ülikooli füüsika ja füüsilise geograafia kateedri juhatajaks, 1840. a. füüsika-matemaatikateaduskonna dekaaniks ning 1863. a. rektoriks. Peale selle oli ta lektorina tegev veel mitmetes Peterburi õppeasutustes. E. Lenz suri ravireisil Rooma 10. veebruaril 1865. a.

E. Lenzi oli suurepärane füüsik-eksperimentaator, kelle teaduslikud huvid olid üsna mitmekesised. Üks rühm Lenzi töid, mis baseeruvad merereisil ja Kaukaasiasse ning

Kaspija mere äärde korraldatud ekspeditsioonil (1829—1830) teostatud vaatlustel, hõlmab geofüüsika probleeme. Võiks nimetada merevee temperatuuri ja sooluse vertikaalse jaotuse ning õhutemperatuuri ööpäevase tsükli uurimist mitmesugustel lauskraadidel, samuti Kaspija mere nivoo sekulaarse muutumise avastamist.

Ülemaailmse tunnustuse aga pälvis E. Lenz elektrovoolu- ja elektromagnetismihälvete uurimise eest.

Üheks tähtsaks avastuseks osutus praegu Lenzi nime kandva reegli sedastamine induktioovoolu suuna määramiseks (1833). 1842. a. korraldas E. Lenz täpseld katseid elektrivoolu ja juhtmes eralduva soojushulga vahelise kvantitatiivse seose määramiseks. Vastava seaduse oli aasta varem avastanud inglise füüsik J. Joule. See seadus kannab nüüd Joule'i-Lenzi seaduse nime. E. Lenz tegi kindlaks ka metallide takistuse sõltuvuse temperatuurist.

Palju tähelepanu pühendas kuuluse füüsik elektrotehnika probleemidele. Mitmed uurimused selles valdkonnas on teostatud koos M. H. Jacobiga (viimane töötas enne Peterburisse siirdumist lühemat aega ka Tartu Ülikoolis (1835—1837)). Võiks nimetada meetodit elektromagnetite arvutamiseks ja ballistilist meetodit magnetvoo mõõtmiseks. Peale selle on E. Lenz uurinud ankrureaktsiooni ja selle vähendamise võimalusi, mootorite ja dünamote pööratavuse printsiipi, generaatorist saadava vahelduvvoolu kõvera kuju jpm.

Kõikide nende tööde järgi, mis tehti oma aja kohta väga heal eksperimenti tasemel, kuulub E. Lenz elektriõpetuse ja elektrotehnika teoreetiliste aluste rajajate hulka.

R. LIAS

KÄÄRIKUL OLID ORIENTEERUJAD

Möödunud õppevaheajal kujunes Kääriku õppebaas üleliiduliseks orienteerumiskeskuseks — sinna kogunes paarsada kõrgemate koolide orienteerumiskivisti.

Märkesuusatamises kanti protokoll järgmised tulemused:

NAISED (9,5 km, 5 KP). 1. L. Natra (Läti) 1:28.44 (6), 2. A. Tingas (TRÜ I) 1:29.30 (0), 3. N. Ivantševitš (Leningrad) 1:32.42 (8).

MEHED (18 km, 7 KP). 1. O. Kärner 1:38.18 (0), 2. A. Ki-

vistik 1:40.19 (1), 3. A. Kutsar 1:57.06 (16) (kõik TRÜ I).

Valikorienteerumises reastusid naiskonnad järgmiselt: 1. TPI 13 punkti, 2. Harkov 12, 3. TRÜ I 12 (8. TRÜ II 6 p.). MEESKONDADEST olid parimad: 1. Läti 21 p., 2. TRÜ I 21, 3. TPI 18 p. Ala üldvõitjaks tuli TPI TRÜ I ees.

Esmakordselt üleliidulistest üliõpilaste orienteerumisevõistlustest osavõtnud TRÜ võistkond võitis kokkuvõttes esikoha TPI ja Läti esinduse ees.

A. K.

Kas kampaania...

(Algus lk-1 3.) maailma pulssi, jäädakse paratamatult provintslasteks.

Millest me seda pulssi aga tunnetame?

Suurimaks kanaliks on ikkagi press (kaasa arvatud raadio ja televisioon).

Kaasaja suurimad teadlased on vaimsalt igakülgsest arenenud inimesed (ka teadus areneb praegu intensiivsemalt eri teadustevahelistel piirimaadel).

Seega ei pea paika väide, et arenenud erialaspetsialist võib olla ka vähe- se üldintelligentsiga. (Näit. mil- leks mulle poliitika, kirjandus jne., mina olen matemaatik!) Hoopis võimatu on aga olla hea jurist või õpetaja kitsukese ak- naga maailma (ja ometi on sel- line «aken» paraku küllalt pal- judel üliõpilastel). Millise vaate- välja avab selline õpetaja oma õpilastele, kui ta ise ainult pii- lub läbi kitsa pilu?

Ülikooli komsomolikomitee on asetanud pearõhu just keskaja- kirjanduse tellimisele, sest selle kaudu jõuab meieni kaasaja problemaatika ja mõttemaailm (enamik maailma informatsioo- nist ju eesti keelde ei jõua). Need on näiteks väljaanded. «Ровесник», «Вокруг света», «Ино- странная литература», «Молодая гвардия», «Комсомольская прав- да», «Известия», «Литературная газета», «За рубежом» jt.

Kas olete juba lugenud Graham Greene uut romaani «Kaotuse hinnaga»? (Ilmus ajakirjas «Иностранная литература».) Lu- gege!

Kuidagi väga valus on kuulda väidet, et ei saa tellida, sest ei oska keelt. Inimene sööb selleks, et elada, mitte ei ela selleks, et süüa — see Platoni mõttetera on neile nähtavasti tundmatu, kui nad 20-aastaselt kirjutavad alla oma vaimse vaesuse tunnistuse- le. Võib-olla ei oleks nad ka eesti keelt ära õppinud, kui see oleks nende mõistuse otsustada olnud!

Sellepärast ongi kirjanduse tel- lime komsomoli tegevussfääris. Iga osakonna komsomolibüroo peab püüdma, et üliõpilaste tu- bades oleks veidigi ajakirjan- dust. Maailma vaimne pingutus olgu meie kaaslasteks.

Ja kas ei tuleks kursustel uuesti elustada ajakirjanduse levitajate institut? Ainult et ta peaks tegema ka sisulist tööd, propageerima eriti ilmutat tea- duslikku kirjandust.

Just seepärast jätkub «kam- paania»... võitlus selle eest, et kõik meie keskelt võiksid oma mõtet lasta ringi uita laias ma- ilmas.

M. TITMA,

TRÜ komsomolikomitee sekretär

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharju III k. üliõpila- sed M. Kalamäe ja T. Alla.

Toimetaja: J. FELDBACH

«Tartu Riiklik» Ülikool» («Тар- туский государственный университет»). г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тар- туского государственного университета. Hans Heilmanni nim. trüklitaja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1219. MB 00226.

23. veebruar – Nõukogude armee 47. aastapäev

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-ÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 19. veebruaril 1965

Nr. 3 (613)

XVIII aastakäik

TERE!

On pühapäevaõhtune vabam silmapilk ja me tegime endile olemise mugavaks: võtsime rihmad maha, nõõpisime kraed lahti ning lesisime kõikudel. Minu voodinaaber loeb Maeterlinck'i ja poetab selle kohta märkusi. Raamat lausa provotseerib vaidlema ja arutlema, aga tuleb võtta sulepea.

Üldse on täna kole unine päev: eile õhtul käisime sütt vagunitest maha laadimas. Tagasi saime alles poole öö paiku, näost mustad kui murjanid. Aga üldiselt ei nurisenud keegi, kuigi see töö laupäevase «õdaku» ära rikkus ja ka järjekordne film nägemata jäi. Sellised tööd väljaspool kasarmut on vahelduseks.

Muidu lähevad päevad ikka tavalist rada, muudkui õpime. Varem ei osanud arvatagi, et lennukisse nii palju raadiolampe, releepuru ja juhtmepuntraid sisse mahub, nüüd aga käib kogu see värk meil läbi ajude. Ühesõnaga — õppurid oleme kõvad.

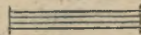
Mis kriitikasse puutub, siis selle eest aitama. Lugesin oma värside uuesti üle ja tõi mis tõi: see jutt suvest tahab läbitöötamist. Ainult ma ei tea, millal ma selleks vastava meeleolu ja aja kokku saan. Aga «keppjalgne» — miks ei võiks see tähendada ka kõhnu, väljakujunemata plikajalgu? Kuid lõppude lõpuks võib selle asemel ka midagi muud olla, luuletuse mõtet see ei muuda.

Uuemast loomingust pole praegu midagi eriti õnnestunud, ikka jääb mõnda meeleolust või mõttest puudu. Nii et ma parem ei hakka midagi saatmaga (ei, ega ma kriitikat kartma hakanud, seda mitte!).

Jään ootama pajatust sellest, kuidas möödus talvine vaheaeg, mida huvitavat ette võtsite jne.

Kogu kursusele uut indu ja värsket pealehakkamist algavaks semestriks!

REIN

REIN SANDER

Tee põgenes jalgade alt, sõnad kadusid huultilt.

Kirjude lehtede kombel mõtted hajusid tuulde.

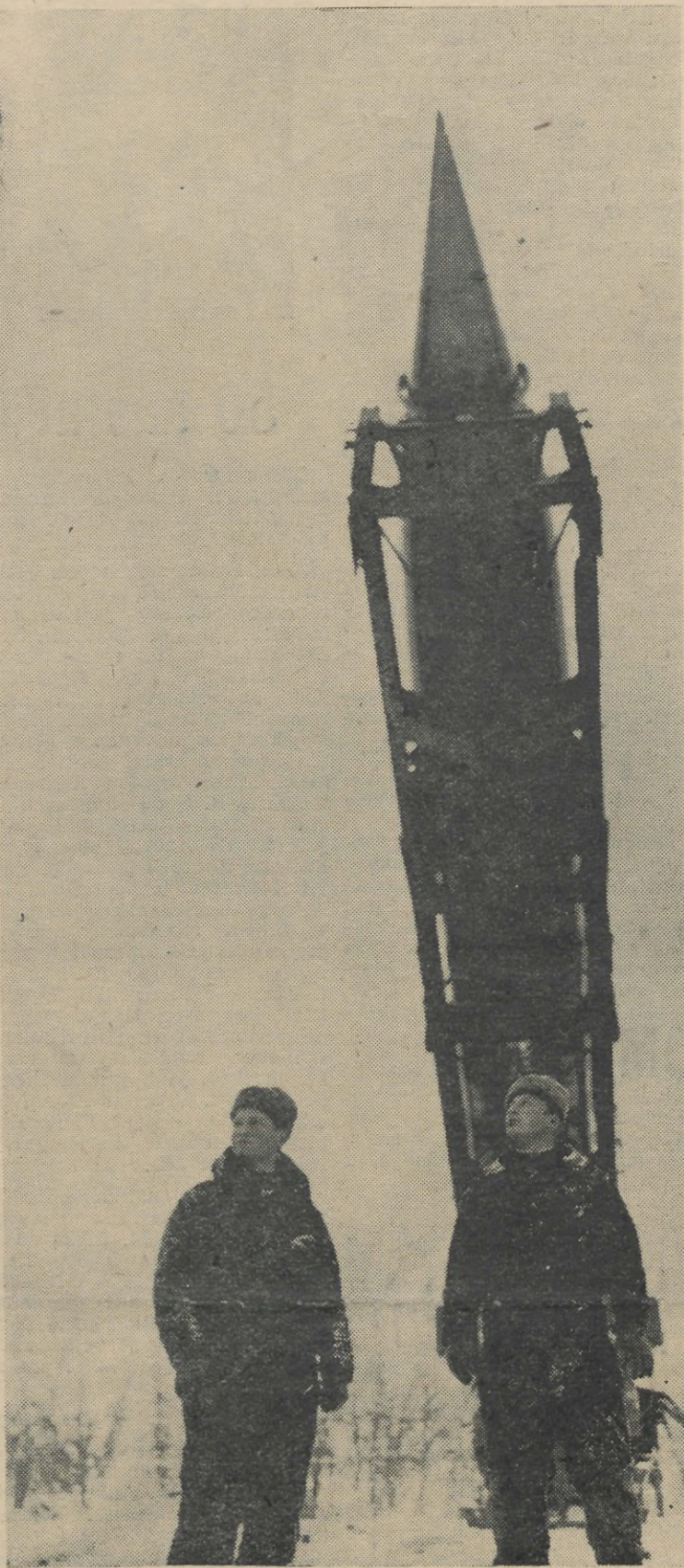
Saatsid mu teele sõnatult, suve soojus peitus su huultes.

Ladvad jäid tühjaks, liuglesid maa poole lehed sügisetuules.

Sügise tinase taeva all kadusid sõnad kõik tuulde. Sõitsin ja mõtlesin sinule — öiepungades puule.

Talv, oled tõsine vanaeit sula hallide juuste ja paljunäinud kortsuräos näoga, suurrätik üle silmade.

Aga silmad on sul nõnda lõbusalt varblasevärvi, nagu võiksid sa kergejalgse plikana iga hetk üle hangede lipata, lumeniitidest kelgunöör pihus.

SELLINE ON TÄNAPÄEV.

Oma silmaga

Talv. Kõrged sihvavad kuused. Värske lumi kuuseokstel on nii õrn, et pisemgi tuulepuhang näib viivat ta minema. Selles vaikuses ja karguses seisab stardivalmis rakett. Veel mõned sekundid... start. Tuli ja suits rulluvad, keerlevad, mets jääb maha; rakett kaob kõrgusse.

Metsateel mürisevad võimsad tankid, tolmpilves kihutavad soomustransportöörid. Neist hüppavad maha jalaväelased ja sööstavad rünnakule.

Varahommik. Koit alles punetab lennuvälja serval. Mehhaanikud askeldavad lennukite kallal. Varsti aga näeme helist kiiremaid hävitajaid juba taeva avarustes.

Tinaselt hall on lainetav meri. Allveelaevade pikad sigarid. Torpeedokaatrid. Miiniristlejad. Merre sööstvad torpeedod, õhku tõusvad raketid.

Suur Isamaasõda. Polkovnik Mihhail Solohhov vestleb rindel tankistidega. Leningradi blokaadi raskeil päevil külastab rindesõdureid A. Fadejev. Balti laevastiku merejalaväelaste hulgas viibib laevastiku korrespondentide grupi ülem V. Višnevski. Aleksei Tolstoi on ümbritsetud rindelennuvälja lenduritest. A. Tvardovski ja paar jalaväelast on jutuhoos; võib-olla sattus neist midagi Vassili Tjorkinisse.

Juba tulistavad «Katjušad» Riigipäevahoonet. Lehvib võidulipp. Sõjast väsinud sõdurid hõiskavad rõõmust, tärisevad saluudiks automaadivalangud.

Jälle. kaasaeg. USA lennukid ja Belgia sõdurid Kongos. Saksa Föderatiivse Vabariigi uus standardtank «Leopard», kunagise hitlerliku «Pantri» järglane, vahib oma suurtükitoruga vaatajale otse näkku.

Meile kõigile tuntud kosmonaudid istuvad õppeklassis, peavad maastikul raadiosidet, keerlevad tsentrifuugis, ootavad starti kosmoselaeva kabiinis.

Kõike seda võib näha oma silmaga, kui sirvida Gogoli-nimelises raamatukogus ajakirja «Советский воин» komplekti, mille 1000. number ilmus möödunud aastal Nõukogude armee aastapäevaks.

Selles hästi illustreeritud ajakirjas peegeldub Nõukogude armee kangelaslik minevik ja töörohke tänapäev. Siit võime lugeda ja näha meie sõjaväe ja sotsialistlike vennasarveede võimsat tehnikat ja võitlejaid, kes on valmis vastu astuma igale agressorile.

Läheneb Nõukogudemaa relvastatud jõudude sünnipäev, mis seekord langeb suure võidu 20. aastale. Sel tähtsal päeval õnnitleme kõiki meie kollektiivi liikmeid, kes Suure Isamaasõja rasketel päevadel vapralt seisid meie kodumaa kaitsel, Tervitame ka kõiki üliõpilasi ja töötajaid, kes on nõukogude sõjamehe mündrit kandnud meie rahupäevadel. Soovime teile, endised sõjamehed, kordaminekut töös ja õpingutes!

EKP TRÜ Komitee

KIRJUTAGE MEILE

Hiljuti saabus meie ülikoolile kiri ajalehe «Известия» toimetusest, Avaldame selle alljärgnevalt.

Lugupeetud seltsimehed!

«Известия» pühapäevases lisalehes «Неделя» loodi üliõpilaselu osakond. Me palume teie ülikooli üliõpilasi ja õppejõude kirjutada meile.

Kirjutage kõigest, mis teile muret teeb! Kirjutage oma uudistest, saatke artikleid ja olukirjeldusi, lühisõnumeid ja fotosid. Olge «Üliõpilaselu» peremehed! Meid huvitab kõik: nii tõsised ja tähtsad probleemid kui ka nali ja huumor.

Soovitame teile teemasid, kirjutage, mida tahaksite näha «Üliõpilaselu» veergudel! Me tahaksime olla kursis teie ülikooli eluga, ja sellepärast palume teid saata meile oma ajalehte.

Lugupidamisega

«Неделя» vastutav sekretär
A. MENDELEJEV

TULGE VAATAMA!

Tänavuste valimiste eel oli raskusi agitpunkti nr. 2 tööle-rakendamiseks. Kui teised linna agitkollektiivid hakkasid esimesi ülesandeid täitma juba nädal-paar tagasi, siis meie rahvas oli parajasti talvisel vaheajal ja kes-kus mööda maad laiali. Nii ei olnud agitpunkti juhatajal kuu esimesel nädalal muud võimalik teha, kui lugeda ainult agitaatorite nimekirju. Nüüd aga oleme suutnud juba üht-teist ära teha. Esimesed instrueerimised agitaatoritele on peetud, esimesed ülesanded brigaadidele jaotatud. Ja juba esimesed muljed agitaatoritest on head. Jätkugu seda energiat ja head tahet kõigil ka edaspidiseks!

Mõni sõna agitpunkti poolt veebruarikuuks planeeritud üritustest. Kindlasti leiab siit mõnigi üliõpilane midagi niisugust, mis teda huvitab. Nii rääkis sm. J. Raid 17. veebruaril Lääne-

Saksamaa imperialistlikust olemusest, ettekandeks «Eesti emigrantlikust kirjandusest» on nõusoleku andnud sm. H. Peep (21. veebruaril) ja 23. skp. vestleb sm. L. Võime teemal «Imperialistliku salaluure sepitsused». Kuu viimasel pühapäeval, 28. veebruaril on kavas korraldada noorte valijate vaidlusõhtu. Eri-teateid lugege ajalehest «Edasi»!

Agitpunkti on võimalik külastada igal tööpäeval kl. 17–21, pühapäeval kl. 14–21. Meie agitpunktis keemiahoones võite vaadata televisoorit, mängida malet, lugeda ajakirju ja tutvuda valimistesse puutuva kirjandusega. Kuid — eks tulge ja vaadake ise!

Ü. PARBUS,

agitkollektiivi juhataja

Teaduste kandidaate

Ajaloo-Keeleteaduskonna nõukogu avalikul koosolekul kaitses kandidaadiväitekirja Udmurdi Riikliku Pedagoogilise Instituudi assistent Rosa Jašina teemal «Udmurdi keele võrdluskonstruktsioonid». R. Jašina tunnistas filoloogiakandidaadi kraadi vääriliseks.

Teisena tuli arutusele Eesti NSV TA Ajaloo Instituudi kunsti-ajaloo sektori noorema teadusliku töötaja Mart-Ivo Elleri väitekirja «Nõukogude Eesti monumentaal- ja dekoratiivskulptuur». M.-I. Eller tunnistas kunstiteaduste kandidaadi kraadi väärivaks.

«Ural-4» aitab

TRÜ arvutusmatemaatika ka-teeder alustas sel semestril üli-õpilaskoolilist fakultatiivkursust «Automaatne programmeerimine» (lektor dots. Ü. Kaasik). Kursus on mõeldud kõigile neile ülikooli töötajatele, kes oma töös kavatsevad kasutada TRÜ arvutuskeskuse elektronarvutit «Ural-4», millel käesoleval aastal võetakse kasutusele uus, lihtsustatud programmeerimissüsteem.

JUUBELIKONVERENTS

TRÜ orientalistikakabineti 10. aastapäevale pühendatud teaduslik konverents (24.–28. veebruarini 1965.-a.) algab kolmapäeval, 24. veebruaril kell 12 avaistungiga ülikooli aulad.

Konverentsil kuulatakse üle 30 ettekande. Alljärgnevalt avaldame konverentsi kava.

Neljapäev, 25. veebruar.

Peaõhne, aud. 5.

Algus kell 10.

1. Samanismi iseloomujoontest vana-india mütoloogias. B. L. Ogibenin (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).
2. Budistlikud sanskriti legendid. O. F. Volkova (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).
3. Mõnedest vana-india klassifikatsioonidest. A. J. Sörkin (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).
4. Muistne Singaleesi riik ja budistlik sangha. J. S. Semeka (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).
5. Veel kord veda jumalast Varunast. T. J. Jelizarenkova (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva). (Järg lk-1 4.)

FILOSOOFILISEST SEISUKOHAST LAHTUDES

Biooloogia on loodusteadustest kaasajal kõige ägedama maailmavaatelse võitluse areeniks. Raske on leida üldteoreetilisi biooloogia-alaseid töid, mis ei puudutaks filosoofilisi, maailmavaatelisti ja metodoloogilisi probleeme. Peaaegu iga biooloogia üldteooria või kontseptsioon püüab end õigustada filosoofilisest seisukohast.

Kaasaegse biooloogia teoreetiliseks aluseks on evolutsiooni-idee — idee organismide muutuvusest ja arengust. Evolutsionism võitis bioloogias tänu Ch. Darwini töödele, milledest peasa etendas 1859. aastal ilmunud «Liikide tekkimisest». Oma olemuselt on Darwini teooria materialistlik ja dialektiline. Sellepärast hindasid seda väga kõrgelt K. Marx ja F. Engels, nimetades Darwini evolutsiooni-teooriat oma filosoofiliste vaadete loodusteaduslikuks aluseks. Ka praegu pole meil põhjust K. Marxi, F. Engelse ja V. I. Lenini hinnangute korrigeerimiseks. Darwini nimi oli ja on materialistliku bioloogia sümbol.

Evolutsionismi võit avas bioloogias uue ajastu. Selle teadusharu ees avanesid uued, ennenägematud perspektiivid ja ülesanded. Bioloogia arenes esimestel aastakümnetel pärast teose «Liikide tekkimisest» ilmutist darvinismi vaimus. Mõõdunud sajandi lõpul (alates umbes 90. aastastest) ja käesoleva algul muutus olukord evolutsioonilises bioloogias oluliselt. Paljud uurijad astusid välja Darwini teooria põhiprintsiipide vastu. Esitati suur hulk mittedarvinistlikke evolutsioonikontseptsioone. Seda perioodi iseloomustab teoreetiline segadus evolutsiooniprobleemide käsitlemisel. Kõiki väärseisukohti ühendavad antidarvinism ja idealism. Sajandivahetusel kujunes välja kolm põhilist antidarvinistlikku idealistlikku voolu: neolamarkism, neovitalism ja neodarvinism. Need on ka meie päevil põhilised antidarvinistlikud teooriad.

Neolamarkism (J. B. Lamarcki nime järgi) hülgas evolutsiooni seletamisel Darwini teooria põhiprintsiipid — olelusevõitluse, loodusliku valiku jt. Organismide evolutsioonilised muutused olevat rangelt määratud (paratamatud). Neolamarkistid kuulutasid üheks darvinismi põhiveaks seisukoha, et individuaalne muutlikkus on määratlemata (juhustlik). Nende järgi on organismide muutused otstarbekohased ja absoluutselt määratletud (paratamatud). Seetõttu ei saavat ka olla valikut kui evolutsiooni faktorit. Muutuste paratamatu iseloom on neolamarkistide arvates põhjustatud keskkonna määravast toimest. Iseenesest õiget ideed keskkonna osast orgaanilises evolutsioonis tõlgendati mehhanistlikult, Newtoni mehhanika mõju ja vastumõju seaduse vaimus. Organismide muutused olevat seetõttu alati ühetähenduslikult (paratamatult) sõltuvuses keskkonna (pinnase, atmo-

sfääri jne.) mehhanistlikust — füüsikalistest — omadustest (külm, soojus, pinnase kõvadus jms.). Organismi ja keskkonna suhete mehhanistlik käsitus ei võimaldanud neolamarkistidel seletada niisuguseid evolutsiooninähtusi, nagu eluvormide progressiivne areng, otstarbekohasus, ühtede liikide väljasuremine ja teiste tekkimine. Nende seletamisel olid nad sunnitud «appi kutsuna» salapäraseid ja mittemateriaalsed jõud, nagu organismide püüe otstarbekohasusele, arengu ettemääratus (ortogenees), või pöörduma organismide enese tahete, teadliku otsustusvõime poole. Sellel taustal sündis kaasaja bioloogias uuesti teleoloogia ja panpsühhisim, mille järgi on evolutsioofi esmaseks põhjuseks mingi mittemateriaalne, erilise «eluseadus» või organismide «eneste teadvus». Lõppkokkuvõttes olevat keskkond vaid evolutsiooni mittemateriaalsete tegurite «füüsiline» baas.

Tänapäeval on neolamarkismi üheks avalduseks nn. adekvaatse kohastumise teooria, mida on arendanud T. Lössenko ja tema pooldajad. Nad eitavad, nagu esimesed neolamarkistidki, individuaalse muutlikkuse määratlematust ning sellest tulenevalt loodusliku valikut ja olelusevõitlust (eriti liigisest) kui evolutsiooni faktoreid. Asemele seatakse organismide adekvaatse kohastumiseks muutmise vastavalt keskkonna toimele. Adekvaatse kohastumise teooria eitab pärlilikkuse materiaalsel alust organismis spetsiaalsete struktuuride näol, pärlilikkust mõistetakse kui organismi «võimet» valida keskkonna tingimusi vastavalt oma vajadustele. Nimetatud teooria järgi eksisteerivad autonoomsed «eluseadused», mis juhivad evolutsiooni teatud kindlas suunas. Organismidel (nii loomsetel kui ka taimsetel) on võime ette näha olukorda ja vastavalt sellele kas keelduda kasvamisest või, vastupidi, pidada vajalikuks kasvada eriti kiiresti. Adekvaatse kohastumise teooria pooldajate arvates (kasutades T. Lössenko väljendeid) «taimede ole on omane nagu loomulik ettenägemine», mille alusel nad «rangelt arvestavad oma jõude ja võimalusi», taimisendid mitte ei hävi, vaid «iseharvenduvad» selleks, et neil hiljem poleks kitsas, kasvavad kokku mitte seetõttu, et nad puutuvad kokku, vaid «puutuvad kokku selleks, et kokku kasvada», jne. Need ei ole metafoorsed väljendid, vaid tulenevad adekvaatse kohastumise teooria olemusest, mis väljendub motos: bioloogias ei ole tähtis selgitada, kuidas toimub see või teine protsess, vaid milleks ta toimub. Täielik teleoloogia! Võiks meenutada elu definitsiooni, mille andis Aristoteles, teleoloogia «isa»: «elu on toitumine, kasvamine ja vananemine, mille põhjuseks on printsiip, mis omab eesmärgi isendas — entelehia». Näeme, et Aristotelese õpetuse ainuke erinevus adekvaatse

kohastumise teooriast seisneb vaid viimases sõnas — entelehia (mis on asendatud mõistega «eluseadus»).

Adekvaatse kohastumise teooria peamiseks gnoseoloogiliseks juureks on metafüüsika — evolutsiooni kui väga komplitseeritud ja mitmekülgse nähtuse ühekülgne käsitus. See teooria püüab lahendada kõiki evolutsiooniga seotud probleeme ainult ühelt tasemelt — indiviidi tasemelt — ja ainult ühest aspektist — keskkonna poolt osutatava mõju aspektist — jättes kõrvale teised tasemed (molekulaarse, isendite koosluse jt.) ja teised aspektid (muutlikkuse seismised mehhanismid jne.). Metafüüsika viib aga paratamatult idealismi.

Adekvaatse kohastumise teooria on filosoofilisest aspektist mehhanistliku, metafüüsilise materialismi ja idealismi eklektiline segu, kusjuures evolutsiooni põhifaktoreid käsitatakse ideaalistlikult, teleoloogiliselt. Darwinismiga pole sellel õpetusel peale nimetuse («loov darvinism») midagi ühist. Tekitab imestust, et selle teooria pooldajad esitavad oma teleoloogilisi seisukohti kui ainuõiget dialektilis-materialistlikel positsioonidel seisvat bioloogioteooriat (näiteks O. Prii-linn). Marksistliku filosoofia kindlaid mõisteid (materialism, idealism, dialektika jt.) tõlgendatakse äärmiselt meelevaldselt ja subjektiivselt. Sellega moonutatakse jämedal kombel ka marksistliku filosoofia põhilauseid. «Bioloogiline» idealism ja metafüüsika on olulisemaid takistusi bioloogia edasises arengus.

T. LOIT, filosoofiakandidaat

„ЗА РУБЕЖОМ“

Ajapuudus on üliõpilaste tuntuim ja õelaim vaenlane. Miski ei aita, päevad ja tunnid lausa sulavad ja kaovad kuhugi. Ja eks see olegi üks peamine vabandus, miks paljud lehitsevad ajakirju ja ajalehti üsna harva. Ajalehed veel — ostetakse hommikul, küllap loengute vahel ikka niipalju mahti saab, et tähtsamast pilku üle visata. Ajakirjadega on keerulisem lugu, kuid kui tahtmist on, jõuab ka neid lugeda.

Tänapäeval on paratamatu, et peab kursis olema maailma tähtsama poliitilise sündmustikuga. Mõõdas on need ajad, kui polnud mingit pistmist sellega, mis toimus kuskil Hiinas või Austraalias. Nüüd võivad aga üsna peagi mellegi tunda anda lahingud Vietnami džungleis või otsused Valges Majas.

Iga päev toob midagi uut maailma poliitilisele areenile ja selles sündmustikerägistikus võib kergesti ära eksida, kui pole usaldusväärset teejuhti. Mina soovitsin giidiks igapäevast ajakirja «За рубежом». (Ajaloostele on see kindlasti asendamatuks materjaliks.)

Ajakirja tänuväärne omaduseks on see, et ta on tihe ja ülevaatlilik, mis võimaldab suhteliselt väikese ajakuluga üsna palju anda.

«За рубежом» osutab küllaltki põhjalikult nädala tähtsamatele

Ühiskondlikel alustel

TRÜ kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri juurde moodustati ühiskondlikel alustel töötav kriminoloogialaboratoorium. Peale Oigusteaduskonna õppejõudude võtavad selle tööst osa ka pedagoogid, psühholoogid, matemaatikud, juristid-praktikud, ühiskondlike organisatsioonide esindajad ja üliõpilased.

Mida siis laboratooriumis uuritakse?

Ühesandeks on kuritegude põhjuste ja soodustavate tingimuste tundmaõppimine ning nende väljaselgitamise metodika uurimine. Osutatakse praktilist abi ka kohtu- ja uurimisorganitele.

H. PAAL

50 aastat

Lääne-euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia kateedri dotsendi kt. Arthur-Robert Hone pühitses eile oma 50. sünnipäeva.

A.-R. Hone sündis 18. veebruaril 1915. aastal Londonis töölispererkonnas. Alg- ja keskhari-duse sai juubilar Londonis. Eri-lise andekuse tõttu suunati ta stipendiaadina Cambridge'i ülikooli, mille lõpetas 1936. aastal romaani filoloogia alal. Üliõpilaspõlves astus ta Suur-Britannia Kommunistliku Partei liik-meks. Pärast ülikooli lõpetamist töötas A.-R. Hone ühiskondlikel alustel ajalehe «Daily Worker» juures. 1939. aastal siirdus ta Eestisse. Suure Isamaasõja päe-vil evakueerus ta Nõukogude Liidu tagalasale, algul Tšeljabinskis-se, hiljem Moskvasse, kus oli kirjatustes «Иностранная литера-тура» toimetajaks. 1945. aastal tui ta tööle Tartu Riikiikku Uli-kooli, kus ta on aastaid lugenud mitmesuguseid teoreetilisi kursusi inglise, prantsuse ja hispaania kirjandusest ja õpetanud inglise keelt. Palju kasu on toonud tema poolt korraldatud fakulta-tiivsed kursused hispaania ja itaalia keele alal.

Eriiline koht on juubilaril võõr-keelte osakonnas tänu tema suure-rele eruditsioonile. Pikka aega on ta juhendanud inglise keele õpperingi, olnud selle initsiaatooriks ja hingeraks. See on olnud suureks abiks selle keele õppi-misel ja huvitavaks võimaluseks üliõpilastele inglise keele prakti-seerimisel.

Arvukad õpilased ja kolleegid soovivad juubilarile palju jõudu viljakaks teaduslikuks ja peda-googiliseks tööks. Jätkugu tal sä-elevat huumorimeelt kõikide innustamiseks!

T. LEITO

Kuidas läks?

HÄSTI LÄKS

...sedapuhku talvine eksami-sessioon Ajaloo-Keeleteadus-konnas. Isegi üle ootuste hästi, eriti kui meelde tuletada neid kaunis kesiseid tulemusi, mida teaduskond saavutas kevadisel eksamisessioonil mõõdunud ka-lendriaastal. Loomulikult oli praegune sessioon mitmes suhtes kergem kevadisest, kuid sellele vaatamata võime enamiku kur-suste ja õpperühmade õppe-edukusega täiesti rahule jääda. Tõsi küll — kõige vastutusrik-kamad eksamid seisavad peda-googiliselt praktikalt tulnud V kursustel alles ees, kuid võib loota, et mõõdunud-aastane filo-soofiiline Waterloo sedapuhku ei kordu.

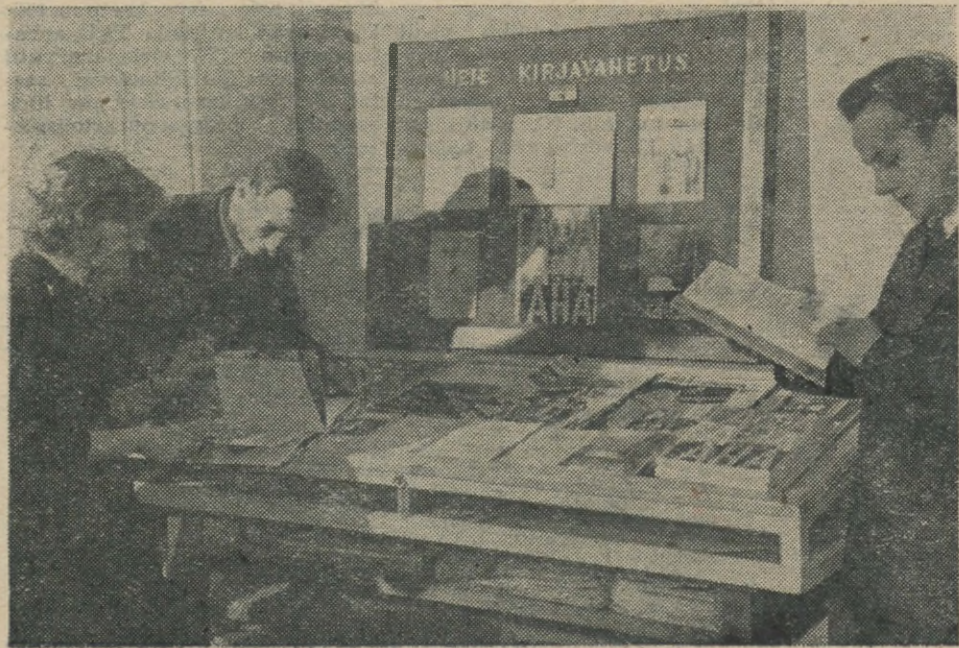
Et mitte jääda üldsõnaliseks, laskem kõnelda arvudel: 556 eksamitele ilmunud üliõpilasest sooritas kõik eksamid edukalt 535 üliõpilast. Seejuures tervelt 93 neist tuli toime kõigi eksa-mite sooritamisega maksimaal-sele hindele ja pälvis vastavalt kõrgendatud stipendiumi. 318 üliõpilast suutis anda kõik eksa-mid hinnetele «hea» ja «väga hea», 124 pidi leppima ka «kol-medega» õpinguraamatus. Taga-si saadeti alla 5% eksamitele

ilmunud üliõpilastest. Absoluut-andmete kohaselt saadi teadus-konnas «väga häid» hindeid 953; «häid» — 1002; «rahuldavaid» — 235 ja «mitterahuldavaid» 27.

Osakondadest sammub esireas võõrkeelte osakond, kus on ka kogu teaduskonna parim õppe-ruum — inguse keele ja kirjan-duse kommunistlik IV kursus, mille 34 üliõpilasel tuli soori-tada igal neil eksamit. Seega mitte just kerge ülesanne. Sei-lele vaatamata tui kursuse arvele 101 «vaga head» ja vaid 2 «rahuldavat». Oiguse kõrge-male stipendiumie omanu-as kuus tudengit. Kõige suurem lausviimeeste arv on sama eri-haru II kursusel, kus neid on üle 50% enk kolmeist 24-st. Seejuures peame aga meeles pi-dama, et nimetatud eesrindlikul kursusel tuii anda vaid kaks eksamit. Esuetoimist vaarib ka saksa filoloogia III kursus, kel-lel tuli sooritada 4 eksamit ja kes said kokku 40 «vaga head» ja 2 «rahuldavat».

Oma tõuusi võimeid näitas vene filoloogia III kursus, keuel teatavasti eemine sessioon eba-õnnestus täienkuut. Nuud saadi 125 hindest 61 «5»; 55 «4»; 8 «3» ja vaid 1 «2». See on aga tõendiks, et kevadine fiasko ei olnud tingitud ei võimete vähe-susest ega sessiooni erilisest raskusest, vaid süstemaatilise töö puudumisest eelneva semestri vältel ja minnalaskmise mee-leoludest eksamite ajal. Jääme lootma, et ka edaspidi ei lase see kursus oma taset alla, vaid esineb oma tegelike võimete kohaselt.

Niisiis — kokkuvõttes võime rahul olla. Kuid see ei tähenda, et võiksimme oma edusammudest

Gaana infor-matsioonimi-nisteeriumilt on saabunud orientalis-tikakabineti-le järjekordne saadetis Aaf-rikat käsitle-vat kirjandust. Pildil: ka-binetis tutvutakse saabu-nud uudiskir-jandusega.

Luisakaja

Armeenia suur luuletaja Hovhaness Tumanjan sündis 19. detsembril 1869. a. Juba 1890. a. nägi trükimusta tema esimene kogu luuletusi ning poem "Le-gend Päikesest ja Kuust". Kõik H. Tumanjani teosed annavad kujutava pildi tema sünnimaast eluolust. Vene poeet V. Brjussov kirjutas: «Teistest rahvustest lugejatele annab tutvumine Tumanjani poeemidega rohkem teadmisi Armeenias tänapäeva elust kui eriuurimuste mahukad kätised.»

Üheks parimaks poeedi teoseks on poem «Anu» (1890). Peale lüürika on ta kirjutanud ka novelle (vaata 1964. aastal ilmunud kogumikku «Mäekurude hääli») ja muinasjutte, mille seast tõlkija pakub täna ühe näite.

Aastail 1940—1951 ilmusid Jeravanis Hovhaness Tumanjani «Teosed» viies köites.

Oli see nüüd või mitte, kuid kord elas üks tsaar. Ning see tsaar teatas üle kogu oma maa: «Kui keegi mõtleb välja sellise valejutu, et ma ütlen: «Vale!», siis saab ta endale pool tsaaririiki.»

Tuleb karjus. Räägib: «Pikka iga meie tsaarile! Teate, minu isal oli selline madjakas, mis taevani ulatus ja seal tähed segi ajas.»

«Mis selles siis imelikku on?» vastab tsaar. «Minu vanaisal oli jälle niisugune piip, et kui ta üht otsapidi suus oli, siis ulatas teise otsaga püikeselt tubakale tuld peale võtma.»

Karjus kratsis kukalt ja läks minema.

Seal tuleb rätsep. Räägib: «Sa vabanda mind, tsaar. Tahtsin küll varem tulla, kuid jäin ometigi hiljapeale. Eile sadas tugevat vihma, sest müristas ning pikne tõmbas taeva lõhki. Ma käisin seda kokku õmblemas.»

«Toredasti tegid,» vastab talle tsaar, «ainult sa ei õmmelnud kuigi tugevalt taevast kokku — täna hommikul tibutas jälle.»

Rätsepki pidi tühjade kätega tagasi minema.

Seal aga tuleb vaene talumees, mõõt kaenla all.

«Mis sinul siis vaja on?» küsib tsaar.

«Sa oled mulle mõõdu kulda võlgu. Tulin nüüd sellele järele.»

«Mõõdu kulda? Vale! Pole ma sulle midagi võlgu!»

«Kui see vale on, anna siis mulle pool tsaaririiki. Olen sellegagi rahul.»

«Ei-ei, sa räägid tõtt,» tahtis tsaar end loost välja keerutada.

«Kui ma aga tõtt räägin, siis puista kuld kähku mõõtu!» lausus talupoeg.

Tõlkis Andres Jaaksoo

SULLE, TAAT

Päike äsja ärkas üles, silmis uni veel. Sina juba merel süles: jälle oled teel.

Kajakate rõõmus kisa saadab praegu sind. Karjetele annab lisa vahus lainepind.

Silmad on sul nõnda noored, otse ärevad. Vaatad korraks kalda poole, muigad kavalalt.

Õhtul koju tulles juukseis särav kalasoom. Väsimus on rõõmsais silmis, hääles meretoon.

Suur aitäh, et täna mind õpetasid leidma merel, millel tse eile leidsid iseenda.

RAADIOSTUUDIOS

Ülikooli raadiostudio on suuremale osale üliõpilastele üsna tundmatu «asutus». Kuuldavasti on ikka olemas, aga mis ja kuidas... Ometi käib stuudios iga päev häälekas töö. Tõsi, siin on rohkem õppejõudude kui üliõpilaste tegevusmaad, kuid see on juba tingitud selle töö laadist, mida siin tehakse.

Kalender sm. E. Kiisi töölaual kohal on kirjutatud kirjum. Selles numbrite, tähtede ja nimede virr-varris orienteerub küll vaid nende kahe hubase ruumikese perenaine ise. Siin on kirjas tehtud ja veel tegemata tööd, esinejad, kinnipandud tunnid. Salvestamine, monteerimine, ümbervõtted! Spetsialistidele pole siin midagi uut, töötab ju meie stuudio suhteliselt kitsastes oludes. Võhikule on aga nuppude üliküllus kaua aega peamurdmiseks. Perikond Kiisil, keda võib ikka üleval kohata, pole aga sageli aega lahkeda õpetussõnu jagada, sest «aknaid» siin naljalt ei tunda.

Põhitöö koosneb nii-öelda kolmest komponendist. Kõik on kuulnud TRÜ kaugõppesaadetest või saateid endid. Siin ongi muidugi mõista see auditoorium, kus õppejõud kohtuvad oma suurima kuulajaskonnaga. Helifilm — tehnika ime? Mitte enam! Ent jilmile helitegmine on sellegipoolest raske ja vaevaline — jällegi siinse maja ja siinse rahva mure. Kolmandaks tähtsaks lõiguks on

Jälle kuskile ruttavad rongid raske öötaeva vaikuse all. Jälle kuskile veerevad rattad laia jutuga laotuse all. Jälle kuskile ootavad sõpra suured silmad, on ärevus neis. Jälle kuskile läheksin kaasa nende rataste tantsuga ma. Jälle kuulen neid laulvat tasa: oota veel, aega minekuks on. Jälle mõtlen ja rahutus küsib: Kas ikka on?

võõrkeelte kateedrite originaaltekstide valmistamine.

Õppejõud keerab auditooriumis nuppu ja... tuleb kas siis parajasti hääldusharjutus või rahvalaule. Jälle on tegev raadiostudio — siin võeti vastav tekst lindile, siit antakse ka edasi. Näidismaterjaliga on tööd küllalt. Ja siia lisanduvad veel ateismialased asjad, mille laekumise eest hoolitseb sm. A. Mitt. Aga siis tuleb mõni õppejõud ja palub midagi «ümber võtta», või leitakse huvitava rahvalaulik — tullakse jälle stuudiosse ja sedamoodi ikka edasi.

Ning nüüd on tudengist rahvas ka veel sisse tunginud. Pressiklubi vajab ometi «baasi» ja nii muutus kalender veelgi kirjumaks... Operaatoriks õppijad käisid kaks nädalat lindiketast «kääksutamasa». Jah, raadiotöö vajab kannatust! Ja siis võtsime koguni kätte ja ei pannud ajakava seinal enam mikski: terve päeva tegi tänavune pressiklubi koosseis oma esimest saadet. Kogunenud olid küll ise operaatoriks, kuid päris ilma perenaise abita muidugi läbi ei saanud. Aitäh talle!

Viimane leheke seinal on täis kritseldatud. Sm. E. Kiisi koostab uut «tööplaani». Loodame, et me seda enam segi ei löö. Aga ehk saame meiegi nüüd tunnikese, kui me seda vähegi väärt oleme.

R. NEIMAR

Orientalistikakabinetis kirjandust uurimas.

Seda suudavad vähesed

Möödunud aasta lõpul võis TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna seminariraamatukogus sageli kohata Orissaare Internaatkooli juhatajat Valdur Lullat. Lõpetada kaugõppes seitsme aastaga, pealegi veel kiitusega, kirjutada diplomitöö paremini kui enamik kolleegide ajaloo-osakonna statsionaarset osakonnast — seda suudavad vähesed. Kuid laskem kõnelda mehel endal:

«Kaugõppeüliõpilasi on põhiliselt kolme liiki,» arvab sm. Lulla. «Enamiku moodustavad need kodanikud, kellele töö juures soojalt soovitatakse hakata tegelema kaugõppega — kiindumus tuleb hiljem. Paljud muidugi tulevad siia huvist asja enese vastu. Siia kuuluvad ka need keskealised seltsimehed, kelle haridustee katkes sõja algusega või mingil muul põhjusel. On veel kolmaski kategooria kaugõppeüliõpilasi. Üks sõber rääkis mulle hiljuti:

«Ajavad sind iga päev iga-sugu ringidesse ja õppustele. Mõtlesin siis, et lähen hoopis ülikooli, kuid tuleb välja, et see kaugõpe on ka üks pagana raske asi.»

Seda liiki üliõpilastel on ülikoolis hea tükk tegemist.»

«Millised karid ootavad kaugõppeüliõpilast?»

«Raskusi on põhiliselt kahte liiki. Noortel, kes otsustavad kaugõppe kasuks, puuduvad veel iseseisva töö kogemused. Materjal on väga lai, inimene jääb hätta, kui ta oma tööd õigesti ei planeeri. Need aga, kes tulevad kaugõppesse pärast pikka vaheaega, ei suuda veel

süsteemaatilisel õppida. Kogemused on aga näidanud, et edukamateks kaugõppeüliõpilasteks on osutunud siiski keskealised inimesed — nende elukogemuste pagas on suurem, nad suudavad ajaloo põhiküsimustes hoopis paremini orienteeruda.»

«Kas teil ülikoolile ja õppejõududele pretensioone ei ole?» «Ei saa just nuriseda. Tööjuhendid on alati ulatuslikud ja kirjanduse hankimisega kimpu need ei jää, kes asja vastu vähegi huvi tunnevad.

Ei tea, kuidas lood nüüd on, kuid omal ajal oli suuri raskusi võõrkeelega. Õpiku järgi oli selle omandamine väga vaevaline lugu. Kes tugevasti tööd tegid, omandasid vaid passiivse sõnavara.

Ajaloo eriala õppejõududele tahaks südamele panna, et nad loengutel ja seminaridel paneksid rohkem rõhku ühe või teise probleemi tänapäeva seisukoha tutvustamiseks. Õpik annab üldseisukoha, siin on kõik selge, klaar, lõplik. Aga ometi — kui palju vaieldakse. Üliõpilane peab ka ise probleeme nägema, peab probleemi üles tõstma, virgutama õpilasi vaidlema. Heaks eeskujuks on siin üldajaloo kateedri vanemõpetaja H. Piirimäe.»

«Milline on üks ideaalne kaugõppeüliõpilane?»

«Eks ikka see, kellele kõik ees ja taga ära tehakse, kuid õpetajate hulgast on neid raske leida. Peale oma põhitöö on neil palju klassivälist tööd, nad võtavad osa klubide tegevusest, esinevad ühingu «Teadus» lektoritena, propagandistidena, neid valitakse külanõukogu saadikuteks.

Omaette probleemiks on seminarid. 6—7 tundi päevas oma mõtetega ükski jääda — seda on raske korraldada. Kas heliseb telefon, lapsed jooksevad tuppa, naine kutsub sööma — ja just siis, kui paistab, et on jõutud vajaliku mõttesooneni. Sellepärast koostas kodus vaid töö kondikava, põhiline töö sai 1,5 nädalaga Tartu raamatukogudes valmis kirjutatud.

Muidugi ei seisne õppimine vaid seminaritööde kirjutamises. Tohtult palju tuli lugeda — õpiku materjalist kaugeltki ei piisanud. Esimesed kolm aastat sai kõvasti tööd tehtud — see oli ka kõige süsteemikindlam aeg. Eks selle taga olnud ka moraalne kohustus — lihtsalt häbi oli rumalana ette minna.

Veel tahaksin lisada, et seminaritööde äraandmine ja arvestamine läksid väga tagasihoidlikult. Igauks nokitses töö omaette valmis, andis siis ära ja kõik oli korras. Kasulik oleks olnud, kui töid oleks ühiselt arutatud, vaieldud, arvestatud...»

* * *

Need olid vaid üksikud probleemid, mis vaagimisele tulid. Neid oli muidugi rohkemgi — elamisolud sessiooni ajal, filosoofiliste distsipliinide näidete sfäär on kaugel filoloogi erialast ja muudki, millest varem korduvalt on juttu olnud.

Praegu on Valdur Lulla juba aspirantuuris — jälle kaugõppe teel. Nagu asjaosaline ise naljatades ütles, «müünud ta oma hinge veel neljaks aastaks ülikoolile». Erialaks on sotsiaalpsühholoogia ja -pedagoogika. Uurima hakkab ta staare õpilaskollektiivides. I.-P. PADERNIK

joobudes uue semestri alguses käega lüüa õppedistsipliini ja süsteemaatilisele iseseisvale tööle, nagu seda paraku paistab esinevat mõnede üliõpilaste juures. Raskem sessioon on alles ees ja selle õnnestumisele pan-nakse alus esimestest õppenädalatest peale.

H. PALAMETS, Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaan

Aga arstidel?

Eksamisesseooni tulemusi analüüsiti teaduskonna nõukogu ja teaduskonna kommunistide ühisel koosolekul 12. veebruaril. Nii ettekannetest kui ka rohketest sõnavõttudest selgus, et võrreldes möödunud õppeaastaga on talvise eksamisesseooni tulemused mõnevõrra paranenud. Suurt tähelepanu omistati eksamisesseooni tulemuste analüüsimisele esimestel kursustel ja jõuti ühisele järeldusele, et kui eksamisesseooni tulemustes on mõningane tähtsus üliõpilaste kontingendil ja selle ettevalmistatusel keskkoolis, siis põhiliseks osutub siiski töö, mis tehakse semestri vältel, samuti iga õppejõu indivi-duaalne töö üliõpilastega.

Arvestades suhteliselt suuremat tungi Arstiteaduskonda on teaduskond seni veel vähe tegelnud üliõpilaskandidaatide ettevalmistamisega. Nõrk on olnud side nii üldhariduslikkude kui ka keskmekitsiiniiliste õppeasutustega. Teaduskonna luubi alt on jäänud välja ka ettevalmis-

tuskursused, mis võiksid senisest rohkem täita keskkoolis tekkinud lünki. Peeti otstarbekaks edaspidi rakendada moodust, et suuremad raviasutused suunaksid õppima võimekaid keskmekitsiiniilial töötajaid rajooni või linna stipendiaatidena. See tõstaks tunduvalt raviasutuste osatähtsust, samuti ka vastutustunnet üliõpilaskandidaatide valikul. Soovitati vastu võtta esimestele kursustele suuremal arvul üliõpilasi ja lõplikult otsustada nende vastavus arstikutse nõuetele juba esimestel kursustel.

Semestri vältel tehtava õppeja kasvatustöö kvaliteedi poolest tõsteti eriti esile anorgaanilise keemia kateedri kollektiivi. Täielikult ei jäänud rahule aga anatoomiakateedriga.

Nii ettekannetes kui ka sõnavõttudes pöörati tähelepanu teadliku distsipliini ja tööarmastuse ning kohusetunde kasvatamisele, millel tulevases arstikutses on peale erialaliste teadmiste otsustav tähtsus. On suurenenud kom-somoliorganisatsiooni osa ning koostöö dekanadi ja kateedritega. Teadliku distsipliini kasvatamisel on oluline koht kateedri õppejõudude kollektiivil. Kui ühes või teises õppeaines esines põhjusega puudumisi (seda esines mõnikord loengulises õppetöös), siis tuleb kateedri kollektiivil kõigepealt mõelda õppeprotsessi teoreetilise ja metodoloogilise taseme tõstmisele. Harva puuduti professor A. Linkbergi näitlikelt loengutelt, professor E. Käer-Kingisepa loengud äratasid üliõpilastest suurt huvi ning olid ainulaadsed oma demonstreeritavate katsete poolest. Hea hinnangu said meditsiinidoktor K. Kõr-

ge loengud. Kliiniliste ainete loengutest võeti hästi osa, kui loenguid oskuslikult seostati konkreetsete haigusjuhtudega (psühhiaatria, otorinolaringoloogia, neuroloogia ja pediaatria loengud).

Üliõpilasi suunati iseseisvale tööle ja püüti üliõpilasi varustada õppekirjandusega. Kui õppejõud rotaprindimaterjalide koostamisel ja väljandamisel on mõndagi saavutanud, siis rahul ei saa olla sellega, et senini on veel liiga vähe koostatud erialaseid õpikuid. Senisest tunduvalt paremini tuleb organiseerida kaasaegse õppetehnika muretsemist ja selle kasutamist. Võimalusi igatahes on, kui kateedri ja ülikooli ressursse otstarbekamalt kasutada.

H. VAHTER, prodekaan

Keskmine 3,84

Talvise eksamisesseooni kokkuvõtted Bioloogia-Geograafiateaduskonnas ei anna põhjust rahuloluks. Teaduskonna keskmiseks eksamihindeks saadi 3,84. Ootamatult suur oli mitterahuldavate hinnete arv. Rahuldavaid hindeid langes tunduvalt sagedamini kui väga häid.

Teistest märksa tugevamaid teadmisi näitasid eksamitil geoloogid, kelle keskmiseks tulemuseks oli 4,10. Kõikides ainetes sooritasid eksami maksimaalse hindega J. Kirs (I k.) ja A. Lepisto (III k.).

Kõige halvemini esines seekord bioloogiaosakond, keskmiseks eksamihindeks 3,76. Osakonna keskmise vliis alla I ja II kursu-

se üliõpilaste suhteliselt nõrk ettevalmistumine sessiooniks. I kursuse üliõpilastele osutus kõige raskemaks pähkliks eksam anorgaanilises keemias, kus õppejõud oli sunnitud pidama 14 üliõpilase teadmisi nõuetele mittevastavaks. Paljudele I kursuse üliõpilastele valmistis raskusi ka botaanikaeksam. Sellesama aine eksam pani aga eriti tõsiselt mõtlema osakonna II kursuse üliõpilasi, kellest 12 ei suutnud vajaliku materjali eksamieelsetel päevadel omandada ja jäid sessiooni vältel eksamile ilmumata. Selline kogemus sunnib tegema käesolevaks semestriks tõsiselt järeldusi süsteemaatilise töö kasuks. Et tõsiselt töötades on bioloogiat siiski võimalik õppida väga hästi, seda tõestasid möödunud eksamisesseoonil V. Kääp, M. Simm, J. Tānavots (I k.), A. Lõhmus (II k.), M. Ratas, T. Tamm (IV k.) ja Maia Planhof (V k.).

Ilmselt alla võimete esines ka geograafiaosakond, kus keskmiseks eksamihinne oli 3,93. Kõige suuremaks süüdlaseks osakonna madalas tasemes on I kursuse, kus rahuldavate ja mitterahuldavate hinnete arv oli suurim. Geograafide esimese kolme kursuse 75 üliõpilasest ei suutnud ükski «välja teenida» kõrgemat stipendiumi. Osakonna vanema kursuse üliõpilastest olgu märgitud E. Muugat, A. Kallist, V. Laanemäe, M. Seina, V. Kraavi, E. Visnapuud, A. Reinbergi ja E. Pärnamäe, kelle vastused eksamitel rahuldasiid kõiki õppejõude.

H. VIIDING, Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekaan

JUUBELIKONVERENTS

(Algus lk-l 1.)

6. Budistliku loogika ja eksistentsialistliku filosoofia vahelistest analoogiast. **V. V. Ivanov** (NSVL TA Slavistika Instituut, Moskva).
7. Stadiaalne lähenemine Uue Testamendi tüüpi religioossete õpetuste autorluse probleemile. **G. S. Pomerents** (Ühiskonnateaduste Põhiraamatukogu, Moskva).
8. Nullväärse tee abidharmistliku ja pradžnaparamistliku teooria metateooriast. **L. Mäli** (TRÜ orientalistikakabinet, Tartu).
9. Tunnavi osavõtul toimuvate mõnede hetidi rituaalide eripärasustest seoses paralleelidega teistest traditsioonidest. **V. N. Toporov** (NSVL TA Slavistika Instituut, Moskva).

Reede, 26. veebruar.

Algus kell 10.

1. Orientalistika areng Usbekistanis. **S. M. Samuhamedov** (dotsent, V. I. Lenini nim. Taškendi Riikliku Ülikooli Idateaduskonna dekaan, Taškent).
2. Uue kirja tähtsus nõukogude dungaanide kultuuri arengule. **M. Susanto** (Kirgisi NSV TA Üldturkoloogianing Dunganoloogia Osakond, Frunze).
3. Luo Guan-zhong'i romaani «Kolmevalitsus» (XIV saj.) uurimise mõningaid probleeme. Guan Jou kuju romaanis ja rahvatraditsioonis. **B. L. Riffin** (NSVL TA Maailmakirjanduse Instituut, Moskva).
4. Kategooria «pin» hiina kunstiteoorias. **J. V. Vinogradova** (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).
5. Jaapani ajaloo teaduse kaasaegne olukord. **L. V. Zenina** (Leningradi Ülikooli Idateaduskond, Leningrad).

Algus kell 16.

6. Venemaa ülikoolide teaduslikud sidemed Indiaga XIX sajandi lõpus ja XX sajandi alguses (Peterburi, Tartu, Harkovi). **E. J. Ljusternik** (Leningradi Riikliku Ülikooli Kaug-Ida Ajaloo Kabinet, Leningrad).
7. Eurooplaste Gudžaratti sissetungi mõned majanduslikud tagajärjed XVII sajandil. **S. Gopal**, (aspir., NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).
8. Uusi üldkaarte India dokumente Turkestani (Leningradi käsikirjafondist). **G. M. Bongard-Levin** (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).
9. Vana India usulis-filosoofiliste süsteemide tunnustest. **A. M. Pjatigorski** (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).

Laupäev, 27. veebruar.

Algus kell 10.

1. Formantide ketikeste ümberkodeerimise nähtustest (tagali keele materjali taustal). **J. K. Lekontsev** (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).
2. Mitmuse morfeemid draviidi keeles. **J. J. Glazov** (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).
3. Ketli keele fonoloogilise süsteemi tüpoloogiast. **D. M. Segal** (NSVL TA Slavistika Instituut, Moskva).
4. Eesti ja gruusia keele tüpoloogilisi paralleele. **K. Bachman** (TRÜ orientalistikakabinet, Tartu).

Algus kell 16.

5. Abisõnade morfeemiline struktuur suaheeli keeles. **N. V. Ohhotina** (dotsent, Moskva Riikliku Ülikooli Idakeelte Instituut, Moskva).
6. Omadussõnade moodustamine haussa keeles. **G. P. Korsunova** (NSVL TA Aafrika Instituut, Moskva).
7. Izafeedi tüpoloogia ning sellega seotud universaalid. **B. A. Uspenski** (NSVL TA Aafrika Instituut, Moskva).

Pühapäev, 28. veebruar.

Algus kell 10.

1. Pärsia ja tadžiki keel deklinatsioonilt kõige analüütilisemate indo-euroopa keeltena. **J. Paljak** (Tallinn).
2. Varlaami ja Joasafi loo ühest võimalikust tõlgendusest. **U. Masing** (Tartu).
3. Haafise maailmavaate analüüsist. **H. Udam** (TRÜ orientalistikakabinet, Tartu).
4. «Suu» ja «surm» mütolooias. **T. Zemljanskaja, A. Pjatigorski** (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).

Konverentsi lõpetamine.

Peahoone, aula.

5. Arvamuste vahetamine TRÜ orientalistikakabineti töö koordineerimisest NSVL teiste uurimisasutustega.
6. Lõppsõna.
Et mitmed teemad jõudsid kohale alles siis, kui TRÜ orientalistikakabineti juubelikonverentsi kava oli juba trükkimiseks üle antud, tuleb selles teha mõningaid täiendusi. Allpool avaldamegi teemad, mis on konverentsikavast välja jäänud.
1. Nimisõna mõningaid mütolooilisi iseloomustusi keti keeles (Paku-lhi ja Surgutihi murre). **T. V. Tšivjan** (NSVL TA Slavistika Instituut, Moskva).
2. Tiibeti 13. sajandi pärinev kirjandusmälestis «Kaunite kõneluste varamu». **J. M. Parfionovits** (NSVL TA Aasia Rahvaste Instituut, Moskva).
3. Muinashiina keelemälestiste lingvistilise dateeringu küsimusest. **A. M. Karapetjants** (Idakeelte Instituut Moskva RÜ juures, Moskva).
4. Afrikanistika ajaloo Eestis. **A. D. Dridzo** (Etnograafiainstituut, Leningrad).

Raadioloengud

Kolmapäeval, 24. veebruaril 1965. a.

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» (III).
2. Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilastele dots. Jüri Jegorovi loeng «Riigi ja õiguse ajaloo küsimusi Saksamaal Weimari vabariigi ajajärgus (1919–1933)».

Reedel, 26. veebruaril

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» (IV).
2. Farmatseutide I kursuse ja geograafide II kursuse üliõpilastele dots. Erich Kuke loeng «Taimestustemaatika põhihiid».

Rotaprindilt

M. Kask. Toitlushügieen. 135 lk. Hind 20 kop.

G. Rooks. Inimese anatoomia. Üldosa. 77 lk. Hind 15 kop.

K. Parvel. Kaubandusoperatsioonides arvestus ja kaubandusorganisatsioonides. 67 lk. Hind 10 kop.

U. Mereste. Keskmised ja variatsiooninäitavad. 150 lk. Hind 22 kop.

A. Kivistik. Abiks rajameistritele. 10 lk. + 6 lisa. Hind 10 kop.

Ed. Laugaste. Loenguid eesti rahvalaule üldkursusest. 177 lk. Hind 30 kop.

Ühiskondlike Elukutsete Teaduskonna teatmik. 48 lk. Hind 5 kop.

U. Palm, R. Tani. Anorgaanilise keemia praktiliste tööde valimik. 82 lk. Hind 11 kop.

Õnne tänaseks,

õnne homseks,

õnne kogu eluks,

ENE ZIBO

ja

UNO ALOP!

Farmaatsiasakonna

III kursuse

SUUSAPÄEVAD

- **Vellavere-matk** Ajaloo-Keele-, Füüsika-Matemaatika- ja Bioloogia-Geograafiadepartamentidele. Start Tammesteadele 21. veebruaril kell 10. Vastutavad sm-d M. Piht, E. Krant, V. Perelögin, L. Metsoja, E. Voolaid, J. Karu, M. Naarits, E. Raud, M. Jürgenson ja K. Sini-salu.

- **Massiline märkesuusatamise võistlus** Nõukogude armee aastapäeva tähistamiseks. Start linna ujula juurest 23. veebruaril kell 16.30. Vastutab suusaspordikateeder.

- **VTK-võistlused** (spordiasakondadele). Start linna ujula juurest 25. veebruaril kell 14. Vastutab suusaspordikateeder.

Uue Tiigi fotohuvilised

Sellest on Tiigi tänava uues ühiselamus omavahel juba palju juttu olnud. Kui sügisel täisvõetud filmidega õppetööle tagasi tuld, kurtis üks ühele, teine teisele: kus saaks filme ilmutada, kus saaks pildid valmis teha? Siiani on kõik kuidagi valmis teinud — toas keskööl (sest siis pole kedagi segamas). Mõnikord on aga vaja kiiresti kopeerida. Zurnalistid saavad kasutada ülikooli fotolaboratooriumi. Aga teised?

On väga vajalik, et ka meie internaadis eraldataks ruum fotohuvilistele. Ning seda lähemate nädalate jooksul. Koht on olemas komandandi «isikliku» fotolaboratooriumi näol.

TEADAANDED

ÜET lektor-propagandistide eriala I kursuse esimene õppus toimub esmaspäeval, 22. veebruaril, algusega kell 19. Koguneda Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanati.

Pühapäeval, 21. veebruaril kell 11 räägib

MATEMAATILISTEST VÕIMETEST

dots. O. Prints Psühholoogide Seltsi koosolekul ühiskonnateaduste hoones aud. 15 (endises pedagoogika-auditooriumis).

PUHKUSEKILLUD

Jäätanud vaguniakna taga libisevad möödakäijate ähmased varjud. Veerand tunnipärast väljub rong. Laome aknalaual Moskva kaupluste saadusi — imetlemiseks ja kadestamiseks. Tuletame meelde nelja viimast päeva, mis kunstikabineti rahvas Moskvas veetis.

Tulime soojal lumesajusel päeval. Kinoinstituuti saime suurema eksimiseta. Seal vaadati meie kohvrite-kottidega delegatsioon — ja saadeti ühiselamut otsima. Mõned avaldasid hämmastust, et me ei tea sinna teed. Oleksime näha tahtnud, kuidas moskvalasest teadja leiab tee meie ülikooli peahoonest Tiigi internadini.

Rahvamajandusnäitus.

Omaette riik pisikeste paviljonidega, mis üksikult võttes mõjuvad tervikust paremini. Me ei ole kriitilised, vaatame rohkem sisu kui vormi. Otsime laste tööde näitust (inimlik huvi nooremate kolleegide vastu). Eriti toredad on meie vabariigist pärit metselajad, tehtud kändudest, raagudest, murdunud suuskadest... ja kasetohtust.

Õhtul käisime sees Kremli ilusaimas hoones — istungite palees — vaatamas Prokofjevi «Tuhkatriinut». Ballett-muinasjutt ja palee-muinasjutt.

M. KALAMÄE, TRÜ kunstiringi liige

VASTLAPÄEV

Pühapäeval, 28. veebruaril on Tartu Riikliku Ülikooli lastepere

VASTLAPÄEV.

Kavas:

1. Vastlasõit hobustega.
  2. Kelgutamisvõistlus.
  3. Vastlaeine kohvikus.
- Parimatele kelgutajatele auhinnad.

Vastlasõidu algus kell 11 TRÜ peahoone eest, kaasa võtta kelgud.

Kogunemine kohvikusse kell 13.

Osavõtumaks kohvikus 60 kopikat, mis tasuda kuni 25. veebruarini TRÜ ametiühingukomiteesse.

Suuska dele, sõbrad!

«Kas läheme?»
«Kindlasti.»
«Kui ainult suusad saaks!»
«Küllap baasis leidub, jääb ülegi veel...!»
Ülejääk oli paraku ainult pisi-tillukeste ja ülisuurte jalgade tarvis.

Start Tartu—Vorbuse oli esimeseks 1965. a. suusamatkaks. Hooaja avajaks oli Ajaloo-Keele-, Õiguse- ja Majandusteaduskonna rahvas. Suusabaasi juures oli kibeat askeldamist. Vaja veel kord kontrollida mäaret, proovida libisemist, seada suusakeppe.

Start... Juba me lähemegi, tuul vuhisemas kõrvades, ees valendav lumelagendik, millele suusarada näib kui sisse pressitud olevat. Tartu jääb pikkamööda seljataha.

«Hei, kas tempot tõsta ei saaks?» hõikab Jüri.
«Miks mitte, saab küll,» vastab Elle. Aga samas õpetab keegi:

«Alguses rabistada ei maksa, muidu lõpeb pärast jõud otsa.»
Tuli välja, et Vorbuse polegi siinsamas linna külje all. Kraavi taga kraav, künka taga künkis, maanteest üle, raudteest üle ja alles siis... tuttava torniga kõrgendik.

«Ennää, juba paistab...!» rõõmustame ja Maie pärib naljatas:

«Ei tea, kas kuuma teed moosiga ka saab?»

Teed moosiga ei saanud, küll aga kena traditsioonikohase embleemi ja mäest allasõiduõiguse ka. Vorbuse pole küll Otepää, aga pisut külma tunnet kerkib ikka südame ligi, kui mäeveerust alla vuhistad.

«Ära kuku...!»

Mis see õpetamine enam aitab, kui juba kõhuli maas ollakse, suu ja silmad lund täis. Üks

suusk lippab väledalt iseseisvat teed rajama, teine põrnitseb otsapidi taeva poole.

Tagasiteel kippus samm kahtlaselt kinni jääma. Eestpoolt paistis aga—televisioonimast ja kaaslaste ergutavad sõnad olid—nagu ikka matkadel — omal kohal.

«Vähevõitu neid filolooge ja juriste küll,» arutas Väino omaette, «minu teada pidi mitu korda rohkem olema...»

Keegi kõneles valjuhäälselt, et nende kursusel olevat kõik peale spordiorganisatori kohal olnud, teine tõendas vastupidist.

Matk jääb matkaks, sundimismeetod kui niisugune peaks siin hoopis puuduma. Kui külm Vorbuse või Vellavere suusaradadel kellelegi kõrvade kallale peaks kippuma, pole viga, matkadel on oma romantika ja rõõmu, mis pakasepoiste vembud mitmekordselt üles kaaluvad. Ja on üsna tõsi, et ega see pole õige üliõpilane, kes matka ajal kodus pikutab.

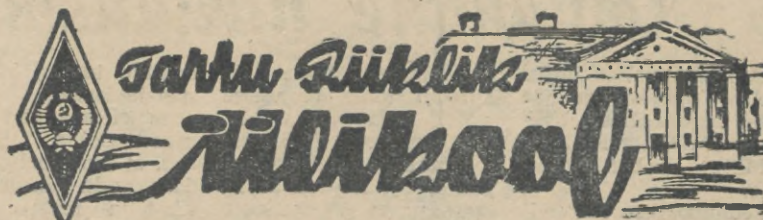
S. ENDRE

Tänase ajalehenumbri kujundasid zurnalistika eriharu III kursuse üliõpilased E. Liimeon ja M. Unt.

Toimetaja: J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksikunumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1426. MB 00234.

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE,
REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

Reedel, 26. veebruaril 1965

Nr.
4 (614)

XVIII aastakäik

Ka aktivistid
tunnevad mõnu
puhkusest ja
päikesest

MIDA RÄÄGITI KÄÄRIKUL

KAS PISIKÜSIMUSED?

Ülikooli komsomoliorganisatsioon tegeleb iga päev konkreetsete küsimustega. On need lihtsalt pisiküsimused? Paljukuuldud asjad, kuid rääkida tuleb neist seni, kuni pole enam vajadust.

Kõige valulisem on endiselt puuammine, mille arutamine pea-aegu kõigil kursustel on rormalne. Tunnistagem: puhast laiskust on ikka ümearu. Peale logeiegate on aga hulk üliõpilasi, kes ei laiskia ja ometi puuduvad. Nad teevad raamatukogus teaduslikku tööd või lihtsalt õpivad.

Esimestega on raske, ent ometi mõneti lihtsam. On vaja arvele võtta need, kes semestrist semestrisse on võlgased — ja arutada lõpuks, kas on mõtet selliseid lahi ülikooli vedada. Eriti raikaalseid otsuseid oodatakse III kursustelt.

Töökate üliõpilaste puudumiste likvideerimiseks on kõige tähtsamad läbivõetud ainekursuste

asjalikud analüüsid. Seni esitatud on nii abitud ja üldsõnalisel, et nende põhjal on täiesti võimatu teha üldistusi.

Möögumud kevadel tehti pingeread ühiselamukohtade jagamiseks. Paraku ei läinud sügisel nende nimekirjade kohaselt. Tänavu tuleks kursuse liikmetel nõuda komsomoliuhtidelt kohusetundlikumat suhtumist sellesse küsimusse. Nende koostamine on seotud suure vastutusega. Tuleb arvestada kõike, seejuures ka ellusuhtumist. Miks mitte? See on ju kasvatusmeetod, veel on suur tähtsus materiaalsel stiimulil.

Suure tähega peab meie töös olema kirjutatud tähelepänelikkus. Kursustel on ikka kasutamata puhkekodude ja sanatooriumide tuusikud. Miks? Ja ega igal kursusel sellistest asjadest nagu sünnipäevad küll ei kuule, rääkimata kaaslaste pidulikust vastuvõtmisest komsomoli.

Formaalne on kursustel olnud ka iseloomustuste koostamine. I—IV kursusen on see tegelikult

kursuse enda jaoks, kasvamise jaoks, iseloomustatavale endale vajalik — paneb mõtlema. Muide, sel aastal läheb ülikoolist uudismaale üle saja inimese; kui üliõpilane esitab avalduse, peab sellel olema ka kursuse otsus.

SILMARINGIST JA MÖTTEMAAILMAST

Inimene areneb viie aasta jooksul suurel määral.

On ju võimalikud ka reisid väljapoole koduvabariiki. Kasutatakse harva. Imelik — üliõpilased on ikka olnud seiklushimulise rahvas.

Kui palju on huvitavaid inimesi! Miks mitte kutsuda neid vestlusringi? Mitte tähtpäevadel, vaid hubasel kohviõhtul. Ja rääkida võiks elust.

Elust ja kõigest muust peab tingimata rääkima ka ise. Diskussioonid kursustel tuleb liikuma saada. Oskus kõnelda ja kuulajaid köita on meil ju suhteliselt väike, paljudel puudub hoopis. Kui inimene on mõningates asjades praktiliselt saamatu, tekib tal alaväärsuskompleks. Ja ta jääbki ikka enam varju. Peaksime inimestele muu kõrval õpetama ka kõneoskust. Ei maksa arvata, et see pole praktiliselt teostatav. Tantsukursustel on kõik algajad, ja kõik õpivad tantsima. Kui hakkaksime korraldama ka kõnekursusi?

Kaks päeva olid koos osakondade ja kursuste komsomolisekretärid. Kääriku — lõbusad õhtud, pingeline võistlus ajutiste komsomoligruppide vahel. Tähtsamaks pooleks olid seekord seminarid. Sellepärast meeldis ja sellepärast tahaks tagasigi, sest nii mõnigi asi jäi lõpuni arutamata.

ENESEKASVATUS JA IDEAALID

Inimesel meie eas on domineerivaks juba enesekasvatus. Täiskasvanud inimest ei saa tema enda tahtmata keegi ümber kujundada. Kui rääkida enesekasvatusest, tuleb kõigepealt rääkida ideaalidest. Neid on suuri ja väikesi, tõelisi ja tühi-seidki. Uue ühiskonna kehtestamisega ju ei muutu paugupealt ideaalid.

Vanasti olid kolm suurust: võim, raha, üleolek. On selliseid ideaale praegugi, küll pisut muutunud kujul. Eks näita seda võimukarjerist Pihlakas M. Undi «Võlas» ja Sven Voore E. Vete-maa «Monumendis».

Mugav äraelamine — eks see ole koige maisem ideaal. Kas see oma auto ja majake on ikka eluideaal?

Koimandat väärideaali — vaimset üleolekut — on kõige rohkem säilinud. Mõelgem kor-raks igauks oma kursusele! Mõel-des, et ta on teistest üle, vaatab selline «idealist» kogu ümbrusele ülalt alla. Hüllem on lugu siis, kui arenenud ja tahtejõuline inime-ne satub kursusega konfliktiks, kuna enam on väljas ainult mugaval äraelamisel. Ka seda on juhtunud.

Need on igandid. Tõeline ideaal — see on loomingurõõm. Küll pisut üldine mõiste. Konkreetset võime rääkida teaduslikust, pedagoogilisest, kunstialasest tegevusest jne. Meil on ju võimalik valida, mis kõige enam huvitab. On kurb, et mõned üliõpilased ei ole leidnud seda õiget ala.

(Järg lk-1 4.)

L. KARU

MEIE SAADIKUKANDIDAATE

22. veebruaril esitasid oma kandidaadid ENSV kohalike töö-raha saadikute nõukogude valimiseks TRÜ Oigusteaduskond ja Arstiteaduskond. Juristide poolt esitati teaduskonna dekaan I. Sildmäe, Tartu linna TSN TK aseesimees J. Lott ja IV kursuse üliõpilane J. Kaarma.

Arstid esitasid oma dekaani J. Saarma, teadusala prorektori J. Tammeoru, õppejõud S. Sibula ja E. Tammepõllu.

24. veebruaril pandi saadikud üles Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaste ja õppejõudude ühisel koosolekul. Ühehäälselt valiti nendeks psühholoogiakateedri juhataja dots. A. Pärl, kes töötab edukalt eelmises nõukogu koosseisus; saksa keele kateedri õppejõud A. Haberman ja inglise keele kateedri õppejõud U. Lehtsalu. Valiti ka usaldusmehed ja 4 rahvakohtu kaasistujat.

KOMSOMOLIKROONIKAT

19. veebruaril toimus ELKNÜ TRÜ Komitee järjekordne pleenum. Komiteele tehti teatavaks ELKNÜ Keskkomitee büroo otsus, millega Karl Adamson viidi üle ELKNÜ Keskkomitee spordi- ja kehakultuuritöö osakonna juhatajaks.

Uueks esimeseks sekretäriks valis ELKNÜ TRÜ Komitee Mikk Titma, teiseks sekretäriks sai Jaak Kaarma.

Häälteenamusega valiti ülikooli komsomolibüroo uueks liik-meks Arstiteaduskonna endine sekretär Laur Karu. Komitee liikme ülesannetega mittetoimetulemise tõttu otsustati ELKNÜ TRÜ Komitee koosseisust välja viia klubijuhataja Enn Kab-rit.

Nädalavahetusel arutas ülikooli komsomolikomitee Käärikul, kuidas elustada komsomolitööd gruppides. Vaeti ka uue semestri tööplaani ja mitmeid komsomolielu probleeme.

Nõukogude armee aastapäevale pühendatud KVN-i võitis võõr-filoloogide võistkond «Servus» 2-punktilise eduga «Tartu Riikliku Loomaia» ees. Järgmist võistlustõhtu kutsume jälgima pühapä- val, 28. veebruaril, kus kohtuvad «Teatrikuu» ja «ИДИОТ» ning «OAK» ja «Баба — эта сила». Ohtu teemaks on «Istume». Meelde-tuletuseks poolehoidjatele — teie aktiivsus annab võistkonnale jõudu, võidutahet ja punkte!

Sissejuhatus kinokunsti

Pärast mõningat vaheaega jät-kub õppetöö üleülikoolilisel fa-kultatiivsel kursusel «Sissejuha-tus kinokunsti». Kui sügissemest-ril käsitleti kinokunsti põhialu-seid, siis algaval kevadsemestril tuleb kõne ja vaatuse alla nõu-kogude kino arengulugu. Et nimetatud teemade illustreerimi-seks vajalikke linte on meie vabariigi filmoteekides väga na-piit, tuleb enamik filmifragmen-te hankida Moskva Riiklikust Filmifondist.

Nagu teatas meie kursuse lek-

tor Ivar Kosenkranius, õnnestus tal saada Moskvast vajalikud unikaalsed filmifragmendid NÕU-KOGUDE KINEMATOGRAAFIA SÜNNI JA ESIMESTE SAMMU-DE käsitlemiseks meie kursuste järjekorral õppusel, mis toimub Vanemuise tänava suures ring-auditooriumis ESMASPÄEVAL, 1. MÄRTSIL ALGUSEGA KELL 19. Tõenäoliselt jätkub filmide läbivaatus veel järgmisel õhtul. Lähemalt ja täpsemalt selle koh-ta aga juba õppusel.

TRÜ kinosõprade ring

TÖÖLE!

Esmaspäeval vestles tulevaste arstidega ENSV tervishoiu-mi-nistri asetäitja sm. O. Tamm. Noored spetsialistid said oma elukutsest mõndagi huvitavat teada.

Järgmisel päeval asus tööle suunamiskomisjon. Ülikooli kas-vandikud lähevad laiali üle ko-gu vabariigi ja isegi väljapoole seda. Noori arste on vaja kõik-jal — Tallinnas, Pärnus, Valgas, Võrus, Kingissepas, Kohtla-Jär-vel, ükskõik, oled sa siis spordi-arst, infektsionist või terapeut.

UTU KONVERENTS

Tähtsamaks sündmuseks UTÜ elus käesoleval kevadsemestril kujuneb üliõpilaste XX teadus-lik konverents, mille ettevalmis-tustöö on praegu jõudmas kulmi-natsioonini. Konverents toimub 1.—3. aprillini, ettekannete tee-mad on juba UTÜ nõukogus kaante vahel, programm läheb trükki järgmisel nädalal. Üsna reaalne on konverentsitööde pa-remiku väljaandmine ühise ko-gumikuna (üksiku töö maht 2—3 lk. masinakirjas; venekeelse teks-ti esitamise tähtaeg 1. märts). Külalisi tuleb konverentsile roh-kesti, iga päev toob post uusi tee-masid ja ettekannete teese. Kon-verentsiga seoses kavatseme läbi viia suure diskussiooniõhtu, kus tuleksid arutlusele paljusid noori huvitavad teadusalasel problee-mid. Konverentsil esitatavate teaduslike tööde suhtes oleme seadnud niisugused nõuded: ette-kanne toogu ilmekalt esile se-da, mida autor on ise avasta-nud, mis on tõepoolest uus tea-duses; uurimuse probleemi olgu selgesti esitatud; tööd ise olgu

mahult lühikesed, ettekandeks antakse aega 10—15 min.

Käesoleval kevadsemestril sõi-davad meie üliõpilased mitmesu-guste teiste kõrgemate õppeasu-tuste UTÜ konverentsidele. Toi-mub terve rida üleliidulisi ja tsonaalseid üliõpilaste teaduslik-ke konverents (Kaliningradis, Grodnos, Jerevanis ja mujal). UTÜ aktivistid sõidavad aga kümnepäevalisele komandeerin-gule Minskisse, Harkovi ja Kiie-visse — tutvuma üliõpilaste tea-dusliku töö organisatsiooniliste probleemidega.

Uudse üritusena kuulutab UTÜ nõukogu üsna varsti välja kir-jandusalse võistluse, millest voi-vad osa võtta kõikide teadus-kondade üliõpilased. Võistlustin-gimused kavatsetakse koostada nii, et sellest osavõtt võimaldab avaldada nii teadusliku analüüsi võimet, kirjanduse ja elu tund-mist kui ka leidlikkust ja terav-meelsust.

U. SIIMANN,
UTÜ nõukogu esimees

Meedikud käisid Grodnos

18.—19. veebruaril peeti Grodnos Balti liiduvabariikide ja Valge-vene NSV kõrgemate meditsiiniõppeasutuste üliõpilaste VII teaduslik konverents, kus käis ka meie ülikooli 20-liikmeline de-legatsioon. Puhkenud griepideemia tõttu oli konverents ara kee-latud ja vastavasisulisel telegrammil laiali saadetud — enne telegrammi kättesaamist jõudsid välja sõita ainult Tartu, osali-seit Harkovi, Stavropoli, Vitebski, Voroneži delegatsioonid, ja läbi viidi nn. «mikrokonverents» — 184 osavõtja asemel umbes 30.

Sellel pooltel oli konverents probleemiküsimlane. Peale ettekan-nete huvitas külalisi, milline on Grodno ainult 5 aastat eksisteer-inud meitsiinnuinsituudi kliiniline ja teaduslik-teoreetiline tase. Tutvustime kateedrite ja haiglate tööga. Paistab, et Grodnol on võimarusi varsti hakata teaduses tõsiselt kaasa rääkima.

Seal on uued, ajakohased ruumid, uus aparatuur (mida iga päev toob juurde) ja inimeste suur optimism, töötahe, usk endasse. Hiljuti vaimis lastehaigla, oblastihagla 350 kohaga ja patoloogilise anatoomia korpus — ruumikad ja mugavad.

Ei saa pahaks panna, et mitmel pool pole veel vormile vasta-vat sisu, sest osa laboratooriume töötab alles esimesi päevi.

Konverentsi esimesel õhtul kirurgiasektsioonis moodustasid põ-hilise osa Tartu ettekanded. Mitu sõnavõtjat märkis meie tööde perspektiivsust, nende praktilist ja teoreetilist väärtust. Eriti hu-vitavaks loeti T. Sullingu, J. Maarooši ja V. Mölderit uurimust «Südameevenide plastika võimalustest venoosse paisu tingimus-tes», samuti H. Joksti, T. Liivoru, L. Noobeli «Neerude homotrans-plantatsioonist koertel».

Järgmisel päeval nn. «segasektsioonis» kuulati ja arutati üle-jäänud ettekandeid, sest osavõtjate vähesuse tõttu polnud vaja-dust eri sektsioonide järele.

Uldtooni andsid jällegi Tartu ettekanded. Diskussiooni tõstis A. Kiili ja M. Lille töö «Mao ja kaksteistsõrmiksoole haavanditöve esinemissagedusest ja kliinilise pildi iseärasustest Tartu kliinikute andmetel 1953.—1963. aastani». Probleem tekkis saadud tulemuste interpretatsioonist. Vaidluses ei jõutudki kokkuleppele. Aktuaal-seks tunnustati M. Sipa ja A. Karu «Intratestikulaarselt nakatatud merisigade kasutamise võimalustest mudelina kemoterapeutilis-teks katseteks ftivasiidresistentsete tuberkuloosi mükobakteritega».

Psühholoogia- ja neuroloogiaalased tööd kinnitasid samuti nin-nangut, et meie üliõpilased tegelevad keeruliste ja huvitavate probleemidega.

Et lõplik ehk suur konverents toimub samas kuu aja pärast, võib praegu teha vaid esialgseid kokkuvõtteid.

Meie üliõpilaste tööde sisuline külg, ulatus ja illustreerimine olid head, segas ainult vene keele mittekiilaldane oskus. Teiste delegatsioonide ettekannetes kippus häirima vormiline küündima-tus. Sisuliselt hea töö püüti esitada ettenähtud aega ületades kiir-kõnes koos kõigi arvude, kirjanduse seisukohtade ja töös kasuta-tud metoodikaga, tihti olulise illustratiivse materjalita. Huvitavaid ja tugevaid töid oli mitmelt poolt.

Meid ümbritses sõbralikkus ja abivalmidus. Selle eest oleme korraldajale väga tänulikud.

Kohtumine haridusministri

Esmaspäeval kohtus TRÜ õppejõudude ja üliõpilastega Eesti NSV haridusminister F. Eisen. Mille ümber käis jutt?

Pedagoogilisest kaadrist. Kuidagi oleme üle saanud algklasside õpetajate puudusest. Ka filoloogide ettevalmistamise üle ei saa kurta. Eriti raske on olukord aga matemaatika ja füüsika õpetamisega. Lisaks vastava ala spetsialistide väikesele arvule TRÜ ja Tallinna Pedagoogilise Instituudi lõpetajate seas on nende kaader kõige ebastabiilsem. Nii lahkub suur osa maakoolide (samuti ka linnakoolide) õpetajaid pärast kolme aasta

möödumist koolist ja siirdub tööle tehasesse või uurimisasutusse. Kui kergema töö eest makstakse kõrgemat palka, jääb viljatuks igasugune agitatsioon. Seoses hiljutise pedagoogide töötasu tõstmisega laheneb see probleem osaliselt.

Etteheivaid sõnu öeldi vastavate plaaniorganisatsioonide aadressil, kelle süü tõttu on kujunenud olukord, kus ülikooli võetakse 60–80 kesk-kooli lõpetanut, vajatakse aga aastas tunduvalt rohkem füüsika-matemaatikaõpetajaid.

Tõsiselt tuleks mõelda laiemat profiiliga õpetajate ettevalmistamisele 8-klassiliste ma-

koolide tarvis, kus ühe spetsiaalsusega pedagoog ei saa täit koorumust. Oleks otstarbekas, et üks õpetaja suudaks anda näiteks füüsikat ja matemaatikat, teine keemiat ja bioloogiat, lääne filoloog kaht võõrkeelt jne.

Üldharidusliku kooli perspektiivi osas on pärast pikki vaidlusi jõutud seisukohale, et kõige sobivam meede on 8+3 aasta süsteem.

Pidev reorganiseerimine, programmide muutmine on avaldanud kahtlemata mõju ka õppeedukusele, mille poolest oleme teiste liiduvabariikide seas kaudis nigelal kohal. On

olemas pidev tõus, kuid äärmiselt visa. Sisuliselt on see siiski pedagoogilise töö näitaja ja aeg oleks tõsisel teaduslikul alusel võtta läbi vaatamisele keskhariduse sisu ja maht. (Arvesse võttes uusimat metoodikat: programmeeritud õpetamise alged, töövihikute süsteem jne.).

Kasvatustöö on alati olnud uue otsimine, leidmine aga sõltunud õigest lähenemisest küsimusele, töö ulatusest ja põhjalikkusest. Eelkõige on vajalikud kõikide pedagoogide ja haridusalal töötajate ühised jõupingutused.

J. PAJU

Dots. K. Kanni juubel

kõrgema hariduse saamiseks. 1932. a. lõpetas ta Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonna romaani filoloogia alal ja 1937. a. omandas ta filoloogikandidaadi kraadi. Siitpeale algas juubilari pedagoogi- ja teadlasete. Selle pika aja jooksul on ta ellu saatnud kaks generatsiooni noori spetsialiste, kes nüüd töötavad nii keskkoolides kui ka kõrgemates õppeasutustes.

Viimase 15 aasta jooksul on juubilari kirjutanud poolsada teaduslikku tööd. Nende seas tuleb väljapaistvamana nimetada prantsuse-eesti sõnaraamatut ja saksa ning prantsuse keele õpikuid, samuti tuleb mainida dots. K. Kanni edukat tööd saksa keele foneetika alal ja seda, et ta on mitme väljapaistva teose kaasautor.

Ligi 15 aastat juhatas dots. K. Kann TRÜ võõrkeelte kateedrit. Selle aja jooksul tunti teda range ja printsiipiaalse kolleegina, kes oli nõudlik nii enese kui teiste suhtes. Kui aga oli abi vaja ükskõik millises küsimuses, poorduti ikka kateedrijuhataja poole. Ja nüüdki on dots. K. Kann meeleldi valmis abistama nooremaid kolleege. Tema optimism ja pubitsev ind nakatavad teisi. Teda jätkub igale poole, kull kolleegide muresid jagama, küll kontserdisaali oma suurt sõpra muusikat kuulama.

Soovime, et juubilari jätkuks seda meile nii tuttavat raugematut aktiivsust ka kõigi homsete plaanide ja kavatsuste teostamiseks.

Käesoleva aasta 28. veebruaril astub TRÜ võõrkeelte osakonna õppejõud filoloogikandidaat dotsent Kallista Kann üle seitsmekümnenda eluaasta künnise.

Kui hakata juubilari aastate järgi otsima, siis jääb ta küll leidmata või jääb silm peatuma mõnel hoopiski nooremal kolleegil. Sihvakana, rühikana, tulvil elujõudu, töötahet ja sisemist tuld liigub juubilari nii kateedris kolleegide seas kui auditooriumis noorukeste üliõpilaste hulgas.

Pärinedes teenistuja paljuliikmelisest perekonnast tuli dots. K. Kannil läbi käia raske tee

«AKEN MAAILMA»

«BOKPYГ CBETA»

See soliidse eaga (104 aastat) ajakiri on noorte seas teenitult populaarne.

Ajakiri peaks peale Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilaste ka kõigile teistele huvi pakkuma. Selles käsitletakse okeanograafia, arheoloogia, speleoloogia, zoogeograafia, botaanilise geograafia jt. teadusharude päevaprobleeme. Sealhulgas ka paljusid selliseid kogu maailma huvitavaid küsimusi, mis pole veel lõplikku lahendust leidnud, nagu saksa geofüüsiku Alfred Wegeneri hüpoteesi triivimise või Atlantise mõistatus.

Ajakirjas on avaldatud esmakordselt vene keelde tõlgitud paljusid J. Steinbecki, I. Hanzelka ja J. Zikmundi, A. Grini, E. Hemingway jt. tuntud autorite jutustusi ja reisikirju.

Siit leiame huvitavat materjali looduskaitseküsimuste kohta, mis muutuvad järjest aktuaalsemaks. Rubriigist «Seit-

seaastaku probleemid, seitseaastaku kangelased» loeme uudismaalastest, geoloogidest, noortest linnadest ja linnaehitajatest. Turistidele on määratud perioodilisel ilmuvad erileheküljed «Marsruut». Ajakirja lõpust leiame huvitavaid fakte kogu maailmast.

Kui me nimetame ajakirjandust aknaks maailma, siis on see ajakiri kaasaegselt lai, avara väljajaatega ruut selles aknas.

R. KARUKÄPP

UUES LABORATOORIUMIS

teeli viburite toime). Elektri-laengud normaliseerivad ka organismi ergukava funktsioone.

Probleemlaboratooriumi ülesanded. Kõigepealt: luua tüpsed portatiivsed aspiratsiooni meetodil töötavad atmosfääri ioonide ja elektroaerosoolide laengutiheduse mõõtjad, nn. loendajad ja spektromeetrid. Neid riistu vajatakse tööstustes, kus tegeldakse radioaktiivsete ainetega (kus tekib tavalisest erinev iooniderikas õhk). Alates 1958. aastast kasutatakse meie aparate Uraali Sõeuurimise Instituudis kliimakambrite elektroaerosoolide tiheduse kontrollimisel. Analooiline apratuur valmistati 1963. aastal ka elektroaerosoolide laengute kindlakstelemiseks Donbassi söekaevanduse aerosoolkambrites.

Koos Üliõpilase Pinnakatete Tehnoloogia Teadusliku Uurimise Instituudiga püütakse välja töötada meetodi elektrit juhtivate värvainetega värvimiseks elektrostaatiliselt väljas. Samuti on vaja neutraliseerida tööstuses tekkivad kahjulikud elektrilaengud. Tulemusi ootavad meie maa paberi- ja tekstiilitööstused. Viimasel ajal kasutatakse aerosooli ja elektroaerosooli ka veterinaarias.

Uurijad otsivad sobivaid elektroaerosoolide pihustajaid, mida saaks kasutada kopsuparasiitide poolt põhjustatud haigusi põdevate loomade ravimisel. Need on ainult mõned näited. Keda asi huvitab, küsige, teile vastatakse heameelega. Nagu selgi korral — laboratooriumi juhataja J. Reinet vaatas üle bioloogiaosakonna II kursuse üliõpilase Mari-Ann Teplenkova praktilise ülesande lahenduse (pildil) ja leidis aega vestluseks.

S. KARJA

KODU-UURIJAD!

Esmaspäeval, 1. märtsil kell 17 toimub Vanemuise tn. 46 geograafiakateedri auditooriumis 139 (III korrus) loeng «Kodu-uurimise eesmärgid ja ülesanded».

MÖÖDUNUD EKSAMISESSIOONIST

Äsja lõppenud eksamisesseiooni võib lugeda enam-vähem korraldunuks, olgugi et kõiki eksameid edukalt sooritanud üliõpilaste osa nende üldarvust — 76% — on mõnevõrra madalam eelmise aasta tulemustest (80%). Süüdi on selles füüsikaosakonna II kursuse, kus ilma võlgnevuseta üliõpilasi on 45% keemiaosakonnas II ja IV kursuse õppeedukusega vastavalt 55% ja 50%. Esimesel juhul ilmnedid raskused üldfüüsika elektriosa eksamil, kus õppejõud katseks omistas suuremat osatähtsust üliõpilaste iseseisvale tööle. Nagu selgus, ei ole tulemused rahuldavad, sest üliõpilaste teadlikkus ja enesedistsipliin ei ole süstemaatiliseks iseseisvaks tööks semestri vältel ilmselt vajalikul tasemel. Keemiaosakonna vastavatel kursustel avaldub edasijõudmatus rohkem eksamitele mitteilmumises kui puudulikes hinnetes. See on tunnuseks, et ajavarud ettevalmistamiseks olid ebapiisavad. Eriti arusaadav on see keemiaosakonna IV kursusel, kus 5 sessioonieksumi kõrval toimus semestri sees 2 riigieksumit. Osakondadest edukaim oli matemaatikaosakond: edasijõudmine 86%, keskmise hindega 4,2. Vastavad andmed keemiaosakonnas — 75% (4,2) ning füüsikaosakonnas 67% (3,9).

V. RIIVES, Füüsika-Matemaatika-teaduskonna metoodilise komisjoni esimees

Jätkame mõttevahetust

Ühel järjekordsel «geograafilisel reedel» esines meie teaduskonnas kuulsa kirjanik-geograafi. Lõpetanud jutu oma reisist, huvitas teda auditooriumi arvamus ühe oma raamatu kohta. Muuseas olgu öeldud, et ta saavutas selleks ajaks suure tunnustuse. Lootusega vaatasin tulvil saali, kuid kahjaks ilmnes, et ükski tulevatest geograafiaõpetajatest ei olnud selle raamatuga tuttav...

See juhtum meenus mulle vaid sellepärast, et selles peegeldus väga eredalt meie tolleaegse töö süsteem. Selle nurgakiviks oli loengul kirjutatu, mis 4–5 eksamieelsel päeval ära õpiti. Mõned veidi tõsisemad üliõpilased püüdsid tutvuda õpikust väljavalitud peatükkidega. Täiendava kirjanduse lugemist peeti juba haruldaseks vahvuseks. Kuid hiljem eksamil ei lakanud õppejõud imestamast üliõpilase mõtte häärmastava üheplaanilisuse üle. Kui selle põhjust ühe sõnaga defineerida, siis ma nimetaksin seda koolilikkuks...

Materjali õppimine «siit siiani», igasugune «ma ei tea, seda me veel pole õppinud» jne. — see ongi koolilikkus.

«Inimene, kes ei oska ise õppida ja omandab vaid selle, mis õpetaja räägib... on väheseks võimeline». Kui mõelda neile N. K. Krupskaja sõnadele, siis imestud, et nad puudutavad üheaegselt nii kesk- kui kõrgemat kooli.

Elus on aga selline piir veel olemas, sellepärast püüab kõrgem õppeasutus vastandada koolilikku oma meetodid ja eelkõige peamise neist — üliõpilase iseseisva töö. Juba rida aastaid otsivad paljude maade kõrgemad koolid radikaalseid teid selle töö parandamiseks. Ülesanne on väga keeruline kasvõi sellepärast, et selle lahendamine ei sõltu mitte alati ühe või teise instituudi initsiatiivist ja visadusest. Nimetaksin seda probleemi kolme tundmatu võrdsustamiseks, kus x on üliõpilaste kontingent, y üliõpilaste aruanne tööst ja z hädavajalik tööaeg.

Üliõpilaste arv on viimastel aastatel järsult tõusnud. On suurenenud ka nende üliõpilaste arv, kel on õpingutes vaheaeg olnud. See nõuab aga õppejõududel igapäevast jõupingutust, individuaalset tööd igaühaga neist.

Mis puutub aruandesüsteemi, siis moodustus see juba ammu: laboratoorsed tööd ja seminarid, konsultatsioonid, kontrollitööd ja kollokviumid, kursuse- ja diplomitööd, arvestused ja eksamid. Kui aga üliõpilane töötab iseseisvalt raamatuga või laboratooriumis ja õppejõud kasutavad tema kontrollimiseks efektiivseid vahendeid, mis takistab siis organiseerimast seda tööd? Osutub, et peale oskuse ja soovi on hädavajalik veel aeg.

3–4 aastat tagasi oli olukord ajaga lausa kriitiline. Pedagoogilistes instituutides näiteks valitses kõikjal lai profiil kohustusliku paljuainelisusega. See sünnitas omal ajal «kosmilised ülekoormused»: 42–44, aga ka kuni 46 õppetundi nädalas. Isegi kõige heatahtlikuma suhtumise juures asjasse ei olnud üliõpilasel võimalik tõsiselt ja sügavalt tunda õppeplani kõiki aineid. See lükkas õppetöö pealispinnalise libisemisele. Mõned üliõpilased tegelesid

Veel „Silmadest“

«Teie, seltsimees Kaalep, olete vist põline Tartu mees?»

«Enam-vähem.»

Nõnda algab kavalehe-intervjuu «Minu silmade ja sinu silmade» autoriga. Näib, et see on see kõige õigem alguseks küsida, sest «Vanemuise» lava on esimene, kust Kaalepi esiknäidend üle läheb, ja tartselased esimesed, kes tehtut hinnata saavad.

Arvamusi on suuri hoopis mitut laadi olnud. Tuli uks teatrist ja oli päris resoluutne: «Igav.»

Tuli teine ja rüüles läbi kõik oma tuttavad, kes veel etendusele polnud jõudnud.

Kui juua nü on, siis võib järeldada, et Kaalep on meie tänasesse dramaturgiasse oma sõna öelnud.

Kavaleht teatab: tegevusaeg — tänapäev, tegevuse rütm — rahulik, tegevuse atmosfäär — kuiv. Seda viimast kiputaksegi «Minu silmade ja sinu silmadele» ette heitma. Miks see paha on, pole aga keegi suuri seletanud. Küllap on viga väike ja paran-dav — ollakse ju harjunud abielukolmnurga-, laste-, ja armastusprobleemide juures palju häält kuulma ja pisaraid nägema. Ja tinnu nii, et lava kuhjaga tundeid täis. Kui palju neist sel moel saali jõuab, on muudugi isekusmus. See saab nüüd küll ehk pisut liiga öeldud, aga kui me võime kinnitada, et süüa tahab see, kellel näg on, miks siis mitte ka nii: tundeid lavalt vajavad tundeid inimesed. Kaarel Ird on kunagi umbes samasisulise arutluse juures tõmmanud paralleele härjavõitlusega.

Ain Kaalep on oma näidendis taotlenud pigem lakoonilisust ja sisemist täpsust kui kuivust. Ja lähtekohtki on aimatu — Bertolt Brechti kontseptsioon — tarvidus võidelda rõhutatud emotsioonide vastu teatriaval. Veel kord — mitte kuivus, vaid tunnete tagasihoidus. Kumb on mõjuvama, üks seda näita ka Alkestise monoloogiga kahe sugune tõlgitus Kaja Roonemaa poolt.

Aga kesksel kohal on Kaalepi näidendis just tunded. Kunstnik Rau, kes oma naist nõnda armastab, et on isegi vahendustega nõus; Kaja, kes Mart Marrast on armastanud ja armastab; Juuait, kes näib piüdvat üldse igasuguseid emotsioone lämmatada.

Näidendil arutelul räägiti palju valedest, millele tegelastevahelised suhted rajanevad. «Vale» pole ehk igal üksikul juhul kõige õigem sõna, pigem võinuks rääkida enesesulgumisest, näiliselt lüüdnud inimeste kaugenemisest ja võõrdumisest. Otse näkku ei valeta keegi kellelegi (kui välja jätta Risto hädavaale raha saamiseks). Kõik teavad ja kõik vaikivad. Olukord on harjumuspärane ja inertne, Edmund Rau peab ikka ja jälle oma naise-illusiooniga maha dialoogi:

«Kaja, ma armastan sind.»

«Miks sa seda mulle ei ütle?»

Päevad lähevad edasi ja Edmund Raule ei näi, et nõnda võiks lõpmatuseni kesta. «Miks?» küsitakse. «Miks ta ei aja oma truudusetut naist ära?» on küsitud. Nõnda skemaatiliseks ei saa ei elus ega lavatukis minna. Raul on oma armastus, armastus kasvõi vahendustega, ja sellele ei saa nii korraga punkti panna, kui hakkab vuttu kiskuma. Muudugi ei ole eelnevad read arguse ja inetuse õigustuseks mõeldud, küll aga nende vastu suunatud, kes liiga kiiresti kõike maha kriipsutama ja mustaks-valgeks tegema kipuvad.

V. Tobro ütleb «Kahva Hääl» ilmunud retsensioonis: «Kuid samas ei saa lahti muljest, et näidendis «Minu silmad ja sinu silmad» jääb abieludraama liiga kitsastesse piiridesse, kuigi oleks võinud kasvada... mõtiskluseks elu- ja kunstiprobleemide üle.

Vaevalt oleks see näidendile kasuks tulnud, kui mõnd küsimust hoopis muust aspektist oleks vaadatud. Ja veel — «Minu silmade ja sinu silmade» paistab nii lugedes kui vaadates ühna selgesti, et Kaalepil polegi olnud kavatsust otse lavalt mõtiskleda, küll aga näidata, ära tõmmata eesriie ühe perekonna ja nende nutide eest, mis seda perekonda omavahel ja ümbrusega seovad. Ja on juba individuaalne, kas see, mida autor näitab, annab toitu intellektile või emotsioonidele või jätab hoopis ükskõikseks. Siin kohal on päris paslik veel kord ümber kirjutada Hendrik Adamsoni aforism, mille Kaalep ise leiab oma esiknäidendi kohta hästi sobivat: «Vaata asjale alati silmi, mitte nii sagedasti suhu. Hoi pigem silmad lahti ja kõrvad kinni kui vastupidi».

Kes «Minu silmade ja sinu silmade» etenduselt psühholoogilise draama sedoõvrit ootab, võib pettuda; kes päris eelarvamusteta läheb, võib küll puudusi leida, ent võib ka nii mõneski asjas osata näilisest kaugemale näha.

ELA LIIMEON

Mida kujutab kommunistlik liikumine kõrgemas õppeasutuses? Kuidas seda organiseerida, mida võtta aluseks? Neid küsimusi arutati möödunud nädalal õpetatud nõukogu saalis, kus olid koos ülikooli rektoraadi, partei-komitee, komsomolikomitee, ametiühingukomitee esindajad ja kateedrite dekaanid. Allpool avaldamegi mõtteid ja ettepanekuid, mis nõupidamisel üles kerkisid, millest peavad selguma kindlad seisukohad.

Sissejuhatava sõnavõtuga esines TRÜ NLKP ajaloo kateedri õppejõud K. Koger. Ülikoolis on praegu kaks täiesti diametraalselt vastupidist seisukohta. Ühed arvavad, et seda liikumist on kindlasti vaja, teised arvavad, et see on praegu veel varajane. Põhjusi on mitmeid. Liikumist on seni nähtud vaid kitsalt tootmissfääris. Teiseks ei anna isegi kaasaeagne teadus vastust küsimusele, millist osa etendab võistlus ühiskonna arengus. Nii kummaline kui see on, isegi küsimusele «Mis on spordivõistlus?» ei osata vastata.

Kommunistlikku liikumist meie ülikoolis on kahtlemata vaja. See peab toimuma kolmel tasapinnal: 1) õppejõud, 2) üliõpilased, 3) teenistujad. Probleemile tuleb läheneda eelkõige teaduslikult, millest peavad osa võtma meie pedagoogid, psühholoogid ja filosoofid.

Kas meil võisteldakse? Kahtle-

Kommunistliku töö liikumisest

mata. Võtame kasvõi üliõpilaste KVN. Näiteid on teisigi. Meie ülesanne on see moment ära kasutada ja luua tõeline kommunistlik liikumine. Praegu tuleb välja töötada selle liikumise põhimõttelised tingimused.

Võistlus peab olema eelkõige avalik. See on esimene tingimus. Tuleb välja töötada õiged stiimulid. Ülikoolis leidub neid küllalt alates stipendiumidest ja lõpetades tuusikutega. Kui palju me avaldame noomitusi, aga kui vähe me oleme üliõpilasi innustanud, kiitnud...

Sm. H. Liimets kõneles kommunistlikust liikumisest õppejõudude seisukohalt:

Siingi on mitu tasapinda: kateedrid, teaduskonnad, vabariigi ülikoolid.

Üliõpilased käivad loengutel väga ebaühtlaselt. Paljudel õppejõududel on auditooriumid lihtsalt tühjad, nende loengud ei suuda üliõpilasi võluda. Palju oleneb ka sellest, kuidas õppejõud üliõpilastele materjali pakuvad. Väga tähtis on seegi, millised on õppejõudude suhted oma auditooriumiga. Õppejõud käivad harva ülikooli klubis. Suhtest üliõpilastega oleneb ju väga palju. Iga õppejõud peab selgitama

talente, kes kord astuvad tema jälgedes. Rahva haridus sõltub sellest, kuivõrd teadlased viivad oma teadmisi rahva keskele. Selleks aga peab meie lõpetajatel olema kontakt oma kunagiste õppejõududega.

Ülikoolidevahelisel võistlusel peab lähtekohaks olema eelkõige teaduslik töö. Edu võib saavutada vaid kollektiivse tööga. Ent kas meie kateedrite teaduslik töö ei ole mitte liiga laialivalguv. Tuleks mõelda selle suuremale kontsentreerimisele, tähelepanu tuleks pöörata kitsamatele probleemidele.

*

Ele Päll (inglise fil. IV kursuse). On möödunud aasta selgest päevast, millal meie kursusele anti kommunistliku kursuse nimetus. Kui me selle nimetuse saime, ei osanud me nagu enam midagi peale hakata. Suur hoog on nüüd vaibunud.

Siiski andis see liikumine meile väga palju. Säilinud on tore-dad traditsioonid.

Ka inimesed on tublisti kasvanud. Paljud, kellelt algul nagu ei osanud loota, üllatasid oma energiaga kogu kollektiivi. Ja nende aktiivsus ja tegevustahet pole nüüd sugugi langenud.

Rõõmustab iga kursusekaaslaste osavõtt kaaslaste elust, tema muredest ja rõõmudest.

Ka nõudlikkus enese ja teiste vastu on kasvanud. Kuigi me puudujaid dekaanaati enam ei esita, arutatakse neid kursuse koosolekutel karedalt ja inimesed ei solu enam, nagu varem sageli juhtus. Üliõpilaste teadlikkus on kasvanud, laienenud on üliõpilaste silmaring. Poliit-informatsioone võib nüüd palju huvitavamalt ja paremini korraldada.

*

Õppeosakonna juhataja sm. V. Haamer: Et seista kommunismi ehitamisel õigel kohal, peab oskama töötada. Siis saame ka rohkem teadmisi. Mida võtta aluseks?

Õppedistsipliin! On ju tulemused hea õppedistsipliini puhul hoopis paremad. Iga üliõpilane peab oskama ka oma teadmisi propageerida. Eks seda ole seni ka silmas peetud, kuid siin on puudunud järjekindlus. Seda on senini tehtud rohkem «põranda all» või siis suurte pühade ajal. Seda on vähe. Me peame oma paremaid eeskujusid rohkem avalikkusele tutvustama. Meil on praegu ülikoolis 4 Lenini-nim., 1 Burdenko-nim. ja 1 Barbarus-Varese-nimelise stipendiumi omanikku. Kui palju teatakse nendest? Väga vähe. Sel eksamisessioonil oli jälle sadu neid üliõpilasi, kes sooritasid eksamid viitele. Paljud neist on sooritanud eksameid üksnes viitele alates esimesest eksamisessioonist peale... Kui palju teatakse neistki?

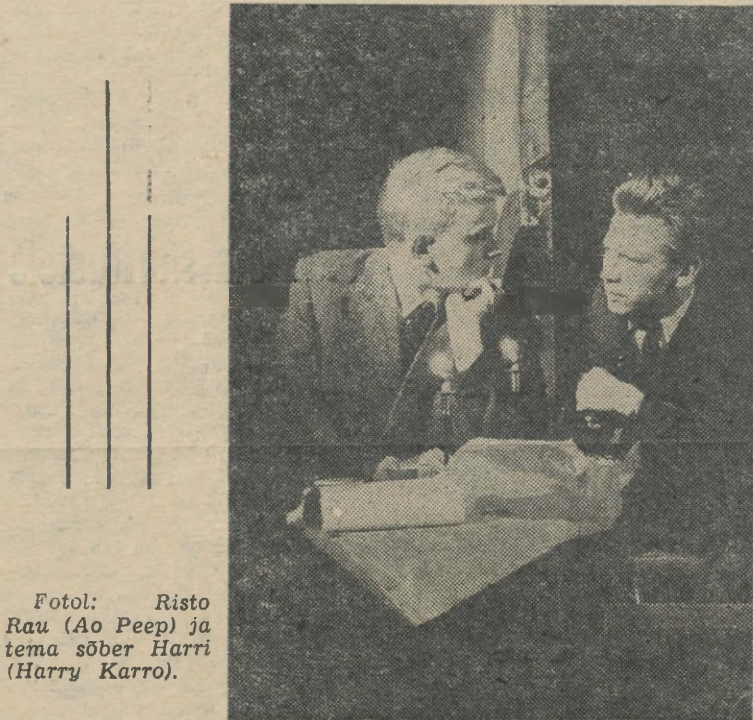
*

Ülikooli rektor professor F. Klement. Kui me räägime konkurentist, siis on arusaadav. Iga inimene tahab olla esimene, tahab, et teda austatakse, tahab saada rohkem palka jne. — need kõik on individualistlikud iseloomujooned. Aga kui me suuname need individualistlikud iseloomujooned otseselt ühiskonna teenistusse? Miks ei peaks ma uhkust tundma, kui ma töötan paremini; miks ei peaks meie kollektiiv uhkust tundma oma kollektiivi saavutustest kui mina, meie kollektiiv, on andnud oma panuse kogu ülikooli, meie ühiskonna heaks... Mida võtta hindamise aluseks? Seda on praegu raske veel ütelda. Kui me võtame aluseks õppe edukuse, siis võib see viia heade hinnete formaalsele tagaajamisele, dekaanaadid võivad puudusi kinni määtsima hakata... Kuid ei saa ju anda ka kommunistliku kursuse nimetust kollektiivile, kes õpib vaid kolmedele.

* * *

Juba märtsi algul tullakse taas kokku. Siis on ka igal seltsimehel valmis oma kindlad seisukohad ja arvamus. Nende põhjal töötatakse välja kindlad teesid, mis antakse arutamiseks kogu ülikooli perele. Ent nende küsimuste kallal tasub mõelda juba praegu. Ajalehe toimetust ootab arvamus ja ettepanekuid.

L.-P. PADERNIK

Fotol: Risto Rau (Ao Peep) ja tema sõber Harri (Harry Karro).

On NISUGUNE KOGEMUS

süvenenult kahe-kolme armastatud ainega, ülejäänud lihtsalt loobusid.

Aja otsingul avanesid meie ees kaks teed: esimene — enam radiikaalne — kohustuslike loengutundide kärpimine. See oli tingimustes, kus meie loenguplaan iga päev «kõrgemalt» täienes üha uute ainetega ja ammu juba kujutas endast laste õhupalli. Väga ahvatlev tee. Praktiliselt tuli aga välja, et kõik kärpimised toimuvad profiileivate ainetel arvel, mida seni oli juba rohkem kui üks kord kärbitud. Jätkata seda operatsiooni oli mõttetu.

Jäi üle teine tee — loengute vabakuulamine. Selline mõõt põhineb täielikult üliõpilase usaldamisel, mis on hädavajalik eelis igasuguseks ratsionaalseks tööks kõrgemas õppeasutuses.

Neli aastat tagasi organiseeriti meie bioloogia-geograafia-teaduskonnas loengute vabakuulamine. Tagajärg oli selline: ühtedel loengutel jäi kuulajate arv endiseks, teistel vähenes poole võrra, komandatel alanes 5–10 inimeseni. Kannatamatusega ootasime sessiooni, kuid ta ei petnud meid: suurem osa oli materjali hästi omandanud. Üliõpilased töötasid rohkem raamatukogudes ja eksamil oli nendega huvitav vestelda, mõnikord sai koguni vaielda.

Kuid kaugelgtki kõik ei osutunud tõsisteks inimesteks. Seda võis arvata: üliõpilaskond pole ometi ühtlane kujutu mass. Maletate, oma päevikus jaotas Niina Kosterina oma klassi tüdrukud kolme gruppi: «komnoored», «preilid» ja «soo». Mingi taoline «soo» eksisteerib ka meil, ainult me nimetame seda passiivsuseks. Need noored inimesed kasutasid vabakuulamist põhiliselt selleks, et hommikul kaua magada. Resultaat — haigutavad lüngad teadmistes.

Seepärast korraldasime diferentseeritud juurdepääsu vabakuulamisõigusele. Seda varianti tuleb lugeda optimaalseks.

Miks aga, ära proovinud selle variandi, pöördusime uuesti tagasi vana süsteemi juurde? Eelkõige seepärast, et tingimused ise-seisvaks tööks muutusid palju soodsamaks. Nii see kõik on. Loengute vabakuulamine ei ole aga ainuke tee aja vabastamiseks. See oleks küsimuse liiga kitsas tõlgendamine.

Vabakulastamine toob endaga vältimatult kaasa kogu õppe-süsteemi ümberkorraldamise. See on küpsuseksam mitte ainult üliõpilaste, vaid ka õppejõudude jaoks, ka nende jaoks, kelle seast mõned juba ammu harjusid sellega, et dekaanaat peab muretsema, kas üliõpilased ilmuvad nende loengutele või mitte. Kuid kas mitte sellest ei tekkinud meil nii palju «keskmisi» loenguid, ja lektorite hulgas järjest vähem tõelisi noorte mõistuse valitsejaid?

Lubades loengute vabakulastamist asusime me õppesüsteemi ümberkorraldamisele. Alustasime keerulisemate loengukursuste ülevaatisest, sest enne loengut oli vaja üliõpilastele anda orienteerivad juhised iseseisvaks tööks (seda uute tingimuste puhul). Programmi tähtsamad osad tuli igal kursusel täielikult ilma lektori abita ära õppida. Suurendati kirjanduse hulka. Kõik üliõpilased said kursuse programmid ja loengute kalenderplaanid. Kabinettides likvideeriti raamatute väljaandmine «pandi» eest, juurdepääs riiulite juurde oli vaba. Lõpetati võrdsustamine: nüüd võis iga üliõpilane ise määrata eksami ettevalmistamiseks vajaliku päevade hulga. Ja lõpuks: eksamid olid ilma piletiteta — vestluse vormis.

Paljud seltsimehed, kes ei esine piletiteta eksamivormi vastu, ei näe samal ajal printsipiaalset erinevust piletiga ja piletiteta süsteimi vahel. Piletisüsteem on aga üks peamistest koolimeetoditest stiimulitest. Eksamipiletite sisu saavad üliõpilased peaaegu alati teada. Küsimuste järgi valmistavad nad ka materjali ette. Ja kes meist pole näinud, kuidas teised lausa tormavad eksamil tulnud kaaslaste juurde: mis pilet tal oli? Ahaa, 18. Ja see kriipsutatakse silmapilk kirjust ja mälust maha.

Kahjuks me katkestasime oma eksperimendi. Aga võib-olla on õppetöö hädavajalik ümberkorraldamine — mitte ainult organisatsiooniline, vaid ka psühholoogiline — alles kusagil ees?

Mida meie kogemus ikkagi toestab? Võiks mõelda, et ta räägib loengute vabakuulamisõiguse diferentseeritud süsteemi kasuks. Ainult selles töös ei saa olla äärmusi.

Kõige parem on anda igale kõrgemale õppeasutusele õigus ise-seisvalt lahendada selliseid küsimusi.

Õppetöö täiustamine koolides läheb erinevaid teid mööda. Me tegeleme sageli liiga palju õppeplaanide lõputu muutmisega, kuid see pisiremont puudutab vähe plaanide sisu: neis hoitakse juba oma aja ära elanud distsipliini; peaaegu pole muutunud loengutunde ja õppetöö teiste vormide proportsioon. Veel konservatiivsemad on programmid. Katse sobitada kokku vanu õppeprogramme ja uusi õpetamismeetodeid viib sisu ja vormi vältimatu konfliktini. Peame rohkem töötama õppeprotsessi intensiivistamiseks, saavutamata, et aega kasutataks kõige ökonoomsemalt ja parimate tulemustega. Sügavalt peab analüüsima, millest on tekkinud disproportsioon suuremate nõudmiste ja üliõpilaste siiski kesiste teadmiste vahel.

Lahendada saab nimetatud küsimuse siis, kui kasutada arukalt paljusid abinõusid. Ja loengute vabakuulamine võiks saada selle abinõudekompleksi üheks koostisosaks.

V. MAKSAKOVSKI,

V. I. Lenini nimelise Moskva Pedagoogilise Instituudi Geograafia-Bioloogia-teaduskonna dekaan

Ajalohest «Известия»

Seni on olnud Vorbuse-matkal osavõtjaid ligi 1000, kuna 1964. aastal kolmel korral kokku vaid 620 inimest. Kuid kaks sõitu Vorbusele on veel ees.

Vellaveres käis möödunud talvel kolme reisiga 605 suusatajat, pühapäeval sõideti sisse rada selleks hooajaks.

Hommikune vinge tuul kohustas vist mõnedki matkamehed ära, sest 258 inimest ei ole just suur protsent Ajaloo-Keele- ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilastest. Aga kes juba kohal oli, tahtis tingimata lõpuni sõita.

«Mis sa alla panid?»

«Ei, roheline «Temp» ei kõlba, vahest määrime punast?»

Pole kerge sellise ilmaga õiget määret leida — tuul läbuõikavalt külm, lumi paras «memme» ehitada. Pikapeale saadi siiski minikuvalmis. Sm. H. Palamets võttis Vorbuse-matkal kolman-aaks tulnud T. Sakilt vastu raporti ja autasustas eelmise matkadistantsi kuremaid diplomitega.

Sõit algas.

Huue «Noos on kuumad viineringid ja tee juba ootamas!» ergutas ka kõige suuremad kõhklejad lukuma. Peagi venis suusatajate rodu mitmele kilomeetrile.

Mida räägiti ...

(Algus lk-1 l.)

PASSIIVSUSEST, ERIALAST JA ÜHISKONDLIKUST TOOST

Pole ju veel meie elus kõik nii, nagu peaks olema. On tagurikke inimesi ja oigemaatilis vae-teid. Vigu näidata oskame kõik. Aga parandada? Pärast ulikooi inimese toole ja — ka vaikime? Oleme peagoogid ja laseme kooli komsomooli vinuuda... Oleme arstid ja ei soovita last praegu risuda, sest on parajasti griepiaemia... Habi-kui, kuid on olnud ka nii. Kui spetsialistidele pole TRÜ lõpetanutele olnud palju ette neita, kuid kui koolnikke ja vortelajale — on olnud küll.

Et pääseda passiivisti «aukraa-dist», ei pea tingimata olema inimese «ametiga»... tuleb arvestada suutumist grupi uritus-tesse, julgust oelda oma seisukonni, julgust vaeleida ja kaasa luua. Jutt ei ole kararikusest. Ta võib kaia nuiataringides, kuid süski oma korvavataaja.

Meie viga on, et paljud saavad vahest aru aktiivsusest ja passiivsusest. Kuniap see on ka «noorte rääies» umunud üliõpilase E. Naabri artikli viljakuse põhjuseks.

Kõige autoriteetsemad inimesed unkoosis — on neilgi oma nuiatara, ringid, teaduslik too. Aga kas me neid ainult selle parast hindame? Peab olema veel midagi. Nende punul pole vastu-otus erialane ja teaduslik too. Ei saa kunagi kirjutada iseloomus-tuses: oli aktivist, vaid kuidas oli aktivist.

Hullem on lugu, kui meil pole-gi, millest rääkida. Kui meil pole mõtteid. Tegeleme omaette, teiste kogemusi üle ei võta — ja kuidas me võtame, kui keskaja-lehti ei loe, üleliidulise komso-

Vana ärasõidetud rada ei alistu-nud kuigi meelsasti teda talla-vaile suuskadele — ikka paar tõuget sihtkoha suunas ja pea-aegu niisama palju libisemist Tartu poole tagasi. Siin-seal tee ääres algasid ülemäärimaltugud, aga ei lilla «Rex» ega punane «Viro» aidanud. Läbitigi need 30 kilomeetrit peamiselt käte jõul.

Meeleolu?

Ei seda murdnud miski. Selja-kottides oli saunavarustusele li-saks heal hulgal optimismi ja särasilmad sädelesid võidukalt tuhmi lume kohal. Tuul lõõtsus vastu, suusad libisesid tagasi, meie — läksime edasi.

«Kas juba Nõo?»

Oligi. Pisuke puhkus, paras järjekord ja tubli kõhutäis. Hästi mõjus, sõidul kohe teine minek sees. Nuud tõi ilmataat viimase trumbi kangekaelsete vastu välja: Nõost alates hakkas lausa jaanist sadama. Raudtee-veer muutus mägisemaks ja libe-damaks, vastsaanud lumi liitus suusataillaga ja mõnigi klomp pi-das Vellavereni vastu. Tuli tar-vis tugevat trosti, et rühkida pi-lusümi vastu pikativinvat tuult ja teralist jäätolmu.

Meeldivaimad olid viimased 3–4 kilomeetrit metsavaheteed. Iim selgnes, tuul väsis, aistus vist võimsale kuusemetsale. Lu-medast sakulisest massivist ka-hel pool teed levis juba linnu-laulu ja sulavete hõngu. Puude all tehti loket ja mane suitsusi-na vns mõited hoopis pikematele matkadele...

Soov tule veeres istuda jäi see-kord siiski vaid kujutelmaks, aga Vellaveres ootav kuum tee kolbas ka ilma lokseta... ja il-ma suhkruita. Vänesed ettenäge-likud olid magusa kodut kaasa toonud ja kes noo punvetis jar-jekorras seismist pahaks pani, pidi mõru teega leppima. 100 palgaks jagati siin ka matka-emoleemid välja, Elva raudtee-jaama poole iaks rada onneks enamasti allamäge, nii said kõik õnnelikult paraue. Tagasiteeks kulus mitme tunni asemel vaid pool ja matkaviperuste arutelu saatel sai rongisõit ligagi kures-ti labi.

«Mida halvem ilm, seda suu-rem room vaidu üle,» ütles Sirje ja lubas järgmine kord kõik ko-aus konutajad kaasa võtta.

M. SUURORG

molitööga ei tutv. On olemas ju väga huvitavaid ajakirju: si-na aines motid ja kantied, aga seal on juba asjad selgeks vaiel-gud. Kuidas levitada kursustel kasvoi «izvestija» ja «komsomolskaja Pravda» koige pare-maid artikleid, jai ka kaarikul kusimargi alla.

Ja Kaariku-mõtete lõpetuseks.

ÜTLEMISI JUTUMÄRKIDES

Mikk Titma seminarist kok-kuvotet tehes: «Põhiline — teha koike konkreetset, sisuliselt. Et ainult ei raagitaks ideoloogiat, et harjutaks olema printsiipaa-sed. Enesekasvatus on vajalik, et inimene oleks oma aja ja tead-miste peremees.»

Karl Adamson pärast seda, kui oli tulnud võistlevate rüh-made lumememme hindamast, üle karjused teatejooksuraja-aar-sest ergutuskisast (jutt kaib jooksu, memmede ja karjujate konta ühekorraga): «Vaata, kui maru, an! Peaks ikka toesti sisse seadma Kaariku kroonika. Kas saab veel olla paremat aktiiv-sust, paremat tuju... Ideaalne komsomol.»

Ja lahkumissõnad aktiivile: «Kui kursuste juurde lähete, raa-kige ja tenke, mida te aru saite ja kuidas ise aru saite.»

R. NEIMAR

„Rahutus“

Laupäeval, 27. veebruaril algusega kell 20 esietendub TRÜ klubis (Tähe tn. 3) Kazys Saja 6-pildiline näidend «Ra-hutus». Lavastaja E. Liiger. Näidendis näete kaasaega ja eakaaslasti.

Tulge vaatama!

Kaugõppesaated

Kolmapäeval, 3. märtsil 1965. a.

1. Eesti filoloogia osakonna I kursuse üliõpilastele prof. P. Ariste loeng «Wiedemann keele-teadlasena».

2. Vene filoloogia osakonna III ja IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Agnia Reitsa-ku loeng «Основные признаки предложения» (II osa).

Reedel, 5. märtsil 1965. a.

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus». (V)

2. Inglise filoloogia osakonna I–V kursuse üliõpilastele «Ta-valisi vigu inglise filoloogide (kaugõppijate) kontrollitöödes». (III)

Kolmapäeval, 10. märtsil 1965. a.

1. Kõikidele väliskirjanduse õppijatele prof. Villem Altoa loeng «XX saj. saksa kirjanikke. Thomas Mann».

2. Oigusteaduskonna III kur-suse üliõpilastele dots. Endel Laasiku loengu «Ettevotte, asutuse või organisatsiooni pooit toolustele ja teenistujatele seoses nende vigastuse või tervisekahjustusega tekitatud kahju heas-tamine» I osa.

Reedel, 12. märtsil 1965. a.

1. Bioloogiaosakonna I kursuse üliõpilastele dots. Juri Rist-koki loeng «Seigrootute looma-de tundmise tähtsus».

2. Oigusteaduskonna III kur-suse üliõpilastele dots. Endel Laasiku loengu «Ettevotte, asutuse või organisatsiooni pooit toolustele ja teenistujatele seoses nende vigastuse või muu tervisekahjustusega tekitatud kahju heas-tamine» II osa.

Pilk massiüritustele

1964. aasta lõpul oli massiüri-tuste kolmas aia — võimlemine. Kui algul kahtlesid paljud selle oiguses, siis lõpptulemused raa-givad hoopis muugi muud. 1186 naist ja 51 meest — kokku 1237 üliõpilast ja õppejõudu leiasid aega võimlemisnargutuste soori-tamiseks. Peaaegu 100-protsen-dilist sooritasid nargutused nais-tevõimlemisosakonnad. On aga ka osakonnad, kus osavõtt oli mini-maalne.

Kui naiste osas olid peaaegu võrdselt esindatud kõik teadus-konnad, siis ei saa seda oelda meeste kohta. Koige kollektiiv-semat oind menea vajjas ravi-osakonna I kursuse vene õppe-runmaest, Oigusteaduskonna I kursuseit ja ajaioo-osakonnast.

Füüsika-matemaatikateadus-konna noormened leiasid aga unise keele ja jaid 100-protsen-dilist korvale.

Kuidas naeb välja õpperühma-de paremusjärjestus parast voimlemist? Tunnuvaid parandasid oma kohta Arsti- ja Ajaloo-Keeleteaduskond. Esimese kumne osakonna nuigas on 5 kollektiiv-i Arstiteaduskonnast (raviosakon-na I, II, III, IV kursust ja rarmat-siaia-osakond), 3 kollektiiv-i Ajaloo-Keeleteaduskonnast (aja-loo-, inglise ja saksa filoloogia osakonnad).

Endiselt hoiab juhtpositsiooni ajaioo-osakond (sporiorganisaator M. Pint), järgneb Oigusteaduskond (Lomois) ja III ko-naie tousis parast voimlemist inglise filoloogia osakond, kes varem oli seitsmes. Kintvaid sonu tuleb oelda M. Truu (Arsti-teaduskond) ja L. Metsoja (Aja-loo-Keeleteaduskond) kohta.

Kursustest on kolmeks pare-maks ajaioo-osakonna I ja II ning Oigusteaduskonna I kursust. Karuteene tegid endale bioo-logia- ja geograafiaosakonnad, kes langesid vastavalt 3. kohalt 7. ja 5. kohalt 13. (näide sellest, mille-ni võib viia hetkeline passiiv-sus).

Kui möödunud aastal oli «pu-naseks laternaks» Arstiteadus-kond, siis tänavu ihkavad seda nimetust Füüsika-Matemaatika-teaduskond (v. a. keemiaosa-kond) ja vene filoloogia osakond. Seltsimehed Karu, Naarits, Punga ja Tšernova — pooled massi-üritused, kõigepealt suusamat-kad, on veel ees, näidake, et teie-gi osakonnad ei soovi olla «must-tad lambad».

T. SAK,
ELKNÜ TRÜ Komitee

SÕNAKUNSTNIKE KONKURSS

Ajavahemikul 25. märtsist—25. aprillini toimub TRÜ dek-lamaatorite ja sõnakunstnike konkurss. Käesolevas ajalehe-numbri avaldame konkursi-juhendi.

Eesmärk. Deklamaatorite ja sõnakunstnike konkursi eesmär-giks on tõmmata selle kunstiha-ru harrastamisele kaasa uusi ise-tegevuslasi, populariseerida sõna-kunsti, selgitada ülikooli pari-mad sõnakunstnikud.

Osavõtt. Konkursist võivad osa võtta kõik TRÜ üliõpilased, õppejõud ja teenistujad. Osavõt-jaid registreeritakse kuni 20. märtsini.

Repertuaar. Konkursist osa-võtja võib esineda ükskõik millis-es žanris: kas luuletus, proosa-pala või estraadimonoloog. On kohustuslik esineda kahe palaga: üks neist peab olema valitud nõukogude kirjandusest, teise pa-la valib osavõtja suvaliselt. On soovitatav esineda kontrastsete as-jadega: üks luuletus või proosa-pala tõsisemas laadis, teine hu-moorikas jne. Ei lubata esineda luuletuste või proosapaladega, millega on korduvalt esinetud.

Uut teatmekirjandust

Д. П. Викторова. Краткий сло-варь ботанических терминов. Москва—Ленинград 1964. 177 lk.

Математико-экономические ме-тоды и модели. Применение мате-матических методов и электронных вычислительных машин в технико-экономических вопросах. Библио-графический указатель (1958 — май 1963 гг.). Москва—Ленинград 1964. 170 lk. (1905 nim)

Микроминиатюризация в радио-электронике. Библиографический указатель. 1960—1964 г. (1 кв.). Москва 1964. 43 lk. (261 nim.)

Справочник по полупроводниковым диодам и транзисторам. Моск-ва—Ленинград 1964. 52/7 lk.

В. Ю. Лавриненко. Справочник по полупроводниковым приборам. Киев 1964. 323 lk.

Г. Эберт. Краткий справочник

Hoiaime põialti!

Praegu peetakse Tallinnas NSVL A-grupi korvpalli II ringi mänge. Meie pealinna võistle-vad kiia TTT, Moskva «Serp i Molot», Taskendi «Tekstilmaš», Novosibirski «Dünamo», Moskva oblasti «Spartak» ja TRÜ.

Tartu naiskonnas mängivad Evi Hansumae, Evi Nõps, Mari Vaikma, Astrid Lindeberg, Hille Vanaro, Katrin Tomson, Ene Veskaru, Riina Saarma, Valve Lütseppe, Elle Laisaar, Ene Jaan-son ja Vilve Kõobi.

I ringis jäid tartlased 4 punk-tiga tagasinõidlikult 9. kohale (4 voitu, 7 kaotust). Jääme lootma, et II ring kulgeb edukamalt, sest — eks kodus aita seinadki.

VÕISTELDAKSE SULGPALLIS

Eeloleval nädalavahetusel al-gavad Tartu kõrgemate koolide võistlused sulgpallis. Võistlustest võivad osa võtta kõik TRÜ ja EPA spordikollektiivide liikmed.

Võistlused algavad laupäeval, 27. veebruaril TRÜ Mitsurini tn. võimlas kell 18. Samas toimub ka võistlustest osavõtuks regist-reerimine ja võistlejate loosimi-ne. Võistlused jätkuvad pühapäe-val, 28. veebruaril kell 11, 6. märtsil kell 18 ja 7. märtsil kell 11.

Võistlustest oodatakse osa võt-ma kõiki sulgpalli mängivaid üliõpilasi, teenistujaid, õppejõu-de!

Avaldame sügavat kaastun-net kursusekaaslastele ilvile tema
MEMME
surma puhul.
Inglise filoloogia osakonna IV kursust

Käesoleva ajalehenumbri kujun-dasid žurnalistika eriharju III kur-suse üliõpilased Maie Kalamäe ja Tiina Allia.

Läbiviimise kord, juh-timine, autasustamine. Konkurss peetakse kahes voorus: I voor — 25. märtsist—5. aprillini;

II voor — 15. aprillist—25. ap-rillini.

Konkursi esimeses voorus esi-nevad kõik konkursiks registreerunud. Teise vooru pääsemise aluseks jääb kahe pala esitamisel saadud summaarne hinne. Kon-kursi teise vooru pääsnutel on kohustuslik esineda kolme pala-ga, kusjuures üks nendest peab olema tingimata humoristlik. Konkursi võitjad esinevad TRÜ aulas korraldataval luuleõhtul. Züriil on õigus lubada esineda luuleõhtul ka neil, kes küll ei pääsenud konkursi II vooru, kuid esitasid silmapaistvalt hästi ühe esitatupest paladest.

Konkursi ettevalmistamist ja läbiviimist juhib TRÜ klubi, kõikides konkurssi puutuvates küsimustes pöörduja klubi juha-taja või kunstilise juhi poole.

Konkursist osavõtuks regist-reerunutele antakse klubis kon-sultatsiooni igal teisipäeval kell 18—20.

Konkursi võitjaid autasustab klubi diplomite ja mälestusese-metega.

по физике. Перевод со 2-го немец-кого издания. Москва 1963. 551 lk.

В. О. Блужштейн. Словарь сокра-щений английского, немецкого, гол-ландского и скандинавских языков. Свыше 33000 сокращений. Москва 1964. 883 lk.

М. Ф. Соснина. Краткий словарь сокращений, встречающихся в не-мецкой медицинской литературе. Учебное пособие для студентов мед. ин-тов. Казань 1963. 132 lk.

1. Донат. Толковый анатомиче-ский словарь. Сравнительный об-зор Базельской, иенской и Париж-ской номенклатур, сгруппирован-ных по органам. Будапешт 1964. 590 lk.

Г. Д. Арнаудов. Медицинская терминология на пяти языках. (Ja-тинско-русско-англо-французско-немецкая). София 1964. 1029 lk.

ORIENTEERUMIS-RADADELT

Nõukoode armee aastapäevale pühendatud märkesuusatamisvõist-lused Emajõe luhal (7 km, 5 KP) võitis P. Manniko (TRÜ) — 35.30 (I), teiseks tuli G. Honno (EPA) — 42.30 (6) ja kolmandaks U. Wood-la (TRÜ) — 43.30 (2), kes ainsana alma materi tutardest juiges suus-kadel maastikuie nuputama tulla. Ja nagu nana... edukaiti kajal oli vaid tosin julget. Osavõtjate vähe-sus oli tingitud TRÜ orienteerujate Kaariku õppe-treeninglaagris viibi-misest ning «harjilikud» olid kart-likud sõna «märkesuusatamine» ees. Edaspidi julgemalt!

A. KUTSAR,
rajamester

MOOTORRATTURITE KURSUSED

2. märtsil kell 17 algab õppe-töö üliõpilastele, kes soovivad mootorrattajuhiluba. Kogu õppe-töö toimub õhtupoolikudel pärast kella 16.

Liikluseeskirjade seminar on teisipäeviti kell 16—19, mootor-ratta-ehituse ja hooldamise se-minar neljapäeviti kell 16—19. Praktiline sõit toimub erigraafi-ku alusel.

Üliõpilastel, kes on juba regist-reerunud, koguneda Kingissepa tn. 19 (III korrus, aud. 1). Seal-samas registreeritakse kursuste-le täiendavalt.

Auto-motokabineti juhataja

VELLAVERE-MATKALE!

● Vellavere-matk Arsti- ja Oigus-Majandusteaduskonnale. Start Tamme staadionilt 28. veebruaril kell 10. Vastutavad sm-d J. Eller, S. Vahtras, M. Koka, S. Pikner, M. Truupõld, E. Kenapea, V. Treumuth, M. Truu (üldjuht Arstiteadus-konnas), H. Eomõis ja A. Lepa.

Toimetaja: J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-туский государственный университет»). Г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту-ского государственного университета. Hans Heldemanni nim. trükkija trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik-numbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1627. MB 00248.

TARTU RHKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE.
REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
ÜHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

Reedel, 5. märtsil 1965

Nr.
5 (615)
XVIII aastakäik

Juubelinädal on alanud

Eile avati mälestustahvel E. Vilde elukohas Tähtvere tn. 6. See on ainult üks neist kolmest neljast majast, kus Vilde on elanud oma Tartu-perioodidel. Teised majad pole kahjuks säilinud.

Eile õhtul esietendus «Vane-muises» E. Vilde «Raudsete käte» dramatiseering, mille lavastas K. Süvalep. Suurem osa juubeli-üritusi on aga veel ees.

Täna kell 20 algab ülelinnaline juubeliaktus AÜN Tartu Kultuurihoones. Esitatakse katkendeid E. Vilde näidenditest ja dramatiseeringutest.

Homme, 6. märtsil kell 14 avatakse E. Vilde elule ja tegevusele pühendatud näitus Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseumis. Huvitavat on mujalgi. Ülikooli Teaduslikus Raamatukogus võib tutvuda Vilde Tartu-perioodidel kirjutatud teostega, ENSV Riiklik Etnograafiamuuseum annab ülevaate sellest, millest jutustab romaan «Mahtra sõda», AÜN Tartu Kultuurihoones ja RT «Vanemuises» on eksponeeritud materjalid, mis näitavad Vilde sidemeid teatriga ja tutvustavad Vilde teoste lavastusi.

Teisipäeval, 9. märtsil algab AÜN Tartu Kultuurihoones rahvateatrite dekaad. Esimesena näeme «Külmale maale» dramatiseeringut, järgnevad «Koidu ajal»

HEA ALGATUS

Arstiteaduskonna spordimeditsiini I kursuse kaheteistkümnendas ja raviosakonna II kursuse esimeses ja teises õpperühmas arutati pärast talvist eksamissessiooni küsimust kommunistlikust suhtumisest tõesse ja õpingutesse. Üliõpilased otsustasid alustada võitlust kommunistliku õppegrupi nimetuse saamiseks. Peeti nõu, millistest kohustustest alustada, ning leiti, et tuleks õpeta õppeedukust, parandada õppestiisliini ja võtta 100%-lt osa ühiskondlikust tööst. Peeti vajalikuks täiendada pidevalt oma poliitilist teadmist, tõsta kultuuritaset ning olla eeskujuks isiklikus elus. Tulevased spordi- ja arstiteaduskonnas töötava suvel uudismaadel.

Arstiteaduskonna partei- ja

(12. III), «Pisuhänd» (16. III) ja «Mahtra sõda» (19. III).

Kolmapäeval, 10. märtsil kell 15 algab ülikooli aulas teaduslik sessioon, mille korraldavad TRÜ ja Eesti NSV Teaduste Akadeemia. Alljärgnevalt avaldame sessiooni kava.

1. E. Vilde teosed tänapäeval. J. Toomla (Kirjastus «Eesti Raamat»).

2. Historism ja 3 mõisnikku Vilde loomingus. K. Taev (TRÜ).

3. E. Vilde ja vene kirjandus. S. Issakov (TRÜ).

4. Ühest E. Vilde senitundmatust reisisatiirist. A. Palm (Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseum).

5. E. Vilde kirjanduskeele rikastajana. A. Kiindok (Keele ja Kirjanduse Instituut).

Koolides esinevad meie üliõpilased. Teemasid on palju, mõeldud on ka noorimatele. Räägitakse E. Vilde lapsepõlvest, koolipäevadest, Vilde reisidest, tema ajaloolisest triloogiast. Enamikus on lektoriteks eesti filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilased, näiteks on Jaak Põldmäe teemaks «E. Vilde kirjaniku- ja kodanikujulge».

Juubelinädal pakub palju huvitavat.

ametiühingubüroo kiitsid heaks aktuaalse algatuse ja võetud kohustused. Soovime algatajale palju edu. Arstiteaduskonnas esmakordse ürituse lõpuleviimiseks ning loodame, et hea eeskujuga kannab vilja.

Arstiteaduskonna ametiühingubüroo

TRÜ KOMSOMOLIORGANISATSIOON SEITSEAASTAKU KROONIKASSE

Laupäeval, 27. veebruaril oli Eestimaa LKNU Keskkomitee VI pleenum, kus anti Tartu Riikliku Ülikooli, E. Vilde nim. Tallinna Pedagoogilise Instituudi ja Tallinna Polütehnilise Instituudi komsomoliorganisatsioonidele üle ÜLKNU Keskkomitee tunnustus

NAISTEPÄEVA PUHUL

Nõudlik — eeskätt enese vastu

«Arstid esitasid kohaliku nõukogu saadikuks oma dekaani J. Saarma, teadusala prorektori J. Tammeoru, õppejõud S. Sibula ja E. Tammeoru».

«Tartu Riiklik Ülikool» nr. 4, 26. II 1965.

«Meditsiinkandidaat Salme Sibul töötab meie juures 15 aastat. Esmakordselt tuli ta siia viienda kursuse üliõpilaseks. Sel ajal tegi ta siin ka oma auhinnatöö kõrga-, nina- ja kurguhaiguste alalt. Pärast ülikooli lõpetamist asus ta meile tööle assistendina. Praegu on tema nimel umbes 40 teaduslikku tööd.»

Ta on võitnud kõikide lugupidamise nii arstina Vabariikliku Tartu Kliinilise Haigla kõrga-, nina- ja kurguosakonnas, õppejõuna ülikoolis kui ka teadusliku töötajana.

Ta on nõudlik kõigi ja eeskätt iseenda vastu.

Tema «nuhtluseks» on kohusetunne — selle pärast peab ta tegema hoopis rohkem kui nii mõnigi teine.»

Nii rääkis üks Salme Sibula

vanematest kolleegidest. Aga tema ise?

«Teaduslikus töös tegelen kõrga-, nina- ja kurgutuberkuloosi eksperimentaalse uurimise ja aeroionisatsiooni ning elektroaerosoolide probleemiga. Viimane on võrdlemisi uus asi, esmakordselt hakati sellega tegelema 1954/55. aastal meie ülikoolis. Ka aparatuurid on valmistatud meie ülikooli füüsikute poolt.»

Juhendan praktikume, samuti ÜTÜ vastava eriala ringi.

Peale selle on muidugi haigla. Eksperimentaalse tööga tuleb tegeleda alles pärast kõike muud.»

«Kas on tõi, et tänu kohusetundele on teie ühiskondlik koorus hoopis suurem kui teistel?»

«On ju täiesti loomulik, et igaüks midagi teeb. Kui kollektiiv oleks halb, siis oleks ühiskondlikku tööd raske teha. Meie kollektiiv on väga tubli.»

«Teid esitati saadikukandidaadiks juba teist korda. Mida te võiksite rääkida oma saadikutööst eelmisel perioodil?»

«Tuli tegelda väga mitmesuguste küsimustega, näiteks töö-

ÕNNITLEME!

Rahvusvahelise naistepäeva puhul kõige palavam tervitus meie ülikooli naisperele — õppejõududele, üliõpilastele, teenistujatele! Ülikooli ametiühingukomitee soovib kõigile meie naistele-neidudele jõudu, edu ja õnne.

L. KULLUS,

TRÜ ametiühingukomitee esimehe asetäitja

KOOS OLID ORIENTALISTID

Sellest, kui palju on sõpru meie idakeelte õppijail, andis tunnistust 24.—27. märtsini toimunud orientalistika-alane konverents meie ülikoolis. Sellega tähistati ka orientalistikakabineti 10-aastast juubelit.

Teaduslike ettekannetega oli külla sõitnud üle kahekümne Nõukogude Liidu orientalisti mitmetest Moskva ja Leningradi ülikoolidest ja Teaduste Akadeemia asutustest, Tšekendi Riiklikust Ülikoolist, Kirgiisi NSV TA Üldturkoloog ja Dunganoloogia Osakonnast. Pluss neli ettekannet TRÜ orientalistikakabinetilt.

Tuntud indoloog A. M. Pjatigorski oli Tartus esinemas juba teist korda.

Suur erikaal oli konverentsil India-teemalistel ettekannetel, teisel kohal asus afrikanoloogia. Peahoone 5. auditoorium suutis vaevalt mahutada kuulata soovijaid konverentsi kolmel tihedal tööpäeval.

Puhtlingvistilised ettekanded olid enamasti meil vähe tuntud keelte kohta. Näiteks J. J. Glazunov rääkis draviidi keelest, D. M. Segal keti keelest, N. V. Ohhotina suaheeli keelest jne. Palju kõneldi Vana-India filosoofiast ja religioonist (A. M. Pjatigorski,

B. L. Ogibenin, J. S. Semeka L. Mäli jt.). Üksikud uurimused olid ka idamaade kirjanduse, ajaloo- ja kunstiga seotud.

G. A. Tšernova, Moskva afrikanist, oli Tartusse sõitnud selleks, et tutvuda Tartu etnograafiamuuseumi materjalidega. Nimelt on muuseumi kogunenud (1930. aastatel) umbes sada viiskümme mitmesugust aafrika kunsti eset — väikesi skulptuure, maske, hinnalist keraamikat, tarbekunstiesemeid jm. Sm. Tšernova pidas seda kogu väga tähtsaks täienduseks Nõukogude Liidu säilitatavatele aafrika kunsti materjalidele.

Meie ülikooli orientalistidel oli küllaliste ettekannetest palju õppida. Konverentsi tööstas meie üliõpilaste suurt huvi orientalistika vastu. Külalised kutsusid endi juurde õppima ja lubasid tulevikuski Tartusse esinema sõita.

Tervitus Moskvast

Kahetsen väga, et ma tervislikel põhjustel ei saa osa võtta orientalistikakabineti 10. aastapäeva tähistamisest, samuti sel puhul toimuvat teaduslikust konverentsist, mis programmi järgi osustades saab olema väga huvitav ja kõrge teaduslikul tasemel. Seepärast lubage mul kasvõi kirjalikult tervitada orientalistikakabineti liikmeid ja teid isiklikult. Tuleb valmistuda neist jõupingutustest, mille abil see kabinet loodi ja mille toetusel ta on püsinud nii pikka aega.

Arvan, et kabinet 10. aastapäeva peaks tähistama tema muutmise TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna orientalistikaosakonnaks algrakaks. Kuulus Tartu Ülikool ei võinud leppida sellega, et temas pole esindatud niisugune laialdane ja tähtis teadusharu nagu orientalistika. Tahaks uskuda, et teie ülikooli valgustatud juhid parandavad olukorda, ja nad võivad olla kindlad, et paljud Moskva ja Leningradi orientalistid loevad endale auks osutada uuele osakonnale isiklikku abi vajalike loepgukursuste ja seminaride ellurakendamisel. Seepärast — au sulle, mis eksisteerib, ja elagu see, mis tuleb!

Akadeemik N. KONRAD

M. SUŠANLO Kirgiisi NSV Teaduste Akadeemiast osavõt-
jaid tervitamas.

Võtit saab P. Nurmekunnalt

1955. aasta veebruarikuus kogunes keemiahoone 3. auditooriumi umbes kolmkümmend inimest, kellele sm. P. Nurmekund asus õpetama hiina keelt. Kevadeks kuivas entusiastide arv kokku kümnekonnale. Jäid need, kes ei pidanud küllalt aeganõudvat hieroglüfide õppimist liiga raskeks.

Sellest kümne pioneeriga kevadest saadik on meie ülikoolis orientalistide pere järjest kasvunud. Hiina keelele on aja jooksul lisandunud hindi, jaapani, arabia, türgi, indoneesia, gruusia, bengali, pärsia keel. Varem oli keemiahoone teisel korrusel asuva orientalistikakabineti kodukord nii seatud, et iga keele jaoks oli eri nädalapäev. Nüüd pole see enam võimalik ja kui tunniplaanis mingil põhjusel juhtuvad kaks loengut samale kellajaale, tuleb minna vaba ruumi otsima.

Üsna mitmest P. Nurmekunna endisest õpilasest on saanud õpetajad orientalistikakabineti juures (H. Udam, A. Meier, L. Müll, J. Kaplinski, R. Noorsalu jt.). Viimastel aastatel on mitmed neist käinud teadmisi täiendamas Moskvast ja Tšekendist.

Ohtuti on orientalistikakabineti alati koduselt soe tunne sisse astuda. Ikka ootab mingi uudis: uus seinaleht, ajakiri, raamatusaadetis või kiri. Arabia, hiina, jaapani, türgi ja hindi keele õppijatel on võimalus kuulata magnetofoniliste vastava keele tekstiga. Võib aga lihtsalt istuda ja vaadata, kuidas tahvel saab täis võõra keele kirjamärke, mis avaldavad oma saladuse ainult neile, kes ei pea paljudeks õppimise vaeva.

Kõige enam iseloomustab tööd orientalistikakabinetis, et midagi ei tehta seal sellepärast, et peab. Keegi ei sunni loengutel käima, eksameid pole, õppeedukus ei avalda mõju stipendiumile. Käiakse sellepärast, et tahetakse. Need, kes väga ei taha, jätavad tavaliselt õppimise katki juba alguses.

Neist, kes alguse raskuste mõjul kõige ei lõõnud, saavad tavaliselt kindlad käijad. Mitte kunagi pole sm. Nurmekund tundi ära jätanud ka siis, kui kuulajaks on ainult üks inimene. Ja pole keeldunud kulutamast oma aega kellegi eraldi õpetamiseks, kui see ettenähtud ajal tõesti pole saanud tulla.

Kindlasti ei arva lugeja, et kogu töö orientalistikakabinetis seisnebki ainult ühe või teise keele õppimises. Kui sellega ei käiks kaasas huvi õpitavat keelt kõneleva rahva ajaloo, kirjanduse, poliitika jm. vastu, ühel või teisel põhjusel tekkinud sümpaatia tunne selle keele tarvitajate vastu, vaevalt siis tuleks kellelgi pähe istuda maha ja hakata tuupima sõnu ja kuivi grammatikareegleid.

Et see nii on, nähtub sagedastest õhtutest, millal tullakse kokku mõned ettekannet kuulama. Tahes-tahtmata muutub nii iga õppija üldine, veel ebamäärane huvi idamaade vastu konkreetseks ja konkreetne huvi ühe maa vastu üldiseks, juba teadlikuks huviks.

Idakeelte õppijate keeleõskuse kasvamise ja «emamaadega» sidemete tugevdamise tõttu on saanud võimalikuks tõlkida üksteist ilukirjandusest otse originaalist (pärsia, suaheeli, türgi jt. keeltest).

Palju ootab asjast huvitatuid ees alal, mille juurde pääsemiseks saab võtta TRÜ orientalistikakabineti juhatajat sm. P. Nurmekunnalt.

L. SEPPEL

KÕIGILE KÕIGILE

Kõiki üliõpilasi, õppejõude ja teenistujaid oodatakse

TÄNA, 5. MÄRTSIL

kell 14.00 TRÜ aulas toimuvale välkmitingule.

Teaduste kandidaat

Möödunud aasta lõpul toimus järjekordne pidulik sündmus: TRÜ sünnitusabi ja günekoloogia kateedri assistent Virve Kask kaitses edukalt kandidaadiväitekirja teemal «Naiste piimanäärmete elastomeetrisest iseloomustusest mitmesuguste funktsionaalsete seisundite korral».

Huvi teadusliku töö ja oma otse eriala vastu pärineb juba

üliõpilaspõlvest, kus praegune dissertant võttis osa ÜTÜ tööst. Ülikooli lõpetamisel suunati V. Kask aspirantuuri valitud alal. Aspirantuuris õppis ta 1955.—1958. a. Leningradi TA Sünnitusabi ja Günekoloogia Instituudis. Kandidaadiväitekirja valmis tuntud spetsialistide prof. P. A. Belošapko, A. G. Ginetinski ja prof. M. G. Saksi juhendamisel.

Vesteldes assistent V. Kasega võib kuulda nii mõndagi huvitavat ja kasulikku sealse instituudi aspirantide töö organiseerimisest.

Pärast aspirantuuri lõpetamist asus V. Kask tööle TRÜ sünnitusabi ja günekoloogia kateedrisse, kus töötab praeguseni.

Millised probleemid huvitavad noort meditsiinikandidaati? Tänu assistent V. Kasele on organiseeritud laste günekoloogiakabineti. Uue teadusliku töö teema ongi laste günekoloogiast. Selles küsimuses on V. Kaselt ilmunud juba 2 tööd, üldse aga — 11 teaduslikku tööd.

Virve Kask on arvukas arstiteadlaste peres tuntud äärmiselt abivalmi kolleegina, seltsimeheliku ning nõudliku pedagoogina. Temast peetakse lugu ka patsientide hulgas.

K. GROSS

Kehakultuuriteaduskonnas keskmine hinne 4,2

Talvine eksamisesisioon oli küllaltki tõsiseks katsumuseks Kehakultuuriteaduskonna üliõpilastele. I kursuse tegi esimese «akadeemilise tuleristse» keemias ja anatoomias. Keemia oli neile aineks, millega tuli tõsiselt «piike murda» sisseastumisel. Üllatavaks aga kujunes nüüdne tulemus. Need, kelle hulgast sisseastumisel enamik sai hindadeks «rahuldava» ja eksamineerijate arvates isegi «napilt rahuldava», sooritasid nüüd eksami kindlalt neljalele ja viitele. Kursuse keskmiseks osutuseks 4,4. Muidugi on raske anda otsest vastust, mis kindlustas üliõpilastele järsu teadmiste kasvu. Kas oli see biokeemiakateedri õppejõudude hea õpetamise meetodika või iseärasused eksamimetoodikas või omas siin tähtsust üliõpilaste kohanemine akadeemilisele eksami nõuetega? Igaüks tahab tunda küsimus olevat tähelepanuväärset huvitavat.

I kursuse edukus anatoomiaeksamil oli veelgi suurem. Keskmine hinne 4,7 räägib ise enda eest. Heaks atestaadiks kursuse esimesele eksamisesisioonile on

veel seegi, et 30 üliõpilasest 13 sooritasid mõlemad eksamid hindadele «väga hea».

Edukalt õiendasid oma talvised eksamid biokeemias ja kehakultuuri ajaloos ka II kursuse üliõpilased. Keskmised hinnad 4,2 ja 4,4 ning 8 üliõpilast õigusega kõrgendatud stipendiumile on nende bilanss.

Väga raskeks osutus sessioon III kursusel. Sellised eksamid, nagu poliitökonoomia, ajalooline materialism, füsioloogia ja vene keel teevad sessiooni «raskekaaluliseks», kuid kursusel oli, mida sellele vastu panna. Keskmise hindega 4,1 lõpetas kursuse sessiooni.

Enamiku eksameid õiendasid tublilt ka viimase kursuse üliõpilased, ainult dialektilise materialismiga jääd tõeiselt hätta. 19 üliõpilase hulgas 2 mitterahuldavat ja 7 rahuldavat paneb samuti küsima, kuid I kursuse edukus keemias mõtlema. Igal juhul on see aga tõsiseks etteheiteks kursuse kollektiivile.

A. VIRU,
Kehakultuuriteaduskonna prodekaan

«RAHUTUS»

Pühapäeval, 7. märtsil kell 20 avaneb ülikooli klubis eesriie järjekordseks etenduseks: meie näiteringi esituses näeme leedu kaasaegse kirjaniku Kazys Saja näidendi «Rahutus». Selles on palju tegelasi ja palju probleeme, kuid need koonduvad kõik ühe nähtuse ümber. Selleks on tänapäeva väikekodanlus, kes pillub ette ja taha suuri ja ülalaid fraase kommunismist, hoolitsusest inimese eest, tegelikult aga hoolib vaid iseendast ja hoolitseb vaid oma mugava äraelamise eest.

Näidendi peategelaseks on Rimmas (Einar Kraut), keskkooli abiturient, aus noormees, kes tahab, et üllad sõnad ei jääks ainult sõnadeks, vaid et iga meie ühiskonna liige ka tööpoolest elaks nende sõnade järgi. Oma võitluses ideaalide puhtuse eest

TRÜ AMETIÜHINGUKOOLIS

toimub 5. märtsil 1965. a. kell 16 farmaatsiaauditooriumis (keemiahoones) seminar ühiskondlikele inspektoritele teemal: «Ühiskondlike inspektorite tööst, ülesannetest ja õigustest». Seminari juhendab sm. M. Uibo. Osavõtt tingimata vajalik.

Näidendi on eesti keelde tõlkinud M. Loodus. Lavastajaks on Eesti NSV rahvakunstnik Ellen Liiger.

Tulge pühapäeva õhtul meie klubisse!

G. GRÜNBERG

Uus majandusteaduste kandidaat

Majandusteaduskonna õppejõudude pere täienes hiljuti jällegi ühe majandusteaduste kandidaadiga võrra. TRÜ Õigus- ja Majandusteaduskonna nõukogu omistas kandidaadikraadi raamatupidamise kateedri vanemõpetajale Valner Krinalile.

Majandusteaduskonnaga ühist elu on V. Krinal elanud juba paljude aastate vältel, ta on olnud meil pidevalt majandusõpetuste ajaloo kursuse lektoriks. 1964. a. algusest töötab ta aga juba koosseisulisena. Selle ühe aasta jooksul tegi V. Krinal tööd mitte ainult uute loengukursuste (eeskätt rahvamajanduse ajaloo) ettevalmistamisel, vaid lõpetas, viimistles ning esitas kaitsmisele kandidaadiväitekirja.

Töö «Kodanliku Eesti majandusliku mõtte põhisuundade kriitika (alates 1929. aastast)» põhiosa valmis V. Krinalil juba varem, aspirantuuris olles majandusteaduste kandidaadi E. Mikelsaare juhendamisel. Dissertant töötas läbi ulatusliku arhiivimaterjali, kodanliku Eesti majandusteadlaste tähtsamad tööd, tolleaegse ning kaasaegse eesti emigrantliku ajakirjanduse. Oponentid, majandusteaduste doktor O. Sepre ning dotsendid B. Veimer ja K. Siilivask ning sõnavõtjad rõhutasid väitekirja põhjalikkust ja head teaduslikku taset.

V. Krinal lõpetas TRÜ Õigus- ja Majandusteaduskonna 1954. aastal, mille

järele õppis aspirantuuris poliitilise ökonoomika erialal. Pärast viimase lõpetamist kuni 1963. a. lõpuni töötas ta põhikohaga ajalehe «Edasi» toimetuses. Paralleelselt töötas ta TRÜ poliitilise ökonoomia kateedri õppejõuna, lugedes tulevastele majandusteadlastele majandusõpetuste ajaloo kursust.

Majandusteaduskonnas tuntakse V. Krinalit mitte ainult kui suure eruditsiooniga lektorit, vaid samuti kui produktiivset

teaduslikku töötajat ning aktiivset ühiskondlikust tööst osavõtjat. Praegu koostab V. Krinal koos TPI Majandusteaduskonna ja Eesti NSV TA Majanduse Instituudi töötajatega koguteost majandusliku mõtte kohta kodanlikus Eestis ning valmistub esinemiseks üliiudulisel rahvamajanduse ajaloo alasel konverentsil Kiievis. Ka teaduskonna ühiskondlikus elus on kõikjal tunda V. Krinali kui parteialgorganiisatsiooni sekretäri suunavat kätt.

Kääriku-matka meelespea

REGISTREERIMINE lõpeb TRÜ Spordiklubis täna kell 12. Samast saab osta Kääriku sööklaid toidutalonge (päev rbl. 1.50). Kääriku einelauas on saadaval tee, küpsised jm.

SUUSAVARUSTUST saab matkast osavõtja kaardi vastu laenutada Emajõe suusabaasist täna kell 14—19 (varustus tagastada samasse hiljemalt esmaspäeva hommikul). Kõigil koha peal kontrollida, kas saavad istuvad hästi jalga ning muu varustus on korras.

ETTEVALMISTUS MATKAKS. Toitumine. 55 km (naistel 43) pikkune matk nõuab hulga energiat. Kes sööb — see lööb, kes tuleb rajale tühja kõhuga — ei see jõua omal jalal välja Otepäälgi. Rajale kaasa võtta — võileib, vorst, tükksuhkrut (Pangodis ja Tükil ootab soe tee) jm. toiduaineid.

Riietus — oleneb ilmast. Hädavajalik on pikk aluspesu ning kapuutsiga tuulepluus. Pakase eest aitavad jalgu hoida

KVN-i orgkomitee!

Järgmise võistlusõhtu arutamiseks koguneme komsomolkomiteesse teisipäeval, 9. märtsil kell 18.

Selle tüdruku nimi...

...on Tiina Aru. Ta õpib IV kursusel vene filoloogiat ja on peale selle «kõrgem ülemus» neile, kellel Tartu koolides pieneeri- või komsomolitööga tege- mist, — on ülikooli komsomoliteaduse pedagoogilise šefluse sektori juhataja.

Amet pole kerge, sest üliõpilasi-rühmajuhte on palju, peale selle veel komsomoligruppide šefid ja need, kes mitmesuguseid õpilasinge juhendavad. Püri loomulik, et üks igale poole ei jõua, sellepärast on Tiinal 10 abilist — need, kes möödunud aastal koolides kõige tublimalt töötasid: Leida Mälgand, Eevi Ermel, Aino Ehala jt. Kord kahe nädala jooksul käivad nad kõik Tiinale aru andmas ja kord kuus tehakse suurem tootmisnõupidamine (sealt võtavad osa ka vanempioneerijuhid).

Kui pole varem lastega tegelnud, ei lähe alguses sugugi libedasti. Tiina Arul on tulnud rohkem kui kord vaadata vastse rühmajuhi nõutusse näkku ja kuulda: «Ei oska. Aita!» Tiina teab, et siis ei ole väga viiga, kui asi seisneb lihtsalt teadmiste vahesuses. Vahel juhtub aga, et teadmisi küll nagu jätkuks, ometi midagi välja ei tule. Ei osata lastele läheneda, mõnikord puudub üliõpilasel lihtsalt huvi pedagoogilise töö vastu. Hiljuti oli tegemist niisuguse juhtumiga: tütarlaps-filoloog esitas meetodikule pikki aruandeid oma šeflusest, tegelikult oli aga hoolealuseid ainult korra näinud... Vastutustunde puudumist peab Tiina kõige hullemaks asjaks. Piiratud ka — lastel on vägagi mitmekülgsed huvid ja üliõpilasel pole midagi peale hakata, kui tal on teadmisi ainult oma kitsalt erialal.

Tiina Aru ise armastab pedagoogilist tööd väga. Selles pole midagi imelikku: seljataga on õpingud Tartu Pedagoogilises Koolis ja neli koolmeistriaastat Saaremaal. See oli huvi vene keele ja kirjanduse vastu, mis teda jälle Tartusse tõi. Ning tuleval aastal seisab juba ülikooli lõpetamine ees. Siis kaotab ÜTÜ

ühe oma aktiivse liikme — Tiina võtab nimelt osa vene keele ringi tööst. Möödunud kevadel konverentsil võisime kuulda tema ettekannet «Eesti ja vene keele ühise päritoluga sõnadest», selle teema kallal jätkub töö tänavagi.

Vaba aeg kulub lugemisele. «Юность», «Москва», «Новый мир» aitavad Tiinal hästi kursis olla uuema nõukogude ja välismaa kirjandusega. Lemmikkirjanikke loetleb terve rea: Leo Tolstoi, Aksjonovini; ei jäta ka mainimata, kui palju on talle andnud

Makarenko teosed ja et ta ikka uuesti on valmis lugema Koptjajeva triloogiat... Kui see ajnappus ei kollitaks. Ei saa ju vaimu harimise kõrval kõike muud unarusse jätta!

Sporti ta igal juhul ei ole unustanud. Ülikooli võimlas kuulavad mõnedki tunnid nädalast sellele, et III järgust kunstilises võimlemises saaks II järk ja Tiina arvab, et ennem jäägu küll kinno minemata kui treeningule. Suhtumine spordisse iseloomustab tema suhtumist kõigesse muussegi: kui midagi teha, siis hingega.

M. RAIDMA

KOOS OLID ORIENTALISTID

Veidi ajaloost

Niisama vana, kui on meie ülikool, on ka orientalistikadistsipliini uurimine siin. Idakeeltega tegeesid 17. saj. peale kaua aega Filosoofia- ja Usuteaduskond.

Vaatamata sellele, et Academia Gustaviana ja Academia Gustavo-Carolina (1690. a. peale) õppeplaanides nimetatakse sageli idakeelte õppimist, pole siilamaani teada, millega peale heebrea keele tolleaegsed orientalistid veel tegelesid. Vajaduse tõttu põhjalikumalt õpetada idakeeli taotles Usuteaduskond eraldi semilidi keelte kateedri loomist. 1865. aastal loodud kateedri professoriks sai Johann Christopf Wilhelm Volck.

Ajaloo-Keelteaduskond eksisteerib Tartu Ülikoolis alates 1850. aasta teisest poolest. Selle teaduskonna mitmed õppejõud hakkasid ülikoolis lugema sanskriti keelt. Suure töö sanskriti keele õpetamisel tegid ära sanskriti keele ja kirjanduse dotsent Leopold von Schröder ja professor Dimitri Kudrjajevski.

Tartu ülikool hakkas omandama juhtivat kohta sanskriti keele ja kirjanduse uurimises mitte ainult tolleaegsel Venemaal, vaid ka kaugel väljaspool selle piire.

Teiste idakeeltega võis ülikoolis tegeleda mitteametlikus korras. Selliseks mitteametlikuks idakeelte lektoriks oli eesti keele õppejõud filosoofidoktor Karl August Hermann. Ta luges mõõdund sajandi lõpul mandžu, hiina ja türgi keelt viidetege teistesse keeltesse.

Oma 1894. a. uurimuses kuulutas K. A. Hermann hiina keele sugulust soome-ugri keeltega, sealhulgas soome ja eesti keelega. Et K. A. Hermann oli iseõppija, polnud ta võimeline lahendama paljusid tol ajal veel vaidlusaluseid küsimusi.

Nende keelte grammatikat tundis K. A. Hermann aga küllalt hästi, nagu tunnistab seesama uurimus. Mis aga puutub töö ajaloolis-võrdlevasse osasse, siis pole see palja pidanud.

K. A. Hermann oli ainuke inimene tsaarlaegses Tartu ülikoolis, kes tegeles Kauk-Ida keelte uurimisega.

Kodanliku aja Tartu Ülikoolis õpetati semilidi keeli endiselt Usuteaduskonnas. Nõnda oli ka sel ajal orientalistikateaduste areenimaks haruks semilidi filoloog. Kauk-Ida keelte õpetamisele mingit tähelepanu ei pööratud. Ent ka tol ajal leidis inimesi, kes oma igapäevase tegevuse kõrval leidsid aega ja huvi Kauk-Ida keelte, eriti hiina keele tarvis. Nisugustest õpetlastest tuleb eelkõige nimetada õigusteaduskonna professorit Leo Leesmenti ja Indo-euroopa võrdleva keelteaduse professorit Ernst Kleckersit.

1935. a. loodi prof. Leesmendi initsiatilivil Akadeemiline Orientaalselts, mis seadis oma eesmärgiks kõigi orientalistikahuviliste ühendamise.

Nõukoode Eestis avarus tunduvalt rahva horisont. 1955. a. loodi TRÜ-s esmakordselt hiina keele ring ja hakati lugema ülikooli ajaloo esimest alalist hiina keele kursust. Praktilise keeleõppimise kõrval tegeleti ka mitmete hiinlaste puudutavate küsimustega. Tekkisid uued ringid: hindi, jaapani jt. keelte õppijale.

Esimestel aastatel töötas idakeelte õppejõuna ainult üks inimene. Tuli mõelda noore kaedri ettevalmistamisele. Siin tuli esimesena appi Taškendi Riikliku Ülikooli Ida-teaduskond eesotsas dekaan Salslam Samuhamedoviga. Viimasel ajal on sellele eeskujule järgnenud NSVL TA Instituudid ja Moskva Riikliku Ülikooli juures tegelev idakeelte instituut. Tänu sellele abile sai kabinet mõõdund aastal oma programmi täiendada veel 2 keelega — bengali ja pärsia keelega. Kompensatsiooniks on TRÜ orientalistikakabinet juba andnud teadusele kaks NSVL TA Aasia Rahvaste Instituudi kaastöötajat (Indoneesia keele ja India filosoofia alal).

Tänapäeni jäbitud tee on aga veel tähtsusetu. Kogu õppetöö toimub fakultatiivselt, ent ka neis tingimustes jätkub entuslaste. On teada, et Tartu Riiklik Ülikool on siiani Balti liiduvabariikide ainus ülikool, kus õpitakse idakeeli. Traditsioonid kohustavad seda teed ka edaspidi jätkama.

P. NURMEKUND

SAISLAM SAMUHAMEDOV

Sõprade südamed

Südatalve süda on käes, pidu peab tuisik.

Soojalt lõunamaalt tulnui ta käib läbi lihast ja luust.

Enne kui sülg jõuab maani, hangub ta jääke. Kuugi on kaameks kaardunud külma käes.

Ütle, oo mees, avala hingeja lõunamaa mees, mida sa talve südames otsid ja loodad leida meil?

— Mulle on vaja südameid, sõprade kuumi südameid

Talve süda on käes:

sellise ilmaga ühtki lindu ei näe.

Tupest tõmmatud vaheda mõõgana külm tungis kallale, lüü.

Ütle, lõunamaa mees, ütle õigust, mis soor sind löi? Mida sa otsid ja loodad leida meil?

— Südameid, sõprade kuumi südameid

Praegu su kodumaa valgetel roosidel

lehepungad on puhkemas valla.

Raagus puudele siin külm valget härma kallab.

Su koju on palju maad ja pikki tunde sul sõita tuli.

Mis oli su päevade saatja, sõde valgustav tuli?

Ütle, lõunamaa mees, mida sa leidma tulid?

— Sõprade avalat hinge ja südameid.

Põhjamaa talve südames leidsin neid

Seda, mis otsima tulid, leidsin

ja süda on rahul mul.

Mu sõprade südameheadus toitis mu luuletuld.

Tartu, 36. II 1965

Tõlkinud L. SEPPEL

Palju lilli ja häid soove

Pühapäeval tähistati ülikoolis saksa keele kateedri dotsendi Kallista Kannil 70. sünnipäeva. Juubilaril tervitasid dekaan dotsent J. Peegel, teaduskonna partei-organisatsiooni sekretär L. Eringson, võõrkeelte kateedrite nimel dotsent O. Mutt, professorid P. Ariste ja H. Moosberg, juubilaril koolikaaslane professor M. Grabar-Passek, paljud kolleegid ning endised ja praegused üliõpilased.

Palju lilli ja häid soove, üle poolesaja telegrammi tutvavalt ja sõpradelt.

Kallista Kannile anti üle Eestis NSV Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee ning EKP Tartu Linnakomitee ja Tartu Linna TSN Täitevkomitee aukirjad ja ülikooli auadress. Juubilarile kinnitati rinda märk, mida kannavad Tartu linna aukodanikud

Siin ühing „TEADUS”

Ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsioonil on seljataga pingetrikas tegevusaasta. Pidevalt helises vastutava sekretäri laual telefon: kas Teilt on võimalik tellida loengut? Paljud loengutellimused tulid lektoritele ka otse — kateedrisse või koju. Keskmiselt võttes oli 1964. a. jooksul iga päev kuuel lektoril kiire — tehastes, vabrikutes, koolides, majavalitsustes, rahva-ülikoolis, üliõpilasauditooriumides ja mujal kogunes rahvas huvitava loengu ootel. Hinnangud saatelehtedel aga kõnelevad sellest, et peetud loengud olid «väga head», «huvitavad, arusaadavad», «head», «tabavate, eluliste näidetega».

LEKTORIGRUPPI SUURUSEST JA KOOSSEISUST

TRÜ lektorigrupp alustas oma tegevust 1962. a. jaanuaris 208-liikmelisena ja on sellest ajast peale pidevalt kasvanud. 1. jaanuaril 1964. a. oli lektorigrupis 255 liiget. Aasta jooksul täienes lektorigrupp 47 uue liikmega, mitmesugustel põhjustel (peamiselt ülikooli lõpetajate näol) lahkus 20 liiget. Praegu kuulub meie algorganisatsiooni 282 lektorit. Juurdekasv — 27 lektorit — on aga eelmiste aastatega võrreldes väike, ikka veel ei kuulu «Teaduse» ridadesse ligi pooled õppejõududest. Ülikooli lektorigrupis on praegu 252 õppejõudu, abiõppejõudu, teadusliku töötajat ja aspiranti ning ainult 30 üliõpilast. Seega üliõpilasi on vähem kui 1% üliõpilaste üldarvust.

TRÜ lektorigrupi 3-aastase tegevuse jooksul on korduvalt räägitud üliõpilaselektorite väikesest arvust. Kuigi protsent on jäänud endiseks, on olukord viimasel aastal õnneti järsult paranenud. Rahvusvaheliste suhete ringi lektorite kõrval on esinenud terve rida üliõpilasi mitmelt erialalt, peamiselt Ajaloo-Keelteaduskonnast (vt. H. Palametsa artiklit «TRÜ noored lektorid 1964» meie ajalehe 2. numbris 12. veebr. 1965. a.). Kahjuks pole enamik neist üliõpilaselektoritest ühingu liikmed, 334 loengust on ühingu liikmete poolt peetud vaid 145. Et tohiks olla takistusi aktiivsete üliõpilaselektorite vormistamisel

ühingu «Teadus» liikmeteks, et asustel ettevõtetel-koolidel oleks nende loenguid võimalik ühingu kaudu tellida. Varem üliõpilastele probleemiks olnud liikmemaksusid on lahendatud liikmemaksude kaotamisega 1964. a. suvest. Etteheideid tuleb teha sektiioonidele (välja arvatud rahvusvaheliste suhete ja bioloogiaspektiioon), kes 1964. a. teisel poolel pole uute liikmete küsimusega äldse tegeelnud. Uute liikmete reserv aktiivselt loengulisse tööga tegelevate õppejõudude ja üliõpilaste näol on aga olemas!

Aasta jooksul toimusid mõningad muudatused sektiioonide osas. Ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsioon koosneb praegu 13 sektiioonist, juurde on loodud keemiasektiioon. Pärast partei 1963. a. detsembripleenumi hoogustus keemia-alane propaganda, loengutellimusi oli hulgaliselt ja see tingiski põhiliselt uutest liikmetest koosneva keemiasektiiooni loomise. Ateismisektiioonil puudus pikemat aega esimees ning see sektiioon ühendati ülikooli ateismiklubiga. Täieliku ülevaate saamiseks sellest eriti tähtsast tööloigust on aga ateismigrupi tööd eraldi arvestatud.

AASTA JOOKSUL PEETUD LOENGUTEST

Ülikooli lektorite poolt peetud loengutest on 1964. a. jooksul registreeritud 2000, seega niisama palju kui 1963. aastal. Oma osa Tartu linna üldplaanis TRÜ lektorigrupp täitis (linna üldplaan — 6000 loengut — täideti 105,9%-lt). Meie lektorite arv moodustab 1/3 linna lektoritest, niisama palju anname ka linna loengute üldarvust (see on siiski 7% vähem kui 1963. aastal).

Kõige suurema töö teadmiste levitamisel on ära teinud 10-liikmeline rahvusvaheliste suhete sektiioon. Peetud 284 loengust tuleks iga liikme kohta 28,4. Seejuures on sektiionis liikmeid, kes pole esinenud kordagi (J. Jegorov ja L. Tiik). T. Kela-mil üksi on kirjast 68 loengut, T. Alatalul 45, H. Palametsal 45, M. Titmal 46, M. Uessonil 30 loengut. Ülikooli lõpetajatele on rahvusvaheliste suhete ringist kasvanud väärline järelkasv. Tubli lektorina on ennast näidanud I kursuse eesti filoloog Toomas Leito, samuti Oigusteaduskonna II kursuse üliõpilane Jaan Kork.

Peetud loengute arvult ei jää palju maha ateismigrupp. Dekaan A. Mitt oli mõõdund aastal niisama väsimatu kui eelmisel — ta esines 80 korral 25 eri loenguga. Tema populaarsust kinnitab arvukas kuulajaskond. Tõhusat ateistlikku propagandat on teinud ka R. Tani koos A. Kooritsaga ja M. Lööper.

Väga hästi töötas pedagoogikasektiioon eesotsas A. Lungega. Iga lektori kohta tuleb siin 15,3 loengut, kordagi pole esinenud ainult A. Haberman. Aktiivseimateks lektoriteks on I. Unt (53 loengut), A. Elango, A. Lunge, H. Liimets, H. Kurm ja U. Siimann. Ajaloosektiiooni aktiivsemaid lektoreid on L. Eringson; samuti L. Kutsar, kes tutvustab turistidele ajaloolist ja tänapäeva Tartut.

Kui ülejäänud sektiionid panna järjekorda peetud loengute arvu järgi, saame järgmise rea: NLKP ajaloo, keele-kirjanduse-kunsti, bioloogia-, riigi ja õiguse, arstiteaduse, majanduse, keemia-, filosoofia-, kehakultuuri- ja füüsika-matemaatikasektiioon.

NLKP ajaloo sektiionist K. Kogerilt on registreeritud 72 loengut, see tähendab — tal on olnud aasta läbi keskmiselt iga nelja päeva järel loeng. Kommunistliku töö liikumist, haridust ja kvalifikatsiooni on K. Koger propagandunud 42 ettevõttes ja asutuses. Korduvalt on esinenud ka J. Kalits NLKP ajaloo sektiionist.

Esile tõsta tuleb veel riigi ja õiguse sektiionit (esimees A. Kiris), mille liikmed töötasid ühtlaselt hästi. Loengulise töö raskuspunkt langes siin rahvaülikoolidele. Majandusektiiooni aktiivseim lektor on R. Hagelberg, keele-, kirjanduse ja kunstisektiionis O. Utter (tal on kirjast 101 loengut ja ekskursiooni) ning O. Haas, bioloogiasektiionis A. Miljan ja K. Kalamees.

Eespool nimetatud aktiivsed lektorid kannavadki peamiselt loengukoormust. Ülikooli keskmise — 7,3 loengut iga lektori kohta — on petlik. Seda näitavad järgmised arvud: 15 kõige aktiivsemat lektorit on pidanud 750 loengut, 152 lektori osaks on (Järg 4. lk-l.)

NAISTEPÄEVA PUHUL

Vaikel on 300 sõpra

Loengud lõppesid... ühiselamute uksest avanevad ja sulguvad. Rahvas tuleb koju loengutest väsinuna, pikast päevast näljasena.

Tagahoovile sõidab auto.

«Värsket saia tuli!» hõikab Vaikel ja tõttab saiakaste vastu võtma, ise üle öla lausudes:

«Tüdrukud, ütlege ülemistele korrustele ka...!»

Tõsi ta on, ega's keha ainult vaimutoiduga lepi, ihutoit ikka kõige vajalikum. Selles osas aitab Pälsoni ühiselamu tütarlapsei einelaud ja selle lahke perenaine Vaikel Kuusing.

Abivalmis, tähelepanelikul nimesel on alati palju sõpru, nõnda ka Vaikel, kelle lahke naeratus ja sõbralik pilk on igaühele sümpaatsed.

Pälsoni tänava ühiselamus peetakse korrast lugu. Einelauas on kõik kummalisel kombel värsked, puhas ja särav. Mis ime see on, et Vaikel kaup ei vanane ega rikne?

Tüdrukud lausuvad vahel nagu muuseumis, et suures poes on aprikoosikompott müügil. Vaikel müüb, kaalub, kuulab poole kõrvaga ja võib kindel olla, et juba järgmisel päeval on aprikoosikompott vitriinis.

Pastet ja kartulisalat lausa meelitavad sööma.

«Hea salat!» kiidab Vaikel. «Võtke, tüdrukud!»

Kaubanduses on reklaam tähtsal kohal. Ostadki 200 g kartulisalatit, proovid — hiiatad:

«Tõepoolest maitsev!» Täki aja pärast on puhvetis järjekord:

«Vaikel, kas kartulisalatit on veel?»

Puhvet on avatud kella 10.00—18.00, uksest seisab lakooniline silt:

PUHKEPÄEV — PUHAPÄEV

Silt siidiks, aga vahel on puhvet avatud ka kell 19 ja igal laupäeval kirjutab Vaikel teadetahvile: «Homme puhvet avatud». Inimesed harjuvad mugavustega kiiresti. Kui Vaikel ühel pühapäeval pool tundi lubatust hiljemaks jäi, käisid tüdrukud trepil vaatamas, et täna pole küll õige asi, midagi vist juhtus.

«...Tüdrukud, kas tahate, et tellin küpsiseid rohkem ja suuremas valikus kui seni?» pärib

Vaikel. Nii see on ikka olnud, arutad ostjaga läbi, kuidas oleks parem, proovid, et «kaup rohkem jooksma hakkaks».

See oli ühel jaanuaripäeval, kui Urve tuli tuppa ja ütles:

«Tüdrukud, kusagile tuleks rist tõmmata. Meie Vaikel on täna mossis ilma.»

Esimehe taoline päev, niisuguseid tuleb igaühel meist ette.

Naeratus ja viisakus ei nõua raha, aga kui palju nad tähendavad. Mõnikord annaks nende eest või terve maailma. Küll on tore, et Vaikel juurest selles osas abi saab.

«Järjekord on hirmus pikk, ei seal jõua seista!» — hüüdis keegi koridoris. Ausõna, «saba» seisis juba kusagil kõõguks juures. Pika järjekorra puhul on Vaikel nagu väljatreenitud masin. Külmuskapist kaalule, vitriinist letile, raha... kibekiiresti. Ja järjekorra lõpus seisev «punane tuli» märkab rõõmsa ehmatusena, et seisab juba Vaikel ees.

«Sulle, palun...?»

Kaubanduses kipub vahel valitsema põhimõte: «Kes kopikalt ei korja, see rublat ei saa!» Kurjad keeled ei saa Pälsoni internaadi puhveti kohta sedapuhku midagi öelda, sest Vaikel inventuuri ei karda ja ostjaid tüssama ühegi kopikaga ei kipu.

Inimese ilu ümber on ajakirjanduses rohkem poleemikat olnud. Tõsi ta on, mida ilusam ning täiuslikum inimene, seda rohkem on tal sõpru, seda rikkam ta on. Meie Vaikel on siis küll üsna rikas, sest juba Pälsoni ühiselamus on tal 300 sõpra.

S. ENDRE

Meie kuus meelt

Kõik, mida me teame, teame ainult tänu meie meeleorganitele. Võib-olla on aga ehk mõnelgi üliõpilasel selline mõte tulnud, et peale sisulise informatsiooni, mida me meeleorganite vahendusel saame, avaldab ka tajumisprotsess ise meie psüühikale ja emotsioonidele mõju.

90% muljetest saame me nägemise abil. Valguse ja värvuse mõju psüühikale kasutavad mitte ainult arstid ja psühholoogid, vaid ka rätsepad, insenerid ja isegi muusikud värvimuusika näol. Kõllaldaselt ei hinda me veel muusika ja müra mõju meile, kuid juba ammu aegadel peeti helide mõju väga suureks.

Kõikidest teistest meeltest on rohkem segadust tekitanud nn. kuues meel. Selle termini all on algul mõistetud telepaatiat ja selgeltnägemist, hiljem aga naha optilist tundlikkust (millist võimet muuseas avaldas iga kuues üliõpilane Nižni Tagili Pedagoogilisest Instituudist).

Telepaatia ja selgeltnägemise alased küsimused on üsnagi vähe tuntud. Milline on sellealane katsetamistoodika ja tulemused nii meil kui ka välismaal? Kas kõigi kuuendaks meeleks nimetatud nähtuste vahel on midagi ühist? Neist probleemidest kuulete klubis homme toimuval õhtul

TEEKOND SINU HINGE.

kus Arstiteaduskonna V kursuse üliõpilane Ilmar Soomere vestleb teemal

«Meeleorganite psühholoogiast ja kuuendast meelest».

Õhtu algab kell 20. Pärast vestlust ja diskussiooni tants.

ORKESTRIMEHED!

Lööme kokku oma estraadiorkestri! Tööpõld on lai... Olge meheks, võtke mõtted-soovid kaasa ja tulge teisipäeval, 9. märtsil kell 20 peahoonesse kella allal

Asutav kogu

KOMSOMOLI-KROONIKAT

Täna toimub järjekordne ELKNÜ TRÜ Komitee büroo istung. Kuulatakse ära K. Pihlaka ülevaade üliõpilaste-individuaalsete šeffide ja komitee lasteklubi tööst ning E. Kabritsa aruanne TRÜ klubi tööst. Päävakorras on veel ELKNÜ TRÜ Komitee XIII konverentsi esindusnormi kinnitamine.

SUUSAPÄEVI

TRÜ Tartu-Kääriku matkamaraton. Start 6. märtsil kell 8 V. Kingissepa tn. 19.

1. Suusapäev Õigusteaduskonnale ja ajaloo- ning bioloogiaosakonnale 9. märtsil. Stardaja määravad osakonnad.

2. Suusapäev geograafiaosakonnale I ja II kursusele 11. märtsil. Stardaja määravad osakonnad.

Kirjanduskriitiliste artiklite ja esseede võistluse juhend

1. Eesmärgiga virgutada huvi kaasaegse kirjanduse vastu ja soovides ergutada üliõpilaste kirjanduskriitilist tegevust kuulutab TRÜ ÜTÜ nõukogu välja kriitiliste artiklite ja esseede võistluse.

2. Võistlusest võivad osa võtta kõik statsionaarsed ja mittestatsionaarsed üliõpilased.

3. Esitatavad tööd võivad olla probleemartikli, üksikteose retsensiooni, avaliku kirja või mis tahes muus vormis, ent tulevad arvesse ainult siis, kui käsitlevad eesti autorite pärast 1. jaanuari 1964 ilmunud teoseid või pärast märgitud kuupäeva esilekerkinud probleeme.

4. Võistlustööde maksimaalne pikkus on 10 masinakirjalehekülge. Käsikirjas esitatud tööd olgu kirjutatud selgelt ja loetavalt lehe ühele poolele.

«Hannes tegi marsruudi, ta oli selle asjaga kõige paremini kursis. Nagu ikka...» Need ühest Karpaatide-matkast osavõtnu sõnad peaksid küllalt hästi iseloomustama Hannes Tammetit. Ta on tõepoolest enamasti ikka kõige paremini asjaga kursis, kui aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide laboratooriumi noorte meeste seas mõnest probleemist juttu tuleb, olgu see siis füüsika, matkamarsruutide geograafia, Eestimaa looduse või mõnelt muult alalt.

«Önneseen», kelles on liitunud hea teoreetik, suurepärase eksperimentaator ja kõva töömees, kaitses TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna nõukogu ees kandidaadiväitekirja «Аспирационный метод изучения нонизированного воздуха и аэрозолей». Ooponeerisid füüsika-matemaatikadoktor V. Arabadži Tuulast ja

füüsika-matemaatikakandidaat N. Komarov Moskvast.

Hannes Tammeti töö andis teadusele õhu elektriliste parameetrite määramise aspiratsioonimeetodi üldistatud teooria, võttes ja meetodid paljude mõõtmist segavate tegurite kõrvaldamiseks või tulemuste töötlemisel arvessevõtmiseks. Tähelepanuväärne on teooria ja eksperimenti sünteet: kus teoreetiline arvutus on tarbetult keerukas või praegu teostamatu, seal on eksperimentist saadud empiirilised seosed.

Siin ühing...

(Algus 3. lk-l.)

250 loengut ja 98 lektorilt pole kirjas ühtegi loengut. Kui arvata maha lektorid-pensionärid, on täpselt 32% ühingu «Teadus» liikmetest passiivsed. Teiste hulgas pole ühtegi loengut arvestamiseks esitanud professorid J. Konks, H. Moosberg, V. Vagga, G. Kingisepp, A. Linkberg, G. Kangro ja J. Lotman.

Rahule ei saa jääda filosoofia-, kehakultuuri- ja füüsika-matemaatikasektsiooni tödega (esimehed E. Matrov, A. Viru ja P. Kard). Nende sektsioonide 58 liikmest on passivseid 38, s.o. 65%. Kehakultuuri-sektsioonilt näiteks ei laekunud arvestuslehti alates märtsikuust, kuid on teada, et sektsiooni liikmed loengutega siiski esinesid. Nõrka filosoofia-alast propagandat Tartu linnas (osa süüst langeb TRÜ filosoofia-sektsioonile) on rõhutatud ühingu «Teadus» vabariiklikel nõupidamistel. Me väärksime kindlasti vähem kriitikat, kui sektsiooni liikmed R. Blum, L. Stolvits, T. Loit, V. Hütt jt. paneksid kirja nende poolt peetud loengud.

LOENGUTE ARVESTUS

ongi meie töö üheks kõige vallasumaks küljeks. Pidevalt on arvestust esitanud ainult riigi ja õiguse sektsioon ning üksikud lektorid. Tänu lektoritele, kes ei esita peetud loengute kohta arvestust, ei ole algorganisatsiooni juhatus ülevaade loengulise töö kohta päris objektiivne. Nii on lektorite-õppejõudude poolt väga vähe kirja pandud üliõpilastele peetud loenguid. On vaja, et lektorid (ka need, kes pole ühingu liikmed) täidaksid kohe pärast esinemist arvestuslehed ja saadaksid need ühingu sekretäri I. Soobile (õppeosakond, tel. 44-55 ja 41-20/305). Arvestuslehti on võimalik saada sealtamast, samuti sektsioonide esimeestelt. Arvestusleht tuleb täita ka ajalehtedes ja ajakirjades ilmunud populaarteaduslike artiklite kohta.

SIRVIDES PEETUD LOENGUTE ARVESTUSLEHTI

võib teada saada, et ... loengute ja ettekannete kõrval viidi 1964. a. arvukalt läbi loeng-ekskursioone; ... toimus üks loeng-ekskursioonide tsükkel «Loodusteadus ja kaasaeg» (bioloogiasektsioonis) ja kaks kinolektuurumi «50 aastat I imperialistlikust maailmasõjast» ning «20 aastat Teise maailmasõja algusest» (ajaloosektsioonis); ... 1/3 loengutest peeti väljaspool Tartut; ... eriti tihe side on meie lektoritel koolidega: 250 korral esi-

Orienteerumisradadelt

Ülikooli orienteerumiskoondis jätkab edukat esinemist märkusatamisradadel. Kas on paranenud võistlusradade kvaliteet või hakkab lõpuks mõjule pääsma mitmeaastane harjutamine, kuid senisel «loterialal» hakatakse nüüd juba stabiilselt häid tulemusi näitama. Vabariigi orienteerumisajaloos sai ainulaadse tulemusega hakkama V kursuse füüsik Asta Tingas, kes järjest kolmel võistlusel märkis kõik kontrollpunktid kaardile absoluutse täpsusega. Kahel korral järjest oli vääramatu ka Olavi Kärner (matemaatikaosak. V k.). Tubli sõidu arvel saavutab järjest paremaid tulemusi Urve Noodla (keemiaosak. I k.), kusuures orienteerumise täpsuse osas on tal veel suuri arenguperspektiive. Nüüd viimaste võistluste tulemusi.

Tartu meistrivõistlused Vana-Kuustes. NAI-SED: 1. A. Palge, 2. A. Tingas, 3. U. Noodla. MEHED: 1. O. Kärner, 2. A. Kivistik, 3. I. Kask.

VSU «Kalevi» meistri-võistlused Pedjal. NAI-SED: (10 km, 4 KP). 1. U. Noodla 1:13.27 (9), 2. A. Tingas 1:15.50 (1), 3. M. Miljan 1:16.20 (5) — Tallinn. MEHED: (18 km, 6 KP) 1. A. Kivistik 1:28.00 (3), 2. T. Laja 1:30.03 (3) Tallinn, 3. O. Kärner 1:31.10 (8). Ühingu spordiklubidest oli esimene TRÜ Spordiklubi.

neti õpetajate nõupidamistel, konverentsidel, kursustel ja lihtsalt koolides õpetajatele ning õpilastele;

... rahvaülikoolide tööst võtavad aktiivselt osa väga paljud TRÜ lektorid. 1964. a. jooksul esines Tartu Rahvaülikoolis 63 TRÜ õppejõudu (see on ligi 3/4 Tartu rahvaülikoolis üldse esinenud lektoritest). Tartu, Tallinn, Jõgeva, Põltsamaa, Kingissepa, Valga jt. rahvaülikoolides esineti üle 160 korra. Tartu Rahvaülikoolis juhivad viit teaduskonnade ülikooli õppejõud (A. Mitt, J. Lembra, H. Tiik, E. Raal ja I. Unt ning keemiaosakonda L. Suit). Loodusteaduste ja ateismiteaduskonna vastu tuntakse huvi ka väljaspool meie vabariigi piire. Rahvaülikooli õigusteaduskonna tööst ei jää kõrvale ükski TRÜ Õigusteaduskonna kateeder. Lastevanemate teaduskond töötab täielikult pedagoogikakateedri baasil, pedagoogikakateedri õppejõud on siin korduvalt esinenud.

Ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni üheks tähtsamaks ülesandeks 1964. a. oli

ANNOTEERITUD TEMAATIKA VÄLJAANDMINE,

kuna 1962. a. väljaantud temaatika on vananenud, paljud lektorid on lahkunud ja paljud teemad kaotanud aktuaalsuse. Sellest ülesandest on paraku täide- tult ainult esimene pool — temaatika hakkab saama trükivormis. Annoteeritud teemade kogumisele lektoritelt kulub terve aasta, järjest tuli anda uusi tähtpäevi teemade laekumiseks. Hiljem tuli paljudele lektoritele teemad tagastada, sest annotatsioonid ei vastanud nõuetele või puudusid hoopis. Kõige rohkem vaeva nägime filosoofia-sektsiooniga... Mõni lektorist esitas küll teemad, kuid keeldus kategooriliselt kirjutamast annotatsioone (õppejõud R. Blum).

Uue temaatika toimetaja sm. E. Vääri arvab, et märtsis-aprillis peaks see lõpuks ilmu- ma. Loodame, et uus temaatika aitab omalt poolt hoogustada loengulist tööd, hõlbustada loen- gute tellimist ja organiseeri- mist.

ILME SOOP, ühingu «Teadus» TRÜ algorga- nisatsiooni vastutav sekretär

Toimetaja: J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. H. H. Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimise nr 1804 MB 00275

SÕPRUSKOHTUMISED

Täna, 5. märtsil toimub sõpruskohtumine

HARKOVI RIIKLIKU ÜLIKOOLOGIA

korvpallis ja sportlikus võimlemises. Võistlused korvpallis algavad TRÜ võimlas (V. Kingissepa tn. 19) kell 18. Võimlejad kohtuvad Mitšurini tn. võimlas kell 19.30.

UUT TEATMEKIRJANDUST TRÜ TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

K. Goedeke. Grundriss zur Geschichte der deutschen Dichtung aus den Quellen. Ed. XV, Lieferung 1 Baltikum und Russland. Skandinavien, Belgien, Niederlande, Luxemburg, Nordamerika (USA). Berlin 1964. 664 lk.

Библиографический указатель статей по охране труда. 1958—1963 гг. (По изданиям Всесоюзного научно-исследовательского института охраны труда ВЦСПС). Москва 1964. 24 lk.

Аннотированный библиографический указатель литературы по использованию методов моделирования в рудной электроработке и каротаже. Ленинград 1964. 60 lk. Г. В. Ефремов. Литература по неорганическому химическому анализу. Пособие для студентов. Ленинград 1964. 56 lk.

Химизация сельского хозяйства. Научно-технический словарь-справочник. Москва 1964. 399 lk.

Латинские пословицы и афоризмы. Алма-Ата 1964. 53 lk.

Торакальная хирургия. Библиографический указатель отечественной литературы за 1950—1961 годы. Рига 1964. 478 lk.

Жизнь замечательных людей. Серия биографий. Основана в 1933 г. М. Горьким. Вып. 20(375). Каталог 1933—1963. Москва 1964. 183 lk.

Viimasel KVN-i kohtumis- õhtul osutusid võidukateks ravisakonnas V kursus («ИДИОТ») ja geograafia- osakond («Баба — это сила»).

K. TALUSSAARE fotod

БЕСТИ РАВНУСАРАМАТУКОГУ АИ

REKTORI KÄSKKIRI

Õnnitlen rahvusvahelise naistepäeva puhul kõiki Tartu Riikliku Ülikooli naistõetajaid, -õppejõude ja -üliõpilasi. Tubli töö eest avaldan tänu järgmistele nende hulgast:

ÜLEÜLIKOOILISTEST KATEEDRITEST
Linda Paglant — vanemõpetaja, Helga Kurm — dotsent.

ARSTITEADUSKONNAST
Aleksandra Raatma — professor, Ludmilla Nurmand — dotsent, Virve Kask — assistent, Salme Sibul — assistent, Klavdia Gerassimova — assistent, Oie Mandel — assistent, Alia Kodar — assistent, Liidia Aarmann — vanemlaborant, Valli Roomets — vanemlaborant, Eve-Reet Kõrda — laborant, Milvi Kuus — laborant, Ella Väarsi — laborant, Helga Tibbin — laborant, Hilja Kivi — laborant, Ilse Soome — vanempreparaator, Endla Malm — preparaator, Evi Juhani — raviosak. I kursuse üliõpilane, Silvi Saretok — raviosak. I kursuse üliõpilane, Beata Gens — raviosakonna I kursuse üliõpilane, Olga Kopõlova — raviosakonna II kursuse üliõpilane, Mariika Soosaar — raviosakonna II kursuse üliõpilane, Eve Rauk — raviosakonna IV kursuse üliõpilane, Maris Nilp — raviosakonna IV kursuse üliõpilane, Mall Riikjärv — raviosakonna IV kursuse üliõpilane, Malle Kont — raviosakonna V kursuse üliõpilane, Aivi Paas — raviosakonna V kursuse üliõpilane, Valve Pormeister — raviosakonna V kursuse üliõpilane, Anne Linalaid — raviosakonna V kursuse üliõpilane, Hele-Maire Loog — raviosakonna V kursuse üliõpilane, Helmi Lippart — raviosakonna VI kursuse üliõpilane, Külli Laja — raviosakonna VI kursuse üliõpilane, Nelja Tsvelova — raviosakonna VI kursuse üliõpilane, Margit Helk — raviosakonna VI kursuse üliõpilane, Riina Velgre — raviosakonna VI kursuse üliõpilane, Hedy Koppel — raviosakonna VI kursuse üliõpilane, Jutta Kirss — raviosakonna VI kursuse üliõpilane, Sirje Samre — stomatoloogiasakonna II kursuse üliõpilane, Sirje Põolake — stomatoloogiasakonna III kursuse üliõpilane, Reet Pärn — stomatoloogiasakonna III kursuse üliõpilane, Kaarin Reitar — stomatoloogiasakonna IV kursuse üliõpilane, Tiina Ristkok — stomatoloogiasakonna IV kursuse üliõpilane, Elvi Leib — stomatoloogiasakonna V kursuse üliõpilane, Merike Mäele — stomatoloogiasakonna V kursuse üliõpilane, Taimi Parvel — stomatoloogiasakonna V kursuse üliõpilane.

KEHAKULTUURITEADUSKONNAST
Silvia Oja — dotsent, Elli Rünk — vanemlaborant, Pärja Kokk — tööline, Reet Kolts — III kursuse üliõpilane.

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAST
Ruth Lias — dotsent, k. t., Viivi Kraav — assistent, Maaja Susi — vanemlaborant, Ina Seppa — vanemlaborant, Alide Raagma — vanempreparaator, Selma Parts — laborant, Helgi Reissar — V kursuse üliõpilane, Ene Pomerants — V kursuse üliõpilane, Kai Vihalem — V kursuse üliõpilane, Maila Sults — V kursuse üliõpilane, Leida Loog — IV kursuse üliõpilane, Elvi Muks — IV kursuse üliõpilane, Siiri Peets — III kursuse üliõpilane, Kaja Lätt — III kursuse üliõpilane, Virge Ardve — II kursuse üliõpilane, Epp Usai — II kursuse üliõpilane.

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAST
Vaiki Luigaleht — vanemlaborant, Erna Naanuri — laborant, Tamara Neider — sekretär, Asta Mägi — V kursuse üliõpilane, Eha Pärna — V kursuse üliõpilane, Maimu Treiveld — V kursuse üliõpilane, Silja Muiste — IV kursuse üliõpilane, Koidu Kattai — II kursuse üliõpilane, Mari-Anne Ringeveid — II kursuse üliõpilane, Valve Lange — III kursuse üliõpilane.

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST
Vilma Trummal — vanemõpetaja, Lillia Otsmaa — õpetaja, Ellen Turu — õpetaja, Aino Koemets — vanemlaborant, Anne Madisson — laborant, Anita Rõom — laborant, Vilma Sütt — vanempreparaator, Evi Kattel — I kursuse üliõpilane, Epp Kangijask — III kursuse üliõpilane, Halliki Uibo — III kursuse üliõpilane, Silvi Kaljas — IV kursuse üliõpilane, Aili Korm — V kursuse üliõpilane, Avigail Levitina — II kursuse üliõpilane, Ann Malt — III kursuse üliõpilane, Anne Veelma — IV kursuse üliõpilane, Kati Kalk — IV kursuse üliõpilane, Anu Melles — VI kursuse üliõpilane, Ülle Agarmaa — II kursuse üliõpilane, Maie Kustavus — IV kursuse üliõpilane, Liili Tohyri — I kursuse üliõpilane, Helle Põldma — I kursuse üliõpilane, Reet Paap — II kursuse üliõpilane, Urve Vasar — II kursuse üliõpilane, Krista Kavart — II kursuse üliõpilane, Els Lindvet — III kursuse üliõpilane, Reet Rannaste — III kursuse üliõpilane, Malle Vardja — III kursuse üliõpilane, Mari-Ann Palm — IV kursuse üliõpilane, Aime Rosin — IV kursuse üliõpilane, Silvia Landsberg — V kursuse üliõpilane.

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST
Lilian Kristoffel — vanemlaborant, Ella Tammemägi — vanemlaborant, Hildegard Laar — laborant, Ella Uus — laborant, Liidia Maaser — laborant, Nadežda Lukki — tööline, Virve Kääp — I kursuse üliõpilane, Viia Kuus — IV kursuse üliõpilane, Aari Koff — IV kursuse üliõpilane, Aasa Lepisto — III kursuse üliõpilane, Mai-Merike Kodas — II kursuse üliõpilane, Ene Tominga — III kursuse üliõpilane, Maie Sein — V kursuse üliõpilane.

ADMINISTRATIIV-MAJANDUSOSAKONNAST
Laine Kiik — vanemraamatukoguhoidja, Karin Sarv — osakonnajuhataja, Linda Visberg — vanemraamatukoguhoidja, Heljo Virro — raamatukoguhoidja, Hilda Laar — laekur, Katariina Villemson — koristaja, Alviine Bluum — koristaja, Alma Karu — koristaja, Elsa Kuus — koristaja, Lilli Salujõe — koristaja, Salme Persidski — keskküttekütja, Anna Sarapuu — koristaja, Laine Urd — koristaja, Anna Ilves — pasportist, Aino Mäe — maaler, Linda Randlin — abitööline.

TRÜ rektor F. KLEMENT

Arutati õpetajate ettevalmistust

EKP TRÜ Komitee arutas oma äsja sel istungil õpetajate ettevalmistamist ja perspektiive TRÜ-s. Vastavas ettekandes märkigi, et õpetajaks suunatute osatähtsus on palju teaduskondade ja osakondade lõpetanute hulgas tunduvalt kasvanud (90%) ning vastavalt sellele on parema pedagoogilise ettevalmistuse andmine saanud töö põhisuunaks. Võrreldes 1950. aastaga on pedagoogilise praktika maht 6-kordistunud, ka pedagoogiliste ainete maht on tunduvalt kasvanud. Pedagoogiline ettevalmistus on kõige selle tulemusena paranenud, kuid jätab reas küsimustes siiski veel soovida.

Praktika ajal märkigi paljude üliõpilaste puhul kaldumist šabloonide metoodiliste võtete rakendamisel, õpilaste vähest aktiivseerimist, halba kõnekultuuri, oskamatus rakendada tehnilisi õppevahendeid jne. Küllalt sageli tuli ette ka distsipliiniraskusi. Tegemist on põhiliselt puudustega oskuste ja vilumuste alal, mida saab vältida praktiliste tööde osatähtsuse suurendamisega ja praktika parema organiseerimisega.

Sõnavõtjad juhtisid tähelepanu ülemäära suurele õppekoormusele pedagooge ettevalmistavates osakondades. Seda ei ole seni õnnestunud kuidagi normaliseerida. Ebarahuldav on olnud ka pedagoogitöö propageerimine ja vastuvõtu organiseerimine õpetajaid ettevalmistavates osakondadesse.

Koosolek võttis vastu ulatusliku otsuse õpetajate ettevalmistamise edaspidiseks parandamiseks.

H. KANTER

KOMSOMOLIKROONIKAT

2. märtsil arutas Ajaloo-Keeleteaduskonna parteialgorganisatsioon üldkoosolek eesti keele ja kirjanduse osakonna komsomolitöö probleeme. Komsomolitöö olukorrast osakonnas andis ülevaate eesti filoloogia osakonna komsomolisekretär H. Hinrikus. Sellest, kui vajalik on kontakt osakonna parteiorganisatsiooni ja komsomoliorganisatsiooni vahel, rääkis parteialgorganisatsiooni sekretär K. Taev. Arutelu käigus anti edaspidiseks tööks mitmeid huvitavaid nõuandeid ja näpunäiteid.

* * *

Järgmine KVN toimub klubis laupäeval, 13. märtsil. Kohtuvad «KPTPK» ja «Commandos» ning «10 vihast rebast» ja «Шпниц». Poolehoidjad, teie aktiivsusest sõltub võistkonna meeleolu, võib-olla isegi võit!

Niisugused kuriteod ei aegu!

«1945. aasta 24. aprillil laaditi meid, Stutthofi surmalaagri eluläänud poliitvange, 7 jõepraamile ja veeti siis avamerel. Neli praami uputati kohe koos vangidega. Sama saatuse osaliseks pidid saama kõik. Meie praami valvemeeskond ei julgenud enam sõja lõpul võtta oma hingele uusi mõrvu. 11 päeva loksime merel, piinlesime jaanus ja näljas. Siis jõudsime Taani, kus fašistide võim oli juba lõppenud...»

Saksamaa koonduslaagrites hukati üle 14 miljoni inimese. Vaid üksikud pääsesid sealt eluga.

Nii jutustas üht lõiku oma eluloost Tartu Riikliku Ülikooli aulas asetleidnud ülelinnalisel koosolekul endine Stutthofi laagri vang, praegune Eesti Põllu-majanduse Akadeemia teaduslik töötaja Agu Murdvee. Ta rõhutas, et SFV valitsuse kavatsus — lõpetada fašistlike sõjaroimariite jälitamine ja karistamine — on vastuvõetamatu igapähele, keeda ei jätta üksikõikseks inimkonna tulevik. «Miljonite hukkunute mälestuse nimel, praeguse ja tulevase põlvkonna nimel oleme kohustatud nõudma fašistlike roimariite ranget karistamist. Need kuriteod ei aegu kunagi.» ütles sm. A. Murdvee oma sõnavõttu lõpetades.

Tartu linna elanikel on eri-

line põhjus protesteerida SFV valitsuse sellekohase kavatsuse vastu. Ka siin, omaaegsel Näituse väljakul asus okupatsiooni aastail üks surmalaagrit. Tartu linna külje all endises tankitõrjekraavis hukkasid fašistid üle 12 tuhande inimese.

TRÜ poliitilise ökonomia kateedri õppejõud Uno Polinsinski meenutas õudset vaatepilti Klooga kontsentratsioonilaagris pärast hitlerlaste minemakihutamist. «Tookord, fašismiohvrite lahtise haa juures,» ütles sm. U. Polinsinski, «andsime töötuse: me ei unusta, me ei andesta. Sedasama kordame jälle. Lääne-Saksamaa revanšistide plaanide täitmist tuleb tõkestada. Liberaalsus fašistlike tegelaste suhtes on võrdne kuriteoga inimkonna vastu.»

Kõnepulti astus TRÜ Kehakultuuriteaduskonna õppejõud Hans Gross. Tema, Klooga koonduslaagri endine vang, väljendas veendumust, et nõukogude inimeste protestiga ühinevad maailmas kõik need, kellel on puhas südametunnistus.

TRÜ õigusteaduse doktor Abner Uustal käitles SFV valitsuse natslikke roimareid soosivaid akte juriidilisest aspektist: «Sõjaroimariite jälitamise ja karistamise juriidilised küsimused on lahendatud mitmete rahvusvaheliste lepingutega. Ka ÜRO

Peaassamblee resolutsioonides (13. veebr. ja 11. det. 1946. a. ning 21. nov. 1947. a.) nõutakse sõjaroimariite karistamist. Üheski nimetatud dokumendis ei ole määratud kuritegude aegumise tähtaega. Ükski riik ei saa oma seadustega muuta rahvusvahelisi lepinguid. Need on kohustuslikud kõigile riikidele, ka neile, kes ei kuulu ÜRO-sse. Seepärast ei ole ka SFV valitsusel õiguslikku alust lõpetada sõjaroimariite jälitamist.»

TRÜ aulasse kogunenud Tartu linna üldsuse esindajad saatsid protestitelegrammi SFV kantserile härra L. Erhardile.

SISSEJUHATUS KINOKUNSTI

Järjekordne õppus fakultatiivkursusest «Sissejuhatus kinokunsti» toimub esmaspäeval, 15. märtsil algusega kell 19 Vanemuise tänava suures auditooriumis. Õppusel antakse ülevaade kunstimuudatustest suundadest nõukogude kinokunsti 1920., 1930. ja 1940. aastatel. Õppuse illustreerimiseks on välja tellitud A. Roomi 1929. a. valminud film «Viirastus, mis ei tulnud tagasi» (H. Barbusse'i novelli järgi) ja M. Rommi film «Inimene nr. 217» (1944).

TRÜ kinosõprade ring

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-ÜHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

Reedel, 12. märtsil 1965

Nr. 6 [616]
XVIII aastakäik

VALIMISTE EEL

Iga päevaga lähenevad kohalike tööraha saadikute nõukogude valimised. TRÜ-s on samuti valimiseelne töö ammu alanud ja suur osa sellest äragi tehtud. Alles oli ringkonnakomisjonide ja jaoskonnakomisjonide moodustamine, agitkollektiivide komplekteerimine ja rahvasaadikukandidaatide ülesseadmine. Praegu on peaaegu kandunud jaoskonnakomisjonidesse ja agitpunkti.

Kuidas siis edeneb töö TRÜ hoolde usaldatud agitpunktides nr. 2 ja 8? Millised raskused ja vead esinevad, kuidas neist üle saada, mida teha, et iga agitpunkti üritus tõmbaks kaasa alati arvukalt külastajaid? Seda küsimust arutaski EKP TRÜ Komitee 8. märtsil oma järjekordsel istungil.

Küsimuste arutelule tulid agitpunkti nr. 2 juhataja sm. K. Bachmann ja agitpunkti nr. 8 juhataja asetäitja sm. V. Mandel, jaoskonnakomisjonide esimehed sm-d H. Müür ja L. Kiik, agitkollektiivide juhatajad ning partei-algorganisatsioonide sekretärid. «Meil läheb üldiselt hästi, suurem ja raskem töö on seljataga, oleme asunud valijate nimekirjade kontrollimisele ja lõpetame selle töö tähtajaks,» teatas sm. V. Mandel. Palju kiitvat oli sm. Mandelil öelda agitkollektiivi kohta, kes on komplekteeritud Arstiteaduskonna üliõpilastest ja õppejõududest. Eriti tõsteti esile seltsimehi Salu ja Aasa. Kokku on Arstiteaduskond andnud agitpunkt nr. 8 käsutusse 150 agitaatorit. See kõik näitab, et Arstiteaduskonna partei-algorganisatsioonis on tõsiselt suhtunud valimistega seotud töösse.

Nii mõndagi kiitvat ja head sai öelda agitpunkti nr. 2 juhataja K. Bachmann. Ka siin on suurem töö tehtud, inimesed töötavad kohusetundlikult, ruumid on käesoleval aastal sisustatud tunduvalt mugavamalt kui eelnevatel aastatel. Raskusi on siiski rohkem ja põhiosas ei sõltu nad agitpunktis töötavatest inimestest. Suurim takistus on ruumipuudus. Nii asuvad üritusterruum ja jaoskonnakomisjoni tööruum ühes toas. Paljud külastajad, tulles agitpunkti televisoorit vaatama, kardavad, et nad oma juuresolekuga segavad tööd ja lihtsalt lahkuvad. Ruumipuudus ei meelita agitpunkti ka noori, kes eelistavad minna sinna, kus on liikumisvabadust ja ruumi «jalakeerutuseks». Halva mulje jätsid ringkonnakomisjonide esimehed, kes ei suvatsenud tulla kohtumisele saadikukandidaatidega.

Üldiselt aga võib ka selle agitpunkti tööga rahule jääda, kui pisut korrigeerida tööplaani ja muuta kontakt valijatega veelgi tihedamaks.

Fotol: nimekirjad on peagi kontrollitud.

KAUGÕPE VALMISTUB KEVADEKS

Õigus- ja Majandusteaduskonna kaugõppe talvisest õppe-eksamisessioonist võttis osa Õigusteaduskonnas 262 üliõpilast (78,8%), Majandusteaduskonnas 189 üliõpilast (75,7%).

Osavõtt oleneb väga palju sellest, kui palju kaugõppijaid saab kutses sessioonile töötasu säilitamisega. Õigusteaduskonnas ilmus viimastest sessioonile 94,3%, Majandusteaduskonnas 94,5%. Neist, kellel töötasu ei säilitatud, saabus kohale vastavalt 56,9 ja 49,5%. Seepärast on väga vajalik luua üliõpilastele sellised tingimused, et nad suudaksid täita kõik nõuded, et neil ei tekiks akadeemilisi võlgnevusi.

Kuigi paljudes õppeainetes saavutati talvisel õppe-eksamisessioonil edu, jäi mitmetes ainetes ometi palju võlgnevusi. Näiteks Õigusteaduskonnas jäi sooritamata võõrkeele arvestus I kursusel 53%, II kursusel 56% ja III kursusel koguni 65% üliõpilastest. Mahajäämus NLKP ajaloos, poliitilises ökonomias ja kõrgemas matemaatikas.

Kevad-suvine õppe- ja eksamisessioon ligineb, seepärast tuleb aktiveerida kaugõppeüliõpilasi võlgnevuste likvideerimisele. Selleks praktiseerib kaugõppe õppejõudude väljasõite Tallinna, et seal arvestusi ja eksameid vastu võtta. Nii on Tallinna sõitnud õppejõud J. Jegorov, A. Päril, V. Krinal, A. Uustal, I. Sildmäe, M. Loim jt.

22.—28. märtsini organiseeritakse Tartus akadeemiliste võlgnevuste likvideerimise nädal. Sellel ajavahemikul ootab kaugõppe paljusid üliõpilasi Tartusse arvestustele ja eksamitele. Õppejõududel on palutud eriaegu üliõpilaste vastuvõtuks.

Sessioonidevahelise töö edukus on eelduseks, et ka suvine õppe-eksamisessioon korda läheb.

L. KANGUR

Lahke, töökas, energiline

Kui kena on vaadata tütarlast, kes kõnnib rühikalt, vabalt ja kergelt. Kahjuks pole see kõigil kaasa sündinud; palju pingelisi treeninguid, palju maadlemist käte ja jalgade positsioonidega, sirutuste ja painutustega on vaja enne, kui jõutakse selle ammuigatsetud graatsiani...

«Üks, kaks, kolm... üks jne.» loeb mahe hääl muusikale kaasa ja silm ei jõua jälgida kõiki neid keerulisi liikumiskombinatsioone, mis siin tehakse.

«Tõus! Lainetus! Piruett! Jooks! Hüpe... hüpe... hüpe...»

«Täna sai jälle korralikult higistada,» arwab Nelli käetähti haarates ja sooja dušiauru alla lipates.

«Siia tundi tuled ikka rõõmuga, sest alati on nii palju uusi ja toredaid harjutusi, et kahju oleks neist ilma jääda.»

«Ja mitte kunagi ei kärata keegi su peale, isegi siis, kui sarnaned rohkem aafrika elvandi kui graatsilise haldjaga.» Veel palju taolisi mõtteid võib kuulda pärast Ethel Kudu tundi tema õpilaste käest.

Opetaja ise arwab, et tüdrukuid jääb üle vaid kiita. Kes kord on juba tundnud, mis tähendab anduda spordile, see ei loobu enam.

1942 — tütarlaps Ethel, täis uudishimu ja armastust teaduse vastu, astub esmakordselt üle alma materi läve.

1965 — pealtnäha ikka veel sama tütarlaps, aga nüüd juba pedagoogikateaduste kandidaat, vabariikliku naistevõimlemise komisjoni esinaine, kehalise kasvutuse ja spordikateedri vanemõpetaja, ülikooli naisvõimlejate hing ja värske saadikukandidaat Ethel Kudu.

«Oleks minu teha, annaksin

kõik saalid naiste käsutusse, et igaüks saaks tunda seda ainulaadset rõõmu liikumisest. Ainult et saale on meil vähe. Samasugune kurb lugu on saunadega. Lihtsalt ei ole. Kahetunnise ootamise järel on tahtmine leili visata niisama hästi kui kadunud. Kord ja puhtus — need on primaarsed.»

«Millal järgmine?»

«Ühehommene» — «Alles». Nüüd ei tohi unustada, et õpetajal pole enam mõnikümne, vaid mõnisada «last», kellele kõigile tuleb jõu ja nõuga abiks olla.

Valimisjaoskonna nr. 50 imemestel jääb üle vaid olla õnnelikud, sest on ju nii, et mida rohkem energiat ja tahtmist kulutada, seda rohkem teda on — jätkub nii võimlejatele kui valijatele.

T. ALLA

Fotol E. Kudu oma õpilaste keskel.

Visadus-see ongi Märt

Keemiahoones kannab auditoorium nr. 65 lakoonilist silti — «Elektrokeemia laboratoorium».

Kes on siin peremehed? Paljud. — ja üks nendest Märt Mägi, napsioniline tõsine V kursuse füüsiko-keemik. Tööd on Märdil palju ja laboratoorium on saanud talle nagu teiseks koduks. Seal võib Märti näha hommikul, lõuna ajal, vahel hilja õhtul.

Keemiahoone on omamoodi saladuslik maja. Kas olete tundnud, et isegi õhk on seal n.ö. keemialik? Katsed, katsed, katsed...

Kui need on käimas, tööd pooleli jätta ei saa, sest iga uus tulemus on huvitav ja tähtis. Märdile eriti praegu, kui diplomitöö seisab veel ees ja järjekordse ÜTÜ konverentsi on jäänud vaevalt kuu.

ÜTÜ liinis töötab Märt aktiivselt, võtab osa analüütilise ja anorgaanilise keemia ringide tööst, konverentsi aga on omamoodi aruanne tehtust.

Tänavusel ÜTÜ XX konverentsil esineb Märt ettekandega, mis käsitleb vase pinna olekut vesiniku eraldumise protsessis, samal teemal tuleb detsembris kaitsta ka diplomitöö. Eelolev konverents pole Märt Mäele esimene. Juba kolmandal kursusel tutvustas Märt orgaaniliste liсандite määramist vees polarograafiliste maksimumide abil. Praegune teaduslik töö on Märdil kõige kaalukam ja valmib koostöös tema juhendaja U. Palmiga. Edaspidi on lootus avaldada töö ka trükis.

Kõige selle taga peitub kõige tavalisem — töö — ja just seda oskab Märt teha. Et uurida, selleks on vaja väga palju teoreetilisi teadmisi, lugeda erialast kirjandust. Eesti ja vene keele oskusest jäi napiks, kuid Märdile ei olnud see takistuseks.

Nüüd valdab Märt perfektselt saksa keelt ning selle vahendusel on nii mõnigi tähtis probleem ära lahendatud. Kuid Märdile tundub, et sellest on vähe, hea oleks, kui oskaks ka inglise keelt...

Kui aga terve nädal on istutud laboratooriumis ja raamatute taga, siis on küll kõige paremaks puhkuseks suusatamine.

Hea on pärast sõitu väsinuna, kuid seemise rahuloluga pöörduda internati. Ees ootavad uued päevad täis otsinguid, nõupidamisi juhendajaga, valdusi sõpradega.

Töö, püsivus, visadus — see ongi Märt. H. TAMMIKU

Peaaegu valmis

«Kas Vilma on kodus?»

«Käärikul...»

Niisugune küsimuste-vastuste seeria kordus terve möödunud nädala, sest saksa filoloogia IV kursuse üliõpilased olid Käärikul talvelaagris. Vilma Viilule suusatamine meeldib. Aga mitte ainult suusatamine, vaid ka saksa keele põhisaladustesse tungimine, teater, raamatud, tõlkimine... Sellega on ta naabrid ammugi harjunud, et Vilma vahel osa ööajastki õpetööle loovutab.

Me kõik oleme tuttavad kroonilise nähtuse — ajapuudusega, küll aga jääb pahatihti vajaka oskusest ja tahtest sellest väljapääsemiseks.

«Erilist pole tõepoolest midagi, millest võiks kirjutada,» ütleb Vilma tagasihoidlikult.

Eriline on siiski olemas. Ega's muidu poleks Vilma Viilu üks nendest, kes esinevad 1.—3. aprillini ÜTÜ XX konverentsil. Vilma ettekanne «Einteilung der Synonyme in der deutschen Sprache der Gegenwart» käsitleb sünonüümide esinemist kaasaegses saksa keeles. Ettekanne on peaaegu valmis, ainult viimased täiendused ja parandused veel teha.

Soovime tublile üliõpilasele head esinemist ja jõudu uuteks sammudeks teadusemaailma tungimisel. S. ERIKE

JÄTKAME MOTTEVAHETUST

Matemaatika õpetamisest Novosibirskis

Nagu üldiselt on teada, uuritakse Novosibirski ülikooli teaduslikus keskses intensiivselt matemaatilisi ja küberneetilisi meetodeid ning rakendatakse neid laialdaselt ja tulemuslikult teistel teadusaladel. Muuhulgas valitseb Novosibirskis seisukoht, et mistahes eriala spetsialistidel on edukaks tööks vajalik teatav — erialast olenevalt suurem või väiksem — matemaatiline ettevalmistus. Seisukoha põhjendamine ei nõua pikka argumentatsiooni, sest oleme kõik selle tunnistajad, kuidas teadusala arenevad suurema eksaktsuse ning matemaatika ulatuslikuma ja sügavama rakendamise suunas.

Seoses kõige sellega on huvitav teada, kuidas üldtõudud seisukoht kajastub Novosibirski ülikooli õppeplaanides. Märgime, et Novosibirski ülikoolis toimub õppetöö mitte üleliiduliste õppeplaanide, vaid ülikoolis endas koostatud õppeplaanide alusel.

Nii on näiteks bioloogia erialal (õppeaeg 5 a.) õppeplaanis kõrgema matemaatika kursus (1.—5. sem.) 390 tunniga. III kursusel toimub hargnemine: ühed saavad ettevalmistuse pedagoogiliseks tööks koolides, teised aga tööks teaduslikes või teaduslik-praktilistes asutustes. Viimased spetsialiseeruvad kolmel kitsamal erialal: tsütoloogias, geneetikas või meditsiinilises bioloogias. Vastavate erikursuste nimekirjas on samuti matemaatilise iseloomuga aineid, nagu matemaatilise geneetika alused, bioloogiline küberneetika jt. Tähendame, et meie ülikooli bio-

loogidel piirduv kogu matemaatiline ettevalmistus 162 tunniga.

Geoloogia erialal (õppeaeg 5 a.) on õppeplaanis kõrgema matemaatika kursus (1.—3. sem.) 270 tunniga (meil 200 t.). Vastavate erikursuste nimekirjas on neil niisugused ained, nagu kursus lõplikust matemaatikast, matemaatilise statistika minneroloogias ja petrograafias jt.

Maardlate otsingute ja uuringute geofüüsikaliste meetodite eriala (õppeaeg 5 a.) õppeplaanis on järgmised matemaatilise iseloomuga ained: kõrgem matemaatika (1.—6. sem.) 740 tunniga, väljateooria (5. sem.) 70 tunniga, teoreetiline mehhaanika (5.—6. sem.) 90 tunniga.

Maajandusküberneetika (õppeaeg 5 a.) erialal on matemaatilisi aineid juba päris rohkesti: matemaatiline analüüs (1.—4. sem.) 330 t., kõrgem algebra ühes geometria elementidega (1.—3. sem.) 210 t., tõenäosusteooria ja matemaatiline statistika (5.—6. sem.) 140 t., majanduse matemaatilised mudelid (6.—7. sem.) 140 t., arvutid, programmeerimine ja arvutusmeetodid (5.—6. sem.) 170 t., planeerimise matemaatilised meetodid (4.—5. sem.) 140 t., sissejuhatus kaasaegsesse analüüsi (9. sem.) 120 t. Peale selle on erikursuste loetelus veel umbes 15 matemaatilise iseloomuga ainet, nagu näiteks täisarvuline planeerimine, mangude teooria, järjekorrasteooria

Kõigile sellistele küsimustele on ajakiri püüdnud vastuse leida. Lugejad ise on sisustanud oma küsimustega ka ajakirja satiiri- ja huumorinurka.

Küsimus: «Millest kirjutada aruandes, kui huvitavat oli vähe?» V. Ivlev, komsorg.

Ajakirja vastus: «Nii kirjutagegi.»

Ülaltoodu on mõnusateks vahetadeks tõsisemate kirjatükide seas, mis vestavad töökogemustest, komsomoliprojektorist jne. Kõige rohkem ruumi võtsid möödunud aastal materjalid tööstiilist ning tööst alaealistega. Nagu teada, on viimati mainitud teemad päevakorras ka meie ülikoolis.

Ajakiri annab veel juhendeid algajale komsomoliorganisatoorile, puudutab ideoloogilist tööd, kõrgema kooli ja komsomoli vahetade, pajatab komsomoli osast vaba aja sisustamisel, spordis, töös ning vastab lugejate mitmesugustele küsimustele.

Ajakiri võimaldab saada ülevaate komsomoliprobleemidest üleliidulises mastaabis ehk nagu öeldakse, aitab neid probleeme tunnetada.

P. JÄRVE

See huvitab kõiki

TRÜ ametiühingukomitee korraldab ankeedi, et selgitada üliõpilaste toitlustamise olukorda. Ankeedi eesmärgiks on parandada üliõpilassöökla, kohviku ja puhvetite tööd. Ankeetlehti saab teaduskonnavolinikelt alates 12. märtsist. Teaduskonnavolinikel palutakse ankeetlehed ametiühingukomiteest õigeaegselt välja võtta, kursusevanemate kaudu laiali jagada ja tagastada täidetult ametiühingukomiteesse (hiljemalt 20. märtsiks). Teaduskonnavolinikeks on: ravisakonnas sm. Kaasik (IV kursuse üliõpilane), stomatoloogia- ja farmaatsiaosakonnas sm. Saarma (ülikooli raamatukogust), Ajaloo-Keelteaduskonnas sm. Tõevere, Füüsika-Matemaatikateadus-

konnas sm. Lembra, keemiaosakonnas sm. Loodma, Bioloogia-Geograafiateaduskonnas sm. Tallo ja sm. Kraam (III kursuse üliõpilased), Õigusteaduskonnas sm. Reisenbuk, Kehakultuuriteaduskonnas sm. Leet, Majandusteaduskonnas sm. Tabu.

Ankeedis on 9 küsimust, millele palutakse asjalikke vastuseid. Kui üliõpilastel on veel lisamärkusi, siis palutakse need kanda ankeedi lõppu (punkt 10).

Pärast ankeediandmete läbitöötamist avaldatakse tulemused meie ajalehes ning üliõpilaste soovid ja ettepanekud antakse edasi toitlustamisettevõtete juhatajatele.

Üliõpilased, aidake kaasa kitsaskohtade väljaselgitamisel!

Tähelepanu!

14.—15. märtsil toimub üleülikooliline seinalehtede ülevaatus. Selle tulemustest kuulame 15. märtsil kell 18 ph. 1.

auditooriumis toimuval arutelul. Palutakse osa võtta kõigil seinalehtede toimetajatel ja asjast huvitatutel.

ja sellega seoses tekkinud mõtetest

jt. Erikursustest olenevalt võib majandusküberneetikute matemaatiline ettevalmistus hõlmata 1/3—1/2 stuudiumi kogumahust.

Ajaloo eriala (õppeaeg 4 a.) õppeplaanis on järgmised matemaatilised ained: kõrgema matemaatika alused (2.—3. sem.) 80 t., statistika alused (4.—5. sem.) 80 t., matemaatilised meetodid ajaloolistes uurimustes (6. sem.) 40 t.

Vene keele ja kirjanduse erialal (õppeaeg 5 a.) on järgmised matemaatilise loogilised ained: loogika (9. sem.) 50 t., matemaatilise lingvistika alused (7.—8. sem.) 140 t. Erikursuste nimistus on niisugused ained, nagu keele kirjeldamise struktuuralsed meetodid, tüpoloogilise analüüsi alused jt.

Ülaltoodud loetelus pole toodud kõik Novosibirski ülikoolis õpetatavad erialad. Puuduvad matemaatika, küberneetika, mehhaanika, füüsika ja keemia. Nende erialade õppeplaanidest olen tutvunud matemaatika õppeplaaniga. Õppeainete poolest sarnaneb see üldjoontes meie ülikooli matemaatika eriala õppeplaaniga. Suurematest erinevustest võiks vahet märkida seda, et Novosibirskis pööratakse rohkem tähelepanu matemaatilisele loogikale. Nii on seal 2.—3. semestril ette nähtud ulatuslik kursus matemaatilise loogikast 120 tunniga ja 5. semestril kur-

ÜLIKOOI ESIVÕISTLUSED suusatamises... ja võrkpallis

2. Hommik. Selge ja külm. Kingissepa tänavas võimla ees pikeneb püstilaotud suuskade rivi. On käidud piimasaalis söömas, kokku lepitud sobiva määrde suhtes ja kätte saadud võistlejanimbrid, kuigi keegi seda dieti võistlusena ei võta. Lihtsalt ilus ilm ja Kääriku kutsus.

Kõige hullem näis enne Pangodit. Olime deviisiks võtnud: «kiirus iga hinna eest» — hinnaks olid kokkuhoitud jõuvarud ja hõõrutud jalad, sest saadud polnud jõudnud pehmeks liguneda.

Pärast Pangodit algavad mäed. Umbruse ilu õigustas vajuva tempot. Tuul siltab päikeseponaseid põski. Iga laskumine paistab elu parima sõiduna, iga tõus võrdub hingeaukmehega. Vere asemel kinnitab lepingut lumepärlite hiline pihutais.

Tüki peatus. Tükk šokolaadi kuuma tee kõrvale — kui enneolematult hea! Ruum on tungil naervaid suid. Räägitakse ainult asjalikku juttu — lumest, libisemisest, määrdest ja saabastest.

Kerkime pingilt. Kinnitame õel suusaklambrid ja topime käed lumemärga kindatuppe.

See pole just võistlus, kuid tormajad hüüavad ikka: «Ra-

dal!» Nõrduvad kõrvaleastujale ütlevad mõõdujad siis: «Aitäh!» See aitab õnneliku näoga pisut maad nende kannul püsida, kuni uuesti üles ütleb kas jõud või tahtmine või valutav varvas — ja kuni uuesti tuleb kellegi rõõmus aitäh.

Vahva on venida läbi metsatee vaiguse õhu. Palun, sõitke mööda. Ei taha — siis longime koos. Okste kumera härmavõlvi all, varjud rajaveerses okkamustris, kõrvad uitamas orava kähimuisika jälil.

Kääriku. Ometi kord! Kuid selles ohkes pole väsimust. Pool päeva suuskadel on toonud ainult koriseva söögiisu. Suusad lumme puhkama löödud, kirjud matkamärgid käes ja oma pakid rõdult üles leitud, on esimene käik enne söögi- ja korterisaba siiski sauna.

Ja alles laval tunned, mis on väsimus. Alles kuum aur paneb valutama verised varbad ja villides kannad — kasvõi karju. Eks me karjugi — naerdes oma haavu.

Õhtul ja pühapäeva lõunal sõidavad bussid Tartusse tagasi.

Kes siin oli, tuleb ka järgmisel talvel — kui mitte muu, siis oma võimete proovimise pärast. Nii tullakse alati raskuste röömu juurde. M. KALAMÄE

Keskseks suusasündmuseks meie ülikoolis olid hiljutised murdmaasuusatamise esivõistlused. Et kõrvuti individuaalsete ning võistkondlike esikohtadega olid mängus ka pääsmad 27.—28. märtsil toimuvatele Kääriku mängudele, oli osavõtjaid seekord rohkelt.

Esimesel päeval toimunud individuaalistside protokoll nägi õhtuks välja nii:

NAISED 3 km, osavõtjaid 77.
1. E. Märtin KKT 12.58
2. H. Evert AT 13.07
3. H. Haponen KKT 13.36
4. E. Lõökene KKT 13.53
MEHED 10 km, osavõtjaid 58.
1. O. Kärner MFT 34.00
2. R. Raid KKT 34.48
3. J. Karu MFT 35.25

Tänu arvukale ning seejuures ka tugevale naiskonnale tuli esimesel päeval võitjaks Arstiteaduskond KKT ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna es.

Teisel päeval võisteldi teatesuusatamises. Kogu ülikooli suusavõistluste ajaloos pole kunagi nii palju teatevõistkondi osa võtnud kui tänavu: naiskondi oli 18, meeskondi 14. Parimaiks olid:

Naised 3×3 km,
1. KKT 41.02
2. AT I 43.26
3. FMT I 46.20
Mehed 4×4 km,
1. MFT I 1:15.52
2. AT I 1:16.41
3. KKT I 1:18.37

Tänu massilisele osavõtule teisel päeval oli teatesuusatamises kokku parim üllatuslikult Ajaloo-Keeleteaduskond. Üldkokkuvõttes suutsid üle mitme aasta end kätte võtta tulevased arstid ja ülikooli esivõistlused võistkondlikult võita. Teiseks jäi Füüsika-Matemaatika-, kolmandaks Bioloogia-Geograafiateaduskond. A. KIVISTIK

Teadaanded

Agitpunktis nr 8 (Vanemuise tn. 46) toimub teisipäeval, 16. märtsil kl. 19

KOHTUMINE

Tartu Linna TSN saadikukandidaatide
E. Einistu, E. Andersoni, J. Kõlari ja A. Kangroga.
Järgneb film.

*

Kultuuritöö aktiivile toimub esmaspäeval, 15. märtsil esmakordselt ametiühinguaktiivi kooli raames laiaulatuslikum väljaope, teemal: «Puhkeõhtute läbi viimine, massiürituste ja massitantsude organiseerimine». Seminar toimub üldse kokku 3, mistõttu on vajalik, et neist kõigist osa võetaks. Seminare juhendab Eha Polisinski. Kuigi õppus kannab kultuuriorganisatorite seminari nimetust, on see samavõrd mõeldud ametiühingu rühmaorganisatoritele.

Niisiis kohtumiseni 15. märtsil kell 16 TRÜ klubis.

*

Pühapäeval, 14. märtsil algusega kell 13 toimub TRÜ kohvikus lastehommik:

LAULAME JA TANTSIME EMALE.

Ühismänge ja tantsu kõigile.

*

14. märtsil kell 16 toimub TRÜ klubis näidendi

«RAHUTUS»

etendus ja arutelu. Sisesejuhatav sõnavõtt M. Undilt.

Pääse 30 kop. Tants.

mõnigi suusarada oli saapajälgi täis tallatud. Inimene õpib surmani!

Tartu-Kääriku matkamaraton, pikim omataolistest vabariigis, on ja jääb ülikooli suusarahva magnetiks. 6—8-tunnine rännak kontrollib, kas on veel tuult tiibades. Esmakordselt tänavu ületasid naised mehi massilisuses — seis jäi 188:159 naiste kasuks. Olgu tuntuks pedagoogid ning teadusmehed J. Saarma perekonnaga, K. Siilivask, N. Sachris, J. Võrno, U. Palm, Ü. Lepik, F. Kudu ja paljud teised veel tulevikuski noortele maratoni-matkal eeskujuks!

A. KIVISTIK

Algasid TRÜ teaduskondadevahelised võistlused võrkpallis. Osavõtjais on registreerunud kõigi teaduskondade esindused. Mängud toimuvad turniirisüsteemis. Ülikooli meistri nimele mängivad ka õppejõudude ja teenistujate naiskond ja meeskond.

Turniiri avamängus kohtusid Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna meeskonnad. Tasavägisel mängus väljusid võitjaina esimesed tagajärjega 2:1. Suuri teeneid tulevaste filoloogide ja ajaloolaste võidus oli võistkonna kaptenil, lääne filoloogia osakonna V kursuse üliõpilasel Priit Järvel.

Mängude kalender nädalavahetusel on järgmine.

Täna, 12. märtsil (Põllu tn. võimlas)

Kell 19.00. Õppejõud ja teenistujad — Bioloogia-Geograafiat. (N)
Kell 19.30. Füüsika-Matemaatikad. — Kehakultuurit. (N)
Kell 20.00. Bioloogia-Geograafiat. — Arstit. (M)
Kell 20.30. Õigus-Majandust. — Bioloogia-Geograafiat. (M)
Kell 21.00. Õigus-Majandust. — Arstit. (M)
Laupäeval, 13. märtsil (V. Kingissepa tn. 19)
Kell 18.00. Ajaloo-Keelet. — Õppejõud ja teenistujad (N)
Kell 18.30. Õigus-Majandust. — Arstit. (N)
Kell 19.00. Arstit. — Füüsika-Matemaatikad. (N)
Kell 19.30. Bioloogia-Geograafiat. — Õigus-Majandust. (N)
Pühapäeval, 14. märtsil (V. Kingissepa tn. 19)
Kell 12.00. Õigus-Majandust. — Ajaloo-Keelet. (N)
Kell 12.30. Füüsika-Matemaatikad. — Bioloogia-Geograafiat. (N)
Kell 13.00. Kehakultuurit. — Arstit. (N)
Kell 14.00. Füüsika-Matemaatikad. — Arstit. (M)
Kell 14.30. Ajaloo-Keelet. — Bioloogia-Geograafiat. (M)
Kell 15.00. Ajaloo-Keelet. — Õigus-Majandust. (M)
Kell 15.30. Õigus-Majandust. — Bioloogia-Geograafiat. (M)
Märkus: (N) — naiskond, (M) — meeskond.

Matkajad olid koos

(Algus lk-1 3.)

Tagasiteeks kulus vaid 3,5 päeva. Kokku oldi ära 3 nädalat, läbiti jalgsi 220 km ja täideti III kategooria matka nõuded.

Talvel oli Karpaatides veel üks grupp — 13 inimest. Nad sõitsid suuskadel Volovetsist Jasinasse, umbes 205 km ja täitsid samuti III kategooria.

Suvel käis 16 inimest Koolas. Jalgsimatka pikkuseks oli umbes 150 km. Sellest geograafiaosakonna III kursuse traditsioonilisest matkast osavõtjad said pidada lumesõda päevitusrõivastest: kuigi oli 22—25° C sooja, seisis mäed lumikattes.

Kui igast matkast sai veidi räägitud, algas vastamine küsimustele.

● Milline on Karpaatide originaalseim restoran?
● Milline on Karpaatides hobuse saba soeng? jne.

Zürri küsimustele vastates tuli näiteks teada, et kassid pole ainult koduloomad, vaid ka saabaste külge seotud terashambad, mille abil saab tõusta mööda jäätunud nõlva (kui kalle on kuni 60°) ilma astmeid raiumata, et kamin ei anna alati sooja ja võib olla ka sügav

vertikaalsete seintega lõhe.

Kui asimuudi järgi kellaaegki kätte saadi, selgus, et võitjais ja tordiomanikeys tulid geograafiaosakonna V kursuse üliõpilased. Teiseks tuli Koola grupp ja kolmandaks geograafiaosakonna II kursus.

Võib loota, et see kokkutulemine ei jää viimaseks.

M. SUURORG

RAADIOLOENGUD

Kolmapäeval, 17. märtsil
1. Eesti filoloogia I kursuse üliõpilastele prof. Paul Ariste loeng «Sõna» (I).

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» (VI).

Reedel, 19. märtsil

1. Ajaloo-osakonna üliõpilastele prof. Jaan Konksu loeng «Hiina XIX sajandi lõpul ja XX sajandi algul».

2. Saksa filoloogia II ja III kursuse üliõpilastele õpetaja Helme Tõevere loeng «Laensõnadest saksa keeles» (I).

UET

Autoinspektoriks!

16. märtsil kell 15 algab õppetöö Ühiskondlike Erialade Teaduskonna auto-motospordi ja ühiskondlike autoinspektorite õpperühmades. Et vastavatesse õpperühmadesse on senini registreerunud vähe üliõpilasi, siis toimub samas täiendav registreerimine. Millegipärast tunnevad üliõpilased aukartust nende erialade vastu. Tegelik töö möödunud aastal aga näitas, et selliste

erialade õppimisega tulevad edukalt toime kõikide erialade üliõpilased. Mootorrattainstruktori kutse sobib eriti hästi füüsika-matemaatika pedagoogilise haru üliõpilastele, kes saavad oma põhiala teoreetilisi teadmisi siin praktiliselt rakendada. Üle kogu vabariigi tuntakse suurt puudust mootorrattainstruktorite järele. Üliõpilased, aidake siin kaasa!

Ühiskondlikuks autoinspektoriks sobivad hästi ka filoloogid ja juristid. Filoloogid rakendatakse tegevusse liiklusalases propagandas, juristid aga diskvalifikatsioonikomisjonides, kus nad omandavad tööks väärtuslikke praktilisi teadmisi.

Õpperühmade tööst saavad osa võtta need üliõpilased, kes omavad mootorratturi- või autojuhilubasid. Seega oodatakse eriti neid üliõpilasi, kes eelmistel õppeaastatel lõpetasid auto-motokabineti juures auto- või mootorrattakursused. Neile, kellel juhiluba puudub, võimaldatakse auto- või mootorrattakursustest osa võtta eelisjärjekorras.

Kõigil soovijatel koguneda kell 15 Kingissepa tn. 19 (III korrus, aud. 1).

Täna ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharv III kursuse üliõpilased Maie Kalamäe ja Tiina Alla.

Toimetaja: J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2075. MB 00289

3. POOLT ja VASTU

Fotol: Ülikooli alpinistid vallutasid seekord Otepää mägismaadel rohkemist tippe. Lisaks Kuutse ning Meegaste mäele alistas An-

ne Hiesaar ka «Keldrimäe» (pildil keskel). Vaba langemist näitab ette Kari Raus.

Igal aastal huvitab suurmatka korraldajaid eelkõige ilm. Tänavu õnnestus ilma tellimine 101%-liselt — päike vastu, tuul tagant. Ja Eestimaa «Alpidesse» jõudes oli linna kahvanägudel otsmikul pruun-valge päevitusetriip!

Igal aastal seisame probleemi ees — kes, millal ja kuidas ajab sisse matkaraja (ainult matka ava-aastal 1960 seda muret polnud — kõik sõitsid üksmeelselt mööda liivast maanteed). Ajad raja vara — tuiskab-sajab täis, jätad 24. tunnile — kust võtta siis vajalik jõud? Tänavu oli selleks jõuks 8 meest — Lembit Ats-pool, Ilmar Kask, Aare Kutsar, Mati Majas, Vello Raudsepp, Toivo Sak, Jaak Sumeri ja allakirjutanu. Mehe kohta tuli keskmiselt esimest järge rajada 7 kilomeetrit.

Mõne sõnaga sportlase kohusetundest ja spordieetikast. Ajaloo-osakonna I kursusel õpib I järgu suusataja Toivo Kõressaar. Ka teda paluti rajagruppi. — «Aga kes siis minu eest eksami teeb?» Ometi oli sama mees meil enne Tükit järele, näol ilme, «vaadake, olen teile juba poolteist tundi sisse teinud», suus aga sõnad «...ah rada ajama... olen individuaalne matkamees, raja ajamine pole minu asi». Miks keeldus ta ka oma teaduskonna Vor-busematka rada sisse ajamast? Aga seepärast, et teiste valmistatud rajal esimesena

kohale jõuda! Moraal — kus kasu ei saa, seal vaeva ei näe. «Individuaalseid matkamehi» oli teisigi, kes keeldusid rada ajamast põhjustel «pean koju sõitma», «puhkan suusavõistlustest», «olen haiglane», «ei suuda» jne.

Kas rada sai sirge või kõver? Kaardil tegime ta valmis joonlaua abil kriipsu vedades (sealt mõõdeti välja ka kilomeetripistid). Tegelikkus? Põhimõtteliselt me ära ei eksinudki, ainult traat-laid löid plaane sageli sassi. Põlumajandus oli Pangodi ning Tüki vahel viimase aastaga nii kõrgele järjele tõusnud, et suusamees ei pääse enam liikveleki.

Üks saunas kuuldud jutt käib nii: «Kukkusin selle rajagrupile järeleminerkuga ikka sisse küll. Just enne Otepääd astusid kõik muudkui rajalt kõrvale ning panid mind põlvini lumes kahlates vastu tõusu joostes rada ajama. Teine aasta ma enam nii rumal ei ole, et esimestele kannule lähin!»

Need agarad, kes nobeda eel-registreerimisega omandasid Käärikul peale saunaõiguse ka õbbimisvõimaluse, ei kahetse seal veedetud pühapäeva. Ideaalne suusailm hajutas linlased terveks hommikupoolikuks Sangaste linnamäe, Harimäe, Kuutse, Meegaste ja muude mägede, orgude, järvede ning metsade vahele. Mis sellest, et pühapäeva õhtuks nii

Tähtaeg läheneb

Seoses esseeide ja kirjan-duskriitiliste artiklite võist-luse väljakuulutamisega (ju-hendit vt. meie ajalehe 5. märtsi numbrist), pöördu-sime lähemate selgituste saa-miseks ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi esimehe J. Põldmäe poole.

● Kuidas tekkis sellise võistlu-se mõte?

Sisseastumiskirjandid kinni-tavad, et suur hulk andekaid sulemehi asub õppima loodus-teadusi, mitte aga filoloogiat. On kahju, kui nende võimed lihtsalt maha jooksevad ega leia rakendamist. Omaloomingu võistlused, nagu kinnitavad va-rasemad kogemused, kujuneksid Noorte Autorite Koondise liik-mete (selliseid on ülikoolis ligi kümme) omavaheliseks duelliks, milles teistel oleks vä-he kaasa rääkida. Arvustamisel võib aga iga parasjagu erudee-ritud inimese sõnakese sekka poetada, eriti oma erialast (näi-teks L. Metsari «Päikesevankri» analüüs ajaloolase pilguga ja praeguste üliõpilaste problee-mid). Organiseerijate sooviks ongi eeskätt mittefiloloogide ja kaugõppijate kaasatõmbamine. Umbes sellistest kaalutlustest lähtus ÜTÜ nõukogu, kui tal leidis vaba rahasumma, ja võist-lus kuulutati välja.

● Millisel aadressil tuleb tööd esitada ja kuidas kujundatakse žürii?

Juhendis on esimesele küsimu-sele vastus tõepoolest võlgu jäänud. Tööd tuleb saata või tuua TRÜ ajalehe toimetusse, kellele jääb ka avaldamise eesõigus. Žürii otsustati moodustada järg-mise põhimõtte alusel: esimehe määrab ÜTÜ nõukogu, liikme-teks on üks eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri õppejõud, üks kirjandusringi liige, üks õppejõud Füüsika-Matemaatika-teaduskonnast ja üks üliõpilane Arsti- või Bioloogia-Geograafia-teaduskonnast. Nagu näete, on lähtunud väga demokraatlikust printsiibist: filolooge on 5 liikme seas ainult 2. Täpsem teade žürii koosseisu kohta avalda-takse hiljem.

● Kuidas on lugu auhinda-dega?

Auhindade suurus on 50, 30 ja 20 rubla. Võistlus on anonüüm-ne, seetõttu tuleb esitada varem avaldamata töid. Kui aga võist-luse tase osutub nõrgaks, antak-se auhinnad parimaile 1965. a. meie ajalehes või vabariiklikus ajakirjanduses ilmunud kirjan-duslikele artiklitele, mille auto-reiks on TRÜ üliõpilased.

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI- OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

Reedel, 19. märtsil 1965

Nr. 7 [617]
XVIII aastakäik

Võistlusest meie ülikoolis

Esmapäeval olid ülikooli aulas koos ametiühinguaktivistid. Toi-mus TRÜ ametiühingukonverents, kus arutati küsimust võistlusest TRÜ-s.

Võistlus ja kommunistliku töö liikumine on ülikoolis juba kor-duvalt kõneaineks ja arutlusob-jektiks olnud. Kuid nagu ütles NLKP ajaloo kateedri õppejõud K. Koger, kes tegi põhiettekande, võib seda pidada probleemiks, mille kohta kehtib vanasõna «seitse korda mõõda, üks kord lõika». Seepärast esitati vaagimi-seks järgmised seisukohad.

Kui jälgida kogu meie ülikoo-li elu, torkab silma teatud ühekülgne areng. Näiteks püütak-se üliõpilastele õppetöös võimalikult palju fakte anda, mõtle-mata samal ajal üliõpilaste tööoskuste ja kogemuste igakülgsele arenda-misele. Teiselt poolt võtavad üli-õpilased vähe osa tähtsate küsi-muste lahendamisest. Samal ajal nurisetakse tihti ülikooli astujate maailmavaatelise piiratuduse, silma-ringi kitsuse jne. üle. Kuid need-samad sisseastujad on ju ülikooli enese kasvandike kasvandikud!

Et parandada senist olukorda, peaks edaspidi tõmbama kriipsu peale ühekülgsele, suurendama kollektiivi ja kollektiivsuse, eriti üliõpilaskollektiivide osa ülikooli elus. Kas poleks otstarbekas asu-da selleks välja selgitama ees-rindlikke kollektiive ja üldistama nende kogemusi? Kõige positiivse õhutamiseks tuleb kasutada mit-mesuguseid meetodeid ja sealhul-gas ka võistlust. Kollektiivid, kes oskavad ja tahavad tõeliselt hästi töötada, väärivad ka maks-i-maalselt soodustusi.

Eesrindlike kursuste hindami-sel võiks aluseks olla:

● võrdlus teiste kollektiivi-dega,

● võrdlus iseendaga (arves-tades eelmist taset).

Mis puutub võrdlusele, siis siin tuleks arvestada vähemalt järg-misi komponente:

1) üliõpilaste teadusliku maail-mavaate formeerumine, nende teadmised ja praktilised oskused (siin ei tohi langeda äärmusse —

võtta aluseks ainult hindeid, ek-samissessioonide tulemusi);

2) kutsealane aktiivsus (ÜTÜ, oma teadusala propageerimine);

3) ühiskondlik aktiivsus;

4) esteetiline areng ja enese-kasvatus;

5) kehakultuur;

6) üldine kultuuritase (pole sugugi ükskõik, kuidas meie üli-õpilased elavad ühiselamutes, kuidas nad käituvad näiteks «Tempos»).

Kuidas lülitada liikumisse? Ei tohi ega saa kohu-s-tada ühtki kollektiivi võistlu-sest osa võtma. Aluseks peab ole-ma kursuse soov. Kui kollektiiv on otsustanud liikumisse lülituda, tuleb asi põhjalikult läbi kaalu-da, määrata orientiirid. Igasugu-ne liialdamine propagandatööga ilma sisulise tegevuseta on kah-julik.

Tõsist täiustamist vajab üliõpi-laselu juhtimine. Näiteks kursu-se ametiühingu grupiorganisaa-tor on jäänud täiesti tagaplaanile — kogub vaid liikmemakse ja esitab vahel aruandeid. Edaspidi tuleb ametiühingu grupiorgani-saatorite osatähtsust otsustavalt tõsta. Nad peavad osa võtma kõi-gi tähtsate küsimuste arutamisest, juhtimisest, kontrollist ja vastu-tama oma kollektiivi ees. Kursuse aktiiv peaks koosnema vähemalt järgmistest aktivistidest: komso-moli-, ametiühingu-, kultuuri-ja spordiorganisator. Nende ülesanded tuleb edaspidi täpselt piiritleda, spetsialiseerida — iga-üks vastutagu kindla tööõigu eest.

On väljaspool igasugust kaht-lust, et võistlus esineb kõi-kides meie kollektiivides, ainult me ei tunne alati selle mehhanis-mi. Tulevased üliõpilaskandidaadid võistlevad juba alma mate-riasse astudes. Võistlus sünnitab-ki meis suurel hulgal eluenergiat. On vaja ainult seda oskuslikult kasutada, suunata. Võistlus on ainult siis võistlus, kui ta on a-valik. Et võistlus tekiaks ja areneks, on teda vaja võrrelda, kusjuures tulemused peavad alati nähtaval olema.

Senisest teisiti on vaja lähe-neda stiimulitele. Suuremat tähelepanu peaks pöö-rama materiaalsele stimuleeri-misele (parematele kursustele võimaldada kõrgem stipendiumi-protsent, paremad kohad ühis-elamus, eelistada neid ametiühin-gusummade määramisel). Igasu-guste autasustamiste, nimeliste stipendiumide jne. kandidaadid tuleb samuti esitada alt üles, arutades neid kõigepealt õppe-rühmades. Kiituste ja laitude paindlik süsteem vajab ellura-kendamist ka teaduskondade ta-semel. Peab muutuma ülikooli ajalehe osa parimate esiletõstmis-el.

Lõpuks kommunistliku töö kollektiivi nimetus. Näib, et nimetuse eest ei ole õige, ei saa võistelda, nii nagu ei saa võistelda Nõukogude Liidu kan-gelase nimetuse eest. Kommu-nistliku töö kollektiivi nimetuse võib anda ainult parimatele tun-nustuseks juba tehtud töö eest. Tuleb ka näidata, mille eest see konkreetset anti (aasta äramä-kimisega). Seda ei tule võtta kui aadlitiitlit, mis antakse eluajaks, sest vastasel juhul seisab kollektiiv küsimuse ees: «Mille eest võidelda edasi?», võivad tekkida loorberitel puhkamise meeleolud. Sellise kõrge tunnustuse säilita-mine vajab edasisi tegusid, va-jab kinnitamist.

J. S. DJATSENKO,
endine 872. laskurpolgu
kahurväe ülem

(Järg lk-1 2.)

Ülehomme läheme kõik valima

Esimesel kevadpäeval

20. märts on pööripäev. Kevad algab kell 23.05. 21. märts, valimispäev, on esimene kevadpäev. Kell kuus kõlavad raadiost pidulikud kellalöögid ja avanevad valimis-jaoskondade ukсед. Valimiskomisjonid on juba kohal ja võta-vad vastu esimesi valijaid. Väljas polegi pime, kuigi päike tõuseb alles kell 7.21. Täiskuu valgustab karget kevadhommi-kut.

Uue-Tiigi tütarlapsed seavad sammud sakilise ja tornilise Terrishoiutöötaajate Maja poole Tiigi tn. 11, Vana-Tiigi pere aga tõttab uusimasse kultuurihoonesse — Raudteeklubisse H. Heidemanni tänavas.

Mõlema Pälsoni tn. ühiselamu rahvas aga valib Vanemuise tn. 46, kus nii tihti on tulnud loenguid kuulata.

Küllap poisid pole unustanud, et nende kandidaadiks on oma maja inimene, Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane Jaak Kaarma.

Pärast hääletamist on aga aega kontsertide külastamiseks ja filmide vaatamiseks. Kõige kibedam on muidugi neil, kes ise sel päeval valijatele kontserte annavad ja kuigi agitaatoritel on sel päeval käed-jalad tööd täis, on nad kindlasti varase-mate valijate hulgas.

Neil aga, kes peavad kuhugi ära sõitma, tuleb veel reedel ja laupäeval oma valimisjaoskonnast välja võtta hääletamis-tõend, millega saab valida ükskõik millises valimisjaoskonnas.

Küllap enamik valijaid on juba hääletanud, kui kell 19.37 horisondi taha pugeva päikeseketta viimane triip võib lausuda, et täna oli päev õöst tervelt 16 minuti võrra pikem. Valimis-jaoskondades on siis päevane sagin vaibunud, ainult komis-joni valveliidmed ootavad veel südaööni neid, kes saabuvad teelt või töölt.

Raamatukogu konverents

25. ja 26. märtsil toimub TRÜ Teadusliku Raamatukogu teadus-lik konverents, mis on esimene raamatukogu ajaloo.

Neljapäeval algusega kell 11 seoses teadusliku perioodika il-mumahakkamise 300 aasta juube-liga tuleb TRÜ nõukogu saalis ettekandmisele vanemraamatu-koguhoidja L. Kilgi uurimus «Van-imad teaduslikud ajakirjad TRÜ Teaduslikus Raamatukogus». Sa-mal päeval käsitleb osakonnaju-hataja R. Parmas Teadusliku Raamatukogu fondide komplek-teerimist XIX saj. teisel poolel ja XX saj. algul, sektori juhataja L. Alver analüüsib Teadusliku Raamatukogu ja Saksa DV Tea-duste Akadeemia publikatsiooni-de vahetust.

Reedel, 26. märtsil on Teadu-slik Raamatukogu sanitaarpäeva töttu suletud ja seepärast toimub konverents Toomel lugemissaalis algusega kell 10. Teaduslike ja pedagoogiliste kollektiivide biblio-graafiate koostamise probleeme vaevad oma ettekandes biblio-graaf M. Kümnik, peabibliograaf A. Pärnakivi ja bibliograaf E. Saarmaa. Uudiskirjanduse tut-vustamist raamatukogudes ja sel-lega seoses olevaid probleeme käsitleb vanemraamatukoguhoid-ja S. Nilson. Sm. K. Noodla ette-kande teemaks on «Bibliograafia-

alaste teadmiste levitamine Tar-tus».

Ootame kõigi huviliste arvu-kat ja aktiivset osavõttu konve-rentsist ja ettekannetele järgne-vast arutelust. Raamatukogutöö-tajale on nimetatud konverents esimeseks sammuks teadusliku töö tegemise vaevarikkal teel. Raske oli seda sammu teha iga-päevase töö kõrval veel raamatu-kogu ette kerkinud mitmete era-kordsete ülesannete tõttu (üle-koormuse likvideerimine, remont jne.) Loodame, et edaspidi muu-tub teaduslike konverentside pi-damine raamatukogu iga-aasta-seks traditsiooniks.

TEISIPÄEVA ÕHTUL

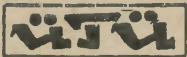
...olid kunstikabineti ruumid pimedad ja need, keda seal muidu joonistuslaua või poti-kedra taga oleks võinud kohata, istusid kohviku piljardisaalis. Ülikooli kunstirahvas kohtus bioloog J. Eilartiga.

Saaremaa oli jutu teemaks, sest sellega on seotud meie kevadised matkaplaanid. Ja sellepärast oli eriti huvitav kuulda saare loo-dusest, vaatamisväärsustest, kul-tuuritegelastest.

Jääb siis üle oodata maikuud, mil saame oma silmaga näha Kuressaare lossi ja ronida Vli-dumäele.

M. RAIDMA

AVADA AJALOO LEHEKÜLG

MEIE ÜLIKOOLI ÜTÜ NÕUKOGULE SAABUS JÄRGMINE KIRI, MIL-LES TARTU VABASTA-MISEST OSAVÕTNUD NÕUKOGUDE ARMEE KAPTEN PALUB ÜLI-ÕPILASTEL AIDATA AVADA SEDA AJALOO LEHEKÜLG.

Praegu valmistub meie maa tähistama suure võidu 20. aasta-päeva. Iga päev avanevad üha uued ja uued leheküljed nõuko-gude sõdurite kangelaadestegudest Suure Isamaasõja lahinguvälja-del. Tahan jutustada 282. kahur-väediviisi kangelaadestegudest Tartu lähistel.

23. augustil 1944 tungis grupp selle diviisi kahurväelasi lahingu ajal fašistide tagalasse, et rünnata vaenlast selja tagant. Kahjuks on möödunud liiga palju aega, et veel täpselt nimetada sündmuste kohta, see oli aga üsna Tartu külje all. Umbes keskpäeval il-mus suur rühm vaenlasi meie kahurväelaste silmapiirile: saks-lased grupeerusid ümber. Lasksi-me neil tulla 600—800 m kaugu-sele ja avasime võimsa kahuri-tule. Vaenlane sagis abitud möö-

da põldu, kaotades palju lange-nutena. Peagi aga olime sunni-tud katkestama tulistamise, sest sakslased kutsusid välja lennu-väe, meil aga oli laskemoon lõ-pukorral.

Teinud oma töö, hakkasime minema omade juurde. Sel päe-val mõistatasime ära sakslaste signaali — valgete raketide see-ria. Mitu korda tahtsid vaenlase pommituslennukid meid rünnata, kuid me signaliseerisime iga kord valgete raketidega. Alles raketide lõppedes ründas lennu-vägi meid ühes talus Tartu lähe-dal, kus mitmed said haavata, ka vanemleitnant Sergei Ivano-vitš Karpov ja mina.

Mulle tundub, et teil, noortel ja energilistel inimestel, ei ole raske avada seda lehekülge Suure Isamaasõja ajaloost. Oleks huvi-tav, kui leiaksite üles selle la-hingu koha, kohalikud elanikud, kes olid selle lahingu tunnistaja-teks, ja kirjeldaksite detailset lahingu kulgu. On võimalik üles leida ka sellest lahingust osavõt-jaid, need on 872. laskurpolgu ja 282. laskurdiviisi kahurväelased. Lahing oli 23. augustil 1944. a.

J. S. DJATSENKO,
endine 872. laskurpolgu
kahurväe ülem

Üliõpilaste
Loodus-
kaitseringist

loe
lk. 3!

Kirjanik Erni
Krusten annab
uutele ringi liik-
metele märke kät-
te.

UTU MILLISED ON PERSPEKTIIVID?

Ajaloo-Keeleteaduskonna UTU, komsomoli- ja ametiühingubüroo ühisel nõupidamisel kuulati ringide juhatajate informatsiooni ettevalmistustöödest UTU konverentsiks. Peatuti ringide töös esinenud saavutustel ja kitsaskohtadel.

● Eesti keele ring esitab konverentsil 6 ettekannet, auhinnatöid valmib 3. Ühiseid koosolekuid on peetud vene keele ringiga, plaanis on ühine üritus ajaloolastega. Ka koolides on esinenud 4 korral. Ringi tööst osavõtjaid võiks olla aga rohkem.

● Eesti kirjanduse ringi tööd on takistanud pikk pedagoogiline praktika ja IV kursuse raske talvine eksamisessioon. Liikmeid on vähe. Saavutuseks võib pidada kriitikasektsiooni loomist. Edukalt esinesid ringi liikmed koolides seoses E. Vilde juubeliga, peeti üle kahekümne loengu. Konverentsil esitatakse 7 ettekannet, valmib üks auhinnatöö. Aprillis antakse trükki ringi tööde kogumik.

● Vene keele ring teeb 8 ettekannet. Huvitavamaks oli külalisprofessori Maslovi esinemine novembris. Plaanis on lingvistikaõhtu koos eesti ja lääne filoloogidega.

● Vene kirjanduse ringi organiseeris «väikese filoloogiateaduskonna» keskkooliõpilastele. Sellele ringile saabub kõige arvukamalt külalisesinejaid Riist, Pihkvast, Gorkist, Voronežist. Auhiinatöid on kolm.

● Võõrkeelte ring esitab konverentsil 11 tööd, auhinnatöid kaks.

● Välikirjanduse ring tuleb välja 8 ettekandega.

● Ajalooringi liikmed sõidavad Mahatškalasse (2 arheoloogi ja 1 etnograafi), Tartusse aga saabub 4 külalist. Ringi liikmed esinevad 4 ettekandega. Populaarteaduslikul alal on sisustatud AUN Tartu Kultuurihoones kaks lektooriumi. Varsti ilmub üliõpilastööde II kogumik.

● Pedagoogikaring peab konverentsil 8 ettekannet, auhinnatöid valmib 3. Enamik töödest on kollektiivsed.

Ees seisab ühisüritus kirjandusringiga — diskussioon «Kuidas tänapäeva keskkool rahuldab humanitaarlaste huvidega õpilasi». Osavõtt ringi tööst on elav.

● Psühholoogiaringi liikmed

esitavad 4 tööd, auhinnatöid valmib kaks. Ringi viis liiget on esinenud populaarteaduslike ettekannetega.

Seega kulgeb konverentsi ettevalmistamine edukalt. Nõupidamisel avaldati mõtet, et on vaja tihedamat sidet koolide vastavate ringidega. Keeleringides tuleks rohkem tegelda tõlkimisküsimustega. Kirjandusring peaks korraldama ühiselamutes huvitavaid kirjandusõhtuid.

UTU nõukogu esimees sm. U. Siimann märkis, et tuleks leida senisest enam uusi töövorme ja meetodeid. Samuti tuleks kasutada rohkem üliõpikute ajalehte ringide töö propageerimisel.

A. KALDA

Geneetikaringis

oli esmaspäeval järjekordne töökoosolek. Seekord oli käsil tõsisem töö — RNH isoleerimine odradude embrüonaalsest kasvutsoonist. Pärast sobivas arengufaasis materjali kogumist võis asuda tööle.

RNH isoleerimiseks kasutati kateedris taimsele materjalile kohandatud fenoolset meetodit. Seekordne kokkutulemine oligi kavandatud nimetatud meetodika demonstreerimiseks ja õpetamiseks noortele geneetikutele. «Õppejõududeks» olid IV kursuse üliõpilased, kes juba poolteist aastat olid selle töö kallal jõudu katunud. Pärilikuse aine «tootmisprotsess» nägi I kursuse üliõpilase pilgu läbi välja järgmiselt: külmutusbloki loksus mingi imelik riistapuu. Tema rütm haaras meid nii kaasa, et unustasime ümbritseva maailma.

Mitmetunnise ootamise järel nägime oma kätetöö vilja — kaduvväikest hulka RNH-d suure tsentrifuugklaasi haigutavas tühjuses. Lahing odradudega oli võidetud. Mitmetunnist ooteaega ei lasknud me kaotsi minna. Äsja Moskvast naasnud kateedrijuhataja Ü. Pavel rääkis meile viimastest uudistest geneetikamaailmas.

J. TONISSON,

bioloogiaosakonna I k. üliõpilane

KOMSOMOLIKROONIKAT

Täna toimub ELKNÜ TRÜ Komitee järjekordne istung. Arutatakse üliõpilaste suvetööde organiseerimise ja 1965. aasta suvetööde staabi moodustamise küsimusi ning kuulatakse ära büroo liikme H. Merzini ettekannet tööst ajakirjandusega komsomoligruppides.

ELKNÜ TRÜ Komitee arutas hiljuti Ajaloo-Keeleteaduskonna vene filoloogia osakonna komsomolialorganisatsiooni tööd. Et vene filoloogia osakonna komsomolialorganisatsioon ei ole suutnud toime tulla õppedistsipliini kindlustamisega ega ka loengutelt, praktikumidelt ja seminaridelt puudumiste asjaliku arutamisega, otsustas ELKNÜ TRÜ Komitee büroo vene filoloogia osakonna komsomoligruppidele ära võtta õiguse teostada kontrolli puudumiste üle. Edaspidi kontrollitakse täie rangusega administratiivkorras.

Võistlusest...

(Algus lk-1 l.)

Õppejõudude osa käsitles oma sõnavõtet sm. H. Liimets. Raskemaks küsimuseks on kollektiivide võrdlemine, sest tegemist on eri aladega, tulemused ei allu sageli konkreetsele mõtlemisele.

Mingisugune võistluse element on teaduskondade ja kateedrite töös alati olnud (missugune teaduskond läheb kõige ees mai- või oktoobridemonstratsioonil). Ainult siin pole kunagi laiemale üldsusele teatavaks tehtud, mille poolest see või teine kateeder või teaduskond oli teistest parem.

Võiks võrrelda, mida üksikud kollektiivid on andnud üliõpilaste ulatuses. Hästi on võrreldav üliõpilaste varustamine õppevahenditega.

Õppejõudude juures tuleb tingimata käsitleda niisugust külgge, nagu üliõpilaste kasvatamine. On ju hea, kui inimene on täielikult süvenenud oma teadusliku probleemi, aga kes hoolitseb järelkasvu eest, kui ta seejuures ei välju üldse oma kabinetist või laboratooriumist.

Üliõpilane L. Koskel inglise filoloogia osakonna IV kursusel ütles, et üheks tähtsamaks küljeks meie eesrindlaste liikumises on kollektiivi kujundamine... Pärast nimetuse saamist ei näinud me enam uut sihti, jäi püsida vaid saavutatul kõrgusel.

TRÜ ametiühingukomitee esimees sm. K. Indre lausus:

«Me peame kõik tegema selleks, et ülikoolist väljuksid mitte lihtsalt juristid, õpetajad, teadlased, vaid inimesed, kes suhtuvad loovalt oma töödesse.

Ülikoolis on vähe häid traditsioone (just kursustel). Vaja oleks üliõpilaste sidemeid vanema põlvkonnaga.

Loomulikult ei tohi liikumine olla formaalne, on vaja teaduslikku analüüsi.»

Prof. F. Klement: «Kollektiivil ja võistlusel on suur jõud. Teda on vaja oskuslikult kasvatada. Kui teadlane võtab oma kollektiivis kohustuse (näiteks kaitsa teatud tähtjaks väitekirja), siis mobiliseerib see teda hoopis rohkemaks, kui ta võib-olla ilma selleta suuteline oleks. Eesmärk peab olema mitte ainult üksikisikule, vaid kogu kollektiivile.» Ülalöeldu tõestuseks esitas rektor hulgaliselt fakte isiklikest kogemustest, endistest kursuse- ja komsomolikollektiividest.

«Tartu ülikoolil» jätkas rektor, «on hea nimi mitte ainult Nõukogude Liidus, vaid ka välismaal. Sellepärast ei tohi me välja lasta nõrku spetsialiste, mis teeks häbi kogu ülikooli nimele. Me peame alati ja kõikjal olema oma ülikooli väarikateks esindajateks.»

Kokkuvõtvat dokumenti ei esitatud. Delegaatidel soovitati tõstatatud mõtete üle edasi mõelda ja arutada. Ka ajalehe veerud on avatud igapäevale, kellel on, mida öelda.

T. TALLO

Külalised keskkoolist

Meie klubi möödunud-pühapäevasteks külalisteks olid Tartu keskkoolide vanemate klasside õpilased. Jälgiti leedu kirjaniku Kazys Saja näidendi «Rahutus» etendust. Järgnes ühine arutelu.

Kohtumise avas M. Unt. Probleeme kerkis üles palju, vaidlus oli elav.

Kes on Rimas? Kas ta on näidendi peategelane või polegi antud teoses kangelast? Miks pole Rimasel koolis sõpru?

Ühed arvasid, et Rimas ei paku midagi uut, teised — vastupidi. Põhiliselt vaieldi küsimuste üle, mida tõstis üles näidendi ise. Tema uuduse üle peavad vaatajad ise otsustama. Olgu öeldud, et kolm esimest etendust on möödunud menukalt.

Nappide sõnadega, kuid üksmeelselt kiideti lavastust ja mängu. Tõepoolest, tunne oli nagu päris teatris. Suure töö on teinud ENSV rahvakunstnik Ellen Liiger lavastajana. Selgus, väljapeetus, maitsekus — nende sõnadega võiks iseloomustada saavutatut. Tükk jõuti välja tuua küllaltki lühikese ajaga.

Sõnasõda puhkes näidendi «tvisi-pildi» üle. Arvamusi oli nii poolt kui vastu, kuid lõpuks otsustati, et hääletusega seda siiski lahendada ei saa.

Janina. Milline vahekord on sellel hiljuti keskkooli lõpetanud restoraniettekandjal Rimase isa Taurimasega? Kuidas lahendada seda osa? Mida ta taotleb?

Armalis — omamoodi ühepäevaliblikas, kelle saatust kujuneb traagiliseks küll nähtavasti dramaturgilistel kaalutlustel, kuid just siitpeale hakkab mõtlema oma elu üle Janina.

Arvult teisel etendusel tundus rabedana 3. pilt, millestki nagu jäi vajaka. Asja nähtud etendusel see enam nii tugevasti tunda ei andnud. 4. pilt, sellisena nagu ta praegu on, õigustab end täielikult, kuid vaielda selle üle võib. Lavastada võib seda vist

täpselt niipaljudes variantides, kuipalju on erilmelisi lavastajaid.

Viimases pildis on oht kalduda sentimentaalsusesse, kuid siiani on osatäitjad seda vältinud.

Selgepiirilised ja hea tunnetusega olid mängitud R. Nõvandi Taurimas, Kalju Haani Kedainis ja Ants Viigi Raudys.

Noorte osatäitjatest tahaks esmajoones rääkida E. Kraudist (Rimas) ja J. Baturiskist (Paulius). E. Kraut lahendab oma osa usutavalt ja sümpaatselt, sisemise rahu ja kindlusega; ilma languseta viib ta oma osa lõpuni välja. Ja sugugi mitte hinnaalanduse kauplemiseks pole mainitud, et see oli E. Kraudi esimene tõsisem esinemine.

J. Baturiski tundub olevat ise temperamentne ja see kandub kenasti ka rolli.

Mari Kirsipuu ja Anu Haldre on veel selgesti mees Lorca «Bernarda Alba majast». Kas põhjus on eelmise tüki toredas osatäitmisel või milleski muus, kuid Birutena tundub M. Kirsipuu veidi kahvatuna. Tasuks mõelda just stseenile Rimasega laternaposti all. Anu Haldre mängib Bronet toredasti, avab nüansirikkalt tema karakteri.

Särsakas ja poisikeselik on Merike Roop Algiukasena.

Hugo Leivol (Zigmas) tuleks mõelda teksti paremale edasiandmisele, osa teksti läks kaduma (miskipärast undas etenduse ajal ventilaator), muidu see kuju meeldis.

Janinat kehastavad Milvi Müürsepp ja Aime Saul. Müürsepp mängib soojemalt, tagasihoidlikumalt, Aime Saul aga koketsemalt, tugevamates värvides.

Elmar Talviste Armalisena tundub usutav, kuid kas pole liialt rõhutatud tema eestvedaja funktsiooni IV pildis?

Ülejäänud tegelastele pole autor palju andnud. Osatäitjad püüdsid anda oma parima.

H. TAMMISTU

Steen «Rahutuse» lavastusest.

TRÜ ametiühingukomitees

8. märtsil oli koos ülikooli ametiühingukomitee. Päevakorras oli kolm küsimust: kitsaskohtadest kateedrite raamatukogude töös, kehakultuuri- ja sporditöö juhtimise süsteemist ning olukorrad klubis.

Ettekandega kateedrite raamatukogude kohta esines sm. V. Luigaleht TRÜ Majandusteaduskonnast.

H. Elken (võimlemise kateedrist) rääkis kehakultuuri- ja sporditööst. Puuduseks on parajalt puudulikult juhtimine. Ühe ja sama ürituse eest vastutavad mitu inimest, toimu- nu pannakse «linnukesena» kirja mitmes organisatsioonis. On vaja, et teaduskondades vastutaks üks kindel inimene kogu spordi-

töö eest. Puudutatakse ka Vellavere ja Kääriku kasutamist. Et Kääriku on muutumas üleliidulise tähtsusega treeningbaasiks, tuleb mõelda Vellavere korrastamisele, et sellest saaks täisväärtuslik puhke- ja spordibaas.

Nagu selgus revisjonikomisjoni ettekandest, valitseb klubis halb olukord inventari (rekvisiidid, mööbel jne.) hooldamisel. Klubi juhataja E. Kabrits seletas, et süüdi on üliõpilaste vastutustundetu suhtumine. Kontserbrigadid, KVN võistkondade liikmed jt. võtavad välja neile vajalikud esemed, aga ei muretse korraliku tagastamise pärast.

Sm. T. Sock tegi etpaneku korrastada klubi aed ja sealne

tantsupõrand, et neid oleks võimalik suvel kasutada.

Haldusprorektor V. Simm ütles, et üliõpilaste nõrk vastutustunne materiaalsete väärtuste hoidmise eest ei vältendu ainult kontrollimises klubi varasse, vaid seda võib näha ka ühiselamutes. Ametiühingu ülesanne oleks just üliõpilaste kasvatamine. Klubi juhataja E. Kabrits seletas, et süüdi on üliõpilaste vastutustundetu suhtumine. Kontserbrigadid, KVN võistkondade liikmed jt. võtavad välja neile vajalikud esemed, aga ei muretse korraliku tagastamise pärast.

Sm. T. Sock tegi etpaneku korrastada klubi aed ja sealne

MARTS

8.

Hommikul matemaatilise analüüsi loengul ei alustanud õppejõud mitte osamurdude integreerimisega, vaid hoopis:

«Lugupeetud daamid...» Ja ka esimese kursuse matemaatikud-noormehed ise olid salapärased ning valutasid südant, sest...

Kell kuus sama päeva õhtul poleks tüdrukud poisie küll kuidagi ära tundnud. Poistest olid perenaised saanud. Jaak puhastas heeringaid, Ants määris võileibu, Jaan diendas lihamasinaga, aga Peeter... Tema küpsetas vahuleid ja kõrvetas neist ainult kaks tükki ära.

Ning kui tüdrukutele valmistetu lõpuks degusteerimiseks anti, jäid viimased poiste kätetööga rahule. Eriti hinnas oli Peetri «toodang». Suurt heameelt valmistisid neidudele ka kingituseks saadud jonnipunnid.

Kui kell oli kaksteist pauku löönud, kõhatasid piduperemehed tähendusrikkalt. See oli märgiks, et lust on lõppenud ning tüdrukutel ei jäänud muud üle, kui hakata nõusid pesema.

A. RIISENI tekst ja fotod

JÕUTI KOOLIPOISIHKKA

Nädalavahetusel pühitses Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering oma seitsmendat aastapäeva. Selle tähistamiseks korraldati teaduslik konverents.

Avasõnaga esines meie ringi teaduslik juhendaja Jaan Eilart, kes meenutas lühidalt ringi asutamist, esimest presidenti ja aktiivset ringi asutajat Leonhard Jaansonit, ning puudutas muuhulgas ka ringi tähtsust noorte loodushuviliste kasvatamisel.

Pärast seda kuulati ära viis ettekannet.

Metsamajanduse osakonna IV kursuse üliõpilane Uno Elmsaar kandis ette oma töö «Peipsi põhjaranniku metsade kujundamisest puhkemaastikuks». Ta andis kõigepealt ülevaate puhkemaastiku metsadest kui erilisest metsakategooriast üldse, tõi välja põhjused, mis räägivad Peipsi põhjakalda puhkemaastikuks muutmise kasuks ja esitas täieliku programmi ümberkorraldustest, mis selleks tuleb teha. Tööd oli tehtud tublisti — uuritud kohapealset mullastikku, vee-režiimi, metsatüüpe ja muid vajalikke tingimusi.

Järgmisena rääkis Viidumäe Riikliku Looduskaitseala juhataja meie lõpetanu Mari Reitalu «Tagamõisa botaanilise keeluala taimestikust». Ta näitas, miks antud ala keelualaks muudeti ning andis täieliku pildi sealset kuulsast Saaremaa puisniidust. Põhjalikule tööle lisandusid veel head oraatorivõimed, mis tagas ettekande kujunemise konverentsil menukamaks.

Kolmandaks oli ettekanne geograafiaosakonna III kursuse üliõpilaselt Helve Rimmelilt. Ta rääkis meie kõige suuremast (9900 ha) ja kõige nooremast maastikulisest keelualast — Vooremaast. Kirjeldas seda kogu maailmas kujunemiselt ainulaadset ala, märkis ära tööd tema kaitseks ja andis põgusa ülevaate Vooremaa tekkest mannerjää liikumise tulemusena. Puudutas ka rahvapärismuslikku tähtsust, mis seoses Kalevipoja muistenditega oli lisaks geoloogilisele haruldusele teiseks tema kaitse alala võtmise põhjuseks.

Järgnes ettekanne meie põlevkivibasseini töötavalt lõpetanult Maie Mendikult, kes rääkis Kurtna järvedest ja nende ümbruse kasutamisest põlevkivibasseini elanike puhkuse veetmise paigana. On ju kohalik tuhamägede ümbrine loodus muudetud peaaegu surnud maastikuks, mistõttu on looduslikult kaunite kohtade külastamine eriti vajalik. Peale maastiku põhjaliku kirjelduse käsitleti ka ümberkorraldusi, et antud ala muuta puhke otstarbel paremini kasutatavaks.

Viimane ettekanne oli agronoomiaosakonna IV kursuse üliõpilaselt Vilja Okasmetsalt: «Ülevaade A. Kurvitsa looduskaitse all olevast selektsiooniala kujunemisest». Töös kirjeldati A. Kurvitsa poolt aretatud paremaid sorte, nende omadusi ning saamislugu. Nagu ettekandja ise ütles, ei käsitletud töö kõiki vajalikke sorte, kuid uurimuste jätkumine laseb loota, et sellest kujuneb väärtuslik dokument aretaja töö kohta.

Pärast teaduslikke ettekandeid kuulati ära ringi presidendi Jüri Jagomäe aruanne. Tehtud oli tublisti, kuid ei jäetud mainimata ka üksikuid puudusi, mille arvestamine võimaldab edaspidi tegevust veelgi paremale järjele seada. Eks ütleb ju va-

nasõnagi, et vigadest õpitakse.

Kuulutati välja ka ringi esimese esimehe L. Jaansonit nimelise preemia saajad, kes seejärel selle preemia esimeste laureaatidena läksid süütama küün-laid tema kalmul. Preemia antakse parimate tööde eest maastike planeerimisel ja looduskaitsealaste uurimiste valdkonnas. Esimesteks selle preemia väärilis-teks tunnustati M. Reitalu ja U. Elmsaari.

Konverentsi lõpul kinnitas ringi auliige Eesti NSV teeneline kirjanik Erni Krusten aktiivse-matele noortele liikmekandidaatidele rinda luuderohulehekujulise märgi — meie ringi põhimõ-tete sümboli. Seeläbi olid nad tunnustatud täisõiguslikeks ringi liikmeteks.

Eesti NSV Looduskaitse ja Metsamajanduse Peavalitsuse esindaja andis ka president J. Jagomäele ja asepresident T. Muugale kätte autasuna Eesti NSV looduskaitsemärgid.

Pärast ametlikku osa oli pidulik koosviibimine, kus lasti pere-naiste käetööl hea maitsta, tões-tati loodusesõprade laulu- ja nal-jaarmastust ning anti voli lus-takale jalakeerutusele. Ühesõna-ga — veedetud lõbus õhtu.

M. KAAL,
bioloogiasakonna I kursus

Fotodel: (ülal) konverentsist osavõtjaid; (all) ringi teaduslik juhendaja J. Eilart ekskursioonil seletusi andmas.

MEIE RING

1957. a. võeti Eesti NSV-s (esi-mesena NSV Liidus) vastu vaba-riiklik looduskaitse seadus, mille alusel loodi looduskaitsealad, ala-lised keelualad ning võeti kaitse alla sajad huvitavad objektid ja loodusmälestusmärgid. Perioodi-kas hakkas ilmuma rohkesti vas-tavasisulisi artikleid. Rahutuhin-gelised üliõpilased ei jäänud siin-gi kõrvale. Tekkis mõte luua loo-duskaitsering, mille eestvedajaiks said EPA-st L. Jaanson, K. Pild, T. Frey ning TRÜ-st M. Vabar ja J. Rimmel. 13. märtsil 1958. a. tulidki kokku 60 inimest ning pa-nid ägeda koosolekuga aluse Tar-tu Üliõpilaste Looduskaitseringi-le. Ringi teadusliku juhendamise võttis oma õlgadele J. Eilart, kes on väsimatu energiaga seisnud ringi eest juba seitse aastat.

Jah, meie ring jättis seljataha eelkooliea viimase aasta — sai seitsme-aastaseks. Selle aja jook-sul on 60-liikmeline ring kasva-nud 220-liikmeliseks.

Algusest peale on ringi koos-seis olnud võrdlemisi kirju. Esin-datud on peaaegu kõik TRÜ ja EPA teaduskonnad, kuid neid eri-neva spetsialiteediga inimesi ühendab armastus looduse vastu. Ringi eesmärgiks on kasvatada aktiivseid loodusesõpru, omanda-da teadmisi looduse ratsionaalsest kasutamisest, maastikuhooldusest, uurida ja avastada looduskaitse-objekte, õppida nägema ja tund-ma loodust.

Töö ringis toimub koosolekute-na, mis on üldiselt teoreetilist laa-di, ja matkade või ekskursiooni-dena. Viimaste käigus on püütud haarata kõike loodus- ja kultuu-rilooliselt huvitavat.

Looduskaitsering on saanud suunavaks ka ringi liikmete tea-duslikus töös. Mitmed ringi liik-med on teinud oma konverentsi-, kursuse- ja diplomitööd loodus-kaitseprobleemidest. Uurimistöe-des saavutasid sel aastal häid tule-musi U. Elmsaar (metsamajan-duse IV kursus), V. Okasmets (agronoomia IV k.), H. Rimmel (geograafia III k.) ja E. Muuga (geograafia IV k.).

Meie ringil on palju sõpru, kel-lega ring on tihedalt seotud. Kes meist ei mäletaks huvitavaid koh-tumisi V. Pansoga, E. Krusteniga, O. Kanglaskiga, dotsent E. Vapriga, prof. J. Piiperiga, D. Vaarandiga jt. ning koostööd Tartu koolides «Roheliste Maski-dega».

Ringi märgiks on luuderohu leht, mille peal on tähed «LK». Seda märki kannavad ringi liik-med, auliikmed ja kunagised liik-med.

Tore oleks, kui suureneks veel-gi rohelise lehe kandjate arv ja «...tugevneks rohelise lehe üht-sus», nagu seda ütles ringi eks-president A. Marvet.

Ringi juhatus

Muljeid Aakrest

Kui pühapäeva õhtul rongiga taas Tartusse jõudsime, siis võis ütelda, et oli jälle üks tore üritus Tartu Üliõpilaste Loodus-kaitseringi pere poolt organi-seeritud. Jah, üks õppeeksur-sioon Aakre metskonda rikastas meist nii mõndagi uute teadmis-tega tööst, mida tehakse ühes Eesti esimeses jahimajanduslikus metskonnas. Hiljem aga põgus tutvus «jäljeraamatuga» metsas ja põllul andis nii mõnelegi juurde teadmisi selle kohta, kes siin käis ja mis sellel käijal plaanis oli.

Aakre metskonnas tegeldakse praegusel momendil faasanite ja põldpüüde kasvatamisega. Faa-sanid on toodud meile Valge-vene NSV-st, põldpüüd aga kuu-luvad kohalikuks ornitofaunasse. Faasaneid kasvatatakse siin sel-leks, et hiljem rikastada meie metsi uue jahinduslikult tähtsa linnuliigiga.

Peale selle on metskonna töö-tajate hoole all veel 2 mets-siga, 2 põdravasikat Miku ja Mai ning 3 metskitsekest. Selle kohta võib öelda, et nagu «laste-kodus», kus «metsaorvud» on leidnud peavarju ja toitu.

Kuid sellel on ka teaduslik otstarve: uuritakse kahju suu-rust, mis loomad oma toitumi-sega metsale teevad, et selgitada optimaalne populatsiooni tihe-dus.

Ent mitte ainult metsaorvud, vaid ka nende metsade põlis-

Statistikakillud

Ringi seitsmendal aastapäeva tähistamise puhul avaldame mõningad andmed ringi viima-se tööaasta kohta.

...ringi liikmeid on praegu 137 ja liikmekandidaate 72.

...kõige enam on ringi liik-meid metsamajanduse osakon-nast: 32 liiget ja 13 liikmekan-didaati, teisel kohal on biolo-gid 31 liikme ja 12 liikmekan-didaadiga, sellele järgnevad agronoomid, geograafid jt.

...üldse osavõtt 1964/65. tööaasta koosolekustest on ol-nud 850.

...iga koosoleku külastata-vus oli keskmiselt 44 osavõt-jat.

...ringi ürituste osas võist-lesid ringi töökoosolekud huvi-tavate ekskursioonidega; seis 10:11 oli ekskursioonide ka-suks.

Looduskaitseringi ekskursioon tutvub Tamme-Lauri tammega, mis kuulub looduskaitse alla.

OOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOO

Tartu Üliõpilaste Looduskaitse-ringi järjekordne kokkutulek on reedel, 19. märtsil Vanemuise tn. 46 (geograafia-auditooriumis) kell 20.

KOHTUMINE LUULETAJA D. VAARANDIGA.

elanikud — graatsilised mets-kitsed on muutunud viimasel ajal eriti julgeks — tingitud kindlasti sellest, et igatväine loomade söötmine harjutab nad peagi tingimustega, mis talvel osutuvad nende elu kergendajaks. Ja kas pole ilus vaatepilt, kui

kitsed näidissöödasõimede väl-jaku juures lubavad end lähe-dalt vaadata (20—30 m pealt). «Linnalapsele» on see ju tore vaatepilt — näha 2—3 metskitse korraga.

Pühapäeval suusamatkal mööda metskonda leidis igauks endale midagi: toredad mäesõidud, haavikuemanda ja reinuvaderi põnevad jäljehaagid ning kasvõi mähedalt naeratava kevadise päikesega, kelle pilgud sätendaval lumel tagasi peegeldusid. Ja isegi see, kui pärast «salto mortale't» oli vaja matka jätkata jalgsi, ei suutnud meie rõõmsat tuju vä-hendada.

Pärast suusamatka ootas mets-konnas tuliselt lõhnav vabarna-varreete ja maitstes hästi kaasa-võetud toit.

Ning siis taas suuskadele — ees seisis 9 km pikkune suusa-retk Puka raudteejaama. Tänu «metshaldja kelmustele», kes oli teele seadnud lugematul hulgal kiisatusi, jõuti jaama viimasel momendil. Ja mõnuses rammestuses vagunirataste mo-notoonse müra saatel tagasi sõites mõtlesid kõik kindlasti: «Oleks selliseid pühapäevi roh-kem!»

JUTS LOODUSESÕBER

Mis toimus Toomel?

Raamatukogu ruumide äärmisest ülekorkumusest tekkinud avariilukorra likvideerimine on valmistanud juba terve aasta palju muret, tekitanud tööd ning nõudnud hulga hoolt ja vaeva peaaegu kogu ülikooli kollektiivilt. Rääkimata sellest, et raamatukogu sulgemine üheks pikaks (23. märts — 1. sept. 1964. a.) ja teiseks üsna lühikeseks (8. veebr. — 1. märts 1965. a.) perioodiks takistas tõsiselt kõiki teaduslikku tööd tegevaid inimesi Tartus.

Avariilukorra likvideerimiseks oli vaja tõsta hoone kandevõimet täiendava toetuse paigaldamisega, lõpetada I korrusel toimuvad ümberehitustööd ja siis vähenda koormust, osalt 30%, osalt 50% võrra maja teatud osades. Selleks tuli leida täiendav hoiukoht (väljaspool Toome raamatukogu) umbes 570 000 köitele. Ruum saadi (mitte kerge vaevaga) Sõbra tänaval, kuhu kiiruga ehitati kerge vahelagi ja kahekorruselised riiulid raamatute paigutamiseks.

Raamatute ümberpaigutamine raamatukogus on suurt töökulu, täpsust ning hoolikust nõudev töö, sest iga üksiku raamatu koht raamatute paigutamise üldises süsteemis peab jääma muutmataks. Oli vaja silmas pida ka

seda, et pärast koormuse vähen-damist saaks raamatukogu oma tööd enam-vähem normaalselt jätkata. Selleks lähtuti põhimõte-test — ümber tuleb fonde tõsta ainult niipalju, kui hädapärast vajalik; hoiduda fondi liigsest kil-lustamisest; varuda võimalikult ruumi ka juurdekasvule; parema-tesse hoidlatesse paigutada väär-tuslikumad fondid; enam kasuta-tavamad fondid käepärasemasse kohta. Sõbra tänavale otsustati viia reserv-vahetusfond, osa vähem kasutatavaid fonde (usu-teaduslik ja vanem ajaloo-alane kirjandus, osa dissertatsioonid jne.) paigutada Õpperaamatuko-gu hoidlasse ja uuem kirjandus lugemissaali alla ümberehitata-vasse hoidlasse ning ühendada see abonemendiga väikese tõstu-ki abil.

Oli vaja ümber tõsta ca 1 600 000 köidet, sellest vedada Sõbra tänavale kuni 400 000 ja Õpperaamatukogusse umbes 170 000 raamatut. Selleks planeeriti kogu kollektiivi ja 25 abilise töö 2 kuu jooksul.

Ümberehitustööd Toomel ei saanud valmis lubatud ajaks ja nii lõpetati suvel vaevald ning kõik võimalikud sisemised ümber-paigutused. Kuigi koormuse vä-

hendamine ei ol-nud lõpetatud, avati raamatu-kogu rektori kor-ralduse alusel 1. septembrist. Ülikooli kapi-taalehitusosakonnal kulus ehi-tustööde lõpetamiseks maja I korrusel ettenägematult palju aega, kõik lubadused ja au-sõnad muutusid kehtetuiks ja 5. mai asemel 1964. a. sai ehitus vastuvõetuks alles 5. veebruaril 1965. a. Niisiis sulgesime raamatu-kogu käesoleva aasta veebruaris koormuse vähendamise ja raama-tute ümberpaigutamise lõpetami-seks. Jälle tulid majja abilisid, läks käiku «maailma kõige pik-kem kett», raamatud rändasid oma uude asukohta käest kätte, neljandalt korruselt esimesele jne. Samal ajal toimus sanitaarremont ja raamatukogu vestibüül, luge-missaalid ja osa tööruume said avamiseks endale uue ja puhta näo. Lõppes raamatute ümberpaigutamine ja ülekorkumuse likvi-deerimine valdavas osas.

Nii suvel kui ka nüüd abista-sid teaduskondade ja kateedrite inimesed: õppejõud, aspirandid, abiõppepersonal kui ka üliõpilased. Sellejuures näitasid eriti head tahet Füüsika-Matemaatika-teaduskond ja selle prodekaan Tani. Suure kaasaelamisega võt-si raamatukogu muredest osa sa-ma teaduskonna vanemõpetaja raamatukogu nõukogu liige sm. (Järg lk-1 4.)

Mis toimus...

(Algus lk-1 3.)
Ilomets, abistades nii nõuga kui ka jõuga ning samuti tööjõu organiseerimisel. Tublit tööd tegi Arstiteaduskonna rahvas, eeskujuks oli neile dekaan sm. Saarma, kes suvisel raamatute vedamisel suutis peale ja maha laadida tööpäevas 3 koormat raamatukaste. Kõike head ja väga head saab öelda meid abistanud Arstiteaduskonna vene rühma üliõpilaste kohta. Ajaloo-Keeleteaduskonnale, kes samuti näitas head tahet raamatukogu abistamisel, valmistast vastupidi vene filoloogias osakonna üliõpilaste töölesuunamine ületamatuid raskusi. Oma abist ei oelnud ära ka administratiiv-majandusosakonna rahvas, prorektor sm. Simm üritas koguni dekaan Saarma rekordi purustamist. Teistest tagasihoidlikumad olid oma abistamistahet väljendamisel Kehakultuuritea-

duskond ja Õigusteaduskond. Kokku abistati raamatukogu ligi 2000 tööpäevaga. Selle eest kõigile asjaosalistele veel kord raamatukogutöötajate ja kasutajate suur-suur tänu!

Raamatukogu tõmbab nüüd pärast ülekoormuse likvideerimist ja sanitaarremonti kergehõltselt hinge. Ometi ei ole tingimused tööks kaugeltki normaalsed (fondide killustatus mitmesse hoonesse, tööruumide kitsikus). Raamatukogu juurdekasvu arvestades jätkub uute raamatute paigutamiseks ruumi maksimaalselt 2,5 aastaks. Kas siis ei tule jälle hakata ülekoormust tekitama? Uue hoonetehitamislootust on alles järgmise viisaastaku lõpul.

Praegu aga ütleme kõigile külastajatele koos nende soovide ja muredega tere tulemast!

L. PEEP,
raamatukogu direktor

Hea tujuga

8. märtsi õhtupoolik. Tütarlastel olid tikk-kontsaga saapad, karvase kraega mantlid ja käes — suusad. Üsna varsti marssisid asjalikult millegi üle aru pidades mööda poisid. Neil kah — suusad käes!

Järgmise päeva hommik. Teised ruttavad loengule, eilsed suuskadega kõndijad aga raudteejaama.

Rong pidi just liikuma hakama, kui korraga — hele kiunuv vihin, ehmunud näod ja üldine arusaamatus.

Oi! Ainult üks ettevaatamatu liigutus ja — hädapidur! Onneks see palju pahandust kaasa ei toonud. Pigem vastupidi — õnn hilinejatele! Oh, meie vaesed poisid küll! No kes pagan käskis teil nii kaua magada ja tuba mööda ringi kohmitseda! Vaat nüüd, jäitegi ilma piletit, pidite suure pabinaga vaele

perroonile jooksma ja kápuli hirmsa vaevaga üle astangu ro-nima, et õigele rongile pääseda. Tänu meile viivitas rong minutit pool ja te jõudsite endid vagunitrepist üles vinnata.

Jõudsite Elvasse. Suusad alla! Üle mägede, läbi ilusa talve-ehtes metsa, üle järve jõudsite Vapramäele. Kuskilt tuli ettepanek: «Sõidame edasi Vella-verrel!» Ega midagi, keerasime aga suusaninad sinnapoole. Vel-lavere onud just eriti külalis-lahked ei olnud. Pakkusid pal-jast kuuma vett. Aitüma sellegi eest.

Hea tujuga libisesime Elva poole tagasi.

Ka tagasiteel rõkkas meie va-gun laulust. Küll see Tartu on ikka Elvale lähedal!

E. NAPITS,
bioloogiaosakonna I k. üliõpilane

Võitsid Tartu, TRÜ ja Kivistik

Selline pealkiri on viimasel ajal muutumas juba traditsiooniliseks. Ka käesoleva aasta vabariigi märkesuusatamise võistlustel Harju rajoonis Voosel jäi see täies ulatuses püsima.

Pühapäeva varahommikul kihas Voose rahvamaja ümbrus võistlejatest. Kõigile tegi muret üksainus tõsine probleem: «Mil-line ilm tuleb täna?» Kell 11 asusid esimesed võistlejad rajale. Numbriga 100 asus esimesena stardijoonel ka meie keemiaosa-konna I kursuse üliõpilane Jele-na Virkunen. Kõige edukamalt tuli toime sulaks muutuval rajal 12 km pikkuse (4 KP) distantsi läbimisega Eha Teppo (Rapla raj.) — 1:50.25 (21 karistusminu-tit). Järgnesid Maire Jaanre (Harju raj.) 1:50.57 (11) ja Mai-mu Kusov (ETKVL TSK) 1:54.06 (9). «Must päev» oli meie Spordi-klubi võistlejal Asta Tingasel. 10-millimeetrilist viga pole tal enam ammu juhtunud. Kokku-võttes tähendas see aga 4. kohta ajaga 1:54.16 (10). Järgnesid: 5. Helle Engel 1:58.18 (21), 6. Rutt Aimla (FAI) 2:01.34 (31), 7. Urve Noodla 2:01.38 (31). Anne Palge oli 13., Mall Paju 22., Aino Tuh-kanen 29., Milvi Pajuste 32., Je-lena Virkunen 35., Reet Raig 38. Tänu ühtlasele esinemisele võit-sid meie naisvõistlejad kõik võist-kondlikult arvestused.

Meeste rada oli seekord 20 km pikkune (4 KP). Arne Kivistik läbis võistlejaterivi eesotsas ras-ke, orientiiridevaese ja tublit suusavalitsemist nõudva raja kiiresti ja kindlalt. Aeg 1:54.46 (8) kindlustas talle kuldmedali. Jär-gnesid «Eesti Tööstusprojekti» võistlejad Enn Virkus 2:03.57 (17) ja Heino Kask 2:08.49 (15). Teiste meie Spordiklubi võistlejate ko-had väljenduvad järgmistest arv-udes: Vello Raudsepp 19., Ilmar Kask 20., Aare Kutsar 27. jne.

Mitmekordses paralleelarves-tuses oli meie võistkondade saak päris rikkalik. Parim linn oli Tartu, rajoonidest Harju, spordi-ühingutest «Kalev», spordiklubi-dest TRÜ ja kehakultuuri-kollektiividest Eesti Põllumajan-duse Akadeemia. Kahju, et meie Füüsika-Matemaatikateaduskonna meesvõistlejad Kärner ja Karu ei jõudnud Rakverest suusatamise karikavõistlustelt kohale sõita. Siis oleks olnud lootusi ka kehakultuurikol-lektiivide osas edukalt esineda (teaduskonna naiskond oli üle-kaalukalt teistest parem). Ainuke täiskoosseisuline võistkond oli meil Bioloogia-Geograafiaosakon-na II kursusel. Esialgu jäid aga kogemused veel napiks, et konkureerida pealinna suurte keha-kultuurikollektiivide I järgu sportlastest koosnevate võistkon-dadega.

V. RAUDSEPP

Lektor-propagandistid!

Lektor-propagandistide osakon-nas toimub järjekordne õppus teispäeval, 23. märtsil. Dotsent H. Riik oja annab ülevaate po-pulaarteadusliku loengu koosta-mise ja ettekandmise põhialus-dest. Kõigil lektor-propagandisti-de osakonna ja rahvusvaheliste suhete ringi liikmetel palutakse koguneda õppuseks EPA fuajees-se kella 18-ks.

Dots. P. Prüller 60-aastane

25. märtsil saab 60-aastaseks üldfüüsika kateedri dotsent Paul Prüller.

Keskhariduse sai P. Prüller Tallinna I Reaalkoolis, mille lõpetas 1924. a.

Pärast reaalkooli lõpetamist astus ta õppima Tartu Ülikooli Matemaatika-Loodusteaduskonna matemaatikaosakonda, mille lõpetas 1928. a., ja sellele järgneva didaktilis-metoodilise seminari 1929. aastal. 1932. a. omandas P. Prüller magistrakraadi mate-maatika alal.

Pärast Ülikooli lõpetamist töö-tas P. Prüller 1928.—1940. a. kind-lustusmatemaatikuna ühistegeliku kindlustusseltsis «Eesti» Tar-tus ja oli ühtlasi 1938.—1940. a. õppeülesandetäitja kindlustus- ja finantsmatemaatika alal Tartu Ülikooli Majandusteaduskonnas ja 1941. a. Eesti NSV Rahvako-missaride Nõukogu Asjadevalit-suses rahanduse ja kapitaal-mahutuste osakonna konsultandina. 1941.—1943. a. töötas P. Prüller õpetajana. 1947. a. sügisest peale töötab P. Prüller Tartu Riiklikus Ülikoolis üldfüüsika kateedris algul vanemõpetajana ja hiljem dotsendina.

Tema põhiline uurimisala on atmosfääriionisatsioon ja elektro-aerosoolid seoses hügieeni probleemidega. Eriharrastusena on ta uurinud Tartu Ülikooli füüsika-kateedri ajalugu ning eesti rahva-astronoomiat.

Õppetöös on ta viimastel aastatel erilist hoolt üles näidanud noorte füüsikaõpetajate etteval-mistamisel, lugedes neile füüsika õpetamise metoodikat ja juhendades keskkoolides pedagoogilist praktikat ning katsetehnikat.

Varemail aastatel on ta suure püsivusega kaasa aidanud üld-füüsika kateedri õppetöö organi-seerimisele.

Tal on silmapaistvaid teeneid tiheda koostöö loomisel Tartu

füüsikute ja arstide vahel. Tema oli esimesi, kes oma ette-kannetega enam kui kümme aastat tagasi äratas huvi aeroioni-satsiooni probleemide vastu Tar-tu arstide peres.

Intensiivse õppetöö ja huvita-vate populaarteaduslike ette-kannete kõrval on ta suure hoo-lega teinud teaduslikku tööd. Trüki on seni avaldatud 27 tea-duslikku artiklit, neist 11 ülelii-dulistes väljaannetes. Teaduslik-kudel konverentsidel on ta esine-nud 20 ettekandega, kusjuures 6 ettekannet on peetud üleliidu-listel konverentsidel.

Soovime juubilarile veel palju jõudu ja energiat, et edukalt jätkata nii õppe- kui ka teadus-likku tööd ja lõpule viia oma ula-tuslik uurimistöö atmosfääri ioni-satsiooni alal.

TEATRISÕBRAD!

Homme, 20. märtsil kl. 12—14 on viimast päeva TRÜ ameti-ühingukomitees müügil piletid teatrikülastuseks dramatiseerin-gule «Raudsed käed», mis eten-dub 28. märtsil kl. 12.

Armastust ja õnne kogu eluks!

EDA OLLISSAART

ja

VÄINO RIISMAT

õnnitleb raviosakonna

VI kursuse.

RAADIOLOENGUD

Kolmapäeval, 24. märtsil

1. Kõigile II kursuse üliõpilas-tele dots. Johannes Kalitsa loeng «NLKP sotsialistliku riigi arengust».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» (VII).

Reedel, 26. märtsil

1. Inglise filoloogia III—IV kur-suse üliõpilastele dots. Oleg Mu-ti loeng «Ülevaade inglise lek-sikograafidest ja nende tööst» (II).

2. Kõikidele sotsialismi poliiti-list ökonoomiat õppivatele üli-õpilastele vanemõpetaja Ülo Va-naa s e m e loeng «Põllumajan-dusliku tootmise intensiivistami-se teed».

Avaldame siirast kaastun-net Girs Špunginile tema

ISA

surma puhul.

Kursusekaaslased

Toimetaja: J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту-ского государственного университета. Hars Heldemanni nlm. trükikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. Oskis-numbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2299. MB 0J297.

KVN • KVN • KVN

Laupäevaõhtuse KVN-i teemaks oli «Meenutades naistepäeva». Seekord tulid võitjaks «KPTPK» ja «Шнпуу».

Fotodel: Karud pannakse tantsima — nüüd ei saa poisse kuduma! Mis sellest, et algul oli vardal 50 silma, hiljem 62...

Loosungeid-plakateid olgu järg-misel võistlusõhtul niisama palju ja rohkemgi!

RSR

Esmaspäeval, 22. märtsil kogu-nevad RSR-i kommentaarid järjekordselt kohvilaua taha, et ühiselt vaagida sotsialismi ehi-tamise doktriine, mida propa-geerivad Alžeeria revolutsiooni ja Baasi partei liidrid, Saudi Araabia arvukad printsid, Bir-ma, Mali ja Gaana riigitegela-sed, India, Tuneesia ja Senegali valitsevad ringkonnad. Kas on võimalik sotsialismi üles ehi-tada ilma proletariaadi dikta-tuurita, marksistlik-leninliku partei juhtimiseta? Kõik, kes tunnevad huvi nende ja teiste probleemide vastu, on teretul-nud ülikooli kohvikus kell 18.

KVN • KVN • KVN

KONVERENTSI KAVA

Avaplenaaristung 1. apr. kell 17 TRÜ aulas.

Sektsioonide istungid 1.—3. apr. eriprogrammi kohaselt.

Suur diskussiooniõhtu 1. apr. kell 19 TRÜ kohvikus.

Ekskursioon küalistele Tõraverre 2. apr. kell 9.

Rahvaste sõpruse õhtu 2. apr. kell 20 TRÜ klubis.

Lõpp-plenaaristung 3. apr. kell 15 TRÜ aulas.

Küalistele ja ÜTÜ aktiivi väljasõit Käärikule 3.—4. apr.

Tahta tähendab kõike jõuda

Kui Ene Pärnu 2. Keskkooli «kullaga» lõpetas, oli ta kahe vahel: kas sport või keemia? Mõlemad alad kõitsid üheväärselt ja tulemusedki olid kummaski kõrgetasemelised. Vabariiklikul keemiaalasel olümpiaadil tuli Pärnu 2. Keskkool kaks aastat järgemööda võitjaks. Viimasel korral oli Ene vabariigi 4. keemik. Ja spordis ei suudetud Pärnu linnas naljalt Ene vastu saada. Tema «naelaks» olid kaugus, kõrgus ning jook-sud siis ja ka praegu.

«Kõrgushüpe köidab siiski kõigest rohkem...» Praeguseks tagajärjeks on 1.60 m, aga eesmärgiks... Jah, eesmärgid. Ene Rampe on selleks liiga tagasihoidlik, et pikalt-laialt neist rääkida. Pealegi on nii, et küllap aastad ja saavutused seda isegi näitavad. Nii korda nädalas paneb Ene dressi selga ja algabki treening Fred Kuudu juhendamisel. Juba seegi on hinnatav nähtus, kui ollakse 1. järgu sportlane, vabariigi kergejõustikukoondise liige ja... 3. kursuse tublimaid keemikuid.

«Kui trafaretset väljendust kasutada, siis huvi keemia vastu sai alguse juba ammugi. Meil ei olnud ülihäid võimalusi keemialaboratooriumide näol, aga meil oli õpetaja Eha Ruven, kes armastas oma ainet. Meilegi jätkus ja jätkub tema entusiasmist üsna kauaks... Ausalt öeldes, meil oli liiga hea õpetaja, et minna õppima midagi muud kui keemiat.» Ene Rampe õpib orgaanilise keemia analüütilis-biokeemilises suunas. Lihtsas keeles väljendab see seda, et nende põhiülesandeks kujuneb looduslike objektide uurimine.

ÜTÜ konverentsil esineb Ene ettekandega teemal «Maamürkide amiinhappelise koostise määramisest», «Aeg läheb imelikult kiiresti...» ÜTÜ konverents on päris läve ees juba, mul aga teema

Järelokaja

TRÜ orientalistikakabinet sai neil päevil kirja ühelt osavõtjalt, Leningradi Riikliku Ülikooli Kaug-Ida ajaloo kabineti töötajalt Eva Jakovlevna Ljusternikult, milles muu hulgas öeldakse: «Tegin oma kateedri koosseisul ettekande teaduslikust konverentsist Tartu ülikoolis.

Kõik kateedri liikmed, samuti ka Idateaduskonna dekaanat, märkisid rahuldusega üha tugevnevaid sidemeid meie ülikoolide orientalistide vahel. Ootame teie ettepanekuid edasiseks koostööks. Parimate soovidega E. Ljusternik.»

ALGAB ÜTÜ KONVERENTS

1.—4. aprillini toimub järjekordne, seekord juba kahekümnes Üliõpilaste Teadusliku Ühingu konverents. Istungid erialasektsioonides algavad neljapäeval, 1. aprillil kell 12, kusjuures mitmes teaduskonnas vabastatakse istungite ajaks vanemate kursuste üliõpilased loengutest ja suunatakse kuulama konverentsi ettekandeid ning osa võtma ettekannetele järgnevast diskussioonist. Teaduslikke ettekandeid on TRÜ üliõpilastelt seekord ligi 300, neile lisandub umbes 50 külalisesinejat vennasvabariikide mitmetest õppeasutustest. Täpse ülevaate sektsioonides toimuvatest istungitest annab rotaprintiväljaandes ilmuv konverentsi programm.

Neljapäeval, 1. aprillil kell 17 toimub ülikooli aulas konverentsi avaplenaaristung. Siin pöördub teadlaste noorima põlvkonna poole TRÜ rektor prof. F. Klement. Plenaaristungil toovad tervitust algavale konverentsile Moskva, Leningradi, Tbilisi, Jerevani, Dušanbe, Grodno, Riia, Vilniuse ja teiste õppeasutuste ÜTÜ-de esindajad. Avaplenaaristungil kuulatakse ka teaduslikke ettekandeid. TRÜ Oigusteaduskonna IV k. üliõpilane J. Kaarma esineb teemal «Koloniaalsüsteemi likvideerimine ja rahvusvaheline õigus». Külalisesineja B. Sisjan Jerevani Pedagoogilisest Instituudist kõneleb teemal «Tartu ülikool ja 19. sajandi armeenia mõtlejad».

Samal päeval kell 19 algab TRÜ kohvikus suur diskussiooniõhtu teemal «Teadus ja inimkonna tulevik».

ÜTÜ nõukogu loodab üliõpilaste aktiivset osavõttu nii sektsioonide istungeist kui ka plenaaristungist ja diskussiooniõhtust.

kallal veel vaja töötada. Just iga-sugused katsed laboratooriumides võtavad aega.»

Et keemikud ja füüsikud on töökas rahvas, seda teatakse. Ometi jääb filoloogile tihtipeale arusaamatuks, mis jõud küll sunnib hommikust õhtuni katseklaaside taga istuma, silmavaade teraselt pinevil ja peas üksainus mõte: «Kui ainult välja tuleks...»

Ene, ÜTÜ orgaanikaringi vanem, oskaks selle imelise jõu täielikult ära seletada.

«...armastus õpitava aine ja tulevase elukutse vastu, see, mis sunnib ikka ja jälle kordama valemeid ja avastama midagi erakordset igas katses.»

«Kas sa ikka jõuad oma ettekandega?» «Peab...» vastab Ene napsipõlaliselt. Vaatan ta tahtekindlasse näkku ja mõtlen Ene kursusekaaslaste sõnadele:

«Tema puhul tahta tähendab alati kõike jõuda...»

Ene heidab kärsitu pilgu avatud õpikule ja võtab sullepa kätte. Ees seisab veel palju tööd.

S. ENDRE

Võitjad selgusid

Keskkooliõpilaste ülevabariigilisel täppisteaduste olümpiaadil saavutas esimest korda üks osavõtja kolmikvõidu: Tartu 5. Keskkooli 10. kl. õpilane Mihkel Aul tuli esimeseks nii keemias, füüsikas kui ka matemaatikas. Teise koha said: keemias Rein Mäll (Tartu 5. Keskkoolist), füüsikas Vladimir Nõmm ja matemaatikas Mihhail Popov (mõlemad Tallinna 6. Keskkoolist).

Kirjandusalasel konkursil saavutasid esikohad 10. kl. õpilane Jaan Unt Tartu 1. Keskkoolist ja vene grupis Emma Rabinovitš Tallinna 19. Keskkoolist.

Mitte esimest korda

Rühmakaaslaste sünnipäev. Kas Villu ei tulegi? Ohtune aeg peaks ikka vaba olema. Kui tekib küsimus, kas ta siis õhtuti ja öösiti käib, selgub, et ta olevat järjekordselt kiirabis valves.

Päeval korralisel õppetööl. Ohtupoolikul eksperimentaalne teaduslik töö, kiirabi, peale selle töö Toome kirurgiakliiniku röntgenikabinetis, peale selle ÜTÜ teaduskonnakirurgia ringi vanem — et muheda nüoga sellist koormat kanda, peab olema kõvast puust mees! Ja seda paistab Villu Mölder olevat.

Ja ega koormus esimest kuud ega aastat selline ole! Aga Villu Mölder oma kutsumusekaaslastega vist ei oskagi linnunokatäie kaupa töötada.

Et käesolev auhinnatöö on Villu kaasaegsetel juba kolmas, see räägib mitte ainult sügavast huvist kirurgia vastu, vaid ka töökestest. Eelmised kaks tööd on saavutanud peale 1 auhinna tunnustuse nii vabariigis kui ka

kõikjal NSV Liidus, kus neid ette on kantud. Nii oli see ka viimasel Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate meditsiiniõppeasutuste üliõpilaste VII konverentsil Grodnos. Kohalikud õppejõud märkisid, et sellised tööd on neil kandidaadidissertatsioonid — eks see, kuigi veidi handicap lause, peegeldab nende töö tüsedat sisu.

Ka praegune uurimus käsitleb nagu eelnevadki südame ja vere-soonkonna kirurgia eri aspekte — nimelt «Bronhiaalse rõhu tõstmise mõjust koronarograafiale». Töö on jällegi eksperimentaalne, juhitud kiirelt areneva kirurgia praktilisest vajadusest, mistõttu nii eelmiste tööde kui ka arvatavasti selle töö edu ja huvitavus muutuvad mõistetavaks.

Ise ta oma tegevusest ei arva midagi. Teised väidavad, et ta on tubli.

On meil V kursusel selline mees...

L. KARU

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-ÜHINGUKOMITEE HAALEKANDJA

Reedel, 26. märtsil 1965

Nr. 8 [618]

XVIII aastakäik

FÜÜSIKA ja FÜÜSIKUTE ÕPETAMISEST

Ülikoolis õpetavad füüsikat kolm kateedrit: üldfüüsika, eksperimentaalfüüsika ja teoreetilise füüsika kateedrid. Mittefüüsikutele, kellel füüsika on vaid üheks õppeaine hulgas, õpetavad füüsikat peamiselt üldfüüsika kateedri õppejõud. Füüsika eriala üliõpilaste ettevalmistamisega tegelevad kõik kolm kateedrit. Juhtiv osa pedagoogide õpetamisel on üldfüüsika kateedril, teoreetike ettevalmistamise eest vastutab teoreetilise füüsika kateedri, ülejäänud füüsikud (neid on enamik) on eksperimentaalfüüsika kateedri hoolde all.

A. Füüsika õpetamisest mittefüüsikutele

Pärast oma füüsikakateedri loomist EPA-s 1962. a., mis oluliselt kergendas tööd ja parandas olukorda ruumidega üldfüüsika kateedris, õpetavad füüsikaosakonna õppejõud tabelis loetletud osakondade üliõpilasi:

Osakond	Loenguid+harjutusi (tunde)	Praktikume (t.)
Ravi-	84	69
Farmaatsia-	84	84
Bioloogia-	97	68
Geograafia-	72	36
Kaubandus-ökonoomia	70	30
Matemaatika-	100+30	70
Keemia-	300	200
Geoloogia-	170	70

Üldfüüsika kateedril tuleb teha õppetööd 20 praktikumirühmaga (ca 250 üliõpilast) kokku umbes 3000 õppetunni ulatuses aastas. Eksperimentaalfüüsikakateedril, kes õpetab füüsikat keemikutele ja geoloogidele, on vastavalt 7 rühma ja ligi 700 õppetundi koor-must.

Tabelist nähtub, et peale keemikute on teiste erialade üliõpilaste jaoks ette nähtud füüsikakursus väga väike. Niisuguse kursuse ulatuses saab õppejõud esitada ainult põhifakte füüsika

üldkursusest. Üliõpilaste eriala arvestamiseks ei jää siin praktiliselt mingeid võimalusi. Viimane asjaolu on aga väga oluline. Seda näitab kasvõi «Медицинская газета» nr. 16(23. II 1965) poolt avaldatud artikkel «Какая же физика нужна». Kiievi ülikoolis lahendati küsimus näiteks täiendava 30- kuni 40-tunnilise fakultatiivkursuse siseseviimisega. Meie ülikoolis on füüsika õpetamisel eriala spetsiifikat arvestatud peamiselt arstide ja keemikute õpetamisel. Arstide füüsikakursuses on eriala küsimusi sügavamalt käsitletud füüsikakursuse teiste põhilõikude arvel. Üht-teist on tehtud ka praktikumides. Peab tunnistama, et tänu uutele õppeprogrammidele ja vanemõpetaja V. Kargu aastatepikkusele tööle on arstidele loetav üldfüüsika kursus küllaltki otstarbekas. Teiste erialade üliõpilaste puhul kas pole õppejõud tundnud eriti huvi selle probleemi vastu või on sagedane õppejõudude vahetamine põhjustanud tähelepanematu eriala spetsiifika suhtes. Õppejõudude pingutused eriala arvestamiseks on väga vajalikud, kuid need üksi ei suuda kompenseerida füüsika õpetamiseks eraldatud aja vähesust. Arvamus, et siin midagi parandada ei saa kõrgemalt poolt kinnitatud programmide pärast, on minu arvates alusetu. Füüsika õpetamise praktika eksperimentaalfüüsika kateedri poolt keemikutele kinnitab vastupidist. Vaatamata sellele, et keemikutele on juba programmis ette nähtud tunduvalt rohkem tunde füüsika õpetamiseks kui teistel erialadel, oskasid keemiaosakonna kateedrid täiendavalt eraldada veel ligi kaks-sada tundi elektroonika aluste ja erialaga seotud füüsikaliste probleemide õpetamiseks.

Praegustes tingimustes on aga väga tähtis eraldada mittefüüsikutele füüsika õpetamiseks vilunud ja suurte teadmistega õppejõud. Seda on püütud võimaluste piires ka teha. Dotsendi kohusetäitjad A. Pae ja L. Tuvikene, vanemõpetaja V. Kark, O. Man-

(Järg 3. lk.)

LUGEJAD ÜTLESID OMA SÕNA

18. märtsi õhtul sai Kirjanike oma pere kahe autori (kassetis Maja uks päris mitukümmend «Noored autorid 1964» esinesid korda üliõpilasmütsis noorte ees tartlastest L. Seppel ja J. Kaplahti minna. Kogunemine töötas linski) värskeste värsivihikute huvitav tulla. Tegemist oli ju

(Järg 2. lk.)

PER ASPERA AD ASTRA

Uudismaa. Sulle on ta maailm, mida tuleb alles avastama hakata. Poolasajale ülikoolikaaslastele on see aga «meie planeet», nagu ka tuhandetele teistele üle kogu maa. Esimest korda läksid nad sinna 1954. aastal. Tookord ootasid viljapõllud. Seitse aastat tagasi aga läksid Moskva üliõpilased sinna kellu ja kirkaga. Algas ehitamine. Kerkisid terved asulad.

Möödunud aastal oli sellel «planeedil» 30 tuhat avastajat 34 linnast. Uut loodi 56 miljonit rubla eest (seega igaihe kohta 1840 rubla eest). Sellel aastal läheb sinna 11 liiduvabariigi 70 linna 170 kõrgema õppeasutuse üliõpilasi.

Ehitamisrõõm ja rännukihk on need, mis tõmbavad meid sinna kaugele. Mäletad, rääkisime elust, saatusest, sellest, mis teeb inimese tugevaks. Sa olid julge ja endas kindel. Sa tuled koos meiega ehitama, ehitama homset. See on meie, komsomoli ehitus. Kuid kas ei toimu seal kiiremini ka enda «ehitamine»? Kas rõõmud, nukrus ja unistused ei ole seal sügavamad? Piiritu avarus haarab Sind. Kristalliseerub paljugi sellest, mis siiani oli vormitu. Leiad uusi väärtusi.

Meie oleme šefiks Koktšetavi oblasti Stšutšinski rajoonile, kuhu Eestist siirdub 350 ehitajat. Alma materist pääseb sinna aga ainult sada. Seda sadat ootab ees raske katsumus — ennetähtaegne eksamisessioon.

Sel aastal on väljasõit 1. juunil ja tagasi saabutakse juba 25. augustiks. Kes soovib, võib osa eksameid lükata ka sügise peale. Eks igaüks pea koostama ise endale plaani.

Meie ülikooli rühma ees on palju kohustusi ka uudismaal, see tingib teatud kriteeriumid avalduste rahuldamisel. Eelkõige peab olema hea õppeedukus. Hinnas on ehituserialade oskajad, autojuhjad, kraanajuhjad, sanitaartehtnikud, elektrikud ja montaažitöölised; kunstilise isetegevuse entusiastidest akordionistid, muud pillimehed, peotantsurid, liikmed, konfertsed, deklamaatorid, solistid, rahvatantsijad. Vajatakse ka lektoreid, kes võiksid kõnelda pedagoogikast, käitumiskultuurist, rahvusvahelisest olukorrast, kultuuriküsimustest. Tütarlastest on eriti eelistatud need, kes tunnevad kokakunsti, kosmeetikat, oskavad soenguid teha ja korvpalli mängida.

Tule! Ootame Sind endi keskele!

ELKNÜ TRÜ Komitee

Märkus: avaldusi võetakse vastu ELKNÜ TRÜ Komitees teisi-päeval, neljapäeval ja reedel kell 14—16. Avaldus tuleb lasta eelnevalt komsomoligrupis läbi arutada ja peab olema varustatud grupiorganisatori resolutsiooniga.

Avaldusel peavad olema järgmised andmed: perekonna-, ees- ja isanimi; sünniaasta; osakond, kursus; ehituseriala (lisada juurde, kus ehitusel on töötatud); tööstaaž enne ülikooli astumist; organisatsiooniline kuuluvus; isetegevusalased oskused ning loengulise töö kogemused; loetleda spordijärgud, mis alal.

Kui tekib küsimusi, mis on seotud uudismaaga, pöörduda ELKNÜ TRÜ Komiteesse M. Titma poole.

OSAKONDADEVAHELINE

PAREMUSJÄRJESTUS PÄRAST SUUSAMATKU

1. Ajaloo-osakond (4,890)
2. Õigusteaduskond (4,126)
3. Raviosakonna IV kursus (3,490)
4. Raviosakonna II kursus (2,861)
5. Raviosakonna I kursus (2,796)
6. Inglise filoloogia osakond (2,768)
7. Saksa filoloogia osakond (2,653)
8. Majandusteaduskond (2,602)
9. Raviosakonna III kursus (2,591)
10. Geograafiaosakond (2,359)
11. Bioloogiaosakond (2,357)
12. Matemaatikaosakond (2,348)
13. Keemiaosakond (2,228)
14. Eesti filoloogia osakond (2,214)
15. Farmaatsiaosakond (2,138)

16. Stomatoloogiaosakond (1,977)
17. Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogiline haru (1,739)
18. Füüsikaosakond (1,284)
19. Raviosakonna vene kursused (0,999)
20. Vene filoloogia osakond (0,875)
21. Raviosakonna V kursus (0,818)

PAREMAD KURSUSED PÄRAST SUUSAMATKU

1. Ajaloo-osakonna II kursus (7,326)
2. Õigusteaduskonna I kursus (7,236)
3. Ajaloo-osakonna I kursus (6,176)
4. Majandusteaduskonna III kursus (5,427)
5. Ajaloo-osakonna IV kursus (4,732)

LUGEJAD ÜTLESID...

(Algus 1. lk.) aruteluga. Paraku jädi arvamus avaldamisega üpris napisõnaliselt ja kitsiks. Agaramateks arvustajateks kujunesid kirjandusringi kriitikute seksiooni liikmed, kuid nendegi sõnavõttud polnud ühetasemelised. Nii jäi üpris tagasihoidlikuks E. Pirso juhtesinimine J. Kaplinski kogu («Jäljed allikal»). Kopsakama arvustusega tuli välja M. Kalamäe (fotol 1. lk.), kes pidas L. Seppeli kogu «Igal hommikul avan peo» seekordse kasseti kõige ühtlasemaks esinemiseks. Tehti juttu ka teistest kasseti-

autoreist. H. Runnelit kui omapärase loomingulise palgega maameest-poeeti tutvustas E. Laido. Ohtu huvitavamaks esinemiseks kujunes aga J. Põldmäe sõnavõtt V. Luige luuletuskogu puhul (vaata möödunud-pühapäevase «Edasi» kirjanduse ja kunsti lehekülgi).

«Kassett oli seda väärt,» leiti ühiselt lõpuks.

Enne lahkumist ei pääsenud aga L. Seppel, J. Kaplinski ja H. Runnel autogramide jagamisest (ülal fotol).

A. JAAKSOO
A. RIISENI fotod

Uus ühiselamu...

...saab igati kaasaegne. 800 elanikust peavad esimestena soolaleivapidu need, kes ise vahetult aitavad kaasa sellele, et meie uue kodu seinad kerkiksid kiiresti. Uudismaa järel on uue ühiselamu ehitus meie suvetööde-objektiks nr. 2. Ka siin vajame kohusetundlikke, töökaid ja osavaid käsi. Kui uudismaale sõidetakse kogu suveks, siis ehitamine Tartu toimub vahetuste kaupa: I vahetus juulis, II augustis. Avaldusi Tartusse ehitama jäämiseks võetakse komsomolikomitees vastu neljapäeviti kell 13—15 ja reedeti kell 14—15. Avaldustes märkige järgmised andmed: perekonna- ja eesnimi; sünniaeg; teaduskond, osakond, kursus; ehitustööga seotud eriala või varasem osavõtt ehitustööst; millises vahetuses töötada soovitakse.

Tartu ehitusbrigaadid komplekteerib ELKNÜ TRÜ Komitee koos suvetööde staabiga. Lähemat informatsiooni saab komsomolikomiteest J. Kaarma käest.

ELKNÜ TRÜ Komitee

HOMME

Kümme aastat tagasi tekkis matemaatikaosakonna rahval mõte kohtuda lõpetanutega. See sai teoks 1955. a märtsis. Prof. G. Rāgo ettepanekul otsustati kokkutulek muuta iga-aastaseks traditsiooniks.

Kui esimesel korral olid koos peamiselt matemaatikaõpetajad, siis nüüd on pilt tunduvalt muutunud. Homme võime kõrvuti näha Keele ja Kirjanduse Instituudi teaduslikku töötajat, Kohtla-Järve Põlevkivikombinaadi inseneri, Kunda tsemenditehase spetsialisti, keskkooli matemaatikaõpetajat ja palju, palju inimesi teistelt erialadelt. Neid ühendab üks — nad on saanud matemaatika diplomid TRÜ-s.

Kavas on humoristlik aastaaruanne, «jõukatsumised» üksi-

Poolteist aastakümnet

Meie klubis lavastatud K. Saja «Rahutuse» põhjalikumad ja pinnapealsemad retsenseerijad on üksmeelselt tähendanud Tautrimase osa kehastaja Roman Nõvandi lausa professionaalselt head mängu. See mees, üks väga vähestest õppejõududest, kes ülikoolis lavakunstiga tegelevad, võib tagasi vaadata viieteistkümnele aastale isetegevuslikus näiteringis.

Hakatus sai see Kehakultuuriteaduskonna näiteringi loomisel 1949. aastal ja geoloogi osast Afinogenovi «Mašakeses». Selle lavastas Haim Drui.

Järgmine tükk oli hoopis teisest žanrist — Aleksandrovi operett «Sinu kõrval». Nagu R. Nõvandi tagantjärele meenutab, olevat tal seal veidi lauldagi tulnud. Too amet läinud küll patuga pooleks.

Nii nad tulid — uued näiden-did, uued kangelased. Ohtud harjutustel, ohtud etendustel, ülevaatustel. «Minu osad olid ikka positiivsed — professorid, teadlased ja teised asjalikud mehed,» mäletab R. Nõvandi. «1963. aastast Kehakultuuriteaduskonna näiteringi enam ei eksisteeri, uues grupis aga olen

kute lendude vahel. Peale liit-mise ja korrumise peab oskama ka pärmi söömist ja õhupallide katkiistumist, ühesõnaga: organi-seeritakse lustaks KVN. Ega homme ainult nalja tehta. Dots. Ü. Kaasikul on plaanis paar tõsist sõna öelda «Matemaatika ja Kaasaeg» kohta. Tõesti, sellel toredal ajakirjal oleks aeg lapsekingadest välja astuda.

Tavaliselt toimub kokkutuleku-päeval ka teaduslik konverents. Tänavu otsustati see korraldada 7.—9. maini teemal «Täppisteaduste arengu ja meetodika põhi-küsimusi Eesti NSV-s». Seal peetakse nõu ka vabariigi füüsikute ja matemaatikute organisatsiooni loomise asjus.

Matemaatikud, homme aga ootame teid kell 19 Tartu VIII Keskkooli sööklasse!

A. RIISEN

Paar mõttekildu teadusliku töö muredest

Siin ei peaks veel säre kustumat.

Eduka teadusliku töö avaliku saladuse kolmas komponent on pidevus. Õppejõud kohustub jagama oma jõudu õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö vahel, neile liituvad ühiskondlikud ülesanded. Olgu kuidas on, aga pidevalt peab leidma võimalusi kirjandust lugeda, et olla kursis teaduse saavutustega omal alal, et ka loovat uurimistööd teha. Kuidas siin on võimalik hakkama saada, sellest sõltuvad tulemused. Ja siin ongi kujunenud sõlm, mida alati ei oskagi lahti teha. Vahel on tekkinud raskuste tõttu pidurdunud mõne uurimuse lõpuleviimine, uurimuse, mis on püsinud plaanis kaua aega ja uurijale endale tüütavaks ning vastumeelseks muutunud, on kätte ära vanunud. On vaja ajuti võimaldada ühel ja teisel vaheldumisi mõneks ajaks ainult oma uurimisprobleemisse süveneda.

Et kontaktis olla teaduse uusimate saavutustega nii meil kui raja taga, on vaja aega ja võimalusi orienteerumiseks. Tihti on puudus kirjandusest ja tuleb läbi ajada abinemendiga või mikrofilmidega. Aga kui ei taheta jalgratast uuesti leiutada, peab olema siin tublisti hooles.

Asendamatu väärtus on sellel, kui uurija ise talle vajaliku teose või

käsitirja omast käest on läbi lasknud, vajalikud osad läbi lugenud ja noteerinud. Alles siis võib ta kasutada tehnilist abi, kes teeks vajalikud väljavõtted. Hoopis eri viisil liituvad kirjanduse ja arhiivi andmed uurija loomingulisse ter-vikusse, kui teadlane neid isiklikult tunneb. Aga siiski on meil praegu teaduslikuks tööks võimalik kasutada tehnilist abi liiga vähe. Spetsialisti aeg on selleks küllalt kallis, et seda kulutada tehniliseks tööks, nagu praegu paratamatult tuleb teha. Uurimismaterjali esialgne ettevalmistamine: bibliografeerimine, arvutamine, kollatsio-neerimine jm. annaksid omakorda kogemusi teadlaseks ettevalmis-tumisel, sest paljud teh-nilise töö tegijad kuju-nevad hiljem iseseis-vaiks spetsialistideks, kes suudavad omakorda uuele vahetusele oma kogemusi edasi anda. Ükski teadlane ei saa olla põhimõtteline «mus-ta töö» põlgaja.

Kõige suurem mure, mis on murda teadusli-ku töö tegijal, on saa-vutada olukord, kus saab pikemat aega pide-valt võetud ülesande lahendamisele anduda, katkestamata ja sega-mata kõrvalmuredest, kuigi need võiksid kas-ta või üsna väikesed olla. Aga need segavad, väsi-tavad, hajutavad mõt-teid ja raiskavad aega ning energiat. Seesugu-ne ebamäärane rütmiga

töötamine ei võimalda nautida tööõnne, mis on iga töö vajalik ele-ment.

On loomulik, et val-minud töö saaks trüki-tuna kasutatavaks ka teistele ja aitaks seega kaasa teaduse arengule. See võib toimuda kas töö täieliku aval-damise või refe-raadi kujul! Küllalt on veel raskusi tööde avaldamisega, eriti see-sugustega, mis oma ula-tuselt on nn. keskmised — ei ole veel küllalt suured iseseisva raama-tuna ilmuma, aga aja-kirjale liiga suured. Pea-legi on trükkimise tem-po aeglane, aga siin on juba rohkesti põhjusi, mis printsiibis pole kau-geltki mittekorvaldata-vad.

Lõpuks vajaksid hu-manitaarteadused oma-ette diskussioonivõima-lust. Selleks oleks sobi-nud juba rohkem kui 100 aastat tõotanud Opetatud Eesti Selts. Teaduslikke seltsi on mitmetel aladel, selle puudumine annab en-nast kibedasti tunda ka humanitaaraladel. Oleks päris normaalne, et kir-jandusteadused, rahva-huule, ajalugu, etnograa-fia ja arheoloogia vajak-sid seesugust, arvan, ühist teaduslikku seltsi, mis võimaldaks avalikku mõttevaheta-mist.

Need on vaid mõned vihjed raskustele, kaht-lemata leidub veel kül-lalt muidki.

E. LAUGASTE

mänginud juba kaht negatiivset rolli — Fabiani Kitzbergi draamas «Enne kukke ja koitu» ja nüüd «Rahutuses».

Aastatega tulid oskused valit-seda oma häält, miimikat, liikumist, lahti mõtestada lihtsamaid ja keerukamaid draamateoseid. Ellen Liiger leidis Roman Nõ-vandis häid lavastajavõimeid ning kahe peale toodi rambival-gusesse Gorodetski «Viinald korrusel».

Paljudele meist on see tunnus-tatud ujumistreener ja Keha-kultuuriteaduskonna õppejõud tuntud kui talendikas raadio-reporter ning, nagu R. Nõvandi ise ütleb, minevat näitlejaoskusi vaja isegi basseini kaldal.

Eelolevateks aastateks ootab ta lõbusaid rolle heades näiden-dites, sisimas aga loodab, et ehk küünitakse isegi õppejõu-dude oma näiteringi loomiseni.

*

Laupäeval, 27. märtsil kell 20 klubis

K. Saja

«RAHUTUS».

Etendusega tähistatakse TRÜ õppejõu Roman Nõvandi 15-aas-tase lavategevuse juubelit TRÜ-s.

Tants.

Füüsika . . .

(Algus 1. lk.)

kin jt. on igakülgselt püüdnud kaasa aidata füüsikaalaste tead-
miste süvendamisele ja sidumi-
sele erialaga meie üliõpilaste-
mittefüüsikute hulgas. Mõninga-
test puudujääkidest, mis selles
valdkonnas veel esinevad, saavad
füüsikakateedrid üle lähemate
aastate jooksul.

B. Füüsikute ettevalmista- mine vabariigi rahva- majandusele

Füüsika-Matemaatikateadus-
kond valmistab ette korgema ha-
ridusega füüsika-matemaatika-
opetajaid, füüsikuid tootustele ja
korgematele õppeasutustele ning
teaduslike uurimisasutustele.

Pedagoogide ettevalmistamine
toimub tihedas koostöös mate-
maatika kateedritega. Senini on
pedagoogide-füüsikute ettevalmis-
tamist raskendanud mitmed tegu-
rid. Neist olulisemad on senini
olnud järgmised: a) ühine kon-
kurs vastuvõtmisel ja hilisem
paremus järgi jaotamine peda-
googideks ja teiste erialade füüsi-
kuteks, b) kõrgelt kvalifitseeritud
õppejõudude kollektiivi puudumi-
ne, kelle otseseks hooleks oleks
tegelda pedagoogide ettevalmista-
misega ja, c) halvasti õppe-plaanid.

Esimesest raskusest saime üle
juba paar aastat tagasi. Suuri
edusamme on tentud ka teise
raskuse ületamiseks. Füüsikaõpe-
tajate opetamisele on kaasa
toimetanud rida noori kõrgeltkvali-
fitseeritud õppejõude. Lahemal
ajal seda asja parandatakse veel-
gi ja võib loota, et varsti kujuneb
ka füüsikaosakonnas välja sama-
sugune tugev ja teovõimas peda-
googide-füüsikute kõrge etteval-
mistuse eest võitlev kollektiiv, na-
gu seda on praegu matemaatika-
osakonnas. Täiesti ebarahuldav
on olukord programmidega. Nii
näiteks ei saanud praegused IV—
V kursuse pedagoogid-füüsikud
isegi füüsika üldkursust ja üld-
praktikumit sellises ulatuses kui
teistele erialadele spetsialiseeru-
vad füüsikud. Eriкурсustest ma
ei räägi. Tänu matemaatikute
suurema initsiatiivile on mate-
maatikute ainetel osatähtsus ka
praeguse I ja II kursusele raken-
datavas füüsika-matemaatika-
opetajate õppeplaanis üsna suur
ja nende esitamisjärjekord ja
seos teiste distsipliinidega vähe
labi mõeldud. Samine õppeplan
ei võimalda ette valmistada füü-
siku, kes tunneksid põhjalikult
oma eriala ja võiks koos eua-
kalt opetada füüsikat ja olla
abi ka teiste ainetel õpetajatele
(toomiseõpetus, ringivõimendused).

Kõigete sellele vaatamata para-
neb pedagoogide-füüsikute ette-
valmistus aastast aastasse. Pal-
jud TRÜ kasvandikud füüsikud
on saavutanud pedagoogidena
töötades märkimisväärselt edu.
Näiteks võiksime nimetada kas-
voi K. Elkenit, Alatskivi Kes-
kooli direktorit.

Ka teiste füüsikute ettevalmis-
tamisel on füüsikaosakonnal ol-
nud mõningaid saavutusi. Viimas-
tel aastatel lõpetanud füüsikutest
suunati enamik tööle teadusliku
uurimise instituutidesse või kor-
gematesse õppeasutustesse. Minu
teada on nende hulgas ainult üks,
kelle tööga ei oida rahul. Kuid
see noormees ei suutnud, vaata-
mata oma andekusele, ka stuu-
diumi jooksul jõuda diplomini.
Ulejäädud töötavad kohusetund-
likult, paljud jätkavad edukalt
õppimist aspirantuuris. Füüsika-
alased uurimused Füüsika-Astro-
noomia Instituudis (FAI) on tun-
tud kogu maailmas. Me võime
ühked olla selle üle, sest rõhuv
enamik selle instituudi teadlaste
kollektiivist on füüsikaosakonna
lõpetajad.

Paari aasta pärast hakkab füü-
sikaosakonna lõpetajate arv jär-
jest kasvama ja kolme-nelja aas-
ta pärast kolmekordistub või ise-
gi neljakordistub. Siis jätkub füü-
sikuid ka tööstuse jaoks.

Füüsikute ettevalmistamisel on
aga ka terve rida väga suuri ras-
kusi. Vaatleme neist mõningaid.

1. Praegu toimub vanemate
kursuste üliõpilaste ettevalmistus
suurel määral individuaalkorras.
Iga üliõpilane oli kinnistatud kas

kateedri õppejõu või FAI teadus-
liku töötaja juurde, kelle «õpipoi-
siks» ta oli rea aastate jooksul
(see on ka üks meie lõpetajate
hea erialase ettevalmistuse põh-
jusi). Üliõpilaste arvu kasvamis-
tuleb paratamatult minna nende
grupiviisilisele väljaõpetamisele.
Et ettevalmistuse tase enam-
vähemgi säiliks, on vaja organi-
seerida uusi erilaboratooriume ja
luua võimalusi suuremale arvule
üliõpilastele eksperimentaalseks
tööks kursuse- ja diplomitöö kal-
lal. Kuid pole vist saladus, et tä-
napäeva füüsikaosakonna üliõpi-
lane on kõige «kallim» üliõpilane.
Juba elektronostillograaf ja
lampvoltmeeter, mis on vaja igal
üliõpilasel tema tööks, maksavad
mitusada rubla. Ja peale selle
ruumid. Füüsikutele on juba am-
mu sõjajärgsetes lapsekingades
kiitsaks jaanud. Igalt poolt pigis-
tab.

2. Viimastel aastatel on noorte
hulgas oluliselt suurenenud huvi
füüsika teoreetiliste probleemide
vastu. Arvan, et siin on üheks
põhjuseks ka H. Oiglaste poolt
kirjutatud kaks väga head populaar-
teaduslikku raamatut, mis
kasitlevad füüsikat, peamiselt
teoreetiku aspektist. (Kes kull
kirjutaks vastava populaarteadus-
liku eksperimentaalse kallakuga
raamatu!). Vabariigi rahvamajan-
dus vajab aga teoreetikuid vaid
mõned üksikud inimesed aastas.
Rea viimaste aastate jooksul ole-
me suunanud teoreetikuid tööle
eksperimentaalalale. See tähendab
aga asjatuid kulutusi ette-
valmistamisele ja samuti inimes-
te eneste meeleolu häireid. Ana-
loogilised üleelamised on noortel
samuti kolmanda kursusel, kus
toimub eriala valik. Tänavu näi-
teks soovis teoreetikuks õppida
kümme füüsikut.

3. Lopetajate arvu suurendami-
sega tulevikus tuleb meil senisest
ronkem arvestada tööstuses toot-
tava füüsiku spetsiifikat. Peame
orienteeruma sellele, et tulevikus
hakata ette valmistama insener-
füüsikuid. Juba praegu saab meil
enamik füüsikutest küllalt hea
ettevalmistuse elektroonika alal,
mis kulub märjaks ära tööstuses.
Sellele küsimusele pühendab eks-
perimentaalfüüsika kateeder lä-
hemate aastate jooksul eriuist tä-
helepanu.

4. Omalaadi probleemiks füüsi-
kaosakonnas on õppeudkus. See
on madalamaid terves ülikoolis.
Esimesel kahel kursusel langeb
edasijõudmatuse tõttu väga pal-
ju noori välja. Onneks korvab
selle puuduse enam-vähem ünt-
lane lõpetajate tase ja nende
head erialased teadmised. Kuid
üldiselt on see probleem, mida
tuleks eraldi uurida.

5. Füüsikute opetamisel on vä-
ga oluline, et saaks laialdaselt
kasutada töökodasid ja tehniku-
personalit abi. Viimastel aastatel
on selles suhtes olukord järele
halvenenud. Enamikus maailma
ülikoolides on füüsikute kasu-
tada oma töökoda. Kui meil olu-
kord ei parane, siis tekib (kas
keegi seda tahab või ei taha, see
ei suuda asjade kaiku muuta) ka
TRÜ-s füüsikutel oma (esialgne
«porandaalune» töökoda) ja ünt-
ne ülikooli töökoda hakkab lagu-
nema. Muuseas, elektroonika gru-
pis on see lagunemine juba ala-
nud!

6. Kõige raskem on lähemal
ajal ilmselt olukord pika prakti-
kaga. Füüsikutel toimub nimelt
V kursusel 22-nädalane (praegu
IV—V kursusel 38-nädalane)
praktika. Selle aja jooksul peab
üliõpilane töötama ettevõttes või
asutuses palgalisel kohal ja üht-
lasi õppima ohtuse osakonna üli-
õpilasena. 50—60 füüsiku jaoks
(nii palju saab neid kindlasti ole-
ma) on neid tingimusi praktiliselt
võimatu rahuldada. Ükski vaba-
riigi ettevõtte ei kindlusta suur-
tele üliõpilasgruppidele pooleks
aastaks palgalist tööd. Üliõpilased
tuleb jagada Tallinna ja Tartu
vahel ning õppetöö organiseerimi-
sel tekivad omakorda suured
raskused. Et praktika ettevõttes
on siiski füüsika eriala üliõpilas-
tele väga vajalik, siis tuleb ilm-
selt taotleda praktika korraldami-
se tingimuste korrigeerimist. Ar-
van, et seda on võimalik teha.

Kõik need raskused füüsika-
osakonna õppejõudude kollektiivi
ei kohuta. Need on kasvuraskused
ja me teame, et neist saab ühiste
pingutustega üle.

K.-S. REBANE,
füüsikaosakonna juhataja

Kohtumine D. Vaarandiga

19. märtsi õhtul kogunes Vane-
muise tn. 46 rühm üliõpilasi,
kelle huvialade hulgas on põh-
munud kirjandus- ja looduse-
armastus. Tartu Üliõpilaste Loo-
duskaitseringis kohtuti luule-
taja Debora Vaarandiga, suure
«loodusemehega», nagu teda
nimetati tervitussõnadest.

Huvituti kõigest.
«Milline maatöö Teile kõige
rohkem meeldib?» — «Pole ammu
teinud. Varem kodus sai kõike
tehtud. Oli väga raske. Meeldi-
sid väiksemad ja väiksemad
tööd, näiteks kartulivõtmine ja
rõõmide.»

«Kuidas suhtute noorte luu-
lesse? Mida arvate kasseti
autoritest?» — «Noorte autori-
te luule meeldib. Eriti hindan
P.-E. Rummot, M. Traati. Üldse,
I. kassett oli kõige tugevam.
Uuest kassetist meeldib H. Run-
neli elutunnetus, temast õhkuv
kindlus. V. Luik kisub kaasa
oma noorusliku elamiseinu ja
-tulega; ta toob luulesse enno-
likku. J. Kaplinski mulle isik-
likult palju ei ütle. Armastan
konkreetsust, aega, ruumi, tema

tahab kõike näha kosmose pii-
rides. Ly Seppel. Kõige võlu-
vam, et armastab inimest, mõtleb
palju inimesele. On näha, et ta
vajab inimesi, sõpru, üksteise
mõistmist.»

«Kas tehnika areng võib
ähvardada luulet?» — «Olen
kaugete asjade suhtes muretu.»
«Mida Te teete vabal ajal?» —
«Luuletan. Peale selle armas-
tan matkata, seeni korjata ja
muidugi lugeda.»

«Kus Te olete reisinud ja mil-
line maa kõige rohkem meel-
dib?» — «Soomes, Rootsis, Ita-
lias, Tšehhoslovakkias, peaaegu
ka kogu Nõukogude Liidus, v. a.
Siber. Kõige rohkem meeldib
Norra, meeldivad inimesed,
nende äärmine lihtsus ja tähele-
panelikkus.»

Küsimus järgnes küsimusele.
Lõpuks kuulati D. Vaarandi
proosapala «Uitamis kodusa-
re» ning luulet kogust «Ranna-
lageda leib». Nagu ikka sellis-
tel puhkudel, tuli külalisel ja-
gada hulgaliselt autogramme.

A. SINIVEER

Mida teeme meie?

Vist tuleb alustada sellest, kes
oleme need meie. Oleme riisa-
masugused üliõpilased, vähemalt
peame end selleks, kui teiegi, lu-
gupeetud, «statsid», nagu armas-
tab öelda üks minu sõber-kaug-
õppija matemaatikute hulgast.
Jah, tema on matemaatik, mina
ja kõik minu kursusekaaslased
oleme filoloogid. Täna ongi mul
plaanis mõni sõna rääkida eesti
filoloogidest-kaugõppijatest, nen-
de argipäevast ja mõningatest
muredest.

Kõigepealt pean vabanduseks
ütleva, et ma ei tea, kui paljude
nimel pean rääkima, sest ei tea,
kui suur on kursuse koosseis.
Jah, häbiasi, kuid «sabadega» üli-
õpilasi on hinged kirjas kõikvõi-
malikelt kursustelt, mine võta
kinni, kui kauaks neid on, kas
kuuks või terveks aastaks. Siiski,
asi pole veel väga hull, oma vee-
randsada on meil ka «statisio-
naarseid». Näete, ka meil on omad
«statsid» olemas.

Väga raske on öelda, miks me
kõik eesti filoloogideks taname
saada (pärilised meid neist zurna-
lisudeks), sest vanem kui pooled
töötavad praegu ligiüheksa eri-
alal, teised aga on kõige erineva-
mate erialade esindajad. Nii
näiteks kuulub parimate edasi-
jõudjate hulka Inno Valtjõu,
praegune meeditsiiniõpetaja Tal-
linnast. Edasijõudjate hulka võib
arvata ka noorukassa töötaja Hel-
ge Kulli, tenase «Kvaris» töötaja
Mari Mätkiku jt. Ei taha sellega
oelda, et vastaval erialal töötajad
õppimises viitsamad on, kuid
edasijõudmine ei olene siiski
mitte niivõrd erialal töötamisest
kui inimesest endast, tema pusi-
vusest ja tantsust. Viimast jät-
kuu aga, nagu kogemused näita-
vad, rohkem neil, kes pikemat
aega pole saanud õpperaamatute
juurde.

Raske on otsustada, milline on
kaugõppijate üldine edasijõu-
mise tase ülikoolis, kuid tuli küll
ootamatuna teade, et oleme ära
teenunud uhe parema kaugõppe-
kursuse nime. Pole selleks ju mi-
dagi erilist ette võtnud, kuid võib-
olla oli ka selles midagi kasulik-
ku, et kohe alguses õppisime ük-
seist tunnaga ja lanenaama kü-
simusi ühiselt. Kuigi meie kur-
sus pole veel nii tugev ja ühine
kui vaja, võime end siiski luge-
da tugevaks kollektiiviks ühiste
murede ja rõõmudega.

Et meid Tallinnas ühtekokku
tuleb kümnekond, siis on meil
ühiste jõupingutustega nii mõni-
gi küsimus kergem lahendada.
Nõu tuleb anda mõnikord posti
ja telefoni abiga ka teistesse va-
bariigi paikadesse. Tallinnas ka-
sutame aga lahkelt võimalusi, et
ülikool õppejõude konsultatsioo-
nideks ja eksamite vastuvõtmise-
ks kohale saadab (mõningate
puudujääkidega ainult käesoleva
aasta veebruaris-märtsis).

Järjekorraselt on käes kaugõp-
pijate kevadised konsultatsioonid
ja võlgnevuste likvideerimise
tähtajad. Hea, et selline võima-
lus on antud, kuid hoopis ras-

kem on seda kasutada. Töökohalt
saab end selleks ajaks vabastada
ainult see, kellel on hea kõneand-
kannatus ja arusaajad ülemused.
sest nii mõneski asutuses on kuu
ja kvartali lõpud midagi muud
kui tavalised tööpäevad. Paremas
olukorras on ainult õpetajad. Mis
saab teistest, ei tea öelda.

Kirja sai nüüd ainult väike osa
kaugõppijate argipäevast.

UNO PLEER,

kaugõppe eesti filoloogia osa-
konna II kursuse rühmavanem

VELLAVERES.

K. TALUSSAARE foto.

Vellaverest ja Käärikust

Esmaspäeval arutati TRÜ ame-
tiühingukomitees Kääriku ja
Vellavere parema kasutamise
võimalusi.

On avaldatud arvamusi, et
Kääriku spordibaas hakkab vii-
masel ajal nagu ülikooli võimu
alt välja libisema, et tal on liiga
palju peremehti.

Selle kohta lausus prorektor
V. Simm, et baasi peremeheks on
ikkagi ülikool ja mingisugusest
võimu alt väljamine misest ei saa
juttugi olla. Aga Kääriku pla-
neeriti juba sellisena, et ta vas-
taks ka vabariigi vajadustele —
see on teatavasti suurem tava-
lisest ülikoolile mõeldud spordi-
baasist. Teiseks tuleb arvestada,
et summad, mis saadakse baasi
väljatuimise teistele organi-
satsioonidele, võimaldavad katta
baasi ülalpidamiseks vajalikke
kulutusi (ülikooli teenistujad ja
üliõpilased maksavad baasi kasu-
tamise 10 ööpäeva eest 1 rbl.
25 kop., teised aga 1 rubla päe-
vas).

Seejuures tuleb aga muidugi
nõuda, et kõik organisatsioonid,
kes spordibaasi kasutavad, peak-
sid rangelt kinni kodukorras.
Baas ei tohi alluda mingile gru-
pile, kes teda parajasti kasutab.

Paistab silma Kääriku kasu-
tamise koordineerimatus. See-

Kinoloengud

Maailma ühest kuulsamast
kinorežissöörist

SERGEI EISENSTEINIST,

kes on meie vaatajatele tuttav
kui filmide «Soomuslaev «Pot-
jomkin», «Aleksander Nevski»
ja «Ivan Groznõi» looja, kuule-
vad TRÜ kinohuvilised lähemalt
sm. Ivar Kosenkranuse loengul,
mis toimub esmaspäeval,
29. III algusega kell 19
Vanemuise tänava õppehoone
suures auditooriumis. Loengu
illustreerimiseks on Moskva
«Gosfilmofondist» välja tellitud
Eisensteini film «Oktoober»,
mis on meie kaasaegsele kino-
publikule peaaegu täiesti tund-
matu.

Nimetatud filmi lõi Sergei Ei-
senstein 1927. aastal Suure Sot-
sialistliku Oktoobrirevolutsiooni
10. aastapäevaks. Selleks ajaks
oli Eisenstein välja töötanud
omapärase «intellektuaalse kino»
teooria, mille kohaselt olevat
«kinohieroglüüfides» võimalik
ekraniseerida niihästi dialektilis-
taterialismi kui poliitilist öko-
noomiat. «Intellektuaalse kino»
teooria kajastub tugevalt ka
«Oktoobris», kus suurepäraselt,
lausa dokumentaalselt täpsed
massistseenid vahelduvad lõikava
satiiriga Kerenski ja tema kaas-
kondlaste aadressil. Sellesse fil-
mi toob Eisenstein esmakordselt
V. I. Lenini kuju kunstilises
kinematograafias. Tööline Ni-
kandrov, kes seda vastutusrikast
osa mängib, on küll Leniniga
hämmastavalt sarnane, kuid ei
tule toime revolutsioonijuhi kuju
kunstilise avamisega. Filmi voo-
ruste ja puuduste üle võime aga
eeloleval esmaspäeval ise otsus-
tada.

TRÜ kinosõprade ring

T. Tallo

Kas käisite seinalehtede ülevaatusnäitusel?
 ● Milline oli üldmulje?
 ● Missugust seinalehte peate parimaks? Miks?
 ● Nimetage kuus paremat ja kolm halvemat seinalehte.
 ● Milline peaks olema tänapäeva seinaleht?
 ● Kas seinaleht on vajalik? Miks?

Kahjuks ei jagatud sellist ankeeti ülikooli ametiühingukonverentsi delegaatidele, kuid paljud neist käisid enne aulasse istungile minemist ka auditooriumis nr. 1, kus olid välja pandud 18 ülikooli 25 seinalehest («surnud

kandidaate, kuid nende seinalehtedes polnud sellest ei kippu ega kõppu.
 Teadusliku Raamatukogu «Uus Lehekülg» ei olnud sisult eelnevast just parem, neil polnud ka ühtki elustavat pilti, ent huvitav vorm — avatud raamat —, meeldiv väljendus ja hea loetavus viisid ta parimale kohale. Samadel põhjustel nihkusid ette ka «Pharmacoon» ja «Haldus».

Nii sai «Ühiselamu Kajale» saatuslikuks liiga kirev kujundus (must—punane—valge), lohakalt kirjutatud tekst, mida võis vaid vaevaga lugeda. Sama äpardus tabas sisuliselt üsna tugevat «Vektorit» — ülikooli kõige loha-

ent olemasolevatel alustel kaotavad nad oma mõju täielikult. Kolm esimest saavad halvima kunstimaitsse etalooni juba kolmandat (!) korda järjest.

Kõige meeldivamalt ja paremini olid kujundatud «Uus Lehekülg», «Pharmacoon» ja «Haldus». Nende kiri oli kõige paremini loetav, üldpilt rahulik, kuid oluline ometi esile tõstetud.

Kokkuvõtte tegid sm-d J. Feldbach ja K. Põllu.

Leiti, et seinalehed on muutunud paremaks kui möödunud ülevaatusel. Nad on elulähedasemad, muutunud loetavamaks, informatsioon- ja probleemiderikkamaks.

VAEKAUSIL OLID SEINALEHED

hinged» kaasa arvatud). Ankeet oleks aidanud ülevaatus eksponaate õiglasemalt hinnata ja kergendanud komisjoni tööd.

Kursuste kaupa seinalehe väljaandmise vilja lõikasid mateemaatikud, eesti filoloogid, ajaloolased ja vene filoloogid. Kohalikud Pinkertonid otsivad siiani neid salapäraseid isikuid, kes toimetasid möödunud aasta aprillis näitusele esitatud seinalehti. Loodetakse, et nende käes on Ariadne lõng, mis viib kadunud häälekandjateni.

Esialgu pidas komisjon parimaks seinalehte «Ühiselamu Kaja» (Pälsoni tn. 14 häälekandja). Selle toimetuse suutis oma veergudel käsitleda peaaegu poolteistkümmet probleemi ja probleemikest. Kõik nad olid aktuaalsed, vajalikud. Kasutati lühikesi kirjutisi, pilte, karikatuure. Ta oli kõigist omataolisest žanririkkam. Isegi valimised olid kajastatud lõõvalt. Kehakultuuriteaduskond, Arstiteaduskond ja Õigusteaduskond olid küll esitanud linnanõukogusse

kamalt tehtud seinalehte. «Keemiku» hädaks oli liiga vana number (veebruari). Juristid paistsid silma tühja ja üldise jutuga, sellega, et kirjutati kõigest peale üliõpilaselu. Ka «Spektrile» heideti ette sama puudust.

«Meie Kodu» toimetajal oli tegemist, et tõestada ülevaatusel järgnenud arutelul pikkade artiklite eeliseid ühiselamu seinalehes. Ometi pidi ta leppima tööga, et lühikesed või liigendatud palad on siiski paremad. Isegi peotäis pildikesi ei aidanud kahelst pikemast «loheimaost» koosnevat seinalehte saavutada sisule vastavat kohta.

Osa seinalehti, nagu «Caninust», «Nõukogude Arsti», «La Flèche'i», «Kehakultuuri», «Geograafi Häält», «Zooloogi» ja «Lumenit» loeti keskpärasteks.

Sisu rikkust peeti ainuüksi ebapiisavaks. Rāpane, ebameeldiva aluse ja lohaka kirjaga seinaleht ei kutsu lugema. Õeldi isegi nii: «Olgu «Kehakultuuri», «Lumeni», «Juristi» ja «Geograafi Hääle» sisu milline tahes,

Soovitati, et artiklid oleksid lühemad, et oleks pilte ja karikatuure. Rohkem rõhku väljusele, materjali paigutamisele ja kirjale (vajaduse korral võib viimast kunstikabinetis õppida).

Loomulikult peab kuskil olema ka toimetuse koosseis, kuupäev, number ja osakonna nimetus, kes seinalehte välja annab.

Ülikooli kõige halvemaks seinaleheks tunnistati «Jurist».

Kuus paremat paigutati järgmisse järjekorda:

1. «Uus Lehekülg» (Teaduslik Raamatukogu).
2. «Pharmacoon» (farmaatsiaosakond).
3. «Haldus» (majandusosakond).
4. «Ühiselamu Kaja» (Pälsoni tn. 14).
5. «Keemik» (keemiaosakond).
6. «Ühine Kodu» (Pälsoni tn. 23).

Kolm esimest saadetakse Tallinna vabariiklikule kõrgematele koolide seinalehtede ülevaatussele.

A. PABUT

20 sekundit

Kell 9 Bussi ei ole. Pool üksteist «värsked» uudised — bussi ikka veel ei ole. Siis aga — tuli! «Tallinnfilm» ja 18 «staari» sõidavad Käärikul.

Bussis teeme helilise osa proovi, sest suure tumma ajad on möödas. Käärikul surume endid kolmelt kihilt neljaruutmeetrilisse näitlejate tuppa — vaheprooviks.

...Istume kamina ees ja lauame vapratest meestest vaprate kitarristide saatel. Esimene heliproov. Enda arvates pole väga vigagi. Kuulame ära: naer saalis. Proovime uuesti, jälle naer. Viimaks ometi sõidutab operaator E. Vaherit kaks ringi ja esimene stseen on valmis.

Raskused algavad teisega, sest sekundi pealt polkat tantsima hakata polegi nii lihtne. Paar klaasuke foonil saab üle kümne korra rääkida oma tunnetest, ikka nendestamadest, kuni kõlab lõplik stopp.

Niimoodi valmis stseen, mis kestab 20 sekundit, kui režissöör R. Kasesalu mitte liiga palju kääre ei tarvita.

* * *

Nagu paljud juba teavad, filmitakse Käärikul dokumentaalfilmi «Puhkus Käärikul».

E. RIIS

Eesti keele ringis

Terminoloogiaküsimused on meie vabariigis viimasel ajal mitmetel aladel tõusnud tulipunkti. Sellest lähtudes võttis ka ÜTÜ eesti keele ring need küsimused vaatluse alla. Tehtud ja tegemata oskussõnavara-alasest tööst rääkis pikemalt aspirant H. Lutrik, kes on terminoloogia valinud oma erialaks. Keeleteaduse sõnavara arutasid II kursuse üliõpilased S. Endre, V.-R. Kreinin, U. Lans ja H. Peetsman. Nõukogude keeleteaduse teoreetilisi probleeme uuema kirjanduse valgusel tutvustas IV kursuse üliõpilane K. Schmidt. Koosoleku ajal tehtud kirjalik katse näitas, et ka oma eriala terminite sisu ei olegi alati kerge avada.

Ja siit: küllap tuleb terminoloogiaga rohkem tegelda kõigil erialadel!

T. SILLAT

Tema tuleb toime

Ülikooli autahvel. Vasakult 6. pilt 2. reas. Allkiri: Aarne Aulis, Õigusteaduskonna II k. üliõpilane. Seega oli täiesti loogiline tema valimine rahvakohtu kaasistujaks.

Ajame sel puhul paar sõna juttu. Kuidas juristiameti vastu huvi tekkis?

«Ei tea öelda. Keskkoolis, see oli üsna ammu juba, 1960. a. lõpetasin, olid edasiõppimisplaanid üpris ebamäärasead. Töötasin pärast õmblusvabrikus «Sangar», seal selle lõpliku otsuse siis tegin... Asi lihtsalt huvitab...»

Ja praegu? Millega tuleb tegemist teha?

«Noh, tegemist ikka on. Õppimine juba. Praegu teen kursuse-tööd partei- ja riigikontrolli leninlikest printsiipidest. Tegin umbes samal teemal NLKP ajaloo referaadi, nüüd vaatan asja natuke lähemalt.»

NLKP ajaloo ringis ka? «Jah. Möödunud aastal tegin teadusliku referaadi ja arvestati päris eksami eest.»

RSR-i koosolekutel on sind ka näha olnud.

KLUBI TEATED

TRÜ deklamaatorite ja sõnakunstnike konkursi I voor toimub teisipäeval, 30. märtsil kell 18 TRÜ klubis. Kõigil konkurssist osavõtuks registreerunutel ilmuda konkursi alguseks kohale. Esinemisjärjekord konkursil loositakse.

*

Pühapäeval, 28. märtsil kell 20 klubis KVN (poolfinaal). Kohtuvad «Servus» ja «Баба — это сила». Tants.

Uut liiklusmäärustikku õppima!

Auto-motokabinet korraldab 1. jaanuaril 1965. a. kehtestatud liikluseeskirjade tundmaõppimiseks kursused. Soovijatel koguneda täna kell 16 V. Kingissepa t. 19. (III korrus, aud. nr. 1.).

TRÜ esivõistlused võrkpallis

Möödunud nädalavahetusel jõudsid lõpule TRÜ võistlused võrkpallis. Meeskondadest oli järjekordselt võidukas õppejõudude ja teenistujate meeskond (K. Ulp, A. Tiirik, L. Valt, H. Tiik, A. Kiris, U. Palm, H. Aunin), kes alistas kõik oma vastased tulemusega 2:0. Niisama ülekaalukalt võitis naiskondade turniiril esikoha Arstiteaduskond koosseisus V. Trei, O. Tallmeister, A. Paju, H.-M. Loog, M. Eyland, S. Vahtras, A. Haasma, V. Merilo. Peab taunima Bioloogia-Geograafiateaduskonna naiskonna ja meeskonna ning Õigus-Majandusteaduskonna meeskonna ebasportlikku käitumist, kes kahel korral andsid vastastele loobumisevõidu. Füüsika-Matemaatikateaduskonna meeskond sai sellega hakkama ühel korral.

Alljärgnevalt avaldame võistkondade paremusjärjestuse. NAISED.

1. Arstiteaduskond
2. Kehakultuuriteaduskond
3. Füüsika-Matemaatikateaduskond
4. Õppejõud ja teenistujad
5. Ajaloo-Keeleteaduskond
6. Bioloogia-Geograafiateaduskond
7. Õigus-Majandusteaduskond

H. AUM

Täna ajalehenumbri kujundandis žurnalistika eriharju III kursuse üliõpilased E. Liimeon ja M. Unt.

«Jah. Seoses sellega olen tekitiivabrikku «Areng» kartonažitsehhi propagandistiks. Püüan inimesi põhiliselt rahvusvahelise olukorra kursis hoida...»

Ja veel? «Olekski nagu kõik...» «Prožektor» torkas keegi vahele.

«Ah jaa, teaduskonna komso-moliprožektoriga on ikka ka ringi käidud.»

Kas puht erialast praktikat kusaqilt saab?

«Võtan osa partei- ja riigikontrolli komitee tööst. Seal tuleb igasuguseid asju lahendada. Eks ka rahvakohtu kaasistuja ülesanne ole suurepärase kohtupraktika, ...kui ainult hakkama saab.»

Kui hakkama saab? Mida arvad sellest kursusekaaslastest?

«Kindlasti saab!»

«Asjalik mees. Kui me ta juba valisime, siis teadmise, et tuleb toime.»

Kindlasti tuleb.

J. PAJU

Teadaanded

AMETIÜHINGUAKTIIVI KOOLIS toimub 29. märtsil 1965. a. kell 16 TRÜ klubis teine seminar kultuuri- ja ametiühingurühmaorganisaatoritele.

*

22. mail toimuvad Tartu spordimängude võimlemispidu-dustused. Üldises esinemiskavas on üheks iseseisvaks etteasteks Tartu kõrgemate koolide ühine masskava.

Vanemate kursuste üliõpilased (alates III kursustest), kes soovivad tegelda üldarendava võimlemisega ja osa võtta esinemistest — võtku spordirietus ja tulgu Mitšurini tn. 37 järgnevatel aegadel:

NAISÜLIÕPILASED teisipäeval, neljapäeval või kolmapäeval ja reedel kell 20;

MEESÜLIÕPILASED kolmapäeval ja neljapäeval kell 19. Rühmade komplekteerimine lõpetatakse 9. aprillil.

Raadioloengud

Kolmapäeval, 31. märtsil 1. Eesti filoloogia osakonna I kursuse üliõpilastele prof. Paul Ariste loeng «Sõna» (II). 2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» (VIII).

Reedel, 2. aprillil

1. Bioloogiaosakonna III kursuse üliõpilastele dots. kt. Laine Viilebergi loeng «Mikroobi-de füsioloogia». 2. Inglise filoloogia I—V kursuse üliõpilastele õppejõud Laine Hone loeng «Tavalisi vigu inglise filoloogide-kaugõppijate kontrollitöodes» (IV).

UET

KODU-UURIJAD!

Esmapäeval, 29. märtsil kell 17 algab pedagoogikaauditooriumis loeng «Kodu-uurimise arengust Eestis».

Lektor ENSV TA Ajaloo Instituudi aspirant V. Järv.

*

Žurnalistikaringi sissejuhatav õppus on neljapäeval, 1. aprillil kell 16. Koguneme peahoonesse suure kella all. Ootame eriti mittefilolooge ja neid kolme entusiast, kes tulid kohale esimese kuulutuse peale.

Toimetaja: H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heldemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2478. MB 02907,

Pühapäeval kell 23.05 algas kevad.

ВЕСЕННИЙ ПРИВЕТ УЧАСТНИКАМ КОНФЕРЕНЦИИ!

Selget pead pingelistel päevadel!

Intervjuu

● KAS TE ESINETE ESMAKORDSELT ÜTÜ KONVERENTSIL? ● MIS ON TEIE TÖÖ TEEMA? SELLE PÕHILASEKTIID? ● KAS ANTUD TÖÖ ON PIKEMAAJALINE UURIMUS JA MILLISED ON PERSPEKTIIVID?

Vilvi Livalent, farmaatsiaosakonna IV kursuse üliõpilane.

● Jah, tänavu esmakordselt. Töö teemaks on «Flavonoidide uurimine leesika lehtedes». Kirjanduses on räägitud, et leesika lehed sisaldavad palju flavonoidi. Nende uurimiseks on suuri kasutatud sadestus- ja värvusereaktsioone. Vismase aja uurimuste tulemusena on hakatud kasutama paber-kromatograafiat. Töö eesmärgiks on meil kasvava leesika lehtede flavonoidide kromatograafilise eraldamine.

● 100 on meil kollektiivne. Peale minu tegelevad sama teemaga kursusekaaslastes Iina-Mae Haga ja Maie Jaanso, juhendajaks on dots. J. Tammeorg. Juua 1963. aasta sügisel sai algust tentud. Et kromatograafilise eraldusmeetod on üsna uus, on tal laiad uurimisvõimalused.

Mari Branno, raviosakonna VI kursuse üliõpilane.

● 1962. a. kui olin III kursusel, võtsin osa kollektiivsest uurimisest «Neerude homotransplantatsioonist koertel». Esinesime UTÜ XVII konverentsil.

● Ka praegu töötan teema «Toksooplasmiaallergiat» saadusest võrdlevalt teravetel ja debiilsetel lastel kallal koos kursusekaaslaste E. Venseli, Ivi Kõbasi ja Ingrid Luugiga.

Tegime 307 lapsel nahasisese toksooplasmiaallergiat, kusjuures meie andmeid oli debiilsetel lastel infitseerituse protsent kõrgem kui normaalsetel. Toksooplasmiaos viib olla väärarengute ja väimse mahajäämuse põhjuseks. Toksoplasma kannavad edasi loomad. Et maal on nakatumine suhteliselt kergem, siis tegime proove nii maa- kui ka linnakoolides, samuti Kosejõe defektiivsete laste internaatkoolis. Meie uurimuse andmeid saadud nakatamisprotsent ühtib üle-eestilise protsendiga.

● Tööd alustasime 1963. aastal. Perspektiividest nupalju, et sellesama probleemiga tegeleb ka pediaatriakateedri. Loodame, et meie samasuunalist uurimust saab seal ära kasutada.

Aira Sidorenko, vene filoloogia osakonna II kursuse üliõpilane.

● Esmakordselt.

● «Võrdlusaluste kõrvutav analüüs eesti ja vene keeles». On kavas välja anda vene-eesti fraseoloogiline sõnastik, mis oleks määratud eesti keskkoolidele. Tõlkimisel vene keelest eesti keelde on alati tegemist fraseoloogiliste väljenditega, mis ei allu täpsele tõlkele. Vene-eesti fraseoloogilise sõnastiku ettevalmistamisega tegeleb terve grupp vene filoloogia osakonna üliõpilasi, nii et minu töö on vaid osa kollektiivsest ettevalmistusest. Fraseoloogiliste väljendite sedeldamise aluseks on olnud mitmed sellekohased materjalid, ka venekeelne fraseoloogiasõnaraamat.

● Möödunud aastal sai algust tehtud sedeldamisega. Muidugi jätkub töö ka pärast konverentsi. Kahe kuni kolme aasta pärast peab sõnaraamat juba trükitist ilmuma.

Jüri Škuubel, eesti filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilane.

● Kahjuks jah.

● Töö nimeks sai «Situatsioonikoomika foljetonis». Vaatlesin koomika olemust, autoriteetide arvamus koomikast elus ja kunstis, huumoris ja satiiris kasutatavaid koomikavõtmeid.

● Teen selletemalise diplomitöö. Analüüsin «Pikri» sarjas ilmunud foljetonikogusid: H. Lehist «Lõbustusmaks», L. Kerge «Palun võtke edasi» ja teisi. Nende tööde väärtus pole vist

(Järg 2. lk.)

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-ÜHINGUKOMITEE HAALEKANDJA

Reedel, 2. aprillil 1965

Nr. 9 [619] XVIII aastakäik

KONVERENTSIPÄEVADE MÕTTEID

Eile algas meie ülikooli noorimate teadlaste aastase töö tulemuste suurülevaatus — UTÜ kahekümnes teaduslik konverents. Kolme päeva jooksul kuulatakse ligikaudu 350 ettekannet. Kui kõik need ettekanded publitseeritaks, saaksime umbkaudu 3500—4000 lk. teaduslikku teksti, mitu-mitu pakku köidet. Muidugi on esitatavate tööde seas erineva kvaliteediga uurimusi, ent kahtlemata sisaldab igakümnest midagi uut, teaduses seniolematut. Iga töö varjus on töörohked päevad, nädalad, kuud. On julgeid hüpoteese, teravmeelseid ideid, õnnestunud eksperimente. Konverentsi kokkuvõtteid ajabüdzeti tingimustes esitatakse ainult uurimistöö resultaatid. Tööde valmistamise protsess ise aga jääb sageli ainult noore teaduse poole pürgija enese teada. See ei sisalda endas ainult rõõmsaid päevi ja helgeid tunde, vaid üsnagi palju raskusi, kõhklusid, eksimusi, ebaõnnestumisi, loobumisi. Eriline väärtus on kogemustel, mis on saadud tööde valmistamise käigus.

Konverentsi sektiioonides ja alasektiioonides antakse hinnanguid igale tööle. Soovime, et kõikjal tekiks tööde arutluse käigus elav diskussioon, asjaliku kriitika abil aga näidatakse autoritele kätte uurimuste nõrgad kohad. Meie praegune konverents ei ole mõeldud paraadiks, vaid asjalikuks tööks, mille käigus selguvad uued teod, uued ideed, perspektiivid uuteks otsinguteks. Kuivõrd konverents end selles suhtes õigustab, näitab üliõpilaste teadusliku töö homme päev.

Üliõpilaste teaduslik konverents on osa sellest suurest tööst, mida tehakse enam kui viiekümnes UTÜ ringis. Sellepärast kõnelgem konverentsi puhul mõnedest UTÜ töö üldistestki probleemidest.

Oleks vaja mõtteid vahetada teadusliku töö kohast üliõpilase elus, tema askelduste ja sekelduste kirevas reas. Hea on see, kui meie ülikoolile toovad kuulsust sportlased ja tore spordibaas. Meeldib on see, et rahvatantsijad on meie ülikooli uhkus. Ka lisaspetsiaalsused ja ühiskondlikud elukutsed vääriavad kõigiti kiitust. Ent oluline on, missuguse ettevalmistuse iseseisvaks teaduslikuks tööks saavad siit kaasa tulevased spetsialistid. Küllap nii lähemas kui ka kaugemas tulevikus hinnatakse meid samuti nende praeguste üliõpilaste tegude ja saavutuste järgi, kes paistavad silma teaduslikus töös. Sellepärast küsime: kas oleme loonud üliõpilaste iseseisvaks tööks kõigiti soodsad tingimused? Kas on osavõtt teaduslikust tööst paratamatu nõue igale üliõpilasele? Kas peame ruumide ja rahade jaotamisel ning kaadri paigutamisel vajalikult silmas UTÜ huve? Arvan, et selles osas on meil veel suuri reserve.

Üliõpilaste ettevalmistamine teaduslikuks tööks ei piirdu ainult tulevaste teaduslike töötajate väljaõpetamisega. Julgen arvata, et tõhus teaduslik ettevalmistus on hädavajalik igale õpetajale, arstile, juristile või mistahes eriala spetsialistile. Võime teaduslikult mõelda, oma töös teaduslikke probleeme leida ja neile lahendusi otsida — just need omadused peaksid määrama Tartu Riiklikust Ülikoolist praktikutena tööle suunatud noorte kvalifikatsiooni. Siit tuleneb ülesanne: senisest rohkem osutada tähelepanu praktiliste erialade üliõpilaste kaasatõmbamisele UTÜ ringidesse.

Paratamatult on vaja kõnelda üliõpilaste teadusliku töö juhendamise kohta. Kogemused näitavad, et parimaks juhendamismeetodiks õppejõududele on nende endi aktiivne osavõtt teaduslikust tööst. Heitke pilk viimaste aastate UTÜ konverentsiprogrammidele ja te näete teatud ühekülgisust teaduslike juhendajate nimistus: korduvad ühed ja samad nimed, paljude õppejõudude nimesid kohtame aga väga harva või üldse mitte. Miks see nii on? Aga sellepärast, et õppejõudude töö hindamisel ei osutata küllaldast tähelepanu sellele, kuidas ta valmistab ette teadlaste uut põlvkonda. Kas ei peaks ka meie oma ülikoolis rakendama Tallinna Polütehnilise Instituudi kogemusi, kus igalt õppejõult (rektorist kuni assistentideni) mitte ainult ei nõuta vähemalt ühe üliõpilase teadusliku töö juhendamist, vaid ka rangelt kontrollitakse selle nõude täitmist?

Käesolev konverents näitab, et meil on tublisid (ja isegi väga tublisid) andekaid ja töökaid noori, kelle ettekanded ulatuvad tunduvalt kõrgemale tavalistele üliõpilastööde tasemest. On töid, mille üle võiksid uhked olla mitmed teaduslikud instituudid. Meil on õppejõudude seas rohkesti häid ja suurte kogemustega juhendajaid, kes on paljude aastate vältel innustanud teaduslikule tööle kümneid noori teadlasi. Hea kõneleb ise enda eest. Kui meil õnnestuks lähemas tulevikus üliõpilaste kogu teaduslik töö viia sellisele tasemele, nagu see on parimate UTÜ ringides, parimate juhendajate juures, siis tõuseks meie järgmiste konverentside tase võrreldes käesolevaga mitmekordselt. Ja seda tulekski meie kõikide ühiste jõupingutustega taotleda.

U. SIIMANN, UTÜ nõukogu esimees

Jubli tüdruk

Eevi Pärn on pruunide silmadega keskmist kasvu tütarlaps bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilane. Pisut vaiksevõitu olekuga, aga ainult niikaua, kuni jutt pole läinud tema tööle.

UTÜ konverentsil esinevad ainult tublimad ja Eevigi kuulub nende hulka. Tema ettekannet «Pookealuse mõjust õunapuusordil «Antonovka»» võite kuulata homme kell 11 taimefüsioloogia- ja biokeemiateedri auditooriumis Mitsurini tn. 40.

«Minu töö põhineb a. 1962—63 kogutud andmetel, millest enamiku olen saanud Polli katsebaasist. Ka laboratoorsete katsete peale on kulunud rohkesti aega,» jutustas Eevi Pärn. «Enamasti on nii: mõtled — ega's täna laboratooriumis üle kahe tunni lähe. Aga võta näpust, peaaegu tahtmatult satud hoogu ja paarist tunnist kasvab kolm, neli, viis...»

«Palun jutusta oma tööst,» lausun sekka.

«Sellest võiks kaua kõnelda. Üldiselt on nii: pole sugugi ükskõik, mida võtta pookealuseks. Minu eesmärgiks on eelkõige välja selgitada aluse ja poogendi vahelised suhted. Seni on piiratud ainult välise vaatlusega — jälgi võrsete kasvu, puu üldist arengut. Biokeemiline meetod, see on n.-õ. asja sisusse tungimine, aluse ja poogendi vaheliste suhte uurimine keemiliste reaktsioonide alusel. Üheks minu ülesandeks on määrata ka polüfenoole — gaasilisi keemilisi aineid, mis mõjustavad protsessi.»

Eevi võtab osa taimefüsioloogia- ja biokeemia ringi tööst. Koos on ju parem arutada raskusi valmistavaid küsimusi!

Muidugi ei lõpe E. Pärna töö UTÜ konverentsiga. Kevad toob

kaasa mitte ainult lehtede tarkamise, vaid ka uued katsed, uued mured ja avastamisrõõmud...

«UTÜ konverents on ainult üks kokkuvõttev etapp uurimistöö,» lausub Eevi ise, «paljud oletused on vaja veel absoluutselt tõeni viia.»

„Esimesed pääsukesed“

naersid nad ise, üks ebatavaliselt tüme ja päevitunud neiu ja samasugune noormees. See oli kaks päeva enne UTÜ konverentsi algust.

— Tartu on täna sünges — kas pole liiga suur kontrast Jerevani päikesele?

— Jerevanis käisime juba suverõivastes, siia võtsime targu paksemad mantlid. Ongi hea selline niiske jahedus, konverentsipäevil eriti. Tartu tundub siiski sõbralik, kuigi alles saabusime ega ole suurt ringi vaadata jõudnud.

Bioloog Anait Karagozjan ja filoloog Roland Avejan (mõlemad V kursuse üliõpilased) lubavad selle tegevuse kohe ette võtta. Pälsoni tänava internadis ootavad nende viimast pere-mehepilku konverentsiettekanded.

TÖÖ JÄTKUB

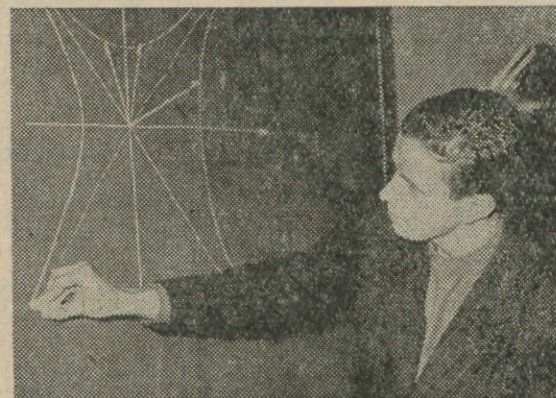
Pedagoogilise šeflустöö sektori viimasel koosolekul arutati pioneeritööd. Seoses sellega otsustati:

• kõikidel rühmajuhtidel tuleb koolides käia kuni 10. maini ja korraldada selle aja jooksul veel kolm pioneeritööd;

• päevikud esitada metoodikule 15. maiks. Päevikutesse teevad metoodik ja kooli vanempioneerijuht kirjaliku kokkuvõtte, mis esitatakse suvel laagriülemale;

• mai viimasel nädalal korraldatakse kõikidele rühmajuhtidele pioneeritööalane õppelaager.

Mida teevad matemaatikud

mantliga mees», «Mäeküla piimamees» ja «Mahtsa sõda» andsid küllalt huvitavaid tulemusi.

J. Karu ettekanne «Spearmani korrelatsioonist» lõppes kokkuvõttega: poisid — mida suurem pea, seda targem pois. tüdrukud — vastupidi. Katsealuste väike arv ei luba neid tulemusi kahjuks üldistada kogu ülikooli jaoks.

Mida arvab kolhoosnik ooperist? Kas «Vanemuises» tasub «Madame Butterfly» vaadata? Nendele küsimustele leiavad vastuse S. Mänd ja L. Lahesalu, kes uurivad teatrikülastajate ankeete.

Dots. I. Kulli initsiatiivil tahetakse teha revolutsiooni maleturniiride tulemuste arvutamisel. Praegu on juhtumeid, kus tegelik võitja jääb teiseks või isegi kolmandaks. Ülekohus tuleb likvideerida. Siin tuleb matemaatika appi.

Üliõpilaste eksamitulemused sõltuvad peamiselt kolmest faktorist:

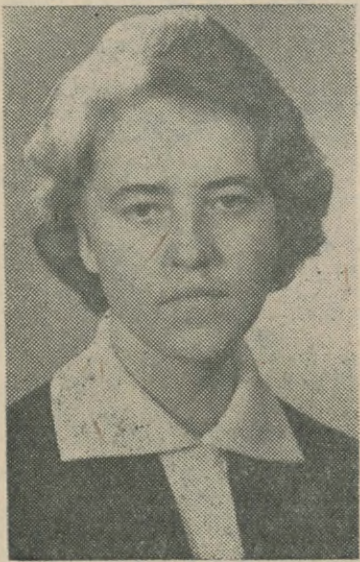
- 1) ainek;
- 2) juhuslikkusest;
- 3) õppejõu nõudlikkusest.

S. Noomeni uurimuse järgi onlene hinnat kõige enam ainek ja kõige vähem õppejõust. (Igal reeglil on erandeid!)

Geomeetriaringi üks aktiivsemaid liikmeid on T. Haldre (pildil ülal paremal).

A. RIISEN

KA TEMA TÖÖ

Juta Org kuulub ÜTÜ Arstiteaduskonna nõukogusse ja tegeleb farmakognoosiaringi vanemana. Konverentsil kuuleme kollektiivset uurimust okasõunaseemnete alkaloidide sisaldusest. Veerandi sellest moodustab ka tema töö.

Tööga alustati 1963. aasta sügisel. Uuritakse paberchromatograafilisel meetodil alkaloidide sisalduse sõltuvust sordist ja kogumisajast. Tulemustega esineti konverentsil ja sel sügisel jätkati tööd. Meetodi täiustamisega kiirenes alkaloidide isoleerimine. Põhiliselt saadakse okasõuna alkaloidide lehtedest. Analüüsid aga näitasid, et ka seemnests leidub neid küllaldaselt.

Teaduslik töö jätab vaba aja napiks. Pealegi jätkub IV kursusel õppimist küllaldaselt. Looduskaitsering jõuab Juta aga kindlasti. Kui aega oleks rohkem, mis siis? «Rohkem tahaks käia teatris ja kontsertidel.» soovib Juta.

H. OUN

Intervjuu

(Algus 1. lk.)

küll kõige suurem, sest head nalja tehakse väga harva. Leacoc ütles: «Maailma huumor oma parimas ja suurimas mõttes on võib-olla meie tsivilisatsiooni kõrgeim saavutus.» Nii et — tasub uurida.

Kaja Ridali, matemaatikaosakonna pedagoogilise haru IV k. üliõpilane, ja Tõnu Mändveer, füüsikaosakonna pedagoogilise haru IV k. üliõpilane.

● Varem pole jõudnud sellel teemal tegelda.

● Meie analüüsimise vabariigi keskkoolide õpilaste füüsika- ja matemaatikaalaseid teadmisi 1964. a. sisseastumiseksamite põhjal. Kasutasime perfokaarte, Oppeasutustest võtsime vaatluse alla TRÜ, EPA ja TPI. Töö põhjal võib järeldusi teha keskkoolide tasemest ja selgitada küsimusi seoses komplekteerimisega.

● Ettevalmistustega alustasime juba enne sisseastumiseksamiteid. Töötasime välja küsimustiku ja selgitasime õppejõududele, missugused probleemid meid huvitavad. Vahetult enne eksamit täitis iga sisseastuja kaardi. Tehtud tahab üks meist kasutada diplomitöö kirjutamisel.

Tööd on võimalik jätkata järgmistesse sisseastumiseksamite analüüsimisega ning siis saaks teha laiemaid üldistusi.

Komsomoli-konverentsi eel

Osakondade sekretärid ja bürood!

Palume esitada 5. aprilliks 1965. a. komitee arvestussektorisse:

- 1) teie kandidaadid uude komiteesse;
- 2) teie osakonna töö aruanne, milles oleks märgitud just osakonna põhiprobleemid;
- 3) ettepanekud TRÜ Komitee büroole parimate aktivistide au-
tasustamiseks.

RSK tegutses

Teadusliku konverentsi puhul on Tartusse saabunud palju külalisi vennasvabariikide ülikoolidest. Ka RSK on andnud oma parima, et külalised tunneksid end võimalikult koduselt. RSK liikmed käisid neil jaamas vastas, aitasid neid paigutada ühiselamutesse. Konverentsi tööst vabal ajal soovivad külalised tutvuda ülikooliga ja Tartu vaatamisväärsustega. Selleks asusid tegevusse RSK giidid. Et nad suudaksid oma ülesandeid veelgi paremini täita, korraldati enne konverentsi kordusõppus. Käidi veel kord läbi paigad, mida taheti näidata. Kahtlemata pakub vennasvabariikide üliõpilastele huvi kontsert TRÜ klubis täna õhtul. Kontserdil esinevad külalised Muusika- ja Teatrikunsti Instituudist, TRÜ rahvakunstiansambel ja RSK isetegevuslased. Ja muidugi ei unusta rahvaste sõpruse klubi liikmed külalisi ka Käärikul.

L. AIVEL

8 asemel 2

ÜTÜ XX konverentsi eel oli üliõpilaspere ärevil. Valmistuti sõnavõttudeks, viimistleti ettekantavaid töid. Ei antud rahuka kirjastusgrupile — temast ju oleneb tööde päevavalguse kätte toomine. Kuidas on seni lugu olnud üliõpilaste teaduslike tööde kirjastamisega? Mis ilmusas, kavas, teoksil? Selle kohta andis informatsiooni kirjastusgrupi juhataja G. Noppel.

«Üliõpilastööde kogumikest on meil seni ilmunud «Geograafia-alaseid töid» I–II, bioloogia-alaste tööde kogumik, eesti keele ringi tööd ning «Ajaloos-alased tööd» I. Trükiivaltim on arstiteaduslike tööde kogumik. Järges ootab «Ajaloos-alased tööd» II.

Arstiteaduslike tööde käsikiri on üsna kopsakas, seal on nii eesti- kui ka venekeelseid töid, kardiogramme ja fotomaterjale. Käsitletavat teemat on õige mitmekesised, näiteks V. Arpo ja M. Löökes «Parodontoosi ravist aaloe ekstraktiga», U. Kimmeli, T. Rehema ja T. Soo «Seitsmenda klassi õpilaste teadmised tervishoiust», L. Tolva ja T. Reino «Angiini esinemissagedusest kooliõpilastel seoses hambakariesega» jt.

Ajaloo-alaste tööde I osale (1962. a.) on nüüd järgnevas II osa. See pakub huvitavat ning rohket faktilist materjali. Kaks aktuaalset tööd on Tartu ettevõtete kohta: S. Krikk («Tartu Aparaaditehase töötajate tööalasest ja ühiskondlikust aktiivsusest») ja L. Kutsar («Tartu Naha- ja Jalatsikombinaadi tööstlase tootmisalane ja ühiskondlik-politiline aktiivsus»). Hoopis erineva profiiliga on K. Jaansonil töö «Mõningaid jooni revolutsioonilisest võitlusest Kuubal aastail 1957–1959» ja kaugemat minevikku käsitlev V. Naaberi töö «Vene-Rootsi läbirääkimised Stolbovo rahu eel».

Kirjastusgrupi tööplaanis oli möödunud aastal 8 üliõpilastööde kogumikku. Trükiivaltist nägid ainult 2 — geograafiaalased ja eesti keele ringi tööd. Käesoleva aasta I–III kvartali plaanis on samuti 8 kogumikku, aga trükiivaltist ootavad kõigest 2 käsikirja. Matemaatikuteilt võiks ka midagi oodata, aga nad pole veel oma käsikirja kokku pannud.

Ilmunud kogumike formaat ja kujundus on samasugune tagasihoidlik nagu teistelgi rotaprintideväljaannetel. Kas võiks loota tulevikus ilmuvatele kogumikele natuke teistsugust väljanägemist? Kas on raskusi nende kirjastamisega?

«Muidugi on. Paberi ja tööjõu nappus. Tulevaste kogumike kujunduse suhtes pole veel läbi räägitud.»

Niisiis kirjastusgrupi taha töö seisma ei jää. Võib loota, et pärast konverentsi lisandub veel mõnigi käsikiri ja et ka praegu trükiivaltist ootavad kogumikud varsti ilmuvad.

E. PIRSO

25. ja 26. märtsil toimus Teaduslikus Raamatukogus konverents. Ühtlasi tähistati sellega teadusliku ajakirjanduse ilmutamise 300. aastapäeva. Vastavalt sellele käsitleti konverentsi esimesel päeval Teadusliku Raamatukogu perioodika fondiga seotud küsimusi. Vanem raamatukoguhoidja Laine Kikk kõneles kahest vanimast teaduslikust ajakirjast «Journal des Savants» (esumene nr. ilmus 5. jaanuaril 1665 Pariisis) ja «Philosophical Transactions» (esimene nr. 6. märtsil 1665 Londonis). Sm. Kikk kõneles teadusliku motte tõusust 17. sajandil, mille tulemusena senine informatsioon uuest avastustest — teadlaste omavaheline kirjavahetus — ei suutnud enam rahuldada elu nõudeid, ka vajadus üha kasvav trükitöödang juba süstemaatilist rereereerivat ja kriitilist tutvustamist. Selle tulemusena hakkaski Pariisis ilmuma esimene kriitiline ja rereereeriv ajakiri «Journal des Savants». Vajadusest niisuguse ajakirja järgi koneleb see takt, et teadlaski ümber mitmel maal, muuseas ka Amsterdams, kus ta ilmus isegi talenkumana Pariisis vaajaandest, sest Hollandis vaitsesid tollal liberaalsemad tsensuuriloold kui absolutistlikul Prantsusmaal. «Journal des Savants» ievik oli üks ponjusi, miks prantsuse keel hakkas rahvusvahelise suhtlemisekeeleks võitma domineerivat positsiooni enaise laaina keele asemel.

«Philosophical Transactions» — (millel muide on ka kaune side lartuga: nimelt tema esimese toimetaja Odenburgi isa oli olnud Academia Gustaviana professoriks) — erines mõnevõrra oma prantsuse eelkäijast, avaldaes loousteadlaste poolt Londoni Royal Society sekretäriale saadetud kirjade väljavõtteid nendele uutest teaduslikest teooriaist, avastustest, labi viiud eksperimentidest jne. See ajakiri on rikkalikult illustreeritud vasesgraviiridega. Aktiivsemad korrespondendid nimetatud ajakirjal oind A. Leeuwenhoek, G. W. Leibniz, I. Newton jt. tuntud loousteadlased. Ingise 19. sajandi bioloog Royal Society liige Huxley on öelnud selle ajakirja kohta: «Kui oleksid havinud kõik maailma raamatud, välja arvatud «Philosophical Transactions», võib julgesti öelda, et füüsika-alaste teaduste alused jääksid koigutamata ja kahe viimase sajandi tohutu vaimne progress oleks suuremalt osalt, kuigi lünklikult, registreeritud. Kui «Journal des Savants» oli peamiselt humanitaarse, siis «Philosophical Transactions» on puht loousteadusliku kallakuga. Edasi peatus sm. Kikk nimetatud ajakirjaade komplektidel Teaduslikus Raamatukogus. Nõudmise

ESIMENE TEADUSLIK

«Philosophical Transactions» kogu komplekti muretsemiseks esitas Tartu Ülikooli rektor G. Parrot juba 1802. a. füüsika õpetamiseks vajalike ajakirjade nimestikus vastavatud ülikooli kuratooriumile. Hankida õnnestus aga nimetatud ajakirja. alates esimesest numbrist alles 1830. aastal, seega on Teaduslikus Raamatukogus nimetatud ajakirja peaaegu täielik komplekt (puuduvad vaid üksikud koited) aiates 1665. a. kuni 1963. aastani, mil ajakirja tellimisest tuli võimauste puudumisel loobuda. Ajakirja «Journal des Savants» varasemate aastakaikude hankimise kohta meie raamatukogusse ei õnnestunud sm. Kikil anameid leida. Sene ajakirja esimesed aastakaigud on sunteiselt haruadasemaa, ometigi leiub Teaduslikus Raamatukogus ka sene ajakirja (Amsterdami väljaanne) peaaegu täielik komplekt aastast 1665—1940. Peale TRÜ Teadusliku Raamatukogu leiub neid ajakirju Nõukogude Liias ainult veel NSVL Teaduste Akadeemia Raamatukogus (täieliku komplektia), V. I. Leninil nimeises Raamatukogus (täieliku komplektia) ja M. Saltokov-Stsearini nrm. Raamatukogus mittetäielikud komplektid.

Fondide osakonna juhataja Rata rarmas koneles Ülikooli Raamatukogu komplekteerimisest jooksva perioodikaga ajavahemikus 1865—1917. Ta peatus pikemat nendel raskustel, mida tuli ületada Ülikooli Raamatukogul üha suureneva teadusliku perioodika nimejute arvu hankimisel ja Raamatukogu juhtkonna võitlusel finantsorganitega tellitava perioodika kompleksuse eest, võitlusel, mis üna raskenes seoses Raamatukogu eelarvesummade tegeliku vanenemisega (rubla kursi langus!). Sm. Parnas peatus ka Raamatukogu juhtkonna püüdlustel hankida teaduslikku perioodikat väljaspool otseseid eelarve summasid. Nii aitas Raamatukogu esialgu välja kokkulepe Akadeemiuse Musse jt. akadeemiliste ühngute lugemislauadacaga, mille kohaselt Raamatukogu tasus 50% nende poolt tellitava perioodika tellimishinnast, saades aga aasta mooouues tellitud ajakirjad oma fondide täienduseks. Suure tähtsusega oli koostöö instituutide ja kateedritega, kuhu telliti vastavalt kokkuleppele peamiselt neid ajakirju, mida Pearaamatukogu ei saanud tellida (nii on antud ajavahemikus kogu ülikoolile tellitavast ajakirjade üldarvust — ligi 1500 nimetust, kõigest 135

nimetust dublette). Kogu varasem ja ka 19. sajandi perioodikafond on väga hästi säilinud, sest hoolimata suurest rahapudusest suudeti siiski kõiki ajakirjade aastakaike kõita enne nende lugejate kätte suunamist.

Tähtis koht Raamatukogu perioodikafondi täiendamisel kuulub publikatsioonide vahetusele teiste teaduslike asutustega. Seoses sellega aga kerkib üles vahetuse «ekvivalentsuse» probleem — kas üks või teine vanetus on ülikoolile soodne või mitte. Oma katsetest leida vahetuse ekvivalentsuse küsimuse lahendamiseks sobivat meetodikat perioodika vahendusel kõneles vahetussektori juhataja Leida Aiver. Et üksikute teaduslike asutuste toimetistes ilmunud artikleid hindamine nende teadusliku vaartuse seisukohast pole teostatav (see nõuaks ju asjatundlikku retsensiooni igale saadud toimetise numbrile ülikooli spetsialistide poolt), siis tuleb paratamatult otsida formaalseid naitajaid, mis võimaldaksid orienteeruvalt kindlaks teha, kuivord vastuvõetav on ülikoolile üks või teine vahetuspartner. Analüüsides vahetust Saksa DV Teaduste Akadeemiaga ühe aasta vaitel selgus, et nimetatud asutus saadab Raamatukogule ülaliselt TRÜ proiiliile vastavaid väljaandeid matemaatika, füüsika, bioloogia ja meditsiini alalt. Puudu aga jäävad Saksa DV Teaduste Akadeemia humanitaarteaduslikud väljaanded, mida tuleb tulevikus juurde noutada. Manuüüseit saadab Teaduslik Raamatukogu Saksa DV Teaduste Akadeemiale rohkem kirjanuust, kui ta vastu saab, kuid rublaades on meie Raamatukogu Saksa DV Teaduste Akadeemia ees volglane. Sm. Aiveril too oli vaid esimeseks katseks leida uusi ekvivaendi naitajaid väljaannete vaneruses. Tood selle küsimuse uurimisel tuleks jätkata.

Konverentsi teine päev oli pühendatud bibliograafia ja Raamatukogunduse aktuaalsetele küsimustele.

Bibliograafiaosakonna töötajate, peabibliograaf A. Pärnakivi, vanemabibliograaf M. Kummik ja bibliograaf E. Saarmaa ühise toona esitati ettekanne kollektiivide bibliograafia koostamise küsimustest. Kuigi kollektiivide bibliograafiaid imub ühenuuüüses uatases aastas 100 ringis (Eesti NSV-s 2, ENSV TA ja TRÜ ilmunud tööde bibliograa-

Ühisel nõul ja jõul

Möödunud semestri lõpul hakkati Oigusteaduskonnas pidama dekaani ja komsomoliaktiivide ühiseid nõupidamisi. Seni on neid toimunud 2: üks möödunud aasta detsembris, teine käesoleva semestri algul. Mõlemast koosolekust olid kutsutud osa võtma ka kursusi juhendavad õppejõud. Komsomoli poolt võtavad neist nõupidamistest osa mitte üksnes grupiorganisatorid, vaid kõik üliõpilased, keda võib sisuliselt lugeda teaduskonna komsomoliaktiiviks. Nende nõupidamiste eesmärgiks on tugevdada dekaanaadi ja teaduskonna komsomoliorganisatsiooni vahelisi sidemeid ning aidata välja töötada ühised seisukohad momendil kõige aktuaalsemates küsimustes teaduskonna elus, eeskätt õppetöös.

Esimesel nõupidamisel arutati abinõusid võitluseks teaduskonna monedel kursustel massiliseks muutunud «põhjusega» puudumiste vastu. Nii tuli 111 kursusel eelmisel semestril 20 üliõpilase kohta üle 1300 tunni «ponjusega» puuamisi. On ilme, et antud juhul oli tegemist lihtsalt ebaprintsipiaalse puudumiste põhjuste arutamise kursuse komsomoligrupi poolt. Nõupidamisel otsustati, et ükski üliõpilane ei tohi isiklikel põhjustel puududa üle 3 paeva semestris (erandiks on muidugi arstitõendiga tõestatud haigus, mitmesugused ametlikud väljakutsed jms.). Üliõpilasi aga, kes peavad oma isiklikke

asjaajamisi õppetööst tähtsamaks, hakkame korrale kutsuma koostööd mõistamisvahenditega, sealhulgas ka stipendiumist ilmajätmisega.

Teine nõupidamine, mis toimus käesoleva semestri algul, juhindus ülikooli parteibüroo otsusest üliõpilaste pideva õppetöö kindlustamiseks. Nadala võrra enne koosolekut teatati osavõtjatele arutamisele tulevad küsimused ja nii vois koosolekul kohe asuda konkreetsete ettepanekute analüüsimisele. Pideva õppetöö kindlustamiseks teaduskonnas otsustati pearõnk panna individuaalsele toole õppetöös maha jäävate üliõpilastega, kellel on mitmel sessioonil esinenud ebaõnnestumisi. Komsomoliaktiiv otsustas esmajärjekorras selgitada nende manajaamuse põhjused ja seejärel ühe poolt kindlustada nende kaasüliõpilaste abi, teiselt poolt aga taotleda, et ka seminar ja praktikume pidavad õppejõud pooraksid neile rohkem tahepanele: küsiksid neid rohkem, korraldaksid neile eraldi kollokviume jne.

Selleks et seigitada, millistes õppeainetes toimub semestri välist pidev õppetöö, millistes mitte ja miks, paus dekaan kurstuste komsomoliaktiivil avaldada sene kohta oma kirjalik arvamus põnimõttel: kas öelda kõik avameelsest või üldse mitte öelda, sest puru silmaajamist pole kellegi vaja. Edaspidi püütakse ühi-

selt leida vahendeid kitsaskohtade korvaldamiseks.

Need on peamiselt nõupidamistel arutatud probleemid. Nõupidamine kui selline aga on end oigustanud ja oigustab ka kantlemata easpidi, sest ta vaistab dekaanaadi ja komsomoliorganisatsiooni duoieerimist ühte ja samade küsimuste lahendamisel, aitab seigitada vastastikuseid seisukohti ning mobiiliseerib teaduskonna komsomoliaktiivi võitlusele nende tahtmise eest, sest nendel nõupidamistel vastuvõetud otsused on senini omanud rohkem komsomoliorganisatsiooni poolt võetud kohustuste kui «administratiivse sunni» iseloomu. Võib veel lisada, et need koosolekud on kavas muuta traditsioonilisteks.

L. EIS

Ü E T

ÜET lektor-propagandistide I kursusele toimub järjekordne õppus teisipäeval, 6. aprillil algusega kell 18 peahoone 4. auditooriumis. Dots. J. Kaitis koneleb kontakti saavutamistest auditooriumiga.

Sama eriala II kursuse üliõpilasi, kes möödunud õppeaastal kuulasid ära teoreetilise kursuse, palume koguneda samal päeval kella 19-ks Ajaloos-Keeleteaduskonna dekaanile, et leppida kokku kursuse lõpuks osas.

Raamatukoguhoidjate õppe-rühma õppus toimub teisipäeval, 6. aprillil kell 18 Teadusliku Raamatukogu kantseleis (II korrusel).

KONVERENTS

fiad), on nende koostamise teoreetilised ja meetodilised küsimused veel läbi töötamata. Kollektiivide bibliograafiate kohta ilmunud retsensioonid on seni piirdunud vaid konkreetsete viigade ja puudujääkide loeteluga, üldteoreetilisi küsimusi on puudutatud väga vähe. Tegelikult on aga kollektiivide bibliograafiate koostamisega seotud küsimuste ring väga lai. Silmas pidades bibliograafilise otsumistöö peatset mehhaniseerimist, omandab üha suuremat tähtsust materjali täpne kirjeldamine de visu, millest aga kõik kollektiivide bibliograafiate koostajad ilmselt kinni ei pea — liiga sageli esineb ebatäpsusi kirjetes. Suure tähtsusega on materjali valik kollektiivi bibliograafiasse, millest üks lõik, nimelt valminud, kuid trükkis avaldamata tööde registreerimine on ainult osaliselt (mõnel pool täielikult) lahendamata. Oluline on materjali grupeerimise küsimus (kas formaalselt alfabeetiline, kronoloogiline või mingi süsteemi alusel) ja sellega kaasuv meetodilise aparadi probleem (registrid, saatesõnad). Operatiivne informatsioon ükskõik millises teaduslikus kollektiivis valminud töödest väldib asjatut uurimistööde dubleerimist, aitab kaasa üksikute teaduslike asutuste uurimistöö koordineerimisele ja käsikirjalise materjali registreerimise korral kindlustab ka prioriteedi avastuste või uute mõtete puhul. Iga teaduslik kollektiiv ja kõrgem õppeasutus on huvitatud oma väljaannete ja oma liikmete tööde täpsest ja operatiivsest registreerimisest ja propageerimisest. Kollektiivide bibliograafias registreeritud materjal täiendab ühtlasi ka üldist bibliograafilist registratsiooni, ja on ka üheks aluseks erialaste ja kodulooliste bibliograafiate ning üksikute teadlaste bio-bibliograafiate koostamisel, seepärast tuleb kõrgemate koolide teadlaste tööde bibliograafiate koostamist jätkata ja süvendada.

Vanemraamatukoguhoidja S. Nilson kõneles uudiskirjanduse tutvustamisest. Informatsioon raamatukogudesse saabuvast uudiskirjandusest omandab üha suuremat tähtsust. Uudiskirjanduse tutvustamise meetodika küsimusi on erialases kirjanduses valgustatud küllaltki üldiselt. Igal raamatukogul on selles osas olemas oma kogemusi ja traditsioone uudiskirjanduse väljapanekute, uudiskirjanduse ülevõtte, bibliograafiliste ülevõtte

igakord ainuüksi raamatukogust, vaid ka ruumidest ning olemasolevatest tehnilistest vahenditest. Täiesti uurimata on veel ühe või teise informatsioonivõtte efektiivsus. Sellele küsimusele tuleb tähelepanu pöörata, sest informatsioonimeetodika üksikute võtete tulemuste analüüs võimaldab seda tööd paremini ja süvendatumalt teha.

Üks olulisemaid tööloike raamatukogus on raamatukogulikk-bibliograafiliste teadmiste propageerimine. Selle olukorrast Tartu linnas ja kõrgemate koolide osas kogu vabariigi ulatuses andis ülevaate sm. Kaja Noodla. Kaasaja trükitoodang on muutunud niivõrd mahukaks, et selles on võimatu ilma bibliograafiate ja raamatukogude vahendusega orienteeruda. Bibliograafiate ja raamatukogude poolt pakutavate võimaluste mittetundmine võib muutuda teadlase töös pidurdavaks teguriks. Kahjuks kannab bibliograafiliste teadmiste propageerimise (välja arvatud üliõpilaste seas tehtav töö) veel juhuslikku iseloomu. Raamatukogulikke ja bibliograafilisi teadmisi tuleb eakohaselt õpetada juba üldhariduslikes koolides (selleks on Tartu Linna Gogoli nim. Raamatukogu ja Tartu Linna Laste-raamatukogu poolt juba esimesi samme astutud), nii et iga keskkooli lõpetaja oskaks iseseisvalt vajalikku kirjandust raamatukogu kataloogidest leida ja tunneks lihtsamaid ja üldisi bibliograafiad. Selle tulemusena oleks võimalik kõrgemates koolides pearõhk asetada erialastele bibliograafiatele ja isikliku kartoteegi koostamise meetodikale (kaasa arvatud perfokaardid). Vähe on kasutatud bibliograafiliste ja raamatukogulike teadmiste propageerimiseks selliseid efektiivseid võimalusi, nagu ajakirjandus, kino, raadio, televisioon jt. Miks mitte korraldada viktoriine teatmeteoste kasutamises seniste puht mälu e baseeruvate viktoriinide asemel? Palju tähtsam on see, kui teada, kust leida andmeid maailma suurimate veejagade kohta, kui et neid peast teada. Tuleks kaaluda vastava loengutesarja sissemülitamist kultuuriülikooli liinis. Järgnevateks aastateks on ka ühing «Teadus» loengute temaatikasse esmakordselt sisse võetud loengud raamatukogunduse ja bibliograafiate ning teatmeteoste kasutamise alalt.

Ettekannetele järgnesid elavad sõnavõttud.

E. KUDU

Toome perenaine

Alles see oli, kui paljud teadusjüngriid pöördusid pettunult tagasi Ulikooli Teadusliku Raamatukogu suletud ukse tagant. Suust suhu rändas kuuldus, et — raamatukogu kolib jälle. Täpsemat informatsiooni saadi siis juba nendelt virkaldelt üliõpilastelt, kes oma tööde-toimetuste kõrval leidsid ennastsalgavalt mahti oma käed külge lüüa, et aina tõsta raamatuid ühelt riulilt teisele, ikka ühelt teisele, sest kitsikus on suur ja kust seda ruumi mujalt saada, kui et tuleb midagi eest tõsta. Tõstmiseks, isegi lihtsalt ümbertõstmiseks on aga tarvis arukat organisaatorit, head initsiaatorit, kõigi Toome rikkuste head tudijat ja veelgi paremat inimest — sooja südame ja sõbraliiku sõnaga. Oli meil see kuldne inimene, ikka naeratav ja raskustest teisi lohutav, kuigi endalgi oli vahel väga raske. See on Haldi Teder.

Väsimatult (ehkki vahel ka väsinult) askeldas ta nagu mesilase oma suure pere keskel. Igale poole jätkus teda — küll korraldas ta sopilistes hoidlates riuleid, et need nägusamad näiksid ja et raamatud, need hinnalised armsad suured sõbrad, ei kannataks, ja kui mõni oli kannatanud, et seda siis hoolega ravitaks ja parandataks. Küll tõttas ta abivalmina täitma luigeja soovi, et võimalikult kiiresti jõuaksid loendamatud teadmiste lättes uue ühiskonna ehi-

tajate kätte. Samas jutustas ta paljudele uudishimutsevatele kõrvadele imepärestest lugudest, mis rohkem kui poolteise aasta-saja vältel olid juhtunud Toome müüride vahel, ja näitas veelgi imepärasemaid haruldusi, mida inimvaim oli loonud aastatuhandete kestel. Ja tänulikud ekskursioonid kirjutasid talle aina kiidusõnu.

Või kui oli tarvis kollektiivselt tähistada mõnd suuremat sündmust, jagada ühiselt raamatukogu rõõme (ka neid on mõnikord olnud) — kes suutnuks olla parem perenaine kui Haldi Teder.

Ja kui tuli kevad, siis jagasid ta helled käed omakasvatatud lilli. Oi, kui palju oli siis raamatukogus lilli!

Või kui suve rahulikumatel päevadel sõideti koos Saaremaale või Koiva kaldale, leedulaste juurde või Leningradi — ikka oli Haldi Teder see, kes virgutas kõhklejaid, hoolitses mahajääjate eest ja naasmisel tõi kotitäie muljeid — aina jagamiseks teistele.

Nüüd ütles ta, et on väsinud ja läheb pensionile. Et on pidanud palju-palju ameteid, et on üle 22 aasta hooldanud fonde, mida nüüd on juba üle 2,5 miljoni kõite, ja et nüüd tahab puhata.

Puhka siis, Tedrekene, aga tule meid varsti-varsti jälle vaatama, sest — kuidas me ikka ilma Sinuta saame?

R. PARMAS

vaadete jne. näol. Kuid kõikide meetodiliste võtete efektiivne rakendamine ei sõltu

MEIE AKTIVISTE

Ja on täpselt samasugune nagu meie kõik: noor, teadmis-himuline; armastab sporti, teatrit, raamatuid... Võib-olla ainult veidi rohkem on sitkust, vastutustunnet ja autoriteeti.

Rein Oras

on ajaloo-osakonna komsomolisekretär, kuid selline sekretär, kes teab, mis millalgi tulipunktis on.

Rein on partei liige.

«Kas suusatama lähed?»

«Muidugi.»

«Aga ajalooringi koosolek?»

«Ka sinna jõuab.»

Peale selle veel loodusloode- ja kodu-uurimise ring, kunstikabinet jne.

Vanasõna ütleb: üheksa ametit, kümnes nälga. Reinul võiks ameteid kindlasti rohkem olla, kuid nälga — tahtmine kõike teada saada — ei kao ikka.

*

Üksteist korda lööb rae-kojakell. Internaadis algab õorahu. Kõögikorrupidaja küürib veel põrandat ja pahandab igaiühiga, kes tuleb siia saiapuru maha ajama.

«Ei tea, mis päeval tehakse, et nüüd poole öö ajal veel süüakse.»

Oleneb, kuidas keegi, kuid

Ivi Kivikink

küll aja ülikülluse üle kurta ei saa, olgugi et ta hommikul on esimene ja õhtul viimane.

Õppida ja töötada kommunistlikult — need ei ole Ivi Kivikingu jaoks tühjad sõnad, nendes peitub palju tööd.

Väga järjekindel, visa, energiline, lausa ammendamatu organisiseerijavõimetega — sellisena tunneb teda inglise filoloogias osakonna IV kursuse komsomolikomitee ja rahvaste sõpruse klubi.

«Hea tüdruk!»

«Tore tüdruk!»

T. ALLA

UDO OTSUS

*

Inimene ei sünni südamega, süda ei sünni lauludeta, laulud ilma vaikusetä, nukruseta, rõõmudeta, laulud ilma südamega...

*

Taevas kui tohutu sinine puri pingul on üle maa. Taevas kui tohutu sinine puri, mida alla lasta ei saa.

Nagu üksainus, üks majakatuli päike, ja sõitjaks ma... Nagu üksainus, üks majakatuli, millest eksida ära ei saa.

*

Kui paitus nii pehmed on varjud ja lapse-east tuttav on sein. Kõik, millega ammugi harjunud, ja kõikidest magusam leib.

Ah, kuhu küll tahaksin minna, peos rahutus, jalge all liiv, — tuhat tuikavat mõtete linna... ja kodu, mis ikka on siin.

KOHTUMINE

Hiljuti kohtusid kirjandusala-sest konkursist osavõtjad üli-kooli kohviku kaminasaalis Ajaloo-Keeleteaduskonna õppe-jõudude ja üliõpilastega. Avasõna ütles dekaan J. Peegel, kohtumisest võtsid osa professorid A. Kask, P. Ariste ja J. Lotman, dots. E. Laugaste jt.

Üliõpilastest rääkis J. Põld-mäe kirjandusringi tööst, L. Seppel orientalistikakabineti ja M. Unt Tartu Noorte Autorite Koondisest. A. Jaaksoo tutvustas käsikirjalist ajakirja «Noorte Looming», S. Seme-nenko luges oma värsse.

H. TAMMIKU

Kohtumisel ees-ti filologia osa-konna II kursusega tuli kordamisele kirjanduslik «lõuna»

H. Visnapuust, kelle loomingust andis ülevaate P. Vihalemm.

СВЕТЛАН СЕМЕНЕНКО

БАЛЛАДА О ЗВЕЗДОЧЕТЕ

ПАМЯТИ ДЖОРДАНО БРУНО

Жил великий звездочёт
В улочке, направо.
Не застал его почёт,
Не настала слава.

Жил он тихо и один
Только отчего-то
Каждый пьяный гражданин
Знал его ворота...

И сновали дети там
Со всего предместья.
Рисовали по углам
Звёзды и созвездья.

И была среди них всегда
К радости ребячьей
В шесть лучей одна звезда
Всех желтей и ярче!..

Он не видел той звезды.
Ибо, с нею рядом,
Выше этой высоты
Устремлялся взглядом...

Всяких женщин, и пьянчук
Он не гнал с задворок.
Был, наверно, близорук
Или дальнзорук.

И к тому же, на поклон,
Вместо «доброй вечер»,
«Скорей выйдете Орion!»
Сообщал при встрече.

Будто не было забот,
Кроме той заботы!
Будто не было весь год
Ни одной Субботы!..

Но однажды старика
Очень осторожно

Задержали у ларька
Лекарь и сапожник.

И сказали, сбавив тон:
— Рассуждая здраво,
Всем заметен этот дом
В улочке, направо.

Удалите этот знак!
Будьте осторожны! —
Старику сказали так
Лекарь и сапожник.

И сказал старик седой
Тихо, еле слышно:
— Каждый ходит под звездой,
Под какой вышло...

Здесь стоял с звездой дом,
Лают здесь собаки.
Учинили здесь погром
Пьяные гуляки.

Под звездой упал старик...
И, кончаясь трудно,
Видел близкий чей-то лик,
Лик Джордано Бруно.

Он взлетел под звёздный стон...
Он теперь далече.

Вышел в небо Орион,
Как и в прошлый вечер...

От Земли до той звезды
Сорок тысяч лет езды...

Где пути его изгиб?
Там, в пространстве где-то...

...А сапожник тот — погиб.
В сорок первом. В гетто.

Veel Vellaverest

Juba mitmendat suve on TRÜ töötajad koos perekonadega kasutanud juuli-augustikuu jooksul Vellavere puhkekodu, kus kahjuks küll ruumikitsikuse tõttu saab ühes vahetuses puhata ainult kuni 50 inimest.

Et viimastel aastatel on TRÜ administratsioon peatähelepanu pööranud Kääriku spordibaasi väljakujundamisele, on Vellavere puhkekodu jäanud vaeslapse ossa. Järve põhi on mu-dane, vesikasve täis, kaldad korrastama-

ta, purded ja paadid lagunenud. Aiamaja katus tilgub vett läbi. Puudub joogivesi, korralik saun ja pesuruumid. Viimaste järele on aga eriti suur puudus aasta-aegadel, millal järvevesi on suplemiseks liiga külm.

TRÜ ametiühingukomitee arutas oma koosolekul Vellavere puhkekodu kasutamise ja korrastamise küsimusi. Haldusprorektor sm. V. Simm lubas mu-retseda uusi paate ja telke, organiseerida uue purde ehitamist ja mõningate remonditööde tege-

mist. Suurem osa Vellavere korrastustöödest tuleb aga teha ühiskondlikus korras. Seepärast kutsume kõiki TRÜ töötajaid meie ürituses aktiivselt kaasa lööma, et muuta mahajäetud Vellavere kauniks puhkepaigaks! Ühtlasi palume kõigil soovijail esitada 15. aprilliks avaldused puhkuse veetmise kohta, kus oleks märgitud täpselt soovitud aeg ja perekonnaliikmete arv. Puhkust on võimalik planeerida ajavahemikul 1. juulist kuni 25. augustini. L. LOIT

IN MEMORIAM

Vene kirjanduse ringi juhatuse otsustas pühendada teadusliku konverentsi 2. aprilli istungi vajajapaistva nõukogude teadlase G. A. Gukovski mälestusele.

2. aprillil 1965. a. möödub 15 aastat silmapaistva nõukogude kirjandusteadlase G. A. Gukovski surmast. Lõpetanud Petrogradi ülikooli ning Lääne ja Ida Kirjanduse ja Keelte Võrdleva Ajaloo Instituudi aspirantuuri, kaitses Gukovski 1928. aastal kandidaadidissertatsiooni, mis on ilmunud eri raamatuna «XVIII sajandi vene poeesia», 1936. a. novembris — doktori väitekirja. 34-aastaselt sai ta kõige nooremaks nõukogude professoriks humanitaaralal. Ta oli teaduse ja hariduse entusiast, suurepärase lektor, kelle iga esinemine lõppes auditooriumi ovatsioonidega. Samaaegselt võttis ta aktiivselt osa nõukogude kultuuri ülesehitamisest. Tema ettepanekul alustati ülikoolides XVIII sajandi vene kirjanduse õpetamist, mis oli katkestatud RAPP-i teooriate mõju. Gukovski on seda kurnust käsitleva esimese nõukogude õpiku ja lugemiku autor.

Alustades XVIII sajandi vene kirjanduse marksislikku uurimist, millele ta pühendas kolm ponjalikku monograafiat ja paarkümme artiklit, laiendas G. A. Gukovski edaspidi oma huvide ringi, minnes üle Puškini-epohhi uurimisele. Tohtu eruaitsiooniga teadlasena, kelles suurepärase analüüsimisoskus oli ühendatud kalduvusega laidele sünteetilisetele konstruktsioonidele, kavatses ta kirjutada monograafiate seeria, mis pidi näitama vene realismi ajalugu Puškinist Gorkini. Selle seeria esimese raamatu, mis oli pühendatud Puškini romantismile, kirjutas autor sõja ajal raskest tingimustes ja avaldas trükis 1946. a. Saraatovis. Seni on see üks paremaid sellealaseid töid. Töö teises osas andis Gukovski realismi ajalooliselt põhjendatud definitsiooni, mis on praegu nõukogude teaduse poolt tunnustatud. Kolmas raamat selles grupis, mis on pühendatud Gogoli realismile, avaldati lõpetamata kujul pärast autori surma. G. A. Gukovski elu katkes põhjendamata jälitamiste tagajärjel Stalini isikukultuse aastatel. Praegu on nõukogude teadlase hea nimi taastatud.

G. A. Gukovski paistis silma suure pedagoogiandega — tema seminarist on tulnud paljud nõukogude uurijad. G. A. Gukovski õpilased töötavad Leninigradis, Moskvast, Tartus ja teistes Nõukogude Liidu linnades.

Prof. J. M. LOTMAN

RSR

Kas on võimalik, et järgmise USA valitsuse võiksid moodustada neegrid või siis vähemalt kuulaksid ka nemad valitsuse koosseisu? Mida peab sumas USA president, kui ta räägib üldise heaolu riigi saavutamisest? Millised jõud määravad Ühendriikide välispoliitika? — need probleemid on kõne all RSR-i kommentaaritorite järjekordsel kohtumisel kohvilaua taga esmaspäeval, 5. aprillil kell 18.

***

Tähelepanu! RSR-st on võimalik kutsuda rahvusvahelise elu spetsialiste esinemiseks osakondades ja kursustel teemadel «Kas Araabia sotsialism on sotsialism?», «Kagu-Aasia konfliktid kontuurid», «Must Tšombe ja valgete armee» jne. Tellida on võimalik RSR-i külalisteraamatut vahendusel, mis asub ülikooli komsomoliteedikes. Ainuke võimalus saada lühikest ja huvitavat ülevaadet rahvusvahelise elu tulipunktidest! Andkem aegsasti tellimusi sisse!

Klubi teated

Reedel, 2. aprillil kell 20 algab TRÜ klubis

SÕPRUSKONTSERT.

Esinevad Muusika- ja Teatrikunsti Instituudi üliõpilased, TRÜ rahvakunstiansambel jt.

24. märtsil tulid ülikooli klubbisse need, kes tantsimise kõrval peavad ka tantsu vaatamisest lugu. Prožektorid valgustasid saalipõrandat ja peegeldusid seinäärsete ridade ootavalt nägudel.

Klubi tantsuringi 10 parimat paari (C-klass) võistlesid tango, aeglases valsis, fokstrotis ja rumbas. Kolmele esimesele kohale said vastavalt Eneken ja Jaan Siilak, Marje Dubkovski ja Jaak Otto, Camilla Alekšors ja Eduard Kotsalainen.

Pildil: A-klassis tantsinud Peep Ridali ja Tiina Vaidla.

Märkimisväärne sündmus

Neil päevil ilmus Tallinnas uue rahvusvahelise ajakirja «Nõukogude Fennougristika» esimene number. Pole ime, et selle soome-ugri keelte alase ajakirja ilmumiskohaks on määratud Tallinn. Eesti NSV soome-ugri ja samojeedi keelte uurijad on tõusnud esikohale niihästi kogu Nõukogude Liidu kui ka väljaspool seda. Ajakiri on oma toimetuse koondanud aktiivsemad fennougristid Nõukogude Liidu eri uurimiskeskustest. Ajakirja juhtimine on siiski Eesti uurijate õlul. Ilmunud esimeses numbris on kõigepealt niisugused kirjutised, mis haaravad soome-ugri keelte üldisi probleeme. Edasi on spetsiaalseid artikleid läänemeresoome, permi, mari, samojeedi ja muudegi keelte alalt. Eriti tähelepanuväärne on noorte uurijate G. Liivi, T.-R. Viitso ja A. Künnapu kirjutised. Avaraid perspektiive toob esile P. Alvre lühiaurimise uraali keelte mitmuse tunnuse -i- kujunemisest. Ajakirja lõpuosas on arvustusi mitmest Eesti NSV-s ja mujal viimasel ajal ilmunud keelelisest teosest.

Ajakirja esimeses numbris pole küll veel kaastööd väljastpoolt Nõukogude Liitu. Ajakirja tegevtoimetaja P. Kokla mapis on aga järgmise numbrite jaoks kirjutanud Soome akadeemikult K. Viikunalt, Rootsi õpetlaselt I. Paulsonilt ja Ungari handi keele uurijalt E. Vértessilt.

Ajakirja peatoimetajaks on TRÜ professor P. Ariste.

Ajakirjas ilmuvad artiklid kas vene, inglise, saksa või prantsuse keeles. Olgu mainitud, et «Nõukogude Fennougristika» on esimene sellelaadiline rahvusvaheline ajakiri. Seni on ilmunud soome-ugri alaseid rahvusvahelisi aastaraamatuid ja kogumikke või ka ajakirju kas eesti, soome ja ungari keeles. Viimased on muidugi kõigepealt mõeldud vastavate maade uurijate ja asjahuviliste jaoks.

Ajakirja toimetuse on avaldanud soovi, et eriti just Tartu Riikliku Ülikooli keeleteadlased oleksid aktiivseteks kaastöölisteks.

P. PALMEOS

Laupäeval, 3. aprillil kell 20 toimub klubis

APRILLILAAT.

Pühapäeval, 4. aprillil kell 20 on järjekordne

KVN.

Murrang töökaitse ja ohutustehnika alal

23. märtsil arutati TRÜ rektoraadi ja ametiühingukomitee laendatud koosolekul TRÜ töökaitse ja ohutustehnika olukorda.

Õppeprorektor K. Püssi ettekandes «Ohutustehniline olukord TRÜ-s ja abinõud selle parandamiseks» analüüsiti Eesti NSV Ministrite Nõukogu, Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee kolleegiumi ning Haridusala, Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Töötajate Ametiühingu Vabariikliku Komitee presiidiumi otsuses toodud töökaitse ja ohutustehnika puudusi TRÜ-s.

Sm. K. Püss märkis, et laboratooriumides ja töökodades ei täideta ohutustehnika eeskirju, soovida jätab ventilatsioon ning ruumide valgustus. Vähe pööratakse tähelepanu töökultuurile (orgaanilise keemia kateedri õpelaaboratooriumid).

Lubamatult halb olukord on tingitud rektoraadi vähesest nõudlikkusest ning kateedrite,

laboratooriumide ja töökodade juhatajate ükskõksusest ja mõnel juhul isegi üleolevast suhtumisest töökaitse ja ohutustehnika nõuete täitmisse. Süüdi on ka ametiühingu töökaitsekomisjon, kes ei ole küllaldaselt kontrollinud ega nõudnud puuduste kõrvaldamist.

Ettekandja rõhutas, et kõrgemas õppeasutuses on töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade täitmine eriti oluline tähtsusega. Üliõpilased — tulevased tootmisjuhid — peavad juba õppeprotsessi vältel pidevalt harjuma töökaitse ja ohutustehnika nõuetega. Vastavast erikursusest, mida loetakse, on siiski vähe. Kui aga õppejõudude poolt esineb ükskõksust ja vähenõudlikkust, siis ei kujune üliõpilastel vastavaid harjumusi ning tulevasel töökohal tehakse jämedaid vigu töökaitse ja ohutustehnika alal. See on tõsine signaal ja etteheide ülikoolile. Vastutus töökaitse ja ohutustehnika nõuete täitmise eest lasub rektoraadil,

«AKEN MAAILMA»

Иностранная литература

Kaasaja inimene peab kahtlemata olema kursis kultuurieluga kogu maailmas. Eelnev lause on aksiom, mis sai kirja pandud vaid selleks, et kuidagi lühiajalt sisse juhatada.

Üheks vahendajaks on siin kahtlemata ajakiri «Inostrannaja Literatura». Mahukas kaustasilmuv žurnaal avaldab tõlkeid kogu maailma kirjandusest, retsensioone, ülevaateid, sõnavõtte ja kroonikat.

Igas numbris on traditsiooniliselt mitu lühijuttu ja üks romaan või mingi järgnev lõik sellest. Olgu nimetatud, et «Inostrannaja Literatura» veergudel jõudsid meie lugejani niisugused teosed, nagu Remarque'i «Triumfikaar», Amis'e «Õnne-

seen Jim», Hemingway «Pidu-päev, mida alati endaga kannad», Bölli «Klouni pilguga» ja paljud teised populaarseid autoreid kirjutasid. Praegu näiteks ilmub ajakirjas noore ameeriklase John Updike'i «Kentaur».

Peale kirjandusküsimuste valgustab ajakiri ka teatri- ja kinolu. Iga numbri lõpuks antakse autorite kohta lühibiograafiad.

Ajakiri «Inostrannaja Literatura» vahendab viimasel ajal päris kõrgekvaliteedilist kirjandust ja tema aastakäik on lausa püsiva väärtusega.

«Inostrannaja Literatura» ei tohi muidugi olla kergemaks väljapääsuks välismaa kunstikirjandusega tutvumisel, ent ta on operatiivne ja kergesti kättesaadav.

Uusi teaduse kandidaate

Esimeseks, kes käesoleval aastal täiendas ülikooli majandusteaduste kandidaatide ridu, oli TRÜ poliitilise ökonomia kateedri vanemõpetaja Ülo Vanaaseme.

Ülo Vanaaseme lõpetas Tartu Riikliku Ülikooli Oigusteaduskonna 1954. aasta kevadel ja sama aasta sügisel asus tööle poliitilise ökonomia kateedris vanemõpetajana. Tema töö «Mõningaid puhastulu jaotamise küsimusi ENSV kolhoosides» valmis pedagoogilise töö korral aastatepikkuse ja visa teadusliku töö viljana. Ü. Vanaaseme näitab oma toos kolhoosi puhastulu seost kolhoosi looduslik-majanduslike tootmis-tingimustega ja näitab kätte tee, kuidas punastulu jaotamise täius-

tamisega on võimalik tugevdada kolhoosi isemajandamist. Samuti on töös tehtud rida väärtuslikke ettepanekuid puhastulu jaotamise täiustamiseks. Töö eriline väärtus seisneb selles, et antud probleem ei ole senini teoreetiliselt veel läbi töötatud, puhastulu arvestamise ja jaotamise praktika aga on viinud välja isemajandamise printsiipide rikkumisele. Oponendid, majandusteaduste doktor O. Sepre, majandusteaduste kandidaadid R. Antons ja R. Hageberg ning sõnavõtjad tõstsid esile töö suurt teoreetilist ja praktilist vaartust. TRÜ Oigus-Majandusteaduskonna nõukogu otsustas omistada Ü. Vanaasemele majanduskandidaadi kraadi.

Raadioloengud

Kolmapäeval, 7. aprillil

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» (IX).

2. Saksa filoloogias osakonna II—III kursuse üliõpilastele õppejõud Heime Tõevere loeng «Laensõnadest saksa keeles» (II).

Reedel, 9. aprillil

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna III kursuse ja Kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Aino Lunge loeng «Noorukiea psüühilised iseärasused».

Kolmapäeval, 14. aprillil

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» (X).

2. Vene filoloogias osakonna III ja IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Agnia Reitsaku loeng

«Неполные и односоставные предложения» (I osa).

Reedel, 16. aprillil

1. Saksa filoloogias IV—V kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Felix Kibbermanni loeng «Der Grammatikunterricht».

2. Vene filoloogias osakonna III ja IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Agnia Reitsaku loeng

«Неполные и односоставные предложения» (II osa).

Teadaanded

Auto-motokabineti teatab

5. aprillil kell 18 algavad käesoleva õppeaasta viimased amatöörautojuhtide kursused. Õppetöö kestab 25. juunini. Soovijail koguneda V. Kingisepa tn. 19 (III korrus, aud. 1).

Suusahuvilised!

TRÜ suusabaasidest laenutatud varustuse tagastamise viimaseks tähtajaks on 10. aprill k. a. Tagastamisel varustus korrastada (saapad määrada, suusad tõrvata).

kateedrite, laboratooriumide ja töökodade juhatajatel. Tuleb juhinuua NSVL Kõrgema ja Kesk-erihariduse ministri käskkirjast, kus on toodud töökaitse põhimäärus ja fikseeritud kõikide juttivate töötajate ülesanded.

Sm. K. Püss tegi teatavaks, et TRÜ on otsustanud osa võtta Eesti NSV kõrgemate ja keskeriõppeasutuste töökaitse ühis-konauikust ülevaatus-konkur-sist. Nimetatud üritus aitab parandada üldist töökaitse ja ohutustehnika olukorda.

Lõpuks esitas ettekandja rektoraadi ulatusliku kava töökaitse ja ohutustehniliste puuduste kiireks kõrvaldamiseks.

Ettekandjale esitati lõpuks rida küsimusi ja sõnavõtjad (sm-d V. Simm, V. Past, V. Palm jt.) juhtisid tähelepanu asjaoludele, mis raskendavad töökaitse ja ohutustehnika nõuete täitmist.

J. RAUDSEPP

Jäime teiseks

Hiljuti toimus Kuusalus Eesti NSV Riikliku Geoloogia Tootmiskomitee ja TRÜ geoloogiaosakonna üliõpilaste traditsiooniline jõuproov real spordialadel. Kaks päeva kestsid pingelised võistlused, millede käigus tootmiskomitee geoloogid läks järjekordselt korda saavutada esikoht. Geoloogiaosakonna üliõpilased aga võitsid kindla positsiooni tootmiskomitee ja instituudi vahel.

Välkmales võitis tootmiskomitee, kades aga ei leidunud meie II kursuse üliõpilasele Tiin Jalakale väärilist vastast. Lauaten-nises olid edukaimad tootmiskomitee geoloogid. Korv- ja võrkpallis osutusid aga võitmatuteks üliõpilased. Tänu geoloogiaosakonna kapteni, IV kursuse üliõpilase Eero Arvisto tugevale mängule, I kursuse üliõpilase Juho Kirsi väledusele ja tapsetele pealevisetetele ning meeskonna heale koostööle ei loovutatud korvpallis vastasteks ühtki punkti. Lasketiirul demonstreerisid täpset silma ja kindlat kätt V kursuse üliõpilane Ülo Paap ning IV kursuse üliõpilane Vilja Visser. Kokkuvõttes jäid laskurid teisele kohale.

Möödunud aastal jagas geoloogiaosakond instituudiga II—III kohta. Seekord saavutatud kindel II koht lubab lootda järgmistel võistlustel veelgi paremat tulemust.

A. JALAST,
geoloogiaosakonna I kursuse üliõpilane

ŠEFLUSKONTSERT

Meie isetegevuslased on andnud mitmeid kontserte šeflusaluses alaealiste töökoloonias. Ikka on meid hästi vastu võetud. Peale rahvatantsijate kuulusiid kontserdibrigaadi lauluansambel, solist M. Laar ja deklamaatorid R. Neimar ja E. Kraut.

Meid juba oodati. Laul vaheldus tantsuga, tants sõnakunstnike etteastetega. Meie ettekanded võeti soojalt vastu.

A. TEDER

DEMONSTREERITAKSE SPORDIFILME

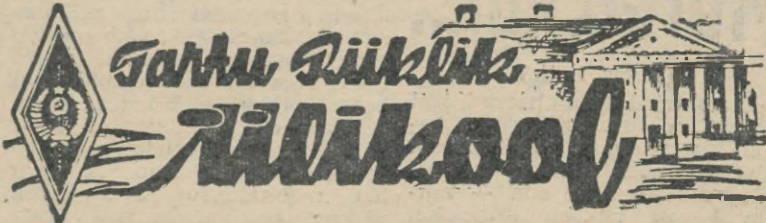
5. aprillil kell 19 demonstreeritakse Vanemuise tänava 46 ringauditooriumis filme «Innsbrucki talimängud», «Monogrammid jääle», «Kui pidutseb talv».

Tänase ajalehenumbri kujundatud žurnalistika eriharu III kursuse üliõpilased M. Kalamäe ja T. Alla.

Toimetaja: H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. H. H. Heidemann nim. trükikoja trükk. Тарту Ülikooli 17/19. Otsik-numbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2720. MB 02911.

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE,
REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-
ÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Laupäeval, 10. aprillil 1965

Nr.
10(620)
XVIII aastakäik

Uude komiteesse – parimad

Meie ülikooli komsomolior-
ganisatsiooni XIII konverents
on ukse ees. 24.–25. aprillil
tuleb lasta pilk üle aasta jook-
sul tehtud töö. Tuleb teha
kokkuvõtteid, arutada, sõe-
luda välja terad, mis kann-
vad endas uue ja õige idu-
sid. XIII konverents peab
ette valmistama XIV. Oleme
kohustatud sammu pidama
aja tempoga. Aastad ei
tohi sarnaneda üksteisega ja
igal uuel konverentsil peab
olema võimalus analüüsida
nii kvaliteeti uult tasemelt.

Elu areneb, nooruse otsin-
gud ja püüdlused murravad
üha edukamalt läbi vastuolude
rägastiku. Oleme kasvuraskus-
tes ja üsna tihti jõutakse pro-
testini — Kommunistlik Noor-
sooühing oma praegusel kujul
ei rahulda enam. Kriitika on
väga vajalik, kuid tõeliselt ka-
sulik vaid siis, kui teda tehakse
läbimõeldud positsioonidelt.
Viga ei peitu Kommunistliku
Noorsooühingu olemuses, tema
printsipiibid ei ole vananenud.
Ilganend ja vastuvõtmatus on
tavaliselt hoopiski töömeetodid
ja -stiil. Sageli püstitatakse
vahetumaid ülesandeid šab-
looni järgi, mille koht vähe-
malt juba paarkümne aastat
tagasi oleks pidanud prügi-
mäel olema. Kõik head ja
vead sõltuvad aga inimestest,
kommunistlikest noortest en-
dist. Ja on vajalik, et me kõik
võimalikult rutem mõistaksime,
et Kommunistlik Noor-
sooühing pole mitte organisat-
sioon meie jaoks, vaid meie
organisatsioon. Komsomolitöö
meetodid ja stiilid tuleb meil
endil välja töötada ja kujun-
dada, komsomolitöö vahetute
eesmärkide püstitajaks ei ole
ülikoolis keegi muu kui üli-
õpilane-kommunistlik noor
ise. Viimasel ajal on olnud
palju juttu sõnadetegemisest,
formalistist, karjerismist ja
silmakirjatsemisest, mõne
komsomoliaktivisti «kõrgest
autoriteedist». Kõik need
pahed algavad aga ei kuskilt
mujalt kui komsomoligrupist.
Just seal suhtutakse sageli
komsomoliaktivistide valikus-
se, meie komsomolikomitee
kaadri moodustamisse formaalselt.
Organisatsioon, mis peab
meid juhtima, satuvad paha-
tihti juhuslikud inimesed, kel
«parajasti muud ühiskondlik-
ku kohustust ei ole» ja kelle
sõna grupis on küsitava kaa-
luga.

Kaadri valiku küsimus ei
tohi muutuda mingiks «üle-
valt» seatava ülesande täit-
miseks. Komsomoligrupid ei
tohi loobuda initsiatiivist, tu-
leb kasutada demokraatiat
ja valida komsomolitööd juh-
tima ainult neid, kellesse me
tõsiselt usume ja oleme veen-
dunud, et nad hakkavad tööle
õigete eesmärkide nimel ja
ausatel motiividel.

Need ajad, kus komsomoli-
aktivistile seati põhilisteks
nõueteks kohusetundlikkust ja
agarust käskude täitmisel, on
möödas. Praegu vajame roh-
kemat. Kohusetunne on mui-
dugi obligatoorne, kuid tänane
päev kriipsutab eriti alla mõis-
tust ja mõistlikkust, sihikind-
lust ja ausust. Enam ei ole
võimalik läbi ajada ilma ava-
ra silmaringita ja lahtiste sil-
madeta. Igaüks, ja komsomoli-
aktivist eriti, peab säilitama
igasugustel otsustamistel oma
iseseisvuse.

Uue komitee valimiste ette-
valmistamine olgu meie süda-
measjaks. Möödunud-aastate
vigade vältimiseks arutame

tingimata kõik konverentsi
delefaatide poolt esitatavad
komitee liikmete kandidaadid
eelnevalt gruppides läbi, kus
neid kõige põhjalikumalt tun-
takse. Inimese hindajaks ei
saa olla subjektiivse mulje
põhjal otsustav eemalseisja.
Kõige objektiivsemad on iga-
päevased kaaslased, nemad ei
tunne inimest ühekülgelt.

Uute aktivistide, sealhulgas
ka uute komitee liikmete vali-
misel ei tohi unustada, et li-
saks tugevale ideoloogilisele ja
moraalsele küljele vajab ak-
tivist ka oskust oma mõtteid
väljendada ja tahet ellu viia.
Tuleb arvestada inimese huvi-
sid ja võimeid. On suur kunst,
kuid ääretult oluline, et iga
inimene oleks oma õigel kohal.
Komsomolitöö ühtsuse ja pide-
vuse huvides tuleb alati ar-
vestada ka kaadri perspektiiv-
set paigutust osakonnas ja
kui võrd intensiivselt on tule-
vasel aktivistil võimalik oma
ülesandeid täita (kas ei esi-
ne näiteks pikemaajalist Tar-
tust eemalviibimist jne.).

Võimalikult sügavamalt de-
mokraatiat ja me saame eel-
olevalt konverentsilt komitee,
kellel on autoriteet, kelle liik-
med saavad olla eeskujuks ja
kes on võimeline töötama tule-
musrikkalt.

J. KAARMA,
ELKNU TRÜ Komitee
sekretäri asetäitja

Improviseeritud pressikonverents

Sedapuhku läks tõesti korda.
Niisugune oli arvatavasti paljude
kolmanda kursuse inglise filo-
loogide arvamus viimasest kur-
suse üritusest.

Kõik me teadsime midagi
ÜRO-st, ühed vähem, teised roh-
kem, ent enamikul oli see tead-
mine ühenduses mingi kindla
poliitilise sündmusega või sõnu-
miga ajaleheveerult. Organisat-
siooni kui sellise struktuuri-
põhikirjast, funktsioonidest ja
paljust huvitavatest asjadest
polnud aimugi.

Tore, et see teadasaamine lei-
dis aset improviseeritud pressi-
konverentsi vormis, kus igaühel
oli õigus küsida, mis teda igas
huvitas. Neil neljal, kes asjade-
ga kursis olid, tuli vastamisega
lausa vaeva näha, sest meie «le-
hemehed» olid uudishimulik rah-
vas. Kõne all oli isegi peahoone
arhitektuur ja liikmesriikide lip-
pude sümbolika.

Paljude tähtsate andmete kõr-
val saime teada, et organisat-
siooni kuulub momendil 115 riiki,
ametlikke keeli on aga viis; et
seal töötavad eri rahvuste viis-
kümmend viis kõige andekamat
tõlki, et iga kuu väljastatakse
ÜRO-st 9000 kirja ja et pikima
kõne Peaassamblee ajaloo on pi-
danud Fidel Castro (neli ja pool
tundi).

T. HORM

Ametiühingukomitee...

...oli koos 5. aprillil. Arutati üli-
kooli administratsiooni ja ameti-
ühingukomitee vahel sõlmitud
töökaite ja ohutustehnika kok-
kuleppe täitmist, mis hinnati
rahuldavaks. Kuulati ära aruan-
ded haiguste põhjustest TRÜ-s
ja ülikooli alaealiste ning nooru-
kite komisjoni tööst.

ÜTÜ nõuko-
gu esimees U.
Siimann tervit-
tab konverent-
sikülalisi.A. RIISENI
foto

Mured kui mustad härjad

Aeg ja elu astuvad kiirete
sammudega edasi, seades
üha uusi ülesandeid kogu meie
haridussüsteemi, sealhulgas ka
kõrgema kooli ette. Et mitte
arengule jalgu jääda, on vaja
õppida nii mõndagi tegema pa-
remini, otstartekamalt, väiksema
aja- ja jõukuluga. Samaaegselt
on mitmedki ennatlikult ettevõet-
tud uuendused muutnud meid
viimasel ajal ettevaatlikuks ja
teinekord skeptilisekski muuda-
tuste suhtes. Ikka sagedamini
tuleb meelde vanasõna: «Üheksa
korda mõõda ja üks kord lõika.»
Me vajame uuendusi, millele eel-
neks põhjalik ja igakülgne eel-
töö, küsimuste laialdane läbi-
arutamine, et uuendus tööpoolest
aitaks meie elu ja tööd edasi
viia. Selles osas tahaks kõne alla
võtta mõned vanad, aga siiski
aktuaalsed igapäevase üliõpilas-
eluga seotud küsimused.

Istume dekanaadis ja ajame
mõrkjat juttu põhjuseta
puudumisest ja tegemata jäänud
tööst. Mina püüan tabada pro-
kurööri intonatsiooniga, tema süütu
kannataja tundevärinaid. Tun-
nen küll, et minu poolel peaks
olema tõde ja õigus, aga katsu
seda selgeks teha teise kursuse
üliõpilasele, kelle jutu järgi kõn-
divat mured kui mustad härjad
mööda esmaspäevahommikusi in-
ternaate. Veebruari alguses hills
ligi salakaval gripiiviruse — tõve
andis, aga tõendit mitte, mida
dekanadi bürokraatidele esita-
da. Pärast haigust tuli teadagi
üldine kondinõrkus. Hing oli
küll valmis, aga ihu nõder ning
kui lõpuks keskpäevaks suure
kooli peale jõudsid, oli pahan-
dus kindel. Siis hakkas vekk-
streikima ja katsu sa ärgata pä-
rast kurnavat puhkepäeva ainu-
üksi teadlikkusest. Terve toaga
«magad sisse». Saadeti kodunt
bussiga pakk — tuli süda kõvaks
teha ja loengute ajast vastu
minna. Sõitsid laupäeval ise ko-
dumale — esmaspäevahommi-
kune buss ei võtnud peale. Kül-
mune siis lagedal maanteel ving-
tuule käes ning soojenda end
teadmise, et järgmisel päeval
on kohvilekutse prodekaani juur-
de garanteeritud.

Ruumi vajub tõrges vaikus.
milles mõlgutame kumbki oma
mõtteid. Mina selle üle, miks
mõned üliõpilased hoiduvad ka-
sutamast neid võimalusi ja eel-
dusi, mida elu ise neile kätte
topib. Tema sellest, miks kivine-

(Järg 2. lk.)

Konverentsipäevad... Täis-
tööd, tutvumist külalis-
tega. Kõneainet jätkub veel
paljudeks pikkadeks päevadeks,
jätkub meil, jätkub Riias, Tal-
linnas, Moskvast, Jerevanis... Ja
post hakkab Tartusse tooma se-
nisest rohkem kirju...

Ilmgi oli eriti ilus konverentsi
avapäeval ja tundus, et ülikoo-
lil on juures mingi kummaliselt
pidulik sära. Kõik külalised töid
peale ettekannete midagi kaasa
— lõunamaalased sooja päikese-
lõõma, moskvallased suurlinna
tõtliku kära, põhjamaalased
mõtliku karguse. Tartus segunes
see kõik kokku omapäraseks
sümfooniaks, millele andis tooni
meie üliõpilaste külalishakkus.

Reprodutorist kõlas jaama-
dispetšeri hääl: «Tartu Riikliku
Ülikooli ÜTÜ konverentsi küla-
listel palun koguneda jaamahoo-
ne väljapääsu juurde.»

Oli viies hommikutund.
«Isegi nii vara...» imestasid
Dalia Malelaite ja Lilja Ukenie-
kaite Vilniusest, nähes vastutul-
nud üliõpilaste delegatsiooni.
Pille, Rita ja Ivi naeratasid. See
oli nende arvates üsna loomulik.

Külalisesineja R. Dumčius
Kaunast

«Teie ülikoolihoone on otsekui
püha palee,» jutustasid armeenia
üliõpilased, «kui siit kõrgete
sammaste vahelt sisse astud, siis
otsekui tunned, et oled kohusta-
tud midagi endast ära andma...»

Ta oli tumedapäine, suure-
silmlane tütarlaps. Temast räägiti
palju, kõneldi, et tema ettekan-
ne olevat «lõõnud nagu välg-
sisse.»

Tal oli väga palju sõpru meie
ülikoolist, kord vestles saksa,
kord inglise, kord eesti filoloogi-
giga, kord matemaatikuga, üli-
kooli kohvikus ei istunud ta
kunagi üksinda, vaid sõpradega.

Ta võis vestelda vabalt läti,
vene, saksa ja inglise keeles
ning ka eruditsioon paistis ole-
vat lausa piiramatu.

«Peale konverentsimuljete viin
ma Tartust kaasa ülikoolilinnas
naeratuse,» nii ta ütles, Rita
Jurkele Läti Riiklikust Ülikoo-
list.

Konverentsipäevadel oli eriti
rohkesti tegevust ÜTÜ nõukogu
esimehel U. Siimannil, keda ole-
vat naljatades hüüdnud «хозяин
нашей конференции». Suur töö
teeb hajameelseks — kui U. Si-
mann ÜTÜ nõukogu ruumi as-
tus, koputas ta iga kord ukse-
le...

«Kas need on kohalikud lapse-
vanemad või?» pärisid külali-
sed, nähes Käärikul kohmakaid
kogusid mäest alla libisemas.

«Ei, sugugi mitte,» vastasid
üliõpilased, «need on meie õppe-
jõud, kes tänavu esimest korda
suuskadel...»

«Käärikul on imetore...» kin-
nitasid külalised nagu ühest
suust. Aga kõige toredam oli õh-
tuti, kui pillimees mängu lahti
lõi. Ja soome jenkall ning eesti
polkal on hoopis teine minek,
kui lõunamaalaste temperament
juures on. Ühisel valsirütmis
ununesid pingutavad konverent-
sipäevad, mure ebaõnnestumiste
üle. Siin sai õige hoo suur
rõõm... rõõm töösaavutustest,
rõõm uutest sõpradest. Ega's as-
jata öeldud, et Kääriku pani
konverentsile hüüumärgi.

Pühapäevaõhtuses KVN-s oli
ärarääkimata palju rahvast.
Vestibüüis oli nii palju rahvast,
et läbipääs tundus olevat isegi
kõige osavamale võimatu. Vi-
maksi hüüdis üks külaline hä-
daga:

«Товарищи, пропустите, друзья
из солнечной Армении...!»
Silmapilk oli «roheline tee».

(Järg 2. lk.)

Kes on süüdi passiivsuses?

Hiljutine komsomoliprožektori
reid kontrollis kursuste aktiivsust,
komsomolitöö plaane, sidet osa-
konnabürooga. Põhiliselt olid
vaatluse all farmaatsia- ja füü-
sikaosakond, kuid järgnev ei käi
ainult nende kohta.

Kõige parem paistab olukord
farmaatsiaosakonnas IV kursusel.
Kursuse elu ja komsomolitöö on
üks, üritustest võtavad osa kõik,
ka mittekommunistlikud noored.
Paremni õnnestuvad need ette-
võtmised, mis on omal algatusel
plaani võetud. Hästi õnnestus ka
karjerismialane vaidlus mugavas
toas kaetud laua juures, meelde
jää kohvikus peetud «Hoia ja

arenda üliõpilaselu traditsioone».
Kohvikuõhtu vormis õnnestuvad
hästi II kursuse luuleõhtud. Ühe-
sõnaga — üritused väljaspool au-
ditooriumi.

Kursuse büroo side kollektiivi-
ga öeldakse kõikjal olevat hea.
Enamasti koostab büroo tööplaa-
ni projekti, mis arutatakse hiljem
kursusel läbi. Ainult füüsikaosa-
konna II kursusel läheb tööplaan
koostamiseks mitu koosolekut,
sest minigide toetuspunkte projek-
ti näol eelnevalt ei ole. Ka üri-
tuse eest «vastutab kogu kursus»
ja seda abstraktset üldvastutust
asendatakse ainult erandjuhtu-
del üksikisikuga, kui «on konk-

reetne üritus». Nii ei saa ju
ühegi ebaõnnestumise puhul otse
kedagi süüdistada, võib-olla ai-
nult sekretäri A. Korget.

Tööplaan sirvides kohtame
selliseid «üritusi», nagu raviosa-
konna IV kursusel «Ettevalmistu-
mine eksameiks. Märts-aprill.»
See on ju ülikoolis põhiline, en-
dastmõistetav, ja tööplaanis kan-
tuna näeb ta välja umbes nii, na-
gu oleksime sinna kandnud oma
igapäevase lõunasöögi.

«Välja selgitada ÜTÜ liikmete
arv kursusel, silmas pidada osa-
võttu ringide tööst (raviosakonna

(Järg 3. lk.)

Teadus ja inimkonna tulevik

See oli 1. aprillil ja seepärast ütles Priit Järve oma sissejuhatuses, et lubatud on ka päevakohased sõnavõttud, s. o. kuupäeva arvestavad. Lubatud võimalust kasutati päris laialt, iseäranis siis, kui jutt läks kunstile ja selle tulevikule. Näiteks arvas üks mees, et kunst kaob hoopis ja igaüks saab taskusse masina, mis hakkab otse pähe andma individuaalselt programmeeritud illusioone. Humanitaarala meestel polnud midagi muud vastata kui kurvalt ohata: «Aga kunst on ju nii ilus! Kuidas saab üldse ilma kunstita?»

Tõesti, viimane aeg on kirjan-dusteadlastel matemaatika ära õppida!

Muidugi, ega kogu aeg nalja tehtud. Päris tõsine küsimus oli geneetilise informatsiooni juhtimise probleem. Kas võib sellest sündida uus *enfant terrible* oma vanemate käes, nagu juhtus aatomiennergiaga? Igatahes oli kõigile selge, et ligne optimism on selles kui ka teistes küsimustes on sama hädahohtlik kui pessimism... Tihti peale tarvitame selliseid harjunud sõnu, nagu «progress», «tulevik on ilus» ega teagi alati täpselt, mis need väljendused tähendavad. Kaasaja teadus nõuab täpsust, paljaste sõnadega siin läbi ei aja.

Pikemalt peatuti niisugusel probleemil nagu teadlaste spet-

Jevgeni Parškov oli diskussiooniõhtul üks agaramaid sõnavõtjaid.

(Algas 1. lk.)

„Kuidas mu ettekanne küll läks?» närvitses inglise filoloog üliõpilane.

«Usna hästi,» rahustas õppejõud, «ainult hääletoon küsimuses ei tõusnud mitte põrmugi.» Üliõpilane sõnas pisut häbelikult:

«Ma kardan kõrgusi, sealt kukkumine on valusam.»

* * *

Poisid mängisid bridži, kui ta sisse astus, vaatas ühiselamutoas uudistades ringi ja seadis end siis voodiservale istuma. Kõige kogenum mängija — «Seitse trumbita» hakkas külalisele kohe silma. Märkamatu siginesid «tumbotškale» tušipott ja paar sulepead. Kauges Armeenias külge jäänud kirg kõike paberile panna ei andnud ka siin rahu — Pälsoni tänava ühiselamus.

Kõik tundsid ennast ära. Eriti õnnelik oli Jaak — parim portree temast.

Hiljem oli kuulda, et Eduard ei saanud paljudest Tartus viisandatud töödest ühtki koju viia. Aga toredad mälestused ja uued sõbrad!

* * *

Kõige raskem oli lahkumine. Aga ükski lahkumine pole enam raske, kui tead, et varsti ootab uus kohtumine.

sialiseerumine. Teatavasti muutub teadlase töömaa järjest sügavamaks ning samal ajal kitsamaks. Tekib oht, et erinevate ja isegi ühe ning sama eriala teadlased ei mõista üksteist.

Teiselt poolt on praegu just selline ajastu, kus teadlaste vastastikust mõistmist on tarvis rohkem kui kunagi varem... Avaldati lootust, et on võimalik mingi uus integratsioon uuel, kõrgemal tasemel. Keegi arvas, et seejuures peab teadus olema poliitikat vaba, kuid seejuures avaldama mõju poliitikale. Kuid pole ju võimalik, et tagasiside nende vahel puuduks.

Need kaks probleemi olid diskussioonil peamised, kuid puudutati ka muid maailma eritavaid probleeme, näiteks: looduse hävimise probleem, joogivee küsimus jne.

Kuigi diskussioon ei hiilunud arvamuste argumenteerituse ja põhjalikkuse poolest, korvas puudused nooruslik entusiasm (iseäranis tänu lõunapoolsete liiduvabariikide esindajatele).

M. UNT

Ja ongi lõppenud oodatud sündmus — ÜTÜ XX konverents. Juba ammu on külalised 40 kõrgemast õppeasutusest sõitnud tagasi Moskvasse, Kiievisse, Tbilisi, Jerevani, Leningradi, Riiga... ÜTÜ nõukogu ruum on jäänud vaikseks, auditooriumides ei peeta ettekandeid ja üliõpilased-esinejad on en-

---

Lõppes ÜTÜ konverents

---

nast suurest pingutusest lõdvaks lasknud. Tõsi küll, mitte kauaks, juba oodatakse meie üliõpilasi külla Mahhatškasse, Jerevani, Kišinjovi, Rostovi, Gorkisse, Bakuusse, Leningradi jm., kus toimub terve rida üleliidulisi ja tso-naalseid üliõpilaste teaduslikke konverentse. ÜTÜ nõukogu esimees U. Siimann aga sõitis kümnepäevasele komanderingule, et tutvuda üliõpilaste teadusliku töö organisatsiooniliste probleemidega.

ÜTÜ konverents oli olemoodi aruandeks TRÜ enam kui 50 ringi teaduslikust tööst. Võib öelda, et XX konverents oli kõrgematasemelisem eelmistest. Ka oli möödunud-aastase 247 ettekande vastu tänavu välja pakkuda 350 tööd. Kõige arvukamalt oli esindatud Arstiteaduskond — 99 ettekannet, talle järgnes Ajaloo-Keeleteaduskond 86 tööga.

Suur tuleproov küll lõppes, aga arutamist jätkub veel mitmeks ajaks. Suurepäraseid töösaavutused äratavad alati palju mõtteid. Joondugem paremate järele! Siis tõuseb ka XXI konverentsi tase võrreldes käesolevaga mitmekordselt.

«Onnitlen Üliõpilaste Teaduslikku Ühingut XX teadusliku konverentsi eduka läbi viimise puhul.

Avaldan tänu ÜTÜ nõukogule ja kõikidele konverentsil ettekannetega esinenud üliõpilastele sisukate ettekannete eest ja soovin edaspidiseks jätkuvat indu ning püsivust teaduse tõdedesse tungimisel,» öeldakse rektori käskkirjas 3. aprillist 1965.

JÄTKAME MÖTTEVAHETUST

Koolipoisist saab universant

Mille poolest erineb ülikool institutid? Entsiklopeediline sõnastik märgib, et instituut on kõrgem õppeasutus, aga ülikool — kõrgem õppeasutus mitme teaduskonnaga.

Ülikool, kõrgeim kõrgematest õppeasutustest, on eeskujuks teistele. Teatmik Moskva ülikooli sisseastujate jaoks on õigesti öeldud: «Ülikooli lõpetaja peab olema teoreetiliselt ettevalmistatud spetsialist, kes tunneb mitte ainult oma konkreetset kitsast eriala, vaid kellel on häid teadmisi ka teaduse põhi- ja kõrvalharudes.» Niisiis — «universant» (sellise poolunustatud sõnaga nimetati kunagi üliõpilasi ja lõpetajaid ülikoolis) ei ole lihtsalt spetsialist, vaid spetsialist laia silmaringiga, kõrgema kultuuri esindaja. «Ülistades» ülikooli ei taha ma «alandada» instituuti. Eelistades vene keelt ei mõelnud M. V. Lomonossov muidugi, et teised keeled on «halvemad».

Minu isiklikud ülikoolikogemused ei ole suured, need on ainult kogemused õppejõuna, kuid ar-

van, et küsimused, mis mind huvitavad, puudutavad mõningal määral ülikooli üldisi haridusprobleeme.

Moskva Riikliku Ülikooli vastuvõtukomisjonid teevad igal suvel suurt tööd, vaadates läbi avaldusi, organiseerides konsultatsioone ja vestlusi, korraldades sisseastumiseksameid. Näib, et tehakse kõik, et paljudest, kes on andnud avaldused, oleksid tööpoolest kõige paremad välja valitud. Kuid juba õppeaasta esimene semester näitab, et paljud vastuvõetuist on töös ülikoolis nõrgalt ette valmistatud, aga mõnikord nii halvasti, et pärast esimest eksamissessiooni oleks neid vaja eemaldada. Seda ei taheta kuidagi teha, sest kuidas eemaldada, kui võetakse vastu just nii palju, kui palju on ette nähtud. Peale selle justkui tunnistasime eksmatrikuleerimisega oma vigu, mis on tehtud vastuvõtuksamistel. Kui aga siiski ei kardetaks eksmatrikuleerimist? Mis siis, kui

(Järg 4. lk.)

Mured kui...

(Algas 1. lk.)

nud eeskirjad kammitsevad igal sammul noorust oma aru ja parema äratundmise järgi elamast ning õppimast. Alalõpmata hõrutakse sulle nina alla — milleks te siis ülikooli tulite, kui loengutel käia ei taha? Milleks? Loomulikult selleks, et õppida. Aga palja loengutel käimisega pole veel keegi targaks saanud. Ja üldse, mis õppimine õigupoolest see loengutel koogutamine on? Raamatud on enam-vähem olemas, konspekti saab kah laenata. Arvestused ja eksamid tulevad omal ajal niikuinii teha. Ah et milleks siis üldse loengud on? Ametlikult selleks, et teadmisi pakkuda, aga üliõpilaste eneste arvates pigem küll selleks, et õppejõududele koormust anda. Einoh, on ju vajalikke loenguid ka. Ainult et napilt. Ja üldse, loengud võiksid ju olla, ainult et mitte kohustuslikud.

Otse selliseid sõnu pole küll keegi dekanaadis lausunud, aga kui kokku võtta kümnete kõneluste tuum, niihästi see, mis oli välja öeldud, kui ka see, millele ainult riivamisi vihjati, siis ei tohiks eeltoodu just palju tõest mööda minna. Sest nii mitmelgi korral on manitsemiseks välja kutsutud üliõpilane jõudnud lõppjärel duseini: kui hea oleks ülikoolis õppida, kui loengud õpinguid ei segaks.

Kui loengud õppimist ei segaks! Kui ometi oleks vabakuulamise õigus, nii nagu oli vana. Tahad — käid loengutel, ei taha — ei käi, ja kellelgi pole sinuga asja. Ise vaatad, kuidas omadega toime tulevad. Õpid siis, kui sul on selleks vastav meeleolu, kui töö laabub ja asi tööpoolest huvitab. Mitte aga nii, et teed nagu tükitööd — kuus tundi kohustuslikke loenguid ja seminare päevas.

Tööpoolest — aastat 30 tagasi oli umbes nii. Oli tahtmist — õppisid. Ei olnud — võisid elust ja noorusest mõnu tunda. Andsid eksami aastast, tasusid korralikult õppemaksu ja elasid, niikaua, kuni papa rahakott taolist nugitundengit suutis vee peal hoida. Õppimine oli sinu eralõbu, mille sa ise (või sagedamini sinu vanemad) kinni maksid. Oli tööpoolest neid, kes majandusliku kitsikuse sunnii pingutasid kõiki joude ja lõpetasid stuudiumi 4 aastaga. Aga enamikul kulus ülikooli läbitegemiseks 6 kuni 7 aastat. Oli õnne ja tutvusi — leidsid kohe pärast lõpetamist töökoha. Ei olnud — tuli ka mingil moel läbi ajada. Ja kellelgi ei olnud sinuga asja. See oli kodanlik süsteem kõrgema hariduse andmiseks.

Aeg on edasi läinud. Kõrgem haridus on varakate klasside priviileegist muutunud uuranvauks omandiks, mis on kättesaadav kõigile, kellel on piisavalt pead ja tahtmist. Kõrgema haridusega spetsialistide massilisest ettevalmistamisest on eluiseit huvitatud meie ühiskond. Kõrgemale haridusele antakse suuri summasid ja rahval, kelle töövaevast need summad tulevad, ei ole sugugi ükskõik, kas neid kasutatakse tööpoolest sihipäraseit voi hoopis pensionina mõningate noorte vegeteerijate ülalpidamiseks. Jutt pole mitte ainult stipendiumist, sest ka ilma stipendiumita läheb üliõpilane rahvale küllaltki kalliks maksma. Seepärast oleme otse kohustatud noudma, et noored tööpoolest intensiivselt kasutaksid nende kasutusse antud võimalusi kõrgema hariduse omandamiseks. Ning nendest võimalustest pean kõige tahtsamaks aega, mida üliõpilane võib kulutada otseselt õpinguteks. Just aega, mida semestri alguses tundub olevat piiratud palju ja mida tegelikult on vägagi napp. Seda aega, mida me sageli mõtetu heldusega tühjale-tähjale raiskame ja mida me hiljem enam kusagilt tagasi ei saa.

Nii jõuame uuesti vabakuulamise õiguse juurde. Mida annaks meile üldine loengute vabakuulamise õigus? Milliseid muudatusi ta tooks kaasa? Et nende küsimustele vastata, tuleks eelnevalt otsida vastust küsimusele: milleks kasutaksid üliõpilased loengutest vabanenud aega? Mulle tundub, et siin esineb põhiliselt neli võimalust.

Esiteks: intensiivseks iseseisvaks tööks. Kui on olemas vajalikud õppematerjalid, eelkõige aga ajakohane õpik, võib see töö anda tööpoolest soovitud resultate. Aga kui neid ei ole? Kui lisaks õpikule tuleb lugeda palju täiendavat kirjandust, et tera- haaval kokku koguda vajalikke teadmisi, siis muutub iseseisva töö resultatiivsus 2—3 korda väiksemaks kui samade teadmiste hankimine loengute kaudu. Iseseisva töö juures ähvardab pealegi oht, et kursuse algus töötatakse nii põhjalikult läbi, et põhiosa omandamine jääb tunduvalt pinnalisemaks ja viimastest teemadest tuleb kuidagi üle libistada, sest ei jätku lihtsalt aega.

Teiseks: sügavamate teadmiste omandamiseks kitsamal erialal. Individuaalplaanidega on selline võimalus juba aastaid olemas, kusjuures individuaalplaani andmiseks peetakse silmas ka ühiskonna vajadusi vastava spetsialisti järele ning tagatakse rakendatus pärast ülikooli lõpetamist südamelehedasel ahtakesel erialal. Kasutada aga massiliselt loengutest vabanenud aega huvitavate, kuid kitsaste probleemidega tegelemiseks, samal ajal kui selle all kannatab üldine ettevalmistus, ei ole minu arvates õige.

Kolmandaks: kõrvalhuvialadega (isetegevus, kehakultuur, mitmesugused hobbid) tegelemiseks. Nende harrastamine on teretulnud, kuid mitte põhitöö arvel. Spetsialistiks saamine eeldab teaduse süsteemi omandamist. Süsteemi aga saab omandada vaid süstemaatilise tööga. Sellest ülejäänud aeg kuulub kõrvalhuvialadele, mitte aga vastupidi.

Neljandaks: hetkelise mugavuse või laiskuse rahuldamiseks. Kui üliõpilane kasutab loengutest vabanenud aega selleks, et tõusta mitte kell 7, vaid pärast üheksat, kui ta istub füsioloogiliselt kõige produktiivsemal tööajal tundide kaupa sõprade hubases ringis kohvipoes või ajab niisama juttu, siis on see otsene pisiparasiitlus, mis hiljem maksab end kurjalt kätte.

Mulle tundub, et loengute vabakuulamise õigus ei ole siiski see võluvahend, mis teeks lõpu enamikule kitsaskohtadele õppetöö valdkonnas.

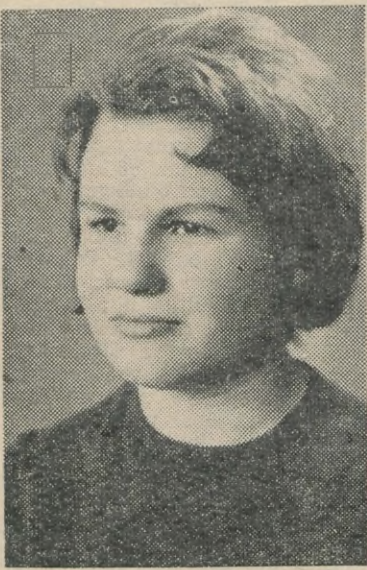
Sellised on väited ja vastuväited. Olen kindel, et nad kannatavad subjektiivse vaatenurga all. Kuid samal ajal olen veendunud, et oma tõetera peaks nendes olema. Võib-olla ei tuleks arutada mitte niivõrd loengute ärajätmist, kui seda, kuidas loengute üleskirjutamise asemel omandada juba loengute käigus põhiline osa materjalist. Võib-olla? Kuid arutada igatahes tuleks.

H. PALAMETS

Välise hingamise muutusi mit-raalriketega haigetel uurisid Arstiteaduskonna V k. üliõpilased V. Kokk ja L. Raudma (foto), K. TALUSSAARE foto

RENITA TIMAK

Suvelaul

Päike, lahke päevakene, suve sooja sõbrakene, paistis rohu rohetama, sinimere sillerdama, tedretähnid õhetama. Tegi rõõmsaks minu tuju, pani mu laulu leelotama, suve sooja sinitaevast, valgest toomingate vahust, kastanite lühtriõitest, piibelehtedest kaasikus. Saatis mu õnne otsima sirelite kobaratest. Saatis mu lilli noppima noore rohu kõrte vahelt. Siin ma nüüd olen ja imestan, kuhu on mu nukrus saanud, kus mu kurvad laulud jäänud, kus on see valu mu südamest? Nukrus sai ehk päikesepiste, kurvad laulud kohmetasid valu — see sai unerohu, uinus raskesti magama. Mina kuulan linnulaulu, vaatan liblikate mängu, korjan piibelehti pihku, kullerkuppudest parga teen. Päike, lahke päevakene, tänu sulle, et kutsusid sooja suve rõõmumaile. Nüüd ma enam ei noruta, kurba laulu ei leelota, vana valu ei ärata!

Kevadine oja

Sa laenad taevalt killukese sina ja sulid ära viimsegi pilpedevahu, siis suudled lainet, täis lindude vilet, ning, kõik see süles, lippad tulistjalu edasi. Sinus kehastub kõik sinu ümber: liblikate pinna ligi virvendav mäng ja su kohal puhkemist ootavad pungad. Aga oma voolava rutu hõlma all peidad midagi, mida keegi veel näinud pole.

Kinokommentaar

Mõne aasta pest olid rahvademokraatiamaade kinoproductsiooni hulgas kahtlemata poola filmid esikohal. Nende eriliseks tunnuseks olid poolemiline vaim ja mõtteselgus. Viimasel ajal pole sealt maalt meile enam midagi erilist jõudnud. Kogu maailma ajakirjandus aga arvab, et poola filmide kuulsus kandub üle Ungarisse ja Tšehhoslovakkiasse. Pole meile jõukohane analüüsida niisuguse protsessi põhjusi; räägiksime vahest ühest viimast ungarilist filmist, mida hiljuti nägime.

See on Mihai Szemesi «Uus Gilgameš» (meil pealkirja all «Saatuseliste» — miks peab küll «Kinoprokat» kõik nii standardiseerima!). Režissöör ise on teatavasti öelnud, et ta ei tahtnud näidata haigusi, vaid seda, kui ilus on elu. Kindlasti! Ent film jätab väga rõhuga mulje ja see mulje ei sarnane sugugi tragöödia katarsisest johtuva puhastusega. See pole ka mingi pessimistliku filosoofia mõju. See on puhas fakt: vähk.

Szemesi film hoiatab inimekonda, kes pole üldse teadlik paljudest hädadohtudest, mis teda varitsevad. Ent mis veel? Näib, et ongi kõik. Armastuse ja surma filosoofia pole selles teoses mitte päris siiras; ta kannab antud juhul sobimatut stilisatsiooni jälgi. Küllap oli õigus sel ungarilise kriitikul, kes väitis, et Davidi ja Lilla vestlus pargis meenutab marmori kipsist imitatsiooni. Ja üks tunne kogenud Remarque'ki hästi seda kunsti, et armastus ja surm on asjad, mis publikule igal juhul mõjuvad.

Suurepärane näitlejate ansambel, operaatori graafiline stiil, väga kaasaegne muusika... ent küsimärk jääb. Mida võib kunst endale lubada?

Üks teine film aga saavutas lausa vastupidise mõju. Jutt on Vittorio de Sica «Buumist». Kas ei tundnud enamik vaatajaid kahetsust, kui Sordi operatsioonilaualt ära jooksis? Küllap vist. Tarvitses vaid meenutada, et inimesele oli jäänud ainult üks väljapääs... Millest siis niiviisi? Kas on viga meis või filmi autorites? Ilmselt mõlemas.

«Buum» demonstreeris ka seda, et meie vaataja ei mõista tragikoomika olemust. Tõsi, selles filmis võis palju naerda, ent najafium polnud see mingil juhul. Ometi leidis palju vaatajaid, kes teda selliseks pidasid. Eks olnud sama lugu ka Sordi eelmiste filmidega «Kõik koju!» ja «Ajakirjanik Roomast». Ilmselt elab meis veel edasi lapsea vaimustus «elava pildi» nägemisest...

MATI UNT

Sündisin 1946. a. Tallinnas. Samas lõpetasin mullu kevadel 42. Keskkooli.

Luuletusi olen kirjutanud vähe, trükkis avaldatud polnud senini midagi.

R. TIMAK

UDO OTSUS

Legendik kinni peab hinge, taevaserp põlevat näib. Jänesejalgede ringe metsaalune täis.

On õrn ja kõlisev hõbe kaskede härmane kee. Mööda külmunud jõge läheb ainuke tee.

Oi, mis tore tüdruk on õues, naer kui räästaste tilisev kell, silmad kui taeva sinine lõuend, — mis viga naerda on sel!

Hüüab mind õue, kuid päikese metsade taha nad lähevad

Pakase-ema siis mulle on vali, just nagu minul sest süüist on

See kinnas, mille tookord kudas

nüüd sattus jällegi mu kätte. Ei, kus see võibki paras olla

Kuid imelikult selge näib veel

kui poleks olnud sadat tuult ja

Võib-olla ainult rukkilillesinist on pisut-pisut kaugusesse

On kadund kaugusesse nagu

Kuid mõnikordki tahan olla

ja näha rohkem rukkilillesinist.

EINAR KRAUT

Kes on süüdi...

(Algus 1. lk.)

II kursusel). Vähe sellest, et sõnastus lonkab (loomulikult arvestatakse ÜTÜ tööd ringide järgi, mis seda veel rõhutada), aga on seda punkti üldse tööplaani vaja?

«Viktoriin» (raviosakonna II kursusel). Kas pole groteskne selline ühendamine? Viktoriin on tavaliselt lõbus, aga iseloomustuste kallal vaevalt lõõpida saab. Nii ruttu ühest meeleolust teise hüpata ei suuda keegi, seega kannatab põhiline — iseloomustused.

«Spordi klubi liikmemaksude kogumine 1. märtsini.» Kas selleks määratud inimene ise ei tea, millal koguda? Kui iga pisiülesanne eraldi tööplaani kanda, mis jääb siis plaanist järele? Või õigemini — kuhu seda plaani siis mahutada?

Plaanist plaani korduvad suusapäevad, teatri ühiskülastused, matkad Tõraverre ja ebamäärased kohtumisõhtud. Kursuse tööplaani ei ole mingi keskorgani poolt antud orientiir, mida allorganid vastavalt olukorrale ja tingimustele kohandavad. Kui siin puudub konkreetsus, siis ebamäärased üritused jäävadki tegemata, või veel halvem — tehakse ära plaani pärast.

Praegu on eriti aktuaalsed ühiselamu pingeread. Kuidas neid koostatakse? Põhiliselt koostab büroo. Siinjuures arvestatakse farmaatsiaosakonna III ja IV kursusel kõige rohkem hindeid. Kursused on pingereast enamasti teadlikud, ainult füüsikud-teoreetikud II kursusel pole seda koosolekul arutanud ja I kursusel kuulduv vastuseid «pingerida tehiti küll — kes tegi, ei tea». Oleks tulnud lugeda ELKNÜ TRÜ Komitee artiklit ühiselamute pingeridade koostamise kohta — küsimus on ju kursuse otsustada! Kursuse sõna loeb ikkagi rohkem kui komandandi juhulikud vahelesegamised (vastus farmaatsioteadetele).

Ei teata sedagi, mitmendal kohal kursused on spordis. Isetegevuse olümpiaadiks valmistub farmaatsiaosakonnas I kursus, teised elavad ÜTÜ konverentsile. (See süü ei kuulu ainult farmaatsiaosakonnale.) Põhjuseks tuuakse aeg. Mõjuv argument. Kuid nii tihti korratud, et paratamatult mõtled: kas tõesti seepärast, et üks asi rohkem huvitab, tuleb teine nurka visata, kas tõesti ei saaks paar tundigi päevast näpata selle teise jaoks. Ja kui viirise asemel proovida, siis tööpoolest saab. Meil on vaja teadlasi, kuid teadlased olgu ka inimesed. Muidu käiksime paari-kümne aasta pärast üksteisest hajameelselt mööda, peas ainult valemeid ja elutüdimusi. Me ei teaks midagi kõrvalkõndija huvidest, ja tutvust piirduks vaid tühja peanoogutusega äratundmise märgiks. Kas praegune passiivsus pole sellise kurioosumi algus? Igaüks rassis omaette, ehk üldistatult — igaüks elab omaette. Kuidagi ei julge öelda, et õppeplaanide ülekoormatus siin rohkem süüdi on kui üliõpilased ise.

Vähene on osavõtt komitee ringidest. Abi pole palutud rahvusvaheliste suhete ringi lektorit. Füüsikaosakonna I, II ja III kursusel (teoreetilises harus) kordub järjekindel vastus: RSR-ist suurt ei tea, lektoreid pole kursustel näinud. Selle asemel, et ise RSR-i liikmeks hakata ja lektoreiks saada (esialgu kas või omal kursusel), oodatakse passiivselt enda juurde seniseid vähesteid ja niigi koormatud lektoreid-aktiviste. Ka RSR ise peaks oma ridade kasvu huvides kursustel rohkem agitatsiooni tegema. Teadetakse, et küll alati välja kuulutatud laiemale auditooriumile määratud üritused, aga neid kuulutusi vaadatakse nii, et «kui muud teha pole, siis vahest lähen». Kindlasti on siin süüdi ka kursuste bürood, kes ei püüa üldse luua sidet komitee ringide ja klubidega, rääkimata sellest, et büroo liikmed ise neisse kuuluksid. Ühte ringi kuulumine peaks käima iga grupiorganisatoril kohustuste hulka. Vahest jääksid siis vähemaks kaebused, et pole aktiivsust. Unisust ja juhulikkust komsomolitöös ei saa kursused ette heita kellelegi peale enese — mitte grupiorganisatorile või büroole, vaid igaühel isiklikult.

AKEN MAAILMA

Наука и жизнь

Miks on suhkur magus? Kuidas väljalangenud juuste asemel kunstkiust uusi siirdistutada? Mismoodi kartingautot või mudellennukit ehitada? Nendele ja paljudele teistele küsimustele annab vastuse ajakiri «Nauka i žizn».

Siin võtavad sõna nimekad teadlased. Huvipakkuv oli professor A. Mjasnikovi artikkel ateroskleroosi ravimise kaasaegsetest meetoditest, O. Pissarevski kirjutas tsütogeneetikast. Ajakirja veergudele mahuvad vanade teaduste uued avastused, viimased uudised kosmiliste kiirte uurimise alal, molekulaarbioloogia probleemid ja perspektiivid, välismaa teaduslik-tehnilise informatsiooni büroo andmed, psühholoogilise praktika rubriik, jutustusi mailmakuulsatest teadlastest jne.

Käesoleva aasta teises numbris kirjutab A. Atabekova möödunud sajandil elanud väljapaistvast tšehhi õpetlasest Gregori Mendelist. Ilma temata oleks kaasaegne bioloogia, eriti geneetika, võrratult vaesem.

Aga ajakirjas räägitakse ka

lihtsalt sellest, kust organism talvel oma jao vitamiine kätte saab, jagatakse tulusaid juhatusi perenaistele, vaadeldakse, missugune loom hüppab kõige kõrgemale või jookseb kõige kiiremini. Ei puudu ka male- ja naljanurk.

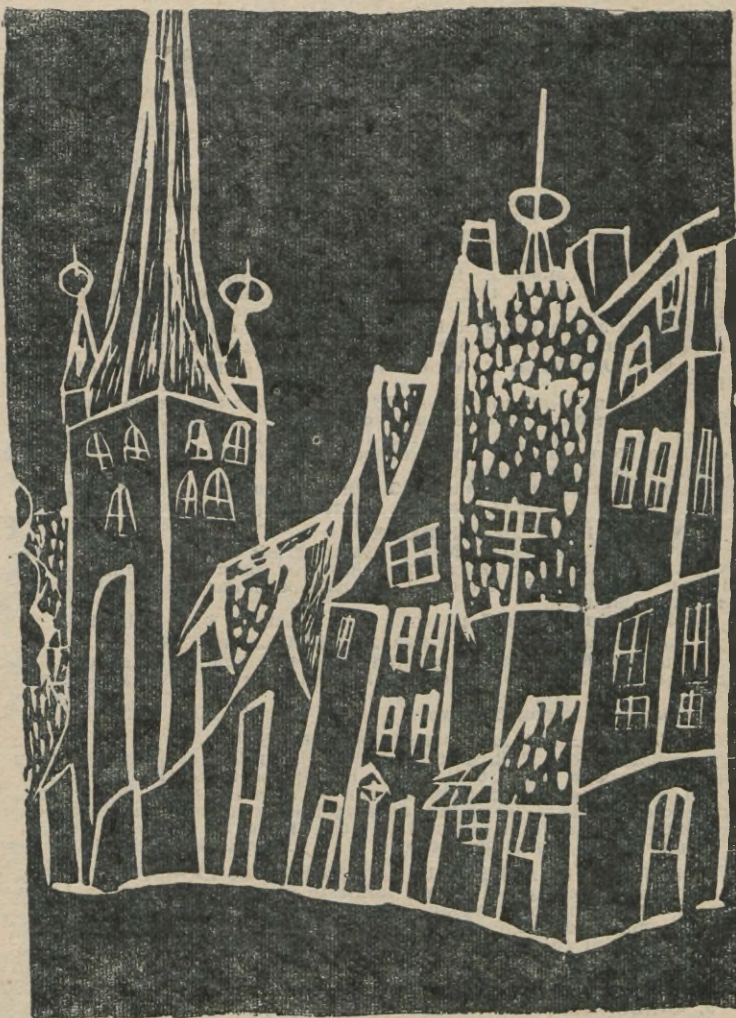
Rikkalik värvitrukkis illustatsioonidega number on 160 lehekülge paks, jõuab lugejani kord kuus ja ilmub juba 31. aastat. Kui tiraaž varem oli veel 16 700, siis 1961. aastal tõusis see arv 750 000-le, tänavau aga trükitakse korraga juba 1 750 000 eksemplari.

Et kirjutised on populaarteaduslikus vormis, sellepärast on lugejate ringkond mitte ainult et lai, vaid ka väga kirju. Leidub nii kesk- kui kõrgema haridusega inimesi, esindatud on igasugused elukutsed, palju loevad ajakirja õpilased.

Kellel erialase kirjandusega tutvumine on raske, kuid kes siiski tahab kõige uuega kursis olla, see ei peaks paljaks pidama aeg-ajalt pilku heita ka selle ajakirja kaante vahele.

E. BRAND

12. APRILLIL ALGAB KUNSTINÄDAL

VANA TALLINN

Maie Nugis, 1964

KAAREL TRUUPÖLD

SÜGISSEL

Pahurad tuuled tuhisevad sügisel hullusti.

Eks ole imelik,

mu pisike tüdruk,

et meil on nii soe?

Tamm võibse vastu

koidikut külmast.

Meil aga on soe.

Väikesed vennad-õed

tõmbavad tekke

paremini peale. Jahe.

Meil aga nii soe!

SÖDURILE

Palju ilmas on toredaid paiku, ka päikest ja lilli, mis meil. Kuid iialgi kodumaa maiku ei kohta sa võõramaa teil.

Kirju sõbralt ja emalt sa ootad ning tütarlast meeles pead veel. Kava mõtlikult aknasse vaatad ja paberil kirjutad read:

Kui sõdurimundris sa hallis, kui elu on mehelik, karm, siis tunned, et kodu on kallis ja sünnimaa — see sinu arm.

PÄRAST KOLME ALA

Kõrgemate koolide VI suvespartakiaadil on võitjad selgunud juba kolmel alal — ujumises, vehklemises ja tõstmises.

Kõige tagasihoidlikumalt esinesid meie ülikooli sportlased ujumises, kus üldarvestuses tuldi küll TPI ja TPedI järel kolmandaks, kuid individuaalselt ei saadud ühtki auhinnalist kohta. Parematest tulemustest võiks märkida K. Luukase 1.20,5 meeste 100 m rinnuliujumises ja I. Pruuli 1.20,4 naiste 100 m vabaltujumises.

Ka vehklemises jäi TRÜ kolmandaks. Esimene — TPedI, teine — mullune võitja TPI. Võistkondlikult saavutati teine koht naiste ja meeste floretis. Paremaid tulemusi: espadronis 2. J. Hartsenko, meeste floretis 3. E. Maddison (võitis 1964. a. vabariigi meistri Luvistšuki 5:0), naiste floretis 4. M. Nupp.

Tõstmises oli TRÜ teine (mitte kolmas, nagu ekslikult märgiti «Edasis»). Esimene oli TPI ja kolmas EPA. Saavutati neli esikohta: keskkaalus A. Tamm — 382,5 (125—110—147,5), poolraskekaalus E. Väärtnõu — 380 (120—110—150), raskekaalus V. Saviauk — 322,5 (112,5—90—120), üli-raskekaalus E. Simson — 370 (125—107,5—137,5).

T. Tallo

EKSKURSIONID

MÕDDA EESTI NSV-d JA TEISI LIIDUVABARIIE

TALLINNA EKSKURSIONIBÜROO organiseerib 1965. aastal ekskursioone autobussidel ja lennukitel liiduvabariikide linnadesse, kaunitesse ja ajaloolistesse kohtadesse ning tutvustab meie kodumaa saavutusi nõukogude korra ajal:

A. EESTI NSV

EKSKURSIONID EESTI NSV 25. AASTAPÄEVA SAAVUTUSTE — VABARIIGI TÖÖTUSE, PÖLLUMAJANDUSE JA KULTUURIELU TUTVUSTAMISEKS NING AJALOOLISTE JA LOODUSLIKULT KAUNITE PAIKADE KÜLASTAMISEKS:

1. MÕDDA PÕHJA-EESTIT

Tutvutakse tööstuskeskustega Kundas, Kohtla-Järvel ja Narvas, mõningate eesrindlike majanditega Rakvere ja Jõgeva rajoonides, puhke- ja turismibaasidega Narva-Jõesuus ja Kauksis. Külastatakse ajaloolisi ja kauneid paiku põhjarannikul, Peipsi järve ääres, samuti kohti, mis on seotud Kalevipojaga, Juhan Liivi elu ja loominguga. Ekskursiooni kestus 3 päeva. Tuusiku hind rbl. 11.—

2. MÕDDA LÖUNA-EESTIT

Tutvutakse Eesti NSV ühe tähtsama kultuurikeskuse Tartu ajaloo ja tänapäevaga, tööstuse arenguga Võrus, Viljandis ja Kohilas, tänapäeva põllumajandusega eesrindlikes majandis. Külastatakse maalilisi puhkepaiku Taevaskojas, Pühajärvel, Karksi-Nuias ja Baltikumi kõrgemat paika Munamäe ja Kreutzwaldi memoriaalmuuseumi. Ekskursiooni kestus 1,5 päeva. Tuusiku hind rbl. 11.—

3. MÕDDA LÄÄNE-EESTIT

Tutvutakse tänapäeva tööstusega Pärnus, Haapsalus ja Järvakandis, põllumajanduse arenguga Pärnu ja Haapsalu rajoonis. Külastatakse looduslikult kauneid ja ajaloolisi paiku läänerrannikul, Karksi-Nuias ja Viljandis. Ekskursiooni kestus 3 päeva. Tuusiku hind rbl. 11.—

4. MUHU SAARELE JA SAAREMAALE.

Tutvutakse Kingissepa rajooni areneva põllumajandusega ja linna tööstusega, Saaremaa rikkaliku ajaloolise minevikuga — 1919. aasta Saaremaa töörahva ülestõusu ja Suure Isamaasõja sündmustega. Külastatakse väljapaistva eesti revolutsionääri Viktor Kingissepa memoriaalmuuseumi, ajaloolist Kuressaare lossi ja viibitakse Viidumäel. Ekskursiooni kestus 3 päeva. Tuusiku hind rbl. 11.—

Ülesõidu eest praamil Virtsust Kuivastusse ja tagasi maksab tellija.

II. NÄDALALÖPU LÜHIEKSKURSIONID PÕHJA- JA LÄÄNE-EESTI KAUNIMATESSE JA KIRJANDUSLOOLISTESSE KOHTADESSE.

1. MARSRUUT NR. 1.

Külastatakse Põhja-Eesti maalilisi kohti — Valgejõe orgu, Neeruti mägesid, Porkunit ja Aegviidu järvi. Tutvutakse kultuuritegelaste Friedrich Kreutzwaldi, Jakob Tamme, Peeter Jakobsoni elu ja loominguga, eepose «Kalevipoeg» sündmuspaikadega. Ekskursiooni kestus 3 päeva. Tuusiku hind rbl. 6.50.

2. MARSRUUT NR. 2.

Külastatakse ajaloolise minevikuga ja kauneid kohti Paide ja Jõgeva rajoonides, paiku, mis on seotud O. Lutsu jutustuse «Kevade» ja A. H. Tammsaare romaani «Tõde ja õigus» sündmustikuga ja Anton Hansen-Tammsaare majamuuseumi. Ekskursiooni kestus 1,5 päeva. Tuusiku hind rbl. 6.50.

3. MARSRUUT NR. 3.

Külastatakse Lääne-Eesti ajaloolisi paiku, Matsalu looduskaitseala, vanimat Eesti kuurordilinna Haapsalu, kunstnik Ants Laikmaa majamuuseumi, Ed. Vilde memoriaaltuba Karjakülas ja 1918. aasta veebruarilähingute paiku Keilas. Ekskursiooni kestus 1,5 päeva. Tuusiku hind rbl. 6.50.

4. MARSRUUT NR. 4.

Külastatakse vanade eestlaste vanema Lembitu linnust, ärkamisaja tegelase C. R. Jakobsoni talu. Viibitakse huvitava loodusahtustega alal — Tori põrgus, kuurordilinnas Pärnus, kus külastatakse koduloomuuseumi ja ärkamisaja poetessi Lydia Koidula memoriaalmuuseumi. Ekskursiooni kestus 1,5 päeva. Tuusiku hind rbl. 6.50.

III. EKSKURSIONE E. VILDE 100. SÜNNIAASTAPÄEVA TAHISTAMISEKS.

Ekskursiooni algul tutvutakse E. Vilde majamuuseumiga Tallinnas — Kadriorus, tema kirjandusliku tegevusega ja eluga. Külastatakse tema memoriaaltuba Karjakülas, Keila linna lähedal, tutvutakse romaani «Mahtsa sõda» ja «Kui Anija mehed Tallinnas käisid» tegevuspaikadega Juuru ja Anija ümbruses. Ekskursiooni kestus 1 päev (12 tundi) Tuusiku hind rbl. 2.—

B. VALJAPOOLE EESTI NSV PIIRE

1. BALTI LIIDUVABARIIKIDESSE

Tutvutakse Läti, Leedu NSV ja Kaliningradi oblasti ajaloo ja tänapäevaga. Sooritatakse ekskursioone Riias, Kaliningradis, Kaunases ja Vilniuses. Külastatakse Baltikumi looduslikult kauneid kohti Jūrmalat, Palangat ja Siguldart. Ekskursiooni kestus 7 päeva. Tuusiku hind rbl. 31.—

2. LÄTI NSV PEALINNA RIIGA JA TEMA LÄHISTELE

Tutvutakse Riia linna minevikuga ja kaasajaga, külastatakse Riia ranna kuulsaid kuurorte Kemerit ja Majorit ning Läti Sveitsi — Siguldart. Ekskursiooni kestus 3 päeva. Tuusiku hind rbl. 11.50.

3. PIHKVA LINNA JA PUSKINI MÄGEDESSE

Tutvutakse iidse Pihkva linna ajaloo ja mälestusmärkidega ning tema saavutustega tänapäeval. Puškini mägedes tutvutakse A. S. Puškini elu ja loominguga seotud paikadega — Mihhailovskoje, Trigoroskoje, Petrovskoje küladega ja endise Svjatogorski kloostri. Ekskursiooni kestel läbitakse ka Tartu, Petseri ja Võru linnad. Ekskursiooni kestus 4 päeva. Tuusiku hind rbl. 14.—

4. KARJALA MAAKITSUSELE JA LENINGRADI LÄHISTELE

Tutvutakse Leningradi lähiste kuulsate parkide ja lossidega Lomonossovis, Petrodvoretis, Puškinis, Pavlovskis ja Gatsinas ning külastatakse Karjala maakitsuse ajaloolisi ja kauneid põhjamaise loodusega kohti Priozerskit (Käkisalmit) ja Viiburit. Tagasiteel tutvutakse Leningradi vaatamisväärsustega. Ekskursiooni kestus 6 päeva. Tuusiku hind rbl. 26.—

5. UKRAINA NSV PEALINNA KIEVISSES

Teel külastatakse vana vene linna Pihkvat ja ukraina linna Tšernigovit. Tutvutakse ekskursioonidel vana Kiievi ja tänapäeva Ukraina NSV pealinnaga. Tagasiteel sõidetakse läbi vennasvabariikide pealinnade — Minski, Vilniuse ja Riia. Ekskursiooni kestus 8 päeva. Tuusiku hind rbl. 34.—

6. TAGA-KARPAATIASSE

Tutvutakse Taga-Karpaatia looduslikult ilusate ja maaliliste kohtadega. Teel külastatakse Kaunase, Lvovi, Mukatševo, Užgorodi ja Vilniuse linnu, kus sooritatakse ekskursioone. Ekskursiooni kestus 15 päeva. Tuusiku hind rbl. 64.—

7. MOLDAAVIA NSV-SS JA TAGA-KARPAATIASSE

Külastatakse nelja vennaliku liiduvabariigi pealinnu (Kiiev, Kišin-jov, Vilnius, Riia), viibitakse Odessas, Užgorodis, Lvovis, tutvutakse Moldaavia ilusa looduse ja Taga-Karpaatia maaliliste kohtadega. Ekskursiooni kestus 18 päeva. Tuusiku hind rbl. 76.50.

8. KRIMMI

Külastatakse Pihkvat, Tšernigovit, Kiievit, Umani, Odessat, Kahovkat, Simferopoli. Krimmis tutvutakse lõunaranniku vaatamisväärsustega, puhkepaikadega ja linnadega. Tagasiteel külastatakse Nõukogude Liidu pealinnu Moskvat. Ekskursiooni kestus 20 päeva. Tuusiku hind rbl. 82.50.

Kõik nimetatud ekskursioonid sooritatakse autobussidel koos ekskursioonilise teenindamisega. Ekskursandid varustatakse telkidega ööbimiseks ja võimalust mööda ka magamiskottidega (eritasa eest). Toitlustamine tuusiku hinnas sis- se ei kuulu.

C. PUHKEPÄEVA MARSRUUDID

1. MOSKVA. LENNUKIL TU-124

Tutvutakse Moskva vaatamisväärsustega ja Kremli, külastatakse Rahvamajanduse saavutuste näitust, ringkino, Borodino lahingu panno- raami ja teisi Moskva muuseumi. Ekskursiooni kestus 3 päeva. Tuusiku hind rbl. 42.50.

2. KIEVISSES.

Tutvutakse Ukraina NSV pealinnaga ja muistse Kiieviga. Külastatakse muuseumi ja näitust. Ekskursiooni kestus 3 päeva. Tuusiku hind rbl. 50.—

3. LENINGRADI. AUTOBUSSIDEL «LVOV — TURIST»

Teel tutvutakse looduslikult kauni põhjarannikuga, tööstusrajooni- dega, ajalooliste lahingupaikadega. Tutvutakse Leningradi vaatamis- väärsustega. Ekskursiooni kestus 2 ja 3 päeva. Hind vastavalt 12.50 ja 21.50.

4. RIIGA.

Teel tutvutakse looduslikult kaunite kohtadega ja tehakse lühiajaline peatus Pärnus. Riias tutvutakse Läti pealinnaga ajaloolise minevi- ku ja kaasajaga. Ekskursiooni kestus 2 päeva. Tuusiku hind rbl. 12.50.

Puhkepääva-marsruudi tuusikud kindlustavad sõidu marsruudil, ööbimise hotellis (ühiselamus, kampingus), toitlustamise ja ekskursiooni- lise teenindamisega.

Kaolipoisist saab universant

(Algus 2. lk.)

võtta vastu rohkem, kui on tege- likult kohti? Kui nad aga osu- tuvad headeks, kui ei ole tarvis kedagi välja visata, seda parem. See probleem on eluline kõigi kõr- gemate õppeasutuste jaoks. Kuid ülikoolid peaksid minu arvates olema eeskujuks, peaksid korral- dama eksperimenti.

Mis võiks parandada vastuvõtu kvaliteeti? Kahtlemata tuleb kõr- gendada nõudeid sisseastujate suhtes. Vastuvõtumäärustikus on öeldud, et eksamineerida tuleb keskkooli programmi ulatuses. Kuid miks siis programmi «ula- tuses»? Niisuguse suhtumise juu- res võetakse sageli üliõpilasteks inimesi, kes on saanud «kolmed», see tähendab, et tema teadmised ei vastanud «ulatusele», sest et kogu «ulatust» mõõdetakse «vii- tega». Nii juhtubki, et ülikoolis tuleb äsja valminud üliõpilast «venitada» kooli programmi tase- meni. Sisseastumiseksamitel võiks nõuda rohkem, kui «ulatuses» on ette nähtud (ja seaduslikult!). Siis saame «ulatuse», mille juu- res hindamisel tuleb arvestada mitte ainult piletiküsimustele ja lisaküsimustele vastamist, vaid ka antud aineist peetud lühikese vestluse tulemusi. Sellise vestlu- se põhjal võib eksamineerija

kindlaks teha sisseastuja tegeliku teadmiste taseme.

On aeg loobuda vastuvõtueksa- mitel koolitüüpi kirjanditest. On vaja, et ülikooli astujad kirju- taksid tõeliselt loomingulist tüüpi kirjandid, et kirjandite teemad ei oleks piiratud «Petšorini ja One- gini kujudega». Selle töö põhjal peaks saama ülevaate sisseastuja loomingulise mõtlemise ulatusest, eruditsioonist ja veel rohkem: tulevase üliõpilase vaimsetest võimetest, tema eeldustest tööks erialal, mille ta valis.

On hädavajalik, et sisseastu- miseksameid võtaksid vastu pro- fessorid ja need õppejõud, kellel tuleb vahetult semestrist semest- risse tegelda antud üliõpilastega (mitte aga «varjaagid» — õppe- ülesandetäitjad).

Ei ole tarvis taga ajada nende esimeste kursuste üliõpilaste kõr- get protsenti, kellel on töökoge- mused, mis vahel on fiktiivsed («staaži jaoks»).

Näiteks ei võta Moskva Riik- liku Ülikooli Žurnalistikateadu-

kond üldse vastu «kooliõpilasi», s. t. äsja keskkooli lõpetanuid. Minu arvates ei ole see õige. Hästi ettevalmistatud õpilane toob endaga kaasa värskeid teadmisi ja harjumusi püsivaks õppimiseks. Ühes grupis koos ini- mestega, kellel on elukogemused, on need omadused väga vajali- kud. Andekale keskkoolilõpetaja- le öeldakse sageli ära elukog- muste puudumise pärast. (Muu- seas, Puškin kirjutas juba 17-aas- taselt suurepäraseid luuletusi, sa- muti Lermontov ja Jessenin). Kuid teaduskonda vastuvõetud staažiga üliõpilaste seas on nii- suguseid, kes veel päris selgesti ei kujutle, mille poolest nende tulevane eriala huvitab.

Ma ei mõtlegi viriseda selle üle, et «üliõpilased praegu ei ole sel- lised nagu vaja». Kuid ma mä- tan väga hästi, et aastat 7—8 ta- gasi, kui ülikooli vastuvõtmisel arvestati peamiselt teadmisi, siis oli rühmade ja kursuste üldine tase kõrgem.

A. KALININ,

MRÜ Žurnalistikateaduskonna vanemõpetaja

TUUSIKUD SAABUSID

1965. a. II kvartaliks on saanud TRÜ ametiühingukomiteele puhkekodutuusikuid alljärgnevalt (hind rbl. 7.20).

Selga (Riia rand)	16. 05.—27. 05.	2 tuusikut
Selga (Riia rand)	28. 05.— 8. 06.	2 tuusikut
Riia (Riia rand)	17. 06.—28. 06.	2 tuusikut
Riia (Riia rand)	29. 06.—10. 07.	1 tuusik
Laulasmaa	14. 06.—25. 06.	3 tuusikut
Võsu	23. 05.— 3. 06.	8 tuusikut
Võsu	20. 06.— 1. 07.	6 tuusikut
Võsu	30. 06.—11. 07.	2 tuusikut
Berngardovka (Leningrad)	21. 06.— 2. 07.	2 tuusikut

Tuusikute soovijail esitada avaldused ametiühingukomiteele hiljemalt 1. maiks 1965. a.

1965. a. suveks on võimalik saada pioneerilaagri tuusikuid alljärgnevalt:

Karepa	I vahetus	3.—28. juunini
Karepa	II vahetus	1.—26. juulini
Karepa	III vahetus	29. juulist — 23. augustini
Ahja	II vahetus	3.—28. juulini.

Soovijail esitada avaldused ametiühingukomiteele hiljemalt 20. aprilliks. Hilisemaid avaldusi ei rahuldata vabariikliku komitee poolt.

Õigusteaduskonna II. k. üliõpilased kohtufotograafia praktikumis. J. Leppiku foto

KINOHUVILISED!

Esmaspäeval, 12. aprillil algu- sega kell 19 toimub Vanemuise tänava suures auditoriumis fa- kultatiivkursuse «Sissejuhatus kinokunsti» järjekordne loeng, milles käsitletakse kuulsat nõuko- gude kinorežissööri Vsevolod Pudovkini (1893—1953) elu ja loomingut. Loengut illustreeri- takse Pudovkini filmidega «Ema» ja «Tšingis-Khaani järeltulija». TRÜ kinosõprade ring

TANTSUKURSUSED

TRÜ ametiühingukomitee kor- raldab teenistujale ja õppejõu- dule tantsukursused. Kursused algavad aprilli teisest poolest ja kestavad juunikuuni. Osavõtjail registreerida ameti- ühingubüroodes kuni 10. aprillini. Tunnid toimuvad 2 korda nädala, orienteeruvalt teisipäeval ja reedel kell 17—19 TRÜ klubis. Osavõtumaks kolm rubla inime- selt.

Tänase ajalehenumbri kujun- dasid žurnalistika eriharu III kursuse üliõpilased E. Liimeon ja M. Unt.

Toimetaja: J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту- ского государственного университета. Hars Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartu. Ülikooli 17/19. Üksik- numbr hind 2 kop. Tellimise nr. 2951. MB 02918

Teadaanded

Pühapäeval, 11. ap- rillil sõidame loo- dusesse — korras- tamist vajab Luke park (Nõo lähedal). Kogu- neda raudteejaama

kell 7.15.

* * *

Teisipäeval, 13. aprillil algu- sega kell 20 toimub looduskaitse- ringi koosolek suures geograafia- auditoriumis (Vanemuise tn. 46).

● Vaatame T. Tamme filmi meil talvituvatest lindudest.

● Ornitoloog A. Jõgi tutvustab kevadel saabuvaid linde ja nende laulu heliplaatidelt.

● Ametlik osa.

ÜET

Looduskaitse ühiskondliku eri- ala taotlejail on võimalik soori- tada vastav eksam 19. ja 20. ap- rillil. Üldkonsultatsioon loodus- like ressursside, maastike kaitse ning planeerimise jt. kerkivate küsimuste kohta toimub reedel, 16. aprillil algusega kell 20 geo- graafiaauditooriumis.

Ringi juhatus.

Koduuurijad!

Järjekordne õppus «Koduloo uurimise bibliograafiast» toimub esmaspäeval, 12. aprillil kell 17 TRÜ Pearaamatukogus.

Koguneda konsultandi laua juurde.

KVN-i eelviimase kohtumise 4. aprillil võitsid «ИДИОТ» ja «KPTPK». Fotol moment kohtumisest.

D. PUHKEMATK LAEVAGA MÕDDA PEIPSI, LÄMMI- JA PIHKVA JÄRVE.

Matka algul tutvutakse Tartu ajaloo ja tänapäevaga. Külastatakse Peipsi loodekallast, iidset vene linna Oudovat, Zeltša jõe maalilisi kal- daid, Värskat ja Pihkva linna, kust sooritatakse ekskursioon Puškini mägedesse, A. S. Puškini elu ja loominguga seotud paikadesse. Puhkematka kestus 12 päeva. Tuusiku hind rbl. 64.—

Puhkematka tuusik mõõda Peipsi järve kindlustab sõidu laeval ja autobussiga Puškini mägedesse, ööbimise hotellis ja laeval, toitlusta- mise ja ekskursioonilise teenindamise.

Tellimised ekskursioonidele palume esitada Tallinna Ekskursiooni- büroole kuni 15. aprillini 1965. a. aadressil: Tallinn, Müüriwahe tn 17. telefon 428-12. Antud aadressil ja telefonil antakse informatsiooni igal tööpäeval, välja arvatud laupäev, kella 9 kuni 17.

Ekskursioonibüroo garanteerib ekskursiooni organiseerimise ainult tellimise tasumisel 1,5 kuud enne väljasõitu.

Ajavahemikul 15. kuni 27. juulini ekskursioone, peale puhkepääva- marsruutide Moskvasse ja Kiievisse, ei sooritata.

TALLINNA EKSKURSIONIBÜROO

1965
RAHVAMAJANDUSKOGU
NR.

TARTU RIIKLIKULIKUOLU PARTEIKOMITEE,
REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-
ÜHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

Reedel, 16. aprillil 1965

Nr.
11 (621)
XVIII aastakäik

Füüsikaosakonna laboratooriumid

Neld on kaks. Dotsent J. Reineti organiseeritud ja tema poolt juhitud aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide laboratooriumist (niisuguse nimetusega alates 31. märtsist 1964. a.) on meie ajalehes juba mõnigi kord juttu olnud. Sellepärast pühendan seekord natuke rohkem tähelepanu füüsikaosakonna teisele — pooljuhtide ja elektroluminestentsi laboratooriumile. Viimane asutati rektoraadi ja eksperimentaalfüüsika kateedri töötajate initsiatiivil 1960. a. detsembris.

Aeroionisatsioonilaseid uurimusi alustati TRU-s juba 1951. aastal. Siimapaistvaid tulemusi on saavutatud õhu ionisatsioonistme mõõtmisaparatuuride, aga samuti õhu või teiste ainete kunstliku ionisatsiooni tekitamisel aparatuuride konstrueerimise alal. Töö originaalsusest, rahvamajanduslikust tantsusest ja suurest manust annavad tunnistust kollektiivi liikmete valitud antud paigut autoritunnistused, umbes sadakond trükist ilmunud teaduslikku tood, arvukad esinemised mitmesugustel näitustel. Viimastel aastatel on töö roostustavalt arenenud ka teoreetilises suunas ja praegu võib ütelda, et laboratoorium on uue saamas senisest empiirilise uurimistajuga etapist ning teaduslik töö hakkab kiiresti arenema ka sügavuti. Suuri teeneid sellel alal on hiljuti väitekirja kaitsnud A. Tammetil. Laboratooriumi on laiadased sidemed ka ülikooli arstiteadustega. Ülikoolis aeroionisatsiooni alal tentava töö korgeks tunnustuseks on grupi laboratooriumi ja Arstiteaduskonna teadlaste esitamine Nõukogude Eesti preemia saamiseks. Pooljuhtide ja elektroluminestentsi laboratooriumi temaatika on ülikoolis laboratooriumi loomise ajal uus. Elektroluminestentsiga varem ülikoolis ei tegeledud, pooljuhtidest on olemas tood luminisatsioonide fotoelektriliste näituste alal. Nende autoriks oli asja aspirantuuri lõpetanud U. Nomm. Moodunud nelja aasta jooksul on loodud laboratooriumi materiaalne baas, välja on kujunenud temaatika ja on leitud ka energilised inimesed, kes kogu hingega võitlevad laboratooriumi tuleviku eest.

Pooljuhtide ja elektroluminestentsi laboratooriumile on iseloomulik väga tihed eksperimentaalarüüsika kateedri teadusliku ja õppetööga. Sisuliselt on kateedril ja laboratooriumil ühine temaatika, ühine aparatuur ning ühine kollektiiv. Kateedri koosolekust võtavad naiteks vorasetel alustel osa ka laboratooriumi tootajad. Kollektiivi kasutuses olev aparatuur vastab kaasaegsele tasemele. Aasta-aastalt laieneb see, ka meie eksperimenteerimistehnika tase. Meie kasutuses on praegu püsivalt mitmesuguseid kauneid spektraalaparate, enitati elektromagnetilise resonantsi uurimise aparatuur, on saadud esimesed huvitavad tulemused elektronmikroskoobi abil. Hiljuti saime rubinlaseri. Tuleval aastal paneme toote vaakumaparatuuri, millega saavutame praeguse 10⁻³ mm Hg asemel vaakuumi 10⁻⁸—10⁻⁹ mm Hg (sellises vaakuumis on gaasi rõhk ligi 10⁻⁴ korra väiksem kui õhurõhk) ning paari aasta pärast läheme praegustelt vedela lämmastiku juures tehtavalt uurimistöödelt üle mõõtmistele vedela heeliumi temperatuuri juures. Sellega saavutaksime füüsikaliste mõõtmiste alal maailma parimate laboratooriumide taseme. Pilt oleks täiuslik, kui ülikool saaks veel ka elementaarsõrskete kiirendaja.

Kuid ka senini, praeguse veel mitte rahuldava taseme juures on üht-teist tehtud. Suur osa kollektiivist töötab õhukeste kihtide valmistamise ja nende kihtide omaduste uurimise alal. Probleem on väga tähtis seoses tanke keha elektroonika areenimisega. On saadud huvitavaid tulemusi ka elektroluminestentsi ja luminisatsioonide fotojuhtivuse uurimise valdkonnas. Väga olulise loogu laboratooriumi töös moodustab aparatuuri ehitamine pooljuhtide uurimiseks. Siimapaistvad on O. Saksa saavutused dünaamilise kondensaatori loomisel ja selle kasutamisel mitmesugustes aparatuurides.

Kui praegu laboratooriumi organiseerimine alles hakkab lõppema, on siin tentud tood joudnud juba paljude huvi äratada. Meie juures on näiteks konsultatsioonil käinud paljude asutuste tootajad. Vaatamata organiseerimisprobleemidele on pooljuhtide ja elektroluminestentsi laboratooriumi temaatika valdkonnast ilmunud või ilmumas mitukümmend teaduslikku artiklit. Erilist vijakaks tootab kujuneda käesolev aasta. Jaanuarist peale on trükkis suunatud ligi kümme artiklit (peamiselt keskajakirjadesse). Kuid enamik aastast on veel ees. Varmistume hoolega ka uueilauliseks luminestentsialaseks konverentsiks, mis toimub septembris.

Mõlemad laboratooriumid teevad igal aastal suure summa eest lepinguist töid, kusjuures toode mait moodustab 20—25% kogu ülikooli lepinguiste toode manust.

Füüsikaosakonna probleemlaboratooriumid on ka ühiohiaste vajaooppe kohaks. Kateedrite ja laboratooriumide spetsialistide juhendamisel on igal aastal nendes laboratooriumides vaiminud kuni kümme diplomitööd, arvukalt kursusetöid, konverentsi- ja auhinnaatoid.

On seige, et nende laboratooriumide areng ei kulgenud kergesti ja sileadat teed mooda. Kui vajadus aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide laboratooriumi järele on imne juba rida aastaid tagasi, anti laboratooriumile ametliku eksisteerimise õigus alles muulu. Juba kolmandat aastat ootame, millal saame juurde tootajaid. Siiani tuleb kogu laialatuslikku tööd edasi sikutada monei tootajal (see oleks muidugi täiesti võimatu, kui naiteks kateeder töötaks teistsuguste probleemide kallal). Väga kitsad on laboratooriumide ruumid. Keskmise toopind 5—6 m² tootaja konta iseloomustab olukorda hästi. Osa tooruume on keidris. Selliseid töid, nagu meie teeme oma ruumides, sealhulgas ka keidris, tehakse ja tuleks teha reguleeritava niiskusega täiesti toimuvabades ruumides. Et meie kollektiivi tootajad on saanud kuni haid tulemusi, pole mitte füüsika, vaid meie füüsikute ime.

Ma eidan, et need raskused on siiski vaid ajutised (muidu ei oleks ju mõtet töötadagi) ja tulevik annab meile ka väärilised tingimused töötegemiseks.

K.-S. REBANE,
TRÜ füüsikaosakonna juhataja

ÜLKNÜ Keskkomitee otsus suure võidu 20. aastapäeva ette- valmistamisest ja pidulikust tähistamisest

Kakskümmend aastat tagasi saavutas meie kodumaa ajaloolise võidu Saksa fašismi ja Jaapani militarismi üle.

Määratute loobumiste ja miljonite ohvrite hinnaga sooritat nõukogude rahvas kangelasteo, mida ei unustata iialgi. Varises põrmuks võimas hitlerlik sõjamasin, mis enne kallaletungi Nõukogude Liidule oli triumfeerivalt veerenud läbi paljude Lääne-Euroopa riikide. Nõukogude armee purustas hambuni relvastatud fašistliku sõjaväe, kes lootis sotsialismimaad hõlpsasti ja kiiresti põlvili suruda. Just meie kodumaa rahvad päästsid maailma tsivilisatsiooni hukust, orjusest ja häbist.

Möödub aastaid, aga kunagi ei tuhmum inimeste mälus Moskva ja Sevastopoli, Volgogradi ja Kiievi, Leningradi ja Odessa kaitsjate surematud sangariteod. Sajanditeks jääb kestma mälestus sadade tuhandete rahvasajate — partisanide ja põrandalaste võitlejate ennastalgavast heitlusest vaenlase tagalas. Isamaale nii raskel tunnil tõusid kõik üksmeelselt tema kaitseks. Inimesed ei unusta Kosmodemjanskajat ega Koševoid, Matrosovit ega Talalihinini, Tšaikinat ega Gastellot ja tuhandeid teisi Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu suurepäraseid kasvanikke, kes andsid oma noore elu tulevaste põlvkondade õnne nimel.

Maailm ei unusta Majdanekki ega Oswiecimi, Buchenwaldi ega Mauthauseni, sadu hitlerlike surmalaagreid, kus elajalikul mõrvati tuhandeid ja veel kord tuhandeid Nõukogude kodanikke. Särava lehekülje kirjutasid kogu progressiivse inimkonna rohkesti verd nõudnud võitluse ajalukku Euroopa ja Aasia riikide antifašistliku vastupanuliikumise võitlejad.

Rahuliku töö aastail on meie maa lausa uueks muutunud: varemest on tõusnud linnad, on rajatud võimas tööstus, kommunistliku ühiskonna ehitajate ridadesse on astunud uus põlvkond noori. See põlvkond pole kuulnud lennukipommide ulgumist ega suurtükide kanonaadi, ta pole näinud Smolenskimaal põlevaid külasid ega Volgogradi mõranenud müüre, üksnes raamatute ja filmide põhjal saab ta kujutluse, mida tähendasid Leningradi 900 blokaadipäeva.

Meie ajastu noored tunnevad vaimustust isade kangelasteo üle, austavad kodumaa vabaduse ja sõltumatuse nimel langenute püha mälestust, püüavad vääriliselt jätkata vanema põlvkonna üritust.

Valgevene noored on sõjasaagareile mälestusmärke püstita-

nud ja kannavad nende eest armastusega hoolt. Aina rohkem Moskva ja Leningradi noori käib komsomoli astumise pidulikul päeval vennashaudadel, andes seal — kangelaste põrmu kohal — truudusvande partei ideedele. Kunagistel lahingupaikadel matkab sadu Ukraina punaste jäljeküttide salku, kes mälestuste kogumisega taastavad episoodide meie rahva raevuka võitluse ajaloo.

Fašistliku Saksamaa üle saavutatud võidu eelseisev 20. aastapäev demonstreerib uue jõuga noore põlvkonna tahet olla isade kombel valmis kaitsma kodumaa helget tulevikku.

Kommunistlike noorte eestvõtetel sündis Gorki Autotehases suurepärase algatus: noored asusid võidupüha auks töövalvel. Süüdaku noorte autoehitajate läidetud tõrvik võistlusleegid kogu maal! Töövalvega tehastes ja martäänahjude juures, kolhoosipõldudel ja teaduslike asutuste laboratooriumides saluteerivad noored isade kangelasteole.

Kõlagu sõja-aastate loosung: «Kõik rinde heaks, kõik võidu heaks!» täna noorte südames üleskutsena töövaprusele, töö-kangelastegudele kommunismi nimel!

Me langetame pea nende ülla mälestuse ees, kes jäid sõjast koju tulemata. ÜLKNÜ Keskkomitee kutsub kommunistlikke noori ja noori üles korraldama matku kuulsate väeüksuste ja partisanisalkade lahingupaikadesse, koguma huvitavaid materjale muuseumidele, kirjutama tundmatute sangarite kangelastegudest. Noored tehasetöölised ja põlluharijad ning kooliõpilased teevad õigesti, kui nad otsivad uusi kangelasi, jäädvustavad nende nimed mälestustahvritel, tähistavad nende haudu, hoiavad korras meie sõjameestele püstitatud ausambaid.

Süttigu legendaarsetel võitlusväljadel pioneerikoonduste lõkkel, võtku noorte leninlaste malevad vennaskalmistul toimuvatel pidulikel rivistustel vastu punaste jäljeküttide raporteid, süttigu endiste rindevõitlejate ja sõjainvaliidide kodudes timurlikud tähed! ÜLKNÜ Keskkomitee kutsub üles toetama Moskva koolide algatust, mis seisneb huvitavate ja haaravate komsomoliõhtute korraldamises teemal «Sinu isade orden».

Komsomolijalehtede ja -ajakirjade, raadio ja televisiooni noortesaadete toimetuste ning kirjatuse «Molodaja Gvardija» ülesanne on vahendada noortele leegitsevate aastate hingust, kasvatada sügavat austust sõjameeste mälestuse vastu, kes kaitsevad meie kodumaa vabadust ja sõltumatust, tõsta raevukat protestihäält uue maailmasõja vastu, mida revanšistid praegu ette valmistavad, fašismi ja Lääne-Saksa militarismi uuestisünni

Kommunistlikud noored!

vastu. Noorte kirjanike ja ajakirjanike püha kohus on taaselustada oma Suures Isamaasõjas võidelnud eakaaslast, ülistada nende surematust, kirglikult ja veenvalt näidata nende võitluse jätkajaid tänapäeval.

Sajandid mööduvad, aga 1945. a. 9. mai jääb ajaloo unustamatuks teetähiseks. 1417 pikka päeva ja ööd ei kahelnud nõukogude rahvas hetkegi, et viimaks ometi saabub see tund — leninlike ideede võidu tund, nõukogude rahva mõistuse, tahtejõu ja humanismi võidu tund. Ja ta saabus, kui mausoleumi jalamile paisati tuhandeid hitlerlaste lippe.

Nõukogude noored tähistavad 9. maid hiiglasliku kangelasteo kordasaatmise suure pidupäevana, uhke ja rõõmsa töö pühana. Linnas ja maal korraldavad noored demonstratsioone ja tõrvikrongkäike. Nad kogunevad miitinguile sõjameeste mälestussamaste juurde, andes seal truudusvande isade ideaalidele, partei üritusele, Lenini ideedele, meie rahva internatsionaalsele kohustusele. Kultuuripaleedes ja -majades kohtutakse sõja- ning tööveteranidega, vanemale põlvkonnale kantakse ette tänapäeva töösaavutustest. Õhtul aga kajavad kevadtaeva all uue jõuga legendaarseist sõja-aastailst pärit laulud ning luuletused.

ÜLKNÜ Keskkomitee otsustab koos NSV Liidu Kaitseministeeriumiga korraldada k. a. 9. mail Moskvast keskkultuuri- ja puhkepargis võidupühale pühendatud piduliku noorteõhtu. Pidulikke õhtuid noorte tööliste, kolhoosnikute, üliõpilaste, kooliõpilaste, sõdurite ja ohvitseride osavõtul tuleb organiseerida Nõukogude Liidu kõigis linnades ning asulates.

Koos Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu, NSV Liidu Spordiühingute ja -organisatsioonide Kesknõukogu, ALMAVÜ Keskkomitee ja Nõukogude Sõjaveteranide Komiteega viiakse läbi kombineeritud tähetatejooks, millest võtavad osa sõjaväesportlased kangelaslinnadest Leningradist, Volgogradist, Sevastopolist, Odessast ja Kiievest. Tähetatejooksu finiš on Moskvast 9. mail 1965. a. Samuti ühiselt korraldatakse noorte matku, ekspeditsioone, retki autode, mootor- ja jalgratastega Suure Isamaasõja lahingupaikadesse.

ÜLKNÜ Keskkomitee kutsub leninlikku komsomoli, kõiki nõukogude noori neil pidulikel päevil ennastalgava ja loova tööga austama nende helget mälestust, kes kõhklemata andsid elu järeltulevate põlvkondade õnne nimel.

Ajalehest «Noorte Häl»

Elu eesmärk

Bioloogiaosakonna I kursuse üliõpilased kogunesid ülikooli kohvikusse, et diskuteerida teemal «Elu eesmärk ja ideaalid». Aigus oli raske, aga kui jututs lahti tehti, hakkas asi laabuma. Et teema on laiaulatuslik, siis tekkis küsimusi nii palju, et neile ei paistnudki lõppu tulevat. Mis on siis eluideaalid? Kas individuaalelamu, auto, kõrge ühiskondlik positsioon, suvila? Et neist ükski elu põhiline ideaal olla ei või, sellega olid kõik päri. Siis aga puhkes vaidlus küsimuses, kas ükskõik milline mainitud hüvedest on tingimata vajalik. Sõna võeti nii poolt kui vastu.

Hiljem läks vaidlus lahti perekonna, sõpruse ja armastuse üle.

Selliseid vaidlusiõhtuid polnud me varem korraldanud. Peab ütleva, et see neli tundi pole tühja jooksnud. Diskussiooniõhtul puudutatud küsimused panevad paljude asjade üle mõtlema.

E. NAPITS

Keemiaosakonna II kursuse komsomolirühma organisator Tiit Kama, südi ja särtsakas — seda ta on.

S. KARJA foto

Kevad on kätte jõudnud. Päevade pikkusele tuleb iga uue hommikuga kukesamm juurde ja üliõpilased teavad rääkida, et hommikuse ülesärkamisega olevat ka vähem vaeva, kui seda pimedatel sügis- ja talvehommikutel sai nähtud. Kevad aga toob kaasa mitte ainult rõõmu ja rohelist, vaid ka suure kapataie muresid. Kursusetöö, lektüür, uudismaale sõitjatel varane sessioon... Ja ikka sagedamini ning sagedamini õhkab kevadväsimuse all kannatav üliõpilane:

«Kui ometi neid loenguid ei oleks, siis jõuaks veel kuidagimoodi mäele...»

Üliõpilaste hulka loenguil kahaneb võrdeliselt päevadega kümnelt pingirealt üheksale, kaheksale... neljale... kolmele... Räägitakse, et kõige kurioossem juhtum olevat siis olnud, kui 25 üliõpilasest oli kohal ainult üks ja see ainuke läks üsna rahulikult õppejõu juurde ning ulatas täiesti puhta grupipäeviku.

Jutud juttudeks, igatahes sai eesti filoloogia osakonna komsomoliprožektor kevade saabudes energiat juurde ja läks töepõhja otsima. Juba on toimunud 10 reidi. Teema korduv, aga alati aktuaalne, puudumised, puudumised, puudumised...

Rekordilise arvuga (49-st üliõpilasest 11 puudusid) esines 22. märtsil eesti keele ajaloo loengul eesti filoloogia osakonna II kursuse, kusjuures ainult kahel puudujal oli põhjus (T. Aunapuul ja I. Alajärvel). Miks polnud aga kohal S. Oks, H. Riis-tain, L. Mägi, M. Sepping jt., see jääb suureks küsimärgiks. 12. aprillil rekord ületati — 49-st kohal 25, kusjuures 7 üliõpilast ilmusid alles üsna loengu lõpus. T. Aunapuul, M. Suurorg, A. Sõmmer, J. Paju, I. Alajärvi, K.-M.

UTU

TEOREETILISE

Alasektsiooni juhataja, V kursuse üliõpilane J. Uibu, esines ettekandega teemal «Mõningaid tähelepanekuid laktobatsillide morfoloogiast».

Alasektsioonist võttis osa üle 60 inimese, nendest vähemalt pooled ei läinud pärast vaheaja väljakuulutamist minema. Töö kestis peaaegu 4 tundi ja selle aja jooksul kuulati meie teaduskonnast 9 ettekannet, külalistelt kuut.

Esimene ettekanne oli I kursuse üliõpilaselt V. Brinnilt — «Uusi andmeid oimuloo koljuosa anatoomiast». Üliõpilastele tähendab sõna «oimuloo» e. os temporale» mitmeid päevi istumist üheainsa luukese juures, et jätta meelde umbes 80 mitmesõnalist ladinakeelset terminit. Kas V. Brinn tahab asja veelgi

Roger jt. jäidki eesti kirjanduse ajaloo loengule tulemata.

Kui komsomoliprožektor 13. märtsil III kursuse rahva eesti keele ajaloo loengule «sisse löi», oli ehmatust palju. 10 üliõpilast jäid sellest südantvapistavast sündmusest ilma. Põhjus oli lihtne — neid ei olnud. Miks? T. Eimrel vabakuulamise õigus. A. Hermlinil maletšempionaat, A. Änilane puudus haiguse tõttu. Aga K. Tartu, H. Ojasson...?

Keegi pahase olekuga naisüliõpilane porises: «Tulite aga parajal ajal... Täna on meil üldse erandjuhtum...» Ka kontrollimine tõendas «erandjuhtumit». Tavaliselt ei anta II kursusele sugugi alla, puudujaid on isegi rohkem.

«Aga teil pole fakte!»

Seda pidi ka prožektor nentima, et operatiivsusest jääb puudu ja alati ei satu kõige parajamal «popipäeval» jaole.

IV kursuse. Kui A. Lindebergil parajasti võistlusest vaba aega üle juhtub jääma, teeb ta «seminarkas» puudumise lünki tasa. Jõuab? Muidugi. Tihti peale on aga nii, et loengult puudutakse põhjusest ja seda aega kasutatakse niisama lullilöömiseks: vahel istutakse kohvikus, teinekord ärgatakse kevadväsimuse pärast alles kell 11, ja sada muud kiusatust peale selle. Kõik kokku on see õigesti väljendatud H. Palametsa artiklis — «pisiparasiitlus».

IV kursuse kohta näib kehtivat põhimõte: mida vanem, seda targem. Põhjusteta puudumisi oli kontrollreidi ajal vähe, või kui oligi, siis üsna juhuslikku laadi.

Kõige eeskujulikumad on noorimad — I kursuse. Nemed ise ütlesid muliates, et pole veel jõudnud traditsioone üle võtta. (Oleks hea, kui seda ei jõuaks!) Neli kuni viis puudujat pole suur protsent, eriti kui võrrelda II kursusega.

Kindlasti paljud, kes loevad seda lugu, kirtsutavad nina ja lausuvad tüdinult:

«Jälle...»

Pole midagi parata. Selge on see, et ammu tuntud probleem ei tüüta mitte ainult puudujaid endid, vaid ka õppejõude, kontrollijaid.

«Räägid ühe korra, räägid teise, ... kümnenda...» ohkavad kursusevanemad, «ikkagi ei aita.» Mis kursusevanematesse puutub, siis nemad on omal kohal ja märgivad puudumisi hoolega ning valikuta. Kui see aitaks!

Kust laenata abi? Kevad näib õelale puudumistondile veelgi paremini mõjuvat. Mis oleks, kui võtaks kätte ja asuks kurikuulsat tonti ühiselt nüpeldama? Veel kord.

MEDITSIIINI SEKTSIOONIS

keerulisemaks teha? Ei, tema tahab terminoloogiasse selgust tuua. Kui oimuloo senini eesmiseks kutsutud pind (facies anterior) vahel isegi tahapoole on suunatud, siis ei tohiks teda nii nimetada.

V. Brinni töö viis kuulaja kahele mõttele:

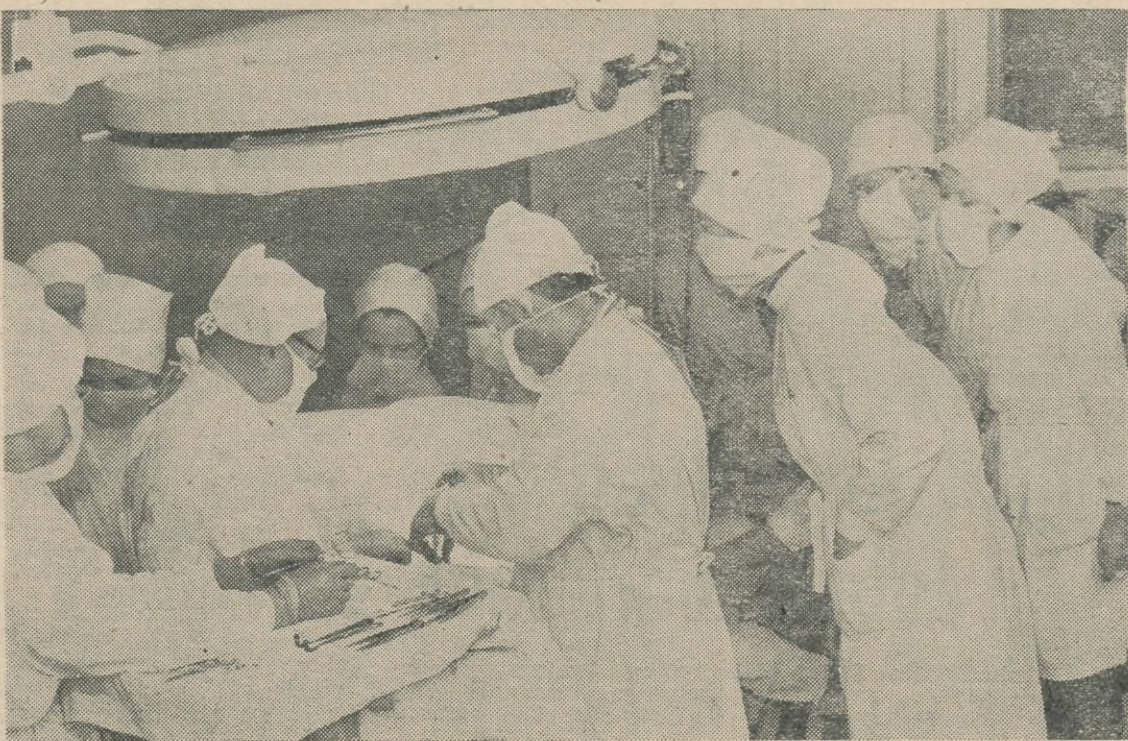
- * igati uuritud inimese anatoomias on kõigele vaata-mata võimalik leida uut;
- * juba esimese kursuse üliõpilane võib teha teaduslikku tööd, kui ta on ise hakkaja ja kui juhendaja oma ülesannet tõsiselt võtab.

Möödunud õppeaastal oli raviosakonna II kursuse komsomolielu soikus. Koguneti üksikutele ametlikele koosolekutele ja mõeldi, mida teha.

III kursusel istutakse vähem, tehakse aga rohkem. Kõigil on värskest meele viimane Kääriku laager. Seal toimus ka kursuse isetegevusolümpiaad. Mitmeid mõtteid tekitas III ja IV kursuse vaidlusõhtu enesekasvatusest.

Einar Savisaar arvab, et hea arst peab olema ka ühiskonnategelane. Selles suunas tuleb end arendada. Tema ongi see, kes pani kursusel uued tuuled puhuma. Hea organisatorina on ta võitnud autoriteedi. Kogu kursuse teab, et mis tööplaani pannakse, see viiakse ka ellu. Noormees ise sõnab: «Üksinda ei teeks midagi ära. Büroos on agarad liikmed Hendrik Mägi, Jutta Noor, Mart Linsi. Tublid grupiorganisatorid Kadri Rebane, Mare Maide ning kõikjal kaasalööjad Anne Herr, Tiit Juhanson ja Sirje Ploompuu — rõõm on niisugusega koos töötada.» Naljatoonil lisab ta: «Olen rohkem kubjas, kes kõvema sõna sekka ütleb!»

Pärast valimisi pidas uus komsomoliorganisator vajalikuks aktiivi kaasa tõmmata. Sel eesmärgil korraldati Käärikul laagrit, kus iga inimene sai täpselt teada oma ülesanded. Edaspidi

TÖÖ LAABUB

oli juba kergem. Tuli jõuda seleni, et igaüks täidaks oma kohustusi pidevalt. Järjekindlus on komsomolitöös peamine. Ei pea sugugi selleks kulutama 5—6 tundi päevas, jätkub ühestki.

Kõige tähtsamaks peab tulevane arst kollektiivsustunnet ja ta ägestub ainult mõttest, et noor inimene hingitseb. Ise alati tegevuses, ei mõista ta, kuidas võib piirduda tuupimisega. On selliseid, kes ei käi teatris, pole astunud üle ülikooli klubi ega kohviku läve, kes loobuvad Kääriku-reisist põhjendusega: mida see mulle ikka pakub. Niisugusega tuleb rääkida lõpmatult palju.

Aga Einari printsiipsalsus on vihale ajanud nii mõnegi kursusekaaslase: «Muudkui kõnnib kannul ja norib puudumiste pärast. Nagu ise ei puuduks.» «Vaene kannataja» unustab, et Einaril on vabakuulamise õigus. Tõttõelda, seda ta palju ei kasuta. Loengumaterjalid on vajalikud, eriti siis, kui mingi aine kohta raamatuid ei ole.

Kolm korda nädalas seab tulevane tohter oma sammud Maarjamõisa kliiniku poole. Teisel

kursusel hakkas Einar Savisaar tegutsema üld- ja hospitaalkirurgia ringis dotsent A. Rulli käe all. Uurimistööks on uue normogrammi koostamine Bõlau aparaadile (neid on kogu vabariigis ainult kaks), millega kontrollitakse koe sisemist hingamist. Üksinda siin hakkama ei saa. Sügis üllatas ebameeldivalt. Einar pidi kaastõelise sõjaväkke saatma. Nüüd jagab muret ja vaeva Peeter Loit.

Purjeka pardal võib puhata, rõõmu tunda avarusest, aga siin võib ka mõne keerdküsimuse lahendada. «Sporidiga ma ei tegele. Igale poole ei jõua. Aga niisama enese lõbuks...» Ometi võib teda näha kõikidel massiüritustel. Kursusekaaslased meenutavad, kuidas Einar viis kogu oma rühma täies koosseisus sügisesele jooksukrossile. Eks nõudis vaeva ja mitmekordset veenmist suusamatkadest osavõtminegi. Oleks niisuguseid «mittesportlasi» igal kursusel.

Varsti saavad eksamid. Kevadine sessioon nalja ei mõista. Viis eksamt — ja kõik tuleb sooritada varem, sest Einar Savisaar soovib jõudu proovida uudismaal...

A. TEDER

Fotol: raviosakonna III kursuse kirurgiapraktikumis.

Kuidas kasvatada?

«Võib-olla ei tuleks arutada mitte niivõrd loengute ärajätmist kui seda, kuidas loengute üleskirjutamise asemel omandada juba loengute käigus põhiline osa materjalist. Võib-olla? Kuid arutada igatahes tuleks.» Nii kirjutab eelmises numbris sm. H. Palamets.

Näib, et probleemid on mitmegei kandi pealt ühesugused nii filoloogidel kui ka meil — distsipliin lonkab ja seetõttu ei ole ka lood õppe edukusega kuigi hiilgavad. Siin-seal kostvatest protestihäältest paistab, et üliõpilased pole rahul loengute kohustuslikkusega. Sellest teevad õppejõud järelduse, et üliõpilased tahaksid kõik hea meelega saada vabakuulamise õigust, mis näib neile mingi kõikelahendava võluvahendina.

Füüsikaosakonnas on neid probleeme juba õige mitu korda ja üsna laialdaselt arutatud. Seetõttu võib arvata, et allpool toodud arvamused kindlasti vähem kannatavad subjektiivse vaatenurga all. Osakonna parteibüroo on püüdnud kõiki üliõpilaste ellu puutuvaid probleeme arutada ühiselt koos asjaosalistega. Seetõttu on lahtistel parteikoosolekutel olnud õige suur erikaal. Nii on seal arutatud üliõpilaste elu- ja töötüüpimusi, õppe edukust, distsipliini jne. Kõik need koosolekud on olnud väga sõnavõttuderohked nii õppejõudude kui üliõpilaste poolt ja meie arvates ainult sellises sõbralikus õhkkonnas aetud jutuajamised aitavad küsimust lahendada.

On muidugi ka selliseid üliõpilasi, kellega on üsna raske ja kellega polegi tahtmist soojalt ja südamilikult vestelda. Meie osakonnas on parteibüroo ettepanekul hakatud nendega juttu ajama

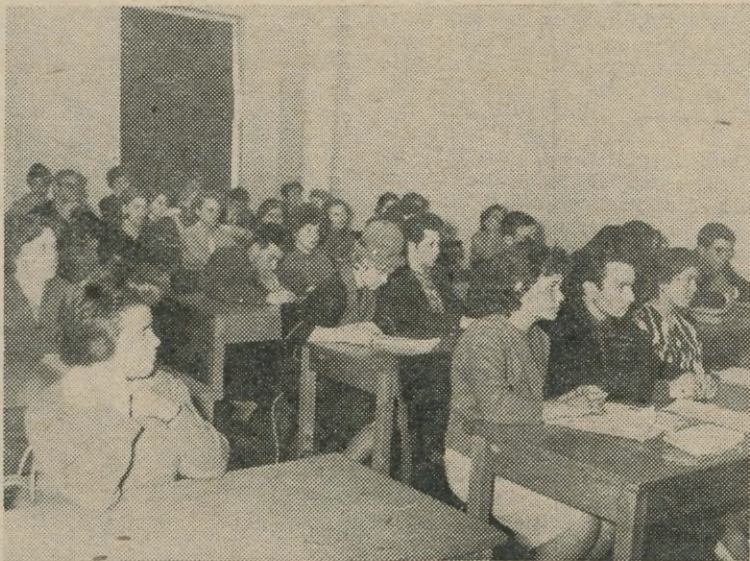
erialakäteedrite koosolekutel. Võib ütelda, et ka need pole vaikselt möödunud. Kas või sellinegi probleem: kas vanemad teavad, missugune on nende ülikoolis logelevate järeltulijate ellusuhtumine? Kursuse komsomolibüroo kirjandusvalgustasid asja õigest vaatevinklist. Keskkoolimeetodid? Võib-olla, aga kui teadlikkus on allpool keskkoolitaset ja mehejutt ei aita, mis siis üle jääb?

Sm. Palamets jõuab oma artiklis järeldusele, et paljude üliõpilaste arvates on loengud pigem selleks, et õppejõududele koormust anda, kui selleks, et üliõpilastele teadmisi pakkuda. Üliõpilased arvavad, et vajalikke loenguid oievat väga napilt ja seetõttu võiksid loengud küll olla, kuid mitte kohustuslikena.

Kas üliõpilased töepoolest nõnda arvavad ja kui jah, siis miks? Milline on siis see ideaalne loeng, millel üliõpilased käiksid ka vabakuulamisõiguse korral rõõmuga ja mille lugemisel ka õppejõud rahuldust tunneks? Kas loengute asemel või nende kõrval tuleks laialdasemalt rakendada seminari vormi? Kuidas on teised õppetöö vormid (üld- ja eripraktikumid, seminarid) seotud teoreetilise materjaliga ja kas nende kompleksuse nõue on rahuldatud? Milline on meie osakonna õppejõudude lektorimeisterlikkus? Kas õppeainete lugemise järjekord on õige? Kõik need küsimused olid arutusel osakonna viimasel lahtisel partei- ja komsomolikoosolekul.

Komsomolibüroo õppesektor korraldas üliõpilaste hulgas ankeetküsitluse. Ankeedile vastas enamik osakonna üliõpilastest, järelikult ka need, kes koosolekutel sõna võtta ei armasta.

Mida siis arvavad üliõpilased?

Ettekanded pakkusid mõndagi uut.

K. Talussaare fotod.

NÄITUS KOHVIKUS

Monotüüpia on üks graafikaliike. Läheneb pigem küll maalile, kuid tõmmise paberile trükkimine näitab, et tegemist on graafikaga. Värv kantakse plaadile õhukese kihina. Seejärel kaetakse plaat paberiga ja trükitakse. Saadakse 1—2 tõmmist. Monotüüpia ei ole väga levinud tehnika. Eestis on olnud monotüüpia pionieriks Ed. Viiralt, veel on loonud neid A. Bach ja J. Grünberg.

Ükski ülikooli kohviku alalistest küllastajatest ei kujutle enam, et saalide seinad lagedaks jääksid — nii oleme harjunud sellega, et alati on mõni näitus väljas. Nii praegugi — senini võisime vaadata K. Polli töid, alates esmaspäevast aga on seinatel juba uued pildid: Tallinna kunstnik Märt Bormeister tutvustab oma viimastel aastatel valminud monotüüpiaid.

M. Bormeister sündis 1916. a. Tallinnas. Ta õppis Riigi Kunsti-õpetuskoolis dekoratiivmaali, siis A. Jannseni ja A. Vardi juhendamisel. 1939—1940 kogus ta teadmisi «Pallases». 1943—45 oli M. Bormeister Moskva Riiklikus Kunstiinstituudis, kuuludes ka Jaroslavi kunstiansambliisse. Alates 1946. a. töötab kunstnik Tallinnas ja on praegu ENSV Riikliku Kunstiinstituudi õppejõud.

Tuntuks on M. Bormeister saanud eelkõige maastikumaalijana. Monotüüpiaga tegeleb ta alles 1961. a. alates. Sellest perioodist pärinevatele töödele («Astrid» ja «Tuisune Tallinn» 1961) on omane tugev maalilisus — pehmed toonide üleminekud, üksteisesse sulavate värvide. Hilisemates töödes on juba rohkem graafikapärasust («Karikakrad ja rukkililled» 1964).

Tuleb välja, et meie üliõpilaste seisukohad on just vastupidised sm. Palametsa oletustele. Mitte üheski ankeedis ei kurdetud selle üle, et loengud on põhiliselt halvad ja mittevajalikud. Küll oli aga mitmesuguseid pretensioone üksikute loengute suhtes ja neiski oli peamiselt viidatud üksikutele puudustele. Vaid üksikutes ankeetides oli vabakuulamise õiguse andmisele kahe käega alla kirjutatud, palju rohkem oli aga selliseid ankeete, kus vabakuulamise õigust soovitati anda ainult üksikule, kes tegelevad teadusliku ja ühiskondliku tööga, tulles samal ajal edukalt toime ka õppimisega, ja neilegi ainult kursuse ettepanekul. Ueijäänud juhtudel tuleb üliõpilaste arvates vabakuulamist (enik nagu koosolekul tabavalt ütles sm. A. Mitt — «vabapuudumist») piirata, sest «see ei tasu end ära».

Siit võib jääda mulje, et nii ankeedivastused kui ka koosolekul aset leidnud diskussioon mõõdukusid idüllilises meeleolus ja õppejõud kuulasid rahulolevate nagudega neile adresseeritud kiidusõnu. Vastupidi. Üliõpilased olid sellel koosolekul üsna tugevaks ründavaks pooleks ja kriitikat tehti kõvasti. Kõne all oli isegi selline ilmselt harva koosolekutel arutatav probleem, nagu õppejõudude distsipliin. Ja koosoleku otsuses võeti vastu punkt, milles nõutakse sellele tunduvalt suuremat tähelepanu.

Arutluse käigus tehti ka palju konkreetseid ettepanekuid ja viidati paljudele puudustele praktikumides: leiti, et mõningates distsipliinides oleks kasulikum üle minna seminarivormile, mõningates õppeainetes aga oleks vaja kiirendada trükitud konspektide väljaandmist.

Tõde on konkreetne. Konkreetsete küsimuste konkreetse arutamise käigus koorus välja asja-

Mis üldse värvidesse puutub, siis on ülekaalus sinakad-rohekad toonid, eriti linnavaadete puhul. Viimaseid ongi näitusele kõige arvukamalt: «Viru värv lumesajus» oma otse virtuoosselt kujutatud taevaga, «Pikkjalg», «Tolli tänav», «Õhtuses Suur-Karja tänavas» on eriti hästi tabatud õhtust linna. Väga meeleolukad on «Tuisune Tallinn» ja «Esimene lumi».

Natüürmortideks on kunstnik kokku seadnud lilli, aedvilju, sügisei metsaande. Ka siin lööb läbi (eriti viimaste aastate töödes) tugev graafiline käsitlus.

«Natüürmort seentega» laseb meil imetleda kunstniku oskust edasi anda erinevaid materjale (korv, kann). Kuigi inimene kujutusobjektina töödes peaaegu täielikult puudub, on neisse kätetud tajutavat inimlikku soojust: vana muhe talumaja Kihnu saarelt, mõlikud põllulilled, ööeelse linna tumesinine videvik...

Kaua pole eesti kunstnikud käsitlenud seda ajaloolist perioodi, mis on suurepärase pildi «Võitlus raudrüütlitega 1215» teemaks. Seda monotüüpiat tuleks üldse pidada näituse õnnestumismaks nii kompositsioonilt kui ka värvide valikult.

ASTA HIIR
MAIRE RAIDMA

Eksliibris (linoollõige). Mare Mets. Ülal. Eksliibris (linoollõige). Anne Kolde.

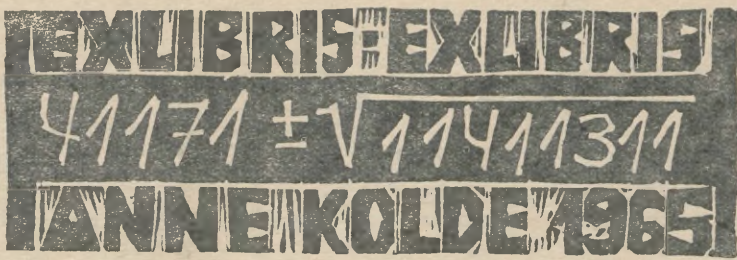
de tõeline olukord. «Tüüpüliõpilane» ei ole tulnud ülikooli kerget elu otsima, vaid teadmisi omandama. Tihti peale avaldati arvamust, et mõni loeng või praktikum ei ole huvitav, sest ta on liiga kerge. Loomulikult on «kohuviiekutsutud» üliõpilase mõtted hoopis mustemad tavalise tööpäeva mõtetest ja on täiesti loogiline, et ta enne dekaani uksele koputamist mõtleb, kui palju parem oleks, kui sundkorras loengutel käima ei peaks.

Koosoleku teema oli «Kasvatustöö loengul». Võib näida, et koosoleku teema ja see, millest seal räägiti, läksid teineteisest lahku. Osavõtjad leidsid siiski, et paljusõnaline kasvatuses rääkimine nii loengul kui ka koosolekul ei anna mingit efekti. Üliõpilased leidsid, et «kasvatavad vahelugemised» pole neile midagi andnud. Küll aga kasvatab loeng ise üliõpilases süsteemikindla ja loogilise mõtlemisviisi, õppejõu oskus huvitavalt ja kaasakiskuvalt oma aineest rääkida kasvatab armastust eriala vastu ja õppejõu enda kasvatuslik osa ei piirdu kaugeltki aine lugemisega.

Jah, õppejõud loeb üliõpilastele ja üliõpilaste jaoks. Paljude üliõpilaste arvates peaks aga ideaalne loeng olema ülihuvitav ja põnev. Õppejõu vaatevinklist vaatas küsimust sm. J. Lembra, kes tuletas üliõpilastele meelde, et loodus ei anna saladusi inimesele kuigi kergelt kätte ja õppejõu üks ülesandeid seisneb selles, et raske ja vaevanõudva mõttetöö teeksid osaliselt läbi ka üliõpilased.

Kokkuvõttes võib öelda, et see koosolek andis kummalegi poolele palju uusi mõtteid ja pani nii mõndagi oma töös ümber hindama.

V. Ruttas,
füüsikaosakonna parteibüroo
lilge

Kevadpäikese

Kevad pesi virkade kätega puhtaks asfalttänavad ning nühib nüüd luuakotsuga majataguseid ja tagahoove. Päike kuivatab kevadveest märga maad ja siltab soojalt põski. Veel on karge. Ja talvemantliski pole palav minna ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» ja ülikooli kunstikabineti igakevadisele retkele, kevadpäikese kunstipilguline suurendusklaas hõlmas. Sm. K. Põlluga on meil kokku kaks paari silmi: ühed kunstniku, teised ehitaja omad, millele abiks tulid lahkesti komandantide, õppejõudude, laborantide, koristajate ja üliõpilaste silmad.

Botaanikaaias suhtes oli meil eelarvamus: kõrvaline nurk. Eksitus oli aga meeldiv: kateedrite ruumid olid mullu remonditud, heledad seinad, avarad puhtad ruumid. Kappide uksi on üsna maitsekalt kasutatud mitmesugusteks fotomontaažideks. Kuid urkaid leidsime siiski. Nägusal taimesüstemaatika kateedril on ka Eesti herbaariumi ruum ja sellele eelnev õppevahendite hoidla. Möödunud suvel jäeti need korrastamata. Kuid need on ruumid, kus käib ära iga botaanik, kes ülikooli saabub. Ahjuta õppevahendite hoidlas töötab aga ka talvel kaks õppejõudu (!). Need ruumid lubati tänavu suvel korda teha, loodetavasti seda ei unustata.

Palmihoones on üsna suvi. Päike kütab läbi aknaklaaside, kesküttetorud annavad soojust alt ja pihusti puistab õhku peent veetolmu.

«On kuivavõitu!» leiab botaanikaaias töötaja sm. A. Miljan, katkudes palmide lehti ja heledat kruusa. Aednikud avavad kraani ja vesi jookseb voolikust solinal kruusasse ja põrandale. Troopika! Pole midagi teha. Talvemantlis läheb selg higiseks.

Ümberingi aga rohetab kõik mitmetes toonides: kõrged datlipalmid, madalad kaktused, mitmesugused taimed, mille nimegi ei tea. Nende hulgas õitsevad õrnad orhideed: kollased ja meid eriti paeluv valge, õrn, helelilla de õielehe otstega. Pärast halli ja raagus õue tundub siin kõik kõige kunstipärasemana, kõige maitsekamana ja kõige loomulikumana.

Aga õue tuleb siiski minna, sest nakk seljas on juba märg ja

TARTU TÄHETORN (kartongtrükk). LEMBI TOHVER, 1964.

õu vajab töökäsi. Kasvuhooneis töötavad aednikud on kevadiste töödega kõvasti kinni ja kellelgi pole aega talverisu koristada.

«Igal kevadel on meid abistanud Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilased, küllap tulevad

suurendusklaasiga

tänavugi. Pidimegi nende poole pöörduma. Autot oleks ka tarvis. Esimeseks maiks peame ju ukseid lahti tegema,» räägib botaanikaaias juhataja.

Abi on tõesti tarvis, seda on näha, kui sammume läbi aia. Väraval peatume korra. Väravad on logud, ka kassaputka pole suurem asi. Saame teada, et uusi väravaid tehakse, ent pole teada, millal nad valmis saavad. «Seniks peaks vanadki ära värvima ja kassaputka samuti,» arvab meie saatja. Me leiame omalt poolt, et väline krohvitud aiamaüür vajab õige pisut müürseppa ja kindlasti maalrit.

Keeltemaja on peahoonele vastandiks. Juba väravast

läbi minnes näeme müüri ääres igasugust prahti, otse ukse vastas aga on mingi räpane kõdunev laudkast, selle kohal seinas aga vägev konks, mille küljest ripub alla ilmatu pikk käsivarrejämädune köis (?). Välisuks — lipp lipi peal, lapp lapi peal, auk augu kõrval.

Kui vist ükski maja hädasti remonti vajab, siis kindlasti see. Määratud, porikarva seinad, katkised põrandad, pragunenud laed. Räägitakse järgmist lugu: «Kord tulnud üks aspirant võõrkeelte kateedrisse kandidaadi-väitekirja kaitsmise asjus, sattunud aga kontsapidi põrandaauku ja kukkunud maha. Sellest ajast antavat igale külalisel kaasa teejuht, kes kõiki kohalikke auke ja pragusid tunneb ning võõrad õnnelikult üle karide viib.»

Samas kateedris vaatab iga sisseastuja ka hirmuga üles ja katsub, laepagasid ja kõverust nähes, kiiremini lahkuda.

Räägitakse, et majja tuleb kesk-küte. Kui nii, siis peab lihvi ikkagi hiljem andma. Aga see jutt kestab juba mitu suve, ja igal sügisel otsitakse puude lisafondi. Kui remondiasjad korras, siis kuluksid akendele ka kardinad ette ja kapidki kateedrites peaks maitsekamalt asetama.

Peahoones on kõik ideaalselt korras. On ju see meie uhkus, au ja hiilguse keskpunkt, esindushoone. Pealegi on juba kaks aastat siin reidiga käidud.

(Järg 4. lk.)

СВЕТЛАН СЕМЕНЕНКО

ВАЛЬС В АПРЕЛЕ

Господи боже, какая метель!

Хлопья тяжёлые бешено кружатся,
Бьются, заносят застывшие лужицы,
Землю, и всё превратив в карусель.
Что там январская лёгкая вьюжица!
Мчится над миром шальная метель.
А на дворе — в изумленьи — апрель!...

Кружится, вьётся, несётся метель...
Дети бегут, в подворотни попрытались
Справа, и прямо, и дальше, в парадные,
Все, со всех ног — и пуста карусель...
Платья, причёски, наряды парадные,
Сколько их было — да в снег, да в метель!
Что ж ты наделал, дружище апрель?!

Всё. И ушла, и умчалась метель...
Что ж это, господи, что за торжественность
В городе этом! В белейшем, торжественном
Снеге! кругом, на деревьях, и там,
Справа, на прядях, в алмазах подвесками,
В стуках сердечных под пальцами женскими,
В пальцах, прижатых к раскрытым губам!

Кончилось... Что же, идём по домам...
Вон распласталась, как белая птица,
Может метель, а быть может, страница
Первая... Ну же! смелее! А там —
Что там случится? Да что ни случится —
С богом, по свежим, по снежным следам,
Дальше, в апрель, по домам, по домам!

Kevadpäikese...

(Algus 3. lk.)

Teda on kohendatud sagedamini kui teisi ja kontrollitudki rohkem.

Suur oli aga meie üllatus, kui leiasime taganoovi otse aula kõrvast. Selleks on trepp, millel katkised astmed ja eriti rõduesine trepikoa, millest on kõik remondid mooda läinud. Osalt on see ka põhjendatud: tavaliselt on ta koli (kooi aused) maast laeni täis. Sel päeval oli aga ruum tühi, lagi on näha. See on tõeline tõrva-peekk heledal piduülikonnal.

Ka aulas ei ole kõik korras. Aasta tagasi juba kirjutati rõhkaelte ja papiga suletud ventilatsioonivahelised, õigemini endiste ahjuke korstnaavadest. Siia oli vaja reste ja avade sulgemise mehhanismi. Kunstipäraseid resti-võred kavandaks kunstikabineti, kuid sulgemis-avamisvark on ikka inseneride nuputada ja kogu asi tookodade valmistada.

Kaisime Ajaloo-Keeleteaduskonna seminari raamatukoguski, siia tehti muudatusi-aastase märkuse peale ventilatsioon, mis on eespool nimetatust palju keerulisem. Surti aga leidsime üht-teist hädalist — on vaja värvida porandaad ja laudadevahelised ruumikesed. Ka ülikooli ajalehe ruum vajaks hädasti remonti.

Trepist alla minnes heitsime veel korra pilgu aula esikutele, siinsed paepaatiidest pörandad praod ootavad haviõuagaena qaamide peeni kontse.

Enne vanusest vajumist langes meie vaaq trepi, trepi konal oievale aaknale, kus praegu asetseb mariust kompositsioon valgest, kollasest ja neegrist. Meil tekkis hea mote: kunsuustituudi üliõpilased on ennegi mene seiluskorras üht-teist teinud küll klubis, küll Käärikul, kas ei võiks nad siia tona sobiva klaasvitraazi. Mõne noore kunstniku

diplomitöö võiks selle akna väga meeldivaks muuta.

All koridoris aga hakkas silma ka paar pisiasja: joogiautomaatide punane värv ja «ilupildid», mees- ja naiskooi inetud reklaamtahvliid, mida kritiseeritakse juba kolmandat korda järjest.

Peahoone välisukse värvimisest ja marmorsiltide kirja uuendamisest kirjutatakse ka juba kolmandat korda. Huvitav, kas seda tõesti saab unustada, kui sealt iga päev mööda käiakse?

Vanemuise tänavale läksime mööda Lätte tänavat. Päike paistis otse ühiskonnateaduste maja ja selle kõrvalehitise seinale, justkui näitaks näpuga: «Mehed, pisut krohvi ja lupja ja asi on korras! Ärge ainult metsviinapuud ära tallake!»

Laskime kiiresti jalga, kartsime, et küsitakse, mis on meil ühist selle koleda seinaga.

Hinge tõmbasime alles siis, kui seisime Vanemuise tänav 46 majas asuva geoloogiamuuseumi marmorsildi ees. Tuli ohata: sama häda mis peahoone siltidelgi.

Siin majas aga tegime avastuse: igal pool peab ikka pliske lusikas tõkatit olema. Kui on värskest ja meeldivalt värvitud kahe korruse koridorid, siis kindlasti on nendevaheline trepp jäetud koledaks ja tubade ukseid ning koridoride aknad värvimata. Näib, nagu ähvardaks meid Ülemiste vanake.

Suur ringauditoorium on kõle ja luitunud, pörandad on unustanud värvi mälestusegi.

Laboratooriumide tiivad selles hoones on aga jäetud täiesti unarusse. Siin on kõikjal ajast ja arust värvid, kitsukesed ruumid on nii tumedad, et meenub kunagine «keemiapõrgu», millest ometi tehti üsna nägus hoone.

Kuid siin on ka selliseid asju, milleks pole vaja grammigi värvi

ega pintsliööki: Majandusteaduskonna lohakas kirjanduse vitriin; geoloogiakateedri eesruum, mis meenutab niisugust vanakraamikauplust, kus ostjal on õigus oma käega kõike sorida ega ole kohustust asju oma kohale tagasi panna.

Väikest abi vajab ka tikutopsi-suuruses ruumis asuv alaline agitpunkt. Talle oleks vaja ühte stendi, sest nii pisikeses ruumis ei või iga seina plakatitega dekooreerida. Ka kardinaid on siia tarvis.

Ülikooli arstipunktile aga võiksid kunstilist abi osutada kunsti-kooli õpilased, kes on seal ravi-alusteks nagu üliõpilasedki. Küllap siis leiaks ka sobivamaid võtteid tervishoidlike plakatite, tabelite ja nõuannete väljapanekuks.

Zooloogiamuuseumis jäime vait. Remont on siin tehtud üsna ammu. Me olime aga üllatatud puhusest, meeldivast korrast ja oskuslikust erineva suuruse ja värvusega kappide paigutusest. Siit võiksid paljud kateedrid ja raamatukogud õppida. Siit saime parima mulje: tasub külastada.

Ülikoolis on hooneid palju rohkem. Vaevalt jõuab kõikjale parimagi reidi silm. Pealegi ei saa majandusosakond kogu ülikooli korraga kaunistada.

Ringi käies aga nägime, et eelmised retked olid kannund haid vilju. Eks kõnele keemiahoone, peahoone ja ühiskonnateaduste maja ise meie eest. Äärmiselt vahe leidsime ka aegunud stende, teadetahvleid ja juhuslikke paberipakaid seintel, nagu see oli aastat kaks tagasi suureks paheks.

Ülikooli välimus on muutunud lihtsamaks, värvid heledamaks, ruumid avaramaks, asjalikumaks ja isegi pidulikumaks. Eks võlgne me selle eest tanu majandus- ja remondimeestele, kellele jõuamooda püüavad abiks olla need, kes kevaadpäikese suuredusklauasiga ümbrust teravamalt vaatavad ja selletõttu ka rohkem markavad.

A. Pabut

LÖPPES I VOOR

Nädalapäevad tagasi lõppes TRÜ klubi poolt korraldatud sõnakunstikonkursi esimene voor. Et ülikooli valmistab paljude teaduskondades ette pedagooge, kelle toos korrektnene kõne- ja esinemiskultuur etendavad tähtsast osa, siis tekkiski mõte konkursi organiseerimiseks. Osavõtjaid registreerus 25, neist konkursile ilmus 19 (põhiliselt Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased). Zürii laskis teise vooru edasi 9 esinejat: A. Alavainu, A. Haldre, E. Kraudi, T. Kulla, H. Kõõgardi, R. Neimari, M. Roobi, V. Taalveldi ja E. Ounase.

Mida soovitada teise vooru parimaks kordaminekuks? Millised olid esinejatel tüüpilisemad puudused? Neile küsimustele vastas zürii liige K. Laugaste:

«Puudu oli mitut laadi. Kõige enam häirisid kohmakus ja ebakindlus esinemisel, mida tingis vähene lavapraktika. Tundus, et ei osata kasutada häält. Möödaskäimisi tuli ette sisulisel tõlgendamisel.»

Kes olid konkursi esimese vooru tulevamad deklamaatorid?

«T. Kuld, A. Haldre ja A. Alavainu. Omaloomingulistest paladest pidas zürii tulevaimaks A. Alavainu «Kevadist etüüdi.»»

H. Tammiku

ROTAPRINDILT ILMUSID

J. Rebane. Nõukoode parandusliku töö õiguse alused. 72 lk. Hind 10 kop.

A. Uustal. Rahvusvahelise õiguse ajalugu. 107 lk. Hind 18 kop.

Fakt, sõna, pilt. Artikleid ja uurimusi ajakirjanduse ajaloo, teooria ning praktika alalt. II osa. 138 lk. Hind 22 kop.

I. Lust. Programmeeritud juhend keemilüesannete lahendamise õppimiseks VIII klassis. 33 lk. Hind 4 kop.

Harjutuste kogumik füüsika, keemia ja matemaatika alalt. 70 lk. Hind 10 kop.

F. Kudu, M. Kutman, H. Unger. Kergejõustikualade tehnika alused. 45 lk. Hind 7 kop.

Majandusteadlaste tööpõllust ja nende ettevalmistamist TRÜ Majandusteaduskonnas. 9 lk. Hind 1 kop.

A. Корьюс. Описание входного языка системы автоматизации программирования. Труды вычислительного центра. 5. 116 lk. Hind 29 kop.

З. Мини. Лирика Александра Блока (1898—1906). Вып. 1. 128 lk. Hind 19 kop.

TRÜ naiskooi tervitab tema 20. aastapäeva kontserdil Tartu Apraaditehase meeskooi esindaja.

Kasutagem suvepuhkust

Rahvusvaheline noortelaager «Sputnik» Soetis

Turistidele korraldatakse ekskursioone Soeti ümbrusesse. Toad on 3 inimesele. Laagris on klubi, kino jne. 24-päevase tuusiku hind on novembrist aprillini 100 rbl., maist oktoobrini 120 rbl. Pakutakse tähtsaga: 12. X—4. XI, 2. XI—25. XI, 27. XI—20. XII ja 22. XII—14. I.

Krimmi rahvusvaheline noortelaager «Sputnik» Gurzufis

Korraldatakse autoekskursioone mööda kallast, vaadatakse Jalta puhkekodu, Livaadia paleed, Nikita botaanikaeda. Laagri territooriumil on spordiväljakud, klubi, suvekino jne. Tubadesse mahutatakse 3—4 kaupa. Laager töötab aasta läbi. 24-päevane tuusik maksab novembrist aprillini 90 rbl., maist oktoobrini 110 rbl. Laagrisse on võimalik saada 29. IX—22. X, 23. X—15. XI, 16. XI—9. XII, 10. XII—2. I.

Taga-Karpatia rahvusvaheline noortelaager «Verhoviina»

asub iidse Karpatia metsades 12 km Užgorodist. Tubadesse mahutatakse 4 inimest. Tuusik 24 päevaks talvel 90 rbl., 1. maist 96 rbl. 27. V—19. VI, 20. VI—13. VII, 8. VIII—31. VIII, 29. VIII—21. IX, 22. IX—15. X, 16. X—8. XI, 9. XI—2. XII, 3. XII—26. XII.

Läti noortelaager «Metsajärv»

asub 120 km Riist männimetsas kauni järve kaldal Koknese kindluse lähedal. Pijavini kungastel on suusatajate jaoks trampoliin, slaalomitrass, liuväli jne. 24-päevane tuusik maksab 90 rbl., 12-päevane 45 rbl., maikuust on hind 96 rbl. 21. V—13. VI, 14. VI—7. VII, 8. VII—31. VII, 25. VIII—17. IX, 18. IX—11. X, 12. X—4. XI, 5. XI—28. XI, 29. XI—22. XII, 23. XII—15. I.

Leedu noortelaager «Kuldsed düürid»

asub Nida asulas Balti mere ääres. Rahulik vesi, kõrged männid ja vaige liiv moodustavad imekauneid värvikontraste. Laagritoas elab 4 inimest, tuusik 24 päevaks maksab 96 rbl. 31. V—23. VI, 25. VI—18. VII, 11. VIII—3. IX, 4. IX—27. IX.

Marsruut Jerevan—Bakuu või Bakuu—Jerevan

Puhkus algab Teie soovil kas Jerevani rahvusvahelises noortelaagris «Paasuke» või Bakuu noortelaagris «Gjandžlik». Kummaski laagris veedavad turistid 12 päeva. Tuusik 24 päevaks — 110 rbl. koos raudteesoiduga Jerevani ja Bakuu vahel. Tuusikuid on saadaval maist novembrikuuni.

Lähemad teateid kõigi nende puhkelaagrite kohta saab TRÜ komsomolikomiteest.

ÜLIÕPILASTE VI

... suvespartakiaadi sportliku võimlemise võistlusprotokollist võime lugeda:

TRÜ Kehakultuuriteaduskonna üliõpilane Reet Porila võitis absoluutse tšempioni nimetuse ja ületas järjekordselt meistrijärgu normatiivi. Järgnesid tema võistkonnakaaslased A. Mägi ja T. Johanson.

TRÜ naisvõimlejatele anti võistluste lõpudefileel üheksast esikoha diplomist kaheksa. Meistrijärgus võitis Reet Porila, I järgus Kai Lang, II järgus Evi Tamm. R. Porila võitis esikoha veel rööbaspuudel, Anneliis Mägi poomil. Vabaharjutuse ja toenghüpped võitis Tiit Johanson.

TRÜ naiskond saavutas võidu ka võistkondlikus arvestuses.

Täisarvulise ja tugevakoosseisulise meeste võistkonnaga suutis esineda ainult TPI. Teistel kõrgematel õppeasutustel on meeste reservid jäänud õige napiks. Meie üliõpilastest saavutas I järgus M. Pitkevits 2. koha, II järgus M. Tombak 3. koha ja III järgus Jüri Verjev 3. koha.

TRÜ meeskond tuli TPI järel teisele kohale.

Meeste võimekas esinemine kindlustas võidavastuses esikoha TPI koondisele. Järgnesid TRÜ, EPA ja TPedI.

Pühapäeval, 18. aprillil kell 13 toimub TRÜ kohvikus lastele

MUINASJUTUDE HOMMIK.

Muinasjutte jutustavad eesti filoloogia II kursuse üliõpilased. ÜHISMÄNGUD.

Ü E T

ÜET lektor-propagandistidele toimub järjekordne õppus neljapäeval, 22. aprillil. Dotsent A. Mitt tutvustab aisteitliku propaganda aktuaalseid küsimusi ja esitab loengu «Meie isa». Koguneda kell 14 peahoonesse kella alla.

Teadaanded

Tähelepanu, suusatajad!

Reedel, 16. aprillil kell 19 demonstreeritakse filmi Innsbrucki olümpiamängude parimate murdmaa- ja maesuusatajate tehnikast. Seletusi annavad suusatamise eriala üliõpilased. Kogunemine V. Kingissepa tn. 19.

Orienteerumisnädal

24.—25. aprillil Tõrvas toimuva jüriööjooksu ettevalmistamiseks korraldab Tartu orienteerumiseksioon järgmised eelvoistlused: 19. aprillil lantised voistlused Elvas, 22. aprillil — Tõraveres linna esivoistlused öises orienteerumises (viimasele kaasa võtta arstiluba). Väljasõit rongiga kell 20.30 (üliõpilaspileti korral pileti 50% odavam).

Tänase ajalehenumbri kujundasisid zurnaistika eriharur III kursuse üliõpilased T. ALLA ja M. KALAMAE.

Toimetaja: J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hais Heidemannil nim. trükikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3135 MB 02925

Luuleteater

Niisuguse nime juurde jäi Kirjanike Liidu Tartu osakond lõpuks peatumaks, kui arutati regulaarsete kirjandusõhtute traditsiooni algatamist.

Teatavasti on Tallinna kirjanduslikud komapäävad vägagi tuntuks saanud. Seda pidas summas ka Tartu osakond. Arvesse tuli veel see, et erialakonnas huvi luule vastu on viimasel ajal hooga kasvanud. Küllap suudab ka Tartu osakond pakkuda midagi omaaadsset ja uut eeskätt luule, aga ka proosa alal.

20. aprillil kell 19 toimu auals Tartu luuleteatri esimene «tuleproov». Alguseks on vantud peamiselt Tartu autorite looming. Isikult asuvad rahva erte Lente Hainsau, Ann Kaalep, Juhana Peegel, Ly Seppel, Aleksander Suuman ja Mati Unt.

Näitlejatest esinevad Ellen Liiger, Ines rarker ning Karl Ader.

MOODUSTATI

ZÜRII,

kes vaatab läbi kirjanduskriitiliste artiklite ja esseede võistlusele saabunud tööd. Zürii liikmeteks on eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri õppejõud K. Muru, ÜTÜ nõukogu poolt U. Siimann (zürii esimees), eesti filoloogia osakonna V kursuse üliõpilane A. Siitan, Bioloogia-Geograafiateaduskonna IV kursuse üliõpilane T. Sutt ja eksperimentaalfüüsika kateedri aspirant E. Talviste.

Tantsuõpetajad

8. aprilli õhtul tuli peotantsukooli III klass nagu tavaliselt EPA aulasse. Ainult et tüdrukud olid peorõivais ja soengutega oli ka ronnem vaeva nähtud.

Kuidas eksam täpselt läks, sellest tuleks üks ärev ja õnnelik kirjeldus, aga lühemalt annab sama tulemuse lõplahendus.

«Vahter, Aavik, Lossmann,» ütles zürii.

Aga teised? Ka teised tegid proovi läbi, kokku 22 TRÜ ja 11 EPA üliõpilast. TRÜ ÜET prodekaan sm. J. Seeder tänas pedagoog sm. H. Süri, kes «ühiskondlike» I lennuga muret ja vaeva oli näinud. Sm. Seeder väljendas lootust, et võib lõpetanule pärast maipühi kätte anda ühiskondliku tantsupedagoogi diplomid — esimesed vabariigis.

TERVITUS ELKNÜ TRÜ XIII KONVERENTSI DELEGAATIDELE!

Kõlgi maade proletaarlased, ühinege!

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE,
REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 23. aprillil 1965

Nr.
12 (622)
XVIII aastakäik

ELKNÜ TRÜ KOMITEE ARUANDE TEESID

TRÜ komsomoliorganisatsiooni peatähelepanu oli aruandeperioodil suunatud õppetöö (paremale korraldamisele ja kommunistlike noorte ideelis-poliitilisele ettevalmistamisele) kursustel. Nende ülesannete täitmise lähtepunkti nähti eelkõige üliõpilaste juhtimises iseseisvale mõtlemisele, gruppidest tulevate initsiatiivi arendamises ja toetamises. Mõnikord üliõpilaste hulgas levivale virisemisele ja nurgatagusele kritiseerimisele vastati praktiliste tegudega ja avalike diskussioonidega. Ebaõigeks käitumiseks kommunistlikule noorele ei loetud mitte üksnes silmade kinnipigistamist kaaslaste puuduste ja vigade ees, vaid ka kroonulikkust suhtumist komsomoliülesannetesse. Komsomoliaktivist ei tohi olla «kõrgemalt» tulevaid ülesandeid ja käskte täitev ametnik. Ta peab olema oma töösse loovalt suhtuv ja oma suurt ühiskondlikku vastutust tunnetav noor. Alustati võitlust nii kriitika kartuse kui ka kritiseerimise kartuse vastu. Kommunistlike noorte iseseisvuse, vastutunde ja ühiskondlikku ellu aktiivse suhtumise arendamisel oli väga tähtis mõnede, üliõpilaste igapäevast elu korraldavate küsimuste lahendamine komsomoligruppides enestes. Üha kindlakäelisemalt lahendab komsomol kursustel ja rühmades ilma dekanaadi ja rektoraadi otsustava osavõtuta õppetöö- ja distsipliinküsimusi, määrab stipendiume, koostab iseloomustusi jne.

Komsomoliorganisatsiooni autoriteet on aruandeperioodil mõningal määral küll tõusnud, kuid ei ole veel kõigis teaduskondades küllaldane sügava, sisulise komsomolitöö läbiviimiseks. Edaspidi tuleks veelgi tõsisemalt mõelda uute, mitte deklaratiivsete, vaid just praktiliste eesmärkide ja ülesannete püstitamisele.

Ülikooli juhtkonnal, teistel ühiskondlikel organisatsioonidel ja õppejõududel tuleks üha rohkem usaldada üliõpilast, suhtuda komsomoli mitte kui üliõpilase vaba aja organiseerijasse, vaid kui üliõpilaskonna esindajasse, kes on võimeline lahendama mõningaid küsimusi kõrgema ühiskondliku kvaliteediga, kui seda tehakse administratiivselt pinnalt.

Komsomoliorganisatsiooni eesmärgiks kommunistlike noorte ideelis-poliitilise taseme tõstmisel oli iseseisvuse arendamine ja kasvatamine, kaasaegse ühiskonna tähtsamate probleemide lahendamine üliõpilastele. Ideoloogiline töö osakondades on muutunud konkreetsemaks. Edukalt võidab komsomolitöös eluõigust diskussioonivorm. Gruppides, kursustel ja osakondades korraldati diskussioone teemadel «Elu eesmärkidest ja ideaalidest», «Enesekasvatusest», «Ajakirjanduse osast meie mõttemaailma kujundamisel», sise- ja välispoliitikast. Probleemirikkaid arutelusid kutsus esile komsomoli osa ja ülesannete analüüsimine. Vaidluste, diskussioonide ja mõttevahetuste korraldamisel lähtusime sellest, et diskuteerimiseks valitaks teemad, millede ei oleks juba valmis järeldusi.

Igati on õigustanud end komitee ideoloogilise töö sektori juurde loodud üleülikoolilised ringid. Hästi täitsid endale võetud ülesandeid rahvusvaheliste suhete ring ja rahvaste sõpruse klubi.

Suur töö tehti ära ajakirjanduse levitamisel, tutvustamisel ja populariseerimisel.

Komitee juures asuv pressiklubi tegeles üliõpilaste elu ja

probleemide tutvustamise ja propageerimisega ajakirjanduses, raadios ja televisioonis. Hoopis suuremat tähelepanu oleks aga komsomolikomitee pidanud pöörata komsomolielu kajastamisele ja probleemide püstitamisele oma häälekandja ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool». Laiendamist vajab kirjasaatjate aktiiv.

Suure töö tegi ära komsomoliprojektor. Likvideerimist vajab segadus projektori töö suundade, töömeetodite ja tulemuste hindamise osas.

Õppetöö alal oli komsomoliorganisatsiooni ülesandeks üliõpilaste endi aktiivsuse suurendamine õppeprotsessi organiseerimisel ning nõudlikkuse ilmutamine ka õppejõudude töö kvaliteedi suhtes. Edaspidi tuleks uute teadmiste omandamist soodustavate tingimuste loomise kõrval komsomoliorganisatsioonis senisest rohkem tegelda ka õppimise meetodika ja üliõpilase aja säästmise küsimustega.

Õppedistsipliini parandamist ei ole õige näha omaette eesmärgina, vaid seda tuleb vaadelda seoses heade õppetulemustega. Selleks on vajalik üliõpilaste poolne teadlikkus ja ausus. Kahjuks aga on veel komsomoligruppide, kus ei jätku ei teadlikkust ega ka ausat suhtumist. Nii näiteks ei tulnud vene filoloogia osakonna komsomoligrupid toime puudumiste kontrollimisega ning pidid selle õiguse ja kohustuse loovutama taas dekanaadile.

Loengute vabakuulamise õiguse andmine on end õigustanud. Üldiselt pole see õppeedukuse langust endaga kaasa toonud ja on võimaldanud üliõpilastel mingis suunas sügavamalt oma teadmisi ja oskusi arendada.

Ülesmäge on läinud ÜTÜ töö. Käesoleva aasta juubelikongressis tõi endaga kaasa rekordilise arvu teaduslike töid ja uusi kongressist osavõtjaid. Komsomolil tuleks edaspidi oma kaardrite komplekteerimisel ja ühiskondliku töö koormuse jaotamisel senisest tähelepanelikumalt suhtuda iga üliõpilase kalduvustesse ja võimetesse ning aidata ÜTÜ liikmel töös vajalikke tingimusi luua.

Eelmise aruandeperioodiga võrreldes on märgata edasiminekut üliõpilasklubi töös. Klubi külastatavus on suurenenud, kuid seda just tänu komsomolikomitee poolt organiseeritud KVN-i õhtutele. Klubi juhatuse ei suutnud enda ümber tõmmata küllaldaselt võimekat aktiivi ja ELKNÜ TRÜ Komitee laiendatud pleenumi otsus «TRÜ klubi töö ideoloogilisest ja orga-

nisatsioonilisest parandamisest» on suures osas jäänud ellu viimata.

Edaspidi on komsomolikomiteel tarvis koos ametiühingukomiteega aidata klubi juhatust teotahelist ja võimekat aktiivi kujundada. Kunstilise isetegevuse alal peeti otstarbekaks luua klubi juurde suured ning suhteliselt stabiilsed kollektiivid (orkestrid, ansamblid, ringid jne.) ning organiseerida ja abistada kunstilise isetegevuse harrastamist osakondades.

Pedagoogilises šeflustöös oli käesoleval aruandeperioodil peaarhitekt asetatud tööle raskesti kasvatatavate lastega. Komitee tegi vea, et võttis enda peale kohustused enne vastava aktiivi moodustamist. Praktika näitas, et see töö ei salli kampaanialikkust. Vajalikud tulemused ei seisne mitte massilisuses, vaid eelkõige alaealisega tehtava töö kvaliteedis. Sellest tööloogis vajame entusiasti.

Paranenud on ühiskondliku teadlikkuse arendamine. Aktiivne tuumik on kohusetundlik ning võrreldes eelmiste aastatega on märgata paremat ühiselamu sisekorra eeskirjade täitmist. Puudusi on aga veel palju. Ühiselamute mõukogude edasises töös tuleb luua tihedamat kontakti teaduskondadega.

Kehakultuuri- ja sporti töös oli tähelepanu suunatud massilisuse saavutamisele. Tulemused on head. Osavõtt teaduskondade ja kursuste vahelistest võistlustest on olnud rohkearvuline. Küllaltki palju on tegeldud aktiivse valiku ning õpetamisega. Käärilikult peeti seminare grupiorganisatsioonidele, komitee liikmeile, sekretäridele ja büroode liikmeile. Regulaarselt toimusid õppused osakondade sekretäridele ja seminarinõupidamised komitee ja osakondade sektoritele.

Tööga mitte toime tulemise pärast viidi komitee koosseisust välja E. Kabrits.

TRÜ 3111-st üliõpilasest kuulub praegu ÜLKNÜ-sse 2581, see on 82,9% (möödunud aruandeperioodi lõpul 77,7%). Käesoleva aruandeperioodi vältel astus ÜLKNÜ liikmeks 51 üliõpilast, soovitus NLKP liikmekandidaadiks astumiseks anti 41-le kommunistlikule noorele.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Tore isetegevusõhtu

...leidis aset ülikooli klubis. Siin selgitasid kehakultuurilased oma paremaid isetegevuslasi. Kuigi IV kursuse üliõpilased ei esinenud, oli nii mõndagi huvitatav.

Zürri otsusel tunnustati paremaks Maie Rebase ja Kadri Suutsu (II kursusel) omaloominguline «Vanaisa polka». Väga meeldiv oli ka III kursuse est-raadietendus.

Individuaalses arvestuses olid parimad esinejad Maie Rebane, Malle Raiend ja Maie Treulop. Kursustest võitis II kursus.

K. ZILMER

22. aprillil möödus 95 aastat V. I. Lenini sünnist.

KOMSOMOLIKROONIKAT

Möödunud neljapäeval oli eesti filoloogia osakonnal komsomolikoosolek. Teema — enesekasvatus. Arutluse avas sm. Liimets. Probleeme ja küsimusi oli mitmesuguseid. Näiteks. Kas see on enesekasvatus, kui tütarlaps või noormees vastavalt oma partneri maitsele end muudab. Ei, ta vaid õpib ühe rolli selgeks ja mängib seda elus. Kui aga asjaolud muutuvad, siis vahetab ta uuesti kesta või poeb vanasse tagasi. Enesekasvatuse tingib eesmärkide ja enese võimete vaheline vastuolu. Selleks,

et realiseerida kavatsusi, tuleb end muuta. Siit saame vastuse küsimusele, kas on enesekasvatuseks vajalikud erilised eesmärgid. Ilmselt on.

Kuulasime ka ettekandeid. Nende organiseerimine oli ilmselt olnud puudulik. Konkreetsem teemade jaotus oleks kindlasti rohkem kasuks tulnud.

Väljakuulutatud diskussiooni küll ei toimunud, sest sõna võtsid ainult need, keda oli «ette hoiatatud». Kuid mõtlema see koosolek arvatavasti pani.

M. SUURORG

ÜKS TUGEVAIST

Kui komsomolikomitees tulid jutuks paremad komsomoligrupid, siis mainiti teiste hulgas ka Õigusteaduskonna esimest kursust. Ja seda täiesti põhjendatult. Ülikoolis õppimise lühikese ajaga on kursuse tugev ja üksmeelne kollektiiv saavutanud palju häid tulemusi õppe- ja ühiskondlikus töös. Juba esimesel koosolekul, kus komsomoli grupiorganisatooriks valiti Kalle Maide ja kursusevanemaks Tõnu Liivik, otsustati kursusel pidada ranget distsipliini. Sõna peetakse siiani. Puudujate suhtes on hoiak karm — iga puudumist arutatakse komsomolikoosolekul.

Niisugune printsiipaalne suhtumine avaldab mõju ka õppeedukusele. Talvisel eksamisesioonil sai kogu kursus ainult häid ja väga häid hindeid. Kursusel oli kõigi eksamite keskmine 4,6. Eks seegi näita, kuivõrd õppetööst lugu peetakse.

Kursuse tegevust on märgata ka üleülikoolilistel üritustel. Suusamatkadest Vorbusele ja Vellaverre võeti osa 100%-lt. Niisuguste andmetega ei saa uhkustada mitte eriti paljud kursused. Ülikooli massiürituste sarjas juhitakse praegu võistlust ajaloo-osakonna II kursuse ees. Et seda kohta hoida, püüavad kõik anda oma parima. Omajagu teeneid spordi massilisuse suurendamisel kursusel on spordiorganisatooril Henn Eemõisal.

Palju on kursuserahval olnud meeldejäädav üritusi. Üheks oli suusalaager Vellaveres, kus kahe päeva jooksul suusatati nii innukalt, et seda jätkus meenutada terveks kuuks.

Heaks traditsiooniks on juristidel saanud ühised teatrikülastused. Selles valdkonnas tegevsevad kursuse volitusel Ursula Teeveer ja ametiühingu grupiorganisatoor Laine Maikallo, kes organiseerivad ühiskülastusi ja muretsevad piletid. Juba on ära nähtud peaaegu kogu «Vanemuise» repertuaar.

Muidugi ei puudu spordi ja meelelahutuse kõrval ka silmaringi laiendamine, vaidlused poliitilise elu aktuaalsete probleemide üle ja päevasündmuste kommenteerimine. Tihti läheb vaidluseks lihtsalt loengute vaheljal auditoriumis ja siis on sageli kõrgpunkt jõudnud diskussiooni katkestanud alles õppejõu tulek.

Kõigil on värskest meeles diskussiooniõhtu «Inimese koht tulevikkuühiskonnas». Pärast Priit Uuringu ettekannet läks lahti selline elav mõttevahetus, et planeeritud lõpetamisaeg oli ammu möödas, kui viimaks laiali mindi, arvamused probleemi üle ikka veel vastukäivad. Suure eduga möödus ka vaidlusõhtu kunsti üle.

Kui hakata rääkima sellest, mis neil on edaspidi kavas, siis tuleb jutt üsna pikk. Esikohal seisab siiski õppimine. Ei taheta jääda peatuma saavutatul, vaid püütakse eksamid sooritada veelgi paremini kui talvel. Võib-olla tuleb siit veel täienduskü ülikooli kommunistliku töö kursustele?

Suveks aga on omad plaanid. Kavatakse leppida šeflustöö suhtes kokku mõne kolhoosiga, et seal siis kuu aega töötada, kolhoosirahvast abistada ja ka ise suve nautida. Sellestki võtab jälle osa terve kursus, uudismaale sõitjad muidugi maha arvatud.

T. MESILA

AMETIÜHINGUBÜROOLT

Ajaloo-Keeleteaduskonna ametiühingubüroo koosolekul tehti kokkuvõtteid kursustevahelisest sotsialistlikust võistlusest. Kursuste paremusjärjestuse selgitamisel arvestati järgmisi komponente: 1) õppeedukust, 2) aktiivsust komsomolitöös, 3) teaduslikku tööd ja osavõttu ÜTÜ ringidest, 4) sporditööd, 5) isetegevust, 6) ametiühingudistsipliini.

Paremateks kursusteks osutusid inglise filoloogia osakonna IV k. (ametiühingu grupiorganisaa-

tor P. Paluoja), järgnesid sama osakonna I k., ajaloo-osakonna I k., saksa filoloogia osakonna II k., eesti filoloogia osakonna II k., inglise filoloogia osakonna II k., ajaloo-osakonna IV k., inglise filoloogia osakonna III k. jt.

Eesrindlikumad kursused on paremas olukorras ekskursioonisummade jm. eeliste saamisel.

Järgmised kokkuvõtted, mis haaravad kursuste tööd kogu õppeaasta vältel, tehakse pärast kevadist eksamisesiooni.

K. Pihlak, ametiühingubüroo liige

ERNST RAUDAM

21. aprillil sai 50-aastaseks TRÜ neuroloogiakateedri juhataja dotsent Ernst Raudam.

Juubilar sündis 1915. aastal Paides teenistuja perekonnas. Paide keskkooli lõpetamise järel astus E. Raudam Tartu Ülikooli Arstiteaduskonda ning lõpetas selle 1940. aastal. Pärast lühiajalist töötamist jaoskonnarstina kutsuti juubilar tolle aegse neuroloogia õppetooli juhataja prof. Ludvig Puusepa poolt tagasi ülikooli närvi-kliinikusse assistendiks. Sellest ajast on dots. E. Raudam pidevalt töötanud TRÜ neuroloogiakateedris. 1948. aastast on ta selle juhataja.

1949. aastal valminud uurimuse «Tsentraalreflektorsest leukotsütoosist, eriti entsefalograafia puhul» eest anti juubilarile meditsiinikandidaadi teaduslik kraad. Dotsendikutse kinnitati E. Raudamile kolm aastat hiljem.

Juba üliõpilasena tundis juubilar suurt huvi teadusliku uurimistöö vastu. Ülikooli lõpetamise järele oli ta kahe ise-

seisva ulatusliku uurimistöö autoriks.

25-aastase intensiivse erialase ja pedagoogilise tegevuse vältel on juubilarisulest ilmunud üle 100 teadusliku artikli. Dots. E. Raudami juhendamisel on valminud 5 kandidaadidissertatsiooni.

Üheks südame-lähedasemaks küsimuseks on talle olnud Eesti NSV-s esinevate neuroinfektsioonide, eriti poliomieliidivastane võitlus. Suurel määral just dotsent E. Raudami ulatusliku töö tulemusena sai Eesti NSV kohaks, kus kõige esimesena kogu maailmas vaktsineeriti kogu elanikkond lastehalvatustõve vastu. Tänu sellele on poliomieliit meie vabariigis juba aastaid täielikult likvideeritud.

Laialdast üleliidulist tunnustust on toonud dotsent E. Raudamile ka nimmestistluse piirkonna radikuliitide kirurgilise ravi probleemide ulatuslik läbiviimine. TRÜ on kahtlemata üheks Nõukogude Liidu juhtivamaks keskuseks aeroionisatsiooni ja aerosoolide uurimise alal. Seoses sellega tuleb esile tõsta ka juubilariteenid ülikooli füüsikute kollektiivi saavutuste rakendamisel arstiteadusesse.

Juubilar on mitmete teaduslike seltside juhataja ning Eesti NSV Tervishoiu Ministeeriumi Opetatud Nõukogu liige. Eesti NSV Ülemnõukogu alalise tervishoiukomisjoni esimehena on juubilaril täita vastutusrikkad ülesanded. Eduka erialase ja ühiskondliku töö eest autasustati dotsent E. Raudamit 1961. aastal Lenini ordeniga.

Õnnitleme juubilarit ning soovime talle palju jõudu ja energiat edaspidises töös.

tega töötamiseks. Aga kui kõik õppejõud asuksid sellele teele, mis

siis? Kui «uued kontrollimisviisid» peaksid eksameid asendama hakkama, siis ei suudaks üliõpilased oma tööga toime tulla ja õppejõududel ei jääks vist küll enam aega teaduslikuks tööks. Vähemalt töö kujuneks kaunis pinnaliseks.

Eksamite ärajätmise pooldajad väidavad, et edukas vastamine eksamil ei tähendavat veel kindlate teadmiste omandamist ja et eksamiteadmised olevat ühepäevased. Osalt on see muidugi õige. Ja hea mälu üliõpilane võib siin tõesti teenimatult loorberid lõigata. Aga kas kolokviimide, konsultatsioonide jne. kaudu omandatud teadmised on vähem ühepäevased? Kahtlen selles väga. Kõige olulisem, arvan, on aga see, et jupp-jupilt omandatud ja samas «ülesõeldud» teadmised ei võimalda õppeaine kui terviku omandamist ja orienteerumist kogu aine ulatuses. Seda on siiski vaja. Juba teadmiste pärast. Kujutlegem näiteks Arstiteaduskonnas anatoomia- või farmakoloogiakursuse jagudekaupa omandamist! See on kaleidoskoop, aga elu nõuab inimeselt midagi muud. Aine kui terviku omandamine on peamiselt sellepärast vajalik, et ilma selleta ei ole keegi suuteline vastavates küsimustes orienteeruma ja teadmisi rakendama, s. o. mõtlema. Viimane on aga niisama oluline, kui mitte olulisem, kui teadmiste omandamine. Teadmisi tuubitakse, ainet õpitakse. Eksaminaator peab selgusele jõudma, kas üliõpilane on ainet õppinud.

Märgitakse, et vestlustel, kolokviimidel, seminarides jne.

Teatavasti moodustavad kaugõppe teel õppijad peaaegu poole kogu meie ülikooli üliõpilaste arvust. Eriti suur on kaugõppijate arv Ajaloo-Keeleteaduskonnas ning Õigus- ja Majandusteaduskonnas. Seega on arusaadav, et mittestatsionaarse õppetöö on statsionaarse õppetööga võrdne põhitööloik. Kuid nagu selgub, esineb mittestatsionaarse õppetöö korraldamises mitmes teaduskonnas ja suures hulgas kateedrites tõsiseid puudusi.

Teaduskonnad ja osakonnad pole läbi vaadanud õppeplaane nende otstarbekuse ja ratsionaalsuse seisukohalt. Semestrist semestrisse esinevad ühed ja samad puudused õppetöö sisulises korraldamises. See kõik näitab, et meetodilised komisjonid ja dekanaadid

suhtuvad kaugõppe töösse hoolimatult. Ikka esineb semestrid, kus eksamite ja arvestuste hulk sessioonil on niivõrd suur, et praktiliselt on võimatu neid korralikult sooritada. Siit tulenevad võlgnevused ja üliõpilaste ühelt kursuselt teisele üleviimise väikene protsent. Ka õppeainete järjestuses pole kõik alati nii, nagu olema peaks.

Seega on halvad õppeplaani esimeseks takistuseks kaugõppe töös. Siit dekanaatidele ja õpemetoodilistele komisjonidele praktiline ülesanne: vaadata läbi kehtivad õppeplaani, likvideerida ainetes kuhjumine üksikutele semestritele.

Läbimõtlematut on ka eksamissessioonide korralduses. Vaatamata kehtivale nõudele, et loengud peavad toimuma üks semester enne eksamit, planeeritakse paljudes ainetes loengud ikkagi vahetult eksami ette ja läbisegi eksamitega. Selle tulemusena kujuneb üliõpilase päevane koormus lubamatult suureks. Kuulatakse loenguid vaid ainetes, millele järgneb eksam. Ei võeta osa nende õppejõudude loengutest, kes loevad järgmise semestri aineid. Üliõpilastel tuleb tegelda sageli 10–15 ainega. Mõningail juhtudel takistab sessiooni normaalse tunniplaani koostamist ka üksikute kateedrite, eriti just ühiskonnateaduste mõnede kateedrite põhjendamatunõudmine, et neile planeeritaks õppetöö ainult juunikuuks, kuigi kaugõppe sessioon kestab viieteistkümnenda juulini. Väga raskeks muudab see olukorra filoloogidele, kellel tuleb seetõttu kuulata kuni kuus tundi prakti-

lise keele loenguid päevas.

Sessiooni töö normaliseerimiseks tehakse ettepanek jagada sessioon kahte ossa: sessiooni esimesel poolel toimuksid ainult eksamid ja arvestused, samuti praktikumid ja konsultatsioonid, loengud järgmise semestri ainetes aga eranditult pärast eksamite ja arvestuste sooritamist.

Mitmetes kateedrites valitseb endiselt ebarahuldav olukord üliõpilaste varustamisel õppematerjalidega (näit. vene kirjanduse, eesti keele ja üldajaloo kateedris). Kõik kateedrid pole asunud täitma TRÜ Nõukogu 27. novembri 1964. a. otsust «Kaugõppe üliõpilaste varustamisest õpikute, õppematerjalidega ja õppemetoodilise dokumentatsiooniga». Õpikute ja õppe-

KAUGÕPPE MUREDEST

vahendite koostamiseks võiks edukalt kasutada autorite kollektiive.

Raskusi on TRÜ rotaprindi trükiste komplekteerimisega õpperaamatukogusse vajalikul hulgal. Ka trükiste tiraažid on liiga väikesed, eelnevalt ei tehta tegelike vajadustele põhinevat kalkulatsiooni.

On pävaselge, et õppimine kaugõppe teel saab anda soovitud tulemusi ainult siis, kui ülikool varustab õppijaid vajalike materjalidega. Alles siis võib kaugõppijalt nõuda statsionaarse üliõpilasega võrdsed teadmisi. Nii näiteks puuduvad ülikoolil õppematerjalid 19. saj. vene kirjandusest, NSV Liidu rahvaste kirjandusest, kirjandusteooriast, 20. saj. vene kirjandusest, nõukogude kirjandusest. Need on filoloogide põhiained. Ka mitmetes ajaloolastes distsipliinides puuduvad õpikud (ürgkogukondliku ühiskonna ajalugu, etnograafia alused, kunstiajalugu jt.).

Veelgi raskem on olukord nendes ainetes, mis on spetsiifilised meie liiduvabariigile. Nii pole õpikuid eesti kirjakeele ajaloo, eesti keele dialektoloogia, kaasaegse eesti keele ja eesti keele õpetamise meetodika kohta. Nii imelik kui see ka ei tundu, on kaugõppijatel eesti keele grammatika kohta käiva õppematerjali hankimine ületamatuks raskuseks. Eesti keele grammatika vihikud, mis ilmusid TRÜ rotaprindis, on muutunud bibliograafilisteks haruldusteks. Õpik puudub ka eesti kirjanduse õpetamise meetodika kohta.

Õppejõud ei või jääda lootma sellele, et kaugõppija hangiks endale mingil viisil statsionaarse üliõpilaste loengukonspekte või ise paljundaks vähesel hulgal olemasolevat materjali. Kes siis peaksid koostama õpikuid, kui mitte inimesed, kes on vastutavad meie noorsoole kõrgema hariduse andmise eest!

Kaugõppe üliõpilastele saadavate meetodiliste juhendite tase on väga ebahütlane, puuduvad esitatavad ühtsed nõuded. Mõnedes kateedrites aga ei koostata juhendeid üldse (vene kirjanduse kateeder). Paljud kontrolltööd on koostatud meetodiliselt halvasti, kontrolltöö täitmine seisneb lihtsalt mingist õpikust või käsiraamatust mehhaanilises mahakirjutamises, mis ei stimuleeri üliõpi-

last õppematerjali iseseisvale läbiviimisele. Siit järeldus — õppematerjalide koostamine on iga õppejõu esmane kohus!

Mõnedes teaduskondades, osakondades ja kateedrites puudub arvestus kontrolltööde laekumise, retsenseerimise ja arvestamise kohta. Esineb juhtumeid, et üliõpilaste kontrolltööd on läinud kaduma ja üliõpilastel on tulnud töid uuesti koostada (eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder).

Kaugõppe osas on enamiku teaduskondade meetodiliste komisjonide töö madalal tasemel. Meetodiliste komisjonide tööplaanid sisaldavad peamiselt jooksva iseloomuga küsimusi, mitte aga meetodilise töö põhi-küsimusi. Nii on Arstiteaduskonnas meetodilise komisjoni tööplaanis ainult ebamäärane küsimus kaugõppetööst. Ajaloo-Keeleteaduskonnas plaanis on kaugõppe alalt samuti jooksva töö küsimused. Järelikult pole enamik teaduskondi täitnud TRÜ Nõukogu 29. mai 1964. a. otsust «Teaduskondade ja kateedrite tööst kaugõppe üliõpilaste õppetingimuste parandamisel». TRÜ partei- ja riigikontrolli kaastöögrupi büroo märkis, et TRÜ Nõukogu poolt kaugõppe töö parandamiseks vastuvõetud otsuste täitmise kontroll on seni olnud nõrk.

T. ILOMETS,

TRÜ partei- ja riigikontrolli kaastöögrupi õppetöö sektori juhataja

Kas eksamid on vajalikud?

Kui mingi institutsioon või ta-va on aegade kestel välja kujunenud, siis sellepärast, et tema järgi on olnud vajadus. Arvan, et ka eksamid on üheks selliseks tavaks. Ülikoolides on see pedagoogilise protsessi, mille kaudu õppejõud peab selgusele jõudma, kas üliõpilane on vajalikud teadmised ja oskused omandanud, kas ta need teadmised on teadlikult omandanud ja kas ta neid teadmisi ka oskab rakendada. Võimalik, et mõnedes õppeasutustes — eeskätt tehnilistes õppeasutustes — on eksameid võimalik millegi paremaga asendada. On muidugi teretulnud, et sel alal katsetatakse, ja neid katsetusi tuleks laiendada. Tundub aga küll, et kõikides õppeasutustes, vähemalt paljudes õppeainetes ei saa eksamit millegagi asendada.

Eksamite asemele soovitatakse seminare, kolokviime, konsultatsioone, vestlusi, kontrolltöid ja koduseid ülesandeid. Need kõik on tuntud õppetöövormid, mida on kasutatud ja kasutatakse kõikjal ka praegu. Need on head vahendid, et üliõpilasi virgutada pidevalt tööle, et aidata üliõpilastel teadmisi kindlalt omandada, et luua tihedamat kontakti õppejõu ja üliõpilaste vahel, et õppejõule anda võimalust oma õpilasi paremini tundma õppida jne. Aga — kas nad eksamit suudavad asendada? Arvan, et enamasti mitte.

Kogemused on näidanud, et kui üliõpilasel nädalas tuleb ette valmistada kaheks või kolmeks kolokviimiks või seminariks, siis tal ei jää enam aega teiste aine-

Professor Paul Ariste vestleb Soome üliõpilastega.

„Paljon kiitoksia

hauskasta illasta, jota olen saanut viettää keväisessä Tartossa iloisten eestiläisten ylioppilaiden kanssa.» loen oma märkmikust ja mõtted lähevad tagasi kohtumistele Soome üliõpilastega.

Esimesed külalised olid Hel-singi ülikooli filoloogid. Palju huvitavat leidsid nad meie õpingutes.

«Teaduslik Raamatukogu, Toomemägi, etnograafiamuuseum, Ural-4 — need jäid kindlasti kõigile meelde,» ütles Ulla. Siis aga lisas rutates: «Ja muidugi ülikooli kohvik.» Nagu ikka, leid-

sid noored seegi kord siin ühised mõtted, laulud ja tantsud.

Kari Sallamaa, soome noorte kirjandusliku ühingu «Siula» esimees, luges meile ette oma eestikeelsed värsid väsinud silmadega tüdrukust.

Soome luuletused, soome jenkka-polka ja uued soome sõbrad. Soome keelgi tundub nüüd hästi kodusena. Meie ühiselamu üüri kohta ütles Pekka: «Halpa» (s. t. odav).

«Näkemiin!» Aga ikka ei tihka lahkujad veel bussi astuda, sest mõni raamat või märk on veel kinkimata ja sõnu, mida tahaks öelda, ei tule korraga meelde.

«Kirjutas!»

«Kyllä, kyllä!»

***

Pühapäev tõi meile Turu ülikoolist 32 tulevast juristi. Nendega oli kaasas 36-aastane professor Beng Broms, kellele Tartu külastamine polnud esmakordne.

Jälle Toomemägi, Emajõgi, Raekoda ja Opetatud Nõukogu saal. Palju küsimusi, palju vastuseid.

«Kui suur on teie stipendium?» «Kuidas teil valitakse õppejõude?»

«Millised on teil sisseastumiseksami tingimused?» Kõik see huvitas Soome üliõpilasi. Siis veel Turu ülikooli Õigusteaduskonna märk meie Õigusteaduskonna dekaanile ja ametiühingu-komitee esimehele. Viimased käepigistused ja meie külalised lahkuvad.

T. ALLA

(Järg 4. lk.)

Sügisest kevadeni

Meie aja üliõpilane peab oskama aega targalt ette planeerida ja veel targemalt järelanalüüsi teha. Nõnda arvas meie ajalehes osakond, mis tegeleb õppe- ja kasvatustöö tõsiste probleemidega, kui ta võttis plaani rubriigi «Kuidas Sa kõigega (mitte millegagi) toime tuled (ei tule)?» Ehk tuleb avameelses kogemustevahetuses välja see, kas on meie üliõpilasel tõesti tohtu ajapuudus või magab ta päevas 14 tundi.

«Pihtimuste» tellimisel ja kogumisel ilmneseid aga ületamatud raskused. Ei aita isegi lahke luba esineda Mister X-na. Materjali tuleb kasinalt ja enamikel juhtudel on õigeid sõnu (mis pealegi

pole enda omad) nõnda palju kokku kuhjatud, et oleks liig isegi mistahes juhtkirja jaoks.

Surmtõsisena kavatses mõttevahetuse asemel ilmub tänases numbris... följeton — seni laekunud lugudest kõige lõbusam ja küllap ka kõige avameelsem.

Kas rubriik tuleb? Me arvame, et see on neist, kellelt juba mitu nädalat on sõnavõttu oodatud, kui ka neist, kes tänast lugu lugedes leiavad vajaliku olevat eelkõnelejat toetada või talle vastu vaielda. Vorm on vaba. Oma tööpäeva võib kirjeldada nii komöödiana kui tragöödiana.

Toimetust

*

Möödunud sügisel, ühel ilusal, veidi vihmasel oktoobripäeval koputati meie ühiselamutoa uksele. Keegi mees tuli sisse ja ütles enese olevat meie uue toa kaaslase. Nojah, mis seal ikka, me muidugi olime rõõmsad täienduse üle. Kuid juba enne, kui päev õhtusse veeres, oli meil selge pilt, kelle kuri saatust meile nuhtluseks tuppa oli saatnud.

See oli üks neid üliposiitiivseid tüüpe, kes tõusevad kell kuus hommikul, avavad akna ka talvisel ajal ja vehivad tõstepommidega; kes kisuvad end kasvõi lõhki 257 ühiskondliku kohustuse ja ülesande vahel ja kes veel õhtul voodis enne uinumist väsimatult kordavad passiivi plusquamperfekti pöörast.

Me olime algul täielikult masedatud, me kannatasime nädala, teise, kolmanda, kuid rõhkem mitte. Siis hakkasime inimese päästmiseks rakendama teatud abinõusid. Esiteks me katsusime sõbrale vähehaaval elumõtet selgeks teha, püüdsime mehele naljaga aru pähe panna. Noor mees, ei saa veel aru elu keerukusest. Pidasin talle siis lühikese sissejuhatava loengu sellest, mida «vana koolkonna» mehed heaks, mida halvaks peavad. Poisile see jutt vist hästi ei meeldinud, aga me teatasime talle peaaegu ultimaatumi vormis, et meie pole nõus, kui ta hoolimatult ruineerib kaaslase tervist öö ajal ülestõusmiste ja aknaavamistega. See vist hakkas talle juba veidi mõjuma. Pärast veel paari vestlust sündis sõber nagu ümber. Ta hakkas elu nügema realistlikult. Varsti sai ta aru, et fakultatiivainete õppimine ja huvialaringides käimine on ainult ajaraiskamine ja et treeningutel võib ka mitte käia. Püüab, kui enne arvestust veidi nagu näidata.

Ka teistel elualadel arenes ta tunduvalt edasi. Usku tema võimetesse kinnitasid kvaliteetsed «Priima» sigaretid ja mõned pudelid «hundijalavett».

Lausa rõõmsaks teeb meele, kui ta kella kümne paiku ringutades oma muskulisel käel üle pea heidab, natuke veel unehärgused silmad paotab ja meeldivalt prantsusepäraselt «r»-i põristades lausub: «Kurat, ajabüdzett läks lõhki.» See on tal harjumusest, tegelikult pole veel katki midagi, aega on küll ja jätkub kõigeks. Loengule minekut ei tohi endastmõistetavalt kunagi nii hiljaks jätta, et ei jõuaks enne õllesaalist või «Tempost» läbi astuda. Ka see sai meie uuele sõbrale haruldasest hästi selgeks. Peagi oli olukord selline, et kursusekaaslast kohates pidi sõber kramplikult oma mälu pingutama, et meelde tuletada tuttavana näivat inimest.

Õppejõududele valmistas ta tihti üllatusi. Näiteks kasvõi sellega, et ilmus viimasele seminarile alles enne eksameid. Õppejõud mõistagi ei tundnud teda. Muide, tema õppejõudu ka mitte.

Eksamil püüdis ta järjekindlalt murendada õppejõudude jäikkõva ja ebaposiitiivset suhtumist üliõpilase loova mõttejõusse. Viimasel eksamil paikas ta inimkonnale näkku hirmsa tõe: «Tamango» autor on Prosper Merimee! Ja mitte sõnagi rohkem... Kuid see ei jäänud veel tema luigelauluks, ei! Selle sama lauluga tuli tal esineda veel kolmel korral, viimasel muide suuremaarvulise publiku ees.

Sealjuures on ta lausa stoiliselt rahulik, ei kiirusta kunagi. Tänaval käitub ta viisakalt ja kindlalt, tema mehine nagu on omandanud kergelt hajameelse ilme — ühesõnaga, ta on rahuliku inimese ideaalkuju. Aga meil rind lausa paisub uhkusest ja kasvataja-rõõmust.

Ja ikkagi tekkis tal konflikt vägeva kolmainuga — dekanadi, stipendiumikomisjoni ja majutuskomisjoniga. Siin jättis rahu teda maha. Tagajärjed on rasked — homme sõidame Elva elama.

tuseks on see, et uudsetelt seisukohtadelt ja komplekselt analüüsitakse aju-kolju vigastuste puhul esinevaid ainevahetuse nihkeid organismis. Sm. Tiku uurimus kasvas välja kliinilise praksise nõuetest. Ta tegi oma tööd suure püsivusega pingelise ravi- ja õppetöö kõrval.

Oma uurimistöö tulemusi on sm. Tikk teatavaks teinud esinemistega arvukatel teaduslikudel konverentsidel ning vastavasisuliste teaduslike artiklite publitseerimisega, seetõttu on dissertatsioonist tulenevad põhimised järeldused juba paljudes raviasutustes rakendamist leidnud. Sm. Tikk on esimesena ja energiliselt rakendanud meie vabariigis kaasaegseid reanimatoloogilisi meetodeid aju-kolju vigastuste ravimisel ja on selle haiguse ravitulemusele märgatavalt parandanud aidanud. Selle poolest sm. Tiku uurimus erinebki nendest kandidaadidissertatsioonidest, mis «näitavad autori võimet ja oskust iseseisvaks teaduslikuks tööks».

Arvo Tikust on kliiniku ja ka teedri kollektiivis saanud kõrgelt kvalifitseeritud spetsialist, kes oma teadusliku ja praktilise tegevusega aitab neuroloogiat Puusepa kooli põhimõtetel edukalt edasi arendada.

Dotsent E. RAUDAM

FAKT JA RSR

Komsomoliprojektori artikkel eelmises ajalehes tõstis muuhulgas üles ka küsimuse komitee ringide tööst, osavõtjate vähesusest. Allpoolõeldu ei kavatse olla mingi otsene vastus sellele küsimusele, kuna kõne alla tulev ring — RSR — osavõtjate vähesuse üle eriti kurta ei või. Tahaksin vaid tutvustada meie töö nii sisulist kui ka vormilist külge.

Tulevastel kõrgema haridusega inimestel — füüsikutel, bioloogidel, matemaikutel, eriti aga pedagoogidel, olenemata erialast, on äärmiselt vajalik osata orienteeruda maailmapoliitika kõige erinevamate küsimustes. Kui õpetaja ei suuda anda õpilasele ammendavat vastust, siis ta mitte ainult ei naeruväärista ennast, vaid annab vaba voli tema otsivale fantaasiale. Pedagoog peab seda aga suunama, sest kui meie ei tee seda, siis teevad teised. Nooruk võib istuda raadioaparaadi juurde ja kuulata «Ameerika häält». Ei tohi unustada, et kodanlik propaganda on võimeline välja minema kõige alatumale laimule ja moonutamisele. Meie propaganda jõud peitub tema objektiivsuses.

RSR on endale eesmärgiks seadnud tungida sügavuti kõikidesse erutavatesse faktidesse ja probleemidesse, et ringi iga liige ja kuulaja loogilise analüüsi kaudu suudaks otsustada küsimuse olemuse üle.

RSR-i töö on jaotatud sektorsioonidesse (NATO ja Euroopa maad, Aafrika ja Ladina-Ameerika maad ning Aasia maad). Üksikisikul on võimalik põhjalikult kursis olla kogu maailma poliitikaga ja igapähe on ju ka oma huvialad. Sektsioonide koosolekud toimuvad kord nädalas, siis antakse aru «oma» maa poliitikast. Iga kahe nädala tagant toimuvad üldkoosolekud, mille vastavalt aktuaalsusele ja probleemi iseloomule korraldab vastav sektioon. Suurvormid — ühiskondlikud kohtud — on enamikule tuttavad.

Peale teadmiste ja analüüsimisvõime viivad ringi liikmed ülikooli lõpetades kaasa ka esinemiskindluse ja väljendusoskuse, mis sugugi ei ole teisejärgulised omadused. Kõnevõistluste kaudu võib neid arendada inimene, kellel on juba teatud määral kindlust. Ei pea ju seadma endale eesmärgiks saada lektoriks, ent viimane amet on kõige parem praktika ringis omandatud oskuste kinnistamiseks. Enamik RSR-i liikmeid on aktiivsed lektorid.

Nendele, kes kurdavad, et poliitika on igav, soovitan käia kord meie ringi koosolekul. Lihtsalt tulla kord ja kuulata. RSR-i koosolekud ei ole poliitinformatsioonid, vaid analüüsimised ja diskussioonid. Ootame teid!

J. PAJU,

RSR-i pressisekretär

Inimestest ja tööst

Kõigepealt räägime tööst. Talvisel sessioonil kirjutati 23-st inglise filoloogia teise kursuse üliõpilasest 13-le kõikide eksamite eest «5». Sellepärast räägimegi tööst. Ja veel sellepärast, et ÜTÜ konverentsil oli sellelt kursusest kolm ettekannet — Marelt, Saimalt ja Urvelt.

Talvine sessioon oli kerge, kevadine tuleb raskem. Aga sellestki on juba esimene eksam tehtud — neljal uudismaale sõitjal. Hästi läks! Töömeeleolu on tõsine. Suurt tähelepanu pööravad tüdrukud iseseisvale tööle, sest kõik loengud ei anna nii palju, kui neil loodetakse, ja tunnike — paar iseseisvat «tuhnimist» olevat mõnikord tulusamgi sama kestusega loengust.

Nüüd räägime inimestest. Saima Gordejeva. Esimene iseloomustus kursusekaaslastelt: «Käib muudkui oma suure ko-

20 aastat tantsu, kordumatult ilusat, hoogsat ja alati uut. 20 aastat püsivust, otsinguvaimu, töötahet ja energiat. 20 aastat higi- ja rõõmupisaraid, paasid ja positsioone, tuljaku ja marupolka rütme. 20 aastat — 214 tantsu, üle 300 esinemise Tallinnas, Moskvast, Leningradis, Helsingis, Kotkas, Porvoos, Riias, Tartus... 20 aastat — kuid TRÜ rahvakunstiansamlile on iga uus tants elamuseks, iga uus esinemine sündmus. 20x20x20..., kuid samm olgu ikka niisama julge ja tantsule kutsuv nagu täna.

AKEN MAAILMA

ПОБЕЧНИК

Meie päevade üliõpilast ei kujutle enam kuidagi ainult oma eriala teadmistega inimesena. Kuigi Maailm või Jaagul ei ole oma tuttavatele näidata spordikarikate rivi, kuigi nad ei too isetegevusolümpiaadilt koju auhinnalisi kohti või ei suuda vabavärsse septseda, võivad nad siiski alati olla oodatud ja huvitavad vestluskaaslased. Neid ehivad teadmised laia maailma kohta.

Kas teie näiteks teate... ...mida kujutab endast Oskari preemia, kellele ja mille eest seda antakse? ...lähemalt midagi nendest nõukogude noortest, kes töötasid Alžeerias?

...et maailma noorim keemik on ainult seitsmeaastane? ...mida kujutab endast autostopperi elukutse Hollywoodis?

Ajakirja «Rovesnik» sirvides leiate neile küsimustele vastuse. «Rovesnik» pakub peale huvitavaid faktide ka veel reisikirju ja spordi uudiseid. Väljaandes räägitakse maailma noorte elust, nende võitlusest rahu eest. Ilmub jutustusi, luulet, Ajakiri vastab ka lugejate küsimustele. Kui Sul on loengupaus või vajad ehk teemasid vestlusõhtute korraldamiseks, siis alati ootab ja aitab Sind «Rovesnik».

M. TAMM

JAAN TÄNAVOTS

Võibse raag raputab murelt pead: — Kevad ei tule...

Aga puu joodab teda oma magusa mahla.

Peagi sirutab raag oma rohelised huuled suudlema saabunud päikest.

Ja hellalt muigab puu.

Juba sosistavad tuuled tasast lahkumislaulu.

Homme ei ole enam neid suviste ööde õhkkeergeid hingi.

Tulevad karmid tuuled ja koputavad aknale, surudes oma külmad ninad vastu klaasi.

Ja langenud lehtedes sahistades võtab sügis kokku kõik arved ja ta raamatupidamine on täpne.

Esimene sel aastal

Käesoleval aastal kaitses esimesena TRÜ Arstiteaduskonna nõukogu ees edukalt oma kandidaadidissertatsiooni neuroloogiakateedri assistent Arvo Tikk. Sm. Tiku uurimus on kliinilise biokeemiline. Selles analüüsiti vee, kloori ja vakathapniku nihkeid organismis aju-kolju vigastustega haigetel. Dissertatsioonile anti oponentide prof. Linkbergi ja dots. Tähepõllu poolt kui ka väljastpoolt vabariiki saabunud arvukates retsensioonides kõrge hinnang. Töö väär-

ja siis veel see iseloomujoon — et kui juba öelda, siis ikka otse. Kui kellelgi teadmistest puudu tuleb, siis küsitakse Marelt. Tema tavaliselt teab. Möödunud aastal sai kursuse isetegevuse alal esikoha ning suuri teeneid lauljana ja klaverisaatjana oli siin ka Marel. Praegu laulab ta RSK 8-liikmelises ansambelis.

Tiia Puusme. Vaikne ja tasa-kaalukas. Temaga olevat raske tülli minna. Seda räägiti Tiia kohta ka, et ta toapõrandal alati kõige hoolsamini puhtaks peseb ja Saimat pannkooke tegema õpetas. Kui vaidlused tekivad sageli. Diskuteeritakse isegi inglise keeles. Inimesed kursusel on ju erinevate huvide ja iseloomudega, sellest siis vaidlusedki tekivad. Aga kui ikka midagi koos ette võetakse, siis jõutakse paljuski ühele arvamusel. Pärast meenutatakse — tore oli.

PIIBE UIP

Kas eksamid on...

(Algus 2. lk.)

saavad õppejõud üliõpilasi ja nende võimeid paremini tundma õppida kui eksamil. Kahtlemata! Aga kui vestluste jne. ning eksamite ülesanne on üks ja sama, kas siis siit mitte järeldusi teha eksamineerimise viisi ehk meetodi kohta? Vestlustel, kollokviumidel jne. saavad õppejõud hea kontakti üliõpilastega, saavad vaba mõttevahetuse korras kujutluse sellest, kuidas üliõpilane oma teadmisi kasutab, kuidas ta oskab fakte siduda ja kuidas ta töösse suhtub. Aga miks siis mitte sama teha eksamil? Tundub, et erinevus vestluste ja eksamite tulemuste vahel tuleb sellest (ja nimelt eksamite kahjuks), et eksamite **metoodika** on ajast ja arust. Tavaliselt propageeritakse ja õigustatakse tumma eksamineerimist: üliõpilane ütleb oma teadmised üles, «jutustab tagasi» selle, mis ta on kuulnud või lugenud, õppejõud kuulab surmtõsiselt ja lõpuks suvatseb esitada ka mingi küsimuse. Kõik see on isegi eksamineerimise määrustes ette nähtud, ja mõned paberipedagoogid leiavad, et see nii olema peabki. Niisuguse eksamineerimisega ei saavutata seda, mis eksam andma peaks, niisugune eksamineerimine kasvatab tuupijaid. Olen seda kogenud nii tavalistel kursuseeksamitel kui ka riigieksamitel. Kui samasugust tumma teadmiste kontrollimist kasutada ka seminarides jne. ja kui siin lepitakse ettevalmistatud «sõnavõttudega» ning aine ülesütlemisega, siis ei anna ka

niisugused «kontrollimised» palju paremaid tulemusi kui eksamid. Eksamineerimisele tuleb anda suurel määral **vestluse kuju**, milles eksamineerija mängib «naiivse», kuid kavala kõike-teadja-tahtja osa, eksamineeritav aga mõtlema ning äraseletada-oskaja targa osa.

Kollokviumide ja vestluste paremuseks on kahtlemata ka see, et üliõpilased tunnevad end siin **vabamalt** ja et õppejõud läheneb neile siin enam seltsimehelikult, sageli isegi huumoriküllase inimesena, meeldiva inimesena, nii et tekib **usalduslik** vahekord poolte vahel. Eksamil kardavad üliõpilased sageli, ja mõnelgi korral on kartuseks põhjusi. Olen näinud eksameid, mil õppejõud teeb end väga «tähtsaks», kättesaamatuks, mõnikord iriseb või koguni käretab: «Teie teadmised ei rahulda mind põmmugi!» Miks see peab nii olema? Miks õppejõud eksamil ei võiks olla niisama sõbralik ja viisakas nagu kollokviumil? Eksaminaator peaks käituma nii, et ka siis, kui üliõpilane saab mitterahuldava hinde, tuleb ta heal meelel tagasi eksamit kordama. Arvan, et niisugusel korral ei anna eksam sugugi halvemaid tulemusi kui kõik «uudsed» kontrollmeetodid.

Esialgu küll kaldun arvama, et mitte eksamite vastu ei tuleks hakata võitlema, vaid **eksamineerimise halva metoodika vastu**. Eksamineerimisel tuleks püüda ära kasutada kõik need hüved, mida kollokviumide jne. spetsiaalseteks voorusteks peetakse.

Prof. J. Aul

Südame puistamise raamat

Nad tulid valvesse kahekesi. Istusid «klaaspuuris» ja kihistasid naerda, lehitsedes seda kaustikut, mille kaanelt võis lugeda:

Elanike registreerimine, kes sisenevad ühiselamusse või väljuvad ühiselamust ajavahemikul 24.00—7.00.

Aga selles pole ju midagi naeruvärset, et meie üliõpilaste eest hoolitsetakse. Järgmisel nädalal esitavad tüdrukud komandandile oma päevaplaani, siis

tuleb sekeldusi veel vähem.

«Прибыла в 00.30. Ходила на вокзал покупать ешь.»

«Saabusin kell 00.30. Saatsin Aulot armeesse.»

«Saabusin kell 01.40. Käisin «Kasekeses».

Tuldud on mujaltki: rongilt, klubist, keemiahoonest, kinost.

«Ptüi, ega me titad ole!»

Rahvasõna ütleb ka, et parem karta kui kahetseda... (Ja mil-lal vanasõna valetanud on!).

E. RIIS

Külaline

Vana-Tiigi ühiselamu kaks massiivset välisust langevad paudes kinni.

«Tere!»

Siseneja ulatab oma dokumendi.

«Mis tuppä te lähete?»

«Ei tea.»

«Aga kelle juurde?»

Noormehele ulatatakse nimekiri.

«Ei tea.»

«Hea küll, minge siis.»

«Ma ei tahagi minna.»

Imestunud nägu paistab klaasi tagant.

«Ärge kartke, meil on lõbus ja sõbralik rahvas.»

ANTS HIIGLANE

Valmis olla! Start!

Kell oli kolmveerand üheksa ja Anne arvas, et ega see pole õige asi, et staadionil nii vähe rahvast on. Nagu polekski kevadine orienteerumisvõistluste avastart. Kella üheksa ajal aga otsekui plahvatas üliõpilasi kohale — üle 300 tuli kokku, «tõeline entusiastide armee». Täideti ankeete, täpsustati kellasid ja püüti ette mõistatada kontrollpostide asukohti. Lõpuks said ära kuulatud kõik eeskirjad ja kohtunike vajalikud ja ka liigsed nõuanded: «...plankude purustamine ja üle aia ronimine on kategooriliselt keelatud.»

«Ka kõige lootusetumas ja pimedamas olukorras pidage meeles, et te pole üksinda, et teid ikka ja alati oodatakse.»

Valmis olla!... Start! Juba algaski. «Pidage masse silmas!» õpetas keegi tagantpoolt. Aga omapead on ikka kõige kindlam, mine sa tea, mis massiga järsku juhtuda võib.

Tartilased on harjunud iga-suguste linnasistest ja -välisest üritustega. Ega pandud nüüdki imeks. Üks vanem mutike sattus korraga nii hoogu, et hakkas ka ise kaasa jooksuma. (Pärast selgus, et tal oli siiski vaja bussi peale jõuda.)

Kõige lihtsam oli leida esimest kontrollposti, asuvat see ju tavaliselt ka kõige lihtsam kohas. Jõe-äärsest pargist selle leidsimegi. Siis 1. Mai tänavat mööda üles, vahepeal kiire pilk kaardile, peas üksainus mõte: «Kus see järgmine kontrollpost peaks küll asuma?» Kähkukähku pruuni maja õuele. Seal ta lipendabki tuule käes, tuttav puna-valge embleem! Aga kus siis kontrolliv isik ise on? Siin on midagi korrast ära. Nõuküsi

pilk embleemile. Nuta või naera — nõõril kuivas kellegi punast-valget värvi džemper.

Ega's ebaõnnestumised tohi orienteerujat heidutada, neist tuleb innustust saada. Pärast tõelise kontrollposti leidmist algas kino «Komsomol» juurest ülesmärke rühkimine. Orienteerumine on kummaline spordiala. Mida rohkem kontrollposte läbib, seda vähem oled väsinud, seda enam kisub edasi.

Järgmine kontrollpost asus üsna järsaku põhjas.

«Mis sa's nii alla oled roninud?» pärisin tuttavlikult.

«Mul siin soojem,» naeratas «kontroll», «julgem ka nagu». Järsaku meetod oli lihtne — keksides alla nagu trepist, üles neljakäpukil, kaart hambus.

Üheline kontrollpost, kaheline, üheline... Staadionile jõudsin õigeks ajaks. Seal mängis juba muusika. Kui pingile istusin, tekkis kodune, lausa õndsalik tunne. Pimedad tänavad, järsakud, valge ja punasega embleemid, muusika, kohtunike hääled — kõik oli kokku nagu mingisugune romantiline müsteerium. Õisel orienteerumisel on palju suurem võlu kui päevasel. Mispärast? Lisandite pärast. Kuu, valged aknad, autolaternadki pilgutavad sõbralikult silma... ja see rõõm, kui endalegi ootamatult kontrollposti peale satud.

S. ENDRE

HURRAA! FINIŠ!

20 võistkonda, 12 õhtut, 20 kohtumist — see on TRÜ komsomoliorganisatsiooni poolt sel õppeaastal korraldatud KVN-i suursarja arvuliste näitajate üks pool. Teine pool on 20x20xN aktiivset osavõtjat ning täpse algusega algavad «kummisseintega» klubiõhtud.

Ja nüüd siis seisame suursarja piduliku lõpetamise eel. Finaali on jõudnud kolm kõige leidlikumat ja lõbusamat — «Баба, эта сила», «ИДИОТ» ja «К РТРК».

24. aprillil, see on meie komsomoliorganisatsiooni 13. konverentsi esimesel päeval, lülituvad nad omavahel võistluse KVN-i võitja nimele. Uudeks on finaalkohtumisel kolme võistkonna üheaegne esinemine laval. Sellest tingituna otsustati võistkondade suurust vähendada kümmele seitsmele. 21 inimest peavad endi hulgast välja selgitama need, kes saavad klubi poolt väljapandud sümpriis-auhinna ja ühtlasi ka õiguse veeta kolm mõnusat kevadpäeva Käärikul.

Kes on žüriis? Sellest on loomulikult huvitatud iga tõeline KVN-i fanaatik. KVN-i orgkomitee loeb oma kohuseks moodustada finaalkohtumise hindamiseks vääriline žürii (teatud asjaoludel teatatakse žürii koosseis vahetult enne finaalkohtumist).

Laupäevani! Sissepääs kutsega.

KVN-i orgkomitee

Matemaatikute III

Matemaatikuid peetakse tavaliselt kuivadeks ja kaalutlevateks inimesteks. Arvatakse, et nad muudkui istuvad kuskil omaette nurgas, prillid ees, raamat nina all, ja tuubivad. Liina-Mai Toding aga ütles oma kursusekaaslaste kohta: «Meil on toredad inimesed.»

Kursusel on praegu 22 üliõpilast, igaüks omamoodi huvitav isiksus.

Ellen Veeber on ÜTÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna nõukogu esimees. Omal käel tunneb ta huvi ka sotsioloogia probleemide vastu.

Kuldev Ääremaad tuntakse kui läbinisti «viielist» üliõpilast, head kaaslast ja kirglikku alpinisti.

Oma kursust ei kujuta keegi ette ilma Anne Lareteita. Teda jätkub igale poole.

Leiki Sikk on osakonna komsomolibüroo liige. Kursus teab teda kui laia silmaringiga tüdrukut. Raamatud, kino, teater ja muusika. Leiki ise muusikaga otseselt ei tegele, kuid ta oskab ja armastab muusikat kuulata.

Liina-Mai Todingule määrati hiljuti V. I. Lenini nimeline stipendium. Ta on oma osakonna komsomolibüroo sekretär. Lõviosa ajast kulub tal loengutele ja praktikumidele. Komsomolialast organiseerimistööd püüab Liina-Mai teha loengute vaheajal.

Koormus on kursusel suur — 40 loengutundi nädalas. Peale selle veel praktikumid ja nendeks ettevalmistumine. Aga kursusel neil niisugust üliõpilast ei ole, kes suhtuks õppetöösse kergekäeliselt. Arvatakse, et sellel kursusel on tugev kollektiiv. Kõos olla on neil alati tore, sest inimesed on toredad.

R. TIMAK

Värvapallurid Riias

TRÜ värvapallinaiskond pidas möödunud nädalavahetusel Riias neli sõpruskohtumist.

Riia Kehakultuuriinstituudi esindust võideti 16:14, kuid järgnevat kohtumist kaotati 16:20. Läti Riikliku Ülikooli naiskonnaga mängiti sõbralik viik 11:11. Hinnatav võit 15:13 saavutati NSV Liidu A-alagrupis võistleva Riia «Daugava» naiskonna üle.

Peetud mängud olid heaks kontrolliks talvel tehtud õppening treeningutööle ja ettevalmistuseks ees seisvatele Eesti NSV meistrivõistlustele. V. PALL

Raadioloengud

Reedel, 23. aprillil

1. Žurnalistika eriharu IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Eestikeelse ajakirjanduse algus» (I).

2. Inglise filoloogia III—VI kursuse üliõpilastele õppejõud Urve Lehtsalu loeng «Inglise keelest eesti keelde tõlkimise probleeme» (I).

Kolmapäeval, 28. aprillil

1. Žurnalistika osakonna IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli teine loeng «Eesti ajakirjanduse hälliperiood (1766—1857)».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» (XII).

KINOSÕBRAD

Esmaspäeval, 26. aprillil algusega kell 19 on Vanemuise tänavas õppehoone suures auditoriumis järjekordne loeng sarjast «Sissejuhatus kinokunsti». Kinoteadlane Ivar Kosenkranius käsitleb tuntud kinorežissööri Aleksander Dovženko elu ja loomingulist teed. Õppust illustreeritakse filmidega A. Dovženko loomingust.

TRÜ kinosõprade ring

«Тарту Рийкли Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3391. MB 02942.

Teadlased ja kõrgemate õppeasutuste töötajad!

Võideldge teaduse edasise õitsengu ja tehnika progressi eest! Valmistage ette spetsialiste, kes on kommunismiajastu väärilised! Au eesrindlikule Nõukogude teadusele!

NLKP Keskkomitee hüüdlausestest

SUUR KOHUSTUS

1. mai — töörahva rahvusvahelise solidaarsuse päev...

Eredad on töörahva rahvusvahelise solidaarsuse ajaloo leheküljed. Ja kirjutama hakati neid ammu enne seda, kui rahvusvaheline proletariaat hakkas tähistama esimest maid.

Rohkem kui sada aastat tagasi loodi I Internatsionaal... 1871. aastal olid Pariisi tööliste kõrval barrikaadidel võitluses kommunismi eest poolakad, ungarlased, venelased ja paljude teiste rahvuste esindajad... Kodusõja ja interventsiooni rasketel aastatel, kui otsustati esimese sotsialistliku riigi saatust, võitlesid nõukogude võimu poolel Venemaa paljurahvuseline pere kõrval 80 tuhat ungarlast, 30 tuhat jugoslaavlast, 30 tuhat hiinlast, tuhandeid teiste rahvaste esindajaid. Tuhanded välismaa töölistes tulid NSV Liitu, et isikliku tööga kaasa aidata sotsialismi ehitamisele... «Maa, kus meie homme on muutunud juba eilseks päevaks,» kirjutas NSV Liidu kohta 1930 aastal Julius Fučik... Madridi ja teiste linnade kaitsmisel fašistlike jõudude vastu võitlesid internatsionaalsetes brigaadides 53 maa antifašistid... Nõukogude Liidu lahingulistele ordenite ja medalitega autasustati Suure Isamaasõja päevil 826 Tšehhoslovakkia, 639 Ameerika Ühendriikide, 317 Mongoolia, 295 Jugoslaavia, 273 Poola, 163 Inglismaa, 127 Prantsusmaa ja paljude teiste riikide kodanikke... Olšanski kalmistu Nõukogude armee võitlejate vennashaua monumendilt loeme: «Igavene kuulsus Punaarmee sõjameestele, kes langesid võitluses Nõukogude kodumaa sõltu-

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-ÜHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

Reedel, 30. aprillil 1965

Nr. 13 (623)

XVIII aastakäik

matuse ja au eest ning slaavi rahvaste vabastamisel fašismi ikkest... Bhilai metallurgiatehase ette püstitatud obeliski on raiutud sõnad: ... Bhilai on üks kohtadest, mis jääb rahva teadvusse kui uue ajastu ülitähtis sümbol...

See on töörahva lahingulise, tööalase solidaarsuse ajalugu ja meie kohustuseks on jätkata nende lehekülgede kirjutamist. NLKP programmis, mis määrab meie ülesanded lähemate aastakümnete jaoks, kirjutatakse: «Partei käsitleb kommunistlikku ülesehitustööd NSV Liidus kui nõukogude rahva suurt internatsionaalset ülesannet, mis vastab kogu sotsialistliku maailmasüsteemi huvidele, kogu inimkonna huvidele.» Seega on iga edusamm meie kommunistlikus ülesehitustöös ka töörahva solidaarsuse avaldusvormiks.

Millega siis meie võime esineda töörahva solidaarsuse päeval. Võime rahuldus- ja uhkustundega nentida, et meie ülikooli kollektiivis on 25 rahvuse esindajaid... Käesoleval aastal anname rahvamajandusele ülikooli lõpetanute näol umbes 800 mitmesuguse eriala spetsialisti. Seejuures olgu märgitud, et kodanlikus Eestis see arv ei küündinud ühelgi aastal üle 400... 1965/66. õppeaastaks võetakse Tartu Riiklikku Ülikooli 1345 uut

üliõpilast... Meie ülikooli teadlased hakkavad ikka rohkem ja rohkem kaasa rääkima teaduse arendamisele üleliidulises ulatuses, tugevdades ühtlasi ka rahvusvahelisi sidemeid... Hiljuti toimunud TRÜ komsomoliorganisatsiooni XIII konverents näitas komsomolitöö tunduvalt paranemist ning koos sellega ühiskondliku töö taseme tõusu ülikoolis... Hakkab kerkima uus ühiselamu, kusjuures üliõpilased ei jää selles töös passiivseteks pealtvaatajateks... komplekteeritakse järjekordest uudis- ja teadusmaale rühma... Isetegevuslaste pere valmistab hoolikalt üldlaulupeoks, sportlased tahavad väärikalt esineda eelseisvatel suurvõistlustel...

Selliseid fakte võime reastada üsna palju. See on hea ning näitab, et meie kollektiiv püüab aega täita oma kohta kommunismiehitajate ridades.

Kuid neil päevil, kui kogu maailma töörahvas tähistab oma solidaarsuse päeva, oleks vaja, et igaüks meie kollektiivist püstitaks küsimuse: «Kas olen mina, TRÜ kollektiivi liige, omalt poolt teinud kõik selleks, et täita internatsionaalsest solidaarsusest tingitud kohustusi? Milline on meie igaühe individuaalne saavutus teida?» Tahaks väga, et selle rea eledus ei jääks maha kollektiivi omast.

Komsomol on meie ülikoolis suur jõud

«Komsomol on meie ülikoolis suur jõud,» ütles TRÜ rektor F. Klement. «Ja mitte ainult sellepärast, et sinna kuulub üle 80% üliõpilastest, vaid ka seepärast, et komsomol abistab faktiliselt ülikooli juhtkonda tema igapäevases töös. Täna komsomoliorganisatsiooni rektoraadi nimel.»

«Andku ülikooli komsomoliorganisatsioon kogu Tartu linna komsomolile oma nägu, nagu annab Tartule oma näo meie vana ülikooli» soovis ELKNU Tartu Linnakomitee sekretär I. Kostabi. Ta tõi meie komsomolikongresside tervituse Tartu linna enam kui seitsmetuhandelise kommunistlike noorte perelt.

«Tervitan kongressidelegaat ülikooli kommunistide nimel,» ütles EKP TRÜ Komitee sekretär L. Raid.

Kongressist osavõtjaid tervitasid ka TPI ja TPedI komsomolikomitee esindajad.

SÕNAVÕTTUDEST

P. Järve. ÜET loenguid kuulatakse vabakuulamise printsiibi alusel, rahuldavat osavõttu loengutest ei suudeta kindlustada. Et vältida juhuslikkust, selleks on vaja võtta uusi liikmeid ÜET ringidesse personaalses korras, nagu seda tehti tänava uudis- ja teadusmaale rühmaga.

ÜLKNÜ massiorganisatsiooniline iseloom ei tähenda sugugi pinnapealsust. ÜLKNÜ-sse astujale tuleb esitada rangemaid nõudeid ja põhjalikumalt tegelda iga noorega individuaalselt. Tuleks kaaluda, kas on õige, et poliitilise iseloomuga kommunistlikku noorsooühingusse võetakse vastu liikmeid 14-aastaselt.

J. Kaarma. Oleks vaja, et meie komitee juurde loodav sotsioloogiline grupp selgitaks välja, miks ei edene ühiskondliku töö tegemine. Inimesed tahaksid kohusetundlikult paljustki osa võtta, kuid neid halvab teadmine, et homme on praktikum, ühehommeks eksam jne. Kuigi tund siit või sealt jääks vabaks, segab just see «psühholoogiline koormus».

Töö mittekommunistlike noortega on seni olnud väheefektiivne. Siin oleks vaja väga oskusli-

kult ja läbimõeldult tegutseda.

Eelmisel aruandeperioodil mõisteti erinevalt üliõpilaste kasvatamise ja enesekasvatamise printsiipi. Et mõtled neis ja teistes pakilistes küsimustes väljenduse leiaksid, tuleks elustada diskussiooniklubi töö, mis tänava halva organiseerimise pärast läbi kukkus.

T. Alatalu. KVN on üks meie üliõpilaste aktiivsuse näitajaid, isikliku mõtlemisvõime arendaja ning suunaja.

Oleks vaja parandada komsomolitööd keskkoolides.

L. Karu. Lõpetajate kohta saabuvad töökohtadelt signaalid — erialal on tubli, täiendab ennast, kuid ühiskondlik töö on nõrk. Lõpetajalt oodatakse rahvavalgustaja osa, kuid oodatava vaimuvara ja silmaring on piiratud.

Töökohti tuleks hakata jaotama iseloomustuste järgi, indeksite süsteemis, nii et oleks arvestatud üliõpilaste tegevust kogu ülikooliaja vältel ja et ei otsustaks ainult kateedrid ja dekaanat, vaid ka üliõpilased ise.

Vanadel üliõpilasorganisatsioonidel olid oma traditsioonid. Kas me ei võiks lihtsalt mõned neist üle võtta, selle asemel, et murda lahti avatud ust?

T. Leito. RSR-i praegused parimad lektorid on T. Alatalu ja J. Paju. Iga ajaloolane või jurist peaks kuuluma RSR-i.

A. Kits. Pedagoogiline töö nõuab järjekindlust ja täielikku pühendumist sellele, kuid pole võimalik, et üliõpilane-šeff aitaks mahajääjat kooliõpilast 4–5 õppeaines.

A. Tamm. Praegu valitseb paralleelism komsomolikomitee ja teaduskondade õppeosakondade vahel. Õppetööd võiks planeerida osakondades. Komitee vastav sektor töötab läbi ja üldistaks osakondade kogemused.

Sõna on A. Tammel.

Möödunud nädalava-

netusel toimus ELKNU TRÜ XIII konverents.

Ülikooli aulasse kogunenud delegaatidele andis möödunud aastat tööst aru TRÜ komsomolikomitee sekretär M. Titma. Kõlama jäid järgmised mõtted. Ülikooli komsomoliorganisatsiooni üritused on muutunud massilisemaks, huvitavamaks, tõusnud on ürituste ideoloogiline tase. Komsomoligruppides (ühes suurema, teises väiksema hooga) korraldati mitmesuguseid diskussioone. Paljudes gruppides võeti komitee instruksioone lausa dogmadena. Arvati, et targa on «ülevaaltpoolt» tulnud juhtnõude omalt poolt mitte korrigeerida. Et edaspidi vältida formaalsust ja kampaanialikkust ürituste korraldamisel, tuleks komitee tööplaan koostada ainult üldjoontes, täpsem planeerimine aga jätta osakondade büroodele. Sellega välditakse liigset stampi ja kordamist.

Plusside poolel märkis aruandja ülikooli klubi populaarsuse kasvu. Teeneid on siin komsomolikomitee KVN-del. Üliõpilaste seas leidis see «täibukate turniir» suurt poolehoidu. KVN-i õhtutel ilmsiks tulnud isetegevusealast aktiivsust ja entusiastide rohkust arvesse võttes teeb komitee ettepaneku hakata ka meil kevaditi korraldama üliõpilaspäevi, nagu neid suure eduga peetakse Sverdlovskis ja ka mitmetes Poola ülikoolides.

Tänavu lõpetab ülikooli 494 noort. Suunamiskomisjonid on juba oma töö lõpetanud. Edaspidi kavatakse komsomolikomitee lõpetajate töökohtadele saatmisel

oma sõna sekka öelda. Aruandja soovitas, toetudes varasematele kogemustele, luua uue komitee juurde viimaste kursuste sektor, mis tegeleks lõpetajate töөлenuamisega. See aitaks ära hoida liigseid arusaamatusi ja sekeldusi.

Ühest huvitavast uuendusest. Uue komitee juurde kavatakse luua välismaaga sidemete arendamise sektor. Uut sektorit ootab avar tööpõld. Aruandja ütles, et meie ülikoolil on kavas lähemal ajal saata 20-liikmeline üliõpilasdelegatsioon Soome, Oulu ülikooli.

Revisjonikomisjoni esimees J. Odar oma aruandes märkis, et enamik kommunistlike noori ei kanna koosolekuid kaasas liikmepileteid (keemiaosak. I k.), kuigi põhikirjas on see ette nähtud. Neid ei esitata ka liikmemaksude tasumisel (saksa ja prantsuse fil. osakonna III kursusel).

Grupikoosolekute protokollides puudub tihti märged, millal koosolek toimus, kes juhatas, palju kohal oli jne. Raviosakonna I kursuse aga ei jäta oma koosolekutest üldse mingit jälge.

Halvasti on koostatud tööplaanid. Raviosakonna III kursuse vene rühmad ei esitanud komsomolikomiteesse üldse semestri tööplaanide.

Arvestussektor on töötanud korralikult.

Siseorganisatsiooniline sektor peaks edaspidi oma aktides märkima, mis on ette võetud puuduste likvideerimiseks. Sellele viidati juba revisjonikomisjoni 1964. a. aktis, kuid seni pole seda arvestatud.

ELKNÜ TRÜ KOMITEE UUS KOOSSEIS

Laur Karu, Silvi Kaljas, Reet Rannaste, Peeter Tagel, Arved Allemann, Liina Tooding, Anne Leis, Marika Soosaar, Maie Toimet, Lilli Floren, Eha Raidmets, Reet Liivamaa, Ivar Vaasa, Maret Väliste, Raissa Tuhkru, Rein Sinisalu, Veli Siiberg, Riina Ardel, Aino Ehala, Helve Ojasson, Evi Ermel, Leida Mälgand, Milvi Luigelaht, Tiina Suits, Mall

Tamm, Sirje Meiel, Tea Kuld, Aarne Oru, Kaie Rootalu, Toomas Leito, Paul Kenkmann, Risto Tammelo, Raivo Vilu, Sirje Endre, Jaak Tepandi, Aime Ilves, Viivi Saaremäel, Saima Strenze, Margarita Markova, Mikk Titma, Jaak Kaarna, Anu Roos, Jaan Kork, Gunnar Paal, Ilmar Värk, Anne Siniveer, Reet Karukäpp, Galina Mihhailenko.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XIII konverents otsustas:

1. Tunnistada ELKNÜ TRÜ Komitee töö aruandeperioodil rahuldavaks.
2. Pidada TRÜ komsomoliorganisatsiooni peamiseks ülesandeks laia silmaringiga, sügavate teoreetiliste teadmiste ja praktiliste oskustega iseseisvalt mõtlejate ja otsustavate, võitleva hoiakuga noorte kasvatamist.
3. Selle ülesande lahendamiseks ELKNÜ TRÜ Komitee ideoloogilise töö sektoril:
  - a) kindlustada selgitustööga, komsomoliaktiivi vahetu esinemisega üldkoosolekute ees, diskussioonide ja ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kaudu arusaamist komsomoliorganisatsiooni ülesannetest kõrgemas koolis;
  - b) juhtida ideoloogilist tööd osakondades ja gruppides, üldistada kogemusi, analüüsida töömeetodite ja vormide efektiivsust, võtta otsese šeffluse alla ideoloogiliselt tasemelt nõrgemad osakonnad;
  - c) luua ideoloogilise töö sektori juurde sotsioloogiagrupp, kelle ülesandeks oleks üliõpilaste seas valitseva ühiskondliku arvamusel väljasegitamine, komsomolitöö meetodite ja vormide efektiivsuse kontrollimine,
  - d) rakendada tööle diskussiooniklubi, tagada selle kõrgetasemeline töö ja populariseerida diskussiooniklubi materjale laialdaselt ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool»;
  - e) luua ideoloogilise töö sektori juurde aktiivi grupp, kelle ülesandeks jääks väliskülastajate vastuvõtmise organiseerimine;
  - f) suunata üleülikoolilise komsomoliprojektori tähelepanu puuduste väljaselgitamisele ja likvideerimisele ka majanduslikes ja elu-olulistes küsimustes;
  - g) viia ellu ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XII konverentsi otsus reklaambüroo loomise kohta.
4. Õppe- ja teadusliku töö parandamiseks:
  - a) suurendada üliõpilaste endi aktiivsust õppeprotsessi organiseerimisel, tagada kaasaegsete õppimisvormide kiire ellurakendamine;
  - b) teha dekanatidele, kateedritele ja õppejõududele konkreetseid ettepanekuid õpetamise parandamiseks. Kasutada selles töös sotsioloogiagrupi abi;
  - c) õppe- ja teadusliku töö sektoril tegelda senisest

rohkem õppimise metoodika ja üliõpilase aja säästmise küsimustega.

5. Pedagoogilise šefflustöö sektoril jätkata tööd linna koolide pioneerirühmade ja raskeltkasvatatavate lastega. Senisest rohkem ilmutada nõudlikkust töö kvaliteedi ning üliõpilaste-šeffide distsipliini suhtes. Parandada koostööd koolide, alaealiste asjade komisjoni, rahvamaleva ja miilitsa lastetoaga.
6. Osutada abi TRÜ klubile võimeka kultuuriaktiivi kujundamisel ja kunstilise isetegevuse organiseerimisel.
7. Kehakultuuri ja sporditöö sektoril jätkata tähelepanu osutamist massiüritustele, senisest efektiivsemalt propageerida igapäevast kehakultuuri üliõpilase elus.
8. Siseorganisatsioonilise töö parandamiseks:
  - a) muuta järjekindlamaks kontroll tööplaanide sisulise täitmise üle;
  - b) tõsta üldkoosolekute ettevalmistamise ja läbiviimise taset;
  - c) kindlustada komsomolidokumentatsiooni korrasolek ja liikmemaksude õigeaegne laekumine.
9. ELKNÜ TRÜ Komiteel jätkata aktiivi õpetamist seminaride ja nõupidamiste vormis.
10. Kindlustada üliõpilaste osavõtt suvistest tööst meie vabariigis ja uudismaal. Ehitustööde objektidel lugeda õigeks praktika — et ko-

NOORMEHED ja NEIUD! Omandage sihikindlalt teadmisi, õppige töötama ja elama kommunistlikult! Rakendage oma tulvav noorusenergia ja töö kommunismi ehitamise suure ürituse teenistusse! ELAGU TUBLI NÕUKOGUDE NOORSUGU!

NLKP Keskkomitee hüüdlausest

MIKS?

Miks on see nii, et esimesel kursusel kaisime noolsalt kõikidel loengutel, viimastel kursustel aga järjest vähem. Põhjusi tuleks vaadelda igas osakonnas eraldi, kuid seniste sõnavõtude põhjal meie ajajene veergudel on tulnud ilmsiks, et probleemid on osakondades ühised. Eesti filoloogia osakonnas pole sel teemal kaigus olnud kull ühtki ankeeti, kuid omavahel on puudumistest küll ja küll raagitud. Enamik filoloogidest on füüsikutega ühel nõul.

Ka meil on õppeaineid, milles suurem osa materjalist on olemas õpikus. Tarbetu töö konspektteerimise näol lihtsalt vihasub. Algu hakkad selliste ainete loenguid raamatut lugema, hiljem puuquma. Meie osakonnas on enamik sellistest distsipliinidest just esimestel kursustel. Loengutelt «viilimine» võib muutuda harjumuseks ja neljandal kursusel ei käi enam ka neil loenguil, mida oleks vajalik kuulata.

Meie õppimis- ja õpetamismeetodid on vananenud. Kordame seda mõtet juba aastaid, kuid kõik läheb ikka endist rada mööda. Oleks vaja uusi õppeplaane. Mõnedes õppeainetes on otstarbekad seminarid ja ainult mõned suunavad loengud. Seda kindlasti neis ainetes, kus loeng on õpikule duplikaadiks. On aineid, mida peab koondama ühe õppeaasta raamidesse (kui tegemist on sisese juhatare distsipliini ja hiljem distsipliini endaga ning kui mõlemad loetakse tervele kursusele). Mõnedes ainetes peaks olema võimalik õppejõudude loenguid avaldada rotaprinti väljaandes. Ei kujutle, et saaks ilma loenguteta õppida näiteks poliitökonoomia sotsialismi osa, sest õpiku materjal on juba vananenud. Kindlasti saaks trükitud konspektist õppida üldkeeleteadust, kus nimed ja aastarvud ikka samaks jäävad.

Ka aine käsitlest ei saa mööda minna. On loenguid, millest hakkad puuduma just seepärast, et õppejõud käsitleb ainet nii, nagu käsitleti keskkooliski.

See probleem tuleb kõne alla viist põhiliselt eesti filoloogia osakonnas, kus näiteks kirjanduse ajaloo tuleb tegemist teha samade teostega, mis keskkoolis.

Ma ei usu, et vabakuulamine oleks ideaalne väljapääs olukorrad. Tänapäeva üliõpilane tuleb ülikooli eelkõige õppima. Ennem tanab ta küll kuremini iopetada, kui veel aasta diplomi saamist oodata.

Vanematele teatamine, nagu arvas sm. V. Ruttas, vaevast kuul asja parandaks. See tekitab ainult trotsi, sest tegemist on siiski täiskasvanutega.

Õppeplaanid nõuavad kiiret läbitõtmist. Ei ole hea, et ühele sessioonile satub 6 eksamit, neist 2 kirjanduseksamit. Kui ei anta ka sessiooni pikendust ning eksami peab sooritada semestri sees, tulevad jälle puudumised. Hakkad mõtlema, et käid ülikoolis mitte teadmiste omandamise pärast, vaid eksamite sooritamise pärast.

Õppeplaanide ja õppeviiside ratsionaalsemaks muutmine vähendaks üliõpilaste õigustusi ka iseenda südametunnistuse ees. Esmaspäeva hommikuti heliseks arataja õigel ajal, autobuss võtaks peale ja oleks selge seegi lihtne tõde, et õppetöö on nagu iga teinegi töö — puudumise õigust pole meil kellelgi.

E. Laido, eesti filoloogia IV k. üliõpilane

AVALDATI TÄNU

Vene NFSV Pedagoogikateaduste Akadeemia Kunstilise Kasvatuse Instituut avaldab TRÜ otorinolarüngoloogia ja oftalmoloogia kateedri juhatajale, meditsiinidoktor Elmar Siirdele tänu ostsillograafia meetodil õpilaste hääle omadusi uuriva töö eest. Elmar Siirde esitas selle II teaduslikul konverentsil, mis toimus möödunud kuul Moskvas.

Ääremärkusi mustade härgade ja loengute kuulamise kohta

«Mulle tundub, et loengute vabakuulamise õigus ei ole siiski võluvahend, mis teeks lõpu enamikule kitsaskohtadele õppetöö valdkonnas.» Nii kirjutas sm. H. Palamets.

Tõepoolest tundub, et ei ole vabakuulamise õigus see võluvahend ja ammugi mitte põhiline probleem. Ja kas puudumised loengutelt ongi peamine põhjus, millega peaaegu alati seletatakse tegemata tööd ja halba õppeedukust?

Võtame konkreetse näite. Käesoleval kevadsemestril tuleb bioloogiaosakonna üliõpilastel sooritada järgmised eksamid: dialektiline materialism, selgroogsete zooloogia, inimese anatoomia, mikrobioloogia ja vene keel. Kolme esimest neist peetakse meie osakonna üldainetest kõige raskeimateks. Peale selle on hulk arvestusi, kusjuures füüsikalise ja kolloidkeemia arvestus annab välja päris keskmise raskusega eksami mõõdu. Igale bioloogiaosakonna vanema kursuse üliõpilasele on selge, et see mure, mis praegu II kursust painab, on päris suureks mustaks härjaks. Mida selline olukord endaga kaasa toob? Ebapiisava ettevalmistuse, ülepingutuse eksamisessioonil ja ka puudumisi loengutelt. Lõppkokkuvõttes — võlgnevused ja halva õppeedukuse. Asja psühholoogiline külg — juba praegu kõlab II kursuse üliõpilaste selletemalistes vestlustes lootusetuse noodikesi, isegi tublimatel. Ei saa öelda, et II kursuse bioloogid vähe töötaksid. Ametlik koormus on neil 36 tundi nädalas. Lisame sellele ajale veel fakultatiivsed ained, sealhulgas 6 tundi meditsiinilist ettevalmistust tütarlastele, pluss valmistumine seminarideks ja praktikumideks. Tagasihoidliku arvestuse järgi tuleb neil tööpäeva pikkuseks 8—9 tundi.

Või teine näide. Bioloogiaosakonna IV kursusel algab eksamisessioon 3. mail. Dialektilise materialismi loengud ja seminarid lõpevad õppeplaani järgi alles mai lõpus. Osa loenguid (tõesti huvitavaid ja vajalikke!) jääb kuula-

mata, seminaride forsseerimine põhjustab aga paratamatult pealiskaudsuse mitmete probleemide läbitöötamisel.

Oleks suured arvata, et olukorra normaliseeriks mingi lõplik, «ideaalne» õppeplan. Kõik muutub ja õppeplaanid eriti. Kuid me peame neid muutusi ise teadlikult suunama nii, et nad tõesti vastaksid elu vajadustele ja kiiresti kasvavatele nõuetele, et nad saajandile jalgu ei jääks. See on probleem, millest aastaid on räägitud ja mis ikka teravana seisab meie ees. Kas ei tuleks taotleda teaduskondadele ja osakondadele suuremaid õigusi õppetöö planeerimises vastavalt oma vajadustele ja isearasustele? Kindlasti tuleb.

Mõni sõna õppetöö vormidest. Miks samastatakse loengutel käimine peaaegu alati töödistsipliiniga? Keda ja kuidas loengul istumine distsiplineerib? Seesama «pisiparasiit», kes sageli istub loengute ajal kohvikus, võib lõppude lõpuks ka loengul istuda, paremal juhul kuulata ja isegi konspektteerida. 100%-line loengutest osavõtt üksinda ei taga veel kõrget õppeedukust.

Mida peaks hea loeng andma? Ta peaks üliõpilasi aitama orienteeruda selles tohutus materjalis, mida tänapäeva teadus järjest ohtramalt meile pakub.

Meil on vaja rohkem ajakohaseid, häid õpikuid ja trükitud konspekte. Eriti on neid vaja noorematele kursustele. Ja kui selliseid õppevahendeid on piisavalt (seda tuleb aga kõigiti taotleda), siis võib tõepoolest vähendada loengute mahtu, pidada rohkem seminare või kasutada muid efektiivseid õppetöö vorme ja muuta jooksev õppetöö süstemaatiliseks. See paneks tööle ka «pisiparasiidid», mitte manitsemise ja karistamise, vaid tööprotsessi enda kaudu. Siis kaoks loengutelt ka «distsiplineeritud tukkujad». Kuid mis kõige tähtsam — üliõpilastel oleks võimalik oma aega ja energiat ratsionaalsemalt kasutada, oleks võimalik paremini õppida.

T. SUTT

11. Luua ELKNÜ TRÜ Komitees viimaste kursuste sektor tööks lõpetajatega, eriti kvaliteetse kaasabi osutamiseks suunamiskomisjonidele.
12. Organiseerida 1965. a. mais koos Eesti Põllumajanduse Akadeemiaga Tartu üliõpilaspäevad.

Kõige parematele

anti konverentsil kätte ÜLKNÜ Keskkomitee aukirjad. Need said Tiina Liivik ja Priit Järve. Ülikooli komsomolibüroo otsustas esitada ÜLKNÜ Keskkomiteele autasustamiseks tublid aktivistid Toomas Alatalu, Laur Karu ja Toivo Saki.

Esmajärgulise tähtsusega

Viimasest ametiühingukomitee koosolekust võtsid osa koos komitee liikmetega ka ülikooli kooride, rahvakunstiansambli, näite- ringi ja klubi esindajad.

Kaagiti, et meie isetegevusringides valitseb kollektiivsusevaim ja nõudlikkus iga üksiku liikme vastu (eriti meeskooris). Tihti korraldatakse ringisiseseid loenguid ja vestlusi, ÜET liinis valmistatakse ette instrumente. On loodud palju häid traditsipone (rahvakunstiansambli ja meeskooris). Internatsionalismi ja rahvaste sõpruse tunnet arendavad sidemed vennasvabariikide noortega.

Mis segab ringide edukamat tööd? Ringiliikmete ülekoormatus — enamikul on peale õppetöö veel palju ühiskondlikke kohustusi, võetakse osa teistestki ringidest. Raskusi on repertuaariga, harjutusruumidega. Häirivad ka mõned majanduslikud küsimused. Näiteringi juhendaja E. Liiger tegi ettepaneku määrata iga õpitava näidendi jaoks väike eelarve, millest saaks mu-retseda vajalikud rekvisiidid ja kostüümid. Nii kujuneks aja jooksul klubile oma rekvisiitide tagavara.

(Järg 4. lk.)

Maanteelt ta läks

Antti Hyry on tänapäeva Soome nooremaid kirjanikke. Hiljuti ilmus talt esikraamat «Maanteelt ta läks», mis sisaldab novelle ja laaste. Antti Hyry laastude teatav kujundite ja mõtete hajuvus ning ähmasus nõuab lugejalt pingsamat mõttetööd. Ühe sümbolistliku laastu põhjal on raske otsustada selle noore autori proosaloomingu üle. Aga mingi ettekujutuse peaks ta siiski andma. Avaldame ühe laastu kontrastina meie noorte loomingu.

Maanteelt hakkas ta minema otse üle põldude ja kraavide, mööda jalgradasid ja läbi kranvis kasvavate põõsaste. Põllult läks ta üle aia metsa ja käis kuuskede ja pedakate, kadaka-põõsaste ja kivide vahel ja jõudis metsa-äärrele sohu. Ta läks üle soo ja läbi soos leiduvate metsalaidude, kui nad juhtusid olema sellel teel, mida mööda tema käis. Kiiresti jätkas ta oma käimist üle jõgede, läbi metsade, üle mere ja järvede ja läbi külade ja jõudis lõpuks samasse kohta maanteel, kust ta oma otsest teed oli alustanud.

Niisama palju käis ta risti vastu esimest suunda ja lisaks veel mõned korrad nende kahe suuna vahepealt. Iga kord alustas ta maanteelt ja iga kord jõudis ta samasse kohta maanteel, kus oli olnud sealt lahku-deski.

Osa oma teest ära käinud, igal käänakul peatuses vaatas ta üles, ja igakord, kui ta üles vaatas, nägi ta taevast ja päikest või kuud ja tähti.

Ta seisis maanteel ja hakkas väiksemaks muutuma. Maanteesõmer muutus kivikangruks ja kivid kasvasid ja said niisama suureks kui tema ja tolmu-kibemed, mis õhus liiguvad, muutusid tema suurusteks ja said veelgi suuremaks. Ta muutus nüüd palju väiksemaks ja nägi lõpuks enda ümber veskeid, mis üksteise ümber pöörlesid. Nende vahel oli tal palju ruumi. Ta kahanes veel ja hoidis end veskitiibade kõrval, et näha hästi. Kui aga tiivad suuremaks kasvasid, muutusid nad ebamelgeteks ja läbipaistvateks ja kui nad

veel kasvasid, siis hävisid nad täielikult. Lõpuks jäi ta ükski ja liigutas käsi ja jalgu, kuid ei kukkunud kuhugi, sest mitte midagi ei olnud. Ta hakkas tagasi kasvama, mööda veskitiibadest ja veskitest, mööda tolmu-kibemetest ja liivaterakestest. Ta kasvas mööda maantee kruusast ja oli varsti maanteel oma õiges suuruses.

Ta oli maanteel ja hakkas suuremaks muutuma. Ta kasvas kõrgemaks kui suured puud maantee ääres ja ta pea ulatus ülespoole pilvi. Varsti nägi ta seda kohta, kus ta parajasti oli, kerataolisena, ja ta kasvas päikesse ja kuu poole. Ta võttis oma jalad maanteelt ära ja kasvas päikesest mööda tähtede poole. Siis märkas ta, et ei jõua tähtedeni, sest jalad, mis olid maa lähedal, kasvasid suureks ja ülaots jäi palju väiksemaks. Aga ta tuletas meelde relatiivsusteooriat ja hakkas kasvama õigel viisil. Ta jõudis tähtedeni, mis olid ta ümber kui keerlevad külmad ja kuumad täpid. Tähed jäid temast allapoole, ja kui ta siis veel kasvas, kadus viimaks kõik. Ta jäi lõpuks ükski ja liigutas jalgu ja käsi, kuid ei kukkunud kuhugi.

Ta kasvas veelgi ja hakkas jälle nägema veskitiibu ja veskeid. Ta kasvas mööda veskitest, mööda liivaterakestest ja maanteesõmerast. Ta oli varsti maanteel oma õiges suuruses.

Ta tuli maanteelt peaaegu nuttes. Ta läks majja ja võttis laualt greipfruudi ja lõi selle lõhki ja võttis lusika ja hakkas sõmma... Ta tundis greipfruudi maitset — see meenutas toore paju park-koort ja männiokkaid. Need olid puuviljaks muutunud. Ja kui ta sõi, tuli talle meelde kirgas sügis, mil pakane on puhastanud jõevee ja poisid püüavad konksuga ussikesi, ja mil pakane on küpsetanud pohlal metsades ja jõhvikad soodes, mil õhk on selline, et kui seda hingata, siis osa sellest kõigest läheb inimese sisemusse ja teeb olemise raskeks.

Soome keelest E. ÖUNAS

Pärast loenguid tuli «juhtiv trio» kokku. Kersti teatas rahuloleva näoga, et Hillari asjad said joonde.

«Kelle?» pööras Paul.

«Hil-la-ri.»

«Mis jama sa ajad. Teda ei võta ju keegi vastu.»

«Miks ei. Homme teeme kursuse koosoleku. Arne paneb oma viisa peale ja ongi 100%».

***

Viimane loeng jäi ära. Arne kasutas Pauli valjuhääldajana ja seisis ise ukse ette. Kõik 35 jäid kohale.

«Tee kiiremini!» hüüti.

«Vaa-ikust!... Hm... Täna arutame Hillari Kooli avaldust komsomoli astumiseks. Viivi, sa protokollid, eks?»

Arne luges Hillari ankeedi ette.

«Kas küsimusi on?»

«Ja...»

«Palun!»

«Millal koju saab?»

Lõbus sumin. Kuidas nad

ometigi ei mõista. Tee nii huvitavat koosolekut!

«Tasa! Sõna saavad soovijad.

Palun, Kersti!»

Tüdruk vist ei oodanudki seda. Üllatus jooksis üle ta näo.

«Ma kohe ei oskagi midagi öelda. Alles kaks kuud oleme koos olnud. Praegu ei tunne meist keegi teda peale Lembitu. Arne, aga kas Lembit võib siia

jäädä, kuigi ta meil juba vanake...?»

«Las jääb, teeme lahtise. No räägi, räägi.»

«Ah õigus! Me tahtsime, et meil oleks komsomolikursus. Hillar on ainukene... Ma usun, et ta meid alt ei vea.»

«Hästi. Nüüd siis Priit.»

«Ega mul suurt lisada pole. Hillar on täitsamees. Teeme hääletamise ära. Mina olen poolt.»

Priit ajas kaks sõrme püsti.

«Oota, oota. Kuhu sa kiirustad. Kas võib paar sõna öelda?»

«Jah, Paul.» Arnel hakkas

nagu kergem: ikkagi sõnavõtt.

Paul tõusis, sügas oma habemesse kasvunud lõuaotsa, kogus ennast veidi ja purskas siis.

«Mina olen Hillarile soovitus

andmise vastu...»

Auditooriumis tõusis lärm.

Kostis halvustavaid märkusi

Pauli kohta.

«Vaikust!» karjus Arne. «Las-

ke inimesel rääkida.»

Paul jätkas.

«Kuu aega on liiga vähe inimese tundmaõppimiseks. Uisapäisa seda otsustada ei tohi. Kui pärast midagi juhtub, siis peame meie vastutama. Hillar vedeleb päevad läbi ei tea kus, ei võta

konspektigi kätte. Te teate, mis-sugused hinded tal kontroll-tööde eest on.»

«Kas teised on Pauliga ühel

nõul?» tahtis Arne asja põnevamaks teha, kui esialgne üllatus mööda läks.

Sõna sai Sirje, tuntud kirjan-

dussõber ja Hillari salajane austaja.

«Smuul kirjutas, et komso-

noli astudes peab olema midagi

«aasa võtta. Minu arvates võib

igaihe vastu võtta olenemata

sellest, kas on midagi kaasa

võtta või ei ole. Küll komsomol

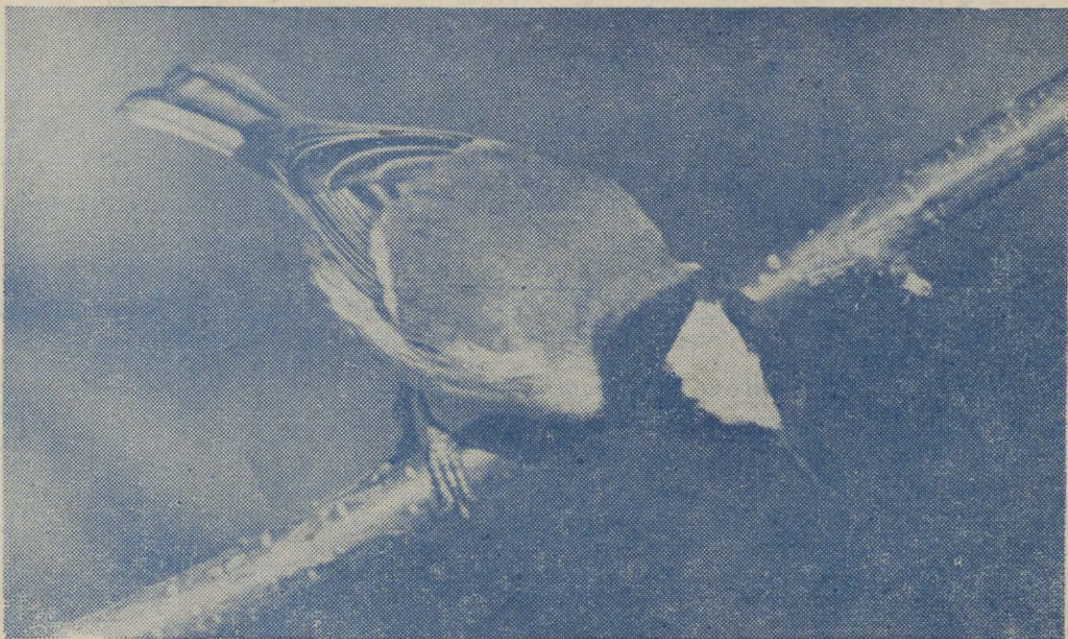
teda kasvatab, selle jaoks ta

ongi.»

Paul seisis juba püsti.

«Pea kinni! Aidata võime teda

ka ilma komsomoli vastu võt-

E. ÖUNAS

Kevad

Tuul hõõrub näpuga nina, pruuni veelompi nägusid tehes. Ja majad kahel pool teed edevalt ahvivad järgi.

Pikk triip vett, siis päikesekiirt, kollakat pilve tükike ja uudishimulikke tedretähne.

Jälle triip vett, siis päikesekiirt, siis punakat pilve tükike ja vallatuid tedretähne.

Pikka-pikka kangast koob kevad, et suvel külm ei hakkaks.

M. KALAMÄE

Eksamid

Otsime konspektis tuletusliidet. Kannavad kastanid õispüramiide.

Pluss-miinus-poolused, liigesed, veenid. Kastanikoonuse lõhnavad leegid.

Kisu end väheke vihikust valla, laula see tuluke õite seest alla.

mata. Kas kõik teavad, et Hillar joo?»

«See ei puutu siia!» kostis.

«Miks? Kas me siis propagee-

rime joomist?»

Paul keeras ennast aeglaselt

ringi, parem käsi raius ülalt

alla.

«Me-pea-me-sel-le-vas-tu-võit-

le-ma!»

Arne tundis, et asi läheb üha

põnevamaks. Sellisena ta tõelist

komsomolikoosolekut kujutleski.

Paulil oli juba seismas seltsili-

negi — Priit.

«Kuule, Paul! Kas sa arvad,

et need, kes on komsomolis, ei

joo. Mitte sinnapoolegi. Ja pea-

legi — eks igaüks teeb oma

rahaga, mida tahab.»

sente nõutakse. Osakonnas öeldakse, et kuidas te siis seda üht meest komsomoli vastu võetud ei saa. Siis oleksime meiegi komsomolikursus, nagu juristide II.»

Paul naeris demonstratiivselt.

Kersti oli juba nutuse näoga.

Poiss ei pannud seda tähelegi

«Kas lubate, ma selgitan talle

selle protsentide loo ära. Sa,

Kersti, olid ise ka Käärikul.

Seal öeldi selge sõnaga, et meie

tööd ei hinnata mitte protsen-

tide järgi. Arusaadav, jah?»

«Arge kalduge teemast kõr-

vale. Mul on ettepanek. Anname

Hillarile katseaja. Näiteks üks

kuu. Kui ta selle aja jooksul

ennast kenasti ülal peab, siis

saab soovitus.» ütles Arne.

Tiit tõusis ko-

he püsti ja ootas,

kuni kõik vaik-

seks jäid.

«Minu arvates

pole õige aval-

dust tagasi lüka-

ta. Ma olen joo-

mise ja suitseta-

mise vastu, aga

Hillar pole hal-

vem kui meie.»

hüüdis Priit, «talle

soovitust andes näitame, et

usaldame teda ja ta peab meie

lootusi täitma.»

Tiit lõpetas.

«Kuulge, kas Hillar tõesti

pole selle vääriline, et teda kom-

somoli vastu võtta. Vaadake,

missugused me ise oleme. Ma ei

poolda mingit katseaja. Hillar

võtab nii veel oma avalduse

tagasi. Ja veel... Lembit võiks

ka paar sõna öelda, nad ju koos

töötasid.»

Kõik vaatasid Lembitu poole,

nagu oleks ta lõplik kohtu-

mõistja. Sel hetkel ei tulnud

kellelegi pähe, et Hillar käis

kõrtsis koos Lembituga.

«Ma olen väheste jutuga mees,

aga midagi halba Hillari kohta

mul öelda pole. Tuletan vaid

seda meelde, et Hillar tuli üli-

kooli neli aastat pärast kesk-

kooli lõpetamist. Igaüks sellega

hakkama ei saa. See oleks kõik.»

Ruumi sigines vaikus. Arne

pidi kiiresti otsustama.

«Niisiis, aeg oleks hääletada,

kui keegi enam sõna ei soovi.»

Paul sirutas korraks, aga näh-

tavasti alistus ta.

«Kes on selle poolt, et Hillar

Koolile anda soovitus ÜLKNÜ-sse

astumiseks. Palun käega märku

anda.»

Sirje ja Priidu käed tõusid

korraga, siis riburada mööda

teiste omad. Arne luges: «Üks,

LUULETEATER

korraldab teisipäeval, 4. mail kell 20 ülikooli aulas ANTILLI LUULE OHTU. Kuuba, Haiti, Jamaika jt. maade kaasaegset luulet esitavad tõlkijad Ain Kaalep, Jaan Kaplinski, Paul-Eerik Rummo, Eerik Teder ja Linda Alamäe ning näitlejad Heikki Haravee, Milvi Koidu, Einari Koppel, Aime Saul ja Siina Üksküla. Neegri ja indiaani laule E. Villas-Lobos'i seades esitab Lehte Mark.

Ootame kirjandussõprade arvu- kat osavõttu. Pääsmed à 30 kop. müügil 3. ja 4. mail kella 11—14 ja 17—20 TRÜ peahoones.

kaks, kolm...» ja lõpetas: «kaks-kümmend üheksa.»

«Enamus. Kes on vastu?»

Pauli käsi ei leidnud toeta-

jaid.

«Üks.»

Arne astus Hillari juurde.

«Onnitlen. Vaata, poiss, et sa

meid alt ei vea.»

«Oh, mis sa nüüd.»

***

«Kas uudist juba kuulsite?»

Paul seisis Arne toa ukse.

«Missugust?»

«Hillari käskkiri on üleval.»

«Eksmatt?»

«Ja.»

Üle toasviibivate poiste nägu-

de libises vari. Kõik olid teadli-

kud Hillari suurest rekordist —

kainestusmaja, kaks päeva va-

het ja jälle kainestusmaja.

Paul surus käed sügavale

püksitaskusse ja hakkas toas

edasi-tagasi käima. Arne trum-

meldas harjumust mööda sõrme-

dega vastu lauda. Peale tema

istus laua ääres veel Peeter.

«Hm... Mis me teeme. Nüüd

ei aita enam miski. Aga tead,

mis peab ütleva, kogu see asi

on vigane,» sõnas Paul lõpuks.

«Meie koosolekust ma ei räägigi,

seda saad sa ise aru. Aga näi-

teks ülikooli büroo. Niisugune

tõsine asi, nagu komsomoli vas-

tuvõtmine, aga nemad ütlevad

vaid paar «sooja» sõna kaasa ja

kohe käsi pihku.»

«Neil oli omast kohast ikka

õigus. Kursuse soovitus on ju

määrav.»

«Kogu komsomoli vastuvõt-

mise kord pole õige,» segas Paul

vahele.

«Aga mis siis sinu arvates

peaks tegema?»

«Ära muutma, põhjalikult.»

Arne ohkas.

«Liiga väikesed mehed oleme

selle jaoks.»

Paul istus kolinal Arne kõr-

vale.

«Mul on väike plaan.»

«Noh...»

«...Ainult, et see ei puuduta

üksinda vastuvõtmist. Aga kuu-

lake ära. Peaks tegema komso-

molipiletite vahetuse. Korjame

näiteks Tartu linnas kõikidelt

kommunistlikelt noortelt piletid

AU NÕUKOGUDE RAHVALE — VÕITJALE!

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 14 (624) Reedel, 7. mail 1965 XVIII aastakäik

Tartu Riikliku Ülikooli REKTORI KÄSKKIRI

Õnnitlen Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi tööraha rahvusvahelise solidaarsuse päeva, 1. mai puhul. Soovin kõigile jõudu, visadust ja edu töös ning ühiskondlikus tegevuses.

Seniste tööalaste saavutuste eest tõstan esile järgmisi seltsimehi meie ülikoolist.

ASETATAKSE AUTAHLILE: ARSTITEADUSKONNAST

Ernst Raudam — neuroloogia kateedri juhataja, dotsent, Kuno Kõrge — teaduskonna sisehaiguste ja patoloogilise füsioloogia kateedri juhataja, professori k. t., Leo Schotter — otorinolaringoloogia ja oftalmoloogia kateedri assistent, Kadri Gross — sünnitusabi ja günekoloogia kateedri dotsendi k. t., Elmar Vasar — füsioloogia kateedri vanemõpetaja, Sulev Maramaa — teaduskonna sisehaiguste ja patol. füsioloogia kateedri assistent, Ellen Salu — galeenilise farmaatsia ja farmats. keemia kateedri assistent, Rein Suija — VI k. üliõpilane, Viktor Brin — I k. üliõpilane, Mare Liiv — V k. üliõpilane, Ene Lausvee — IV k. üliõpilane, Antonina Ofitserova — IV k. üliõpilane, Aili Paju — III k. üliõpilane, Mart Lintsi — III k. üliõpilane, Mare Sikkar — II k. üliõpilane, Inna Tenberg, — I k. üliõpilane, Mare Daniel — II k. üliõpilane, Mihail Kutšer — I k. üliõpilane, Jüri Põllusaar — I k. üliõpilane.

KEHAKULTUURITEADUSKONNAST

Valter Kalam — kergejõustiku kateedri vanemõpetaja.

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST

Pent Nurmekund — saksa keele kateedri vanemõpetaja, Julius Madisson — üldise ajaloo kateedri dotsent, Jelena Gurjeva — vene keele kateedri õpetaja, Laine Kutsar — NSVL ajaloo kateedri vanemlaborant, Juhan Peegel — Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan, Reet Rannaste — III k. üliõpilane, Igor Tšernov — V k. üliõpilane.

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST

Aino Kalda — taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri assistent, Ain Kallis — IV k. üliõpilane.

OIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAST

Valner Krinal — raamatupidamise kateedri vanemõpetaja, Valve Lange — III k. üliõpilane, Meinhart Pahapiil — II k. üliõpilane, Advig Kiris — tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri vanemõpetaja, Irina Ulpus — kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri laborant, Enn Markvart — V k. üliõpilane, Arvo Paasma — IV k. üliõpilane.

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAST

Ivar Piir — teoreetilise füüsika kateedri dotsendi k. t., Valeri Vassiltšenko — arvutuskeskuse stažöör, Raivo Kunder — III k. üliõpilane, Ellen Veeber — III k. üliõpilane, Aime Kiissel — IV k. üliõpilane.

ÜLEÜLIKOOLILISTEST KATEEDRITEST

Ülo Vanaaseme — poliitökonoomia kateedri vanemõpetaja.

ADM.-MAJANDUSOSAKONNAST

Aino Juursoo — kaugõppe sekretär-masinakirjutaja, Arnold Tover — majandusosakonna keskküttekütja, Karl Neiland — majandusosakonna keskküttekütja, Laine Kilk — vanemraamatukoguhoidja.

AVALDAN KIITUST: ÜLEÜLIKOOLILISTEST KATEEDRITEST

Aaja Taba — kodunduskabineti juhataja, Ervin Kivimaa — NLKP kateedri vanemõpetaja, Uno Polisinski — poliitökonoomia kateedri vanemõpetaja, Rem Blum-Russak — filosoofia kateedri dotsendi k. t., Jüri Tammaru — aspirant.

ARSTITEADUSKONNAST

Boris Luik — galeenilise farmaatsia ja farmatseutilise keemia kateedri dotsent, Uno Leisner — sünnitusabi ja günekoloogia kateedri assistent, Laine Villako — biokeemia kateedri assistent, Helle Tapfer — anatoomia kateedri assistent, Juhan Sarv — üldkirurgia kateedri assistent, Väino Mandel — hospitaalkirurgia kateedri assistent, Linda Laarmann — pediatraia kateedri vanemlaborant, Delila Enno — med. tead. uurimise kesklaboratooriumi noorem teaduslik töötaja, Arved Jents — otorinolaringoloogia ja oftalmoloogia kateedri vanemlaborant, Elfriede Ambo — dekanadi dispetšer, He'gi Tohvri — farmakognoosia kateedri laborant, Eduard Mäekala — med. tead. uurimise kesklaboratooriumi preparaator, Peeter Roosaar — VI k. üliõpilane, Ninel Särmi — VI k. üliõpilane, Galina Gurina V k. üliõpilane, Marina Sanin — V k. üliõpilane, Jaan Opik — V k. üliõpilane, Mare Truu — IV k. üliõpilane, Noemi Lapidus — IV k. üliõpilane, Tähti Kibe — III k. üliõpilane, Ebba Södar — II k. üliõpilane, Rostislav Vassiljev — II k. üliõpilane, Anatoli Landör — I k. üliõpilane, Mall Rajandu — V k. üliõpilane, Urve Erikson — IV k. üliõpilane, Veera Punga, — V k. üliõpilane, Anne-Liis Raudsepp — IV k. üliõpilane.

(Järg 2. lk.)

E. OKAS. «Kapitulatsioon», Tempera. 1947.

VOIDUPÜHAKS

Kaks aastakümnet on möödunud sõja lõpust — terve ajalooline epohh. On õige, et sõjapäevad ialgi ei unune, kuigi aeg on neid tugevasti ähmastanud. Nüüd, kui meie suurest võidust taas nii palju kõneldakse, kirjastuvad mälus need neli rasket aastat ning sunnivad hoolikamalt meenutama möödunut.

Ei tahaks kõnelda sellest, mida tegime — see on teada: sõdisime. Olime tollal küll noored, pisut üle kahekümne, kuid et sõda võttis meilt tõelise nooruse, seilset saavad vist kõik aru. Kõige raskem pole vist mitte väsimus, tühi kõht, hirm ja surm, vaid see, kui sind äratati lühikesest sõduriunest ning tulid teadvusele, et sõda ikka veel käib... Sest ainult selles lühikeses unes võis sõdur olla kodus, omaste ja tuttavate seitsis. Ärkamine sellest ulmast oli niisugune kohutav kontrast, et see ialgi ei unune. Ja kui siis tõepoolest üle rinnete saabus vaikus, ei suutnud seda tõepoolest uskuda. Kas tõesti on rahu, kas tõesti ei lasta sind ja sa ise ei pea tulistama?

Jah, tõepoolest tuli rahu, kuid meilt, praegustelt veteranidelt võetud kõige paremaid aastaid ei suutnud keegi tagasi anda. Olime näinud väga palju surma ja hävingut, olime oma sõpru matnud Porhovi, Dno ja Staraja Russa alla, Velikije Lukisse ning Nevelisse, olime läbi teinud tööpataljonide põrgu ning seepärast olime õppinud otse valutava südamega armastama elu. Ei taha lugeda moraali teile, noored, kuid oleks hea, kui te ilma sõja valusa kogemusest õpiksite hindama oma kõige paremaid aastaid, mis meilt võeti. Tahaksin väga, et te hindaksite seda kui tõeliselt suurt varamust. Selleks kutsuvad teid meie rasked aastad, kutsuvad tuhandete noorte hauad Uraalist Kuramaani.

J. Peegel,
endine kaardiväeseersant
23. Suvorovi ordeni suurtükiväepolgust

VOISTLUSTÖÖD

1. mai aktusel tehti teatavaks üliõpilaste võistlustööde konkursi tulemused.

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST

I koha said:

KAIDO JAANSON ajaloo-osakonna VI kursusel töö eest «VASTUPANULIHKUMINE TAANIS TEISE MAAILMASÕJA AASTAIL»,

SIIRI KASEPALU eesti filoloogia V kursusel töö eest «SÕNAVARAÕPETUS 8. KLASSIS»,

AGO KÜNNAP eesti filoloogia VI kursusel töö eest «EITUS KAMASSI KEELES»,

ANU-REET LAPP eesti filoloogia VI kursusel töö eest «LOOMANIMETUSTE PÄRITOLUST PERMI KEELTES»,

EVE MARKVART eesti filoloogia V kursusel töö eest «IV—

VIII KLASSIDE ÕPILASTE KAMBAD TARTU ÜLEJÕE RAJONIS»,

ANU MELLES eesti filoloogia VI kursusel töö eest «NOA-ROOTSI KOHANIMEDEST»,

MAIA RÕIGAS eesti filoloogia V kursusel töö eest «ADVERB KALININI-KARJALA TSAMEROVO MURRAKUS»,

LEONID ŠAPPO ajaloo-osakonna VI kursusel (mst.) töö eest «ПРОМЫШЛЕННОСТЬ И ТРАНСПОРТ РОССИИ В ГОДЫ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ (1916—1917).»

II koha said:

VILVE ALLIKAS ja VAIKE RÕUK matemaatikaosakonna III kursusel töö eest «ERINEVUSED SUHTELEMISRAHULDATUSES NORMAALSES JA «RASKES» KLASSIS»,

Tervitame kõiki TRÜ õppejõude, teenistujaid ja töölisi, kes võtsid osa Suurest Isamaasõjast, ja soovime neile edu edaspidises töös. EKP TRÜ Komitee

Tähelepanu!

Kõigil TRÜ õppejõududel, teenistujatel ja üliõpilastel koguneda 9. mail kell 10.45 Akadeemia tänavasse Suures Isamaasõjas saavutatud võidu 20. aastapäeva demonstratsioonile.

PRIIT JÄRVE inglise filoloogia V kursusel töö eest «MÕNED PSÜHHOLOOGLISE ÕPPIMISTEORIA PROBLEEMID»,

FELIKS KAASIK ajaloo-osakonna VI kursusel (mst.) töö eest «TALLINNA KAITSMINE 1941. AASTAL»,

MIKHAIL KUDINOV ajaloo-osakonna VI kursusel (mst.) töö eest «МОСКОВСКИЕ БОЛЬШЕВИКИ — ОРГАНИЗАТОРЫ ШЕФСТВА РАБОЧЕГО КЛАССА НАД ДЕРЕВНЕЙ (в 1920—1930 г.).»

LIIVI LABI eesti filoloogia V kursusel töö eest «PRONOOMENID KARJALA KEELE TSAMEROVO MURRAKUS»,

PILVI PALUOJA ja KADI TAMMEMÄGI inglise filoloogia osakonna IV kursusel töö eest «TWO REPRESENTATIVE FIGURES OF THE ANGRY YOUNG GENERATION IN MODERN ENGLISH LITERATURE»,

ANNE TRUUPOLD inglise filoloogia osakonna V kursusel töö eest «SOME WAYS OF MAKING PUPILS ACTIVE AT ENGLISH LESSON»,

TOOM ÕUNAPUU eesti filoloogia IV kursusel töö eest «ÕPEDIAFILM «SUUR JA VAIKE ALGUSTAHT», V klassi õppevahend»,

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAST

I koha said:

AAVO AAVIKSAAR keemiaosakonna V kursusel töö eest «ОБ ИССЛЕДОВАНИИ ЗМЕИНЫХ ЯДОВ МЕТОДАМИ ХИМИЧЕСКОЙ КИНЕТИКИ. ВЛИЯНИЕ ЗМЕИНЫХ ЯДОВ НА СКОРОСТЬ ГИДРОЛИЗА П-НИТРОФЕНИЛАЦЕТАТА»,

MATI ABEL matemaatikaosakonna IV kursusel töö eest «МНОЖИТЕЛИ СУММИРУЕМОСТИ ДЛЯ МЕТОДОВ ЧЕЗАР-КОМПЛЕКСНОГО ПОРЯДКА»,

TÕNU REINET füüsikaosakonna pedagoogilise haru V kursusel töö eest «SADOVSKI ELU JA TEGEVUS NING NENDE MÕJU RAHVUSVAHELISELT TUNNUSTATUD EESTI TEADLASE J. VILUPI KUJUNEMISELE»,

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST

I koha said:

JAAN KIVISILLA geograafiaosakonna VI kursusel töö eest

(Järg 4. lk.)

Meid õnnitlesid

Moskva M. V. Lomonossovi nim. Riiklik Ülikool, Lvovi Riiklik Ülikool, Irkutski Riiklik Ülikool, Harkovi Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik Ülikool, N. I. Lobatševski nimeline Gorki Riiklik Ülikool, A. M. Gorki nimeline Uraali Riiklik Ülikool, Mordva Riiklik Ülikool, Vilniuse Pedagoogiline Instituut, Vilniuse Ülikool, Kaunase Polütehniline Instituut, Leningradi Riiklik Ülikool, Taškendi Riiklik Ülikool, Kišinjovi Riiklik Ülikool, Donetsk Polütehniline Instituut, Jerevani Riiklik Ülikool, Läti Riiklik Ülikool, Daugavpils Pedagoogiline Instituut, Samarkandi Riiklik Ülikool, Petrozavodski Riiklik Ülikool, Tšernovitski Riiklik Ülikool, Turkmeenia Riiklik Ülikool, Tallinna Polütehniline Instituut, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Eesti NSV Ministrite Nõukogu, Eesti NSV TA Majanduse Instituut, Eesti NSV Riiklik Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komitee, Eesti NSV Riiklik Ehituskomitee, Eesti NSV Riiklik Kunstiinstituut, Eesti NSV Spordiühingute ja organisatsioonide Liidu Nõukogu, EVTEK «Ekspediitor» Tartu osakond, ATB nr. 20, Eesti NSV Riiklik Kirjastuskomitee, kirjastus «Eesti Raamat», «Nooruse» toimetus, «Nõukogude Naise» toimetus, «Rahva Hääle» toimetus, «Molodjož Estonii» toimetus, «Noorte Hääle» toimetus ja «Edasi» toimetus.

REKTORI KÄSKKIRI

(Algus 1. lk.)

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST

Ülo Pavel — geneetika ja darvinismi kateedri juhataja, dotsendi k. t., Anu Vahi — dekanadi dispetšer, Hiie Post — IV k. üliõpilane, Eero Arvisto — IV k. üliõpilane.

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAST

Elvi Pajupuu — rahanduse ja krediidi kateedri assistent, Linda Peetso — riigi- ja haldusõiguse kateedri laborant, Vaike Katman — III k. üliõpilane, Elsa Kärnenberg — III k. üliõpilane, Ene Noorsalu — III k. üliõpilane, Nelli Lembinen — I k. üliõpilane, Arne Oru — I k. üliõpilane, Veli Siiberg — II k. üliõpilane, Mari-Ann Ringeveld — II k. üliõpilane, Asta Liivak — III k. üliõpilane, Aarne Kutsar — III k. üliõpilane, Heino Kruusma — III k. üliõpilane, Eili Pärn — IV k. üliõpilane, Jaak Kaarma — IV k. üliõpilane, Mati Eisler — IV k. üliõpilane.

KEHAKULTUURITEADUSKONNAST

Roman Nõvandi — kehalise kasvatus ja sporditeooria kateedri vanemõpetaja, Raivo Ruukel — I k. üliõpilane.

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST

Helmut Piirimäe — vanemõpetaja, Sirje Krikk — V k. üliõpilane, Aino Kits — III k. üliõpilane, Evi Laido — IV k. üliõpilane, Reet Helme — IV k. üliõpilane, Aili Suu — IV k. üliõpilane, Kersti Ainsam — III k. üliõpilane, Malle Vardja — III k. üliõpilane, Tiiu Järveots — II k. üliõpilane, Eevi Rähni — III k. üliõpilane, Nelli Melts — II k. üliõpilane, Tiiu Ojanurme — preparaator.

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAST

Enn Tamme — arvutusmatemaatika kateedri dotsent, Vaike Timotheus — vanemlaborant org. keemia kateedris, Greeta Vesman — anorgaanilise keemia kateedri vanemlaborant, Ilmar Tigane — eksperimentaalfüüsika kateedri insener, Jaan Kõiv — arvutuskese vaneminsener, Maie Viitso — arvutuskese vanemlaborant, Peeter Loog — elektrofüüsikateaduse laboratooriumi vaneminsener, Sirje Hiidmaa — III k. üliõpilane, Ilona Are — V k. üliõpilane, Kaja Ridali — IV k. üliõpilane, Silvi Mikk — II k. üliõpilane, Virge Arde — II k. üliõpilane.

ADMINISTRATIIV-MAJANDUSOSAKONNAST

Linda Lass — vanemraamatukoguhoidja, Aime Pärnakivi — peabibliograaf, Eha Saarma — bibliograaf, Hildegard Schmidt — koristaja, Juuli Punt — koristaja, Ella Klein — koristaja, Erika Kütt — koristaja, Klavdia Malkova — koristaja, Elisabeth Särg — kütja, Liidia Konjajeva — koristaja, Prokopi Apalev — keskküttekütja, Linda Puusta — koristaja, Marta Karin — koristaja, Lehte Jakobsoo — metoodik, Jeleni Milk — sekretär-masinakirjutaja, Alice Tralla — majahoidja.

SILMAPAISTVALT TUBLIDELE ÜHISELAMU NÕUKOGU LIHKMETELE

Hendrik Mägi — III k. üliõpilane, ühiselamu nr. 3 nõukogu liige, Henn Voolaid — üliõpilane, ühiselamu nr. 3 liige, Aili Joot — V k. üliõpilane, ühiselamu nr. 4 nõukogu aseesimees.

TRÜ rektor F. Klement

Dots. J. Reinet 60-aastane

8. mail saab 60-aastaseks TRÜ üldfüüsika kateedri dots. Jaan Reinet.

J. Reineti noorusaastad möödusid Tarvastus oma isa, riigimetsavahi, paljulapselises perekonnas.

Alghariduse sai ta Tarvastu kihelkonnakoolis. Pärast kooli lõpetamist abistas ta kaks aastat vanemaid koduses majapidamises.

1920. a. sügisel sai ta repetiitori koha Tartus ja seega avanes tal võimalus oma haridust jätkata Tartu Õpetajate Seminari. Pärast selle lõpetamist oli ta õpetajaks Viljandis ja alates 1932. a. Tartus. Koolitöö kõrval õppis ta Tartu Ülikoolis pedagoogikat ning eesti keelt ja hiljem matemaatika-loodusteaduskonnas matemaatikat. Ülikooli

lõpetas ta 1935. a. cum laude. Didaktilis-metoodilise seminari lõpetas J. Reinet keskkooli matemaatika, füüsika ja kosmograafia õpetaja kutse taotlemiseks 1936. aastal.

Sama aasta augustikuus määrati J. Reinet Tartu Pedagoogi üliõpilaseks, septembris valiti ta Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi ajutiseks abiõppejõuks.

1. oktoobril 1937. a. määrati J. Reinet Võrumaa koolide inspektoriks. Selle ameti peal töötas ta pidevalt kuni Saksa okupatsioonivõimu kehtestamiseni Eestis, siis vallandati koolide inspektori kohalt. Okupatsioonivõimu ajal oli ta jäetud kõrvale hariduselu juhtivast tegevusest ja töötas maal oma sugulaste juures põllutööl.

Nõukogude võimu kehtestamise järel Eestis asus ta tööle füüsikaõpetajana Viljandi I Keskkooli. 15. augustil 1946. a. määrati sm. Reinet Tartu Riikliku Ülikooli üldfüüsika kateedri assistendi ja 1. märtsil 1947. a. sama kateedri vanemõpetaja kohale.

1960/61. õppeaastaks määrati J. Reinet üldfüüsika kateedri juhatajaks. Alates 1. septembrist 1961 kuni tänaseni töötab J. Reinet üldfüüsika kateedri dotsendi kohal.

Väga viljakaks on osutunud J. Reineti teaduslik töö atmosfääriionisatsiooni, elektroaerosoolide ja staatilise elektrilise uurimise alal ning noorte uurijate kaasahaaramisel sellesse

töösse. Tartu atmosfääriionisatsiooni uurimise eest anti talle 1959. a. pärast väitekirja kaitsmist füüsika-matemaatikateaduste kandidaadikraad. J. Reinetil on 7 autoritunnistust ja ta on üle 70 teadusliku artikli autori või kaasautori. Tema organiseerimisel asutati füüsikaosakonna juurde 1964. a. tema poolt juhitud aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide probleemilaboratoorium.

J. Reineti teaduslik töö on tunnustatud ka üleliidulises ulatuses. Ta on valitud üleliidulisesse komisjoni probleemi alal «Aerosool meditsiinis» ja võtab osa NSV Liidu teadusliku uurimistöö Riikliku Koordineerimise Komitee tööst sektiooni «Ionisatsioon ja staatiline elekter» aseesimehena.

J. Reineti juhendamisel on TRÜ-s valmistatud mitmeid unikaalseid aparate, milliseid alates 1956. aastast peale on eksponeeritud Rahvamajanduse Saavutuste Näitusel Moskvas ja Nõukogude näitusel Prahas, Londonis ja Pariisis.

1960. aastal autasustati teda Rahvamajanduse Saavutuste Näitusel eksponeeritud elektroaerosoolihalaatori eest suure hõbeaurahaga ja hinnalise preemiaga.

J. Reineti teaduslikke töid on korduvalt tsiteeritud ka välismaa (Saksa FV, USA) teaduslikes väljaannetes.

Tema juhendamisel töötav TRÜ füüsikute ja arstiteadlaste kollektiivi kandidatuur esitati hiljuti TRÜ Õpetatud Nõukogu poolt Nõukogude Eesti preemia saamiseks.

Soovime juubilarile palju jõudu ja töötahet õppetöö ning viljaka teadusliku töö edukaks jätkamiseks.

TRÜ õppejõud ja üliõpilased lähevad 1. mai miitingule.

Üliõpilaste teaduslikust tööst Parimad soovid

Ajaloo-Keeleteaduskonna partei-algorganisatsiooni lahtisel üldkoosolekul arutati üliõpilaste teadusliku töö probleeme.

ÜTÜ teadusliku juhendaja K. Muru ülevaatest selgus, et üliõpilased osalevad 11 teadusliku ringi tegevuses. Edukaim on olnud pedagoogikaringi töö. Varasemaga võrreldes on paranenud olukord ka eesti keele ringis, ajaloo, vene kirjanduse ringis. Vähikäiku teevad žurnalistika, eesti kirjanduse ja rahvaluule ring. Uue esimehe J. Simmi juhtimisel on jalad kindlalt maha saanud ÜTÜ teaduskonnakooskogu.

Niihasti K. Muru kui ka sõnavõtnud seltsimeeste L. Eringsoni, J. Konksu, H. Liimetsa, H. Piirimäe, E. Vääri, K. Siilivase arvamus oli, et rahuloluks põhjust ei ole. Teadusliku tööga tegeleb ringides veel suhteliselt vähe üliõpilasi, alati ei saa rahul olla saavutatud tulemustega. Kui viimane teaduslik konverents üldjoontes õnnestus, siis auhinnatööde esitamisega pole asjad hoopiski korras. Pahatihti ei selgu õpinguaastate jooksul küllaldaselt üliõpilaste kalduvused ja võimed teaduslikuks tööks, see teeb hiljem raskeks sobivate aspirantide leidmise.

Maksimaalselt pole veel ära kasutatud individuaalplaani tugevaid võimalusi.

Vaeti ka teisi üliõpilaste teadusliku töö kitsaskohti. Neist ülesamiseks kavandati abinõud vastuvõetud otsuses.

NLKP liikmeks võeti I. Rajasalu, L. Möldre, T. Sak, M. Koor, L. Holm. V. Tõnso võeti partei liikmekandidaadiks.

O. SIRG

5. mai — ajakirjanduse päev

Toredaid õnnestumisi

Igal aastal täieneb meie vabariigi ajakirjanikepere värske jõududega Tartu Riiklikust Ülikoolist. Pole just käepärast statistilisi andmeid, kuid ka nende tähtsust võib öelda, et Eesti NSV-s ei valmi vist küll ükski ajaleht Tartust võrsunud žurnalistide osavõtuta. «Edasi» kollektiivis on kahekümne kolmest kirjutavast töötajast koguni 11 ülikooli filoloogiasakonna kasvandikud.

Aga ega tee üliõpilasest päris-ajakirjanikeks nii asfaltisile olegi. Enne, kui lood lehte lähevad, tuleb mitu meetrit paberit paberikorvi tarvis kirjutada. Ülikoolis on ajakirjanike kujunemisel heaks abimeheks ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool». Selle toimetuses tehtud esimesed arglikud sammukesed saavad iga looga ikka rohkem sisse täistallastatud ajakirjanikusammu hoo ning jõuavad järgjega naabrite juurde, «Edasisse». Paljud ülikooli noored žurnalistid on ju oma praktikamuresid ja esimese loo ilmumise rõõme üle elanud «Edasis». Meie lehe kaudu on end arenemisvõimeliste ajakirjanikena tutvustanud Elgi Brand, Toomas Alatalu (tänavu kevadest toimetuse koosseisulised töötajad), Stepan Karja, kirjandus- ja kunstilehekülgi sisustavad Mati Unt, Evi Laido, Maie Kalamäe, Enda Naaber, Ela Liimoon ja paljud teised. Tahaks, et meie koostöö edaspidi veelgi tiheneks. Võiks alustada näiteks igal kuul ühe üliõpilaselehekülje avaldamist noorte endi toimetamisel.

Lubage mul nõukogude ajakirjanduse päeva puhul Eesti NSV Ajakirjanike Liidu Tartu osakonna ja «Edasi» toimetuse nimel õnnitleda meie lehe üliõpilaskirjasaatjaid ning ametivendi ja -õdesid ajalehest «Tartu Riiklik Ülikool» ja soovida edasiseks toredaid õnnestumisi ajakirjanduses.

E. TOOMS, ajalehe «Edasi» toimetaja

ÜET

Kolmapäeval, 12. mail kell 15 toimub TRÜ peahoone aud. 5 Ühiskondlike Erialade Teaduskonna aktiivi koosolek.

TRÜ ÜET Nõukogu

ajalehe «TRÜ» toimetusele ja kõigile kirjasaatjatele palus edasi anda ajalehe esimene toimetaja, praegune EPA poliitilise ökonoomia kateedri juhataja E.-L. Mikkelsaar.

Sm. Mikkelsaar nõustus veidi meenutama neid aegu, mil ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» oma esimesi samme tegi.

«See oli 1948. a. lõpus. Ajalehe asutamise idee tuli vist üliõpilaskonna hulgast. Enamik üliõpilasi oli Nõukogude armeest demobiliseerunud. Paljudele tundus imelikuna see, et ülikoolil pole oma häälekandjat. Armees aga oli koguni igal väeosal oma. Soojalt toetas seda mõtet partei keskkomitee.»

Kes kuulusid toimetuse koosseisu?

«Žurnalistikaosakonda meil tol ajal ei olnud. Toimetusse kuulus kümnenkond inimest, neist umbes kaks kolmandikku õppejõud. Üldse oli õppejõudude osatähtsus lehe väljaandmisel siis suurem kui praegu. Ajaleht oli mõeldud võrdsele määrale nii üliõpilastele kui õppejõududele.»

Millised olid probleemid, mida ajalehes käsitleti?

«Oli kaks peamist ülesannet. Esimene — vana õppejõudude kaadri ümberkasvatamine, tema suunamine nõukogude intelligentsi positsioonidele. See oli väga delikaatne ja vastutusrikas asi. Teiseks — võitlus kodanlikust ülikoolist säilinud igandite ja kommetega üliõpilaselusel. Meil oli veel inimesi, kes olid õppinud juba enne 1940. aastat, mõned üsna vanad mehed — kuni 35-aastased. Oma jäljed oli jätnud ka fašistlik okupatsioon. Vahel tuli välja astuda vanade buršikkommete elustamise katsete vastu. Meenub üks episood. Sellised praegu tuntud ja lugupeetud seltsimehed nagu A. Kaalep ja E. Raud pidasid omal ajal ülikooli sööklas maha «kavli-duelli» — et rapiire ei olnud käepärast, siis valiti relvadeks kahvlid.»

Mis torkab silma, kui võrrelda tolleaegset lehte praegusega?

«Kõigepealt kujunduse kaasaegsus. Meie ajal polnud võimalik sellele mõelda. Üldse pöörati siis vormile vähe tähelepanu. Ei tohi unustada, et oli isikukultuse ajajärk. Tihti trükiti väga pikki ja igavaid artikleid.»

Mis rõõmustab praeguse lehe juures kõige rohkem?

«See, et iga aasta toob esile ikka uusi talente, uusi inimesi, kes mõne aja pärast juba suurde ellu astuvad.»

Intervjueeris T. TALLO

Komsomolikroonikat

Täna toimub ELKNÜ TRÜ Komitee büroo järjekordne töökoosolek. Kuulatakse ära ettekanne rahvaste sõpruse klubi tööst ja arutatakse ideoloogilise töö probleeme Kehakultuuriteaduskonnas.

MAA,

sa sündisid meie jaoks
ja meil on õigus nimetada sind
omaks.
Sa sündisid meie jaoks
ja igavene noorus käib sinuga
koos
sündimise otsatus ookeanis.
Su kallastel meenutatakse
tugevaid
ja lauldakse neist,
keda sa veel pole näinud
ega käima õpetanud.

Pidin ütlema hüvasti,
et minna su juurest:
ränk oli pöud mu ümber,
ja sina olid vaid maa...
Siis vaikides tagasi tulid,
et miski minus
ei räägiks sellest,
millest armastajate vahel
vaikitakse.

* *

Lähme merre jooksujalu,
lähme saama valut su,
lähme tundma naerust valu,
püüniseta püüdma kalu,
metsalt laulu kuulama.
Lähme ilma tuulama!
O! kui head on väiksed
lõkkesed,
oi kui head on vahel tõkkesed.
Tuuled tule paistel reas.
Minna läbi kastes rohu,
läbi kuu ja kasetohu
vana leitud laulu juurde...
Tunda kahju, tunda häbi,
näha ennast teiste läbi,
unustada halb ja hea.
Lüüa takti lainetele,
silitada kainetele!
Saapad, saapad, saapad jalast —
meretõus on ammu aland!

KINOSÕBRAD!

Esmaspäeval, 10. mail kell 19
on Vanemuise tänava õppehoone
suures auditoriumis kinotead-
lase I. Kosenkranuse viimane
loeng sellel õppeaastal sarjast
«Sissejuhatus kinokunsti». See-
kord käsitletakse nõukogude
kinokunsti kolmanda suure
meisteri Vsevolod Pudovkini elu
ja tööd. Loeng on illustreeritud
filmidega V. Pudovkini loomingu-
st.

TRÜ kinosõprade ring

RIIA FESTIVALILT

Aprillikuu lõpul korraldas Läti
Riiklik Ülikool oma traditsiooni-
lise luulefestivali, millest küla-
listena võtsid osa ka meie üli-
õpilased Ene Õunas, Ly Seppel
ja Udo Otsus.

Festivali tähtsamaks sündmu-
seks oli suur luuleõhtu, kus
kõrvuti ülikooli noorte autorite-
ga lugesid oma värse ka ülikoo-
li lõpetanud, juba nn. «vanad
luuletajad», ning külalised Vil-
niusest ja Tartust.

Need olid sisu- ja muljeterik-
kad luulepäevad.
Festivalikohtumised läti auto-
ritega aitasid osavõtnuul pisutki
täita seda lünka kirjanduse
tundmisel, mille tekitab keele-
barjäär.

Nüüd on meie ülikooli käes
kord külalisi kutsuda.

L. SEPPEL

«Nägemiseni tu-
leval aastal Tar-
tus!»

Klaasid klirisevad

Tuul on jälle siin
oma tuisupoegadega.
Mida ütlen lastele, kes küsivad,
milline sina oled?
Ma ei saa sind pidada magajaks,
kui tean, et õpetad teradele,
juurtele
ja putukatele lume all
sündimise ja elamise kunsti.

Kuid ma võin rääkida neile,
kes alles hakkavad mõistma
su armu ja karmust,
et sinust alguse saavad
kõik rõõmud ja mured
ja sinusse kaovad,
kui salv ükskord on täis saanud.
Tuhanded tuuled
nokivad su teri.

Tuhanded inimesed nimetavad
sind omaks,
kui nad sind kord on tunda
saanud.

* *

ARMASTUS

Kui ta on habras
nagu päikesekiir —
ütles, memm, mida peaksin siis
tegema?

Kui ta on roosina
õrn ja okkane —
kuidas hoolitsen tema eest siis?

Kui ta on helidest
nii nagu viiul —
palu, memm, et keeled ei
katkeks.

Kui ta on helmetest
imeväikestest —
kanda siis kardan neid.

Kui ta on meri,
sügav ja muutlik —
õpeta, kuidas pean hoidma end.

Kui ta on soovideist
nii nagu koit —
millal tuleb küll täitumine?

Ei tohi põletada kodusid.

Tuli ärgata millestki koledast
sel ööl. Katsusin otsida oma
pükse, kuid ma ei olnud veel
täiesti virgunud, ja ma pidin
minema välja aluspesus. Ees-
kojas ütles keegi: ei tohi põle-
tada kodusid. Siin olid mehed,
vintpüssid käes. Tuli minna,
paljajalu ja aluspesus, vastu
sügishommikut läbi mürkade
põõsaste küüni ootama. See oli
hõre küün, pooleldi heinu täis.

Oodati, ja kuivad heinad tor-
kisid siit-sealt.

Kostis plahvatus ja maja oli
vaid. Aknad purunesid ja tele-
fonipost läks pooleks, ja maja
oli peaaegu nagu me isegi —
poolalasti. Tuli minna õseks
teise tallu magama, ja hommi-
kul püksid laenata, et pääseda
koju, kus igal pool oli klaasi-
kilde. Ega siin olnud muud, kui
otsida klaasilõikajat, ja veel sam-
mal päeval sai kõik korda.

Hommikupoolikul tõusis tuul.
Telefoniposti ots koos traatidega
veeti teelt ära. Klaasikillud kor-
jati kokku. Tare laual lõigati
uued klaasid, aknaraamid avati
nurkadest, sest polnud kitti, ja
klaasid pandi endistesse uuere-
tesse. Aknad asetati kohale.

Mööda maad ja põõsaid, pilpa-
katuseid ja männioksi kohisev
ja kõrgemal sügispäeva sinist
õhku kandev tuul viis ära plah-
vatanud troitüli suitsu. Ega seda
suitsu tuulel palju viia ol-
nud. Aga õine akendeta alasti
maja ja maantee, mida mööda
mootorrattad ja autod ja saks-
lased kihutanud olid, sai puh-
taks nagu laupäeval pestud põ-
rand.

Aga elanikud ilka otsekui är-
kavad, kui klaasid klirisevad
endistes uures, ehkki võib jäl-
le rahunud plaanitseda uut telefo-
niposti ja kõike.

Soome keelest T. TAMME

P.-E. RUMMO

Vihmad mind on armastanud järjest

kohunud mu pääle paisvel kärjest,
miljon millel avanenud raku.
Arana ma tahan ära, pakku.
Vihmatraadid püsti-pinni kisti
okstraadist taradega risti.
Hele! tume! püherdavad lepad,
vasardavad lehti vihmasepad,
rõsket viskub sädemeteheleki
pelgupaika siia, kuusetelki.
Vihmasaapad käivad kraaviääril
pilvedesse ulatavil sääril.
Nõtkub, nõtkub peiduurka lävi,
vihmad näevad laest ja seintest läbi,
vihmad, kes mind armastanud järjest,
kohuvad mu pääle paisvel kärjest,
ja see hoovus kuue, särge, naha
rullib õlgadelt kui küünlavaha,

tõrkesõnad kõik, mis tõusmas suhu,
häälepaeltelt rahulikult uhub,
ulub ergustiku sullejoonist,
vere kannab kaasa kõigist soonist,
kihi järel kihi peseb luudelt,
nagu aastaringe pühiks puudelt,
ei tal ole ruttu, ei ta tüdi;
südamik jääb puust ja minust üdi.
Vihmad, kes mind armastanud järjest,
kohunud mu pääle paisvel kärjest,
uhtnud mind kui rädiorhket maaki,
harmnevad nüüd silmitsema saaki:
sääli, kus kuusk mu kohal hoidis käsi,
kõrgub alasti ta habras säsi;
samblal mõned helendavad jooned
nagu pidemeta kullasooned.

Adolf
Eichmann —
surma
raamatupidaja

Lugu ei saanud otsa,
Plaat keerles ja keerles ringi.
Otsustust inimsummast
ellu jäi saja ringis.

Täna seaks aitas siis.
Ja ta läks viiulit mängima.

Helid
paitasid nagu kuulekate inimeste
keeled
ja teenisid ausalt ning truult.

«Nii on vaja.
Sõdurit teenib kuul.

Sõda jääb sõjaks.
Ja sõjas ei lasta mööda.
Üht naist on vaja hellitada,
teist — vägistada.
Ja lapsi ei tohi segi ajada —
kellele on vaja saata nukke
ja kelle pead
peab labidaga otsast lõõma.»

43. aasta.
Saksa natsioon:
«Meie oma on kõrgeim
tsivilisatsioon!»

Tõlkinud L. SEPPEL

Paul-Eerik Rummo lõpetab sellel aastal ülikooli. Eks ole päris
tore, et seda asja võib teha juba Kirjanike Liidu liikmena. Kaks
kogu, üks näidend, lisaks veel täiesti arvestatav töö Henrik Vis-
napuu loomingust — seda pole sugugi vähe. Pärast lõpetamist
läheb noor poeet tööle teatrisse. Teatavasti oli see Paul-Eerik
Rummo enda soov. Pöördume tema poole mõne ebatõsise küsi-
musega.

Mis teid teatri poole tõmbab?

Teater on meeldiv ja isegi šarlataanne kunstiliik, viimast
küll vähem kui sellel sajandil sündinud kunstid kino ja tele-
visioon.

Üks pretensioonikat vastust eeldav küsimus: millisena kujut-
lete oma tulevast osa uuel töökohal?

Vastan pretensioonitult: ilmselt tuleb mul provintsiteatris
mängida tragikoomilist osa.

Kas kavatsete ka teistele osi kirjutada?

Raske öelda. Kui aega jääb.
Aga luule?

Neid kahte — luulet ja teatrit — on varemgi püütud siduda.
Viimane näide: Tartu luuleteater...

Milles on teie elu eesmärk?

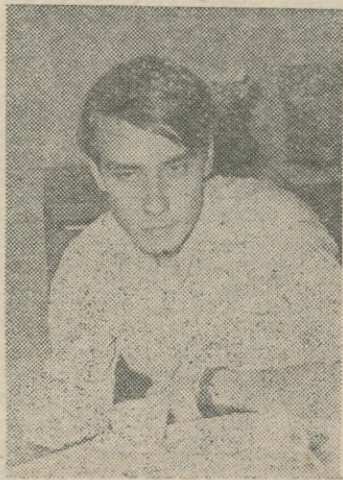
Hoian vastuse sellele küsimusele selleks ajaks, kui mind tul-
lakse intervjuerima «Noorte Hääle» juurest.

Võite veel midagi öelda?

Ei. Või õigemini öeldult — tahaksin seda teha luulendatud
kujul.

Palju edu!

Intervjueris MATI UNT

Suits
pööriööluhtadelt

siis peatusin
voorepealsel
maa ümberringi
madalatest tuledest ruske
suits pööriööluhtadelt
kasvab
kipitama
laugude vahele
see päike mis läks
marrastab veel
üht mu põske
aeg katkeb
hetk liubub rinnale
paljas ning rõske
see päike mis tuleb
marrastab juba
teist mu põske
suits pööriööluhtadelt
kasvab
kipitama
laugude vahele
amburi nool vihiseb üle kingu
kaksikud käivad mujal
ah
ööd seda lühikestki
on ainsa õõga
taibata raske
ning seda ahistki
madalatki
suitskattes
pööriöömaad

A. SUUMANI sarž

MÄRIS
ČAKLAIS

Sügisööl

Tunaeile kõõmned puistasid seemneid,
Eile lapsed üle mäe
Kandsid kollaseid päevalillepäid,
Kuid sel ööl
Tuli tuul laotama õue
Punaseid lehti.

Mida sa meile jutustad, öö?
Sahistab tuul meie teistki sügist nii nagu
esimest,

Ja isegi veri ühtmoodi kohiseb —
Ja meie mõtted, me jõgi ja kõrkjad.

Mida sa meile jutustad, öö?
Kõnele, kuhu läks rong,
Mis äsja karjatas jaamas,
Jutusta vahtraist,
Millelt kukuvad lehed kui kurbus.
Jutusta kõigest, mis voolab ja vahetub.
Ainult talvest ära veel jutusta, öö!
Räägitakse —
Lindudest, kes talveks jäävad,
Vaid iga kümnend jääb ellu.
Ära meile veel talvest jutusta, öö!

Läti keelest E. ÕUNAS

VÖISTLUSTÖÖD

(Algas 1. lk.)

«О ГЕОХИМИИ ГРАНИТОВ КРИСТАЛЛИЧЕСКОГО ФУНДАМЕНТА ЭСТОНСКОЙ ССР»,
JÜRI PLANHOF bioloogiaosakonna V kursusel töö eest «AEROIONISATSIOONI MÕJUST MIKROORGANISMIDELE»,
JÜRI TENSON bioloogiaosakonna V kursusel töö eest «RIIA LAHE KIRDEOSA FÜTOPLANKTON JA SELLE SESSONNE DÜNAAMIKA»,
TÖNIS VARDJA bioloogiaosakonna IV kursusel töö eest «MONINGAID KÜSIMUSI AROMAATSETE ÜHENDITE DÜNAAMIKAST JA BIOSÜNTEESIST OUNAPUU ÜHEAASTASTES VORSETES»,
EVA VISNAPUU geograafiaosakonna V kursusel töö eest «EESTI NSV SAAGIMISTÖÖTUSE PERSPEKTIIVSE ARENDAMISE JA PAIGUTAMISE PROBLEEME»,
JAAN TOOM bioloogiaosakonna VI kursusel töö eest «VETIKATE METABOLISMI TÜÜPIDEST SEOSE PIHMATÖÖTUSE JÄÄKIDE ASSIMILEERIMISEGA».

ÕIGUSTEADUSKOND

I koha said:

GUNNAR ALAKÜLA V kursusel töö eest «KOLHOOSIDE TSIVILASJAD TARTU RAJOOINI RAHVAKOHTU PRAKTIKA ANDMETEL»,
MAIMU-MARIE TREIVELD V kursusel töö eest «PSÜHHOLOOGIA TÄHTSUSEST LÄBIOTSIMISEL»,
JAAK KAARMA IV kursusel töö eest «KOLONIAALSÜSTEEMI LKVIDEERIMINE JA RAHVUSVAHELINE ÕIGUS»,

TÖNU KADARI I kursusel töö eest «1866. a. BALTI KU-BERMANGUDE MAAKOGUKONDADE SEADUS»,
EVALD VETS VI kursusel töö eest «AMETIÜHINGU KÄITIS JA KOHALIKE KOMITEEDE OSA TÖÖSEADUSANDLUSE EESKIRJADE TÄITMISE ÜLE KONTROLI TEOSTAMISEL».

II koha said:

EVI HANSUMÄE III kursusel töö eest «ASJADE KOHTULIKU ARUTAMISE EDASILÜKKAMISE PÕHJUSED TARTU LINNA RAHVAKOHTU PRAKTIKAS»,
OLEV PILLAK III kursusel töö eest «ALAEALISTE KAITSE NSV LIIUDUS».

POLIITILISE ÕKONOOMIA RING

I koha said:

VALLI PRANGEL Majandusteaduskonna I kursusel (mst.) töö eest «TOOTLIKE PÕHIFONDIIDE JA TÖÖAJA KASUTAMISE EFEKTIIVSUSEST TARTU ROJOONI TÖÖTUSETTEVÕTETES»,
AINO URVA Majandusteaduskonna II kursusel (mst.) töö eest «TÖÖVILJAKUS TARTU KAUBANDUSVALITSUSE ÜHISKONDLIKU TOITLUSTAMISE ETTEVÕTETES».

III koha said:

ANU-REET HANSO ja ÜLLI MADI Majandusteaduskonna II kursusel (mst.) töö eest «TEHASE «VOIT» TOODANGU KVALITEEDI TEHNILIS-MAJANDUSLIK ISELOOM»,
LINDA UBOAED majandusteaduskonna III kursusel töö eest «MÕNINGAID KOLHOOSITÖÖTAMISE KREDITEERIMISE PROBLEEME».

Nendest, kelle šefideks me oleme

Kui Tartus Röpina—Petseri bussi istun, on meel veidi murelik. Kus küll peaks Põlva rajooni Maksim Gorki nimeline kolhoos asuma ja kuidas seal suhtutakse kevade tulekuga ülesärganud šeffi? Mõõda vilksatavad Luunja, Ahja, Mooste, lõpuks Jämsi mõisa. Õnneks on bussipeatuse lähedal maja. Koputan ja astun sisse. Lahke pererahvas seletab, et selline kolhoos on siin tõepoolest olemas. Tee keskuse juurde minevat otse kuivuse juurest mõõda. Kui veidi abitult agarale teedjuhatavale tüdrukakesele otsa vaatan, seletab vanaema, et võib ka kaupluse kaudu ringi minna, seal tee laiem ja selgem. Tänan nõuangete eest, heidan pilgu nurgas olevale televiisorile ja sammun edasi. Teeäärseid orasepõllud on küll veidi kahvatud, kaugemal aga mürisevad traktorid, on näha äsja kultiveeritud põlde. Kolhoosnike elumajad on korralikud, õued-aiad taradega ümbritsetud. Ainult imelik — taludest teeradasid suurele teele peaaegu ei välju. Ka kauplusel pole tee poole ühtegi akent ega ust, kõik aknad vaatavad metsa poole.

Keskus nagu keskus ikka, põlütöomasinad ümberringi reas, töökojast aga kostab kilkse ja kõlke. Kui kontoris astun, tunnen heameelt kohalejõudmise üle. Juhtun kokku zootehnikuga ja arvestajatega, vestlen rahvamaja juhatajaga.

Ah, et millega siis šeff võiks meid abistada? Eks ikka tarkusega. Teil ju kõik koolitatud rahvas, meil aga pole ühtegi kõrgema haridusega spetsialisti. Oleme väga huvitatud mitmesugustest loengutest, filosoofiast näiteks. Omapead saab küll juureldud nii dualismi, individuaalismi või mis ta oli, arengu ja hüpete üle, tahaks aga ka teiste, targemate inimeste suust midagi kuulda. Mõni sõna ateismist kulaks ka marjaks ära. Ja ega keeleteadlaste abist ka ära ei ütleks. Meil kolhoosis oma naisansambel, aga nootidele ja tekstidele ei pääse kuidagi ligi. Saadi siis tuttavate kaudu mõnede uuemate rootsi laulude noote ja tekste.

Nootidest saime jagu, aga sõnadega on asi üsna täbar. Keegi hea inimene Kiidjärve kandist lubas küll tõlkida, aga suri ära enne, kui ümber panna jõudis. Üks naaberajooni loomatõhter kohenaas sus omalt poolt mõned salmid, aga enamjagu ootab ikka veel tõlkijat.

Suure heameelega kuulaksime kibe-kiire kevadise ajal ka teie laule ja ütlemisi, meil pole ju siis aega nendele õppimiseks. Ooperit te meile küll vist koju tuua ei saa, aga kui «Vanemuise» mängukava teada oleks, võtaksime kätte ka tuleksime Tartu kasvõi «Mihklit ja Marit» vaatama või «Fausti» üle juurdlema.

Tuppa astunud agronoom kuulatab veidi jutuaajamist, siis aga lisab, et ega heinaajal ka noortest töökätest ära ei ütleks.

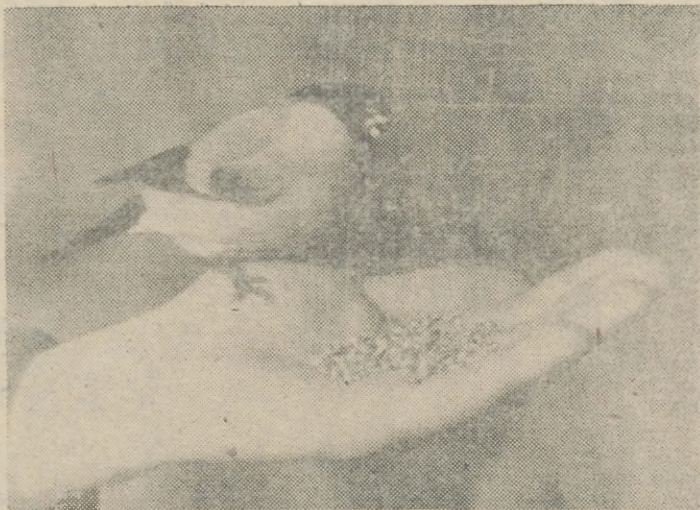
Sporti tehakse meil ka, on jooksjaid ja kettahetjaid, ega midagi selle vastu ei oleks, kui saaks pärisportlastelt mõne nõksu teada, kuidas kaugemale ja kiiremini jõuda.

Ja kui linna tagasi lähete, kuulake järele, kas kaugõppesse astujaile ka konsultatsioone on võimalik saada, kord nädalas võiks töö kõrvalt ikka ära rääkida. Nüüd ju pääseb kolhoosist kergemini välja. Sügisel valmis uus tee, bussipeatuseni on umbes kilomeeter. Hiljaaegu oli küll nii, et traktor pidid autosid 5 km pori mõõda teele vedama ja jäi siis sinna nende tagasitulekut ootama, omal jalal naljalt läbi ei pääsenud.

Nii me siis vestlesime ja märkasime ootamatult, et bussituleku aeg on kätte jõudnud.

Uut teed mõõda sammudes mõistan, miks aknad ja ukseid on valele poolele. Lai ja sirge tee on ju alles tulius, inimesed ja hooned aga kaua aega harjunud teisale vaatama. Kuid näib, nagu pööraksid nad end juba veidi heleda teelindi poole. Ja tore oleks, kui meie, nende «õpetatud šefid», saaksime pisut sel- lele kaasa aidata.

H. MOORITS

Autasu vaprase eest.

ROTAPRINDILT ILMUSID

Uut teatmekirjandust Teaduslikus Raamatukogus.

Печать Первого Интернационала и Парижской Коммуны Сводный каталог изданий, хранящихся в библиотеках СССР. Часть 1. Официальные издания Генерального Совета, конгрессов, конференций, местных секций. Периодика Первого Интернационала. Москва 1964. VIII, 255 lk.

Годы великих свершений (1953—1963). Советский народ строит коммунизм. Москва 1964. 184 lk.

Справочник активиста партийно-государственного контроля. (В помощь председателю комитетов партгосконтроля, группам и постам содействия, работникам штабов и отрядов «Комсомольского прожектора»). Кишинев 1964. 124 lk.

В. А. Мануйлов. Летопись жизни и творчества М. Ю. Лермонтова. Москва—Ленинград 1964. 193 lk.

Э. Хэмп. Словарь американской лингвистической терминологии. Москва 1964. 264 lk.

Н. Жагомägi. Kirjandust filmi-amatöörile. Annoteeritud soovitusnimestik. Tallinn 1964. 14 lk.

K. Kross. Maaparandus. Kirjanduse annoteeritud soovitusnimestik. Tallinn 1964. 45 lk.

Philosophisches Wörterbuch. Leipzig 1964. 634 lk.

Wörterbuch der deutschen Aussprache. Leipzig 1964. 455 lk.

Handbuch der Deutschen Demokratischen Republik. Leipzig 1964. 910 lk.

Wörterbuch der Medizin. Berlin 1964 1087 lk.

Onne!
Onne!
Onne!

MARET ROOTS
JAAN PÄRNAT

Spordiarstide IV kursuse.

***

HILLE ja ENN!

Õnnemerel tõusulaineid,
muremerel mõõnaaegu

Soovivad kaubandusharu
II kursuse
ja
rahandusharu II kursuse

***

TEADAANNE

Teisipäeval, 11. mail kell 18 on Teaduslikus Raamatukogus lugemise konverentsi teemal «Matemaatika ja humanitaarteadused». Sissejuhatavalt räägib dots. I. Kull.

KEVADVÄSIMUS

Ees on tegevusrohke suvi

Kuigi kevad on üliõpilasele raskeim aasta-aeg, ei ole konspektide ja raamatute võim sugugi nii järgitu nagu mõnel pool arvatakse. Kesköötuund Toome- mäel muutub üha elavamaks ja ka tuupimisest vintsutatud vaim ergutab end vahetevahel värske- te ideedega. Aina sagedamini pöörduakse komsomolkomitee poole küsimusega — milliseks kujuneb meie tanavune üliõpilassuvi?

Võime juba julgesti vastata — suvi tuleb teguderohke. Erinevalt eelmistest aastatest jääb sel aastal meie põhiline loogijõud Tartusse. Iakame ehitama ise- endile. Juulis ja augustis peavad kiiresti kerkima uue ühiselamu, arvutuskese ja mitmete teiste ülikooli uusehituste seinad. Plaanis on ka veesportdibaasi valjaehitamise lõpuleviimine. Ülesanded on suured, meil loo- detakse palju ning on selge, et ka tanavu tuleb meil Tartu Riikliku Ülikooli suvetööde autoriteeti kõrgel hoida.

Ühiselamu ja teiste ülikooli hoonete ehitamine toimub kahes vahetuses — 1. juulist 31. juulini ja 2. augustist 28. augustini.

Et tööd veesportdibaasi ehitusel toimuvad ühiskondlikus korras, siis kestab üliõpilaste-ehitajate vahetus siin 1. juulist kuni 17. juulini.

Rohkem kui kunagi varem saadab TRÜ sel aastal välja sov- hoosi- ja kolhoosirühmi põllu- majanduslikele, maaparandus- ja ehitustöödele. Populaarseima- teks neist on siiani olnud Tartu tudengitele hästi tuttavad Tori näidissovhoos Pärnu rajoonis ja Sinialliku maaparandusjaam Viljandi rajoonis. Tori sovhoosi siirdub meil tööle kaks 30-liik- melist ja Siniallikule kaks 25- liikmelist rühma.

Abiväge TRÜ-st ootavad Val- ga rajoonis asuvad Keeni, Laat-

SÕPRUSFESTIVAL

Daugavpils Pedagoogiline Ins- tituut pani aluse toredale tra- ditsioonile — korraldada rah- vaste sõpruse festivale. Külalisi saabus igast liiduvabariigist. Esi- neti suurel sõpruskontserdil. 1. mail mindi koos demonst- ratsioonile, tutvuti vana Dau- gavpils kindlusega (mille asuta- misajaks loetakse a. 1275), vaa- deldi linna ümbrust. Palju hu- vitavat nähti ka linna koduloo- museumis.

Meeldejäädavaks kujunes viima- se festivalipäeva õhtu üliõpilas- te kohvikus «Romantik».

Kõikide kohtumiste initsiaa- toriks oli instituudi RSK, mis tegutseb alles novembrikuust saadik. Sellele vaatamata on RSK-l laialdane sõprusringkond. On isegi oma klubiruum, mis on kaunit sisustatud. Kas meiega ei võiks siit eeskuju võtta?

T. ALLA

re, Hummul ja Otepää sovhoosid, sovhoos «Kommunist» ning kolhoosid — «Tulevik», «Võit», Ljahhovi-nimeline, Järvesalu ja Nõuni.

Meie töökätest on väga huvi- tatud ka paljud majandid Tar- tu, Viljandi ja Võru rajoonist, kuid nende kolhoosi- ja sov- hoositöötamise valitsuste taotlu- sed konkreetsete majandite kau- pa pole veel ELKNÜ TRÜ Komitee suvetööde staabini jõudnud.

Avaldused osavõtuks suvetöö- dest teatud objektile või teatud majandis tuleb esitada kursuste kaup osakonna komsomoli- büroo sekretäriale, kes 15. maiks esitab kogu osakonna avaldused komsomolkomiteesse suvetööde staabile. Oma avaldustes märki- ge tingimata ära ehituseriala omamine ja varasem osavõtt suvetöödest.

Lõplikult komplekteerib suve- tööde rühmad üliõpilaskoosseis staap. Kui üksikutele objektidele laekub rohkem avaldusi, kui on tegelik tööjõu nõudmine, lähtu- take rühma komplekteerimisel avalduste laekumise ajast, eel- miste suvetööde osavõtust ja vastava eriala omamisest.

Igati tuleb ELKNÜ TRÜ Komitee suvetööde staap vastu neile kursustele ja rühmadele, kes iseseisvalt on kokku leppi- nud suviseks töötamiseks ma- jandites väljaspool Eesti NSV piire. Nii näiteks siirduvad Ma- jandusteaduskonna II ja III kursuse üliõpilased juuli- ja augustikuuks tööle Abhaasi ANSV Gagra rajooni «Družba» kolhoosi.

Täpsema informatsiooni saa- miseks suvetööde kohta pöörduge oma osakonna komsomolibüroo- sekretäri või komsomolkomite- tesse suvetööde staabiilema Arved Allemanni poole.

ELKNÜ TRÜ Komitee suve- tööde staap

ALGAVAD ÜLDPROOVID

Tartu spordimängudel esine- vad ühise kavaga TRÜ ja EPA üliõpilased. Kava järjekord on selgeks õpitud ja paaril korral tehtud ka ühiseid proove saali- tingimustes. Nüüd on käes aeg kontrollida harjutuste soorita- mise ladusust staadionimurul. Selleks toimuvad kaks üldproovi Tamme staadionil ja peaproov TRÜ staadionil.

Proovide ajad:
12. MAIL KELL 15—17
17. MAIL KELL 15—17
TAMME STAADIONIL

Koguneda 10 minutit varem!
20. mail on PEAPROOV. Ko- guneda kell 18 Mitsurini tn. 37. Võimlast liigutakse esinemis- rivistuses TRÜ staadionile.

Tänase ajalehenumbri kujun- dasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased E. Liimeon ja M. Unt.

Toimetaja: J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тар- гуский государственный университет»). г. Tartu Эстонской ССР Орган Тар- туского государственного университета. Hars Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartu Ülikooli 17/19 Üksik- numbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3771. MB 02955

Lõppes teine voor

10. mail lõppes TRÜ ametiühingu klubi poolt korraldatud sõnakunstnike konkursi teine voor, mille eesmärgiks oli selgitada parematest paremad sõnakunstnikud.

Zürri lõppotsusega tunnistati paremateks deklamaatoriteks Anu Haldre, Tea Kuld ja Ave Alavainu. Tublisti esinesid ka R. Neimar, A. Taalveld, M. Roop jt. Võrreldes varasemate konkurssidega oli seekord esinejate tase tunduvalt kõrgem. Ei tahaks uskuda, et siia olid juhuslikult kokku sattunud andekad ja võimekad inimesed. Küllap on siin suur osa kaasa rääkida ka sõnakunstiringil. Enamik osavõtjaid oli selle liikmed. Ringi juhendaja Eesti NSV rahvakunstnik Ellen Liiger on oma hoolealustega tublit tööd teinud.

Konkursi käigus tekkis mõte, et ülikooli noored sõnakunstnikud võiksid sisustada ka iseseisva luuleõhtu. Millal ja missuguses vormis seda teha, sellele peaks mõtlema siis, kui kibekiired kevadpäevad ja eksamitepalavus on möödas. Seniks aga — «kivi kotti».

G. REMMEL

Agitbrigaadi kontsert

Bioloogia-Geograafiateaduskonna agitbrigaad pidi kontserdi andma Põlva rajooni «Aurora» kolhoosis. Kui kontserdipäev oli õige lähedale jõudnud, selgus, et brigaadi pidi moodustama põhiliselt bioloogiasakonna I kursuse, sest teised kursused ei leidnud ilmselt maarahva jaoks aega. Abiväge saime ainult geoloogiaosakonna I kursusest. Juho Kirsi ja Rein Sinisalu olid meie brigaadile väga tublideks abilisteks. Viimasel minutil tuli meile appi veel kolmaski mees — geograafiaosakonna II kursusest. Aitäh Sulie, Toivo Seer!

Laupäeva õhtul oligi meie brigaadi kuueteistkümmel liikmel aeg oma šeflusaluste ette astuda. Toredad, väga toredad olid «Aurora» inimesed. Meid võeti vastu kui paremaid sõpru.

Ajasime pisut juttu nende toreda klubijuhataja Artur Tillmanniga. Ta oli meie kontserdiga rahul ja me leppisime kokku, et kunagi anname ühise kontserdi kolhoosiklubi isetegevustest.

Kui vähegi võimalik, proovime edaspidi põllulgi kaasa lüüa.

E. NAPIITS

TRÜ majutamiskomisjonis

17. mail kogunesid teaduskondade majutamiskomisjonide esimehed, teaduskondade dekaanid, administratsiooni ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad TRÜ majutamiskomisjoni istungile. TRÜ õppeprorektor sm. Püss tegi teatavaks teaduskondade kohtade arvu ühiselamutes. Oma ettepanekud esitasid kevadiseks üliõpilaste majutamiseks teaduskondade majutamiskomisjonide esimehed, ühiskondlike organisatsioonide esindajad ja vastavate

Teaduskond	Tiigi 78/80	Tiigi 14	Pälsoni 23	Pälsoni 14	Elva	Peedu	Kärevere	Kukulin
1. Ajaloo-Keele-teaduskond	225	125	33	77	30	18	20	—
2. Arstiteaduskond	303	190	—	106	30	—	10	20
3. Füüsika-Matemaatikateaduskond	58	21	220	179	40	—	—	20
4. Bioloogia-Geograafiateaduskond	—	15	147	34	—	—	—	20
5. Kehakultuuriteaduskond	32	4	—	18	—	—	—	10
6. Õigus-Majandusteaduskond	59	59	—	52	20	—	—	10

Bioloogia-Geograafiateaduskonnal on veel 20 kohta Kvissen-talis, Kehakultuuriteaduskonnal 5 kohta.

Kommunistlik noor, kontrolli

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU - komitee ja ametiühingukomitee häälekanaja

Nr. 15 (625) Reedel, 21. mail 1965 XVIII aastakäik

Komsomolitöö on tähtis ja vajalik

«Komsomol on meie ülikoolis suur jõud,» ütles ülikooli hiljuti lõppenud komsomoliorganisatsiooni XIII konverentsil rektor F. Klement.

See on tõsi. Üha rohkem paneb komsomol igal pool käed külge, üha sagedamini ütleb seka oma printsipiaalse sõna.

ELKNU TRÜ Komitee juurde on moodustatud ideoloogilise töö sektor, õppesektor, ühiselamusektor ja šeflustöö sektor ning spordisektor. Nendele alluvad kõikidest teaduskondadest ja osakondadest vastavate sektorite esin-dajad, kes on kursis oma üliõpilaste töö- ja elutingimustega, nende päevamuredega.

Komsomoligruppides arutavad üliõpilased ise, kes nende hulgast on väärt paremaid ühiselamukohti ja esitavad oma otsuse üliõpilaste pingerea kujul komsomolikomitee ühiselamusektori-le, kes arvestab seda kohtade määramisel ühiselamusesse. Iga õppeaasta lõpul annab komsomoligrupp objektiivse iseloomustuse iga oma liikme töö kohta sellel õppeaastal, ülikooliaja lõpul aga saab iga kommunistlik noor komsomolikomiteelt tulevasse töökohta kaasa mitte üld-ühiselamute komandandid.

Seoses Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaste halva käitumisega Tiigi tn. 14 ühiselamus vähendati nendele esialgselt planeeritud kohtade arvu selles ühiselamuses.

Ühiselamutesse majutamise edasine käik on järgmine: kohad jagatakse osakondadele ja osakondades jagatakse juba vastavalt kursustele, olenevalt nende töösse- ja ellusuhtumisest. Otse-selt lasub majutamiskomisjonil materjalide ettevalmistus komsomoliosakonna büroode ühiselamusektoritel ja sekretäridel. Nemad peavad komandantide käest küsima juba konkreetsed toad, mis on vastavale teaduskonnale eraldatud ühiselamutes. Töö hõlbustamiseks tuleb Arsti-, Ajaloo-Keele- ja Füüsika-Matemaatikateaduskonnas luua ühtsed komsomoli ettevalmistuskomisjo-nid majanduskomisjonidele, kuhu kuuluksid kõigi nende osakonda-de komsomolibüroode ühiselamute sektorid. Kevadise majutamise küsimusi arutatakse TRÜ komsomolikomitees 24. mail algusega kell 16 ühiselamute sektori koosolekul, millest osavõtt on osakondade-teaduskondade sektori-ritel kohustuslik. Arutluse käi-gus selgitatakse, missugust reaals-et abi saab anda komsomol ma-jutamiskomisjonile ja kuidas seda abi rakendada.

Eeloleval 1965/66. õ.-a. hakka-vad TRÜ üliõpilased elama järg-mistes ühiselamutes:

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Õppekirjanduse soetamisest

Möödunud kümmekonna aasta jooksul on Tartu Riiklikus Üli-koolis saavutatud olulist edu õpi-kute ja õppevahendite väljaand-mises, kusjuures mõnekümne trüki ilmunud õpiku kõrval täht-sat osa on etendanud rotaprindi-väljaanded. Et üliõpilaste, eriti kaugõppijate varustamisel õppe-kirjandusega siiski veel lünki esineb, kohustas TRÜ nõukogu oma otsuses 27. novembrist 1964 kateedreid koostama kolme aasta (1965—1967) perspektiivplaani, mis suunaks õppejõudude tööd. Otsuse kohaselt tuli teaduskon-dade metoodilistel komisjonidel kontrollida kateedrite tööd selles osas ja esitada materjalid TRÜ metoodilise nõukogu õppemater-jalide kirjastamise sektsioonile 1. jaanuariks 1965. Kahjuks peab konstateerima, et niihästi kateed-rid kui metoodilised komisjonid on suhtunud nõukogu otsuse täit-misse kaunis loiult, mistõttu õp-pematerjalide kirjastamise sekt-sioon ei suutnud määratud täht-ajaks (1. märtsiks 1965) lõpule viia perspektiivplaani koostamist kogu ülikooli ulatuses. Valmisid ainult 1965. ja 1966. aasta rota-prindi-väljaannete plaanid, kuna 1967. aasta plaan on senini poo-leli. Sektsioonil puudub ka üle-vaade selle kohta, kuivõrd on kateedrid plaani koostamisel rahuldanud eeskätt kaugõppe-üliõpilaste vajadusi. Seepärast pöördub sektsioon siinkohal tea-duskondade metoodiliste komis-jonide poole tungiva sooviga veel enne käesoleva õppeaasta lõppu selgitada üksikasjaliselt, missu-gustes õppedistsipliinides kaug-

õppe-üliõpilased veel vajavad õpi-kuid või õppevahendeid, ja kui nende avaldamine pole ette näh-tud 1965. ja 1966. a. plaanis, pai-gutada need 1967. a. perspektiiv-plaani. On ju selge, et kui õppe-jõud mõnda kursust on lugenud rea aastate jooksul, siis on ta suuteline koostama sellelt alalt ka õppevahendit. Tarbe korral tuleks õppevahendi koostami-seks võimalusi leida muu teadus-liku töö arvel, nagu juhitakse ka nõukogu otsuses sellele tähelepa-nu. Igatahes on õppekirjanduse soetamine kujunenud esmajärgu-lise tähtsusega ülesandeks, mille täitmisele kaasa aidata peaks ole-ma iga õppejõu aukohus.

Rotaprindi-väljaannete täien-datud plaan 1965. aastaks on kin-nitatud. Kateedritel ja metoodi-listel komisjonidel tuleks jälgida plaani täitmist kvartalite viisi, et käsikirjad laekuksid õigeaegselt. Samuti on tarvis aegsasti asuda 1966. a. plaanis ettenähtud õpiku-te ja õppevahendite koostamisele, sest 1966. a. I kvartalis avaldata-vate õppematerjalide käsikirjad peavad valmima käesoleva aasta lõpuks.

TRÜ nõukogu otsus 27. no-vembrist 1964 esitab kateedreile veel muidki nõudeid üliõpilaste varustamise alal õppekirjanduse-ga. Tuleb loota, et kateedrites (kus seda veel seni pole tehtud) põhjalikult analüüsitakse otsust ja tehakse sellest tarvilikud jä-reldused edasise töös.

R. KLEIS,

TRÜ metoodilise nõukogu õppe-materjalide kirjastamise sektsiooni esimees

Kahekordne pidupäev

9. mail, üsna varsti pärast võidupühademonstratsiooni, hak-kas Burdenko tn. 24. asuva maja juurde kogunema ülikooli rah-vast, kaasas pisipoisid ja -tüdrukud. Näod olid kõigil kangesti rõõmsad ja pidulikud. Peale rongkäigulevuse ja toreda kevadpäeva oli selleks ka muud põhjust — siin avati ülikooli laste-aed.

Mudilased uudistavad esialgu veel võõrast ümbrust. Vanemad vaatavad aga värskest värvitud maja päris peremehepilguga, on nad kõik ju siin nõu ja jõuga abiks olnud ning siin-seal tuleb veel edaspidigi käed külge pan-na.

Avatseremoonial ei hakata pik-ki kõnesid pidama — tehtud töö räägib ise enda eest. Ja need, kelle jaoks see maja on, ei läbe-gi enam kaua trepi ees oodata. Oeldakse kiidusõnu, antakse au-kirjad ja lilled neile, kellele kõi-ge rohkem ollakse tänu võlgu. Rektor F. Klement lõikab läbi lindi ja ametiühingukomitee esi-mees K. Indre palub külalisi majja astuda.

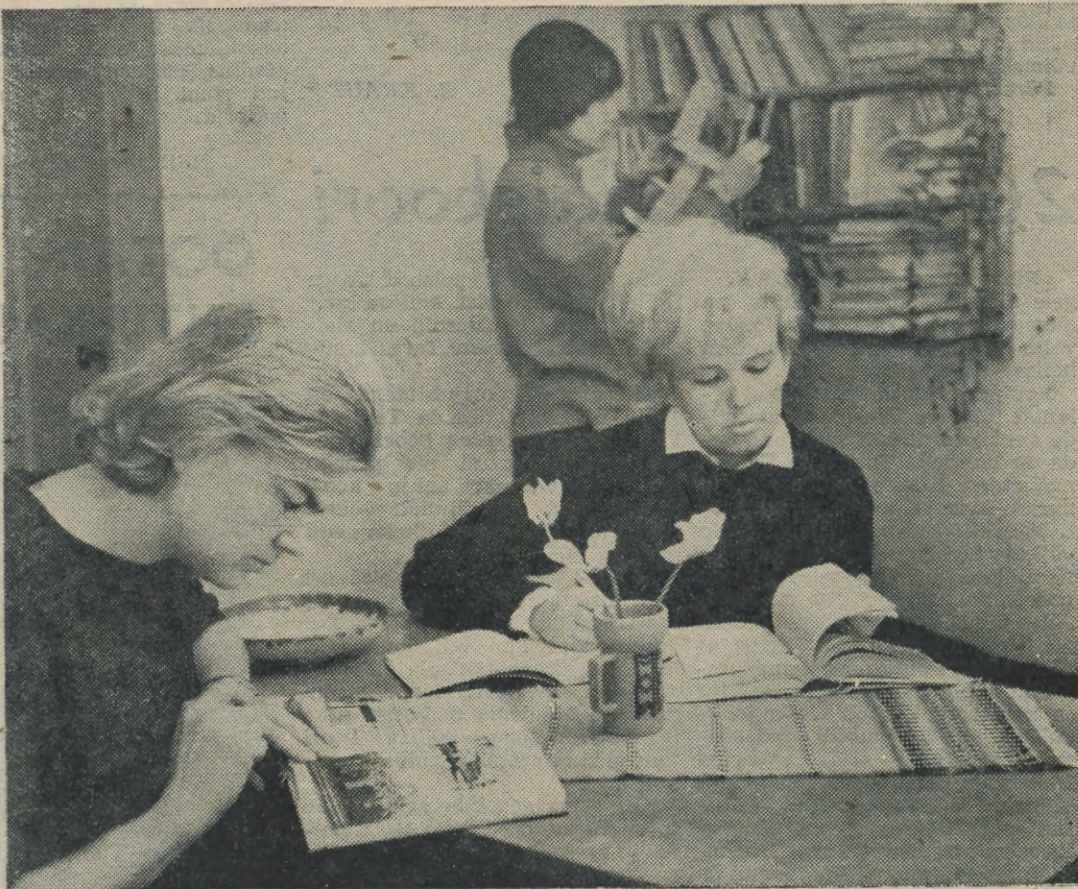
Kogunetakse muusikatuppa, kus ülikooli lastering annab väikese kontserdi. Pärast kontserti tutvutakse lasteaiaruumidega. Toad on valgusküllased ja maitsekates värvitoonides. Uudistatakse seina seest väljatõmmatavaid voodeid, vaadatakse mänguasju. Paistab, et kõigega võib rahule jääda. 54 tulevase peremehel, nende emadel-isadel ja vanaemadel ei peaks nurisemiseks põhjust ole-ma. Linna täitevkomitee aseesi-mees J. Lott ütles, et ülikooli laste-aed on küll väike, kuid see-eest toredaim Tartus.

T. TALLO

Tulge vaatama!

20.—25. maini on iga päev kella 12—18-ni TRÜ kodunduse ka-binetis välja pandud sel õppe-aastal valminud tööd: rüüju- ja silletehnikas vaibad, linikud, silmkoosesemed, üliõpilaste enda valmistatud kleidid, pluusid, põl-led jne.

ÜHISELAMUS

UUTE ÜLIOPILASTE VASTUVÕTUTINGIMUSED

Tänavu võtab Tartu Riiklik Ülikool vastu statsionaarseid üliõpilasi järgmistele erialadele:

AJALOO-KEELETEADUSKONNAS:

- eesti keel ja kirjandus
- vene keel ja kirjandus (vajalik eesti ja vere keele praktiline tundmine)
- romaani ja germaani keeled ning kirjandus
- ajalugu

ARSTITEADUSKONNAS:

- ravi (ka vene õppekeelega)
- stomatoloogia
- farmaatsia
- spordimeditsiin (ainult vene õppekeelega)

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAS:

- bioloogia
- geograafia

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAS:

- matemaatika (ka vene õppekeelega)
- füüsika (ka vene õppekeelega)
- keemia
- matemaatika-füüsika (pedagoogiline haru)

KEHAKULTUURITEADUSKONNAS:

- kehakultuur ja sport

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAS:

- õigusteadus
- kaubatundmine
- rahandus ja krediit

Statsionaarsesse osakonda astujad peavad sooritama JÄRGMISED EKSAMID (* on märgitud profileerivad ained):

- a) füüsika, füüsika-matemaatika (pedagoogiline haru) alal:
1) füüsika* (suuline), 2) matemaatika* (kirjalik ja suuline), 3) keemia (suuline), 4 eesti (vene) keel ja kirjandus (kirjand);
- b) matemaatika alal:
1) matemaatika* (suuline ja kirjalik), 2) füüsika* (suuline), 3) eesti (vene) keel ja kirjandus (kirjand);
- c) keemia ja kaubatundmise alal:
1) keemia* (suuline), matemaatika* (suuline), 3) füüsika* (suuline), 4) eesti keel ja kirjandus (kirjand);
- d) ravi, stomatoloogia, farmaatsia, spordimeditsiini, bioloogia, kehakultuuri ja spordi alal:
1) keemia* (suuline), 2) füüsika* (suuline) 3) eesti (vene) keel ja kirjandus (kirjand);
kehakultuuri ja spordi ning spordimeditsiini alale astujad teevad täiendavalt eksami erialal;
- e) ajaloo ja õigusteaduse alal:
1) eesti keel ja kirjandus* (kirjand ja suuline), 2) NSV Liidu ajalugu* (suuline);
- f) eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, romaani ja germaani keelte erialal:
1) eesti (vene) keel ja kirjandus* (kirjand ja suuline), 2) võõrkeel* (suuline), 3) NSV Liidu ajalugu (suuline);
- g) geograafia, rahanduse ja krediidi alal:
1) matemaatika* (kirjalik ja suuline), 2) geograafia* (suuline), 3) eesti keel ja kirjandus (kirjand).

Märkus. Isikud, kes on keskkooli lõpetanud kuld- või hõbemedaliga või on kesk-eriõppeasutuse lõpetamisel saanud diplomi kiitusega, peavad sisseastumiseksamid tegema ainult ühes profileerivas aines, mis määratakse kindlaks õppeasutuse poolt. Teinud eksami selles aines hindale «väga hea», vabastatakse sisseastuja järgnevatest eksamitest, hinde «hea» või «rahuldav» puhul tuleb anda eksamid kõigis nõutavais aineis.

Sisseastumiseksamid toimuvad 1.—20. augustini.

AVALDUSI ÜLIKOOLI ASTUMISEKS võetakse vastu 20. juunist kuni 31. juulini. Avaldus tuleb esitada Tartu Riikliku Ülikooli rektori nimele, ära näidata valitav teaduskond ja eriala.

Avaldusele tuleb lisada:

- 1) iseloomustus ülikooli astumiseks,
- 2) keskharidust tõendav dokument (originaal + lihtärakiri),
- 3) elulookirjeldus,
- 4) meditsiiniline tõend (vorm nr. 286),
- 5) 4 päevapilti 3×4 cm, ilma peakatteta,
- 6) pass ja sõjaväepilet (kutsealustel arvelevõtmise tunnistus) esitatakse isiklikult.

Isikud, kel on kaheaastane tööstaaž, peavad koos nimetatud dokumentidega esitama asutuse või ettevõtte juhataja poolt tõestatud väljavõtte tööraamatust (kolhooside liikmed esitavad kolhoosi juhatusel poolt tõestatud väljavõtte kolhoosniku tööraamatust, kus on näidatud kolhoosis kehtestatud tööpäevade miinimumi täitmine iga kalendriaasta kohta eraldi).

Viimast aastat teenivad sõdurid, madrused, seersandid ja vanemad, kes soovivad astuda ülikooli statsionaarsesse osakonda, peavad koos ülalootetud dokumentidega esitama väeosa komandöri nõusoleku puhkuse võimaldamise kohta sisseastumiseksamite tegemiseks.

Tööstaaži arvutatakse seisuga 1. september 1965.

Isikuil, kes suunatakse õppima ettevõtte poolt, peab olema vähemalt kaheaastane tööstaaž. Neil tuleb esitada täiendavalt kindlaksmääratud vormis suunamiskiri.

Statsionaarseteks üliõpilasteks vastuvõtt toimub ülikooli rektori poolt eraldatud kohtade arvu piires proportsionaalselt avalduste arvule, mis on esitatud vähemalt kaheaastase praktilise töö staažiga ja staažita isikutelt. Vähemalt kaheaastane teenistus sõjaväes loetakse demobiliseeritud sõjaväelastel võrdseks kaheaastase praktilise töö staažiga.

Esimeses järjekorras võetakse vastu tootmistöö eesrindlasi, kellel on vähemalt kaheaastane praktilise töö staaž, kõige paremini ettevalmistatud ja andekamaid, keda tööstusettevõtted ja teised organisatsioonid on suunanud kõrgematesse õppeasutustesse tootmistöö katkestamisega vastavalt NSVL Ministrite Nõukogu määrusele nr. 1099 18. IX 1959. a. ja esitavad kindla vormikohase suunamiskirja. Neil juhtudel, kui tööstaažiga või staažita sisseastujail on profileerivates ainetes sisseastumiseksamil võrdne arv palle, eelistatakse kaheaastase praktilise töö staažiga isikuid.

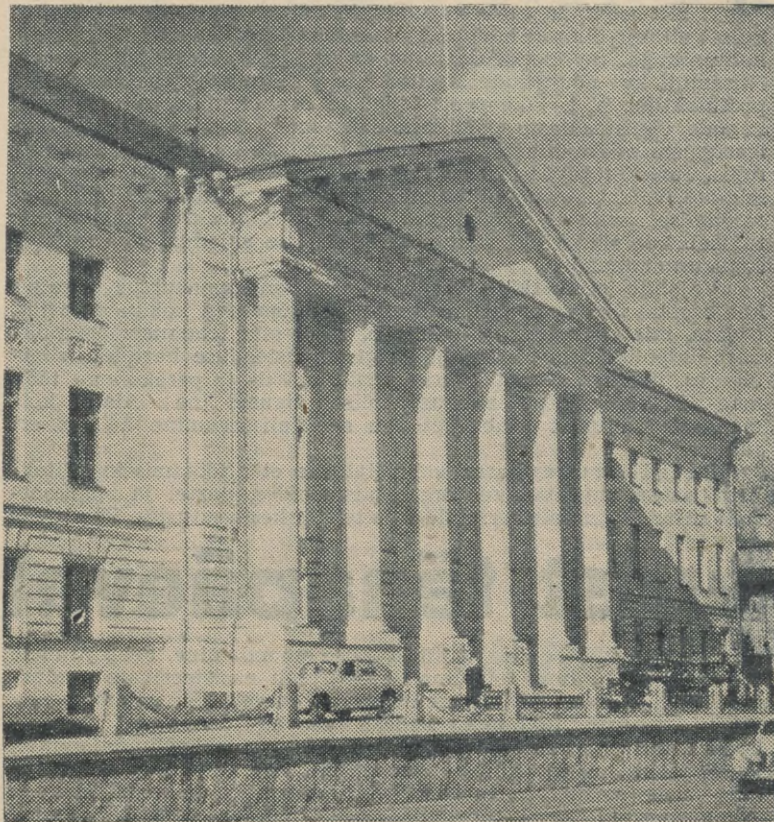
ratuuri ja liigutuste registreerimist jms.

Nõukogudemaa olümpiabaaside hulka arvatud Kääriku õppe- ja spordibaasis viibivad laagris esimese kolme kursuse üliõpilased nii suvel kui ka talvel. III kursusel on kevadsemestril pikaajaline praktika Tartu üldhariduslike koolides, seejärel töötatakse poolteist kuud vabariigi koolides stažöörina. III kursuse laagrid mõõduvad pedagoogilise praktika raames: õpitakse töötama pioneeri- ja telklaagri tingimustes.

Kehakultuuriteaduskonnal on tugevad sportlikud traditsioonid. Teaduskonna üliõpilaste hulgast on kasvanud niisugused tuntud sportlased, nagu Heino Lipp, Linda Kepp-Ojastu, Maret Otsa-Višnjova, Ene Kitsing-Jaanson, Aino Värk-Hein, Hanno Selg, Uno Kajak, Kaupo Metsur, Mart Paama. Praeguste üliõpilaste hulgas on Rein Aun, Sirje Saarik, Milde Matikainen, Ljussa Vatsar, Helgi ja Aili Mägi, Jaan Lent-sius jt.

Õppetöö ja sportliku tegevuse kõrval tegelevad Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased Üliõpilaste Teadusliku Ühingu ringides. Iga aasta kevadel on teaduskonna esindajad üliõpilaste teaduslike tööde ülevaatusel auhin-nasaajate ridades.

V. LENK,
spordimängude kateedri
juhataja

Ajalugu, keeled, kirjandus

Ajaloo-Keeleteaduskond on 8.—11. klassi õpetajate ettevalmistamisel teinud seni väga palju. Kõikjal vabariigis leidub õpetajaid, kes on siin õppinud ajalugu või keeli. Ajaloo-Keeleteaduskonda võivad astuda need noored, kes tunnevad endas armastust noorte inimeste ja nende kasvatamise vastu. Mitmed viimase aja seadused on parandanud ka õpetajate töö- ja majanduslikke tingimusi, mistõttu õpetajakutse on muutunud veelgi hinnatavamaks.

Ajaloo-Keeleteaduskond valmistab ette õpetajaid ajaloo, eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse ning võõrkeelte alal. Lisaks sellele on võimalik õppida veel bibliograafiat ja žurnalistikat. Kõikides osakondades valmistatakse üksikuid andekamaid üliõpilasi ette teaduslikuks tööks, tõlkideks, toimetajateks jm., kuid see pole teaduskonna otsene profiil, mistõttu iga Ajaloo-Keeleteaduskonda kandideerija (peale bibliograafia ja žurnalistika haru) peab olema valmis asuma tööle õpetajana.

Teaduskonnas kestab õppetöö viis aastat, selle aja jooksul kuulatakse rida üldaineid, nagu NLKP ajalugu, poliitilist ökonoomiat, dialektilist ja ajaloolist materialismi, filosoofiat. Kõikides osakondades õpitakse vene ja võõrkeeli nii kohustuslikult kui ka fakultatiivselt. Üldse on teaduskonnas võimalik õppida umbes 20 keelt. Teoreetilised loengud vahelduvad laboratoorsete tööde, seminaride, eriseminaride ja praktiliste harjutustega. Õpetajakutseks aitavad ette valmistada tööd pioneerijuhina Tartu mõnes koolis, pioneeripraktika ja pool aastat vältav pedagoogiline praktika koolis. Ülikooli lõpetamisel tuleb kaitsta diplomitööd ja sooritada riigieksamid. Lisaks sellele on veel suvised menetluspraktikad, ekspeditsioonid jm., mis aitavad süvendada erialaseid teadmisi.

Ajaloo-osakonnas õpitakse NSV Liidu, Eesti NSV ja üldajalugu, arheoloogiat ja etnograafiat. Alates kolmandast kursusest on võimalik valida erialaks NSV Liidu või üldajalugu. Kui keegi on osutunud iseseisvalt töötades edukaks arheoloogia või etnograafia alal, siis võidakse teda ka neile teadustele suunata.

Eesti keele ja kirjanduse osakonnas on pearaskus suunatud eesti keele ja kirjanduse õppimisele, kuid lisaks sellele loetakse kirjandusteadust, keeleteadust, rahvaluulet, soome keelt, väliskirjandust jm. Alates kolmandast kursusest võib valida kitsama erialana eesti keele, eesti kirjanduse, rahvaluule, pedagoogika-psühholoogia, soome-ugri keeled, žurnalistika või bibliograafia. Kahel viimasel alal toimub hargnemine sisuliselt varem. Eesti keele ja kirjanduse osakonnas on äärmiselt oluline keelte õppimine. Žurnalistika eriharus on nõutav 2-aastane tööstaaž.

Vene keele ja kirjanduse osakond on teaduskonnas üks huvitavamaid. Üliõpilased saavad põhjaliku ettevalmistuse vene keele ja kirjanduse alal, lisaks sellele kirjandus- ja keeleteaduse, struktuuralse kirjandusteaduse jm. aladel. Alates kolmandast kursusest on võimalik erialaks valida kas vene keel või kirjandus. Osakonnas on eriti soodsad õppimistingimused neil, kes oskavad vähemalt kõnes nii eesti kui ka vene keelt.

Võõrkeelte osakond jaguneb tegelikult saksa keele ja kirjanduse, inglise keele ja kirjanduse ning prantsuse keele ja kirjanduse osakonnaks. Kõikjal on esikohal vastava keele ja kirjanduse õppimine, kuid lisaks sellele omandatakse teadmisi nii keele- kui ka kirjandusteooriast ja sugulaskeeltest. Alates kolmandast kursusest on võimalik spetsialiseeruda nii keelele kui ka kirjandusele. Käesoleval aastal pole vastuvõttu prantsuse keele alale, on loota, et luuakse hispaania keele rühm, millest teatakse aga hiljem.

Kaugõppeosakonnas kestab õppetöö kuus aastat, õppida on võimalik neidsamu aineid, mis statsionaarses osakonnas. Lõpetaja saab statsionaarsega samaväärse diplomi, nõuded eksameil ja arvestustel on samad. Kaugõppeosakonnas suudavad õppida need, kellel on väga tugev enesedistsipliin, kindel tahe ja oskus iseseisvalt töötada küllaltki rasketes tingimustes oma põhitöö kõrval.

Lugupeetud abituriendid! Kui teie eluajaatavust ja julgust ennast ohverdada viieks aastaks pidevale õppimisele, siis tulge Ajaloo-Keeleteaduskonda. Teie mõistust, oskusi ja eeskujut vajavad need, kes lõpetavad keskkooli juba teie juhatusel all tulevikus. Kui teil on annet keeltele või juba kinnistunud huvi mõne humanitaarala teadusliku probleemi vastu, ka siis ootab teid Ajaloo-Keeleteaduskond.

Esialgu aga edu eksameiks, seejärel kohtumiseni augustis.

E. VÄÄRI,
soome-ugri keelte kateedri dotsent

Nelja aastaga treeneriks või kehalise kasvatuses õpetajaks

Tartu Riikliku Ülikooli Kehakultuuriteaduskonda nimetatakse meie vabariigi kehakultuuri-kaadri spikojaks. Ja seda põhjusel, et rohkem kui 1/5. Eesti NSV-s töötavatest kõrgema haridusega spetsialistidest on saanud ettevalmistuse TRÜ Kehakultuuriteaduskonnas. 20 aasta jooksul on Kehakultuuriteaduskonnas diplomi saanud kaugelt üle 500 inimese, nende hulgas üldise tunnustuse võitnud treenerid, õpetajad ja organisaatorid, nagu R. Toomsalu, E. Kree, R. Isok, V. Kalam, U. Tõnnus, A. Jürisson, I. Kullam, E. Abel, A. Huimerind, H. Lipp ja paljud teised.

Kehakultuuri ja spordi osatähtsus meie ühiskonnas kasvab iga päevaga. NLKP on seisukohal, et kehakultuur ja sport peavad juurduma nõukogude inimeste igapäevasesse ellu kui tervise ja tööviime säilitamise ja tugevdamise, moraalikindluse ja tahtejõu arendamise ning vaba aja tervisliku ja kultuurse veetmise tähtsaim vahend.

Kõrgema haridusega spetsialistidest tuntakse vabariigi spordiliikumises suurt puudust. Ligi pooled kehakultuuri alal töötajad ei oma veel eriharidust. Noori, kes tahavad oma elu pühendada kehakultuuri- ja spordiliikumisse, ootab ees avar töö-põld.

Kehakultuurispetsialisti ettevalmistamine kestab neli aastat. Selle aja vältel sooritavad üli-

õpilased arvestuste, kontrolltööde ja -katsete kõrval 29 eksami, 3 riigieksamit ning kaitsevad 3 kursusetööd. Õppeajast üliõpilased 12 nädalat õppelaagrites, 32 nädalat õppepraktilal (laagrites, koolides ja spordior-ganisatsioonides).

Missuguste õppeainetega tuleb Kehakultuuriteaduskonnas tege-mist teha?

Õppeainete esimesse rühma kuuluksid üliõpilaste maailma-vaadet arendavad ja kujundavad ühiskonnateadused: NLKP ajalugu, marksistlik-leninlik filosoofia, poliitiline ökonoomia, teadusliku kommunismi alused. Teise rühma moodustavad meditsiinilis-bioloogilist laadi õppeained: anatoomia ja biomehaanika, füsioloogia ja spordifüsioloogia, hügieen ja spordihügieen, arstlik kontroll ja ravi-kehakultuur, keemia ja biokeemia. Edasi järgnevad pedagoogika ja spordipsühholoogia, võõrkeel ja vene keel.

Õppeainete viimasesse rühma kuuluvad üksikud spordialad ja õpetamise metoodika, nagu kergejõustik, võimlemine, ujumine, suusatamine, spordimängud ja raskejõustik, samuti kehalise kasvatus teooria ning kehakultuuri ajalugu ja organisatsioon.

Fakultatiiv- ja valikkursustena on võimalik õppida retoorikat, kino- ja fotoasjandust, rahvantsu, kõrgema matemaatika ja statistika elemente, elektronapa-

Igavesed

Eesti NSV Riikliku Muusika- ja Teatrikunsti Instituudi lavakunstikateedri järjekordse lennu üht diplomilavastust — lühinäidendite õhtut — näidati tartlastele kahel korral.

Õhtu komponentide valik üllatab üksikute osade näiliselt suurte erinevustega, juba autorite koosseisuga: Oskar Luts, Nikolai Aleksejevits Nkrassov, Prosper Merimeé.

Nähtud kolmeosaline õhtu oli veel üks lugematutest tunnistustest sellest, et ka esialgse kogemuse järgi kõige erinevamate asjad on midagi ühist, nii nagu on midagi ühist kõigis maailma asjades ja kõigis inimlikes ettevõtmistes. Ja seda ühist näivad kõik erksamad märkama olevat täppisteadlased (seda just viimasel ajal) ja kunstnikud.

Voldemar Pansole ei olnud nimetatud õhtu esimeseks sellelaadseks (meenutagem kasvõi tema lavastatud «Kuningas Oidipust» ja «Kuupaisteooriumi» «Vanemuises»). Diplomilavastuse komponentide erinevused ei olnud küll ajaliselt nii suured, küll aga ainevalliselt ja karakteritelt.

Oskar Lutsu «Kapsapea», mida autor ühevaatuseliseks naljaks nimetab, on meie lavadel (eriti isetegevuses) küllaltki mängitav tükk. Ja et komöödia mängimist mõnikord nüisama kergete kiputakse pidama kui vaatamist, siis oli nimetatud õhtu

tul saalis istudes hästi tore arusaada, et noored näitlejad olid igauks oma osasse põhjalikult süvenenud ja mitmeid värskaid detaile leidnud (Anni Garšneki saunalaps Maali hädletu ja ehmunud nutt varastatud Nunnu pärast). Eks muutnud ülesande komplitseeritumaks ka suur va-

inimlikud nõrkused

nusevahe enamiku tegelaskujude ja osatähtjate vahel. Kogu tempokas ja küllalt kätkestas tegevuses ei libisetud «nali nalja pärast» pinnale ja eks see olegi komöödia puhul kõige tähtsam. Üks naerab ju ikka sellepärast, et teine tõsimeeli midagi koomilist teeb või ütleb.

Nkrassovi külapilt «Sügisene igavus» (kirjutatud 1848) on inimlikku totrust, ülema alamate poolt kummardamist ja pimesi uskumist küllalt teravalt, aga ka lõbusalt ja puändikalt väljanev lühinäidend. Tüki ulatuse kohta on tegelasi küllalt palju, aga nende vähesed repliigid iseloomustavad tabavalt nii neid endid, kui ka seda üht — mõisnik Lasunovi (Margus Tuuling või Enn Kraam), kes eesriide avanemisest sulgumiseni laval on ja kõigi ülejäänute — oma teenijate — abil üpris absurdset ja üksnes igavlevatele inimestele pähetulevatel fantastilistel viisidel sedasama sügisõhtust igavust püüab peletada. Nähtud etendusel jäi veidi vajaka ansambli-mängus, ehkki üksikud kujud

olid tabavais värvides joonistatud. Oleks hea, kui see olnuks ainult selle õhtu viga.

Pärast teist vaheaega avanes eesriide Merimeé komöödiaks «Püha Antoniuse kiusatus». See on üsna groteskne lugu noores inkvisiitoris ärganud inimlikest tunnetest. Grotesksust rõhutasid

oma mängulaadiga ka osatäitjad — eriti Uno Vark nimiosas ja Peep Seppik vend Rafaelina. Ainus naistegelane — ilus Mariquita (Iivi Leppik) pidanuks samas laadis välja peetud saama, sel etendusel jäi ta aga üldisest meeleolust ja tõlgendusviisist eraldi seisvaks.

Niisiis, läbi kolme erinevast rahvusest ja osalt ka erineva aja autori lühinäidendid tulid publiku ette igavesed inimlikud nõrkused, kiusatused, veidrused, ki, ja panid te muigama, kohati päris tõsiselt naermagi. Ja kui inimene inimese üle mitte sapi- selt, vaid üsnagi rõõmsal meelel naerab, siis on see ju kõige parem naer.

Olgu veel lisatud, et diplomandid olid ise ka lavastaja assistentideks. Esimesed kaks näidendit tõi lavale Leo Kalmet (assistentid vastavalt Tõnu Tamm ja Kalev Tammik), viimase — Voldemar Panso (assistent Rudolf Allabert).

ELA LIIMEON

Melpomene austajad

Teisipäeviti kogunevad ülikooli klubbisse sõnakunstnikud. Proovid kestavad hiliste õhtutundideni: kellel näiteringis, kellel luuleringis. Tuleval õppeaastal ühendatakse sõnakunstiühvillised kõik ühte kollektiivi — näiteringi.

Et saada täit ülevaadet näiteringi tegevusest, heidame pilgu tehtule. Üliõpilaste esituses on näinud rambivalgust A. Kitzbergi «Enne kukke ja koitu», L. Zorini «Kuni on veel aeg», G. Priede «Kuigi on sügis», A. Kalda «Patseba Saaremaal», P.-E. Rummo «Võõrad inimesed» jt. «Patseba Saaremaal» õnnestus kõige paremini ja on üks silmapaistvamaid saavutusi näiteringi töös.

Head pole olnud ainult minevikus. Sellel õppeaastal toodi lavale sellised näidendid, nagu R. Schneideri «Mees Inglismaalt», F. Garcia Lorca «Bernarda Alba maja». Osatäitmisega tulid üliõpilased hästi toime.

Viimaseks lavastuseks tänavu oli leedu kirjaniku K. Saja näidend «Rahutus». Et probleemid nimetatud teoses on noortele lähedased, organiseeris näitering kohtumise Tartu keskkoolide õpilastega. Sama näidendiga pääses ülikooli näitering vabariiklikule ülevaatusel.

Näiteringi kunstiline juht on

Eesti NSV rahvakunstnik Ellen Liiger. Tema peamine nõudmine lavastajana on, et osatäitja oskaks mõelda, ette kujutada olukorda, milles ta viibib. Algajale pole oma mõtte realiseerimine kuigi kerge. Kuid osav juhendaja ja tõsine töe enda kallal aitavad siingi. Proovides tehakse etüüde, arendatakse diktsiooni, kuulatakse teatrijaloo loenguid (lektorid K. Laugaste ja K. Haan).

Kuidas saada näiteringi liikmeks?

Siiani pole mingit konkurssi toimunud. Vastu võetakse kõik soovijad. Tavaliselt on sügisel osavõtjate nimekirjad mahukad, kuid töö käigus langevad paljud välja. Ühel ei jätku aega, teine leiab endale midagi muud südamelehedasemat, kolmas...

Paljudel näiteringi liikmetel on soov saada isetegevuslikuks näitlejaks. Selle kutse saamiseks tuleb sooritada eksam ja see pole just kerge: peale näitlemise tuleb iseseisvalt jõudu proovida ka lavastamisega, teha etüüde, osata lugeda luuletusi ja tunda teatrijalalugu.

Praegu on näiteringi põhiline töö lõppenud — läheneb eksamissessioon. Suvel aga loodetakse sõita ringreisile nagu varasematel aastatel. H. TAMMIKU

KINOKOMMENTAAR

Western ja mütoloogia

Meie uusima aja snobid, kes kõike «tarka» ja iseäranis «sügavat» armastavad, tulid «Limonaadi-Joe» seansilt väga üleolevate nägudega tagasi ja kehitasid ainult õlgu. Olgu nendega kuidas on (see vääriks eri jutustajamist), meie tänaseks teemaks on nimelt western ehk kohalik keeles «Metsiku Lääne pilt».

Mitmed kinoteadlased on arvanud, et kino on nagu uni — vähemalt mõnes aspektis: relatiivne aeg ja ruum, mittemateriaalsed kahemõõtmelised tegelased jne. Omamoodi uni on ka mütoloogia selle sõna laias mõttes. Ma ei loe end kompetentseks müüdi teoorias, kuid usun, et kino loob meie sajandi mütoloogiat, urbanistliku inimese unistuspilte ja titaane. Lõpetamata keskaridusega preilid näevad usin Jean Marais'd, üliõpilased Philipe'i, Fischerit või Cybulskit, autojuhid kleeibivad oma kabiini seinale Sophia Lorenit ja eks pannud Dygatki oma «Teekonnas» tähele, et dektektiivfilmi seansilt väljuvad mehed tõmbavad kaabud silmadele ja vaatavad oma naispartnerile karmi, kuid samal ajal hella pilguga silma.

Kuid üheks XX sajandi mütoloogia tähtsaimaks komponendiks oli nimelt western. Meil küll vähem — tänu «Kinoprokati» valikule, mis eelistab kolonialismi ikke maha raputanud maade melodraamasid. Westerni populaarsus on täiesti loomulik asi. Võib muidugi rääkida «süütusest» ja öelda teisigi ränki sõnu, aga kõik see jääb ainult sõnadeks. Näib, et asi on hoopis selles, et western loob n.-ö. va-

baduse müüdi. Inimene, kes tsivilisatsiooni ahelatest kas teadlikult — või mis usutavam — ebateadlikult välja püüab pääseda, vaatab heameelega julgete ja vabade meeste kihutamist kollases preerias. Igapäevases elus loetakse suurimaks kuriteoks inimese tapmist, westerni järgi on selleks aga reetmine. Ka see tähendab vist midagi.

Western on oma pika eluea jooksul läbi teinud terve evolutsiooni. Muide, sellest kirjutab päris huvitavalt Vello Kalaste ühes viimases «Noorte Hääles» — koos stampvõtete ülevaatega. Kaasaegne western olevat kriitikute jutu järgi muutunud palju sentimentalsemaks ja isegi traagilisemaks, Surm muutus kurvaks asjaks, kukkumine valusaks. Fordi, Wyleri ja Hawksi viimased teosed näitavat kauboid kui kurva kuju rüütli, kes on tüdinenud oma noaloomimisest ja ratsutamisest. Eks kõla need noodid ka «Seitsme vapra» lõpus.

Westerni aeg hakkab otsa saama. Ilmselt on pakutav illusioon liiga habras ja ka minevikuline: preeriad haritakse ju üles ja hõbused viiakse tapamajja. Muide, üks viimaseid Fordi filme lõpebki niisuguse traagilise episoodiga.

Üks illusioon peab asenduma teisega. Mis tuleb westerni asemele? Aga mis meisse puutub, siis jäi kaasaegne western meil peaaegu «vahele»: tee väärtusliku kinokunsti juurde algas meil sotsiologiseeritud salongi-draama india variantidest...

M. LUPUS

MATI UNT

LUULETAJA ehk ajuti lahkume, ühes käes kirjutusmasin ja teises grammofon

Ma tõusen voodist, lähen paljajalu üle külma põranda, avan ukse, astun koridori ja möödun väljakäigust, jõuan akna juurde ja teen selle lahti; on öö, september ja taevas laotub üle juurviljaaedade nagu hall tekk; ma ronin aknast välja kuuri katusele, see on plekist ja kahele poole kaldu; seisan seal ja tuul lehvitab mu pidžaama hõlmu, vihiseb õunapuude päevasest vihmast märjas lehestikus ja lendab üle raudtee, üle kvartalite ja üle heinakuhjade kaugel jõe taga, üle mu maja, mille sügavuses mu selja taga magab mu soe ja ümar naine, keda üle kõige armastan, kus magab Kirsti, aga mina seisan kuuri katusel, septembrituul lehvitab mu pidžaama hõlmu, ja äkki tahaksin ma ära minna, nagu tuulgi horisondi poole läheb: võtaksin ühte kätte oma väikeste kirjutusmasina «Colibri», teise grammofoni koos mõnede plaatidega, näiteks Stravinski «Psalme sümfoonia», kus poistekoori laul on nagu väljakannatamatu oie — või mis veel parem: seoksin grammofoni ja kirjutusmasina nõõriga kokku, heidaksin üle öla, aga teise käe otsa võtaksin Kirsti, sest ta võib juba küia; siis hakkaksime minema mööda hallide pilvede all ähmaselt helendavat asjalt, kus kahel pool märjad põõsad pimeduses rabelevad, läheksime ära, ära... üksikud tuled põlevad majades, tuul piniseb telefonitratides ja ma õpetan Kirstit seda heli kuulama ja ütlen, et kunagi elas siin hea noid, kes armastas inimesi, iseäranis lapsi, aga nüüd on ta ära läinud, sest teda hirmutas unetutel öödel just seesama pirin ja autod ja ta ei saanud enam rahulikult mõelda: tee tõuseb märke ja läheb mäest alla, eemal on suur puu, mille otsas elab öökull, aga teda pole praegu kodus, ta lendab oma valduste kohal, õõhalli taeva ja musta metsa vahel, rind vastu tuult, silmad pärani ja tiivad siruli, lendab ja ehk näeb meidki, kes me läheme mööda musta asfaldi, läheme nii nagu tahaks kuhugi välja jõuda, ja ta naerab meie üle, sest ta teab, et tee ei lõpe... aga mina näitan Kirstile põlendikku, kus

suvel kasvasid maasikad ja mustikad, mis suu siniseks teevad, aga praegu on ainult lehed ja varred, mis lund ootavad, aga lumi on alles kaugel põhjas jääkarude juures, istub seal — suur, külm ja valge, jääst silmadega, ja ootab, millal lööb tund. Et ta tulla võib... me peame ruttama, Kirsti, sest lumi tuleb ja meie ei tohi ometi lume kätte jääda — parem lähme ära sinna, kus on soe — seal hakkab ma kännul trükkima ja trükin aina luuletusi ning grammofon mängib ja mängib ning sina vahetad plaate ja loobid mul luuletusi merre, sest seal on nende õige koht ja kodu, mõtlen ma siin kuuri katuse seistes, kus tuul mu pidžaama hõlmu lehvitab ja kus maja sügavuses magab mu soe ja ümar naine, keda üle kõige armastan, kus taevas laotub üle juurviljaaedade nagu hall tekk; on öö, september ja mul hakkab külm, ma ronin aknast sisse, sulen selle, möödun väljakäigust, läbin koridori, astun tuppa, lähen paljajalu üle külma põranda ja heidan uuesti voodisse.

ÜET

ÜET — Ühiskondlike Erialade Teaduskond — see on uus asi meie ülikoolis. Siin õpivad tulevased ühiskondlikud instruktorigid ja ringide juhid. Allpool lähemalt ühe ringi tööst.

Kunsti ilust ja ülevusest on räägitud küllalt, et mitte enam pikka sissejuhatust teha, kohe asja juurde — nagu ülikooli kunstikabinetiski minnakse kohe tegevuse juurde. Kui oled tulnud, võta püüas — pintsl pihku ja proovi. Kui esimestel tundidel nii ei tule, nagu ise tahaksid, siis kahe-aastase õppeaja järel hakkab juba sinna poole minema. Selle ajaga saab proovida igasuguseid tehnikaid — nii keraamika kui graafika. Ja kes kõik on läbi proovinud, see saab ka ühiskondliku kunstnik-dekoraatori elukutse.

Nii me seisime sõbris, külg külje kõrval, käsi käes. Tugev surve kinnitab — sinu kõrval seisab alati sõber.

Igal aastal lisab sügiskuu uusi kätapaare tantsijate, lauljate ja pillimeeste näol. Pidanud vastu kahekuulise kandidaadiaja, astub uus kaaslane sõprusringi läbi kirivöödest värava. Tema tee algab ringjoone vasakul poolel ning kulgeb päripäeva. Ta saab teada rahvakunstiansambli minevikust. Kahekümne tegevusaasta jooksul on palju muutunud. Esialgsest mõnepaarilisest rahvatantsugrupist on kujunenud 75-liikmeline kollektiiv: kaks nais- ja kaks segarühma, lauluansambel ja rahvapilliorkester. Tantsudki on muutunud keerukamaiks. H. Mikkel «Vannaisa polka» ei ole «pääsenud» lavalt ühe korra esitamiseks.

Tantsija argipäev on täis higi, vaeva ja rõõmu. Järgime suvoroovlikule devisile «Raske õppustel, kerge lahingus». «Lahinguteks» on esinemised ja kontserdimatkad, mis peegeldavad igapäevast tööd.

Rahvakunstiansambelis ei õpi me mitte ainult ise tantsima. Siin astume esimesed sammud ka tantsupedagoogina. «Memm» on alati nõu ja jõuga abiks («Memm» — nii võivad Helju Mikkelile öelda need, kes on sõbralikud, abivalmis ja armastavad rahvakunsti). Algul oma kursuse või osakonna tantsurühma juhendamine, siis praktika linna koolides (J. Vahter Pedagoogilises Koolis), lõpuks eksam komisjoni ees, mis tunnistab meid täisväärtuslikuks tantsuõpetajaks. Praeguste tantsijate seas on viimaseid kaks — Milvi Link ja Kristjan Torop.

Ülikooli lõpetamisega on Jüri või Mari jõudnud sõprusringiski teha terve ringi. Nüüd on ta paremal pool. Lahkujatele antakse kaasa lilli, väikene veimevakk, millesse on kogutud kõikide ansamblipäevade rõõmud ja kogemused ja moto:

Kõikidele endistele tantsijatele, sõpradele ja külalistele ütleme alati: «Tere tulemast!»

A. TEDER

RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 16 (626)

Reedel, 28. mail 1965

XVIII aastakäik

HANNIBAL AD PORTAS!

EKSAMID • EKSAMID

Anne Öunas on I kursuse bibliograaf. Praegu teeb ta kibekiirelt eksameid, sest 8. juunil tahab ta juba hakata uudismaale sõitma.

J. SKUUBELI foto

Kas loengud ja eksamid on vajalikud?

Elavad sõnavõttud näitavad, et see küsimus vaevab paljusid. Oleks vist juba aeg abstraktsetelt targutustelt üle minna konkreetsetele ettepanekutele ja sealt praktikale.

Me kõik teame, et paljud üliõpilased mitmetes osakondades ilmuvad eksamitele paari päeva jooksul kokkuloetud teadmistega, kogu õppeaasta aga elatakse minnalaskmise-, kohviku- ja muude taoliste meeleolude tähe all. Ka hoolsatele üliõpilastele kujuneb sessioon küllaltki pingutavaks, ja materjali põhjalikuks omandamiseks jääb tavaliselt ikka päev või paar vajaka. Siis veel «eksamipalavik» — ja kui sageli juhtub, et heade, püsivate teadmistega, kuid vähem jutukas üliõpilane saab eksamil halvema hinde kui see, kellel lihtsalt «vedas» ja kes juba paari päeva pärast pole suuteline vastama pileti üheleegi küsimusele.

Kõige halvem tundub olukord olevat Ajaloo-Keeleteaduskonnas, samal ajal kui ülikooli suurimas, Arstiteaduskonnas, kus arvestused, laboratoorsed tööd ja eksamid toimuvad regulaarselt kogu õppeaasta jooksul, on nii õppekursus, distsipliin kui ka üliõpilaste teadmised tunduvalt paremad. Ka teistes teaduskondades tuleks naiivselt apelleerimiselt üliõpilase kõrgele teadlikkusele üle minna materiaalse huvituse ja administratiivse mõjustamise printsiipide rakendamisele. Ma kujutlen seda umbes nii.

Kogu loengukursus antud aines on jaotatud osadeks, s.o.

mitmeks arvestuseks. Need sooritatakse kalenderplaani järgi kindlatel tähtaegadel. Kui arvestuse tegemiseks planeerida 20—30 min., siis võiks piirata loengutundide arvu õppejõudude koormust vähendamata. Neile ainetele, kus materjalid on õpikust ja mujalt kättesaadavad, võiks anda rohkem konsultatsioonide iseloomu. Õppejõud annaks juhtnööre aine omandamiseks, materjalide leidmiseks ja läbitöötamiseks, selgitaks põhilisemaid ja raskemaid küsimusi.

Kaks päeva nädalas oleks määratud arvestuste vastuvõtmiseks ja kaks või kolm loengute jaoks. Seminare võiks olla vähem ja mõnes aines kaoks vajadus nende järele täiesti.

Kontrollimine toimuks iga semestri keskel ja lõpus. Kellel arvestuste plaan on mõjuva põhjusega täitmata, jääb stipendiumist ilma. Muidugi võib arvestusi sooritada ennetähtaegselt.

Ühes õppeaines võiks, olenevalt kursuse ulatusest ja raskusest, olla 2—10 arvestust pluss eksamid nagu senini. Vahet vahet võiks aga kaaluda ka eksamite sooritamist hajutatud süsteemi järgi, pärast vastava loengukursuse lõppu. Arvestused oleksid diferentseeritud, ja üldhinne tuleneks eksamihindest ja arvestuste keskmisest.

Lõpuks ütleme, et siin pole avastatud mingit Ameerikat, vaid on kasutatud kaugõppekeskkoolide õppesüsteemi, mis on isegi nende koolide erilistes ja rasketes tingimustes häid tulemusi andnud.

M. SALUPERE

HÜGIEEN

Eksamisessioon on nii eksamineeritavatele kui ka eksamineerijatele väga intensiivse vaimse töö perioodiks, sellepärast on hügieeniküsimused sel ajal eriti tähtsad. Eksimused hügieenireeglite vastu annavad end tunda harilikugi vaimse töö pingel puhul, suure pingel puhul aga eriti. Vaatleme alljärgnevas, mida tuleb eksamisessiooni ajal eriti silmas pidada.

Ajajaotus. Eksamisessiooni vältel tuleb tavalist ajajaotust mõnevõrra muuta. Igapäevases eluses olevad 24 tundi tuleks jaotada ligikaudu järgmiselt:

töö	8—9 tundi
uni	8—9 „
enesekorras	1 tund
kehakultuur	1 „
söömine	1—2 tundi
meelelahutus	2—3 „

Nende ajajaotuse elementide kestus ei tohiks muuta. Nii ei või õppimiseks määratud aega oluliselt pikendada. Enamik eksamitel läbikukkumistest on «õpinud» tihti peaaegu kogu õppepäeva. Sõna «õpinud» ei ole asjatult jutumärkidesse pandud, sest «kestvusõppimisest» ei ole mingit tulu — loetakse küll, kuid loetu jääb peaaegu poolt omandamata. Üle 8—9 tunni õpida ei maksa ja sellegi juures

tuleb iga 45—50 minuti järel teha 10—kuni 15-minutiline paus, mille vältel aju ja ka silmad puhkavad. Mõni neist pausidest võiks olla nn. kehakultuuripaus, millal tehakse süsteemituid või süstemaatilisi võimlemisharjutusi.

Uneaega ei tohi eksamisessiooni vältel mingil määral kärpida, ennemini võiks une kestust umbes ühe tunni võrra pikendada. Soovitav on magada 7—8 tundi öösel harilikul uneajal ja sellele lisaks 1—2 tundi pärast lõuna-

eksamisessioonil

sööki — iga päev ühtedel ja samadel kellaaegadel. Ühiselamutes tuleb taotleda täielikku vaikust nii öösel uneajal kui ka päeval «surnud tunnil».

Üsna sageli juhtub, et eksamisessiooni vältel süüakse vähem ja süüakse ebakorrapäraselt ning ebapiisavalt. Selle tulemuseks on ühest küljest kehakaalu kiire langus, mõne nädala vältel 4—5 kg, üksikjuhtudel isegi kuni 8 kg! Eksamisessioonil tuleb süüa kindlatel kellaaegadel vähemalt 3 korda päevas (soovitav on isegi 4 korda päevas), kusjuures ühegi toidukorra puhul ei tohi

süüa liiga palju, see halvendaks ajutööd ja segaks ka und. Toitude valik peab jääma ligikaudu samasuguseks, nagu see oli enne eksamiperioodi — suured kõrvalkaldumised toiduvalikus nõuavad organismi ümberkohandumist harjumatu toidu toidu, see omakorda häiriks organismi kui terviku talitlust.

Tuleb tõsiselt hoiatada tee ja kohviga liialdamise eest. Tees või kohvis leiduv kofeiin tekitab ajukeskete erutust, õppimiseks aga oluliselt kaasa ei aita. Tee ja kohv häirivad ka und, seepärast võib lubada tee või kohvi joomist ainult hommikul, mitte mingil juhul aga õhtul.

Alkohoolsete jookide tarvitamine eksamisessioonil on täielikult ja tingimusteta vastunäidustatud, sest isegi üsna väikesed alkoholiannused häirivad ajurakkude talitlust. Samuti ei saa soovitada suitsetamist — mitesuitsetajatel häirib nikotiin mitte ainult ajutegevust, vaid ka muude elundite talitlust ja ka suitsetajatel tuleb ettevaatlik olla — mitte mingil juhul ületada harilikke «norme». Eksamisessioonil ei maksa abi otsida ka mõningatest ravimetest, nn. ergutusvahenditest. Peab teadma, et aju töötab kõige paremini normaalses olukorras, normaalses tingimustes juures.

Kehakultuuri jaoks peab tingimata aega leidma, see oleks aktiivseks puhkuseks, mis ajutööd soodustab.

(Järg 4. lk.)

DISKUSSIONID SUVEPUHKUSELE

Loengute külastamine — vabakuulamine — iseseisev töö — kas eksamid on vajalikud? — spetsialist või universaal?

1. Et üliõpilased miskipärast loengutel käia ei taha, sellega on juba kaua aega muret olnud. Arutati ja arutati, aga selgusele ei saadud. Meie ajalehe 18. dets. numbris avaldati sõnavõttud «Izvestijast». Eriti jäi kõlama

prof. Gotloberi mõte, et üliõpilase ja õppejõu vahel peab valitsema usaldus, et õppejõu «käigud» ühiselamusse (näiteks mingi korrarikumise puhul) ei too üksi veel mingit kasu. Prof. Granovski väidab, et iseseisvust tuleb kõigepealt õpetada. Kõige vähem teeb seda aga etteütlik kohustuslik loeng. Nõiaring?

Meie ajalehes avaldatud seisukohti (kokkuvõtlikult):

a) üliõpilaste seas on liiga palju vegeteerijaid, kes igal võimalusel plehku panevad ja seejuures kõigvõimalikke vabandusi välja mõtlevad (H. Palamets, 10. apr. 1965.);

b) üliõpilane pole siiski nii halb, temaga saab asju ajada. Üliõpilane ei jookse mitte kõiki, vaid osalt loengutelt ära (V. Ruttas, 16. apr. 1965.);

c) loengutel käimist ei saa samastada õppedistsipliiniga (T. Sutt, 30. apr. 1965.).

Tänases numbris avaldame veel paar poleemilist artiklit. Ka need toetavad T. Suti arvamust, et «ideaalset» õppeplaani on võimatu koostada, kuid ta peab täius-tuma vastavalt elu nõuetele. Filosoofilis-bürookraatlikel vundamentidel pikutamine tasub end vallas kätte. Perspektiivitunne peaks nagu suurem olema, kas teile ei tundu, seltsimehed? Tõsi,

süda on rahul, kui kõik üliõpilased loengul istuvad, aga tahmatult kipub keelele küsimus: hea, aga milleks? Vahendeid jälgides unustame eesmärgi: spetsialisti kasvatamise.

H. Palamets arvab, et kitsaste probleemide eelistamine pole just kõige õigem. Voib-olla, kuid kõigile on selge, et Lomonosoveid ja Goethesid on tänapäeval peaaegu võimatu kasvatada.

Mitmes sõnavõttes (E. Laido, M. Rebane) võime leida täiesti õigustatud mõtte, et nn. lektorikursus ei tasu ennast aja-puudusel ära (iseäranis kirjanduses). Õppeplaani peaks õppejõul võimaldama käsitleda sugavalt üksikuid autoreid. Selle asemel, et kahe tunni jooksul läbi võtta Balzac, Merimee, Sand ja veel keegi, peaks õppejõul olema õigus pünendada need kaks tundi näiteks ainult Balzacile (või kellelegi teisele, kelle loomingus lektor end kõige kompetentsemana tunneb). Nii väldiksime ohtlikku «kõikehaaravust», mis tänu aja-puudusele jääb ainult leksikoni tasemele.

Moraal: enne inimene, siis paber...!

2. Eksamite probleemi algatas Arhangel'ski Kalatööstuse ja -majanduse Tehniise Instituudi rektori ja prorektori kiri. Nende arvates kaotaks eksamite asendamine seminaridega senise õppetöö tsükliilisuse ja teadmiste pinna-pealsuse... Juba meie ülejärgmises lehes võitis sõna teoreetilise füüsika kateedri õppejõud J. Lembra, kes Arhangel'ski seltsimeeste arvamust toetas, kuid soovitas II—IV kursusele jätta vähemalt kaks eksamit... Edasi trükkisime ära Moskva V. I. Lenini nimel. Pedagoogilise Instituudi dekaani kirja. V. Maksakovski väitis, et küsimuse lahendamaks ka piletitestsüsteemi ärajätmise.

Meie ajalehes avaldatud seisukohti:

a) meie töö praeguse taseme juures ei saa eksamite ärajätmisest rääkida. Muidugi võib vähendada nende arvu. (K.-S. Rebane, 16. jaan. 1965.);

b) on vale arvamus, et eksamiteta ei saa pilti üliõpilaste teadmistest. Siiski peaks olema paar eksamit tervikuse orienteerumise väljaselgitamiseks. (J. Lembra, 12. veebr. 1965.);

c) mitte eksamite, vaid halva eksamite kvaliteedi vastu! (J. Aul, 23. aprill 1965.).

NB. Üliõpilased ise viimasest diskussioonist osa ei võtnud.

Vaidlesime ühest diskussioonist teiseni, nüüd diskustame, sest eksamid on jälle ukse ees ja mis muud kui... kivi kotti! Sügisel diskuteerime edasi.

TOIMETUS

Mitte kui mustad härjad,

See lugu pidi saama vastukajaks H. Palametsa artiklile «Mured kui mustad härjad». Lubage, et ma pisut polemiseerin ka oma eelkõnelejate Evi Laido ja Toomas Sutiga.

Sm. Palamets arvab oma kirjutise lõpus, et tõetera peaks tema mõtetes olema. Soostun täiesti — tõetera on tõesti olemas. Kuid lubage rõhutada — tera, mitte enam. Mulle tundub, et autor on paljudest pidepunktidest mööda läinud ja mõndagi asja liiga ühekülgsest näinud n.-ö. sellest samalt «prokuröri» positsioonilt.

«Et mitte arengule jalgu jätta, on vaja õppida nii mõndagi tegema paremini, otstarbekamalt, väiksema aja- ja jõukuluga» (H. P.) Põhiprobleem tööpoolest paistabki olevat otstarbekuses või ebaotstarbekuses. Selle otstarbekuse otsa on tulnud kolme aasta jooksul siin ülikooli seinte vahel nii mõnigi kord komistada.

Mingem selle kõige valusama küsimuse — loengutelt puudumise juurde. Ütlen ette ära, et ma ei õigusta viilimist, ent...

Kas pole veidi imelik — inimesed on tulnud ülikooli ja ei taha loengutel käia! Puudumiste vältimiseks on sisse seatud grupipäevikud, kuhu kohuse-tundlikult märgitakse iga puudutud tund, dekanaadi «kohvid», rektori käskkirjad... ja puudumine kestab edasi. Mõned teevad seda avalikult, ilma väljamõeldud seletusteta, teised fantaseerivad põhjusi. Ja üldkokkuvõttes põhjuse puudumisi on meist igapähe. Kui lugeda puu-

vaid veskikivid

gi. Väliskirjanduse XIX—XX saj. kohta on õpikud olemas. Loeng kordab enam-vähem nimetatud materjale. Ja sealjuures jäävad ajapuudusel paljud olulised küsimused puudutamata. Sissejuhatus kirjandusteadusesse haaras kaanest kaaneni B. Söödi «Kirjandusteooria lühikursuse» ja valitud peatükke «Marksistlik-leninliku esteetika alustest», mis on igapähele kättesaadavad.

Meditsiinikursuse raames loetakse aastast aastasse üht ja sedasama, kusjuures loengutelt puudumine on rangelt keelatud. Kas poleks mõttekam anda nende distsipliinide kohta välja rotaprintidloengud, mille abil võiks valmistada arvestusteks — eksamiteks? Sama käib ka töökaitse ja hügieeni loengute kohta. Kas see pole ebaotstarbekus, mis neelab jäädavalt väärtuslike tunde?

Teine küsimus — loengute kvaliteet. On üldiselt teada, et mõnegi lektori loengute kvaliteet ei rahulda. On õppejõude, kel puudub aine interpreteerimisel süsteem. Loeng peaks aga eelkõige andma just süsteemi. H. Palamets rõhutab samuti: «Spetsialistiks saamine eeldab teaduse süsteemi omandamist».

On nagu piinlik hakata siin nimesid nimetama, kuid kas TRÜ-l tõesti pole instantsi, kel oleks voli tegeda ka selle küsimusega?

Või mis peab ütlema selle asja

NSV Liidu Teaduste Akadeemia Astronoomia nõukogu esimehe asetäitja oma käskkirjas 5. maist 1965. a. nõrgib kiitvalt teiste uurimisasutuste hulgas ka Tartu Riikliku Ülikooli juures asuva kunstlike maakaaslaste vaatlemise jaama tööd kunstlike kosmiliste objektide visuaalsete ja fotograafiliste vaatluste alal ja avaldab jaama kollektiivile (ülem M. Liigand) tänu suure ja viljaka töö eest.

СВЕТЛАН СЕМЕНЕНКО
ГАМЛЕТ

I shall be a great deal too far off
to trouble myself about you...
LEWIS CARROLL
po ciężkich cierpieniach nasz ukochany brat
Kartagina przestala istnieć
W. WOROSZYLSKI

О юноша, всегда один среди двора и своры!
Несвойственною теплотой пришельца привечай,
приветствуй, реплики снабжай зеркальностью —
которой
вполне достанет на ответ. И впрямь, не отвечай —

ни на сочувствие (ну вот, ему он понял цену!)
или намёк (ага! гляди: скривился, оборвал...)
О юноша! ступай, оставь ему пустую сцену,
кивни ему — и пропади, уйди куда-то в зал.

Ах, хорошо!.. Гляди туда, глядись в него, покуда
захраментит верный монолог и прятнет свет
в глаза...
— Эй, юноша! чего замолк? что ль, нет добра
без худа?
Так ведь и худа без добра... нет! без Добра —
нельзя!

И — вдребезги стекло. Ха-ха!! Добро б и сцена
сразу,
и весь театр, и замок в прах, и к чёрту
белый свет!..
И ни галоши не сыскать...
СКАЖИТЕ ФОРТИНБРАСУ
ЧТО ДАНИИ КАК ТАКОВОЙ НА КАРТЕ
БОЛЬШЕ НЕТ

А ты — лети, лети, лети! Ты всех провёл, каналья!
И всё узнал, и в свой забрал в потусторонний
мир...
Прощай, о юноша! Спешу обратно в Зазеркалье,
Не то рассердится вконец старик Антишекспир.

ПОСЛЕДНЯЯ
ПЕСНЬ
ОФЕЛИИ

— Голоси, колотись
землю жёлтую рой,
жёлтой кошкою вой
над моей головой!
Над моей головой
дёрн могильный терзай,
гроб тесовый кусай
над моей головой!
Голоси, колотись
над моей головой!..

А КАК ВСЕ ТЕБЯ ОСТАВЯТ —
НА МОГИЛУ СТУПИТ ГАМЛЕТ

— Голо-си, коло-тись!
Головой об землю бейся,
бей, макушки не жалей,
вой, покуда горла хватит!

ОН ТЕБЯ ЗА ГОРЛО СХВАТИТ

— Голо-...
Сгинь! пропади!
Голодранец, дай дорогу!
Ты — любил, и слава богу...
О любви своей великой
голосить погоди.
Ты — любил, и слава богу.
Ты, любивший, — уходи!..

ТЫ, МЕНЯ ЛЮБИВШИЙ
ФАЛЬШЬЮ

Ты! меня любивший фальшью! —
так люби меня и дальше! —
там, за свежью могилой,
за ложбиной, за осокой,
за высоким косогором,
за горячими ручьями,
горем громким, клятвой, ссорой,
за — ударом

(в горле ком...)
— в грудь — отравленным
кинжолком!..

А КАК ВСЕ МЕНЯ ОСТАВЯТ —
ПРОКРАДЕТСЯ ЗАЛОЙ
ГАМЛЕТ

— Там, за дальними горами,
за прозрачными ручьями,
за окном моим девичьим,
за шитьём печальным, Гамлет,
за глухим твоим молчаньем,
за последним воплем диким,
за — прощаньем навсегда;

и — за свежью могилой,
за ложбиной, за осокой
ядовитой, острой; горем
громким; родственным участием
безутешным, в три ручья;

за высокими горами,
за далёкими ручьями —
Гамлет, Гамлет! я — ничья!..

Harjumatu

«Hm,» ütleb tähtis mees, hall
kaabu näpus, kui tupp astub,
«teil on siin päris mugav.»
«Paistab jah,» lausub pruuni
kaabuga veel tähtsam mees, kes
tema järel tuleb, «igatahes suit-
su te toas ei tõmba.»

Jaak ja Peep, kes kahekesi
kodus juhtuvad olema, kerkivad
kõrgete külaliste ees tikkseisan-
gusse.

«Põrand tundub puhas olevat.
Tublid mehed,» tunnistab Pruun
Kaabu.

Jaagu kurgust kostab konna
neelava toonekure kluginat. Kiit-
mine on talle niisama võõras,
nagu omapead õppimine keset
semestrit.

«Tolmu riiulitel pole,» katab
Hall Kaabu näpuga, «korralikult
pühitud.»

Peep püüab meelde tuletada,
millal temaga viimati rahul oldi.
Küllap juhtus see siis, kui mam-
ma üllatuseks leidis, et poisil
hällis mähkmed kuivad on.

«Lilledki laual,» imestab

Pruun Kaabu, «väga meeldiv
eluruum.»

«Narrib,» mõtleb Peep ja teeb
võimalikult ükskõikse näo.

«Isegi vaibake seinal,» tähen-
dab Hall, «ja paistab koguni, et
enda tehtud.»

Jaagul hakkab harjumatu-
olukorrast pagana palav, on
tunda, kuidas higinire selgroogu-
pidi alla libiseb.

«Mõelda ainult, te kuulake ka
tõsist muusikat!» vaimustub üks
külalastajatest.

Vähem Tähtis Mees: «See on
ju nagu «Noorte Hääl» artiklites.
Üliõpilased istuvad laua taga
ning kuulavad Bach'i orelimuusi-
kat. Imestamisväärt!»

Peebu suu vajub piinlikkusest
totralt pärani. Poiss ahmib õhku,
rahmab siis ebakindla häälega;
«Teised kaks on praegu Tallin-
nas, raske on suurt mõllu kor-
raldada.»

«Missugust mõllu?» ei taip-
a Tähtsam mees.

«Igasugust,» tormab Jaak õhi-

nal appi, tundes, et vanker lõ-
puks traditsioonilistesse rooba-
tesse vajub, «napsudega, preili-
dega.»

Vähem Tähtsa Mehe ilme
reedab kerget erutust: «Siin?
Ühiselamus?!»

«Just, just,» paiskab Peep,
«suuts teeme ka toas.»

Tõenduseks togib ta laua ja-
la tagant täis konikarbi esile.

«Näete, tühjad pudelid —
«Linnapea» ja «Põdur Reval»,
üleile võtsime,» kriiskab vai-
mustatult Jaak, kapist kesti
välja tõstes, «oma toa pärast
oleme alati ikka söimata saa-
nud.»

Halli ja Pruuni Kaabu näod
võtavad algul mureliku, siis lau-
sa tigea varjundi: «Poleks
oodanud. Nagu... nagu kabaree!
Homme annate vastust oma vägi-
tegude eest.»

«Igal juhul edaspidiseks ärge
ühiselamut arvestage,» kõrstab
veel ukse vahelt.

Poisid on rahul: «Tahtsid ha-
neks võtta. Ei läinud läbi.»

«Meiega peab oskama. Või
kiitma, narrima...» suurustab
Peep, «lõpuks rääkisid ikka
tõtt.»
J. SKUUBEL

Käisime Kuramaal

Iga eesti keele ja läänemere-
soome keelte õppija iseenesest-
mõistetavaks huviks on tutvuda
lähemalt mõne sugulaskeelega.
Suviiti käiakse kord vepsalaste,
kord karjalaste, kord vadjalaste
mail, kuid paari praktikasuvega
ei jõua kõikjale. Seepärast oli
ÜTÜ eesti keele ringi liikmetel
juba ammu tekkinud soov ära
käia liivlaste juures, kes elavad
Kuramaa rannikul kümnemekonnas
külas. Et eesti keele ring oli sel
õppeaastal Ajaloo-Keeleteadus-
konnas üks paremaid, siis või-
maldatigi aktiivsematel ringi
liikmetel osa võtta 3-päevasest
õppekursioonist liivlaste mai-
le. Enamikule oli see esimeseks
tutvuseks liivlaste elu-oluga,
ainult aspirant Mati Hint ja VI
kursuse üliõpilased Anu-Reet
Lapp ning Anu Melles olid seal
olnud varemgi.

Esimene peatus oli Ire külas
(lāti keeles Mazirbe). Huvitavaks
kujunes kohtumine lõkettule
ääres Mazirbe 8-kl. Kooli õpilas-
tega, kes tähistasid pioneeriorga-
nisatsiooni aastapäeva.

Järgmise päeva varahommikul
viis autobuss õppereisist osavõt-
jad Kolka külla, kus külastati
keelejuhtide Liina Anderseni ja
Emma Hausmanni kodusid. Kuigi
varasemaid kokkupuuteid nen-
dega oli ainult mõnel, võeti kõiki
vastu nagu vanu tuttavaid. Kasu-

tamata ei jäetud ka võimalust
ära käia Kolka ninas, kust ava-
nes suurepärane vaade merele.

Edasi veeres autobuss Sikrõgi
küla (lāti Sikrags) poole. Maalili-
sed liivaluited vaheldusid metsa-
salude ja merepiltidega. Järgne-
valt peatuti liivlase David Sva-
nenbergi juures. Ent peremehel
oli kiire: kartulipanek. Üliõpila-
sed ei jäänud kauaks mõtlema
üks, kaks, kolm — käed külge ja
tunni ajaga olid kartulid maas.
Nüüd oli peremehel aega mängi-
da üliõpilastele üht-teist enda-
meisterdatud harmooniumil.
Meeleolukalt kõlasid lāti ja liivi
rahvaviisid suure peretoe seinte
vahel.

Viimasel hommikul roniti veel
Piza (lāti Mikeltornis) külas asu-
va 82 meetri kõrguse majaka tip-
pu, lasti hüvastijätkuks pilgul
käia üle kauni Kuramaa ranni-
ku ja asuti tagasiteele. Koduteel
peatuti veel Dundaga linnas, kus
tutvuti ajaloolise lossiga, mis ehi-
tati 1249. a. ümbruskonna lätlas-
te ja liivlaste vaoshoidmiseks.

Järgnes 10-tunnine sõit läbi
kevadiselt kauni maastiku. Süda-
ööl jõuti küll väsinutena, ent
suure muljetepagasiga Tartusse.

Õppekursioon õnnestus igati
ja enamikul on soov liivi rahva
ning keelega edaspidigi kontakti
hoida.

JAAK SIMM

VÕISTLUSTÖÖD

MAJANDUSTEADUSKOND

I koha said:

AIN ISOTAMM rahanduse ja
krediidi eriala V kursusest töö
eest «REISIJATEVEO REN-
TAABLUSE VÕRDLEVA ANA-
LUUSI METOODIKAST»,
FELICE INGLAND rahanduse
ja krediidi eriala — V kursusest
(mst.) töö eest «EESTI NSV TER-
VISHOJU MINISTEERIUMI KA-
PITAALMAHUTUSED».

II koha sai:

VELLO VENSEL rahanduse ja
krediidi eriala V kursusest töö
eest «EESTI NSV EELARVELIS-
TE ASUTUSTE ERIVAHENDITE
EELARVETE KOOSTAMINE,
KINNITAMINE JA TÄITMINE».

III koha sai:

RAIVO PADAR kaubatundmise
eriala V kursusest töö eest «PÄR-
NU SANATOORIUMIDE VARUS-
TAMISEST TOIDUAINETEGA
1962.—1964. a. JA SELLE HIN-
NANG TERVISLIKU TOITUMI-
SE SEISUKOHALT».

KEHAKULTUURITEADUS-
KOND

I koha sai:

JUTA MARTINSON IV kursu-
selt töö eest «ELEKTROMÜO-
GRAAFIA RAKENDAMISE VÕI-
MALUSI LIIHASTEGEVUSE UU-

RIMISEKS VISKELIIGUTUSE
PUHUL».

II koha said:

MAIE VARI IV kursusest töö
eest «RÜTMITUNDE JA SPORT-
LIKE SAAVUTUSTE OMA-
VAHELISEST SEOSEST».

TEA KALJOLA IV kursusest
töö eest «KEHALISE KASVATU-
SE MOJU ÕPILASE VAIMSELE
TÖÖVÕIMELE KOOLIPÄEVA
DÜNAAMIKAS».

ÜLIÕPILASTE
TEADUSLIKU ÜHINGU
POOLT ORGANISEERITUD
KIRJANDUSKRIITILISTE
ARTIKLITE JA ESSEDE
VÕISTLUSE TULEMUSED

Võistluse žürii (koosseisus
H. Peep, U. Siimann, H. Talvis-
te, A. Siitan, T. Sutt) otsustas
preemiat määrata alljärgnevalt:
Esimene preemia jätta välja
andmata.

Teine preemia (30 rbl. väärtu-
ses) Kalle Kurele kriitilise
artikli eest «Ainult inimesed suu-
davad mägesid äratada».

Kolmandad preemiad (20 rbl.
väärtuses) Jaak Põldmäele
kriitilise artikli eest «Veel «Mo-
numendist» ja naftaliiniõhnast».
Maie Kalamäele kriitilise artikli
eest «Mis värvi on jumalad ja
kuradid» ja Ülo Matjusele
kriitilise artikli eest «Linnulend
üle «Võla»».

«...Klubisse?
Lähem parem
kööki
sööma.»

(Ühest koridori-kõnelusest.)

Laupäevaõhtul taheti klubis
autasustada isetegevuslasi. Mit-
te-isetegevuslased pidid ka sisse
saama — kutsega. Kõniseime kur-
suse peale 10 kutset, 5 saime.
Need jaotasime nii demokraatli-
kult, et üks sõbrataridest sai
kutse ja teine jäi ilma. Õhtul jäi
ikka esimene teisele seltsiks ko-
ju.

Kell üheksa oli klubis pea-
aegu kümme inimest. Isegi paar
autasusaaajat. Pärast pikka kõnet
lisandus rahvastki — uksest ole-
vat kutsetatagi sisse lastud. Ül-
diselt polnud viga, pidu kestis
päris pikalt.

Pühapäeval kuulutati, et
«varsti läheb lahti». Poole ühe-
teistkümneme aegu läkski lahti «la-
vatagune mikrofon». Esimene
number — intervjuu pudeliga —
näitas kohe, et intervjuueeriija ta-
hab vaimukas olla. Kuulajad
vaikisid tagasihoidlikult, et üks-
ki lindistatud naerupahvakas
kõrvust mööda ei juhtuks. Eriti
kui kahvatule kordamisele tuli
lisaks KVN-s nähtud (ja kuul-
dud) spikrite kasutamise õpetus.
Nali lõppes hoiatusega: püüdke
oma peaga toime tulla, sest
spikriga võib-olla saab läbi, aga
võib-olla ei saa ka.

Jutustaja läks õpperaamatuko-
gusse, jutt läks õpetlikuks. Et
kui kolme nädala pärast Kella
kolme ajal «õppesse» lähed, siis
võib-olla leiad vaba koha, aga
võib-olla ei leia ka. Et laenutatud
raamatud tuleb tähtajal piken-
dada, muidu raamatud järjekor-
ras ootajad hakkavad närveeri-
ma. Et esimestel kursustel toi-
mutud raamatukogu kasutamise
seminarid... Paar V kursuse
inimest noogutas siin meeldetule-
tuse märgiks pead.

Meie tuletasime meelde veeb-
ruari Moskva ülikoolis. Käisime
peaegu igal õhtul peahoones
peol. Temaatiine õhtu või mis
seal ka oli, pärast tantsiti. Kõik
olid seal aega kokku hoidnud
ja oma ütlemissid lühidalt tei-
nud. Ega poleks pikalt saanudki
— kuulajad hakkasid vilistama.

Klubis oli vaikne. Suhteliselt.
Magnetofon rääkis lava taga,
rahvas rääkis saalis omavahel.
Vilet ei kostnud kuskilt. Keegi
oma mõtteid (olgu kriitilisi või
kiitvaid, soolaseid või magusaid)
lagedale tuua ei tahtnud.

Tulime ära ja mõtlesime, et
varsti võib-olla läheb lahti, aga
võib-olla ei lähe ka.

A. KALME

Fartu Riiklik
Ülikool 3

E. ÖUNAS

Linnud

SALULEHELIND,

mets juba on mõlik,
puudel paindunud pead.
Salulehelind, päike põgenes ära
ja taevast su nukrusest teab.

Salulehelind,
inimesed on liiga rõõmsad,
et mõista suudaksid sind.
Mets kuulab, mets küsib,
puudel paindunud pead,
SALULEHELIND.

Täks-täks, kivitäks,
millal küll su täksimisest
jääb kivile täks?

Hajameelne

LAULURÄSTAS,

kas jälle jäi noodiraamat
pesasse padja alla?

SINIRAAG raagus puul
nagu nõiutud printsess
ja puu — kurblik kuningapoe.

Oi seda edevust, PUNARIND!
Musta pudipõllega linavästri-
õrritab sind!

Parimas sportlikus vormis on tänävu Arstiteaduskonna üliõpilane Kalju Kikamägi. Ka hiljuti toimunud TRÜ-EPA-«Kalevi» kergejõustiklaste matškohtumisel, mille võitis TRÜ II võistkond, oli Kalju Kikamägi parim kahel jooksudistantsil.

UUDISMAALE!

On möödunud kaks kuud ajast, millal komsomolikomitees hakati vastu võtma avaldusi uudismaale sõiduks. Täis entusiasmi, ilmusid paljud oma avaldusega komsomolikomiteesse ja agas kiire eksamite ette tegemine. Nüüd hakkavad juba seiguma need, kellel jätkus jõudu ja tahtekindlust üliõpilaste planeedile pääsemiseks. Loomulikult oli ka neid, kelle huvi uudismaa vastu kadus juba enne eksamite tegemist. Enne öeldi, siis mõeldi. Sõnamurdjateks jäid just tütarlapsed. Naiteks 10-st spordimeditsiini neiust, kes pidid kindlad sõitjad olema, jäi järele ainult 4. Komitee võttis üle 30 avalduse tagavaraks, kuid nüüd on need kõik ära saanud.

Üldiselt kulgeb eksamite tegemine praegu nasti ja 8. juunil ajustab eselon, kuhu kuulub 100 meie üliõpilast, ärasõitu. Eemale laulupeost... või hoopis ka laulupeost, sest ka Stsuisinskis tuleb laulupidu.

Konapeal valmistatakse väga energilist meie vastuvotuks: isegi mitingu kava on valmis. Onnestus kindlaks määrata meie lõplik dislokatsioon: Koturkuli Zooveterinaaritehnikumi ehitusele läheb 100 inimest, Dzambuli sovhoosi 80, Stsorsis sovhoosi 55, Zlatopoljessa 50, Jurjevskisse 50, Urumkaisse 60 ja Vedenovkassa 30 inimest. Ainult Dzambulsk ja Stsors on tõelised uudismaa sov-

hoosid, teised on aga rajatud endiste kasakakülade baasil ja asuvad künklikus järvedega metsastepis.

Ehitama tuleb hakata meil põhiliselt elukondlikke objekte: elumaju, koolimaju, sööklaid ja teisi kultuurilise teenindamise ettevõtteid. Ehitada tuleb kindlasti ka tootmishooneid, veise- ja lambalautasid ning teraviljahooneid.

Ettevalmistused uudismaale sõiduks jõuavad lõppjärku. On moodustatud rajoonistap, kes lahendab varustuse küsimusi. Meie vormirõivastus ömmeldakse Rakveres «Virulase» tsehhis. Ka tööriistade hankimine laabub.

Staabil on aga muresid: ülikooli naispere kipub sõidust loobuma ja seega kahaneb ka kogu rühma koosseis. See fakt käib juba aga terve meie vabariigi au pihta. Komsomolikomitee teeb siin oma järeldused nende inimeste suhtes, kes lihtsalt narrisid rühma. Paljudele sõita soovijatele öeldi ära ja seda nende kergemeelsete arvel.

Kivi kotti kõigile uudismaalastele, kes sellel aastal teele asuvad. Palume teid tulla reedel, 28. mail kell 15 keemia ringauditooriumi viimasele instruktazile. Avalduse esitanute osavõtt kohustuslik!

M. TITMA,
Eesti NSV üliõpilaste uudismaarühma komandör

Homme läheb lahti!

Pea pool aastat on tudengirahvas küll linikutega, küll rõngastega, küll päris paljakäsi võimlemiskavu harjutanud, ja kõike seda teinud tahtmises kord suurel peol kombekalt rahva ette astuda.

Mis pidu see niisugune siis peaks olema, milleks nemad nii palju kaliist aega ära on raisanud?

Teadku siis uudishimulik, et hommapäev tehakse hügelvõimlemispeoga, kus 8000-pealine rahvahulk korraga üles astub, Taaralinnal II spordimängud lahti. Ja ligemale tuhat tükki on meid siit suurskooli pealt kõige hulgas kaasa tegemas.

Aga kuidas see kena ettevõtmine meil kõik korda läheb, seda tule vaata homnapäev oma silmaga. Punkt kell 14, siis läheb lahti.

HÜGIEEN EKSAMISESSIOONIL

(Algas 2. lk.)

Nagu eeltoodud ajajaotusest nähtub, tuleb 2—3 tundi jätta meelelahutustele, see on aktiivseks puhkuseks. Millised need meelelahutused just peaksid olema, seda on raske ette kirjutada, siin on igapäev vaba valik. Üldiselt aga peavad meelelahutused olema sellised, mis ei nõua olulisi vaimseid ega ka suuremaid kehalisi pingutusi ja mis oleksid seotud väljas värskes õhus käes viibimisega — jalutuskäigud, paadisõit, lühemad sõidud jõe- ja laevadel jne.

Veel mõni sõna õppimise viisidest. Eksamiteks valmistumise peab toimuma üldiselt samadel viisidel kui õppetöö semestri kestelgi. Väga küsitav on eksamimaterjali kordamine kusagil par-

gipingil, rohelisel murul või üldse vabas looduses — seal on liiga palju häirivaid, tähelepanu kontsentreerimist takistavat. Kaheldav on ka eksamiteks ettevalmistumine näiteks kohvikutes või muudes taolistes kohtades. Ühiselamutes elavad üliõpilased ei tohi häirida kaaslasid, eriti tuleb vältida igasugust müra.

Eksamiteks valmistumise perioodil on eriti suur tähtsus kindlal päevarežiimil (see on tähtis ka muudel aegadel) — igaüks peaks endale fikseerima ajad, millal ta teeb üht või teist. Loodan, et esitatud mõtted ja kaalutlused võiksid mõnevõrra kaasa aidata eksamisesseiooni edukaks kulgemiseks.

M. KASK,
hügieenikateedri juhataja

Millest kõneles ankeet?

Ametiühingukomitee korraldas märtsis üliõpilaste hulgas ankeeti, et selgitada, kui võrd üliõpilassöökla ning õppekorpuskes ja ühiselamutes asuvad puhvetid rahuldavad üliõpilaste vajadusi. Üliõpilaste kui nende toitlustusobjektide alaliste külastajate arvamus ja ettepanekud on kõige olulisemad söökla ja puhvetite töös esinevate puuduste avastamisel ja kõrvaldamisel.

Jagati välja 520 ankeetlehte. Küsimustik haaras söökla menüüde ja toitade kvaliteeti, teenindamist sööklas ja puhvetites ning rea punkte ettepanekute osas. Taidetult tagastati 160 ankeetlehte, 30% vajajagatuist.

Millest kõnelevad üliõpilaste vastused, missugused on nende mured ja soovid?

1. Üliõpilassööklas lõunastab ainult 50% üliõpilastest, 20% lõunastab teistes sööklates, 30% kodus, ülejäänud kasutavad puhvetit või ei lõunasta üldse.

2. Üliõpilassöökla menüüdega on rahul 30%, ei ole rahul 20%, paljud (32%) pole viitsinud oma arvamust avaldada.

3. Õigustatud meelepaha valmistab üliõpilastele söökla menüüde väike valik, jantunud toidud ja kartumise hirm kvaliteeti.

4. Teenindamise osas kurdetakse järjekorradade üle söökla massilisema kuastamise ajal (kell 12—14). Ka laudade koristamine ja toidunõude puntus jatab soovida.

5. Teenindamisega on rahul 43%, ei ole rahul 6%, oma arvamust pole selle kohta avaldanud 49% vastajatest.

6. Enamik üliõpilasi ei soovi üle minna kõrgemale retseptuuri-variantidele, millega kaasneb küll toitude suurem rammusus, kuid samal ajal ka hinna tõus, sest üliõpilane arvestab toitlustamist peavas keskmiselt 1 rubl., lõunaks 40 kopikat.

7. Üliõpilassöökla tööle antakse kiitev hinnang 30%, laitev hinnang 8% vastajate poolt, 62% ei oska mingit hinnangut langetada. Mõned üliõpilased margivad, et EPA söökias on toitude valik suurem, hinnad odavamad.

8. Puhtevite osas kurdetakse, et teenindamine on aeglane. Sageli jantub, et müüja teib või võtab vastu kaupa loengute vahel, millal peamine tanelapanu peaks olema puhendatud üliõpilaste teenindamisele. Mõningaid kaebusi esineb kaupade vä-

hese valiku, müüja üleoleva käitumise ja vananenud saide müümise kohta. Puhvetite tööga on rahul 37%, ei ole rahul 9% üliõpilastest.

Enamiku üliõpilaste soov on, et keemiahoone ja Vanemuise tn. puhvetist oleks võimalik saada kuumi jooki. Puhvetite läbilaskevõime suurendamiseks soovitatakse suuremates puhvetites iseteenindamise sisseviimist.

9. Ettepanekutest on enamik tähtsaks orientiiriks, mille järgi söökla juhtkonnal tuleb joonduda. Soovitakse rohkem odavaid toite köögiviljast, makaronidest, suuremas vaikus putrusid, kohupiimatoite, praadidele rohkem kastet — üldiselt soovitakse, et valik oleks suurem ja et ka hilisematel tundidel oleks midagi valida. Tähelepanu väärivad ettepanekud, et söökla valmistaks munda «firmatoidu», mis oleks söökla spetsiifiline, et menüüd oleksid suuremat kirjutatud, seajuuress toitude nimetused ka vene keeles. Mõned üliõpilased soovivad, et söökla oleks kauem avatud.

Ametiühingukomitee arutas oma koosolekul 17. mail koos söökla juhataja sm. Kaleviga ankeedi tulemusi ja võttis vastu vastava resolutsiooni. Sm. Kalevi lubas olukorda menüüde osas parandada. Odavamate ja mitmekesisemate toitude osas langeb osa suust Tartu Kaubandusvõimeusele, kes ei varusta küllaldasest assortimendis tootmisega. Maikuust alates on söökla ettevalmistatud suutõrgetud kartund, mis keetmisele lähevad siniseks. Toitude madalad temperatuurid on suudi marmmid, mis ei garanteeri külladast kuumust. Toitude valik hilisematel tundidel paraneb seoses toograafiku ümberkorraldamisega. Ka menüülehtede väljapaneku osas läheb küsimus lanemal ajal. Alates järgnevast õppeaastast hakatakse teie vitamiiniseerima askorbinihappega, selleks avaldas soov enamik üliõpilasi. Peahoone puhveti töö paraneb, punvetile antakse uued ruumid. Kõikide puhvetiruumide sanitaarne olukord paraneb järgneva õppeaastaks pärast sanitaarremondi tegemist. Mis puutub üksikute Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilaste soovisse, et Mitsurini tn. õppehoone juurde avataks puhvet, siis see ei ole otstarbekas, sest läheduses on see olemas.

Kokku võttes peab ütleva, et enamik üliõpilasi suhtus korraldatud ankeedisse täie tõsiduse ja teadmise, et minu mure on

ka teise mure. Ühiskondlik arvamus on võimsaks hoovaks töö parandamisel. Ankeetlehe täitja aitas palju kaasa selleks, et meie sööklast kujuneks üliõpilassöökla sõna kõige otsesemas tähenduses. Mingit kasu pole aga selle üliõpilase vastusest, kes soovib «eksootilisi roogasid» (Bioloogia-Geograafiateaduskond) ega sellegi üliõpilase suhtumisest ankeedisse, kes kurdab, et sööklas puudub konjak, et pole näinud krabi, et ta halvasti näeb ja sel leparast soovib toitud vitamiiniseerida D-vitamiiniga (!), kes soovib süüa hoiuand kastmes to rulle ja kes teeb ettepaneku söökla sulgeda ning puhvetitest teha veinibaar (Õigusteaduskond).

Et paljud ankeetlehed olid puudulikult täidetud, sunnib see arvama, et paljudel üliõpilastel oma arvamus puudub või nad ei suvatse seda avaldada või et üliõpilane ei saa isegi oma nooga jata (ka kõhurekades). Kõige paremini täideti ja laekusid ankeetlenned Kenakuituuriteaduskonnast (volinik sm. Leet), nälvasti Fuusika-Matemaatikateaduskonnast ja Arstiteaduskonna Stomatoloogilise ja Radioloogilise konnast. Hukkamõistmist väärin Arstiteaduskonna raviosakonna üliõpilane kursuse üliõpilase maie Kaasiku teguviis, raviosakonna vaimikuna võttis ta ankeetlenned küll välja, kuid pole neid senini tagastanud, mille tõttu suur huik toitlustusimustes kompetentseid üliõpilasi ja ankeedist eemale. Sm. Kaasikul on küll ühiskondliku kontrolli nimetus ja arvatavasti margib seda ka oma ühiskondliku töö aruannetes, kuid senini pole ta mitte midagi teinud, et õigustada oma rühma kaastaste usaldust, kes teda moodunud aastal ühiskondlikuks kontrollöriks valisid.

M. UIBO,

ametiühingukomitee toitlustamiskomisjoni esimees

Nad lõhkusid raamatuid

22. mail õppis kaks vene filoloogia II kursuse üliõpilast Larissa Semtsenko ja Luise-Marie Olhina TRÜ Teaduslikus Raamatukogus. Paraku ei piirdunud nende tegevus ainult õppimisega, vaid nad lõikasid žiletiga välja lehti raamatukogule kuuluvatest raamatutest. Lõhutud raamatuteks oli 2 ladina keele õpikut, millest üks oli laenutatud N. V. Gogoli nimelisest Tartu Linna Keskraamatukogust.

Lugemissaali juhataja aru pärimisele vastasid nad, et nemad ise vastutavad oma tegude ja laenutatud raamatute eest ja olid imestunud raamatukogutöötaja käitumisest, et juugiti tungida nende siseasjadesse.

Mida arvate teie, üliõpilased, ja eeskätt vene filoloogia II kursuse?

V. LEEK,

TRÜ Teadusliku Raamatukogu vanemraamatukoguhoidja

Pühapäeval, 30. mail algusega kell 14 toimub TRÜ klubis Tähe tn. 3

LASTE KEVADPIDU.

Gratulamur vobis,

MARJE TEMPEL

ja

ENN JÖESTE!

Vene filoloogia V kursuse ja raviosak. V kursuse

Tänase ajalehenumbri kujundas žurnalistika eriharur III k. üliõpilane T. Alla.

Toimetaja: H. PEEP.

«Тарту Райклик Юликоод» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hars Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4438 MB 02976.

Kallid lõpetajad! Soovime teile head lennuilma, tugevat päri- ja parajat vastutust!

Kõigi maade proletarilased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 17 (627) Reedel, 25. juunil 1965 XVIII aastakäik

Mu kallid toonane kuulaja

Su lahkumise puhul alma materi aktiivsest perest soovin, et Sul oleks eel palju, mis õnnestab ja elu ilustab. Siis suudad täita ka need õilsad kohustused, mida cotavad Sinult kodumaa ning rahvas. Kuid ära unusta ka oma isiklikku elu väärtuslikuks kujundamast. Kes selles on takerdunud, ei ole võimaline andma küllaldast ka ühiskondlikes kohustustes. Tee oma elust meistriteos.

Oma võimete ja eelduste piiris peame oma isiksuse kujundama maksimaalselt sisukaks. Soovin, et hakkaksid tundma juba esimesest tööpäevast tööõõmu, et Su suhtumist igapäevasesse ülesandesse ei määraks verb «pean», vaid «tahan». Ja kui Su tegevussfäär tundub Sulle ehk liiga piiratuna, siis ära lase käsi alla langetada, vaid loo endas ja enda ümber see, mis seda sisustab. Täisväärtuslikku elu saab elada kõikjal, neocnvalgus ja asfalt ei ole kunagi päästnud seda tühja jooksmast. Soovin, et Su edaspidine tee oleks menukas, kuid ära taotle edu teiste arvel. Mitte see pole tõeline suuruse mõõt, et teised on halvemad Sinust, vaid see, kui oled teistest väärtuslikum... Aga ma ei jõua kõiki soovide niikuini loendada, sellepärast lõpetan ühe väga südamelähedasega: ära unusta oma alma materit ja tee kõik enesest sõltuv tema hea nime säilitamiseks ning tõstmiseks.

Prof. VILLEM ALTOA

OLIME KÄÄRIKUL

«Loengud on läinud meelest, ladina ja saksa keeled, pioneeririviks saime

Käärikul...» Äraseletatult tähendavad need sõnad, et mai lõpus, vahetult

enne eksameid, toimus Käärikul pioneeritööalane instruktivlaager.

Teise kursuse eesti filoloogid, ajaloolased ja tulevased füüsika- ja matemaatikaõpetajad võitlesid nädal aega sklerosis vastu. Tuletaades meelde kaugel jäänud pioneeritarkusi. Oma kogemusi jagasid vanemad pioneeritöötajad ja pedagoogid. Lühidalt öeldes — kiirendatud korras elati läbi kõikvõimalikud laagriolukorrad.

Kui hiljem jutuks tuli, et mis siis kõige rohkem meeldis, vastati — köök ja Jaan Eilart. Kaut mäletame sm. Eilarti huvitavaid vestlusi Muru ja Metsa auditooriumides. Tema hoole kõige ilusa pärast meie ümber võtsime kaasa ja viime endaga ka pioneerilaagritesse.

J. PAJU

SOOVIME

oma lõpetajatele seda, et nad kõrgesti kvalifitseeritud spetsialistidena leiaksid kiiresti oma koha uutes töökollektiivides. Soovime, et meie lõpetajad seisaksid ikka partei programmi realiseerijate esimestes ridades. Soovime, et nendest saaksid tõelised kommunismiajastu lipukandjad.

Järjekordse lennu ellusaatmise puhul õnnitleme palavalt ka kõikide teaduskondade teaduslik-pedagoogilisi kollektiive ning soovime raugematut energiat uuteks töövõitudeks!

EKP TRÜ KOMITEE

KÄED KÜLGE!

Leningradi maanteel, kõvasti äärmiselt vähe, asub suur ehitusplats. Tulevane maja lühendab isegi veidi üht väikest ülejõe tänavat, mis läks varem täpselt ehitusplatsi keskelt läbi. Uue hoore kogupikkuseks saab 105 meetrit, ainult fassaadiplaanil võib juba ära lugeda 29x5 akent. Sellest ehitusest, mille esimeses korpusas asuti siseseinu laduma ja mis iga päevaga kasvades muutub viiekorruseliseks esindusliku fassaadiga hooneks, saab meie üliõpilastele uus kodu.

Ühiselamu ehitusobjekti ülevalt sm. VIRRO'lt saime lähemalt kuulda, milliseks uus «inter» tulevikus välja näeb:

201 neljakohalist tuba, kokku 804 kohta. Toad tulevad suuremad ja mugavamad kui Tiigi tänavas uues ühiselamus. Põrandad kaetakse puitkiust plaatidega, koridoripõrand linoleumiga. Maja ühes otsas on metallööstikuga rõdud. Teisel korrusel leiab koha

õpperuum, esimesel — 167-ruutmeetrine kultuurmassilisteks üritusteks määratud ruum (võib-olla elustuvad ka ühiselamute lõbus-kuulsad «tinnad»).

Ette on nähtud eri ruumid laumängude ja piljardi jaoks, raskejõustiku harrastamiseks, puu- ja kingsepatöökoja jaoks, pesupesemiseks ning kuivatamiseks jne. Eraldi tahetakse sisustada ka puhkenurgad.

Kõik see on esialgu plaanil. Et plaan muutuks tõelisuseks — selleks on vaja ka meie, üliõpilaste abi. Sm. Virro saatis meid ära sõnadega: «Üliõpilasi on tööle tarvis! Tööd on küll igasugust, aga rohkem tahaks abilisteks poisse!»

Niisiis — käed külge ja jõudu tööle kõigile, kes on komsomoliteaduskonnas suvetoode staapi andnud avalduse sooviga töötada uue ühiselamu ehitusel. Te ehitate endale ja pälvite kõigi tänu.

H. SEIL

tal kurjalt häirekella löödi, said tänavu mäele, samuti hügieeni ja kutsehaiguste õppetool.

Hoopis sassis on aga vahekorrad aspirantuuri ja meie keemikute vahel. XX sajand — suure keemia tähelend, aga meie keemikutele tuleb punastuda. Tänavu on plaanis täita 5 kohta keemia erialadele, kateedrid võivad nimetada vaid üht kandidaati. Keemikutele on pealtnäha mõjuv argument — ülikooli vastuvõetud keemikute kontingent oli liiga väike, koolid neelasid enamiku lõpetajast. Kõige andekamad õppisid juba aspirantuuris, praegusest lennust aga polevat kedagi võtta.

Nii paistab see olevat ka. Kuid heitkem pilk praegustele keemia erialade aspirantidele. Ainult Ilmar Koppelst sai aspirant kohe pärast ülikooli lõpetamist. Teised aga — Heiki Timotheus, Henn Laanpere, Vello Loodmaa ja Helvi Vahemets tulid siia aastaid pärast ülikooli diplomi kättesaamist.

Peale Jüri Tamme ei ole keemikutele aspirantuurile kedagi tõsiselt välja pakkuda. Tõsi, olevat keegi Pärnumaa mees, kuid dots. Viktor Palm (org. keemias on tühjad kõik 3 kohta) ei tunne nimetatud kandidaadi vastu erilist huvi. Ja kui inimese pole varem millegagi eriliselt silma torganud — milleks teda siis kateedri tiiva alla võtta. Äkki rikub kateedri hea reputatsiooni ära!

Kuid ärgem rääkigem vaid muudest. Rein Pikver, Jüri Tapfer, ja Valeri Vassiltšenko astuvad aspirantuuri, seljataga edukas stažööripraktika. Varem on sel list rada käinud vaid üks aspirant.

Ja lõpuks sihtaspirantuurist. Seekord ootavad meid NSVL TA VI. Komarovi nim. Botaanika Instituut, Leningradi Riiklik Ülikool (geofüüsika eriala) ja NSVL Meditsiini Teaduste Akadeemia virusoloogiasakond.

I.-P. PADERNIK

Lõpetajate pidulikud aktused

MAJANDUSTEADUSKOND
26. juunil kell 12
BIOLOOGIA-GEOGRAAFIA-TEADUSKOND
26. juunil kell 16
FÜÜSIKA-MATEMAATIKA-TEADUSKOND
28. juunil kell 16
ARSTITEADUSKOND
30. juunil kell 12
AJALOO-KEELE-TEADUSKOND
2. juulil kell 15
KEHAKULTUURI-TEADUSKOND
3. juulil kell 12

Veerand sajandit

Esmaspäeval oli ülikooli aulas ENSV 25. aastapäeva tähistamise pidulik aktus.

Pärast rektori professor F. Klementi avasõna läks kõnetooli poliitilise ökonomia kateedri õppejõud U. Polissinski. Ta kõrvutas kodanliku Eesti manduvast majandust meie tänapäeva järjest areneva majandusega.

NSV Liidu ajaloo kateedri õppejõud L. Eringson heitis pilgu tagasi ülikooli esimestele nõukogude aastatele ning jutustas alma materi praegusest palgest.

RÄÄGITI PERFOKAARTIDE KASUTAMISEST

Kas moondel kullest täiskasvanud konnaks tekivad kõigepealt tagajäsemed, esijäsemed, silmad, sarvhambad, saba või ninasõõrmed — sellistele ja mitmetele teistele kahepaiksete bioloogiat käsitlevatele küsimustele tuli vastus anda perfokaardile. Vastajateks olid mitte kooliõpilased, vaid Bioloogia-Geograafia-teaduskonna töötajad, kes võtsid osa teaduskonna metodikakomisjoni poolt korraldatud programmeeritud õpetamise alase seminarist. Üsna tore oli assistent K. Reese juhendamisel kasutada uudet vastamisviisi.

Vanemõpetaja S. Aul andis ülevaate programmi koostamisest ja selle kasutamisest uue aine läbivõtmisel. Dots. V. Masing rääkis perfokaartidest ja nende kasutamisest teaduslikus töös.

Suurt huvi äratas ka vanemõpetaja H. Lingi poolt konstrueeritud imetajate süsteemi tutvustamise ja õpetamise masin.

Ettekannetele ja demonstratsioonidele järgnenud arutelu peeti nõu, kuidas õppejõud saaks kõige otstarbekamalt täita vahendaja osa uue aine üliõpilase ja üliõpilaste teadmiste vahel, kuidas vältida üliõpilase loomavajumist pika loengupäeva raskuse all.

Leiti, et õppetöös tuleks uue aine läbitöötamisel loengute kõrval kasutada programmeerimist ja ka seminarivorme.

Peale perfoplaadil olevate küsimuste õiget vastamist peaks eksamineeritav vastama suuliselt veel mõnele õppejõu poolt esitatavale küsimusele. Selline moodus hoiaks kokku õppejõu aega ja annaks ülevaatliku pildi eksamineeritava teadmistest.

H. MOORITS

Teadmiseks kunstikabinetis õppivatele üliõpilastele

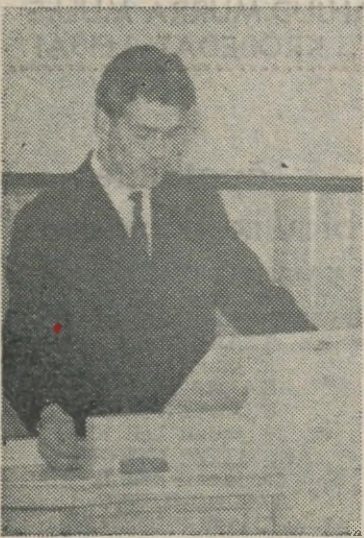
Ekskursioon Saaremaale toimub 10. sept. — 14. sept. Kaasa sõidab ka meie ringi auliige, loodusteadlane Jaan Eilart.

Sõiduks osavõtmiseks registreeruda kuni 3. septembrini.

Uut täiendust meie teadlaste perele

Heino Tiik

Tol päeval tõi väitekirja kaitsmine arutlusele üliõpilaste terveise ja kehalise arengu. Dissertandiks oli spordimeditiini kateedri vanemõpetaja Heino Tiik. Vist on loomulik, et meistersportlase-arsti tähelepanu ei koondunud mitte niivõrd sellele, kuidas haigusi ravida, vaid just sellele, kuidas neid ära hoida. Siin aga on kehakultuuril öelda põhiline sõna. Väga tähtis on, et meie noored kasvaksid harmooniliselt arenenutena,

kasvaksid terveteks ja elujõulisteks. Paraku aga näitavad dissertandi materjalid, et enam kui 20% üliõpilastest esinevad väiksemad või suuremad tervise häired. See näitab, et midagi on tõsiselt korrast ära. On olemas mõningaid andmeid välismaa kohta, mis räägivad, et seal on olukord veelgi halvem. Kahtlematult on õigus H. Tiigil, kes ühe olulisema põhjusena tõstab esile liikumisvaeguse probleemi, noorte mitmekülgsete haaramise kehalise kasvatusena.

Üldiselt meie noorte kehaline areng siiski täiustub. Võrreldes varasemate statistiliste andmetega võis H. Tiik konstateerida põhiliste dimensioonide suurenemist. See on elatustaseme tõusu kajastuseks. Siinjuures aga tekitab muret tütarlaste kaalu tõus. Kas mitte see jällegi ei peegelda ebanormaalselt suhet kehalise tegevuse ja toitumise vahel?

Lisaks mainitule väärrib H. Tiigi dissertatsioon esiletõstmist kui esimene ulatuslik antropomeetriline uurimus Eestis naissoo esindajate kohta, samuti kui uurimus, kus ulatuslikult rakendati kaasaegset arvutusmatemaatikat, kus näidati matemaatiliste meetodite kasutamise võimalusi.

TRÜ Arstiteaduskonna Õpetatud Nõukogu otsustas anda H. Tiigile meditsiinkandidaadi teadusliku kraadi.

Hilja Kurvits

26. mail kaitses Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna nõukogu avalikul koosolekul väitekirja farmakoloogia kateedri assistent Hilja Kurvits. Tema väitekirja teemaks on kodumaiste keemikute poolt sünteesitud kolme piperidiini derivaadi: anadooli, promedooli ja isopromedooli farmakoloogilise toime analüüs. Kasutades valutugevuse määramiseks mitmesuguseid meetodeid, näitas ta katseliselt, et nimetatud aineite valuvaigistav toime on morfiini omast küll tugevam, kuid lühema kestusega. Esiletõstmist väärivad ka nende aineite kõrvaltoimete uurimised. Katsed näitasid, et nimetatud ained, sarnaselt morfiinile, pärsivad hingamist, langetavad kehatemperatuuri, tõstavad vere suhkru kontsentratsiooni ja suurendavad katseloomade motoorset aktiivsust. Sm. Kurvitsa tööst võib teha mitmeid praktilisi tähtsaid järeldusi. Tema katsed näitasid, et isopromedoolil on eeliseid võrreldes teiste derivaatidega ja seda võiks soovitada tööstuslikuks tootmiseks.

Praktiliselt tähtsad on ka nimetatud valuvaigistitega halvatud hingamiskeskuse elustamiskatse tulemused analeptikumidega. Nimetatud katsete tulemustest selgus, et kõige efektiivsemaks hingamisanaleptikumiks osutus pervitiin, millele järgneb lobeliin, toimetata oli kofeiin.

Oponeerisid farmaatsiadoktor prof. A. Siim ja meditsiinkandidaat dotsent L. Pää.

Sm. Kurvits tunneb suurt huvi eksperimentaalse farmakoloogia vastu. Peale Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonna lõpetamist astus ta tööle farmakoloogia kateedrisse, algul vaimnolaborandina, hiljem assistendina. Enam kui 10 aasta jooksul on ta omandanud moodsad farmakoloogilised meetodid ning avaldanud trükkis üle 10 teadusliku artikli. Korduvalt on ta esinenud ettekannetega oma ülikooli teaduslikel sessioonidel ja paljudel farmakoloogilistel konverentsidel väljaspool vabariigi piire.

Sm. Kurvits on näidanud häid pedagoogivõimeid, ta juhendab iseseisvalt ravimivormide valmistamist ja farmakoloogiasse tulevate arstidele ja stomatoloogidele. Alati vastutulelik ja abivalmis, kuid nõudlik nii enda kui ka üliõpilaste suhtes on ta võitnud kateedris lugupidamise ja autoriteedi.

Arstiteaduskonna otsus anda assistent Kurvitsale farmaatsiakandidaadi kraad kinnitati TRÜ Õpetatud Nõukogu poolt. Jääb oodata veel Kõrgema Atestatsiooni Komisjoni kinnitust.

Soovime sm. Kurvitsale tahet, püsivust, jõudu ja edu edaspidises teaduslikus ja pedagoogilises tegevuses.

Kuulo Kalamees

Seenenäitus-te külastajaid huvitab alati, milliseid seeni meil kasvab, kui arvukalt nad esinevad ja millised metsakasvukoha tüübid on seenerikkamad. Kas on õige kõnekäänd: nagu seeni pärast vihma?

Neile ja paljudele teistele küsimustele annab vastuse K. Kalamehe kandidaaditöö «Ida-Eesti lehkseente ökoloogia, seos metsakasvukoha tüüpidega ja resursid».

TRÜ taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri assistent K. Kalamees asus Eesti NSV lehkseente floristilise koosseisu väljaselgitamisele ja mükotsö-noloogilistele uurimistöödele juba üliõpilaspõlves. Pärast Tartu Riikliku Ülikooli lõpetamist 1958. a. töötas ta taimekarantiini inspektorina. Aspirantuuri astumise ajaks (1961. a.) oli juba kogunenud hulk vaatlusi ja märkmeid, millele töö tähtsajaline lõpetamine poleks olnud mõeldav. On ju tõs käsitletud ligi 500 seeneliiki, millest 62 on autori esmasleiud Eestis.

Ka oponendid rõhutasid, et töö paistab silma oma mitmekülgse ja põhjalikkuse poolest.

Dissertatsiooni valmimise ajal jõudis K. Kalamees esineda loengutega, olla «Tallinnfilmi» meeste konsultandiks nukufilmi «Operaator Kõps seeneriigis» loomise juures, kirjutada seene- raamatu, mille mahukas käsikiri on kirjastusele üle antud.

Endel Ploom

Hiljuti täienes TRÜ teadlaste pere veel ühe uue teadustekandidaadiga. Õigus- ja Majandusteaduskonna nõukogu avalikul koosolekul kaitses oma kandidaadiväitekirja teemal «Elukondlik üürileping tsiviilõiguses» Endel Ploom. Talle anti õigusteadusekandidaadi kraad.

Sm. E. Ploomi tee teaduse juurde on tüüpiline tänapäeva noortele teadlastele. 1959. a. lõpetas ta TRÜ Õigusteaduskonna. Üliõpilaselu möödus aktiivses ja sisukas tegevuses. Eeskujulik õpetöös, aktiivne ühiskondlikus elus, meelelahutuseks laul meeskoris, jõudumööda «hamba proovimine» teaduse vallas jne. Ühiskondlikku tööd alustas E. Ploom kursuse komсомол- elu juhtimisest, sellele järgnes kolm aastat tööd TRÜ komсомол- komitees ja pärast ülikooli lõpetamist juba töö partei rajoonikomitee liikmena.

Teaduslik töö algas muidugi kursusetöödest, sellele järgnes võistlustöö teemal «Remonditehnikaajamade ja kolhooside vahelised õiguslikud suhted», mis sai ka rahalise preemia. Juba auhinnatöö kirjutamine näitas, et noormehel on silma praktilise elu probleemide jaoks, et jätkub jõudu neid mitte ainult näha, vaid ka omapoolseid lahendeid pakkuda, et oma mõtteid osatakse ka kirja panna (teadlase üks hädavajalik omadus). See kõik sundis kateedri kollektiivi E. Ploomi käekäigu vastu huvi tundma ka pärast ülikooli lõpetamist. Algab ju aspirandi valik ja

kasvatamine juba üliõpilaspõlves.

Pärast ülikooli lõpetamist suunati sm. E. Ploom tööle rajooni abiprokurörina. Kuid juba varsti edutati ta rajooni prokuröriks, millist kohta mitte igale värskele lõpetajale ei usaldata. See näitas, et sm. E. Ploom on töökas ja võimekas ka oma valitud erialal ja mitte kerge südamega ei loovutanud praktika teda teadusele.

1962. a. alguses siirdus sm. E. Ploom aspirantuuri Leningradi Riiklikku Ülikooli tsiviilõiguse erialale. Seal omandas ta teadusliku töö kogemusi meie ühe nimekama eriteadlase prof. O. S. Joffe juhendamisel, tutvus kateedris tehtava õppe- ja teadusliku tööga, tegeles õppetööga, tutvus üliõpilaste ja mitmete maade ning rahvaste aspirantide elu-oluga, marjaks kulus ära ka praktika vene keele alalt.

Sm. E. Ploom esitas oma töö kaitsmiseks tähtaegselt. Järjekindlus ja töökus mahutasid kõik tehtava ja nõutava tähtaegade rangetesse raamidesse.

Sm. E. Ploom on mitmekesis- te huvialadega, laia silmarin- giga, muheda huumorimeelega (teiste tusatujudele kulub see arstirohu asemel), edasipüüdev ja arenemisvõimeline noor teadlane.

Tsiviilõiguse ja -protsessi ka- teeder õnnitleb sm. E. Ploomi tema esimeste edusammude puhul ja soovib talle palju edu ja vastupidavust tema teadlase- elu palju raskemateks etappi- deks.

VÕISTLUSTÖÖD

ARSTITEADUSKOND

I koha said:

VILLU JUHANI V kursuselt, HEINO ARPO IV kursuselt ja ULVI TARVIS III kursuselt tööst «INTRABRONHIAALSE RÖHU TÕSTMISE KASUTAMISEST KORONAROGRAAFIA KORRAL (EKSPERIMENTAALNE UURIMUS)».

AARE SERGO, REIN SUIJA ja HARRI TENSING VI kursuselt tööst «DISKOGEENSETE TSERVIKAALSETE RADIKU- LITIDE DIAGNOSTIKAST JA RAVIST».

LAUR KARU ja AGO ARAK V kursuselt tööst «KOLIIN- JA ADRENERGILISTE AINETE MÖ- JU TAALAMUSE ELEKTRILISEL STIMULATSIOONIL SAA- DUD MOTOORSETESSE JA KÄITUMISREAKTSIOONIDES- SE KÜÜLIKUL».

TÖNU MELDRE VI kursuselt tööst «SÜDAME VASAKU VATSASE SUURENEMISE ELEKTROKARDIOGRAAFI- LISEST DIAGNOSTIKAST HÜ- PERTOONIA TÕBISSEL».

PEETER ROOSAAR VI kursuselt tööst «PLASTMASSIDEST ISOLEERIVA MATERJALINA KÕOLUSKIRURGIA».

ILVI KIVERIK V kursuselt tööst «EMAKAKAELA HIS- TOLOOGILISTEST MUUTUS- TEST RASEDUSE PUHUL».

HILJA VAINIK IV kursuselt tööst «KÕOLUSDEFEKTIDE ASENDAMISEST MITMESU- GUSTE TRANSPLANTATSIOO- NIVORMIDEGA».

NINEL SÄRMI VI kursuselt tööst «VERESEERUMI VAL- GUFRAKTSIOONIDE MUUTUS- TEST EKSPERIMENTAALSE PREKNTSEROOSI ARENGUS».

AIVI PAAS ja MALLE KONT V kursuselt tööst «AUTOANTI- KEHADEST REUMA- JA REU- MATOIDARTRIIDI HAIGETEL».

TSVIIA LEVINA VI kursuse- lt tööst «Изменение азотистого обмена, степени амидирования, фи- зико-химического и конформацион- ного состояния белков мозга и ак- тивности некоторых ферментов при экспериментальной уремии».

TALVI RALLMANN ja LIIVI TURK V kursuselt tööst «VE- RESOONTE KUNSTKIUDPRO- TEESEDE FÜÜSIKALISTEST OMADUSTEST».

MARE KOLJAK ja URVE VARJULIL IV kursuselt tööst «KOPSUVÄHI LAHANGU- JUHTUDE KLIINILIS-ANA- TOOMILINE ANALÜÜS» (TAR- TU PROSEKTUURI ANDMETEL 1950.—1965. a. JA VIJANDI PROSEKTUURI ANDMETEL 1950.—1962. a.)

ANU PRIIKASK, KAARIN REITER ja JUTA SAMLAS IV kursuselt tööst «SUUÕONE-, LÕUALUU- JA SÜLJENÄARME- KASVAJATE ESINEMISEST TARTUS 1948.—1962. a.»

TIIT HAVIKO VI kursuselt ja MALLE OJA V kursuselt tööst PSEUDARTROOSIDE ETIOLOO- GIAST JA RAVIST TARTU VA- BARIKLIKUS KLIINILISES HAIGLAS».

MILVI KARU ja HELGI TI- DEMANN IV kursuselt tööst «SKISOFREENIA RETSIDIIVI- DEST».

HELJU-REET SEPP VI kursuselt tööst «STELASIINI ÜHE- KORDSE ANNUSE TOIMEST KÕRGEMALE NÄRVIREGEVU- SELE VEGETATIIVSETELE FUNKTSIOONIDELE TERVE- TEL».

MILVI MOKS IV kursuselt tööst «URIINI JOODITESTI KLI- NILISEST VÄÄRTUSEST EN- DOKRIINSE SÜSTEEMI PATO- LOOGIA PUHUL».

EVE RAUK IV kursuselt tööst «SUHKURDIABEEDI ESI- NEMISEST TARTU LINNAS».

HEIDI HINRIKUS IV kursuselt tööst «GLÜKOKEENISISAL- DUSE MUUTUSTEST SÜDAME- LIHASKIUDUDE PÄRGARTE- RI HARU JA VENOOSSE SIINU- SE AJUTISE LIGATUURI KOR- RAL».

TÄHTI KIBE ja HELGI KING- SEPP III kursuselt tööst «MÜO- KARDI ELEKTROLÜÜTIDE Na⁺, K⁺) JA VEE AINEVAHETUSE ARTERI RINGHARU JA KORO- MUUTUSTEST VASAKU PÄRG- NAARSIINUSE LIGATUURI KORRAL».

JAAK MAAROOS V kursuselt

töö eest «SÜDAME VASAKU PÄRGARTERI RINGHARU JA KORONARSHNUSE AJUTINE LIGATUUR».

HELLE MERISALU ja ILMAR MERISALU V kursuselt tööst «SÜDAME VASEMA VATSASE SÜSTOLI FAASIDE MUU- TUSTEST OMANDATUD SÜDA- MERIKETEGA HAIGETEL».

PEETER ROOSAAR VI kursuselt ja HILJA VAINIK IV kursuselt tööst «PERIFEERSESE- GANÄRVI KAHJUSTAMISEL SUGENEVAST JÄSEME DÜST- ROOFIAST JA SELLEPUHU- SEST LUUKOE REGENERAT- SIOONIST».

II koha said:

MARE LILL V kursuselt tööst «EOSINOFILSETE LEU- KOTSÜÜTIDE ESINEMISEST NINA VERES JA PERIFEERSE VERES ALLERGILISE RINO- PAATIA HAIGETEL».

MATTI TARUM VI kursuselt tööst «LASTE EPILEPSIAST (TARTU VABARIKLIKUS KLI- NILISES HAIGLAS NEUROLOO- GIAOSAKONNA ANDMEIL a. 1961—1964)».

MILVI TAMM ja MAIRI ZIM- MER V kursuselt tööst «OP- SONOFAGOTSÜTAARSE REAKTSIOONI MÕJUSTATA- VUSEST ATROPHINIGA JA SEL- LE ISEÄRASUSTEST KORO- NAARPATOLOOGIA NING MAO, KAKSTEISTSÖRMIK- SOOLE HAAVANDTÖVE PU- HUL».

ROTAPRINDILT ILMUSID

P. Ariste — Eesti keele fonee- tika. Õpik Ajaloo-Keeleteadus- konna üliõpilastele. 202 lk. Hind 22 kop.

L. Kivistik — Variatsiooniar- vutus. 147 lk. Hind 22 kop.

V. Salupere — Krooniline gast- riit. 25 lk. Hind 4 kop.

L. Hone — Schoolroom expres- sions. (Koolis kasutatavaid väl- jendeid). 106 lk. Hind 10 kop.

E. Linn — Texts for Lawyers. 154 lk. Hind 17 kop.

Õppimisvõimalustest TRÜ Ke- hakultuuriteaduskonnas. 29 lk. Hind 5 kop.

Suветöödest osavõtjad

Üliõpilasi, kes võtavad suvetöödest osa juuli- ja augustikuus, palutakse koguneda peahoone ette järg- mistel aegadel:

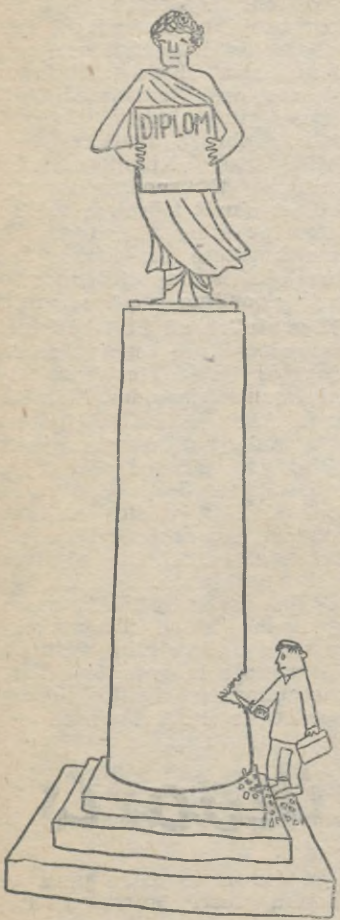
◆ 4. juulil kell 10 (kolhoosidesse ja sovhoosidesse sõitjad);

◆ 4. juulil kell 14 (Tartu objektidele jääjad);

◆ 1. augustil kell 10 (kolhoosidesse ja sovhoosi- desse sõitjad);

◆ 1. augustil kell 14 (ühiselamu ja arvutuskesku- se ehitajad).

Kiri kooliõele

(Följetoni asemel)

Kallis Ly!
Tore, et mulle kirjutasid!
Pean Sulle kohe ütlema, et Sinu
kujutlused ülikoolist on lihtsalt
naivsed! Ütlen Sulle täiesti siir-
valt, et mina arutlesin kooli lõ-
petades täpselt samuti: «arsti»
niikuiin sisse ei pääse, eks siis
pea vaatama, kus pole kõrgemat
«matti» ja kuhu kergemini saab.
Bioloogia tundus kõige meeldi-
vamana. Selle asemel, et kusagil
umbes ruumis lehitseda koltu-
nud lehekülgi, on ikka toredam
peesitada järve ääres, noppida
lilli ja kuulata linnulaulu. Is-
sand, kui lihtsameelne ma
olin...

Lase ma räägin kõik algusest
peale. Sisseastumiseksamitega oli
juba tükk tegemist: eriti kee-
mias ja füüsikas pressivad vii-
mase välja. Kirjandi teemaks
on, vean kihla, midagi Vildest
või Tammsaarest (valmista ette
mõni koolikirjand; kindlam, kui
omalt poolt midagi ei lisa). Mind
igatahes aitas sisse Põrgupõhja
vanapagan, olgu jumal talle ar-
muline. Nii-nimetatud erialatee-
ma on libe pind — ära sellele
astu! Vestluses dekaaniga pead
ütlema, et tegeled aiandusega
juba lapsest peale ja (silmi ma-
ha lüües) hirmsasti tahad saada
õpetajaks.

Alguses läheb kõik libedasti.
Istud, kuulad ära, mis loengul
räägitakse, või ei kuula — enda
asi, keegi ei küsi. Umberringi
palju uusi nägusid, vahid neid
ja on päris lõbus: mõni kirjutab
palehigis üles viimase kui sõna,
teine ainult teeb, nagu kirju-
taks, kolmas kõõlub õppejõule
otsa, nagu ootaks õnnistust...
Ainult laboratoorses tööd ei ole
midagi väärt: jõllita seda mik-
roskoopi nii, et silm sinine või
solguta mõnda keemilist soga;
keetmist ja sussutamist ma ei
ole kunagi kõrgelt hinnanud, see
siin aga rikub riidet ja sõrme-
küüsi, ning milline hais...

Mõlluks läheb alles siis, kui
algavad eksamid. Et ma keemias
kohe läbi ei tule, seda võis juba
arvata, aga ka teistes ainetes
läks kibedaks. Näiteks botaani-
kaski — mõtlesin, mis see taime-
asjandus ikka ära ei ole (koolis
ei pandud «lotas» ju kunagi
kahtesid). Esimene kord saatis
see ving vunts mu kohe tagasi,
kui väitsin kindlalt, et pole ole-
mas mingeid kromosoome ja pä-
rilikkus oleneb jaroviseerimisest
(ausõna, olen seda lugenud).
Teine kord, kui ma tehnikumi-
õpiku hoolega läbi lappasin, õel-
di, et ma teadvat keskkooli tase-
mel ja alles siis, kui molekulaarsel
tasemel kõik selgeks
saab, võivat loota edasipääse-
mist.

Päris põrgu on aga suvel lah-
ti! Kujutle vaid — ilusa ilmaga
pead mõõda metsa ja muda taga
ajama igasuguseid tarakane,
konni ja hiiri, sääsesülem ei an-
na asu ja jalad on veriseks hõõ-
rutud. Ja kui mõne satika kinni
püüad, ole lahke, määra ära,
mis ta on — tipter, tripter või
triopter. See hirmus ladina keel,
mida ei kõnele enam mungadki,
olgu sul suus kui vanal room-
lasel! Veel ööselgi, unes, võpa-
tad, kui viirastuvad igasugused

konvolvulused, vintsetoksikumid
ja vaktsiiniumi assotsiatsioo-
nid...

Üle ühe aasta mina küll vastu
ei pidanud. Lohutati ja meeli-
tati küll, aga mina ei taha oma
elu paremaid aastaid värvimütsi
pärast kihva keerata. Teisel-kol-
mandal aastal läheb ju bioloogi
elu veel hullemaks. Talvel loeng
ja labor, seminar ja sess, nii et
alati tuli taga. (Küllap sellepä-
rast ongi uuele üliõpilaste koh-
vikule «Tempo» nimeks pan-
dud!) Peale eriala veel üldained,
eriained, kõrvalained ja ühis-
kondlikke alasid ja ameteid terve
rodu. Suvel saad end harva
päevitusülikonnas näidata, sest
praktikareisid lähevad uha kau-
gematesse ja külmematesse koh-
tadesse. Hibiinid, Polaar-Uraal,
Pamiir — mul läheb judin üle
selja, kui kuulen neid nimesid.
Mina küll ei tea, mis nad seal
otsivad — kas meil vetikaid ja
putukaid siin veel vähe on.

Järgneb «iseseisev» materjali
kogumine» diplomitööks. Üksi-
päini (või karud kaaslasteks)
pead uitama mõõda padrikuid,
et lugeda pödrahammustusi ja
murd, mida need sarvlojused
järele jätaavad: või kratsid (oh
küüned!) kuusekoorelt samblik-
ke; või lahkad laboris ligaseid
kalu; või kasvatad klaasis kaht-
lasi patsitikaid — non ma ar-
van, sellestki piisab, ja see on
vaid mürdosa soovitatavast te-
maatikast.

Sa küsid, mis saab neist, kes
bioloogiaosakonna ära lõpetavad.
Eks nad solguta edasi kusagil
laboratooriumis, kes leiva-, kes
veinitehases. Pretensioonikamad
puuavad pressida teaduslikeesse
asutustesse; et sinna soovijaid
on rohkem kui kohti, siis igas
sellises instituudis on kobar
ootajaid ukse taga... Enamik,
nagu tead isegi, läheb koolidesse
lastele õpetama keemiat, loodus-
ja maateadust ja kõike muud,
mis vaja. Kui Sa tõemeeli õpe-
tajaks tahad hakata, mine pa-
rem pedagoogilisse — ei hakka
siis sind keegi ajalehes hurjuta-
ma, et näe, ülikooli on lõpetu-
nud, aga kapsaid kasvatada ei
oska! Üldse katsu ikka pealinna
poole hoida — suur linn, suured
võimalused, sobitad tutvusi ja
ühendad meeldiva kasulikuga...

Ah, mis ma ise teen. Esialgu
müün jäätist (mitte seda tava-
list pulka, vaid plombiiri). Eks
elu näitab, mis edasi saab. Mui-
gan üleolevalt, kui näen mõõdu-
mas matkatunkedes tolmunud
kujusid, vaevlemas janust, küü-
rus seljakoti all, ulatan torbiku
«täidisega» ja soovin head teed.
Minu lumivalgel kitlil pole aga
ühtki soolhappeplekki...

Nii et võta minu kogemusi ar-
vesse. Ära Sina seda lollust
küll tee, et lähed ülikooli bio-
loogiat õppima!

Kallistades Luulu
PS! Ah jaa, peaaegu unusta-
sin, et meie klassi Ats (tead see,
kes ei osanud hästi tantsida)
saadab Sulle tervisi: Nägin teda,
kui ta tuli Baikailt, kus ta
uurib mingisuguseid millimalli-
kaid. Oli nii rahulolevalt ülev
ja päris mehelik...

Kallistades Luulu
PS! Ah jaa, peaaegu unusta-
sin, et meie klassi Ats (tead see,
kes ei osanud hästi tantsida)
saadab Sulle tervisi: Nägin teda,
kui ta tuli Baikailt, kus ta
uurib mingisuguseid millimalli-
kaid. Oli nii rahulolevalt ülev
ja päris mehelik...

Seoses võidupühaga otsustas
ALMAVÜ organisatsioon kor-
raldada aktiivsematele liikme-
tele ekskursiooni paikadesse,
mis on seotud Leningradi blo-
kaadiga. Ühtlasi taheti tutvuda
ka Karjala maakitsusega. Sõit
toimus mai lõpul.

Edasi läks meie tee juba Kar-

Kuidas omal ajal eksameid tehti

Professor Julius Margile tuli
uurali keeleteaduse lõppeksam
sooritada kahel päeval. Esimesel
päeval pidi umbes 5 tunni jook-
sul kirjalikult vastama esitatud
küsimustele ja teisel päeval nõu-
ti suusõnalisi vastuseid umbes
10 tunni jooksul. Vahepeal tegi
professor pausi ja kutsus eksa-
mineeritava enesega lõunat söö-
ma. Eksam oleks ehk veelgi
kauem kestnud, sest professor
küsis punkt-punktilt kõike, mis
seisis trükitud õppeprogrammis,
kui üliõpilane poleks teinud et-
tepanekut, kas ei võiks järgmi-
sel päeval eksamit jätkata. Pro-
fessor mõtles veidi ja tegi siis
otsuse: «Me võime ka täna eksa-
mi lõpetada, kui olete nõus, et
hindan Teie vastused «neljale».
«Viit» ma ei saa teile veel an-
da, sest paljud küsimused on
arutlemata.» Üliõpilane oli õnnel-
ik «neljagi» üle ja peamiselt
seetõttu, et pääses kõrgpinge alt.
Professor Gustav Suitsul oli sa-
muti kombeks küsida oma ainet
kahel päeval. Tema võttis kor-
raga käsile kolm üliõpilast ja
hindas nende vastused ka kor-
raga.

Professor Andrus Saareste oli
väga «humanne». Tema eksa-
mid kestsid ainult mõned tunnid.
Oli teisel-aadilisi eksameid. Pro-
fessorid Walter Anderson ja
Matthias Johann Eisen eksami-
neerisid rahvaluulet kahekesi.
Oli lausa ime, kui keegi nende
juures läbi kukkus. Kui
M. J. Eisen märkas, et üliõpilase
teadmised ei küüni minimaalsuse
piirini, tõusis ta püsti, läks kol-
leegi selja taha ja hakkas sealt
üliõpilase vastuseid viibetega
suunama. Üliõpilasena sai kiruda
Marki ja Suitsu. Andersoni ja
Eisenit peeti ladinadeks meesteks.
Nüüd üle 35 aasta tagasi vaada-
tes võib nentida, et rahvaluule
eksamist pole midagi meelde jää-

Mis kaugõppijal südamel on

Juuni algul lõppes Õigustea-
duskonna kaugõppe I kursuse
Tallinna-rühma eksamisesseioon.
Üldiselt võib tulemustega rahule
jääda. Rühma põhituumik, kes
on pidevalt töötanud, sooritas
kõik eksamid ja arvestused.

Parimateks olid rühmavanem
Oie Algvere, Ly Valtenberg, Va-
salemma 8-klassilise kooli õpetaja
Plus jt.

Edukale eksamite sooritamisele
aitas kindlasti kaasa see, et osa
eksameid ja arvestusi tegime va-
rem ning nende sooritamise aeg
langes tegelikult kahe kuu pea-
le. Selle eest tuleb tänada õppe-
jõude seltsimehi Jegorovit, Rinki
ja Kirist, kes alati abivalmilt
meie väljakutsele reageerisid.
Niisugust pidevat perioodilist
eksamite sooritamist tuleks kind-
lasti jätkata. See vähendab tub-
list pinget sessiooni ajal. Muidu
oleks meil ju tulnud 15 päevaga
teha 4 eksamit, 3 arvestust ja
kaitsta kursusetöö — ilmselt lii-

nud. Prof. J. Margi eksamist tu-
leb sageli üht-teist meelde oma
loengutegi ajal. Ühel juhul sai
õppida ainult eksamile vastami-
seks. Teisel juhul pidi kuuldu ja
loetu põhjal looma aluse, mis
püsis ja millel võis edasi minna.
Ühtlasi võis eksami tõsisust hin-
dama õppida. Tollest ajast on
allakirjutanu hakanud lugu pi-
dama niisugusest eksamist, kus
võiks saada mingisugustki üle-
vaadet üliõpilase teadmistest ja
võimetest.

Kui eksamiks on ette kirjuta-
tud 20 minutit ja arvestuseks 15
minutit, siis ei suuda ei õppe-
jõud ega üliõpilane eksamiainele
lähenedagi. Eksam on nagu mingi
loterii või hasartmäng, milles
paari pileti- või muu küsimuse
põhjal tehakse range otsus noore
inimese teadmistest ja tead-
matusest. Ei tuleks muidugi pool-
dada omaaegset J. Margi või
G. Suitsu meetodit, ent eksam
olgu ikkagi tõsine vestlus, kus
õppejõud ja üliõpilane annavad
sellest aru, mida üks on suutnud
õpetada ja teine omandada ning
kuidas omandada.

On tulnud esile arvamusi, kas
eksameid on üldse vaja. Vist
keegi meist pole omal ajal olnud
sedavõrd töökas ja korralik, et
oleks kõik vajaliku omandanud
ilma selle stimuleeriva teadmi-
seta, kuidas kord tuleb kellelegi
teisele avalikult osutada, kas va-
jalik on omandatud ja kuidas
see on omandatud. Ei tahaks
puhta tõena sedagi uskuda, et
kõik need üliõpilased, kes audi-
tooriumis jälgivad õppejõu sõnu
ja märgivad oma vihikutesse
soovitava kirjanduse või tingi-
mata tehtavate ülesannete ni-
mestiku, otsekohe kohusetundest
või innukusest teeksidki seda,
mida on vaja. Elus on liiga pal-
ju niisugust, mis veetleb muja-
le. Nendes ainetes, mille õpeta-
misel on pidevalt harjutusi ja
ülesandeid, on õppejõud üha
kontaktis üliõpilase töövõimete
ja -tahtega. Kursuse lõpus on
igast üliõpilasest kindel ülevaa-
de. Semestri jooksul tehtu põh-
jal võib üliõpilaste teadmisi hin-
natagi. Pikkade teoreetiliste kur-
suste omandamist saab siiski
kontrollida üksnes tõsisel eksa-
mil. Prof. P. ARISTE

ga suur koormus.

Tahaks meie rühma nimel esi-
tada ka mõned pretensioonid
kaugõppeosakonnale, just õppe-
programmide ja meetodiliste ju-
hendite väljasaatmise kohta.

Näiteks II semestri materjalid
saime kätte veebruari keskel,
kursusetöö kirjutamisel eriti va-
jaliku sm. Kirise koostatud viite-
tehnikat juhendi alles aprillis (töö
tuli esitada 20. aprilliks). Samuti
ei suudetud terve sügissemestri
jooksul otsustada, kas ladina
keel ikka jääb kohustuslikuks
õppeaineks.

Praegu tahaks kaugõppetööta-
jatele südamele panna seda, et
nad III semestri materjalid vara-
kult välja saadaksid. Järgmine
sessioon on juba novembris. Suure
õppetöö mahu juures kuu või
poolteisega ei jõua kõike selgeks
teha.

H. SUITSO,
Õigusteaduskonna kaug-
õppija

Peatu, meenuka

Seoses võidupühaga otsustas
ALMAVÜ organisatsioon kor-
raldada aktiivsematele liikme-
tele ekskursiooni paikadesse,
mis on seotud Leningradi blo-
kaadiga. Ühtlasi taheti tutvuda
ka Karjala maakitsusega. Sõit
toimus mai lõpul.

Ropšas nägime esimest mä-
lestusmärki Leningradi kange-
laslikele kaitsjatele — see oli
tuntuks saanud nõukogude tank
T-34. Voronja Goral seistes
paistsid umberringi külad ja
asulad, kauguses aga Lenin-
gradi tornid ja korstnad. Samalt
kiunkalt olid Leningradi torni-
dele suunatud ka fašistide
kahuritorud. Umbes kilomeeter
enne Pulkovot oli tee ääres
lihtne püramiid. Sellega on
tähistatud koht, kus blokaadi-
rõngas oli Leningradile kõige
lähemal.

Edasi läks meie tee juba Kar-

jala poole. Asfaltlint lookles
metsade vahel mäest üles ja
alla. Kõikjal, kuhu silm ulatus
nägema, vilkusid väikesed jõed
ja järved. Jõed on lühikesed,
aga kiirevoolulised. Kõiki neid
jõgesid ja järvi nimetatakse
Vuoksa süsteemiks. Vuoksa süs-
teem suubub Laadogasse. Prio-
zerskis, Laadoga kivil kalda-
seistes ei saa aru, kas oled
järve või mere ääres. Teist
kallast pole näha ja laevad
paistavad niisama suured kui
tuttaval Soome lahel. Kaunid
männimetsad ja jõed-järved
saatsid meid kuni Viiburini.
Viiburi ümbrus üllatas oma
hiiglaslike kivimürakatega ja
tervete kiviväljadega. Veidi
võõrastav oli vaadata, kui pealt
näha päris paljal graniidikünk-
kal kasvasid männid. Sealsamas
kõrval aga olid põllud, kus ei
paistnud ühtegi kiviraasu.

Tagasiteel käisime Lindula
looduskaitsealal. See on oma-
pärane lehiksalu keset männi-
metsa, rajatud juba Peeter I
poolt. Kõige vanem puu on ligi
240-aastane.

Külastasime ka Repinot. Siin,
kauni pargi vaikusse peidetud
majas, töötas vene maali-
kunstnik Ilja Repin. Majamuu-
seum tutvustas meid kunstniku
elu ja tööga. Samas pargis on
ka suure kunstniku viimane
puhkepaik.

Lõpuks viis tee meid veel
Razlivi järve äärde, kus 1917. a.
juulis-augustis varjas end
V. I. Lenin. Kunagise metsa-
sülle peidetud onni juurde viib
nüüd lai asfalttee. Onni kõrvale
on püstitatud mälestusmärk ja
avatud V. I. Lenini muuseum.

R. PARTS

1922. a. sügisel asutas grupp illegaalse EKP ja EKNÜ liikmeid O. Sepre, A. Vahtmann (Vaarandi), A. Veimer, O. Kunnapuu (Lauristin), H. Tulp, A. Lipstal jt. ülikoolis legaalse revolutsioonilise üliõpilasorganisatsiooni — Proletaarse Üliõpilaste Seltsi (PÜS). Esialgu, registreerimisel, nimetati teda lihtsalt Sotsiaal-Filosoofiliseks Üliõpilaste Seltsiks.

Seltsi üldkoosolekul 1922. a. 10. novembril valiti juhatusse O. Sepre, A. Vahtmann, A. Veimer, M. Rikko ja E. Sakkeus, revideerivasse kolleegiumi A. Lipstal, M. Tulp ja F. Niggol.

EKP Keskkomitee ideelisel juhendamisel suunas juhatus (esimees A. Vahtmann) seltsi tegevuse juba algusest peale kindlalt seatud eesmärgi teenima. Ideeliseks suuna-

1923. a. sügisel seltsi liikmeks astunud J. Sütiste. Tuleb märkida, et seltsi tegevus avaldas J. Sütiste arengule olulist mõju. Võib arvata, et just proletaarse üliõpilaste hulgas omandas ta teoreetilisi algteadmisi klassivõitlusest ja sotsialismist.

PÜS-i juhatus moodustas terve rea komisjone (statistika-, juriidiline, referaadi- ja redaktsioonikomisjon), kelle kaudu suunas kogu tegevust. Statistikakomisjon kogus süstemaatiliselt majanduslikku, poliitilist ning kultuuriellu puutuvaid andmeid

PÜS-i valimiseelsete koosolekud, samuti plakatid ja lendlehed leidsid tähelepanu, sest suur hulk üliõpilasi tundis sotsiaalsete küsimuste vastu erilist huvi. Proletaarse üliõpilaste võitlusprogramm esitati Edustuse valimiseks väljaantud lendlehes. Seal kirjutati: «Üliõpilaskond pole klass, mida ühendavad enam-vähem ühised huvid. Juba keskkooli haridus on praeguses ühiskonnas jõukate eesõigus, seda enam aga

R. Pälson, J. Reesen ja teised kommunistliku fraktsiooni liikmed taotlesid energiliselt selle vastuvõtmist. Kuid Riigikogus olid enamuses kodanlased. Juba esimesel lugemisel, 1923. aasta 23. novembril, lükati seaduseelnõu tagasi. Riigikogu otsus kinnitas töölisnoorsoole veel kord, et ainult töörahva valitsus kindlustab talle võimalused kõrgema hariduse saamiseks. Seetõttu aktiviseerus töölisnoorsoo revolutsiooniline võitlus veelgi.

Väga oluline oli PÜS-i liikmete revolutsiooniline tegevus ametiühingutes ja teistes legalsetes töölisorganisatsioonides. Kõik illegaalse EKP ja EKNÜ liikmed, peale selle paljud teised seltsi aktiivsemad liikmed olid töölisorganisatsioonides igapäevased külalised. Nad võtsid osa koosolekustest, kus esinesid kõnede ja ettekannetega. Eriti aktiivselt tegid proletaarsed üliõpilased poliitilist selgitustööd, samuti organiseerimistööd Tartu koolinoorsoo ja Tartu ning Tartumaa töölisnoorsoo hulgas. Koos Tartu Ametiühingute Kesknõukoga organiseeris PÜS Tallinna ees-

Proletaarne Üliõpilaste Selts

Asutamiskoosolekut 29. oktoobril 1922 juhatas O. Sepre. Juba alguses astusid organisatsiooni koos nimetatud initsiaatoritega umbes 20 üliõpilast, nende hulgas E. Sakkeus, M. Rikko, S. Vusvu, A. Kruusamägi, K. Siilivask, F. Niggol. Loomulikult ei olnud kõik PÜS-i astunud üliõpilased EKP ega EKNÜ liikmed, kuid peaaegu kõik nad olid pahempoolse maailmavaatega noorukid, nagu mäletab O. Sepre. Selts seadis oma eesmärgiks proletaarse üliõpilaste marksistlik-leninliku maailmavaate kasvatamise ning võitluse sotsialistliku ühiskonna eest. Loomulikult tuli tõelisi eesmärgi varjata.

3. novembril 1922 ametlikult registreeritud põhikirja kohaselt pidi selts tutvustama üliõpilaste laiale hulkadele sotsiaal-filosoofilisi mõttevoole ning kasvata-ma neist «ühiskondlisi isikuid». Selleks nägi põhikiri ette avalike referaatide, kõnede, diskussioonide ja kursuste korraldamise ning raamatukogu- ja lugemislaua asutamise. PÜS-i liikmed võisid olla nii üliõpilased kui ka vabakuulajad. Seltsi «seadusandlikuks võimaks» oli peakoosolek, kõrgemaks täidesaatvaks võimaks aga 5-liikmeline juhatus, kes valiti õppeaasta esimese semestri algul üheks aastaks.

Seega ei sisaldanud põhikiri 1920. a. põhiseaduse seisukohast midagi riigivastast ega n.-ö. ülikooli raamidest väljuvat. Seda kinnitas pärast seltsi sulgemist avalikult ka Eesti Rahva Erakonna häälekandja «Postimees», kus märgiti, et «...põhikiri otseselt midagi riigivastast ei sisaldanud, mispärast see ka ülikooli nõukogu poolt registreerimist leidis.»

jaks sai keskkomitee ülesandel Tartu töölisliikumise silmapaistvamaid juhte H. Heidemann.

PÜS-i põhiliseks töövormiks kujunesid referaat- ja diskussiooniõhtud. Sellele vaatamata oli kommunistlikku kirjandust oli raske kätte saada, hangiti seda siiski mitmeid kanaleid kaudu. Tutvuti paljude Marxi, Engelsi ja Lenini tähtsamate teostega, samuti mitmete teiste marksistide töödega. Peamiselt saadi kirjandust EKP illegaalselt organisatsioonilt, Tallinna Ametiühingute Kesknõukogult ning töölisajakirjanduse toimetustelt, kellega seltsil oli tihe kontakt. Loetu põhjal koostati väga mitmesuguseid küsimusi käsitlevad referaadid, mis kanti ette rohkele kuulajaskonnale. Esimene referaatõhtu oli 18. novembril 1922. E. Sakkeus rääkis sotsialismi teaduslikust põhjendatusest. R. Favre esines referaadiga teemal «Marksismi poliitiline doktriin», O. Sepre teemal «Tööliiklasi taktika võimu valdamisel», A. Lipstal rääkis Einsteini teooriast, R. Cher esperantost jne. Küllaltki põhjalikult käsitleti seltsi referaatkoosolekui kodanliku Eesti majandust, kultuurielu ning sise- ja välispoliitikat (O. Sepre, A. Veimer), rahvusküsimust (A. Valter) ning tööliiklasi võitlusülesandeid. Igale referaadile või ettekandele järgnesid sõnavõetud ühiskondlike küsimuste valdkonnast, kus teooriat püüti siduda praktikaga, momendiülesannetega. PÜS-i kirjandusõhtutel tutvuti nii uuema revolutsioonilise kirjandusega kui ka klassikaga. Samuti korraldati silmapaistvate kirjanike mälestusõhtuid ja tähistati tähtpäevi. Anatole France'i mälestusõhtul 2. novembril 1924 ütles avasõna

töölis- ja kodanlikust ajakirjandusest, samuti ametlikust statistikast. Need andmeid kasutati referaatide koostamiseks, diskussiooniõhtutel jne. 1922. a. novembris toimus üldkoosolekul otsustati hakata tellima perioodikat Nõukogude Venemaalt («Pravda», «Ekonomičeskaja Zizn» jt.) Saksamaa Kommunistliku Partei häälekandjat «Die Rote Fahne» ja Prantsusmaa Kommunistliku Partei häälekandjat «L'Humanité». Et aga seltsi majanduslik olukord oli vilets, siis pöörduti vastavate toimetuste poole palvega tasuta väljaannete saamiseks. Juhatus ülesandel kirjutas E. Sakkeus 1923. a. märtsis «L'Humanité» toimetusele kirja, milles palus saata Jaures'i töid Prantsuse revolutsiooni kohta.

Legaalsete tegevuse võimaluste laiendamiseks üliõpilaskonnas astus rida PÜS-i liikmeid (O. Sepre, A. Vahtmann, A. Valter, E. Sakkeus jt.) kodanliku üliõpilasseltsi «Ühendus» liikmeks. Eesmärk oli «Ühendus» n.-ö. üle võtta, muuta revolutsioonilist alustel seisvaks üliõpilasorganisatsiooniks, sest seal oli pahempoolne tiib juba olemas. «Ühendusse» astunud PÜS-i liikmed propageerisid seltsi referaatõhtutel mitmesuguste «süütute» teemade sildi all küllaltki edukalt marksistlik-leninlikku maailmavaadet. Selle tulemusena kujunes «Ühenduses» välja puhtkommunistlik tiib. Kuid tervikuna seda üliõpilasseltsi siiski «üle võtta» ei õnnestunud.

Peale marksistlik-leninliku maailmavaate propageerimise seis PÜS hea ka selle eest, et paraneks proletaarse üliõpilaste raske majanduslik olukord, et neile antaks riiklikku toetust. Eriti ulatuslikuks kujunes selle suunaline tegevus üliõpilaskonna Edustuse valimiste ajal 1923. a. Teatavasti loeti üliõpilaskond vana tava järgi iseseisvaks organisatsiooniks, kes võis endale valida oma esinduse, oma «parlamentid». Nii loodigi nn. Edustus, kuhu kõik üliõpilaste seltsid võisid saata oma esindajad. Valimised toimusid salajasel hääletamisel. Edustuse valimised, millest PÜS võttis osa iseseisva nimekirjaga, andsid võimaluse laiemalt propageerida seltsi revolutsioonilisi seisukohti ning esitada proletaarse üliõpilaste nõudmisi, nii majanduslikke kui ka poliitilisi.

See ei tohi jääda karistamata

TRÜ Teadusliku Raamatukogu töötaja V. Leek kirjutab meie ajalehe 28. mai numbris kahe üliõpilase äärmiselt inetust käitumisest. Kuigi palutakse oma arvamus avaldada ainult üliõpilastel ja eriti vene filoloogide II kursusel, julgen siiski sõna võtta, sest leian, et nende käitumine heidab varju kogu TRÜ kollektiivile. Eitamata ühiskondliku hukkamõistu tähtsust, leian, et igal juhul peavad sellele reageerima ka dekanat ja rektoraat, sõltumata sellest, mida võib arvata näiteks kursuse, kuhu kuuluvad L. Semtšenko ja L. Olhina. Minu arvates ei ole purjuspäi kainestusmajja sattumine või õppejõudude petmine mitte suuremad patud. Need aga toovad harilikult kaasa rektori käskkirja tuntud formuleeringuga: «Eksmatrikuleerida nõukogude üliõpilasele ebaväärika käitumise pärast». Ei saa unustada, et ülikooli lõpetanu hakkab kandma haritlase nime, kellest ja enamik neist hakkab koolis otseselt uut põlvkonda kujundama. Seda tehakse aga ikka omaenese näo järgi. On õnnetus, kui jääb karistamata kuritegu, ja eriti selline, mida tehakse kindla teadmisega «...ise vastutame».

I. PIIR,
TRÜ teoreetilise füüsika kateedri dots. kt.

kõrgem haridus. Klassiline kuulus määrab aga ära ideoloogia, iga üksiku püüded ning huvid. Sellest tingitud ka üliõpilaskonna enamuse kodanline ideoloogia, mille järeltuleks soovim, püü mõnustemisele ja karjerism. Ent meie aja ühiskond on esile toonud uue üliõpilastüübi — see on maast madalast puudustega võitlev, nälgiv ja tagakiusatav proletaarne üliõpilane. Nii omane kui kodanlusele, nii võõras on prole-

taarsele üliõpilasele rahvuslik vaen, «kõrgema seltskonna» traditsioonid ja sihitu mõnustemine. Seejärel kritiseeriti lendlehes teravalt kodanliku Edustuse tegevust ning esitati proletaarse üliõpilaste nõudmised. Kõigepealt nõuti proletaarse üliõpilaste raske majandusliku olukorra parandamist (riiklik toetus, ühiselamu kasutamise võimalus jne.). Üliõpilaste lugemislauas sooviti näha ka revolutsioonilisi ajalehti, kirjandust Nõukogude Liidust ja Nõukogude Liidu kohta. Nõuti täielikku sõnavabadust kodanlikus «Üliõpilases» ning ühesuguseid õigusi kõigile eri rahvustest üliõpilastele. Täie ravusega seati proletaarse üliõpilaste ette ülesanne võidelda kodanliku ideoloogia vastu, eelkõige üliõpilaskorporatsioonides vahava soovimisi vastu, üldse «kõigega, mis ülikoolis mäda». «Proletaarsed üliõpilased asugu ühendusse töölisorganisatsioonidega ja nendega käsikäes otsekoheesse võitlusesse kodanlusega», öeldi üleskutse lõpul, «ainult proletariaadi vabanemine loob inimväärlise elamisvõimaluse proletaarsele üliõpilasele...»

Uues üliõpilaste Edustuses seisid PÜS-i saadikud (O. Sepre, F. Niggol jt.) aktiivselt oma võitlusprogrammi teostamise eest. Et aga Edustuses olid enamuses siiski kodanlike korporatsioonide ja seltside esindajad, siis oli võitlus äärmiselt raske ning ka tulemused tagasihoidlikud. Kuid mõndagi suutsid PÜS-i saadikud siiski ära teha. O. Sepre ettepanekul võeti näiteks vastu otsus tellida üliõpilaste lugemislauale kõigi poliitiliste voolude ajalehed. Proletaarse üliõpilaste riikliku toetamise asjus esitasid PÜS-i saadikud Edustusele «Eesti Vabariigi Proletaarse Üliõpilaste Riikliku Toetuse Seaduseelnõu», mille oli koostanud seltsi juriidiline komisjon. Selles oli öeldud, et toetust peavad saama kõik proletaarsed üliõpilased. Et kodanlik ülikool andis väikeses ulatuses ka stipendiumi (sagedasti jõukatele ja heade tutvustega üliõpilastele), siis nägi seaduseelnõu ette, et üliõpilase sotsiaalse seisundi, tema vajaduse stipendiumi järele määrab kindlaks ametiühing või mõni teine töölisorganisatsioon. Edustus seaduseelnõu muidugi vastu ei võtnud.

II Riigikogu kommunistliku fraktsiooni kaudu esitati nimeetatud seaduseelnõu ka kodanlikule parlamendile — Riigikogule. H. Allik, H. Heidemann,

Täiendus tuleb!

Alustas tööd vastuvõtukomisjon. Kahe esimese päevaga laekus avaldusi järgmiselt

Füüsika-Matemaatika-teaduskond	2
Ajaloo-Keeleteaduskond	16
Õigusteaduskond	8
Majandusteaduskond	4
Arstiteaduskond	9

Konsultatsioonide ja eksamite plaanidega võib vastuvõtukomisjonis tutvuda juba praegu. Kiiret otsustamist!

kujul ka meie kodulinnas nn. ilmaiku leeri kursused, mille lõpetasid umbes 60 töölis- ja koolinoort. Kesknõukogu vastutas tegeknit ainult n.-ö. «leeri» õigusliku külje eest. Korradus lasus aga täielikult PÜS-i õigadel. Peamised lektorid olid O. Sepre, A. Veimer, M. Tulp, O. Kunnapuu. Seejuures võtsid erilise populaarsuse O. Sepre marksistlikku filosoofiat käsitlev ning A. Veimeri poliitökonoomia-alane loengutesari.

Seoses II Riigikogu valimiskampaaniaga intensiivis PÜS 1923. a. kevadei tunduvalt poliitilist selgitustööd Tartu linnas, samuti Tartumaal. Maatöölistega olid eriti tihedas kontaktis A. Veimer, O. Sepre, A. Vantmann. Peaaegu igal laupäeval soitis A. Veimer, paigasiks toots-ajakirjanus, maale loenguid pidama. O. Sepre käis sel otstarbel Lõuna-Tartumaal Kambja, Vastse-Ruuse, Vana-Ruuse, Kastre-Võnnu ja Ahja ümbruses. Kodanlikud tegelased ja nende kasilased puudsid PÜS-i liikmete esinemisi muudugi igati takistada ja nurja ajada.

Proletaarse üliõpilaste laialtavalik valimiseelne selgitustöö aitas olulisel määral kaasa, et 5.—7. maini 1923. a. toimunud II Riigikogu valimistel saavutas Töörarha Ühise Väerinde nimekiri häälte poolest Tartus teise koha ning esimese ka teise koha paigudes Tartumaa valimisringkonnast valiti selle tulemusena kuigikogu liikmeteks kolm silmapaistvat töölisliikumise juhti — H. Heidemann, R. Pälson ja H. Allik. Raevunud kodanlus paiskas 1924. a. jaanuaris verema uue terrorilaine. Arreteeriti PÜS-i aktiivsed liikmed O. Sepre (tolleaegne seltsi esimees), O. Kunnapuu (Lauristin) ning Toetajate Kogu liikmetest H. Allik, P. Keerdo jt.

Lõpuks hoop anti seltsile aga kohe pärast 1. detsembri relvastatud ülestõusu verist mahasurumist. 5. detsembril 1924. a. selts suleti. Vangistati A. Vahtmann (Vaarandi), R. Cher, M. Tulp, H. Nael ja A. Lipstal. Sõjaringkonnakohus mõistis nad kuueks aastaks sunnitööle.

Nii Proletaarse Üliõpilaste Seltsi asutamine kui ka tema tegevus kinnitavad, et valitsev kodanlus ei suutnud kõigist jõupingutustest hoolimata Tartu Ülikooli ainult kodanliku ideoloogia taimelavaks muuta. Ülikoolis levisid ka revolutsioonilised ideed. Kuigi selts sai teadusele ainult umbes kaks aastat, olid tal siiski märkimisväärsed teened. PÜS-i tegevusest oli kodanliku diktatuuri perioodi progressiivses üliõpilaskäitumises üks eredamaid lehekülgi. Seetõttu on tal teatud mõttes edasiviiv mõju kogu järgnevale progressiivsele üliõpilaskäitumisele kodanlikus Eestis.

A. SAARNIT,
ENSV Oktoobrirevolutsiooni Riikliku Keskarihi vanem teaduslik töötaja

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Tartu-тский государственный университет»). г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. H. H. Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 5155. MB 03013

MUHU TUULIK JA MEIE POISID

Jää kestma, Kalevite kange rahvas, ja seisa kaljuna, me kodumaa!

Suurel juubelipäeval

ARVE ja FAKTE

Suurel juubelipäeval — Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi 25. aastapäeval — õnnitleme õppejõude, teenistujaid ja üliõpilasi ning soovime südamest, et kõigil jätkuks jõudu, head tahet ja püsivust ülikooli saavutuste mitmekordistamiseks!

Innustagu kõiki teadmine, et kogu meie töö on sotsialistliku kodumaa ja kommunismi ehitava rahva heaks!

Rektoraat
EKP TRÜ Komitee
ELKNÜ TRÜ Komitee
TRÜ Ametiühingukomitee

1938. a. olid Tartu ülikoolis sunnitud katkestama õpingud 2689-st üliõpilasest 1390, sest neil puudusid edasiõppimiseks materiaalsed võimalused.

Käesoleval juubeliaastal lõpetas Tartu Riikliku Ülikooli 634 kõrgema haridusega inimest. Neist 48 õigusteaduskonna, 86 Majandusteaduskonna, 18 Bioloogia-Geograafiateaduskonna, 33 Füüsika-Matemaatikateaduskonna, 212 Arstiteaduskonna, 206 Ajaloo-Keeleteaduskonna ja 31 Kehakultuuriteaduskonna.

1965. a. makstakse meie ülikoolis igal kuul stipendiume 88 000 rubla ulatuses.

Tartu Riiklikus Ülikoolis töötab praegu 33 professorit ja doktorit, 220 teadustekandidaati. Viimase kolme aasta jooksul täienesid ülikooli teadlaste read ligi 10 doktori ja ligi 70 kandidaadi võrra.

TRÜ-s on loodud 7 probleem-laboratooriumi. Neis töötab üle 100 teadlase, inseneri ja tehniku.

Ülikooli arvutuskeskuses töötab uus võimas arvutusmasin «Ural-4». Vana («Ural-1») loovutati Nõo keskkoolile, kus töötab matemaatikute eriklass.

Esimese südameoperatsiooni Tartu kliinikus tegi dots. A. Rulli 1958. a. Käesoleva aasta aprillis tehti 100. südameoperatsioon.

2. juulil pandi nurgakivi TRÜ uuele (viiekskümnendale) ühiselamule, 1966/67. õppeaastal saavad seal endale kodu 804 üliõpilast. Lähemal ajal pannakse nurgakivi uuele arvutuskeskuse hoonele. Peagi valmib füüsikakorpuse projekt, sellele järgnevad uus raamatukoguhoone ja keemialaboratooriumid.

1964. a. võttis rahvusvahelistest, üleliidulistest ja vabariikidevahelistest konverentsidest osa 159 TRÜ õppejõudu. Viimase kahe aasta jooksul peeti Tartu Riiklikus Ülikoolis 15 üleliidulise tähtsusega konverentsi.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekanaja

Nr. 18 (628) Laupäeval, 10. juulil 1965 XVIII aastakäik

Ülikooli EK(b)P algorganisatsioon 1944.—1945. a.

Käisid veel agarad lahingud kodumaa vabastamise eest, kui 23. oktoobril 1944. a. Tartu Riikliku Ülikooli rektori kabinetis toimus EK(b)P algorganisatsiooni asutamise koosolek ning nende ridade autor valiti sekretäriks. Ülikoolis oli tol ajal kõigest kolm kommunisti (H. Kruus, K. Taev ja L. Roots). Aasta pärast ulatus organisatsiooni liikmete arv üle 30. Juurdekasv toimus peamiselt Nõukogude tagalast tulnud ja sõjaväest vabanenud seltsimeeste arvel (V. Reiman, A. Lombak, H. Haberman, A. Marland, H. Moosberg jt.)

NLKP ridadesse võtsime uuesti vastu kaadriteosakonna ülema Jenny Nõu. Tutvusin temaga Tartumaa komitees 1941. aastal. Fašistliku okupatsiooni ajal oli seltsimees Nõu koonduslaagris. «Kas ma tõesti veel elan?», need olid ta esimesed sõnad, kui ta nägi mind 1944. aastal.

Partei-algorganisatsiooni töös tuli peamine tähelepanu suunata ühiskondlike organisatsioonide

loomisele ja poliit-hariduslikule tööle. Eriti suuri raskusi tekitas ja palju tähelepanu nõudis komsomoliorganisatsiooni ja üliõpilaste ametiühingulise töö korraldamine. Organisatsiooni eesotsas olid küll energilised noored (O. Toomingas, J. Parts), kuid okupatsiooni mõju oli noorte hulgas ikkagi üsna tugev. Esimese aasta jooksul ei jõudnud komsomoliorganisatsioon arvuliselt partei-organisatsioonile järele. Meie unistuseks oli tol ajal ülikoolis luua 200-liikmeline komsomoliorganisatsioon.

Pärast õppetöö algust (novembris-detsembris) alustasid tööd õppejõudude seminarid marksismi-leninismi teooria omandamiseks.

Fašistlik okupatsioon oli tekitanud ülikoolile suuri purustusi ja kaotusi. Kõik tuli rajada uuesti. Tuletades meelde olukorda, milles ülikool alustas 1944. a. sügisel oma tööd, märkame, millise suure töö oleme ära teinud Eesti NSV 25. aastapäevaks.

L. ROOTS

Nii nagu iga aastaga kasvab meie alma mater, on ka komsomoliorganisatsioon läbinud küllaltki keeruka kasvutee ja on meie ülikoolis mõjukaks jõuks, üliõpilaste organisatsiooniks, mis annab oma näo meie tudengipõlvele.

Eesti NSV 25. aastapäeva võtavad 83 TRÜ kommunistlikku noort vastu Kasahstanis. Meie büroo liige, Eesti NSV üliõpilaste uudismaarühma staabi komsorg, füüsikaosakonna III kursuse üliõpilane Peeter Tagel kirjutab Kõhtsetavi oblasti Štšutšinski rajoonist: «Oleme end sisse seadnud ja ka töö on kõikides sovhoosides käima pandud».

Geograafiaosakonna III kursuse üliõpilased Aarne Reat ja Tiit Kuusk võtavad aastapäeva vastu Atlandi ookeanil — praktikal. IV kursuse üliõpilane Silvi Piirsoo töötab juba Sevastopolis. FAI ekspeditsiooni koosseisus sõitsid Kesk-Aasiasse Ain Kallis, Aino Nõo ja Tiit

Liplap. Eda Reilend ja Peeter Karing valmistuvad ekspeditsiooniks koos Moskva Ülikooli üliõpilastega jne.

RSK-l on plaanis reisid Karpaatidesse ja Kaukaasiasse.

Raviosakonna II kursuse nais-tohtrid said juulikuuks põllumeesteks Valga rajooni Keeni sovhoosis, Pärnu rajooni Tori sovhoosis hakkab tööle matemaatikuid, ajaloolasi, füüsikuid ja saksa filolooge. Viljandi rajooni «Heimtali» sovhoosile on abiks vene filoloogia I kursuse üliõpilased. Tudengitest põllumehi võime juulikuus kohata veel Valga rajooni Ljahhovi-nimelises, Järvesalu ja Nõuni kolhoosis, Keeni, Laatre ja Otepää sovhoosis ning kolhoosides «Võit» ja «Tulevik». Meie neiusid on ka Viljandi rajoonis Kamara ja Abja sovhoosis.

Õigus-Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu III kursuse tudengid abistavad suvistel töodel Kaukaasia eestlasi «Sõpruse» kolhoosis Abhaasias.

Ehitame arvutuskeskust ja uut ühiselamut.

Komsomolikomitee sekretäri asetäitja Laur Karu seab kohvrit ja vaimu sõiduks IX üliõpilaste ja noorsoofestivalile.

Usinalt valmistuvad üldlaulupeole sõiduks meie laulukoorid, rahvatantsijad, pillimehed ja võimlejad.

Üliõpilassuvi 1965. a. kujuneb tööde ja sündmusterohkeks ning on põhjust arvata, et Tartu tudengid hoiavad ka sel suvel oma ülikooli au sama hästi kui eelmistel aastatel.

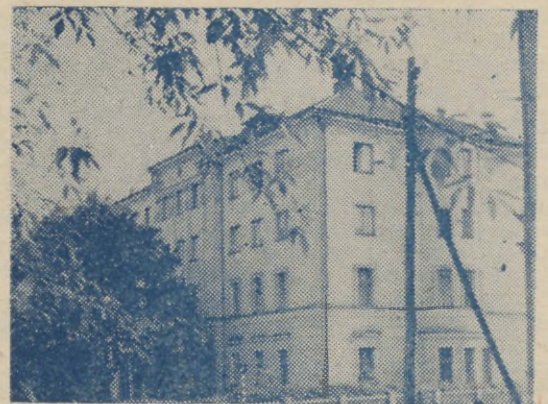
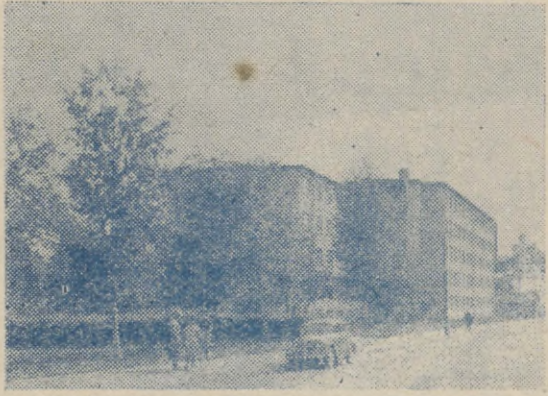
ELKNÜ TRÜ Komitee

Kohtume juubelipeol

NEED ON MEIE TEISED KODUD

Käesolev aasta on juubeli-aastaks ka ülikooli kaugõppele. Kahekümne aasta eest avas ülikool esmakordselt ukseid neile, kes soovisid õppida tööd katkestamata. Eesti NSV Hariduse Rahvakomissariaadi 1945. a. 16. veebruaril kirja alusel algas ülikoolis mittetatsionaarse õppetöö korraldamine. 195 õpetajat, juristi ja teisi töötajaid mitmesugustelt rahvamajanduse ja kultuuri aladelt, riiklikest asutustest, ettevõtetest ning ühiskondlikest organisatsioonidest hakkasid 1945. a. augustis-septembris kõrgemat haridust omandama töö kõrval. Esialgselt oli neid

Ajaloo-
-Keeletea-
duskonnas 90,
Oigusteadus-
konnas 75 ja
Matemaatika-
-Loodustea-
duskonnas 30.

Paljud nendest tulid äsja sõjast, paljudel jäid äsja seljataha rasked sõjakatsumused.

Õppeprorektori abil mittetatsionaarse õpetuse alal, prof. A. Pindil, inspektor-metoodikul dotsent I. Aulil ja sekretäril sm. A. Antonoval oli palju tööd õppe- ja õppemetoodilise kirjanduse hankimise, tõlkimise ja paljundamisega ning töö organisatsiooniliste küsimustega: astus ju ellu täiesti uus, vanas Tartu ülikoolis senitundmatu õppevorm. Isegi selle õppevormi nimetus tekitas raskusi. Ühed nimetasid teda korrespondents-õppimiseks, teised kirja teel õppimiseks, kolmandad mittetatsionaarseks. Kõik need nimetused olid raskepärased. Südame- lähedane oli see probleem ka prof. V. Altkoale, kes tookord dotsendina, nagu praegugi professorina, võttis aktiivselt osa mittetatsionaarsete üliõpilaste õppetööst. Lähtudes televisiooni eestipärasest nimetusest — kaugõppimisest tuletas prof. V. Altkoal sellest ka meie uue õppevormi nimetus — kaugõpe. Seega oli prof. V. Altkoal uue

20 aastat kaugõpet

õppevormi nimetuse vakeriks. See nimetus jäi püsima ja võeti omaks ka teistes ENSV õppeasutustes.

Sellest ajast on nüüd möödunud kakskümmend sõjajärgset ajaloolist aastat, NSV Liidu ja meie vabariigi kõrgema hariduse süsteemi suures peres kasvas ja arenes ka ülikooli kaugõpe. Kui 1950. aastal õppis ülikoolis 315 kaugõppijat (s.o. 9,0% üliõpilaste üldarvust) ja 1953. aastal 708 (18,6%), siis 1960. aastal oli neid juba 2210 (42,9%) ning 1964/65. õppeaastaks kasvas nende arv 2700-ni ning moodustas umbes 48% ülikooli üliõpilaste üldarvust.

Need näitajad iseloomustavad arvulist kasvu. Kuid rõõbiti sellega toimusid sellised muutused, mis iseloomustavad kaugõppe arengut ka kvalitatiivsest küljest.

Paralleelselt kaugõppijate arvu kasvuga ja ka uute osakondade avamisega tuli lähendada õppetööd kaugõppijatele, korraldada ümber õppemateriale, baas, muuta kaugõpe ülikooli õppetöö orgaaniliseks osaks, pöörata suuremat tähelepanu õpetamise kvaliteedile ja mitmesugustele õppe-metoodilistele küsimustele.

Tallinna kaugõppijate nõudmiste rahuldamiseks organiseeriti 1955. a. Tallinna konsultatsioonipunkt, mille juurde on koondunud nüüd üle 900 kaugõppija, 1958. aastal organiseeriti polügraafiline baas ning loodi ülikooli kirjastusgrupp, kes on välja andnud juba üle 500 nimetuse mitmesugust kaugõppijatele vajalikku õpikirjandust. 1960. aastal organiseeriti raadiostudio ning hakati Tallinna, Tartu ja Kohtla-Järve ultralühilaine saatjaamade kaudu saatma eestrisse kaugõppijale vajalikke loenguid. Üldse on eestrisse saadetud üle 300 loengu. Kaugõppijate paremaks teenindamiseks sessioonidevahelisel perioodil organiseeriti Võru, Viljandi, Pärnu raamatukogude juures rändraamatukogude fondid ja Tartus ning Tallinna konsultatsioonipunkti juures akadeemilised grupid üksikute, suuremale arvule üliõpilastele vajalike õppeainete süstemaatiliseks õpetamiseks.

1961. aasta lõpul reorganiseeriti kaugõppeosakond ja viidi õppetöö korraldamine teaduskondade dekanatide juurde. Kaugõppeosakonnale jäid aga spetsiaalsete küsimuste lahendamise, õppe-materiaalse baasi

(Järg 4. lk.)

On meelde jäänud...

Juuli 1940. Käivad ettevalmistused uue Riigivolikogu valimisteks — esimesteks tõelisteks töötava rahva esinduse valimisteks. Sõidan koos seltsimeeste V. Kosenkraniuse, A. Kaalu ja V. Haldreaga Tartumaal ringi. Teeme selgitustööd maa-rahva hulgas.

On meelde jäänud vestlused ühe vanema naisega Võnnus.

Koosolek lõppes. V. Kosenkranius oli kõnelnud uuest riigikorrast ja eelseisvatest valimistest. Mina kui õpetaja olin kõnelnud uuest koolikorraldusest. Nagu ikka tol ajal, ei tahtnud rahvas kohe laiali minna, koguneti kõnelejate ümber ja päriti ikka ja jälle, kuidas uus elu minema hakkab. Lõpuks kutsus üks keskealine maanaine mind kõrvale.

«Kas on ikka tõsi, et gümnaasiumis ei tulegi enam õppimise eest raha maksta?» küsis ta, uskumatusel ilme näol. «Mitte ainult keskkoolis, vaid ka ülikoolis on nüüd õppimine tasuta. Võite päris kindel olla,» vastasin, «kui aga noored ise püüavad ja õppida tahavad.»

«Miks siis ei õpi, kui saab. Mul tütar lõpetas algkooli, tahaksin linna gümnaasiumi panna, ta mul hoolas ja hea peaga. Aga näe, raha on mul vähe — olen taluteenija, kui suur siis see naisterahva palk on. Moona ikka saaksin saata, aga kooliraha käib üle jõu. Kui see ära jääks...»

Kinnitasin veel kord, et võib kindlasti uskuda — ega need pole kodanlikud valimised, kus enne hääletamist lubati pudru- ja piimamäed kokku, pärast aga...

Naise silmad löid särama, ent siis tumenes pilk jälle. «Ei tea aga, mis peremees selle kohta ütleb? Ega temale ju ei meeldi, et minu Anu kah kooliharidust saab. Juba nüüdki vaatas viltu, kui minu tütrele koolis paremad hinded olid kui tema omal. Ütleb, et olevat puha ebadooglus õpetajate poolt, kiisusajamine... Viimaks laseb mu veel töölt lahti, mis siis saab?»

«Eks siis lähete mujale tööle, ega nüüd enam tööst puudust tule, töökäsi kõikjale vaja,» kinnitasin uuesti.

Nüüd, 25 aastat hiljem, teame, et nõukogude kord ei petnud. Ta tõi töötavale rahvale kaasa muude hüvede hulgas ka niisugused põhjapanevad väärtused, nagu õiguse tööle ja haridusele. On loomulik, et Eesti töötavad hulgad läksid 1940. aastal kaasa nõukogude korruga.

ALICE HABERMAN

Ja kõmatas äikesetrumm...

Suvi on saanud peremeheks — küll jahedavõitu ja vihmane, aga siiski suvi. Linn on täis maalripintslite ärevat ruttu: vabariigi aastapäevaks muutub Tartu kesklinn heledamaks ja kaunimaks. Uudismaalastel on sügisel palju uudistada.

Selles pintsliste ja tellingute saginas jäi vist paljudele tähelepanematuks tornkraana Leninigradi ja Pika tänava ristumiskohal, kus juba mitmendat kuud töötab linna ehitusvalitsuse ehitajate grupp. Aga just siia kogunes 2. juulil, kui toimusid lõpetajate viimased lahkumisepeod ja sõitsid laiali viimased praktikale minejad, üsna suur grupp ülikooli rahvast. Vaadati korraks üle Emajõe uue «Vane-muise» kohal mustendavate rümpilvedele. Siin paistis veel soe päike ja taevast oli sinine.

Ülikooli haldusprorektor V. Simm läks treppi mööda üles ehitatava hoone keldrilaele. Ta ütles avasõnad ja ulatas rektor professor F. Klementile sümbolise nurgakivi — vaskplekist silindri.

Sm. F. Klement ütles, et nurgakivi panek on pühendatud Eesti NSV 25-le aastapäevale ja silindris leidub mitmesuguseid mälestusesemeid järeלטulevatele põlvetele (sama päeva ajalehed, ülikooli vastuvõtu eeskirjad, mündid ja teade nurgakivi paneku kohta).

Orkestrit polnud. Ja nagu poleks ilma sobinud. Kõmatas äikesetrumm. Rektor haaras kellu ja pani nurgakivi müüri. Ta jõudis veel paar kivigi paika panna, siis aga «visati» ülalt vihma, algul peoga ja pea kohe päris ämbriga. Kõik jooksid ehitajate puhkeruumi. Seal peetigi päevakohased kõned.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee esindaja J. Kipper meenutas, et kodanlikul ajal oli kehvematele kihtidele tõsiselt takistuseks ka korteriprobleem. Ainult jõukamad suutsid üürida mugavaid möbleeritud kortereid, kuna kehvemad pidid leppima katusekambrite ja keldrituba-

degaga. Nõukogude võim aga loob õppimiseks ka soodsad elamistingimused. On ju see juba neljas uus ühiselamu, mis pärast sõda rajatakse.

Tartu Linna TSN TK esimees A. Karu avaldas lootust, et uus ühiselamu loob veelgi paremad tingimused rahvamajandusele vajalike spetsialistide ettevalmistamiseks kui seni. Ta soovis kõigile head tööindu ja vähem takistusi töös.

Ülikooli komsomolikomitee esindaja L. Karu teatas, et komsomolikomitee on organiseerinud üliõpilasbrigaadid, kes tulevad ehitajatele appi juulis ja augustis.

Haldusprorektor V. Simm ja ülikooli rektor professor F. Klement tänasid ehitajaid selle eest, et nad alustasid ehitust enne tähtaegselt, võttes selle endale üleplaaniiseks ülesandeks. Ehitusvalitsuse juhatajale D. Portnoile anti kimp roose. Neid vastas võttes lubas ta, et ehitajad teevad kõik, et maja võimalikult kiiremini valmis saaks.

Vihm oli lõppenud. Valguti ruumist välja, roniti uue ühiselamu keldrilaele, vaadati kerkivaid müüre, lõpetatavat vundamenti. Kuulati ehitusmeeste juttu ja nalju, tornkraana töönaginat ning siis viisid igapäevased töömured kõik jälle oma töökohtadele.

Ülalt müüridelt jättis ehitusplats üsna mõjuva mulje. Tuleb ju ühiselamu 105 meetrit pikk ja 15 meetrit lai ning pooleldi maa seest väljaulatuv keldrikorruse kohale kerkib veel tervelt viis korrust. Jõepoolse korpuse kelder oligi juba suurelt osalt valmis ja siin laoti juba esimese korruse seinu. Need tulevad tavalisest paksemad (2½ tellise paksused, kuna harilikult on seinad vaid 2 tellise paksu-

sed). Poole tellise jagu, s.o. 6 cm täidetakse mineraalvatiga, mida fassaaditellistest eraldab niiskuse vähendamiseks veel tõrvapapp. Nii et maja peaks tulema tunduvalt soojem kui senised!

Ühiselamu mahukatesse keldritesse tuleb raskejõustikuruum, piljardituba, lauamängude ruum, töökojad, abiruumid.

Esimesele ja teisele korrusele tulevad klubid, mõned korterid, kuid suurema osa hoonest hõlmavad loomulikult ühiselamutoad, mis peaksid mahutama 804 elanikku. See on kaks korda nii palju kui Tiigi tänava uues ühiselamus.

Ka välimuselt jätab punakatest fassaaditellistest ja valgetest silikaatkividest akendevaheliste püstvahedega hoone meeldiva ja rõõmsa mulje. Peasissekäik tuleb Leninigradi maanteelt ja viib otse fuajesse, kus asub valve-laud ja automaattelfoni kabiin. Peale selle on aga majal veel tervelt viis sissepääsu. Põhiplaanilt meenutab hoone Tiigi tänava uut ühiselamut, kuid siin on mõlemad korpused ühesu-rused ja mõõtmeilt suuremad.

Ehitajad arvasid, et jõepoolne korpus peaks valmima 1966. a. I kvartalis ja kogu hoone 1966. a. lõpuks (koos viimistlustöödega), nii et 1967. a. algul on kogu ühiselamu juba üliõpilaste käsutuses.

Eks tule meil kõigil pidada põialt, et takistused ehitustegevuses oleksid niisama väikesed nagu äikesevihm nurgakivi panekul ja et ülikooli ja ehitajate ühisel jõul ületatakse kõik ette-tulevad raskused.

Küllap siis kõlab orkester või kõmatab veel kord äikesetrumm, mis avab ukseid neile, kellel tuleb siit joosta loenguile.

A. PABUT

Meenutades ülikoolipäevi

Astusin TRÜ-sse 1945. a. sügisel. Sellest ajast on möödunud 20 aastat ja nende aastate jook-sul on meie kodulinnas ning muuhulgas ka TRÜ-s toimunud nii suured muudatused, et nende edusammude taha kaovad kõik raskused, mida omal ajal tuli ületada.

Meenutades oma ülikoolipäevi kerkivad mu silme ette varem-med, rusud — vastlõppenud sõ-jakoleeduste tummad tunnistajad. Varemete kaotamisele, nend-e asemele haljasalade loomisele pühendati palju tunde oma va-bast ajast. Need tunnid panid aluse kollektiivsusele kursustel ja teaduskondades. Töötati alati hoogsalt, käsikäes naeru, laulu ja huumoriga. Selleks, et varus-tada üliõpilasi ühiselamutega, ei jäänud ootama ehitusorganite-ehi, vaid pandi käed külge — ahitati, taastati endile ise. Mee-nuvad päevad, kus hommikul loengule tulles selgus, et ülikoo-liile on saabunud lodi küttepui-dega või et Laane jaamas ootab vagun laadimist. Nurisemata löödi käed külge. Meenub üks loenguvaheaeg, kus keegi kursu-sekaaslastest oli parajasti välja toonud oma tšekileiva ja seda kursustel teistega jagas. Vaevalt tänapäeval samas olukorras tort

nii maitstvana tunduks kui mei-le siis paljas leib. Meenub ka see, kuidas pandi alus isetege-vusele, kuidas kasvasid Akadee-miline Naiskoor, Akadeemiline Meeskoor, rahvatantsurühmad, kuidas tehti esimesi isetegevus-olümpiaade, kuidas kujunesid välja oma traditsioonid Ülikooli Spordiklubil. Kõik paisus nagu «pärm» peal.

Ega kuidas oli õppetööga? Ei taha küll oma kaaslasti üles kii-ta, aga kui esimestel kursustel leiduski veel nn. juhuseotsijaid, siis hiljem erialaainetes peeti meie kursusel õppimist alla «4» peaaegu võrdeks läbikukkumi-sega. Meenutagem, et tollal hin-ne stipendiumi ei mõjutanud. Õppetöö ainult loengute, prakti-kumidega ei rahuldanud. Pandi alus ka teaduslikule tööle. ÜTÜ-le ja tema traditsioonilistele konverentsidele.

Praegustel juubelpäevadel möödunud aegadele tagasi mõel-des on tore tunne, et neile alus-müüridele, mille rajamisest sai ise ka osa võetud kas komsomoli või siis ametiühingu liinis, on nüüd kasvanud tugevad hooned ja et nende kõrvale kerkib järjest uusi.

Jõudu ja jaksu edaspidiseks! VIRVE ROONURM

Студент сдает кандидатский минимум

Многие выпускники этого года владеют тремя, четырьмя языками, но есть ли среди них студент, знающий шесть или семь языков? Вы скажете: надо поискать у филологов, может быть у юристов. Нет, в этот раз идите к нам, к физикам! Физик-теоретик, студент последнего курса Валерий Круглевский свободно говорит на семи языках, и этот интерес ему не помешал отлично овладеть своей специальностью.

На третьем курсе Валерий начал заниматься научной работой. Он изучал методы решения задач теоретической физики, программирование, работу с электронной вычислительной машиной. Приобретенные знания использовал в работе над вопросами модулирования квантовой системы. На эту же тему написал дипломную работу. Кроме этого Валерий интересовался и некоторыми вопросами квантовой химии, о которых прочитал целую гору специальной литературы на разных языках.

Товарищи уважают Валерия. За простоту и общительность. Очень часто к нему обращаются с вопросами: экспериментатор нуждается в совете теоретика, друзей заволновало какое-нибудь об-

щественное явление, прочитана проблемная научная статья, а то — просто надо подготовиться к экзамену. Валерий объясняет, рассказывает, спорит. Почти по каждой проблеме физики или какой-либо другой области естественных наук, по тому или иному философскому вопросу он обладает широкими знаниями, самостоятельным подходом к вопросам. Комиссия, принимавшая экзамен по кандидатскому минимуму, не ошиблась, оценив знания Валерия как отличные. Круглевский первый студент в университете, который во время учебы в университете сдал экзамены по кандидатскому минимуму.

Сделано много. Были трудности, нехватало времени, прошли ночи без сна у вычислительной машины, горы черновиков с формулами и расчетами, много раз не повезло... с плаванием. Были и прекрасные часы отдыха. Музыка, это у Валерия «вторая любовь». Сокурсники и участники факультетской самодеятельности знают Валерия и с этой стороны.

Желаем будущему ученому: пусть и впредь будет одержимость, физика и музыка!

3. ЦИРУЛЕ

Мая, kus elavad üliõpilased

Ühiselamu on üliõpilastest lahutamatu osa (ka neile, kes seal ei ela). Seal mööduvad töö- ja looderdamispäevad, rõõmud ja nukrad hetked...

Lubatagu veidi statistikat.

1940. aastal oli Läti Riiklikul Ülikoolil võimalik ühiselamusse paigutada ainult 40 üliõpilast, elasid nad ühes korteris ja maksid 10 latti kuus. Samal aastal otsustati, et ühiselamu alla antakse kaks maja, kus ruumi leidub 200 üliõpilasele.

See oli 25 aastat tagasi.

Täna on vanad ühiselamud meie üliõpilastele kitsaks jäänud. 1959. aastal kerkis uus ühiselamu 650 üliõpilasele, 1960. aastal järgnes sellele teine. Tasu — 1 rubl. 60 kop. kuus. Kõik,

kes ühiselamut vajavad, on rahuldatud.

Ühiselamus peavad üliõpilased end tundma nagu kodus. See on loomulik. Nii see ongi. Aga kodu sõltub elanikest. Et iga üliõpilane hoolitseks oma kodu korraldamise eest, selleks organiseeritakse võistlusi üleliidulises mastaabis. Viimasel võistlusel saavutas meie ühiselamu teise koha.

Igal hommikul viivad täistubitud trollibussid (mõnikord juhtub ka, et jätavad maha!) üliõpilasi õpingutele. Siis valitseb vaikus suurtes majades... Õhtul pulbitseb siin jälle elu. Üks aken pilgutab teisele silma. Üliõpilased saavad koju.

V. POLEJA

Uue laboratooriumi uued peremehed

Pooljuhtide füüsika probleem-laboratoorium alustas oma tööd 1960. aastal, nüüd on ta mitte ainult LRÜ suurim, vaid ka Nõukogude Liidu moodsamaid laboratooriume.

Laboratooriumi töötajate keskmine vanus on 24 aastat. Noor kollektiiv tuleb oma ülesannetega hästi toime. Märkimisväärsed on saavutused teadusliku töö alal — trükkis on ilmunud 83 tööd, peagi läheb trükki veel 25. Üle-

liidulistel konverentsidel on esinenud 19 referaadiga. Esitatud on 2 leiutist, rahvamajandusele on täidetud 5 tellimist.

Laboratoorium kasvab iga päevaga, täiustatakse seadeldisi, kusjuures kõige keerulisemad ja konstruktsioonilt originaalsemad valmistatakse kohapeal.

Pooljuhtide füüsika teooria ja praktika vastu tunnevad suurt huvi üliõpilased — ÜTÜ ringide liikmed.

Komsomoli ülesanne

Kella osuti libises kuuele, kui ma lähenesin Karl Marxi tänava majale nr. 32. Lastetoas võttis mind vastu poiste lõbus jutuvadin. Nähtavasti vaieldi.

— Las' Ljova läheb ära, siis mina lähen ka, — karjub tüse koolipoiss valge kraega.

Ljova kissitab silmi ja venitab haledalt:

— Ma enam ei tee...

— Koju lähevad mõlemad riukuked, — teatab otsustavalt sale tütarlaps, nähtavasti üliõpilane.

Temperamentseid poisse selline otsus ei rahulda ja kära kestab edasi...

Mõne aja pärast tutvume korrapidajaga. See on Niina Beljak, Ajaloo-Keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Inspektor haigestus — ja Niina on nüüd 3 toa «perenaine». Kahe lapses mängivad, teevad kärke, kolmandas valitseb tõsine vaikus. Siin käib hallpeaõpetaja (pensionär muidugi!) juhendusel konsulteerimine aritmeetikas. Kui me tuppa sisenesime, küsis õpetaja Niinalt:

— Kas teie aitate inglise keeles?

— Aga muidugi, — oli Niina kohe nõus.

Lastele teeb muret mitte ainult aritmeetika. Üks ei saa kodus kuidagi hakkama ilukirjutamisega, teine ei taipu grammatikareegli sisu. Siistullakse lastetuppa ja üliõpilased on siin headeks abistajateks.

— Meie oleme siin kuuekesi, — jutustab Niina. — Valvekord iga päev viiest kaheksani.

— Meeldib teile siin?

— Töötada lastega on väga huvitav. Siin proovime oma jõudu pedagoogidena. Töö lastetoas arvestatakse pioneeritöö praktikana, — vastab Niina naeratades.

Üliõpilaste kaasabil ilmub seinaleht. Tarvis on raamatukogu korras hoida, raamatuid laenu-tada, häid raamatuid tutvustada. Tööd jätkub...

Mul on kahju, et ma inspektorit ei kohanud. Niina mulle kohe abivalmilt: «Helistame!»

Helistasimegi. Vestlesime kaua. Sain teada, et lastetuba töötab juba ammu, et tal abilisi on palju, kuid sel aastal töötavad üliõpilased eriti hästi. Tütarlapsed pole ühtki valvekorda vaehele jätanud — neid võib usaldada. Lastevanemad ja õpilased on üliõpilastele tänulikud.

E. PASTARE

Noorim sõprusklubi vahariigis

Püsivaks traditsiooniks on kujunenud Ajaloo-Keele- ja Võõrfiloloogide teaduskonnas sidemete loomine teiste maade noortega.

«VEJAVA»

Läti Riikliku Ülikooli Geograafiateaduskonna statsionaar asub Ergli lähedal. Statsionaari nimi «Vejava» vastab tingimustele, kuigi kõlab veidi romantiliselt (e.k. «Tuuline»). Igal suvel korraldavad siin vaatlusi meteoroloogid, hüdroloogid ja geomorfoloogid. Meteoroloogilisi vaatlusi tehakse viies punktis. Eesmärk — uurida statsionaari kliimat, tulemusi kasutada põllumajanduses.

Geomorfoloogid huvitab maastiku reljeef, hüdroloogid — lähedalasuvad järved. Tööd leidub siin bioloogidelgi...

Statsionaari vastu tunnevad huvi õppejõud ja üliõpilased naabervabariikidest. Mõõdunud aastal töötasid siin koos meie geograafidega ka geograafid Tartust.

Vaatluste tulemused on heaks kursusetöö materjaliks.

Üliõpilased, kes hiljem mujale ekspeditsioonile sõidavad, saavad statsionaaris hea praktilise ettevalmistuse.

Meie statsionaar on alles noor, kuid seda hinnatakse väga. Loodame, et üliõpilaste abiga on võimalik seda edaspidi veelgi laiendada ja täiustada.

D. GRIGANE

На разных языках

Редко, когда в один день услышишь более трех языков. А работая в лаборатории света и звука при Иностранном факультете Латвийского госуниверситета, редко-редко встречаешься в день только с тремя языками. Лабораторию посещают и там практикуются люди разных национальностей из многих университетов нашей страны и заграницы.

Для успешного овладения иностранными языками кабинет оборудован новейшей аппаратурой. Оборудование фонетического кабинета световой лаборатории, по мнению преподавателей Еревана, намного совершеннее, чем в других вузах СССР. И методы обучения продуктивнее, чем, например, в Ярославском пединституте.

Коллектив лаборатории сотрудничает с специалистами иностранных языков университетов Будапешта и Праги, производится обмен научными трудами и аппаратурой.

О дружбе языковедов разных народов свидетельствует запись бразильцев в книге отзывов на португальском, испанском и русском языках.

27 июня 1960 г. лабораторию посетил японский профессор Дзиро Киво; он одобительно оценил оборудование лаборатории, хотя известно, что в Японии к звуковым аппаратам относятся особенно требовательно.

В марте этого года у нас гостили профессора Чикагского университета Фишер и Сазанов. Они интересовались методами и своеобразной аппаратурой преподавания иностранных языков в Советской Латвии, которое дало чудесные результаты.

Чикагские специалисты тоже знают русский язык, но они не могут так свободно говорить по-русски, как наши преподаватели по-английски. Это мысли профессора Сазанова.

Профессор Фишер занимается вопросом использования электронной техники для обучения иностранным языкам. Результаты своих исследований он еще не опубликовал, но как только они увидят свет, он несколько экземпляров пришлет нам.

Связи с языковедами разных стран помогают нам улучшить работу в университете.

И. ЧАРСКА

ARVUTUSKESKUS ABISTAB ÜLIÕPILASI

Majandusteadlaste ettevalmistamine pole mõeldav arvutustehnikata. Oppustele aitab palju kaasa arvutusmasinate laboratoorium Majandus-Õigusteaduskonnas. Lähemal ajal täieneb selle sisustus uute arvutusmasinatega ja laboratooriumi töö avar-dub veelgi. Üliõpilased kasutavad laboratooriumi mitte ainult õpingute käigus, vaid ka kursuse- ja diplomitööde tegemisel.

Käesoleval kevadel organiseeriti Läti Riiklikus Ülikoolis esmakordselt «Tervise päev». 725 üliõpilast sõitsid puhkepäeva veetma Valgumse järve kaldale. Korraldati mitmesuguseid spordivõistlusi.

Selle lehekülje materjalid andis melle LRÜ ajaleht «Padomju Students».

Minnes vastu eesti rahva suu-
re juubeli — nõukogude võimu
kehkestamise 25. aastapäeva tä-
histamisele — võib meie üli-
kooli kollektiiv rahuldustundega
konstateerida, et ülikool on pi-
devalt sammunud tõusuteed, et
temale kuulub kindel koht sot-
sialismi ülesehitamisel ja prae-
gu kommunismi aluste rajamisel.
Ülikooli saavutused kinnitavad
veelkord, et eesti rahvas tegi
1940. a. suvel õige otsuse, vali-
des endale sotsialismi tee.

Vaadates tagasi ei saa unusta-
da, et veerandsajast, mis on
möödunud 1940. a. revolutsioo-
nilistest sündmustest, langesid
kolm aastat purustavale sõjale
ja kõike laostavale fašistlikule
okupatsioonile. Ainult Tartu
Ülikoolile tekitatud materiaalsed
kahjud ulatusid 42 milj. rublani,
sealhulgas õppe- ja teaduslikku
varustust hävitati 30 milj. rubl.
ulatuses. Põgenedes Eestist viisid
okupandid ja nende käsilased
kaasa paljude laboratooriumide
ja kabinettide väärtusliku si-
sustuse. Täielikult oli hävitatud
19 hoonet (Veterinaariateadus-
konna peahoone, Raadi õppe- ja
katsemajand, ülikooli apteek
jms.), hulk hooned sai raskesti
kahjustada. Eesrindlike õppe-
jõudude aktiivne vastupanu ja
Nõukogude armee kiire edasitung
hoidsid ära fašistide katsed
evakueerida ülikool Saksamaa-
le.

Tänu nõukogude valitsuse ja
kommunistliku partei hoolitsu-
sele kõrgema haridusega rah-
vuslike kaadrite ettevalmistami-
se eest, tänu rahvaste sõpruse
jõule, suutis eesti rahvas häm-
matava kiirusega taastada Tar-
tu Ülikooli. Tartu vabastati 25.
augustil 1944. a., aga juba 17.
novembril tähistati pidulikult
1944/45. õppeaasta algust.

Taastati teaduskonnad ja ka-
teedrid. Nende arv isegi kasvas.
Kui 1940/41. õppeaastal oli üli-
koolis 6 teaduskonda ja 81 ka-
teedrit, siis 1944. a. sügisel algas
õppetöö 7. teaduskonnas ja 95.
kateedris.

Rektoraat ja ühiskondlikud
organisatsioonid tegid ära suure
töö õppejõudude koosseisu ja
üliõpilaskonna komplekteerimise-
l. Võrdlemisi kiiresti seati ja-
lule vanad, osaliselt loodi täiesti
uued õppe- ja teadusliku töö
baasid. Suurt abi osutasid ven-
nasvabariigid: Moskva ja Lenin-
gradi ülikoolid saatsid hulga õp-
pevahendeid, mikroskoobe, hin-

Palju on korda saadetud

nalisi aparate ja masinaid. Len-
ingradi ülikooli raamatukogu
ja Saltõkov-Štšedrini-nimeline
Avalik Raamatukogu andsid üle
35 tuhat köidet õpikuid ja tea-
duslikku kirjandust. Ülikoolis
pidasid loenguid Leningradi
teadlased.

1945. a. aprillis avati esma-
kordselt Tartu Ülikoolis kaug-
õppeosakond.

Seega ühe õppeaasta jooksul,
veel jätkuva sõja tingimustes,
olid loodud kindlad alused üli-
kooli töö normaalseks jätkami-
seks.

Suurest Isamaasõjast on möö-
dunud 20 aastat. See ei ole kuigi
pikk aeg, kuid selle aja jooksul
on Tartu Riiklik Ülikool kuju-
nenud suureks õppe- ja tea-
tusliku töö keskuseks Eesti
NSV-s, tõeliseks kaadrite sepi-
kojaks. Pidevalt on kasvanud
üliõpilaste arv. Kui 1945/46. õp-
peaastal oli ka 2 tuhat üliõpilast,
siis käesoleval aastal õppis üli-
koolis juba üle 6 tuhande stati-
sionaarse ja mittestatsionaarse
üliõpilase (1939. a. oli kodanli-
kus Tartu ülikoolis ja Tallinna
Tehnikaülikoolis kokku 3180 üli-
õpilast). Seejuures tuleb aga ar-
vestada, et ülikooli baasidest ja
kaadritest eraldati osa 1946. a.
ENSV TA rajamiseks. 1951. a.
asutati ülikooli kolme teadus-
konna baasil Eesti Põllumajan-
duse Akadeemia.

Ammu on unustatud õppe-
maks, edukalt õppivad noored
saavad riiklikku stipendiumi.
Ainult viimase 5 aasta jooksul
on makstud üliõpilastele stipen-
diumidena üle 5,2 milj. rubla.

Suurem osa sissesõitnud üli-
õpilastest elab mugavalt sisusta-
tud ühiselamutes. Üliõpilaste ka-
sutada on rikkalik õppe- ja
teadusliku töö baas, sealhulgas
Teaduslik- ja õpperaamatuko-
gu, mille fondid on sõjajärgseil
aastail kasvanud 1,1 miljonist
kõigest 1944/45. õ.-a. 2,5 miljoni
kõiteni käesoleval ajal. Tõeliseks
koiteni käesoleval ajal. Tõeliseks
noorte teadlaste kooliks on
muutunud ÜTÜ (asutatud
1948. a.), kuhu kuulub 70 üliõpi-
laste teaduslikku ringi ka 1600
liikmega. Viimasel, arvult XX
üliõpilaste teaduslikul konve-
rentsil esitati 258 ettekannet.
Endistest ÜTÜ aktiivsetest kas-
vandikest on saanud andekad

pedagoogid ja teadlased (sm-d
K. Siilivask, A. Lenzner, J. Pee-
gel, U. Siiman, H. Trass ja pal-
jud teised). Andekate noorte
võimete väljaarendamiseks, tea-
dusliku töö kogemuste omanda-
miseks tõmmatakse neid kaasa
kateedrite töösse, võimaldatakse
õppida individuaalplaani alusel,
praktiseeritakse teiste vabari-
kide ülikoolidesse õppima suu-
namist aladel, mis meil puudu-
vad. Sellepärast pole sugugi ju-
huslik, et suure osa ülikooli õp-
pejõududest ja teaduslikest töö-
tajatest moodustavad noored,
ülikooli enda kasvandikud.

Et mõista kõiki neid soodus-
tusi, mis on loodud meie õp-
pivale noorsoole, võiks meenu-
tada, et enne 1940. a. ajaloolist
pöört kehtis Tartu Ülikoolis
kõrge õppemaks, eraldi maks
laboratoorse tööde ja eksamite
eest (isegi «läbikukkumise» pu-
hul!) üürimaks erakorterite eest
(ühiselamuid siis ei olnud), sti-
pendiumi said vähesed (1940. a.
kevadsemestril said stipendiumi
ainult 92 üliõpilast).

Nõukogude ülikooli on lõpe-
tanud ligi 10 tuh. spetsialisti.
Nendest üle 3,5 tuhande peda-
googi, 3 tuhat arsti ja farmat-
seuti, peaaegu tuhat juristi, roh-
kesti majandusteadlasi jt. Üle
2 tuhande lõpetanutest omanda-
sid kõrgema hariduse kaugõppe
teel.

Hoopis teistsugune oli pilt ko-
danlikus Eestis, kus spetsialis-
tide ettevalmistamine toimus
suhteliselt piiratud ulatuses, ar-
vestamata riigi tootlike jõudude
vajadusi. Tolleaegse Tartu Üli-
kooli lõpetas ainult 5689 inimest
11-1 erialal, suurema enamuse
moodustasid juristid, filosoofid,
«usuteadlased». Ülikool oli ko-
danluse kaadripoliitika teenistu-
ses.

Meie ülikool on kujunenud ka
teadlaste sepikojaks. Praegu
töötavad siin üle 450 õppejõu ja
100 teaduslikku töötajat, nendest
on 33 professorit ja doktorit
ning 220 teaduste kandidaati. 25
aasta jooksul on ülikooli õppe-
jõudude poolt kaitsud 232 kan-
didaadi- ja 23 doktoriväitekir-
ja. Tuntud teadlaste vanema ja
keskmise generatsiooni kõrval
(professorid F. Klement, A. Link-
berg, P. Ariste, P. Vihalem,

pisut ebaküllaldane kivikatuse
jaoks, küll aga sobib ta hästi
plekk-katuse jaoks. Pealegi kaeti
ülikooli ehitamise päevil juba
kõik suuremad ja tähtsamad
hooned plekk-katusega. Siit tul-
digi järeldusele, et algselt tarvi-
tati plekki.

Selgus ka huvitav fakt, et seni
olid ülikooli peahoone ukseid ta-
guri. Millal nad nii pöörati,
ei ole teada. Nüüd pandi nad jäl-
le õigesse asendisse, tehti vajalik
remont ja taastati kunagi eemal-
datud bareljeefid. Uksed saavad
ka uue värvkatte.

* Millal lõpetatakse kõik tööd?
«Käesoleval aastal valmib üli-
kooli tänavapoolne külg ja ka
osa õuepoolsest. Tükk tööd jääb
ka tulevaks aastaks, peamiselt
just värvimistööd.»

A. PABUT

Teadaanne

TRÜ TEADUSLIKU RAA-
MATUKOGU lugemissaal on
15. juulist — 28. juulini avatud
tööpäevadel kl. 8—17 ja abone-
ment 15. juulist — 31. juulini
teisipäeval ja reedel kl. 12—16.

29. juulist — 31. augustini on
lugemissaal avatud tööpäevadel
kl. 12—16.

ÕPPERAAMATUKOGU luge-
missaal on inventuuri tõttu sule-
tud 5. juulist — 31. augustini.

Abonement on avatud 5.—15.
juulini tööpäevadel kl. 11—14;
16. juulist — 31. augustini töö-
päevadel kl. 12—14.

1941.—1944. a. langesid võitluses nõukogude võimu eest
ülikooli õppejõud ja kasvandikud:

Johannes Tamm, Tamara Andrejeva, Johannes Lepasaar,
Elmar Kruus, Maria Vassiljeva, Jaan Ploompuu, Tamara
Semjonova, Valfried Saar, Paul Ruubel, Artur-Tõeleid
Kliiman, Ernst Schults, Kaarel Raidväli, Paul Hubel, Jakov
Markov, Leonid Nesterov, Jüta Rebane, Aleksander Kalmet,
Nikolai Titov, Väino Lang, Sulo Kaart, Voldemar Lao, Ser-
gei Lõkone, Lembit Kulbin, Leo Teder, Rein Alasoo, Hugo
Juhvelt, E. Oja, E. Teder, F. Lepik, V. Päll, Kaupmees, Treial
Kukk, Murro, Tohver.

Ärgu kustugu mälestus neist!

G. Kangro, K. Eichvald, dot-
sendid P. Kard, E. Raudam,
J. Reinet, J. Saarma) on sirgu-
nud uus teadlaste põlvkond, kes
edukalt taastab endist Tartu
Ülikooli kuulsat nime (V. Palm,
Ü. Kaasik, K.-S. Rebane, L. Võ-
handu, Ü. Lepp, L. Sotter,
H. Trass, M. Bronšteini ja pal-
jud teised). Ülikool on kuul-
saks saanud lumineentsiaalas-
te uurimistega, teda tuntakse
kui aeroionisatsiooni ja aero-
soolide uurimiskeskust. Üleliidu-
liseks keskuseks on kujunemas
meie keemia osakond oma uurim-
mistega orgaaniliste ühendite
reaktsioonivõimelisuse alal. Hea
kuulsuse on saavutanud soome-
-ugri keelte uurijad, botaani-
kud, matemaatikud, veresoonte-
kirurgid. Tiheneb koostöö eri-
nevate teadusharude vahel (bio-
keemikud ja kirurgid, füüsikud,
arstid, matemaatikud, keele-
teadlased ja psühholoogid jne.).
Viimase 8 aasta jooksul on üli-
kooli juurde asutatud 7 prob-
lemlaboratooriumi, kuhu on
enam kui miljoni rubla eest
muretsetud teaduslikku sisus-
tust.

Aastast aastasse on kasvanud
meie teadlaste produktioon:
ainult ülikooli oma väljaanded
25 aasta jooksul ulatuvad 2200
trükipoogna piirini. Kui 1921.—
1942. a. ilmus 111 «Toimetiste»
vihikut, siis ajavahemikul
1946—1965 ilmus TRÜ «Toime-
tisi» 165 numbrit (neist 88 vii-
mase viie aasta jooksul). Alates
1959. a. on rotaprintil välja
antud ca 3 tuh. trükipoognat
õppevahendeid. Üle 100 teadus-
liku töö aastast trükitakse üle-
liidulistes ajakirjades ja kogu-
mikes. Ülikooli juures avalda-

HENNO TIKKO

18. juunil kaitses kandidaadi-
väitekirja TRÜ teaduskonna-
kirurgia kateedri aspirant
Henno Tikko.

Dissertant lõpetas kiitusega
TRÜ Arstiteaduskonna 1960. a.,
seejärel töötas ta kaks aastat
ordinaatorina Tartu Linna
Kliinilise Haigla haavaosakon-
nas. Dissertatsioon «Erinevate
uurimismeetodite tähtsusest ob-
litereruva ateroskleroosi diag-
nostikas seoses rekonstruktiiv-
sete operatsioonide näidustuste
ja tulemustega» valmis meditsi-
niidoktor prof. Linkbergi ju-
hendamisel pool aastat enne
tähtaega. Töö kujutab endast
osa Tartu Linna Kliinilise
Haigla haavaosakonnas tehtud
uurimistööst veresoonte haiguste
ja nende kirurgilise ravi alal.
Arstiteaduskonna nõukogu tun-
nistas dissertandi üksmeelselt
meditsiinikandidaadi teadusliku
kraadi vääriliseks.

20 aastat kaugõpet

(Algus 2. lk.)

väljaarendamise, teaduskon-
dade töö koordineerimise jm.
ülesanded.

Kaugõppijate õppetöö aktiivi-
seerimine, ülikooli õppejõudude
pingeline töö, õppe-materiaalse
baasi väljaarendamine koos
kaugõppijatele ulatuslike soo-
dustuste andmisega avaldasid
otsest mõju õppetööle. Seda näi-
tab ilmekalt ka kaugõppe teel
lõpetajate arv. Neid on juba
üle 2000. Nad moodustavad ühe
kolmandiku kõigist ülikooli lõ-
petanutest sõjajärgsel perioodil
(arvestamata arstiteaduse ja
põllumajanduse erialadel lõpe-
tajaid). Teaduskondade järgi
lõpetasid kaugõppe teel Ajaloo-
-Keeleteaduskonna erialadel
36%, õigusteaduse alal 48%,
majandusteaduse erialadel 62%

takse Nõukogude Liidus ainu-
laadset Skandinaaviamaade aja-
loolast väljaannet — «Skandi-
naavia kogumikku» (ilmunud
juba 9 numbrit).

20 aasta jooksul on peetud
Tartus 128 teaduslikku konve-
rentsi, neist vabariikidevahelisi
21.

Meie teadlased on viibinud
teaduslikel komanderingutel
Saksa Demokraatlikus Vabari-
gis, Ameerika Ühendriikides,
Rootsis jm. Prahas, Londonis
ning Brüsseli maailmanäitusel
on eksponeeritud ülikooli füüsi-
kute poolt konstrueeritud uni-
kaalseid aparate.

Oeldust võib järeldada, et
Tartu Riiklik Ülikool on võit-
nud endale kindla koha teiste
Nõukogude Liidu teaduslik-
-uurimisasutuste peres. On
kandnud vilja teadusliku töö
sihikindel suunamine ning ju-
hendamine rektoraadi, partei-
komitee ja eriti ülikooli rek-
tori prof. F. Klementi poolt,
kes imetlusväärse visadusega
on palju ära teinud noorte
teadlaste kasvatamisel.

Kogu ülikooli elu juhtivaks
jõuks on kujunenud meie par-
teiorganisatsioon, kes ühendab
oma ridades enam kui 400 par-
teiliiget ja kandidaati. Parteio-
rganisatsiooni kindla abilisena
sammub meie kahe ja poole
tuhandeline kommunistlike
noorte pere, täis nooruslikku
reipust ja loomingulisi otsin-
gusi.

Palju head on korda saade-
tud, kuid ees seisavad veelgi
suuremad ülesanded, sest jär-
jest kasvab teaduse osatähtsus
ja suurenevad nõudmised kõr-
gema haridusega spetsialistide
järgi. Kuid ülikooli kollektiiv
on kindlalt veendunud, et ta
ka edaspidi sammub kommunis-
miehitajate esiridades.

L. ERINGSON

Päevakorras diferentsiaal- geomeetria

Hiljuti lõppes kolme vennas-
vabariigi — Eesti, Läti ja Leedu
NSV 25. aastapäevale pühenda-
tud II Baltimaade geomeetria-
konverents. Päevakorras oli dife-
rentsiaalgeomeetria. Külalisi oli
saabunud kogu Nõukogude Liid-
ust: Moskva, Saraatovist, Kaa-
sanist, Harkovist, Kiievist, Mins-
kist, Jerevanist, Riia, Vilniusest
ja mujaltki. Nii et sisuliselt ku-
junes konverents üleliiduliseks.
Kuulati ligi 80 ettekannet.

Konverentsist võtsid osa ka
professorid G. Laptev ja N. Je-
fimov. Mõlemad on tuleval aastal
Moskvas peetava ülemaailmse
matemaatikute kongressi geo-
meetria-sektsiooni organiseerimis-
komitee liikmed.

Praegu toimub Käärikul dife-
rentsiaalgeomeetriaalane suve-
kool, kus esinevad üleliiduliselt
tunnustatud teadlased. Suvekool
lõpeb 17. juulil.

TÄHELEPANU!

TRÜ Teaduslikus Raamatu-
kogus avati Eesti NSV 25. aasta-
päevale pühendatud näitus «Tea-
duse saavutused Tartu Riiklikus
Ülikoolis». Näitusel eksponeeri-
takse TRÜ teadlaste poolt viima-
se viie aasta jooksul avaldatud
tähtsamaid töid. Näitus jääb
avatuks 1. augustini.

TRÜ orientalistikakabinetis
õpitakse alljärgnevaid idakeeli:
klassikaline araabia keel, suaheli
keel, hausa keel, hiina keel,
türgi keel, vietnami keel, hindi
keel, jaapani keel, bengali keel,
pärsia-tadžiki keel, indoneesia
keel, gruusia keel.

TRÜ orientalistikakabinet

Mehed katusel

Eksamite ajal polnud kellelgi
aega pead tõsta, et vaadata pea-
hoone katusel askeldavaid mehi.
Kui pärast ehk pilk juhuslikult
sinnapoole sattuski, siis ta nägi,
et peaaegu pool katusest on va-
hetanud oma värvi. Punaka ki-
vikatuse asemel helgib nüüd
tsinkplekk. Väärrib tähelepanu
ehitusmeeste korralik töö: kuskil
ei ole remonttöödele iseloomulike
ehitusprahi hunnikuid. Ainult
väike riit katusekive peahoone
õuepoolse seina ääres reedab, et
need ikka ülalt alla tuuakse ja
kohe ära veetakse.

Meid huvitavatele küsimustele
andis selgitust ülikooli kapitaal-
ehitusosakonna juhataja sm.
V. Kiilaspea.

* Millest on tingitud katuse
kattematerjali vahetamine?

«Aula laes on praod. Komisjon,
kes asja uuris, leidis, et aula lagi
toetub ainult osaliselt seinetele.
Kuna ta on rippkonstruktsioon,
siis langeb suurem osa raskusest
turvikutele ja sarikatel, mis
kanda nii katuse kui ka lae ras-
kust. 1952. a. asendati aga läbi-
roostetanud plekk-katus kivikatu-
sega, mis suurendas katuse ras-
kust 9 korda.»

Teiseks põhjuseks on tollal val-
mistatud katusekivide halb kvali-
teet. Need olid liiga ebastan-
dardsed ning osa neist jõudis
isegi ära laguneda. Vihm ja lumi
pääsesid läbi katuse ja rikkusid
aula lage.

Katusekatte vahetamine vähen-
dab katuse raskust ja vihm ning
lumi ei pääse enam sisse.»

* Kuidas vaatavad ümberehi-
tusele arhitektuurikaitse organid?

«Uurimiste tulemusena selgus,
et esialgselt katuse kattemater-
jali ei teata, katuse kallak on

Tervitus ülikooli uuele vahetusele!

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 19 (629) Reedel, 3. septembril 1965 XVIII aastakäik

ÕPPEAASTA KÜNNISEL

Algaval õppeaastal on meie Ülikool jälle suuremaks kasvanud: I kursusele tuli 1300 noort ja üliõpilaste üldarv ületab juba 6000.

On tõusnud ka uute üliõpilaste ettevalmistuse tase. Kunagi ei ole olnud ülikooli astumisel nii suurt konkurssi. Paljudel erialadel oli 3—4 sooviavaldust ühele kohale, mis võimaldas valida paremaid. Ülikooli astus 103 medali-omanikku ja kiitusega lõpetanud.

See kohustab meid veelgi tõstma nõudlikkust ja õpetustaset, et Tartu ülikool annaks meie kodumaale veelgi paremini ettevalmistatud spetsialiste.

Järjest laieneb ka meie materiaalne baas. Käib uue ühiselamu ja arvutuskese hoone ehitamine.

Meie kollektiiv on palju huvitavat ära teinud üliõpilaste elu sisukamaks muutmiseks, üliõpilaste igakülseks arendamiseks ja enesekasvatamiseks. Edaspidi me peame ka selle töö tõstma veelgi kõrgemale tasemele, üha rohkem rakendama ka siin teaduslikke meetodeid. Tuleb tõsta psühholoogia- ja pedagoogikakateedrite osatähtsust kogu ülikooli töös.

Nii üliõpilaste kui ka õppejõudude kollektiiv täieneb pidevalt uute noorte jõududega. See jätab meie kollektiivi alati nooruslikuks, täis loomingulisi otsinguid, püüdu edasi.

Ka eelseisval aastal peame me koos kogu rahvaga tegema uue suure sammu edasi võitluses kommunismi ülesehitamisel.

Õnnetlen meie kollektiivi liikmeid uue õppeaasta puhul ja soovin jõudu ning edu meie ühises tähtsas töös.

Prof. F. KLEMENT,
TRÜ rektor

**ELKNÜ KESKKOMITEE
ÕNNITLEB KÕIKI TARTU
RIIKLIKU ÜLIKOOLI ÜLI-
ÕPILASI ALGAVA ÕPPE-
AASTA PUHUL**

Tere tulemast, värsked kolleegid!

Meie soliidne vana alma mater võttis teid vastu oma traditsioonilise väarikusega. Akadeemilises rahus, kuid ilmselt heatahtlikult lubasid peahoone kuulsad sambad teid endi vahelt teadusetempli aukartustähtsasse sisengusse. Aula kuninglike lühtrite all teid juba kiideti, hoiatati ning külvati üle paljude heade soovide ja nõuannetega. Nii on alanud meie september juba palju, palju aastaid.

Peaasi on aga see, et olete immatrikuleeritud. Nüüdsest peale kuni järgmise sügiseni olete meie noorimad ja te hakkate kandma ihaldatud peakatet — helesinist Tartu Riikliku Ülikooli vormimütsi.

Ees on paljutöötavad muljete- ja sündmusterohked üliõpilasaastad. Teid hakatakse koormama kõikvõimalike tarkustega, teid peibutatakse teaduse sügavuste ja Kääriku mõnudega. Teilt võetakse teie vaba aeg ja viiakse klubidesse, ringidesse, spordiväljakutele ja matkaradadele. Ja ometi olete kindlasti rahul sellise saatusega, veel enam, hakkate ise endile ehitama täisväärtuslikku, ajastule väärilist elu.

Olge meie suure ülikooli pere uhkuseks ja lootuseks. Julgust, töökust, entusiasmi!

ELKNÜ TRÜ Komitee

HURRAA!

Meie vaprad
uudismaalased
jõudsid koju!
Kogu ülikoolipere
lugupidamine teile!

UUDISMAAL KÄIMISEST

PROLOOG

Minu põlvkond on sündinud sõja ajal või pärast sõda. Me ei ole näinud Tšapajevit, Kortšagini, Oleg Koševit ja me ei ole tundnud, mis asi on karask sõkaldega pooleks. Me lõpetasime keskkooli, tulime ülikooli. Ettevõtlikumad meie hulgast tegid vahepeal paar aastat tööd. Meist saavad õpetajad, juristid, arstid, bioloogid jne. Meie elutee on silutatud asfaldi taoline: jalga ei murra, kui korralikult käid.

ESIMENE LÜÜRILINE ETTEASTE

Ma ei ole enam statsionaarne tudeng. Uudismaal olin aga kolmandat korda. Kunagi tahtsin saada meremeheks. Mu sõber Kalju Meior, kes on nüüd esimene tüürimees, oli meresse kuratlikult armunud. Tema käe all tegin oma elu esimese loova töö — rohmaka parve, mis mõne nädala pärast jõepõhja vajus. Sõber Kalju sõitis teise kooli õppima ja ma unustasin oma mereharrastuse. See on väga tähtis — õigeaegselt aru saada, et sinust ei või saada meremeest. Minust sai üliõpilane pärast kaheaastast tööstöö teenimist Lääne-Siberis. Ja sest ajast tõmbab mind uudismaa enda poole.

Tänavu oli meid seal 40 tuhat. Üliõpilasi ja üksikuid minutaolisi, kes end ikka veel üliõpilaseks peavad, endisi sõdureid ja tehni-

kumide õpilasi. Tulevasi õpetajaid, juriste, arste ja teisi.

MÕNED TSITAADID KUULDUD KÕNELUSTEST

«Volodja, räägiti, et sa lähed jälle uudismaale?»
«Ahaa.»
«Mis kuradi päralt?»
«Teise medali järele.» (Eraviisilisest kõnelusest.)

«Uudismaal käimine muutub harjumuseks, tõmbab ligi.» (Bobik, leningradlaste komandör Štšorsi soovhoosist.)

«Igal inimesel on püüd millegi järele. Püüd tundmatu poole või mind siia.» (Pita, Kunstiinstituudi üliõpilane.)

«Janu tõelise töö järele sundis mind siia.» (Tuttav müürsepp TPI-st.)

«Igasugused poisid sõidavad meie planeedile: romantikud, poisid, kellel ei ole midagi teha, asjaarmastajad, kes head teenistust otsivad... Üldiselt võib öelda, et nii palju kui poisse, nii palju ka põhjusi, mis sunnivad selle pika tee jalge alla võtma. Tagasi-

hoidlikult pean tähendama, et peapõhjus on ikka romantika otsimine...» (I. Denissov, ajakirjanik uudismaalt.)

TEINE LÜÜRILINE ETTEASTE

Päris piinav on laduda müüri. Kui vaatad, näed ühetooniliselt jooksvaid ridu. Sul on vastik tunne enda pärast, et kõik tuleb kõver, näotu. Aga Jaanil, kes sinust kümme meetrit eemal laob, on müür nagu valatud. Nii kogu elu, juba koolipõlves olid kade naabrile, kui see sai «viie», aga sina «kahe».

Jaanil on juba võetud hea naine ja tüdargi kaheaastane.

EPILOOG

Meie põlvkond on sündinud sõja ajal või pärast sõda. Ja poest ostab ta ilma järjekorrata valget saia ning suhkrut.

Kelleks meie inimene võib saada? Meremeheks? See on vist päris lihtne, astud merekooli. Tahad õppida ülikoolis? Tee sisseastumiseksamid ära, käi ilusti loenguil ja ära unusta ka ühiskondlikku tööd. Võib-olla ehk koguni ajakirjanikuks? Vaata enda ümber, kogu elutarkust, vae ja mõtle ning kirjuta. See polegi võib-olla nii raske. Aga olla romantik? See on... Jah, see ei olegi nii lihtne, elada romantikuna.

MATI KALKUN

Kui jätame kõrvale eksamiruu-
i ukse juures närvitsemise, vä-
sevad käed pileti valikul ja sel-
suure rõõmu, mis kaasneb ala-
hästi tehtud tööga, siis on pilt
üsika sisseastumiseksamitelt
rgmine.

Eksami sooritajaid oli tänavu rohkem kui kunagi varem, vaatamata sellele, et füüsikaeksam oli tänavu viimane profileerivate ainete eksamitest. Füüsikaeksamile pääsesid ainult need, kes matemaatikas ja keemias sõelale jäid. Kokku eksamineeriti tänavu füüsikas ligi 940 noort, neist peaaegu 550 said õiguse astuda ülikooli. Kui nende teadmistes leiti ka lünki, siis lähemate semestrite jooksul on need võimalik kõrvaldada ja peale selle muidugi omandada juurde palju uut.

Tulevased füüsika-matemaatika pedagoogid said oma erialal kõige madalama keskmise hinde — 3,15 kõigi teiste erialade hulgas.

Miks valisin matemaatika? Sellele küsimusele tuli vastata niimõnigi kord juba keskkoolis, sest eriala kulus mimelt samasse valdkonda. Niisugustel juhtudel tähtsatesin öelda, et suures valiku- võimluses tundus matemaatika ainukeses säravama tähena, teisi võimlusi nagu ei näinudki.

[illegible]

A black and white photograph of a lake scene. In the foreground, several tall, slender trees stand on a grassy bank. The lake is calm, reflecting the sky and the distant shoreline. The background shows a dense forest of trees under a cloudy sky.

Milles siis seisnesid põhilised puudujärgid? Põhiliste füüsika seaduspärasuste mittetundmist esines suhteliselt vähe. Kõige suuremaks puuduseks oli aga oskamatus põhiseaduste rakendamisel ja materjali süstemaatilisel ning loogilisel esitamisel. Vaatleme näiteks paari katkendit ettevalmistuslehtedelt. «Heliseva keha võnkumine. On hää. Kui me paneme pillikeele helisema, tekib

Muidugi oli eksamil ka palju rõõmustavat. Paljudes vastustes oli tunda laia silmaringi ja head ainetundmist. Meeldiv oli kohati mõnede noorte juures leidlikkust küsimuste lahendamisel. Ei puudunud ka vastused, mille sisu oli tunduvalt mahukam programmiüetest. Esines isegi vastuseid ülikooli füüsika üldkursuse tasemel. Kahjuks on need näited enamikus füüsika-osakonda kandideerijate hulgast. Ja sellepärast oleks ikka veel vaja jätkata diskussiooni teemal: kas arstile (bioloogile) on vaja füüsikat. See küsimus on vaja kõigepealt selgeks teha noortel enesetel. Õppejõud sel teemal enam ei diskuteeri — eu on juba näidanud, mida vaja on, mida mitte.

K.-S. REBANE,
füüsika ainekomisjoni esimees,
eksperimentaalfüüsika kateedri
juhataja

3101010101010101010

Meie käisime Liivimaal. Olime seal juba teist suve. Kõrged mä-
nid, liivane mererand ja liivlaste
külalislahkus ümbritsesid meid
kõikjal. Materjali kogusime Kol-
ka külast. See asub peaaegu Ku-
ramaa tipus.

Nendest, kes sel sügisel Füüsika-Matemaatikateaduskonda õppima tulid, on üks Jaak Lokk.

Kui augusti keskpaiku sammad Tõravere poole seadsin, olid sisseastujatel alles pooled eksamid. Es. Tükk aega klõppisin observatooriumi vaatluspaaviljoni uksele, enne kui sammad seest kostma hakkasid ja uks lahti lükkati. Et Jaagu tornist leidsin, selles polnud midagi imelikku. Ainult et seekord ei teinud ta vaatlusi, vaid istus hoopis füüsikaõpikute taga.

«Kuidas sul sisseastumiseksamid on seni läinud?»

«Lootsin pääseda ainult profleriva aine eksamiga, kuid kirjalikul eksamil tegin hooletusest kaks märgiviga. Nüüd siis tuleb kõik viis ära teha.»

Tahtsin teada saada, millal ning kuidas tal tekkis huvi füüsika ja astronoomia vastu. Sain kuulda umbes järgmist.

Jaak oli kunagi olnud Tallinna poiss. Ja nagu teistelgi kaheksanda klassi poistel, oli temalgi kan-

Väga hea kontakt keelejuhtidega aitas meid tublisti diplomitöö materjalide kogumisel. Nüüd jääb veel kogutu läbitöötamine ja süstematiseerimine.

gesti palju energiat ja tohutult hivialasid. Siis tuli kord pähe uus vallatu mõte. Võetigi kamp omavanuseid poisse kokku ja mindi Tallinna tähtnori — lihtsalt vaatama. Ja nii see algas. Üha rohkem aega saadeti mööda tähtnori. Teadmisi oli algul vähe, kuid nagu Jaak ise ütles, andsid väga palju tarkade meeste omavahelised vestlused ja vaidlused, mida oli võimalik pealt kuulata. Teaduslikule kirjandusele ei hakanud sel ajal veel hammers peale.

Möödusid kolm aastat. Üheteistkümnenadat kootiaastat alustas Jaak Nõo Keskkoolis. Seal oli Tõraveresse ju kiviga visata...

Nõo koolis õppides töötas Jaak ka Tõravere observatooriumis. Ametinimetuseks oli laborant. See oli ühtlasi ka tema tootmisõpetuse eriala. Tema tegevus — vaatlused tähternis, vaatlusandmete läbitöötamine.

Pool päeva Nõos, ülejäänud
tunnid Tõraveres, nii möödus
viimane kooliaasta. Kooli lõpetas
Jaak kuldmedaliga! Praegu on ta
I kursuse üliõpilane.

T. SAMUEL

Каталог книг Издательства Академии Наук СССР. 1945—1962. Москва 1965. 367 лк. (7249 нпм.)

М. Фасмер. Этимологический словарь русского языка. Том I (А—Д). Москва 1964. 562 lk.

Печать Первого Интернационала
и Парижской Коммуны. Сводный
каталог изданий, хранящихся в

каталог изданий, хранящихся в библиотеках СССР. Часть II. Выпуск I: Афиши, листовки, брошюры. Москва 1964. 163 лк. (670a nlm.)

Автоматизация химической промышленности. Библиографический указатель 1963 (декабрь) — 1964 (I полугод.). Москва 1964. 56 лк. (421 нпм.).

Теория государства и права.
Библиография 1954—1964. Ростов
1964. 220 лк.

Материальное стимулирование и оплата труда в сельском хозяйстве СССР на современном этапе.

Список литературы на русском языке за 1961—1964 гг. Москва 1964. 58 лк. (467 нlm.).

Население мира. Справочник.
Москва 1965. 343 лк.

СССР. Административно-территориальное деление союзных республик. Январь 1965 года. Москва 1965. 703 лк.

А. Г. Шигер. Современная карта зарубежного мира. (Административно-территориальное деление зарубежных стран). Справочник. Москва 1965. 455 лк.

М. С. Глейзер. Радио и телевидение в СССР. 1917—1963. (Даты и факты). Москва 1965. 230 лк.

Токсоплазмоз человека и животных. Указатель отечественной и иностранной литературы 1908—1962. Алма-Ата 1963. 412 лк. (3706 нпм.).

Справочник по косметике. Москва 1964. 337 лк.

TRÜ Teaduslik Raamatukogu

Töö raamatutega, ajakirjadega ja üldse trükitud materjalidega võtab olulise aja üliõpilase õppetööst, olenemata sellest, kas on tegemist humanitaar- või reaalala üliõpilasega. Iga õppeasutuse raamatukogul on täita tähtis ülesanne. TRÜ kasvandikud on eriti soodsas olukorras, nendel on kasutada õppebaasina meie vabariigi suurim, vanim ja kuulsaim raamatukogu.

TRÜ Teaduslik Raamatukogu saab kogu Eesti NSV-s ilmuvast trükitoodangust suudeksemplari. Kogu Nõukogude Liidu ulatuses saab raamatukogu venekeelse teemaatilise tasulise suudeksemplari vastavalt ülikoolis õpetatavatele ainetele. Peale selle muretsetakse kateedrite soovitude alusel juurde õpikuid. Ajakirju tellitakse kokku üle 600 nimetuse. Raamatukogu saab kõik Eesti NSV-s ilmuvad ajakirjad ja ajalehed, kesksed venekeelsed ühiskondlik-poliitilised ja teaduslikud ajakirjad ning ülikooli profiilile vastavad ajalehed. Rahvademokraatiamaade ajakirju (peamiselt saksakeelseid) ja mõningaid kapitalistlike maade teaduslikke ajakirju saab samuti vastavalt ülikooli profiilile. Peale selle saame vahetuse teel nii kodumaa kui ka välismaade teaduslikke väljaandeid (toimetisi). Kokku kasvavad TRÜ Teadusliku Raamatukogu fondid igal aastal 30 000 kuni 40 000 trükiühiku võrra. Praegu ulatuvad TRÜ Teadusliku Raamatukogu fondid üle 2,5 miljoni trükiühiku. Kuid TRÜ Teadusliku Raamatukogu kuulsus ei seisne ainult tema suuruses (nii mõnelgi õppeasutusel on veel suuremaidki raamatukogusid), vaid tema fondide koostises. Juba raamatukogu loomisel ja esialgsel komplekteerimisel pandi erilist rõhku sellele, et siin leiduks võimalikult täielikult teoseid, mis on etendanud osa teadusliku või ühiskondliku mõtte ajaloos. Selleks pidid õppejõud esitama raamatukogule vajalike teoste nimekirju vastavalt nende poolt õpetatavatele teadusharudele. Ka jooksva komplekteerimise jaoks pidid kateedrid esitama igal aastal uute ülikooli õppe- ja teaduslikuks tööks vajalike väljaannete nimestikke. Selle tulemusena leidubki TRÜ Teaduslikus Raamatukogus küllaltki täielikult peaaegu kõikide teadusalade tähtsamate teoste esimesi või autorite eluajaga väljaandeid, mis pakuvad suurt huvi.

Teatavasti olid möödunud sajandi Vene impeeriumi territooriumide igakülgeks tundmaõppimiseks korraldatud ekspeditsioonid nii või teisisi seotud Tartu ülikooliga. Paljud ekspeditsioonid korraldati Tartu ülikooli õppejõudude ja kasvandike poolt või nende kaasabil. Niisuguste ekspeditsioonide tulemusena avaldatud teaduslikud uurimused ja reisikirjeldused leiduvad enamuses kõik TRÜ Teaduslikus Raamatukogus. Mitmeid niisugustest teostest pole uuesti välja antud, ja nad on muutunud bib-

liofiilseteks haruldusteks.

Erilist tähelepanu pälvis meie raamatukogu perioodika fond. Teadusliku perioodika tekkimisest (1665. a.) kuni XIX sajandi keskpaigani on see eriti täielik. Hiljem aga kasvas perioodiliste väljaannete hulk niivõrd, et paratamatult pidi tellimise juures hakkama tegema valikut. Kahjuks on seni liiga vähe pööratud tähelepanu meie rikkalikule dissertatsioonide fondile, mis sisaldab üle 350 000 trükitud väitekirja. Need on saadud vahetuse teel teiste ülikoolidega. Vanimad dissertatsioonid on pärit saksa ülikoolidest 16. sajandist. Hiljem hakati trükitud dissertatsioone vahetama teiste vene ülikoolidega, aga ka Skandinaavia, Soome, Prantsuse, Šveitsi ja USA ülikoolidega. Dissertatsioonide fondis leiduvad selliste suurte teadlaste, nagu R. Virchow, Th. Schwann, M. J. Schleiden, M. Planck, H. Hertz, Pierre Curie, Marie Curie-Sklodowska, Nils Bohri jt. väitekirjad. Huvitavad on Šveitsi ülikoolide väitekirjad. Teatavasti õppis seal 19. sajandi lõpul ja 20. sajandi alguses palju liberaalsete vaadetega üliõpilasi, kellele ülikoolide ukseid olid omal maal suletud. Samuti avasid Šveitsi ülikoolid esimestena oma ukseid ka naistele. Nii võimegi leida TRÜ Teaduslikus Raamatukogus, dissertatsioonide fondis, esimese eesti naisarsti Selma Feldmani jt. väitekirju. Praegu täieneb dissertatsioonide fond TRÜ-s kaitstud väitekirjadega, teiste NSVL kõrgemate õppeasutuste ja teaduslike asutuste juures kaitstud dissertatsioonide autoreferaatidega ja osaliselt ka Soome, Rootsi ja USA ülikoolide dissertatsioonidega.

«Estica» fond sisaldab palju huvitavat võõrkeelset materjali Baltimaade (eriti end. Eestimaa ja Liivimaa kubermangude) ajaloost, loodusloost ja kultuuriloo kohta. Näiteks võiks tuua Aug. Wilh. Hupeli «Topographische Nachrichten von Lief- und Ehstland», samuti J. L. Fischeri «Versuch einer Naturgeschichte von Livland», kus leiduvad esimesed trükitud andmed Baltimaade fauna ja flora kohta koos eesti- ja läti-keelsete nimetustega, jne.

Suure väärtusega on TRÜ Teadusliku Raamatukogu teatmefond, milles leidub biograafilisi leksikone, entsüklopeediasid, neoloogia aastaraamatuid, bibliograafilisi väljaandeid ja teisi alates XVII sajandist. Ka nende teoste hulgas on palju bibliofiilseid haruldusi.

Teadusliku Raamatukogu lugemissaalis on avariüleil uuemad teatmeteosed — entsüklopeediasid, biograafilised leksikonid, sõnastikud, «Raamatu kroonika», «Artilklite ja retsensioonide krooni-

ka», NSVL Raamatupalati poolt väljaantavad jooksva bibliograafia väljaanded («letopissid»), Üleliidulise Teadusliku Informatsiooniinstituudi poolt väljaantavad refereerivad bibliograafiad ja muud.

Raamatukogu käsikirjade osakonnas säilitatakse raamatukogu esimese direktori K. Morgensterini kirjade kollektsiooni, millest huvitavama osa moodustavad tema kolleegide, Tartu ülikooli õppejõudude kirjad ja XVII—XIX sajandi tuntud teadlaste kirjad. Baltimaade kultuuri ja olustiku ajaloo seisukohalt on huvitavad Tartu ülikooli esimese arhitekti ja põllumajanduse ning tehnoloogia professori W. Krause mälestused 10 kaustikus, mis muide on kirjutatud väga elavalt, sädeleva huumoriga, paiguti lõikava satii- riga kohalike mõisnike ja Tartu linna «bürgerite» aadressil. Pedagoogilise mõtte arengu seisukohalt Baltimaades ja ka Soomes pakuvad kindlasti palju huvitavaid veel vähe läbi töötatud prof. K. Morgensterini kogus leiduvad koolitoimkonna materjalid.

Peab tunnistama, et TRÜ Teadusliku Raamatukogu fondides leiduvad haruldasi raamatuid, perioodilisi väljaandeid, dissertatsioone ja käsikirjalisi materjale on veel väga vähe ning teatud määral vaid stiihiliselt uuritud, sedagi kahjuks rohkem teiste vennasvabariigi teadlaste ja isegi välismaalaste poolt. Võib öelda, et see on lai ala, mis alles ootab oma Middendorffe.

On arusaadav, et nii vanas ja nii suures raamatukogus nagu seda on TRÜ Teaduslik Raamatukogu, on esialgu raske orienteeruda. Seepärast korraldabki TRÜ Teaduslik Raamatukogu juba aastate vältel raamatukogunduslik-bibliograafilisi õppusi, kus antakse esimese põgusa ülevaade sellest, milliseid võimalusi raamatukogud pakuvad ja kuidas neid maksimaalselt kasutada. Peale selle on TRÜ Teaduslikus Raamatukogus laenutusagadel tööle rakendatud valvibibliograaf, kes annab vastuseid kõikidele raamatukogusse puutuvatele küsimustele või juhatab selle raamatukogu töötaja juurde, kes suudab antud küsimusele vastata.

Raamatukogu on muutunud aastate vältel paljudele nagu teiseks koduks ja kui töö on kunagi üliõpilasi Taaralinnast kaugemale viinud, siis külastades taas Tartut, jätavad väga vähesed külastamata lugemissaale Toome- mäel.

Koos sügisega ootame rõõmuga nii vanu kui ka uusi sõpru!

E. KUDU,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu
valvibibliograaf

Uueks õppeaastaks lugejatele

Algava õppeaasta puhul on raamatukogul üht-teist lugejatele teatavaks teha ja meelde tule- tada. Seda enam, et iga õppe- aasta algul tuleb raamatukogu kasutada esimese kursuse üliõpi- lasi. Nendele teadmiseks, et luge- jaks registreerimine toimub Õp- peraamatukogus üliõpilaspileti või esialgu dekanatidest saade- tud nimekirjade järgi. Käesole- val õppeaastal võetakse kasutu- sele uus lugejapilet. Soliidsema välimusega lugejapileti saavad käesoleval õppeaastal I kursuse üliõpilased, õppejõud ja teenis- tujad. Foto lugejapileti jaoks tu- leb esitada kõigil I kursuse üli- õpilastel ja esmakordselt raama- tukogu lugejateks registreerita- vatel õppejõududel ja teenistuja- tel. Järgmisel õppeaastal regist- reeritakse lugejad ümber ainult sel juhul, kui lugejapiletis on Õpperaamatukogu ja Ajaloo-Ke- leteaduskonna raamatukogu märke raamatute tagastamise kohta. Üksikasjalikuma ülevaate raam- tukogu kasutamise kohta saa- vad lugejad TRÜ Teadusliku Raamatukogu kasutamise eeskir- jadest.

On veel lugejaid, kellel on ko- dus juba kümneid meeldetuletusi, millele on jäetud lihtsalt rea- geerimata. Meeleharvi ei tekita

sellised lugejad mitte ainult raamatukogu töötajale, vaid ka teis- tele lugejatele, kes tänu võlgas- tele ei saa soovitud kirjandust.

Raamatukogu püüab lugejaid kiiremini teenindada. Sellelõttu rakendatakse Õpperaamatuko- gus alates käesolevast õppeaas- tast lihtsustatud laenutamist. Jäab ära aeg lugejaformularile kirjanduse kandmiseks, lugeja annab allkirja raamatukaardile. Põhimõtteliselt samuti korralda- takse ümber laenutamine ka Tea- duslikus Raamatukogus tuleval õppeaastal.

Raamatukogu lugejad on tun- da saanud, et kirjanduse hanki- mine on hääritud. Nõutud kir- jandus on sageli välja laenuta- tud. See on paratamatu. Käes- oleval ajal komplekteeritakse 3 üliõpilase kohta 1 õpik, teadus- likku kirjandust aga enamikel juhtudel ühes eksemplaris. Luge- jal on võimalik kirjutada järje- korda, kusjuures raamatukogul on õigus kirjandus enne tähtaega tagasi nõuda.

Tartus elavad lugejad on võr- reldes väljaspool Tartut elavate- ga tunduvalt paremas olukorras. Kaugõppijatel on peale raama- tute laenamist otseselt raamatu- kogust võimalik kirjandust saada ka posti teel kas kohaliku raama-

SUVEALBUMIST

Viimane uute liikmete vastu- võtmine TRÜ klubi rahva- kunstiansambli orkestrisse ja tantsijate segarühma on 6. septembril kell 19 TRÜ klubis, Tähe tn. 3

tukogu vahendusel (raamatuko- gudevaheline abonement) või otse (kaugabonement). Viimasel ju- hul esitatakse nõudmine soovise- delil või ka avalduse kujul. Mis- sugust võimalust kasutada? Kui kaugõppijal on teada, millist kir- jandust ta vajab järgmiseks se- mestriks (õppeaastaks), siis loo- mulikult on kõige otstarbekoha- sem kirjandus Tartust kaasa viia. Kirjandus, mis momendil on teiste lugejate käes, saadetakse kaugõppijatele posti teel. Kaug- abonemendi teel saadakse kirjan- dus meie raamatukogust tavali- selt kiiremini kui kohaliku raam- tukogu vahendusel. Raamatu- kogudevahelise abonemendi teel on kirjandus kättesaadav ka teis- test vabariigi suurematest raam- tukogudest. Seda võimalust on soovitat kasutada siis, kui meie raamatukogu kirjandus on teiste lugejate käes. Üksikutele juhtudel (põhiliselt diplomitööde kirjuta- misel) tuleb raamatukogudevaheli- list abonementi kasutada kirjan- duse tellimiseks NSVL suurema- test raamatukogudest. Seda saab teha nii meie raamatukogu kui ka kohalike raamatukogude va- hendusel.

Tähtsal kohal raamatukogu töös on uudisteoste propaganda. Enamikule lugejatele on teada võimalus tutvuda uudisteostega perioodika lugemissaalis vastaval riulil, kus kirjandust vahetatakse

esmaspäeviti. Õppeaasta algul tutvustatakse ka suvekuudel raam- tukokku saabunud kirjandust. Uudsen informeeritakse luge- jaid saabunud eesti-, vene- ja võõrkeelsetest raamatutest süste- maatilise kartoteegi abil. Uudis- kirjandust hoitakse selles karto- teegis 2 kuud.

Lõpuks Teadusliku ja Õpperaa- matukogu töötamise ajad. Tea- duslikus Raamatukogus toimub koju laenutamine igal tööpäeval (välja arvatud laupäev) kella 8—22, laupäeval kella 8—14.

Õpperaamatukogus toimub kirjanduse koju laenutamine igal tööpäeval (välja arvatud lau- päev) kella 13—18, laupäeval kella 10—14.

Lugemissaalid töötavad järgmi- selt:

Teadusliku Raamatukogu luge- missaalid igal tööpäeval kella 8—22, laupäeval kella 8—20; eksa- misessioonide kestel ka pühapä- val kella 10—16.

Õpperaamatukogu lugemissaa- lid on avatud igal tööpäeval kella 8—22, laupäeval kella 8—17, pühapäeval kella 12—18; eksami- sessioonide kestel igal tööpäeval (välja arvatud laupäeval) kella 8—22, laupäeval kella 8—20, pü- hapäeval kella 12—18.

K. LEPIK,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu
teenindamisosakonna juhataja

Kaunim linn on Eestis Tartu...

Tulge laulma!

Käesoleval sügisel alustab TRÜ naiskoor oma 21. tegevusaastat. Möödunud semester oli eriline — juubelisemester. Ka eelolev kujuneb kindlasti töö- ja sündmuste- rõhkemaks. Kõige suurema ürituse- na on plaanis juubelijärgne kontsertmatk väljapoole vaba- riiki. See jäi laulupeole sõidu töt- tu kevadsemestril ette võtmata.

Peale selle ootavad ees traditsioo- nilised semestrikontserdid ja sõp- ruskooride vastuvõttud. Tööd ja tegemist on palju, sellepärast ootame oma ridadesse igal sügisel uusi liikmeid. Tulge meie proovi- dele esmaspäeval ja neljapäeval kell 18 TRÜ aulasse või aud. 49. Siis saate kaasa teha kõik meie toredad üritused!

Teile, naisüliõpilased!

Kõigil üliõpilastel on ülikoolis võimalused töötada mitmesugus- tes ringides vastavalt huvialale. Need, kellele meeldib kodukul- tuur, võivad osa võtta õppetööst kodunduse kabinetis. Käsitletak- se järgmisi distsipliine: rõiva- õmblemine, silmuskudumine, ti- kandid ja dekoratiivtekstiil, toit- lustamine, töö- ja eluruumide kujundamine ning korrashoid. Vastavalt programmile on võima- lik omandada:

tütarlaste tööõpetuse õpetaja kutse — õppetöö kestab 3 aastat; fakultatiivne kursus — ühe õppeaasta jooksul antakse põhili- sed teadmised kodunduse alal; ühiskondliku kodukultuuri instruktori kutse — väljaõpe kes- tab kolm semestrit.

Igas rühmas toimub õppetöö kord nädalas.

Lähemat informatsiooni saab kodunduse kabinetist (Ülikooli tn. 18a II korrus) iga päev kl. 13—15.

Edasijõudnutel ilmuda kabinet- ti esmaspäeval, 6. sept. kl. 15.

A. TABA, kodunduse kabineti juhataja

Kunstihuvilised!

TRÜ kunstikabinet (Ülikooli tn. 16) võtab vastu algajate rüh- ma uusi kunstihuvilisi üliõpilasi. Õppetöö kestab viis semestrit (kaks tundi nädalas). Selle aja jooksul õpitakse joonistamist, akvarellmaali, graafikatehnikaid, keraamikat, plakatkirja, kunsti- ajalugu jm. Õppetöö käigus kü- lastatakse vabariigi kunstinäitusi ning Moskva ja Leningradi kuns- timuuseumi. Igal kevadel korral-

dame üliõpilastöödest avaliku näituse. Lähemal ajal ilmub kol- mest eelmisest reproduktsoonide- ga kataloog.

Edukalt edasijõudnud saavad pärast eksami sooritamist ühis- kondliku kunstnik-dekoraatori tunnistuse.

Ootame teid kõiki, eelmiste aastate entusiaste ja algajaid, kunstikabinetti lühikesele koos- olekule esmaspäeval kell 17.

Tõsine augustikuu

agarasti midagi ikka jäädvusta- da.

Meist saavad ka kinodemonst- raatorid (kitsasfilmi alal). Tuleb tunda nii mõndagi kinoprojekt- siooni aparaati ning teada, kuidas nimetatakse seda või teist nuppu, kus ta on ja milleks ta on.

Kui kodus peaaegu iga teine meist tõmbab triikrauda juhethpdi kontaktist välja, siis nüüd tuli kramplikult mees pidada, et kinni võib võtta ainult stepslist. Komisjon, mille ette me mõne aja pärast astume, ei halasta ühelegi valele liigutusele. Ja teadmisi peab olema palju, sest rikkeid ja vigu võib kinoaparaadi juures olla mitmesuguseid. Võib puudu- da hääli, või pole pilt selge. Kui aga lint rebeneb, tuleb see kõigi reeglite järgi endal ära paranda- da. Ka filmikategooriat peab os- kama määrata ja veel palju muud.

Sõna «metall» loob igale kuju- tuse mingist tugevast aineist, mis pole sugugi kergesti töödeldav. Aga kui on abiks mitmed masi- nad, head viilid ja veel mõned hädavajalikud tööriistad (kuigi just mitte eriti meisterlikes kä- tes), saab tast siiski jagu. Metal- li pinna võib muuta peegelsile- daks. Töötlemise tarkusi jagas meile sm. Muuga. Tema teadmi- si ja oskusi on jätkunud paljude- le enne meid, ja neid jätkub tal veel paljudele tulevastele füüsi- kutele ja matemaatikutele.

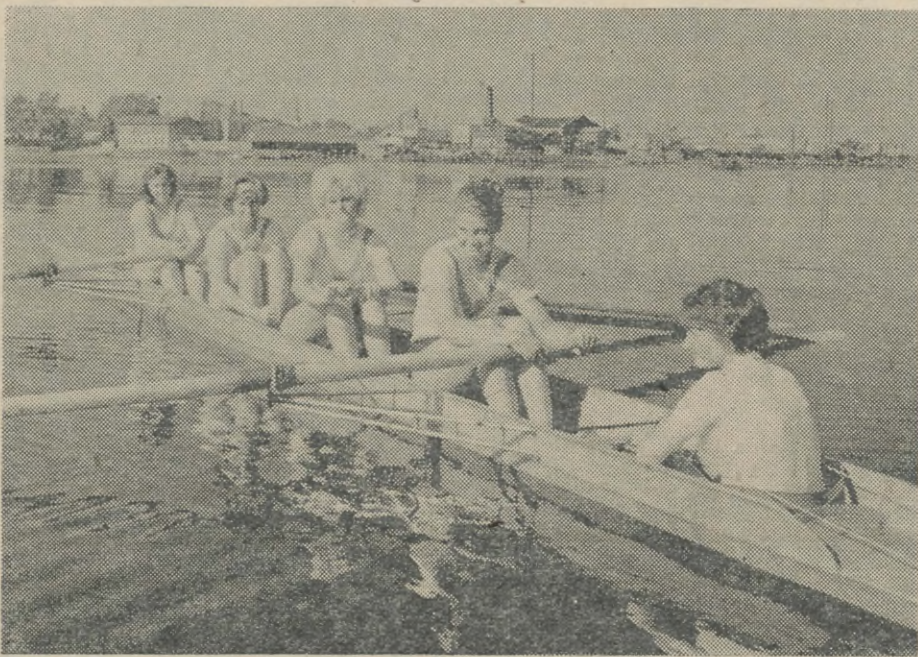
Kiiresti läks praktikaaeg ja kui palju tarkusi me juurde saime.

E. OTS, III kursuse üliõpilane

Toimetaja kt. E. VÄÄRI

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту- ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimise nr. 6633. MB 03097

„Hõbetüdrukud“

Ametiühingute VIII üleliiduli- selt suvespartakiaadilt akadeemi- lises sõudmises Kalininis tulid Eesti NSV sportlased tagasi tore- da medalisaagiga (üks kuld-, kaks hõbe- ja kaks pronksmeda- lit) ja hinnatava neljanda kohaga võistkondlikus üldarvestuses.

Esimene ja võib-olla suurim ü- latus sündis naiste neljase üksik- aerulise paatkonna sõidus, kus Tartu üliõpilased finišeerusid tei- seks. Favoriitideks olid siin mosk- valannad, mullused Euroopa ja NSV Liidu meistrid. Nad võitsid ka seekord, kuid 1000 m distant- sil jäid Inge Pruuli (eessõudja), Reet Pärtel, Kaja Peebo ja Maie Listra (roolis Tiiu Päsmel) oma rivaalidest maha vaid 1,4 sekun- diga, saades toreda aja 3.29,0. Täitnud meistrinormi ja hõbeme- dal taskus, jõuti Tartusse tagasi.

Inge Pruuli ja Kaja Peebo õpi- vad TRÜ Kehakultuuriteadus- konna III kursusel. Mõlemad on NSV Liidu noortemeistrid. Reet

Pärtel on Ajaloo-Keeleteaduskon- na eesti filoloogia osakonna vii- masel kursusel. Õppetöö ja sport on tal teineteist alati täiendanud. Maie Listra lõpetas kevadel me- ditsiinilise kooli. Ka tema jõudis noorte klassi kuuludes Nõukogu- demaa meistrikulani. Tiiu Päs- meli osa roolimehena on küllalt vastutusrikas. Tema reageerimis- oskusest ja kindlast käest sõltu- vad just otsustavad sekundiküm- nendikud.

Visa sportlasehing ei lasknud tütarlapsel ka eksamisessioonil hindeid alla «väga hea» saada. Kaugeltki mitte kerge polnud ke- vadel iga päev kaks korda päevas treeningul käia, kusjuures sama- aegselt tuli kirjutada kursusetööd, teha arvestusi ja eksameid.

Pingutav töö ja treening and- sid ka väärrika tasu.

J. KURUL, sõudetreener

Õpime autot juhtima!

Auto või mootorratas ei ole enam luksus-, vaid tarbeese, mis võimaldab tööülesannete täitmi- sel operatiivselt ja kiirelt tegu- seda. Sageli saab kõrgema hari- dusega inimene töökohal oma käsutusse liiklusvahendi, mida tuleb aga ise ka juhtida. Mootor- sõiduki juhtimist saab õppida üli- kooli auto-motokabineti juures. Esialgu veel ei suuda kabinet anda kõigile ülikooli lõpetajatele kaasa juhiluba, kuid sinnapoole siiski püütakse. Auto-motokabi- net töötab juba kuuendat õppe- aastat ja igal õppeaastal on ama- töörautojuhiloa saanud üle 100 üliõpilase ning mootorrattajuhi- loo ligi pool sada üliõpilast.

Ka praegu on auto-motokabinet valmis uusi inimesi vastu võtma. Juhiloataotlejad jagatakse grup- pidesse ja ajaliselt toimub töö järgmiselt:

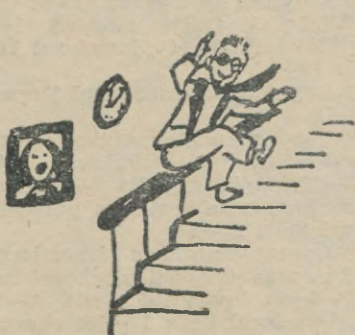
amatöörautojuhtide	I	grupp
1. IX—15. XII;		
amatöörautojuhtide	II	grupp
15. XI—15. III;		
amatöörautojuhtide	III	grupp
15. II—1. VI;		
mootorrattajuhtide	I	grupp
1. IX—15. XII;		
mootorrattajuhtide	II	grupp
15. II—1. VI.		

Igas õppegrupis toimub töö ar- vestusega, et nädalas tuleb 8 tun- di seminare ja 2 tundi õppesõitu. Seminarid on pärast kella 15, õppesõidud aga vastavalt üliõpi- laste võimalustele kogu päeva vältel.

Soovijate registreerimine ja lähema informatsiooni andmine on 7. septembril, amatöörautojuhi kursustele kell 16 ja tulevastele mootorrattajuhtidele kell 17 Kingissepa tn. 19, aud. 1 (III kor- rusel).

A. PILT, auto-motokabineti juhataja

HUUMORIT

Professor: — Hurraa! Eksamid on vastu võetud.

Jumalale tänu, andsin ära, — ütles üliõpilane pärast ateismi arvestust.

Sokrates: — Ma tean, et ma midagi ei tea.

Õppejõud: — Seda räägib mul- le iga teine üliõpilane.

Professor: — Kes tuleb esime- sena vastama, sellele panen palli võrra kõrgema hinde.

Üliõpilane: — Pange «3», mina tulen.

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 20 (630) Reedel, 10. septembril 1965 XVIII aastakäik

TRÜ üliõpilaskandidaadi ankeet-intervjuu

Sellist pealkirja kandis kolme lehekülje pikkune küsimustik, millega komsomolikomitee ülikooli sisseastujaid üllatas. Üliõpilaskandidaatidega vestlesid osakondade komsomolibüroode esindajad. Ankeet-intervjuu koostasime eesmärgiga saada andmeid kahe teguri — üldharidusliku kooli ja komsomoli mõjust kutsevalikule.

Komsomolivestluste teine eesmärk oli luua kontakt tulevaste üliõpilaste ja ülikooli kommunistlike noorte vahel.

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas oli komsomolivestlus ühendatud vestlusega dekaani juures. Teaduskonna dekaan sm. A. Mitt rääkis ise kõikide üliõpilaskandidaatidega ja suunas nad komsomoliesindajate jutule. Iga vastuvõtupäeva lõpul tu.d.i kokku, et vahetada arvamusi iga tulevase üliõpilase kohta.

Veel ei ole tehtud mingeid üldistusi ja järeldusi ankeet-intervjuu kaudu kogutud materjalide põhjal. See on aega ja vaeva nõudev töö, mida hakatakse tegema komsomolikomitee sotsioloogiasektori ja sotsioloogiaringi ühise ettevõtte. Allpool on toodud mõned mõtted ja faktid, mis kujutavad endast kilde sadadest vestlustest Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaskandidaatidega.

Torkas silma, et tulevased üliõpilased teavad vähe või ei tea peaaegu üldse sellest, mis ootab neid es ülikoolis ja pärast selle lõpetamist töökohtadel. Mõtlemapanev fakt on see, et Ajaloo-Keeleteaduskonda, kus põhiliselt valmistatakse ette pedagooge, soovivad astuda inimesed, keda ei huvita pedagoogi töö. Ettekujutus mittepedagoogilisest tööst on kau-

nis utoopiline või puudub hoopis. Näiteks selle kohta kahekõne komsomoliesindaja ja tulevase ajaloolase vahel.

— Millised on teie spetsialiseerumise plaanid?

— Tahan saada arheoloogiks.

— Kas olete ise arheoloogilistest kaevamistest osa võtnud?

— Ei.

— Kas olete lugenud raamatuid arheoloogiast?

— Ei ole.

— On teil mõni tuttav arheoloog oma tööst rääkinud?

— Mul ei ole tuttavaid arheolooge.

— Kas te üldse olete tuttav arheoloogina töötamise võimalustega?

— Ei.

— Aga miks te arvate, et arheoloogiks saada tahate?

— Ma tean, et see on huvitav ala.

Umbes sellist jutuaajamist tuli ette peaaegu pooltega ajaloo-osakonda astujatest. Sama kordus ka teistes osakondades. Vahe seines selles, et ajaloo-osakonda astujaid tõmbas arheoloogia, aga eesti filoloogia osakonna üliõpilaskandidaatide žurnalistika (ligi 70 protsenti sisseastujast!), vene filoloog kirjandusteadus jne.

Paljud sisseastujad olid tõsiselt huvitatud nii oma erialast kui ka mitmetest lisahuvialadest. Peaaegu kõik meie teaduskonna üliõpilaskandidaadid olid töötanud draama-, muusika- või deklamatsiooniringides. Ärgu noored üliõpilased oma küünalt vaka all hoidku! Rohkesti tuli avaldusi järgusportlastelt. Isegi nii haruldane ala nagu naiste langevarjusport oli esindatud.

Kõik üliõpilaskandidaadid ütlesid end olevat luulesõbrad. Tegime statistikat populaarsemate poeetide selgitamiseks. Esikoha sai kindlalt Paul-Eerik Rummo. Järgnesid umbes võrdse arvu hääldtega Ly Seppel ja Mats Traat. Võimatu on ette öelda, milliseid tulemusi annab kogu materjali läbitöötamine. Selleks on vaja elektronarvutit (mida me tõepoolest kavatsime kasutada). Perspektiivikas on uurimistulemuste kasutamine kutsevaliku-alase propaganda suunamisel. Selleks on suur vajadus.

P. KENKMANN

Esimene kursus esimesest loengust

I. Nael matemaatika-osakonnast.

Professor Kangro lugus sissejuhatava loengu sündmustemaailmast. Võrreldes keskkooliga on terav vahe. Loeng oli raske ja huvitav.

A. Siitam eesti filoloogia osakonnast.

Dots E. Laugaste rahvaluule loeng oli esimene. Loeng oli täpselt niisugune, nagu ette kujutasin. Hea oli konspekteerida, sest materjal esitati aeglaselt, lühendatuna polnud vajagi.

M. Mägi keemia-osakonnast.

Esimene ainealane loeng oli anorgaanilisest keemiast. Kõigepealt tutvustati õppekirjandust. Siis avanes uks ja sisse astus V kursus. Meid õnnitleti ja kingiti igale lill. Elevus käis üle auditooriumi.

E. Tamm matemaatika ja füüsika pedagoogilisest eriharust.

Analüütilisest matemaatikast oli esimene loeng. Ei saanud

Uudiskirjanduse tutvustamisest TRÜ Teaduslikus Raamatukogus

Eduka õppe- ja teadusliku töö üheks tingimuseks on pidev uue kirjanduse jälgimine. Teaduslik Raamatukogu on rakendanud uudiskirjanduse tutvustamiseks järgmisi abinõusid.

Raamatukogusse saabunud kirjandus asetatakse enne fondidesse saatmist uudiskirjanduse avariilule, see on perioodika lugemissaalis. Kirjandus on riivilile paigutatud teadusalaale kaupa ja seda vahetatakse üks kord nädalas. Soovi korral laenatakse avariilult ka koju. Sel juhul tuleb jätta soovisedel vastavasse kastikesse. Siinjuures palve kõigile uudiskirjandusega tutvujale: igakordsel külastamisel registreerida vastavas vihikus kasutatud raamatute arv.

Et lugejail pole alati võimalik kõiki uudiskirjanduse välja-panekuid regulaarselt jälgida, on raamatukogus käesolevast õppeaastast alates sisse seatud uudiskirjanduse süstemaatiline kartoteek, mis sisaldab kahe viimase kuu jook-sul saabunud raamatute kaardid. Nüüd puuduvad aga need kaardid 2 kuud süstemaatilisest kataloogist (alfabeetilisest kataloogi liidetakse kaardid endiselt kohe raamatu saabumise järel).

Kõik sissetulnud autoreferaadid eksponeeritakse eraldi näitusel. Viimane on paigutatud vitriinidesse. Lisaks näitusele koostatakse iga teadusala piires uute autoreferaatide

II KURSUS LÄHEB PRAKTIKALE

6. augustil olid aulas koos II kursuse filoloogid, ajaloolased, füüsikud, matemaatikud, bioloogid ja geograafid. Räägiti eelseisvast pioneeritööpraktikast Tartu koolides. Instrueerimiskoosoleku avas ülikooli komsomolikomitee sekretär J. Kaarma. Tervitusi Tartu pioneeridelt tõid Tartu I. Keskkooli õpilased.

Komsomolikomitee pioneeritöösektori juhataja L. Mälgand rääkis lühidalt praktika iseloomust ja tutvustas juhendajaid-metoodikuid. Enamik üliõpilasi asub tööle rühmajuhtidena, mõned — ringijuhtidena ja need, kellel pedagoogiline staaž, saavad oma hoole alla raskesti kasvatatavad noorukid.

Pioneerimalevate ees seisvast ülesannetest sel õppeaastal kõneles ELKNÜ Tartu Linna-komitee kooliosakonna juhataja sm. M. Reinfelt.

Tartu koolide õpetajaskonna nimel esines X 8-klassilise Kooli direktor sm. A. Siibak. Lõppsõna ütles pioneeritööpraktika juhendaja sm. B. Nedzvetski.

Selle nädala lõpul on tulevas-tele rühmajuhtidele instruktiiv-laager Käärikul.

R. TIMAK

de bülletäänid. Neid hoi-takse kausta köidetuna lugemissaalis ja saadetakse kateedritele. Ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» avaldatakse regulaarselt uute teatmeteoste nimekirju (entsüklopeediad, bibliograafiad, teatmikud, sõnastikud jne.). Avaldatakse ainult tähtsamate ja laiemale üldsusele huvipakkuvate teoste nimekirju. Perioodika lugemissaalis on kättesaadavad raamatukokku saabu-va perioodika kõik numbrid. Soovitud nimetuse järjekorranumbri leiab seal asetsevate nimekirjade abil. Seal on ka arvestav-registreeriva bibliograafia ja teiste bibliograafiliste välja-annete jooksva aasta numbrid.

Uue võõrkeelse kirjanduse kohta annab raamatukogu välja bülletääne: «RAAMATUKOGUSE SAABUNUD VÄLISKIRJANDUS. INFORMATSIOONILINE

BÜLLETÄÄN». Bülletäänis on registreeritud kõik raamatud ja ka teaduslike asutuste perioodiliste väljaannete numbrid, mis sisaldavad üksikuurimuse (disertatsioon, monograafia). Kirjed on varustatud kohaviitadega. Ilmub üks kord kvartalis.

«RAAMATUKOGUSSE SAABUNUD VÄLISPERIOODIKA. INFORMATSIOONILINE BÜLLETÄÄN». Siin on registreeritud raamatukokku tellitud ja vahetu-se teel saadud välisperioodika. Välja on jäetud ajalehed. Ilmub üks kord aastas.

Bülletäänide kõige uuemad numbrid asuvad perioodikasaalis. Kõik numbrid on aga saadaval üldlugemissaalis. Bülletäänid saadetakse kõikidele kateedritele. Tere tulemast uuel õppeaastal!

S. NILSON, vanem-raamatukoguhoidja

Arheoloogiast ja Saaremaast

On tarku mehi, kes leiavad murdunud hamba ja panevad sauruse kokku...

P.-E. Rummo

Saaremaa... Igal suvel tõmbab siia tagasi, sest siin on saare õlu, angerjad, talgud, kadakad, endakõetud saunad. Siin oleme jäägitud seotud arheoloogiaga, mis on maailma parim ja huvitavaim teadus.

Sel suvel kaevati kahes paigas — Lääne-Saaremaal Kihelkonna lähedal Kureveres ja Asva linnus-asulas Ida-Saaremaal. Grupp ajaloolasi ja mõned eesti filoloogid tõid seekord teadusele kasu nii siin kui seal. «Nii värikat kaevamisgrupp ei ole mul veel olnud — puha diplomandid,» ütles Aita Kustin, TA Ajaloo Instituudi noorem teaduslik töötaja.

Kaevamise käigus selgus, et tegemist on muistsete eestlaste noorema rauaaja (s.o. 10.—13. saj.) matusepaigaga. Pingutada tuli siin kõvasti, sest matusekohale oli kuhjatud soliidse suurusega kivi-kuhelikke.

Leidude register sai seekord väga rikkalik: tabalukud, pronksist noatupe naastud, sõrmused, rinnakeede ja rinnanõelte katkendid, vasknõude killud. Meie küllaltki staažikad arheoloogid hüppasid vaimustusest, kui ühe suure kivi alt leiti Skandinaavia päritoluga hõbedast ilustustega mõök. Mõni päev hiljem täiendas meie leide odaots.

Pühapäevad kuulusid meile. Jalgsi üle mere (pro lahesopi) Papisaarest Kiirassaarde, paadimatk Vilsandile Mikkli talumuseumi, Karujärve äärde, Lihulinna. Kõige toredam oli koju tulemine — ei olnud kerge vastu ööd kaardi ja kuu järgi tagasiteed leida.

Teadaaanne

Üldkeeleteaduse ringi koosolek toimub esmaspäeval, 13. septembril kell 17 aud. nr. 5.

Päevakord. 1. Kokkuvõtteid Sõktõvkari konverentsist ja Helsingi kongressist. 2. Tööplaani koostamine. 3. Juhatuse valimine.

Palutakse kõigi keelehuviliste osavõttu.

Kui meie peamees A. Kustin Soome kongressile sõitis, siis kolisime meie Asva. Seal kaevati TA Ajaloo Instituudi aspirandi Vello Lõugase juhtimisel.

Asva linnus-asula kuulub 7.—8. saj. e.m.a. kuni meie ajaarvamise alguseni. Lugenud-kuulnud olime Asvast juba varem, aga oma silm on kuningas. Võrreldes Kureverega oli siin palju uut. Leiumaterjal oli erinev, palju uut saadi juurde senistele Asva leidudele. Haruldusteks olid pronksesemed — üks rinnanõel ja kaks naaskliit. Rohkesti leiti valamisvormide katkendeid, mis tunnistavad seda, et kohapealgi valati pronksesemeid. Leiti ka üllatavalt hästi töödeldud luuesemeid: rinnanõel, nooleotsad, linakammid, nõõbid, lusikas, harpuuniotsa katkend. Tööriistadest saime sarvest kõplaid, võrgukivi, viljahõõrumiskive ja pooliku kivikirve.

Asva perioodi mitteametlikuks suursündmuseks oli Karja—Kaali matk, mille võrra meie mälestustepagas jälle rikkamaks sai.

Et Saaremaal saab teadust edendada ja on kena puhata, seda võib iga meie grupi liige julgesti kinnitada. Arheoloogiapõldu Saaremaal veel jätkub.

L. KUNGLA, ajaloo-osakonna V kursuselt
M. KALA, eesti filoloogia V kursuselt

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIDIUMI SEADLUS

Tartu Riikliku Ülikooli rahvakunstiansamblile Eesti NSV teenelise ansambli aunimetuse andmise kohta

Teenete eest rahvakunsti arendamisel ja populariseerimisel anda Tartu Riikliku Ülikooli rahvakunstiansamblile Eesti NSV teenelise ansambli aunimetus.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. MÜÜRISOPP
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär B. TOLBAST

Tallinn, 4. septembril 1965.

Meie „teenelised“

Populaarseim ring

Rahvusvaheliste suhete ring võib oma arvukatele külastajatele teatada taaskohtumisest TRÜ kohvikus esmaspäeval, 13. septembril kell 18. Ja nagu alati sügisel, on nüüdki kesksel kohal poliitilised küsimused — ringi uue presidendi valimised. Ülikooli ühe autoriteetsema isiku valimine on alati tekitanud suurt huvi, sest küsimuse all on ju ringi edasine saatus.

Valimiskampaania algas juba kevadel, kui eesti filoloogid esitasid kandidaadiks Toomas Leito. Pole liigne märkida, et siiani on RSR presidentideks olnud vaid ajaloolased ja juristid. Kas rikutakse tänavu traditsiooni või õnnestub juristide kolmel kandidaadil kokku leppida tegevusühitsuses? Ajaloolaste viimase aasta esindus RSR-s suudab vaevalt välja pakkuda potentsiaalset presidendikandidaati.

Teadmiseks meie külastajatele: kandidaatide ülesseadmine lõpeb kohe pärast valimiste algust. Pärast uue presidendi valimist ja vana tagasiastumist kommenteerivad RSR Ida, Lääne ja «kolmanda maailma» spetsialistid käesoleva suve sündmusi ALZEE-RIAS.

Ootame arvukat osavõttu, eriti esimese kursuste üliõpilasi. Kasutagem võimalust tungida maailmapoliitika saladustesse.

T. ALATALU, RSR 3. president

Karl-Feliks SAUKS

28. juulil, koige parema punkuse ajal, tähistas meie Majandusteaduskonna staažikaim õppejõud — kaubandusökonoomika kateedri juhataja dotsent K.-F. Sauks oma 50. sünnipäeva.

Majandusteadlaseks sai F. Sauks Tartu ülikoolis. Alanud Suur Isamaasõda viis sm. Sauksi Nõukogude Liidu tagalasse, kus ta tegeles mitmetel aladel, sealhulgas ka majanduslase kaadri ettevalmistamisega meie vabariigile. 1944. aastal oli F. Sauks jälle Eestis ning asus tööle Tallinna Polütehnilise Instituudi Majandusteaduskonna kaubandusökonoomika kateedrisse. 1954. aasta sugisel tuli ta koos Majandusteaduskonnaga Tartu, kus töötab tanaseni kateedrijuhatajana.

Õppe- ja teaduslikus töös on dots. Sauks aktiivne ja nõudlik nii enese kui teiste vastu. Ta suhtub tähelepanelikult kolleegidesse, tal on hea kontakt üliõpilastega. Kümned diplomid ja sajad kursusetööd on valminud dots. Sauksi asjalikul juhendamisel. Tegemist on tulnud teha ka dissertantidega. Viimasel ajal juhtis dots. Sauks kaubanduse prob.eemilaboratooriumi organiseerimist.

Küüalt suure õppe- ja ühiskondliku töö ning administratiivsete ülesannete lahendamise kõrval on dots. Sauksil jätkunud aega ka teaduslikuks tööks. Tema sulest on ilmunud kümneid artikleid, mitu õpikut jm. Viimastel aastatel on ta täielikult pühendunud doktoridissertatsiooni kirjutamisele, mis valmib lähemal ajal. Felix Sauksi doktoritöö kujutab endast suurt uurimust Eesti NSV kaubandusest, haarates ka vanemaid perioode.

Jääb soovida, et meie lugupeetud kolleegil ka elutee järgmisel poolel jatkuks energiat töötada selleks, et kaubandus kujuneks üha olulisemaks teguriks meie ühiskonna arengus.

E. RANNAK,
dotsent

Viis „pooljuhti“

Sel ajal, kui osa üliõpilasi puhkas, ladus müüri või oli praktilikal, pakkisid viis rahvakunsti ansambli tüdrukut — R. Kotkas, M. Mägestik, I. Nõlvak, A. Teder ja A. Roos — oma kohvrid ja sõitsid... õppima.

26. juulil algasid Rahvaloomingu Maja poolt korraldatud vabariiklikud rahvatantsujuhtide kursused Värskas. Ja mida kõike peab teadma hea tantsujuht. Ta peab olema natukene filoloog, et mitte ära vahetada termineid «hüpe» ja «hüpak», «sõör» ja «ring»; natukene füüsikki, et kehahoiuga tekitada pealtvaatajais silmapetet marulise tempot laval; pisut arstki, et suure reeningukoormuse juures osata hoida oma tervist. Kõigele lisaks peab tantsujuht suutma luua kollektiivi.

Kollektiivi loomisest alustasime neiegi. Grupis oli 21 inimest Eesti mitmetest paikadest.

H. Mikkel «avastas» vana ruvila, millest olid järele jäänud veel kolm seinat ja katus. Sinna kujundasime oma vabaõhu klassi kiviktaimla ja lõkkekohaga. Klassi kõrvale meisterdasime sümbolse tähendusega kaevu — ammutagu iga janune kaunist rahvakunsti. Meie laudu ehtisid kasetohust vaasid sõnajalalehe ja karikakraga — õnne ja päikese tähenduses. Huvitav oli vabaõhu klassi jaoks nime leidmise konkurss. Võitis M. Mägestiku,

I. Nõlvaku ja A. Roosi ühiselt nuputatud «Sõprustare».

Suurt peavalu tekitasid klaveri- ja muusikatunnid. Lõpuksameil tuleb mängida klaveril kümme rahvatantsuviisi. Meie õpetaja, «Estonia» kontsertmeister Veera Vetting abistas igati eraldi.

Päevaplaan oli meil väga tihe: klassikalise tantsu, karaktertantsu, eesti rahvatantsu ja peotantsu treeningutunnid, kehakooli harjutused. Ullo Toomi ei väsinud kordamast: «Olge isandad oma kehaliikmete üle!»

Hakkasime õppima... kõndimist. Selgus, et keegi ei oska seda. Parem lugu ei olnud jooksmisega. Lausa häda algas siis, kui üks käsi pidi liikuma teisest erinevalt ja jalgadel oli oma tegevus. «Haruldane koordinaatsioon!» lausus Ullo Toomi Riina Kotka kohta. Pikapeale hakkasid käed ja jalad liikuma teistelgi.

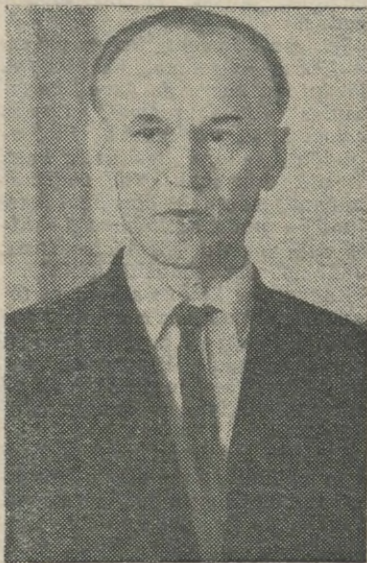
Ohtupoolikute olid loengud terminoloogias, tantsuliteratuurist, tantsu ajaloo, esteetikast jne.

Meie suupäevaks oli «pooljuhtideks» loomine — see tähendas esimese etapi lõppemist. «Pärisjuhtideks» saame alles 1967. a., kui oleme komisjoni ees sooritanud eksamid.

Tuleval suvel kohtume Haapsalus.

A. ROOSTE

Hermann Pauts

7. septembril astus Majandusteaduskonna staažikamaid õppejõude, majandusteaduste kandidaat Hermann Pauts üle 50. eluaasta läve. Nendest aastatest ligemale paarkümmend on juubilar pühendanud noorte kaubandusteadlaste kasvatamisele.

Hermann Pauts sündis Saaremaal Pärnamaa vallas Linnuse külas. Keskkariduse omandas ta

Saaremaal Ühisgümnaasiumis, mille lõpetas 1934. aastal. Edaspidine hariduse jätkamine nõudis aga saare mehe visadust. Majanduslike raskuste tõttu tuli vaheldumisi töötada ja õppida, 1939. aastal aga õpingud Tartu Ülikooli Õigusteaduskonnas hoopiski katkestada.

Pärast Suurt Isamaasõda õppis H. Pauts Tallinna Polütehnilise Instituudi Majandusteaduskonnas ning lõpetas selle kiitusega 1948. a. Algas tööpõld samas teaduskonnas, algul assistendina, hiljem vanemõpetajana. 1954. aastast alates seoses Majandusteaduskonna ületoomisega Tartusse töötab Hermann Pauts õppejõuna TRÜ kaubandusökonoomika kateedris.

H. Pautsi töö õppejõuna on olnud viljakas nii kvaliteedilt kui ka kvantiteedilt. Juubilaripäevadele on ta läbi käinud valdav osa vabariigi kõrgema haridusega kaubandustöötajaid; temalt on teadmisi saanud paljud kaubandustöötajad-praktikud. Kolleegid ja üliõpilased tunnevad H. Pautsi kui suurte kogemustega, energilist, otsiva ja uuriiva vaimuga õppejõudu. Ta on initsiaatoriks uute ökonoomsete õpetamisvormide juurutamisel.

Soov kaasa aidata vabariigi ja meie ülikoolilinnas kaubanduse arendamisele on vajutanud oma pitseri ka H. Pautsi teaduslikule tööle ja ühiskondlikule tegevusele. Juubilar on avaldanud trükiis mitu teaduslikku uurimust kaubanduse praktikast, koostanud hulgaliselt käsikirjalisi uurimusi, esinenud teaduslikel konverentsidel. Aastatel 1959—1964 töötas H. Pauts rahvasaadikuna, olles selle aja jooksul Tartu Linna TSN TK alalise kaubanduskomisjoni esimeheks. Ka ühiskondlike kohustuste täitmiseks on jätkunud juubilaril energiat. Teaduskonna kollektiivi elus ei leidu sellist ala, kus juubilar ei oleks kaasa löönud. Sellega ollakse juba harjunud. 1962. a. astus H. Pauts NLKP liikmeks.

Iga aastaga täienevad noorte kaubandushuviliste read ootavad juubilarilt tarkusi-teadmisi ka tema järgneval poolsajandil.

P. VIIRES,
assistent

Õnne ja üksmeelt kogu eluks

SIRJE TERAS
ja
IVAR VAASA

ANNE MEEMAN
ja
TOIVO LAANISTE!

Grupikaaslased ja grupijuhendaja

SUVEALBUMIST

T. KALLEJÄRVE foto

Keel ja keeleteadus

KEEL ja KEELETEADUS

Mõned aastad tagasi oli meie ajalehes rubriik «Keeletarga kirjakast», milles arutati peamiselt õigesti kirjutamist ja kõnelemist. Et selle rubriigi loojad lõpetasid ülikooli ning nende tööle ei tulnud jätkajaid, jäigi rubriigi kasutamine soiku.

Käesolevaga alustame uut rubriiki, millele paneme nimeks «Keel ja keeleteadus». Peale õigekeelsuse tahame siin käsitleda ka puhtlingvistilisi teemasid, mil-

leks palume kõikide ringide ja nende juhendajate kaasabi.

Rubriigi «Keel ja keeleteadus» toimetajaks on üldkeeleteaduse ring, kuid me ootame lahkelt kaasabi eesti keele, võõrkeelte ja kirjandusringilt, samuti tõlkijailt, keeleteoreetikult ja strukturealse lingvistika esindajailt. Esialgu on toimetusel materjale mõttevahetuseks õppejõud P. Nurmekunnalt ja eesti sõnavara rikastajalt M. Lubilt.

Fenno-ugristide teisel rahvusvahelisel kongressil Helsingis

Käesolev aasta on fenno-ugristidele olnud eriti sündmusterohke. Alles juunikuul lõpus toimus üleliiduline konverents Komi ANSV pealinna Söktövkari, kus esinesid ka TRÜ õppejõud A. Valmet ja allakirjutanu, nüüdsama aga, täpsemalt öeldes 23.—27. augustini toimus fenno-ugristide teine rahvusvaheline kongress Helsingis. Olgu märgitud, et esimene kongress oli viie aasta eest Budapestis, järgmise korraldamise eest hoolitsevad Nõukogude Liidu teadlased, toimugu see kongress kas Moskvas või Tallinnas.

Helsingi kongressist osavõtjate nimestikus on ca 450 inimest, lisaks neile 31 Eesti NSV turisti. Kõige rohkem osavõtjaid oli Soomest (213) ja Ungarist (75). Nõukogude Liidu delegatsiooni kuulus 44 osavõtjat, lisaks neile turistid. Haruldasteks külalisteks võib lugeda esindajaid Hollandist (2), Iirimaalt (1), Itaaliast (1), Jugoslaaviast (3) ja Jaapanist (1). Ettekandeid pidas umbes 150 teadlast.

Ettekanded peeti enamikus sektiioonides, kõige tähtsamad esitati plenaaristungil. Nõukogude teadlastest esines plenaaristungil prof. H. Moora. Sektsioonid olid järgmised: soome-ugri keelte üldkümised, läänemeresoome keeled, samojeedi keeled, rahvaluule ja mütoloogia, etnograafia, kirjandus, rahvamuusika, arheoloogia, kombat ja rahvarõivad, antropoloogia.

Fenno-ugristika-alastest probleemidest oli võib-olla kõige erutavam rootsi teadlase B. Collinderi käsitlet soome-ugri keelkonna suhetest teiste keelkondadega. Olulised olid samuti ettekanded soome-ugri keelte ajaloolisest arenemisest ja üksikküsimustest. Ettekandeid oli kõikide soome-ugri keelte, samuti mitme-

te samojeedi keelte kohta. Huviorbiiti nihkusid veel lapi keeled, mida käsitlesid norra, soome ja nõukogude teadlased. Olulise nõudena esitati uute keelematerjalide kogumise vajadust, seda ülesannet saavad kõige paremini täita meie maa teadlased, sest soome-ugri keelte kõnelejad tuumik elab Nõukogude Liidus.

Nõukogude teadlastest esinesid kongressil akad. B. A. Serebrennikov, prof. K. J. Maitinskaja, prof. V. I. Lõtkin, filoloogiadoktor A. Annist ja mitmed keskmise põlvkonna esindajad. Tartu Riiklikust Ülikoolist esinesid prof. P. Ariste, prof. A. Kask, dots. J. Peegel, dots. E. Laugaste, dots. H. Rätsep ja allakirjutanu.

Ametlik programm oli väga tihe, seetõttu sai kuulata vaid ühe sektiiooni ettekandeid. Käesoleva aasta lõpuks ilmuvad aga kõik kongressi ettekanded trükist.

Deleagaate võtsid vastu Soome Vabariigi peaminister J. Virolainen, Ungari ja Nõukogude Liidu suursaadikud ning Helsingi linna- ja vallavõtmed ja kongressi vaheaegadel vahetati teadusliku töö kogemusi, hangiti informatsiooni uudiskirjanduse kohta ja sõlmiti tutvusi. Peale muu püüti saada mingit pilti ka Helsingist ja soome rahvast.

Kui akadeemik P. Ravila lõpetas kongressi, siis avaldas ta soovi, et Helsingis valitsenud teaduslik atmosfäär püsiks ka kongressivälisel ajal. Sellesamaga ühinesid meie delegatsiooni liikmed, seda enam, et järgmise kongressi tase ja kordaminek olenevad Nõukogude Liidu fenno-ugristidest.

E. VÄÄRI

Miks ütleme saksikult „tudeng“?

Üliõpilaste keeletarvituses on hakanud levima eestipärase sõna üliõpilane asemel saksikult kõlav tudeng. See on nii-võrd juurdunud, et toimetuse saabuvais artiklis polegi enam muud sõna kui see-sama tudeng. Peaksime panema tähele, et tegemist on halva argoosõnaga, mida omal ajal kasutati pilkenimena värvi-

mitsi kandva eneseuhke üliõpilase kohta. Praegu on raske mõista, miks meie üliõpilaskond tahab lasta ennast saksikult tituleerida tudengiks.

Kas poleks õigem jätta see sõna fõljetonide jaoks, igapäevases suhtlemises ning ametlikus asjaajamises piirduda aga ikka sõnaga üliõpilane?

R. TALV

Kolmapäeval toimus ÜTÜ eesti keele ringi aruande- ja valimis koosolek. Ülemaailmest fenno-ugristide kongressist Helsingis rääkis prof. P. Ariste. Kokkuvõtte ringi möödunud-aastasest tööst tegi H. Vitsur. Tööst giidina ja üliõpilaste soome keele oskusest

pajatas V kursuse üliõpilane V. Tikk.

Valiti ka uus ringi juhatus koosseisus Toom Õunapuu, Helve Vitsur, Mari Põldma, Ingrid Odar, Ülev Aaloe, Aime Kährrik, Maimu Meho, Lembit Vaba, Einar Kraut ja Anu Siitam. Juhatus koosolek on 15. sept.

Karepale jõudnud, nägime, et meri ajas kaldale hallisegust vahtu ja männid olid tõesti nii kõrged kui ammutuntud laulus «Kus on männid kõige kõrgemad... Karepal.»

Kõik oli läinud hirmus kiiresti. Alles olime Tartus, alles oli partei ajaloo eksam. Vaevait viis tundi hiljem olime 200 km ülikoolilinnast põhja pool, jalutasime mööda randa ja tutvusime Selja jõe kääruliste kallastega. Me pidime sooritama raskeima — pedagoogilise töö eksami.

Meid oli seitse üliõpilast — Kersti Roger, Anne Siniveer, Evi Ermel, Elli Ilves, Merike Rajango, Juta Holst ja mina. Kõik pedagoogilised põhimõtted olid meil aues tundamatud ja Makarenko meetodid olid araproovimata teooria.

Neid oli palju, lgi kakssada. Ja bussid Tartu lastega olid veel tulemata. Siinsamas, Karepa rahvamaja saalis, nad istusid. Mul oli natuke hirm. Veel ei olnud teada, kes neist tulevad minu rühma, kes on ulakad ja kes «pauapsed», kellest hakkab lugu pidama ja tuhat muud probleemi. Lapsed uurisid meid, kasvatajaid, üsna tähelepanelikult ja — nagu mulle tundus — väkese kahjurõõmuga, tudimus-tundega. Oli ka põhjust. Hiljem kuulsin, et staažikamad neist olid juba 8 aastat Karepal olnud. Pealegi on paljude pioneeride meelest kasvatajad laagris täiesti üleliigsed.

Nii see algas. Hommikul fannaari saatel võimlema, pesema, tube korrastama, «lineikale», õhtuti... jah, õhtuti läksid kasvatajad mere äärde. Õhtuti oli merevesi koduselt soe.

Koduselks sai ka laager. Hakkasime oma rühma armastama. Mõnikord oli raske, siis, kui seisid pioneeride ees ja ei teadnud, kuidas pedagoog ühel või teisel juhul käitaks. Aga me olime siiski omavahel head sõbrad. Meie ümber tõeliselt toredad kasvatajad Paide rajooni koolidest, mõned neist juba staažikad õpetajad.

...Esimene kokkutulek. Istume mere ääres ja 30 silmapaari takseerib ärevalt rannajoont, et miks te selle korrarikkujate

suuri kivilahmakaid vees ja udu sisse vajunud silmapiiri. Tõdvahenditeks pliiatsid, quass, vesivärvid, käd ja silmad.

Savipäev... Olime pealaest jalatallani saviga koos. Meid kõiki täitis vaimustus. Ja Karepale jäid maha imetoremad saviesemed alates partidest ja lõpetades Buratinoga.

Kord läksime matkale Toolse kindluse juurde. Hanereas tüdrukud ees ja poisid järel. Pool teel märkasime, et Vladimir, Jura, Viktor ja Andres hakkavad maha jääma.

«Kas väsinud? Oi-oi, poisid, võtke eeskujutähtsust! Vaadake kui vapra!...»

«...me ei taha!»

«Mida ei taha?»

«Toolsele minna...» ütles vanim, 13-aastane Andres. Ja trotslikult juurde lisades: «Ma olen juba seitsmendat aastat Karepal ja igakord oleme Toolsel käinud...»

«Võta end kokku, pedagoog!» ütlesin endale. Aga mida teha, kui pioneeridel on õigus. Autoriteet on pealegi õrn asi, seda ma teadsin. Rääkisime paar minutit kollektiivist ja matkade kasulikkusest. Poisid hakkasid eadasi minema, ise kõõrdi mulle vaadates. Viktor muigas natuke. Mul hakkas arusaamatul kombel palav. Lapsed on imelikud. Kunagi ei saa aru, mida nad mõtlevad.

Ega esimesed pedagoogilised kahekõnedki tulemata jäänud. Üllega vestlesime saqeli.

«Muidu ei ole teil viga, parasjagu on väarikust ka (!), ainult et miks te selle korrarikkujate

vihiku küll sisse seadsite?»

«Nii on vaja...»

«Miks?»

?!?

«Aga noh, te ju noor ka alles...» Selgituseks: Ülle oli 12-aastane tüdruk Tartust.

Tuli ette ka niisuguseid dialooge:

«Kasvataja, te olete ülikoolist, eks? (Kust nad selle küll välja nuhkisid?) Mitmendal kursusel te õpite? (Kui ütlen, et teisel, siis on autoriteet igatahes ohus.)

«Mina... viiendal.»

«Ahah,» õpilase silmades virvendas lõbus tuuke, kui ta süütu tühendas:

«Möödunud aastal olid siin teise kursuse üliõpilased praktilisk.»

Ma ohkasin. Viimasel hetkel meenus, et ega pedagoogika ei näegi ette kõikidele küsimustele vastamist.

...Me olime pisut uhked oma tööle. Tahtsime olla erilised ja teha alati seda, mida kunagi varem pole olnud. Seepärast sai ka teoks mõte: «Mis oleks, kui viiksime üliõpilaste traditsioone pioneeride hulka?»

Lõbusate ja leidlike klubi ehk KBH leidis Karepal endale hulgaliselt sõpru. Innustus lähenes tasemelt õhkkonnale ülikooli klubis. Kuulajad reageerisid võistlusele tugeva aplausitormiga, võistkonnad olid tervenisti haaratud ja samas oli vaja ainult märguannet, et valitseks hürvaikus.

«Korda läks!» rõõmustasime hiljem. See oli imetore. Esimaskordselt läks KBH ka pioneeride sekka. III rühma võistkond, kes võitis nimetuse «Karepa KBH-LLK 1965», oli laagri lõpuni päevakangelane.

«Me hakkame kindlasti oma koolis samuti tegema,» lubasid pioneerid.

Saqeli tibutas vihma. Siis, nagu imevõl tervitas meid ühel hommikul täiesti selge taevas. Nüüd alles said laagripäevad oma tõelise hoo! Iga päev meres, rannal, märguväljakul. Karepa hakkas kajama pioneeride lauluviisidest. Männidki sirgusid sellest pikemaks ja merejumai Neptun käskis lainetel vagusi olla. Aga hommikuti helises fannaar nii rõõmsalt, et kogu päevaks sai kaasa hea tuju.

Viie rõnga väikesed olümpiamängud, laagri laulupäev, matk mööda Selja jõe kaldaid «tundmatuse» poole, karneval, lõkkeõhtud... Laagripäevadel oli oma kordumatu värvikus. See

oli mosaiik ja iga pdev andis ühe värvikillu juurde.

Viimane laagripäev... Täisaskeldamist, ruttu. Ja kui Mariu, Tiina või Vello tulid hüvasti jätma, tundsid silmanurka kahtlast niiskust valguvat.

Karepa muljetest räägid täna ja veel hommegi. Pisut paned raskusi jutus juurde, sest see pole õige pedagoogika küpsemine, kus kõik läbi rõõmude läheb.

S. ENDRE

SUVISEID VÄRSSE

U. OTSUS

Valgeid karikakraabisi täis on kogu kesa.

Kuskil lähedal siin võikski olla linnuupsa.

Iga poeg siit ära lendas, — tiivad on, et viia... Mina aga iseenda jätaksingi siia.

Metsa all nüüd tulena leegib kanarbik, sügis kiire tulema, sügis soe ja pikk.

Lahkujana ulatab suvi sulle kätt. Kanabrikus sulatab päike alles mett.

Metsal on samblane süli, lehtede pehmed pihud. Tüvele lähedal tüvi; üksikud valgusvihud.

Seisavad sõnajalad just nagu kuulates tasa. Haab see tuule käes halab alatasa...

Suure silmaga majas

Tallinnas Lomonossovi tänavas on suur hall maja. Kõik on seal tavaliselt moodne: avarad aknad ühtemoodi kollakate kardinatega, klaasüksed ja lillepeenar akna all. Ainuke, mis teda teistest omataolistest eraldab, on suur silm ukse kohal. See on Eesti Televisiooni uus hoone.

Minu sellesuvised mälestused mahuvad peaaegu kõik siia majja.

Praktika... Mõnele meist meenutab ta pioneerilaagri lasterõõme, teisele poriseid või tolmuseid külavaheteid, kolmandale valget kiitlit ja eetriõhna, minule aga kaamerasuminat, toimetuse signat ja paljusid, paljusid huvitavaid inimesi...

Hommikul kell 9. Tumeapunane «Moskvitš», operaator ja valgustuspargi poisid ootavad juba hoovis. Südamis kõheded ja peas suured plaanid — nii sõidan oma esimesele võttele. Meie huviojektiks oli seekord värske teene-line kalur, Tallinna Kalakombinaadi suitsutamistsehhi brigadir.

Tsehhis oli suitsu tõesti nii palju, et tekkis raskusi isegi lampide paigutamiseks. Brigadir ise, igati tore inimene, ei suutnud kuidagi «staari» osasse sisse elada. Ega seal kaamera ees olegi nii lihtne seista ja küia, kui ekraanil paistab. See kõige tavalisem loomulikkus tahab alati nendel puhkudel ära kaduda. Meie vaeva aga tasusid mitmekordselt ahjust võetud soojad suitsulestad... ja saate eest hinne «väga hea».

Sellele hommikule järgnesid veel paljud teised, millal sai sõidetud uudistestahile. Lõpuks tuli veel oma fotoaparaat välja võtta ja sõita üksi võttele, sest enamikel operaatoreist algas suvepuhkus.

Peale korrespondentitöö sai veel režissöörilpuldus istuda, filmi monteerida ja televisioonilehele korrektuuri teha. Selles majas ühe ameti tundmisest ei piisa, siin peab tahes-tahtmata kõike oskama.

«Nägemiseni järgmisel suvel!» ütles peatoimetaja, kui oma ise-loomustuse järele läksin.

Kindlasti «nägemiseni», sest nii toredast majast päriselt lahkuda küll ei tahaks.

T. ALLA

SUVE-ALBUMIST

T. KALLEJÄRVE foto

Suvealbumist

UUT AVASTAMAS

Alates 1. septembrist kuni I kursuse kevadessiooni lõpuni ootab tulevane geograaf kannatamatult suve. Nüüd on möödunud meie esimene praktikasuvi, mis andis mitu korda rohkem teadmisi ja muljeid, kui oskasime oodata.

Geodeesia välitööd olid Võrtsjärve lähedal Rannus, meteoroloogilised ja hüdrooloogilised tööd Võru rajoonis Osulas. Geomorfoloogია praktikumi kohtadeks olid Osula ja Vihasoo Loksa kandis. Õppekursioonil külastasime Tooma soohüdroloogiajaama, Nee-ruti mägesid, Võsu ja Käsmu randa, Torma karusloomakasvatust, tööstuslikku Kirde-Eestit, Ivan-gorodi, Kuremäe kloostrit ja teisi huvitavaid paiku.

Käidud kohtade loetelu suure-neks veelgi, kui lisada linnad ja külad Gruusias, Karjalas, Usbekistanis, Kasahstanis ja Balti liiduvabariikides, kus meie üliõpilased käisid uut avastamas.

Kuidagi ei saa unustada kärestikulist Loobu jõge, milles me kaks nädalat päevast päeva sulistasime, jõudmata kunagi koju kuivade jalgadega. Kilomeetrite viisi kõndisime mööda jõge üles, nivelliir või latt seljas, ja koostasime jõe pikiprofiili. Ärevusega ootasime, mis tuleb järgmise käänaku tagant — kärestik, pae-ne astang või tükkike vaikset sü-gavat liivakalda-äärset vett, mis meid üles ürgoru servale ronima sunnib. Päevitusriietes käisime läbi nõgeste ja lepatihnikute,

kukkusime kärestikes vette ja kuivataskime endid lõbusa päikese käes. Oli päevi, millal seisime, keebid pea kohal, põliste puude all ja ootasime, millal tuul pilved laiali ajab. Tundus väheusutavana, et oleme tihedalt asustatud Põhja-Eestis. Meid ümbritses ürg-ne loodus sellisena, nagu ta oli olnud oma ilus juba aastasadu.

Valgejõe 20 m kõrgune paesein andis meile diktioneema kilde, millest sai esimene kivi meie kollektisioonis. Loodame sellele lisa saada kolmandal kursusel Koolast ja neljandal Kaukaasiast.

Jääme ootama suve — välitööde perioodi. Esialgu peame aga omandama teoreetilisi tarkusi, et näha suvel looduses veelgi rohkem. H. TUST

Kahe medaliga tütarlapsest

Ülikooli kuulsusrikkamaks spordialaks on kahtlemata naiste korvpall. On ju V. Kingissepa tänavavõimlast Nõukogude Liidu teenelise treeneri Edgar Naaritsa kae ait väija kasvanud maailma-meistrid Maret Otsa-Visnjova, Ene Kitsing-Jaanson, Valve Luutsepp-Kaasik, Euroopa meistriks on eemalintute korval tunud Aino Värk-Hein, hõbemedali saanud Aime Kraus-Tobi.

Nädalapäevad tagasi jõudis koolinna Tartu korvpallitraditsioonide väarikas jätkaja — värske Euroopa meister tütarlapsest Vilve Kõobi. Kes ta on? Vilve lõpetas möödunud kevadel Tartu VIII Keskkooli — ja seda väga edukalt. Kooli pedagoogide kollektiiv arvas Vilve medali vääriliseks. Lõpuaktusel jäi medal aga saamata, sest just sellele ajale langes tartlannade korvpallinaiskonna turnee Tšehhoslovakkias. Juuli lõpus kutsuti Vilve Kõöbi Moskvasse, et valmistuda eelolevateks Euroopa meistrivõistlusteks. Aga ukse ees seisid sisseastumiseksamid ülikooli! Kõige erutavam päev on 2. august, kui dotsent V. Palm võitis vastu eksamit keemias. Viis! Niisugune oli eksamineerija otsus. Medal vabastas järgmistest eksamitest ja kohe läks sõiduks Moskvasse. Paar nädalat ühistreeninguid Kiievest, Vilniusest, Moskvast, Taskendist, Riia, Sverdlovskist, Permist ja Frunzest pärit samaealiste tütarlapsestega ning närverimine — kas saan võistkonda? 22. augustil aga oli Vilve Kõöbi Bulgaaria kuurordilinnas Küstendili spordihallis Nõukogudemaa koondise algrivistuses mänguks Saksa FV naiskonna vastu. Võit oli mäekõrgune. Veenva ülekaa-

luga alistati Jugoslaavia ja Rumeenia, seejärel Sofias Poola, Ungari, Tšehhoslovakkia ja Bulgaaria. NSV Liidu naiskond võitis I Euroopa meistrivõistlused tütarlapsest. Ja kõikides kohtumistes kuulus Vilve esimese viie mängija hulka. Vähe sellest! Küstendilis, kus kohtusid NSV Liit, Rumeenia, Saksa FV ja Jugoslaavia, tunnistati Vilve kõige paremaks kaitsmängijaks. Finaalvõistlustel Sofias koostas erikomisjon traditsioonilise Euroopa koondise, kuhu arvati Vilniuse tütarlaps Vinčaite, bulgaarlanna Bojanova, Jugoslaavia koondise keskmängija Veger, tšehhitari Mikoskova ja viiendana Vilve Kõöbi.

Missugused on tänavuse aasta kõige meeldejäävamad hetked? Vilve vastas nii: «Kõige tähtsamaks pean seda, et olen nüüd keemiaosakonna I kursuse üliõpilane. Järgmiseks pean Euroopa meistrivõistluste pidulikkude lõpetamist Sofia spordihallis «Univer-siada», kus sain kuldmedali.»

Praegu harjutavad ülikooli korvpallurid päris tihedalt: naiskond ootab 21. septembril külla Praha «Slavan Orbise» kollektiivi, meeskond 24. septembril võistluskaaslasid Helsingi Ülikooli. Tšehhoslovakkia meistrinaiskond Praha «Slovan Orbis» on meie üliõpilaste vana rivaal. Viimati kohtuti Tšehhoslovakkia III spartakiaadi puhul korraadatud rahvusvahelisel turniiril Us-tis, kus TRÜ naiskond jäi peale punktide vahekorraga 74:54. Meie tüdrukud võitsid turniiri, edestas seejuures Sofia, Praha, Brno ja Bratislava kollektiive. Prahas alistati veel universiaadiks valmistuv üliõpilaste koondis «Sla-

vla» 74:48. Ülikooli kasvandike Valve Luutsepp-Kaasiku, Ene Jaanson, Elle Laisaare kõrval käisid Tšehhoslovakkias V kursuse filoloog Astrid Lindeberg, III kursuse arstid Riina Saarma, Mari Vaikmaa ja Hille Vaharo, IV kursuse jurist Evi Hansumäe ja värske keemik Vilve Kõöbi. (Olgu margitud, et Astrid Lindeberg kuulus aprillis NSV Liidu koondise ridadesse kohtumisel USA naiskonnaga.) Pärast välis-turneed võideti esikoht Eesti NSV ametiühingute spartakiaadil ja kaidi Moskvast üliõpilaste ametiühingute spartakiaadil. See, et saavutati Eesti NSV ja vabariigi kõrgemate koolide meistri nimetus, kuulub juba TRÜ naiskorvpallurite rohkem kui 15-aastase traditsiooni hulka.

Meeste korvpallis töötab kohtumine Helsingi Ülikooliga kujune-da põhimõtteiseks, sest mullu sügisei lahe taga peetud mang jäi viiki 74:74. Maletajate keeles saadi poosteist punkti, sest Helsingi Kõrgema Tehnikakooli meeskond alistati kindlalt.

Kordaminekuid oli ka ülikooli ulatuses noore ala — värvipalli — esindajatel. Üliõpilasnaiskond tuli kõrgemate koolide meistriks, vabariigi esivõistlustel saadi hõbemedal. Eesti NSV meistrisarjas pikka aega juhtgrupis püsinud meeskond jäi kokkuvõttes VI kohale.

Võrkpallurite saavutustest väärrib märkimist naiskonna II koht vabariigi esivõistlustel ja I koht karikavõistlustel.

Sügisese treeningud on alanud kõikidel aladel. Uueks hooajaks valmistuvad korvpallurid, võrk- ja värvipallurid, tennisistid ja lauatenistid. Huvi valitud spordiala vastu tõstab tihe võistlus-kalender ning järjekordne ülelii-duline üliõpilaste spartakiaad.

V. LENK

TRÜ 1965. a. kergejõustiku karikavõistluste JUHEND

Aeg: TRÜ traditsioonilised teaduskondadevahelised kergejõustiku karikavõistlused toimuvad esmaspäeval, 13. sept. kl. 17 ja teisipäeval, 14. sept. kl. 17 TRÜ staadionil.

Võistluste eesmärgiks on kergejõustiku populariseerimine üliõpilaskonnas, paremate kergejõustiklaste selgitamine üliõpilaste-uustulnukate hulgast.

Osavõtt arsti loa esitamisel on vaba kõigil TRÜ üliõpilastel ja spordiklubi liikmel. Aladest osavõtuks registreerimine võistluspaigal.

Võistlusalad esmaspäeval, 13. sept. kl. 17.

Naised: 100 m, kaugus, kuul, oda.

Mehed: 100 m, 400 m, 1500 m, kaugus, teivas, kuul, oda.

Teisipäeval, 14. sept. kl. 17.

Naised: 80 m tk., 400 m, kõrgus, ketas.

Mehed: 110 m tk., 800 m, 3000 m, kõrgus, kolmik, ketas, vasar.

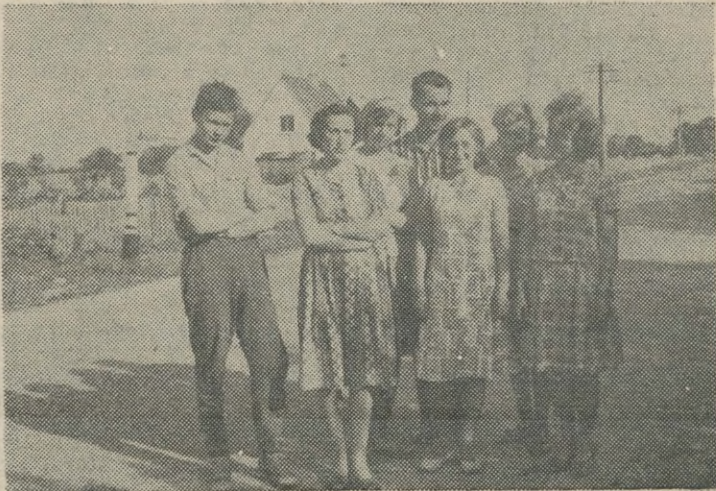
Karikavõitjaks tuleb kõige rohkem punkte saanud teaduskond, kusjuures punkte annab igal alal 20 paremat tulemust — I koht 20 p., II koht — 10 p. jne.

Diplomitega autasustatakse nii kolme paremat teaduskonda kui ka üksiklade kolme paremat võistlejat.

Juhendis määratlemata küsimused lahendab võistluste kohtunikekogu koos TRÜ kergejõustikusektsiooniga. TRÜ kergejõustikusektsioon

SUVI

vanaisade-vanaemade seltsis

Igal aastal on I kursuse eesti filoloogidel kevadiseks «lõdvestusjooksuks» rahvaluulealane praktika. Kes teeb selle kirjan-dusmuuseumi, kes kateedri juures, kes aga... poristel külavahetee-del, heinamaapervel või talu-bues. Ohoo, aga millisel valikul?

...Meil loosiratas ringi käib...

Meid oli üheksa, kellele langes õnn teha läbi rahvaluule väli-praktika. Kateedrist läks sel su-vel välja viis ekspeditsiooni, igas-e rühma kuulus ka 1—2 prakti-kanti. Sel aastal käidi Kõpu, Varbla, Vigala, Kanepi ja Nissi ümbruskonnas.

Ma ei tea, mis oli tähtsam ja toredam — kas see, et sai vana-rahvaga kord kiirustamata mu-hedat juttu ajada, või see, et saime üldiselt lauluvaeses Nissi kandis kaks juppi ehtsat regi-värsilist kiigelaulu. Rõõmu oli mõlemast.

Me käisime ikka talust talusse, perest peresse. Siit saime lehekül-je pulmakombeid, sealt tunnikesse rahvalikke pillilugusid endateh-tud kandlel, põis- või parrupillil.

Ühes peres meenutati mõisa-orjust, teises kiigekäimist. Mõni tädi ke palus pisarsilmil enesele Tartust kirjutada, aga mõni ei lasknud uksestki sisse. Ükskord ei tahtnud laul tulla, sest «mär-jukest» polnud hinge all, teine-kord löödi laul tellimatagi lahti, keelekastet pakuti aga hoopis meile, et sulg paremini libiseks...

Inimesi, suhtumisi, iseloomi ja kodusidki nägime ühe paiga koh-ta võrratult erinevaid. Erinevad olid eite-de-taaside meelepidami-sele ja tervis.

Aga kõige toredam oli see, kui noorpõlvelaule lauldes jälle sära vanaemade silmadesse lõi ja piipu pöpsutavad vanaisad laua all jal-gu tantsitama hakkasid.

R. NEIMAR

Toimetaja kt. E. VÄÄRI

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тар-туского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Тарту, Ülikooli 17/19. Üksik-umbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6756. MB 08604

Tartu Riikliku Ülikooli REKORDID kergejõustikus

SEISUGA 1. SEPTEMBER 1965

MEHED

60 m	6,9	Heldur Tüüts O	1947,
100 m	10,5	Kalju Jurkatamm F-M	5. 09. 64.
200 m	21,5	Kalju Jurkatamm F-M	9. 08. 64.
400 m	48,8	Rein Aun KKT	19. 10. 64.
800 m	1,53,7	Alfred Pisuke KKT	1958.
1000 m	2,29,2	Alfred Pisuke KKT	1958.
1500 m	3,51,0	Ants Nurmekivi KKT	19. 05. 62.
3000 m	8,27,2	Ants Nurmekivi ÜSK	24. 05. 65.
5000 m	14,15,0	Ants Nurmekivi KKT	16. 06. 63.
10 000 m	29,35,4	Ants Nurmekivi KKT	14. 07. 63.
110 m tk.	14,1	Kalju Jurkatamm F-M	27. 06. 64.
200 m tk.	23,2	Kalju Jurkatamm F-M	7. 08. 64.
400 m tk.	54,0	Kalju Jurkatamm F-M	4. 10. 64.
3000 m tak.	8,56,0	Bernhard Ommuk ÜSK	08. 65.
Maraton	2:49,13,2	Mart Kalder A	29. 08. 65.
4×100 m	41,9	K. Jurkatamm, E. Akkel	
		P. Kivine, A. Eller	3. 10. 64.
4×400 m	3,20,4	K. Kikamägi, R. Aun,	
		P. Kivine, P. Laane	5. 06. 65.
10 km käimine	48,56,4	Heino Sisask O	1952.
20 km käimine	1,35,24,8	Jaani Põldmaa KKT	11. 07. 62.
Kõrgus	1,95	Toomas Savi A	8. 09. 63.
		Juho Savi KKT	20. 06. 64.
Teivas	4,54	Eldur Annus A	16. 06. 65.
Kaugus	7,67	Paavo Kivine ÜSK	20. 05. 64.
Kolmik	15,06	Jaani Jürgenstein KKT	1955.
Kuul	17,00	Kaupo Metsur ÜSK	25. 06. 63.
Ketas	56,74	Kaupo Metsur KKT	11. 05. 61.
Vasar	59,01	Rein Zupping A	1957.
Oda	82,29	Mart Paama ÜSK	21. 08. 65.
10-võistl.	7842	Rein Aun KKT	19/20. 10. 64.

(10,9—7,22—13,82—1,93—48,8—15,9—44,13—4,20—59,06—4,22,3)

NAISED

60 m	7,7	Linda Kepp-Ojastu KKT	1958.
100 m	11,8	Linda Kepp-Ojastu KKT	1958.
200 m	24,6	Linda Kepp-Ojastu KKT	1957.
400 m	56,6	Milde Matikainen KKT	29. 08. 65.
800 m	2,09,8	Milde Matikainen KKT	12. 08. 65.
80 m tk.	11,2	Linda Kepp-Ojastu KKT	28. 09. 58.
	11,2	Vilve Maremäe F-M	8. 08. 64.
	11,2	Helgi Mägi KKT	29. 08. 65.
4×100 m	48,2	E. Niglas, L. Kõiv,	
		V. Maremäe, L. Kepp	1958.
4×200 m	1,45,4	R. Ardel, L. Vatsar,	
		A. Laidna, M. Matikainen	18. 07. 64.
3×800 m	7,08,0	A. Ojassoo, M. Veimre,	
		L. Ruto	23. 07. 61.
4×80 m tk.	50,1	R. Ardel, H. Oolma,	
		E. Rampe, H. Mägi	5. 06. 65.
Kõrgus	1,57	Helgi Haljasmaa-Kivi KKT	1956.
Kaugus	6,14	Vilve Maremäe Mat-Loodus.	26. 07. 60.
Kuul	14,69	Imbi Helari A	13. 05. 64.
Ketas	44,72	Lea Maremäe-Pettai KKT	10. 07. 56.
Oda	56,47	Virve Põldsam ÜSK	27. 07. 63.
5-võistl.	4441	Vilve Maremäe Mat-Loodus.	14/15. 07. 57.

(11,47—1,44—25,5—11,4—6,00)

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 21 (631) Reedel, 17. septembril 1965 XVIII aastakäik

SUVISEILT TÖÖMAILT

Ülikooli komsomolikomiteesse laekusid kevadel sajad avaldused osavõtuks suvistest tödest. Üliõpilased soovisid osa võtta ehitustööst Tartu objektidel ning anda abi kolhoosidele ja sovhoosidele kiirel heinakoristuspäripäeval.

Juulikuul algul asus tööle esimene vahetus üliõpilasi järgnevalt:

- * Tartu ehitusobjektidel 85 üliõpilast;
- * Oppe- ja teaduslikus raamatukogus 60 üliõpilast;
- * ülikooli vastuvõtukomisjonis, sotsioloogiakomisjonis jm. 60 üliõpilast;
- * Valga rajooni majandites 85 üliõpilast;
- * Viljandi rajooni majandites 42 üliõpilast;
- * Tori sovhoosis 20 üliõpilast;
- * Kirovi-nimelises kolhoosis 12 üliõpilast;
- * Kaariku spordibaasis 25 üliõpilast.

2. augustil asus tööle teine vahetus üliõpilasi järgnevalt:

- * Tartu ehitusobjektidel 38 üliõpilast;
- * vastuvõtukomisjonis 10 üliõpilast;
- * Gruusia NSV Abhaasia ANSV kolhoosis «Družba» 15 üliõpilast.

Pioneerilaagrites ja laste-aedades tootas käesoleval suvel 130 üliõpilast.

Tartu linnas töötasid üliõpilased ülikooli valmiva ühiseleamu, arvutuskeskuse jt. ehitustel. Tulevase kodu rajamisel olid eriti tubinud Henn Voolaid (grupivanem), Hilja Iher, Hele Leesmae füüsikaosakonnast, Toomas Leito ja Arne Juurikas Ajaloo-Keeleteaduskonnast ning Hele Heinla, Maie Järv, Liisa Smirnova, Heigi Uibo ja Tiina Rikka farmaatsiaosakonnast.

Juulikuul algul sai teoks ülikooli matemaatikute ammune ühistus — arvutuskeskuse ehitamine. Vundamendikraavide kaevamisega tegid algust matemaatikaosakonna üliõpilased Tiina Laumets, Hele-Mai Rekan, Mati Rõbovõitra (grupivanem) ja paljud teised.

Vabariigi 25. aastapäevaks said mitmed ülikooli õppehooned värske värvkatte. Selleski olid üliõpilased omajagu kaastegevad. Vilunud maalrite käe all oppisid nad ameti paari päevaga selgeks. Leida Sammel (matemaatikaosakonnast) pidas kogu ühistu aastat maalriametit.

Üliõpilaspere õrnem pool töötas suvel põhiliselt põllu- ning heinatööl. Raviosakonna III kursuse tütarlapsed olid Valga rajooni Keeni sovhoosis, matemaatika- ja füüsikaosakonna omad Tori sovhoosis. Viljandi rajooni Heimtali ja Abja sovhoosis panid heina kokku vene filoloogia II ja III kur-

suse üliõpilased. Kamara sovhoosis võis kohata II kursuse keemikuid. Noori põldureid töötas Valga rajooni Ljahhovi-nimelises, Nõuni, «Tuleviku», Järvesalu ja «Võidu» kolhoosis ning Laatre ja Otepää sovhoosis.

Grupivanematest tuleb esile tõsta Laida Lahesalut (matemaatikaosakonnast), Sulev Kulamaad (vene filoloogia osakonnast), Maret Roiot (füüsika- ja matemaatika pedagoogilisest harust), Viuu Veskimäed (lääne filoloogia osakonnast, Helve Otsa (keemiaosakonnast), Epp Tõeveret (Arstiteaduskonnast).

Kuidas meie neid töötasid ja kuidas nendega rahule jääd, sellest räägivad kaasatoodud iseloomustused. Valga rajooni «Tuleviku» kolhoosi juhatus kirjutab: «...üliõpilased võtsid aktiivselt osa kolhoosi tootmistööst. Kolhoosi juhatus ja parteialgorganisatsiooni büroo teevad ettepaneku TRÜ komsomolikomiteele ja TRÜ rektorile avaldada kogu grupile kiitust.»

Viljandi rajooni Kamara sovhoosi juhtkond kirjutab: «Üliõpilased näitasid ennast distsiplineerituna ja neil oli head töötahet. Eriti tõstame esile Siiri Noorkõivu, Ingrid Tanumit, Aime Seppa, Heli Mäeviru, Anne Pikkeli, Virve Toomet.»

Nendele üliõpilastele, kes suvel korralikult töötasid ja on igati ära teeninud kiituse, tuleb vastandiks seada 90 üliõpilast, kes suvel tööle ei ilmunud, õigugi et kevadel suvetööde staap nende avaldused rahuldas. Kõige suuremateks võlglasteks jäid vene filoloogia osakond (20 üliõpilast), lääne filoloogia osakond (14 üliõpilast), Kehakultuuriteaduskond (15 üliõpilast) ja füüsikaosakond (16 üliõpilast).

Täielikult ei saa rahule jääda tööde organiseerimisega juulikuul Tartu Ehitusvalitsuses. Üliõpilaste kasutamine töodes juures polnud varem põhjalikult läbi mõeldud, mistõttu esines tööseisakuid.

Kõikidele üliõpilastele oli töö samal ajal ka puhkuseks. Oskuslikult kasutati vaba aega. Organiseeriti ekskursioone ja matku, tutvuti kohalike vaatamisväärsustega. Käidi koos kolhoosi- ja sovhoosirahvaga juubelilaulupeol Tallinnas. Loodi sõprussidemeid kolhoosidega ja sovhoosidega, kuhu juba talvel sõidetakse küllakosti viima ning suusataldu kulutama.

Kallid seltsimehed! ELKNU TRÜ Komitee õnnitleb kõiki käesoleva aasta juulijaugustikuus töötanud üliõpilasi heade töötulemuste puhul ning soovib veel kord jõudu juba alanud õppeaastaks!

ELKNU TRÜ Komitee

ÜTÜ nõukogus

ÜTÜ nõukogu viimasel koosolekul olid päevakorras uue aktiivi valimine eelolevaks õppeaastaks ja organisatsioonilise töö küsimused.

Käsil on ka eeloleva semestri tööplaanide koostamine, mis tuleb lõpetada 1. oktoobriks, teaduskondades aga vastavalt 15. oktoobriks. Oktoobrikuu keskpaiku on

kavas korraldada esimene ringijuhitide nõupidamine.

Rahule ei saa jääda eelmisel aastal tehtud organisatsioonilise tööga. Nii näiteks ei suudetud Öigusteaduskonnas (esimees A. Paasmaa) ja Kehakultuuriteaduskonnas (esimees E. Kukki) moodundud õppeaasta jooksul kätte anda ÜTÜ liikmepileteid ja märke. Puudulikult tehti seda ka Arstiteaduskonnas (esimees T. Velgre) ja Ajaloo-Keeleteaduskonnas (esimees J. Simm).

Teaduskondade nõukogu esime-

MEIE KLUBI

Kes tänava sügisel esimest korda ülikooli klubisse satub ja seal natuke ringi käib, võib imestada ja öelda: «Niimoodi siin varem polnud.» Ei leidu ruumi, kus suve jooksul poleks midagi muudetud, kaunimaks ja moodsamaks tehtud. Klubi juhatajal sm. M. Kikkal on küll palju tegemist, aga majas toimunud uuendustest on ta valmis lahkesti rääkima.

Mida võiks teha ruumide olukorra kohta teie tööleasumise ajal?

Oli aprilli algus, kui ma siia tulin. Võis näha, et lohakas ümbrus annab inimesele võimaluse muutuda veel lohakamaks: puhke- ja suitsetamisruumides vedeles pärast peoõhtut suitsuotsi ja tuhka, tegelastetuba meenus rohkem kolikambrit. Toolid olid kulunud ja määrdunud, vaibad vedelesid panipaikades. Pidasimegi siis kõigepealt natuke aru ja — mis muud, kui lõime ise käed külge.

Kes need suure töö tegijad siis olid?

Võõrast abi polegi peaaegu kasutatud. Majahoidja, kaks koristajat, juhataja — nii suur see personal meil on ja

kõigile jätkus tublisti müttamist. Kevadel käisid ka üliõpilased abis. «Vannitasime» kõik määrdunud toolid, muretseme uued nügusad lauakesed suitsetamistuppa ja puhkeruumi, tõime kappidest välja kardinad ja vaibad. Ei saanud läbi ka värvi-potita — värskendasime einelauaruumi. Rahvakunstiansambel tunneb suurt rõõmu uue sileda põranda üle harjutusruumis.

Kuidas on lood ruumikitsikusega, millest varemadel aegadel nii tihti juttu on olnud?

Ütleksin, et hea tahtmisega võib ka sellest üle saada. Uuendasime tegelastetoas mööbli, ehitasime lavatsi rekvisiitide jaoks — ja saimegi «kolikambrit» mugava ruumi proovide läbiviimise jaoks. Vana sara-aluse osalise ümberehitamisega sai rahvakunstiansambel endale paiga kostüümide hoidmiseks. Keldrikorruusele sisustasime veel toa väiksemate koosolekute pidamiseks.

Muidugi on väga tähtis ka ringide tööaegade täpne kooskõlastamine. Selles osas on seni pretensioonide olnud näiteringile.

Mida võiks teha klubi töö-

kovatsuste kohta alanud õppeaastal?

Otsustasime seekord peale hakata kohe septembri esimesel päeval. Tavaliselt on «hoo-võtmine» ikka umbes kuu aega kestnud. Tööd alustasid koorid, näitering, luulering, rahvakunstiansambel, kammerorkester, estraadiorkester. Tegevus käib ka juba lastetoas.

Tänavu on üliõpilastel võimalik kõigil õhtutel klubis aega veeta: puhketoas saab alati vaadata televiisorit, mängida lauamänge ja koroonat, lugeda Nõukogude Liidu ja välismaa ajakirju. On kavas korraldada võistlusi males-kabes, vestlusi moe-, kosmeetika- jt. küsimustes, kohtumisi õppejõududega. Pidevalt hakkavad klubi ruumides toimuma näitused. Esimene tuleb meeskooori tegevuse kohta. Peoõhtutel pakume puhvetiruumis karastavaid jooke ja võib-olla ka kohvi.

Millised on teie soovid üliõpilastele?

Tahaksin, et üliõpilased austaksid oma klubi. Tundku igaüks end siin koduselt, aga hoidku ka puhtust ja korda nagu kodus.

M. RAIDMA

Uus president

13. septembri õhtul algusega kell 18.05 viidi TRÜ kohviku rõdusaalis läbi rahvusvaheliste suhte ringi korralised presidendivalimised. Tuleb tähele panna asjaolu, et pärast ringi asutamist (ligi kaks aastat tagasi) olid need esimesed korralised valimised.

Pärast esimese presidendi Mati Uessoni siirdumist armeesse aega teenima pääses võimule jurist Jaak Kaarma, kelle aga kukutas, kasutades presidendi ajutisi raskusi, ajaloolane Toomas Alatalu. Kui Toomas, nüüd juba ajalehe «Edasi» väliskommentaator, teatas, et ta ei kandideeri uuesti presidendiks, ilmses, et esmakordselt tulevad ringis võimule filoloogid. Potentsiaalne president ajaloolaste ja juristide hulgas puudus. Isegi nende ühine tegevusriin ei oleks suutnud takistada eesti filoloogia II kursuse üliõpilase Toomas Leito valimist RSR uueks presidendiks. Võidu ülivõimsust kinnitas fakt, et valimistel anti talle üks hää rohkem kui oli kohalolijaid.

Toomas Leito on 185 cm pikk, loomulike lokkidega, tagasihoidlik vallaline noormees. Ühingu «Teadus» liinis tegutseb ta juba pikemat aega nii ülikoolis kui ka Tartu asutustes ja ettevõtetes. Hiljuti sai ta 19 aastat vanaks ja on seega meile teadaolevate andmete järgi maailma noorim president.

Oma programmikõnes mainis uus president, et RSR konstitutsiooni üllad põhimõtted leiavad ka edaspidi järjekindlat rakendamist ringi töös. Põhieesmärk on äratada üliõpilastes huvi kõige vastu, mis maailmas sünnib, aidata neil näha akuutsemate poliitiliste probleemide olemust. Jälle hakkavad toimuma korrapäraselt (üle nädala) temaatilised õhtud (jälgige reklaami!). Uue presidendiga lisandub kahtlemata ka palju uut.

Asepresidendiks nimetati ajaloo-osakonna III kursuse üliõpilane K. Jaanits. Pressisekretärina kutsuti (juba neljanda) valitsuse juurde žurnalistika eriharu III kursuse üliõpilane Juhan Paju.

J. PAJU

KIRJANDUST ROTAPRINDILT

Üliõpilasteatmik. 128 lk. Hind 27 kop.

H. Oiglane. Kaasaegse teoreetilise füüsika põhikursus, I osa. Klassikaline teooria. 176 lk. Hind 23 kop.

I. Kull. Arvutid ja programmeerimine, I. 254 lk. Hind 41 kop.

Materjale pedagoogiliseks praktikaks. 32 lk. Hind 4 kop.

Keel ja struktuur. Tõid struktuuralse ja matemaatilise lingvistika alalt. 104 lk. Hind 35 kop.

Ajaloolaseid töid, II. ÜTÜ ajalooringi kogumik. 220 lk. Hind 45 kop.

Komsomoli- ja pioneeriorganisatsiooni tööst. Abiks pedagoogikat õppijale, III. 86 lk. Hind 10 kop.

Eesti kirjanduse ajaloo üldkursuse programm. 63 lk. Hind 8 kop.

A. All. Texte für Medizinstudenten mit Wörterverzeichnis. 343 lk. Hind 37 kop.

Teaduslik-metoodiline konve-

rents kehalisest kasvatuses koolis. Pühendatud Eesti NSV 25. aastapäevale. Konverentsi materjalid. 86 lk. Hind 30 kop.

Metoodiline juhend ja seminariõppuste kavad NLKP ajaloo alal. 30 lk. Tasuta.

Материалы Второй Прибалтийской геометрической конференции по вопросам дифференциальной геометрии (1—5 июля 1965 г., в г. Тарту). 196 lk. Hind 31 kop.

Реакционная способность органических соединений. II köide, vihik 2 (4). Juuni 1965. 248 lk. Hind 1 rbl.

Подготовка специалистов по спортивной медицине в Тартуском Государственном университете. 10 lk. Hind 3 kop.

Õppematerjalid ja teaduslikud väljaanded on müügil peahoone ajalehekioskis ja TRÜ kirjastusgrupi müügipunktis (V. Kingissepa tn. 18 I korrusel).

Moskvasse, Leningradi...

Traditsioonikohaselt sõitsid ka sel õppeaastal 22 I kursuse vene filoloogi täielikku keeleteadust omandama meie maa viide suuremasse ülikooli: Moskvasse, Leningradi, Gorkisse, Voroneži ja Saratovisse. Selle aasta jooksul

õpitakse põhiliselt samasid dissipline mis meilgi, mõningates ainetes jõutakse isegi ette.

Pärast kevadist eksamissessiooni tullakse suurte teadmiste pagasiga tagasi.

Meid tõi rong stepipäikese alla...

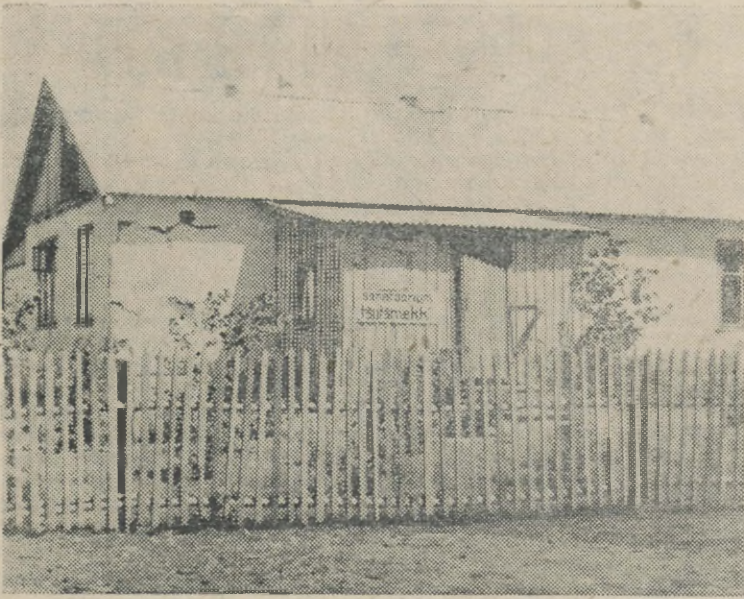
UUDISMAAL KÄIMISEST LUGEGE lk-lt 2 ja 3

L. KUNGLA

Selline oli uudismaaelu

Oli juba natuke hämaravõitu, kui auto Džambulski poole keeras. Loodus muutus kohe. Mäed jäid seljataha, ees laius kuni horisondini kollane stepp, mille jagasid triipudeks mustad teeribad. Keerutasime sokkade vahel. Päike loojus, jättes endast punetava õhtutaeva.

Tüdrukud alustasid laulu, poisid toetasid ka.

Poolsada kilomeetrit möödus lennates ning kaugelt löid vastu Džambulski tuled. Läbi poolpimedate külatänavate jõudsi me ühiselamu juurde. Leidsime eest pimedat maja ja erutatud komandandi. Peatselt saadi valgus majja. Igaüks vaatas vilksamisi voodite poole: väsimus andis tunda. Enne aga veel

«lineika» ja esimesed korraldused. Algaski uudismaaelu.

Žana auuli majad sarnanesid üksteisega: kõik väikesed, madalad. «Kõrghooneid» hakati ehitama alles möödunud aastal. Esimeseks sai katlamaja, mille otsaseina silikaadis ilutses telliskivist «Eesti — 1964».

Esimesel tööpäeval ilmnas väike peataolek. Millest alata? Brigadir Andres Luiga lehitses projekti. Oli tema pidas aru, sest ehitus oli keeruline, rahvas aga — algajad.

Vundamendile kerkisid esimesed read keraamilisi telliseid. Puhas vuuk. Natuke lainetav küll, aga algajate asi.

Aknapostidega oli vaeva: kis-kusid vägisi viltu. Vaaderpass käis käest kätte, et aknad ikka parast postide vahele mahuksid. Esimesed sillused, ja veel kolm rida kive. Müürid saidki valmis.

Zanalõkis kerkisid lambalaudad. Uudismaa veterani Juri Smalkovi brigaad tegi tööd mehe eest. Käes olid kuu viimased päevad. Kahe ööpäeva jooksul oli vaja katta veel kaks lambalauda. Poisid jäid nendeks öödeks Zanalõkki: sõid õhtusöögi ja siis autolaternate valgusel jälle tööle! Ja nii tegidki töö valmis veel vana kuu arvel. «Sõnapidajad poisid need arotšnikud,» nii räägiti Juri Smalkovi brigaadist. Ka soovhoos täitis oma lubaduse: iga lauda eest preemiaks üks lammas.

Sel päeval oli palju askeldusi. Sampolit Einar jooksis jalad rakku. Kõik vajas korraldamist, sest organiseerimisel oli suurejooneline üritus.

Dekoreeriti tantsulava ja söökla «Kambüüse». Veel oli vaja vaadata, kuidas hakkavad kiosk ja loterii tööle. Uuesti ja uuesti tehti proove ja harjutusi.

Külalised hakkasid saabuma ennelõunal. Štšorši sovhoosist tulid leningradlased, nendega koos ka türgi, iraani ja sambia rahvusest üliõpilased. Kohalikud kasahhid tulid jalgsi, naabrid hobustega, kaugemalt autodega.

Teinud väikese statistika, teatas Einar, et praegu viibib Džambulski sõpruspeol neljateistkümnest rahvusest inimesi. Neil kõigil oli ju nii palju rääkida oma maast, noortest, kommetest.

Rääkisidki neeger Adbel, iraanlane Kadir, kasahh Anatoli.

Laval oli koor. Kõlas «Maa ilma demokraatliku noorsoo hümn». Laulsid kõik neliteist rahvust neljateistkümnest keeles.

Külalistele olid meelelahutu-

seks eesti rahvuslikud mängud. Platsi toodi sangpomm, kõis ja vägikaigas. Laua taha võtsid istet käesurujad. TPI poisi Jaan Heinla tugevus pani kohalikke jõumehi imestama. Vabatahtlikke jõukatsujaid jäi järjest vähemaks.

Kasahhid üllatasid meid toredate ratsamängudega. Missuguse osavusega nad oma ratsusid kannustasid ja galoppi kihutasid! Traavisõidus üllatas toreda võiduga väike Amir. Nüüd ongi teada see kihutaja, kes alati oma valgel kiirel hobusel läbi küla kappas.

Pärast kontserti kogunesid külalised jalgpalliväljakule. Kohalikud vutimehed igatsesid revanši, kuid ka seekord käis pall rohkem nende värvavõrgus. Kindel võit 4:1.

Võrkpalliväljakult lahkusid poisid kibestunult 0:3.

Külalised hakkasid minema. Enne ärasõitu tulid ja tänasid, kutsusid enda poole - kumõssi jooma.

Einar Savisaarel ei tulnud kahetseda oma rakkujoostud aegu. Rahvaste sõpruse päev oli õnnestunud.

Ärasõit lähenes. Töö ei teinud sellest väljagi. Materjale aga ei tulnud.

«Peame valmis jõudma, sest töötaasu paberid on tehtud,» tegi selgeks brigadir Andres Luiga.

Viimase päeva hommikul tõusime hommikul kell pool viis (kolm tundi meie ajast varem). Andres ja Ants läksid lattrauda hankima, selle järele tundsiime hirmsat põuda. Enno ruttas autojuhte üles ajama ja sealt siis segusõlme.

Kui ehitusplatsile jõudsiime, oli natuke hämaravõitu. Keegi oli jõudnud seinale kriidiga kirjutada «Veel üks päev». Selles lauses oli rohkem muret kui rõõmu.

Tööd tehti suure hooga. Plokihunnik vähenes. Tuli jälle telliseid kandma hakata.

Kella kaheksa paiku oli lõpp silmaga näha, ent nagu tellitult veeresid parajasti nurga tagant kaks plokiautot.

«Plokid, hurraa!» Kõigi jutt läks ladusamaks, naljad teravamaks. Müür sai valmis. Jäi ainult katus paneelidega katta. Kraana töötas vahetpidamata, monteerijaid ei tundnud ära, nii vilunud liigutused olid neil.

Kell neli kerkis kanala kohale viimane paneel. Karjusime vaimustusest hääled kähedaks. Töödejuhatajagi imestas, et 140 m pikkune kanala sai vähem kui kuu ajaga valmis.

Kell viis asus eesti üliõpilaste ešelon tee, veeresime kodu poole.

K. ZILMER, Džambulski rühma liige

Uudismaa õpetab iseseisvust

Vastab Einar Savisaar, Džambulski rühma komandöri abi

Džambulski rühm oli staabist kõige kaugemal. Kuidas teil rahva meeleolu oli?

Meie arvame, et kes pole Džambulskis olnud, see pole steppi näinudki. Ei metsi ega järvi. Tore oli sinna sõita: ümberringi lage maa, kõik võimalused eksimiseks. Kui autojuhid õo kätte jäid, ei julgenud nad edasi sõita, ootasid hommikuni stepis. Laulupeo ajal jõudis meie rühm staabi ette tolmustena. Siiski poleks üheski lähemas rühmas tahtnud olla.

Möödunud aastal elas Džambulski rühm jurtades. Kuhu teid sel suvel majutati?

Tänavu elasime ühiselamus, ke-

set karjaste jurtasid. Teiste rühmade silmapiiril neid polnud.

Ega sampoliti töö nii suures rühmas vist kerge olnud. Kas kohalike asjaajajate manamine sai selgeks?

Ega neidki alati manada saa. Nemađ annavad lubadusi, sest neile lubatakse. Kui jaamast neile tsementi ei anta, siis ei saa nemađ ka meile seda anda. Meie 80 inimest olid seal siiski ajutiselt. Ja kuigi soodustusi tehakse — visa pealekäämine aitab siiski rohkem kui miski muu.

Kas läheksite teist korda uudismaale?

Ikka. Kui suvel eriala praktikat ei oleks. Uudismaa õpetab iseseisvust. Kõik tuleb ise teha, ise nõuda ja ise mõelda. Hea on vahel oma jõudu proovida, kui kedagi aitamas pole.

● Urumkai rühma ühiselamu — sanatoorium «Tšuišmekk». ● Jurjevski rühma söökla — trahter «Paksud ja Ko». ●

A. RIESENI ja R. KURRE fotod

LAULUPIDU

Staabi ette sõitsid autotäied heledais pükstes ja rohelistes pluusides inimesi, käistel embleemid: Koturkuli kaks kuuske järve lainete kohal, Džambulskil jurta, Zlatopoljel kolm sopkat ja kuu, Jurjevskil sarikad, Vedenovkal kellu ja müür, Urumkail päike ja müür.

Lipud, embleemid, loosungid, rongkäik Štšutšinski palaval tänaval. Asfalt lõpeb, metsatee viib järve lähedale mändide vahele.

Barmašinos oli 25. juulil eesti üliõpilaste laulupidu. Jaan Kailvee Tallinna Konservatooriumist juhatas ühendkoori. «Gaudeamus» ja «Buchenwaldi häirekelad», «Mullu mina muidu karjas käisin» ja «Demokraatliku noorsoo hümn».

Laulupeo repertuaari kuulusid ka «Tuljak», vägikaikavedu, «kotitõstmine» ja looga alt läbi pugemine.

Õhtul moe- ja tantsudemonstratsioon Štšutšinski klubis. Autotäied väsinud jalgu ja äralauldud hääli sõitsid sovhoosidesse alles pimedas.

Paremat pole kuskil... Mida öeldi

Kui masin sopkaseljandikkupidi alla Rosa orgu laskus, oli küla eemalt näha. Küla nagu küla ikka, mõtlesin ma. Tillukesed sinised kuubiktared nikerdatud aknaluukidega, mis mind korduvast nägemisest juba tüütama tikkusid...

— Ants, ongi vist Rosa Luxemburg, ütlesin mina kerge väri naga hääles.

— Mjah, mjaa, mõmises Ants ja venitas end autoistmele sirgu. — Vist küll, ringutas ta end uniselt ning vajus taas istmele.

Pikk, inimesteveoks kohandatud maastikuauto logises laisalt ja esmane ergas rõõmusälvatus otsekui libises kuhugi ära. Tolmust hallile veokastipõrandale ja mujalegi.

Tõin silmad üles. Meie vaated ristusid.

— Kas ongi seesama — eestlaste oma?

— Seesama.

Ants käinud mineval pühapäeval maad kuulamas ning kohanud kaugemal külaservas ka mõnd peret eestlasi.

Tiinaga istusime kõrvuti. Ta näris müüritööst puretud sõrmeküüsi ning lobises vaimustuses:

— Issand kui põnev!

— Mis asi...?

Tiina ei teadnud isegi. Ta pöördus ära. Ta kassis kassisilmade rohekas läik kukkus tolmutusse maanteelinti kinni. Vihas: poisid ei saa millestki aru.

— Teate, meie sampolit on natukene imek, ütles Tiina. Laskis siis pilgul kartlikult ringi

käia. Ennu polnud üleval näha.

— Istub ees juhiistmel, torises tüdruk. Ja muidu on see Enn kah imek poiss. Jookseb. Muudkui organiseerib. Loengud ja kontserdireisid.

Kümnetunnine tööpäev ja õhtul veel väljasõidud naaberküladesse. Spordivõistlused kohalike noortega.

Ma polnud temaga nõus.

— Tiina!

Tiina pööras pead, naeratas siis rätiku seest kuidagi rumalalt. Ma ei tea, kas ta mõistis mind. Aga nagu ühest suust tuli välja:

— Ei paremat pole kuskil maal, kui suisel ajal uudismaal. Laulsime kõik.

R. TIGANE,

Jurjevka rühma meister

«Nalja tehakse puhkehetkel,» ütles brigadir ja viskas kõrval töötava tüdruku rätikusse takjanupu.

«Ohutustehnika,» ütles Ats, kui Anne ümbert kinni hakkas.

«Mis sa vaatad, kas ma näen haige välja,» ehmus müüri-meister. «Vastupidi, liiga terve,» ohkas rühma arst Karl ja läks külasse haigeid otsima.

«Vaikus on dialektika,» ütles Ott, kui kõik müürikivide kalal rassisid.

A. RIESENI ja R. KÜBRE fotod

Logiraamat «Uudismaa»

ESIMENE PÄEV

Mõtlesime välja oma rühma hünni. Keegi soovitas laulda «cyxoü zakonist» viisil «Joo, sõber, joo!». Aga et me pole purjutajad, siis me nii ei laulnud. Võtsime hoopis musicalist «Minu veetlev leedi» ühe tuntud meloodia ja tegime sellele sõnad:

Rattad veerevad, müürid kerkivad. Päikselõõsast higitilgad laubal voolavad.

Pilli puhus meie komandör Enn Uustalu. Igal hommikul kaikus läbi maja meloodia «Tütreke, väike, on aeg, et voodi lähed sa...»

TEINE PÄEV

Töö esimeses brigaadis ei saa kohe jalgu alla. Brigadir Rein kõnnib ringi nagu merehaige madrus ja kirub neid, kes brigaadi õigeaegselt tsemendi ja veega ei varusta...

Pärast õhtusööki teevad «paksude» toa võrkpallurid 14 väljakutset, kuid vastaseid on raske leida. Lõpuks leitakse kohalike kombineeritud koondis, kellele Sassi tugevad bumerangid, «vana Paksu» jõulised surumised ning Lembitu vee-kindel ja hermeetiline blokk hävitava 3:15 kaotuse märgivad.

JÄRGMINE PÄEV

Ma pole veel kunagi näinud inimesi nii suure entusiasmiga töötamas. Päike kõrvetab, isegi putukatel on palav, aga ometi nad hammustavad, jooksevad, kõdistavad... «Vana Paks» käis vahepeal veetünnis, nüüd on tal hea.

ÜKS KESKMINE PÄEV

18. juuni 1965. Masin logistab rahvaga ehitusobjektile. Esimene vilu ilm. Harjumatu tuulevihur sabib hommikusest unest kiuslikes juuksesalkudes ning plagistab pluusides. Uudis-

maalastele teeb tugev tuul päris muret: masina kastipärasse keerutab ta tuiskliiva ja on võrdlemisi jahe.

VEEL ÜKS PÄEV

Algab vundamendi ladumine kolmandal majal. Töö on raske, kuid ilalgi pole ma veel kuulnud ühtegi piiksu armsa Ülla suust. Ma isegi vahel olen mõelnud, kuidas ta üldse suudab olla nii tugev. Kui mina, «kilu», olen väsinud, vägilane Lembit ei viitsi enam, siis Ülla ei tee sellest väljagi. Imetüdruk!

Õhtul algas äike. Veidi tagasihoidlikult, aga siiski ähvardavalt. Lõi välku, langesid esimesed piisad, kinkides elu veepuudust tundvatele taimedele.

PÄEV EESTLASTEGA

Rosa külas on väike klubi, aga rahvast tuli palju. Meie kontserdi ajal istusid esimeses reas seitsme-kaheksakümneaastased eidekesed-taadikesed ja pühkisid pisaraid. Nad sindisid siin, eesti keelt õppisid ainult isa-ema käest, aga palju needki oskasid. Ja nüüd äkki eesti üliõpilased tulid külla. Lugesin Juhan Liivi luuletuse «Rändaja».

Pärast laulsime koos «Kas tunned maad...», «Mu isamaa on minu arm».

«Poleks neid aastaid turjal, kodumaale sõidaksin,» ütles üks. Teine kõrval lisas kindlalt: «Mina sõidan.»

ÜKS VIIMASEID PÄEVI

Täna võeti kaks meie ehitatud maja vastu. Homme läheb komisjon «karovniku» juurde. Aga ära ei tahaks veel sõita. Räägitakse, et Džambulskisse jäävad 8 inimest tööle. Kuus poissi, brigadir-meister-varustaja ja kokk. Kui õige ka... Sovhoosist võtaksime jurta... Aga tuleval aastal sõidan kindlasti tagasi, uskuge.

A. RIESEN, Jurjevski rühma sampolit

ZLATOPOLJE lühikroonikast

13. juuni. Meid võeti vastu kuuma sauna ja kahe ühiselamuga. Õhtul reisisime lähemale sopkale (2 km kaugusele). Tutvusime ümbruse ja üksteisega.

16. juuni. Heiskasime söögimaja õuele Eesti NSV lipu. Jäime rahe kätte. Pead-jalad-käed said täis siniseid muhke. Külas olid aknaruudud katki. Kartulisuurusi raheklompe ei mäletanud varasemaist aastaist ükski elanik.

3. juuli. Avame pioneerilaagri «Sputnik». Laulame järveäärsel lõkkel «Narva pioneeride marssi».

10. juulil demonstreerisid meie peotantsupaarid sovhoosiklubis tantsu. Lii Siiberg hakkab neid õpetama kohalikele.

17. juuli. Isetegevuse ülevaatus Urumkai rahvamajas. Saime Koturkuli järel II koha.

23. juuli. Tööpäev kella 22.30-ni. Ladusime sillusteni üles 4-korterilise šlakplokist maja. Plokk kaalub 26 kg.

11. juuli. Pühapäev Borba jõe ääres. Ümber mäed metsaräga ja vaarikatega. Kivine rand. Et oleks pehmem, panime tekid lamamiseks mesikapõõsasse. Mõõda sõites käisime Jurjevski rühmas õhtust söömas ja tantsimas.

13. juuli. Pole tööfronti ega ehitusmaterjale. 20 inimest saatetakse tellisetehasesse.

16. juulil avasime lasteaia. Direktor Tom, kasvandikud Malle ja Maie. Esimene üritus, veesõda toas nr. 4, oli tore ja sisuküllane.

1. august. Pannkoogiõhtu ja lõkkeöö.

2. august. Paleepööre ehk komandöri vahetus.

5. august. Kokteiliõhtu. Vaatame telliste põlemist ringahjus. Kivid hõõguvad nagu loojang Štšutšinski mägede taga. Käed ei ole enam valusad.

26. august. Langetame lipu. Homme sõidame Eestisse, kaasas kasahhikeelsed raamatud ja švammist kaamelid. Elusad kaamelid jäid nägemata.

KEEL ja KEELETEADUS

Rubriigis «Keel ja keeleteadus» avaldame seekord artikli käsi-kirjade vormistamisest ja kõige igapäevasematest vigadest meie ajalehele saabuvas kaastöös. Olgu aga öeldud, et kirjutises loetletud puudused avalduvad ka paljude üliõpilaste seminari- ja kursusetöös. Lisaks avaldame veel eredamaid näiteid keele- ja loogikavigadest, mida eksamineerijad on välja märkinud sisseastumiseksameilt.

R. Talve sõnavõtt tudengi asjus on tekitanud vastukajasid. Avaldame neist täna ühe ja kutsume mõttevahetust jätkama.

Lühidalt, täpselt, veatult

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» nii sisuline kui ka vormiline tase on eeskätt kaastööst, kes hoolitsevad materjali laekumise ja saatmise eest. Kuigi toimetuses töötavad toimetaja, sekretär, keelelised toimetajad ja osakonnajuhatajatena žurnalistika eriharju üliõpilased, ei suuda nad ajalehte muuta huvitavaks ja kõikjal loetavaks kirjasaatjate abita. Käesolevaga pöördubki toimetuse kõikide kursuste üliõpilaste poole, et nad kirjutaksid sellest, mis on huvitavat, uut, kasulikku või üllatavat neil. Teemad võivad olla õppetöö, praktika mitmesugused vormid, komsomolitöö, ametiühingu üritused, kursusekoosolekud, elu ühiselamus või lihtsalt kodu. Kõigest sellest tahab ajaleht saada lühikest informatsiooni täpsete andmetega.

Kursustel on aga ka loovaid isiksusi, kes sepiitsevad luuletusi, kirjutavad jutustusi või följetone, teevad karikatuure. Iga meie ajalehe lugeja on pannud tähele, et seda liiki loomingu kuluks ajalehele marjaks ära. Tihti toimub ühiseid kauneid ettevõtmisi, mis on jäädvustatud fotodel, neidki ootab ajaleht pikisilmi.

Noored ootavad sageli kutset ajalehelt endalt, kuid selleks pole alati mahti ega ka võimalusi, sest pole teada, kellele leidub indu ajalehe jaoks. Juhime aga tähelepanu sellele, et olete alati teretunud ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuses (peahoone vasaku tiiva kolmandal korrusel), kus teid võtab lahesti vastu meie ajalehe sekretär, annab nõu kaastöö asjus või vestleb kaasatoodud artiklite avaldamise võimaluse ja aja üle. Kui teil aga on kiire, materjal on aga aktuaalne, siis pange kaastöö ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kirjakasti kas peahoone vestibüüli või toimetuse uksele. Allpool annamegi tulevastele kaastöölisele mõned näpunäited.

Sisseastujate «mõtteteri»

Andrese võimas kuju: jässakas, terashallide silmade ja musta habemega, milles väljendub suur füüsiline jõud ning raudne järjekindlus.

Tiina polnud ju võitleja. Oma õiguse eest ei liigutanud ta lillegi.

Paljud eesti kirjanikud on andnud oma parima loomingulisel teel.

Ollekpad on veel praegugi au sees, ilusast laulust ei ütle keegi ära.

Vaatan ja vaatan ja alles siis taipan, mis ratas see on — see on ju ajalooratas.

Osa süüd langeb ka teise kasuõe Mari peale, kes oleks pidanud mõistma Marguse ja Tiina vahelist armastust ega suures viha-hoos Tiina peale valet süüdistust välja paiskama.

Koidula kirjutas videvalt ajalehtedele ja ajakirjadele — luuletuste näol.

Margus kaitseb Tiinat ja eelarvamused ei piitsuta teda enam, sest poiss armastab vallutat Tiinat.

Kui Mogri Märt kuuleb, et poeg ja tütar tahavad abielluda küllalt vaeste inimestega, kukub ta lapsi sõimama.

Kui Tiina sureb, alles siis ta saab aru, et ka tema on selles kõiges süüdi.

Tiina ema põletati kiriku poolt.

Ainult see võib lugeda end materialistliku maailmavaate omajaks, kes oskab põhjendada oma seisukohti.

Mahtra meestel on viha pärast hambad suus risti ja nad peksavad kirikuõpetaja sealsamas vaese omaks.

Inimene ei ole mitte selleks leiutanud aatomienenergiat, et end hävitada ja alustada jälle kivikirvest.

Üldiselt võib öelda, et töö on elu aluseks. Kui ühel päeval kõik inimesed paneksid käed rüppe, siis jääks üle ainult lõppu, s.o. ahviiks muutumist oodata.

Tudioos või vusslane?

Meie ajalehes ilmus äsja minu mõttekaaslane R. Talve asjalik artikkel..., tahtsin ütelda — luge-mispala ettepanekuga saksik tudeng välja lüüa meie keelest. Nüüd tuleks aga vaagi..., hm, kaaluda, kuidas siis öelda, kui tahetakse kujutada üliõpilast humor..., vabandage, naljatoon..., noh, naljatlevalt. Kuna vanadel eestlastel ei olnud tõsiseid konflikte roomlastega, võiks kõne alla tulla ladi..., ma mõtlen nende keelest pärinev studiens või studiosus, mida võiks eesti-pärastada stuudeniks või tudioosiks, mille lühivorm võiks olla lihtsalt tudio.

Tuleks juhtida tähelepanu ka nendele vene keele tarvitajatele, kes ei ole märganud, et sõna студент kõlab rahvuslikku uhkust riivavana. Võiks soovitada uustuletist laitmatust sõnast студент, näiteks студент, mida sünniks ka eesti keeles kasutada: vusslane või vusslane.

Tahaksin loota, et järgmistes ajalehenumbrites (oh, õigupoolest pidin ütlema ajaleheväljannetes) tehakse veel mõnigi asjalik ettepanek emakeele puhastamiseks tarbetutest internat..., s. t. rahvusvahelistest sõnadest, mis on meile tulnud sakslaste vahendusel.

PEETER PEDAND

Eesti keele ringis

8. septembril oli koos eesti keele ringi esimene koosolek uuel õppeaastal.

Huvipakkuvad olid professor Paul Ariste muljed Helsingis toimunud II rahvusvaheliselt soomeugri keelte alaselt kongressilt ning V kursuse soome-ugri eriharju üliõpilase Viive-Mall Tiku meenutused tööst giidina Lenningradis ja Tallinnas.

Aruande ringi tegevusest möödunud õppeaastal tegi juhatusel liige Helve Vitsur. Aruandes märgiti, et aasta jooksul toimus kümme koosolekut, kus kuulati ettekandeid nii üliõpilastelt-keelehuvilistelt kui ka külalistelt. Võib öelda, et ringi töö on läinud tubli sammu edasi. Seda näitasid ÜTÜ konverentsi- ja üliõpilaste auhinnatööd — kolm neist tunnistati I, kaks II auhinna vääriliseks. Peale selle on loodud side-met mitmete teiste ülikoolidega, kaasa tõmmatud on ka nooremate kursuste üliõpilasi. Eesti keele ring on kasvanud üheks tublimaks oma teaduskonna ÜTÜ-s. See ei tähenda, et töö oleks puudustevaba. Koosolekul valitud uuel juhatusel tuleb veel vaeva näha ja pead murda, et ringi töö huvitavamaks muuta, sidemeid laiendada.

A. KÄHRIK

Kolmapäeval, 22. septembril toimub pressiklubi avakoosolek. Koguneme kell 18 peahoonesse kella alla. Tulge kõik, keda huvitab ajakirjandus, raadio või televisioon.

Looduskaitseringi teadaanne

Tartu üliõpilaste looduskaitseringi avakoosolek toimub 20. sept. kell 20 Vanemuise tn. 46 geograafiaoauditooriumis. Päevakord. 1. Muljeid Kurilli saartelt — K. Ellberg, J. Vilbaste, E. Krall (ZBI). 2. Jooksvaid küsimusi.

Tähelepanu!

TRÜ ALMAVÜ Komitee korraldab Saaremaa lahingutest osavõtnutele ja ALMAVÜ aktivistidele ekskursiooni Saaremaa lahingupaikadesse 7.—11. oktoobri. Osa võtta soovijate registreerimine toimub TRÜ garaaži juhataja juures (telef. 325) 23. septembrini. Lähema informatsiooni andmine ja dokumentide vormistamine on 23. sept. kell 15 Kingissepa tn. 19 aud. 1. A. PILT

Sinjuhhale, Kasahhi kõrgemale tipule ronib igal aastal keegi uudismaalastest. V. AKKERMANNI foto

Pioneeriks saime Käärikul

Pioneeriks saime tegelikult juba Tartus ja väga lihtsalt — sidusime kaelarätid kaela ja sammusime kiirmarsiga peahoone ette, kus bussid meid ootasid. Aga see päris pioneeritunne koos mõningate vajalike teadmistega tuli ikkagi Käärikul. Juba sõidul «laulsime end sisse» sellesse toredasse Kääriku-meeleolul, mida küllap igaüks on tundnud, kes seal käinud. Järgnevat kaks päeva aga olid meile rühmajuhikandidaatidele, tihe-tihedat tööd täis. Pioneerilaulud ja tööplaani tegemine, lõkete meisterdamine ja salakirjad, rivi ja hulk sõlmi lipsu- ja surmasõlmeni välja pidi selgeks saama.

Õhtuks oli lõkkehõngu planeeritud, isetegevusetekannetega igalt rühmalt ja kõige muu sinna juurde kuuluvaga. Üleannetult ilmataadil aga oli samaks ajaks lahmakas rasket äikesepilve Kääriku kohale ette nähtud ja tema muidugi jäi peale — jooksimel läbi vihma söögisaali oma õhtut pidama. Selleks ajaks olid rühmad saanud ka nimed — «Juts», «Sipsik», «Biofil-29 ehk peovill», «Pioneeriorganisatsioon pensionärid» jne.

Esineti loositud järjekorras vaheldumisi tantsu ja mänguga. «Tõmma ennast trammil!» «Kurakätt kae!»

Need käsklused olid inglise filoloogide poolt lavastatud Lõuna-Eesti päritoluga pioneerikoonduselt. Samal koondusel olid ka «kuulsad külalised»

(oma kursusest muidugi), kelle Romeo ja Julia tantsu ajal oli saal naeru täis.

«Sipsiku»-rahva aktuaalsed elavad loosungid kutsusid ehitama uut ühiselamut, säästma elektrienergiat, hävitama hulkuvaid kasse. Lõpuks laulis «Biofil-29» mehele seitse vanatüdrukut ja kutsus kõiki «ülevale» mapeole.

Õsöl oli häire — rahvavaenlane olevat laagrist tütarlapse varastanud. Ühed ärkasid appihüüete, teised fanfaarisignaali, kolmandad rühmaakaaslaste vihase sikutamise peale, aga lõpuks olid rühmad väljas rivis. Osa jõudis küll kohale alles siis, kui V rühm juba õnnetu varastatu lipuväljaku torni alt kätte oli leidnud ja tagasi õõrahu pidama läinud.

Pühapäeva hommikupoolik läks orienteerumise tähe alla. Peakohtuniku Ehti ütles, et rada olevat kerge. Paljude arvates aga oli kerge ainult neist mägedest-mäeketest allatulek — ikka istmikul või hoopis kukerpalli. Ülesminekuga oli veidi teine lugu. Võitjaks tuli «Biofil-29».

Vahepeal ilmusid ka välklehed välja: metsasaadustest nukud «Sipsik» ja «Juts», eesti filoloogide «Kirvehoop», mille aluseks oli pakusse löödud kirves, jt.

Õhtupoolikul kohtusime Norra Noorsooliidu esimehega. Kuulsime palju huvitavat norra üliõpilaste elust ja kohtumise lõpul proovisime kaasa laulda norra laste naljalaulu.

Õhtusöögi ajal jagati võitjaile pannkooke. Üldvõitjaks tuli V rühm — bioloogide ja eesti filoloogide «Biofil-29 e. peovill».

«Mälestus Käärikust iial ei unune...»

Aga nüüd — pioneeritööle käed külge!

P. UIP

Toimetaja kt. E. VÄÄRI

«Tartu Рийкли Юликоол» («Tartu-туский государственный университет»). г. Tartu Эстонской ССР. Орган Tartu-ского государственного университета. Hans Heidemannini nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 6886 MB 08620

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 22 (632) Reedel, 24. septembril 1965 XVIII aastakäik

Ametiühing kasvatab

Kes, kui mitte Sina? Ja millal, kui mitte praegu?

Niisugused küsimused tõstab TRÜ ametiühingukomitee iga oma liikme suhtes, sest ainult kogu kollektiivi aktiivsus võimaldab täita kõiki neid ülesandeid, mida on kutsutud täitma ametiühingorganisatsioonis. Ametiühingu töö on seotud ühiskondliku elu kõikide aladega — ja seda õigustatult: on ju ametiühing kõige massilisem organisatsioon.

Tartu Riiklikus Ülikoolis ongi ametiühing selleks ühiseks organisatsiooniks, kus põimuvad ja seostuvad nii vanema kui ka õpin-guid algava üliõpilase, nii õppe-jõu kui ka töötaja tegevus ning huvid. Nii haarab ametiühing kõige laiemat tegevusvälja, alustades elukondlikest pisimuredest, lõpetades liikumisega eesrindliku-ma kollektiivi nimele. Vahepeale mahub veel palju — õppe- ja teadusliku töö probleemid, seinalehed, klubi-kohvik, kunstiline isetegevus, šeflустöö väljaspool ülikooli, töökaitse- ja ohutustehnika, töö laste ja noorukitega, tervistavad spordiüritused. Kes, kui mitte Sina? Nii paljusid ülesandeid ei jõuaks täita ainult valitud ametiühingu rühmaorganisator, büroo ja komitee. Ametiühingu tegevus nõuab iga üksiku liikme aktiivsust, muret ja loomingulist kirge. On ju teada, et nüüd, kommunismi laiahaardelise ehitamise perioodil, kasvab ametiühingute kui valitsemise kooli, majandamise kooli, kommunismi kooli tähtsus. Ametiühing täidab kommunismi kooli funktsiooni, s.t.

kasvatab mitte ainult suurte ürituste ja aktiivi organiseeritud väljaõppe kaudu, vaid eelkõige igapäevase aktiivse ühiskondliku tööga. Ja millal, kui mitte nüüd? Ülikooli kollektiiv võtab igal aastal oma perre pulbitseva energiaga noori. Ametiühing peaks olema selleks organisatoriks, kes kohe esimestel päevadel ulatab neile sõbralik-nõudliku ja energilise käe, mis tõmbab nad meie elurütmi mitte kaasaminejatena, vaid eestvedajatena. Aktiivsus ja tegevus kasvatab. Aga 5 aastat möödub märkamata!

Hea olla, sellest on vähe. Head teha, see on elus kõige tähtsam.

Need I. Turgenevi sõnad seostuvad suurepäraselt ametiühingu spetsiifikaga. On ju ametiühingorganisatsiooni põhiprintsiibiks tähelepanelikkus ja abivalmidus töötajate murede suhtes. Suur osa ametiühingu igapäevasest tööst kuulub töö- ja elukondlike küsimuste lahendamisele. Ka siin pole tulemusi, kui igal ametiühinguliikmel pole vastustustunnet kõige ümbritseva suhtes. Keegi ei tohiks oodata lahendusi teistelt enne, kui ta pole ise teinud kõik, mis on olemas. Ainult niisuguse suhtumisega kasvatab ametiühing inimesi, kes on nõudlikud enda suhtes, mis on aluseks teistele väärtuslikele iseloomujoonetele.

KANNI INDRE,
TRÜ ametiühingukomitee esimees

APPI PÖLLUMEESTELE

15. septembri hommikul oli peahoone juures sagimist. Juba kella 8 paiku määratud 8.50 asemel hakkas siia kogunema heaturjulisi üliõpilasi. Esimeste kursuste üliõpilased sõitsid kolhoosi-

desse appi põllumeestele.

Tartu rajoon sai 600 töökäät Füüsika-Matemaatika- ja Arstiteaduskonnast. 100 Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast suunati Vaiga rajooni. Bioloogia-Geograa-

fiateaduskonna rahvale ja kehakultuurlastele jäi Võru rajoon. Kokku said «Edasi», «Rahvaste Sõprus», «Oktoober», Kirovi nimeline jt. kolhoosid üle 500 noore abilise. L. MÄNNIKSOO

TERVETULO!

ARVOISAT SERKKUPOJAT LAHDEN TOISELTA PUOLELTA. TAAS ON MEILLÄ MAHDOLLISUUS TERVEHTIÄ TEITÄ TARTOSSA. OLEMME TAVANNEET JO MONTA KERTAA JA TOIVOMME, ETTÄ TAPAAMINEN JATKUISI. ILO ON KOKONAAN MEIDÄN PUOLELLAMME JA PÄINVASTOIN.

ilmataadile!) ja ...äkki sünnib mõni rekordki!

Aga oma silm on kuningas. Tulge, elage kaasa! Tulge ergutama omi ja külalisi! Homme kell 16, siis läheb lahti!

H. TORIM

*

Helsingi Ülikooli ja TRÜ korvpallimeeskond kohustusid esmakordselt 1956. aastal

TRÜ — HELSINGI ÜLIKOO

lise võiduga 143:142. Mullu jäid Helsingis meie omad üsna lahedalt peale. Punktid — 159:140.

Mida öelda algava jõuproovi eel? Kahtlemata kujuneb see elamuseks nii osavõtjatele kui ka publikule. Nende ridade kirjutamise ajal pole teada veel külaliste võistkond nimeliselt. Kindlasti ei puudu sealt seegi kord Soome paremiku kuuluvad kergejõustiklased.

NSV Liidu mitmekordse üliõpilasmeistri, TRÜ võistkonna koosseisus esinevad V. Maremäe, H. Mäe, M. Matikainen, M. Paa-ma, K. Metsuri, K. Jurkatamme (kommentaarideta!) kõrval rida vastseid üliõpilasi: NSV Liidu koolinoorte meister ja rekordiomanik kuulitõukes A. Tammert, T. Matsin, M. Schura jt. Kui nüüd ennustama peaksin, siis julgeksin eksimata välja pakkuda ilusat sportlikku heitlust: raskeid võite ja mehiseid kaotusi, klassiga tagajärgi (pisuke palve

tal erapoolel pinnal — Leningradis. Võit jäi meie mees-tele. Järgmised kolm matši (kaks Tartus, üks Helsingis) lõpesid samuti TRÜ ülekaaluga. Mullu sügisel aga olid Tartu üliõpilased Helsingis kaotuse äärel. Paar minutit enne mängu lõppu juhtisid soomlased 74:70 ega kahelnud enam võidus. Ennast-salgava püüdlikkusega aga suutisid meie üliõpilased lausa lõpuvile eel viigistada. 74:74 jäigi mängu resultaadi. Maletajate keeles pool punkti kummalegi partnerile. Pärast mängu lohutusi võorustajad end sellega, et kolm kõige paremat meest on ära Tokios. Tõepoolest, kui olümpiamehed seekord Tartusse sõidavad, siis on lootatav õige palavat heitlust.

Tuletame veel kord meelde, et TRÜ meeskond mängib Helsingi Ülikooli esindusega reedel kell 18, EPA meeskond pühapäeval kell 19. Reedel kell 17 algab naiste kohtumine TRÜ koondise ja Arstiteaduskonna vahel, kus teiste hulgas näeme ka tänavust Euroopa juunioride meistrit Vilve Kõõbit. Mõlemal päeval on mängud EPA võimlas. V. LENK

Meie külaliseks on T. SÄRKKÄ

Eesti NSV-sse saabus Soomest noor keeleteadlane Tauno Särkkä, kes kirjutab väitekirja teemal «Ekstsessiiv läänemeresoome keeltes. Keeleteadlane töötas

Tallinnas Eesti NSV TA Keele ja Kirjanduse Instituudi murdekogudes, praegu tutvub ta aga soome-ugri keelte kateedri ja eesti keele kateedri kogudega.

Kiri kooliõele

Tere, Liia!

Olen nüüd pooleldi üliõpilase, pooleldi õpetaja aukraad. Möödunud esmaspäeval, s.o. 20. septembril pudenesid meie teaduskonna viiendad kursused laiali Taaralinna koolide vahel. Esimesel päeval kooli poole sam-mudes oli mul üsna kõrge tunne: koolipink jäi ju alles mõni aasta tagasi seljatab ja vembud, mida ise õpetajatele mängisime, alles hästi meele. Kes teab, mis ees ootab!

Kohe meid siiski tulle ei saadetud. Esimesel päeval tutvusi-me kooliga. Järgmisel päeval külastasime-kuulasime õpetajate tunde.

Juhtus aga, et ajuti, tunnis istudes, unustad oma tõelise isiku, ja kui õpetaja klassis ringi vaatab — keda vastama kutsuda, siis tunned hirmu, et ta pilk peatub sinul.

Oma tulevase õpilasi takseerisime vahetundidel koridoris jalutades. Nema meid samuti.

Rahvusvaheliste suhete ringis on järgmisena arutustel

sündmused Kašmiiris.

Üritus toimub esmakordselt koos ajalooringiga ja et kohvik on kippunud kitsaks jääma, tullakse kokku peahoone audituumis nr. 5 esmaspäeva õhtul kell 19.

1.—3. okt. toimub Käärikul uute osakondade büroode ja komitee liikmete laager-seminar.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Väiksemate suust kuulud lõp-matu «tere» vool, vanemad se-vastu püüdisid oma väarikust säilitada ja manasid näole üks-kõike ilme.

Kuid ega praegu õpetajatööst veel õiget tunnet saanud. See tuleb siis, kui nädala pärast esimesed tunnid anname.

Hoia siis põialt!

Tervitades Tiitu

KLUBIS

Pühapäeva õhtul kogunesid meie klubisse uudismaalased. Meenutati toremaid suvepäevi ja sõpru, lauldi, esitati pantomiime. Külakosti pakkusid siia sõitnud Moskva üliõpilased-uudismaalased.

Sellel õhtul olid klubiaknad kaua valgustatud.

A. SINIVEER

Uut teatmekirjandust

Einheiten und Größenarten der Naturwissenschaften. Leipzig 1964. 370 lk.

J. Drever. A dictionary of psychology. Harmondsworth-Baltimore 1964. 320 lk.

F. E. Halliday. A Shakespeare companion. 1964. Harmondsworth-Baltimore 1964. 366 lk.

Encyclopedia of American history. New York 1953. 776 lk.

Statistical abstract of the United States. 1963. Washington 1963. 1036 lk.

E. Mater. Rückläufiges Wörterbuch der Deutschen Gegenwartssprache. Leipzig 1965. 695 lk.

F. Guske. ABC der Kosmetik. Leipzig 1965. 554 lk.

Lood ja loolotundus

Jätkame rubriiki eesti keele ja kirjanduse vastuvõtukomisjoni liikme sm. Ants Järve väga oluliste tähelepanekutega vastuvõtteksameist. Ühtlasi juhime tähelepanu artiklis leiduvale ettepanekuile tulevaste pedagoogide keelelise taseme tõstmiseks.

Avaldame ka informatsiooni ja kirjutise sõna tudeng kohta. Ühtlasi lõpetame selles küsimuses vaidluse ning pöördume eesti keele kateedri juhataja prof. A. Kase poole, et ta esitaks oma seisukoha või eesti keele kateedri arvamuse sõnade üliõpilane ja tudeng tähenduse ning kasutamissfääri kohta.

Eesti keele ja kirjanduse sisseastumiseksamijärel

Sisseastumiseksamite järel tuli eesti keele ja kirjanduse komisjonil konstateerida üsna kurba fakti: üliõpilaskandidaatide kirjalik (paljudel lisaks ka suuline) väljendusoskus on halb.

Nii mõnedki praegused reaalteaduskondade üliõpilased väitsid sisseastumiseksamite ajal, et kirjand on tarbetu lisa, mis midagi eriti ei selgita tema poolt valitud eriala seisukohalt — otustab ju ikkagi väga hea hinne matemaatikas (füüsikas, keemias). Kahjuks peab märkima, et üsna palju oli siiski neid, kellel reaaliainetes olid küll head hinded, aga kirjandi eest said vaevalt rahuldava või mitte-rahuldava. Ekslikult arvatakse, et kirjandiga nõutakse kõikidelt üliõpilaskandidaadidelt ilukirjanduse spetsiifiliste joonte ülmalt detailset tundmist.

Eesti keele ja kirjanduse eksam (kirjand) pole aga mitte kunagi olnud ülikooli astujatele ilukirjanduse üksikküsimuste ja väga peente muansside teadmistundmise kontrollimine, vaid ikkagi üliõpilaskandidaadi iseseisva mõtlemis- ja väljendusoskuse, kirjaliku väljenduse üldiste oskuste, teadlikkuse, maailmavaatelise küpsuse, abstraktsete mõistete analüüsi ja sünteesi ning loogiliste seoste nägemise, ja põhjendamise oskuste ning teadmiste teadasaamine. Matemaatikas (füüsikas, keemias jm.) võib hinne «viis» üsna tihti peegeldada ka ainult väga korralikku õppimist (vältimata võimaluse — tuupimist) olemasolevatest õpikutest, kirjand aitab aga selgitada hoopis olulisemat — kuivõrd iseseisvalt ja loogiliselt suudab küpsustunnistusega üliõpilaskandidaat mõelda.

Vähene iseseisvus, kirjandus-õpikute ja ilukirjanduslike teoste sisu ümberjutustuste pähetuupimine, ebaloogilisus — need on olulisemad puudujäägid, mis põhjustasid rahuldava või koguni mitterahuldava hinde ka nende, kellel reaaliainetes tõesti olid ees väga head hinded. Ajakirjanduses on juba aval-

datud kirjanditest väljanõpitud «mõtteteri», mis ilmekalt tõestavad eespool märgitud kitsaskohti.

Kirjandi eest teistest õppeainetest suhteliselt nõrgemate hin-

nete põhjustajateks olid aga veel teisedki tegurid, millistest olulisemad on: oskuse puudumine teemat lugeda (teema nõudis näiteks «Sotsialistlik realism M. Gorki romaanis «Ema»», kirjutati aga Pavel Vlassovi elu-ugu; teema nõudis «Kommunistide karastumine M. Solohhovi kujutuses», kirjutati aga Davõdovi, Nagulnovi ja Razmjotnovi elulood jne.); abitu kompositsioon — ebaolulisele lõviosa ruumist, peamisele ainult paar rida kokkuvõttes; alguse ja lõpu puudumine — alustati (eriti nn. vabade teemade puhul) alevist peale ja lõpetati kuskil galaktikas (näit. teemal «Töö muudab tegijat»); igasuguste legendide ja uskumiseks antud muistendite kirjutamine teemas nõutud probleemi lahenduse asemel, mida ei osatud aga hiljem teemakohaseks kohandada jne., jne.

Kui eesti keele ja kirjanduse osakonda vastuvõetud noored mõne aja möödudes vabanevad peaaegu kõigist puudujääkidest, mis praegu veel esinesid nende väljendusoskuses, siis teistesse teaduskondadesse ja osakondadesse astunud jäänud need aga alles ja nagunii süvenevad. Viimane põhjustab aga tõsist muret, sest paljude osakondade lõpetajad asuvad tööle pedagoogidena.

Õppeplaanide koostajad pole arvestanud, et pedagoog peab oma eriala ja selle meetodika hea tundmise juures olema ka väga hea suulise ja kirjaliku väljendusoskusega, ühesõnaga olema suuteline korrigeerima ebatäpsusi õpilaste kõnes ja kirjas. Sellest tulenevalt on otse vajalik, et pedagoogilistes osakondades (ka Õigusteaduskonnas) oleks kohustusliku õppeainena eesti keel (töö peaks toimuma seminaridena). Kursuse (vähemalt kaks semestrit) eesmärgiks ja põhisisuks ei peaks olema käänamise jne. drillimine, vaid praktilise keele kasutamise oskuste süvendamine, oskuste andmine ja õpilaste abistamine, sest emakeeleõpetaja üksi ei ole suuteline seda tegema (tema puutub õpilastega kokku nädalas 4–5 tundi, aga õppenädalas on 32–36 tundi).

A. JÄRV

Keelepraktikale Gorkisse

Jõudsin õnnelikult Gorkisse 4. septembri õhtuks. Ülikoolis võeti meid vastu hästi, eriti osutas meile abi prof. Pugatšov. Elamistingimused ühiselamus on rahuldavad.

Esmaspäeval käisime esimesel loengul. Millega meile loetakse,

sellest saame enam-vähem aru. Raskusi tekitab ainult kospekterimine. Kõigest hoolimata püüame midagi kirja panna ja loodame, et harjume peagi.

Linn on väga ilus, eriti Volga kaldad. Meile siin meeldib. Gorki grupp

Olen „tudengi“ poolt

«Tudeng» ei ole siiski niisugust halvustamist ära teeninud. Kui seda sõna ka algselt halvast mõttes tarvitati, siis nüüd on see täiesti lahke ja kodune. Sõnade tähenduse või tähendusvarjundi muutumist tuleb ikka ette ja meil ei ole sellepärast mõtet sõna «tudeng» ukse taha kihutada, et

ta kunagi ammusel ajal, mida praegune noorus ei ole näinud, polnud austavaks tiitliks. Pealegi ei ole tema kõla kuigi saksik ega võõrapärane. Ärgem laskem endid vana muheda ja sõbraliku «tudengi» juures mingitest eelarvamustest segada!

L. MÜÜRISSEPP

Ülikooli orientalistikakabinet ei saa küll nii suure populaarsusega kiidelda kui spordiklubi või mõni teine masse haarav organisatsioon, aga kes selles kabinetis kord käima on hakanud, see oma käimisi naljalt katki ei jäta. Idamaade keeled köidavad. Mitmed on need endale juba enam-vähem suupäraseks saanud, teised on alles aabitsa kalal, kolmandaid aitab sõnaraamat.

Ly Seppel on oma sõnade järgi just nende kolmandate kilda jõudnud. Kolm aastat türgi keelt õppida — sellele, kes keelt ei tunne, annab see arv tehtud töö mahust vist üsna ebamäärase ettekujutuse. Ly Seppeli tööle on tunnistuseks ja tunnustuseks Nazõm Hikmeti peatselt ilmuv valikkogu («See punane õun» eestindus (kahasse Ain Kaalepiga). Kaks huvi (või kaks armastust?) — poesia ja türgi keel — on siin õnnelikult ühen-

Nägemiseni, Ly!

datud. Hikmeti tõlkimine nõudis endale küll peaaegu terve suvepuhkuse, ent tõi ja jättis ka huvi luule tõlkimise vastu. Ja küllap tuli sellega ka tahtmine korda alustatu lõpule viia, — kui võõra keele õppimise kohta päris sõnasõnalt nõnda öelda saabki.

Seesama tahtmine pani Ly telefonikõnesid ootama ja asjaajamistega aega viitma ning lõpuks — lõpuks tuli kohvrite pakkimise päev ja kõige lõpuks pühapäev, 19. september. Sõbrad tulid saatma ja Ly esitas vaguniuksel pileti Tartu–Bakuu.

Nõnda siis, Ly Seppel läks aastaks Aserbaidžaan Riiklikku Ülikooli türgi ja aserbaidžaan keelt ning kirjandust õppima, peale selle kuulub tema õppe-

plaani ka tõlketeooria ja -praktika.

Ly ise ütles, et teda huvitab keel kui vahend arusaamiseks. Ta tahab, et tõlkimise juures keeleprobleemid ja sõnaraamatud enam nii palju aega ära ei võtaks ja et eesti keel selle töö juures esiplaanil oleks.

Selle kohta, mis Bakuus ootab, ei osanud Ly enne ärasõitu muidugi veel midagi öelda. Nüüd on ta juba seal — küllap võib varsti esimesi muljeid oodata. Küpsemad tõlkekatsetes lubas Ly ülikooli lehele saata. Loodame, et ta oma lubadust ei unusta. Ja soovime, et valitud keeled ja oriendi vaim nii omaseks saavad, kui nad aastaga saada võivad. Nägemiseni!

E. LIIMEON

Teeneline kunstitegelane teenelisest ansamblist

Rahvakunstiansambel oli esimene ülikooli isetegevuskollektiivide ja vabariigi tantsurühmade hulgas, kellele anti Eesti NSV teenelise rahvakunstikollektiivi aunimetuse. Esitasime sel

puhul mõned küsimused ansambli juhile Eesti NSV teenelisele kunstitegelasele H. Mikkelile.

Teatavasti tähistas RKA käesoleva aasta aprillis oma 20. aastapäeva. Kui palju neist teie vaeva arvele tuleb?

Minu tulek oli pooleldi aprillina, mis nüüd on tõeks osutunud. See oli 1953. aasta aprillis, kui endine juhendaja Ester Prints rahvatantsurühma minu hoolde usaldas. Neid oli neli segapaari.

Missugust aastat te peate kõige raskemaks?

Kindlasti 1956., millal esinesime Moskva nõudliku publiku ees Eesti NSV kunsti ja kirjanduse dekaadil. See oli esimene ülitõsine jõukatsumine.

Raske oli ka festivaliaasta 1957. Eesti NSV noorsoofestivali kuldmedal ja üleliidulise konkursi hõbemedal andsid «roheline tee» VI ülemaailmsele noorsoo- ja üliõpilasfestivalile. Konkureerides 86 kollektiiviga jäime kolmandale kohale.

Väga vastutusriikas oli kontserdimatk Soome 1962. aastal.

Lühikese ajaga tuli segarühma tüdrukutel õppida naisrühma tantsud ja vastupidi. Meie esinemist Soome televisioonis jälgis Tallinnast range ja nõudlik Ullo Toomi. «Olin uhke meie tantsule,» lausus ta hiljem.

Neil kolmel aastal oleme vandanud oma suurimad murepisarad ja ühtlasi kõige enam rõõmu tundnud kordaminekuist.

Kui suur on praegune RKA koosseis?

Tänavu oli soovijaid rekordarv, nimelt 55. Lisaks kahele segarühmale moodustasime veel kolmanda. Peale selle on kaks naisrühma, lauluansambel ja rahvapilliorkester.

Kas uute tantsijate tasemes on märgata mingit erinevust viimase 10 aasta sees?

Tantsu tehnilises küljes küll ei ole. «Tippe», s.t. valmistantsijaid, nagu Neeme Roose või Hagi Sein, tuleb harva. Küll on aga erinevust märgata vaimses pases. Tol ajal tuli vädevõimuga, suure veenmisega tuua tantsima. Rahvatantsu nimetati halvustavalt «tühikargamiseks». Nüüd on muutunud suhtumine rahvatantsu kui kunstiliiki.

RKA-sse on alati tulnud sügava hingelaadi ja lahtise mõistusega üliõpilased. Nad tunnevad vastutust esivanemate kultuuripärandi ees ja arendavad seda edasi.

On teil sidemeid teiste kollektiividega?

Meie lähimaks sõbraks on naaber EPA. Traditsioonilist sõprusleiba oleme jaganud Karksi-Nuia tantsijatega. Oktoobrikuus tuleb vastukülaskäigule Riia Polütehnilise Instituudi rahvatantsujuht läti tantse õpetama. Kirjavahetus on Soome ja Kanadas elavate prantslaste tantsurühmaga «Sõpruselants». Ansambli liikmeil on kirjavahetus peaaegu kõigi NSV Liidu rahvastega.

Kellel te suruksite kätt ansambli teenelise kollektiivi aunimetuse andmise puhul?

Kõigepealt tantsijail. Ei saa unustada eelkäijaid Ilmar Reidlat ja Ester Printsat. Nad on suure töö ära teinud rahvatantsu populariseerimisel.

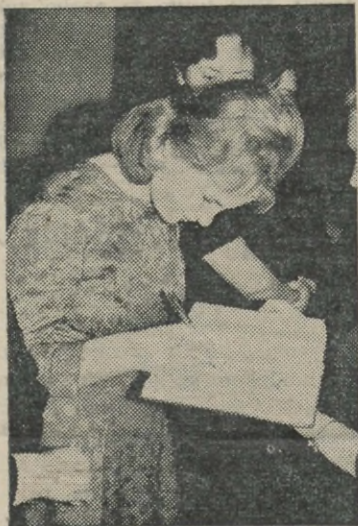
Sügavas tänutundes ulatan käe Maie Eljasele (lauluansambli juht) ja Elmar Luhatsile (rahvapilliorkestri juht). Kui ei oleks neid, siis ei oleks meil rahvakunstiansamblit, vaid talvine rahvatantsurühm.

Mida näeb ette lähem tulevik?

27. septembril on meil esinema Käärikul, kus kohtume Soome üliõpilastega. 11. detsembril aga astume žürii ette, kus konkureerime Eesti, Läti ja Leedu rahvatantsuansamblitega. Üheks raskemaks tantsuks on meil seal Ida Urbeli seatud «Pulma- ja sõjatants» E. Aava operist «Vikerlased», mille esitama «Estonia» orkestri ja ühe Tallinna meeskoori saatel.

Tahame anda Baltikumi ülevaatusel oma parima.

A. TEDER

● Uus ringillige kirjutab esimest korda oma nime ansambli kroonikaraamatusse.

● Pidulik sõprusring lisab uusi kätepaare RKA perre.

● Sõprusleiva lõikamine karksi-nuialastega kohtumisel.

MEELDIV NÄDALAVAHETUS

Hoidja majakene, suure südamliku sõpruse tunnistaja, mis sidus suurt poeti ja tema vana hoidjat.

Pühapäeva varahommikul algas ajaloo-osakonna üliõpilaste ja õppejõudude ekskursioon Puškini paikadesse Pihkva oblastis. Esimene reispäev mööduski Mihhailovskojes, Trigoriskojes ja Svjatogorski kloostriga tutvudes.

Pärast seda, kui muuseumi-eksponaadid olid ära vaadatud, kõndisime hilisõhtuni pargiteedel iidsete puude all, mis kasvavad juba siis, kui Puškin neis paigus viibis kas külalisena või pagendatuna. Trigoriskoje pargis «Onegini pingil» istudes arvasime jõe poolt tõusva uduloori läbi nägevat samasugust kaunist maastikku, nagu seda nägi Puškin, kui ta neis paigus viibis.

Svjatogorski kloostris Puškini haua juures meenusid iseenesest Lermontovi read

«Погиб поэт невольник чести, пал оклеветанный молвой...»

Esmaspäeva hommikul alustasime tagasisõitu. Teel külastasime Petseri kloostrit. Kahjuks ei pääsenud maa-alustesse katakombidesse ega ka kloostririikidesse. Vaatamist oli sellegi poolest küll. Kloostri õues on «püha kaev», kust Ivan IV las- kis Moskvasse püha vett viia. Siinsamas lähedal on ka kloostririik külastanud keisrinna Anna Ivanovna tõld, mis meenutab rohmakat puuvankrit.

Kloostri ümbritsev vagaduse aupaiste on teinud ta kuulsaks

paljudes maades ja ühtlasi on tema nimega seotud vaimupimedus ja teesklus. Mungad, kes õuel liikusid, polnud ka nüüd «pühade» nägudega, vaid näisid üsna ilmalikena.

Räpinas peatusime, et tutvuda aiandustehnikumi vana pargi ja aiaga. Huvitavat oli palju. Ei tea, kas dekoratiivkapsas annab aedviljasupile dekoratiivsema ilme?

Ekskursioon õnnestus, kuigi oli kiires korras ette valmistatud. Muljeid jätkub kauaks. Kindlasti tahaks kõiki neid Puškini paiku veel külastada «kuldse sügise» ajal.

P. KENKMANN
A. KUREPALU

Kerni allee. Võib-olla sündisid siin surematud read:

KODU,

ma jälle su sõnatus embuses, lapse-ea siiras ja vallatus lembuses.

Mõõta kord sammude mõõtmatus pikkust, tunda kord vaesust ja tunda kord rikkust neist, kes kindlasti tulema peavad, neist, kes maailmast rohkem nüüd teavad.

Seista kord põlvini valges hanges, oodata hetke, mil kirsiois langeb.

Я помню чудное мгновенье:
Передо мной явилась ты,
Как мимолетное виденье,
Как гений чистой красоты.

E. ÕUNAS

Oodata neid, kes tulema peavad, neid, kes muredest rohkem nüüd teavad.

Sügiseõhtute pimedas rajus, lume ja vaiksete vihmade sajus leebuda nendest, kes tulema peavad, nendest, kes muredest rohkem nüüd teavad.

Kodu, ma tulen ka siis, kui kord kustub pilk sinu silmades, hääletu, kutsuv.

Meessoost inimesehakatis teeb klaasiga esimese asja olemusse tungiva kokkupuute siis, kui tekib ebasoovitav kombinatsioon — jalgpall + aken. Tütarlaste tee on ilmselt rohkem individuaalne. Aga nii või teisiti — ühel päeval jõuavad kõik ikkagi arvamusel, et nad teavad sellest läbipaistvast materjalist juba pagana palju. Näiteks siis, kui keemiatunnis selle eest «kahe» saavad, et püüavad klaasi valemite kirja panna...

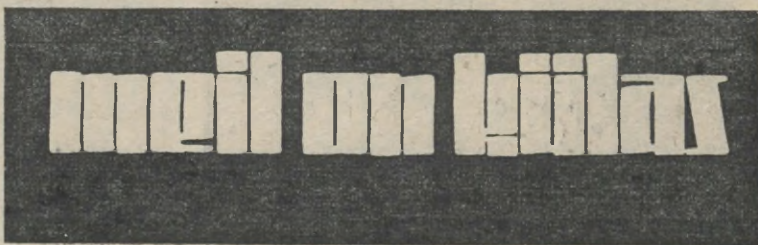
Klaas nr. 23, molübdeenklaas, «Pyrex»-klaas... Kolmteist valges kitlis inimest püüavad asjasse süsteemi tuua. Käest kätte käivad klaasiliikide näited — läbipaistvad ja läbipaistmatud, rohekad ja kollakad, joontega ja joonteta. Kribinal kihutavad sulled mööda konspekti kurvilisi teid: igale proovile vastab oma sulamis- ja töötemperatuur, oma paisumiskoeffitsient. Saab selgeks, millisest klaasist on valmistatud laboratooriumi sisse-seade, torud, pudelid...

Kui teooria on lõpuks paberile pandud, siis algab teooria ühendamine praktikaga. Kompressor hakkab sumisema ja õhk rändab voolikutesse. Esialgu tuhi-

seb kollakaslilla leek ainult ühes puhkpõletis — juhendaja demonstreerib meile katset. Kõik on pagana lihtne — sulata, tõmba, jooda, keera, vajuta. Järgnevad viis minutit kummutavad selle arvamusel. Raske on tulipunase klaastoruga kokkuleppele saada — ikka on tema meist üle. Isegi lihtsa kappilaari tõmbamine pole sugugi nii kerge. Lõpuks jõutakse niikaugemale, et asbestvõrkudel jahutub esimene toodang — edaspidises laboratooriumipraktikas vajalikud klaaspulgad ja -labid. Päev-päevalt lähevad töövõtted keerukamaks. Sünnivad omamoodi rekordid. Vähemalt paar tosinat klaaskuuli rändab prügikasti, enne kui lõpuks enam-vähem normaalne on valmistatud. Praaki läinud torude kogupikkust mõõdetakse meetritega. Eks iga algus ole raske.

T. JÜRIADO

TÄHELEPANU!

Niisuguse pealkirja all hakkavad meie ajalehes esinema tuntud inimesed, kellele võite toimetuse kaudu esitada küsimusi kõigi teid huvitavate probleemide kohta. Püüame leida kontakti inimestega mitmetelt erialadelt, et meie intervjuud oleksid asjalikud ja huvitavad, nagu ühele kõrgema õppeasutuse lehele kohane. Katsume vältida üldsõnalist juttu

õnnest, ilust ja elust, püüame olla konkreetsed. Toimetus palub teid aidata leida interjueeritavaid. Tingimuseks olgu ainult see, et meie külaline oleks ülikooliga seotud (lõpetas selle või õpib või töötab siin). Niisiis, kellega soovite kohtuda? Laske arvamusel ja ettepanekud toimetuse postkasti! Järgmises ajalehes loodame esimese intervjuu välja kuulutada.

Teadmiseks kõigile ajalehe „TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL“ kaastöölisele

Ajalehe toimetus teatab, et kaastööd, mida soovitakse näha reedese numbris, peavad laekuma toimetusse järgmiselt:

- fotod, karikatuurid, joonistused — esmaspäeval või hiljemalt teisipäeval kella üheksaks;
- ajaleheartiklid, informatsiooniline materjal jm. esmaspäeval või hiljemalt teisipäeval kella kaheks;
- kuulutused ja teadaanded — teisipäeval või kolmapäeval kella kümneks.

Nimetatud tähtajad ei sõltu toimetusest, vaid trükikoja töögraafikust, mida meie ei saa muuta. Hilinenud materjalid jäävad ilmutamata.

Ajalehe toimetus

Noored autarid, kes sel aastal ülikooli astusid,

olgu teil teada, et 27. septembril kell 18 on Tartu Kirjanike Majas (Õpetaja tänavas) Eesti NSV Kirjanike Liidu Tartu osakonna Noorte Autorite Koondise aruande- ja valimiskoosolek. Keda huvitab tulevikus meie tööst osa võtta, astugu sisse ja tutvugu meie tööga! Aasta jooksul korral-

datakse käsikirjade arutlusi, kohutatakse huvitavate inimestega, kuulatakse ettekandeid maailma kultuuri- ja teaduseprobleemide kohta. Ootame külalisi — tulevase liikmeid!

M. UNT,
Tartu NAK juhatause esimees

RSK

Rahvaste sõpruse klubi juhatusel oli hiljuti koosolek. Ohinaga tehti plaane käesoleva semestri tööks. Ringi liikmeile tahetakse korraldada palju häid ja kasulikke üritusi. Kõigepealt tuleb vastu võtta külalisi, kes saavad meie üliõpilaspäevadele. Plaanis on teha paar ekskursiooni väljapoole koduvabariiki, õhtud klubis, millistest kõige toredamaks kujuneb kind-

lasti näärikombeid tutvustav õhtu, kuhu kutsutakse oma traditsioone tutvustama ka teiste rahvaste esindajaid.

Lisaks naisansamblile on klubil tõsine tahtmine luua ka oma tantsuansambel.

Avakoosolek kõikidele klubi liikmetele korraldatakse siis, kui esimesed kursused on kolhoosist tagasi jõudnud.

T. ALLA

Avaballilt

Jälle on ülikooli klubi saal tulvil rõõmsatest nägudest ja heast tujust. Jälle õhupallid, loosungid ja... vana klubi paistis kuidagi uuna ja nooremana. Igauks võis tantsida seda, mis talle parajasti meeldis, Tiia Saele ja Hillar Rütsep «Vane-muisest» pidasid aga rohkem lugu jenka-polkast. Uudiseks oli kõigile ballist osavõtjaile näitus üliõpilasmeeskooori tegevuse kohta. Väljapanek oli maitsekas ja tore. Kuuldavasti pidi näi-

tuste korraldamine klubiruumides saama traditsiooniks. Hea, kui üliõpilastel on nii mugav vaba aja veetmise koht. T. ALLA tekst K. TALUSSAARE fotod

Mängude ja rõõmude maja

Ülikooli lasteaed on küll väike, kuid see-eest toredaim Tartus.

English club

will meet regularly on Tuesdays, at 7 p.m. in the billiards room of the café. The agenda on Sept. 28: learning English songs. Everybody welcome!

DNEPRIL

Kilevis lõppesid 17.—19. septembrini toimunud üleliidulised meistrivõistlused akadeemilises sõudmises naistele. Parimateks osutusid Moskva ja Leningradi naiskonnad. Finaali sõitsid kolm meie vabariigi paatkonda: neljane üksikaeruline (Tartu), kahene paaris aeruline (Tallinn) ja kaheksane (Pärnu). Üldkokkuvõttes jäi Eesti NSV seitsmendaks. Finaalis tuli jõudu proovida NSV Liidu tugevamate paatidega. Neljasel üksikaerulisel sai meistritiitli mitmekordne NSV Liidu ja Euroopa meister, teenelise meistersportlase eessõudja Niina Samakova paatkond Moskvast, aeg 3.30,6. Ka 2. ja 3. koht kuulusid moskvalannadele, eessõudjad G. Klimova ja G. Selifanova. Nende kolme väga tugeva ja staažika naiskonna järel jõudsid meie tütarlapsed (eessõudja Inge Pruuli — Kehakultuuriteaduskonna III k., Reet Pärtel Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti filoloogia V k., Kaja Peebo Kehakultuuriteaduskonna III k. ja Maie Listra, roolis Tiit Päsmel) 4. kohale. Kahene paat jäi 6. kohale, samuti kaheksane.

R. PÄRTEL

GUNNAR PAAL

Et muredest saaks rõõm

«Nad elagu!» «Kibe! Kibe!» ja teised tavalised pulmahüüded. Pidul polnud tavaline. Polnud sugulasi, lilligi oli vähem kui kodusel peol. Olid kallad ja daaliad ja astrid ja — üksik põllu-veerne rukkililleõis. Metsad ja mäed Jurjevski sovhoosis olid peaaegu nagu kodus. Siin aga ei öeldud mäed, vaid sopkad. Ja stepiavarusse mahtus palju tööpäevade muresid, millest alati sündis ka rõõme. Sellepärast pidasidki Helga Põnte ja Alfred Prass oma pulma-peo uudismaal.

RAHUSAMMUTUKOOL

Praha „SLOVAN ORBIS“ ja TRÜ

74:54 — sellise tulemusega lõppes suvel Ustis toimunud esimene kohtumine Tšehhoslovakkia kaheksakordse meistri Praha «Slovan Orbise» ja TRÜ naiskonna vahel. Võitis TRÜ.

Teisipäeva õhtupoolikul oli EPA spordihoones tänavune esimene rahvusvaheline korvpallikohtumine. Vastamisi olid nimetatud kaks naiskonda. Kes võidavad seekord? Kas tšehhitariid või eestlannad? Külalisi peetakse üheks tugevamaks klubinaiskonnaks, kes alati on hiilanud oma heaklassilise mänguga. Suurem osa sellest naiskonnast kuulub ka Tšehhoslovakkia koondisse. Mida teevad selle klubi mängijad argipäevadel? «Orbis» on kuulus kirjastus ja seega oli tartlannadel tegemist trükitöölise, inseneride, aga ka üliõpilastega.

Tšehhitariide treener Svatopluk Mrázek saatis teise kohtumise avavileks väljakule viisiku Hubalkova — Majerova — Benešova — Bolečkova — Stecherova. Kõige tuntumateks mängijateks selles viisikus olid muidugi Dagmar Hubalkova, kes on muide väga universaalne mängija, ja Vera Stecherova.

TRÜ värve asusid kaitsma Valve Kaasik-Lüütsepp, Astrid Lindeberg, Vilve Kõöbi, Tiio Kukk ja Mari Vaikma.

Juba mängu algusest peale haarasid initsiatiivi meie ülikooli korvpallurid, eriti andis ülekaal tunda tagalauas. Skoori avas Valve Kaasik-Lüütsepp esimese män-

guminuti lõpul. Külalised said palli läbi korvirõnga alles siis, kui kellaosuti oli teinud neli täisringi. Nii see siis läks: korv-korvilt, kuni punktitableole seati tulemus 20:5 tartlannade kasuks. Vahe ei langenud enam allapoole kui viisteist punkti kogu mängu kestel. Kell tiksus ja tablool seati arve. Poolajavileks oli seis 35:17. Peamisteks punktitoojateks olid Valve Kaasik-Lüütsepp, Astrid Lindeberg ja noortest — Vilve Kõöbi, kes üllatavalt ruttu suutis harjuda naiskonna mängu ja taktikaga. Praegu annab Vilvele koha valikul pealeviskeks ja kaitses tegutsemises vastast leida. Just Vilve oli see, kes rahulikult saatis küll siit väljakunurgast või sealt palli korvi poole teele ja harva ei põhjustanud pealevise aplausi rohkete pealtvaatajate hulgas.

Värske meistersportlane ja Euroopa meister tõestas veel kord, et ta on nende austavate nimetuste vääriline. Näib, et naiskonna noorendamine mitme noore mängija näol on mõjunud hästi.

Teine poolaeg. Ka siin jätkus meie korvpallurite edu. Suurele vahele vaatamata oli mäng kogu aeg huvitav ja pinev. Pealtvaatajad ootasid külalistelt nagu mingit murrangut, mida aga ei tulnud.

Treener Edgar Naarits saatis teisel poolajal vaheldumisi mängu Riina Saarma, Kersti Voolaiu, Anita Sehtmanni ja Elle Laisaare, kuid vahe püsis endiselt. Enne mängu algust kartis vabariigi korvpallinaiskonna hooldustreener Selma Multer, et kas tartlannad suudavad korjata oma suvist hiilgemängu ja võita. Kartused aga olid asjatud: naiskond oli heas vormis. Astrid Lindeberg tegi raskelt positsioonilt pealeviske ja jällegi murises aplaus: 67:45. Tšehhitariid said aga siis palli ja — korv. Kell tiksus seekord külalistele aga kaotusekibedust. 67:47 — sellise tulemuse juures vilistasid üleliidulise kategooria kohtunik Avo Alla ja vabariikliku kategooria kohtunik Juhan Miller lõpuvile.

TRÜ naiskond oli võitnud jälle kahekümnepunktilise vahega (67:47).

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 23 (633) Reedel, 1. oktoobril 1965 XVIII aastakäik

Nad on teoks saamas!

Ilmajaam lubab ilusat sügist. Kui palju selles tött, seda ei tea keegi meist õelda. Väljaspool kahtlust on aga fakt, et käesolevat sügist kaunistab täiesti omalaadne üritus: 9.—10. oktoobrini toimuvad esmakordselt Tartu üliõpilaspäevad.

Nagu midagi ei sünni iseeneest, nii käisid ka üliõpilaspäevade mõtte ümber pikad vaidlused. Kahtlemata on vaja üritust, mis haaraks kaasa kõik üliõpilased. Eeskujuna võib leida selliseid üritusi nii minevikust kui ka tänapäeva välismaa ülikoolidest. Lähemal tutvumisel selgus, et loomulikult otsene ülevõtmine ei tule kõne alla. Ja nii töötas organiseerimiskomitee, mis koosnes nii TRÜ kui EPA esindajatest, välja pidustuste kava, milles vörmiliselt säilitatakse ka vanade üliõpilastraditsioonide jooni, kvaliteedilt on see aga täiesti uudse sisuga üritus.

Teine raskus oli ajas. Kahtlemata erutab looduse kevadine taassünd iga noore inimese südant ja sellise peo korraldamine kevadel oleks täiesti tervitatav. Kahjuks on aga eksamid teaduskondades niivõrd erinevatel aegadel, et kõik sellest peost tõelist rõõmu tunda ei saaks. Nii langes valik sügisele.

Üldjoontes kulgevad asjad järgnevalt.

Kogunetakse Toomele, kus lauldakse mõned laulud. Alustab naiskoor Ingli sillalt, meeskoor toetab Kuradi sillalt. Seejärel siirdutakse

se rongkäigus (tõrvikuid süütamata) ülikooli peahoone ette, kus üliõpilasi tervitavad rektorid. Nende tõrvikutelt süüdatakse teaduskondade juhttõrvikud ja rongkäik, mida juhivad ratsanikud, liigub EPA ette, seal Pälsoni ja Vallikraavi tn. kaudu lauluväljakule. Seal tehakse lõket, maetakse vastavate «austus-avaldustega» maha kõige halvem üliõpilane ja halvim õppejõud. Seejärel toimub teaduskondadevaheline teatejooks ümber lauluväljaku. Koostage juba aegsasti võistkonnad valmis (3 meest + 3 naist)!

Lõppakordiks on ballid TRÜ ja EPA aulad.

Praegu on organiseerimiskomitee rabelemist küllalt. Pidu püütakse korraldada põhiliselt oma jõududega. Tõrvikute valmistamise organiseeris EPA komsomolikomitee. Teaduskondadele ja kursustele on esitatud üleskute tulla välja päevakohaste plakatite ja loosungitega. Ürituse hea kordaminek sõltub üliõpilastest enestest.

Täpsemat informatsiooni üliõpilaspäevade kohta lugege meie ajalehe järgmisest numbrist.

Tähelepanu, osakondade, raviguruste, Kehakultuuri- ja Õigus-Majandusteaduskonna sekretärid! Esmaspäeval, 4. okt. algusega kell 16 on peahoone 4. auditooriumis üliõpilaspäevade organiseerimiskomitee koosolek. Teie ilmumine on hädavajalik!

J. PAJU

UUS KATEEDER

Tänapäeval ei olegi inimest, kellele ei tuleks vähemal või suuremal määral kokku puutuda matemaatika ja füüsikaga. Algetadmisi neis aineis saame koolis. Ja seetõttu polegi üksikõik, kuidas neid aineid õpetatakse.

Meie ülikoolis rajati kateeder, kus erilist tähelepanu pööratakse õpetamise küsimustele. Lähemat selgitust palume Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekaanilt sm. A. Mitilt.

Mida kujutab endast uus metoodikakateeder?

Metoodikakateedri eesmärgiks on ette valmistada keskkoolide põhjalike teadmistega õpetajaid, kes vajaliku teadusliku ettevalmistuse kõrval oleksid tugevad ka sisulises metoodilises ettevalmistuses. Et Füüsika-Matemaatikateaduskonnas valmistatakse ette oma ala tundvaid inimesi, selles keegi ei kahtlegi. Kuid kas need inimesed tunnevad ka suurepäraselt õpetamise metoodikat, kas nad oskavad matemaatika mõistetakseks ja huvitavaks teha igale lapsele — see on ise küsimus.

Leidsime, et on vajalik luua kateeder, mis kindlustaks laialdaste teadmistega varustatud õpetajate ettevalmistamise ülikoolis. Nüüd ongi meie matemaatikateaduskonna juures iseseisev metoodikakateeder.

Kes kuuluvad kateedri koosseisu?

Kateedri juhatajaks sai sm. O. Prints. Teda võime tõepoolest oma erialal vabariigi parimaks tunnustada.

Kateedri koosseisu kuuluvad veel prof. G. Rägo, elupõline metoodika õppejõud, vanemõpe-

taja J. Reimand, kes on metoodika alal aspirantuuri läbi teinud, vanemõpetaja K. Ariva, assistent E. Mitt, aspirant K. Velsker — need kõik on inimesed, kes pikemat või lühemat aega on ise õpetajad olnud. Igal metoodikul peab aga olema piisavalt koolitöö kogemusi.

Metoodikakateeder loodi matemaatikaosakonna juurde. Kas on plaanis ka füüsika õpetamise metoodikale rohkem tähelepanu pöörata?

On küll. Seni ei ole seda tehtud lihtsalt vastava ala spetsialistide puudumisel. 1. novembril saame füüsikutele kvalifitseeritud metoodiku. Selleks on põltsamaa keskkooli õpetaja G. Karu, kelle ülikool 1962. aastal saatis sihtaspirantuuri Leningradi Herzeni-nimelisse Pedagoogilisse Instituuti ja kes nüüd 8. oktoobril kaitseb oma metoodika-alast tööd.

Mis on uut matemaatikute-pedagoogide ettevalmistamisel võrreldes eelmiste aastatega?

Tänavu aasta lõi eeldused sihikindlaks metoodiliseks ettevalmistuseks. Metoodikaküsimused olid senini kõrvalasjad. Kuid ükski teadusharu ei saa areneda, kui temaga tegeldakse n-ö muu seas. Metoodikakateeder saab õpetamise puutuvatele küsimustele täit tähelepanu pöörata.

Kateeder tegeleb üliõpilaste metoodilise ettevalmistusega, pedagoogilise praktika korraldamise ja üliõpilastes pedagoogivaimu kasvatamisega, samuti tehakse vastavasisulist uurimistööd.

Metoodikakateedri loomine on teretulnud. Jõudu tööle, sest lapsed ootavad häid õpetajaid.

L. MÄGI

Et oleks meie ülikoolis rohkem särtsu!

«Kas sa koosolekule tuled?»
«Peab ju...»
Viies auditoorium sai poolenisti rahvast täis.

Eesti filoloogide kommunistlike noorte aruande- ja valimiskoosolekut alustas osakonna sekretär Helle Hinrikus, kes esitas aruande möödunud-aastasest tööst. Ettekanne oli huvitav, asjalik, lühidalt koostatud.

«Komsomolitöö pole karjakau-pa kooskäimine. Tööd ei saa ju hinnata selle järgi, kui palju on koosolekuid või «linnukesi» kirjjas. Tähtis on ürituste sisu ja tase,» rääkis Helle. «Pole olemas eraldi ideoloogilist tööd, vaid see peab sisalduma igas ettevõtmises.»

Milliseid probleeme käsitles ettekandja?

ÕPPEDISTSIPLIINIST JA VABAKUULAMISEST

Üliõpilased on rahutu rahvas. Ikka nurisetakse millegi üle, vahel üsna õigustatult. Kes päev-päevalt istub püüdlukult kella kaheksast neljani loengutel (ja konspekteerib!), see on peagi väsimusest kokku langemas. Pole siis imetada, et taotletakse vabakuulamise õigust. Pealegi võib mõne õppejõu loengumaterjali sõna-sõnalt raamatust maha lugeda. Milleks võtta osa loengust, kui õppejõud loeb selle meile raamatust maha.

Selline lugu on meditsiini loengutega. Siin aga kehtib spartalik kord — puudud, lähed dekanatist...

Sellisel raamatust mahalugemise loengutel tegeldakse tavaliselt millegi muuga. Tähtis on ju see, et oled kohal.

ÜHISELAMUD

Kevadel koostati kursustel pingeread. Eriti hinnas oli Tiigi tn. 14 uus ühiselamu. Algul tun-

dus, et kõik läheb libedalt. Aga sügisel pahandasid paljud, et miks näiteks tema on uues, mina aga vanas ühiselamus ning koguni veel kümneses toas. Kära kui palju. Ise tegime pingerea, noomigem siis ainult ka iseennast ebaõigluse pärast.

Kui Maie Kotka ühiselamute sektori eest vastutava üliõpilase Velli Siibergi juurde nõu läks küsima, kostis see: «Sina organiseerid osakonnas, mina ülikoolis...»

Kas ülikool eksisteerib siis oma osakondadest eraldi?

«Komsomoliprožektor» töötas meil tavaliselt nii: peahoones kella all nabit kinni esimene vastutuleja ning sellele sadas siis küsimusi nagu rahat kaela. Ärahirmutatud üliõpilase vaimusünnitusi luges mõne päeva pärast terve ülikool. Nalja sai küll, aga kas sellest kasu ka oli?

H. Hinrikus tõstis esile pioneeritöö sektori (vastutaja Leida Mälgand) tublit tegutsemist, parimatest pioneerijuhtidest Aime Sõmmerit, Tiitu Aunapuud, Leini Mäge. T. Aunapuu valitigi tänavuseks pioneeritöö sektori juhatajaks.

Uude osakonna büroosse valiti Reet Kaasik, Helle Pikkor, Leini Mägi, Imbi Urve, Helgi Ratnik, Tiitu Aunapuu ja Mari Põldma.

Koosolek läks ruttu. Igav ei olnud, aga elavat diskussiooni ka ei tekkinud. Kuskilt on meisse juurdunud mugavus lasta kõike endale serveerida. Ise me ei taha millegipärast asjasse sekkuda.

«Igasugused aruande- ja valimiskoosolekud peavad saama suureks pöördeks...» ütles H. Hinrikus oma sõnavõtu algul. Eritist pöoret ei toimunud. Täis lootusi vaatame uuele osakonna büroole. Et oleks rohkem tulisust, energiat, särtsu!

S. ENDRE

Päikest ja äikest!

Matemaatikaosakonna komsomoli aruande- ja valimis-koosolekut

Ükskord seisis minu ees sõjakas noormees ja hüüdis: «Ütle, mis on komsomol mulle andnud, ütle, noh, noh...» Ta vaatas võidurõõmsalt oma kaaslaste poole.

«Ta tegi sinust sellise inimese, nagu sa oled.»

«Ja, aga...»

Ma olin võitnud.

Aga miks ma nii võisin vastata. Sellepärast, et komsomol ei pane enam linnukesi kirja kino ühiskülastust, igavate poliitinformatsioonide eest.

«Tiina on seda väärt, et ta Vana-Tiigi keldrist Pälsonisse kolib,» otsustas kursuse. Aga keegi peab ka keldris elama. Mare ei vaeelnud vastu. Nad vahetasid Tiinaga kohad.

Aga ometi lõi mõni kursuse ühiselamu pingeridade koostamisele käega. Ja tulemus: sügisel mornid näod prodekaani ukse taga. Parata polnud midagi.

Kas usute või ei usu, aga mõned õppejõud on ülikooli rotaprinti vihkama hakanud — et ta neid trükitud konspekte välja lase. Imestate. Mina imestasin ka, kui esimest korda kuulsin. Aga nad räägivad, et seda ainet ei osata üldse, milles on konspekt. Nemed loevad, näevad vaeva, igal tudengil (olen selle nimetuse poolt!) «aabits» nina ees — aga ainet osatakse hulga vähem kui mõnda sellist distsipliini, kus konspekt puudub. Mille taga on konks? Võib-olla tuleb teile meelde, lugupeetud õppejõud, kes te ei olnud asjaga rahul, et sõrmega raamatus järke ajades on päris lihtne loengut «teha», eks ju?

Mis te arvate, kumb on tähtsam, kas see, et ühe ülikooli lõpetava kursuse inimesed oskavad oma tööd teaduslikult teha, või see, et mõned tipud oskavad teaduslikku tööd teha? Tõstame käed esimese poolt. Üliõpilaste Teaduslik Ühing on see, kes peab

antud olukorras aitama. Kujutame ette I kursuse «rohelist» üliõpilast, kellel on oma tulevase elukutsest mingisugune ebamäärane ettekujutus kõige kuuldu ja nähtu põhjal. Ülikoolis hakkab ta peale aga hoopis «kuivast» lõpmata väikesest suurus-est või üksteise otsa kuhjunud piirväärtustest. Romantilised unistused tuhmuvad peagi. Tähtis on see, et alataks samast kohast, kuhu I kursuse üliõpilane oma ettekujutustes on jõudnud. Sellepärast tuleb hoolega valida ringide töö temaatikat (just värske üliõpilaste jaoks). Vale oleks arvata, et aine populariseerimine ja selle igakülgne tutvustamine on keskkoolis ära tehtud. Juhtub isegi seda, et III kursuse üliõpilane enne spetsialiseerumist ei teagi, mis tal on valida, kohmab siit ja kohmab sealt. ÜTÜ peamiseks ülesandeks peaks olema selliste juhtumite ärahoidmine.

Miks on initsiatiivi nii vähe? Kas maksab kõrval seista, nuri-seda omaette ja lasta aastaid minna, nagu nad on läinud? Kas on õige lasta ainult õppejõududel arutada seda, kuidas õpetada ja isegi õppida? Kas me siis ise selle koha pealt mõelda ega analüüsida tõesti ei taha või ei oska? Mõelge sellele!

Idahuvilistele

Eelnevate aastate eeskujul loetakse ka alanud õppeaastal TRÜ orientalistikakabinetis kursusi järgmistes idakeeltes:

klassikaline araabia keel, aafrika keel, türgi keel, hindi keel, jaapani keel, indoneesia keel, pärsia-tadžiki keel, gruusia keel.

Kõigist eelloetletud kursustest osa võtta soovijad palutakse kohe ühenduses astuda orientalistikakabinetiga (keemiahoone II korrus, tuba 53). Õppetöö algus on 1. oktoobril.

TRÜ orientalistikakabinet

Lääne filoloogide aruande- ja valimiskoosolekut

«Ega sa ei tea, kus Asta ja Maret on?»

«Ei tea. Annet ja Tiinat ka ei ole.»

Niisugust kahekõnet võis kuulda veel veerand tundi pärast koosoleku algust. Kõva kolmandik üliõpilasi jäigi tulemata. Sõna sai R. Rannaste. Ta rääkis, et möödunud aastal oli paljude algatuste nurjumise peapõhjuseks passiivsus ja needsamad tühjad toolid saalis, mis sellesama koosoleku algustki edasi lükkasid.

«Iga üritus on vaid siis osavõturohke, kui see on huvitav. Üksnes plaani täitmise pärast ei maksaks küll midagi ette võtta. Koosolek ei tohi olla kari sunniviisiliselt kokkuaetud inimesi, kes kärsitult laialiminemist ootavad, vaid aktiivne kollektiiv, kelle tähelepanu- ja huviobjekt on ühine.»

Sõnavõtja märkis, et mullu oli lubamatult palju loengutelt puudumisi, eriti kevadel. Oppeaasta lõpul eksamite eel olevat määrgata üldist suikumist.

Oppeedukusega võivad üldiselt rahule jääda. Aga kas head hinded alati tegelikke teadmisi näitavad?

Spordiürituse massilisuse nõudeid täitvat ainult esimesed kursused.

R. Rannaste jutule järgnes paar-kolm sõnavõttu. Neid oleks võinud ju rohkem olla. Ei tahaks uskuda, et pole probleeme, mida ei tasuks terve osakonna ees arutada. Ilmselt ei viitsinud keegi (või ei julgenud) avalikult esineda.

Lõpuks valiti 9-liikmeline büroo ja delegaadid ülelinnalsele konverentsile.

A. KIDRON, eesti filoloogia II kursusest

Et midagi teha, peab täpselt teadma, mida me õieti tahame teha. Mõistest «ideoloogiline töö» saadakse tihtilugu valesti aru. Üks hakkab kokku lugema poliitinformatsioone, teine pakub välja koosolekuid, kolmas paremal juhul poliitilise silmaringi laiendamist. Missugune on kursuse kollektiiv, kuidas käiakse loengutel, milline meeleolu valitseb kursusel, kas on kasu toimunud üritusest. On selge, et mingisugune ülevaade jooksvast poliitikast on igal üliõpilasel, sest poliitika skandaalseid ja sensatsioonilisi «tippe» märkab igaüks. See on aga asja üks külg. Üliõpilasel tuleb nõuda just nimelt orienteerumist poliitikas, mitte informeeritust, s. t. võimet määrata informatsiooni koht ajas ja ruumis.

Veel ühest asjast tahaksin rääkida. Osakondades valiti uued bürood. Nad hakkavad juhtima meie komsomolitööd. Osakonnabüroo sekretär ja büroo liikmed saavad kindlasti aru, miks mingit üritust kursusel on vaja läbi viia. Aga kui selle vajalikkusest ei saa aru kursuse grupiorganisator, kursuse iga liige, siis pole üritusest midagi kasu. Nii et südamele: parem vähem, aga parimini, tõeliselt.

A. MAGNUM

Ühiskondlikud raamatukoguhoidjad!

Õppetöö teie rühmas jätkub 5. oktoobril kella 18—20 TRÜ Teaduslikus Raamatukogus (II korrus).

V. LEEK, TRÜ Tead. Raamatukogu õpperühma juhataja

ÜTÜ nõukogu viimasel koosolekul arutati jooksvaid küsimusi ringide tööst. Leiti, et ringide töö juhtimine jääb ikka otseselt teaduskondade nõukogudele. Tööplaane oodatakse neilt 1. oktoobriks.

Rohkem pealehakkamist loodetakse Füüsika-Matemaatika-, Kehakultuuri- ja Õigusteaduskonna ÜTÜ nõukogudelt — õppeaasta algusest on möödunud siiski juba peaaegu terve kuu.

Bioloogia-Geograafia- ning Ajaloo-Keeleteaduskonnas on töö algus normaalne. Aga kurbi signaale on siiski: tööd ei ole veel alustanud näiteks eesti kir-

janduse ring (esimees J. Põldmäe). Kummalist vaikelu elab siiski paberite järgi eksisteeriv rakendusfüüsika ring (juhendaja sm. J. Reinet). Kõik ringid ei tööta ka veel Arstiteaduskonnas.

Teise päevakorrapunktina oli arutusel informatsioon ja reklaam ÜTÜ töö kohta. Nõukogu ei ole rahul senise olukorraga. Informatsiooni on olnud napilt (eriti vabariiklikes ajalehtedes) ja ühekülgset: headest ringidest kuuleb veel aeg-ajalt midagi, kriitikat ei paku ajakirjandus üldse.

Koosolekul otsustati, et iga osakond peab leidma inimese, kes pidevalt informeeriks ajakirjandust ÜTÜ tegevusest.

R. NEIMAR

Nädalalõpp Värskas

Botaanikaringi esimene üritus sel sügisel oli praktilise kallakuga — tutvuti sügisese seeneriigiga Kuulo Kalamehe juhendamisel.

Ühel õhtul tulime kokku, et arutada, mida möödunud õppeaastal korda oli saadetud ja valisime uue juhatuse. Samal koosolekul pajatas dotsent E. Kukk oma Kesk-Aasia reisimuljetest.

Et meie ringil olid juba varem loodud sõprussidemed Läti botaanikutega, kutsusime nende ringi külla. Laupäeva õhtul võtsimegi koos läti sõprade ja EPA botaanika- ning fütopatoloogiaringi esindajatega ette sõidu

Värskasse. Peagi lõi siin loitma lõke ja kõlasid nii eesti kui ka läti laulud. Meie eest hoolitsesid perenaised, kes lõkkel maitsva õhtueine valmistasid.

Järgmisel hommikul vaatasime niinimetatud Eesti Sahaarat — Lutepää liivikuid Värskas lähedal. V kursuse geograaf Eda Muuga tutvustas Võhandu jõe maalilist ürgorgu ja liivakivipaljandeid, mida kohalik rahvas müürideks kutsus.

Nädalalõpp möödus huvitavalt ja kasulikult — selline oli osavõtjate arvamus.

T. HEINRICHSON, bioloogiaosakonna IV kursuselt

ÜTÜ psühholoogiarings

toimub reedel, 1. oktoobril kell 16 ettekandekoosolek teemal «Psühholoogia ja töö teaduslik organi-

seerimine». Esineb V kursuse üllõpilane Jaan Huik. Koosolek on pedagoogikaauditooriumis.

Neid kiidetakse

Elva kolhoos sai endale töö- käsi abiks Füüsika-Matemaatika- teaduskonnast. Tulevased füüsikaõpetajad on jõudnud juba mitmesuguseid töid teha. Majandis ollakse hooles viljakoristuse lõpetamisega ja kartulinoppimisega. Nobedad šefid on senini

igal pool kiituse ära teeninud. «Nad ei lase meie töömeestel nagi nuusata,» ütles brigadir Aksel Kuusik. Agronoom Helmut Unger ja esimees Ivan Luts rääkisid, et küll oleks tore, kui edaspidigi selliseid abilisi saadetakse.

KÕIK SÜGISKROSSILE!

TRÜ parima murdmaajooksja, kursuse ja teaduskonna selgitamiseks toimuvad 1. oktoobril Tähtvere pargis TRÜ murdmaajooksuvõistlused.

Kavas on distantsid 500 ja 1000 m naistele, 1000 ja 3000 m meestele. Eespool nimetatud võistluspäeval on jooksude algus kell 17 (naistele) ja kell 18 (meestele).

Osa võivad võtta kõik TRÜ kollektiivi liikmed, kel on arstitilt luba. Arvesse läheb võistleja ühe läbitud distantsi tulemus.

Kõiki osavõtjaid autasustatakse murdmaajooksu embleemiga, võitjat teaduskonda aga vimpliga.

Esimestele kursustele, kes praegu kolhoosides viibivad, toimub 19. oktoobril järelevõistlus.

Julget pealehakkamist ja kergeid jalgu!

Alustas tegevust TRÜ alaline töökultuuri ja -esteeetika komisjon

Ülikooli juhtkond on rakendanud aastate vältel rohkeid abinõusid TRÜ kõigi tegevusharude ja üksuste kultuuritaseme tõstmiseks.

Edaspidi veelgi plaanipärase-mait kultuurisaavutuste rakendamiseks ülikooli väga vastutus-rikkas tegevuses, kutsuti rektor-raadi otsuse alusel rektori käskkirjaga 4. septembrist 1965. a. ellu TRÜ alaline töökultuuri ja -esteeetika komisjon koosseisus professor M. Kask, dotsent V. Ritslaid (esimees), vanemõpetaja G. Dementjev, J. Raudsepp, U. Siiman, kunstnik K. Põllu ja ohutustehnika insener A. Punnar.

Komisjoni ülesandeks on pidev TRÜ töö- ja tegevuskultuuri olukorra jälgimine ning ettepanekute esitamine rektoraadile ja allüksuste juhtkondadele. Komisjon tegutseb rektori poolt kinnitatud tööplaani alusel. Läh-tatakse tähtsast ülesandest: kasvatada kommunismiajastu jaoks eriteadlasi ja seda just töötajate eest igakülgse hoolitsemise vaimus.

Peab arvestama, et tehnika progressist mitmekülgselt haaratud kaasaeg nõuab kõigi erialade spetsialistidelt tõsist tähelepanu inimese heaolule ja seda just eelkõige tema töötingimuste kujundamise küsimustes.

Töökultuuri ülesandeks loetakse tervisliku ja ohutu töökeskkonna kindlustamist. Kõne all on müra vältimine, ruumide õhu puhtus, normaalsed valgus-

tustingimused, kaitsetehnika tase jt. Töökultuur tegeleb töökohtade ratsionaalse organiseerimisega, sest töötaja tööalane heaolu sõltub töökoha mõõtmetest ja ruumilisest kujundusest; seadmetest, aparatuurist ja inventarist, varustamise olukor-rast jne. Töökultuuri elemendiks loetakse tööesteeetikat, mis hõlmab ruumide ja kogu nende interjöörü kunstilist kujundust koos värvuste ratsionaalse valikuga, valgustite kunstilist taset, rõivastuse olukorda jne. Sanitaar-elutarbeline teenindamine aga tegeleb elutarbeline ruumidega, toitlustamise korraldusega, meditsiinilise teenindusega jne.

Töökultuuri küsimustega seostuvad tihedalt ettevõtete ja asutuste juhtimise ja tööva-hendite taseme ning tegutsemismeetodite ja -tehnoloogia probleemid, samuti ka tööpsühholoogia küsimused.

Enamus nendest tegevus- ehk tootmiskultuuri üldnimetust kandvast küsimustikust on tähelepanu all ka TRÜ juhtkonnal ja ülikooli ühiskondlikes organisatsioonides.

Selle tulemusena on TRÜ töökultuuriolukord rohkete kateedrites, laboratooriumides, õppebaasides ja ka ühiselamute, kapitaal-ehituse osakonna ja teiste osas tunduvalt paranenud. Ülesandeid tegevuskultuuri alal on aga ees rohkelt.

Neid arutles TRÜ asja moodustatud alaline töökultuuri ja -es-

teetika komisjon septembrikuus toimunud kahel koosolekul. Koostati semestri tööplaani, millesse võeti TRÜ töökultuuri perspektiivplaani väljatöötamine kolmele aastale, samuti töökultuuri-küsimusi tutvustava brošüüri koostamine komisjoni ja kaasakutsutavate jõudude abil. Planeeriti ka esialgu ühe, nimelt Arstiteaduskonna tegevuskultuuri olukorra analüüsimine vastavate retkede ja arutluste teel.

Komisjon kavatses rakendada konsultatsiooni- ja arutluste meetodit tööruumide sisekujunduse, iseseisva õppetöö laiendamise, teadusliku informatsiooni levitamise jne. aladel kogemuste vahetamiseks.

Komisjoni kohustati oma tegevusest aru andma TRÜ rektoraadile. Ta informeerib tegevusest ka kogu TRÜ kollektiivi ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» veergudel.

Komisjon pöördub kõigi TRÜ kateedrite, laboratooriumide, töökodade, osakondade, õppebaaside, ühiselamute jt. juhtkondade ning kogu kollektiivi liikmete poole üleskutsega tegutseda kollektiivselt ja individuaalselt tegevuskultuuri pidevaks parandamiseks meie ülikoolis.

Neid, kellel on konkreetsed ettepanekuid töö- ja tegevuskultuuri küsimustes, palume need esitada komisjonile (soovitav kirjalikult komisjoni liikmete kaudu).

V. RITSLAID, dotsent

RSR

See, kes kahtleb, kas ikka RSR on populaarseim ring ülikoolis, oleks pidanud viibima kahel viimasel töökoosolekul (mittekülastajatele lohutuseks — RSR ukseid on kõigile ka tulevikus avatud).

Eriti arvukas osavõtt oli viimasest arutelust Kašmiiri konfliktile. Arutelu toimus koos ajalooringiga. See oli ka esimene kahe konkureeriva ringi ühine üritus. Kahtlemata õigustab ennast selline koostöö.

Mittetäielikel andmeil (sest kõik ei registreerunud) võttis koosolekust osa 63 inimest. Suures ülekaalus olid esindatud ajaloolased — 24. Muide, ajaloolased on alati RSR ürituste vastu suurt huvi tundnud. Juriste oli kahteist. Ütle mata suurt imestust (ja muidugi ka suurt head meelt) valmistas stomatoloogide kohale ilmumine (kuus inimest). Eesti filoloogide oli viis, matemaatikuid kaks, füüsikuid kolm, keemikuid kaks jne.

Loetelust nähtub, et meie ringi külastavad peaaegu kõikide osakondade esindajad. Ootame veelgi arvukamat osavõttu. Järgmine arutlustema puudutab Saksamaa küsimust.

T. LEITO

VÕLG

on võõra oma

Aga on neidki, kes arvavad teisiti. Üliõpilaste vastastikuse abistamise kassa liikmetest on kassale praegu kokku 3027 rubla suuruse summa ulatuses võlgu 94 üliõpilast! Liikmemakse ei tasu korralikult 304 liikmest 110.

Selline ebameeldivus on kindlasti tingitud ka aktiivi vähesusest. Abistamiskassa juhatus koosneb 7 liikmest (iga teaduskonna kohta üks). Seda on ilmselt vähe. Enne valimist tuleks kandidaate hoolikalt kaaluda, sest pole sugugi ilus, kui juhatuse liige ise ei tasu liikmemakse ega tagasta tähtajaks oma võlga. (Nii juhtus Ilme Polliga vene filoloogias osakonnas.)

jääda, korduvatele meeldetuletustele vaatamata ei parandanud volinikud oma tegevust. Paremini täitsid oma ülesandeid E. Hansumäe, O. Kukuškina, M. Nugis.

Selgitustöö teaduskondades on veel nõrk. Kassa liikmeid on vähe.

Võlgnike korralekutsumiseks on tarvilik koostöö dekanatidega: kassa esitab sinna vastavad nimekirjad ja iga võlgnik peab dekanaadis alla kirjutama võla tasumise lubadusele. Füüsika-Matemaatikateaduskonnas seda juba praktiseeritakse.

M. RAIDMA

Tähelepanu!

Agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) suures auditooriumis demonstreeritakse teisipäeviti kl. 19.45 järgmisi filme:

5. okt. — «A. Dovženko»;

12. okt. — «Seal, kus elas He-

mingway», «Kohtumised Aafrikas»;

19. okt. — «Tuleb süüdistada»; 26. okt. — «Nõukogude mereväelaste pidupäev», «Moskva kunstnike näitus», «Kasahhi teatri pioneerid».

ASTUD KLASSI

Veni, vidi, vici! võis ju enesekindlalt mõelda, kui esimest tundi ette valmistasid. Tegelikult oli «veidi» teistmoodi.

Seisid täiskasvanute esindajatest ihuüksinda klassis ja ootasid kaks minutit vaikuse saabumist, et öelda: istuge! Nad istusid ja uuesti läks sagimiseks ja sosistamiseks lahti. Onnetuseks oli esimene tund grammatikast. Kui ise pole seda õiget koolmeisteri olemist sisse saanud ja endist viisi õpilase moodi reeglite tuupimist ka ise vihkad, siis ei jõua rahu tunni lõpulgi nende kuuenda klassi põngerjate juurde. Kõige hullem, et nad ei oska keelt ja paistab, et ei tahagi midagi osata. «Nagu sa ise tahtsid,» mõtled lohutuseks.

Vahetunnil jääb parajasti järjekordset vaikuse ootamist noorel «õpetajal» täpselt niipalju aega, et veendumusele jõuda: TPI õppejõududel oli ühes «Edasis» õigus. Õpetajaks peab ikka vastav isik olema. Aga sina oled paljas filoloog.

Järgmine tund on kirjandus samas klassis. Astu aga jälle klassi. Astudki, mis muud üle jääb. See on nagu eksamil

minek, ainult selle vahega, et minemata jätta ei saa sellepärast, et oled korraga nii eksamineeritav kui eksamineerija.

Juba veidi tuttavamad «põrgulised» lärmavad tunni algul nii, et küll saab. Äkki üllatavad nad sind teisest vinklist: on vaikus ise, kui jutustad neile lauluisa Kreutzwaldist. Pärast jutustavad üksteise võidu (vahel isegi kätt tõstes ja püsti tõustes!), mida nad «Kalevipoja» autorist teavad.

Järgneval vaheajal oled täielikus segaduses: kas saab siis sinust midagi õpetajasarnast või ei? Küsiks neilt — oma esimestelt isiklikelt õpilastelt. Aga ei tohi! Pole pe-da-goo-gi-li-ne.

Mis sust päriselt saab, sellele ei anna täielikku vastust ka kogu praktika aeg mitte.

E. LAIDO

TEADAANNE

Teisipäeval, 5. oktoobril algusega kell 18 toimub peahoone 3. auditooriumis üldkeeleteaduse ringi koosolek. Päevakord.

I. Ajakirja «Keel ja Kirjandus» 1964.—1965. a. keeleteaduslik osa:

- 1) eesti keele käsitus (M. Külm-oja, A. Sõmmer);
- 2) isiku- ja kohanimed (V. Krei-nin);
- 3) fenno-ugristika ja üldkeeleteadus (A. Hiir, J. Vilosius);
- 4) keeleline ja tehniline kujundus (A. Kährik, K. Mäetamm).

II. Kas sõna tudeng on kirja-keelne? (M. Meho.)

III. Jooksvaid küsimusi. Oodatakse kõigi keelehuviiliste osavõttu. Päevakorra teine punkt on ühtlasi lõpparutluseks meie ajalehe rubriigis «Keel ja keeleteadus» toimunud vaidlustele.

Uut teatmekirjandust

Petit Larousse 1965. Paris. 814 lk., ill.

Suomen kirjallisuus 1958—1960. II. Maunamäki — Ö. Helsinki s. a. 393—812 lk.

Det kongelige Danske Videnskabernes Selskabs publikationer 1917—1956. København 1957. 98 lk.

Det kongelige Danske Videnskabernes Selskabs publikationer 1957—1962. København 1962. 17 lk.

Sulo Haltsonen. Finnische linguistische und volkskundliche Bibliographie für die Jahre 1962—1964. 68 lk.

Ankeetidest ja nende ümber

«Vanemuine» avas oma hooaja traditsioonilise teatrikülastajate konverentsiga, mis kujunes õieti küll rohkem õiglaseks nõrdimuse-avalduseks uue teatrihoone ehitamise üle, kui aruteluks teatri repertuaaripoliitikast või publiku-teatri suhetest. Tõsi, viimasest siiski natuke räägiti: kunstiteadlane Mai Ojamaa oli «Vanemuise» 1964. aasta ankeetide põhjal kokkuvõtteid teinud. Ja nendest kokkuvõtetest said järjekordset kinnitust mõnedki vahel kiuslikeks peetud arvamusd, nagu käiks suur osa publikust teatris ainult operetti vaatamas. Milline ta siis on — «Vanemuise» teatri publiku maitse — see raskesti määratletav ja stiihiliselt kujunev komponent, mida teatril repertuaari valimisel suuresti arvestada tuleb? Ankeete, mille põhjal kokkuvõtte tehti, oli külastajate arvuga võrreldes küll vähe (ainult 137, neist mehi 22), ent esindatud olid väga mitmed elualad ja sellepärast peaks ka tulemustel tõepõhi all olema. Toogem mõned näited.

Külastatavaimaks sõnalavastuseks analüüsitud hooajal kujunes «Parvepoisid» (102), järgnesid «Olen 30-aastane» (97), olgu märgitud, et see etendus meeldis eriti naistele, ja «Hüpe üle oma varju» (90). Ankeedis oli ka küsimus etenduste kohta, mis üldse ei meeldinud. Kõige rohkem kordi olid läbi tõmmatud L. Kompuse «Eerika päev» ja R. Parve «Seitsmemagaja-päeval».

Taas tuli tunnistada G. Verdi üha jätkuvat võidukäiku ooperilaval: «Traviata» kaalus teised nii külastatavuse kui meeldivuse poolest üles. Aga hinnatud on ka Mascagni ja Prokofjev («Talupoja au» ja «Kihlus kloostri»). Üldse näib Tartu publik «Vanemuise» ooperile tänulik olevat ja teinekord paljud andeks andvat, sest jah, —

kaks ainukest neid ooperiteatrid ju Eestimaal ongi, ja et üks meie linnas on, see on suur õnn. Ka käesolev hooaeg töötab mõndagi: uus tenor, uus bariton, täiendust koori ja orkestrisse, sügisel Otto Nicolai «Wind-sori lõbusad naised» ja kevade-pole — kauaoodatud «Katerina Izmailova».

Operettidest pidasid ankeeditäitjad parimaks laulumängu rätsep Ohust, ballettidest meeldisid väga kaua repertuaaris püsinud «Peer Gynt» ja «Kratt». E. Tubina balleti uues redakt-sioonis, mis käesoleval hooajal rambivalgust näeb, tantsib nimi-osa Ülo Vilimaa. Tantsija on oma Leningradis täiustunud kunsti juba «Estonia» «Romeos ja Julias» Mercutiona näidanud. Nüüd paneb siis ka kodulinna publik talle suuri lootusi.

Veel üht märkis M. Ojamaa ankeeditäitjate kohta: kõige kangemateks kritiseerijateks olevat osutunud üliõpilased. Ühelt poolt on tõsi — üliõpilased moodustavad «Vanemuise» publikust küllalt suure osa, korraldavad ühis-külastusi, sõnaga, hindavad teatrit. Aga kui arvude tagant natuke edasi vaadata, kui analüüsida, kes ja mida kõige meelsa-mini vaatamas käivad, siis... aga sellest lubas peanäitejuht Kaarel Ird ise silma silma vastu kõnelda, kui teatri- ja ülikooli-rahva kavatsetav kohtumine teoks saab. Olgu siinkohal mär-gitud siiski üks võib-olla mitte päris tüüpiline, aga olemasolev fakt: mõned aastad tagasi oli üli-õpilaste poolt kõige külastatava-maks etenduseks «Vanemuises» Fred Raymondil küll meloodia-rikas, ent kaunistest kergekaalu-line operett «Mask sinises». See on ainult üks fakt ja selle põhjal pole loomulikult õige hakata ot-seseid järeldusi tegema. Küll aga viib see mõttele, et igaüks peaks olema suuteline oma mait-ses korrekture tegema ja muu-de asjade kõrval ka lavateosteid ning nende lavastusi ajas ja arengus näha suutma. Muidugi tuleb ka siin mõõtu pidada. Kui inimesele meeldib Straussi «Ilus-sal sinisel Doonaul» heas klassi-kalises ettekandes, siis ei saa seda ometi halvaks maitseks pi-dada. Aga kui talle miski muu ei meeldi, — jah, siis küll. Sest aeg nõuab oma osa ja aeg

SEAL SAAREMAAL!!!

Esimene suurem objekt kuns-tikabineti neljapäevase Saare-maa-sõidul oli Puhtulauu mets. Tammede sinised lehed. Pähk-lid praksuvad jalge all. Pu-netavad barbarissipõõsad. Sm. Jaan Eilart räägib, et Puhtulauu mets sarnaneb laialehelisele Kau-kaasia metsale. Nüüd saame aru, mispärast on selline poolvõõras ja poolromantiline tunne.

Umbes sedasama tunneme Vi-i-dumäel, Saaremaa ja kogu Eesti liigirikkaimal taimealal. Mägi on 50 m merepinnast.

Pöide kirik, ehitatud pärast Saaremaa vallutamist 1227. aas-tal. Pöide vanem Vesse olnud rahva jutu järgi Jüriöö ülestõusu juht. Pöidest on pärit Ellamid ja Vassili Mölder.

Ronime torni. «Siin aknaid ei olegi!» pettume viimasel torni-korrusel. Kas me tõesti ainult selleks ronisime, et aknast alla vaadata ja tunda oma kõrgust allolijate suhtes?

Mihkel Rand, Neeme küla sepp, istutas paekänkrale aia. Aias rin-gi käies ei vaadanud ta eelkõige puid, vaid maad.

«Kaks jalga, kolm ja pool jal-ga...» Puujuurte jaoks tuli paes-se raiuda nii sügavad augud. Dendraariumi hooldajaks on praegu Andres Klaar, «Väikese

muhu» autor. Ta luges oma bal-laadi sepp Mihklit ja tema las-test — puudest.

Kaali järve saamisluu uurisid mitme maa teadlased. Läbi mit-mete hüpoteeside avastati meteo-riitide teke alles käesoleva sa-jandi 30. aastail. Järvest räägivad ka legendid. Järv olevat Suure Tõllu visatud vankriratta jälg. Ja veel. See olevat Päikese-jumala poja haud.

340 milj. aasta eest tekkis Kaarmasse dolomiit. Dolomiidist on vana Kuressaare kõnniteed ja Lenini mägede metroojaam. Do-lomiidist tehakse mälestusmärke ja monumente. Seda on kasuta-tud ka «Kaarmaa Kivitööstuse» kunstipärasel kujundamisel.

150 a. tagasi oli Sõrve saar. Sõrve kael on madal ja ligi kaks kilomeetrit lai. Legend räägib, et see on Vanapagana töö. Vanapa-gan tahtnud Sõrvet Saaremaast lahti sõtkuda ja Suurt Tõllu Sõr-ve saarega merre tõugata.

Teeveerne Mihkli talu-muu-seum. Tema praegune peremees Jaagup Reht näitab rehetuba, vankrikuri, õllekappasid, või-

vitsikuid, puulusikaid ja muud vanaaegset talukraami. Teeme hulga visandeid ja aitame pere-mehe puud virna laduda.

Võhma. Kõige kiviaedaderoh-kem küla. Meie bussile tuleb vas-tu sinine «Zaporožets», kuid aiad kahel pool ei lase mööduda. Tu-leb taganeda lähima taluteeni ja sinna sisse keerata.

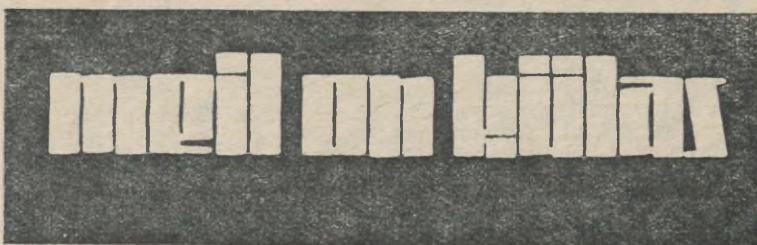
Mustjala. Praguline dolomiidi-astang. Roheline, lilla, must jär-sakualune. Tume avameri hele-valgete lainetükkidega. Kunsti-kabineti juhatajal on reisi hel-geim moment — kodusaare Hiu-maa udusinisel ribal tunneb ta ära Kõpu majaka ja Andruse mäe.

Leisi tuulikud. Neli saaremaa ja üks hollandi tuulik. Neid pil-distavad kõik fotograafid, neid joonistavad kõik kunstnikud. Me ei taha neist halvemad olla. Me ei suuda olla ka paremad — ei suuda öelda enda jaoks midagi uut.

Karja kirik. Jaani kihelkonna loopealsed. Kadakaväljad ja ki-vid. Praamitee Kuivastust Virtsu ja jälle kihutame Tartu poole, nüüd juba mööda mandrit. On 23. septembri õhtupoolik.

M. KALAMÄE

TÄHELEPANU!

Eelmises numbris kuulutasime välja selle rubriigi, kus hakka-vad toimuma kohtumised huvitavate inimestega. Esimeseks interv-jueritavaks on

TRÜ NLKP ajaloo kateedri dotsent JOHANNES KALITS.

Küsimused palume lasta meie ajalehe postkasti teisipäe-vani, 5. oktoobrini. Loodame, et küsimused esitatakse tõesti huvitavad. Ei maksa joonduda mingsugustest «normidest», mis on niisugustel puhkudel vahel kombeks. Sisukas küsimus toob kaasa ka sisuka vastuse!

Kaks kuud Kirgiisias

Paar kuud pole mingi aeg sel-leks, et tundma õppida ligi kahe-saja tuhande ruutkilomeetrise territooriumiga riiki, kuid kaks kuud on täiesti piisavad, et tut-vuda ühe maa mõnede nurkadega ja selle asukatega. Mõnel juhul piisab isegi sekunditest, et aas-tateks müllu jäädvustada mul-jeid külastatud paikadest. Seda eriti siis, kui tegemist on millegi äärmuslikuga. Tänavu suvel Kir-giisia külastamisel saadud mulje-test on paljud just sellest mastist. Nagu näiteks kirgiiside meri — Issök-Kul. Kirgiisi ja hiina kee-les «Soe järve» (ei külm kinni ka talvel), kuid mitmes suhtes nagu meri, võta või jätta. Vesi on um-bes niisama soolane kui Pärnu

lahes, sügavus aga 702 meetrit. Sisse voolab üle poolesaja küllalt-ki veerikka jõe, välja aga ei ühtki. Pikkuselt ja laiuselt ületab see järve meie Peipsit ainult natu-ke (Peipsi mõõdmed 143 ja 48 km, Issök-Kulil 177 ja 57 km), vett aga mahutab ta endas kaks korda rohkem kui Araali meri. Keset Peipsit kaovad ka selge ilmaga kaldad silmist ära, Issök-Kulil on isegi kõige laiemast kohast üle järve kallas näha. Oieti mitte kallas, vaid kaldast veelgi kauge-mal asuvad mäed, mis siin tihti ulatuvad viie kilomeetri lähedus-se üle merepinna. Järve enda kõrgus merepinnast aga on 1609 meetrit. Issök-Kuli rannast pare-mat suplus- ja suvituskohata ei

oskaks küll soovida. Kristall-selge vesi, peene valge liivaga supelrand ja villideni kõrvetatav püike ning eriti vastu õhtut tek-kivad kuni paarimeetrised lai-ned — pärast pikemat matka mägedes suplus nagu pühib kontidest väsimuse.

Omapärased on Kirgiisia mägi-karjamaad. Nad asetsevad ligi kolme tuhande meetri kõrgusel, mäeahelike vahel, ja seal võib oma nahal tundma õppida, kui isevärki võivad olla igapäevased loodusnähtused. Päevad läbi puhub tuul, mis oma tolmuga ulumisega väsitab õhtuks nii vaimselt kui ka füüsiliselt. Õhtul on hea heita särava tähistaeva all tuulevaikus puhkama, öösel

aga ärgata kähast, nagu taotaks kaigastega vastu telki ja see val-mistub iga hetk koos sinuga len-du tõusma. Hommikul ärgata aga jälle tuulevaikus, kuid maad katab ligi poolemeetriine lume-vaip. Paari päeva vältel koristab sadanud lume seesama tuul koos püksepaistega nii, et oru põh-jas voolav pisike «jalgisijõgi» muutub mõne meetri sügavuseks ja laiaks valkjashalliks kobrutavaks vahumassiks. Häda siis neile, kes kogemata või meelega sel-lesse stiihiasse satuvad.

Omapärased olevused on ka rändavad karjused — «чабаны» Sõidad mööda lagedast mägistep-pi või piki jõekallast, kus ainsa-teks elusolenditeks näivad olevat uudishimulikud ja kohmakad paksukesed närilised — ümise-jad. Siis aga leiad kusagil tuul-test varjatud orusuudmes haru-jõekese või allika naabruses jur-ta. Pereisa, tema iga võib ulatuda isna soliidsetesse aastatesse, pea-tab käetõstmisega masina. Esi-mese mõttena vilgub peas, nüüd on keegi haige ja palutakse abi või on perel sool või tee otsas. Kohe esitataksegi isna imelik soov, õigemini küll kutse. Ronigu kõik masinalt maha ja tulgu teed jooma. Esialg, kui koha-likud kombed on veel võõrad, imestad taoliste inimeste ja kutse üle, kui aga oled juba «sisse ela-nud», ei ootagi enam kutset, vaid sead ise sammud jurta poole. Kui mitte muud, siis tuline tee on igal juhul küllalistele varuks. Teed võid siin saada isna paljudes väl-jaannetes ja kombinatsioonides: kas musta või rohelist, piimaga või ilma, suhkruga või soolaga, heal juhul isegi kaimakiga. Viimati nimetatud produkt näis esialgu isna kahtlasena, kuid kui esi-mene noaotsatäis oli keelel, oli pilt selge. Piim, millele on seis-misega koor peale kerkinud, pis-tetakse nõuga ahju ja kuumuta-takse korralikult läbi. Siis jahu-tatakse maha ja pealt riisutakse ära läbipraetud koor. See ongi kaimakk, mida toiduks pruugi-

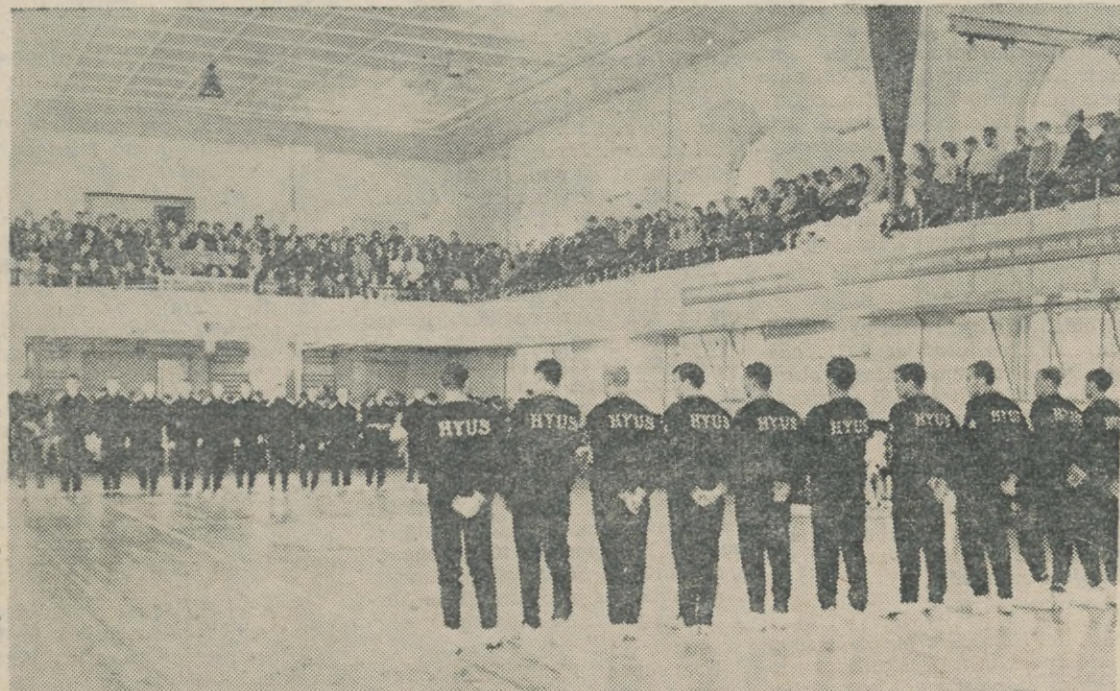
takse kas leiva peale määratuna, tee sees või niisama lihtsalt leiva kõrvale lusikaga suhu pistes. Tee juurde pakutakse kas õhu-keste ümarat leiba, väikesi lamba-rasvas praetud «seakõrvu» (nii neid seal küll nimetada ei tohi, sest siga on sealse rahva silmis kõige roojasem loom maailmas) või väikesi kohupiimast ja jahust valmistatud ning päikese käes kuivatatud juustukesti — kurti. Kui tee on joodud, pakutakse kumõssi, mida suvel kuumal ilmaga jooks ka Eestimaal meel-samini kui mingit limonaadi. Kurguni täis joodetud, nõuab hea komme, et tänad pererahvast ja lõpetamise märgiks katab oma piaalil momendiks kämbлага. Siis ei hakka sulle enam keegi midagi peale sundima. Teejoomise ajal algab ka tavaline keskustelu. Traditsioonilisteks küsimusteks on: «Kes? Kust? Kuhu? Milleks?» Hakkad rääkima, et oled loodus-teadlane, uurid taimi ja juba noogutatakse ning vastatakse: «Понятно, геолог». Jääd üle ka sinul kiiresti sellega nõustuda, sest üks bio-geo puha. Tükk maad raskem on selgeks teha, mis koht on see Eestimaa, kuid ka sellega saad kähku hakkama, kui ütled, et oled veel tagantpoolt Leningradi. «Vaata, see on alles kaugel» on ka sellele vastus. Siis hakatakse ääri-veeri mööda rää-kima, et ega teil ikka väga polegi tarvis edasi rutata, peatuge ka meie juures ja töötage siin kan-dis. Siin puha kõik uurimata ja vaata, mida siit veel kõike leida ei või. Öömaja jätkub ka ja õhtuks tapame oina ning tuleb bižbarmakk, see tähendab, tuleb lambaprae ja lapšaa söömine viie sõrmega. Kui teed siiski selgeks, et õhtuks pead veel sinna ja sinna jõudma, avaldatakse siirast ka-hetsust ja saadetakse sind kui vana tuttavat teele, meelde tule-tades, et tagasiteel astud kind-lasti sisse. Kui tagasi sõidad sama teed, astudki, sest inimene on siiski ühiskondlik olend.

E. KUKK

HYVUS JA TRÜ

Jouko Soveti, Kauko Jämsen, Pentti Oksava, Kati Hyytiäinen ja Pekka Harju soomlaste poolt. Heino Lill, Arvo Lill, Jaan Lentsius, Ilo Sepp ja Enn Sein meilt — sellised olid kaks viisikut, kes pidid nüüd selgitama: kumb jääb korvpallis peale, kas Helsingi Ülikool või Tartu ülikool. Ülikooli korvpalliesindus on varem kohtunud põhjanaabrite pealinna üliõpilaste esindusega viis korda. Neli kohtumist võitsid meie mehed. Mullu mängiti Helsingis viiki. Reedesele kohtumisele tuli meie meeskond veidi kahtlevalt: kas seekord tuleb võit Tartule? Kahtlus kahtluseks, aga asja pidi otsustama mäng.

Üleliidulise kategooria kohtuniku Avo Alla ja vabariikliku kategooria kohtuniku Juhan Milleri avavilest lahtihüpatud palli said meie mehed endi kätte, kuid kohe olid soome mehed omal kohal: kiilusid vahele ja said palli. Järgnes kiire rünnak meie korvi alla. Enn Sein jõudis aga sõõdu vahelt ära võtta ning Heino Lill oli see, kes 40 sekundit pärast mängu algust sai esimese korvi. Soomlased tõid palli mängu ja ründasid kohe. Enn Sein tegi katmisel vea ja Kati Hyytiäinenil oli hea võimalus viigistada kahe vabaviskega, aga pall vuhises mõlemal korral korvirõngast mööda. Jälle sai palli Heino Lill ning punktitaabool seati seisuks 4:0 TRÜ kasuks. Meie mehed paistsid kohe mängu algusest peale silma hea visketabavusega ja koosmänguga. Kui kellaosuti oli teinud kuus ja pool ringi,

võttis Soome võistkonna treener Reino Bjorne aja. Paber ja pliats käes, seletas ta oma hoolealustele edasist tegevusplaani.

Meeskonna koosseisus oli kolm Soome koondise liiget ja kaks mängijat juuhioride koondisest. Kõige kuulsam neist oli muidugi Jyrki Immonen, kes võistles 1963. a. EM-võistlustel.

Jälle käisid rünnakud vastastikku. Hoogu sattus Jaan Lentsius, kelle tabavad visked küljpositsioonilt tõid meile kõvasti punkte juurde.

10. mänguminutil oli mängu-seis 16:17. Mängu esimene pool möödus täielikult meie korvpallimeeskonna ülekaalu tähe all. Poolaja lõpuks teadustati seis 40:22.

Teisel poolajal püüdsid soomlased iga hinna eest vahet tasa teha. Vaheldumisi käisid soomlaste väljakul kõik mehed, kuna aga meie algviisik töötas väljakul kogu aeg väsimatuna. Heino Lill, Jaan Lentsius ja Enn Sein olid vastase katmisel jõudnud koguda esimese poolaja lõpuks juba kolm isiklikku viga, mistõttu nende tegutsemine katmisel oli veidi tagasi hoitud.

Soomlased võtsid appi presingu, aga ka see ei aidanud: vahe püsis endiselt. Teise poolaja seitsmendal mänguminutil oli vahe 23 punkti. Edasi küll see vähenes, aga meie mehed suutsid vääriliselt põhjanaabrite rünnakutele vastu seista. Viis viga sai meie omadest esimesena täis Enn Seinal. Teda tuli väljakule asendada pikakasvuline Urmo Kõöbi.

Kogu mängu kestel paistis heade pealevisetega peaaegu igalt positsioonilt silma kergejõustikuradadel tuntud Ilo Sepp. Tema oli mees, kes külmavereliselt saatis läbi korvirõnga ka peaaegu kõik vabavisked.

Mängu kõige virtuooslikum moment oli muidugi neli minutit enne mängu lõppu. Eikellegi antud sööt pidi minema üle otsejoone. Heino Lill sööstis aga siiski pallile järele ja kui ta oli palli õhus kinni püüdnud, andis tagantkätt, veel enne maandumist väljapoole piire, Ilo Sepale, kes kohe sai aru, mida tal teha tuleb, ning jälle aplodeeriti EPA Spordihoones meie meestele.

Kuni lõpuvileni püsis kogu aeg kahekümnepunktine vahe. Teise poolaja lõpuks oli punktide suhe 79:59. Võitjatele mürises vägev aplaus pealtvaatajatel ja kohtunikelt saadi Soome Vabariigi presidendi Urho Kaleva Kekkoneni poolt väljapandud karikas.

Mängu kõige suurem «korvikütt» oli meie mees Ilo Sepp 26 punktiga, Jaan Lentsius sai 21 punkti, Heino Lill 20. Külalistest oli kõige produktiivsem J. Immonen 14 punktiga. Üldse peab ütleva soomlaste mängu kohta, et mängiti rohkem üksikult kui kollektiivselt. Mäng oli üles ehitatud rohkem pealevisetele. Kui saadi pall kätte, siis visati keskväljakult peale, püüdmata vastase kaitsest läbi murda. Paraku läksid pealevisked aga mööda. See maksis kallilt kätte.

Kahe ülikooli vahelise viienda kergejõustikukohtumise avaalaks oli 110 m tõkkejooks. Võitja Kalju Jurkatamm tõi meile viis väärtuslikku punkti ja Tartu asus kohe juhtima.

Tulemused: 1. K. Jurkatamm 14,8
2. P. Hyttinen 15,2
3. P. Pulkkinen 16,3
4. E. Annus 16,8

Naiste kaugushüppes mõõdeti B. Blombergi viiendal katsel hüpatud hüppe pikkuseks 5,88 cm, mis jäi ka võistluste parimaks. 2. H. Mägi 5,84, 3. E. Rampe 5,71, 4. P. Heikkilä.

Naiste odaviskes sai võistluste pikima odakaare L. Lõugas tagajärjega 42,50. 2. E. Talts 42,11, 3. M. Parkkinen 37,13, 4. A. M. Nieminen 36,60.

Meeste kuulitõukes asus pärast teist tõukevooru juhtima 16.04-ga Aleksander Tammert. See tulemus on uueks vabariigi noorte-rekordiks. Tuletame lugejatele meelde, et nädal varem tegi Tammert paranduse rekorditabelisse 15.74-ga. Kergejõustikumatsil parandas ta niisiis rekordit veel 30 cm võrra. Lõppkokkuvõttes võitis Kaupo Metsur tagajärjega 16,18. Teiseks jäi siis A. Tammert (16,04), kolmandaks L. Bojers (13,30), neljandaks P. Hyttinen (12,84).

1500 meetri jooksus asus P. Hyvönen viimasel ringil liidripositsioonile ja hoidis seda ka lõpuni. Tema tulemus 3,59,0 oli 0,2 sekundit halvem senisest matškohtumiste rekordist. Meie Ilmar Rootsi finišerus teisena.

Meeste 100 m läbis kõige kiiremini K. Jurkatamm ajaga 11,0. Teisena lõpetas K. Kikamägi (11,2). 3. E. Backman 11,3, 4. L. Tarasti 11,4. Meeste kaugushüppes mõõdeti Paavo Kivisele viienda katse järel 7,73. See ongi vabariigi uueks tipptulemuseks, mis aga paraku kinnitamisele ei lähe, kuna tuule kiirus oli hüppe sooritamise ajal 2,1 m/s. See on 0,1 m/s rohkem, kui lubatud. Paavo Kivisel ei vea viimasel ajal. Ka nädal varem sündis ja suri vabariigi rekord (7,70). Siis olid aga radaga kohtunikud, kes ajasid hüppejäljed enne peakohtuniku kohalejõudmist kinni. Möödunud laupäeval aga vedas ilmataat veidi alt.

Esimese võistluspäeva kõige keskmaks alaks oli muidugi meeste odavise. Meie Mart Paama jäi esimesel sõjajärgsel kohtumisel 1957. a. vastvalminud TRÜ staadionil teiseks. Ülejäänud kohtumistel on aga Paama seisnud alati autasustamispjedaali kõrgeimal astmel. Mullu oli tema tulemus Helsingis 75,06. Tänavu on meie vabariigi odaviskaja nr. 1 heas vormis. Kuutel võistlustel on ta ületanud 80 meetri piiri. Kolmas viskevoor: Paama tulemus 84,05 cm. Rahvas aplodeeris uuele vabariigi tipptule-

tuli isikliku rekordiga 1,57,2 kolmandaks.

Meeste teivashüppes ajas E. Annus maha kõrguse 4,50 ning tema võidutulemuseks märgiti 4,40.

80 m tõkkejooksu võitis H. Mägi ajaga 11,6. Teine oli Riina Ardel 11,9. Kolmas P. Heikkilä 12,1. Meeste kõrgushüppes sai Toomas Savi tulemuseks 1,85, mis kindlustas talle ka võidu. Teiseks jäi J. Pärnat 1,70.

Meeste kettaheites kordas oma mullust võitu Kaupo Metsur (53,13). Ilo Sepp kaotas talle 77 cm ja soomlased 15 m-ga.

Meeste 200 m jooksus ei startinud mullune võitja K. Jurkatamm. Seetõttu oli tõenäoliseks võitjaks Reijo Salonen. Ta on ka üks matškohtumise veteranidest, nagu Mart Paama, Reijo Toivonen, Vilve Maremäe, Are Lepisto, Kaupo Metsur ja mitmed teised.

Kuigi R. Salonen jäi tänavusel Soome meistrivõistlustel neljandaks, oli tema hooaja parim tulemus 21,7 sek. Pühapäeval võitis ta 22,1-ga. Teine oli K. Kikamägi (22,5), kolmas H. Jaroma (22,6) ja neljas E. Akkel (22,8).

5000 m jooksus tegid meie mehed A. Nurmekivi (15,10,0) ja

musele odaviskes ja mehele, kes sai nii pika odakaare.

Naiste kuulitõukes tuli kaksikvõit meile: 1. L. Lõugas (12,05), 2. M. Schura (11,91), 3. P. Heikkilä (11,54).

Meeste 400 m jooksus sai K. Kikamägi ajaks 49,2, mis on uus kohtumiste tipptulemus. Teisena lõpetas tubliult jooksnud Boris Nugis (49,7). See on ühtlasi võitleja isiklikuks rekordiks.

Ka Milde Matikainen tuli toime tubli saavutusega. 400 m jooksus märgiti talle protokollis 57,2, mis on jälle uus kohtumiste tipptulemus. Teisena ületas finišijoone A. Laidna (6,06). Kolmas oli T. Huotari (61,2).

Naiste kõrgushüppe võitis R. Bister (1,55). Esimese võistluspäeva viimaseks alaks oli meeste 4x100 m teatejooks. Meie mehed (P. Kivine, E. Akkel, K. Kikamägi, K. Jurkatamm) said võidu 42,0-ga. Soomlaste aeg oli sekund halvem. Esimese võistluspäeva punktid olid 94,5:55,5 TRÜ kasuks.

Teise võistluspäeva avaalaks oli 400 m tõkkejooks. Võitis Sepo Pitkänen 55,1-ga. K. Jurkatamm, kellele eelmisel võistluspäeval ulatati kolm esikohadiplomit, jäi teiseks ajaga 55,6. Kolmas oli Peeter Laane (56,1).

Meeste 800 m läks kaksikvõit soomlastele:

1. Pentti Hyvönen 1,56,2.
2. Tapani Ala-Reinikka 1,57,1.
Kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilane Tõnis Matsin

M. Kalder (15,10,8) külalistele enam kui ringi sisse.

Vasaraheites sai L. Bojers ainukesena tulemuse üle 50 meetri (51,30). Teiseks jäänud Kaupo Metsuri tulemus oli 48,88. Kolmik hüppe esimesed hüpped ei andnud ühelegi võistlejale tulemust: kõik neli astusid üle paku. Arvatav võitja R. Järvinen aga astus kõik katsed üle ja langes konkurentsiist välja. Esikoha sai külalisvõistleja E. Rinne 14,27-ga. Meie R. Raie kaotas talle ainult kahe sentimeetriga (14,25).

Võistluste eelviimane ala naiste 4x100 m teatejooks. Võitsid meie naised 48,6-ga. Soomlannadele näitasid stopperid 50,7.

Tubliult esines Soome nelik Jaroma, Salonen, Ala-Reinikka, Pitkänen, kes võitsid 4x400 m jooksus meie mehi tulemusega 3,24,8. TRÜ meeskonna aeg oli 3,37,0.

Võistlused on lõppenud. Punktitaabool on rekordilise vahega tulemus 173,5:119,5. Nii suurt võitu pole meie ülikooli esindus põhjanaabrite pealinna ülikooli kergejõustiklaste üle veel saavutanud.

G. PAAL

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7341. MB 08633.

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 24. (634) Reedel, 8. oktoobril 1965 XVIII aastakäik

TRÜ-EPA üliõpilaspäevad

Lisaks eelnenud informatsioone üliõpilaspäevadest tahaksime anda täiendavalt veel mõned teated.

Koguneme kõik laupäeva õhtul vormimütsides kella 17.30—13 Toomele. Tõrvikud on teaduskondade kogunemiskohtades.

Pärast kolonni moodustamist hoolitsevad teaduskondade «majandusministrid» tõrvikute väljajagamise eest.

Kella 18 ajal alustavad meeskoor ja naiskoor vastastikku laulmist, mille järel suundume teaduskondade kaupa TRÜ peahoone juurde.

Iga teaduskond annab rongkäigu ette oma tubliima esindaja juhttõrvikuga. Nii moodustub juhtgrupp. Nende järel kanname üliõpilaspäevade embleemi, siis tuleb ülikooli õppejõudude grupp. Neile järgnevad teaduskonnad.

Esimese orkestri järel sammuvad Arstiteaduskond, Õigusteaduskond ja meeskoor. Teise orkestri järel Ajaloo-Keeleteaduskond, Füüsika-Matemaatikateaduskond, naiskoor ja Kehakultuuriteaduskond. Nende järel EPA ja Bioloogia-Geograafiateaduskond.

Süütamata tõrvikutega suundume ülikooli peahoone ette. Iga teaduskonna ees on nende esindaja juhttõrvikuga. Peahoone ees toimub TRÜ ja EPA rektorite lä-

kitus nõukogude ülikooli 25. aastapäevale pühendatud üritusele. Sõnavõttude ajaks kogunevad juhttõrvikutega inimesed rektori ette, kes sõnavõtu lõpul süütab tõrviku, milledega viiakse tuli teaduskondi mööda laiali.

Et rongkäik, mille lõppeesmärgiks on halvima õppejõu ja üliõpilase matmine, on rõõmusündmus, siis palume osakondadel ja kursustel dekoreerida oma rongkäigu osa vaba fantaasia ja KVN kogemuste põhjal.

Pärast «Gaudeamuse» laulmist siirdume rongkäiguga Raekoja — EPA peahoone — Pälsoni tänav — Vallikraavi tänav — Kingissepa tänav — Tähtvere park marsruudil Tähtvere lauluväljakule. Seal on esimese päeva lõppakord — matmisteremoonia. Selle juhtimise võtavad endale A. Kallis ja T. Alatalu. Ootame tseremooniale ka õppejõude! (Jooksva korrapidamise võtab endale iga teaduskonna büroo, peahoone ees Kehakultuuriteaduskond ja lauluväljakul spordimeditsiini üliõpilased).

Pärast matmist toimub teatejooks tõrvikutega.

10. okt. õhtul on ballid, kutseid sinna saab iga osakonna kultuurisekretarist. Ballid on samaaegselt klubis ja EPA aulad.

Üliõpilaspäevade organisatsioonikomitee

Ülikooli kõnemehed!

Üliõpilaspäevade matustetseremoonial saavad õiguse esineda meie parimad oratorid.

Tänavuse paremusjärjestuse selgitamiseks on täna kell 20 TRÜ klubis kõneviisitus.

Võistluste teemad on teaduskondade kultuurisekretarites. 20 teema hulgas on võimalik endale meeldiv välja valida (esine-

mise aeg on kolm minutit). Võitjale on välja pandud igavesti rändav auhind «Kuldmandiibel». Parimad võistlejaist saavad õiguse esineda laupäeva õhtul «hauakõnega».

Õhtu tantsumuusika eest hoolitseb Tallinna kitarristide ansambel.

MEIL olid külalised

Eelmisel nädalal olid meil külas Leningradi Pedagoogilise Instituudi komsomolikomitee liikmed. Nad tutvusid meie ülikooli kommunistlike noorte eluga. Nad viibisid ka ühel komsomolikoosolekul ning vestlesid aktivistidega. Leningradlased tundsid huvi meie ringide ja klubide töö vastu. Eriline huvi oli RSR vastu. Nende instituudis on umbes samasugune ring, kuid see töötab veidi teisiti: üliõpilased on põhiliselt küsimuste esitajad (meil on aga üliõpilaste seast kommentaatoridki). Külalised lubasid ka oma ringi töös aeda arvestada. Oleks huvitav, kui meie ja leningradlaste ring saavutaksid tulevikus lähema kontakti.

T. LEITO

TUTVUGE selle raamatuga!

Kindlasti leidub neid esimese kursuse üliõpilasi, kes lisaks oma erialale tahavad omandada ka veel üht ühiskondlikku elukutset. Suurepäraseid võimalusi selleks pakub Ühiskondlike Erialade Teaduskond. Ringe, klubisid ja kursusi on ÜET-s üle kahekümne. Võib õppida kinodemonstraatoriks ja matkainstruktoriks, spordiinstruktoriks, kunstnik-dekoraatoriks, peotantsuinstruktoriks ja näiteringijuhiks.

Et uutel üliõpilastel valiku tegemist hõlbustada, selleks on välja antud «ÜET teatmik», kust igäüks võib leida vajalikud andmed teaduskonna ja üksikute ringide kohta.

T. TALLO

Kinosõpradele!

Vastavalt kevadistele plaanidele pidi töö fakultatiivkursusel «Sissejuhatus kinokunsti» algama käesoleva aasta oktoobrikuus. Seoses aga kursuste lektori sm. I. Kosenkraniuse pikemaajalise komandeeringuga välismaale lükkub kursuste jätkumine eeloleva kevadsemestri algusele, s.o. 1966. a. veebruarikuule. Võimaluse korral demonstreeritakse kursustest osavõtjatele õppe-esmärgil kunstilisi filme. Filmide saabumisest teatame edaspidi täiendavalt.

TRÜ kinosõprade ring

Seekord uuriti individuaalse tootlustuse tingimusi ülikooli ühiselamutes. Käidi kohapeal olukorraga tutvumas. Küsitleti ka üliõpilasi.

Selgus, et enamik internaadielanikke ostab toiduaineid oma maja einelauast. Üldiselt ollakse einelaudade tööga kõigis ühiselamutes rahul. Nurinat tekitab aga juurdehindlus. Kas müüki ei saaks korraldada tavaliste kauplusehindadele. Veel soovitakse, et oleks müügil odavaid puuvilju, konservsuppe ning et Vana-Tiigis oleks einelaud pike-mat aega avatud.

Sooja supi ostmise võimalus meeldib paljudele väga. Kavatus on Tiigi tn. 78 einelaua eesruum sisustada selliselt, et üliõpilastel ei tarvitseks suppi tubadesse viia.

Pälsoni tn. 23 majja tuuakse leib tavaliselt liiga hilja, alles pärast lõunat. Selles ühiselamuses on ka kõige kitsamad toiduvalmistamise tingimused — 17 üliõpilase kohta tuleb üks keedu-

REID ühiselamutesse

koht (mujal on see suhe üks kümnega). Süüa tuleb ruumi puudusel isegi koridoris, kus asub ka osa toidukappe. See, ja samuti raskused kuuma vee saamisega teevad sanitaarse olukorra selles ühiselamuses ebarahuldavaks.

Toidukappe on enamikes ühiselamutes vähe. Paljud üliõpilased hoiavad juurvilja ja kartuleid kappides, see muidugi süvendab ruumipuudust veelgi.

Kord kõõkides peaks olema igal pool parem. Kontrollkäigul võis seekord rahule jääda Pälsoni tn. 14 ühiselamuga, mujal aga võis näha pesemata gaasipliite, prügikastide ümbruses vedelesid kartulikoored jne.

Ilmselt tuleb ühiselamute nõukogudel üliõpilastelt rohkem nõuda.

M. RAIDMA

Seinalehed igavlevad

Mina sain toimetusest ülesande kirjutada ülikooli seinalehtedest. Kõndisin nende koidike (muidugi, mis ma üles leidsin) eest mööda. Umbes poolte juures võis seisatada.

Üksikasjalikku analüüsi ei tule. Ma panen lihtsalt kirja oma mulje sellelt reidilt.

Alguses püüdsin küll iga seinalehe kohta midagi kirja panna, pärast viiendat loobusin — erinevus oleks esinenud põhiliselt seinalehtede pealkirjades.

Need on kõik nii piinlikult ühtemoodi! Ei, siiski, kui mõtlema hakata, võib vahet teha küll. Ja ometi on palju tuttavat! Mida? Korrektsust, standardust, seinalehelikkust, kuiva, sädemeta kohusetunde tulemust.

Ma ei leidnud ühtki päris maitsetut või aegunud välja-nägemisega kujundust. Ent on küllalt selliseid, mis ei kutsu ei vaatama ega lugema. Fotosid oli toredaid, kuigi vähe isikupäraseid.

Kas on paremad käsitsi või masinal kirjutatud artiklid, fotod või karikatuurid? On siis mõtet just selle üle vaielda?

Oma nagu, mis jääb meelde ja iseloomustab just oma osakonda, on ehk «Ökonomistil» ja «Ajaloosel». Nad on üles ehi-

tatud erinevatel printsiipidel. Aga mõlemast võib välja lugeda tegijate huvi ja pead nähtud vaeva ja higi kõrval. «Geograafi Häl» on toredasti mõeldud, aga vist muuseas valmis visatud. Lohakas ning hall on ta välja tulnud.

Ja teised? Arstid jõudsid just õigeaks ajaks koristada üleskutse minna lõbusas tujus 1. mai demonstratsioonile...

Võõrfiloloogide omad keelte-majas, «Keemik», «Jurist» jt. Võib-olla peab ka seinalehete tegemiseks nagu teatritegemiseks erilist sädet olema? Vaimukust, tarkust, nakatavust ja annet? Selleks, et kõik ei korduks aastast aastasse.

«Vektor» oli tühi ja «Spekter» paljas, vaiks geoloogide «Vasar». Osa seinalehtede aluseidki on ilmselt lootusetult kadunud (näiteks eesti ja vene filoloogid).

Kas on nii paljud kurvad märgid tõesti ainult hoolimatuse ja väheste kohusetunde tunnustajaks? Aastaid on räägitud, et seinalehevorm oleks nagu oma aja ära elanud. Kas see pole siiski sulatõsi? Võib-olla ongi ausamad need, kes on loobunud oma seinalehtede konserveerimisest? Ja veel. Kel-le me neid teeme? Oma osakonna rahvale või ka teistele? Mul oli veidi kõhe tunne olla eelpool nimetatud seinalehtede ainus lugeja. Ei mäleta, et oleksin kunagi ühegi lehe ees näinud korraga kolme-nelja inimest...

R. NEIMAR

KAS ON „KESKMIST“ ÜLIÕPILAST?

Ajalehe «Komsomolskaja Pravda» toimetuse avaldab mõnda aega artikleid rubriigi all «Suur õppenõukogu». Selles on juttu rahvahariduse probleemidest, õpetajate kvaliteetide parandamisest, õpilaste kasvatamisest. Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuse avaldab ühe neist artiklitest.

Kord oli mul juhus viibida ühes meie suuremas pedagoogilises õppeasutuses. Imelikult mulje jättis see mulle juba esimestest tutvumise minutitest: koridorides ja auditooriumides kriimulised seinad, kirjud kiiruga ülespandud teadetest, suitsukonid nurkades, paberitükid. Nagu pilkeks suur viltuvajunud loosung: «Õpetaja — see on eriline sõna...»

Koolis, kus selle instituudi lõpetajad praktiliselt olid, rääkisid ma ühe üliõpilasega. Tundsin huvi, mida head õnnestus tal praktika ajal koolis korda saata.

«Senini vist mitte midagi. Aega ei ole, aina tunnid. Pärastpoole võib-olla saab midagi. Hakkame lastega lehti lugema, korraldame poliitinformatsioone, noh, küllap veel midagi selles laadis.»

Pärast tunde nägin tema õpilasi. Portfellid kaenlas, jooksid nad laiali, kes kuhu. Selgus, et nad päästsid end põgenemisega Ljudmilla Fjodorovna poolt planeeritud vestlusest. Ma olin selle tütarlapse tundides olnud, need olid äravahetamiseni sarnased.

Tihti kurdetakse — ja õigustatult —, et pedagoogikainstituutides on palju juhuslikke inimesi. Kuid see tütarlaps ei sattunud siia juhuslikult. Ta tuli pedagoogilisse, sest ta oli «alati tahtnud õpetajaks saada.» Räägitakse, et tal olevat olnud pedagoogikase vastu nii huvi kui ka eeldusi. Kuidas aga seostada seda ja tema tunde tema vestlusi, käsitööd, milles pole jälgegi elavast mõtest?

Kahjuks pole see ainus juhtum. Mul on tulnud korduvalt näha, kuidas pedagoogivõimete varustatud inimene pedagoogika instituuti sätudes ei jäänud kuigi kauaks iseendaks: ta kas läks sellest õppeasutusest ära või muutus käsitööliseks. Tundub, et samal tasemel nagu me esitame küsimuse pedagoogika-

instituutide kaitsmisest juhuslike inimeste eest, tuleb rääkida teisest: kuidas kujuneb instituutide tulevase õpetaja loomingu individuaalsus.

Veel hiljuti arutati mitmesugustele pedagoogikaprobleemidele pühendatud konverentsidel ja koosolekutel ning pedagoogikainstituutide õpetatud nõukogudes nagu reeglina füüsikute, ajaloolaste, filoloogide, matemaatikute ettevalmistamist. Oli juttu isegi instituudi nime muutmisest.

Ja seda ei olekski nii keeruline teha, kui arvesse võtta, kuivõrd tühine osa tegelikult jääb õppeplaanides pedagoogilistele distsipliinidele.

Sellistes tingimustes — olgu see nüüd teadmiseks kõigile tahtlikult või tahtmatult pedagoogikateadust lahtjatele — kaotasid meie instituudid iga aastaga üha rohkem oma kõige paremaid pedagooge ja meetodikuid, aga koos nendega ka tulevase Ühiskondlike ja Makarenskide üliõpilaste hulgas, kes igaveseks eemaldusid pedagoogikust ja valisid teise tee.

Asi läks nii kaugele, et mõnedes teaduskondades ei tahtnud keegi üliõpilastest tegelda erikursustega kasvatus ja õpetamise meetodikast.

See kahjulik tendents tugevnes pikaajalise orientatsiooni tõttu nõrgale ja keskmisele üliõpilasele, eesmärgiga harjutada üliõpilastes käsitööliseks teadmisi ja oskusi, õpetamis- ja kasvatusvõtteid ja meetodeid.

Mõnel pool arvatakse siiani pedagoogilise praktika kõrgeimaks saavutuseks komplekti trafareetide tunni arendusi, mingeid vanamoodsaid jooniseid, skeeme, diagramme, mis on kaunistatud maitsetute vinjetikestega ja mida üliõpilased toovad kui aruannet oma «tööst» klassiga.

Üliõpilasi kohustatakse järgima täpset instruksiooni, kuidas pidada tundi, koosolekut või vaidlust, selle asemel et teha neile ettepanek õpitav teaduslik-pedagoogiliste seiskukohtade alusel välja töötada nende arvates parim tunni või klassi välise ürituse variant. Neile esitatakse aastast aastasse ühtesid ja samu pretensioone: vähe oli aktiiv-

set tööd klassiga, mõned õpilased tegelesid kõrvaliste asjadega, oleks tulnud sagedamini esitada küsimusi, jne. jne.

Ja harva kuuled, et oleks nägitud millestki muust: näiteks sellest, et nad tunnevad halvasti kaasaegse kooli õpetamise ja kasvatusmeetodeid, et nad ei tea mitmesuguses vanuses õpilastele mõju avaldamise isearasust. Need probleemid ju lausa tungivad õpetaja ellu. Ent instituutides jäetakse nad vahel visalt tähele panemata. Miks? Ikka samal põhjusel: orientatsioon lihtsustatud suhtumisele pedagoogi ettevalmistamisel.

Orientatsioon «keskmisele» üliõpilasele väljendus ka selles, et just pedagoogikainstituutides leidis kõige eredamat, täielikku ellu rakendamist alalise, igakülge kontrolli süsteem: seda loeti üliõpilasi «paremini õppima õhutamise peamiseks abinõuks».

See süsteem haaras kõik elu küljed: hindes eksamitel ja arvestustel, noomitused puudumiste ja teistimõtlemissüsteemide, nõue kopeerida tunnidamises meetodeid, skeemid vaidluste ja õpilaste koosolekute korraldamiseks (mitte mingeid «vabadusi!») Peaaegu iga tund kontrolliti loengut käimist, gruppide juurde kinnistati hooldajad — õppejõud, kes esinesid mingite kaasaegsete talutajate osas.

Tulemus andis end tunda.

Pretensioonid, millega pärast esimest praktikat paljud üliõpilased oma kasvatajate poole pöörduvad, võib sageli kokku võtta lihtsalt: «Mida meile instituudis anti ja mida ei antud.» Kuid ise võtta? Uruida täiendavalt, tegelda eneseharimisega? See tuleb pähe kahjuks vähesel.

Mida siis teha, et pedagoogikainstituudi lõpetajad ei oleks õpetajad käsitöölised, et instituut saaks tõeliselt pedagoogilise talentide sepikojaks?

Kõigepealt on muidugi hädavajalik suurendada pedagoogiliste distsipliinide tundide arvu. Ent sellest ükski ei piisa. Ette valmistada õpetajat — pedagoogilise protsessi uurijat, see tähendab püüda kasva-

tada igas üliõpilases harjumust töötamisele vaimsele tööle, vajadust eneseharimiseks ja enesekasvatuseks. Arvan, et kedagi ei hirmuta eemale üliõpilastele esitatavate nõudmiste mõistlik suurendamine, õppejõudude loobumine ühetalaliste, mitteloogilistele ülesannete läbitöötamisest, ülesannete, mis nõuavad ainult püsivust ja häid närve, kuid sisuliselt nõustavad mõistust ja võtavad inimeselt loomingu võimaluse.

Instituutides tuleb korraldada iga-aastased konkursid, sisse seada kuld- ja hõbemedalid parimatele üliõpilastööde eest õpetamise ja kasvatus kaasaegse teooria ja praktika aktuaalsetel teemadel. See mitte ainult aktiveerib ka tulevaste õpetajate mõtet, see toob ka instituutides loomingu mõtte ja vaimse põlemisega inimesi.

Pedagoogilise praktika tulemusi kokkuvõtvalt konverentsid meenutavad praegu rohkem enesereklaami kui teaduslikele foorumidele. Neid tuleks pidada mitte ainult meetodilike, vaid ka juhtivate teadlaste osavõtul, nagu seda tehakse Moskva V. I. Lenini nimelise Pedagoogikainstituudi mõnedes teaduskondades.

Kui tulevase õpetaja ettevalmistamisel kõige tähtsamaks kriteeriumiks lugeda õpetamist, teadmisi ja oskusi iseseisvalt, loominguviiselt seostada õppe- ja kasvatusvõtteid kaasaegses koolis, siis tuleb muidugi välja töötada ka uued täpsed praktika hindamise kriteeriumid, varustada üliõpilasi mitte meetodiliste skeemidega, vaid õpilastele teadusliku, uurijaliku lähenemise meetodiga.

Hea oleks korraldada vabariiklikke, võib-olla ka üliõpilasi iga-aastasi üliõpilaste teaduslik-pedagoogilisi konverentse. Kogemused sellistes konverentsides on teistel teadusladel kogutud NSV Liidu kõrgema hariduse süsteemi ja need tuleb ainult üle võtta. Tasub mõelda üliõpilaste ja teadlaste ühiste konverentside organiseerimisele arstiteaduse esindajatega, kes töötavad pedagoogikale lähedastel aladel.

Kääriku laager-seminarilt

Varahommik. Siis kui meie oma tööpäeva alustasime, seisis hallaudu veel järve kohal.

Reede pärastlõunal vurasid bussid peahoone eest lõuna poole. Käärikule...

Meid võttis vastu vaikus, mis on omane ainult Käärikule, osoonirikas õhk ja heasüdamlikult tühjad toad. Me sõitsime kokku, et end probleemidest tühjaks rääkida, ning lahkudes viia kaasa sületäied häid mõtteid ning tubli annus vaimust. Meile, komsomolikomitee liikmetele ja osakondade büroodele, tahtsid nõu ja jõuga abiks olla Mikk Titma, Priit Järve, Jaak Kaarma, Laur Karu ja Karl Adamson.

Reede õhtu. Improviseeriti suur tutvumisõhtu. «Käärikul peab olema kõik paugupealt,» ütles grupi «Paugupealt» aktiivsemaid liikmeid Ivar Vaasa. Nõnda läkski lahti. Grupid «Tip-top», «Paugupealt», ÜRO

koosolekutest. Tavaliselt on need nagu ühe vitsaga löödud: toimus nii mitu üritust, neist võttis osa nii ja nii palju üliõpilasi, algorganisatsiooni on vastu võetud nii mitu uut liiget jne.

Arvude vallas oli kõik korras, aga inimesel oli igav. Teda ei olnud statistika tagant peaaegu nähagi.

Mullu otsustas ülikooli komsomolikomitee peatähelepanu pöörata analüüsile. Ometi ei õnnestunud see terviklikult.

«Oleme liiga vanasuunaliselt harjunud mõtlema,» ütles üks osakonnasekretär.

Tõepoolest, harjumuse jõud on suur. Oleme harjunud olema passiivsed, oleme harjunud minnalaskmise meeoluga, sellega, et meil on igav. Aruande ja valimiskoosolekul küsime nõutult: «Kes on süüdi, et meil on igav?»

«Me oleme mehhaaniliselt palju järele korranud seda, mis ees on öeldud. Oleme keskkoolist kaasa võtnud suure hulga kõlavaid fraase...» ütles matematikaosakonna V kursuse üliõpilane Kaie Rootalu.

Tõepoolest, see paistab välja kasvõi sellest, kuidas keskkooli lõpetajad astuvad ülikooli. Ei osata põhjendada, miks tullakse õppima just seda eriala. Näiteks žurnalistika eriharru pürijad rääkisid romantikast, mis neid selle elukutse juures veetlevat, sellest, et žurnalistiamet huvitab juba lapsepõlvest (!) peale jne. Selliste inimeste peaks komsomoliorganisatsioon olema esimeseks teejuhatajaks. Muidu juhtub nii, et üliõpilane jõuab kolmandale kursusele mõtetega: «Milleks ma üldse ülikooli tuln, olen pettunud...» Teadetetahvile ilmub lakooniline käskkiri: «...omal soovil eksmatrikuleeritud.»

«Kus komsomol oli?»

«Aga kust meie teadsime, et ta niimoodi mõtleb...» laotab sekretär käsi. Nii juhtus praegusel eesti filoloogia III kursusel.

«On olemas üks programm-suund: kujundada võitleja, kes suhtub loominguliselt oma erialasse. Meie tööprintsip: üliõpilasel küsimuste lahendamise, üldistamise, vastutamine, suunamine. Informatsioon iga küsimuse kohta olgu kiire, asjalik, avalik. Komsomoliorganisatsioon peab eelkõige kasvata-ma iseseisvalt mõtlevaid inimesi,» ütles Karl Adamson.

Iga komsomoliorganisatsiooni liige peaks küsima endalt: «Kui palju ma õieti tean oma igapäevastest õpingukaaslastest, tema ideaalidest, unistustest, mu-redest?»

Võiks rääkida ka printsiipaal-susest. Puudujate mittemärki-mine töö kaasa ainult pahan-dusi.

«Miks sa puudud nii palju?» «Loengud on igavad.»

Tõsi, on õppejõude, kes aasta-aastalt kasutavad üsna vananenud materjale õppeaine edasi-andmiseks, seda eriti just eesti filoloogia osakonnas. Ent ainult sellega ei saa vabandada.

Seminaril tehti palju juttu õppedistsipliinist. Kust on üliõpilastes tekkinud minnalaskmise meeololu?

«Küll ma enne eksamit jõuan...»

Aga eksamil on «soss». Kuidas muidu saab võimalik olla, et ainuüksi käesoleval semestril on eesti filoloogia III kursusel eksmatrikuleeritud kaks üliõpilast ja kaks on sama protsessi ääre peal.

Kes on süüdi, kas õppejõud, üliõpilased, komsomoliorgani-satsioon?

* * *

Mikk Titma kõneles enesekasvatuses.

«Inimese enesekasvatus kujuneb teatud etappide kaupa. Ükski komsomoli juht ei saa ilma enesekasvatusest läbi...»

On teile tuttav aktivist, kes tormab küll sinna, küll tänna, kuid ometi midagi ära ei tee? Tal ei ole kunagi aega, on närviline, tige... Põhjus? Ei oska oma aega õigesti planeerida.

«Väga tähtis on praktilise organiseerimistöö kogemuste omandamine...»

Keda suudaks agiteerida aktivist, kes ei tunne huvi maailma kultuurisündmuste vastu, kes ei orienteeru poliitikas, kellel puudub üldistamisvõime? Igal inimesel peab olema oma eesmärk ja ideaalid, mille poole ta püüdleb...

Marssalikepp ei kuku mitte iseenesest meile kätte. Mikk Titma rääkis sellest, kuidas komsomolikomiteesse tuli füüsikaosakonna üliõpilane ja päris: «Kas saab lõpetada füüsikaosakonda kolme aastaga?»

«Saab küll, aga seni pole keegi sellega hakkama saanud,» vastati talle.

«Aga kas saab lõpetada ülikooli ja samaaegselt esitada kandidaaditöö?» jne.

Üliõpilane nägi ainult eesmärki, mitte aga protsessi, mis pidi teda selleni viima.

Jõuti üksmeelsele kokkuleppele, et komsomoli juht, enne kui ta asub kedagi milleski venema või kaasa tõmbama, peab tegema tööd enda kallal.

Karl Adamson rääkis: «Mitte üritused pole tähtsad, vaid just igapäevastesse asjadesse suhtumine. Igal pool kindel suund, aidata aru saada, selgeks teha, olla kindlatel seisukohtadel.»

Räägiti, et ülikooli komsomoliorganisatsioon on paljudes ettevõtmistes juhtimise kaasosaline: ühiselamute ja stipendiumi määramisel, üliõpilase eksmatrikuleerimisel (kui me ei suuda enam tema eest vastutada) jne. Kõik sõltub meist endast.

Komsomoliaktivisti tööstiilist vestles Laur Karu.

* * *

«Nii asjalikku õhkkonda nagu tänava pole Käärikul ammu olnud,» ütlesid kommunistlikud noored ise.

Kääriku asjalikus õhkkonnas oli ka palju üliõpilasku üle-meelikust ja ettevõtlikkust. Kui vaba aega jäi üle, löödi lauludantsud ja mängud lahti.

Esimesel Kääriku-päeval prooviti aktivistide taipu ja osavust orienteerumisarjal, õhtul aga oli isetegevus. Kõik, mis seminaril ülepakutud oli või mis puudu jäi, toodi laagri-rahva ette. Žürii lubas kiivrid pähe panna, kui satiirinooled nende liiga hakkavad tegema. (Kriitika altpoolt!)

Rein Tammur ja Raivo Ruukel orienteerumas.

Teisel päeval toimus töö sekt-sioonides.

Kommunistlik noor peab oskama ka lõbutseada ja südamest naerda — sellega olid kõik osakondade kultuuritöö sektorite esindajad nõus. Möödunud aastal võitsid suure poolehoidu KVN-d.

Loodame, et tänavune «Elav huumori- ja satiiriajakiri» leiab niisama sooja vastuvõtu.

Ajakiri hakkab ilmuma kord

kuus. Väljaandjateks on kaks osakonda erinevatest teaduskon-dadest.

Eesti filoloogia ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna peda-googilise haru esindajad ootavad kõiki ajakirja avamisele. See on 23. oktoobril.

Ideoloogilise töö sektoris olid kõne all diskussiooniklubi, RSR, RSK, pressiklubi, komsomoli-prožektori ja sotsioloogiasektori töö.

S. ENDRE

Võistkond «Paugupealt» lavastas isetegevusõhtul «Kolmekrossiooperi». Ivar Vaasa oli leierkastimängija osas.

(«Üliõpilane, rõõmus ole!»), «Se-gu 21», «Ühenduses peitub jõud», «Püsisin viib sihile» ja «ERKI—PeDI—TiPI—TÜ» sööst-sid pea ees võistlustulle. Kahju, et ei ole olemas vanasõna «Algus hea, kõik hea». See oleks hästi sobinud Kääriku laager-seminari kahele töörohe-kele päevale.

ESIMENE PÄEV

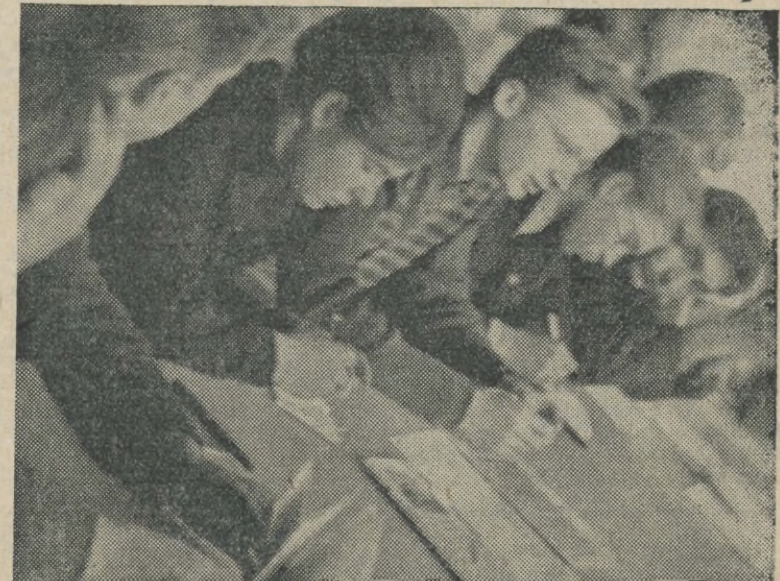
«Meie tulevik oleneb palju sellest, missugused inimesed lõpetavad ülikooli,» ütles Karl Adamson, «me peame vastama ajamomendile.»

Üsna palju on ülikoolis nii-suguseid üliõpilasi, kes arvavad, et piisab ainult sellest, kui tun-da hästi oma eriala. Me hakkame töötama õpetajatena, füü-sikutena, arstidena, bioloogidena, ajakirjanikena. Meid kõrgema haridusega spetsialiste vajatakse ka linnade ja rajoonide komi-tees, komsomoliorganisat-sioonides. Oleks imelik, kui noor spetsialist lajutaks käsi: «Ma ei ole suuteline organisee-rima...»

Kus siis veel, kui mitte üli-koolis peaksime endas arendama organisatoorivõimeid, oskusi ise-seisvalt mõelda ja tegutseda!

* * *

Räägiti aruande- ja valimis-

Ideoloogilise töö sektiooni juhataja Jaak Kaarma (pildil keskel).

KAS ON „KESKMIST“ ÜLIÕPILAST?

(Algus lk. 1)

Tundub, et on tulnud aeg jätta vähemalt 3—4 lehte pedagoogilistes ja metoodilistes ajakirjades üliõpi-laste jaoks.

Õpetada üliõpilasi inimestevaheli-si suhteid, oma vigu ja mõõdalask-misi vaatama «pedagoogiliste» sil-madega, õpetada neid tundma psüh-holoogilise mõju seaduspärasusi, se-da saavad ka teised kateedrid peale pedagoogiliste.

Ja siin lähemegi sellele nähta-vale ja nähtamatule rindele, mis päevast päeva, aastast aastasse ku-jundab pedagoogi, teritab tema mõtlemist, laiendab tema teaduslik-ku ja üldist silmaringi, karastab iseloomu, kasvatab teda pedagoogi-liselt. See rinne on teaduskond, te-ma õppe- ja kasvatusstöö süsteem, tema traditsioonid ja stiil, tema otsinguid ja leidsid. Ükski peda-googika- ja psühholoogiakateeder, isegi kui ta koosneks üksnes tea-duste doktoritest, ei ole võimeline tegema ega lahendama ei teoreeti-liselt ega praktiliselt seda, mis on võimalik luua teaduskonnas. Ma veendun selles iga kord, kui olen meie suurtes teaduskondades, võör-keeltes, ajaloo-keeles, füüsika-mate-maatikas. Miks on üliõpilastel siin palju vaidlusi, miks iseloomustab neid praktika ajal loominguline lä-henemine tunniandmisele ja klassi-koosolekute korraldamisele? Selle-pärast, et kõik siin, alates koridori-seintest ja lõpetades komsomoli-koosolekuga, kasvatab üliõpilast pe-dagoogiliselt.

Sest pettumine pedagoogikas toi-mub tihti just seepärast, et üliõpi-lased näevad, et suuritel sõnadel,

mida nad loengutel kuulevad, ei ole midagi tegemist pedagoogilise õppe-asutuse tegeliku eluga. Iga loeng, vaidlus, koosolek ongi praktiline pedagoogika, mille kohta üliõpila-sed teevad siinsamas otsuse.

Milliseid uusi avastusi pedagoogi-kas ja psühholoogias ka ei oleks (ent minu arvates me seisame sel-liste avastuste lähel), neid ei saa lugeda koolipraktikasse rakenda-tuiks, kuni kooli ja rahvahariduse organeid ei juhi inimesed, kes oska-vad avaralt ja loominguliselt mõel-da, kes oskavad lõhkuda kasvava põlvkonna kasvatamisse suhtumise vanad traditsioonid, kes oskavad kasutada psühholoogilis-pedago-gilise mõjutamise läbimõeldud süs-teemi iga õpilase isiksusele. Kuid see on võimatu, kui igas pedagoogilises õppeasutuses ei looda ja ei täienda-ta õpetamise ja kasvatamise süs-teemi, mis võimaldab igal üliõpila-sel võimalikult täielikult avaldada oma pedagoogilisi eeldusi ja või-meid, aga kõige andekamatele või-maluse arendada neid juba üliõpi-lasaastail. Just nende inimeste hul-gast hakkame pidevalt saada uusi Ühinskeid ja Makarenkosi: õpeta-jaid, koolide ja uut tüüpi rahvaha-riduse juhte.

V. BONDAREVSKI, Tuula L. N. Tolstoi nimelise Pedagoogilise Instituudi psühho-loogia- ja pedagoogikakateedri dotsent

Toimetusele: Mida arvavad TRÜ üliõpilased ja õppejõud:

1) õpetajate ettevalmistamisest meie ülikoolis ja
2) «keskmisest» üliõpilasest. Ootame kirjut!

Jälle Mihhailovskojes

Laupäeval veeres ülikooli värskelt värvitud autobuss jälle kiiresti Mihhailovskoje poole. Seekord olid sõitjateks Ajaloo-Keeleteaduskonna saksa ja inglise keele kateedri õppejõud ja teenistujad.

Kireva paelana möödus aeg. See pael oli tikitud kuldkollaseks. Kõik oli nii vaikne ja värviline nagu Levitani maalidel. Vaikust katkestas ainult lehtede langemise sahin.

Minevik ja olevik põimuvad üheks suureks sümfooniaks. Kunagi jalutas siin Puškin ja igatses niisamuti nagu meiegi, et see udu ometi hajuks ja pilk võiks haarata väljade avarust.

Suur tänu selle ilusa sõidu eest meie autojuhile Enno Rostile. «Nii sõbralikku, abivalmist ja kannatlikku juhti pole ma veel kohanud.» Neid sõnu kuulsime kõigi suust.

L. ARIVA

Osa- raamatud on jagatud

Ülikooli klubis käib nüüd elu juba õige hooga. Saalis vahelduvad tantsejate ja pillimeeste proovid, maja on õhtuti hääli täis. Et näitering plaanide pidamisest tegude juurde on jõudnud, seda oli juba mõne aja eest kuulda. Aga kõige konkreetsemalt teab muidugi vastata ringi juht, ENSV rahvakunstnik ELLEN LIIGER.

Missuguse tüki osaraamatud on juba laiali jagatud? Leo Metsar tõlkis meie tšehhi dramaturgi Jan Drda kaheksa-

pildise komöödia «DALSKA-BATY, PATUNE KÜLA EHK UNUSTATUD KURAT». Näidend meeldis meile kohe esimesel lugemisel — tükk on vaimukas ja tabav, tõepoolest õigustab oma kuulumist komöödižanri. Osad on jaotatud ja esimesed proovid olnud.

Millal esietendust võib oodata ja kes teevad osades kaasa? Esietendus on planeeritud detsembrikuu lõpupäevadele. Osalisteks on enamasti ülikooli klubi lavalt juba tuntud nimed: Einar Kraut, Ants Viigi, Anu Haldre, Mari Kirsipuu, Roman Nõvandi jt. Mõnele sõnakunstiringi liikmele on see aga esimene roll.

Ringi repertuaaris on tavaliselt rohkem kui üks etendus. Ülikoolis on ringiliikmete voolavus aga teatavasti väga suur. Kuidas on sellega?

Meil läks tänava nii õnnelikult, et möödunud-aastase ühe suure-

ma lavastuse — Saja «Rahutuse» tegelaskonnast ei läinud kedagi ära. Seda tükki tahame nüüsi mängida ka tänava. Üks etendus on juba seljataga — käisime Viljandis. Väljasõite on plaanis edaspidigi, oma klubis tahame «Rahutust» ka veel mõned korrad etendada.

Teatavasti on teie hoole all ka klubi sõnakunstiring. Missuguseid plaane on seal peetud?

Plaanid on ajalisel üpris kaugeleulatuvad. 15. veebruariks (s. o. juba tulevaks aastaks) tahame selle ringi liikmetega ette valmistada iseseisva, õhtut täitva kava, mis koosneks sobivalt valitud monoloogidest, dialoogidest, luuletustest jne.

Muidugi on kavasid ka edaspidiseks, ent nende täitumine sõltub peale hea tahtmise veel mitmetest asjaoludest. Nii et neist räägime siis, kui juba midagi kindlamat on.

ELA LIIMEON

Puhkpilli- orkester klubi juurde

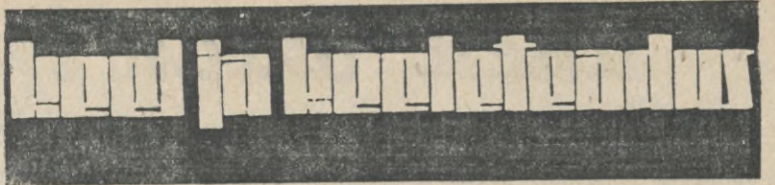
Juba rohkem kui sada aastat on olnud Eestis au sees puhkpillimuusika. Selle populaarsust näitab ka asjaolu, et möödunud üldlaulupeol sai 3000-meheline koondorkester hästi hakkama väga nõudliku repertuaari esitamisega.

Ühe osa sellest võimsast orkestrist moodustas 30-liikmeline Tartu noorte puhkpilliorkester. Nimetatud kollektiiv loodi 1962. a. Tartu üldhariduslike koolide õpilaste ning töötavate noorte baasil. Juba esimese tegevusaasta tulemusi kroonis edu — laureaadi nimetus vabariiklikul koolinoorte kunstilise isetegevuse ülevaatusel. Hiljem on orkester korduvalt esinenud iseseisvate kontsertidega Tartus ning teistes linnades.

Et üliõpilased moodustavad Tartu noorte avangardi, otsustati nimetatud orkester üle tuua TRÜ klubi juurde, et võimaldada üliõpilastel senisest edukamalt harastada puhkpillimuusikat. Peadirigendiks on orkestri organiseerija, tuntud muusikategelane Sulev Kald. Teda hakkab abistama Tallinna Riikliku Konservatooriumi kaugõppe-üliõpilane orkestri dirigeerimise alal Toivo Luhats.

Moment geograafide praktikasuvest.

Et eesti keele kateedril pole saabunud vastust sõna tudeng kohta, siis oli toimetuse sunnitud leidma teisi teid küsimuse otsustamiseks. Avaldame käesolevaga informatsiooni üldkeeleteaduse ringi koosolekust ning selle ja kõigi muude seisukohtade põhjal tehtud E. Vääri kokkuvõtte. See muidugi ei tähenda veel seda, et eesti keele eriteadlased ei saa edaspidi oma seisukohti avaldada. Me ootame neid siiski.

Meie ajaleht avaldab tänases rubriigis veel keeleteadlase Manivalde Lubi originaalsed ettepanekud, mille kohta ootame seisukohavõtte keeleteadlastelt, matemaatikutelt, füüsikutelt jt.

Elektronarvutusmasin! Aga võib-olla raal või rall?

Kujutlegem, et eelnev pikk «lohemadu» muutub varsti meie igapäevaseks tarbeesemeks. On endastmõista, et aja jooksul muutub ta «suupärasemaks», lühemaks, võib-olla omandab igas kollektiivis isesuguse argilise sõnalühendi kuju. Sellest oleks teataval määral kahju!

Kui pärast Emakeele Seltsi koosolekut 14. mail 1961 tekkis väike «naljatooniline» jutt sellele esemele uue, kohasema, lühema nime leidmise võimaluste kohta, siis juhtus järgmine lugu.

Olin teataval määral haaratud sellest mõtest. Vaistlikult kujutlesin selles nimes mõningaid häälikuid (r, l). Veel enne voodisseheitmist hõivas mind mõte: kust saaks «masinale» ratsionaalsema nime?

Ka unes seiras mind sama mõte. Järsku ärkasin öösi vastu

15. maid ja unes tehtud otsus kõlas:

raal, g. -a.

Et mitte unustada, märkisin paberile.

Ent samal hommikul kell 8 otsustasin muuta tüvevokaali: raal, g. raali. Siit saaks ka: raalima = elektronarvutus-

masinal arvutama.

Järgmisel päeval (16. V), iseendaga vaieldes — polnud teist kedagi käepärast — leidsin, et «midagi nagu puuduks», ei ole ikkagi 100%-liselt see «õige». Järgmistena pakundusid: ralm, g. -a, rasin, -a («kombinatsioon» r+masin), kuni lõpuks hommikul ärkasin sõnaga: rall, g. -i; siit ka: rallima.

Nüüd esitan teile oma palve. Aidake siit välja koorida see «õige», millega võiks harjuda. Ta peaks olema siin lähikonnas.

MANIVALDE LUBI

Üldkeeleteaduse ringis

Teisipäeval, 5. okt. toimus üldkeeleteaduse ringis ajakirja «Keel ja Kirjandus» keeleteadusliku osa arutelu, millest külalisena võttis osa ajakirja toimetaja sm. O. Jõgi. Kolmanda kursuse soome-ugri eriharu üliõpilased M. Külmoja, A. Sõmer, V. Kreinin, J. Vilosius, A. Kährik ja K. Mäetamm analüüsisid 1964.—1965. a. numbrite sisu ja tegid ettepanekuid ajakirja veelgi sisukamaks muutmiseks. Kiitvalt märgiti õigekeelsusprobleemide ulatuslikku esitamist, terminoloogia käsitlemist, head informatsiooni ja rida sisukaid teoreetilisi artikleid. Puudustena nimetati üldkeeleteaduse ja soome-ugri keelte liiga vähest käsitlemist, põhimõtetlike vaidluste puudu-

mist, eesti keele õpetamise mittekäsitlemist ja liigset stiilist ühtlustamist. Ajakirja keeleline ja tehniline kujundus leiti olevat peaaegu korrektne. Sm. O. Jõgi selgitas esiteks põhjusi, miks ajakiri annab keeleteadusele üksnes kolmandiku mahust, seejärel rääkis aga üldse keeleteadlaste vähesest aktiivsusest ajakirja sisustamisel, avaldades sealsamas lootust, et üldkeeleteaduse ringi liikmetest kasvavad ajakirjale «Keel ja Kirjandus» nii tarvilikud kaastõelised.

Päevakorra teises punktis arutati sõna tudeng kuulumist kirjakeelde. Ülevaate meie ajalehes toimunud mõttevahetusest andis M. Meho.

O. KASK

Fakultatiivsetest võor- keelte kursustest

Eelmiste õppeaastate eeskujul alustavad ka käesoleval aastal tööd isemajandavad fakultatiivsed võorkeeletekursused, kus on võimalik täiendada oma teadmisi või omandada algteadmisi inglise, saksa, prantsuse, hispaania, soome ja rootsi keeles. Kursuste õppekava näeb ette semestris 20 ühetunnist õppust. Tasu kogu õppeaasta eest 20-liikmelise grupi kohta on umbes 2 rubla ühelt üliõpilaselt.

Õppejõududeks on vastavate erialade vanemate kursuste üliõpilased.

Asjastuhitatuil palutakse registreeruda hiljemalt 12. oktoobriks oma teaduskonna dekanaadis, kusjuures märgitagu ära, kas soovitakse hakata õppima edasijõudnute (tugineb keskkooli võorkeele kursusele) või algajate rühmas.

Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaat

LÕPETUSEKS sõna tudeng kohta

Vajaduse mõtteid vahetada sõna tudeng ümber põhjustas asjaolu, et toimetusele saabunud käsitirjades esineb nimetatud sõna väga sageli. Meie teatmeteostest esitab «Õigekeelsuse sõnaraamat» sõna tudeng kõnekeelsena (lk-l 698), seega kirjakeeles taunitavana. «Võõrsõnade leksikonis» sõna puudub, sest vaadeldaval kujul on tudeng laensõna. Vana-nuna esitatakse sõna student (lk-l 509). Üldlevinud redigeerimistavade kohaselt tuleb kõnekeelseid sõnu ja vorme aga kirjakeeles väljaannetes vältida, eriti muidugi ametlikes materjalides. Et sõna edaspidise saatuse kohta teha prognoose, selleks oligi keelenurgas toimunud valdus tarvi-

lik. Sellest ilmnes, et paljud üliõpilased kasutavad sõna tudeng ka tõsiselisel kontekstis, kui on tegemist üliõpilaseluga.

Kõiki ajalehes, üldkeeleteaduse ringis ja kõnelustes leidunud seisukohti kokku võttes võiks öelda, et sõna üliõpilane on ja jääb ametlikuks ning austavaks nime- tuseks meie kõrgeimas koolides õppijale, sõna tudeng kasutamisfäär on aga laienemas ning on tarvis kaaluda selle sõna kirjakeeles tunnustamist, kuigi teatud familiarse, koduse ja mitte-ametliku varjundiga. Tegemist on niisiis sünonüümidega, mille tähendused ei lange absoluutselt kokku, kuid selles just seisnebki sünonüümide väärtus.

E. VÄÄRI

Ühest õhtust

Rehakultuur
ja sport

Kaks seltskonda marssisid möödunud kolmapäeval Elvast Vellavere õppebaasi poole, üks otsemat teed pidi, teine... nojah, selle trajektoori võib ise ette kujutada, kui on teada, et ükski nendest teistest teed ei tundnud. Eks ole ju ikka nii, et võhikutele jäävad kivid ja kannud jalgu. Aga äpardused teevad tõelise optimisti lustakamaks. Vist sellepärast olidki pärast eksirännakute edukat lõppu Vellaveres koos kaks üliõpilast seltskonda. Need liitusid veel kolmandaga — «pärismaalaste» omaga.

Kes seda nüüd tagantjärele oskab öelda, millal ja kus see mõte sündis, aga keemiaosakonna kommunistlike noorte üldkoosoleku lõpul tuli kolmas kursus esimese juurde ja tegi ettepaneku teistele verivärsketele üliõpilastele külla minna. Asi on nimelt selles, et mitmed esimeste kursuste üliõpilased on langenud keskkooli tootmisõpetuse ohvriks — ehitajad ja teised linnainimesed elukutsega noored jäid kolhoosimõnudest ilma. Võtsime ettepaneku kohe vastu.

Vellavere rahva pikk tööpäev sai pikapeale otsa. Päike kõndis silmapiiri taha. Istuti lihtsasse peolauda. Ruum sai rahvast täis. Seda soojem oli. Ehk hakkasid mõtteidki (nagu molekulidki) soojustest kiiremini liikuma. Iga-

tahes ideedest ja ettevõtmistest puudu ei tulnud.

Pärast tutvustamist jõudsid statistikud järeldusele — lauas on kõige rohkem Tartu 8. ja Tallinna 21. Keskkooli endisi üliõpilasi. Au ja kiitus nende koolide keemiaõpetajatele! Esmalt sättis kolmas kursus seinale paberipoogna kolme suure tähega EKP. Esimene kursus pani oma aju tööle. Urmas Keis oli see, kes «salakirja» lõpuks dešifreeris. EKP tähendas «Elagu keemikute perel».

Siis tuli päevalgele vane-mate keemikute kingitus noorematele — ülikooli klaasipuhujate meistritöö tahmase vana-sarviku näol, mille juures oli ladinakeelne pühendus («Et saaks mured kuradile saata»).

Ja jälle järgnes üks laul teisele. Lauldi Viljandi paadimehest, kahest karutapjast, ennemuistsest heeringast jne.

Vabas õhus aga käis rahvaste tantsude ja mängude õhtu, alustati jenkast ja «rukkilõikamisest» ning lõpetati Teet Kallase poolt rahvatantsuks ristitud fokstrotiga.

Kellaosutid olid oma nurk-kiirused sel õhtul üles kruvinud. Kihutasid teised nii kaua, kuni jõudsid ohtlikku lähedusse rongi väljumise ajaga. Viimased laulud viisid külalised taas porisele külateele.

Õeldi — nägemiseni!
TOOMAS JÜRIADO

Teid kutsub orienteerumis-rada

Järjekordselt kutsub teid end leidma kontrollposti punavalge tähis Tähtvere rabamäni oksal. Toimub TRÜ sügisene orienteerumisjooks. Kellel on juba embleem möödunud-sügisest orienteerumisjooksust, see tulgu loogu kaasa ning pangu vana tuttava kõrvale teistvärvi embleem aastaarvuga 1965. Selle käi-seemleemi kollektsioon saab väärika alguse. Ei ole meie vabariigis (ka ehk kogu NSV Liidus) ühelgi spordialal olnud sellist starti, kus kahe teineteisele järgneva stardipaigu (jahipüüst, sest muidu ei kuule!) kõmatades oleks võistlusrajale putkanud 1059 võistlejat. Loodame, et see on ka tänavu nii.

ELKNÜ TRÜ Komitee, TRÜ Spordiklubi ja orienteerumissektsioon kutsuvad teid kõiki neljapäeval, 14. oktoobril kella 15.35-ks Tähtvere metsa lõunaserval asuvalle stardipaigale.

Võisteldakse ühisstardiga valikorienteerumises. Kontrollaeg naistele 90 minutit, meestele kaks tundi. Kontrollajast üle minemise puhul arvestatakse ühe ületatud minuti eest maha üks punkt. Kontrollposte (KP) on 12—17 väärtustega 1—6 punkti. Kontrollpunktid on tähistatud prismakujulise tähisega (punase ja valgega). Läbitavate kontrollpunktide kombinatsioon ja hulk on valitavad vastavalt oma oskusele ja jõule. Läbitud kontrollpunktist antakse kontrollkaardile selgelt loetav templijäljend.

Iga võistlusest osavõtja või kohtunik saab oma kollektiivile ühe punkti. Osalejõudude ja teenistujate osavõtt loetakse võrdseks üliõpilaste osavõttuga.

Osa võivad võtta kõik TRÜ õppejõud, teenistujad ja üliõpilased, välja arvatud I järgu orienteerujad. Viimased loovad kaasa kohtunikena.

Võistluste peakohtunikuks on NSV Liidu 1965. a. absoluutne meister orienteerumises, Füüsika-Matemaatikateaduskonna VI kursuse üliõpilane Olavi Kärner, vanemrajameistriks on Anne Palge (FM VI k.) ja rajainspektori V. Raudsepp (BG III k.).

Võistlustest osavõtu massilisus sõltub teist komsomoliaktiiv ja spordiorganisatsioonid, aga ka sinust endast, üliõpilane!

AARE KUTSAR,
Orienteerumissektsiooni
esimees

Võit Jõgeval

Vabariigi tugevamad orienteerumiskollektiivid kogunesid Jõgevale, et tänavu neljandat korda selgitada — kes keda?

Kaheteistkümmne startinud kollektiivi hulgast oli jällegi neljandat korda parimaks TRÜ esindus. Kui varem aastatel on olnud peamine konkurent «Eesti Tööstusprojekti» (ETP) võistkonnaga, siis seekord üllatas TPI. Tallinna mehed olidki ligi kolmveerand-tunnise edu-maaga paremad. Kuid meie naisvõistlejad suutsid selle vahe tasa teha ja veidi rohkemgi. Nii me siis võitsimegi napilt.

Kaheksa mehe ja kaheksa naise koguajad vastavalt 22:42.42 ja 22:46.14. Individuaalselt oli Olavi Kärner TPI võistleja Tiit Taimistu ja vändralase Enn Tammela järel kolmas. Ilmar Kask oli kuues ja TRÜ spordikooli õpilane Andres Noodla seitsmes.

Naistest pidi Ene Martin samuti leppima kolmanda kohaga. Võitis Maire Miljan (ATMM) Rutt Aimala (FAI) ees. Neljas oli üllatuslikult Helgi Nau (kaevandus «Kohtla»). Järgnesid Helle Engel (TRÜ), Aime Kruusmaa (FAI) ja Anne Palge (TRÜ).

V. RAUDSEPP

Elva kolhoosis olid abilisteks Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilased.

«Täna on vist kursusekaaslastel küll meiega rahul,» loodavad kokk Milvi Levendik ja «majandusülem» Eha Tamm.

Uut teatmekirjandust

Сборник руководств к практическим занятиям по общей физике. 2. Электричество. 185 lk. Hind 21 kor.

Программа по истории древнего мира. 37 lk. Hind 5 kor.

Программа по истории средних веков. 24 lk. Hind 3 kor.

Программа по истории нового времени. 70 lk. Hind 10 kor.

Программа по истории южных и западных славян. 44 lk. Hind 6 kor.

Программа по истории стран Азии и Африки. 58 lk. Hind 8 kor.

Советская Эстония за 25 лет. Статистический сборник. Таллин 1965. 186 lk.

Программированное обучение и обучающие машины. Библиографический указатель (1961—1964 гг., I кв.). Ленинград 1964. 28 lk.

Общее языкознание. Библиографический указатель литературы, изданной в СССР с 1918 по 1962 г. Москва 1965. 276 lk.

Библиография литературы о Л. Н. Толстом. 1959—1961. Москва 1965. 431 lk.

К. П. Лукирская и А. С. Морщина. Литература о М. Горьком.

Библиография 1955—1960. Москва—Ленинград 1965. 406 lk.

Н. Смирнов-Сокольский. Русские литературные альманахи и сборники XVIII—XIX вв. Москва 1965. 592 lk.

В. С. Муравьев. Художественная литература Англии в 1960—1963 гг. Библиографический обзор. Москва 1965. 107 lk.

А. А. Ремизов. Художественная литература Франции в 1960—1964 годах. Библиографический обзор. Москва 1965. 107 lk.

Современная художественная литература стран Африки. Библиография русских переводов и критической литературы на русском языке. (1956—1963 гг.). Москва 1964. 105 lk.

Мифологический словарь. Москва 1965. 300 lk.

Советская археологическая литература. Библиография. 1918—1940. Москва—Ленинград 1965. 376 lk.

Население Мира. Справочник. Москва 1965. 343 lk.

Kas olete kuulnud, et...

● Tartu Üliõpilasmeeskoor on üks vabariigi vanemaid koorikollektiive?

● Tartu Üliõpilasmeeskoor on laulnud Moskvast, Krimmis, Baltikumis ja kõikjal Eestis?

● Tartu Üliõpilasmeeskoor ei ole oma olemasolu vältel jätnud vahele ühtki üldlaulupidu?

● ka tänavu võtab Tartu Üliõpilasmeeskoor vastu uusi liikmekandidaate?

Tulge mehiste laulumõnu jagama! Ees ootavad kontserdid, ringreisid, lõbusad koosviibimised. Kuid enne kõike — harjutused.

Ootame teid igal teisipäeval ja reedel kell 19 ülikooli aulas või auditoriumis 49.

Kõik on teretulnud!

TUM

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7510. MB 08639.

Heliograaf.

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 25. (635) Reedel, 15. oktoobril 1965 XVIII aastakäik

Kõik plaani täpseks täitmiseks

Aastast aastasse kasvab meie ülikooli teaduslik produktioon. Kahel viimasel aastal ligines meie kollektiivi poolt publitseeritud tööde arv tuhandele. Töö kateedrites on muutunud sihikindlamaks ja plaanipärasemaks. See ilmneb nii teaduslike tööde plaanide koostamises kui ka nende täitmises. Terve rida kateedreid on juba aastaid töötanud ühe kindla probleemi uurimisel. Selle ümber on koondunud kogu kollektiiv ning võrsunud teadlaste järelkasv, mis aktuaalseid probleemide korral löi alused probleemilaboratooriumide moodustamiseks. Neid on nüüd koos hiljuti avatud lihaste tegevuse uurimise laboratooriumiga 8. Sellele lisandub Majandusteaduskonnas käesoleva aasta mai-kuust saadik töötav esimene TRÜ tootmisharu laboratoorium. See kõik näitab, et meil osatakse aktuaalseid probleeme valida ja et neist on huvitatud ka tootmine, võttes enda kanda nende tööde finantseerimise tootmisharu laboratooriumi näol. Tootmisharu laboratooriumide loomine on uus võimalus kateedri teadusliku töö materiaalse baasi laiendamiseks. Et siin veel viimane sõna öeldud ei ole, selgub hiljuti laekunud ettepanekutest taoliste laboratooriumide loomise perspektiivplaani koostamiseks.

Teadusliku töö suunad ei ole kahjuks veel paljudes kateedrites nii kindlalt formeerunud. Kuigi selles suhtes on viimastel aastatel üsna palju tehtud (näit. Arstiteaduskonnas, Kehakultuuriteaduskonnas, Õigusteaduskonnas), leidub ikka veel kateedreid, kus tegeldakse mitme probleemi kallal ja seda üsna väikeste tulemustega, kuigi jõud on küllalt kvalifitseeritud (teoreetilise füüsika kateeder), või kus probleemid on juhuslikud, sageli vahetuvad iga aasta (Ajaloos-Keeleteaduskond). Probleemide eemalseimine praktika vajadustest on takistuseks ka kõrgemal seisvate organite poolt soovitatud temaatikasse lülitumisel, nagu näiteks praegu põllumajandust otseselt või kaudselt abistavate uurimistööde perspektiivsel planeerimisel.

Kateedrite sihikindlat tegevust näitab ilmekalt nendesamade plaanide täitmine. Tõsi küll, ka siin on meil edusamme. Veel kümme aastat tagasi realiseerus aasta lõpuks 60—70% plaanis lubatud uurimustest. Nüüd meie püsime oma näitajatega 90 piires, ent veel väga visalt ligineme 100-le. Meie naaberõppeasutuste õppejõud ja teaduslikud töötajad (TPI) on oma tulemustega meist tunduvalt ees. Ühest küljest on see tingitud sellest, et kateedrid ise ei austa veel küllaldaselt oma plaane. Plaan ei ole dogma, vaid töö kergendamise vahend. Olenevalt vajadustest saab seda muuta

ja sageli tulebki muuta. Kehtiva korra kohaselt saab seda teha kateedri ja teaduskonna nõukogu põhjendatud otsusega, mis rektoraati esitatakse kvartali algul. Hilisemaid muudatusi ei võta kõrgemal seisvad organid enam arvesse ja need kantakse sisse kui plaani mittetäitmised. Meil on aga ette tulnud juhtumeid, kus muudatusi on taotletud alles siis, kui tuleb esitada aruanne. Tsiiviilõiguse ja -protsessi kateeder taotles muudatust IV kvartali algul, s.o. õigeaegselt, kuid muudatus hõlmas tööd juba I kvartali algusest. Kus olid nii kaua autor ja kateeder? Kas poolaasta täitmise kontrolli ei teostatudki? Õppeaasta algul lahkus meilt rida õppejõude, ükski kateeder ei ole siiani esitanud rektoraati ettepanekuid nende tööde mahavõtmiseks plaanist. Julgen küll kahelda, et mitte kõigilt neilt äraminejailt ei õnnestu aasta lõpuks kätte saada lõpetatud tööd. Õppejõudude poolt tehtav plaaniline teaduslik töö on kateedrite varandus kõikides tema etappides. Kas lahkujad esitasid pooleli olevate tööde kohta materjale? Samuti ei ole kateedrid teinud ettepanekuid uute, õppeaasta algul või pisut hiljem ametisse astunud õppejõudude teadusliku töö plaanide osas. Igal õppejõul peab olema ette nähtud vastav uurimistöö teema. Ainult erandjuhul vabastatakse õppejõud teaduslikust tööst, kui ta õppekoormus on suur. Et praegu on juba 15. oktoober, tuleksid sellised paratamatud muutused veel täna-homme esitada rektoraati. Sageli kerkivad töö käigus esile objektiivsed põhjused hilinemiseks. Ka siin tuleb olukorrast informeerida kateedrijuhatajat, kes siis rakendab kõik jõud olukorra lahendamiseks. Viimane kvartal on teaduslikus töös eriti pingerikas. Langeb ju sellele osale enamuses töö lõplik vormistamine. Siin on vajalik põhjalikult kaaluda, kuidas ümber paigutada kateedri jõud, kuidas abistada mahajäänud selttimeest, et plaan täituks saja protsendiliselt. Teadusliku töö õigeaegne lõpuleviimine on eeskätt töötaja enda mure, ent ka kateedri kollektiivil tuleb pidada võitlust selle eest.

Dots. J. TAMMEORG, teadusala prorektor

ROTAPRINDILT ILMUSID

H. Palli. Perfokaartide kasutamist ajalooteaduses. Algteadmisi. 82 lk. Hind 15 kop.

O. Mutt. An Introduction to English Phonetics for the Estonian Learner. 221 lk. Hind 20 kop.

keeke ringi poolt korraldatud nn. väike filoloogiateaduskond.

Järgnesid sõnavõtted. Eesti keele kateedri õppejõud A. Valmet märkis, et edaspidi tuleks suuremat tähelepanu pöörata ringidevahelisele koostööle. Veel arutati I kursuse üliõpilaste osa ÜTÜ-s ja nende kaasatõmbamist teaduslikule tööle.

Teaduskonna uude nõukogusse valiti Els Lindvet (inglise filoloogia IV kursusel), Jaak Simm (eesti filoloogia IV kursusel), Kaarel Haav (ajaloo-osakonna III kursusel) ja Anne Siniveer (eesti filoloogia III kursusel).

URVE MARTINSON, inglise filoloogia III kursusel

VAJATAKSE GIIDE

Tartusse sattunud ekskursant küsis ühelt tudengilt, et mis sugused suured mehed me kuulsas ülikoolis kah õppinud on. Tudeng vastas, et eks neid silmapaistvaid ole palju, peale tema veel õige mitmed.

Olid see Sina, austatud lugeja?

Teine hull lugu juhtus suvel Toomemäel, kus tartlane oma külalistele ülikooli raamatukogu juures seletas, et siin mäe otsas seisnud vanasti tuuleveski ja orus voolanud jõgi, mis vesirast veeretanud.

Ega Sina, kulla sõber, sellist informatsiooni andnud?

Hiljuti küsis üks Moskva turist, et milline seos oli Jaroslav Tartu linnaga. Ta sai järgmise vastuse: ülikool on juba vana kool, vähemalt sajandi algusest seisvat teine juba. Seal õppinud hulganisti tarku mehi, kelledest kõige targem olnud Jaroslav.

Ega Sina ometi sellist vastust andnud?

Vahest aitab möödunu meenu- tamisest. Vaadake me ettepoole. Järgmisel turismihoosajal võtab meie linn vastu kaks korda rohkem külalastajaid kui üsja lõpet- nud hoosajal. Vajatakse täiendust praegu tegutsevaile ekskursiooni- juhtidele. Uue üritusena võet- takse ette kahepäevased bussiekskursioonid mööda Eestit. Ka selle jaoks vajatakse instruktoreid.

Innukamatele ja energilisematele giididele avaneb võimalus juhtida kahepäevaseid Taga- Karpaatia ja 20-päevaseid Krimmi-reise.

Kõik eespool mainitud üritused algavad paarisajast sam- must, mida soovitate ette võt- ta 19. oktoobril kella 18-ks Ma- gasini tn. majja nr. 12. Seal saab informatsiooni ja on või- malik registreeruda.

Tartu Ekskursioonibüroo

Kasulik nädal

Möödunud nädalal külastas osa TRÜ Majandusteaduskonna õppe- jõude oma kolleege Vilniuses ja Riias. Nii kollektiivsetel aruteludel kui ka individuaalsetel vest- lustel selgitati positiivsed ning negatiivsed jooned majan- dusteadlaste ettevalmistamisel. Selgus, et paljud raskused on meil ühised, samuti on ühiselt põhjust rõõmustamiseks.

Heameelt valmistab kõrgema haridusega spetsialistide arvu pi- dev suurenemine. Eriti suured on saavutused selles osas Leedu NSV-s. Praegu õpib Vilniuse Ülikooli Majandusteaduskonnas üle 3000 üliõpilase. Eksisteerivad päevane, õhtune ja kaugõppe- osakond. Samasugune süsteem on ka Riias, kuigi seal üliõpilaste arv ulatub ainult 1500-ni. Häm- mastama pani meid Vilniuses suur tung Majandusteaduskonda: igal sügisel kandideerib ühele kohale 2—3 soovijat. Riias see- vastu sarnaneb olukord meie omaga — majandusteadus pole eriti populaarne. Milles peitub selline populaarsus Leedu NSV-s, sellele ei osanud meie vastuvõt- jad täpselt vastata. Küllap on oma osa selles majandusorgani- tel ja teistel halduslüüdel, kes panevad suurt rõhku kõrgema haridusega majandusteadlaste kasutamisele.

Kõikjal otsitakse uusi teid õppetaseme parandamiseks. Riias on juba alates 1962. aastast sisus- tatud korralik arvutusmasinate kabinet. Viimast kasutavad pea- le Majandusteaduskonna ka teiste teaduskondade õppejõud ja üliõpilased. Kabineti koosseisus on juhataja, kaks meistrit ja la- borant. Kabinet on rikkalikult varustatud vastavate skeemidega. Kõikjal tehakse ettevalmistusi üleminekuks programmeeritud õpetamisele. Kahjuks aga konk- reetsete sammudeni pole Balti- maade majandusteadlased veel jõudnud.

Viimasel ajal suureneb pidevalt majandusteaduslikes distsipliini-

des matemaatika osatähtsus. Sa- muti nagu meil õpivad ka Vilniuse Ülikooli Majandustea- duskonna õppejõud praegu ise matemaatilist planeerimist. Kui meil on vastavast kursusest osa- võtt vabatahtlik, siis Vilniuse kolleegid on teinud selle kohus- tuslikuks kõigile alla 45 aasta vanustele õppejõududele.

Õppevahendite valmistamisel olemine oma naabrist ees. Läti Riiklikus Ülikoolis antakse rota- prindil välja küll õpekirjandust, kuid tunduvalt väiksemas ulatu- ses. Oma ülikooli väljaandeid saa- vad aga üliõpilased tasuta. Leedu NSV-s on piiratud kirjas- tuste leedukeelsete väljaannetega.

Ka teadusliku töö osas ei jää- nud me häbisse. Tundub, et meie ülikoolis on teaduslik töö organi- seeritum ning publitseerimine regulaarsem. Lõunapoolsetes ven- nasvabariikides tehakse vähem üliõpilaste teaduslike ringide te- gevuse ergutamiseks.

(Vilniuse Ülikooli Majandus- teaduskonnas kasutatakse tea- dusliku kaadri ettevalmistamiseks stažöör-instituuti. Stažöörina an- nab kraadi taotleja ära kandi- daadiksamid ning sellele järgneb siis kaheaastane aspirantuur.

Kõigis õppeasutustes pöörata- se palju tähelepanu kaugõppele, peamiseks mureks on madal õppeedukus. Vilniuse statistika näitab, et ainult 62—63% mitte- statsionaarsetest üliõpilastest jõuab normaalselt edasi, ülejää- nud kordavad kursust või kat- kestavad õpingud. Läti Riiklikus Ülikoolis oli see protsent küll parem, kuid ikkagi madal. Ühiselt leiti, et edasijõudmine on hoopis parem õhtuse õppevormi puhul — Vilniuses näiteks 95%.

Individuaalsetel vestlustel vahetati mõtteid konkreetsete õppeainete ning teaduslike proble- emide üle. Lepiti kokku loodud kontakti edaspidi tugevdada. Nä- dal andis juurde palju kasulikku.

V. KRINAL

3 nädalat kümnekesi

Valga raj. Järvesalu kolhoos, Käo talu

üliõpil. ....

Sellisel aadressil tulid kolme nädala jooksul kümnele eesti filoloogiale I kursuse üliõpilasele kirjad. Need kolm nädalat muutisid meie käed tugevamaks, lisasid kehakaalule mõningad kilogrammikesed, tegid meist hümnest peaaegu kollektiivi.

Meie seast oli enamik linnast pärit. Seepärast tundsi me maa- tööd vähe, aga tehtud see sai. Poisse äratasime hommikul hüüdedega: «Tõuske, krahvid, teid ootavad suured teod!»

Tööga tulid vilumus, oskus ja tahtmine tööd teha. Kitkusime hüüridekaalikaide, kühveldasime vilja ühest kuivati otsast teise, et vili mitte kuivatuks ei lä- heks, laadisime veoautosid, mis vilja mitmete kilomeetrite ta- ha kaalumisele vedasid, et siis hiljem jälle kuivati kõrval ole- vasse laoruumi tagasi tuua (miks otse minna, kui ringi saab!), tegime silo, panime hei- na kokku jne.

Igaõhtuseks ajaviiteks olid tants ja mängud. Tähistasime koguni kaht sünnipäeva: Juts ja Paul said üheksateistkümn- nesteks. Laua kattis perenaine. Temale kuluks küll tänuõnu öelda, sest niisugune kokk oleks igal pool vajalik. «Kui te mul siin kauem oleksite, küll ma

teist siis perenaised teeksin,» rääkis ta meile. Õhtul seis- laual isüäratav kringel, parem kui poest ostetud.

Peremees Kusta oli alati val- mis meiega lõbutsema. Et oleme filoloogid ehk õigemini kavat- seme saada filoloogideks, siis keerles jutt kõige sagedamini eesti keele ümber. «Kõige õigem eesti keel on ikka see tartu keel,» oli peremees veen- dunud ja vastuvaidlejale lei- dis ta sellised veenvad argu- mendid, et need tahes-tahtmata taganema olid sunnitud. Et oli- me enamikus kõik Tallinnast, siis kõlas kohalik murre meie kõrvale esialgu võõralt, kuid hiljem nakatas. Mõni oli selle üle päris rõõmus, sest kogu aeg üht ja sama keelt rääkida po- levatki huvitav.

Et tudengid töömehed on, selles suutsime kolhoosnikuid üsna kähku veenda. Seda tun- nistasid esimehe sõnad lahku- misõhtul.

Lõuna-Eesti metsade sügisene

kirevus, sügisöö tumedal põh- jal särav Linnutee, autolater- nate valguses lippav jännes, põl- lul nähtud põder — kõik need jätsid hinge midagi ilusat. Tähti käisime vaatamas majakatusel viivalt redelilt.

«Külm on, kas läheme alla?» «Ei veel. Külm on, aga ilus on ka.»

Olime Tartus kohtudes soo- tuks erinevad, sootuks võõrad — nüüd on meisse imbutunud midagi maalõhnalist. Veidike mullast, veidike rakkudest, vei- dike soojast maasaunast ja lauast tagakambri, kus auras värskes kodusai, midagi ümbrit- sevatest inimestest. Ühistest vaidlustest ja vestlustest selgus, et me kõik usume armastusse ja sõprusse. Me ei taha olla ükskõiksed, me ei kannata hal- bu inimesi.

Meil on heameel, et leidsime sõpru, kellega ühes elama ja õppima hakkame.

LINDA KRUUSTEE

ÜLIÕPILASPÄEVADEST LOE 2. lk.

5. oktoobril oli Ajaloo-Keele- teaduskonna ÜTÜ aruande- ja valimiskooosolek. Teaduskonna ÜTÜ nõukogu esimees J. Simm rääkis nõukogu möödunud-aasta- sest tööst. Parimateks erialarin- gideks tunnistati eesti keele ja ajalooring. Teaduse popularisee- rimisel tegi suure töö ära aja- looring: esineti koolides, tehastes ja muial.

Märkimisväärt on kriitika- sektsiooni loomine eesti kirjan- duse ringi juurde, samuti vene

15.—17. okt. toimub Käärikul laager-seminar ülikooli teaduskondade, osakondade, kursuste ja ravigrühmade sekretäri- dele. Puududa võib ainult ülikooli komsomolikomii- tee loal.

Kaasa võtta kirjutus- tarbed ja spordivarustus. Kogunemine täna, 15. okt. kell 17 peahoone ees.

ELKNU TRÜ Komitee

Gaudeamus igitur

Мы вам за всё благодарны

Rongkäigu kohal on tõrvikud, leegid ja sädemed.

Laulud «Vändra metsas», «Väike trummilööja», reisi-, laagri- ja uudismaarühmade laulud. Proovitakse ära ka «Kalle-Kusta» ja koguni «Olle-pruulija» — olgu nad küll igal pool muidu käibel, aga marsilauluna jäägu nad ikka kõrvale. «Elagu EPA!» «Elagu Jüri!» «Elagu Pälsoni intrid!» «Elagu Toomemägi!»

Peab millelegi hurraa hüüdma, et hoog ei raueks.

Hoogu on veel palju vaja. Kõige rohkem laululava esise jooksuprossi organiseerimise jaoks. Seekord tekitas see pealtvaatajais (kelle seas võistlusnägijaid näppudel lugeda võis) külmatunde ja unise igavuse. Küll tantsiti jenkat, küll seoti kosjarätte ja püüti aias mesilast — aga kaua sa ikka pime-das püüad.

★

Prožektorid süttisid jälle. Kõige tähtsam ja oodatum — matused.

Kõnepidajail olid pisaradki silmas — olgu pealegi auku-aetu ainult topis, ta on ju ikkagi kaasvõitleja... Kahju on ka kõige halvemat õppejõudu matta — millisel loengul nüüd kirju kirjutada või kohustuslikku lektiüri lugeda? Rääkisid Kalju Kass, Jaak Uibu, Toomas Sutt. Haud aeti labidatega mulda täis, lähemalseisjad aitasid peoga.

«Mul hakkas kohe kergem,» ohkas üks roheline mütsiga üliõpilane.

«Mispärast?» päris kaaslane.

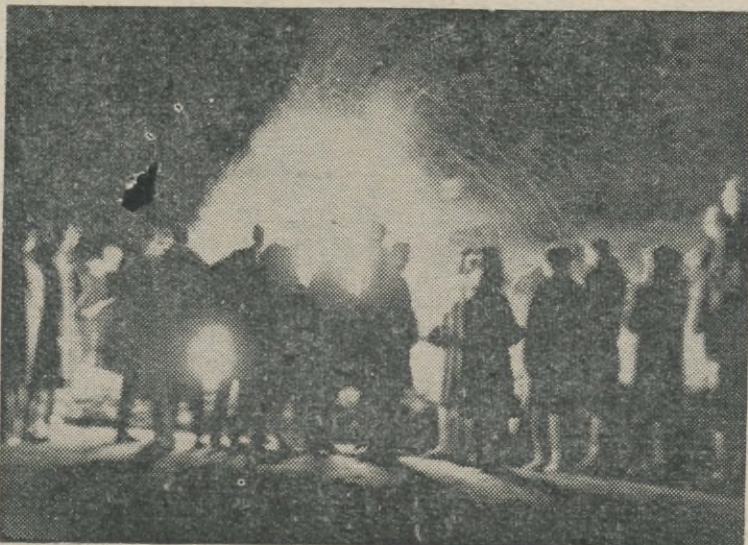
«Noh, need kõige suuremad pahategijad sai nüüd ometi maha maetud.»

Mindi laiali. Klubisse ja kohvikusse sooja saama, sest tõrvikute tuli oli ammu kustunud. Tänavate kohal rippus üliõpilaste natuke vallatu laul.

Veel pikka aega lõhnas linn põlenud tõrvikute järele. Tublisti kauem mäletatakse seda suurt tuhinat ja vaimustust, millega tudengid tunglaid kandsid. Mäletatakse seda suurt rõõmu ja vaimustust, mis eranditult kõiki kaasalööjaid haaras.

Möödunud laupäeval algas Toomemäel suur sagimine. Üliõpilasi tuli kokku üle 2000. Tuldi üksikult ja paarikaupa, kaasas elevus ja ootus ning sületäis loosungeid. Ingli ja Kuradi sillalt rōkatas lahti lauluviis, kasvas peotuju. See oli vist ainulaadne juhtum maailmas, kus matuste puhul nii rõõmsaid matjaid võis näha. Tseremoonia peapõhjus — halvim «üliõpilane» ning «õppejõud» külitasi siinsamas kragisevate vedrudega voorimehetroskal. Voorimees, uljailmeline sinise tekliga noormees, istus üsna rahulikult «koolnute» vahel.

★

Matuserong hakkas liikuma. Ta oli mees omal kohal. Tänu küll siin võis alles loosungeid näha! «Tutenk, rõemus ole!», «Sõulitoge Vana-Tiik tulevastele põlvkondadele!»

Sellel, kes ise kolonnis kõndis, oli üsna raske ära arvata rongkäigu kogupilkust.

Matuserongi juhiks oli Laur Karu valgel ratsul, ruupor käes.

★

Студентов очень трудно пора- зить гостеприимностью, особенно ленинградцев. И всё-таки мы не ожидали, что нас так хорошо при- мут в Тарту. Мы провели здесь три дня, многое успели увидеть. узнать, но самым полезным и при- ятным для нас опытом был опыт красивых и непосредственных от- ношений. И за это большое спа- сибо тем, кто были с нами всё это время.

Ваш университет очень понра- вился нам. Среди его традиций, даже если некоторые из них носят характер больше шуточный, чем серьёзный, есть множество таких, которые делают отношения меж- ду людьми дружескими и чело- веческими, которые разрушают психологические барьеры индиви- дуализма. А это, в конечном ито- ге, очень важно. Ваши традиции позволяют воспитывать студентов в коллективной взаимосвязи.

Это особенно важно в наш век, когда опасность распада личности становится проблемой. Через ва- ши же традиции можно в какой- то мере способствовать преодоле- нию скептицизма, того скептициз- ма, который уничтожает в чело- веке его творческие начала.

Ваш праздник студентов явля- ется и для вас в некотором роде экспериментом, но все-таки не такой неожиданностью, потому что он построен на ваших опять- таки определенных коллективных традициях. Для нас же он инте- ресен вдвойне, так как ничего подобного на нашей памяти в нашем институте не было. Мы обязательно расскажем об этом нашим студентам, и, вероятно, это возбудит в них интерес для собственного творчества в этом направлении. Нам очень понра- вился этот ваш первый праздник. И хотя мы присутствовали на похоронах плохого студента и плохого профессора, но мы виде- ли множество очень хороших сту- дентов и слышали от студентов о хороших ваших профессорах.

Ваше студенческое кафе наво- дит нас на мысль о возможности создания такого постоянного ка- фе у себя в институте. У нас су- ществуют временные кафе, кото- рые периодически устраивают для себя какой-нибудь из факультетов в помещении клуба или в обще- житии. Но иметь постоянное ка- фе, да еще такое симпатичное, как у вас, — очень соблазнитель- но.

Мы поразились вашей богатей- шей библиотекой и очень призна- тельны библиографу, милой жен- щине, имени которой мы не зна- ем, сопровождавшей нас и рас- сказавшей об истории библиотеки и о её фондах. В ней чувствуется большая любовь к своему делу и большая эрудиция.

Из опыта комсомольской орга- низации нам показалась интерес- ной структура комитета комсомо- ла; мы наверное используем для себя вашу систему — она даст больший результат в работе ко- митета.

У нас комитет состоит из 30 че- ловек, заведующих отдельными секторами (6 секторов). Поэтому работа расплывлена, или один чело- век ведет слишком большой учас- ток работы. Это не рационально.

Мы решили в этом году избрать комитет по вашему методу: 50 че- ловек — совет, и из них 9 чело- век — бюро.

У вас большие возможности для подготовки высокообразованных специалистов и для воспитания здоровых и нормальных в об- щественном отношении людей. И это нам показалось самым важ- ным и существенным в вашем университете.

Мы уезжаем очень благодарные вам за теплый прием (мы даже забываем, что на улице все эти дни было так холодно), с боль- шим опытом увиденного, который мы собираемся предложить наше- му институту.

Мы надеемся и очень хотели бы побывать у вас еще когда- нибудь и ждем вас у себя.

R. NIGOLI ja K. TALUSSAARE fotod

Студенты ЛГПИ

Täname abi eest

On teada, et Teaduslikus Raamatukogus töö kunagi ei lõpe ja aasta-aastalt järjest rohkem kuulub ära abistavaid töökäsi üliõpilaste hulgast. Mis teha, kui raamatukogu näiliselt arvukal kollektiivil siiski käib üle jõu rohkem kui 2,5-miljonilise raamatufondi valitsemine või ligi 50 tuhande köitelise aastase juurdekasvu läbitöötamine?! Eriti keerukaks on osutunud raamatufondide korrashoid viimastel aastatel. Seda teretulnust on praegu ja edaspidigi kitsaskohtade ületamisel üliõpilaskonna abi.

Tänavu sügisel kolhoositööst vabastatud ja raamatukogusse suunatud üliõpilaste arv oli üsna tagasihoidlik. Ometi suudeti teha päris tõhusat tööd, mis juba arvude keeleski kõlab aukartust äratavalt. Nii ilmutasid näiteks fondide osakonda suunatud Arstiteaduskonna üliõpilased erakordset püsivust ja töötahet. Ainuüksi 4-liikmeline rühm (Aino Aksim, Tiit Roos, Neenu Kaldre, Kadri Järvet) puhastas ja paigutas ümber ligi 25 000 köidet. Teine rühm (Malle Koorts, Mare Kingsepp, Rosaliia Kajumova ja Anita Sehtman Arstiteaduskonnast, Marju Kiho Ajaloo-Keeleteaduskonnast) «töötas läbi» (seekord mehhaniseeritult — tolmumejaga) ligi 190 000 dissertatsiooni, kontrollides ühtlasi nende järjestust ja varustades kogu fondi numbriliste viitadega. Kui esialgu ehk töö iseloom ja oma väike kollektiiv tundusidki võõrastavaina, siis mõne päeva pärast oli töödind kasvanud sedavõrd, et külla tulnud «kolleegid» teistest osakondadest olid sunnitud kurtma: «Nad isegi ei räägi meiega! Mühisevad raamatuvirnadega mööda ja hõikavad alles kolmandal neljanda riivli tagant: «Mis

sa ütlesid?...» Arstiteaduskonna üliõpilased abistasid siinjuures veel ligi 85 000 köite ümberpaigutamisel.

Kollektiivne raamatute puhastamine edenes jõudsasti ka raamatukogu reservfondis Sõbra tänavas, kus töötasid peamiselt Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased. Hoolimata ebakohastest töötingimustest (kütmata ja valgustamata ruumid) suudeti puhataks «pesta» umbes 75 000 köidet, mille juures suuremat tublidust ilmutasid E. Veisenen, L. Mihhailova ja E. Petjärvi.

Hoopis iselaadne töö raamatute korrastamisel langes osaks Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilasele Els Vagale, kes raamatukogu restauraatori juhendamisel lausa erakordse hoolikusega parandas, puhastas ja korrastas umbes 1000 peamiselt 17. sajandi trükist — osa meie väärtuslikumast dissertatsioonide fondist.

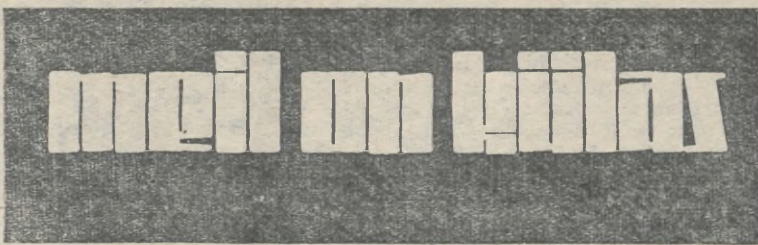
Ka raamatukogu jooksvas töös oli üliõpilaste abi üsna tõhus. Teaduslikus Raamatukogus tehti ettevalmistusi ligi 7000 autoreferaadid kataloogimiseks, kusjuures tublimateks osutusid Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilased Helle Lass ja Tiit Kipper ning Arstiteaduskonnast Ülle Rein.

Opperaamatukogus töötasid sedapuhku peamiselt Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilased, kes kohandasid õppefondi tänavu sügisel teokssaanud uuele laenutussüsteemile, s. o. varustasid taskutega umbes 80 000 köidet. Eriti hoolikalt töötas nende hulgas Sirje Raudmägi.

Veel kord — suur-suur aitäh teile kõigile, tublid abilised!

R. PARMAS

TÄHELEPANU!

Dots. J. KALITS

Milliseid rõõmustavaid või kurvastavaid jooni võite märgata, kui võrdlete oma põlvkonda sellega, keda Te praegu õpetate?

Kui võrrelda kaht erinevat põlvkonda, siis pole võimalik neid iseloomustavaid jooni jaotada rõõmustavateks ja kurvastavateks. Igal ajajärgul on oma nägu. See, mis andis jumet omal ajal, võib praegu olla iludusveaks. Printsipiaalseid erinevusi sõjajärgse ja tänase üliõpilaskonna vahel ei ole. Tundub, et õppetöösse suhtutakse viimasel ajal tõsisemalt. Võib-olla on see tingitud asjaolust, et olen õppetöös kokku puutunud tublide rühmadega.

Millisena kujutlete ideaalset komsomolijuhti?

Ideaalne komsomolijuht on see, kelles nähakse head, ausat ja sirgjoonelist seltsimeest, kellest peetakse lugu, kusjuures teised tunnevad temas juhti maksimaalses, asjaosaline ise aga minimaalses ulatuses.

Mida Te arvate meie noorte autorite loomingust?

singuil» mõned tehniliste alade silmapaistvad spetsialistid arvasid, et kirjandust pole üldse vaja õpetada, pidime isegi meie (kirjandusega tegelejad) tunnistama, et sageli on mõnes kirjanduslikus vormis kirjutatud teose mõistmiseks vaja teada mitte ainult selles kasutatavat sümbolikat, vaid isegi selle vormi ajalugu. Kirjandusteooriat, mis on vajalik kirjandusteoste mõistmiseks, ei saa aga asendada mingi nn. kooliläbise lugemise juhendamisega stiilis: «Loe seda, see on hea!»

Haiku ongi selline vorm, kus välise looduspildi all antakse edasi inimestevahelisi suhteid ja inimelu probleeme. Ettekande esitaja jutustas, et Jaapanis on tekkinud mitu haikude tõlgendamise koolkonda, mis annavad sageli üksteisele isegi vastukäivaid, ent siiski tekstiga assotsieeruvaid seletusi. Ta analüüsis mitmeid haikusid, näitas neis peituvate meeleolude mitmekesisust. Sageli varjub ühes haikus nukrus, iroonia, eneseiroonia, sensuaalsus ja huumorigi. Viimasel ajal tekkinud ühiskondliku teemaga haikud annavad aga võimaluse järjest laiemateks üldistusteks.

Peaaegu tund aega kestnud huvitava ettekande järel luges K. Kurg koosolijatele eesti ja jaapani haikusid. Kiiruga jõudsin neist kirja panna ühe, jaapani suurima haikumeistri Matsuo Basyo parima.

«Alasti oksal üksikuna istub kaaren. Sügise õhtu.»

A. PABUT

Pole põhjust lugeda seda eesti kirjanduse alustoe, samuti nagu pole põhjust väiklasteks norimisteks, kui selles loomingus juhuslikult midagi ei meeldi. Käekiri kujuneb välja ainult kirjutades. Selles mõttes võiks öelda kõige siiramalt: «Jõudu tööle!» Aga töömehi meil on.

Teatavasti ütleb B. Brecht oma «Galilei elus»: «Õnnetu on rahvas, kes vajab kangelasi.» Kuidas Te kommenteeriksite seda lauset?

Sellele võiks läheneda ka teisest küljest — õnnelik on see rahvas, kes on suuteline kangelastegudeks.

Mida Te arvate televisioonist? Hindan tema tulevikku rohkem kui olevikku.

Milles Te näete teatud osa meie noorsoo huliganiseerumise ja ideaalituse põhjusi? Mis Te arvate Läänes laialt tarvitusel olevast terminist «Autoritäänkrise»? Ja kuidas peaks kõigi niisuguste nähtuste vastu võitlema?

See küsimus eeldab pikemat artiklit. Oleks hea, kui «Tartu Riiklik Ülikool» pöörduks selles osas pedagoogikakateedri poole. Äärmärkuste korras võiks arvata, et see sõna otseses mõttes tühine osa noorsoost, kes huliganiseerub, koosneb eelkõige rumalatest originaalitsejatest, odava seikluse otsijatest ja kõlupeadest, kes oma vaimset küündimist püüavad varjata sedalaadi maskiga. Teadmata seda, et kogu maailma (sealhulgas ka kapitalistliku) noorsoo enamusele on selline käitumine võõras, püüavad nad end kujutada nn. maailmanoorsoo esindajatena.

Ideaalis on üks egoismi väljendusvorm, see on elu läbimine suletud silmadega, nägemata neid loendamatu eeskujusid, kes meid ümbritsevad. Niikaua, kui on midagi õppida, midagi omandada, kui on võimalusi paremaks muutuda, ei saaks rääkida ka ideaalide puudumisest. Seda on vaja ainult mõista. Seepärast võiks ka «autoriteetide kriisi» pidada sisutuks terminiks, mis on seotud «ebajumala» ideoloogiaga.

Täienduseks pedagoogika spetsialistide ettepanekute soovita- taksin huligaanidega teha avalikult sama, mida tehakse lastega siis, kui kõik kaasaja pedagoogika poolt soovitatud vahendid on ära proovitud ja tulemusteta jäänud.

Mida tuleb Teie arvates mõista termini «komsomolitöö» all?

Komsomolitöö teaduslik definitsioon puudub. Seepärast võiks selle üle mõtteid vahetada. Oigu siis ka mõttevahetuse korras järgmine ettepanek: a) komsomolitöö kitsamas mõttes — juhtiv töö komsomoliorganisatsioonis nii valitavatel kui ka mittevalitavatel ametikohtadel; b) komsomolitöö laiemas mõttes — töö, mille tegemata jätmisel või halvasti tegemisel võib saada komsomolikaaristuse; c) kõige laiemas mõttes — tegevus, millel pole otsa ega äärt ja kus halval juhul tegutseja ise ei taipa ka eesmärgi. Aga tõsisema ja konkreetsema vastuse annab organisatsiooni põhikirj!

Kuidas jõuda selleni, et olla iseseisvalt mõtlev inimene?

Kõigepealt on vaja hästi palju teada ja osata loogiliselt mõelda. Kõik ülejäänud on juba lihtsam.

Kuidas tekiavad Teie arvates noored karjastid?

Selle põhjuseks on tavaliselt «tuulelipu tõbi». Tõve peamiseks tunnuseks on püü saada ennast igas olukorras ja igasugustes tingimustes pärituult. Oigeaegse ravi puudumisel kaasnevad karjastismi ohtlikud tunnused.

Vastus küsimusele, mis Teid ennast võib-olla erutab kõige rohkem, ja mida meie küsimuste hulgas ei ole.

Paljusid erutab probleem juhtimise teaduslikust alusest. Nagu näete, «lõhnab» see mõnevõrra sotsioloogiliste uurimuste järgi. Konkretiseerimine jäägu esialgu saladuseks. Võib-olla ongi nii huvitavam.

Milline oli Teie möödunud suve suurim elamus?

Me kõik koos elasime sellel suvel läbi sündmusi, mis olid nii sügavalt haaravad, et paljudel tulid isegi pisarad silma. 20 aastat suurest võidust. 25 aastat Nõukogude Eestit — nende tähistamisest ei saa kuidagi vaikselt mööduda.

Kuid küsimuses mõeldakse vist sellist elamust, millele keegi teine, isegi mitte sõber, siiralt kaasa elada ei saa. Olgu siis...

Püüdsin sellel suvel Navesti jõest mõne tunni viisteist havi. Ja see ei ole mitte kalamehejutt!

Mida Te sooviksite ülikooli ajalehele?

Selget pilku, kindlat joont, võitlevat hinge ja teravat sulge.

Tankast haikuni ja rahvaluulest sotsioloogiiani

Sel esmaspäeva õhtul, kui päeval sadas rahet, ei kukutatud ega valitud peahoone 6. auditooriumis ühtegi presidenti. Küllap oli see tingitud sellest, et kirjandusajaloost on teada küll poeeside kuningaid, küll luule printsesse, kirjanduse vanemaid, juhtivaid kirjanikke ja arvustajaid, kuid mitte presidenti. Selles ruumis oli ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi aruande- ja valimiskoosolek. Osavõtjaid (20) polnud liigselt.

Juhatuse esimees Jaak Põldmäe tegi kokkuvõtteid. Tundus, et eelmise aruande-aastaga võrreldes oli igapäevase teadusliku töö ja vaigse nokitsemise kõrval toimunud mõndagi uut ja huvitavat.

● Esmakordselt üle paljude aastate korraldati eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi teaduslik konverents keemia ringi auditooriumis ja kohal oli üle 100 inimese tavalise 10—15 asemel.

● Tööd alustas kriitikasektioon, kus analüüsiiti nelja teost. Ilmus rida retsensioone ülikooli ajalehes ja «Edasis».

● Korraldati kriitiliste artiklite ja esseede võistlus.

● Populaarteaduslikke loenguid peeti rohkem kui mitmel eelmisel aastal kokku.

● Keskkoolide õpilaste kirjanduslikust olümpiaadist osavõtjatele korraldati H. Visnapuu luule õhtu.

Oli ka ebaõnnestumisi.

● «Coriolanuse» arutelust võttis osa väga vähe inimesi ja veel vähem kirjandusringi liikmeid.

● Ladusalt ei läinud kohtumine läti sõsarringi esindajatega Riist.

● EI ESITATUD ÜHTEGI AUHINNATÖÖD (!).

Dotsent H. Peep, üliõpilased J. Põldmäe ja K. Kurg andsid kirjandusringi käesoleva õppeaasta töö peasuunad.

● Kirjanduse mitmesuguste probleemide käsitlemine informatiivses laadis. Kaasaja väliskirjanduse ja vene nõukogude kirjanduse päevaprobleemide ja diskussioonide tutvustamine. Eelmainitud tahetakse teha koos vene- ja väliskirjanduse ringidega.

● Filmi- ja muude stsenaariumide, mitmesuguste libretoode (teoreetiliste aluste ja praktika) vaagimine. Esteetikaalaste probleemide vaatlus.

● Peamiseks iseseisvaks uurimistööks jääb ikkagi eesti kirjanduse teooria ja ajaloo ning rahvaluule uurimine. Arvati, et kursuse- ja diplomitööde dubleerimine ei ole paheks juhul, kui valminud töö on kõrgema kvaliteediga, kui tavuline õppetöö korras tehtu.

● F. Tuglase loomingut uurimine ja tema 80. sünnipäeva (2. märtsil 1966. a.) tähistamine.

● Populaarteaduslik töö: referaadid ja ettekanded kirjandusest mitmesugusele kuulajaskonnale eesmärgiga õpetada ringi liikmeid oma mõtteid selgelt ja arusaadavalt väljendama. See kuulub ära nii õpetajale kui ka filoloogile.

● Kavatakse korraldada ka elavamaid üritusi, nagu kirjandusteose dialogiseeritud arutelu (selline katse on Tartus juba tehtud) ja vaidlusõhtuid.

● Bioloogide eeskujul püütakse korraldada õpikute arutelusid.

Kirjandust hakatakse uurima ka sotsioloogiliste meetoditega.

Kõike seda hakkab ellu viima uus juhatuskoosseis: J. Põldmäe (V k.), K. Kurg ja L. Kaisal (IV k.), P. Viha-lemm ja J. Tammeleht (II k.). Üks koht jäi vakantseks. Sellele kohale peab sobiva kandidaadi leidma eesti filoloogia V kursuse I kursuse üliõpilaste üliõpilaseks loomise õhtul. Valitu «pehmeksraakimine» jääb aga juhatusenda ülesandeks. Pärast valimisi rääkis K. Kurg meile jaapani luule lühivormidest tankast, renkust ja haikust.

Kuigi «Edasis» ilmunud artiklis «Varjatud reserve ot-

Intelligentsed poisid, grammatikareeglid ja sügisesed kärbsed

Uksele on kirjutatud 9-a. Kui sisse astusin, olin veidi üllatunud — ainult poisid. Hiljem selgus, et tegemist on füüsikaklassiga. Küsisin pärast tunni lõppu Astridilt, et kas on mingit vahet ka tunda võrreldes tavalise klassiga. Ta vastas: «Jah, on küll. Intelligentsemad, väljendusoskus on neil parem».

Niisiis, klassi ees on V kursuse eesti filoloog Astrid Lindeberg ja pinkides istub paarikümmend intelligentset üheksanda klassi poissi. Meie koos Astridi kursusekaaslastega ja praktikajuhendajaga istume tagumises reas. Seal ees ma iga tahes seista ei tahaks. On Astridil neljas tund.

Kontrollitakse koduseid harjutusi. Üks poiss hoiab kätt püsti, tahab vist vabandada, aga õpetaja ei märka. (Ilmselt on ta unustanud pedagoogide ja loomataltjutajate tähtsa reegli — õpilasi ei tohi hetkekski silmist lasta.) Pärast loeb seesama poiss harjutust kaaslaste vihkust.

Poisid paistavad üsna viisakad ja korralikud olevat. Kui meie klassis nooruke praktikant oli, siis... Aga praegu pole ta veel klassiga üksinda.

«Mida nimetatakse abimäär-sõnadeks?»

«...»
«Kuidas jagunevad nimisõnad?»

«Nimisõnad jagunevad... omadus- ja... asesõnad.»

Noormees saab kahe ja tundi läheb edasi.

«Täna tunni teemaks on «Suure algustähe turvitamine.»

Õpetaja kirjutab punktid tahvlile, poisid oma vihikusse. Kui oled ülikoolis mitu aastat konspekteerinud, tundub see pilt veidi harjumatu.

«Toodete nimetused kirjutatakse suure algustähega. Kes toob näiteid?»

«Fotoaparaat «Ljubitel».

«Oun «Antoonovka».

Tund hakkab lõpule jõudma.

«Võtke lahti grammatikaraamatud. Lugege läbi 7 juhtu, millal kirjutatakse väike algustäht.»

Mõned ajavad juttu. Tagumises pingis loetakse raha. Kui küsitakse näiteid pärisnimedest tuletatud üldnimede kohta, pakub keegi rõõmsalt: «Rock'n roll!»

Tund on läbi. Ukse juures trügides seletab üks väikesekasvuline poiss üleolevalt sõbrale: «Niisugune loll! Püüab kärbsed kinni ja laseb siis ise l...»

Nende jaoks on grammatikareeglid asendunud juba hoopis huvitavamate asjadega. Aga Astridil seisab veel ees tunni arutelu — õpetaja osast tuleb ümber asuda õpilase ossa.

T. TALLO

Üliõpilasnädal Helsingis

Hiljuti saabus V kursuse üliõpilane Silvi Kaljas tagasi rahvusvaheliselt üliõpilasnädalalt Helsingis.

Mõned küsimused Silville Soomes veedetud päevade kohta.

Kes olid Helsingisse kokku sõitnud?

Seal oli üliõpilasi Skandinaaviamaadest, Belgiast, Sveitsist, Poolast, Tšehhoslovakiast, Ungarist, SDV-st, SFV-st ja Nõukogude Liidust — kokku umbes 50 inimest 14 Euroopa riigi 23 kõrgemast õppeasutusest...

Nõukogude delegatsioon viibis sellisel nädalal esmakordselt. Meie maad esindasid Moskva Lomonossovi-nimelise Ülikooli, Leningradi Polütehnilise Instituudi ja TRÜ üliõpilased.

Kuidas nädal möödus?

Esimesed paar päeva kulusid sisseelamiseks. Kõigepealt muidugi tutvumise üksteisega. Et ürituse organiseerijaks olid Helsingi Ülikool, Majanduskool ja Tehnoloogia Instituut, siis külastasime kõigepealt neid õppeasutusi. Käisime Otaniemis, kus paiknevad Tehnoloogia Instituudi hooned. Nägime Helsingi uut satelliitlinna Tapiolat. Helsingi endaga tutvumiseks jäi aega üsna vähe.

Nädala keskseks ürituseks oli seminar teemal «Üliõpilase rahvusvahelisest vastutusest». Seks puhuks viidi meid Helsingist välja Kallviki Gebhardi Instituuti. See on suur mereäärne baas sedalaadi kokkutulekute pidamiseks. Olime seal üldse kolm päeva. Kuulasime loenguid Soomest, tema majandusest, kultuurist, välispoliitikast.

Seminar ise toimus kolmes diskussioonigrupis. Esimene arutas teemat «Ülikooliharidus ja internationalism», teine — «Euroopa üliõpilasorganisatsioonide koostöö» ja kolmas — «Üliõpilaste abi vähearenenud maadele».

Millise grupi tööst Teie osa võtsite?

Et meie delegatsioon oli kolmeliikmeline, siis läksime kõik erinevatesse gruppidesse. Mina olin selle grupi juures, kus räägiti üliõpilasorganisatsioonide koostööst. Oleks liialdus öelda, et see oli diskussioonigrupp. Koosolemine kujunes rahulikuks arutluseks nii meil kui ka teistes gruppides.

Millest vesteldi?

Räägiti, milliste ülikoolide ja instituutide vahel on juba side- med loodud ja mida selles liinis edaspidi kavatakse teha. Sõna võtta sai igaüks, grupp oli 12- kuni 15-liikmeline. Minul oli kahjuks sel teemal vähe öelda. Selle eest tuli palju kõnelda Eestist, Tartust, meie ülikoolist. Meie elamise ja õppimise vastu tunti tõesti väga suurt huvi.

Räägiti vajadusest laiendada sotsialismimaade ja kapitalistlike maade üliõpilaste koostööd, pakuti välja koostöövorme ja -viisid, mis oleksid kõigile vastuvõetavad — delegatsioonide vahetamine, kultuuri- ja spordisidemed jne.

Mingit resolutsiooni ükski grupp vastu ei võtnud. Ühisel plenaaristungil tegi iga grupi esistuja tööst lühikese kokkuvõtte.

Mida uut saite teada teiste maade üliõpilasorganisatsioonide kohta?

Kõigepealt seda, et kapitalistlikes maades on üliõpilasorganisatsioonid ja -rühmitused väga palju. Neil on enamasti poliitiline iseloom. Väljaspool organisatsioonid on veel üliõpilasnõukogud. Seetõttu põhjustaski neile teatavat imestust see, et meil juhib kogu üliõpilaskonda komsomol — poliitiline organisatsioon.

Paistab, et üpris palju tegeldakse majandusküsimustega. Näiteks ostis Helsingi Ülikool mõned aastad tagasi endale ühe laostunud tubakavabriku. Tootmist juhtivad loomulikult vasta- va ala spetsialistid. Saadav sisestulek kulub ühiselamute, ehitamiseks, stipendiumideks. Vajadus ühiselamute järele on üsna suur. Praegu jätkub neid ainult 12% Helsingi üliõpilas- test.

Muidugi ei piirdu organisat- sioonide tegevus ainult majan- dusküsimustega. Tegevushaare on märksa laiem.

Mis jäi eriti meelde Soomest? Nädalast?

Soomel oli hästi kodune ja tuttav.

Nädal oli tore! Kõige toreda- mad olid delegaatide omavaheli- sed vestlused ja hea vaba õhkkond. Mõnevõrra oli raskusi keelega. Jutt käis inglise kee- les. Vahel oli tõsist tegemist, et oma jutud ära rääkida.

Meie ülikooliga lähemate sõp- russidemete loomisest oli eriti huvitatud Oulu Ülikool. Samuti loodab meie esindajaid oma üliõpilasnädalal näha Stokhol- mi Ülikool.

R. TIMAK

IV Balt. Stud. 1965 Elva

Sellised kirjad seisid viimaste orienteerumisvõistluste embleemil. See tähendab, et tegemist oli IV Balti liiduvabariikide kõr- gemate koolide meistrivõistluste- ga. Külalistena võistlesid Mur- manskist ja Leningradi koondused, Leningradi RÜ ja Leningradi PI. Meil olid kõik kõrgemad koolid oma esindused välja pannud. TRÜ ja TPI isegi kaks võistkon- da. Olgu siinkohal veel märgitud, et juhend lubas mitut võistkon- da välja panna siis, kui need sajabrotsendiliselt koosnevad I järgu sportlastest.

Kokku asus esimesel võistlus- päeval teateorienteerumise starti 25 meeskonda ja naiskonda. Mees- võistlejatest tuli esimeselt eta- pilt esimesena tagasi meie spordi- klubi orienteerumissektiooni esi- mees Aare Kutsar ja viis TRÜ I 1 min. 45 sek. juhtima. Teises vahetuses ei suutnud Ivar Tammeraid rajaga ühist keelt leida ja tuli leppida tagasihoid- liku 7. kohaga. Lõpuks Olavi

Kärner tegi kõik, mis teha andis, kuid ettepoole kolmandast kohast me siiski ei saanud. Meeskonna aeg oli 2:27.30. Võitis TPI I (Uku Annus, Tiit Taimistu ja Arno Huik) — 2:20.24, teine oli EPA (Peep Tambet, Hanno Schotter ja Tõnu Raid) — 2:21.05. TRÜ II meeskond (Kaarel Zil- mer, Vello Raudsepp, Jaak Karu) rändas etapiaegade tabelis vasta- valt 13., 9. ja lõpuks 10. kohale. Naiskondadega oli kohtunikel päris häda, sest suur osa võist- lejatest unustas võistlustuhinas kontrollida oma asukohta maas- tikul ja külastas läheduses asu- vaid teiste etappide kontroll- punkte. Pärast pikki kontrollimi- si kanti lõpp-protokoll:

1. Kaunase PI — 2:32.31
2. Vilniuse RÜ — 3:03.20
3. TRÜ II (Urve Noodla, Aino Tuh- kanen, ja Helle Engel) — 3:45.15

Pühapäeval võisteldi suund- orienteerumises. Rajameistrid Ilmar Kask ja Sven Veldre olid huvitaval ja raskel maastikul teinud kiiduväärt tööd. Rada oli tõesti võistluste tasemel.

Meestest oli kiireimaks Tõnu Raid (EPA), kes läbis 12,7 km pikkuse 8 KP-ga raja ajaga 1:37.26. Teine oli Arno Lici- (Riia PI I) — 1:52. 22. Kolmas Olavi Kärner (TRÜ I) — 1:53.59. Aare Kutsar oli 29. ja Kaarel Zilmer 32.

Naise 8 km (6 KP) raja läbis kiiremini M. Gausmanait (Kau- nase PI) ajaga 1:09.15, järgnesid Ene Martin (TRÜ I) — 1:09.36, L. Starolyte (Vilniuse RÜ) — 1:09.50. Anne Palge (TRÜ I) oli 5., Helle Engel (TRÜ II) 17.

Kokkuvõttes oli parimaks Riia Polütehniline Instituut 14 miinuspunkti, TRÜ I ja TPI I kogusid võrdelt 21 miinuspunkti, kuid parem aegade kogusumma andis teise koha meie võistkon- nale.

V. RAUDSEPP

UUT TEATMEKIRJANDUST

Энциклопедический словарь прав- овых знаний (Советское право). Москва 1965. 512 lk.

Труд и заработная плата. Би- блиографический указатель лите- ратуры, изданной в СССР на рус- ском языке в 1962 г. Москва 1965. 490 lk.

Люминесценция. Библиографи- ческий указатель 1947—1961. Мос- ва 1964. 379 lk.

Библиография литературы по вопросам радиовещания и теле- видения (1958—1962). Москва 1964. 122 lk.

Библиография работ по электро- энцефалографии (1875—1963 гг.).

Электрическая активность голов- ного мозга животных и человека в норме. Москва 1965. 208 lk.

Е. Е. Шумакович. Общая и ве- теринарная гельминтология. Би- блиографический указатель оте- чественной литературы с конца XVII века по 1960 год. Москва 1965. 394 lk.

Скарлатина. Библиографический указатель отечественной лите- ратуры (1928—1958). Киев 1964. 302 lk.

Библиография по эпидемиологии рака 1946—1960 гг. (Перевод). Женева—Москва 1964. 207 lk.

Ю. И. Бернадский и И. X. Пин- ский.

Советская стоматологическая литература. (Библиографический указатель). Том II. 1946—1958 гг. Москва 1965. 696 lk.

Библиография работ по лепре (1958—1962). Ростов 1964. 48 lk.

Краткий указатель литературы по истории и географии Камчат- ки. Петропавловск-Камчатский 1965. 19 lk.

Кольский полуостров. Библио- графический указатель советской литературы (1962 г.). Апатиты 1965. 64 lk.

Helmut Hagar. A bibliography of works published by estonian ethnologists in exile 1945—1965. Stockholm 1965. 63 lk.

S. Musikka ja L. R. Holsti. Finnish radiological bibliography 1896—1963. Helsinki 1965. 123 lk.

Looduskaitseringis

Tartu Üliõpilaste Looduskaitse- ringi järjekordne töökoosolek toimub 15. okt. kell 20 EPA aulas. Päevakorras: Loodustemaati- liste filmide demonstratsioon.

Pühapäeval, 17. oktoobril toi- mub traditsiooniline sügismatk Taevaskotta. Väljasõiduks kogu- neme Tartu raudteejaama kell 9.50. Rong väljub 10.12. Tartusse tagasi jõuame õhtul kl. 21.45. Kõi- gil matkast osavõtjail palume panna soojalt riidesse ja kaasa võtta võileivad.

Matk toimub igasuguse ilmaga. Ootame matkast osa võtma ka esimeste kursuste üliõpilasi, kes ringide rägastikus alles otsivad teed.

Ringi juhatus

J. PAJU

Kuidas siis jääb?

Meie majas on 8 kateedrit (II ja III korrusel) ja hulgaruumiline arvutuskeskus (I korrusel) ning auditooriume üsna mitu (+ 17 ahju). Me tuleme tööle ja lahku- me töölt nagu töötajad ikka, kuid me ei tööta nii, nagu teevad seda peahoone või mõne muu ülikooli hoone (NB! keskküttega hoone) töötajad või nagu tuhanded meie maa töötajad. Töö ei paku meile rahuldust, me ei tunne enam tööst rõõmu, me ei otsi tööst uut ega head, sest me oma hangunud ajudega vihkame tööruume, mis moodustavad meie jaoks 7-tunni- lise eelkülmetusega piinakambri. (Eelkülmetusega just sellepärast, et praegu on temperatuur ruumi- des +10—12°, talveks läheb see usutavasti —10-le.)

Kuhu on siis koer maetud? Leidub neid, kes teavad koera, teised jälle matmispaika. (Neid teateid on raske kokku viia, kuid püsivamaks arvamuseks on jää- nud ülikooli matmiskohana üli- kooli kalmistu.) Mitte ei leia õiget otsa üles, et asi hargnema hakkaks.

1963. a. sügisel põhjendati küt- mata ruume sellega, et kuna maj- ja pidi keskkütte sisse seatama, siis ei saanud õigeks ajaks ahju- kütajaid hankida! 1964. a. sügisel vastasid majandusmehed, et küt- jate palk on väike ja praegu ei saa, pidage seni vastu, kui nad kol- hoosist enam suurt ei teeni, siis ehk saame. Pidasime vastu ja sai- megi siis novembris kütmise jär- jele.

Aasta 1965. Sügis. Jälle külm, jälle pole kütajaid, ikkagi pole veel keskkütet, kuid — katsuge vastu pidada! Tundub, et kolme aasta jooksul ei ole maailmas mi- dagi muutunud (välja arvatud muidugi teaduse ja tehnika vald- kond). Kõik on siin samuti, isegi töötajate põhikoosseis on sama, kuigi nad näevad välja palju ti- gedamad ja haigemad. (Seega on ümber lükatud arstiteaduslik väi- de, et väike külmutamine terven- dab ja noorendab inimest. Sm-d arstid, tulge ja vaadake meid!) Halb on ka vaadata, kuidas üli- õpilased praegu siin majas õppe- jõude kadestavad. Igatunnised märkused: «Mis temal viiga, tõu- seb püsti ja kõnnib. Saab sooja.» Viimane asjakohane ettepanek tehti nüüd meile: Varuge puid! Hakake ise kütma!

Sellega võiks nõus olla, kuid enne tahaks teada, 1) kas on lu- batud kohakaasus samas asutu- ses; 2) kas on mõttekas, et kateed- rite 8 töötajat kütavad kõik hom- mikupoolikul ahju ja kui töö- päeva lõpuks ruumid soojenevad, lahkuvad töölt (aga auditoorium- mid?); 3) millega kompenseeritak- se kateedrites kütmiseks kuluta- tud aja arvel tegemata jäänud plaaniline töö (kas kütjad aita- vad selle talvel ära teha? Või ei tulegi tänava talveks kütajaid? Sest kuskilt peab ju edasimine- kut ka märkama!)

H. EKSPONAAT

Klubi teated

17. okt. kell 20 etendub TRÜ klubis K. Saja näidend «Rahutus»

*

Puhkpilliorkestri proovid on ülikooli klubis esmaspäeval ja neljapäeval algusega kell 19. Oodatakse uusi liikmeid.

ÜHISKONDLIKUD

RAAMATUKOGUHOIDJAD!

Õppetöö teie rühmas jät- kub 19. oktoobril kella 18—20 TRÜ Teaduslikus Raamatu- kogus (II korrus).

V. Leek,

õpperühma juhataja

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тар- туского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükihoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimise nr. 7731 MB 08646

Kuldmandiibel

Näitlejad tulid lavale kolme- kes, et kakluse korral olla publikuga arvulises ülekäalus.

Nii räägib anekdoot.

Ka üliõpilaspäevadele eelne- nud kõnevõistluste nime all toi- munud puhkeõhtul oleks saa- nud korraldada toreda kakluse. Seda küll žürii ja võistlejate vahel, sest mõlemad oli neli kanget poissi. Publikul oleks olnud tunduvalt lõbusam.

Et ülikoolis nii vähe kõne- mehi leidub, ei ole nagu usu- tav. Kas tuli puudu julgusest või sai liiga vara teatavaks, et

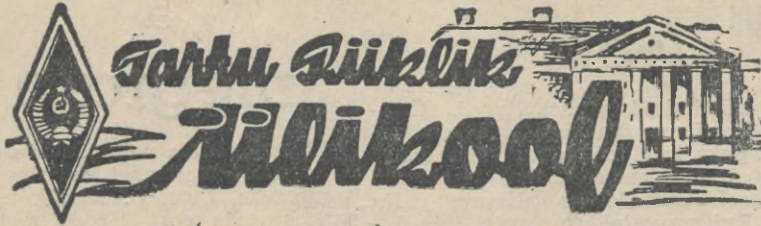
uus igavesti rändav auhind ülikooli kõnemehele nr. 1 — «kuldmandiibel» (e. kuldiõua- luu) ei ole siiski päris kullast. Ei tea. Aga mõra kusagil tekkis.

Kõige häbiväärsemaks mu- dugi peeti nende kümne isiku käitumist, kes eelnevalt end registreerisid, kohale aga ei ilmunud.

Tundus, et peetud neljast võistluskõnest olid vaid kaks ette valmistatud ja ainult üks vajalikul tasemel.

II kursuse eesti filoloog Kalju Kass, keda tunneme ka följeto-

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 26 (636) Reedel, 22. oktoobril 1965 XVIII aastakäik

TRÜ parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek

Aruandest

Käesoleval ajal kuulub TRÜ parteiorganisatsiooni koosseisu 373 NLKP liiget ja 59 liikmekandidaati. Aruandeperioodil võeti vastu partei liikmekandidaadiks 51 seltsimeest.

Meie parteiorganisatsiooni peaaegu ühesaastase aruandeperioodil proletaarse internatsionalismi ja nõukogude patriotsmi kasvatamine üliõpilastes, poliitilise valvuse tõstmine ning leppimatu võitlus kodanliku ideoloogia avalduste ja vormide vastu, võitlus kommunismiehitaja moraalinormide juurdumise eest õppiva noorsoo teadvuses ja käitumises.

Õppejõudude ja kõrgema haridusega abipersonali hulgas tehtava ideoloogilise töö tähtsamaks vormiks nagu eelnevatelgi aastatel olid filosoofilised seminarid. Aruandeperioodil töötas ülikoolis 17 filosoofilist seminari, kusjuures sellega oli haaratud 513 inimest.

Teadusliku töö sektoris valmistati kevadsemestril ette (partei-komitees kinnitatud) plaan TRÜ-s lähema kolme aasta vältel doktoridissertatsiooni kaitsvate õppejõudude kohta (nii doktorantuuri kaudu kui ka väljaspool seda).

Kevadsemestril arutati komitee istungil õpetajate ettevalmistamist ja selle perspektiivi. Küsimuse ettevalmistamisel loodi kontakt Eesti NSV Haridusministeeriumiga. Selgitati välja kaadri vajadused ja sel alal valitsevad kitsaskohad. Komitee koosolekust võtsid osa pedagoogilise praktika teaduskondlikud juhendajad ja TRÜ pedagoogikateedri liikmed. Vastuvõetud otsus kohustas metoodikuid ja dekaanaate korrigeerima õppeplaane ning tõstma pedagoogilise praktika efektiivsust, samuti hoolitsemata metoodikute kaadri tugevdamise eest.

TRÜ oli vabariigis esimene, kus loodi võitlevate ateistide klubi, praegu aga on vist TRÜ ainuke asutus, kus nii palju asjatuid katseid on tehtud selle klubi tegevuse elustamiseks. Ülikooli parteikomitee senised katsed pole saavutanud vajalikku efekti — jääb ainult loota selle saavutamisele edaspidi, kui koondada sellele tööloigule rohkem tähelepanu.

Ajalehe tööst. Esitatud kirjatükid viivad järeldusele, et ajalehe autorite kollektiiv on vähene ning ajalehe käsutuses olevaid materjale võrdlemisi napilt.

Olgu märgitud, et ülikooli parteikomitee liikmetest enamuse ei kirjutanud moodunud õppeaastal ajalehes ühtki artiklit. Kas siis nende poolt juhitud töölõikudes polnud ühtki sellist küsimust, mille kohta oleks olnud vaja sõna võtta.

Partei-komitee suunas aruandeperioodil ametiühingu tegevust: 1) töötajate kommunistliku kasvatamise, 2) elukondliku heaolu küsimuste lahendamise ja 3) šeflustöö korraldamise liinis. Elu-

kondliku heaolu ja töö küsimustest tuleb ametiühingu saavutusseks lugeda TRÜ lasteaiade avamist, millest niipalju aastaid ainult juttu tehti. Aktiivselt jätkavad tegevust ka lasteringid. Korraldati tervistavaid ja sportlikke laagreid Vellaveres, Käärikul.

Kehalist kasvatust ja sporti TRÜ-s iseloomustab viimastel aastatel järsk massilisuse ja meisterlikkuse tõus. Nii oli moodunud õppeaastal spordiühitustel juba 27 498 osavõtjat (17 250 vastu 1960. a.).

On rõõmustav, et kergejõustiku kõrval on suutnud üliõpilisel areenil täiseduga esineda sellised TRÜ suhteliselt noored spordialad, nagu sõudmine ja orienteerumissport. Mitte vähene tähtsus pole TRÜ sportlaste järjekordsel võidul Helsingi Ülikooli sportlaste üle. Viimane on tekitanud elevust isegi emigrantlikkudes ringkondades.

Sporditööst üldse kõneldes ei saa aruandja õigeks pidada seni väljakujunenud praktikast selles, et Kääriku spordibaas, mis asub Tartust 70 km kaugusel, ehitatakse välja komplekselt kui samal ajal Tartus on spordihoone te järele tungiv vajadus.

Klubi tegevus on meil viimasel ajal tublisti aktiveerunud. Võib öelda, et meie klubi energilise organisatsioonilise töö ja isetegevuse arendamiseks on klubi üle saanud finantsraskustest. Ta on ületamas senist kriisi ning muutumas üliõpilastele meeldivaks puhkekohaks ja kultuurmassilise töö keskuseks (1. sept. 1964—1. sept. 1965 on meie klubis olnud 130 üritust 30 000 osavõtjaga). Palju on selles kaasa aidanud ka ELKNÜ TRÜ Komitee poolt organiseeritud klubid ja õhtud.

Parteilise tegevuse tähtsaks loiguks ülikoolis on partei- ja riigikontrolli organite poolt tehtav töö. Nii reorganiseeris rektoraat kaastöögrupi ettepanekute alusel teaduslikeks komandeeringuteks ettenähtud summade otstarbekamaks kasutamise eesmärgil nimetatud summade jaotamise senise korra. Ühtlasi suurendati vastavaid summasid.

Ülikooli parteiorganisatsiooni elu oli aruandeaastal tegevusrohke. Tegevuses me kasvasime ja karastusime. Kuigi palju jätti tegemata ja palju sai tehtud poolikult, astus meie organisatsioon oma arengus sellel aastal tubli samm edasi.

Sõnavõttudest

D. Metšetin Arstiteaduskonnast arvas, et seoses parteiorganisatsiooni kasvuga tuleb tugevdada tööd noorte kommunistidega. Ka nõuab reguleerimist parteiliikmete ühiskondliku töö koormust.

H. Müür Majandusteaduskonnast nentis, et Majandusteaduskonna areng on siiani olnud ebakindel ja perspektiivitu, sest pidevalt oli päevakorras teaduskonna üleviimine Tallinna. Viimase otsusega hakata majanduskaadrit ette valmistama Tartus on tekkinud kitsikus ruumide ja pedagoogidega. Meil on aeg luua tugev keskus, kes suudaks plaanipäraselt ette valmistada majanduskaadrit.

J. Reimand Füüsika-

Matemaatikateadusk.: Puudub TRÜ väljaarendamise perspektiivplaani. Tuleks tugevdada printsiipiaalselt kontrolli kapitaalhitusteks ja jooksvaks remondiks minevate summade üle.

Kõneleja toonitas ka, et radikaalselt on vaja lahendada korteriküsimusi. Ta tõi näiteid selle kohta, et mõned ülikoolile väga vajalikud õppejõud on korterite puuduse tõttu lahkunud.

J. Riiv Arstiteaduskonnast ütles, et ENSV-s tuleb 10 000 elaniku kohta 25 arsti. See on suur arv. Ent meie ei oska arste kasutada. 50% oma ajast kulutavad nad tööle, millega

võiks toime tulla ka keskharidusega inimene. Probleem on üldine — spetsialiseeritud kaadrit kasutatakse meil ebaekoonoomselt.

Võrdlemisi väikesed on Arstiteaduskonna õppejõudude võimalused teaduslikuks tööks. Olukorra normaliseerimiseks on vaja: 1) luua arstide täiendusfakultet, 2) anda teaduskondadele suuremad võimalused olemasolevate summade ja kaadriga opereerimiseks.

Rektor F. Klement peatus arenguperspektiividel ja sõnavõtu lõpul vastas ülestõstatud küsimusele kapitaalhituse olukorra kohta ülikoolis. Ta ütles, et viieaastaplaanis on uue õppehoone ja raamatukogu ehitamine. On ette nähtud juurdeehitused Vanemuise tn. 46 õppehoonele ja juba käib töö uue ühiselamu kallal.

K. Kudu Füüsika-Matemaatikateaduskonnast jagas kogemusi parteiorganisatsiooni tööst. Ta pidas vajalikuks ära kuulata seda, mida arvavad õpetamisest üliõpilased. Füüsikaosakonna parteibüroo organiseeris mitu koosolekut, kus arutati üliõpilaste majanduslikku olukorda, üliõpilaste ja õppejõudude vahelisi suhteid ning õppetöö probleeme.

Huvitavaim neist oli koosolek teemal «Kasvatustööst õppetöö käigus». Selleks valmistuti mitu kuud. Loengud kuulutati lahtisteks.

Iga õppejõud kuulas oma kolleegide loenguid. Üliõpilased täitsid ankeedi. Koosolek kujunes asjalikuks. Arvustati õppejõude, kelle loengud olid halvad. Kõneleja arvas, et selline arutelu on kasulik, ta aitab näha tegelikku olukorda.

Z. Saar Arstiteaduskonnast rõhutas, et väga tähtis on töö stiil. Meie parteiorganisatsiooni tööd ei analüüsitud küllaldaselt.

Kõik ei ole korras kaadrite paigutusega.

Meie ühiselamutes pole kord hea. Komsomoliorganisatsioon lubas ühiselamud oma tähelepanu alla võtta, aga sõna ei pidanud. Ühiselamutesse on vaja haritud direktorit, kes on suuteline ka kasvatuslikke ülesandeid täitma.

Komsomolomitee sekretär Jaak Kaarma avaldas arvamust, et poliitiline informatsioon (ajalehe lugemise tasemel) ei õigusta ennast. Pea- rõhk kasvatus- ja teadustöö pandagu diskussioonidele vormidele (RSR, pressiklubi). Sm. Kaarma toonitas, et KVN-id ei asenda poliitinformatsiooni. Edasi tegi ta ettepaneku lahutada üliõpilaste ja õppejõudude ametiühing. Näiteks Moskva ja Leningradi praktika on andnud positiivseid tulemusi.

L. Suits keemiaosakonnast rääkis pedagoogiliste osakondade komplekteerimisest. Sellest sõltub ju tulevaste õpetajate tase praegu ja edaspidi. Õpetaja elukutset oleks üldse vaja rohkem propageerida.

Koosolek kulges asjalikus töö-õhkkonnas.

Sõna võtsid veel L. Valt, K. Nigol, L. Võhandu, J. Ananjeva, EKP Tartu Linnakomitee sekretär V. Meister ja EKP Keskkomitee sekretär L. Lentsman.

Koosolek võttis vastu üksik- asjaliku otsuse TRÜ parteiorganisatsiooni töö parandamiseks.

Uude komiteesse valiti J. Ananjeva, A. Blumfeldt, R. Blum-Rusak, L. Eringson, A.-K. Indre, J. Kaarma, Ü. Kaasik, F. Kinkar, M. Kull, H. Liimets, A. Nielsen, V. Palm, I. Piir, K. Püss, J. Ristkok, E. Salumaa, L. Schotter ja J. Unger.

Jälleenägemisrõõm

Õpetatud Nõukogu saal, kus tavaliselt võtavad istet üksnes auväärased õppejõud, oli laupäeva hommikupoolikul tulvil noorte inimeste jälleenägemisrõõmu. Siin olid Ajaloo-Keeleteaduskonna müllused lõpetajad.

Pöördusime teaduskonna meetodilise töö komisjoni esimehe professor A. Kase poole:

«Mitmes kord see ülikooli ajaloo on, kui diplomid antakse kätte pärast aastast katseaega?

Tänavu praktiseeritakse seda esmakordselt. See on vajalik selleks, et selgitada, kuidas ülikool spetsialiste ette valmistab.

Kas mõnel lõpetajal jääb diplom saamata?

Ajaloo-Keeleteaduskonnas küll mitte. Meie lõpetajatele anti töökohtadel väga head iseloomustused. Ka Nõukogude armeest tulnud kirjades tõstetakse esile lõpetajate E. Lemberi ja V. Särevi püsivust, eeskujulikkust käitumises ja poliitilist teadlikkust.

Kas selline katseaeg õigustab end?

Kindlasti. Tulevase kaadri tublidus ei selgu lühiajalisel stažööril-

praktikal ega määra seda ka üldainete hinded. Tegelik praktika näitab, milleks keegi on võimeline.

Esimesed töökuud töid küll endaga kaasa kõiksugu eba-meeldivusi ja pisimuresid, kuid raskustest suudeti üle olla, ja see on juba võit.

Dots. J. Peegel arvas, et lõpetanute tubliduses on pisike protsendikene ka ülikooli kasvatust. «Aitäh, et olete ülikooli ja teaduskonna head nime kõrgel hoidnud,» lõpetas ta.

Ka meie rektoril oli heameel jälle ülikooli kasvandikke näha. «Teist keegi pole veel vanaisa ega vanaema ja te ei suuda seda olukorda kujutleda, kuid mul on praegu selline suure perekonna- pea tunne, kes istub laua otsas ja vaatab uhkusega oma lastele ja lastelastele. Nägudestki on näha, et aasta jooksul olete targemaks saanud. Mul on alati heameel üle hulga aja näha oma kodus päris suureks kasvanud lapsi.»

Järgnes kõige pidulikum hetk — diplomite kätteandmine.

ELKNÜ TRÜ Komitee pleenumist

Kolmapäeval, 20. okt. toimunud ELKNÜ TRÜ Komitee pleenumil arutati organisatsioonilisi küsimusi.

Seoses edasi õppima siirdumisega vabastas pleenum Mikk Titma ELKNÜ TRÜ Komitee I sekretäri kohustest.

Pleenum valis ELKNÜ TRÜ Komitee I sekretäriks Jaak Kaarma.

Pleenum valis ELKNÜ TRÜ Komitee teiseks sekretäriks Laur Karu.

Pleenumil valiti ELKNÜ komitee mitmekoosseisuliseks sekretäriks ja büroo liikmeks Arved Allemann.

Pleenum vabastas Reet Karukäpa ELKNÜ TRÜ Komitee büroo koosseisust seoses tema valimisega geograafiaosakonna sekretäriks.

Pleenumil valiti ELKNÜ TRÜ Komitee büroo liikmeks Kaie Rootalu.

Põletavaid probleeme

Järgmisel nädalal tõmmatakse joon alla möödunud aastasele tööle Üliõpilaste Teaduslikus Ühingu. Kui palju valmis ringides töid, kust käis külalisi XX konverentsil, missugused olid parimad ja missugused halvimal ringid, keda lugupeetud õppejõududest peetakse paremateks juhendajateks, miks ammuoodatud 1000 sinist rinnamärki lebavad rahulikult kapis luku taga — sellest tõenäoliselt kõneldakse aruandes ÜTÜ järjekordsel aruande- ja valimiskoosolekul. Et koosoleku diskussiooniosa saaks sisukam ja palavam, anname kõikidele ÜTÜ liikmetele aegsasti läbimõtlemiseks ja arutlemiseks alljärgnevad probleemid, mille üle oleks edaspidise töö huvides selgust vaja.

1. Kas on vaja, et ÜTÜ töö hõlmaks võimalikult enam üliõpilasi, et ÜTÜ ukseid oleksid lahti kõigile, kes kasvõi õige natukenegi korraks tahaksid kätt proovida teaduslikus töös... või tuleks organisatsiooni lugeda ainult neid, kes süstemaatiliselt ja entusiasmiga töötavad teaduslike probleemide kallal, kelle töös on silmapaistvaid resultate, kes aktiivselt võtavad osa ÜTÜ organisatsioonilisest tööst?

Kas peaks ÜTÜ liikmete arv meie ülikoolis olema 1500 või 250? Esimene arv vastab kateedrite aruannetes leiduvatele andmetele, teine on kaks korda suurem XX konverentsi avaplenaristungist osavõtnud TRÜ üliõpilaste arvust.

Kas on üheaegselt võimalik tõsta nii massilisust kui ka tehtava töö kvaliteeti? Kuidas? Missugused on konkreetsed soovitus selleks?

2. Kuidas aktiveerida üliõpilasi ÜTÜ organisatsioonilises töös? Juba on muutunud traditsiooniks, et ÜTÜ nõukogu esimees ja aseesimehed on õppejõudude hulgast, teaduskonna nõukogude aktiivsus on suurel määral sõltuv õppejõust-juhendajast, auhinnatöödeks esitavad mõned kateedrid kursusetöid ilma ringi juhatuse teadmata, auhinnatööde hindamisel ei kasutata retsensentidena üliõpilasi. Kui suur protsent ÜTÜ liikmete üldarvust peab kohustuslikuks aruande- ja valimiskoosolekust osavõtmist? Kuidas viia ÜTÜ organite töö kaasaegse teadusliku juhtimistooria alusele?

3. Kuidas tihendada ÜTÜ ja

komsomoliorganisatsiooni sidemeid? Kas võib oodata, et ühel järgmistest komsomoliaktiivi seminaridest Käärikul võetakse kõne alla ka üliõpilaste teaduslikust tööst osavõtu probleemid?

4. Missugusena tahaksime näha järgmist ÜTÜ teaduslikku konverentsi? Kas ettekannete arvu suurendada või vähendada? Kas ettekannete kestust lühendada? Kuidas saavutada, et iga ettekanne tekitaks diskussiooni? Kas on vaja ametlike oponentide rakendamist? Missuguseid nõudeid esitame ettekandele kõnetehnika ja esinemiskultuuri seisukohalt? Missugused peaksid olema plenaaristung ettekanded? Kas suudame konverentsi alguseks välja anda ettekannete trükitud kogumiku? Kas õigustab end diskussiooniõhtu konverentsi raames?

5. Kas on otstarbekas seminar-, kursuse- ja diplomitööde esitamine ÜTÜ liinis? Või oleks õigem vastupidi, et ÜTÜ ringis tehtud silmapaistev töö arvestataks kursuse- või seminaritööna? Kuidas tuleks vormistada valminud teaduslikke töid?

6. Kas oleks vaja korraldada populaarteaduslike artiklite võistlusi?

7. Kas auhinnatööde esitamise senine kord vajaks muutmist? Missugune peaks olema tööde esitamise tähtpäev? Kuidas peaks toimuma esitatud tööde arutamine ÜTÜ liinis? Mida teha, et auhinnatud tööd ei jääks pärast hindamist ainult raamatukogu riulile tolmuma? Kas ei peaks midagi ette võtma auhinnatud tööde trüki avaldamiseks? Kas ei oleks auhinnatöid võimalik esitada niisuguses mahus ja nii vormistatuna, et neid võiks kohe trüki suunata?

8. Kas on vaja organiseerida ÜTÜ lektorium, kus esineksid loengutega kõige silmapaistvamad teadlased, kõige aktuaalsematest probleemidest oma erialal?

9. Kas on võimalik juba esimeste kursuste üliõpilasi aktiivselt lülitada ÜTÜ töösse?

10. Missuguseid probleeme tuleks erinevatel ÜTÜ ringidel uurida üheskoos, komplekselt?

11. Kuidas tuleks organiseerida ÜTÜ liikmete komandeerimine teiste ülikoolide ÜTÜ-de teaduslikele konverentsidele? Kas ei tuleks selleks pidada spetsiaal-seid konkursse?

12. Mida saaksid ÜTÜ ringid teha teaduse populariseerimiseks? Kas on vaja luua ÜTÜ-le oma diskussiooniklubi? Missugused vaidlusteemad huvitaksid üliõpilasi?

13. Missugune peaks olema iseseisva teadusliku töö koht üliõpilase elus — isetegevuse, sporti, komsomolitöö, rahvaste sõpruse klubi, laulukooride, KVN-ide jne. jne. kõrval?

U. SIIMANN,
ÜTÜ nõukogu esimees

Üldkeemia ring alustas tööd

Reede pärastlõunal kogunes keemiaosakonna esimene kursus koos mõnede vanemate kolleegide ja õppejõududega biokeemia-auditooriumi. Üldkeemia ring alustas oma järjekordset tööaastat aruande- ja valimiskoosolekuga.

Ringi juhatuse esimees Ants Tara analüüsis tehtud tööd. Omapoolseid mõtteid lisasid ringi juhendajad U. Palm ja V. Past.

Ringi uutele liikmetele anti

terve rida referaatide, praktiliste tööde ja demonratsioonkatsete teemasid. Lisaks varem väljatöötatud programmile pakusid üliõpilased veel ise mõtteid, mida võiks ringi edaspidises töös arvestada. Nii näiteks tahavad mitmed üliõpilased teha töid biokeemia alal.

Juhatuse esimeheks sai E. Paltser. Liikmed: H. Arukaevu, R. Hiob (I k.) ja A. Tara (IV k.)

J.-A. TOOM

Tänuavaldus

Väljavõtte Kasahhi NSV tervishoiuministri käskkirjast nr. 905, 4. oktoobrist 1965. a.

Hea töö eest vabariigi elanikkonna meditsiinilisel teenindamisel avaldan tänu Helmut Ilmarile, Keeblerile, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna 6. kursuse üliõpilasele, kes töötas Koktšetavi oblasti üliõpilaste ehitusrühma sanitaararstina.

H. Mussabajev,
Kasahhi NSV tervishoiuministri kohusetäitja

«Homo faberitest» ja UTÜ-st

Möödunud reede õhtul läideti UTÜ nõukogu ruumis nõupidamislõke, mille paistele kogunes kaheksa üliõpilast üheks õppejõud, kõik tulvil tahtmist sirgeks seada mõned viltuvajunud probleemid, selgeks vaielda juba vaieldud, aga kindlama vastusega jäänud küsimused. Ja neid küsimusi oli ka küllalt.

Juttu on nimelt matemaatikaosakonna UTÜ initsiatiivgrupist ja selle liikmetest (uue «kaalepiliku» käsitluse järgi «homo faberid», sest ei saa salata — nad on tõesti matemaatikast võlunud). Muidugi ei või «matikud» endale lubada luksust reserveerida «homo faberi» tiitel ainult üheks isiklikuks tarbeks — eks olnud see harimatuse sümbol lahkelt laiendatud ka meedikutele, bioloogidele, füüsikutele ja üldse kõigile «realistidele».

Esindatud olid kõik elujõulisemad ringid ja peaaegu kõik kursused. UTÜ osakonnasõukogu esimees E. Veeber andis lühikese ülevaate ringidest, nende töö iseloomust, tulemustest ja koosseisust, pühendas mõne kaastundliku sõna varjusema suikunule. Sm. Ariva tutvustas õppejõudude arvamusi ja ettepanekuid.

Edasi läks juba crescendos. Tulid küsimused, nõuanded,

OKAA AARES

Sel suvel korraldas Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering 7-päevase ekskursiooni marsruudil Tartu—Novgorod—Klin—Moskva—Okaa—Tuula—Jasnaja Poljana—Kursk—Tartu.

Kuuldu ja nähtu kohta peeti päevikut. Avaldame sellest mõned leheküljed.

Oleme Moskvast umbes 50 km lõuna pool. Päevaplaanis on külastada Okaa-äärset terrasside looduskaitseala. Meie bussid kihutavad mööda Moskva—Simferopoli trassi. Serpuhhovi lähisel asubki nimetatud kaitseala.

4800 ha suurune maa-ala, mis 1945. a. looduskaitsealaks muudeti, paikneb Okaa vasakul kaldal laialeheliste metsade vöön-dis. Maapind tõuseb siin seitsme terrassina. Kõige madalam asub 110, seitsmes ja viimane aga 175 m üle merepinna. Looduskaitse alla võeti see maa-ala sellepärast, et seal leidub palju stepipäritoluga taimeliike — sulgrohtu, stepiaruheina, stepikirssi, mesiohakat, angervart jt. Moskva oblasti floora 800 liigist on 60 levikualaks ainult Okaa-äärne terrasside ala.

1948. a. eraldati muust metsast tugeva palktaraga umbes 100 ha suurune territoorium. Aedikusse pandi elama piisonid. Praegu on kaitsealal 36 puhtaverelist euroopa, 5 ameerika piisonit ja terve hulk ristandeid. Kogu maailmas on umbes 600 isendit puhtaverelisi euroopa piisoneid, neist 232 on Nõukogude Liidus.

Piisonid saavad põhitoidu metsa alt. Nad söövad pölsa- ja puuoksi. Reservaadi metsal on seepärast hoopis uus ilme — puuduvad naastuse kikkapuud ja pajupuhmad tammed all. Lisaks antakse loomadele «tõrlõnti», seda keedetakse «piisoniköögis». Päevasesse menüüsse kuulub veel 4–7 kg kaeru ja 6 kg heinu. Piison kaalub umbes 900–1200 kg.

Edaspidi tahetakse piisoniaedu luua ka Baltimaale. võib-olla rajatakse neid Eestissegi. Läbi tammiku viib teerada tiigi äärde. Siin on eluaseme leidnud vanapoiss — kobras. Küllap ta ujus äsja üle tiigi. Seda tõendab mustendav veeriba vetikatest ja leheprahist rohetaval veepeinnal. Kaldal on kobras langetanud üsna jämeda haavapuu.

Pimeneb. Serpuhhovi bensiinijaama juures peame maha mikrolaulupeo. Ja siis — ikka, ikka lõuna poole! Ees ootab Jasnaja Poljana.

E. RUUS,
bioloogiaosakonna V kursusel

RSR ja integraal

Läinud nädala neljapäeval said I kursuse matemaatikud terake targemaks. Dots. Ü. Kaasik tutvustas neile elu ülikooli matemaatikaosakonnas, T. Alatalu vestles ringidest ja klubidest, ütles oma kaaluka sõna komsomolitöö kohta.

Kas RSR või erialaring? Meie populaarsema ringi endine president tõmbas tahvile jooni, märkis nimetusi. India ja Pakistani vahelt, kurikuulsatest sündmustest Kašmiiris viisid nooled USA Luurekeskvalitussesse, Vietnami, Hiinasse.

«RSR aitab teil kursis olla kõige tähtsamate poliitiliste sündmustega, esitab need analüüsilt ja huvitavalt. Veidike laiskust ajalehe lugemisel — RSR täidab selle lünga ja pakub rohkematki. Ootame teid kõiki!» lõpetas Toomas.

«Inimene peab olema igakülselt arenenud,» alustas Ü. Kaasik. «Arusaadavalt kuluvad selleks ära ringid ja klubid. Aga kõigepealt tuleb olla oma ala hea spetsialist. Keskkoolipingist toodud armastusesädet matemaatika vastu ei tule maha mätta, vaid siin soodsas keskkonnas peab temast suur lõke saama. Juba mõne päeva pärast alustab tööd matemaatikaring, kus igaühe huviala leiab kindla raken-duse.»

Ja... Kas RSR või erialaring? Kindlasti mõlemad.

Paar minutit puhkust ja siis valiti kursuse aktiiv. Ligi viisteist inimest said endale ühis-kondliku ülesande. Grupiorgani-saatoriks sai Tiina Kotsar, kultuurivolinikuks Kadri Petlem, abistamiskassa volinikuks Liia Tõrva.

Jõudu tööle!

A. RIESEN

Nägame palju

20. juunist 5. augustini õppisime tundma Kirde-Eestit, püüdsime saada selgust inimese ja looduse vahekorra. Meie eesmärgiks oli uurida, kuidas tänapäeva intensiivne majanduslik tegevus mõjub loodusele. Tahtsime talletada kõik huvitava ja meile veel tundmatu, olgu see siis puu või taim, mõni paik või kultuurilooline mälestis.

Tegime geobotaanilisi analüüse, otsisime kaitse all olevaid haruldasi taimi, kirjeldasime kotkapesi, tegime veeproove (said siiski tehtud!). Et enamus meie rühmast moodustasid keemikud ja et nende teadmised taimedest polnud eriti hiilgavad, siis oli asjatundjail (üks bioloog ja kolm metsameest) seda rohkem tööd ja vaeva.

Kerge meil polnud. Tuli ju kõik äraelamiseks vajalik omal jõul edasi transportida. Raskevõitu oli just esimestel ekspedit-

siooni päevadel, siis oli kõik harjumatu. Iim oli palav ja seljakott seepärast eriti raske. Rabas vajusime poolest säärest saadik sisse. Maapind kõikus, nii et jää või merehaigeks. Karjääride «kuumaastikud» oli meil aga hea võimalus alpinismialase alghariduse saamiseks. Edukad olime võitluses sääskede ja hobustega.

Me nägime aga siiski väga palju: suuri valge vesiroosi välju Boroni jõe suudmealal, puutumatu ürgmetsa rabasaartel, Balti SEJ tuhahtevälju ning sinist ja rohelist merd, Sirgala karjääri sealse hiigeltehnika; unustamatud olid vaated ümbertulevalvetornist ja Kohtla kae-vanduse tuhamäe tipult.

Praegu käib kogutud materjali läbitöötamine.

E. VARJEND,
keemiaosakonna IV kursusel

Ajaloo-Keeleteaduskonna ametiühingu konverentsilt

14. oktoobril kogunesid Ajaloo-Keeleteaduskonna ametiühingualorganisatsiooni esindajad aulasse konverentsile. Büroo tööst aasta jooksul andis üksikasjalise ülevaate büroo esimees H. Piirimäe.

Mitmeid huvitavaid ja vajalikke üritusi korraldas massilise organisatsioonilise töö sektor (juhataja N. Toots). Paljudes rühmades toimusid diskussioonid, arutati poliitilisi sündmusi, levitati kirjanduslikku omaloomingut, käidi koos matkamas ja ekskursioonil, tähistati töökaaslaste tähtpäevi, kaunistati tööruume.

Sektoritel õnnestus tõsta ametiühingu organisatsiooni autoriteeti rühmades. Tublikeks rühmaorganisatoriteks osutusid T. Ojanurme inglise keele kateedrist, A. All saksa keele kateedrist ja V. Kingisepp eesti keele kateedrist.

Kõikidel kursustel ei võetud ametiühingu ülesandeid tõsiselt. Eriti lonkas ametiühinguline töö vene filoloogidel. K. Bachmann märkis, et raskusi on üksmeelse kursusekollektiivi väljakujundamisega. Ühtesulamine võtab aega, see nõuab asjatundlikku suunamist õppejõududelt ja head tahet komsomoliorganisatsioonilt ja asjaosalistelt enestelt. Kahtlemata oleks palju kasu toonud üleskerkinud probleemide tõsisem ja sügavam arutamine tootmisnõupidamistel.

Rohkesti on olnud probleeme lahendada õppe- ja kasvatustöö sektoril, mida juhataas A. Valmet. Traditsiooniks on saanud tootmisnõupidamised. Kõige tõsisemaks probleemiks on osutunud õppekirjanduse vähesus ja eksamite suur arv. Tootmisnõupidamiste tulemuse-na on mõnedes õppeainetes kõige raskemad lõigud kindlaks

tehtud ning aegsasti õppejõult täiendavat abi palutud.

Koos teiste ühiskondlike organisatsioonidega on õppe- ja kasvatustöö sektor propageerinud teaduskonnas ka kommunistliku töö liikumist. Näiteks võib tuua inglise filoloogia V kursuse.

Sektoril on olnud tihe side ka ÜTÜ nõukoguga.

Edukalt töötas ka massilise kultuuritöö sektor, mida juhataas M. Laar. Tema aktiivsemateks abilisteks olid üliõpilased A. Suu, U. Pari ja M. Rajango.

Intensiivselt tegutses lastetöö alasektor M. Bežanitskaja juhatusel.

Ka kehakultuuritöö alasektoril oli häid tulemusi. Massiüritustes saavutas ajaloo-osakond ülikooli ulatuses 1. koha, saksa filoloogid 5. koha ja inglise filoloogid 6. koha.

Üliõpilasdelegaatide sõnavõtetust selgus, et üheks suuremaks mureks on koormatus küsimus. Nii näiteks tuleb eesti filoloogia II kursusel õpida 5 keelt pluss veel fakulta-

tiivsed kursused. Oma aja võtab ka lektüür ja ühiskondlik töö. Võibolla tuleks kõne alla meeditsiini ja ohutustehnika loengute arvu vähendamine. Õppekirjandus neis aineis on olemas. Võimalik oleks ka loengumaterjale paljundada.

Kõik pole korras ühiselamutes. Üliõpilane M. Rajango tõi esile rea kiiret kõrvaldamist vajavaid puudusi. Kütmise jätab soovida, sooja vett on vähe, puudus on valjuhääldajatest, põrandaharjadest ja ämbritest. Rahulolematust tekitab juurdehindlus puhvetites. Korrektsemat suhtumist üliõpilastesse ja paremat tööülesannete täitmist ootaks ka komandantidelt.

Kokkuvõttes võib öelda, et konverentsi tööd iseloomustas asjalikkus ja sisukus. Sõnavõttud olid analüüsivad ja suundaandvad.

Eelmise büroo tööga oldi üksmeelselt täiesti rahul. Uuel bürool jääb alustatud niisama edukalt jätkata.

UUS PROBLEEM-LABORATOORIUM

Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldusega 25. sept. 1965. a. asutatakse Tartu Riiklikus Ülikoolis inimese lihaste tegevuse teaduslike aluste uurimise probleemlaboratoorium. See uus laboratoorium hakkab vastavalt korralduses ettenähtud teaduslikele suundadele uurima kehaliste harjutuste ja spordi mõju inimese tervisele, esmajoones südame-veresoonkonna süsteemi talitluslikule seisundile. Korraldus näeb ette ka uurimuste teostamist ainevahetuse hormo-

naalse ja neurohumoraalse regulatsiooni ning kesknärvisüsteemi talitluste vallas. Laboratooriumi töö tervikuna peab andma igakülgset informatsiooni organismis asetleidvate muutuste kohta seoses kehakultuuri ja spordi süstemaatilise harrastamisega. Selle töö lõppeesmärk on meie ühiskonnas järjest laieneva kehakultuuri- ja spordiliikumise viimine täielikult teaduslikele alustele.

Esimeseks suuremaks ülesandeks uuele probleemlaboratooriumile on kehaliste harjutuste (kehalise kasvatus) ja spordi mõju selgitamine üliõpilaste füüsilisele arengule ja tervislikule seisundile, samuti nende spordimeisterlikkuse kasvule. See uurimistöö on üheks osaks suurest üleliidulisest uurimisest, mille teostamisest Tartu Riiklik Ülikool võtab osa ühe juhtiva keskusena kõrvuti Moskva ja Harkovi ülikooliga. Hiljem hakkab laboratoorium tegema samu uurimusi ka kogu elanikkonna hulgas.

Kehaliste harjutuste ja spordi tervistava mõju põhjalik uurimine on meie vabariigis eriti aktuaalne probleem. Nimelt on vabariigi tervishoiuorganisatsioonile üheks keeruliseks lahendust ootavaks probleemiks vereringe haiguste järjest suurenev levik elanikkonnas. Nii on käesolevaks ajaks vereringe haiguste erikaal surma põhjusena tõusnud juba peaaegu 50%-le, inimeste invaliidisuse põhjusena isegi 70%-le.

Vereringe haiguste järjest sagedasema esinemise põhjuseks peavad paljud tuntud teadlased tänapäeva tehnika ja tsivilisatsiooniga kaasuvat vähest liigutislikku aktiivsust ehk liikumisvaegust. Liikumisvaegus on võtnud eriti suure ulatuse seoses kehalise töö vähenemisega, selle asendamisega istuva töölaadiga. Samas teame, et puuduliku kehalise tegevuse tagajärjel inimese lihastes, närvisüsteemis, samuti ka vereringesüsteemis, hingamisaparaadis ja veel teisteski füsioloogilistes süsteemides toimuvad taandarengu nähtused kcos nende organite talitluste ja energieetiliste ressursside kahenemise ja nõrgenemisega. Muutused kudedes on omakorda soodsa pinnaks inimeste varajasele vananemisele, vanadushaigustele, eriti südame-veresoonkonnahaigustele, kroonilistele kopsupõletikkudele ja võibolla isegi vähktõvele.

Kehakultuuri- ja spordiliikumise süstemaatiline laiendamine täpse teadusliku informatsiooni alusel, milleks uus probleemlaboratoorium võib osutada olulist abi, on uueks sammuks vabariigi elanike üldise tervisliku seisundi parandamisel.

Prof. I. SIBUL

MÖTTEVAHETUSE KORRAS

«Nii asjalikku õhk-konda nagu tänavu pole Käärikul ammu olnud, ütlesid kommunistlikud noored ise,» lugesime üle-eelmisest ajalehest. «Me sõitsime kokku, et end probleemidest tühjaks rääkida ning lah-kudes viia kaasa sületäied häid mõtteid ja tubli annus vaimustust.»

Ja ometi, kas laager-seminarist osavõtjad suudavad teha soojemaks, inimlikumaks tõesid passiivsusest, fraasidest, iseseisvast mõtlemisest jne., jne., jne.? Kas tänavused aktivistid suudavad oluliselt paremini inimesi kaasa elama panna, suudavad tuua pööret suhtumises komsomolitõesse? Sest Kääriku kokkutulemistel on aastast aastasse räägitud sedasama juttu. See ei tähenda, et laager-seminar ei oleks õnnestunud või ei oleks vajalik. Aga kui võtta Käärikule kokku sama hulk «keskmisi» või «passiiviste», ei usu, et asi tuleks vähem õnnestunud või vähem vajalik.

Uue inimese (tegelikult küll lihtsalt inimliku inimese) kasvamise aluseks on enda vabana tundmine. Samal ajal, et piiri asemel enese ja ümbritsevate vahel tunneksime end kollektiivi hulka kuuluvana. Me oleme vabad ainult siis, kui meid seob ühine eesmärk, mis asub meist väljaspool. Meil on ühine eesmärk, ent tihti see ikkagi ei seo meid.

Passiivsust ei saa alati seletada mugavusega. Me kardame näidata iseenda olemust. Igas inimeses on midagi sellist, mis teeb temast inimese, teeb temast iseenda, ainulaadse maailmas. Igal inimesel on tõekspidamised, mis reedavad tema olemuse. Inimsuurus jääb sageli tulemata ainult seetõttu, et tõekspidamised surutakse alla, ei väljendata oma olemust. Ainult kollektiivis saab täielikult teostada iseennast, ainult kollektiivis saab olla täiesti vaba. Kollektiiv on lähedaste inimeste ring su ümber. On ainult üks tõeline väärtus — inimlikud suhted. Me kõik teame seda. Ja ometi kardame iseennast ja teisi. Vähe on koosolemisi, kus räägime ennast täiesti puhtaks. Koosolekutel seda peaaegu et ei juhtugi. Miks me laseme sisemiselt vaestel inimestel saada aktivistideks?

Miks me tõmbume enesesse, miks harjume minnalaskmise meeleoluga, miks kõneleme «ametlikel» puhkudel fraaside-

Kardad sa iseennast?

ga, mis tegelikult näitavad, et me ei pea kuulajaid inimesteks, ei vastuta nende ees? Aga ainult enese ees vastutamisest ei aita. Inimene olla ei saa ühistundeta, vastutustundeta oma käitumise, oma elu pärast nende ees, kelle hulka sa kuulud. Ülikoolis õppis noormees, kes organiseeris ürituste sarja, millega sai kuulsaks nii kursus kui osakond, mida tõsteti kursuse komsomolitõona esile kõigil koosolekutel, kõrgis aruannetes. Oldi harjunud, et ta korraldab kõik üksi, sest ta tegi seda hingeaga. Pahandustest dekanaadiga ei rääkinud ta kellelegi, nendest kuulsime dekanaadi ja käskkirjade tahyli kaudu. Koosolekul lubas ta kõik korda ajada, ja me olime kindlad, et ta saab kõik korda, ta tundus iseseisva ja tugevana. Kevadel ta eksmatrikuleeriti õppedistsipliini rikkumise ja halva õppedukuse pärast. Ta ei tundnud vastutust kellegi ees peale iseenda. Ja pettis iseennast, osutus vedelaks.

Iseseisvat mõtlemist, loomingulist suhtumist, huvi ja tahet iseseisvalt uurida ja õppida, ühiskondlikku aktiivsust — seda ei saa peale sundida, seda ei saa äratada kõlavate sõnadega, mille taga ei oletunnet ja veendumust. See tuleb ise, kasvab välja sinust enesest, kui sa tunnend end vabana ja vastutavana. Sest siis tuleb jõu ja iseseisvuse tunne, kõigil inimestega seotuse tunne, kõigilt kunagi elanud ja praegu elavatelt inimestelt millegi saamise tunne. Ja tuleb tunne, et sa pead andma, pead kõigesse, mida teed ja ütled, panema iseenda, oma hinge ja südame. Sa tahad siis väga palju ja saad väga palju.

Meie tulevik oleneb palju sellest, missugused inimesed lõpetavad ülikooli.

Kardad sa iseennast? Kardad sa oma mõtteid, tõekspidamisi, unistusi? Kardad sa olla inime-ne? Sa tead, et aeg läheb ja mitte midagi ei tule teist korda. Kardad sa elada?

P. VIHALEMM

Jälle käidi Käärikul

Õppedistsipliinist

«Tõstku käsi see grupporg, kes täpselt teab, miks tema inimesed puuduvad,» ütleb komsomolikomitee sekretäri asetäitja Laur Karu.

Ei tõuse ühtki kätt. «On vaja teada, mis inimene loenguajal teeb. Võib-olla tal pole ka muid huviseid. Miks me talle siis stipendiumi nõutame ja muidu toetame?»

Palju on juttu olnud õppeplaanide analüüsist. Kahtlemata saaks sellega kõige paremini hakkama viimane kursus, kel endal kõik distsipliinid läbi. Sellegipärast ei tasu II kursusel käsi rüppe panna, ka seal on mõni aine juba läbi võetud.

Analüüsida tuleb: 1. Milliseid aineid õpetada? Kas mõni aine pole üleaarne? 2. Mida aines käsitleda? 3. Kuidas reguleerida loengute ja seminaride vahetkorda.

«Poliitinformatsiooni ei saa anda kõigile ühtmoodi, aga loengut peab saama?» tõstis J. Kaarma intrigeeriva küsimuse.

See viis taas vabakuulamise, paljuräägitud ja paljusoovitud asja juurde. Ikursusele pole võimalik vabakuulamist anda, sest inimesed ei orienteeru pakutavate loengute tähtsuses ja materjali hulgas. Aga hiljem? Kui anda tervele kursusele vabakuulamine, kas tõesti keegi ei lähe üheleegi loengule? On muidugi loenguid, kuhu ei minda. Kus raamatust maha loetakse või räägitakse mittevajalikest asjadest. Kellelegi pole saladus, et eksamiiks vajalikud asjad pole veel eluks vajalikud asjad. Kui meile pakutakse kõike sundkorras, ei teki meil vajadust ise otsustada vajaliku ja mittevajaliku vahel. Ometi läheb seda otsustamisvõimet pärast ülikooli vaja — kas pole siis juba hilja õppida? Lõpetajailt oodatakse, et nad annaksid ümbrusele oma näo. Aga kui neil polegi nägu?

Komsomolikoosolekust

Igal kevadel tehakse igal kur-

susel iseloomustused. Sageli on need nii positiivsed portreed, et ei saa uskuda. Sageli on kirjutatud: käib selles või teises ringis. On vaja teada, kuidas ta ringi tööst osa võtab.

Tuleb arutada, kuidas keegi kasutab aega. See on vajalik eriti I kursustel, kus sisseastunud ei tunne veel ülikoolis tegutsevaid ringe ega oska oma huvi-alaga kusagile minna.

Mõttekad on diskussioonivormis koosolekud. Teemad sõltuvad huvist ja erialast, kuid kahtlemata peavad nad käsitlema ka üldpoliitilisi küsimusi.

Vajalik oleks büroo päeviku sisseseadmine. Et viimasel kursusel iseloomustusi tehes ei peaks inimesest rääkima ainult subjektiivsete muljete põhjal. Komsomoligrupi tööplaanis ei maksa üritustega liialdada. Põhilise osa peaks planeerima oktoobrisse-novembrisse, arvestuste ajal niikuinii suurt teha ei jõua.

Aktiivsusest, passiivsusest ja komsomoliühist

«Kust me võtame passiivse inimese? Ise teeme,» rääkis Mikk Titma. «Algkoolist alates räägime neist, kellel «kahed», vahel neist, kel «viied», ei kunagi neist, kel keskmised hinded. Nii nad jäävadki kõrvale, jäävad keskmisteks inimesteks, kellega teistel pole asja ja kel teistega pole asja.

Komsomolijuht peab olema tähelepanelik iga inimese vastu.

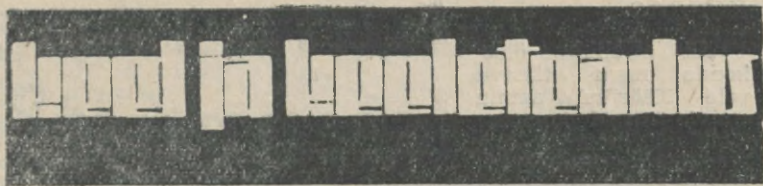
Inimestega suhtlemisest, kõnepidamisest ja tööstilist rääkis Laur Karu. Eriti rõhutas ta, et iga lõpetaja peab olema juht, et tema poole pöörduatakse küsimustega ja ta peab oskama vastata. «Me peame elama nii, et meist jääks jälg, et me ei oleks tühi pudel,» ütles L. Karu. Selise inimese kasvatamisel peab oma osa andma komsomolijuht. Tema tohib kõige vähem tühi pudel olla.

Kääriku seminari mõtted kuuluvad kõigile ära.

M. KALAMÄE

Balti SEJ tuhaväljad, millede aastane juurdekasv on 4 ha.

MÕTTERETK SÕNAMERELE

Ühel ja samal päeval, 8. oktoobril 1965. a. ilmusid erinevates ajalehtedes Manivalde Lubi kaks keeleprobleemidele pühendatud artiklit: «Kas sõnamerel on jää hakanud sulama?» («Sirp ja Vasar») ja «Elektronarvutusmasin! Aga võib-olla raal või rall?» («Tartu Riiklik Ülikool»). Tahaksime siinkohal avaldada mõningaid nende artiklite lugemisel tekkinud mõtteid.

On meeldiv tõdeda, et keeleteadlane M. Lubi pidas võimalikuks alustada matemaatikute piirimaile kuuluva objekti, elektronarvuti (või soovi korral ka elektronarvutusmasina) nime muutmist. Selle valiku põhjendatud motiive ja uneaja arvel inspireeritud loodud võimalikke vasteid (raal, rall, ralm, rasin) tutvustab ta ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» veergudel, «Sirbist ja Vasarast» saame aga operatiivselt teada, et ainuõigeks vormiks on «raal». Loodetavasti saab ülejäänud tüvesid ära kasutada mõnede teiste asendamist vajavate pikade sõnade jaoks!

Rõõmustab, et termini «raal» juurutamiseks on üht-teist juba ära tehtud ja TRÜ vastavas kateedris (töenäoliselt mõnes keelekateedris) on uudissõna käesoleva aasta veebruarikuust kasutusele võetud. Umbes samal ajal oli «raalist» ja «raalimisest» juttu ühel arvutusmatemaatika ja geometria kateedrite koosolekul. Sõna tarvituselevõtu küsimust ei üritatud seal küll positiivselt lahendada, seevastu esitati aga konkureeriva terminina ilmekas «tsiuhh».

Pisiasi, et enamik matemaatikuid pole kõnealuse reformiga täiesti päri, ei saa kindlasti olla tõsiseks takistuseks uue termini kasutuselevõtmisel, seda enam,

et ka vene, inglise, saksa jt. keeltes puudub sobiv lühike vaste ning seega pole välistatud «raali» rahvusvaheliseks terminiks muutmise võimalus. Pealegi annaks see sõna suurepäraseid riimimisvõimalusi meie poetidele (raal ja raalitüüp «Uraal»).

Peale gigantsõna «elektronarvuti» esineb eesti keeles lubamatult palju veel teisigi meie elu- ja kõnetempole lootusetult jalgujäävaid «lohemadusid», nagu «habeameajamismasin» (või koguni «elektrihabeameajamisaparaat»), «päevavalguslamp», «komsomoliaktivist», «transistorraadio» jne. Teisest küljest on aga suupärase ja kaunikõlaliste originaaltüvede hulk emakeeles niivõrd väike, et hädasti on tarvis ära kasutada kõik õnneliku juhuse tõttu pakundunud vormid. Silmas pidades sõnalohede asendamise töö loomingulisi raskusi, on väga mõistlik rakendada selle ergutamiseks O. Rünga poolt soovitatud preemiasüsteemi käibe leitud uudistüvede autoritele.

Juhust kasutades tahaksime keeleuuendajate tähelepanu juhtida ka sellisele tänuväärsele tööpõlule, nagu keemia-, eriti biokeemia-alane terminoloogia. Nende tõsise hukkamõistu osaliseks peaks aga saama farmaatsias läbilõõnud tendents asendada ravimite rahva- ja algupäraseid nimetused keemilist struktuuri kajastavate, kuid tavalise inimese jaoks võõrapärase vastetega.

Oleme veendunud, et paljude reaali- ja humanitaaralade esindajad on keeleuuendajatele südamest tänulikud uute lühikeste sõnade eest ja aitavad ka ise jõudumööda kaasa nende loomisele.

O. KARMA
R. TAMMESTE

Ka siin on rõõmu

Maikuu tõi palju rõõmu neile, kel kodus on «pisikest peret» — avati ülikooli lasteaed. Kuid kõik soovijad ei saanud sinna kohta. Nende tusa vähendamiseks on ülikooli klubi erilist hoolt kandnud lastetoa eest. Võrreldes eelmise aastaga kindlustatakse siin lastele järelevalve kauem — kella 9-st kuni kella 15-ni. Lapsed võtavad osa laulu- ja tantsuringi tööst, võimlevad, õpivad salmikesi, esinevad pidudel, proovivad kätt joonistamises. Ei puudu inglise keele õppimise võimalusi. Muidugi on omal kohal ka ühismängud ja televisiooni lastesaadete vaatamine.

Suure osa päevast veedavad lapsed klubi aias, kus nende kasutuses on liivakast ja ronimisredelid. Käesoleval aastal on lahendatud ka laste toitlustamise küsimus. Lõunaks saavad lapsed sooja toitu.

E. VIRU

Sügisene Kääriku

R. NIGOLI foto

Uut teatmekirjandust

История периодической печати КПСС (1883—1965 гг.). Библиография книг и статей на русском языке за 1956—1965 гг. Москва 1965. 133 lk. (659 nim.).

Ученые мира в борьбе за мир. Библиографический указатель советской и иностранной литературы за 1946—1963 гг. Москва 1965. 120 lk. (1400 nim.).

Культура, наука, искусство СССР. Словарь-справочник. Москва 1965. 320 lk.

Словарь географических названий зарубежных стран. Москва 1965. 480 lk.

Н. М. Дразнин и В. П. Грицкевич. Эндокринологический справочник. Минск 1965. 331 lk.

Люминофоры и люминесценция. Библиографический указатель журнальной и патентной литературы за 1961—1962 гг. Ленинград 1964. 77 lk. (505 nim.).

Советские работы по ядерной спектроскопии. Библиографический указатель 1917—1960 гг. Ленинград 1965. 463 lk. (2805 nim.).

Vörterbuch der Medizin. 2., verb. u. erw. Aufl. Berlin 1964. 1087 lk.

Сборник задач по физике, химии и математике.

Х. Пийримяе. Практикум по новой истории. Учебное пособие.

RAADIOLOENGUD

Kolmapäeval, 3. novembril 1965. a.

1. Kõigile, kes õpivad pedagoogikat, dots. kt. Heino Liimetsa loeng «Kontrollile esitatavad nõudmised ja kontrolli funktsioonid».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» V.

TÄHELEPANU

Kontrollpost!

Möödunud neljapäeval oli ilm orienteerumiseks nagu loodud. Seekordne jõukatsumise paik oli Tähtvere mets. Siinsed metsarajad, sihid ja mõned vesisemad kohad meelitasid stardijoonel ligi pooltuhat võistlejat.

Kella nelja ajal läkski lahti. Favoriidid arendasid kohe suurt kiirust, algajad alustasid tasa ja targu. Stardipaik jäi vaikseks, selle eest oli jälle mets hõikeid ja juttu täis.

Esimesed punktid, mis lähemal metsatukkedes asusid, langesid tervete rühmade ohvriks.

Jooksuvõimalusi oli mitmesuguseid, valikorienteerumises on see tavaline. Väga ilmekalt oli see näha ühe 3-lise punkti juures, mis asetses keset freesturba välja. Ilus vaadata küll, kuid pehme vetruv turvas väsitaski kiiresti. Kes tahtis, see võis joosta. Mõnele aga niisugune «orienteerumine» keset välja pinget ei pakkunud.

Aeg lippas. Kellaosutid hakkasid lähenema kontrollaja lõpule. Tuli kiirust lisada, et kurjad trahviminutid ilusat punktide arvu ei kahandaks. Enamus aga jõudis enne punast signaalaraketti tagasi.

Palju oli selle pooltseis tunniga muutunud. Põskedesse oli rohkem puna tulnud, mõned olid jõudnud oksigi korjata.

Üliõpilased veendusid, et niisugune orienteerumisvõistlus võimaldab kõige paremat puhkust.

Lõpuks siis võitjad. Naised. L. Metsoja KKT 25; E. Avdejeva KKT 25; V. Vene ravi II 25.

Mehed. M. Salumäe, F-M 41; M. Lepik, F-M 35; T. Haldre, F-M 34.

K. ZILMER

U. ZEMZARIS. Ema.

Kunstimuuseumis

on jälle huvitav näitus — läti kunstniku Uldis Zemzarise maalid ja joonistused. Kolmanda kursuse eesti filoloogid käisid seda ühiselt vaatamas ning korraldasid pärast arutelu.

Läti ühe parema portretisti lemmikteemad — ema ja laps ning vanaduspäevad said meile lähedasteks. Vaidlesime selle üle, kas Zemzarise linnaavaated kuuluvad abstraksionismi alla või mitte. Olime vaimustatud kunstniku suurepärasest, mõnikord otse teatraalselt jõulisest värvikäsitlusest. Me ei jõudnud kuidagi kokkuleppele näituse parima töö suhtes: nii palju oli toreid pilte, nii palju stiililist mitmekesisust.

M. RAIDMA

Saaremaal

7.—10. oktoobrini viibisid TRÜ ALMAVÜ aktivistid Saaremaal. 21 aastat tagasi veeresid neis paigus sõjamasinad. Lahingu-kohti tutvustas sõjaveteran J. Võrno.

Kõige ägedamat vastupanu osutasid fašistid Sõrve sääres. Üks suuremaid oli Tehumardi lahing, mis toimus 8. okt. ööl 1944. a. Vaenlast olevat pimeduses tuntud vaid kiivrite ja juuste pikkuse järgi.

Tähelepanu!

Neljapäeval, 28. oktoobril kell 16 toimub keemiahoone ringauditooriumis

ÜTÜ ÜLDKOOSOLEK

Päevakorras:

1. Üliõpilane ja ülikool USA-s — dots. L. Vohandu.

2. Aruanne ÜTÜ nõukogu tööst — U. Siimann.

3. Valimised.

Kõikide ÜTÜ liikmete osavõtt vajalik. Ootame koosolekule ÜTÜ tööd juhendavaid õppejõude.

ÜTÜ nõukogu

KADI TAMMEMÄGI

ja TOOMAS ALATALU,

õnnitleme! RSK ja inglise filoloogia osak. V kursus

Ekskursiooni käigus tutvuti mitmete vaatamisväärsustega, nagu Kuressaare loss, Viidumäe looduskaitseala, Mihkel Ranna dendraarium.

A. TEDER

RSK

Reedel, 29. okt. algusega kell 19 toimub peahoone 49. auditooriumis RSK avakoosolek.

TEADAANDED

Alustab tööd kõnekunstiring. Loengud toimuvad esmaspäeviti kella 16—18 peahoone auditooriumis 5. Loengutsükkel kannab nimetust «Valitud peatükke kõnekunsti ajaloost ja teooriast». Dot-sent V. Adams.

Teisipäeval, 26. okt. kell 20 kohtume klubis Saksa Demokraatliku Noorsooühingu juhtidega.

Pühapäeval, 24. oktoobril algusega kell 13 toimub TRÜ kohvikus lastehommik

SAAME SÕPRADEKS!

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann'i nimi. Trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 7935. MB 08657.

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 27. (637) Reedel, 29. oktoobri 1965 XVIII aastakäik

MINEVIKUST, OLEVIKUST, TULEVIKUST

Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing saab täna 47 aastaseks. See on pikk ja kuulsusrikas tee kodusõja lahingutest kuni septembripleenumist tulenevate ülesanneteni, aeg täis võite ja katsumusi, meie noorte kasvamist ja karastumist.

Ka meie ülikooli komsomoliorganisatsiooni ajalugu, kuigi see algab alles 1940. aastast, on olnud tegude ja sündmusterohe üliõpilaste ideelise kasvu ja mehistumise ajalugu.

Täna on meie komsomol ligi 3000 liikmeni ulatuv autoriteetne organisatsioon, mis paljusi kujundab meie üliõpilaskonna elu ja püüdlusi.

Käesoleval etapil on ELKNÜ TRÜ organisatsiooni põhiliseks ülesandeks laia silmaringiga, sügavate teoreetiliste teadmistega ja praktiliste oskustega iseseisvalt mõtlejate ja otsustavate, võitleva hoiakuga noorte kujundamine.

Selleks püüab komsomoliorganisatsioon igati kaasa aidata teadmiste efektiivsemale ja aktiivsemale omandamisele üliõpilaste poolt. Komsomoligrupid lahendavad õppe- ja teaduslikke küsimusi, võtavad

aktiivselt osa õppeprotsessi organiseerimisest.

Suured ülesanded seisavad komsomoliorganisatsiooni ees täiendavate teadmiste andmisel sotsialismileeri kaasaegsete probleemide kohta, kursis hoidmisel Nõukogude Liidu ja teiste sotsialismileeri maade sise- ja välispoliitikaga. Kommunistlik noor peab oskama näha, mõelda, hinnata.

RSR jätkab väsimatult tööd, et meie noored oleksid hästi informeeritud ja orienteeritud Nõukogude Liidu välispoliitikas ja rahvusvahelises olukorras. RSK hoolitseb sõprussidemete loomise eest. Tugevad sidemed on ülikooli komsomoliorganisatsioonis Moskva, Leningradi, Läti ja Leedu üliõpilastega. Meid külastasid noorsoodelegatsioonid Ameerika Ühendriikidest, Saksa DV-st, Argentiinast, Norrast ja Soomest. Meie kommunistlikke noori viibis sel aastal Soomes, Ungaris, Poolas. Komsomolikomitee liige M. Titma asus reisile Ameerika Ühendriikidesse ja Kanadasse.

Südameasjaks komsomoliorganisatsioonil on uute üliõpilasteadsuse algatamine. Kommunistlikud noored, olge oma organisatsiooni tõelisteks peremeesteks!

KOMSOMOLI-AKTIVISTE

HELLE

«Valime Helle...» ütlesid praegused eesti filoloogia III kursuse üliõpilased kaks aastat tagasi. Jutt oli kursusevanema valimisest.

TEA

«Kas Tea on kodus?» Tüdrukud silmitsesid tülitajat uudishimulikult. «Ei ole veel. Tal on täna koosolek.» Tea Kuld kuulub ülikooli komsomolikomitee kultuurmasilise töö sektorisse. Jooksmist ja tegemist kui palju! Alles olid üliõpilaspäevad, nüüd jälle need osakondade huumori- ja satiiri-ajakirjad... Sain Tea toakaaslastega jutuotsale. Tüdrukud ütlevad, et ta on tore ja siiras kaaslane. Veel räägime temast kui ülikooli ühest tuntumast sõnakunstimeistrist. Oleme oma juttudega

Kui möödunud kevadel toimus H kursuse üliõpilastele pedagoogilise praktika õppelaager Käärikul, siis oli laagriülemaks Helle Pikkor. Tubli ülemus oli...!

Tänavu valiti Helle eesti filoloogia osakonna sekretäriks. «Näeb palju, kuuleb palju, organiseerib palju...» räägivad kaaslased.

Helle võtab osa TRÜ sõnakunstiringi tööst. Miks siis mitte, kui annet on ja asi huvitab.

Asja naasis Helle Leningradi-reisilt, millest ta võttis osa pedagoogikaringi liikmena.

Aga ees seisab veel hulk tööd. Eesti filoloogia osakonnas kipub vahel kord käest ära minema. Puudumised, võlgnevused... Ja kuidas saaks, et igas ürituses oleks elu sees?

«Töö on alles väga võõras, ei teagi, kuidas hakkama saan,» arutab Helle ise. «On vaja otsida uusi mõtteid ning lahendada probleeme oskuslikult.»

Kas ta jõuab? Jõuab. Aktivist pole ime, vaid tööinimene. E. ASAR

just poole peal, kui Tea ise koju jõuab.

«Ei minust küll maksa kirjutada!»

«No muidugi, muidugi! Räägi, mida komitees ka arutati?»

«Esimest «Maavärisemist». Päris rahule jääd! Huvitav, kuidas järgmised tehakse?»

Varti tuleb RSK klubiõhtu ja Tea tegeleb selle ettevalmistamisega.

«Aga kuidas selle sõnakunstiga siis on?»

«Meeldib! Teater meeldib ka. Lemmiknäitleja? Ita Ever.»

«Aga miks õpid just keemiat, aga mitte näiteks keelt ja kirjandust?»

Tea räägib, et keeled olevat keskkoolis nagu iseenesest pähe jäänud; reaalselt oli hoopis rohkem tegemist. Matemaatika tundus kuiv, füüsika liialt raske, aga keemia... jah, keemia sai nagu omamoodi kinnisideeks.

Ja arvata võib, et 2 aasta ja 2 kuu järel Tea oma valikut ei kahetse. Tööd on muidugi küllalt. Loengud, praktikumid, ÜTÜ. Teast tuleb analüütilik. Kus just töötada tahaks, ei tea veel. Teadusliku töö peale ei tihka nagu hästi mõelda — äkki jääb visadusest puudu... Eks näe!

Siis ta ütleb, et keemiahoones on maleturniir. Vanasti sai ka ikka mängitud... Talle meeldivat inimesed, kes kõike jõuavad ja kes oma aega ratsionaalselt kasutada oskavad.

Mõtle endamisi, et üks ta ise kuulu ka just nende inimeste hulka.

R. TIMAK

NOORES TEADUSE-LINNAKESES

Kaks korda on eksperimentaalfüüsika kateedri õppejõud sm. Tammik külastanud Novosibirski noorteaduslinnakest, TA uusi institute, neist ühel korral ka Novosibirski Riiklikku Ülikooli. Alljärgnevalt mõningad kõige üldisemad meenutused ja märkused tema taskuraamatust.

Millised on erinevused meie ja sealse ülikooli õppeprotsessis?

Eelkõige õppeplaanides. Need on kohapeal välja töötatud, arvestades oma instituutide vajadusi ja spetsiaalsusi. Vahe nende ja üleliiduliste plaanide vahel pole muidugi suur, vahest niipalju, et sealse programmi on konkreetsed.

Väga suurt tähelepanu on pööratud teoreetilistele probleemidele. Praktikale käivad üliõpilased TA vastavates erialainstituutides. Alates III kursusest on see kohustuslik. Kui III kursust töötab instituutis 2 päeva nädalas, IV kursust 3 päeva, siis V kursust juba täielikult. Siia lisanduvad veel paralleelsed erialaloengud.

Aga kuidas on lood I ja II kursusega?

I—II kursusel on üldained nii nagu meilgi. Ka üldpraktikumid toimuvad ülikoolis. Ent ÜTÜ liinis saab juba ka I—II kursusel osa võtta instituudi uurimistööst. Soovijaid on väga-väga palju.

Kuidas on koormusega?

Muidugi, töö on küllalt pingeline. Näiteks viimase kolme kursuse jooksul on ette nähtud kolm erikursust ja kaheksa arvestust (pooljuhtide erialal). Tuleb meelde, see on aeg, kus juba töötatakse instituutides. Nendel päevadel, mil ollakse seal töö, toimuvad loengud õhtuti. Aga niisugust juttu, et 36 tundi loenguid on rängasti palju või nii, seal igatahes ei kuule. Sealsetel üliõpilastel on ametlikultki suurem koormus, aga tehakse muidugi veel rohkem.

Võite nimetada ehk mõningaid huvitavaid uurimisprobleeme, millega üliõpilased tegelevad?

Üsna ausalt öeldes on seal kõik huvitav. Uurimistööd on seotud instituutide üldise uurimistööga, nagu algul juba öeldud. Nimetagem vaid mõningaid praktika-kohti: tuumafüüsika-, pooljuhtide-, geneetika- jt. instituudid.

Mis saab lõpetajatest?

Põhiliselt valmistab ülikool kaadrit ette Akadeemiale, s. t. kohalikud instituudid võtavad vastu esimesed lennud. Hiljem hakkab siit spetsialiste saama kogu Siber.

Üks tähendusrikas fakt. Möödunud aastal, kohe pärast lõpetamist kaitsesid kaks üliõpilast oma väitekirja...

Kes on õppejõududeks?

Ainult TA instituutide teaduslikud töötajad. Nad on ülikooli õppejõududeks kohakaasuse alusel. Kõik ametikohad on valitavad — alates rektorist ja lõpetades laborantidega.

Oli veel midagi huvitavat?

Jäi meelde kuulus kohvik «Integraali all». Seal on alati koosolekud, vaidlused, arutelud.

Intervjuueerijaks oli REET NEIMAR

Aruandest ja muust

Kas üliõpilaspäevad õigustasid end? See on esimene, tähtsaim küsimus, mis tuleb vastata. Ja vastus saab nähtavasti olla ainult üks: õigustasid!

Noorte spontaanne kaasatulek, elurõõm ja särtsakus, aktiivsus ja mitmekülgsest improvisatsioonid tunnistavad, et üliõpilaskonna enamik tunneb vajadust mõnikord ka sellelaadiliste ühisürituste järele, tahab ehtsalt noortepäraselt pidutseda ja lõbutseda, vahel kasvõi end lõdvaks lasta ja välja elada. Seejuures ei pruugi väline üsnagi suur vabadus ja üleemeelikus hoopiski heidutada neid, kes peavad silmas eelkõige ürituse kasvatuslikku efekti. Ettevõtte tuumakas sisu tõusis vajalikuks esile, ja on vaid organiseerimise asi, et see edaspidi oleks veelgi läbivam ja kandvam. Seepärast ka järgnevad read — eeskätt sellest, mida saaks teha paremini. Kõrvalt vaadates võib ju vahel rohkem silma hakata, kui ise sündmuste keskel olles.

(Järg lk. 2)

Elagu leninlik komsomol — Kommunistliku Partei ustav abiline ja reserv!

NLKP Keskkomitee hüüdlausest Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 48. aastapäevaks

Üliõpilaspäevade järeilmõtteid

(Algus lk. 1)

Puudu jäi eelkõige organiseeritusest ja läbimõtle misest. Üldjoontes oli kava kenasti välja töötatud, sõlmkohad detailsetki planeeritud, kuid vahepeal jäi liiga palju tühje kohti, mida tuli täita omal initsiatiivil. Siin ainult improvisatsioonile loota siiski ei saa.

Esimene niisugune tühik tekkis pikal ootamisel ülikooli ees. Lauulväljakul oli peaaegu ainult ootamine. Appi tulid laulud, lõpuks ka tantsud. «Repertuaari» valik oleks eeldanud eelnevat läbimõtle mist, kokkuleppimist kooridega. Küllap siis oleks leidunud midagi sobivamatki kui «Ollepruulija» või «Sauna taga...». (Sellega ühenduses — «Üliõpilaslaulik» ilmus 9 aastat tagasi, enamik praegustest üliõpilastest pole teda vist näinudki!).

Tegevus lauulväljakul ootaks üsna põhjalikku kaalumist. Kas ei saa laskumisel mäekülgedelt, lõkke süütamisel ja ka muus osaliselt kohandada sõjajärgseil aastail üliõpilaste maipidustustel väljakujunenut? Igatahes tõrvikutega lauulavale minek pole ilmselt otstarbekas. Küllap on ikkagi sobivaim heita nad kokku ühisesse lõkkesse, mis leegitseks õhtu läbi (ainult mitte nii paksu musta suitsuga!).

Teatejooks (isegi siis, kui ta nähtavaks teha — peaks olema võimalik!) ei suuda üksi aega täita. Vaja on rohkem tegevust. Olgu siis kõigi osavõtuga või vaatamiseks. Tühikud viivad rongkäigus saavutatud hoo alla.

Vahest vääraks kaalumist võistlus parimale loosungile, kolonni parimale kujundusele? Zürii selgitaks võitjad välja marssimise ajal, lauulväljakul aga avaldatakse neile tunnustust. Praegu jäid mõnedki vaimukad loosungid pimedas väärilise tähelepanuta. Samal ajal oli ka kergetäpselt valmistatud. Võistlus ja zürii hea kommentaator aitaksid fantaasiat sobivalt suunata.

Eeldatavasti pidid «naelaks» kujunema sümboolsed matused. Vähene nähtavus mäekallakul, natuke liiga pikale veninud tegevus kippusid huvi asja vastu vähendama. Tempot aitaks tõsta meie esivanemate vana komme — surnute põletamine, mille poolt juba kohapealgi häälli kostis.

Peaaegu kõikjal andis end tunda vajadus heade organisaatorite, algatajate, eestvedajate järele. Laur Karu oma valgel hobusel oli suurepärase, aga — ta oli ükski!

Veel mõnedest üksikküsimustest, mille üle oleks põhjust mõelda.

● Tõrvikud olid halva kvaliteediga ja neid oli vähe (või jao tati halvasti). Kas ei oleks õigem valmistada neid immutusmeetodil, mitte segu anumasse valamise? Teatejooksuks on nähtavasti vaja spetsiaalseid, «töökindlamaid» tõrvikuid.

● Valgustus lauulväljakul olgu parem!

● Ei tee au kahele suurele kõrgemale õppeasutusele, et orkes ter tuli laenata koolilastelt.

● Kaks rektorit «ükski» kolonni peas ei tundnud end nähtavasti eriti mugavalt. Kus olid prorektorid, dekaanid, ühiskondlike organisatsioonide juhid? Üldse oli vähe näha õppejõude. Kas tõesti tähendab nimetus «üliõpilaspäevad», et professoreid-dot sente sinna ei soovita?

● Ülikooli peahoone ees oli ette nähtud terve tseremoonia. Kas ei peaks kuidagi (peale hurraa-karjumise) kindla kombe kohaselt avaldama austust ka akadeemiale tema peahoone juures?

● Varasemal üliõpilaste maipidustustel, millele üliõpilaspäevade traditsioon tugineb, kujunes oluliseks komponendiks linna võimude esindajate tervitus. Kas ei vääraks see komme taas elustada tunnistusena üliõpilaskonna, kõrgemate õppeasutuste tegevusele, nende osale Tartu elus?

● On häbiks üliõpilastele, et nende pidustuste jäljed lauulväljakul on lõplikult koristamata tänaseni (pooleldi kinniajamata «hauad», tõrvikute jäänused).

Lõpuks paarist olulisemast probleemist.

Millega õigustub nimi «üliõpilaspäevad»? Tegemist oli suuresti vaid tõrvikrongkäiguga. Ballid teisel päeval jäid valitute eesõiguseks. Kui võrd oli seal midagi erilist, spetsiifiliselt üliõpilaspäevalikkust? Nimi eeldaks midagi rohkem kui praegu välja tuli, kui kavandatudki oli. Kui tõesti «üliõpilaspäevad» (pro üliõpilaspidustused), siis ootaks nende päevade tihedamat sisustamist.

Ja kas ongi õige viia ballid teisele päevale? Pärast ettenähtu lõppu tekkis laupäeva õhtul nagu mingi tühik. Meeleolu oli elevil, koju minna ei tahetud, aga lauulväljakul polnud ka enam midagi teha. Tantsud, laulud, mängud võinuksid jätkuda siin-samas. Või siis paljudes linna saalides, et igal üliõpilasel olnuks võimalus kuhugi minna. Igatahes mitte teisel päeval, sest see oli siis juba tavalise tantsupeo meeleolu.

Kõik põhjendused ega ka pidustused ise ei ole suutnud allakirjutanut veenda sügise eelistes. Vastupidi — maipühad, kevad annaksid juurde meeleolule, aitaksid üle olla jahedast õhust, kui seda peaks olema. Nii et — ühendagem üliõpilaspidustused traditsiooni järgides 1. maiga!

H. KÄÄN

ESIMENE ETAPP JÕUDIS LÕPULE

Oktoobri keskel jõudis lõpule viiendat kursust pedagoogide stažööripraktika esimene etapp. Sel puhul mõned küsimused praktikata üldjuhendajale dots. KURMILE.

Missugused on üldmuljed esimesest etapist?

Paistis silma, et praktikasse suhtuti täie tõsidusega. Koolide poolt negatiivseid signaale ei olnud. Eriti kiitvaid sõnu on öeldud inglise filoloogide (komso-molikursus) ja matemaatikute-füüsikute kohta.

Kuidas üliõpilased kohanesid kooliga?

Palju julgem ja kindlam teistest oli nende esinemine, kes on tegelnud ÜTÜ ringides, seal sõna võtnud, pidanud ettekandeid konverentsidel jne. Neil oli esimese tunni raskusi hoopis lihtsam ületada.

Sel aastal oli üliõpilaste-stažöride arv enneolematult suur — ca 500. Kas ei tekkinud raskusi nende paigutamise? Mõningad raskused olid tõe-

poolest. Näiteks 5. keskkoolis oli praktikantide arv liiga suur. Kõiki üliõpilasi ei saanudki Tartusse paigutada, osa neist teeb praktika-Elva ja Nõo Keskkoolis. Järgmisel aastal tulebki rohkem diplomande suunata väljaspool Tartut asuvatesse koolidesse.

Mis oli Teile subjektiivselt kõige meeldivam fakt?

Tunnen alati rõõmu, kui üliõpilane on püüdnud tunnile loovalt läheneda, anda midagi uut. Peab märkima, et seekord suhtusid praktikandid klassijuhataja-tundidesse palju hoolikamalt kui varem. See on väga tähtis — saavutatakse kohe kontakt klassijuhatajaga. Näiteks Kaie Rootalu matemaatikaosakonnast andis üllatavalt hea klassijuhatajatunni.

Ja kõige ebameeldivam?

Võib-olla see, et osa diplomandid ei mõista veel, et ka klassijuhatajatundideks on vaja ette valmistada, vahel isegi rohkem kui ainetundideks.

T. TALLO

ENSV teenelisi teadlasi

Prof. G. KANGRO

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega 15. okt. 1965. a. anti Eesti NSV teenelise teadlase aunimetuse meie vabariigi ühele silmapaistvemale teadlasele ja teadusliku kaadri kasvatajale — Tartu Riikliku Ülikooli matemaatilise analüüsi kateedri juhatajale prof. Gunnar Kangrole.

Prof. G. Kangro teened on tunnustatud nii Nõukogude Liidu kui välismaal. Teadusliku uurimistööga tegeleb ta pidevalt alates 1936. aastast kuni käesoleva ajani. Tema sulest on ilmunud üle kolmekümne teadusliku töö, mille probleemistiku moodustavad peamiselt hajuvate ridade teooria raskeimad üldistusi ja arendamist vajavad probleemid. Siia kuuluvad küsimused summeeruv-tegurite kahe probleemi lõplikust lahendamisest, aluste loomistest hajuvate ridade käsitlemiseks topoloogilistes ruumides, funktsionaalridade erinevat liiki summeeruvuse ja koonduvuse ühtsest käsitlemisest funktsionaalanalüüsi meetoditega jt. Üksnes viimase viie aasta jooksul on ta kirjutanud kaheksa

teaduslikku tööd, pidanud üheksa ettekannet teaduslikel konverentsidel ja seminarides, on retsenseerinud üle kolmekümne teadusliku töö ja kirjutanud üle 250 referaadi referatiivsele ajakirjale «Реферативный журнал».

Hindamatu on teeneka teadlase panus meie vabariigi teadusliku kaadri kasvatamisel. Sellest räägivad tema loetud teaduslikult ja metoodiliselt kõrgetasemelised, elavad ning rohkearvulised loengukursused, seminarid ja erikursused. Mis veel ilmekamalt räägiks prof. G. Kangro teenetest matemaatikute kaadri kasvatamisel kui see, et eeskätt teda nimetab oma õpetajaks meie ülikooli ja TPI matemaatika kateedrite õppejõudude enamik. Sama ülesannet täidavad neli juba ilmunud ja üks ilmumisel olev õpik, mille autoriks on G. Kangro. Ja millest muust kui ikka samast räägib tema juhendatud aspirantide arv — aukartust äratav 16 (kellest 13 on väitekirjad edukalt kaitsnud). Praegu on prof. G. Kangro juhendamisel 4 aspiranti. Oluline on siinjuures märkida, et prof. Kangro laialdane teaduslik eruditsioon ja kogemused teadusliku kaadri kasvatamisel võimaldasid tal oma aspirantidest kasvatada teadlasi erinevatel kitsamatel erialadel. Tarvitseb vaid sirvida tema aspirantide tööde teemasid ja me näeme, et siin on töid lähendusmeetoditest, algebrast, ridade teooriast jm.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus Eesti NSV teenelise teadlase aunimetuse andmise kohta meie lugupeetud professorile G. Kangrole rõõmustas kõiki tema kolleege, tema endisi ja praegusi õpilasi, kelle nimel õnnitlegem teenekat teadlast ja soovigem kordaminekuid jätkuvas teaduslikus töös ning matemaatikute kaadri edaspidisel kasvatamisel.

Prof. A. LINKBERG

Artur Linkberg on sündinud 16. aprillil 1899. a. Järvamaal, end. Väätsa vallas pops pojana. Ta on üles kasvanud rasketes majanduslikes tingimustes. Suvel käis karjas ja talvel koolis. Algkooli lõpetamise järel töötas ta tööliseina Tallinna kudumisvabrikus ning samaaegselt õppis keskkoolis õhtuses osakonnas. 1920. a. astus ta Tartu Ülikooli Arstiteaduskonda, mille lõpetas 1925. a. Kirurgilist tööd alustas A. Linkberg Maarjamõisa haavakliinikus assistendina professor R. Vanachi juhtimisel. Viimane kuulus Peterburi kirurgide koolkonda; Tartusse tuli ta juba kuulsal kirurgina. 28. nov. 1929. a. kaitses A. Linkberg doktoriväitekirja teemal «Glükogenolüüs ja glükolüüs kudedes aeroobsetes ning anaeroobsetes tingimustes». Varsti pärast edukat kaitsmist omistati talle dotsendi teaduslik kutse. Kolmekümnendatel aastatel komandeeriti A. Linkberg üli-

kooli poolt mitmeks aastaks välismaale tutvuma kirurgia olukorraga.

Tema sulest on ilmunud töid maokirurgia, antiseptika, vere-soonte kirurgia ja rea küsimuste kohta üld- ning erikirurgia valdkonnast.

1938. a. valiti ta Tartu Ülikooli Arstiteaduskonna teaduskonna-kirurgia kateedri juhatajaks, mil-lisel kohal töötab praegugi.

Suure Isamaasõja järgsel perioodil lülitus prof. A. Linkberg aktiivselt Tartu tervishoiuvõrgu taastamistööse. Rea aastate jooksul oli ta Tartu Kliinikute Valit-suse direktor, kellele allusid pea-aegu kõik Tartu linna ravi-asutused. Üheaegselt võttis ta aktiiv-selt osa TRÜ Arstiteaduskonna taastamisest ja oli energiline ning edukas pedagoog.

1955. a. kuni 1963. a. — seega 8 aasta vältel — oli professor A. Linkberg TRÜ Arstiteaduskonna dekaan. Selle aja jooksul sammus teaduskond pidevat tõusuteed.

1946. aastal omistati prof. Linkbergile ENSV teenelise arsti nimetus. Kahel korral on ta olnud Tartu Linna Tööräha Saadikute Nõukogu saadik. Ta on autasus-tatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirja ja Tööpuna-lipu ordeniga. Prof. Linkberg on Tartu Teadusliku Arstide Seltsi üks organisator ning selle kauaaegne esimees. Ta kuulub rida aastaid ka Üleliidulise Kirur-gide Seltsi juhatusse. Alates 1964. a. on ta rahvusvahelise ki-rurgide ühingu liige.

Antud momendil töötab prof. A. Linkberg aktiivselt mitmes ki-rurgia lõigus: uroloogia, rinna-korvi, seedetrakti ja veresoonte kirurgia alal.

Energilise ja andeka kirurgina, suure kliinilise kogemusega arstina omab prof. A. Linkberg tee-nitult kolleegide austuse ja lugu-pidamise.

Tartu Riikliku Ülikooli Arsti-teaduskonna kollektiiv on uhke, et tema koosseisus töötab nii väl-japaiste kirurg, teadlane, peda-goog ja ühiskonnategelane. Tea-duskonna kollektiiv õnnitleb pro-fessor Linkbergi temale kõrge aunimetuse «Eesti NSV teeneline teadlane» andmise puhul ja soo-vi talle veel palju edasisi saavutusi ning töörohkaid aastaid Arstiteaduskonnas.

takse, või asutuses, millised on seotud nende keeltega. Üliõpila-sed viibivad praktiliselt Kaug-Ida laevanduses, raudteel, «Inturis-tis», «Interklubis» jm.

1965./66. õ.-a. anti selle osakon-na 25 kohale 226 avaldust.

«Leninets»

Üliõpilaste ooperistuudio

Moskva Riikliku Ülikooli oope-ristuudio eksisteerib juba 10 aastat. Hiljuti etendus noore heliloo-ja J. Semenjakko ooper «Okas-roos», mis on kirjutatud klassi-kalise traditsiooni järgi — aariad, duetid, koorid ja tantsud vahel-duvad nii nagu 19. sajandi oope-rites. Ooperil on menu.

Tähelepanu!

29. oktoobril k.a. algusega kell 17 toimub mälestustahvli avami-ne ELKNÜ Tartumaa Komitee (1940.—1941. a.) asukohas, s.o. EPA peahoone Riia tänava pool-ses tiivas.

Pärast mälestustahvli avamist pannakse Raadi kalmistul pärjad

ELKNÜ Tartumaa Komitee esi-mese sekretäri Aksel Ilisoni hauale.

Ülikooli kommunistlikud noored — võtame osa sellest pidulikust sündmusest!

ELKNÜ TRÜ Komitee

Ida keelte kateeder

1962. a. avati Kaug-Ida Riik-likus Ülikoolis ida keelte katee-der.

Õppetöö toimub kahes harus: jaapani ja hiina keel. Õppeprog-rammis on ette nähtud kohustus-lik praktika maal, mille keelt õpi-

Tunganeid külastamas

Kirgiisi ja Kasahhi NSV-s elunevast huvitavast väikerahvast tunganitest on juba meie ajakirjanduse veergudel üht-teist pajatatud. Käesoleval aastal veetis nende ridade kirjutaja Kirgiisi NSV TA üldtöökooli ja tunganoloogia osakonna külalisena pikema ajavahemiku nimetatud vabariigi pealinnas Frunzes ja selle ümbruskonnas, tegeles tungani keele õpingutega. Külastati rida tungani asulaid (Hungtši, Miljanfan, Aleksandrovska) ja neid hõlmavaid kolhoose. Silma puutusid laiad betoneeritud sõsseed ja asfalteeritud maanteed. Üha kaugemale taandub Ala-Too mäestiku suunas tolmune kõrbeline stepp, asendudes rohendavate suhkrupeediväljadega, sibula- ja muude kasulike põllukultuuride nurmedega. Kariloomadena kasvatatakse tohutul hulgal lambaid, sest Ala-Tool leidub rikkalikult karjamaid. See kõik moodustab Kirgiisia tunganite põhilise sissetulekuallika, olles võimaldanud neil püsitada endiste savionide asemele uhiuued rõõmsatoonilised elamud ja sisustada nad moodsa mööbliga, radioola ning televiisor ühes arvatud. Ent püsima on jäänud rahvuslikud toidud ja söömine pulgakestega.

Ka vaimse kultuuri valdkonnas on tunganid astunud edasi hii-gelsammu. Koolimajad on uued ja ajakohased. Suurenenud on tungani rahvusest õpilaste arv kõikides kooliastmetes. Kuigi rahvastiku suure kirjususe tõttu on koolides õppekeeleks vene keel, õpetatakse tungani lastele osa õppeaineid emakeeles. Erilist rõhku pan-nakse õppetöö tihedale seosele tungani rahva igapäevase töö ja tegevusega kolhoosis. Koolides töötab mitmeid huvialaseid ringe, millest osavõtt on väga elav.

Igal tungani kolhoosil on klubi. Kolhoosi «Sõprus» klubil on 400 istekohaga saal ning suurepärase kunstilise isetegevuse ansam-bel, kes tihti peale esineb kaugemalgi. Igal tungani asulal on veel ka oma raamatukogu. Miljanfani asula Frunze-nimelise kolhoosi raamatukogul on 3000 köidet, üle 500 lugeja ning 50 istekohaga lu-gemissaal, kus peetakse sageli lugejate konverentse. Kolhoosnikele aga korraldatakse loenguid ja vestlusi teaduse, kirjanduse, kultuu-ri jne. alal ning kolhoosi siseellu puutuvates küsimustes nii vene kui tungani keeles.

Pealinnas Frunzes Kirgiisi TA juures asuva Tungani kultuuri sektori töötajad uurivad usinasti oma rahva keelt, kirjandust, folkloori ja ajalugu. NSVL piirides elunev 30 000-line tungani rah-vas evib juba paljudes teadusharudes kõrgema haridusega rah-vuslikku kaadrit. Erilise saavutusena tuleb aga mainida, et tunga-nid, kelle keel on lähedalt sugulane hiina keelega, on loonud endile foneetilise kirjasüsteemi, varem ladina, kaasajal aga vene tähesti-ku baasil. See on suur ja tähtis saavutus. Sellal kui hiina kiri on endiselt hieroglüüfide kütikes ja tema õppimine seotud suure ajakuluga, õpivad tungani lapsed NSV Liidus foneetilist kirja kerge vaevaga.

Kaasajal vallutab tungani kirjasõna üha laiemaid teaduse vald-kondi. Seoses sellega on esile kerkinud tungiv vajadus laiahaarde-lise omakeelse teadusliku terminoloogia järele. Praegu on käimas ulatuslik diskussioon terminoloogia loomise põhiprintsiipide ümber, millesse võrdse innukusega sekkuvad haritlased, töölised, teenistu-jad ning kolhoosnikud kaugetes asulates. Nende ridade kirjutajal oli võimalus seda kõikjal isiklikult kogeda. 1966. a. juulis aga ka-vatseb Tungani kultuurisektor pidada terminoloogia-alase konve-rentsi, millest kutsutakse osa võtma tungani rahva kõikide kutse-alade esindajad ning külalisesinejad teistest vennasvabariikidest, nende hulgas ka ENSV-st.

P. NURMEKUND

DOONORLASED

Kaasaja meditsiinis on paljude haiguste puhul vereülekanne muutunud asendamatuks ravi-meetodiks.

Vereülekanne sai võimalikuks veregruppide avastamisega käes-oleva sajandi algul. Inimestel on kindlaks tehtud neli erinevat gruppi: 0 ehk I, A ehk II, B ehk III ja AB ehk IV grupp. Peale grupikuuluvuse eristatakse veel reesuskuuluvust. Osal inimestest (ca 85%-l) on veres veel eriline faktor nn. reesusfaktor. Neid isi-kuid nimetatakse reesus positiiv-seteks. Osal inimestest see faktor puudub (ca 15%-l), neid nimeta-takse reesus negatiivseteks. Ini-mesel on kindel veregrupp sündi-misest saadik ja see säilib kogu eluks. Nii grupi kui ka reesus-kuuluvust tuleb vereülekannetel arvestada.

Suur verekaotus on elule oht-lik, sest peaaegu ja teised elutäht-sad organid ei saa küllaldaselt verrega varustatud ja nad pole võimalised oma elutegevust jätk-ama. Kiire vereülekanne asen-dab puuduva vere ja taastab or-ganismi normaalse talitluse. Suu-re Isamaasõja ajal päästeti sadu tuhandeid haavatuid tänu õige-aegsele ja kiirele vereülekandele.

Vereülekanne kui ravimeetod leiab tänapäeval üha enam ra-kendamist. Nii pole ühtki medit-siiniharu, kus ei kasutata vere-ülekannet või doonoriverest val-mistatud preparaate. Keerulised südame ja veresoonekonna-operat-sioonid, kopsude ja ajupõletisioo-nid, kus tarvitatakse suurtas ko-gustes (2—3 liitrit) verd, said või-malikuks tänu vereülekannetele.

Eriti oluline on vereülekanne laste ravimisel. Lapse organism pole sageli suuteline üle saama rasketest haigustest, nagu sepsis, kopsupõletik. Sellistel juhtudel annavad korduvad vereülekanded häid tulemusi.

Donoriverest valmistatakse mitmesuguseid komponente ja preparaate, nagu erütrotsüütide massi, mida kasutatakse aneem-iate raviks, leukotsüütide ja trombotsüütide massi ning anti-hemofiilset seerumit verehaiguste raviks, vereplasmat ja γ-globu-liini nakkushaiguste vältimiseks ja raviks.

Veri on eluskude, mida pole võimalik kunstlikult valmistada. Seetõttu on vereülekande proble-lem tihedalt seotud doonorluse-ga. Viimane on humanismi ja sõbraliku abi vabatahtlik akt.

saldus, mis ei tohi olla alla 73 ü., ja leukotsüütide arv, mis võib olla 4500—8500 mm³. Tasuta doo-noritelt võetakse verd ühekord-selt 200 ml. Veri konserveeritakse hermeetiliselt suletud steriilsetes-pudelitesse ja säilitatakse kül-mutuskapis +4 — +6 kraadi juu-res kuni kuu aega. Järjekordselt lubatakse verd anda 8 nädala möödumisel (kuigi võetud vere-kogus taastub 1—2 nädala möö-dumisel). Doonorid on vereandmi-se ajal tööst ja õppetööst vabas-tatud ning saavad pärast vere-andmist ühe lisapuhkepäeva, kus-juures töötaasu säilitatakse. Vere-andmise päeval saavad doonorid tasuta hommikueine ja lõunasöö-gi. Doonoreid autasustatakse rinna-märgiga. Ametiühinguorga-nisatsioonid on kohustatud puh-kekodude ja sanatooriumide tuu-sikuid eraldama eeskätt doonori-tele.

Tartus teostatakse verevõtmist ja eelnevat tervisliku seisundi kontrolli Tartu Vabariikliku Klii-nilise Haigla vereülekande osa-konnas teispäeviti ja neljapä- viti kella 9-st alates.

L. PETERSON, vereülekande osakonna arst

UDO OTSUS

***

Las irvitada need, kes loodud irvitama! — Kui maailm jääks kord ilma naeruta, kõik oleks hall, ühtmoodi tüütult sama ja aidata võiks ennast vaevu ta.

Et naerjaidki on väga mitut liiki, see sõltub enamasti subjektiivselt neist.

Võib mõni naerda ennast, mõni riiki ja mõni teadmatusest kõiki meist.

Ka naerab mõni üksnes omaette, naer alati on hea ja terviseks. Peaks kirjutama sellele tablette, kes heast naljastki jääb tõsiseks.

Meepotti vahel tilkuda võib tõrva, eks naerda oska seegi, kes on arg. Naer jõuab varem-hiljem naerdavale kõrva,

ja jääda süüdi muidugi on narr.

Veel selgitus, et kõik ei oleks pime,

niisama sonimine, nõök, repliik. See naer (või kiri), millel all ei ole nime,

on seljatagant heidetud kui piik.

Antti Kidron Novembri motive

Külmad sügistuuled ülbelt ümisevad.

Meie kuumad huuled ahnelt ühinevad.

Las lõõtsub tuul tundide viisi, las puistab lund kui pestud riisi öö musta põhjatusse potti.

Las kräunub katus nagu kass, kes unes näeb hiiglasuurt rotti. Me toetame iidset ja kortsulist kaske,

kui vast üksinda tuisus seista tal raske.

Las leiab tuul mõne mööduva narri,

et lüüa ta tõmblevail roidel kitarri.

Las põrutab logisev vihmaveetoru magavale majale trummi. Ehk on ka nukker looduslaulu joru

minooris noodid trükitud on taevakummi.

Kogu kurvavõitu ilma hala on ainult tähtsusetu foon, millel hõõgumas me palav lembelille puhkend moon.

Doonoriteks võivad olla kõik terved inimesed 18—55 a. vanu-seni. Doonorid ei tohi olla kunagi põdenud tuberkuloosi, malaariat, süüfilist, brutselloosi, kollatõbe. Verevõtmine doonoritelt toimub teaduslikel alustel ning ei kah-justa doonori tervist. Iga kord enne vere võtmist kontrollitakse doonori tervislikku seisundit ning määratakse vere hemoglobiini si-

Väikesed novellid

«Mõned aastad tagasi ilmus minu poolt juhendatavale loo-mingulisele seminarile Gorki-nimelises kirjandusinstituudis uus üliõpilane — Roza Husnutdi-nova. Kui ma palusin teda oma loomingut tutvustada, ütles uus-tulnukas, et ta eelistab seda ise ette lugeda, et tema lühijutud olevat rohkem kuulamiseks kui lugemiseks. Ta luges väga vaik-selt ja nagu mulle näis, isegi vei-di uniselt, summutatud häälega, monotoonselt esile tuues üha kor-duvaid fraase, ja see oli nagu tuttav, ühetooniline refrään. Ka

sisu näis mulle kummalisena, sihilikult segaseks muudetuna, ehkki veidruse üdust viiksid siin-seal eredate poeetiliste lei-dude tuled. Oli selge, et tegemist on andeka isiksusega... Ja hil-jem, mõne aja möödudes tutvusi-n ma tema uute lugudega, väi-keste novellminiatuuridega, mil-les tõusis esile endast vaikse häälega teatav ja kergesti ära-tuntav mõte, see, millest Roza Husnutdinova kirjutab, mida ta elus näeb ja erksalt kuulab.»

LEV KASSIL (ajakirjast «Юность»)

ÜKS JAAPANI TÜDRUK

... Üks jaapani tüdruk oli vä-ga ilus ja mõnikord võis ta muu-tuda toonekureks ja oma kure-sulgedest võis ta vaiba tikkida. Kõigile meeldisid need vaibad väga.

Üks mees armus tüdrukusse ja hakkas armastama tema vaipugi. Kord ei olnud kaua vaipu.

«Kuidas ma tahaksin, et mul oleks ilus valge vaip!» ütles mees tüdrukule.

Nõnda ilmus vaip ja tüdruk kadus.

... Üks tüdruk oli väga ilus, ent mõnikord võis ta muutuda kuuks või tillukeseks täheks.

Kõigile meeldis ilus kollane kuu taevas ja väike täheke.

Üks mees armus tüdrukusse ja hakkas kuud ja tähekestki armas-

tama. Kord polnud kaua kuud.

«Kuidas ma küll tahaksin praegu taevast kuud näha, kasvõi tillukest tähekestki!» ütles ini-mene tüdrukule.

Nõnda ilmus taevasse kuu, aga tüdruk kadus.

... Üks tüdruk oskas mõnikord muinasjutte luua.

Kõigile meeldisid ta muinas-jutud väga.

Üks inimene armus tüdrukusse ja hakkas ta muinasjuttegi ar-mastama.

«Kuidas ma tahaksin küll praegu muinasjuttu kuulda, nii-sugust pikka ja ilusat!» ütles ini-mene.

Nõnda sündis muinasjutt aga tüdruk kadus...

TRIBULISED

«Tõuk, tõuk, milleks sulle trii-bud? Nii hallid kui rohelised?»

«Aga see on selleks, et näha ei oleks: kui lehtedel, siis roheline, kui okstel, siis hall...»

«Tiiger, tiiger, aga milleks

sinule triibud? Nii rusked kui mustad?»

«Aga see on selleks, et näha oleks: minus on kaks tiigrit: üks tiiger on ruske, aga teine tiiger must... ja must on — oo-oo mis-sugune!»

TÕUK

Ühelt tõugult küsiti, kes ta va-rem oli.

«Rong», — ütles tõuk. «Mina olin rong, ja äkki tuleb mulle vastu teine rong.

Mina ehmusin, tõmbasin end

kokku ja muutusingi tõuguks. Ma arvasin, et tema ka ehmuib ja ka tõuguks muutub, aga tema sõitiski nõnda, rongina minust mööda.»

Tõlkinud ELA LIIMEON

Päev mööda kodumaad

«Kõik asjad muutuvad, ainult mõned asjad ei muutu.»

Nii ütles ühel pühapäeval meie looduskaitseringi au-liige Erni Krusten, kui ta meiega mööda oma lapsepõlve paiku käis.

Me nägime kastaneid ja tam-mesid, mida oli istutanud kir-janiku isa, pärnasid, mis kir-janiku lapsepõlves olid käevarre-jämedused.

Puud on nüüd täiskasvanud, mõnedki juba ära kadunud, mõn-dagi ei leidnud me enam sealt, kus ta oleks pidanud olema.

Enam ei näinud me endise Rannamõisa kooli paekiviselt tre-piastmelt (muud ei olnudki sel-lest hoonest säilinud) üle metsade paistmas seda torni, mille kõrval asus Krustenite lapsepõlvekodu.

Kuid Sa (luba, et ma Sinu poole nii pöördun, sest meie ringis üt-levad ju kõik üksteisele «sina») elustasid oma sõnadega endised kohad ja möödunud sündmused. Sa külvasid meisse armastust vastu, õpetasid nägema ilu seal, kus ei oska seda esialgu täheleegi panna.

Ma jätan siin üksikasjalisemalt

rääkimata teistest selle päeva sündmustest. Meenutada võiks päikesetõusu, mida me vaatasime Kärde mäelt, kui me mööda Piibe maanteed Tallinna poole olime sõitmas; Aegviidu-Nelijärvet, mille järved olid sügishommiku vaikuses õhtuse udulooriga kae-tud; Kostivere karstiaala, kus Jõe-lähtme jõgi äkki maa sisse «ära kaob»; Maardu fosforiidikar-jääre, kus sai kõigile selgeks ka sõna «kultuurikõrb» tähendus; 35 meetri kõrgust Rannamõisa panka, mille jalamile veerevad Soome lahe lained ja Keila juga ja...

Iga sellise reisi järel tunneme end nagu laetuna uue energiaga, me oskame rõõmu tunda elust ja inimestest. Me oleme hävitanud endas jälle, nagu Tammsaare üt-les, «vurlestumise» eosed ja oleme muutunud taas «matsideks», kes tunnevad maad nähes head meelt.

Kui hea, et siiski on midagi, mis ei muutu. Ja kui me jälle neisse paikadesse juhtume, siis peatume, kuulame, vaatame, tun-neme ja mõistame nii, nagu Sina, Erni Krusten, meid õpetasid.

UKU ALAKIVI

SAA TUDENGIKS!

Keemik...

«Tervitus esimesele kursusele!» Nii seisis valgel paberipoognal punaste trükitähtedega.

Ega teisi külalisigi vähe olnud, iga kursus oli saatnud oma esindajad peoruumideks muutunud ülikooli sööklasse. Ei puudunud ka osakonna õppejõud ning keemiahoone töötajad.

Nagu ikka sellistel koosviibimistel, kulus õhtu esimene osa kokkade toodangu pruukimiseks. Kui kõhumuredest ühiselt üle oli saadud, andis peoperemees Vello Pälling sõna keemiaosakonna ka-teedrite esindajatele, kes lahkasi keemiahoone struktuuri keldrist katuseni ning selgitasid, mis nende piirväärtuste vahel toimub. Siis tuli

järg keemikute kõige noorema osa esindaja Riivo Sinijärve kätte. Tõsise ja veendunud statistikuna tõi ta üldsusele teadmiseks kursuse tähtsamad numbrilised keskmised, nagu pikkus, kaal, kinga number ja pea ümbermõõt. (Viimane on kõige tähtsam, sest suuremasse peasse minevat ka rohkem tarkusi tallele). Järgnes üldine tutvustamine, mille juures arvatavasti innustatuna Riivo talendist tuli öelda ka oma sünniaeg ja lõpetatud õppeasutused.

Uuesti algasid sõnavõttud, millest õhtu pikima pidas organika-kateedri õppejõud Tullio Ilomets. Kuigi rahvast oli palju, jätkus ruumi ka lauludele. Nii Mäetsa Mari kui Viljandi paadimees asusid sõbralikult peolauda. Kõige populaarsem tudengite laul «Gaudamus» jäi aga lõpuni laulmata. Viimase salmi juures kustas plekknõude ähvardava mürina saatel elekter.

Üle saali põrutas tige hääl, mis kuulus

Kammerkoori sünnist

Päris mitmel korral olen kaas-tudengitega ülikooli kooridest jut-tu teinud. Ja neist kõnelustest on tulnud päevavalgele see, et meie noorimat laulukollektiivi tuntakse vähe või ei tunta üldse. Selle-pärast tahaksingi lugejaid kurssi viia eluga, mida elab kammerkoori rahvas.

Kui ülikooli nais- ja meeskoori kõrval segakoor loodi, hakka-sid õige varsti tema töös tekki-ma mitmesugused kitsaskohad. Kord oli süüdi see, et segakoori peeti vanade kollektiivide kõrval mingiks «pühaduse teotuseks», kord oli raskusi dirigendiga. Aga kunagi polnud asi lauljais endis - entusiastid ei karunud raskusi ja isegi pärast suvisi luhunud laulupeokavatsusi kanti see laulu-säde uude õppeaastasse kaasa. Vana segakoori tuumikule lisan-dus terve rida tudengeid (kuigi kellegi salapärase käsi kuulutus uute lauljate vastuvõtu kohta kõrvaldada püüdis!). Ja kui ka dirigent otsiti, polnud ülikooli klubilgi midagi kammerkoori sünni vastu.

Vanade traditsiooniliste kooride lauljad võibolla muigavad, kui ütlen, et ta on juba sündinud. Aga ometi kogunes juba esimestele poovidele Tartu 2. Keskkooli lauluõpetaja Lennart Jõela di-rigendikäe alla terve hulk asja-huvilisi. Eks olnud ka oma sünniraskused — millegipärast on loodus vähestele kõrge (ja mis

keemikute pühale vaimule. Pidu ei saanud enam jätkata, sest vaim oli esimest kursust nõus lauda jätma ainult pärast eksamiõien-damist kõrge komisjoni ees. Isegi sisseastumiseksamite mainimine ei päästnud asja, ju pidas vaim õppejõude liiga vähenõudlikeks sellises tähtsas toimingus nagu seda on keemikute hulka võtmine.

Gruppide kaupa astusid kee-mikukandidaadid kõrge komisjoni ette, kuhu lisaks pühale vai-mule kuulusid sellised maailma-kuulsused, nagu araabia arst Muhamed-Ibn-Sakarjah-Abu-Berk-Al-Rasi, õllevalmistamise spetsialist Isioorus Hispalensis jt.

Iga grupi esindaja võttis vasta-valt oma ebausu tasemele kas va-saku või parema käega (mõni isegi kahega korraga) ühe lauale pandud piletitest. Antud küsimu-sed ja ülesanded tuli ühiselt lah-endada. Alati toob iga katse en-daga kaasa uusi teadmisi. Nii saa-di teada, et esimene vene nais-lendur oli kuulus luuratsanik Baba-Jaga ning et kinniseotud silmadega kodulooma joonistami-seks pole sugugi vaja enese silmi katta, vaid loomale rätt ümber pea joonistada. Jagati välja «vä-ga häid», «häid» ja «rahulda-vaid». Ainult mitterahuldavad jäid seekord pruukimata ja nii võidigi kõigile «tunnistähed» kät-te anda. Lisaks vastavatele tõen-dustele sisaldasid need ka tradit-sioonilised keemiku kümme kä-sku moto all: «Labori-kodda on armsamb kut üks isamaea», mis tänapäeva keelde ümberpanduna kõlab järgmiselt: «Mis ripakil, see ära; mis ripakil ei ole, see saab ripakile tõmmatud ja — ik-ka ära!»

Tantsiti ja leiti aega ka tradit-sioonilise kompleksvõistluse pidamiseks õppejõudude ning esimese ja

peaasi — õige) lauluhääle kinki-nud ja seepärast on koori proble-emiks nr. 1 esimesed tenorid ja sopranid.

Esimese lauluna võttis L. Jõela käsile Heliloojate Liidu kammerkoori vahendusel eetris populaar-seks saanud Arvo Pärdi «Solfed-žo» — kaasaegsele koorile kaas-aegsed laulud. Muidugi polnud algus kerge sellegi lauluga, sest otse solfedžeerimisega on vähesed tegelnud. Aga ometi võis järgmis-tel proovidel juba ka uue laulu käsile võtta — lauldi nii iseloo-mult kui kõlakujunditelt väga mitmekesist poola helilooja Pro-skaki koõriteost «Meri».

Ikka mööda inimesi, mitte möö-da kive ja kände käivad rasku-sed. Mõõdunud nädalal kippuski töösse vaheaeg tulema — dirigent sõitis koos vabariikliku koorijuh-tide segakooriga kontserdimatkale Kaukaasiasse. Jällegi saadi asjast üle — kammerkoorile tuli appi teise kursuse filoloog Mart Rem-mel. Viimane proov lauldi juba selle noore muusikamehe juhendamisel.

Tulevikuplaanidest rääkida on ehk veidi vara, liiatigi on asjaga kõige paremini kursis olev L. Jõe-la sadade kilomeetrite taga. Aga ühte võib öelda — kammerkoor harjutab igal esmaspäeval ja kolmapäeval. Asjad lähevad hästi!

J.-A. TOOM

kuuenda kursuse tudengite vahel. Alati teeb sellistele üritustele lõpu kiirestikihutav aeg. Ja nüüdki viis lähenev hommik kõik vanad ja värsked tudengid tänavale, raekojaplatsile ümber purskkaevu jenkant tantsima ja laulu saatel suure ringiga intrisse minema.

TOOMAS JÜRIADO

Majandus-meis...

Sellesinatse aasta viinakuu 24. kuupäeval — nagu on kir-jutatud sama päeva õhtul kätte-antud tudengipassis — sai «sisse löödud» Majandusteaduskonna 50-liikmeline esimene kursus.

Hämar saal võttis tudengiha-katise vastu aplausi ja muusi-kaga. Punases dressis tseremoo-niameister kuulutas õhtu ava-tuks. Tuli vanemate nõukogu kahe paksu «teaduseraamatuga». Laua ette asetati silt «Sina arg ja väike rebane ei pea mitte värisema!» Aga see ei aidanud palju ja ettevaatusest kaasa-võetud doktor Tudengi Surm kontrollis nii mõnelgi sisseela-mise astet. Retseptid, mis haige-tele jagati, sisaldasid parasjagu nii pipart kui ka kogemusi.

Kui seni piirdus kokkupuutu-mine K. Marxi «Kapitaliga» loengul, siis nüüd saavutati ma-jandusmeeste raudvaraga vahe-tu kontakt. Arad rebased, kes ei pidanud mitte värisema, käi-sid kolmekaupaga oma teadmisi ja osavusi demonstreerimas. Kui jäädki vastus võlgu, tegi komis-jon soodustusi ja luges vaimu-kad etteütlemised küsitava vas-tuseks. Võttis aega mis võttis, aga kõik said vastu võetud.

Edasi kulges õhtu vaheldu-misi peolauas ja tantsupõrandal. Ohtut sisustas kursustevaheline isetegevusvõistlus, kust võtsid osa ka õppejõud.

Kursused pidid monumendigi püstitama. Huvitavamad olid III ja I kursuse omad. Esimesel oli tänapäevateemaline, aga I kur-sus näitas, kuidas Kolumbus Ameerikat vaatas.

Kokkuvõtte tegemisel selgus, et tublimad olid I ja III kursus, kes said auhinna taldrikutäie pannkooke.

R. NIGOL

TRÜ aulas
30. oktoobril kell 19.30
TRK üliõpilase, 1964. a. pianistide
konkursi võitja

ARBO VALDMA
klaveriõhtu.

Kavas: Bach, Haydni, Liszti, Sostakovitsi, Stravinski, Tšaikovski teosed.

* * *

31. oktoobril kell 16
LUULE- JA MUUSIKAÕHTU.

Esinevad TRK puhkpilli- ja la-vakunstikateedri üliõpilased.

Kavas: Krommeri, Bach-Cou-nod', Händeli, Haydni, Mozarti ja Feshi puhkpillimuusikat ning C.-P. Baudelaire'i luulet.

Kolmapäeval, 3. novembril kell 18 PRESSIKLUBI koosolek. Pää-vakorras:

1. Meie ülikooli ajaleht.
2. Jooksvad pressiküsimused.
Koguneme peahoonesse kella alla!

*

TRÜ lastetua inglise keele ring töötab teisipäeval ja reedel. Võe-takse vastu uusi liikmeid.

Üksmeelt kodu rajamisel, kauni elu elamisel!

RIINA SAARMA
REIN-VALDUR KEEVALLIK

Spordimeditsiini III kursus

Õnnitleme,

ELA LIIMEON

ja

MATI UNT!

Kursusekaaslastel ja ülikooli ajalehe toimetusel

Kõikide rõõmude algus...

Laulab naisansambel, siis keere-l-dakse jälle tantsuringis. Õhtu «naelaks» kujunes kahtlemata Opetatud Nõukogu istung.

Algab kõige tähtsam. Üksteise järel astuvad keskaegsete pro-fessorite ette teaduskondade esin-dajad. Ega need küsimused nii lihtsad olegi. Tuleb teada, kes oli vene esinene naislendur, miks on kõrged kontsad kahjulikud naiste mõistusele, kas noormehed eelistavad blonde, brunette või punapäid. Iga teaduskonna esin-daja lüüakse tudengiks kas siis põrandaharja, kriminaalkirjan-duse, esivanema kolba või rapii-riga — vastavalt teaduskonna spetsiifikale.

Kõlavad töötuse sõnad: «...tõo-tan mitte kiusata endast väikse-maid, tõotan pühalikult dekanaa-dile vajaduse korral kõike töö-tada, tõotan elada nii, et ei oleks piinavalt valus kasutult istunud loengute pärast...»

Viimast tantsu tantsivad kõik tudengitena. Esmaspäeval uue õhinaga kontrolltööde ja semina-ride kallale.

L. KRUSTEE

...ja kõikide murede org

Must-valgel seisis kuulutusel kirjas — maavärisemine. Ooda-tud sündmust siiski ei toimu-nud, sest nagu öeldi sissejuha-tuses, sai pealkiri enne teoks kui asi ise.

Pühapäeva õhtul toimus klu-bis esimene huumori- ja satiiri-õhtu, millele peremehed — eesti filoloogid ja füüsikud-peda-googid — olid andnud uudse televisioonisaate vormi.

Kiita tuleb leidlikkust deko-ratsioonide valmistamisel, vai-mukust ja osatäitjate asjatund-likkust. Kahju ainult, et algus jäi pisut ilmetuks (loeng alko-holist).

Vajadus segaintrite järele — seda juba aastaid õhusrippuvat probleemi lahendati intervjuus nais- ja meesüliõpilasega ning Lombi tänava internaadi ko-mandandiga. Arvati, et sellise internaadi loomine oleks üks kindlamat sorti abinõu iga-suguste pahanduste vältimiseks õhtustel tundidel ühiselamutes.

Varjatud kaameral töötab ku-juneda suur tulevik. Sel õhtul vaatas ta oma halastamatu sil-maga internaatidesse. Nii mõ-nigi kompromiteeriv fakt tuli päevavalgele...

NB! Esimese kursuse tuden-gid!

TV-majanduskommentaator

ÜLIÕPILASED, TEATRIKUNSTISÕBRAD!

Võtke osa RT «Vanemuine» poolt teie jaoks väljakuulutatud teatritemaatiliste artiklite ja retsensioonide konkursist!

Võistluse kuulutab teater välja, et avastada uusi kriitiku-talente ja aktiveerida noori rohkem tähelepanu pöörama teatrikunstile.

Teema valik ja artikli või retsensiooni pikkus oleneb kir-jutajast.

Tööde esitamise tähtaeg on 1. detsember 1965. Artiklid ja retsensioonid varustage märgu-sõnaga ning lisage kinnises ümbrikus andmed autori kohta. Tööd tooge ajalehe «Tartu Riik-lik Ülikool» toimetusse.

Konkursi paremate tööde autoreid premeeritakse. Teatri-ühingu poolt võimaldatakse ta-suta sõit Moskva või Leni-nigradi teatri parematele eten-dustele või nendes linnades esi-nevate külalisteatrite etendus-tele.

Paremateks osutunud tööd avaldatakse ajalehtedes «Noorte Hääl» ja «Edasi».

Konkursi žürii koosseisu kuu-luvad esindajad TRÜ eesti kir-janduse ja rahvaluule kateed-

rist, üliõpilaslehe «Tartu Riik-lik Ülikool» toimetusest, aja-lehtede «Noorte Hääl» ja «Eda-si» juurest ning teater «Vane-muistest».

Tähelepanu!

ÜTÜ ÜLDKOOSOLEK,

mis pidi toimuma 28. oktoobril, on edasi lükatud ja toimub täna, reedel, 29. oktoobril kell 16 kee-miahoone ringauditooriumis.

Päevakorras:
1. Üliõpilane ja ülikool USA-s — dots. L. Võhandu.

2. Aruanne ÜTÜ nõukogu tööst — U. Siimann.

3. Valimised.
Kõikide ÜTÜ liikmete osavõtt vajalik. Ootame koosolekule ÜTÜ tööd juhendavaid õppejõude.

ÜTÜ nõukogu

RSR

Esmaspäeval, 1. novembril algu-sega kell 18 analüüsib RSR koh-viku rõdusaalis ajaleht «Edasi» välispoliitilist lehekülge.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-туский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарг-ского государственного университета Hans Heidmanni nim. trüki-koja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik-umbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8122. MB 08667

RAHVAARAAAMATUKOOL

Teadlased ja kõrgemate õppeasutuste töötajad! Võidelite teaduse edasise õitsengu ja tehnika progressi eest! Valmistage ette spetsialiste, kes on kommunismiajastu väärilised! Au eesrindlikule nõukogude teadusele!

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 28. (638) Reedel, 5. novembril 1965 XVIII aastakäik

Onnitleme ülikooli peret Suure Oktoobrirevolutsiooni 48. aastapäeva puhul!

Rektor
Parteikomitee
Ametiühingukomitee
Komsomolikomitee

ÄRGE LASKE SILMIST OMA IDEAALI!

Meie pressiklubi liige Antty Kidron ajas paar tundi juttu kodusõja veterani A. Lombakuga. Kuidas kujunes teist kommunist?

Selle eest, et apteekriabist sai suurtükiväeinsener ja kodusõja komandör, võlgnen tänu eelkõige ajajärgu üldisele õhkkonnale. Viibisin 1917. aastal Petrogradis. Tuleb tunnistada, et raske oli tollal revolutsioonilisest meeleolusest mitte nakatuda. Stiililisest tänavavõitlejast teadlikuks kommunistiks kasvasin tänu marksistlikele teostele ja Lenini kõnedele.

Kuidas kulges teie edasine elu? Kohe pärast Oktoobrit ruttasin Eestisse. 1917. ja 1918. aastal rändasin pidevalt Petrogradi ja Eesti vahet, enamasti partei ülesandel. Hiljem tuli kodusõda.

1945. a., kui olin naasnud Eestisse, sai minust ühiskonnateaduste õppejõud TRÜ-s. Alates 1960. aastast olen pensionil.

Vahest meenub mõni huvitav episood ajast 48 aastat tagasi? Aegumatu mälestus jääb 1917. aastast. Juba sõna «Lenin» mõjus sageli hulkadele enam kui Ajutise Valitsuse esindaja kuitahes pikk veenmiskõne. Kui aga küsiti linnaosast laskmist kuuludus, mändi kohe kõikjalt suure sagi-

naga paugutamise poole. Või see moment, kui me paruneid käisime arreteerimas (Eestis 1917).

Kuidas suhtute hiljuti keskkomitee poolt vastuvõetud otsustesse, mis käsitlevad tööstuse ja kolhoosimajanduse parandamist?

Ootasid neid juba ammu. On hea, kui viimane sõna lubatakse öelda kohapealseil juhtidel.

Kas teil on mõni ettepanek ühiskonnateaduste õpetamise meetodika kohta?

Dogmade tuupimine andku teed tervendavale diskussioonile ja ka ne arutluse oskuse omandamisele. Parema omaenese lahtine mõistus koos õige maailmavaatega, kui jada pähetuubitud daatumeid. Kedagi ei maksaks hukka mõista eri arvamuse pärast; lahkumine kute analüüsimisel setiks vahest ehtne tõde.

On teil mõni imperatiiv või lõõklause, mida sõndaksite nimetada oma deviisiks?

Kardan, et mitte. Ühessegi lausesse ei saa suruda kogu elutõde, samuti nagu ühessegi raamatusse ei saaks trükkida kogu inimkonna teadmisi. Tuleb kindlasti käia kord valitud elurada.

Artur Lombak tõi näite suur- tükist, mida ju puhastatakse, lae- takse, rihitakse ja korrastatakse

Me oleme loojate ühiskond, maal peseme puuduste plekid. Ma isamaad kiidan seda, kuid kolm korda rohkem, On armas me plaanides edasirühk, hoo süllased hiiglasesammud, on võrratu tuliste marsside rütm, mis kajab

kangesti kaua — seda kõike selleks, et ta vahest vaid sajandik sekundit oleks lennupinnaks mürsule. Ometi just see sajandik on otsustav. A. Lombak ei lisanud moraali, ent mulle turgatas pähe — eks ole ju samuti üliõpilastega — aastaid «hari-me» ennast, omandame oskusi, õpime midagi, taipamata vahel milleks, uskumata puhuti, et sel kõigel on mõtet. Ometi võib saabuda hetk, kus pisimigi teadmiste- tera otsustab kõik.

Vestluse lõpuks soovis Artur Lombak ülikooli lehe lugejale kõikide soovide täitumist.

«Ärge laske silmist oma ideaali, aga ärge põlake ka tööd!»

MAJANDUSTEADUSTE DOKTOR

28. oktoobril kaitses Leningradi RÜ Majandusteaduskonna õpetatud nõukogu ees doktori väitekirja meie ülikooli poliitilise ökonoomia kateedri juhataja M. Bronšteini.

Dissertatsioon «Природно-экономические различия и выравнивания условий воспроизводства в колхозах» käsitleb tänapäeva poliitilise ökonoomia üht aktuaalsemat probleemi — kolhooside majanduslikku diferentseerumist diferentsiaalrendi mõjul ja abinõusid erinevate kolhooside majanduslike tootmistingimuste ühtlustamiseks. Nii oponendid kui ka teised Majandusteaduskonna õppejõud rõhutasid dissertatsiooni suurt teaduslik-teoreetilist ja praktilist väärtust.

Leningradi Riikliku Ülikooli Majandusteaduskonna õpetatud nõukogu omistas üksmeelselt M. Bronšteiniile majandusteaduste doktori teadusliku kraadi.

VL. MAJAKOVSKI

me tegudes ammu. Kuid platsidel, kus veel prügigi peal, kus harilik padrik või soo meil, naden süllase maakihhi taha, seal on tõusmas kommuuni hooneid. Ja sinust, minu Nõukogudemaa, kui kevadest inimsoo teel, mu vabartik, mu kodumaa, ma laulan veel ja veel.

Oktoobripoeemist «Hüsti».

Külalised SDV-st

Möödunud nädalal viibisid Tartus vaba Saksa Noorsooliidu juhid Fritz Kirchhof, Helmut Diller, Hannelore Albrand, Sigrid Schleede ja Friedhold Kunzmann. Külalised SDV-st olid NSV Liidus ÜLKNÜ Keskkomitee kutsel. Nad tutvusid Pensa, Moskva, Leningradi ja Tallinnaga. Tartus käisid külalised meie ülikoolis, VIII Keskkoolis, Tartu kultuurihoones jm.

Pikem jutuaajamine oli neil meie ülikooli komsomoliaktivistidega. Külalised huvitas eriti see, millist osa etendab meie komsomoliorganisatsioon õppe- ja kasvatuses, milline on organisatsiooni struktuur, millised on komsomolitöö põhiprobleemid.

S. MÄND

Mälestustahvel

Möödunud reedel, Kommunistliku Noorsooühingu 47. aastapäeval, avati mälestustahvel EPA peahoone Riia tänava poolal küljel. Siin asus 1940. a. oktoobrist kuni 1941. a. juulini ELKNÜ Tartumaa Komitee.

Mälestustahvli avamisele oli kogunenud hulgaliselt pealtvaatajaid, nende hulgas TRÜ ja EPA üliõpilasi.

Sõna võtsid Tartu linna ja rajooni komitee sekretärid I. Kostabi ja T. Karp, ELKNÜ Tartumaa Komitee sekretär 1940. a. M. Sverdlov, EPA komsomolikomitee sekretär V. Okasmets jt.

Hiljem mändi Raadi kalmistule, kus asetati pärjad ELKNÜ Tartumaa Komitee sekretäri Aksel Illissoni hauale.

Eesti NSV tööstuse, põllumajanduse ja kaubandusala eesrindlaste ning teaduse ja kultuuri alal töötajate autasustamise kohta NSV Liidu ordenite ja medalitega

Vabariigi rahvamajanduse, teaduse ja kultuuri arendamises saavutatud edu eest autasustada:

TÖÖPUNALIPU ORDENIGA
KLEMENT, FJODOR Dmitri p. — Tartu Riikliku Ülikooli rektor

ORDENIGA «AUSTUSE MÄRK»
BRONSTEIN, MIHHAIL Lazari p. — Tartu Riikliku Ülikooli kateedrijuhataja
EICHWALD, KARL Juhani p. — Tartu Riikliku Ülikooli professor
KERES, LEIDA Mihkli t. — Tartu Riikliku Ülikooli kateedrijuhataja
VIHALEM, PAUL Johannese p. — Tartu Riikliku Ülikooli kateedrijuhataja

MEDALIGA «TÖÖVAPRUSE EEST»
KÜÖRNA, ARNO Arturi p. — Tartu Riikliku Ülikooli kateedri dotsent

LEPIK, ÜLO Rudolphi p. — Tartu Riikliku Ülikooli kateedrijuhataja
RAID, JAROSLAV Georgi p. — Tartu Riikliku Ülikooli vanemõpetaja
RAUDAM, ERNST Johannese p. — Tartu Riikliku Ülikooli kateedrijuhataja

MEDALIGA «EESKUJULIKU TÖÖ EEST»
MUUGA, JAAN Peetri p. — Tartu Riikliku Ülikooli töökoda vaneminsener
SCHOTTER, LEO Hansu p. — Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
A. MIKOJAN

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
M. GEORGADZE

Moskva, Kremli
1. oktoober 1965

ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi SEADLUSEST vabariigi töötajate autasustamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga

Seoses edusammudega vabariigi rahvamajanduse ja kultuuri arendamisel ning aktiivse töö ja osavõtu eest ühiskondlikust ja poliitilisest elust autasustada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga järgmisi vabariigi töötajaid:

BLUMFELDT, ALEKSANDER Johannese p. — TRÜ kateedrijuhataja
FELDBACH, JOHANNES Aleksandri p. — TRÜ vanemõpetaja
ILOMETS, TULLIO Jaagu p. — TRÜ vanemõpetaja
JAKOBSON, JOHANNES Johani p. — TRÜ kateedrijuhataja
KALITS, JOHANNES — TRÜ dotsent
KASK, ARNOLD Hansu p. — TRÜ kateedrijuhataja
MAKAROV, MIHHAIL Georgi p. — TRÜ kateedrijuhataja
MAREMÄE, VILVE Martini t. — TRÜ noorem teaduslik töötaja

MITT, ANATOLI Martini p. — TRÜ dekaan
PEEGEL, JUHAN Maksimi p. — TRÜ dekaan
PÜSS, KARL Juhani p. — TRÜ prorektor
RAID, LEMBIT Tõnise p. — TRÜ parteikomitee sekretär
SAAR, ZINAIDA Nikita t. — TRÜ kateedrijuhataja
SALUMAA, EDGAR Eduardi p. — TRÜ dotsent
SILIVASK, KARL Karli p. — TRÜ kateedrijuhataja
SILDMÄE, ILO Jaani p. — TRÜ dekaan
UUSTAL, ABNER Tooma p. — TRÜ professor

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
A. MÜÜRISSEPP
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
B. TOLBAST

Tallinn, 30. oktoobril 1965

MEIE KOMSOMOLIAKTIVISTE

REET

Tänavu valiti geograafia-osakonna sekretäriks Reet Karukäpp. Nagu liiga äkki nii kõrgele, arvab ta ise. Aga möödunud aastal oli ta ülikooli komsomoliteeride liige, nii et ega töö just võõras ole.

Organiseerimisküsimustega olevat vahel raske. Ei suuda kuidagi mõista, miks ülikooliski peab veel inimesele üht ja sama asja mitu korda rääkima. Kui kord on kokku lepitud, lubatud, siis tuleks nagu ikka ära teha.

Komsomolitööle on osakonnas palju mõeldud. Kuidas ja mida teha? Oli sellesisuline ankeetküsitlus. Asjalikke vastuseid tuli, aga paljud tegid ainult nalja. Sellest on kahju.

Kuid Reet ei armasta kurta. Varsti hakatakse ette valmistama osakonnaõhtut geograafiaringi aastapäeva tähistamiseks.

TRÜ ametiühingu XVI konverents

MILLEST OLII JUTTU ARUANDES

Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingu organisatsiooni kuulub 4914 liiget, moodustades 190 rühma. Neist 142 üliõpilasarühma ning 48 õppejõudude-teenistujate rühma.

Nii ametiühingukomitee kui ka teaduskondade bürood võtsid oma töös aluseks ametiühingute põhiülesanded, pidades eriti silmas kasvatuslikke ülesandeid ja üliõpilaste ning töötajate töö- ning elukondlike tingimuste parandamist.

Kommunistliku liikumise juhtimiseks, edasiarendamiseks ja väljatöötatud põhimõtete elluviimiseks on moodustatud kommunistliku liikumise nõukogu.

Võistluse organiseerimisel on häid saavutusi Ajaloo-Keeleteaduskonnas.

Poliitilise komisjoni, esimees Kaljo Andre, tegeles poliitringide juhendamise, internatsionaalse ja ateistliku kasvatusel küsimustega, poliitloengute ja ürituste organiseerimisega, seinalehtede väljaandmise juhendamise, ajakirjanduse levitamise ja tellimise, filosoofiliste seminaride kontrollimisega.

Ülikoolis töötas 17 filosoofilist seminarit haarates 513 inimest. Poliitringi töötas 12.

Teaduskondades organiseeriti üliõpilastele palju kasulikke vestlusi ja loenguid, osutati suurt tähelepanu internatsionaalsele kasvatus tööle. Kui kõikides teaduskondades töötasid poliitmassilise töö komisjonid aktiivselt, eriti Arstiteaduskonnas (esimees sm. Kõo), siis Füüsika-Matemaatikateaduskonnas oli sm. Vassiltsenkol vähene kontakt parteiorganisatsiooni ja komiteega.

ÕPPE- JA TEADUSLIK TÖÖ.

Komisjoni esimees V. Tinn

Ülikooli põhiliseks ülesandeks on teadlaste ja spetsialistide ettevalmistamine. Millised on meie tulemused õppetöö alal? Laskem rääkida arvudel.

Kevadsemestri eksamissessiooni tulemused olid järgmised. Eksamitele lubati 2377 üliõpilast, kellest kõikidele eksamitele ilmus 90% ja kõik eksamid sooritas 72%. Hindele «väga hea» sooritasid kõik eksamid 12%, hinnetele «väga hea ja hea» 45%, rahuldavaid hindeid said 32% ja puudulikke 13% eksamitele ilmunud üliõpilastest. Kursust jäid kordama ca 5% ja võlgnevustega viidi järgmisele kursusele üle ca 20% üliõpilastest.

Teadusliku töö osas on meie ülikooli kollektiivil küllaltki nimetamisväärsed saavutusi. Möödunud õppeaastal on ülikool rikastunud 21 uue kandidaadi ja 3

miseks. Sinna tuleb palju küllalisi — geograafide kogu Eestist. Reedast endast saab geomorfoloog. Praegu õpib ta geograafia-osakonnas IV kursusel. Tulevase elukutse tõttu tuleb aga peale geograafia ka mitmesuguste geoloogia-küsimustega kursis olla. Ja on veel nii palju asju, mis huvitavad — liiga palju, arvab Reet ise. Värgi kipud end kildustama.

Ometi kui mõnes küsimuses, kas siis kunsti, muusika või kirjanduse vallast, nõu või arvamus tahetakse kuulda, minnakse ikka Reeda juurde. Leitakse et ta palju teab. Tema ise arvab vastupidist. Oleks ikka kohe I–II kursusel osanud vajalikul määral tööd teha... Vaimse töö tegemise oskust õpetab keskkool kahjuks vähe.

Toakaaslased kadestavad Reeta tahtejõu pärast: kui tahab kell kuus hommikul tõusta — tõusebki, on töö kätte võtnud — teeb lõpuni.

Rännata meeldib Reedale vist üle kõige. Ta on soode-rabade keskel üles kasvanud ja ta leiab, et loodus on tema loomulikuks keskkonnaks.

uue doktoriga. Need arvud on suuremad kui kunagi varem.

Peale selle käsitleti komisjonis kaugõppe talvise eksamissessiooni ettevalmistamist, mittetatsionaarsete üliõpilaste varustamist õppekirjandusega, erialase ettevalmistuse süvendamist ühiskondliku töö kaudu Ajaloo-Keeleteaduskonnas jne.

Kõikides teaduskondades organiseeriti kursuste tootmisnõupidamisi. Seal käsitleti selliseid küsimusi, nagu õppimise meetodika, konspekterimine, õppekirjanduse kasutamine, arutati eksamissessiooni tulemusi, loengute külastamist, õppedistsipliini jne.

Enamikes teaduskondades on õppe- ja teadusliku töö komisjonid täitnud neile pandud ülesandeid. Esile tuleb tõsta Füüsika-Matemaatikateaduskonda

(Nõmm, Suits), Ajaloo-Keeleteaduskonda (Valmet, Pihlak) ja Bioloogia-Geograafiateaduskonda (Sarapuu, Heapost), kes on asunud tõsiselt sisuliste küsimuste lahendamisele.

KULTUURITÖÖ KOMISJON

Komisjoni esimees M. Lõvi

Õppeaasta vältel toimus Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingu klubis 130 üritust ca 30 000 osavõtjaga. Eelmisel aruandeperioodil olid vastavalt 116 ja ca 18 000. Nagu näha, suurenes klubi külastatavus, mida kindlasti tuleb panna toimivate ürituste sisulise väärtuse kasvu arvele. Huvipakkuvad olid rahvusvaheliste suhete ringi ja rahvaste sõpruse klubi üritused.

Suuremaks isetegevuskollektiiviks on klubis rahvakunstiansambel 120 liikmega, kes andis iseseisvaid kontserte meil ja esines Kaunases, Tartus, Tallinnas rahvakunstiõhtutel ning kontsertidega televisioonis. Käesoleva aasta sügisel omistati RKA-le teenelise ansambli nimetus.

Kooride tegevus. Kui 60-liikmelise naiskoori tegevus elavnes kevadsemestril, siis 70-liikmeline meeskoor esines iseseisvalt ainult kahel korral.

Rohkem kui eelmistel aastatel on külastatud klubi näiteringi etendusi. K. Saja näidend «Rahutus» esitamise eest saadi aukiri näiteringide vabariiklikul ülevaatusel.

Üldse kuulusid aruandeperioodil klubi isetegevuskollektiividesse ca 400 liiget.

Komitee võttis oma vaatluse alla ka kohvik-klubi.

Põhjaliku analüüsi ja arutelu tulemusena paranes kohvikus pakutava toodangu kvaliteet ja teenindamine, kohvik muutus hubasemaks. Organiseeriti kohtumisi, koosviibimisi, vaidlusõhtuid.

Ülikooli kollektiiv võttis osa suusa- ja jalgsimatkadest. Oht-rasti kasutati tervistavate ja spordilaagrite tuusikuid. TRÜ õppejõud esinesid edukalt vabariigi kõrgemate koolide ametiühingute talisparkiaadil, tulles üldkõrgekvaliteetse esimeseks.

Alustati enne tähtaega uue ühiselamu ehitamist. Komitee ühiselamukomisjon, esimees sm. Kullus, tegi ettevalmistusi ühiselamute üleliidulisest konkursist osavõtuks.

Elamu-heaolu komisjoni (esimees sm. Jents) ütleks, andeks on olnud töötajate elamis-tingimuste parandamine.

Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingukomitee töökaitse ja ohutustehnika komisjoni (esimees sm. Raudsepp) töö eesmärk oli parandada TRÜ töötajate töötingimusi, tagada ohutu töö ning kindlustada töötajatele seadusega ettenähtud õigusi ja soodustusi.

Komisjoni poolt on kontrollitud töökultuuri ja ohutustehnilist olukorda TRÜ orgaanilise keemia kateedri õppelaboratuurides.

Ametiühingu soodustuste kasutamine. Ametiühingu liikmetele on välja makstud ühekordseid toetusi (sel aastal oktoobrikuuni) 105 üliõpilasele 1993 rubla, 40 teenistujale 867 rubla, seega kokku 145-le isikule 2860 rubla.

Tervistava spordilaagri tuusikuid on välja antud ca 350. Neid

tuusikuid on tegelikult kasutanud 1563 üliõpilast.

Ametiühingu aktiivi kasvatamisel oli suur osatähtsus ametiühingu aktiivi koolil (juhataja A. Helbe, asetäitja J. Gurjeva). Kool on meil töötanud juba 3 aastat ning saanud eeskujuka teiste vabariigis.

Probleeme ja hinnanguid. Nagu aruandestki selgus, on ametiühingu ülesannete hulk väga lai ja mitmekülgne. Kogu seda ulatuslikku tööd ei suudaks ära teha üksnes valitud organid — komitee ja bürood. Siin on vaja iga ametiühinguliikme aktiivsust juba rühmades. Oleks vaja tagada üldse ühiskondliku töö aktivistide suuremat stabiilsust. Ülesannete sagedane vahetamine ei võimalda töösse süveneda.

SÕNAVÕTTUDEST

U. Nõmm Füüsika-Matemaatikateaduskonnast märkis, et ametiühingutöö põhisuunaks nende teaduskonnas on õppetöö kaasaegsusele vastavuse kontrollimine.

Tähelepanu pööratakse õppetöö paremale korraldamisele ja õppejõudude kvalifikatsioonile.

Puudujääke esineb teadusliku töö planeerimises, eriti majanduslike vahenditega kindlustamise osas.

Spordiklubi juhataja E. Seiler teatas, et käesoleval ajal on spordiklubis 2552 liiget, neist üliõpilasi 2300, õppejõude ja teenistujaid 257.

Sporditöö tingimusi võib pidada rahuldavaks. Klubi on saanud osaks üleliiduline tunnustus.

Raskusi on tänava VTK normide täitmisega, sest ujula on ikka veel remondis. Lõplikku väljaehitamist vajab Emajõe-äärne spordibaas.

Mis puutub tervistavatesse puhkelaagritesse, siis lisaks olemasolevatele Vellaveres ja Käärikul tasuks kaaluda taolise laagri loomist ka Reule.

Klubijuhataja M. Kikas toonitas, et õppejõudude ja klubi vaheline kontakt peaks olema märksa tugevam praegusest. Oleks vaja korraldada õppejõudude kohtumisi üliõpilastega.

Rõõmu teeb klubi külastatavuse suurenemine ja naiskoori tore algatus — šefluskontsertide korraldamine koolides.

Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilane S. Goredjeva rõhutas veel kord, et tuleks mõelda juurdehindluse kaotamisele Tiigi tn. 14 ühiselamu puhvetis ning veega varustamisele Tiigi tn. internaatide ülemistele korrustele.

Haldusprorektor V. Simm teatas, et Pälsoni tn. 23 fuajee saab aastavahetusel uue sisustuse, samuti tehakse lähemal ajal remonti selle maja muudes ruumides. Üliõpilased, kes ise juba varem omal käel tuba remontida soovivad, saavad selleks materjali.

Rektor F. Klement kõneles korteriküsimuste lahendamise. Järgmiseks aastaks eraldati ülikoolile 500 m² elamispinda, samuti jääb seoses uue ühiselamu valmisega õppejõududele Tiigi tn. 80 maja.

Õppehoonetest on viie aasta plaanis raamatukogu ja arvutuskeskuse ehitamine. Sellega seoses vabaneb palju ruume.

Etustada tuleks kaunist traditsiooni — ülikooli sünnipäeva tähistamist igal aastal.

M. Laar Ajaloo-Keeleteaduskonnast peatus mõningatel kultuuritöö organiseerimise probleemidel.

Kultuuritööga tegelevad peaaegu kõik organisatsioonid ülikoolis. Igal pool tehakse midagi, kuid mitte maksimaalselt.

Suuri raskusi oli olümpiaadide korraldamisega. Ajaloo-Keeleteaduskonnas otsustati teha osakonnaõhtuid (kursus liiga väike, teaduskond liiga suur). Üliõpilased ise organiseerisid.

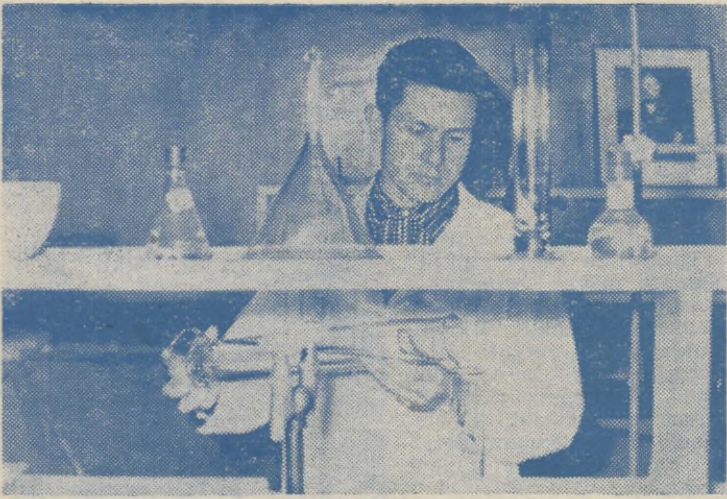
Iga osakond peaks kord aastas korraldama oma õhtu. See annaks kogemusi organiseerimistöös. Te

(Järg 3. lk.)

P. UIP

Noormehed ja neiud! Omandage sihikindlalt teadmisi,

TRÜ ameti- ühingu XVI konverents

(Algus 2. lk.)

kiks kindel aktiiv. Neile, kes ei julge astuda üleülikoolilisse isetegevuskollektiivi, aitab see oma võimeid selgitada.

A. Alt Arstiteaduskonnast ütles, et jooksupöörasid on üliõpilaste hulgas ebapopulaarsed. Treenimata inimene jookseb end märjaks, pingutab üle. Iialgi pole kuulda olnud: «Tänu jooksupöörasile sai ta sportlaseks.» Parempoleks vahest see asendada matkaga või kerge kavaga orienteerumiskõigusega.

Sm. Alt esitas küsimuse, kas seinaleht on tingimata vajalik. Arstiteaduskonna oma seisab rektoraaži viiva koridori seinal. Vist keegi ei peatu selle ees, et kas või konstateerida fakti — hall ja igav. Arstiteaduskonna üliõpilastel endil pole sinna kanti asja.

J. Kaarma, ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär märkis, et komsomol ja ametiühing puutuvad tihedalt kokku. Suur osa mõlema organisatsiooni tööst puudutab üht lõiku — kommunistlikku kasvatust.

J. Kaarma arvas, et tuleks kaaluda üliõpilaste ja õppejõudude ametiühingu lahutamist, sest kummagi ees on erinevad ülesanded.

Kas on õige, et õppejõud organiseerivad oma ajast üritusi, millega üliõpilased ise toime tulevad?

Moskvas toimunud ülikoolide komsomolisekretäride nõupidamisel tehti sel alal üldistusi ja tunnustati õigeks kahe ametiühinguorganisatsiooni olemasolu.

Uue ametiühingukomitee koosseis: S. Ald, A. Helbe, K. Indre, K. Indre, A. Jents, H. Kaalep, L. Kivistik, H. Moorits, P. Piirikivi, H. Piirimäe, U. Podar, L. Polli, H. Ruusaa, I. Sitska, L. Tiik, A. Tikk, H. Torim.

Miks mitte 1. septembri paiku?

ÜLIÕPILASPÄEVADE JÄRELMOOTTEID

Kasutan juhust, et avaldatud järelduste üliõpilaspäevade kohta veidi täiendada ja pakun välja mõned omapoolsed seisukohad.

Mis puutub selliste pidustuste vajalikkusesse, siis olen täiesti päri juba avaldatud seisukohtadega ega hakka neid enam kor-

dama. Küll ütlesin aga mõne sõna seoses organisatsiooniliste küsimustega.

Kõigepealt ajavalikust. Olen nõus, et seekordne osutus sobimatuks, kuid see ei tülita veel, et «peo» korraldamine sügisel end ei õigustaks. Arvan nimelt, et kevadel (1. mai ümbruses) on üliõpilastel, eriti aga neil, kellel läheneb õppepraktika ja sellega seoses ka eksamisessioon varem, väga pingeline aeg. Pakuksin välja esimese septembri. Siis osutuks võimalikuks pidustuste seostamine õppeaasta algusega. Ka sümboolne matustetalitus, kui seda kavatakse veel edaspidi teha, oleks nagu rohkem omal kohal, väljendades soovi vabaneda uuel õppeaastal nendest pahedest, mida maetavad sümbooliseerivad.

Tõrvikutega rongkäik annab iseenesest väga efektselt vaatepildi ja selle ärajätmine ei tule asjale kasuks. Muidugi peab tõrvikuid olema vajalikul hulgal ja nad peavad töökindlalt olema. Praktikas on end põletusmaterjalina õigustanud petrooleumiga läbiimmutatud tuhk. Ja ühine lõpulõike võiks tõepoolest olla.

Kui juba aegsasti hakata mõtteid koguma, siis tulevad järgmised üliõpilaspäevade kindlasti palju meelesolekumad ja ladusamad. Paneme kõik pead tööle!

MATI KAAL,
bioloogia II kursusest

L. VISNAPUU

JULIUS FUČIKU noorpõlve vihikutest

Tšehhoslovakkia rahvuskangelast, kirjanikku ja žurnalisti Julius Fučikut ei ole ilmselt vaja veel kuidagi eriliselt esitleda. Järgnevad päevikukatked peaksid aga andma mingisuguse pildi kuueistkümnendaastase Fučiku küllalt küpsetest ja omalaadsetest vaadetest kirjandusele.

TOLSTOI «ANNA KARENINA»

Niisiis, armastus on elus takistuseks. «Anna Kareninas» rahuldub Tolstoj küll ainult sellega, et juhib meid naise-armastuse ja naise-takistusevahelise analoogia juurde. «Anna Karenina» on kirjutatud enne Tolstoj moraalselt ümbersündimist — enne «Pimeduse võimu» ja «Kreutzeri sonaati». Selles teoses süüdistab Tolstoj naisi alles küllalt leplikult, jagab naised headeks ja halbadeks, tugevateks ja nõrkadeks...

GUSTAVE FLAUBERTI «MADAM BOVARY»

Tänu oma objektiseerivale teoreetilisusele muutub Flaubert ajuti õpetlaseks, ehkki ta jääb alati kaugele sellest, et lakata olemast kunstnik. Kui kujutleme kirjaniku täiendust nägu, mis on murepisarais selle tõttu, et raamatus areneb tegevus kiiremini, kui autor tahaks, siis mõistame, kuidas kunstnik ja teadlane teineteist vastastikkult täiendavad, kuidas kunst ja teadus tema teoses tervikuks sulavad.

Kui Flaubert ütleb, et ta ei ole realist, — siis on see kas tarbetu tagasihoidlikkus või tarbetu pealetükkivus. Tõepoolest, Flaubert'ile ei meeldi, kui tunnustatakse tema meisterlikkust suure sisemise tegevuse kujutamisel. Aga seda tunnustust õigustab täielikult «Madam Bovary». Kui ei olekski midagi muud peale romaani stilistilise lahenduse, ei oleks ka kuidagi võimalik uskuda autori ebarealistlikku kontseptsiooni.

...Aga stiil — see on ju ka sisu! Kuivõrd suur peab olema see idee, mille väljendamiseks oli vaja niisugust stiili? Sellele küsimusele vastata — tähendab ei vähem ega rohkem, kui lahendada romantismi ja realismi vastastikkuseid suhteid. Realism on siin esindatud kogu Jonville' ja selle ümbruskonnaga, isegi kogu maailmaga — üheainsa madam Bovary vastu. Emma on romantismi kehastus võitluses, võidus ja lühisaamises. Iga tema samm on romantiline, tema jaoks on romantiline kogu elu, ja viimased realistlikult proosalised sammud oma elus lunastab ta enesetapmise romantikaga.

Ent Flaubert muutub siin oma püüdlustes olla suur romantist suureks realistiks, või vähemalt rehabiliteerib realismi ja töötab selle kasuks.

Kunstiliste vahendite valik võiks meile kõige paremini öelda, mida autor silmas pidas — see on romantismi teke, areng ja langus ühes hinges — hinges, mille taolisi olema ei peaks, aga mida ometi on.

TÕLKINUD ELA LIIMEON.

(Ajalehest «Komsomolskaja Pravda»)

Aktivist olla tähendas elu kaalule panna

Oma organisatsiooni 47. aastapäeva võitis ülikooli komsomoli-aktiiv vastu piduliku koosviibimisega TRÜ klubis. Vaimukalt dekoreeritud saalis tõsteti klaasid otsiva ja rahutu vaimu, meie tubli noorsoo terviseks. TRÜ parteiorganisatsiooni poolt ütles tunnustavaid sõnu E. Salumaa. Tudengliku entusiasmiga löödi tantsu ja kuulati sekka küllaliste mälestusi ülikooli komsomoliorganisatsiooni esimestest sammudest. Üks esimesi TRÜ komsomolikomitee sekretäre O. Reintam vestles raskustest vabastatud Tartus, kus TRÜ komsomoliorganisatsioon tuli sõna tõsisel mõttes uuesti luua.

J. Kalits, ülikooli komsomolikomitee kauaaegne sekretär, tõmbas paralleele nende tingimuste vahel, milles tuli kunagi tegutseda ja mis valitsevad praegu. Aktivist olla tähendas sel ajal panna kaalule oma elu, seada ennast bandiitide rünnaku objektiks. Aga selgitustööd tuli

tegemas käia ka maal, küllades, metsade keskel.

«Mis aga muutunud ei ole,» märkis J. Kalits, «on komsomoliorganisatsiooni võitlus õppedistsipliini eest.»

Improviseeriti veel laudkondadevaheline kõnevõistlus ja isetegevuskonkurss, mille võitis «üliobjektiivne» žürii, hinnates oma hindamistegevust arvuga, mis kokkuvõttes andis kolme laudkonna punktide summa.

J. PAJU

PIIBE UIP

Minu väike suvelaul

Kuula, kuula! See on vaikus — vaikne hea muusika.

Tuulesõrmed libisesid üle kaselehe, rohutirts läks hilpsti-hilpsti üle lillelehe, lepatriinu vudis üle selle ajalehe, mida ma veel pole jõudnud lugeda.

Metsas muudkui mängis vaikus, põllul muudkui kõndis vaikus — kauge vaikne muusika.

...

Päevad on teokarbid. Neis karpides on meie teod. On roosad karbid, on kirjud karbid, on hallid karbid, on peaaegu mustad karbid...

Päevad on teokarbid. Neis karpides on meie teod. On roosad teod, on kirjud teod, on hallid teod, on peaaegu mustad teod...

Aga on ka tühjad karbid, karbid, milles puuduvad teod — need on kurvad karbid ning sündimata jäänud teod.

Keeltehuvilistele

Selleks, et panna käima õppetöö fakultatiivsetel võõrkeelte kursustel, palutakse registreerunud üliõpilasi ilmuda neljapäeval, 11. novembril järgmiselt: saksa keele rühmad — kell 17 keemiahoone ringauditooriumi; inglise keele rühmad — kell 18 keemiahoone ringauditooriumi; soome keele rühmad — kell 17 peahoone audit. 5; prantsuse ja hispaania keele rühmad — kell 18 peahoone audit. 5. Kokkutulekul teatatakse õpperühmade koosseis, rühmavanemad ja lepitakse kokku õppetöö edasise korralduse suhtes. Rootsi keele õpperühmades algab töö kevadsemestril.

Ajaloo-Keelteaduskonna dekanat

Keemiahoone laboratooriumidesse tullakse juba hommikul vara, lahkutakse siit aga õhtul hilja. Pikad päevad on Vello Mällinil, Toomas Tennol ja Kai Rannel — diplomitöö tegemine on tõsine asi.

Käidi Tallinnas

1. nov. oli Tallinnas Emakeele Seltsi koosolek, kus ettekannetega esinesid meie üliõpilased eesti filoloogia IV kursusest. Ettekannete teemadeks olid muljed ja tähelepanekud suvistelt keeleuuringe ekspeditsioonidelt.

Ene Ounas rääkis karjala keele djarža murrakust, Ene Kaaber vadja keelest, Helgi Ratnik ja

Maie Hannibal tutvustasid saarte ja tori murret. Jaak Simmi ettekande sisuks olid setu kohanimed.

Akadeemia rahvas võttis ettekanded soojalt vastu ja nii kuulajate kui esinejate ühiseks sooviks oli, et sellised kohtumised muutuksid traditsioonilisteks.

M. PÖLDMA

Päevakorras teaduslik töö

Eelmisel nädalal toimus Moskvas NSVL Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeeriumi ja Rahvamajanduse Saavutuste Näituse paviljoni «Haridus NSVL-s» poolt organiseeritud seminar teemal «Teadusliku uurimistöö arendamine kõrgemates õppeasutustes kui spetsialistide ettevalmistamise kvaliteedi tõstmise meetod». Seminaril tööst võtsid osa kõikide liiduvabariikide esindajad. TRÜ-st olid seminaril dots. J. Reinert,

van.-õp. U. Siiman ja allakirjutatu.

Ettekanded valgustasid üliõpilaste teaduslike uurimistööde organiseerimisega seoses olevaid küsimusi. Vahetati arvamusi ja kogemusi. Ühtlasi tutvuti paviljoni «Haridus NSVL-s» eksponaatidega ning külastati mitmeid Moskva kõrgemaid kooli, kus tutvuti üliõpilaste teadusliku ühingu tööga.

õppige töötama ja elama kommunistlikult!

Fardu Rikklik
ülikool 3

Viienda korruse aknast

Oli esimene külm päev — esmaspäev. Ruttavad inimesed tõmbasid pea õlgade vahele. Puud aga olid veel täis rohelist lehti, ainult väike osa neist langes kollakatena tänavale. Agard luuad kraapisid nad koha üles, isegi Toomelt. Puhus kõle tuul. Ülejõe linnaosa kohale kerkisid tumedad pilved. Nad meenutasid suviseid äikesepilvi, millest nurgakivi paneku ajal kõmatas äikesetrumm. Neis näis aga peituvat lumi.

Leningradi maantee uue ühiselamu ehitusel käis töö endist viisi. Mehed ladusid, külg tuule poole, müüri. Noor naine, kraanajuht, peas tagant ja kulgedelt äraloigatud servadega laia punase lindiga meestekaabu, ütles naerdes: «Töödejuhatajat pole. Ta on puhkusel. Oli äsja siin, kuid nüüd ta enam ei tule. Tulge kuu aja pärast.» Küsisin brigadiri. «Seda võib saada. Kohe. Ma vaatan, kus see Leho jäi. Ahaa, seal ta ongi... Leho, tule siia! Kümme naist tuli, tahavad tööle... Nad on siinsamas, esimene aken kohe.»

Ukseavasse ilmus brigadiri kohmetunud nägu. Ta taipas, muigas vaid korra ja peale tere- tamist kutsus mind alla — kontoris, sest siin tööritubades lootsus tuul ja jutust poleks saanud asja.

Kontoris löime lahti juba suvest tuttava projekti. Ilm läks äkki hämaramaks. Katuseräästas hakkas uluma tuul ja kõik muutus valgeks: algas lumehelveste ja raheterade tants. Tuppa tuli töömehi: brigadir jagas neile vattkuubi ja -pükse. Vattkuued aeti kohe selga ja istuti pingile: sajuga müüri laduda ei saa. Nad kuulsid meie vestlust ja lisasid aeg-ajalt heakskiitvaid märkusi brigadir Leho Lepiku jutule.

«Plaan on meil täis. See, mida nõutakse projekti järgi. Ehitusvalitsuse plaan on aga suurem: aasta lõpuks peab lõunakorpus katuses all olema. Sellega saame ka hakkama. Seinad saavad oktoobripühadeks kindlasti valmis. Siis hakkame katust tegema.»

● Kas katus tuleb selline nagu Tiigi tänava uuel ühiselamul?

«Ei. Slakiga me enam ei täida. See vajub, pind jääb ebataasaks, tekivad praod. Võib isegi ruberoid rebeneda, siis hakkab läbi jooksmas. Siin tuleb uus konstruktsioon: kõige all raudbetoonpaneelid, sellel tsementkoorik, siis kaks kihti perga miini, aurisolatsiooniks, millele pannakse vahtkukermiitblokkidest soojusisolatsioonikiht. See kaetakse lainelise eterniidiga, mille õhuvahed peaksid lisama soojapidavust. Eterniidi peale tuleb õhuke mõrdikiht, mis tasandab lained nelja kihi ruberoidi kleepimiseks. Viimast küll

talvel teha ei saa. Selline katus on tehtud mitmele elumajale ja Tammelinna koolimajale.»

● Mida ehitajad talvel tegema hakkavad?

«Meie brigaad hakkab põhjatiiva rostverki tegema ja müüri laduma. Teised peaksid krohvima. Haib on aga see, et soojustrass pole valmis. Seda pole veel tegemagi hakatud. Küllap tuleb jälle koksiahjude ja «kahuritega» soojendada» («kahur» on umbes 100 mm läbimõõduga poolelise meetri pikkune toru, milles põleb suruõhu abil pihustatav petrooleum või isegi gaas).

«Tere, millest siin jutt?»

Brigadir seletab asja ära ja tutvustab ehitusjaoskonna ülemat sm. Harri Virrot. See jätkab poolelijäänud teemat.

«Häda on selles, et meie soojustrassi vahetus läheduses kulgeb linna reoveekollektor, mis asub sellest madalamal. Praegu pole kollektori ehitamiseks vajalikke 600 mm raudbetoonitorusid. Vaevalt enne jaanuari keskühtelt sooja saame. Eks koksi- ahjud pea vist jälle hädast välja aitama, sest «kahureid» väikestes ruumides kasutada ei saa. Tahmavad seinad hirmsasti ära, siis ei saa krohvida.»

Brigadir lisab: «Tööd segab ka akende puudumine. Narva vabrik pidi raamid tegema, kuid loobus. Nüüd lubas neid teha Tallinn. Millal raamid valmivad, seda ei tea keegi. Esimese korruse täitsime EPA ühiselamu ülejääkidega (20 aknaraami), kuid ülemistele korrustele ei ole enam kuskilt võtta. Akendeta talvel midagi teha ei saa. Avade kinnilõõmine laudadega läheb kalliks. Siin peaks ka ülikooli kui tellija kaasa aitama.» Samuti arvas ka ehitusjaoskonna ülem.

● Millised on ehituse tulevikuväljavaated?

«Kevadeks peaksime ka hoone põhjatiiva seinad valmis saama. Viimistlustööd jäävad suveks. Ametlik plaan nõuab mõlema hooneosa valmimist 1966. a. III kvartalis.

See ei olegi lihtne. Ainuüksi seinakappe tuleb paigaldada 2700 rubla eest. Me peame pingutama. Ka üliõpilastelt ootame suvel tõhusat abi, siis ehk lõpetame töö tähtjaks.»

● Kuidas töötasid üliõpilased sel suvel?

«Hästi!» hüüatasid töömehed ja brigadir.

«Üliõpilased kaebasid telefoni- kaabli kraavi, aitasid teha rostverki ja tegid mitmeid muid hädavajalikke töid. Mõned poisid katsusid isegi müüri laduda. Neil läks päris kenasti.

Eriti tublid olid aga sel sügisel tüdrukud Tiina Kivikas, Mari Pill, Sirje Leius ja Tiina Olep (ajaloo-osakonna I kursuse) ning Ellen Poolma

(eesti filoloogia I k.). Nad töötasid siin müürseppadena kogu septembrikuu ja osa oktoobristki. Nad võiksid isegi II kate- gooria saada.»

Töölised lisasid: «Need olid vahvad tüdrukud!»

Väljas säras juba päike. Taevas oli jälle puhas ja sinine. Jutt oli seks korra otsas. Ronisime mööda treppe üles. Lõpuks olingi V korrusel, mis ongi viimane. Sellele järgneb varsti ka katus. Kraana juht- kabiin on siinsamas meie kõrval. Vaatan välja juba valmis otsaseina aknast (õigemini rõdu- ukse avast). Otse jalge all on naabermaja katuse hari, pisut eemal voorivad autod. Paistab pea pool linna. Siit on näha Uue tänava uued majad, jupike ülikoolist, raekoda, Teaduslik Raamatukogu, eemal aga tossab õllevabrik, paistab EPA ehitatava oppehoone nurk, teiselt poolt aga isegi vastse kesk- katlamaja rajatava 90-meetrise korstna alusjupp. Kaugemal sinetavad Vorbuse metsad ja teisel pool linna Vooremäe kup- pel, rohetavad Emajõe luhad, mille keskel on siin-sääli hõbe- hall lint. Vaade on kaunis vist igal aastaajal. Kaunis on siit ka südalin. Emajõe-äärsete parkide, nägusate majade ja jõge ületavate sildadega. Künap jõuavad siia ka filmimehed, vähemalt ülikooli omad.

Kahe nädala pärast. Puud on juba raagus, ainult üksikud lehed lipendavad veel tuules. Needki langevad peagi keerel- des alla. Linn on läbipaistev. Ta näib päikesesäras isegi rõm- sana.

Ühiselamu ehitusel on tehtud suur samm edasi. Lõunatiiva viies korrus, millest vestluse ajal seisis püsti ainult otsasein, on nüüd valmis. Juba paigaldati esimesi katusepaneele. Vaatasin läbi aknaava põhja- korpuse vundamendikaevisesse. Üle poole rostvergist oli juba betoneeritud. Kaugemas otsas surises veel elektrikeeritusapa- raat, lähemas aga jätkusid be- toonitööd. Ehitusjaoskonna ülem kontrollis talade terasarmatuuri. Läksin alla.

● Kas reedeks saab rostverk valmis?

«Saab küll, kui betooni antakse... Ja seda antakse korrali- kult. Töö käib meil kahes va- hetuses, tuleb neid sooje päevi maksimaalselt ära kasutada. See on meie talvise töörinde alus.»

3. novembril. Pärj paistab kaugele: katusepaneeleid on paigal. Põhjatiiva vundament on ammu lõpetatud, valmis on veerand raudbetoonplokkidest keldrisein- testki.

Töömehed küsisid: «Kas pärj ülikooli juurde ka paistab?»

Vastasin: «Küll reedel hakkab paistma.»

A. PABUT

Herta Veidemann

11. novembril saab 70-aastaseks TRÜ Teadusliku Raamatukogu lugemissaali töötaja, vanemraa- matukoguhoidja Herta Friedrichi t. Veidemann. Ta sündis Viljandi- maal Riidaja vallas mõldri tütre- na, õppis Tartus Grassi güm- naasiumis, mille lõpetas 1915. aastal. Pärast gümnaasiumi lõpetamist teenis H. Veidemann ülalpi- damist võõrkeelte eratundide andmisega.

Alates 1920. aastast töötas ta mitmetes Tartu antikvariaatides. Samast aastast on Herta Veide- mann töötanud Tartu Riikliku Ülikooli Teaduslikus Raamatu- kogus. Töökaaslased ja samuti raamatukogu lugejaskond tunne- vad teda kui kohusetruud, alati

abivalmis ja sõbralikku inimest. Austusväärsesse ikka jõudmise puhul soovime juubilarile veel edaspidisekski nooruslikku ener- giat lugejate teenindamisel.

ÜET

Uus õppeaasta on täie hooga käimas.

Kuidas on aga lood Ühiskond- like Erialade Teaduskonnas. Sel- lele ja veel mõnele küsimusele palusimegi vastata teaduskonna dekaanil JAROSLAV RAIDIL.

«Ühiskondlike Erialade Tea- duskonna I kursuse alustab tööd veebruaris. Novembris aga algab komplekteerimine. Teaduskonnas saab õppida ühiskondlik-poliiti- lisi, kultuur-hariduslikke ja sport- lik-rakenduslikke erialasid.

Teistel kursustel aga õppetöö juba käib.

Millistele erialadele eriti suurt tähelepanu pööratakse?

«Vastavalt üleliidulistele ja va- bariiklikele ringkirjadele ja inst- ruktsioonidele tuleb kõige enam tähelepanu pöörata lektorite ette- valmistamisele.»

Kas sel aastal uusi rühmi ka komplekteeritakse?

«Praegu ei ole veel täpselt tea- da, kuid ilmselt tuleb uuea or- ganiseerimisele klubiliste ürituste organisatorite rühm. Peale selle oleks vaja lõpetanud pioneeri- juh- tide rühma asemele komplektee- ridä uus. Selleks aga vajame üli- kooli komsomolikomiteelt abi.»

Mis teile mõõdund õppeaastal kõige enam muret tegi?

«Distipliin. See lonkas tuge- vasti ja eriti ühiskondlike raama- tukoguhoidjate õpperühmas.

TRÜ meistrivõistlused võrkpallis

Milline teaduskond on sel aas- tal võrkpallis kõige tugevam? Seda selgitavad võrkpallihetlusi- sed, mis algasid 28. okt. Turniiri avamängus kohtusid Füüsika- Matemaatikateaduskond ja Bio- loogia-Geograafiateaduskond.

RIINA SAARMAA
ja

REIN-VALDUR KEEVALLIK

Onnepäeviks tõusulaineid,
murepäeviks mõõnalaineid.

Raviosakonna III kursuse
III-IV rühm koos
hooldajaga.

MAIE ALTMÄE
ja

EINAR SAVISAAR

Hästi palju õnne ühisel eluteel!
Raviosakonna IV kursuse

TEADAANDED

11. nov. kell 18 tehakse algust amatöörautoiuh kursustega (II grupp töötab 15. XI 65. a. — 1. III 66. a.)

Asjahuvilistel tulla Kingisse- pa tn. 19. aud. 1 (III korrus).

✱

Täna ja igal reedel kell 15 demonstreeritakse Vanemuise tn. 46 suures ringauditooriumis geograafia-alaseid filme. Täna linastuvad: «Kauges Tšiilis», «Brasília linnades», «Teekond mööda Amasoonast».

Kuigi sa pole erialalt geo- graaf, tule siiski, sest «geograa- fide kino» on mõeldud igale geograafiahuvilisele!

ÜTÜ geograafiaring

Tasavägisest mängust väljus lõ- puks võitjana Bioloogia-Geograa- fiateaduskonna meeskond, võites mängu tagajärjega 2:1. Esmas- päeval, 1. novembril oli plaanis Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Ke- hakultuuriteaduskonna meeskondade kohtumine. Selles kohtumi- ses alistus Ajaloo-Keeleteadus- kond ilma võistluseta, sest mees- konnast oli kohal ainult neli mängijat!

Õhtu teises kohtumises võitis Oigus-Majandusteaduskond Ars- titeaduskonna meeskonna taga- järjega 2:0.

Järgmised mängud on vastavalt võistluste ajakavale.

Peakohunik

RAADIOLOENGUD

Kolmapäeval, 10. novembril 1965.

1. Oigusteaduskonna III kursuse üliõpilastele dots. Endel Laasiku loeng «Eluruumi ümbringu mõl- mine Eesti NSV tsiviilkoodeksi jär- gi».

2. Saksa filoloogia IV ja V kur- suse üliõpilastele vanemõp. Felix Kibbermanni loeng «Das Schreiben».

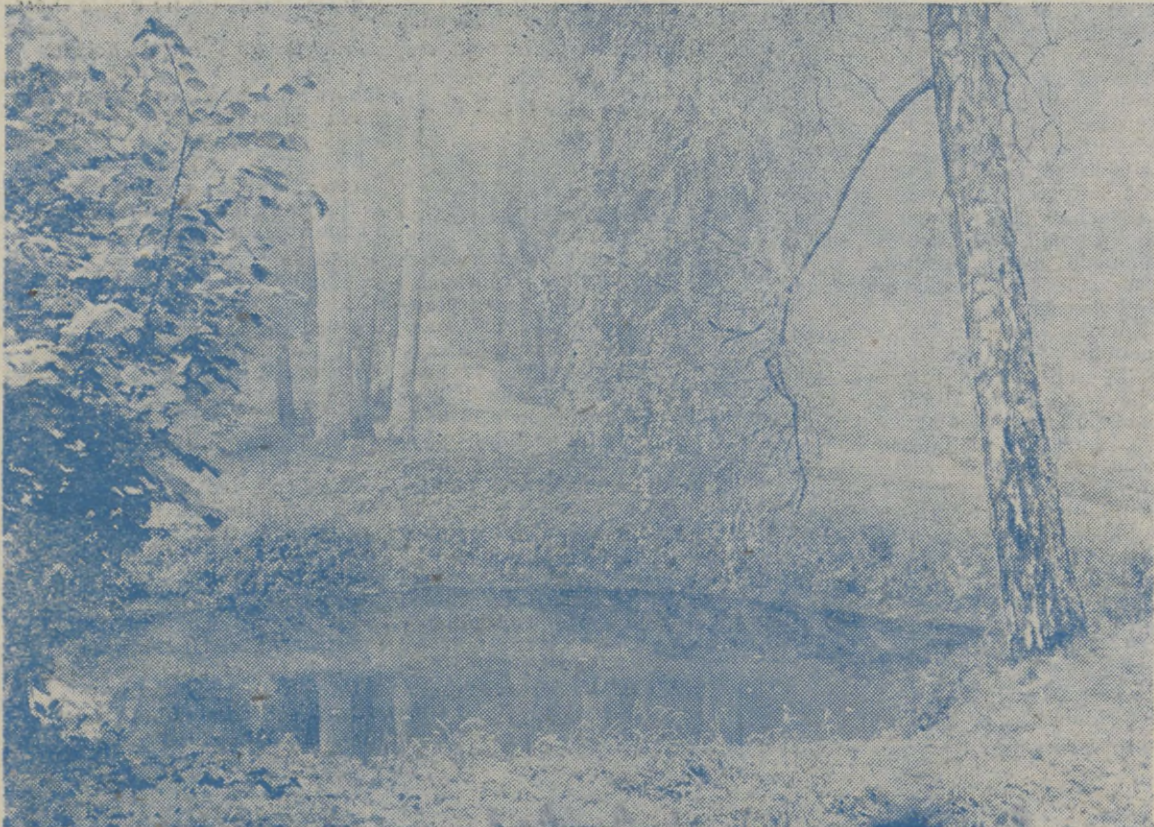
Reedel, 12. novembril 1965.

1. Ajaloo-osakonna VI kursuse üliõpilastele prof. Jaan Konksu loeng «Hiina agraar-reform a. 1950—1952».

2. Kõigile kirjanduse õppijale õppejõud Ott Ojamaa loeng «Prantsuse klassitsistlik komöödia XVII sajandil: Molière».

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту- ского государственного университета Hans Heldmanni nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimise nr. 8375. MB 04874

SÜGIS PARGIS

ESTI
RAAMATUKOGU
AR

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 29 (639) Reedel, 12. novembril 1965 XVIII aastakäik

ÕNNITLUSI

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni puhul õnnitlesid Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi järgmised asutused:

NSVL MTA Eesti Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituut, Ševtsenko-nimeline Kiievi Riiklik Ülikool, Gorki Riiklik Ülikool, Tallinna Polütehniline Instituut, Eesti NSV Ministrite Nõukogu, P. Stučka nimeline Läti Riiklik Ülikool, Moskva Riiklik Ülikool, Vilniuse Riiklik Ülikool, Lvovi Riiklik Ülikool, Tšernovitsi Riiklik Ülikool, Petrozavodski Riiklik Ülikool, Jakuudi Riiklik Ülikool, Kaasani Riiklik Ülikool, Mordva Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik Ülikool, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Vilniuse Pedagoogiline Instituut, Daugavpils Pedagoogiline Instituut, Donetsk Polütehniline Instituut, Läti NSV Majandusnõukogu, Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riiklik Kirjastuskomitee, kirjastus «Eesti Raamat», kirjastus «Valgus», Põlevkiivinistituut, Tartu Linna Kommunaalteenistuste Kombinaat, ajalehe «Edasi» toimetuse, Auto-Transpordibaas nr. 20, ajakirja «Nõukogude Naine» toimetuse, ajalehe «Rahva Hääle» toimetuse, E. Vilde nim. Tallinna Pedagoogiline Instituut, ajalehe «Noorte Hääle» toimetuse, Eesti NSV Riiklik Filharmoonia, Tallinna Riiklik Konservatoorium, Tartu Linna TSN Täitevkomitee, Leningradi Riiklik Ülikool, Eesti NSV Riiklik Kunstiinstituut, Eesti NSV TA Majandusinstituut, ENSV TA Kirjandusmuuseum.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee esimehe KÄSKKIRI

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 48. aastapäeva puhul õnnitlen kõiki õppeasutuste, teaduslik-metoodilise kabineti ja komitee töötajaid, õppejõude, üliõpilasi ja õpilasi ning soovin jõudu ja edu edaspidises õppe- ja teaduslikus töös ning ühiskondlikus tegevuses.

Tööülesannete eeskujuliku täitmise ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest avaldan kiitust järgmistele seltsimeestele:

TARTU RIIKLIK ÜLIKOO

Raimond TANILE — prodekaanile
Ivan VOLKOVILE — dotsendile
Vilma Kelderile — dotsendile
Linda ERINGSONILE — dotsendile
Elmar SIBULALE — spordiinventari meistri
Heino KRUUSMALE — Oigusteaduskonna üliõpilasele
Mari-Ann RINGEVILDE — Oigusteaduskonna üliõpilasele
Mare-Reet LAASMELE — Ajaloo-Keelteaduskonna üliõpilasele

Üliõpilased!

Läheneb rahvusvaheline üliõpilaspäev. Selleks puhuks on RSK kutsunud endale külla üliõpilasi Leningradist, Moskvast, Riist, Bakuust jm.

Laupäeval, 13. novembril on klubis suur sõprusõhtu, kus peale meie isetegevuslaste esinevad ka külalised. Tulge kaasa lõomal!

Esimene ekskursioon

Mõned päevad tagasi olime esimesel erialasel õppekursioo- nil. Õppejõudude ja kohalike ekskursioonijuhtide käe all tutvusime Pihkva ja Nevgorodi ajaloo ning tänapäevaga.

Ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilased

PEDAGOOGIKARING KÄIS LENINGRADIS

Toimus pedagoogikaringi õppe- ekskursioon Leningradi. Tutvuti Leningradi Õpetajate Täiendus- instituudi pedagoogikaalase näi- tusega. Küllastati Ždanovi-nime- lise Leningradi Riikliku Ülikooli psühholoogialaboratoriume.

Muuseum: Leningradi Ülikoolis eraldi pedagoogikaringi ei ole. Sellealaste küsimustega tegel- dakse filosoofiaringis.

Pioneeride palees saadi üle- vaade tehnikaringide, noorte meremeeste klubi jt. ringide tööst.

Pioneeride Palee rahvaste sõp- ruse toas seisab nüüd teiste rah- vaste nukkude kõrval ka eesti nukk.

A. PIIR

Tööülesannete eeskujuliku täit- mise ja aktiivse ühiskondliku te- gevuse eest premeerin järg- misi seltsimehi:
Salme METSA — koristajat
Lilli REMSUJEVIT — aednikku
August SAVI — keskkütte-kütjat
Eugenia VETIKAT — preparaato- rit.

M. PESTI, komitee esimees

Tartu Riikliku Ülikooli rektori KÄSKKIRI

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 48. aastapäeva puhul õnnitlen ülikooli töötajate, õppejõudude ja üliõpilaste peret. Soovin kõikidele edu ja palju jõudu edaspidiseks tööks ning visadust ja järjekindlust kvalifitseeritud, moraalselt kõrgeltarenenud ning ideeliselt tugevate spetsialistide-kom- munismiehitajate kaadri ettevalmisamiseks.

Selle tähtpäeva puhul tõstan esile neid meie kollektiivi liik- meid, kes oma hea töö, eeskujuliku käitumise ning ühiskond- like ülesannete täitmise poolt on pälvinud lugupidamist.

ASETADA AUTAHLILE:

ÜLEÜLIKOOILISTEST KATEEDRITEST

Mihail Bronštein — kateedrijuhataja, dotsent
Rem Blum — dotsendi k. t.

OIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAST

Johannes Mäll — kateedrijuhataja, dotsent
Erna Naanuri — laborant
Jaak Kaarma — V kursuse üliõpilane
Aare Kutsar — IV kursuse üliõpilane
Kaido Pihlakas — IV kursuse üliõpilane
Ene Noorsalu — IV kursuse üliõpilane

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST

Harry Ling — vanemõpetaja
Tõnu Tamm — V kursuse üliõpilane
Liina Staub — III kursuse üliõpilane

ARSTITEADUSKONNAST

Lembit Tähepõld — kateedrijuhataja, dotsent, prode- kaan
Boris Luik — dotsent
Eugen Tallmeister — dotsent
Dimitri Metšetin — vanemõpetaja
Oie Mandel — assistent
Selma Teesalu — assistent
Aasa Raudsepp — vanemlaborant
Arnold Kreis — vanempreparaator
Galina Gurina — VI kursuse üliõpilane
Anne Tampere — VI kursuse üliõpilane
Mare Truu — V kursuse üliõpilane
Einar Savisaar — IV kursuse üliõpilane
Reet Pärn — IV kursuse üliõpilane
Terje-Mai Lilas — IV kursuse üliõpilane
Avo Vijard — III kursuse üliõpilane
Virve Siirak — II kursuse üliõpilane
Beata Gens — II kursuse üliõpilane

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST

Paul Ariste — kateedrijuhataja, professor
Endla Kaldemäe — metoodik
Toom Ounapuu — V kursuse üliõpilane
Aino Kits — IV kursuse üliõpilane
Hella-Rosina Plakso — III kursuse üliõpilane
Peeter Vihalemm — III kursuse üliõpilane
Paul Kenkmann — II kursuse üliõpilane

(Järg lk. 2)

PÜHAPÄEV, 7. NOVEMBER 1965

Kell 8.

Ilm on niisugune, nagu ühel hilissügisel hommikul ikka. Tuul paneb maju ehtivad puna- sed lipud lainetama ja loosungid liikuma. Asfalt on ööga endale õhukeste jääülikonna selga tõm- manud. Pilvelaekad lasevad end vahepeal veidi lõdvemaks ning puistavad valget lumehaka- tust...

Linn magab täna kauem kui harilikult. Ainult üksikud jala- käijad tõmbuvad tuule eest maha- seinte varju. Autod-kojamehed nihivad hooliga sõiduteed. Ühis- elamudki on täna vaiksed. Ena- mik nende asukaid on oktoobri- pühadeks koju sõitnud. Valve- lauas istujal tuleb täna kerge päev.

Kell 10.

Linna unerammestus on nagu pühitud. Valjuhääldajad laulavad, orkestrid mängivad. Asutuste ja

koolide juurde koguneb aegamisi rahvast. Tänavanurki barrika- deerivad puhkepäeva pidavad autobussid.

Ilmgi on nagu teine. Tuul lõõtsutab tasemini ja vahete- vahel pistab päikegi oma nina pilveteki alt välja...

Ülikooli peahoone uksest too- vad «kandvad jõud» välja lippe, loosungeid, sinise märgirombi. Ülikooli valged lipud rullitakse lahti ning lastakse tuulel nende volte siluda.

Akadeemia tänavale hakkab üha rohkem tekilte «siniseen» tekkima.

Kell 11.

Nüüd peaks «kirjade järgi» üli- kooli rahvas kohal olema. Ag ikka tuleb veel siit ja seal juurde. Kolonn hakkab sõidutee le kogunema.

Teised kolonnid aga marsivad juba ammugi tribüüni ning tä-

navaid palistava inimere eest mööda. Autod tassivad oma tur- jal hiigelsuuri plakateid asutuste- ettevõtete töövõitlust, kanna- vad tööpinke ja masinaid. Pari- mate töötajate kätes lehvivad lipud.

Kell 12.

Nagu ikka tahavad graafikud segi minna. Ülikooli kolonn hak- kab alles nüüd liikuma. Ka jaist üle tänavate ja haljasalade: külmataat kipub keset tuden- geid pühi tähistama. Ja kui val-

ged lipud lõpuks Riia tänaval lehvima löövad, hakkab koguni lund puistama.

Ongi tribüüniesine. Rektor F. Klement lehvitas üliõpilastele kätt! «Elagu bioloogid! Elagu ju- ristid! Elagu tulevased pedagoogid! Elagu...» Vastuseks kõlavad üliõpilaste «hurraad».

Juba aga kaigub valjuhäälda- kse üle tänavate ja haljasalade: «Elagu tulevased põllumehed!» Tuleb EPA...

Kell 14.

Demonstratsioon on lõppenud, aga rahvas ei kipu kodudesse. Harva näevad Tartu tänavad niisugust rahvahulka. Majaseinad uudistavad seda tohutut suur- püha. Keegi ei sagi ega rutta. Umberringi kohtab ainult rahu- likke, enesekindlaid ja rõõmsaid silmi.

Pidupäev jätkub...

T. JÜRIADO

Eelmise aasta töö oli

ÜTÜ üldkoosolekule kogunes palju rahvast — keemiaringaudi-
toorium sai täis.

Alguses rääkis dots. Võhan-
du Ameerika ülikoolist ja üliõpi-
lastest. Tore oli kuulata. Küsimu-
sigi esitati kõnelejale päris palju.
ÜTÜ nõukogu esimees
U. Siimann andis ülevaate
ÜTÜ nõukogu tööst 1964.—1965.
5.-a. Mõningaid kilde sellest.

ÜTÜ XX konverents ületas
oma arvude suhtes kõik seni toi-
munud konverentsid.

Konverentsil oli 314 ettekan-
net: nendest 247 TRÜ üliõpilas-
telt ja 67 külalistelt. Külalisi
väljastpoolt Eesti NSV-d oli 94.
Teaduslikke ettekandeid kuulas
kokku 1871 inimest. Konverentsi
raames toimunud diskussiooni-
õhtust võttis osa 125 inimest;
TRÜ klubis toimunud sõprus-
õhtul oli 300 inimest; väljasõi-
dust Käärikule oli osavõtjaid
155.

Konverentsi temaatika oli hu-
vitav ja aktuaalne. Käsitlemist
leidsid paljude teaduslase uusi-
mad ja perspektiivikamad proble-
emid. Hästi oli konverentsi
organiseeritud Arstiteaduskon-
nas ja Bioloogia-Geograafiatea-
duskonnas; kesiseks jäi kehakul-
tuurisektori töö.

Palju väärtuslikku andsid mei-
le külalisteteadanded. Meie konve-
rentsil oli külalisi Dušanbest,
Vilniusest, Leningradist, Grod-
nost, Voronežist, Tbilisist, Jere-
vanist, Riist, Alma-Atast, Pihk-
vast, Kaasanist, Kaunasest, Gor-
kist, Minskist, Odessast, Petroza-
vodskist, Lvovist, Tallinnast.

Edaspidi oleks otstarbekas
siiski enam tähelepanu osutada
konverentsitööde kvaliteedile,
sejuures võib-olla vähendada
konverentsil ettekandele tuleva-
te tööde arvu.

Tuleks mõelda sellele, kuidas
tösta tööde arutlemise taset,
elavdada diskussiooni. Võib-olla
oleks otstarbekas kasutada
ametlike oponentide süsteemi.
Mõningal määral tuleks tösta
nõudlikkust ka külalistetekan-
nate suhtes, sest tugevate tööde
kõrval on esitatud üsnagi kesk-
päraseid. Väga vajalik oleks
konverentsi tööde lühiettekan-
nete kogumiku väljaandmine
rotaprintis (vene keeles).

Konverentsi organisatsioonili-
ne tase oli rahuldav. Selles osas
on võimalik üht-teist paremini
teha. Väga tubli abistas ÜTÜ
nõukogu konverentsi külaliste
vastuvõtmisel rahvaste sõpruse
klubi. Siinkohal neile suur
aitäh! Nõrgalt töötas aga kon-
verentsi pressisektor. Ajalehes
«Tartu Riiklik Ülikool» valgus-
tati konverentsi sündmusi vae-
valt rahuldavalt, vabariiklikus
ajakirjanduses ilmus ainult kõi-
ge napim informatsioon. Me
lootsime liigselt palju ülikooli
pressikubile. Järgmise konve-
rentsi puhul on nähtavasti tar-
vis organiseerida ÜTÜ oma pres-
sigrupp.

Ka auhinnatööde esitamisel
ülikoolilisele konkursile saavu-
tati rekord. Auhiinatöid oli
kokku 69, neist tunnustati esi-
mese auhinna vääriliseks 50,
teise auhinna vääriliseks 16 ja
kolmanda auhinna said 3 tööd.

Üliõpilastööde kirjastamises
saavutati edu. Välja anti tööde
kogumikud ajalooriingi ja geo-

graafiaringi poolt. Trükiavalmis
on kogumikud pedagoogika-, ve-
ne kirjanduse, eesti kirjanduse
ja psühholoogiaringi. Trükis
avaldatud üliõpilastööde arv
(kaasa arvatud populaarteadus-
likud artiklid ajalehtedes ja aja-
kirjades) on 49. Eeskätt tuleks
mõelda sellele, kuidas kiire-
s korras publitseerida vabariikli-
kul konkursil parimateks tun-
nistatud üliõpilaste teaduslikud
tööd, et nad ei jääks ainult seis-
ma raamatukogude riiulitele.

Meie ÜTÜ nõukogu on kirja-
vahetuses enam kui 80 kõrgema
õppeasutusega. Sõprussidemed
tihenevad peamiselt konverent-
side delegaatide vahetamise teel.
Möödunud õppeaastal viibisid
meie ÜTÜ liikmetest konverent-

RAHULDAV

sidel telstes kõrgemates õppe-
asutustes kokku 66 üliõpilast.

Meie üliõpilased käisid Taš-
kendis, Tbilisis, Jerevanis, Har-
kovis, Mahatškalas, Uşgorodis,
Rostovis Doni ääres, Moskvast,
Leningradis, Kaliningradis, Grod-
nos. Kõik nad pöördusid tagasi
Tartusse aukirjade ja mälestus-
esemetega ning suurepärase
muljetega.

ÜTÜ organisatsioonilises töös
pidas nõukogu peamiseks osa-
konnatöökogude töö juhtimist.
Hästi töötasid Arstiteaduskonna
nõukogu (esimees sm. Velgre) ja
Bioloogia-Geograafiateaduskon-
na nõukogu (esimees sm. Post).
Aasta vältel tugevnes Ajaloo-
Keeleteaduskonna nõukogu te-
gevus (esimees sm. Simm).

ÜTÜ liikmete arv teaduskon-
niti on järgmine:

Ajaloo-Keeleteaduskonnas	220
Arstiteaduskonnas	315
Füüsika-Matemaatikateadus- konnas	235
Bioloogia-Geograafiateadus- konnas	188
Õigusteaduskonnas	47
Majandusteaduskond ja Ke- hakultuuriteaduskond ei ole and- meid esitanud.	

Esmakordse üritusena korral-
dati retsensioonide ja kirjandus-
kriitiliste artiklite võistlus.
Võistlusele laekus kümme teos.
Tööd ÜTÜ nõukogu poolt moo-
dustatud žüri otsuse auusel anti
välja üks II auhind Kalle Kure-
le (30 rbl.) ja kolm III auhinda
(20 rbl.) Maie Kalamäele, Ülo
Matjusele ja Jaak Põldmäele.

Üritus tuleb lugeda üldiselt
kordaläinuks. Edaspidi tuleks
soovitada uuel ÜTÜ nõukogul
samadel alustel organiseerida
veel populaarteaduslike artiklite
võistlusi.

Nõukogu tööga ei saa rahul
olla populaarteadusliku töö or-
ganiseerimise ja kirjastustege-

TÖÖ KIITAB TEGIJAT

Palume avaldada kiitust praeguse II kursuse üliõpilastele-
-ajaloolastele eeskujuliku käitumise ja töössesuhtumise eest
1965. a. suvise menetluspraktika ajal ENSV TA Ajaloo Insti-
tuudi Madi ja Loosi arheoloogiliste ekspeditsioonide koos-
seisus.

J. KAHK,
direktori asetäitja
teaduslikul alal

M. SCHMIEDEHELM,
Loosi ekspeditsiooni juhataja
J. SELIRAND,
Madi ekspeditsiooni juhataja

Karjala rajoonis üle 1700 ette-
kande.

«Lektorite päeval», mis toimub
igal kuul, korraldasid 70—80 üli-
kooli lektorit vabariigi pealinnas
loenguid ja vestlusi. Ülikooli lek-
torid on pidevalt tegevuses 30 lin-
na tehases ja vabrikus.

Oneega traktoritehases peeti
loengutetsükli filosoofiast ja
matemaatikast.

(Ajalehest «Петрозаводский
Университет»)

Sel aastal oli V. I. Uljanovi
nimelise Kaasani ülikooli päeva-
sesse osakonda suur tung. 1075
kohale esitati 3510 avaldust, mis
moodustab 280% võrreldes eelmi-
sel aastal antud avalduste arvu-
ga. 505 medali omanikust võeti
vastu 300.

Kuidas lahendatakse õppe-
töö küsimusi Kaug-Ida Riiklikus
Ülikoolis.

vuse osas. Uuel nõukogul tuleb
nendele küsimustele rohkem tä-
helepanu osutada.

SÕNAVOTTUDEST

Ülikooli komsomoliko-
mittee teine sekretär
Laur Karu rääkis vajadusest
luua komsomoliorganisatsiooni ja
ÜTÜ vahel pidev side. Oleks hea,
kui üks inimene ÜTÜ nõukogust
kuulaks automaatselt ka ülikooli
komsomolikomitee õppe- ja tea-
dusliku töö sektori koosseisu.

I. Vaasa Arstiteadus-
konnast soovitas Kiievi, Mins-
ki ja Harkovi ülikoolide koge-
muste põhjal luua ÜTÜ-sisene
diskussiooniklubi. Ta pooldas mõ-
tet organiseerida mitme ringi ühi-
seid üritusi.

Kiievis on muudetud ÜTÜ
konverentsi avapäev nn. tea-
dusepäevaks (õppetööd sel
päeval ei toimu). Kas ei võiks sel-

line üritus ka meil kõne alla tul-
la?

J. Reinet, rakendusfüü-
sika ringi juhendaja,
jagas koosolijatega muljeid, mi-
da ta oli saanud hiljuti Moskvast
toimunud seminaril, kus arutluse
all olid ÜTÜ küsimused üliõpilaste
suhtes.

Sm. Reinet rääkis ka ruumide
ja võimaluste nappusest, mis tak-
istavad rakendus- ja eksperimen-
taalfüüsikaringi normaalseid
töid.

I. Pappel Füüsika-Ma-
temaatikateaduskon-
nast ei olnud rahul sellega, et
esimesed kursused on ÜTÜ-ga
nõrgalt seotud. Ta arvas, et rin-
gide tööplaanides võiksid olla ka
üldisemad, s. t. populaarses vor-
mis ettekanded, mida kuulaksid
nooremad üliõpilased.

Teadusala prorektor
J. Tammeorg arvas, et
ÜTÜ töös tuleks rohkem rõhku
panna organisatsioonilisele külje-
le.

Ta kutsus üles populariseerima
oma tööd ja teadmisi ka ühingu
«Teadus» liinis. Samuti võiks pal-
ju rohkem töid trükiavalmis näha
(praegu on rotaprintid väljastamine
piirid ja liimil osaliselt veel ka-
sutamata).

ÜTÜ üldkoosoleku otsusega
loeti nõukogu eelmise aasta töö
rahuldavaks.

Võeti vastu 11-punktiline ot-
sus ÜTÜ töö parandamiseks.

U. U. nõukogusse valiti:

U. Siimann — esimees

E. Saar — aseesimees temaatika
alal

M. Tammert — aseesimees or-
ganisatsioonilise töö alal

K. Hanson — konverentsikomis-
joni esimees

T. Kadari — nõukogu liige tea-
duse populariseerimise alal

L. Kungla — arhiivar-sekretär

I. Vaasa — vastutav sekretär

T. Silk — nõukogu liige kirjas-
tustegevuse alal

T. Kurg — nõukogu liige kir-
javahetuse alal.

Tartu Riikliku Ülikooli rektori KÄSKKIRI

(Algas lk. 1)

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAST

Lembit Suit	— vanemõpetaja
Veljo Tinn	— noorem teaduslik töötaja
Eleonore Tarraste	— laborant
Liina-Mai Toding	— IV kursuse üliõpilane
Mare Veskimets	— III kursuse üliõpilane
Lembi Tohver	— III kursuse üliõpilane

KEHAKULTUURITEADUSKONNAST

Johannes Võrno	— õpetaja
Milda Matikainen	— IV kursuse üliõpilane
Ülo Kukk	— IV kursuse üliõpilane

ADMINISTRATIIV-MAJANDUSOSAKONNAST

Herta Veidemann	— vanemraamatukoguhoidja
Paul Pihlakas	— elektrik (kap.-ehit. osak.)
Aliise Tralla	— majahoidja

AVALDADA KIITUST

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST

Agnia Reitsak	— vanemõpetaja
Juhan Tuldava	— vanemõpetaja
Malle Laar	— õpetaja
Johannes Feldbach	— vanemõpetaja
Nora Toots	— õpetaja
Aasa Helbe	— vanemlaborant
Jutza Kull	— vanemlaborant
Vilma Sütt	— vanempreparaator
Vello Tõnso	— V kursuse üliõpilane
Ele Päll	— V kursuse üliõpilane
Mari Põldma	— IV kursuse üliõpilane
Jaak Simm	— IV kursuse üliõpilane
Els Lindvet	— IV kursuse üliõpilane
Tiiu Kangur	— IV kursuse üliõpilane
Helju Variksoo	— IV kursuse üliõpilane
Kersti Sorgus	— IV kursuse üliõpilane
Aime Tomson	— III kursuse üliõpilane
Lembit Atspool	— III kursuse üliõpilane
Kaarel Jaanits	— III kursuse üliõpilane
Anne-Liil Paju	— III kursuse üliõpilane
Krista Kavart	— III kursuse üliõpilane
Vaike-Reet Kreinin	— III kursuse üliõpilane
Urve Pari	— III kursuse üliõpilane
Einar Kraut	— II kursuse üliõpilane
Reet Neimar	— II kursuse üliõpilane
Tiiu Karukäpp	— II kursuse üliõpilane
Helle Põldma	— II kursuse üliõpilane

ÜLEÜLIKOOListest KATEEDRITEST

Ester Zimmermann	— kabinetijuhataja
Male Ruus	— kabinetijuhataja
Valke Vanaaseme	— tehnik

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAST

Albert Paltser	— vanemõpetaja
Rudolf Nigol	— vanemlaborant
Silja Muiste	— V kursuse üliõpilane
Peeter-Uno Rahi	— V kursuse üliõpilane
Mare Jõkk	— IV kursuse üliõpilane
Aivo Ots	— IV kursuse üliõpilane
Merike Borunova	— III kursuse üliõpilane
Reet Raidma	— III kursuse üliõpilane
Malle Noormets	— III kursuse üliõpilane
Lea Soondra	— III kursuse üliõpilane
Nelli Lembinen	— II kursuse üliõpilane

KEHAKULTUURITEADUSKONNAST

Erna Abel	— vanemõpetaja
Nora Kutti	— vanemlaborant
Elna Unckainen	— administraator

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAST

Lembit Kivistik	— dotsendi k. t.
Karl Ariva	— assistent
Viljar Allsalu	— noorem teaduslik töötaja
Henn Ilves	— insener
Erstiine Jõesaar	— laborant
Elmar Talviste	— aspirant
Toomas Tenno	— VI kursuse üliõpilane
Aavo Aaviksaar	— VI kursuse üliõpilane
Leiki Sikk	— VI kursuse üliõpilane
Heli Mang	— VI kursuse üliõpilane
Male Übus	— IV kursuse üliõpilane
Enn Saar	— IV kursuse üliõpilane
Jüri Kirs	— III kursuse üliõpilane
Ene-Mall Vernik	— III kursuse üliõpilane
Mihkel Pärnoja	— II kursuse üliõpilane
Jaak Karu	— II kursuse üliõpilane
Aleksander Ogurtsov	— II kursuse üliõpilane
Arvo Kase	— II kursuse üliõpilane
Tatjana Striz	— II kursuse üliõpilane
Indrek Tart	— II kursuse üliõpilane

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST

Ants Raik	— vanemõpetaja
Tõnu Kuuspalu	— vanemõpetaja
Laine Viileberg	— vanemõpetaja
Kuulo Kalamees	— assistent
Silvi Ott	— vanemlaborant
Lo Järveküll	— vanemlaborant
Ella Tammemägi	— vanemlaborant
Elli Roost	— vanempreparaator
Salme Vasari	— laborant
Valdo Kraav	— VI kursuse üliõpilane
Elvi Rannu	— V kursuse üliõpilane
Ene Tominga	— IV kursuse üliõpilane
Ellen Kütt	— III kursuse üliõpilane
Juho Kirs	— II kursuse üliõpilane
Jüri Tõnisson	— II kursuse üliõpilane

ARSTITEADUSKONNAST

Elmar Siirde	— kateedrijuhataja, profes- sori k. t.
Jaan Riiv	— kateedrijuhataja, dotsent
Kaljo Villako	— dotsent
Leonid Vainer	— dotsendi k. t.
Liivia Kirsch	— dotsent
Aino Paves	— aspirant

(Järg lk. 4)

● Ajaloo-Keeleteaduskonnas
loetakse üliõpilastele juba kol-
mandat aastat spetsiaalset metoo-
dilit kursust «Loengulise töö me-
toodika».

● Üle 300 ühingu «Teadus»
liikme kuulub ülikooli organisat-
siooni. Rohkem kui 50 üliõpilast
peavad süstemaatilisel loenguid
linnas ja maal.

1964. a. märtsist kuni 1965. a.
oktoobrini pidasid ülikooli lekto-
rid Petrozavodski asutustes ja

Baltikumile pühendatud päevadel

Saksa—Nõukogude sõprusühingu kutsel viibis 14.—26. septembrini SDV-s 19-liikmeline kontserdibrigaad Eesti NSV-st. Selle koosseisus sõitis Baltikumile pühendatud päevadele ka TRÜ eesti filoloogia II kursuse üliõpilane K. Kass.

Kuidas sinust sai delegatsiooni liige?

Sõitsin kaasa trompetisolistina. Peab mainima, et delegatsiooni liikmeks sain üsna lihtsalt — ühel ilusal päeval öeldi, et tuleb sõita ja paluti kiiremas korras tuua pilt välispassi jaoks.

Missugused olid sõidu algus ja eesmärk?

Teadsime ainult, et 14. septembril peame olema Berliinis ning esinema seal kontsertidega. Miks sõit üldse toimus, selles kuusime alles Berliinis. Selgus, et sõitsime Baltikumile pühendatud päevadele. Peale meie delegatsiooni olid SDV-s veel delegatsioonid Lätist ja Leedust, kuid nemad esinesid Erfurti ja Frankfurti, meie aga Rostocki ümbruskonnas, nii et kohtusime nendega alles lõpubanketil.

Milliseid külalistatud paikadest pead sa kõige huvitavamateks? Mispärast?

Greifswaldi, Schwerini ja Berliini. Greifswald on üks vähestest Saksa linnadest, mis ei saanud sõja ajal kannatada. Ta on säilitanud tüüpilise Saksa linna ilme. Pealegi on Greifswaldis TRÜ-ga enam-vähem ühesuurne ülikool, isegi aula on sarnane. Schwerinis on üks Saksa omapärasemaid muuseume ja võrratult kaunis Mecklenburgi hertsogiloss. Berliin. Kõige enam jäid meelde Brandenburgi väravad, riigiooper ja Hitleri «hundikobas».

Kellega kohtusite? Kas käisid ka mõnes ülikoolis, vestlesid üliõpilastega?

Kohtusime paljudega, sealhulgas ka üliõpilastega. Kahjuks oli aeg alati väga piiratud. Greifswaldi ülikoolis käisime pärast loenguid, kui üliõpilased olid juba lahkunud.

Huvitav oli kohtumine Saksa DV-s elavate eestlastega. Nad jätsid kuidagi nukra mulje — inimene on poole südamega siin, poolega seal. Muidugi, Eesti on nende jaoks liiga võõraks jäänud.

Kuidas sa tulid toime saksa keelega?

Tarbekeelega sain kuidagimoodi hakkama. Näis isegi, et lõpu-koole läks jutt ladusamalt. Tuli tunne, et kui siin saaks olla aastakese, siis... Muide, Greifswaldi ülikooli jaoks hea meelega TRÜ-ga sõprussidemeid.

Kuidas sulle meeldisid saksa tütarlapsed?

Naiselikumad kui meie omad ja mitte selle sõna halvemas tähenduses. Ilusad? Maitseasi.

Kas käisid ka mõnes teatris või klubis? Missuguseid ettekandeid sul õnnestus jälgida?

Kuulsime ainult ühte Berliini orkestrit lõpubanketil ja üht tantsubaaris, kus veetsime organiseeritud korras oma ainukeset vaba õhtu. Ülejäänud õhtud kuulsid esinemisteks.

Paljude pahades pattudes on viimasel ajal süüdistatud loengut, palju halbu sõnu on lausunud tema aadressil. On kirjutatud, et ta olevat tohutul konservatiivne dikteerimiskirjutamise tsunft («Edasi» 29. V 1965), et tema prevaerimine või isegi ainuvalitsus olevat keskaega kuuluv nähtus (H. Liimets, «Kanva Haa» 23. IX 1965), et ta olevat tudengite tervise peamiseks lagastajaks ja nooruslikkuse näitsitajaks, sest kes «päev-päevalt istub püüdlult kella kaheksast neljani loengutel (ja konspekteerib!), see on peagi väsimusest kokku langemas» (S. Endre, «TRÜ» 1. X 1965), et ta olevat kohati selline õppe-sunnitöö vorm, kuhu üliõpiane ei lähe sellepärast, et seal raamatutest maha loetakse ja raagitakse mittevajalikest asjadest. (M. Kalamae, «TRÜ» 22. X 1965).

Rängemini on juba raske öelda. Ja seda imelikum on, et see paljutaunitud ebaratsionaalne akadeemilise õppetöö moodus elab rõõmsalt edasi ja ei mõtlegi kalmistule kolida. Jälle näib tõeks saavat vanarahva tarkus, et umbrohi ei kao.

Lectiofoobide üheks armatatumaks argumentiks on, et keskaegse päritoluga loeng olevat aatomiajastul ilmne anakronism, sest tänapäeva üliõpilasi on võimalik iseseisva

Loengu poolt ja

töö tarvis varustada küllaldaselt hulgal trükitud kirjanduse ja õpikutega. Vaatleksime veidi lähemalt seda argumenti. Et loeng sündis pimedal keskajal, see on tõsiasi. Kuid tõsiasi on samuti see, et seda sünnitas keskaegne ülikool, mis seega põlvneb samast sõgest ja mahajäänud ajastust. Kuid millegipärast pole keegi nõudnud ülikooli likvideerimist tema halva päritolu pärast. Unustada ei tohiks ka seda, et Gutenberg ei mällanud oma pöörettekitava leiutusega oodata uusaaja alguseni, vaid sai sellega maha ligemale 200 aastat enne inglise kodanlikku revolutsiooni. Tõsi küll, kulus õige mitu pikka sajandit, enne kui trükkikunst küündis ülikooli õpikute paljundamiseni, kuid vähemalt mõõdund sajandi alguseks oli polügraafia oma tehnilistelt võimalustelt suuteline lõpu tegema loengute paljundamise «monograafilisele» vormile mistahes ülikoolis. Ja siiski seda ei toimunud ning loeng elas edasi. Milles on siis asi? Milles seisneb loengu kassilikult visa hinge saladus?

Ma olen täiesti nõus väitega, et loengu ja trükitud õppekirjanduse vahel valitseb tihe funktsionaalne seos. Keskaegsed loengud olid paratamatult seepärast, et puudusid mistahes trükitud õpikud. Uus-aegseid loenguid õigustas õpikute vähesus ja nende küllaltki kallis hind. Aga tänapäeva loeng paistab olevat suurel määral tingitud õpikute ja kirjanduse rohkusest. Gutenbergi trükipressi alt voolama hakanud väike nire on ammugi muutunud võimsaks jõeks, mis pidurdamatult täidab üle kallaste tungivat trükisõna ookeani. Ja kas ei ole hea loeng siin oma-moodi lootsipaadiks, mis juhib ajahädas oleva üliõpilase kõige

otsemat teed soovitud sihtpunkti või annab kätte kursi julgeks iseseisvaks teekonnaks teadusemerel.

Loengute vastased ründavad peamiselt üldkursuste loenguid, tunnustades, et erikursuste osas peaks otsustav sõna kuuluma ikkagi õppejõule. Seejuures kiputakse unustama, et üldkursuse loengute ärajätmine pigem suurendab kui vähendab üliõpilaste töökoormust, muutes samaaegselt õppetöö suurel määral umbisikuliseks. Professor või dotsent muutuks selle süsteemi juures õppekirjanduse juurde kinnistatud konsultandiks, kellele on antud õigus episoodiliselt oma arvamus avaldada, kuid ära võetud võimalus esitada oma teaduslikele kontseptsioonidele tuginevat süsteemi. Vaevalt, et üldkursuste selline unifitseerimine ennast õigustaks, sest kui õppejõul tööpoolest omad tõekspidamised puuduvad, kui ta rahuliku meeleaga refereerib laenatud mõtteid laenatud süsteemis ja jõuab laenatud kogemuste ja järeldusteni, siis pole tegemist mitte lektori vaid diktoriga, kelle koht on trükkikunsti-eelses ülikoolis.

Lahendus ei peaks seisma mitte loengute ärajätmises iseseisva töö kasuks või iseseisva töö ärajätmises loengute kasuks, vaid mõlema töövormi optimaalses ühendamis, kusjuures juhtiv, teoreetiliselt suunav ja ideoloogiliselt kasvatav osa kuuluks ikkagi loengutele. Olen nõus, et loengute erikaalu tuleks mõnevõrra vähendada, kuivõrd üldtuntud faktilisest materjalist omandamine, millele tuginevad teooriad, võib väga hästi toimuda õppekirjanduse baasil. Nii kujuneks välja süsteem: loeng — iseseisev töö — kollokvium — loeng — iseseisev töö — seminar — loeng... jne. See tähendaks, et iga järgmine loeng tugineks üliõpilaste lauldasele iseseisvale tööle, mis peaks toimuma süstemaatiliselt kogu semestri vältel, mitte aga kontsentreerituna paarile eksamieelsele päevale, nagu seda praegu veel pahatihti esineb. Eelõeldu aga seab kahtluse alla loengute vabakuulamise otstarbekuse ja seda järgmistel kaalutlustel.

On tuntud ütlemine, et kingsepal enesel polevat korralikke kingi ja rätsepal paslikku ülikonda. Sama tarkusetera näib käivat ka kõrgema kooli õpetöö kohta, millel puudub kuni viimase ajani teaduslikult põhjendatud meetodika. Seepärast võime vaid oletada, milliseid muudatusi tooks praeguses olukorras endaga kaasa vabakuulamissüsteemi üldine rakendamine. Pärast seda, kui esimene

vabadusejoovastus on vaibunud, käiks enamik üliõpilasi end.selt loengutel, annaks endistviisi arvestusi ja eksameid ning lõpetaks ettenähtud aastatega ülikooli. Mõnede õppejõudude auditoorium jääks õige hõredaks või sulaks päris kokku. Loomulikult kurdaksid need õppejõud taga «vana head aega» ja hakkaksid paratamatuse sunnil kapitaalselt kohendama ajast ja üliõpilaste nõuetest mahajäänud loengukursusi.

Väiksem (absoluutarvudes aga küllaltki suur) osa üliõpilasi lühendaks endaalgatuslikult õppenädala kuuelt tööpäevalt neljale (esmaspäeva lõunast reede lõu-

mi kui iseseisva töö süsteemi juures edukalt.

Mõtlemine paneb veel järgmine asjaolu: 1965. a. suvel lõpetanud ajaloolaste loeti historiograafia kursust kiirendatud korras talvisel õppesessioonil, mil neil tuli veel sooritada ränk filosoofia eksam ja teha eriseminaritöö. Et vähendada edaspidi üliõpilaste koormust ja anda õppejõule võimalust kontsentreeruda teaduslikuks tööks, asendati praegusele lennule historiograafia loengud iseseisva töö ja kollokviumidega. Eksam planeeriti septembri algusesse, vastu tulles üliõpilaste palvetele aga nihutati septembri lõppu, et anda rohkem aega ette-

Loengu vastu

nani töö, reede lõunast esmaspäeva lõunani akadeemiline week-end). Iseseisvate õpingute osas teeksid nad suuri plaane ja vähe tööd. Proportsionaalselt töö-hulga vähenemisele kasvaks akadeemiliste võlgnevuste hulk ning kurtmine õppeplaanide ja programmide ülekoormatuse üle. Hakkaks kostma üksikuid hääli, mis nõuaksid eksamite ja arvestuste kui igandlike vormide ärajätmist ning asendamist millegi kaasaegsema ja inimlikumaga. Tahtejõulisem osa õpingutevankrile jalgu jäänud üliõpilastest jõuaks kuidagi kursusele kursusele ja rühiks tasapisi ülikooli lõpetamise poole. Teine osa aga, kes kõneldes loenguvabadusest, mõistis selle all tegelikult looderdamisvabadust, langeks peagi halva õppeedukuse tõttu ülikoolist välja ja kiruks kogu akadeemilise süsteemi maapõhja. Kibestunud poolharitlaste hulk kasvaks. Elu läheks edasi, ainult et samade kulutuste juures saaksid meie riik ja rahvas mõnevõrra vähem kõrgema haridusega spetsialiste, mis omakorda mõjuks pidurdavalt üldisele arengutempole.

Kas pole ülalkirjeldatud pilt maalitud ülemäära süngetes värvides, et ära hirmutada vabakuulamise õiguse eest võitlejad? Arvan, et ei, sest eeltoodud järeldused tulenevad meie igapäevastest õppetööst võetud faktidest. Juba praeguse loengukohustuse juures suureneb mõnel kursusel laupäeva viimastelt loengutelt puudujate arv ligemale kahekordseks ja püsib sellel tasemel esmaspäeva lõunani või isegi teisipäeva keskhommikuni. Suuremat osa loengutest vabanenud aega ei kasuta osa üliõpilasi mitte iseseisvaks tööks, vaid aja surrukslõõmiseks. Küllaltki palju on akadeemilisi võlg-lasi, kes ei käi loengutel seepärast, et valmistuvad eksamiks ja ei saa eksamit ära anda seepärast, et loengud segavad. Loomulikult ei käi see töökate üliõpilaste kohta, sest kogemused kinnitavad, et kes tööpoolest õppida tahab, see õpib nii loengusüsteem-

valmistamiseks. Oma võimetelt peeti kursusi võrdseteks või eelistati koguni praeguseid lõpetajaid. Tulemused kujunesid järgmisteks:

	1965. a. lend	1966. a. lend
«5»	3	1
«4»	11	8
«3»	—	2
«2»	—	1
ei ilmunud	—	4
keskmise hinne	4,21	3,31

Võidakse väita, et üliõpilased ei oska veel iseseisvalt töötada (NB V kursust!), et nad on loengukohustusega niivõrd läbi immutatud, et on kaotanud oma initsiatiivi, et üks fakt ei tõenda veel midagi. Kuid seni, kui meil teiseladilisi fakte pole kõrvale panna, kõneleb see tahtmatult toimunud eksperiment küllaltki selget keelt.

Praegune õppetöö süsteem vajab korrigeerimist. Selles ei ole kahtlust. Seejuures peab korrigeerimine olema kahepoolne, haarates nii õppejõude kui üliõpilasi. Koos loengute arv vähenemisega peab kasvama loengute kvaliteet. Probleem-loeng tõrjuga ikka enam välja lihtsalt informeerivat loengut, mida asendab suurepäraselt õpik või rotaprinteeritud õppematerjal. Tasub pingutada selle nimel, et loeng kaotaks üliõpilaste silmis oma kurvalt halli kuue ja kujuneks nii sisult kui esitusviisilt meeldejäävaks rõõmsaks sündmuseks. Üliõpilased peaksid aga vabanema loengute suhtes mugavast inertsusest («= loeng on «kontsu» tegemise koht») ja home vana viskamise meeleoludest iseseisva töö suhtes ning töötama tööpoolest süstemaatiliselt kogu semestri vältel. Üksnes nende tingimuste täitmisel võime loota sisulisele murrangule kõrgema hariduse omandamise meetodikas. H. PALAMETS

Miniatuur vanast käsikirjast: loengul looderdamine pärineb pimedast keskajast.

PIDUPÄEV...

Nr. 30 (640) Reedel, 19. novembril 1965 XVIII aastakäik

Üliõpilaste teaduslike tööde 1965. a. vabariikliku konkursi tulemused on välja kuulutatud ja ülikoolil on põhjust rõõmu tunda arvukatest preemiast, mis langesid osaks meie tublidele ÜTÜ liikmetele. Pääaegu pooldes vabariiklikest preemiast omistati TRÜ üliõpilastele. Edu on märgatav ka eelmise aastaga võrreldes: esimesi preemiaid 12 (1964. a. 9), teisi preemiaid 13 (7), kolmandaid preemiaid 15 (10), esile tõsteti 22 (10) tööd.

Millega on meie edu seletatav? Kellele või millele võlgname selle eest tänu?

Esmapärjekorras tuleb muidugi rääkida tööde autoritest enesest. Iseseisev teaduslik töö ei sünni nagu muuseas. See eeldab järjekindlat ja ennastalgavat süvenemist ja keskendumist, loobumist paljustki huvitavast ja meelikõitvast. Teaduslik töö nõuab inimeselt kõik, mida ta anda suudab. Nõuab rohkemgi. Iga väljapaiste üliõpilase teaduslik töö on omamoodi kangelastegus, mis on jagatud kümneteks ja sadadeks laboratooriumitundideks, kannatust nõudvateks istumisteks raamatukogus, uute ideede kaotamiseks ja jälleleidmisteks, luhtalainud hüpoteesideks ja ootamatuteks leidudeks. Vabariikliku konkursi laureaadid, õnnitleme teid ja soovime uusi ideid jätkuvateks töödeks!

Suur tänu õppejõududele, premeeritud tööde juhendajatele. Saavutused vabariiklikul konkursil kutsuvad esile ka teistsuguseid mõtteid. Kas oleme jõudnud mingsuguse piirini? Kuidas hoida saavutatud kohta? Reserve meil jätkub. Vaja on tõsta ÜTÜ töö organisatsioonilist taset, nii et meil oleks veelgi rohkem väga häid töid ja et nad kõik jõuaksid auhindamiskomisjoni lauale. Praegu teeme ettevalmistusi järjekordseks ÜTÜ konverentsiks, mis peab looma kindlad alused uutele auhinnatöödele. ÜTÜ kõik liinid on selleks tuliseks kõneldud. Pöördume siinkohal ka kõikide kateedrijuhatajate poole: palun, leidke aja vahemikus 20. kuni 30. novembrini kasvõi pool tundi aega, et tutvuda kateedri juures töötava ringi konverentsi temaatikaga. Ringid esitavad selle konverentsi komisjonile 1. detsembriks ja teie nõuandeid temaatika koostamisel on võimatu üle hinnata.

Just praegu on õige aeg ÜTÜ liikmete ja nende teaduslike juhendajate tihedas koostöös rajada alused 1966. aastal vabariiklikule konkursile suunatavatele töödele.

U. SIIMANN,
ÜTÜ nõukogu esimees

Vastavalt üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi peakomisjoni otsusele premeeriti parimate teaduslike tööde autoreid alljärgnevalt:

Esimese preemiaga à rbl. 50. —

Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast **M. Abelit**, Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast **R. Avarmaad**, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **M. Ereltit**, Tartu Riikliku Ülikooli Majandusteaduskonna üliõpilast **A. Isotamme**, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **K. Jaansonit**, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi **L. Karu** ja **A. Arakut**, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **A. Kasepalu**, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi **V. Mölderit**, **H. Arpot** ja **U. Tarvist**, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilast **J. Planhofi**, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi **R. Suijat**, **A. Sergot** ja **H. Tensingut**, Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast **J. Toome**, Tartu Riikliku Ülikooli Oigusteaduskonna üliõpilast **E. Vetsi**.

Teise preemiaga à rbl. 35. —

Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast **M. Allat**, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **K. Jõulut**, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilast **V. Kiverikku**, Tartu Riikliku Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilast **J. Kivisillat**, Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast **R. Koldet**, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **A. Künnapit**, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna mittestatsionaarset üliõpilast **H. Mannermaad**, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilast **T. Meldret**, Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast **A. Mälii**, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilast **P. Roosaart**, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **P.-E. Rummot**, Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast **A. Tõldseppa**, Tartu Riikliku Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilast **E. Visnapuud**.

Kolmanda preemiaga à rbl. 25.—

Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast **J. Elmelot**, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilast **H. Hindrikust**, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **L. Iherit**, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **S. Kasepalu**, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi **T. Kibet** ja **H. Kingiseppa**, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **A.-R. Lappi**, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast **A. Lumestet**, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilast **J. Maarooši**, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi **H. Merisalu** ja **I. Merisalu**, Tartu Riikliku Ülikooli (Järg lk. 4)

Möödunud laupäeval viibisid Tartus Saksa DV noored, kes õpivad Leningradi kõrgemates õppeasutustes. Külalised käisid ülikooli komsomolikomitees, tutvusid Tartuga, vestlesid meie ülikooli saksa filoloogidega.

Laupäeva õhtul andsid külalised klubi meeleoluka kontserdi.

S. MÄND

12. novembril arutas TRÜ parteikomitee ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» tööd.

Parteikomitee otsustas ajalehe töö parandamise eesmärgil tugvdada toimetuse koosseisu. Toimetaja asetäitjaks kinnitati sm-d J. Peegel ja L. Raid, par ei elu osakonna juhatajaks sm. I. Volkov.

Kaasaja elus on tõlkimine omandanud enneolematult suure tähtsuse, koos sellega on see töö muutunud elukutseks paljude erialadega ja omaette teaduslike probleemidega, mida on arutatud juba korduvalt üliõpilises üla- tuses. Esmakordselt toimub ka meie vabariigis selline kon- vents, mis on mõeldud etteval- mistusena üliõpilisele tõlkijate konverentsile. Kõne alla tulevad põhiliselt ilukirjandusliku tõlke küsimused. Loodame ka TRÜ üliõpilaste ja õppejõudude rohket huvi ja osavõttu. Konverentsi päevakord.

Laupäeval, 20. novembril kell 14

1. O. Ojamaa, Tõlkijate ettevalmistamisest Eesti NSV-s.
2. J. Etkind, Tõlketooria: kirjanduslause ja keeleteadus.
3. L. Hiedel, Tõlkija ja toimetaja.
4. O. Semjonova, Eesti luule tõlkimisest vene keelde.

Pühapäeval, 21. novembril kell 11

1. A. Annist, Märkusi rahvaluule ja rahvaeeposte tõlkimisest.
2. N. Ljubimov, Proosatõlkija laboratoorium.
3. A. Kaalep, Luule tõlkimisest.
4. L. M. Kask, Üld- ja eriküsimusi prantsuse keelest tõlkimisel.
5. V. Bezzubov, Mõninga'est draamakirjanduse tõlkimise küsimustest.

Viimasel töökoosolekul kuulati M. Kustavuse ettekannet «Karakterid ja olustik August Mälu rannaainelistes teostes». Töö tuginen ühe meie silmapaistvaima prosaisti loomingu kõrgperioodile (1932—1942). See on esimene samm veel seni uurimata autori teoste teadusliku käsitlemise poole.

Referent pidas tervitatavaks
A. Mälgu teoste taasavaldamise
mõtet.

Õhtu teise poole sisustas A. Hal-
jamaa värvikas ja huumoririkas
(ehkki mitte eriti mõõdu-
tundeline) vestlus «Muljeid ja muigeid
pedagoogiliselt praktikal!». Ava-
meelne kooliprobleemide vaagi-
mine tõi kaasa poleemika, mis ei
tahtnud kuidagi lõppeda.

Kirjandusringi järgmine kokkulek on kavandatud novembri lõpupäevadele.

A. MÄGI

TRÜ klubis on teisipäeval,
23. novembril algusega
kell 19

BETTI ALVERI ÕHTU.
Luuletusi, poeme, tõlkeid.
Esinevad «Vanemuise» näit-
lejad ja õppestuudio lõpetä-
nud. Piletid eelmüügil pea-
hoones.

Viimaste kursuste üliõpilaste pedagoogiline praktika on mitmekülgne. Ühe semestri vältel viibitakse paljudes vabariigi keskkoolides. Ajaloo-Keeleteaduskonna soome-ugristid tegid esimesi kindlamaid õpetajasaamse Rakvere Internaatkoolis.

Kooli üldilme on tublisti erinev tavalisest keskkoolist, elavad ju õpilased kogu aja õpetajate ja kasvatajate silma all. Hommikul toimub õppetöö klasside kaupa, õhtupoolikul aga õpitakse ja töötatakse kasvatuksrühmades (igas rühmas 25–28 õpilast V–XI klassini). Selline õpilaste paigutus võimaldab õppimisel suuremat iseseisvust ning kasvatab kollektiivsustunnet. Kooli 370 õpilastel on 44 täielikult vanemateta, ülejäänutel on «mingisugused» kodud.

Õpilasi toitlustatakse kooli poolt. Kool muretseb ka vajalikud õppematerjalid ning vormirõivastuse.

Kahjuks juhtub vahel nii, et mõned õpilased ei oska seda kõike hinnata, sest nad on harjunud mõttega, et küll kool kõik muretseb.

Klassijuhatajaid pole, on vaid pioneeride või kommunistlike noorte juhendajad, klassijuhatajate asendab seega pioneeritund või komsomolitund. Sisuliselt ei ole aga sel tunnil mingit vahet tavalise klassijuhatajatunniga.

Silma torkab õpilaste taseme erinevus võrreldes tavalise keskkooliga. Nooremate klasside õpilased töötavad tundides tunduvalt aktiivsemalt. õpivad süstemaatilisemalt. Seevastu õpilaste kesk- ja vanem aste hakkab maha jääma keskkoolide üldisest tasemest. Eriti lonkab X ja XI klasside õpilaste suuline väljendusoskus. Antakse

toimus ELKNÜ Tartu linnaorganisatsiooni XV konverents. Päevakorras oli aruande esimeselt sekretäriilt I. Kostabiilt ja uue linnaakomitee valimine.

Aruardes tõsteti esile TRÜ komsomolikomitee iseseisvus igapäevaste küsimuste lahendamisel, aktiivi kasvatamise meetodide, noorte koondamist huvilade järgi. Puuduina märgiti fakti, et üliõpilaste tegevus kipub eralduma linnaorganisatsioonist.

Palju räägiti kõrgemate koolide lõpetajate tööleminekust. Õigeks peab lugema TRÜ komсомolikomitee seisukohta — kõik lõpetajad peaksid teadma töölemääramise seadusi.

TRÜ esindajatest võtsid sõna
K. Rootalu ja **L. Mälgand**.

EPA esindaja V. Okasmets rääkis ühiskondlike erialade omandamise tähtsusest. Ülikooli lõpetaja peab olema mitmekülgne.

Tublimaid komsomoliaktiviste
autasustati auk'rjadega.

Konverentsi lõpul valiti delegaadid vabariiklikule komsomolikonverentsile. **R. NIGOL**

Sõna on K. Rootalul.

Konverentsisaalist.

17. november — rahvusvaheline

Tugevnegu üliõpilaste rahvusvaheline solidaarsus!

Meie Nõukogude Liidu 754 kõrgemas koolis õpib käesoleval ajal üle 3,6 miljoni üliõpilase. See on võimas jõud — meie homne intelligents, meie homne teadus.

Kogu maailmas on üliõpilased näidanud end uue, progressiivse, revolutsioonilise idee kandjana. Eriti suurt osa revolutsioonilises võitluses etendab käesoleval ajal Ladina-Ameerika üliõpilaskond. Istudes meie komsomolikomitee büroolaua taga rõhutas Buenos-Airese ülikooli viimase aasta jurist Ignacio Palacios Videla: «Meie Argentiina üliõpilaste suur mõju meie kodumaa poliitilises võitluses ei seisne mitte ainult selles, et meie ideed on progressiivsed, et meid on palju, vaid meiega sunnib arvestama eelkõige see fakt, et meiega on solidaarsed peaaegu kogu maailma üliõpilased.»

Võitlust üliõpilaste huvid ja õiguste eest, demokraatia ja progressi eest koordineerib ülemaailmses mastaabis Rahvusvaheline Üliõpilasliit. See organisatsioon, mis loodi 1946. a. ja mille presidendiks käesoleval ajal on sotsialistliku maa esindaja — tšehh Z. VOKROUGLITSKI, seisab kindlalt rahu, rahvusliku vabaduse ja sõltumuse eest peetava võitluse esireas. 1964. a. 7. detsembril Sofias toimunud Rahvusvahelise Üliõpilasliidu VIII kongress võttis vastu protestiresolutsiooni ameerika ja belgia imperialistide relvastatud agressiooni vastu Kongos. Nõukogude üliõpilaskongressi otsiooni ettepanekul saadeti protestitelegramm USA presidendile L. Johnsonile. Üksmeelselt võeti vastu protestitelegramm Salazari valitsusele.

Rahvusvahelisse Üliõpilasliitu kuuluvad ligi 90 maa üliõpilaskongresside organisatsioonid. Meid esindab Rahvusvahelises Üliõpilasliidus NSVL Noorsoo-organisatsioonide Komitee juures asuv üliõpilaskongressi nõukogu.

Rahvusvahelise Üliõpilasliidu poolt Prahas väljaantavat ajakirja «Всемирные студенческие новости» võib lugeda ka meie raamatukogudes.

Tugevnegu meie solidaarsustunne oma vabaduse ja sõltumuse eest võitlevate maade progressiivse üliõpilaskonnaga!

Üliõpilastervitus rahvusvahelise üliõpilaspäeva puhul Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivile!

ELKNU TRÜ Komitee

POOLA ÜLIÕPILASTEL KÜLAS

Suvel muutuvad üliõpilaste puhkekeskused tõelisteks paabeli sõlmpunktideks. Sama lugu on ka suurte üliõpilaskülastajate, mis suvel etendavad rahvusvaheliste üliõpilasmajade osa.

Ka «Hübriidides», «Munas», «Paleekesed», «Villas», «Karpides» ja paljudes teistes üliõpilasklubides kostab paljumeelset sumu. Üliõpilastel, kes Poola üliõpilaskülastajate poolt siin oma välismaistele kolleegidele vastu võtta ja majutamist organiseerivad, on käed tööd täis.

Üliõpilaspilvelõhkuja vestibüüdis — Varssavi «Rivieras», mis suvel samuti muutub rahvusvaheliseks võõrastamajaks — kohtame rühma noori Nõukogudemaalt. Nad on peaaegu kõik saledad ja mustapäised — ei midagi võõrastavat: Poolasse saabusid nad päikeselise Nõukogude Aserbaidžani pealinast Bakuust. Nad saabusid noorsoo-organisatsiooni komitee turismibüroo «Sputnik» vahendusel.

Nad külastasid Varssavit, Poznanit. Szczecinis meenutas suur Balti mere sadam neile Bakuud. Nad külastasid rahvusvahelist üliõpilaskülastajate Swinemündes — üht paljudest kohtadest, kus poola üliõpilased võõrustavad oma välismaisi kolleegidega, viisid koju kaasa nende aadressid tulevaseks kirjavahetuseks. Väga meeldisid neile üliõpilasklubid, millistest nad nägid mitmeid, veetes neis lõbusasti oma aega.

Aserbaidžanlaste külaskäik kinnitas veel kord poola üliõpilasklubide kuulsust. Valdav enamik neist muutub õppevaheaegadel nn. rahvusvaheliseks klubideks, kus poola üliõpilased, võõrustades oma kolleegide välismaalt, tutvustavad neile oma teatri-, estraadi-, muusika- ja lauluansambleid.

Neis klubides toimuvad kohtumised poola laulu, luule ja filmiga. Seal arenevad pikad diskussioonid, sõlmuvad uued tutvused ja sõprussideid. Tihti esitavad väliskülalised poola kolleegidele vastutatuks improvisatsioonid ettekandeid — noored aserbaidžanlased demonstreerisid Poznanis oma rahvantsu leskint.

JERZY SYKUN

Ajakirjast «Przjazn» («Sõprus»)

Howard Romain

Virginia ülikooli üliõpilane

Meie maal peate omama heledat nahavärvi ja paari sõiduautot, et teil lubataks mõelda.

Sellel ei saa ma nõustuda nagu paljud minu seltsimehedki. Sellepärast hakkasimegi osa võtma võitlusest kodanikuõiguste eest. Paljud üliõpilased mõtlevad samuti nagu meie, aga võttes osa liikumisest, kardavad rikkuda karjääri.

Muidugi on elu täis kompromisse, aga mulle pole selline tee vajalik.

Norras

Kuidas elavad Norra üliõpilased?

Püüame aru saada, miks ühed neist on parempoolsed, teised pahempoolsed. Hiljuti avaldas Norra ajakiri «Aktuel», tuginedes pealinna ülikooli 102 üliõpilase küsitlusele, küllaltki huvitavaid materjale. Küsitluse käigus sai selgeks, et 70% üliõpilastest elavad kaks korda halvemini kui ülejäänud 30% üliõpilastest. Niinimetatud keskmine elatusmiinimum moodustab mitte vähem kui 1000 krooni kuus. Stipendiume ei ole, aga riigikassa, mis peab andma laenu üliõpilastele, maksab välja vaid poole sellest summast. Aga kust võtta ülejäänud 500 krooni? Kui ei ole varakaid vanemaid, tuleb töötada. 70% üliõpilastest peab jaotama oma aja õppimise ja töö vahel ning seepärast õpivad nad mitte nii nagu ülejäänud 30%, vaid kaks-kolm aastat kauem.

Kuidas jaotub üliõpilase eelarve? Üle 10% läheb õpikutele, raamatutele (enamik raamatukogusid on tasuta), ajalehtedele, kinole. Söögile, riistele, transpordile ja maksudeks läheb ülejäänud raha. Kuid tegelikult statistikute arvestuste järgi ei saa üliõpilane raamatutele eraldada rohkem kui 3,9% oma eelarvest.

See 70 ja 30 suhe peegeldab enam-vähem täpselt ka jõudude paigutust Norra üliõpilaste ühingu. Sinna kuuluvad: Töötavate Üliõpilaste Ühing (jagab Tööpartei vaateid), Üliõpilaste Sotsialistlik Ühing (on paljudes küsimustes, eriti rahvusvahelises, pahempoolsel positsioonil) ja kommunistlik üliõpilasklubi. Need 3 rühma on Norra tööliikumise omaette astmed.

Neile on vastandatud kodanlikud või, nagu viimasel ajal Norras rääkima hakati, «mitte-sotsialistlikud organisatsioonid». Mõõdund sügisel moodustasid need kolm rühma omapärase «ühise rinde» konservatiivide ja nende mõttekaaslaste vastu ning valisid suure hääletamusega üliõpilaskülastajate esimehe kohale oma kandidaadi. Esmakordselt Norra üliõpilaste liikumise ajal loos valiti sellele kohale välismaalane, Oslo ülikooli meditsiiniteaduskonna üliõpilane Freddy Reddy Lõuna-Aafrikast.

Ajakirjast «Povесник»

Guatemalaalas

Sorbonne'i ülikoolis korraldati esimeste kursuste üliõpilaste küsitlemine: neid paluti nimetada Prantsusmaa kolme juhtiva partei peasekretäre nimeid. Peaaegu kõik teadsid kommunistliku partei peasekretäri (Waldeck Rochet) ja sotsialistliku partei peasekretäri Guy Mollet' nime, kuid peaaegu mitte keegi küsitletuist (98) ei teadnud, kes seisab valitsuspartei eesotsas.

Ajalehest «Liberation»

Ladina-Ameerikas

Suurt osa üliõpilaskonno võitluses etendab noorte kommunistide ühing «Juventud Patriótica de Trabajo». Üliõpilaskonno on laiendanud oma ridu, liitudes keskkooliõpilastega, kes samuti kuuluvad võitlusorganisatsiooni «Frente Unido de Estudiantes Organizados», mis loodi 1957. a. võitluses Idigores Fuentes valitsuse vastu.

Üliõpilaste ja keskkooliõpilaste imperialismivastane liikumine kasvab päevast päeva.

Ajakirjast «Povесник»

üliõpilaspäev

Herret Lambrev

Stanfordi ülikooli üliõpilane

Ma ei usu Ameerika ideale. Meie süsteemi ei saa nimetada demokraatlikuks, sest iga inimene meie ühiskonnas on omaette. Ma olen sotsialist ja loen sotsialismi ainuõigeks demokraatlikuks süsteemiks.

Kui meie, neegrite kodanikuõiguste eest võitlejad, läheme demonstratsioonile, siis tahame näidata, et oleme muutunud jõuks, keda tuleb arvestada.

USA-s

Ameerika Ühendriikides eksisteerivad kahe- ja nelja-aastased kolledžid ja ülikoolid kuueaastase õppeajaga. Kaheaastane kolledž ei anna teaduslikku omandatud teadmisi.

Nelja-aastane kolledž kujutab endast ülikooli teaduskonda ja lõpuks pärast kuus aastat kestnud õpinguid saab lõpetaja kõrgema õppeasutuse diplomi.

Et astuda ülikooli, peab lõpetama 13-klassilise keskkooli, omama 2000 dollarit ja läbi tegema testi. Test ei tähenda tõlkes midagi hirmsat: katsed, proovid, lõpuks eksamid. Neid on mitut liiki. Testide ülesanne on selgitada abiturientide huvid. Pärast katseid teatatakse noormehele või tütarlapssele, kas tal tasub õppida selles kolledžis või ülikoolis või on parem üldse mitte unistada õppimisest. Ameeriklased väidavad, et testid toovad esile nii mõnegi nähtamatu külje koolihariduses: kriitiline mõtlemine, suhtumine ümbritsevasse maailmasse, austus vane-

mate vastu, huvid, emotsionaalsuse tase.

Niisugustel katsetel on märkimisväärne puudus: nad püüavad vaadelda iga inimest liikumata, unustades seejuures inimese liikumise ajas, tema pideva muutumise. Testid muutuvad tegelikult lojaalsuse väljaselgitajaks.

Viimane ja kõige raskem katse on raha. Raha puudumise tõttu jäävad paljud andekad inimesed kõrgema haridusest. Sajad tuhanded noormehed ja neid jätavad pooleli kolledžid ja ülikoolid. Kui palju noori jätab sellepärast astumata kõrgematesse õppeasutustesse. Sest neil pole maksta õpetamise, raamatukogude ja spordisaalide kasutamise eest.

Ameerika ajalehed, kirjutades raskusist kõrgema hariduse omandamisel, tarvitavad isegi sõna «kriis». See on nii. 25. aastat tagasi maksis ülikooli lõpetamine 5000 dollarit. Täna läheb see maksma 13 000 dollarit.

Ajakirjast «Povесник»

Stephan Block

Williami kolledži üliõpilane

«Külm sõda» ja liikumine neegrite kodanikuõiguste eest sundisid meid, Ameerika noort põlvkonda, aru saama mõnedest meie maa tähtsamatest probleemidest. Neegrite kodanikuõiguste eest peetavast liikumisest osavõtt aitas meil leida oma koha maa ühiskondlikus elus, mis lahutab inimesi. Me leidsime probleemi lahenduseks aktiivse tee.

Parimast TPI-s

Aprillis peetud ELKNU Tallinna Polütehnilise Instituudi organisatsiooni XIII konverentsil tehti muuhulgas otsus jätkata võitlust kõrge õppekuse ja distsiplini eest. Jätkub ka võitlus «parima õpperühma» ja «kommunistliku õppetöö rühma» nimetuse saamise eest. Kõigis õpperühmades peetakse pidevalt kontrolli õppekuse üle, enne sessiooni aga aru'ati valmisolekut eksamissessiooniks.

Nüüd selgusid parimad õpperühmad. Kuidas nad jõudsid selle austava nimetuseni? Järgnevalt mõned read ühe rühma elust-olust.

Autotranspordi eksploatatsiooni eriala viienda kursuse õpperühma AA-111 vanem J. Sakk kirjutab: «Esimesel kursusel ei saanud rühm nii-öelda jalga alla ei õppekuse ega distsiplini. Tagantjärele tundub, et üheks kurja juureks oli see, et rühmas ei tekkinud ühtset kollektiivi, igaüks nokitses omaette. Tänu sellele, et meid võeti hiljem oma eriala kateedri

poolt pihtide vahele, hakkas rühma elu siiski õigetes rööbastesse minema. Ja siis tundus, et olime üle saanud kasvuraskustest. Ei saa öelda, et kateedris oleks muret tuntud ainult meie käitumise ja õppekuse pärast. Vaatamata halvale õppekusele korraldas kateeder meile ekskursioone oma eriala paremaks tundmaõppimiseks, ehkki eriala aineid meile siis veel ei loetud.

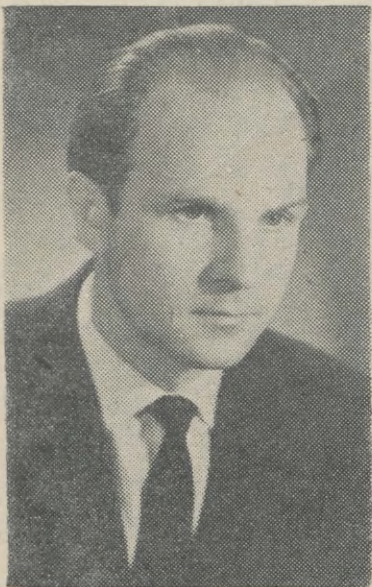
Ühiste jõupingutuste tulemusena hakkasid paranema hinded. Vaatamata suurenevale õppekoormusele leidsime mahti kaasa lüüa Üliõpilaste Teadusliku Ühingu ringides, spordisektsioonides ja isetegevusringides, pealtvaatajaks ei jäänud ükski üliõpilane.

1964./65. õppeaasta talvisel eksamissessioonil saavutas rühm sajaprotsendilise õppekuse. Ka kevadine sessioon — viimane instituudis — lõppes samade tulemustega ja vaatamata sellele, et oli kõigist eelnevast kõige pingelisem. Tuli ju veidi rohkem kui kuu kestel teha seitse eksamit.»

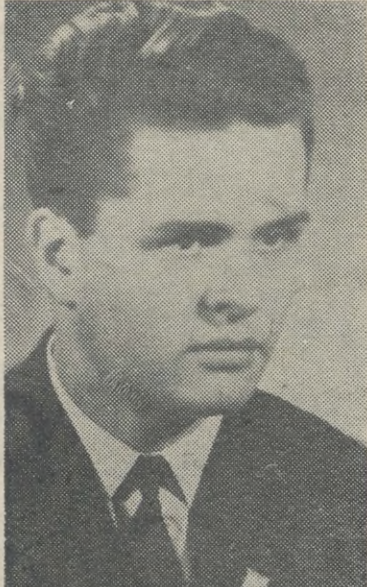
Ühte las seob sõprus me peod!

KONKURSI VÖITJAI

Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilane A. Kasepalu. (Töö «8. klassi õpikute keel ja selle mõju õpilase keele-
tarvitusele»)

Arstiteaduskonna üliõpilane L. Karu. (Töö «Koliin-
ja adrenegriinide ainete mõju
taalamuse elektrilisel stimu-
latsioonil saadud motoorse-
tesse ja käitumisreaktsioo-
nidesse küülikul»)

Eelmisel nädalal toimunud
ÜTÜ nõukogu koosolekul rää-
giti järgmisest ÜTÜ konver-
entsist.

Konverents toimub 31. III —
3. IV 1966. Esimesed kolm päeva
on tööpäevad, neljas veedetakse
Käärikul. Et selgi aastal ooda-
takse konverentsile küllalisi teis-
test meie maa kõrgematest
õppeasutustest, siis on klubis
jällegi rahvaste sõpruse õhtu.
Eelmise aasta eeskujul on ka
seekord kavas diskussiooniõhtu.

Oleks tore, kui meilgi muu-
tuks konverentsi avapäev tra-
ditsiooniliseks teadusepäevaks,
nagu see on Kiievi ülikoolis.
Sel päeval õppetööd ei toimuks,
peetaks konverentsi avaistung,
oleksid ekskursioonid, kohtumis-
sed, sisukad ettekanded ja lah-

tiste uste päev laboratooriumi-
des.

1. detsembriks ootab
ÜTÜ nõukogu kõikidelt oma
ringidelt konverentsil esitata-
vate tööde temaatikat koos
tööde autorite ja juhendajate
nimedega.

15. veebruaril toimub temaa-
tika lõplik kontroll. Hiljemalt
1. märtsiks on vaja esitada ka
venekeelsed lühikokkuvõtted
töödest, sest on kavas välja
anda brošüür konverentsil esi-
tatud tööde paremikuks.

Konverentsi ettevalmistami-
seks ja korraldamiseks moo-
dustati järgmised komisjonid:

Temaatikakomisjon (esimees
E. Saar),
pressigrupp (R. Neimar),
kirjastuskomisjon (T. Silk),
sekretariaat (L. Kungla),
küllaliste vastuvõtu komisjon
(M. Tammert). R. TIMAK

Psühholoogiaring

Psühholoogia muutub tänapäe-
val järjest aktuaalsemaks dist-
sipliiniks. Kirjandusest loeme
psühholoogide kaalukast sõnast
töö teaduslikul organiseerimisel,
raadio- ja televisioonisaadete
efektiivsuse määramisel, kõrge-
masse kooli vastuvõtmisel ja
teistel väga erinevatel elualad-
del.

Ka meil on nüüd antud psüh-
holoogiale kui teadusele rohe-
line tee. Meie vabariigis puudub
vaid koht, kus psühholooge ette
valmistada. Tulevastel filoloogil-
del-pedagoogidel on siiski või-
malus spetsialiseeruda psühho-
loogilisele pedagoogikale.

Psühholoogiateaduse mitmete
erinevate kügedega tegeleb ÜTÜ
psühholoogiaring. Ringis tööta-
vad uurimisgruppid, mis on moo-
dustatud vastavalt uuritavate
probleemidele. Uurimissuundade
määramisel on silmas peetud

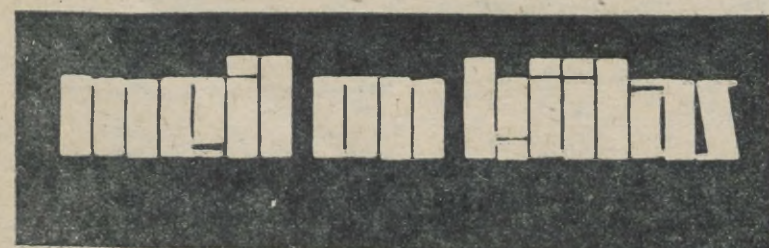
noorte psühholoogide tööleraken-
damise võimalusi pärast ülikooli
lõpetamist.

Üheks põhisuunaks on töö
teaduslik organiseerimine. Mate-
maatikaosakonna diplomand
J. Huik hakkas nimetatud küsi-
musega tegelema just psühho-
loogiaringis ja praegu töötab ta,
esimene Tartu tööstuspsühho-
loog, Naha- ja Jalatsikombi-
naadis.

Aktuaalsed on praegu ka sot-
siaalspsühholoogia küsimused.

Tegeldakse veel meditsiinilise
psühholoogia probleemide uuri-
misega. Kahe nädala tagant toi-
mub ringi üldkoosolek. Et meie
ringi töö huvitab paljusid, näi-
tab fakt, et viimasel koosolekul,
kus esines Ü. Matjus teemal
«Kirjandusliku loomingu prot-
sessi psühholoogilistest aspekti-
dest» ei leidunud pedagoogika-
auditooriumis ühtki vaba kohta.

TAHELEPANU!

Ühes eelnevas numbris vastas dots. J. Kalits lugejate ja toime-
tuse küsimustele. Nüüd kohtub meiega FILOLOOGIADOKTOR
PROF. VILLEM ALTHA.

Küsimusi teid huvitavate probleemide kohta ootame 26. no-
vembriks. Ühtlasi palume avaldada soove, kellega tahaksite meie
ajalehe kaudu veel juttu ajada.

Semiootikast

Kaasaegne humanitaarharidus
põhineb süsteemil, mis tekkis
peamiselt eelmise sajandi keskel.
Käesoleval ajal teaduses toimu-
vad protsessid viivad kiire evo-
lutsioonini eriainete koostises ja
käsitlemise meetodites. Piir, mis
eraldab humanitaarteadusi täp-
pisteadustest, ei näi enam kuigi
kindel olevat. Seoses sellega tek-
kib vajadus muuta õpitavate
ainete sisu: matemaatilise mõt-
lemise omandamine on häda-
vajalik humanitaarteadlasele. Et
õppeplaan neigi tihti ümber
tehakse, omandavad tõenäoliselt
suurema mõtte fakultatiivsed
kursused ja seminarid. Just sel-
les suunas toimub meie ülikoolis
töö üliõpilastega.

Sel semestril jätkab edukalt
tööd generatiivse grammatika
grupp eesti keele kateedri juu-
res (juhatab dots. H. Rätsep).
Grupp töötab juba pikemat
aega ja varsti võib oodata eesti
keele generatiivse grammatika
väljaandmist. Grupi tööst võta-
vad osa nii lingvistid kui arvu-
tuskuse töötajad.

Sel kuul hakkab tööle semi-
nar semiootika alal dots. I. Kulli
juhendamisel. See seminar pü-
hendatakse algoritmiliste keelte
õppimisele, järgmine pragma-
atika üldkõnustele. Grupp hak-
kab tegelema ka algoritmiliste
keelte rakendamise probleemide
konkreetses harudes.

Vene kirjanduse kateedri
õppejõududele ja aspirantidele
loeb prof. J. Lotman üldise
semiootika kursust. See kursus
on sissejuhatus järgmisele
tsükli kunst semiootikast.
Kevadsemestril loeb prof.
J. Lotman üliõpilastele kursuse
struktuuraalsest lingvistikast.
Praegu kuulavad humanitaarala
üliõpilased kursust «Sissejuha-
tus matemaatikasse» (J. Gabo-
vits).

Semiootika eriprobleemidest
kutsutakse rääkima spetsialiste
Moskvast ja Leningradist. Nen-
de loengud toimuvad kevad-
semestril.

A. SAULUS

Teadmiseks!

Ole pika aja on koostami-
sel uus üliõpilaste kirjan-
dusliku omaloomingu alma-
näh. Et see ainult filoloogil-
de monopoliks ei jääks,
siis:

• otsigu kõik, kel otsida
on, läbi oma kaustikud ja
sahtlinurgad

• ja toogu oma valiku
paremik julgesti ülikooli
ajalehe toimetusse.

Tähtaeg — 25. november.

ВНИМАНИЕ!

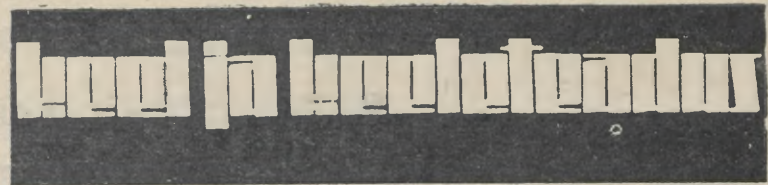
Составляется студенче-
ский альманах.

Просим всех сделать отбор
в своём творчестве и луч-
шую часть его принести в
редакцию университетской
газеты.

Срок — 25 ноября.

TEADUSKONNA- NÕUKOGUD, RINGIVANEMAD!

Arutati ÜTÜ informatsiooni-
teenistuse olukorda. Edaspidi
kohustatakse teaduskonnakoos-
kogusid ja ringivanemaid eelne-
valt teatama kõikidest ÜTÜ lii-
nis toimuvatest üritustest üli-
kooli ajalehe kaudu. Vajalike
andmetega — ringi nimetus,
ürituse vorm (ettekandekoos-
olek, seminar, referaatkoosolek,
sümposium, nõupidamine, dis-
kussioon, ekskursioon jne.), ette-
kannete teemad ja autorid, aeg
ja koht — tuleb lühisõnum
lasta toimetuse kirjakasti hil-
jemalt teisipäeva hommikuks
(nende ürituste kohta, mis toi-
muvad alates sama nädala lau-
päevast kuni järgmise nädala
reedeni). Selle korralduse järje-
kindel täitmine on tingimata
vajalik.

Jätkame mõttevahetust, mis on seotud ELEKTRONARVUTUS-
MASINA, RAALI, RALLI, ELARI jt. sõnadega.

Manivalde Lubi kirjutis seisis toimetuse laekas peaaegu pool
aastat ning on täiesti juhuslik, et see ilmus samal päeval analoo-
gilise kirjutisega ajalehes «Sirp ja Vasar» (8. okt. 1965). Manivalde
Lubi pakkus lohiseva ELEKTRONARVUTUSMASINA e. ELEKT-
RONARVUTI asemele uusi variante oma parimast heatundest,
sealjuures ei leidnud aga eaka keeleteadlase ettepanekud ei tõsi-
semat kaalumist ega ka vastuväiteid. Nähtavasti on harjumuses
siiski nii suur jõud, et selle vastu ei saa ka parim tahe.

Õnneks saabus toimetusele hoopis asjalikum vastus Tallinna
Politehnilisest Instituudist sm. U. AGURILT, kes mõistab käibel
oleva nimetuse sobimatust ning isegi ekslikkust ja teeb igati arves-
tatavaid ettepanekuid. Ka J. LEMBRA on leidnud uustuletiisi, mis
vajavad hindamist.

Toimetus ootab esitatud sõnade suhtes hindavaid artikleid ning
uusi ettepanekuid. Pamfletid ja argumenteerimata eitamised ei vii
arutlust edasi.

Raali ja ralli asemel elar

Elektronid mängivad elektron-
arvutusmasinas ehk elektron-
arvutis põhilist rolli. Seetõttu
leian füüsikuna, et selle masina
lühendatud nimetuses peaks
kindlasti olema ka täht «e» kui
«elektroni» üldtunnustatud rah-
vusvaheline lühend. Oleks ots-
tarbekohane, et täht «e» seisaks
uue sõna alguses. Raal ja rall
tunduvad liigselt kunstlike
konstruktsioonidena. Diskussioo-
ni jätkamisel esitan kaalumiseks
moodustise elar, g. -i, mis on
saadud liitsõna elektronar-
vuti osade esimeste tähtede
kombineerimise tulemusena.
Elar asub varem esitatud vari-

antide lähikonnas, seega peaks
ta olema ka «suupärane». Kuid
raskem on vist elari baasil tegu-
sõna tuletamine. Tunnetades
oma keeleteaduslike teadmiste
piiratust, kuid silmas pidades
meie lehe n.-ö. tavalisest kodu-
semat öhkonda, sõandan siiski
esitada siinkohal tegusõna:
elardama = elektronarvutil
arvutama.

J. LEMBRA,
teoreetilise füüsika kat. dots. kt.

Raalist ja raalimisest

Kui lugesin mõne aja eest «Sir-
bist ja Vasarast» uue sõna «raal»
leiutamist, jäi millegipärast
mulje, et kirjutaja termini kuju-
nemisloost kuidagi poolhabelikult
mööda läheb. Püüdsime töökaas-
lastega mõistatada, kuidas just
sellele sõnale satuti, ning üks
neist pakkus üpris veenvana tun-
duva hüpoteesi.

Tarjaste kasutuses on tea-
tavalasti arvuti «Uraal». Arvutus-
kuse koristajatädid on aga
selle vist omavahel vananimiseli-
kult «raaliks» teisenadud: «Poi-
sid jälle öö otsa selle «raali» kal-
lal» jne. Keegi kuulis pealt, ja
— heureka!

Lugenud pisut hiljem TRÜ aja-
lehest sõna tõelisest saamisloost,
ei saa ma lahti mõttest: kas ter-
min ei kujunenud sama teisen-
dumisprotsessiga, ainult Mani-
valde Lubi alateadvuses? (Mäle-
tatavasti leiti vorm unes.)

Nii või teisiti, kuid «raal» pole
halb sõna, igatahes on ta parem
kui teised pakutud variandid.
Ent kas ta on siiski see «õige»?

Ja nüüd ettepanek:

LAS RAAL RAALIB ISE
ENDALE NIME!

Rea aastate eest sattusin kusa-
gil sõnumile, et üks Ameerika
firma lasknud arvutil konstrueerida
oma toodetele (vist farmatseu-
tika-preparaatidele) tuhandeid
nimevariantide nii-öelda toorma-
terjaliks. Talitagem samuti: koos-
tagem programmi, mille aluseks
on konkreetsemad või üldisemat
laadi tingimused (sealhulgas ko-
hustuslikud häälikud: M. Lubi
järgi r ja l) ja las ta arvutab
mõnisaada varianti, mida siis asja-
huvilised hiljem läbi vaatavad
eesmärgiga intuiitiivselt neid
«õigemaid» tabada.

Iseküsimus, kas arvuti vajab
tingimata uut nime. Täielik vorm

«elektronarvutusmasin», millega
Manivalde Lubi lugejaid hirmu-
tab, pole ammu enam ametlikus
käibes, teda on asendanud «elekt-
ronarvuti». Ent esikomponent
«elektron-» on juba muutunud
anakronismiks, sest kaasaegne
kiirarvuti ei sisalda nimetamis-
väärselt elektronelemente (elekt-
ronlampide tähenduses), vaid pea-
miselt pooljuht- ja magnetele-
mente, homme aga asenduvad
needki uutega. Niisiis: lihtsalt
«arvuti» või, kui on tarvis teda
eristada mehhaanilistest arvutus-
vahenditest, siis näiteks «kiir-
arvuti». Küllalt selge ja lühike.
(Oleme hoopis paremas seisukor-
ras kui venelased, kes peavad ik-
kagi ütlema «быстродействующая
вычислительная машина». Neil
peaks olema tuline taga uue nime
leiutamisega.) Mis aga puutub
žargooni («istusin masinas» jms.),
siis selle vastu on mistahes kee-
lekorraldus võimetu.

Ometi pole ma uue sõna otsi-
mise vastu, ja eelkõige just tule-
tusvormide pärast. Arvuti uuest
nimest tuletatavale tegusõnale
(olgu see kasvõi «raalima») an-
naksime siis tähenduse, mis hõl-
mab kõiki «raalil», s. t. pro-
grammjuhtimisega arvutil täide-
tatav protseduure ning on sisu-
liselt hoopis laiem kui «arvuta-
mine». Siis võiksime rääkida:
raalime plaane, graafikuid, diag-
noose, kasvõi luuletusi — kõik
juhtumid, kus «arvutamata» tundub
tähendust kitsendavat ja moonu-
tavat. Samuti on vajalikud vorm-
id: raaltõlge (KKI tõestab muid-
dugi, et ainuõige on «raalitõlge»),
raaldiagnoos, raalreferaat jms.

Niisiis: tarvis pole niivõrd uut
nime arvutile, kuivõrd tema tule-
tusvorme.

U. AGUR-
TPI-st

UUT TEATMEKIRJANDUST

Eesti NSV teatribibliograafia
Tallinn 1965. 93 lk. (929 nim.).

Ladina-Ameerika. Kirjanduse
soovitusnimestik noortele. Tallinn
1965. 13 lk.

Selected bibliography on non-
normality. Göteborg 1964. 108 lk.
Bibliography on Yaws. 1905—
1962. Geneva 1964. 124 lk. (1726
nim.).

25 лет Эстонской ССР. Рекомен-
дательный указатель литературы.
Таллин 1965. 27 lk.

Международные научные кон-
грессы. Путеводитель по справоч-

ным и библиографическим мате-
риалам. Ленинград 1964. 120 lk.
(337 nim.).

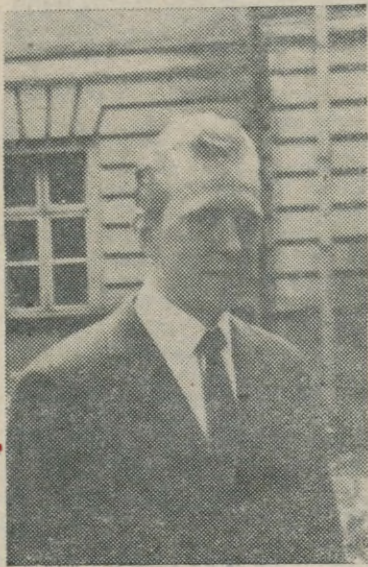
Новая история. Аннотированный
указатель литературы для учите-
лей средней школы. Москва 1965.
211 lk.

Славяно-русские рукописи XIII—
XVII вв. Научной библиотеки им.
А. М. Горького МГУ. (Описание).
Москва 1964. 102 lk.

Справочник по анестезиологии.
Москва 1965. 360 lk.

KONKURSI VOITJAJD

Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilane M. Erelt. (Töö «Eesti keele käänete tähenduste transformatoorsest analüüsist».)

Üks „laborilugu“

Põletatud ja mitmel korral kaaliumpermanganaadiga määratud sõrmed, klaasipuru kuhjad ja mõned valmisdetailid on I kursuse keemikutel koos klaasitöödega seljataha jäänud. Paar nädalat tagasi läks praktikumides lahti juba «päris keemia».

Iga päev toob inimestele kaasa midagi uut, eriti aga õppivale inimesele. Ja üks või teine avastus pöörab pahupidi senised avastused. Näiteks jõudis nii mõnigi esimesel praktikumil järeldusele, et suur veeuputus pole teps mitte minevikku jäänud (nimelt pärast seda, kui reaktsioonil tekkinud vesinik kuidagi büretti ära ei tahtnud mahtuda ja sellesinatse H₂O üle tasakaalustamistoru ääre paiskas). Oli vaja lappe ja häid närve. Viimaseid selleks, et jälle kaaluda ning uuesti otsast peale alustada. Ja ju vist just külmade närvide puudumine tolle uppumisohu tekitaski, sest kuigi süüdistati kaalude ebaviisakat käitumist ning vahel ka juhendajat («Ajas niikuini mi-

dagi segamini»), tuli katse lõpuks välja. Mis sellest, et vea keskmiseks protsendiks jäi ikkagi 20! Illegaalne statistika väidab, et mõnel mehel kulus selle tulemuse saamiseks viiekordne «närvide karastamine». Ja mis seal salata, samadest allikatest on teada, et vahetevahel kasutati progressiivsemaid meetodeid, nagu näiteks proloog-analüüsi (s.o. uuriti eelmise rühma käest õige resultaat välja). Aga eks ütle ju üks keemikute kümnest käsust-ki: «kombineeri!».

Oma keemikuvõimeid sai «lihtsurelikule» juba järgmisel praktikumil täies hiilguses demonstreerida. Juhtus nii, et kõrvallaboratooriumis tegelesid mingid teised «algajad üliõpilased», vist geoloogid, omakorda «üleujutuse» organiseerimisega. Hea oli siis kogenult naeratada, teha «khm-khm» ja soovitada igaks juhuks veel kord kaaluda.

...Homme on jälle praktikum...

J.-A. TOOM

Üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi võitjate premeerimisest

(Algus lk. 1)

Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast N. Rooset, Tartu Riikliku Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilast J. Tenso-nit, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast M. Torimit, Tartu Riikliku Ülikooli Oigusteaduskonna üliõpilast M.-M. Treiveldi, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilast H. Vainikut, Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast I. Vainikkot.

Parimate teaduslike tööde autoreid tõsteti esile alljärgnevalt.

Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast A. Aaviksaart, Tartu Riikliku Ülikooli Oigusteaduskonna üliõpilast G. Alaküla, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi T. Havikot ja M. Oja, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast M. Jõestet, Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast M. Kaldat, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi M. Koljakut ja U. Varjulille, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi M. Konti ja A. Paasi, Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast T. Lepikut, Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast V. Looritsat, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast E. Markvarti, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast A. Mellest, Tartu Riikliku Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilast E. Meriveed, Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast P. Niinemetsa, Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast Ü. Niinemetsa, Tartu Riikliku Ülikooli Majandusteaduskonna üliõpilast V. Pranglit, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi T. Rallmanni ja L. Turki, Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilast P. Roosaart ja H. Vainikut, Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast E. Sakkovit, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast A. Siitanit, Tartu Riikliku Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilast T. Vardjat, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast M. Viinalassi, Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast H. Oimu.

Tähelepanu!

Reedel, 26. novembril kell 16–17 toimub peahoone 5. auditooriumis

ÜTÜ ringivanemate nõupidamine.

Päevakord:

1. ÜTÜ XXI konverentsi ettevalmistamisest.
2. Ringide töö organisatsioonilise taseme tõstmisest. Osavõtt kohustuslik osakonnakoostööde liikmeil, ringivanematel, ringide juhatuste liikmeil. Nõupidamisele palutakse ka kõiki ringide teaduslikke juhendajaid.

ÜTÜ nõukogu

KLUBIS

ilmub homme järjekordne huumori- ja satiirizurnaali «MAA-VÄRISEMINE» number. Selle toimetajad on Arstiteaduskonna III ja V kursused ning võõrfiloloogid.

Pühapäeva õhtul ootame teid KINOÕHTULE. Demonstreeritakse telefili «Romantikud», mille peaosades esinesid TRÜ üliõpilased.

Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi järjekordne töökoosolek toimub reedel, 19. nov. algusega kell 20 geograafiaauditooriumis, Vanemuise 46.

Teadaanded * Teadaanded

Esmaspäeval, 22. nov. kl. 18 toimub TRÜ Teaduslikus Raamatukogus lugejate konverents

KAASAEGSE TEADUSE METODOLOOGILISI PROBLEEME

Sissejuhatav etekanne dots. L. Valdilt.

On avatud teemakohane näitus.

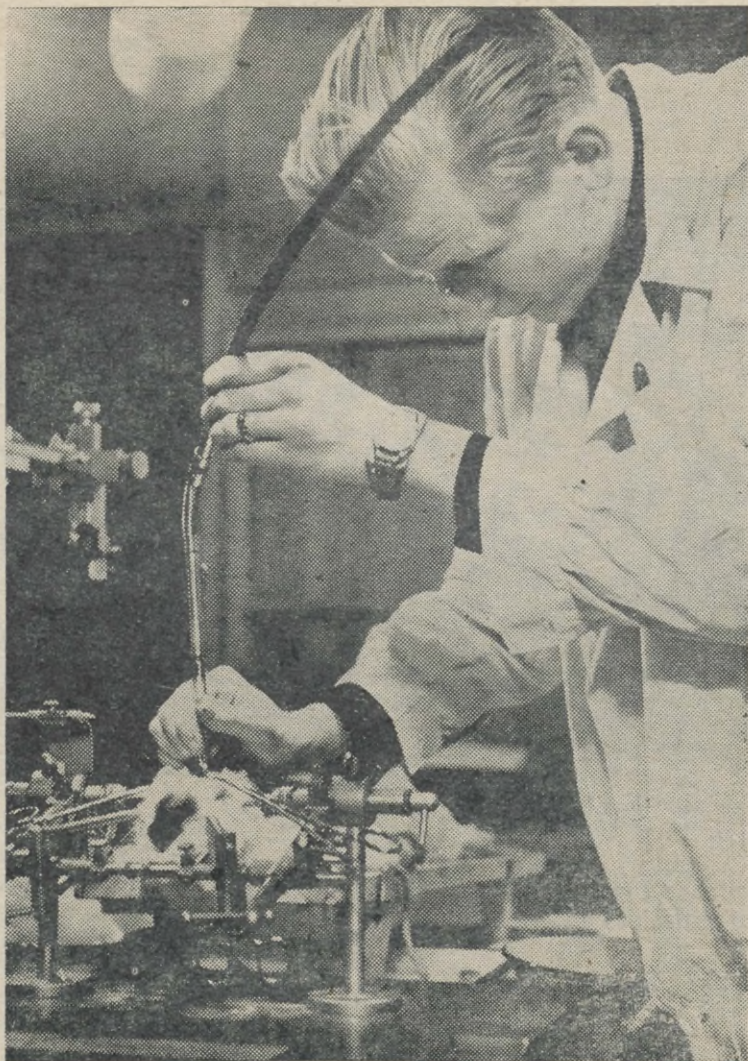
Õnne, õnne, õnne,

EVI HANSUMÄE

ja

PEETER VOLMER!

Oigusteaduskonna IV kursuse

Esimese preemia laureaat Arstiteaduskonna üliõpilane A. ARAK. (Töö «Koliin- ja adrenergiliste ainete mõju taalamuse elektrilisel stimulatsioonil saadud motoorsetesse ja käitumisreaktsioonidesse küülikul».)

Võistlus parima toa nimele

Ajaloo-Keeleteaduskonna ametiühingu büroo kuulutab välja ühiselamute tubadevahelise sotsialistliku võistluse oma teaduskonna üliõpilastele. Parima toa selgitab elamu- ja healusektor välja ajavahemikul 20. nov. — 20. detsembrini. Seejuures arvestatakse:

- 1) üüri tasumist,
- 2) puhtust ja korda tubades, nende kujundust,
- 3) sisekorraeskirjade, eriti tubades suitsetamise keelu ranget jälgimist,
- 4) kõõgi ja söögitudade korras-hoidu iga üksiku toakollektiivi poolt.

Võitlusest võtavad osa kõik ühiselamud. Väljaspool Tartut asuvate ühiselamute suhtes toimub eri arvestus. Võistluses võitjaks tulnud toakollektiive autastatakse.

Üliõpilane, pea meeles, et ühiselamuse ei ela sina üks, vaid ta on ühiseks koduks kõigile, kes on sinna majutunud. Sellepärast nõutakse sinult sisekorraeskirjade austamist, kultuurset käitumist, seltsimehelikkust ja tähelepanelikkust suhtumist kaaselanikele ja sotsialistlikku omandisse. Hoi korras tuba, köök, söögituda ja muud üldkasutatavad ruumid. Ka elektrienergia kuulub rahva vara hulka, seepärast ära raiska seda asjatult.

Sisepääsuluba on antud sulle selleks, et sa selle esitaksid ühiselamu valvele ühiselamusse sisenemisel.

Ühiselamus peab valitsema õr- rahu alates 24-st kella 7-ni, pühapäevadel kuni kella 8-ni.

Kui sa korraldad koosviibi- mise, siis on seda lubatud teha ainult puhkepäeva-eelsetel ja puhkepäeva õhtutel ühiselamu nõukogu loal.

Külastused võivad viibida ühiselamus tööpäevadel kella 12-st kuni 23-ni, puhkepäevadel kella 11-st kella 23-ni. Ainult kogu ühiselamu, korruse või sektsiooni ulatuses korraldatud koosviibi- misel võivad külastused puhkepä- va-eelsetel õhtutel kella 24-ni viibida.

Ühiselamu ja voodivarustuse eest tuleb tasuda iga kuu viima- seks päevaks (võistlusel arves- tatakse seega novembri viimaseks kuupäevaks tasutud üüri).

Ajaloo-Keeleteaduskonna ame- tiühingubüroo soovib kõigile võistlusest osavõtjatele palju edu!

ÜET

Kinodemonstraatorite erialale võetakse 12 üliõpilast! Avaldused esitada personaalselt TRÜ partei- komiteesse sm. H. Sarapuule hil- jemalt 26. novembriks.

Raadioloengud

Kolmapäeval, 24. novembril

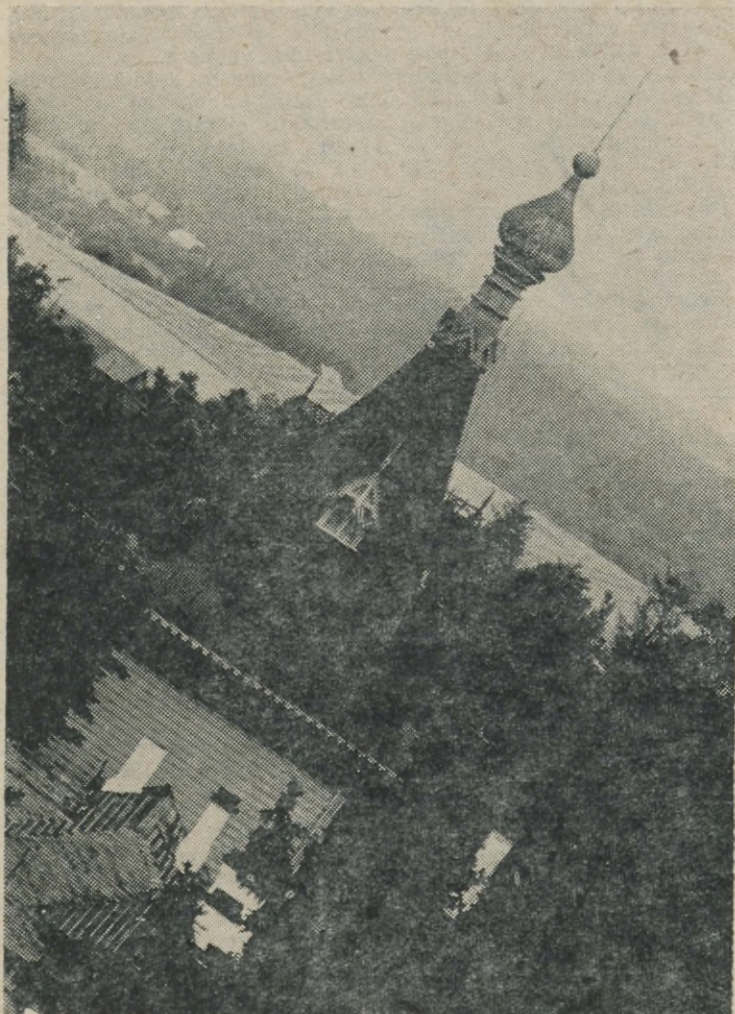
1. Kõigile pedagoogikat õppi- jaile dots. Aleksander Elango loeng «Kirjalik kontroll» I.
2. Inglise filoloogia I—VI kursuse üliõpilastele dots. Oleg Muti loeng «Muutusi inglise keele sõnavaras sõjajärgsel perioodil».

Reedel, 26. novembril

1. Inglise filoloogia I—VI kur- suse üliõpilastele õppejõud Laine Hone loeng «Tüüpilistest viga- dest üliõpilaste kirjalikes töö- des» (VI).
2. Kõigile kirjanduse õppi- jaile õppejõud Ott Ojamaa loeng «Prantsuse klassitsistlik tragöödia XVIII sajandil: Cor- neille».

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту- ского государственного университета Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimise nr. 8692. MB 08686

Kas tunned maad...

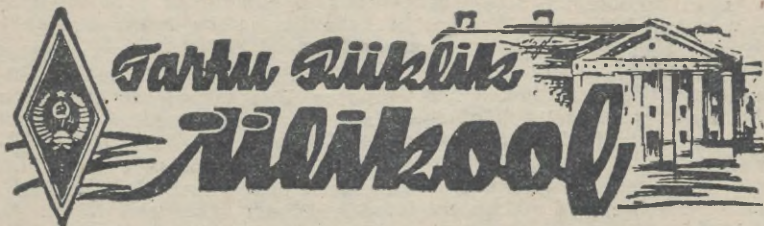

Tervitus EKP Tartu linna organisatsiooni XIX konverentsile!

Publitsistika konkurss

Dalju õnne!

Kõigi maade proletarilased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 31 (641) Reedel, 26. novembril 1965 XVIII aastakäik

Rohkem tähelepanu ideoloogilise töö küsimustele!

Kõrgem õppeasutus omab tähtsat osa uue inimese kasvatamisel võitluses marksismi-leninismi ideoloogia eest. Seepärast seisavadki ideoloogilise töö küsimused teaduskondade parteiorganisatsioonide tähelepanu keskpunktis. 16. nov. k. a. arutati ideoloogilise töö tugevdamise küsimusi Arstiteaduskonna parteikoosolekul.

Parteiorganisatsiooni sekretär sm. D. Metšetin märkis oma ettekandes, et teaduskonna parteiorganisatsioon on teinud tõsist tööd üliõpilaste kasvatamisel. Kuid parteiorganisatsiooni ideoloogilises töös on veel rida tõsisid puudusi. Filosoofia seminarid ei toimu mitte alati nõutaval teoreetilisel tasemel ja sageli muutuvad lihtsalt vestlusteks meditsiiniküsimustes. Filosoofiaseminaride madal tase mõjub negatiivselt õppe-kasvatustöö protsessile.

Mõned üliõpilased, nende seas on isegi kommuniste, ei omanud sügavaid teadmisi ühiskonnateadustes. Seetõttu on eksamisesoonil tulemuseks mitte ainult kolmed, vaid isegi kahed.

Komsomolibüroo ideoloogilise töö nõrgenemise tõttu kerkivad esile poliitilised ja muud negatiivsed nähtused, mille vastu komsomolibürooorganisatsioon ei võitle küllalt tõhusalt. Teatavaid puudusi esineb ka mõnede kateedrite kasvatustöös.

Sm. D. Metšetin rõhutas, et meie teaduskonna õppejõud peavad väsimatult täiendama oma ideelis-poliitilisi teadmisi ja oskama rakendada teooriat ja kommunistlikke printsiipe tegelikus elus.

Ideelus, parteilisus, kommunistlik teadlikkus, veendumus, ustavus kommunistlikele ideaalidele määravad õppejõu, eriti kommunisti poliitilise palge.

Seltsimehed J. Saarma, R. Looga, L. Päi, M. Kask, jt. kritiseerisid oma sõnavõtteides ideoloogilise töö puudusi ja esitasid konkreetseid ettepanekuid üliõpilaste kasvatustöö parandamiseks.

Ülikooli rektor sm. F. Klement osutas kasvatustöö süstemaatilise parandamise hädavajalikkusele nii komsomolibürooorganisatsioonis kui igas kateedris. Põhiülesandeks on aktiveerida parteiorganisatsiooni kasvatustööd.

Parteiorganisatsiooni koosolek võttis vastu otsuse, milles on märgitud praktilised abinõud ideoloogilise töö kvaliteedi tõstmiseks Arstiteaduskonnas.

A. PETERSON

AKEN MAAILMA

Meil on külas ajakiri „CMEHA“

Kaasaegne maailm on üllatavalt mahukas ja mitmekülgne. Tema argipäevad on dramaatilised ja ülimalt sündmusrikkad. Selleks, et haarata kõike seda, peab ajakohane illustreeritud ajakiri sisaldama eneses kino-ja teelelemente, ajalohte ja reklaami, kirjanduslikku almanahhi ja populaarse brošüüri jooni. Niisuguseks ajakirjaks püüame muuta «CMEHA»-t, massiajakirja, mida annab välja kommunistlik noorsooühing.

Milline on «CMEHA» küll 1966. aastal?

Ta 24 numbrit sisaldavad 2—3 juttu ja romaani, 40 jutustust, 50 olukirjeldust ja reportaaži, 500 fotot, 10 000 rida luuletusi, 24 laulu nootidega, palju artikleid, följetone, intervjuusid. «CMEHA's» hakatakse pidevalt trükkima teaduslik-fantastilisi ja seiklusromaane ning -jutte. Toimetuse portfelli on R. Kimi, A. Adamovi, A. Dneprovi uued romaanid. Järgmise aasta esimestes numbrites jõuab lugejateni poola kirjaniku Zbigniew Nenacki detektiivne jutustus «Saladusega jalutuskepp». Trükkime ära E. Mieželaitise, E. Vinokurovi, P. Martõnovi, A. Mežirovi, V. Tsõbini, R. Kazakova, I. Kašeževa uusi luuletusi ja poeme. Tutvustame lugejaile

G. Semjonovi, A. Gladilini, J. Nagibini, L. Žuhovitski ja teiste prosaistide uusi jutustusi.

Ajakirja lehekülgedel valgustatakse laialdaselt ka kõrgemate koolide elu. Jätkub kõrgema hariduse probleemide arutelu, millest võtavad osa akadeemikud, õppejõud ja üliõpilased. Ajakirjas ilmuvad artiklid küsimustest, mis üliõpilasi huvitavad, noorte plaanidest meil ja välismaal, teaduslikest avastustest, julgetest hüpoteesidest, arhitektide, näitlejate ja õpetlaste uutest saavutustest ja probleemidest, rahvusvahelistest sündmustest ja hooaja meeleoludest.

«CMEHA's» avatakse uued rubriigid, avaldatakse materjale suurest seeriast «Võitlejad suure töö eest», jutustatakse eri rahvaste ja ajastute revolutsioonidest.

«Diskussiooniklubi» alustab oma istungeid vestlusega sellest, mis on kerge elu. Ühe sõnaga, toimetuse teeb kõik selleks, et «CMEHA» jääks ajakirjaks-sõbraks, mis poleks ainult huvitat, vaid ka kasulik.

Toimetuse

Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riiklik Kirjastuskomitee kuulutab välja publitsistika konkursi.

Autoreid, kes soovivad võistlusest osa võtta, kutsutakse otsima uusi, värskeid teemasid, analüüsima sügavalt elunähtusi, kasutama mitmekesiseid žanre, vältima tühjasõnalisust, abstraktsust, tsitaadiohtrust, üldtuntud tõdede kordamist. Materjali võib esitada mitmes plaanis: ühe perekonna, tööliskollektiivi, linna jne. elust.

Teoste temaatika võib olla kõige mitmekesisem. Lugejat huvitavad meie maa sise- ja välispoliitika aktuaalsed probleemid, kommunismi ehitamise küsimused. Eriti kõidavad teda probleemid, mis on seotud inimese suhtumisega ellu, ühiskonda, töösse, kodanikukohusesse, s. t. kõik see, mis on sõnastatud kommunismi-ehitaja moraalkodeksi printsiipides.

Kõrvuti nõukogude inimese moraalse palge tõetruu kujutamisega on võistlustöös vaja paljastada kodanlikku ideoloogiat ja moraali.

Käsitirju võib esitada brošüüri kujul, kus kasutatakse statistilisi andmeid ja arhiividokumente, konkreetseid sotsioloogilisi uurimusi, samuti päevikute, märkmikulehekülgede, küsimuste ja vastuste, dialoogide, reportaazide, reisimärkmete, olukirjelduste jne. vormis. Tööd võivad sisaldada nii üldistatud faktilist materjali kui autori isiklikke tähelepanekuid, tundeid ja mõtisklusi. Soovitav on laialdaselt kasutada ettevõtete, asutuste, kolhooside, sovhooside ja muude organisatsioonide, linna- ning rajooniarhiivide materjale.

Võistlustööd peavad olema kirjutatud konkreetsete materjalide alusel.

Võistlustööde maht võib olla kuni 6 autoripoognat (120 masinakirjalehekülge).

Käsitirju võetakse vastu kuni 30. septembrini 1966. a. Võistlustööd ei tohi olla varem avaldatud. Käsitirjad tuleb esitada masinakirjas kolmes eksemplaris, kusjuures tiitelhel peab olema autori märgusõna. Käsitirjale lisatagu kinnine ümbrik, mis sisaldab autori ees-, isa- ja perekonnanime ning täpse aadressi.

Võistlustööde hindamiseks moodustab Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riiklik Kirjastuskomitee žürii.

Preemiad määratakse järgmises suuruses:

üks esimene preemia	rbl. 1000.—
kaks teist preemiat	rbl. 500.—
kolm kolmandat preemiat	rbl. 300.—
viis ergutuspreemiat	rbl. 100.—

Vastava tasemega teoste puudumisel on žüriil õigus preemiate üldsumma ümberjagamiseks ja preemiate üldarvu muutmiseks.

Võistlusele saadetud käsitirju ei tagastata.

Võistlustööd tuleb saata aadressil: Tallinn, Pärnu mnt. 10, Kirjastus «Eesti Raamat» «Publitsistika konkurss».

TEATRIKU

Vanu kavalehti sirvides

Teatrielamusega on tihti kummalised lood. Kui ta on vahetu, siis ei oska teda iseloomustada, analüüsida ega seletada, sest sõna «elamus» seletaks*ise nagu kõik. Kui ta jääb kaugemale, meenuvad vaid seigad, killud, detailid — silmad, häälevarjund, millega öeldi sul peas vasardav repliik; hetk, mil aeg jäi seisma.

Väike provintslik Rakvere teater. See oli mitu aastat tagasi, kui ühel küllaskäigul Tallinna sai ta hakkama sellega, mida on vist vaid üksikuid kordi suutnud palju meisterlikumad teatrid. Jah, kindlasti oli see tükist «Romeo, Julia ja pimedus». Ja kindlasti oli see neist — näitlejatepaar Üksküladest ja kadunud Sulev Tammest, kes lahkus meie hulgast nii verivärske näitlejana, et laiem üldsus teda ei teagi mäletada.

Mis see siis oli? Ei midagi — Inimesed ja Pimedus. Sellest etendusest mäletan ma rütmilist: salajast, katkendlikku, hingepidavat; pingelist, kloppivat ja rebenevat. I vaatus lõppes. Lõppes, ja keegi ei plaksutanud. See ei tundunud üldse imelik, mulle meenutas vaikus end ka alles minuti viie pärast. Kui hea meel mul oli, et ei leidunud ühtki viisakat inimest!

Kui kogu etendus lõppes, jäi samuti vaikseks. Nema seal laval mõistsid meid täiesti: eesriie avanes. Suurim õnn sel õhtul oli nende päralt, kui vaid oleks saanud kahe möödunud tunni jooksul olla nende asemel... Aplaus oli tasane ja mõelik. Eesriie avanes kuus korda. (Me liialdame alati, kui ütleme, et eesriie avanes kümneid kordi). Kuidas küll sattusid sel õhtul teatrisse kõik need, kellel ei läinud viimane buss ega rong, kellel ei oodanud kodus nuttev laps ega kurjustavad vanemad? Kas te usute, kui ma ütlen, et pärast eesriide sulgumist jäid inimesed istuma? Tõsi, kindlasti mitte kõik ei tahtnud enam mõelda, aga keegi ei sõandanud esimesena tõusta.

Tartus mängiti Gibeoni «Kaks kiigelaual», aga Tallinnas «Ka-

hekesi kiigel». Ma nägin viimast, nägin kaks korda ja mõlemal õhtul Ants Eskola ja Velda Otsusega.

Üks hetki, kui aeg peatus, oli Gittel-Otsuse viimane telefoni-kõne. Ta oli vaikne, leebe, mõistev ja mehine. Ta hääli ei varel- nud, ta tegi lühidalt ja vaikis. Saalis ei julgetud p.saraid pühkida. Oli valus. Ja oli suur elamus. Nii oli esimene kord. Aga ühe teise õhtu viimast telefonikõnet pidades V. Otsuse hääli ainult natuke värises, pärast kähiseski. Toas tundus külm, saalis vist samuti. Mina hakkasin järsku tundma, kuidas veri soontes voolas. Nutta ei tulnud pähegi. Aga kummardudes nuttis Velda Otsus.

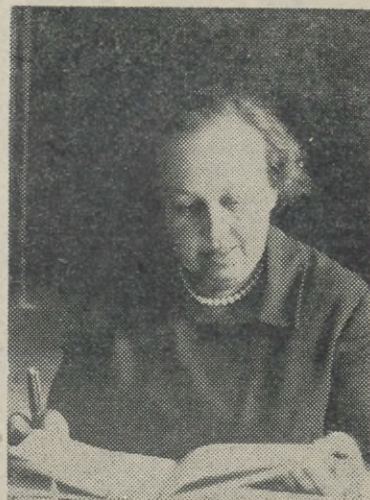
Kui ma mõtlen nüüd lavastu- sele «Kahekesi kiigel», meenub ta mulle nii, nagu oli teisel eten- dusel.

Ja veel on jäänud meelde üks kummardumine. See oli Rein Aren Peer Gyntina. Ta ei suut- nud end osast lahti rebida. Kolm korda läks eesriie lahti ja kokku. Laval oli ikka veel vana Peer. Ta läks nagu veelgi vanemaks ja hallimaks, vajus rohkem küh- mu ja kummardus mehaaniliselt. Neljas ja viimane kord oli ta ometi näitleja R. Aren. Ta püüdis naeratada ja sellest nae- ratusest paistis, kui väsinud ta oli.

Eks ole ju nii, et on näitle- jaid, kes ei ole su lemmikute killast, kes on sulle miskipärast isegi antipaatsed. On õnn, kui just selline näitleja suudab pan- na oma kunsti imetlema ja aus- tama.

Rein Areni suurtõeks pean ma aga sedasama Peer Gyndi mono- loogi, kui ta sõidutab oma memme Sooria-Mooria lossi ime- demaale, andes nii ema elu viimseil hetkil tagasi lap- sepolve muinasjutud, andes tä- nu, võttes raskused, paludes an- destust. Ometi ei mõtle ma seda monoloogi, mis ta Draamateatri lavalt oma Asele jutustab. Mõt- len üht teist — erilisemat, naka- tavamat, mõtlikumat, suuremat.

(Järg lk. 2.)

24. nov. pühitses TRÜ saksa keele kateedri vanemõpetaja A. Haberman oma 60. sünnipäeva.

Alice Haberman kuulub nende kodanliku Eesti haritlaste hulka, kes juba enne sõda võtsid omaks sotsialismi progressiivseid ideed. 1940. a. võttis ta osa 21. juuni meeleavaldusest. Parteiliikmena asus tööle nõukoguliku Eesti loo- misele. 1941. a. valiti ta NSV Lii- du Ülemnõukogu saadikuks. Hari- dusministeeriumis töötas ta koo- lideinspektorina.

Suure Isamaasõja ajal tagalas viibides täitis sm. A. Haberman mitmeid ülesandeid. Ta oli Ülja- novski Pedagoogilise Instituudi saksa keele õpetajaks, ENSV Informbüroo toimetajaks Tšelja- binskis, õppekombinaadi direkto- riks Jegorjevskis.

1945. a. oktoobris Eestisse taga- si jõudnud, oli sm. A. Haberman algul haridusministri asetäitjaks kaadri alal, hiljem kirjandusmuu- seumi direktoriks. 1951.—55. a. töötas ta vene keele õpetajana.

1956. a. alates töötab sm. A. Ha- berman TRÜ-s. Siin on tema juh- timisel täiendanud oma võõr- keeleoskust tulevased spetsialis- tid mitmesugustelt aladelt. Edu- kalt töötavad tema õpilased, tu- levased saksa filoloogid-keeleõpe- taja. Ta on koostanud saksa keele õpikuid kõrgematele koo- lidele.

Ka praegu jätkab ta oma ühis- kondlikult aktiivset tegevust. Ta kuulub Tartu linna Tööratva Saadikute Nõukogu koosseisu.

Sm. A. Habermani aktiivsus on ka tunnustust leidnud. 1945. a. autasustati teda medaliga «En- nastsalgava töö eest Suure Isa- maasõja ajal». Kaks korda on teda autasustatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukir- jaga.

Soovime sm. A. Habermanile energiat oma töö ja tegevuse jätk- kamiseks!

KOLLEEGID JA KASVANDIKUD

TUTVUSTATI RINGI TÖÖD

I kursuse eesti filoloogidel olid külas UTÜ eesti keele ringi akti- vistid Jaak Simm ja Toom Ouna- puu, kes tutvustasid noortele üli- õpilastele oma ringi tööd.

Praegu valmistub ring oma 20. aastapäeva tähistamiseks.

Räägiti koosolekute temaatil- kast, üliõpilaste teaduslikust tööst (UTÜ konverentsid ja võistlus- tööd), ringi tööde kogumikest, ke- vadistest ekskursioonidest, kirja- vahetusest teiste vennasvabariik- kide kõrgemate õppeasutustega, ringi sidemetest Emakeele Seltsi- ga jne. Pikemalt peatuti võima- lustel, mis avanevad vastava eri- haru lõpetajatel pärast ülikooli lõpetamist. Jagati ka muljeid su- vistelt ekspeditsioonidelt. Vestlust illustreerisid näitlikud materja- lid.

Üritus oli mõeldud selleks, et I kursuse üliõpilasi kiiremini rin- gi kaasa haarata ja neid tööle rakendada. Loodame, et eesti kee- le ringi juhatusel see ka õnnes- tub.

G. VALM

Alt äral
Kõrvale hoidke!

Vanu kavalekti sirvies

(Algus lk. 1)

Selle lugese Rein Aren. raadios. Luges jumalagajatuks eesti teatri vanaemale Anna Tammela, kes ka kunagi mängis ema Äset. See oli 1964. a. aprillis, A. Tamme matusepäeva õhtul. Kuulsin seda juhuslikult ja kardan, et paljudel jäi see niisama juhuslikult kuulmata. Võib-olla jäid nad seetõttu ilma ühest oma suuremast elamusest, teatrielamusest, mida ei saadudki teatrist.

Või mida pidadagi teatrielamuseks? Kunagi kirjutasime oma teatrielamustest kirjandeid. See oli esimese teatrikuu puhul.

Siis kirjutas poiss, kes oli pool oma noorest elust «teinud teatrit» mängimise pisikust ja sellest, kuidas saal võib hingata näitlejaga ühes rütmis ja veel sellest, kuidas on siis, kui lavalt hingata ei sõanda. Ta kirjutas, mida tähendas «teatrilust» — lust lavalt ja saalis, kui üks läheb teisega kaasa. Aga ta ei kirjutanud ühestki nähtud etendusest. Õpetaja ütles tookord, et kirjand on hea, ainult teemast mõdda.

Praegu õpib see poiss lavakunsti. Kas õpetaja ei eksinud?

REET NEIMAR

TRÜ

Profülaktooriumis, mis asub O. Lutsu tn. 7, on 25 voodikohta. Tähendab, ühes vahetuses, mis kestab 24 päeva, saame oma hoole alla võtta 25 üliõpilast. Lisaks 25-le statsionaarselt profülaktooriumis viibivale üliõpilasele teenindab profülaktoorium igas vahetuses veel 5 üliõpilast ambulatoorselt. Viimati mainitud üliõpilased kasutavad kõiki õigusi, mis statsionaarselt profülaktooriumis viibijad, välja arvatud õõbimine profülaktooriumi ruumides. Aasta vältel võtab profülaktoorium vastu 10 vahetust, kokku 300 üliõpilast. Igale kahele naisüliõpilaste vahetusele järgneb üks meesüliõpilaste vahetus.

Milles siis seisneb profülaktooriumi töö? Kõigepealt oma hooluste tugevdatud toitlustamises. Ja et toit meil on hea ning portsjonid suured, seda võib kinnitada igaüks, kes kord profülaktooriumis on viibinud. Teiseks — vastavalt vajadusele saavad üliõpilased siin medikamentosset ravi, kusjuures ravimid on tasuta — nii nagu sanatooriumis või

ÜLIÕPILASPÄEVADE JÄRELMOOTTEID

Kes oskab — teeb, kes ei oska — õpetab

Üliõpilaspäevadele on ajakirjanduses järgnenud küllaltki ulatuslik arutelu. Kõigis mõttevahetustes on näidatud asjalikku ja peremehelikku huvi. On räägitud sellest, missugused need üliõpilaspäevad siis olid ja kuidas neid edaspidi korraldada.

Selle asjaliku arutelu seas torkas mulle silma aga ka üks teist laadi artikkel. Selle autori arvates on eelnevad sõnavõtjad olnud üpris ükskõiksed põhimõtelistes küsimustes, käsitledes vaid detaile. Otsides üliõpilaspäevade mõtet, arvab ta, et vähe on sellest, kui üritus haaraks kaasa kõik üliõpilased, et «...see võiks vaid üks kaasav nähtus olla, aga tuum on hoopis usk, et sügavamal, see tuleks üliõpilaspäevade korraldajail kõigepealt endile ja siis teistele selgeks teha. Sest võib-olla on üliõpilaspäevad tõepoolest ainult ühe administratiivse hinge mõttesünnitist ja siis organiseerimiskomiteegi väljapunnitist... Saime varem läbi ilma nendeta ja saame edaspidigi?» («Edasi», 6. nov. 1965 Ü. Matjus).

Lähtudes eesmärgist ja mõtetest esitab ta tohutu «julge» intrigeeriva küsimuse: «Kas meil on üliõpilaspäevi ülepea tarvis?»

Kui mainitud artikli ülesanne oleks probleemi tõstatamine üliõpilaspäevade mõttest, siis võiks andeks anda, et autor mingit omapoolset mõtet ei esita, vaid märgib ainult, et see tuum on kusagil sügavamal. Aga kui autor hiljem, olles ennast enne just skeptikuks tunnistanud (s.t. kahtleb üliõpilaspäevade mõttes),

vastab kõvasti «jah» nende vajaduse kohta, siis jääb arusaamatuks kogu see vahepealne jutt. Võtke kuidas soovite, aga on tahtmine tunnistada kogu tema jutt viiriseks.

Aga olgu siiski mõttest, kui ta juba kord üles kerkis. Miks siis enne Ülo Matjust mitte keegi ei leidnud asja lünka just seal? Aga oletame, et üks asjaosaline arutas nii: Selleks, et hästi tööd teha, pean ma ka korralikult puhkama. Kuidas oleks kõige parem? Oleks hea, kui saaks seda teha kõigi üliõpilastega koos. Mitte alati — see on võimatu ja polegi vajalik. Aga kordki aastat. Tulla välja, tuua kaasa ka need, kes kunagi kusagil ei käi; naerda, laulda, lõbutseda, lasta ennast täiesti vabaks...

Kui ma lisaksin veel, et oma jõudu tunneme kõige selgemini just koos viibides (kasvõi rongkäigus), kui sealjuures on ka teatud pidulikkus, ülevus, (tõrvi-kuulgu, muusika), seletamatu ühtekuuluvustunne, siis peaks Ülo Matjus mind jälle pateitlaseks.

Ainuke, mis kõnealuses artiklis tuleks õigeks tunnustada (osaliselt), käib eelneva propagandatöö kohta. Tõesti oleks olnud vajalik ulatuslikum eelarutelu, aga ka siin ei saa organiseerimiskomiteed kuigi rangelt hukka mõista. Eelnev arutelu oleks toimunud tühja kohtu ümber. Praegune aga toetub juba millelegi ja loodame, et ta jätkub kaines, asjalikus õhkkonnas.

J. PAJU

Pressiklubi käis Tallinnas

Filmimine kestis minutit poolteist, aga kui pikaajaline ettevalmistus!

Üsna huvitav oli vaadata ka peatselt filmilinale ilmuvat «Operaator Kõps marjariigis».

TELEVISIOONIMAJAS

Eesti televisioon pidi senini leppima kitsaste ruumidega raadiomajas. Nüüd on ta jõudnud juba sisse elada oma uude asupaika — avarasse majja Lomonossovi tänavas.

Televisioonimaja rahvas oli nõus tutvustama meile oma valdusi. Kõigenealt näidati kolme suurt stuudiot. Ühes neist käis parajasti õhtuse kontserdi proov (peeti plaani, kus laulja peaks seisma, millise kaameraga saab kõige parema kaadri, kuidas klapiavad omavahel hää ja pilt).

Meile näidati seadmeid, mille kaudu jõuab film televisiooni-vaatajani. Enamik neist seadmetest on kodumaise päritoluga, ainult üks Prantsusmaalt.

Televisiooni «kõõgiga» tutvumine lõppes ruumis, kus videotelefoniga on võimalik sidet pidada Moskva ning Leningradiga, varsti ka Tartuga.

S. ENDRE
L. KRUUSTEE

profülaktooriumist

haiglas. Kolmandaks — profülaktooriumis viibijad allutatakse teatud režiimile: tuleb ilmuda õigeks ajaks söögilauda, raviprotseduuridele ja kell 23 sulgub profülaktooriumi välisukseks.

Keda võetakse profülaktooriumi vastu? Eelistatud on kahtlemata haiged üliõpilased, eelkõige reuma- ja tuberkuloosiga, edasi üliõpilased seede-elundkonnaga haigustega, ja kõik teised, kellele tugevdatud toit koos ravimitega võiks tuua kasu. Peale haigete üliõpilaste võetakse vastu doonoreid ja on püütud vastu tulla ka tugevat füüsilist treeningut tegevatele üliõpilastele.

Mida ette võtta profülaktooriumi pääsemiseks? Meie asutus on külalislahke ja meie juurde pääsemine protseduuriliselt lihtne. Tuleb minna ülikooli arstipunkti ja paluda end suunata profülaktooriumi. Kui soovivaldus on

motiveeritud, siis teid lubataksegi.

Umbes nädal enne uue vahetuse algust tuleb ametiühingukomitees kokku komisjon, kes valib välja kõige enam profülaktooriumi abi vajavad üliõpilased ja teeb nendele komisjoni otsuse teatavaks. Jääb vaid minna ametiühingukomiteesse tuusiku järel. Enamikul tuleb 24 päevase tuusiku eest maksta 16 rubla, ülejäänul maksab ametiühing. Kuid on olemas ka tuusikud poole hinnaga ja isegi tasuta. Ära tasub end tuusik aga igal juhul! Järgmine vahetus — põhiliselt meesüliõpilastele — algab 4. detsembril. Edasistest vahetustest informeerib ametiühingukomitee.

K. VALGMA,
TRÜ profülaktooriumi
juhataja

Laulumehed leidsid,

et kuigi viisid seovad rohkem kui miski muu siin maailmas, tuleb mõnikord ka asjalikke jutte rääkida. Mõõdunud reedel jäi TRÜ ja EPA juures asuva Tartu Akadeemilise Meeskoori täiskoorseis pärast harjutust veel tunnikeseks istuma, pidades silmas, et koosolekud pole iseenestest pahe, kui neid liiga palju ja pikalt ei peeta. Pool semestrit on tööd tehtud ja laulud hakkavad ilmet võtma. Arvestades seda, et sügisel tuli alustada peaaegu tühjalt kohalt (mõõdunud aastal elas koor üle raskeima aja oma olemasolu vältel), võib selle üle vaid rõõmu tunda.

Mõõdunud õppeaasta raskustest rääkis aruandes endise juhatuses esimees SULEV MÄEVÄLI. Vaatamata sellele, et pool endisest koorseisust 1964. a. sügisel koorile kaduma läks ja uuel juhatusel puudusid kogemused, hoolimata lauljate vähesusest suudeti esineda nelja iseseisva kontserdiga ja aastase vaevanägemise kokkuvõtte näidatuna meie meeste laul juubelilaulupeol Tallinnaski. Ka ÜET raamidest käimapanud muusika-instruktorite õpperühm dirigent Richard Ritsingu juhtimisel töötas pidevalt.

Tänavu oleme paljudest mõõ-

dunudaastastest raskustest, isearanis meestepõuast, üle saanud. Hiljuti lõpetasime uute meeste vastuvõtmise, ka tutvumiskohtu on juba lõbusas ringis maha peetud ja nüüd anti 29 noorurile pidulikult kätte «kandidaadikraad» koos seda kinnitava dokumendiga. Täieõiguslikeks liikmeteks saamine on olnud juba neist endist.

Lõpuks valiti 13-liikmeline juhatus. Uue eestseisuse esimeheks sai energiline ja stabiilne ENN TOOM, esimehe abiks JÜRI NILSON. Koorivanema auväärset ametit peab edasi ROBERT TASSO. Pärast koosoleku lõppu jäi juhatus ametid jagama ja kõige pakilisemaid küsimusi arutama. Lähenevad esinemine Põlvas ja kohtumine Tartu Piima-kombinaadi isetegevuslastega. Peagi tuleb aga poolaasta tööst aru anda semestrikontserdil. Kavade koostatud, laulud õppimisel. Mis siis muud kui tööle pihta anda!

Märkus: võtame veel lauljaid I tenoris. Klassikalises ooperis oli see kõige auväärsem hää. Kinnitame, et meiega ei tee hinnaalandust!

E. KRAUT,
TAM-i juhatuse liige.

Jätkame mõttevahetust

Mida me siis kardame ehk sisemine tsensor

Lugesin Peeter Vihalemma huvitavat ja juba vaidlusi tekitanud artiklit «Kardad sa iseenest?» Juttu oli seal ka Käärikust. Samal leheküljel aga paiknes uus Kääriku-reportaaž. Tsiteerin seda mõnevõrra tendentslikult:

«On vaja teada, mis inimene loenguajal teeb... On vaja teada, kuidas ta ringi tööst osa võtab. Tuleb arutada, kuidas keegi kasutab aega...»

Halastus, kui palju tahtmisi, ja ometi on tunne, et keegi ei oska enam loomulik olla. Üliõpilane on teisele mõistatuseks saanud. Läheneda... läheneda teisele inimesele, lihtlikule, alluvale! Kolavad hüljed, aga inertuse ja arguse müür jääb alles. Ma ei taha siia lisada sentimente, kuigi olukord neid vääriks. Aga te kõik olete ju mõnikord tähele pannud, et kahekesi räägite üht juttu, tuleb juurde kolmas ja otsekohe tuleb ka uus teema. Ma ei suuda unustada seda klassikalist lauset, mida mul õnnestus kuulda ja mida ma olen «Võlas-ki» ära kasutanud: «Sa ei usu, kui julge mees X on? Sina otsustad selle järgi, mis ta loenguil räägib. Aga kui sa kuuleks, kui julgeid mõtteid ta avaldab, kui me omavahel oleme...!»

Tohoh, mis see siis on? Kafkalis situatsioon? Ei taha müstifitseerida, aga kas pole õhus midagi, mida on raske tabada, midagi, mida tegelikult ei eksisteeri mujal peale meie mõttemaailma. See on meie sisemine tsensor, mis ilmselt ületas võimupiidrid.

Nagu vastutustundetut toimeta-

ja vigu ei tohi kasutada partei joone diskrediteerimiseks, samuti ei tohi partei joont diskrediteerida meie sisemine tsensor, kes juba ammu vajab asendamist kohusetundlikuma ja parteilise- ma töötajaga. Mis on selles tsensoris kõige halvemat? Seda väljendab grotesksel kujul ühe vana naise külanaise vastus, kui «Rahva Hääle» mehed teda ahteteerima tulid: «Küsite ja küsite, aga pärast saadate Siberisse».

Oh, see pole isegi naljakas. See on ju kurb. Aga vahel on tegemist lihtsalt sellega, et pensionini jääb paar aastat — äkki määrin need ära... Teadagi, mis sest ikka rääkida.

Ma tahaksin neile, kes Peeter Vihalemma peale pahaseks said, meelde tuletada üliiltsat asja, et julgus, vabadus, initsiatiiv ei seisne koosolekul kõnelemises «hiigla julgetest asjadest». Koosolek koosolekuks, seal võib igaüks imet teha, dogmaatikuks nupeldada ja uusi vorme nõuda. Vahel peame vaatama ka üksikisikut, ja mitte ainult nii, et me teda pidevalt oma «uurimisega» kiusame (nagu alguses tsiteeritud). Kõigepealt uurigem ikka iseenest! Muidu juhtub niisuguseid kurbi asju, et see koosolekujulgus viina- või muu klaasi juures hakkab virisema ja seletama, et oh... see oli niisama, teate isegi...

Siirust! Mitte seda siirust, mida vastandatakse parteilisusele. Seepärast:

jälgitagu oma sisemise tsensori tööd!

M. UNT

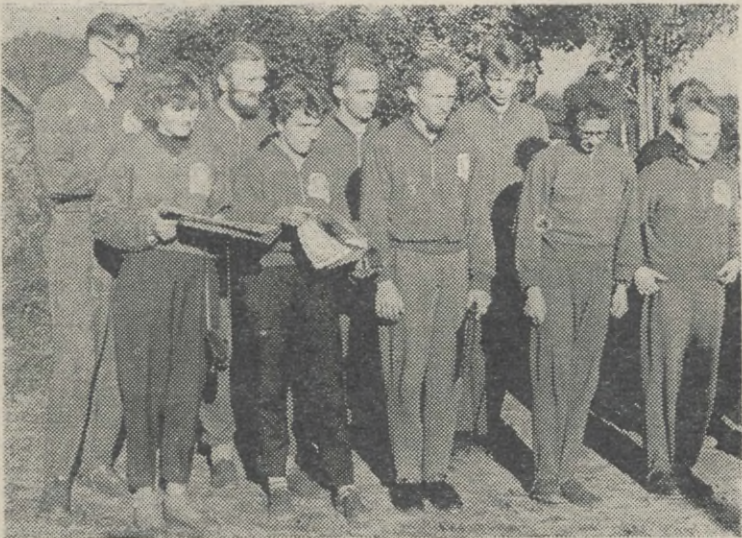

Orienteerujatest lk. 3 ja 4

Ülikooli orienteerumissektsioonil on sünnipäev

Novembri lõpul 1960. a. loodi orienteerumissektsioonid Tartu linnas ning Tartu Riiklikus Ülikoolis. Need olid esimesed omalaadsed kogu Nõukogude Liidus. Alguses muiati selle üle. Nüüd on 5 aastat möödas, naerjad kadunud ning orienteerumissektsioonid tavaliseks nähtuseks saanud nii Balti vabariikides kui mujal. Meie orienteerujate vastu tuntakse huvi väljaspool kodumaa piire.

Fotol näeme 1960. a. Käärikul Eesti meistrivõistlustel võitnud Tartu võistkonda (vasakult): Heino Mardiste, Tiiu Liblik, Sven Veldre, Maire Lahtmets-Jaanre, Enno Lelumees, Madis Aruja, Ülo Vilt, Rein Leet ja Ilmar Kask (fotol pole Maire Miljanit ning Rutt Aimlat).

Paar kuud hiljem said neist esimese orienteerumissektsiooni loojad. Oma ala entusiastideks on nad jäänud tänapäevani.

Kuidas ikka vanasti orienteeruti

6—7 aastat tagasi nägi orienteerumisvõistlus meie vabariigis välja hoopis teisiti kui nüüd. Kõik võistlused olid õised, võistkondlikud ja kontrollkandamiga. Start anti õhtul sellise arvestusega, et päikesetõusuks jõutaks finišisse. 10—kuni 12-tunnilised kontrollajad polnud sugugi haruldased. Soojendust ei teinud keegi — see väsitavat ära, pealegi jõutakse pika öö jooksul nahk mitugi korda päris märjaks ajada.

Tavaliselt oli võistkond neljaliikmeline, kusjuures igal mehel pidi seljas olema 12 ja naistel 8 kilo raskune seljakott. Sellele vaatamata oli «orbiidile minekuid» (eksimisi) võrratult rohkem kui nüüd. Normi saamiseks pandi kotti kive, puupakke ja liiva. Kui selga veriseks ei hõõrunud, oli kotist kasugi, ta hoidis külmal ajal sooja. Võistkondlik jooks 15—20 km

pikkusel rajal oli hea iseloomu ning vastupidavuse proov. Sageli kujunes see füüsiliselt nõrgemale kaaslasele üle jõe käivaks.

Ka orienteerumisoskus polnud kuigi hea. Kord juhtus teele ette jõgi. Et otsustada, kas kohapeal tasub teda forsseerida, lasti kõige väiksem mees kätest kinni hoides vette. Kui mees kaelast saadik sisse kadus ja põhja veel tunda polnud, jäeti läbimine ära. Sadakond meetrit eemal läks üle jõe suur

maanteesild, mida ähmiga ei osatud kaardilt välja lugeda!

Nimetust «orienteerumisjooks» ei tuntud. Võistlusi nimetati matkavõistlusteks ja oma iseloomult nad seda olidki.

Kui saadi informatsiooni võistluste korraldamisest Skandinaaviamaades, eriti Soomes, hakkas ka meil olukord muutuma. Viis aastat tagasi ilmusid ühtsed võistlusmäärused, hiljem loodi vabariiklik föderatsioon. Rajad muutusid lühemaks, võistlused individuaalseteks, õiste võistluste ülekaal kadus ja enam ei nõuta seljakotti. Väiksearvulise fanaatikute pere asemel stardib orienteerumises nüüd suur hulk rahvast, eriti noori. Sellest peale kõneldakse ka meil juba uuest spordialast — orienteerumisspordist.

H. MARDISTE

Küsimine Erna Abelilt

Kes meie vabariigi spordielust vähegi teab, tunneb Erna Abelit suurepärase suusataja ning suusapedagoogina. Arvatavasti on vähesed kuulnud, et aastaid tagasi oli ta maal eesti keele õpetaja. Ja nüüd teab see «kitsam ringkond», et Erna Abeli elu, töö ning isegi puhkus lumest vabal aastaajal on tihedalt seotud orienteerumisspordiga.

Nagu iga uue asjaga, on ka orienteerujail kasvuraskusi. Probleemiks nr. 1 on aktiiviküsimus. Tartust on lahkunud üle 20 esimese järgu orienteeruja, kohapeale jäänud aga paar-kolm entusiast. Ja nendegi hoog kipub lõpuks vaibuma. Küsimine nõu Erna Abelilt. «Ainus, mis ma teile oskan öelda — pidage vastu,» kostab ta vastuseks. «Nii suurepärase ala, ning noorte hulgas on vaimustus suur. Ei oleks õige kõike seda saatuse hooletaks jätta. Tehke ise, palju suudate, ja katsuge endale abiliselt kasvatada. Ega meigi Herbiga päris kõrvaltvaatajaks jää...»

Igal silgisel korraldame me orienteerumismaratone. Nagu nõuavad määrused — ainult meestele. Naised astusid vahele — ka meie tahame pikemat rada kui 6—7 km. Jälle oleme Erna Abeli jutul. «Kas teate, 30 aastat hiljem sündinud konkurendid...»

10 km murdmaasuusatamine? Kui on parajasti sulailm ning rada krutib Otepääl aina ühest mäest alla ning kohe teisest üles? Ei tahaks uskuda, et suvel, kui sa vaheldumisi sihid kaarti, kompassi ning maastikku, oleks samade kuplite vahel 12—13 km pikkune orienteerumistada raskem läbida. Orienteerumises ei sunni sind takka pealtvaatajate kisa ega konkurendi klõbistamine sinu suusakandadel. Olen poolt, et aastast kord-paar nais-tele pikem orienteerumistada valmistada.»

Vahel saab meist võitu uudishimu ning siis küsime Erna Abelilt — millest selline poolehoid, võiks öelda, et isegi kiindumus orienteerumisse? «Juba see on suur asi, kui noored tulevad 2—3 tunniks välja nelja seina vahelt ning metsas 5, 10 või 15 km maha jooksevad. Keegi ei pruugi häbeneda oma kehalisi võimeid — metsas pole pealtvaatajaid.

Üheski spordimärrustikus pole olemas väärilist veteranideklassi, kus poole sajandi piiriga puutesse jõudev Erna Abel paraja lahtri leiaks. Aga silmitsege kord tänavu Tartu linnas väljaantud orienteerumismedalite nimekirja ning te näete — Erna Abel on spordis niisama noor kui temast 30 aastat hiljem sündinud konkurendid...»

A. KIVISTIK

MEIE MEISTRID

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI MEISTRID:

- 1959 — Tiina Ehala ja Ilmar Kask
- 1960 — Tiiu Liblik ja Madis Aruja
- 1961 — Tiiu Liblik ja Ilmar Kask
- 1962 — Maire Miljan ja Madis Aruja
- 1963 — Ene Märtin ja Madis Aruja
- 1964 — Tiiu Liblik ja Arne Kivistik
- 1965 — Milvi Pajuste ja Olavi Kärner

EESTI NSV MEISTRID:

- 1959 — Riola Koppel
- 1960 — Madis Aruja, Tiiu Liblik ja Leili Ruto
- 1961 — Ilmar Kask
- 1962 — Madis Aruja, Tiiu Liblik
- 1963 — Madis Aruja, Maire Jaanre, Arne Kivistik, Olavi Kärner, Tiiu Liblik, Ustav Mikelsaar, Maire Miljan, Milvi Pajuste
- 1964 — Erna Abel, Arne Kivistik, Olavi Kärner, Maire Jaanre, Ene Märtin, Vello Raudsepp, Haldi Teras.
- 1965 — Erna ja Herbert Abel, Arne Kivistik, Olavi Kärner ning Anne Palge.

NÕUKOGUDE LIIDU MEISTRID:

- 1963 — Madis Aruja, Maire Jaanre, Arne Kivistik ja Maire Miljan.
- 1965 — Olavi Kärner.

Märkus: Tabelisse on sisse võetud ka TRÜ kasvandikud.

korduvalt Leningradi ja Läti vabariigi au kaitsnud.

Peale isiklike saavutuste võib ta uhkust tunda ka oma sõprade Madis Aruja, Maire Miljani, Tiiu Libliku, Maire Lahtmets-Jaanre, Olavi Kärneri jt. võitude üle.

Igal aastal tuleb järjest rohkem noori ülikooli orienteerumiskonna treeningurühma ja kõik nad lahkuvad ülikoolist küpsete ning kogenud orienteerujatena. Nende aastate jooksul ei ole Arne Kivistik olnud mitte ainult treener-tunniandja, vaid alati abivalmis ja tähelepanelik seltsimees.

1. detsembril suruvad kõik

EDU SULLE, TÄKS!

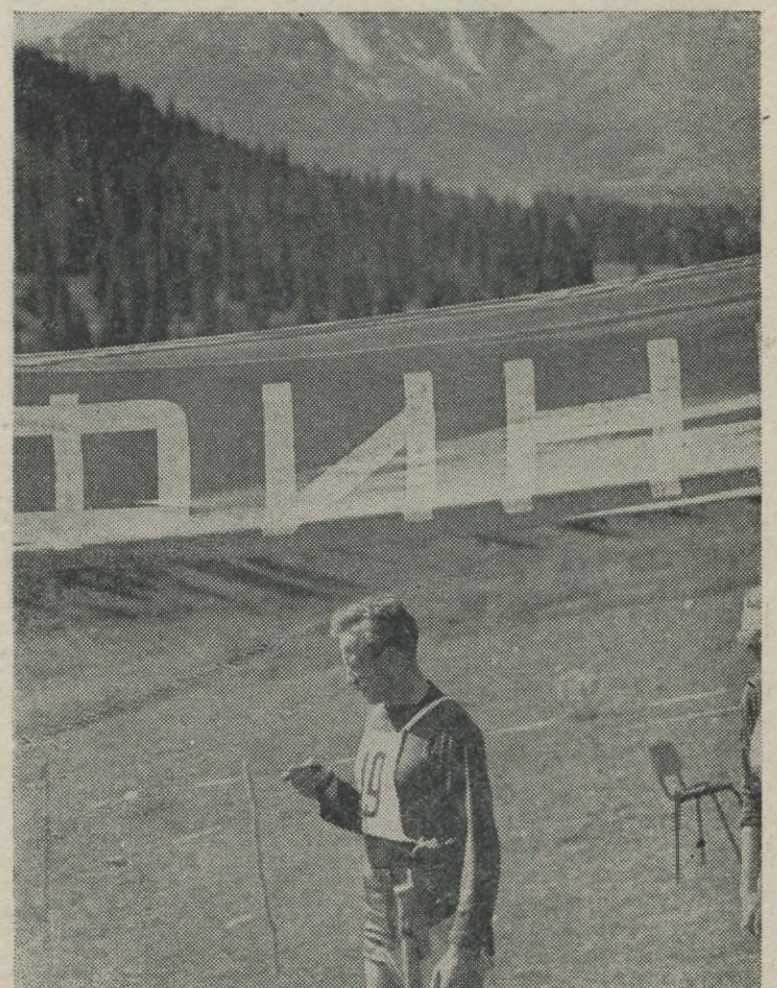
esimestelt üleliidulistelt võistlustelt Užgorodis, teist kohta Kesk-Aasias toimunud võistlustelt ja talvistelt võistlustelt Uraalis Euroopa-Aasia piiril. Samuti on ta

praegused ja endised õpilased sünnipäevalapse kätt ja ütlevad: «Palju edu Sulle ka edaspidi, Täks!»

V. RAUDSEPP

«Rajameistrikursus» — selline on Nõukogude Liidu esimese orienteerumisalase diafilmi pealkiri.

TRÜ Spordiklubi 1965. a. Õigel ajal ja õiges kohas orienteerumisjooksu

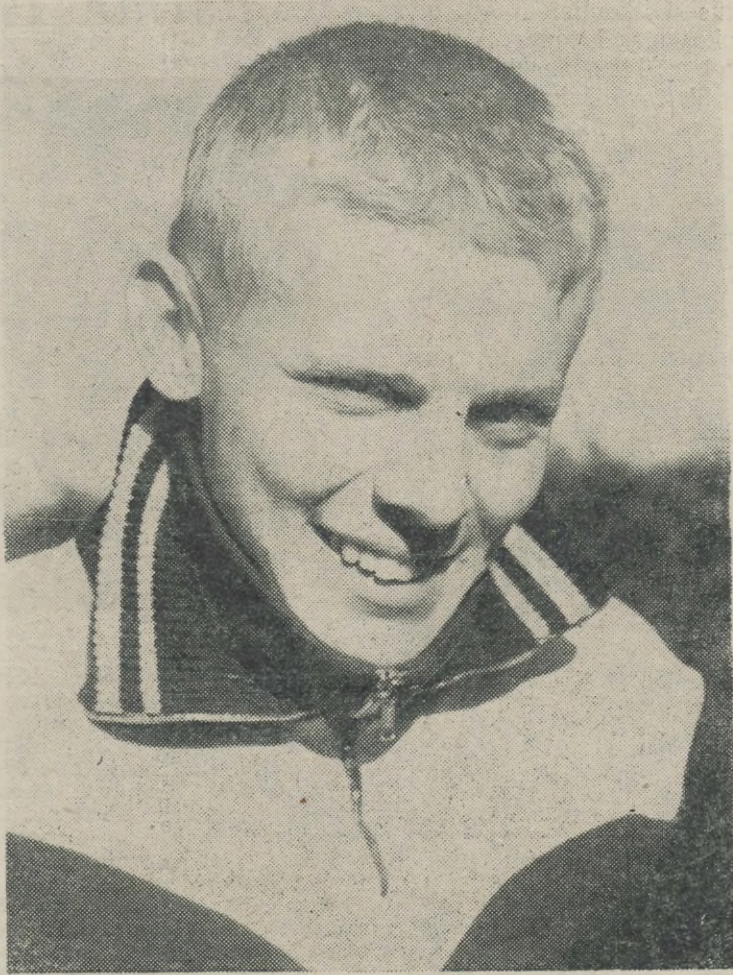
EDETABEL

Mehed		Naised	
1. Olavi Kärner	(1)	1. Ene Märtin	(1)
2. Arne Kivistik	(2)	2. Anne Palge	(6)
3. Ilmar Kask	(3)	3. Milvi Pajuste	(2)
4. Vlad. Sokmann	(—)	4. Erna Abel	(3)
5. Ivar Tammeraid	(10)	5. Aino Tuhkanen	(7)
6. Rein Raid	(—)	6. Vaike Leiar	(21)
7. Andres Noodla	(—)	7. Asta Aruja	(5)
8. Aare Kutsar	(6)	8. Urve Noodla	(9)
9. Mart Lepik	(20)	9. Helle Engel	(12)
10. Enn Saar	(—)	10. Kaie Vainer	(—)
11. Heikki Liivrand	(—)	11. Ann Karu	(—)
12. Vello Raudsepp	(4)	12. Tiiu Luks	(11)
13. Kaarel Zilmer	(—)	13. Erika Valdson	(—)
14. Tõnu Haldre	(—)	14. Viiv Vene	(—)
15. Jairi Salumäe	(—)	15. Urve Soe	(—)
16. Enn Loigu	(—)	16. Taimi Oppar	(20)
17. Andres Kuusk	(—)	17. Laine Metsoja	(—)
18. Arnold Oja	(—)	18. Elsa Avdejeva	(—)
19. Avo Pae	(—)	19. Marge Majamees	(—)
20. Arvo Paasmaa	(—)	20. Tiina Bergmann	(—)

Märkus: Sulgudes on toodud koht möödunud hooajal. O. Kärner ja E. Märtin on hooaja parimad ka Tartu linna ja vabariigi ulatuses.

TARTU ORIENTEERUMISMEDALID JAGUNESID TÄNAVU NII:

MÄKKESUUSATAMINE		M. Pajuste	TRÜ
O. Kärner	TRÜ	E. Abel	TRÜ
A. Kivistik	TRÜ	R. Aimla	FAI
I. Kask	TRÜ		
SUUNDORIENTEERUMINE			
A. Palge	TRÜ	A. Kivistik	TRÜ
A. Tingas	TRÜ	O. Kärner	TRÜ
U. Noodla	TRÜ	I. Kask	TRÜ
ÕINE ORIENTEERUMINE			
A. Kivistik	TRÜ	R. Aimla	FAI
I. Kask	TRÜ	I. Sepp	FAI
H. Schotter	EPA	A. Tuhkanen	TRÜ
ORIENTEERUMISMARATON			
A. Tuhkanen	TRÜ	O. Kärner	TRÜ
M. Pajuste	TRÜ	I. Tammeraid	TRÜ
V. Leiar	TRÜ	G. Honnolainen	EPA
VALIKORIENTEERUMINE			
A. Kivistik	TRÜ	E. Märtin	TRÜ
O. Kärner	TRÜ	R. Aimla	FAI
K. Zilmer	TRÜ	E. Abel	TRÜ

Kui Rutt Aimla möödunud aastal Haanjas Baltimaade orienteerumismeistriks tuli ning «Edasi» temast sel puhul kena pildi ära trükkis, oli Rutt kokkuvõttes veidi turriski. «Iga inimene, kes mulle nüüd Tõraveres vastu tuleb, peab oma kohuseks mulle öelda, et kuule Rutt, sinu pilt oli lehes, ning kui ma järgmisel

korral enam esimeseks ei tule, hakkab mõni juba küsima, et mis sa seal rajal siis sel korral tegid? — nagu oleks mitme orienteerumismisvõistluse järjest võitmine igapäevane asi...»

Olavi Kärner pole just tagasihoidlike killast, aga ajakirjanduse esindajatest hoidub ta hooliga kõrvale. Ent kuna Olavi täna-

vu peaaegu järjest 3 ihaldusväärt suurvõitu Elva kõrgete ja sirgete mändide alla tõi, ei tahaks teda seekord tülitamata jätta.

«Kuidas sa seal Permis nii «suunas kui teates» ikka kõigist meestest jagu said? Oli ju ainuüksi 4-liikmeline Eesti koondus nii kõva, et sinna ei mahtunud sisse ei Madis Aruja ega 2-liikmelise (!) liidu koonduse mees Heino Kask? (Nemad said siiski individuaalse stardiõiguse.)»

Olavi vaatab natuke, keerab pea viltu, veeretab sõnad keelele ritta ning annab vastuseks: «Tead, ma käisin enne võistlusi paaril korral harjutamas. Käärikul olin. Laane järve taga Kuudsemäe kandis käisin selle kaardiga, kus on peal ainult reljeefijooned ning nendegi abil ei tee kindlaks, kus parajasti mägi, kus org on. Aga Liivalt, sinu raja esimese kontrollpunkti alt (mida mõni mees asjatult ründab tundpaar, teine aga terve päeva), sealt, kus põdrad elavad, tõi sulle kaasa toreda sarve. Sellest saaks «Kes kedale» väärt auhinna.»

Nagu muuseumi poetab Olavi mõni nädal hiljem, et enne Permi võistlusi tallas ta kaardi ning kompassiga ka Haanjamaa käännulisi teid. Niisiis — sel ajal, kui teised lõhkusi jooksutreeningut ning leppisid kesiste orienteerumismisvõistlustega, käis Olavi omal käel harjutamas Eestimaa parimates paikades.

«Et sa lisaks liidu tiitlitele ka Eesti päevased ära võitsid — see oli muidugi jälle puhas juhus?» — «Juhus muidugi. Metsas läks tubli veerandtund rohkem kui vaja. Aga et sina ja ülejäänud 50 meest rajal tublisti kauem «peaga töötasite» — vaat see ei olnud juba minu teha.»

Ainult ärgu kõik tema ütlemisi päris sõna-sõnalt võtku — eriti seda paaril korral harjutamist...

Konkurent

INDIVIDUAALSTART:
«Silkan aga teistele järele, kollektiivis peitub ju jõud...»

START VÕISTKONDADELE:
«Üks kõigi, kõik ühe eest...»

Kiri toimetusele

PALUKSIME KAALUDA VÕIMALUSI

Aeg-ajalt tuleb ikka juttu sellest, et ühte või teist ajalehte on raske saada. Nimetatakse «Nedeljat», «Volkstimmet» või ka mõnda muud kaugema päritoluga lehte. Summeerides enda ja kollektiivi paljude teiste liikmete kogemusi tuleb aga väita, et kõige raskem on saada ajalehte «Tartu Riiklik Ülikool». Üksiknumbrina õnnestub seda osta praktiliselt ainult nendel, kes ilmutuspäeval on peahoones või lähevad sinna spetsiaalselt ajalehe ostmiseks. Et me senisest paremini hakkaksime saama oma ajalehte ning vajalikku informatsiooni ülikooli elust, paluksin kaaluda järgmisi võimalusi: 1) ajalehe tiraaži tunduv suurendamine; 2) ajalehe väljapanek vitriinides peahoones ja teistes põhilistes õppehoonetes (vitriin peaks olema suure lukuga, et keegi ei saaks sealt meie rareiteeti kätte); 3) ajalehe kojutoimetamine «Ajakirjandusliidu» kaudu võrdselt teiste ajalehtedega.

Lugeja

Toimetuse märkus.

Lugeja ettepanekute kohta võib toimetuse teatada, et on astunud samme ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» tiraaži suurendamise kohta 1. jaanuarist 1966. a. Loodame, et vitriinide küsimus ka lahendamist leiab. Mis puutub ajalehe tellimisse «Ajakirjandusliidu» kaudu, siis on see vaevalt teostatav. Püüame siiski.

Toimetuse

Plaanid järgmiseks hooajaks

Ülikooli kesk- ja pikamaajooksjatel on saanud traditsiooniks tähistada kergejõustikuhooja lõppemist ühise õhtuga. Siis tehakse kokkuvõtteid möödunud hooajast ja kavandatakse plaane. Möödunud hooaeg oli võistluste ja huvitav. Toimusid Tallinn—Tartu linnavõistlus, ülelinnaline kross, TRÜ—Helsingi ülikooli sõpruskohtumine jt. Kõrgpunktiks olid NSV Liidu meistrivõistlused Alma-Atas. Saavutused ei jäänud tulemata. Eelkõige tuleb hinnata M. Matikainen meistrinormi täitmist (800 meetris) Alma-Atas. Tulemus 2.08,5 on ühtlasi ka TRÜ uueks rekordiks. Alma-Atas küündis rekordini M. Kalder maratoni jooksus 2:45.09.

Saavutusi võinuks rohkem olla, kui poleks kimbutanud vigastused, oleks õigesti ajastatud kõrgvorm. Rohkem tuleks edaspidi rõhku panna treeningutele, tu-

leks parandada üldkehalist ettevalmistust, vastupidavust, samuti jõu näitajaid. Suured lüngad ilmnisid vastupidavuse osas, mistõttu hooaja teiseks pooleks ei jätkunud särtsu (A. Reede jt.). Tõsta tuleks ka sportlaste tahtelis-moraalseid omadusi.

Arvestades eelmise aasta vigu ja lünki, seniseid tulemusi, treeninguvõimalusi, koostati koos treener A. Pisukesega plaanid järgmiseks hooajaks. Otsustati treenida senisest suurema koormusega ja intensiivsusega. Igale jooksjale ja käijale koostati individuaalne treeninguplaan. Jäab soovida ainult head plaanide realiseerimist.

I. VÄRK,

KKT II kursuse üliõpilane.

ÕIENDUS

Lugeda meie ajalehe 19. novembri k. a. numbri teise lehekülje keskmise veeru ülalt teine pealkiri «Prantsusmaal».

Teadaanded * Teadaanded

Füüsikutele!

Teatame, et selle aasta viimase kuu 7. kuupäeval kell 19.07 (veega ±2 minutit) algab uue, füüsikute klubi algus. Probleemid: sügavad mõtted ja suunaer.

Tähe'epanu! Teid jälitab reklaam. President on valimata — elagu president!

ALMAVU Komitee korraldab 28. nov. kell 19 TRÜ Klubis autasustamise ja puhkeõhtu. Tere tulemast kõigile!

ÜTÜ psühholoogiaringi koosolek toimub esmaspäeval, 29. nov. kell 15 pedagoogikaauditooriumis.

Päevakorras: Sotsiaalpsühholoogia aktuaalseim probleem — «Inimsuhted väikestes gruppides» — aspirant Ü. Vooglaid. Juhatus

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет») г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. Üksiknumbril hind 2 kop. Tellimise nr. 8897. MB 08694

ENE MÄRTIN — teist aastat järjest vabariigi parim orienteeruja.

ÜTLEMISI...

«Üks kontrollpunkt oli seekord välja panemata. Sokmann ja Saue ütlesid.»

«Aga meie leidsime seekord ühe KP rohkem. Isegi pliiatsid olid juures ja puha. Panime punkti kohe kirja!» (Tegelikult oli kontrollpunkte nii palju nagu

ette nähtud, ainult üks oli «kogemata» 1200 m õigest asukohast kõrvale pandud).

Vorbuse mäe kandis käib «punktijaht». Teiste hulgas on aktsioonis ka Herbert Abel. Korraga astub tema juurde üks viisakas noormees ja küsib: «Vabandage, kas te orienteeruda oskate? Kus siin see finiš olema peaks?»

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 32 (642) Reedel, 3. detsembril 1965 XVIII aastakäik

Kuidas töötavad meie lõpetanud

— niisuguse küsimuse üle pidasid möödunud neljapäeval partei-organisatsiooni lahtisel koosolekul aru Majandusteaduskonna õppejõud ja üliõpilased. Et teada saada töökohtade administratsioonide ja ühiskondlike organisatsioonide arvumist meie «toodangu» kvaliteedi kohta, selleks saatsime laiali ankeedid 6 küsimusega. Üle poole väljasaadetud ankeetidest tuli sisukate vastustega tagasi.

Rõõmustas, et üldiselt jäädakse meie kasvandike tööga rahule. Eesti NSV Rahandusministeeriumi vastuses kirjutatakse: «Oma ülesannetega tulevad kõik hästi toime, nad on võimelised iseisvalt orienteeruma rahandus-alastes küsimustes, neil on vajalikku initsiatiivi ja nõudlikkust... ENSV Rahandusministeeriumis töötavatel TRÜ Majandusteaduskonna lõpetanutel on hea teoreetiline ettevalmistus ning oskus oma teadmisi rakendada praktilises töös.»

Samasuguseid hinnanguid on teisteltki asutustelt. Paljud meie lõpetanud töötavad vastutusrikas ametikohtadel. Nii on J. Kari NSVL Riigipanga Põlva osakonna juhataja, E. Toffer samal kohal Paides, V. Aron Rahandusministeeriumi riigitulude valitsuse osakonna juhataja, E. Krõnström sama ministeeriumi tööstuse finantseerimise valitsuse juhataja asetäitja, K. Põldmäe Rakvere Rajooni Tarbijate Kooperatiivide Liidu juhatuse esimehe asetäitja jne. Nad on ülikooli lõpetanud 4—6 aastat tagasi.

Ka ühiskondlikus elus lõõvad meie lõpetanud kaasa. Mitmed neist on praegu partei-organisatsioonide sekretärid, rajooni-omiteede liikmed, töötavad partei- ja riigikontrolli organites, ametiühingus ja komsomolis juhtivatel kohtadel.

Kõige selle hea kõrval tehakse aga ka kriitilisi märkusi. Samuti juhiavad lõpetanud ise tähelepanu ebakohtadele õppe- ja kasvatus-töös.

Viljandi Rahandusvalitsuse vastuses kirjutatakse: «Oleks soovitatav, et TRÜ Majandusteaduskonna lõpetajatel oleks rohkem huvi ja aktiivsust ühiskondliku töö ja tegevuse vastu.» Samasugune soov on ka Pärnu kaubandusvalitsusel — veelgi konkretiseeritumalt. Nad kirjutavad: «... kõrgema õppeasutuse lõpetanud noored spetsialistid ei oma vajalikke kogemusi rahva ees esinemiseks sõnavõttudega ja loengutega, puudub teadmiste väljendamise oskus.»

Väga tõsine etteheide ja arvatakse, et mitte ainult meie teaduskonna lõpetanute suhtes. Tundub, et senisest rohkem peaksime muretsema oma üliõpilastele esinemisvõimalusi. Seda saaks sagedamini teha ka õppeprotsessis (seminarid, kursused ja seminaritöö-

de avalik kaitsmine jne.) Tõsise kriitika on näiteks ära teeninud meie teaduskonna ÜTÜ ringid, kus pole senini ette valmistatud ühtegi lektorit ühingule «Teadus». Julgemini ja senisest rohkem peaksime rakendama üliõpilasi ka propagandistidena, suunama neid esinema koolidesse jm. (praegu näiteks septembripleenu mi otsuste kohta).

Üldse peame me üliõpilast veel liiga tihti lapseks. Ühistes ühiskondlikes organisatsioonides on juhtival kohal enamikelt juhtudel ikka õppejõud. Kursuse tootmisnõupidamist korraldab hooldav õppejõud jne. Kas ei peaks üliõpilasi endid laskma organiseerida ja korraldada? Üliõpilaste üritustes jäägu initsiatiiv siiski neile endile!

Mis puutub õppetöösse, siis üheks sagedasemaks probleemiks ankeedivastustes on teooria ja praktika side. Mitmed asutused ja ka lõpetanud ise leiavad, et «... ülikoolist tulevate majandusteadlaste praktilised teadmised on vähesed». Märgitakse, et noortel spetsialistidel on vähe asutuse juhtimiseks vajalikke kogemusi, ei osata koostada akte, tuntakse halvasti ühe või teise rahvamajandusharu olukorda jne.

Neid pretensioone tuleb muidugi arvestada, kuid loomulikult kõiki praktiliseks tööks vajalikke teadmisi me ei suuda anda. Tuleb arvestada, et meie teaduskonna õppeaega lühendati 5-lt aastalt 4-le. Noorte spetsialistide vastuvõtmisel peavad vastavate asutuste administratsioonid samuti mõnda aega nendega tegelema, et viia neid kurssi tööga.

Teiselt poolt ei tohi ometi lõpetanud unustada, et ülikool ei anna teadmiste maksimumi. Ka pärast ülikooli lõpetamist on vaja jätkata teadmiste omandamist. Lõpetanute vastustest ilmneb, et raskusi on just nende ainetega, mida üliõpilaspõlves peeti (ja peetakse) teisejärguliseks (tootmise tehnoloogia, nõukogude õigus, raamatupidamine).

Lõpetanud ei pea õigeks palgalist töötamist pikaajalisel (10 kuud) praktilisel. Seda seisukohta tuleb jagada: praktika muutub ühekülgseks ja pole võimalik koguda kõiki diplomitöös vajalikke materjale.

Ankeedivastustes tehakse palju konkreetseid ettepanekuid. Neile hinnangu andmine otsustati jätta parteigruppidele ja kateedritele.

Vastu tulles paljude soovidele määrati kindlaks, et esimene Majandusteaduskonna lõpetanute kokkutulek leiab aset järgmisel aastal.

Toetada tuleb lõpetanute ettepanekut luua ühiskondlik aspirantuur ka TRÜ juures.

V. KRINAL,

Majandusteaduskonna partei-organisatsiooni sekretär

Meil oli külas televisioonirahvas

Päevakorras: Televisiooni kaasaja problemaatikast, küsimusi-vastuseid, telefilmide demonstreerimine — nii seisis kuulutusel. Ei tea, oli selles süüdi tuisune ilm või peotantsude võistluse ülekanne Prahast, igatahes Vane-muise tänava ringauditooriumi tuli inimesi ainult paarikümne ümber. Aga neil, kes tulid, ei tarvitsenud kahetseda, sest... huvitav oli. Nägime 1965. a. televisioonifilme. Meiega vestlesid T. Kask, L. Piip, H. Tiidus jt. Tallinna Televisioonistuudio töötajad.

Kas televisioon on omaette kunstiliigiks kujunenud? Mida arvata saatest «Mis Koosta peres uudist on?» Milline on televisiooni peaaesime? Kuivõrd õigustavad end saated varjatud kaamera? Kas värviline televisioon saab laiale vaatajaskonnale nähtavaks juba lähemas tulevikus? Missugune hinnang anda Tallinna Televisioonistuudio saadetele? — nende ja paljude teiste küsimuste ümber pidasid aru nii külalised kui ka kuulajad.

S. MÄND

Emakeele Seltsis

Pühapäeval toimus Emakeele Seltsi järjekordne koosolek. Prof. P. Ariste andis ülevaate Soomes tehtavast keeleteaduslikust tööst soome-ugri keelte alal. Katsun edasi anda mõned professori seisukohad ja tähelepanekud selles küsimuses.

Soome keeleteadlaste ees seisab suur ülesanne lõplikult läbi töötada ja avaldada Castréni suur kogu. Tema pärandi kallal on keelemehed palju tööd ja vaeva näinud, kuid kõike pole siiski veel suudetud avaldada.

Helsingi Ülikoolis on uurimistöö ja pedagoogiline töö tihe-dalt seotud. Castréni auks on loodud omaette keeleteaduslik uurimiskeskus — Castreniaanim, mis koosneb mitmest osakonnast. Nimede osakonnas on märkimisväärselt tööd tehtud kohanimede (prof. V. Nissila ülevaade kohanimedest) ja isikunimedest osas.

Toimub karjala sõnaraamatu koostamine, mille näidisi on juba trükiti ilmunud, loodetavasti ilmub I köide 1966. a. jooksul. Käsil on ka Soome etümoloogilise sõnaraamatu väljaandmine. Jätkatakse soome murrete uurimist.

Castreniaanimi eesti asutises (üks osakondadest) toimub töö Eeva Niinivaara juhendamisel. Eeva Niinivaara on lõpetanud Tartu Ülikooli kirjanduse eriharu. Seminaridel käsitletakse Jakob Tamme luulet, ülevaadet eesti kirjandusest Noor-Eesti perioodil jne.

Helsingi Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna 6 tuhandest üliõpilasest on suur osa naisüliõpilased, kelledest paljud ei jää truuks keeleteadusele, vaid eelistavad koduperenaise seisust. Üp-

ris väike osa üliõpilasi on tõsiselt huvitatud keeleteaduslikust tööst.

Turu Ülikool on noor. Seal on kaks professuuri: soome keele (O. Ikola) ja soome-ugri professuur (M. Liimola). Prof. H. Paasonen on oma testamendis jättnud suured mordia uurimiskogud Turu Ülikoolile. Eesti keelt õpetab dr. H. Salu, kes kaitses oma väitekirja E. Vildest. Turus pole eesti keele vastu nii suurt huvi kui Helsingis.

Jyväskylä Ülikoolis töötavad nimekad keelemehed prof. A. Penttilä ja prof. V. Nissila. Eesti keelt õpetab L. Vörk. Ta on foneetik, varsti peaks temalt ilmuma «Eesti keele foneetika» (soomekeelne). Jyväskyläs asutati ka Keeleteaduslik Selts, mis on Soomes esimene üldkeeleteadusliku suunaga. Prof. P. Ariste viibis avamisel, esinedes saksakeelse kõnega heebrea keele kohta. Jyväskyläs valitseb äärmiselt suur tööind.

Tampere ja Oulu ülikoolides on kõik alles väga noor, töö seisab ees.

Teise ettekande esitas koosolekul M. Must. Ta rääkis 1965. a. murdekogumisevõistluse tulemustest.

Üldse esitati 22 tööd (sisuliselt 40 tööd 47 murraku alalt) 10793 sedeliga. Zürii (M. Must, P. Palmeos, A. Valmet, M. Mägi) tunnistas paremaiks järgmised autorid:

A. Maksimova, O. Aasmaa, J. Sildvee, J. Uustalu, E. Lepik, M. Tapupere, A. Toomsalu, I. Raudsepp, A.-M. Karm, Antsla Keskkooli kirjandusring jt.

R. PÄRTEL

Ühiste jõududega ühisele tööle

Moskvast ja teistest linnadest. Seminar töötaks kord kuus.

Siinjuures on keskusel palve igale sotsioloogiliselt uurimistööst huvitatud õppejõule, teenistujale ja üliõpilasele — teatada TRÜ teadusliku kommunismi kateedrisse isiklikult, telefoni teel või kirjalikult järgmised andmed:

- 1) nimi,
- 2) eriala,
- 3) õppejõud, teenistuja või üliõpilane,
- 4) kas varem tegelnud sotsioloogiliste uurimistega,
- 5) milline nädalapäev ja kellaaeg oleks kõige sobivam seminari pidamiseks.

Ülaltoodud andmed on vajalikud sobiva ruumi leidmiseks ja, kui osa võtta soovijaid on rohkem, gruppidesse jaotamiseks.

Registreerimise viimaseks tähtajaks on 10. detsember 1965. a. Esimesest seminarist, mis toimub orienteeruvalt detsembri keskel või teisel poolel, teatakse täpsemalt ülikooli ajalehes.

J. KALITS

Üliõpilaselust raja taga

RUMEENIA

Hiljuti viibisid siin külas Indoneesia kõrgema hariduse minister doktor S. Tažep ja Ateen ülikooli professor Spiros Zervos.

Jagades oma muljeid külas-käigust ütles doktor S. Tažep:

«Olen külastanud paljusid maid ja olen paljudes üliõpilaste ühiselamutes, kuid ma arvan, et siinsed Bukaresti üliõpilaste ühiselamud on kaasaegsemad ja mugavamad. Sellistes tingimustes tahaksin ka ise uuesti üliõpilaseks saada.»

Professor S. Zervos lisas: «Kõige sügavamat muljet avaldasid mulle Rumeenias ühelt poolt need suurepärase õppimis- ja töötingimused, mis on tagatud üliõpilastele ja teaduslikele töötajatele, aga teiselt poolt — Bukaresti ülikooli matemaatika-te loominguiliste otsingute ja koostöö atmosfäär.»

BULGAARIA

Siin avati Varna Dimitri Blagoevi nimelises Rahvamajanduse Instituudis rahvusvahelise turismi osakond, mis hakkab ette valmistama spetsialiste majanduselu ja turismi organiseerimiseks.

Põhidistsipliinide kõrval (väliskaubandus, turism) on kursusesse lülitatud loengud arheoloogiast, kunstiajaloo, kolm võõrkeelt. Kohustuslike õppeainete hulka kuuluvad veel alpinism ja purjesport.

lase asemel 11, 55 I järgu sportlase asemel 62 jne.), VTK normide täitmist on aga seganud remondi venimine ujujas.

Massilistest üritustest leidsid aset sügisene jooksukross ja orienteerumisevõistlus, nende kahe ala kokkuvõttes juhib 34%-lise osavõetuga Õigus-Majandusteaduskond. Järgnevad:

Bioloogia-Geografiateadusk. 23%.
Kehakultuuriteadusk. 21%.
Ajaloos-Keeteadusk. 14%.
Arstiteadusk. 9,7%.
Füüsika-Matemaatikateadusk. 7,4%.

Sügis-talvisel hooajal pidurdab ürituste massilisust siseruumide vähesus. Et saavutada normaalseid tingimusi, vajaks ülikool veel 4—5 spordisaali. Ühe ehitamist kavatakse peatselt alustada Mitsurini tänavale. Tingimata tuleb juurde muretseda matkavarustust, eriti telke ja seljakotte; samuti vajaks spordiklubi oma autobussi.

Alates sellest õppeaastast otsustati moodustada ühe teaduskonna juurde spordinõukogu, mille liikmeteks oleksid kursuste spordiorganisatorid. M. RAIDMA

TRÜ ametiühingukomitees

...arutati poliitilise kasvatus-töö probleeme meie ülikoolis, vaeti spordiklubi tegevust.

Esimene päevakorrapunkti kohta tegi ettekande komitee ideoloogiassektori esimees Kaljo Indre. Ta märkis, et poliitkasvatustöö vormidest on meil käibel põhiliselt neli:

- 3) diskussioon
- 4) poliitinformatsioon
- 1) loeng
- 2) vestlus

Rohkem või vähem sisaldavad neid kõikide kursuste tööplaanid, välja arvatud keemia III, IV ja farmaatsia II kursused, kus pole sel semestril ette nähtud ainustki poliitmassilist üritust.

Missugust vormi otstarbekaimaks pidada? See sõltub teaduskonna omapärasest ja õpperühma poliitilise teadlikkuse tasemest. Ametiühing peaks rohkem tähelepanu pöörama kursuse juhendajate osavõtule ideoloogilisest kasvatus-tööst ja jälgima nende mõju igale üliõpilasele eraldi. Põhiettekandele järgnes elav arutelu, mille tulemusena ameti-

ühingukomitee jõudis järeldusele, et tuleb:

- * tingimata moodustada instants, kes suunaks ja juhiks konkreetselt kogu poliitkasvatustööd ülikoolis ning et see oleks kõigile teaduskondadele teada ja abianamiseks valmis;
- * töövormid lasta valida igal teaduskonnal enesest vastavalt oma profiilile;
- * palju enam suunata poliitiliste vestluste organiseerijaks üliõpilasi endid;
- * töötada iga kursuse jaoks välja soovitatav programm, mis oleks teemadest poolest mitmekülgne ja laiaulatuslik;
- * teha kõik selleks, et ideoloogiline kasvatus-töö toimuks pidevalt, mitte stiihiliste puhangu-tena.

Ülikooli spordiklubist rääkisid klubijuhataja sm. Seiler ja sm. Unger. ÜSK-l on 2 põhilist tööliini: 1) spordimeisterlikkuse töstmine, 2) massiliste tervistavate ürituste korraldamine.

Kõrgemate järkude osas on spordimeistrite ettevalmistamise plaan ületatud (5 meistersport-

TÄHELEPANU!

Neljapäeval, 9. dets. algusega kell 17 toimub peahoone 5. aud. ÜTÜ eesti keele ringi 20. aastapäeva tähistamiseks

konverents.

Kavas: 1. Ülevaade ringi tegevusest 20 aasta kestel. — Ringi esimees M. Põldma.

2. Jooni eesti kirjakeele sõnavara arengust viimastel aastakümnetel. — Fil.-kand. E. Ahven.

3. Handi keele morfoloogia tüpoloogilisest kirjeldamisest. — II kurs. üliõpilane M. Remmel.

4. Jooni tori murrakust. — IV kurs. üliõpilane M. Hannibal.

5. Lindude nimetused karjala keele djořža murrakus. — IV kurs. üliõpilane E. Ounas.

6. Eesti rahvakeele sõnaraamatust. — Fil.-kand. M. Mägi.

ÜTÜ eesti keele ringi juhatus

Midagi ei toimu iseenesest, ilma pingutuste ja tahteta, ilma ohvrita ja vaevata

A. Herzen

Kõrgema haridusega spetsialistide kaadri ettevalmistamine toimub riikliku plaani kohaselt, s. t. vastavad riigiorganid määravad kindlaks nii spetsialistide ettevalmistamise erialad kui ka ettevalmistatavate kontingendid.

Erialade nomenklatuuri kinnitab NSV Liidu Kõrgema ja Keske-erihariduse Ministeerium. Samuti kinnitab ta iga eriala õppeplaani. Riiklikud plaaniorganid ja kõrgemaid koole juhtivad haldusorganid määravad aga kindlaks õppeasutuste iga-aastased vastuvõtu-kontingendid. Lähtudes rahvamajanduse vajadustest määratakse viimased kindlaks, näidatakse erialad ja arvud, millises üks või teine õppeasutus peab ette valmistama spetsialistide kaadrit.

Järelkult on kõrgemas koolis õppetöö korraldamise alusdokumendiks eriala õppeplan. Tavaliselt näeb õppeplan antud eriala raames ette ka veel kitsama spetsialiseerumise, näiteks bioloogia erialal, botaanika, zoologia, taimefüsioloogia, biokeemia, geneetika ja seleksioon, biofüüsika, mikrobioloogia, antropoloogia — kokku 13 spetsiaalsust.

Et spetsialiseerumine toimub vanematel kursustel, siis tuleb teaduskonnal igal aastal otsustada, millistes erialades üldse õppetööd

Individuaalõppeplaanide rakendamise ülikoolis

korraldada ja keda antud kursusele jõudnud üliõpilastest suunata omandama üht või teist spetsiaalsust. Esimese küsimuse lahendamisel tuleb esmajoones lähtuda rahvamajanduse vajadustest, s. o. nõudmistest antud kitsama spetsiaalsusega spetsialistide järele. Teise küsimuse lahendamisel arvestatakse üliõpilaste endi huve, kaaluvusi, võimeid. Kui nüüd aga selgub, et ühe või teise kitsama spetsiaalsusega spetsialiste on tarvis ette valmistada niivõrd vähe (moni üksik kas igal aastal või isegi üle mitme aasta), et nendest pole võimalik moodustada õpperühma, siis võibki tulla kõne alla nende ettevalmistamine **individuaalõppeplaani alusel**. Näiteks taotleb Eesti NSV Haridusministeerium ünkoolilt igal aastal 2—3 loogeedi ettevalmistamist eesti keele ja kirjanduse eriala baasil. Seda saabki korraldada vaid individuaalõppeplaani alusel. Kuid siin tuleb arvestada veel teistki asjaolu. **Individuaalõppeplaani rakendamine võib kõne alla tulla vaid siis, kui vastava spetsialisti ettevalmistamiseks pole teist soodsamat ja otstarbekohasemat moodust.**

Meie individuaalõppeplaanide rakendamise varasem praktika kahjuks just seda asjaolu sageli silmas ei pidanud. Vähe kasutati ära spetsialistide ettevalmistamisel koostöö võimalusi ja selle tõttu oli ka individuaalõppeplaani alusel õppivate üliõpilaste arv põhjendamatult suur. Nii näiteks veel 1964./65. õ.-a. õppis meil individuaalõppeplaani alusel üle 80 üliõpilase. Ka ei arvestanud varasem praktika küllaldaselt seda, kas antud kitsama erialaga spetsialiste meie rahvamajandus otseselt vajab või mitte. Mõnikord otustati üliõpilaste spetsialiseerumise küsimust teaduskondade poolt ilma tegelike vajaduste väljaselgitamiseta, toetudes üliõpilaste endi soovidele või siis kateedrite ühepoolsetele ettepanekutele. See kutsus esile raskusi lõpetajate tööloosunamisel, tekitas kibedat pettunustunnet ka lõpetajates, keda ei saanud suunata tööle vastavalt omandatud kitsamale erialale.

Nende vigade edaspidiseks vältimiseks kehtestas rektorat korra, mille kohaselt **üliõpilaste üleviimine individuaalõppeplaanile saab toimuda vaid rektori eriloal**. Loal andmisel peetakse silmas asutuste ja ettevõtete taotlusi, mis peavad olema aktsepteeritud riikliku plaaniorgani poolt, samuti seda, kas on igakülgset kaalutult vastava ala spetsialistide ettevalmistamise võimalusi koostöö võimalusi korras. Nimetatud kord peabki tagama, et individuaalõppeplaanide järgi õppivad üliõpilased ülikooli lõpetamise järel leiaksid sihipärast rakendamist. Teaduskond, saanud loa üliõpilase üleviimiseks individuaalõppeplaanile, on kohustatud välja töötama vastava õppeplaani, labi arutama ja kinnitama selle teaduskonna nõukogus, tegema plaani teatavaks üliõpilasele ja pidevalt jälgima õppeplaani täitmist.

Eespool nimetatud juhud kitsates individuaalõppeplaani rakendamist ühe eriala raames (kitsama spetsiaalsuse omandamiseks). Kuid individuaalõppeplaani võidakse kasutada ka juhtudel, kus tegelikult vajadusest lähtudes on vajalik ette valmistada spetsialiste, kes oleksid omandanud teadmisi ainetest, mis kuuluvad erinevate erialade õppeplaanidesse. Nii näiteks vajatakse juba praegu matemaatikuid, kellel oleks küllaldane ettevalmistus teatud majandusteaduslike ainetes ning majandusteadlasi, kellel oleks küllaldane ettevalmistus reas matemaatilistes ainetes. Senikaua kuni vastavate spetsialistide järele tekkinud vajadus on veel väike, tulebki nende ettevalmistamiseks kasutada individuaalõppeplaani. Suureneb aga nõudmine nende järele, siis täiendatakse erialade nomenklatuuri ka juba uue erialaga. Selles mõttes võib individuaalõppeplaani vaadelda kui erialade nomenklatuuri edasise täiendamise katselist alust. Muidugi saab ka sel eesmärgil individuaalõppeplaani rakendamine toimuda vaid igakordsel rektori eriloal ja põhjendatud taotluste olemasolul.

Õppimine individuaalõppeplaani järgi on üliõpilasel kaheldamatult tunduvalt raskem kui tavalise õppeplaani järgi. Üliõpilase töö põhivormiks on siin ju iseseisev töö ainet omandamisel. Loenguid individuaalplaanis ettenähtud ainetes reeglina ei toimu, üliõpilasel on õigus kasutada vaid konsultatsioone vastavalt õppejõult. Ka praktikumid ja laboratoorsed tööd toimuvad individuaal korras. Sellepärast tulevad õppetööga siin hästi toime vaid tugevad üliõpilased, kes on kindlalt omandanud iseseisva töö oskused ja harjumused, kes oskavad õigesti kasutada oma aega, sihikindlalt ja süstemaatiliselt töötada. Kuid teiselt poolt pakub see vorm töökale ja võimetega üliõpilasele ka küllaldast rahuldust. Ta võimaldab tööd planeerida olenevalt individuaalsetest võimetest, aitab kaasa suurema iseseisvuse süvenemisele ja loova mõtlemisviisi arenemisele, tahtekindluse ja vastutustunde kasvule.

Individuaalõppeplaani rakendamise praktika on end igati õigustanud ja teie praktikant tuleb ka edaspidi jätkata. Teaduskondade ja kateedrite ülesandeks on vaid iga kord läbikaalutult teha oma ettepanekud üliõpilaste üleviimise kohta individuaalsele õppeplaanile, igakülgset abistada selliste plaanide alusel töötavaid üliõpilasi, üldistada individuaalõppeplaanide rakendamise kogemusi ja sel alusel leida abinõusid selles õppetöö korraldamise vormis peituvate võimaluste sihikindlamaks ära kasutamiseks.

Dots. K. PÜSS, prorektor

Üldhindeks

Õpin neljandat aastat eriplaani järgi. Nantavasti seetõttu paleti, et ma midagi sellekonast ünkooli lehele kirjutaksin. Individuaalplaani punul tuleks kõigepealt raakida eesmärgist.

Seiaks on spetsialistide ja noorte teadlaste ettevalmistamine semistel eriaadel, mis on sageli nii uued, et on raske öelda, mida nad tapset endast kujutavad, ning nendel eriaadel, kus vajadused kaadri järele pürduvad 1—2 inimesega aastas. Une sõnaga, individuaalplaanide abil püütakse rahuldada väga mitmesuguseid praktika vajadusi. Ja kone peaks lisama, et kaugelki mitte kõikidele elu nõuetele pole suudetud veel vastu tulla.

Millistel tingimustel tuleb kõne alla individuaalplaani koostamine? Neid tingimusi võiks reastada järgnevalt: 1) objektiivsete, s. o. praktika vajaduste eksisteerimine teatava ettevalmistusega spetsialistide järele, keda ühel või teisel põhjusel pole võimalik massiliselt ette valmistada; 2) vastavate vajalike õppejõudude ning tarvismineva baasi (kirjandus, laboratooriumid, seadmed jne.) olemasolu; 3) selliste üliõpilaste olemasolu, keda on mõttekas suunata individuaalplaanile, s. t. kelle eelnev ettevalmistus, huvid, võimed jne. vastavad kõige enam tulevasele erialale.

Et esimene tingimus peab alati olema täidetud, kolmandat aga on pea alati võimalik täita, siis tavaliselt on küsimus selles, kas teine tingimus on täidetud või mitte. See aga sõltub omakorda õppeasutuse profiilist, teaduslikest traditsioonidest, side-metest jne.

Kui kõik kolm tingimust on täidetud, tuleb asuda plaani praktilisele koostamisele, sest pansoismi üks mugandatud põhi-teese ütleks, et individuaalplaani pole habe, mis kasvab iseenesest.

Kõige parem oleks järgmine moodus. Koostage oma plaanist esialgne projekt ning tüüdate siis järgemööda õppejõude, kes võivad teile vajalikku nõu anda. Niiviisi on lõppude lõpuks garanteeritud ühelt poolt võimaluste piires asjalik plaan ja teiselt

poolt teate nüüd isegi, kellele ja millele te oma hinge müüte.

Juhul kui individuaalplaani peab teid ette valmistama mõne teaduste piirimaal tekkinud uue teadusharu tarbeks, muutub kõige tähtsam küsimus — millised ained plaani võtta? — ka kõige raskemaks. Nii näiteks on see humanitaar- ja reaalteaduste piiril tekkivate uute teaduslike distsipliinide puhul. Võib-olla oleks tarvis koostada näiteks spetsiaalne matemaatikakursus humanitaarteadlastele, arvestades juba olemasolevaid kogemusi. (Toetaksin siinkohal omalt poolt juba varem avaldatud seisukohta, et kõigile humanitaarteaduste üliõpilastele tuleks teatud ulatuses õpetada matemaatikat ja nähtavasti on vajalik neid tutvustada ülevaatlitult teistegi reaalteaduste probleemidega. Niimoodi saaks panna piiri ka teatud tüüpi vaidlustele, millele praegu asjatult mõtteenergiat ja ajaleheruumi kulub, nagu hiljutine pseudo-viisakas stiilis kohtumine homo faberi ja homo sapiensi vahel.) Minu individuaalplaanis, mis lõpuks sisaldas nii keeleteaduslikke, psühholoogilisi kui ka matemaatilisi distsipliine, oli kõige keerulisem just viimaste valik, sest väga raske oli ette arvata, mida matemaatikast tarvis läheo, mida mitte.

Paar arvamust eriplaani pluside ja minuste kohta. Plussi-

deks on minu arvates järgnevad asjaolud: 1) plaan sunnib iseseisvalt töötama ja õpetab oma aega jaotama; 2) eksameid on võimalik teha aastaringelt; 3) võimalus oma huviala sügavamaks omandamiseks; 4) plaan annab võrdlemisi suure akadeemilise vabaduse, eriti viimastel kursustel.

Miinusteks loeksin: 1) raskusi erialase kirjanduse ja eriti õppekirjanduse hankimisel; 2) iseseis-

neli pluss

va töö liialt suurt mahtu mõne aine puhul (kuni 100%); 3) ohtu saada kursuse poolt taunitud kui kollektiivist eralduma kippuv tüüp.

Üldhindeks aga paneksin «neli pluss».

Ning ongi viimane küsimus: kes saavad individuaalplaani? Võiks ehk öelda niimoodi. Kui sa esimesel kahel kursusel oled õppetööga hästi toime tulnud, kui sul on uurija vaimu ja huvi maailma asjade vastu ning sa oled juba osa võtnud ÜTÜ tööst, siis võid sa tulla kõne alla individuaalplaani järgi õppijana. Ja kui oled valmis käima loengutel ka siis, kui see pole kohustuslik ning oled võimeline lugema teaduslikku kirjandust vene ja esialgu vähemalt ühes võõrkeeles, siis on sinu väljavaadend individuaalplaanile üsna avarak. Kui selgub, et praktikas on sinu huviala mehi tarvis ja sind teavad ja toetavad administraatiivselt ja teaduslikult aktiivsed õppejõud ja sa ei õpi Arstiteaduskonnas (kus on tavalise plaanigagi tegemist küllalt), siis valmista oma vaim ette, et suudaksid vapralt läbi teha kõik individuaalplaanis kirja pandud katsumused, sest teaduses ei ole laia maanteed jne.

Edu ja kordaminekut soovides
P. JÄRVE,
Ajaloos-Keeteaduskonna
VI kursuse üliõpilane

Ainult romantika otsimisega ei saa

«See asi ei ole sugugi meeldiv,» ütles Aavo Aaviksaar, kui olin seletanud, miks tema juurde tuln. «Ma kuulsin, et keegi oli mind küsinud, arvasin, et tunned huvi eriala vastu, et saan nõu anda või aidata. Oleksin olnud tuhat korda õnnelikum. Aga ajaleht, tead, meil on siin kirjutatud mõnest mehest ja alati saab pärast nalja.»

«Ja-jah,» noogutasin mina. «Ma ei tea, kas see tuleb selgest, et eriala ei tunta või. Ei tea, tavaliselt ei tule välja lood eksperimentaalalade inimestest, asjaosalistele paistavad need naiivsetena.

Kui sa just minu kui eriprogrammiga õppija juurde tulid, siis eks ma ole ju selle asja lavi teinud, midagi võiks minustki välja pigistada, kui sul konkreetseid küsimusi oleks, nii ei oska nagu öelda.»

«Ei, konkreetseid küsimusi ei ole.»

«Eks eriprogrammi eelis ole selles, et ta annab suure iseseisvuse. Ta on paindlik, saad eksamid ära teha, millal tahad, rohkem seda tööd teha, mis parajasti huvitab. Sain vahepeal pikka aega «oma» tööga tegelda, IV kursusel tegin talvised eksamid eelmisel kevadel ära. Praegu on ülikool praktiliselt läbi, diplomitöö kaitsmine oli ära, teen aspirantuuri sisseastumiseksameid.»

«Teised teevad veel diplomitööd?»

«Jah, viis ja pool aastat on ette nähtud.»

«Oli sul koormus palju suurem kui teistel?»

«Ametlik koormus jäi samaks, vahetus tehti teiste õppedistsipliinide arvel, tulid kitsamad distsipliinid. Sai seal töötunnid ka välja arvutatud, tegelik maht

oli muidugi hoopis suurem. Vahel tuli igatsus loengute järele. Materjal oli kõik üksikutes monograafiates, üks käsitleb asju nii, teine teistmoodi, kõik tuli endal otsida. Siis mõtlesin, et küll oleks hea loengut kuulata, seal on ju palju õppejõu tööd juures. Kui on olemas hea õpik, siis on muidugi teine asi.»

«Sul oli orgaaniku-biokeemiku programm?»

«Jah, nii seda nimetati. Tege-likult oli programmi sisuks füüsikaline biokeemia. See tähendas mitte ainult füüsikalise keemia meetodite rakendamist, vaid ka teoreetilise ja eksperimentaalse keemia enda arendamist uurimisel laiendamise alusel. Kavatsime uurida biokatalüüsi, lootes sellega ennekoike avardada meie teadmisi katalüüsist üldse.

Muidugi huvitab meid mitte vähemal määral ka antud nähtuse osa elusates organismides, kuid siin tuleb eesmärkide püstitamisel küllalt ettevaatlik olla, et mitte diletandina esineda, eriala on ikkagi keemik-biokeemik.»

«Ja-jah,» ütlesin mina.

«Eriprogrammi on kahesuguseid. Ühed on erialade õppimiseks, mille spetsialiste ülikoolis on, need aineid lihtsalt ei ole õppeplaanis. Teised on sellised, et tuleb alustada peaaegu tühjalt kohalt. Meil ei ole keemikut-biokeemikut.»

«Juhendajat sul üldse ei olnud?»

«Kaks juhendajat oli koguni. Nendelt sain muidugi väga palju, nendega sai asju arutada.

«Sa rääkisid, et kahtlesid, kas tulla ülikooli kirjandust või keemiat õppima. On sul nüüd jäänud aega lugemiseks?»

«Jah, kõik olid kindlad, et lähen kirjandust õppima. Võib-olla natuke ka trotsi pärast tuln keemiasse. Ei, ma ei kahetse, ma olen sellele vahetevahel mõelnud sellelt seisukohalt: kui sulle meeldib metsa näha, ära kiirusta kohe metsavahiks hakkama. Mõnda raamatut lugeda on vahel suur rõõm. Võib-olla kaoks sellest midagi, kui tead, et hiljem tuleb seda lahkama hakata. Loe ja vaata nagu jahimees, piiss käes, et ahah, näed, seal on selline kujund, see on selle jaoks, see selle jaoks. Kardan, et nii võib mõndaagi tõelisest elamusest kaduma minna. Lugenu olen, päris barbar ei ole, aga see on paratamatu, et sellised huvid muutuvad sekundaarseteks, kui tahad midagi tõsisemat teha teises vallas. On arvamusi, et vastavad aju osad päris atrofeeruvad, niikaugel ma vist veel ei ole. Naljaks võiks öelda, et tuleks üle minna õhemate raamatute peale. Hea, et filosoofilised ained on kohustuslikud.»

«Mis sulle kirjanduses väga meeldinud on?»

«Mul on võib-olla natuke isevärki huvid. Sellised mehed nagu Saint-Exupéry, Petöfi.

Kindlust, pinget, tugevat tööd on vaja. Ja samas lapselikku rõõmu sellest, mis ära oled teinud. Karmust, kuivust, jõudu tööd teha. Ja seejuures ka õrnost, mõjugu see kasvõi ootamatuna. Need, kes igast päevast tingimata suurt ja ilusat ootavad, ei jõua kaugele, sest nad ei tee midagi ära. Ainult romantika otsimisega ei saa.»

P. VIHALEMM

TEATRIKUU

Kui Shelagh Delaney «Mee maigu» (The Taste of Honey, 1959) kirjutas, oli ta üheksateistkümnenda aastase töölistüdruk Lancashire'st.

Etendust hinnates ütles tuntud inglise literaat Graham Greene, et see näidend on säilitanud John Osborne'i «Vaata raevus tagasi» kogu värsksuse, ent ta on veel küpsem. Autor teab, mille peale vihasid ja mille üle naerda.

1960. aastal lavastas inglise tuntud režissöör Tony Richardson («Tom Jones», «Vaata raevus tagasi») selle näidendi järgi filmi, mis sai rea rahvusvahelise auhinna.

Delaney järgmine näidend, 1960. a. kirjutatud, «Armunud lövi» (The Lion in Love) kujutab ühe ekstsentrilise perekonna elu suurlinna agulis. Väidetakse, et see näidend jääb oma realistlikult väljendusjõult esimesele alla.

1964. aastal ilmus Shelagh Delaney'lt esimene kogumik lühiproosat.

«Mee maik» on poeetiline lugu tütarlaps Jo'st, — ühest aastast, mille vältel sellest ümbritsevale räpasusele immuunseks muutunud hinge ja selge pilguga agulitüdrukust täiskasvanu saab. Näidates Jo saatust kui mitte midagi erakordset, astub autor tema ümbruse vastu, selle ühiskonna vastu, kus noorte inimeste igatsused õnne järele pörkavad igal sammul neist olenemata takistuste vastu, ja kus iga päevaga tuleb üha valusam selgus — armastus on kibe ja õnne leitakse ainult mõttekujutlustes. Peakiri «Mee maik» (NB! honey=mesi, honey=kallike, kullake) on iroonia pooleks pisaratega.

Jo — Rita Treshingham.

I VAATUS.

1. pilt.

Lava kujutab mugavusteta korterit Manchesteris, läbi akna paistab tänav. Dzässmuusika. Siseneb HELEN, keskealine naine. Koos emaga tuleb tütar JO. Mõlemad on koormatud pakkidega.

HELEN: Noh, siin see ongi.
JO: Ja mulle see ei meeldi.
HELEN: Kui ma leian meile kusagil mõne elukoha, siis pean ma mõtlema millelegi kaugelt tähtsamale kui sinu tunded... üürile. See siin on kõik, mida ma võin pakkuda.

JO: Sa võiksid pakkuda midagi paremat kui see vana ahervare.
HELEN: Kui sa ise teenima hakkad, siis võid halada.

JO: Ehk aitaks juba. Mul on külm ja mu kingad on märjad... missugune koht... ja arvatavasti hakkame me elama tema kõlvatust sissetulekust.

HELEN: Küll mina selle eest hoolitsen. Üldse, mis on selles paigas halba? Kõik on küll lagunemas, see on õige, ja meil ei ole kütet — aga siit avaneb nii tore vaade gaasivabrikutele, meil on majarahvaga ühine vannituba ja see tapeet on üsna kaasaegne. Mida sa veel tahad? See käib meile küll. Anna mulle klaas, Jo.

JO: Kus nad on?
HELEN: Ma ei tea.
JO: Sina ju pakkisid neid. Ta kaotaks oma pea ka ära, kui see kaela otsas kinni ei oleks.

HELEN: Siin nad on. Ma panin nad kindluse mõttes oma käekotti. Anna pudel, see on kandekotis.

JO: Miks mina pean sinu pärast ringi jooksuma? (Võtab kotist viskipudeli).

HELEN: Lapsed võlgnevad oma vanematele mõningaid väikesi tähelepanuvaheldusi.

JO: Mina ei võlgne sulle midagi.
HELEN: Välja arvatud lugupidamine, aga selle osaks ma niikuinii ei saa.

JO: Joo, joo, joo, see on ainus, milleks sa kõlbad. Sa teed mul lihtsalt haigeks.

HELEN: Teised võivad palvetada oma igapäevase leiva eest, mina palvetan...

JO: Magamistoa eest?
HELEN: Just. Sinu terviseks, Jo.

JO: Ma näen, et me peame jälle voodit jagama.

HELEN: Muidugi, sa tead ju, Poiss — Paul Danquah.

et ma ei suuda sinust lahus olla.

JO: Mida ma küll annaksin oma toa eest! Jumal! Siin on ju kõik jään! Kas siin kusagil ei ole mingisugust kollet, Helen?

HELEN: Jah, kusagil peaks olema üks gaasiga töötav asjandus.

JO: Kus?
HELEN: Kus? Kus su oma silmad on? Kas sa tahad, et ma pean sinu eest ka veel hoolitsema? Mis sa seisad ja võbi-

SHELAGH DELANEY

«MEE MAIK»

(Katkend näidendist)

sed, võta natuke siit, kui sul külm on.

JO: Sa tead, et ma ei taha seda.

HELEN: Oled sa seda proovinud?

JO: Ei.

HELEN: Siis lase kõrist alla. (Käib toas ringi, otsib kollet) Tema küsib aga «Kus?». Ta ei näe kunagi midagi enne, kui ta sellele otsa jookseb. Noh, kuhu see siis saanud on? Ma tean, et ma nägin seda kusagil siin... Perenaine näitas mulle seda osana sisseseadest...

Ei tea. Oh, süda läheb pahaks. Mis sinul nüüd viga on?

JO: Mulle ei meeldi selle lõhn.

HELEN: Ära nuusuta, joo! See toob sulle lohutust.

JO: Milleks mul seda lohutust vaja on?

2. pilt.

JO ja tema noormees, segaverd madrus, jalutavad tänaval. Nad peatuvad ukse ees.

JO: Ma lähen nüüd sisse. Aitäh, et sa mu raamatuid kandsid.

POISS: Olid sa üllatunud, kui nägid, et ma sind koolimaja ees ootan?

JO: Mitte eriti.

POISS: Oli sul hea meel, et ma tulin?

JO: Tead ju, et oli.

POISS: Mul oli ka.

JO: Noh, ma siiski lähen.

POISS: Ära veel mine. Jää natuke kauemaks.

JO: Olgu. Kas ei lähe vara pimedaks? Mulle meeldib talv.

Kõige rohkem kõigist aasta-aegadest.

POISS: Mulle meeldib ka talv. Kui varakult pimedaks läheb, siis on rohkem aega... (Suudleb Jo'd).

JO: Ära tee, Sa muudkui kogu aeg...

POISS: Kardad, et keegi meid näeb.

JO: Ma ei hooli sellest.

POISS: Ütle seda veel kord.

JO: Ma ei hooli sellest.

POISS: Ja sa mõtled ka nii.

Oled esimene tüdruk, kes tõesti ei hooli. Kuule, ma tahan sul midagi küsida. Ma ei tee sõnu.

Tahad sa minuga abielluda?

JO: Noh, mina ka ei tee sõnu.

Ma ei tahaks sinuga abielluda, aga sa oled mu uimaseks rääkinud.

POISS: Kui vana sa oled?

JO: Peaaegu kaheksateist.

POISS: Ja sa tahad tõesti minuga abielluda?

JO: Nii ma ju ütlesin, eks ole?

Sa poleks seda küsinud, kui oleksid tahtnud mind nina-pidi vedada.

(Tahab minna.)

POISS: Hei! Ma ei narri sind.

Kas sa tõesti mõtlesid, mida ütlesid? Sa abiellud minuga?

JO: Ma armastan sind.

POISS: Kust sa seda tead?

JO: Ma ei tea, miks ma sind armastan, aga ma armastan.

POISS: Ma jumaldan sind (kiigutab Jo'd kätel).

JO: Ja mina sind. Ma ei saa sinna midagi parata.

POISS: Mul on midagi sinu jaoks.

JO: Mis see on? Sõrmus?

POISS: Täna hommikul kaupluses ei suutnud ma kuidagi kujutleda, missugused käed sul on — pikad või väikesed või

millised. Seisin seal nagu neetud narr, katsudes kujutleda su käsi. (Paneb sõrmuse Jo'le sõrme ja suudleb ta kätt). Mis su ema ütleb?

JO: Arvatavasti naerab.

POISS: Huvitab teda, kellega ta tütar abiellub?

JO: Mitte tema ei abiellu sinuga, vaid mina. Temal pole sellega midagi tegemist.

POISS: Ta pole mind näinud.

JO: Ja kui ta näeb?

POISS: Siis näeb ta segaverelist poissi.

JO: Ei, ükskõik milline ta ka on, segavereliste suhtes tal küll eelarvamusi ei ole. Ära muretse, eks ju?

POISS: Saagu sinu tahtmine.

JO: Tead, mina ka ei hooli sellest.

POISS: See on kõige tähtsam.

II VAATUS.

Eesriide avanedes kuulduv kaugemalt meeldivat muusikat. Lavale tulevad JO ja GEOF, kaasas kimp eredavärvilisi õhupalle. On suvi, Jo rasedus on märgatav.

JO: Oh, ma olen nii hirmus väsinud. Ma ei jaksa voodissegi heita. Selle kušeti peal ei ole eriti hea magada, Geof.

GEOF: See on hea küll. Kerjuset ei ole valikut.

JO: Me oleme mõlemad kerjused. Kretiini paar.

GEOF: Kuradi päralt.

JO: (Läheb magama. Geof hakkab lahti riietuma.) Hei, sa võiksid tule ka ära kustutada, muidu ma pean sul järel käima! (Geof kustutab tule ja läheb voodisse. Jo hakkab oma asemel lamades laulma):

Must poiss, must poiss, sa ei ole minu juures,

kuhu jäid sa möödunud ööl?

Mändide all, mändide all, kus päike ial ei paista,

ma värisestin terve pika öö.

GEOF: Jo!

JO: Jah.

GEOF: Missugune see poiss oli?

JO: Milline poiss?

GEOF: Tead küll.

JO: Ah tema. Ta ei olnud üldse sinu moodi. Ta laulis ja tantsis ja oli üleni süsimust.

GEOF: Must poiss?

JO: Kõige tumedamast Aafrikast! Prints!

GEOF: Mis asi?

JO: Prints! Suguharu pealiku poeg.

GEOF: Võib-olla et oli ka.

JO: Prints Ossini!

Geof — Murray Melvin.

(Juuresolevad fotod on pärit samanimelisest filmist.)

GEOF: Mida ta siin tegi?

JO: Ta oli merevâes haigepöetajaks.

GEOF: Tahaksid sa, et ta veel siin oleks?

JO: Vist mitte. Ma arvan, et sain juba küllalt. Mul on armastusest villand. Ma vihkan armastust!

GEOF: Tõesti, Jo?

JO: Jah.

GEOF: Head ööd!

JO: Head ööd!

JO: Helen!

HELEN: Mis on, kallis?

JO: Mu laps võib tumeda nahaga olla.

HELEN: Oh, ära räägi lollusi, Jo. Sa kutsud endale ise lümpainajaid peale!

JO: Aga see on tõsi. Tema oli must.

HELEN: Kes?

JO: Jimmie.

HELEN: Sa tahad öelda... et see madrus oli neeger? Oh mu jumal! Midagi hullemat ei või enam ette kujutada. Kuidas ma lõkkan vankrit, milles on... Oh jumal, ma pean juua saama!

JO: Mida sa kavatsed ette võtta?

HELEN: Ma ei tea. Ma tahan juua. Kes sellest veel teab?

JO: Geoffrey.

HELEN: Ja kuidas ammega on?

Ta saab kindlasti šoki, kas pole?

JO: Ei, ta on mustanahaline.

HELEN: Noh, võib-olla ta lapsendab siis selle... Tule jumal appi!

JO: Kui see sulle ei meeldi, siis võid ära minna. Ma pole palunud sul siia tulla.

HELEN: Kus mu kübar on?

JO: Peas.

HELEN: Ah jaa... ma ei tea, mis sinuga lahti on, tõepoolest... (Publikule) Õelge, mida ma pean tegema?

JO: Kas sa lähed ära?

HELEN: Jah.

JO: Lähed sa jooma?

HELEN: Jah.

JO: Kas sa tuleks tagasi?

HELEN: Jah.

JO: Noh, mida sa kavatsed siis ette võtta?

HELEN: Panen lapse keset tuba ja ristin ta Musträtsaks!

(JO vaatab talle järele, nõjatudes vastu uksepiita. Siis vaatab ta omaette naeratades taas ringi — talle meenub Geof.)

JO: Mägi, kust ma läksin üles — sopane, kuid ilus mägi.

Nägin mäe peal kena preilit, preili kohe niksu tegi.

Väike preili, kena preili, õnnelikku elu sulle.

Nüüd ma sulle iga sendi kulutan ja kahju pole.

Eesriide.
Tõlkinud E. Liimeon

B. Alveri õhtu

Betti Alveri kunsti austajaid tuli teisipäevasesse Luuleteatrisse palju-palju — rohkem poleks küll enam mahtunud.

Kas nad kõik austajad olidki? Usutavasti oli kenake hulk neidki, kes B. Alverit enda jaoks avastada soovisid.

Sellepärast on kahju, et kogu esimene osa, mille sisustajateks olid «Vanemuise» I stuudio lõpetanud, täielikult ei õnnestunud. Luuletaja mõtted ei jõudnud nagu saali ja see tegi kuulajad hajameelseks. Lõpuks ei jäänudki midagi eriti meelde, kui ehk ainult Raine Loo esitatud «Laul pojast» ja Külleke Rätsepa «Päikesele». Need, kes seni Betti Alveri luulet vähe teadsid, viisid vahest esimesest osast kaasa ainult soovi nende luuletustega ise lähemalt tutvuda. Aga ehk mõjaks üldisele meeleolukusele paremini, kui ühel õhtul oleks lihtsalt vähem esinejaid?

Õhtu teise osa avas Kulno Süvalep. Ja korraga oli kõik muutunud: saali jõudis mõte, tekst ja alltekst. Meie ees oli näitleja! «Pirnipuu» oli kava nautitavamaid palasid. Evald Hermaküla luges «Kahte saarlast» huvitavalt ja pagana lihtsalt. Ainult... ometi pisut liiga vaikelt, tagumine saalipool jäi sellest ilma. Veel esinesid Benno Mikkal ja Helend Peep. Eriti jäi meelde viimase esitatud «Lähem müüjaks».

Oli veel kolmaski osa. «Jevgeni Onegini» meisterlikust tõlkest esitasid katkendeid M. Koidu, E. Koppel, H. Haravee ja H. Sooper. Sellest jäi publikul kaksipidi arvamisi. Tundus, et laval valitses tõeline meeleolu ja saali esimene pool tuli sellega kaasa. Kuuldus arvamus, et kolmas osa oli õhtu elamuslikum. Aga tagapool istujad-seisjad ei suutnud isegi suurte pingutustega kõike laval räägitavat kuulda. On kurb, et pool õhtust läks lihtsalt «tehnilistel» põhjustel kaduma.

Betti Alveri looming on rõõmustavalt omanäoline. Tore on, et teda peeti vajalikuks tutvustada päris omaette õhtul. Veel toredam oluks, kui kogu kava oleks läinud nüsama «märki» nagu nelja mehe poolt sisustatud mahlakas, lihtne, mõttekas ja ka huvitav teine osa.

REET NEIMAR

C. СЕМЕНЕЧКО

Но расскажи: меж вздохов нежных
Что было вам любовною наукой
Раскрывшей слуху тайный зов
Страстей?
«Ад» Песнь 5

A. A. АХМАТОВОЙ

О том рассказал Франческа,
Опомнись только смогла, —
Какая весёлая фреска
Глядела на них из ула,

Как косо лучи проникали
В высокое, справа, окно,
И как у колонны стояли,
И как потом стало темно,

Как строчки поплыли налево,
Когда Галеот головой
Поклялся: «Моя королева!
О том не узнает живой...»

Знакомая эта отрав!...
— И что же? А дальше?.. А та:
— Да, слева стоял он. Нет, справа.
Да, эта картина. Нет, та,

Такая весёлая фреска!...
— Ты... чашу испила ль до
дна?..

О том не сказала Франческа.
О том не сказала она.

PIIBE UIP

Ta tuli läbi metsa, kui mets oli must,
õhk õhtuhall,
taevaski tinane.
Nüüd ta usub, et nii see ongi just:
et ajast aega mets piisib must,
õhk õhtuhall,
taevaski tinane.
Nüüd ta usub, et nii see ongi just
ning ta lemmikvärvid on — hall ja must.

Nagu pealkirjast nähtub, on mõttevahetuse objektiks esimese kursuse üliõpilase ja ÜTÜ-vahelised suhted.

Alustades uut kooliteed kannab esimese kursuse üliõpilane südames suuri lootusi ja eesmärke, mis vastavalt tema enda tööle ja töösse suhtumisele ka täituvad või ei täitu. Kohe esimesest päevast alates kohtab ta üsna paljusid «signaaltulesid», mis kutsuvad osa võtma RSK-st, näiteringist, kooridest ja spordiüritustest. Me ei ole loomulikult kõigi nende vastu, kuid tahaksime alla kriipsutada seda, et kõigi nende hulgas on meie arvates ÜTÜ jäänud suhteliselt tagaplaanile. ÜTÜ peaks olema võrreldes kõigi teiste õppeväliste töövormidega ühiskondlike organisatsioonide silmis esimesel kohal.

Eelnevaga ei taha me seniseld

Igas asjas oma võlu

«Aromaatsete aldehüüdide määramine «Antoonovka» üheaastasest võrsetest.» Anu Haldre sõnastab nii oma tulevase diplomitöö pealkirja. Sellesama probleemiga tegeleb ta juba nüüd, IV kursusel. Võhikule ei ütle see pealkiri midagi. Kes huvi tunneb, sellele võib ta seletada, et tegemist on puitumisprotsessi uurimisega. Potis kasvatatud taimede abil uuritakse, millist mõju

ÜTÜ saavutusi eitada, kuid need peaksid olema veelgi suuremad.

ÜTÜ tööd saaks parandada, kui rakendada esimese kursuse üliõpilasi töösse juba esimesel õppeaastal. Siin võivad paljud vastu vaielda, kuid konkreetseks näiteks oleksid bioloogia-osakonna ringid. Siin algab ringi töö sellega, et järjekorras toimuvad ringide tutvustamiskoosolekud, kus viibivad ka vastava kateedri õppejõud. Räägitakse senitehtud tööst ja tutvustatakse konkreetseid võimalusi, millega saab tegeleda antud kateedri juures.

Mitmete ÜTÜ ringide liikmed arvavad, et ringi koosolekuid pole vaja ja tähtis on töö ainult aparatuuride või katseklaaside ta-

ga. Sellisest mõttest oleks aeg loobuda.

Asjaliku koosoleku õhkkond innustab üliõpilast tegema oma tööd. Koosolek annab talle võimaluse esimese võimaluse kaasklaste ees esineda. Iga ettekanne laiendab nii ringi liikmete kui ka külaliste silmaringi antud teadusharu piirides. Kui aga koosolekuid ei peeta, jääb noor ÜTÜ kandidaat täiesti omapead, sest praktilisele tööle asuda on esimese kursuse üliõpilasel raske juba õppekoormuse tõttu. Ringi koosolekud peavad olema paigaks, kus arutatakse läbi ka praktiliste tööde tulemused, kursusetööd ja antakse neile esimene hinnang.

Jutuaajamistest on selgunud, et mõned kateedrid osutavad vähe tähelepanu noorte kaasatõmbamisele ÜTÜ töösse. Ringide liikmekandidaadid oleksid väga tänuvõljalikud, kui tööplaani võetaks õppejõudude ettekandeid antud teadusala alustest, arvestades värske üliõpilaste teadmiste taset.

On kahesuguseid arvamusi üliõpilase lülitumisest ÜTÜ-sse, sporditöösse ja muudesse ringidesse. Ühed arvavad, et kõigest peale ÜTÜ tuleks loobuda, s. t. on vaja tegeleda ainult teadusega. Teised arvavad, et esikohal peab olema ÜTÜ töö, kuid seejuures peab sport olema üks tõhusamaid abilisid ja osavõtt veel mingist muust ringist ka ikkagi vajalik (et mitte jääda antud teadusharu nelja seina vahele).

Aga mida arvate Teie nendest küsimustest?

Kasutades juhust tahaksime ära märkida, et väga meeldiv oleks, kui ka meie ülikool saaks spordipäevade kõrval ühe teaduspäeva.

T. KADARI,
M. TAMMERT,
ÜTÜ nõukogu liikmed

ÜTÜ ringides

Reedel, 3. detsembril

OTORINOLARÜNGOLOOGIA RING: 1. Bronhoskoopiast (T. Novikova). 2. Bronhoskoopia ja osofagoskoopia demonstreerimine. Heidemanni tn. 1. kell 17.

SISEHAIGUSTE PROPEDEUTIKA, HOSPITAALSISEHAIGUSTE ja TEADUSKONNASEHAIGUSTE RING: 1. Kollageenhaiguste klassifikatsioon, kliiniline diagnostika (L. Kull). 2. Kollageenhaiguste laboratoorne diagnostika (L. Urtson). 3. Kollageenhaiguste histoloogiline diagnostika (M. Kont). Maarjamõisa kliiniku sisehaiguste aud. kell 17.

Esmaspäeval,
6. detsembril

GENEETIKA RING: 1. Evolutsiooni põhilised faktorid (assist. H. Kallak). 2. Evolutsiooni protsessi küberneetilistest mehhanismidest (T. Tamm). Botaanikaad. aud. 5 kell 19.30.

Teisipäeval,
7. detsembril

TEADUSKONNAKIRURGIA RING: 1. Kunstlikust neerust (H. Tihane). 2. Nefriidid (T. Velgre). Toome haavakliiniku aud. kell 19.

ÜTÜ ringivanemad!

Meie ajaleht hakkab igas numbris avaldama ÜTÜ reklaaminurka ehk meelepead.

Teie ülesanne on igal esmaspäeval toimetusele teatada, kus ja millal toimub järgneval nädalal teie ringi üritus!

ÜET lektor-propagandistid!

Teile toimub järjekordne õppus esmaspäeval, 6. det. algusega kell 17. Koguneda Vanemuise tn. 46 õppehoone fuajeesse. Esineb Võrtsjärve kolhoosi esimees Kalev Raave.

A. VUKSI foto

Olime taas sõidus

Võttis aega mis võttis, aga lõpuks jõudsid II kursuse bioloogide-geoloogidest isetegevustasid niikaugele, et julgesid ette võtta «kontserdireisi» Põlva rajooni «Aurora» kolhoosi.

«Hiiu valss» ja «Vanaisa polka» tulid laval üle ootuste hoogsamad ja särtsakamad kui ühegi proovi ajal. Tugeva aplausi osaliseks said meie duetid (Toivo-Rein ja Toivo-Juho). Jutuga uudismaa-päevadest suutis Jüri rahva nii üles soojendada, et

isegi pärast kontserti puistati ta küsimustega üle.

Muidugi, kunsti suursaavutus meie kontsert ei olnud. Tore oli aga see, et meie laulud, meie tantsud ja naljad meeldisid kolhoosirahvale. Rõõmsad olid kuulajad ja rõõmsad olime meegi. Bussis, tagasiteel, sündis ühine otsus: sama kavaga sõidame veel kuskile.

Kahe nädala pärast sai mõte teoks — esinesime Valga rajooni Hummulu rahvamajas. Et viinapudel sealsetele meestele kurja ei teeks, matsime ta ilusate avalduste saatel maha. «Piiblidõised» näitas rahvale õiges valguses meie ateist Kalle.

Praegu on grupp võrdlemisi väike — kuus tüdrukut ja üheksa poissi. Edaspidi kutsume kampa kõiki kursusekaaslasid, kes isetegevust harrastavad. Soovitame selliseid üritusi teistelegi.

Uskuge, vaatamata ajakulule ja raskustele on meil väga tore!

E. NAPITS

Meistrid kaotasid

Lõppesid TRÜ melstrivõistlused võrkpallis. Turniir tuleb lugeda igati kordaläinuks. Esinesid ainult mõned juhtumid, kus võistkond ei tulnud täies koosseisus kohale ja seetõttu tuli tabelisse loobumiskaotus.

Ettearvatult kujunes turniiri keskmaks kohtumiseks mulluste meistrite, õppejõudude ja KKT vaheline mäng. Seekord oli spordipedagoogide (Tibar, Loit, Topmann, Nuut, Kukk, Kaljumets) ülekaal piisav võiduks kõigis mängufaasides ja õppejõudude meeskonnal (Ulp, Aunin, Tiirik, Valt, Palm, Unger, Kiris) tuli vastu võtta kaotus.

Seega tuli TRÜ uueks meistriks KKT ühegi kaotuseta ja kogus nii 6 punkti. Teiseks jäi meie kauaaegne meister, õppejõudude meeskond 5 punktiga ja kolmandaks Ajaloo-Keeleteaduskond 4 punktiga.

Peakohunik

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9090. MB 08701

avaldavavad erinevad väetised ja erinev niiskusk puitumisele. Nii et uurimistöö eesmärk polegi nii abstraktselt elukauge, nagu esimesel silmapilgul võib paista. Töö autor tahab teada, missugust väetist on õunapuu juures kõige parem kasutada.

Hiljuti tuli Anu Moskvast kahe nädalaselt komandeeringult.

«Õppisin Taimefüsioloogia Instituudis õhukese kihi kromato-

graafia meetodikat. Meetod on üsna uus, 1958. aastal võtsid sakslased selle kasutusele. Bioloogiateaduste kandidaat Prussakova käis sellega Saksa DV-s tutvumas, nüüd on tal palju õpilasi. Minuga üheaegselt olid Moskvast ka bulgaarlased.

Kahju, et mul proove kaasas ei olnud — oleks saanud kiiresti ja väga täpselt ära teha.»

Anu räägib, et bioloogide seast moodustavad eriprogrammiga õppijad üsna suure protsendi. Siia kuuluvad kõik üliõpilased, kes saavad mittepädagoogilise ettevalmistuse. Päris rahul ei olda programmide määramise korraga. Teemad antakse II kursuse lõpus. Sel ajal on aga paljudest eriprogrammidest vaid ähmane ettekujutus. Taimefüsioloogiat ja taimefüsioloogiat hakatakse lugema alles kolmandal kursusel, geneetikat neljandal.

«Millal sind bioloogia huvitama hakkas?»

«Kaheksandas klassis pidime kõik suvel kuhugi tööle minema. Mina sattusin ornitoloogiajaama. Seal tärkaski huvi. Mülle meeldisid igasugused linnud ja putukad. Pärast kümnenda klassi lõpetamist olin koos üliõpilastega ekspeditsioonil Puhtu laiul.

Olen korjanud putukaid. Mul oli kooli ajal üsna suur putukakogu.»

«Kus see nüüd on?»

«Kateedris peaks olema.»

«Aga kas praegune uurimistööma meeldib sulle? Kas poleks huvitavam näiteks jälgida lindude elu kui istuda terve päev laboris katseklaaside juures?»

«Igas asjas on oma võlu... Võib uurida suurte elusorganismide väliseid eluavaldusi, võib uurida neis toimuvaid kõige algsemaid rakusiseid protsesse. Asjad on seda huvitavamad, mida rohkem sa neid tunned.»

T. TALLO

RAADIOLOENGUD

Reedel, 3. detsembril

1. Kõigile NLKP ajaloo õppijale dots. Johannes Jakobsoni loeng «EKP ümberkujunemine üldrahvaliku partei väesalgaks».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» (VII).

Kolmapäeval, 8. detsembril

1. Kõigile poliitilise ökonomia õppijale dots. k. t. Herbert Metsa loeng «Isemajandamise täiustamise probleemid tööstuses».

2. Kõigile väliskirjanduse õppijale õppejõud Ott Ojamaa loeng «Prantsuse klassitsistlik tragöödia XVII sajandil: Corneille».

ÜET

Uus õppeaasta ÜET liinis on juba alanud. Komplekteerimisel on veel järgmised ringid:

- 1) lektor-propagandistide ring
- 2) nõukogulike traditsioonide organiseerijate ring
- 3) kinodemonstraatorite ring
- 4) kodundusring

Täiendust vajaks ka pressiklubi juures olev ajalehekirjasaatjate rühm.

Eespoolnimetatud ringidesse pa-

Reedel, 10. detsembril

1. Bioloogia-osakonna III kursuse üliõpilastele dots. k. t. Laine Viilebergi loeng «Sissejuhatus mikrobioloogiasse».

2. Inglise filoloogia I—VI kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Gunnar Kiviväli loeng «Muutusi inglise keele grammatikas sõjajärgsel perioodil».

ÜLIÕPILASED, TEATRIKUNSTISÕBRAD!

Teatriteemaliste artiklite ja retsensioonide esitamise tähtaega on pikendatud 15. detsembrini 1965.

lutakse üliõpilastel registreeruda oma teaduskonna, osakonna, Arstiteaduskonnas kursuste kommolibüroode, kultuurisektorite juures. Viimased esitavad nimekirjad TRÜ parteikomiteesse 15. detsembriks.

Lektor-propagandistide ja nõukogulike traditsioonide organiseerijate ringi on vastuvõtt piirama. Kinodemonstraatorite ringi võetakse 12 ja kodundusringi esiaegu 20 üliõpilast, kusjuures viimasesse võetakse vastu üliõpilasi alates III kursuselt.

V. SIIBERG

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 33 (643) Reedel, 10. detsembril 1965 XVIII aastakäik

KOMMUNISTID ESIRINDA!

Neil päevil tutvus TRÜ parteikomitee Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse osakonna parteiorganisatsiooni tööga. Tähelepanu oli keskendatud tutvumisele kommunistide eesrindliku osaga õppe-, teaduslikus ja kasvatustöös ning organisatsioonilise töö küsimustele.

1. Osakonnas hinnatakse kõrgelt kaasõppejõudude ja üliõpilaste poolt kommunistide J. Peegeli, H. Peebu, K. Muru loenguid, hinnatakse nende, aga samuti E. Turu ranget nõudlikkust. Samal ajal valitseb osakonnas enamiku õppejõudude suur ülekoormatus õppetöoga (J. Peegel — 1262 t.), mistõttu rakendatakse suurel määral ajutisi õppejõude tunnitasu alusel, mille tagajärjel kannatab õppetöö kvaliteet, eriti aga kasvatustöö. Oleks aeg loobuda nn. tunniandjatest eriti eesti kirjanduse kateedris, kus otseselt kujundatakse tulevaste pedagoogide vaateid ja töekspidamise, s. o. nendel inimestel sisemaailma, kes kõige lähemas tulevikus hakkavad tegelema meie noore põlvkonna ja kogu elanikkonna kasvatamise ning töekspidamise kujundamisega. Näib, et just selle kateedri täiendav komplekteerimine vajaliku arvu kvalifitseeritud õppejõududega peaks olema parteiorganisatsiooni akuutsemaks ülesandeks.

2. Rahuldustundega võib märkida, et vaatamata suurele õppekoormusele teeb rida kommuniste intensiivset teaduslikku tööd. Nii töötavad H. Peep, J. Peegel, K. Muru doktoriväitekirjade kallal, K. Taev koostab kirjandusteooria õpikut, lõpetamisel on kandidaadiväitekirja aspirant Ü. Parbusel.

3. Kommunistidele kuulub vaieldamatult juhtiv koht ka ühiskondlike kohustuste ning administratiivsete ülesannete täitmisel. J. Peegel on teaduskonna dekaanina leidnud üldise lugupidamise, E. Turu kaugõppe prodekaanina; K. Muru juhendab ÜTÜ teaduslikke ringe teaduskonnas; Ü. Parbus on teaduskonna parteibüroo sekretäri asetäitja jne. Kuid siiski tundub, et ülesanded kommunistide vahel ei ole jaotatud alati otstarbekalt, nende andmisel on lähtutud sageli momendi, aga mitte perspektiivsetest vajadustest. Ei ole reguleeritud parteiliikmete ühiskondlike ülesannete andmine väljaspool ülikooli. Neid antakse kooskõlastamata teaduskonna parteibürooga (H. Peep, K. Muru).

Parteioorganisatsioonil puuduvad kateedrite väljaarendamise ja kaadrite paigutamise ning kasvatamise konkreetsed perspektiivplaanid, mistõttu esineb sageli kommunistide koormamist teisejärguliste ülesannetega.

4. Nende põhjustega võib osaliselt seletada, aga ei saa õigustada kasvatustöös esinevaid puudujääke. Üliõpilaste kommunistlik kasvatuse toimub peamiselt õppetöö kaudu, teisi vorme, eeskätt individuaalseid tööd noortega, rakendatakse aga vähe, mis tekitab kommunistide eemaldumise ohu üliõpilastest. Mille muuga võib põhjendada partei ridade kasvu aeglustumist ja peaaegu täielikku seisakut üliõpilaste arvel, kuigi üliõpilaskiirvi näol on olemas küllaldane kasvubaas.

5. Osakonna rohkem kui 180 üliõpilasest on noori kommuniste ainult 7. Väga positiivselt hinnatakse IV kursuse üliõpilast, ühiskondliku töö aktivisti L. Mälgandit; mitmendat aastat saab J. Vares-Barbaruse nim. stipendiumi V kurs. üliõpilane A. Pabut; suur autoriteet on VI kurs. üliõpilasel tulevase psühholoogi Ü. Matjusel. Kuid seni ei oma veel kõik üliõpilased-kommunistid vajalikku autoriteeti. Viimane asjaolu tingib vajadust tunduvalt parandada tööd ka noorte kommunistide kasvatamisel.

Mainitud kitsaskohad ja puudujäägid on esmajärjekorras põhjustatud organisatsioonilise töö nõrgenemisest, mille kujukaks näitaks on fakt, et pikema aja jooksul pärast H. Peebu lahkumist organisatsioonist ei suudetud lahendada osakonna parteigrupi sekretäri küsimust.

EKP TRÜ Komitee juhtis eesti keele ja kirjanduse osakonna kommunistide tähelepanu vajadusele parandada otsustavalt organisatsioonilist tööd ja kindlustada parteiorganisatsiooni igakülgset tõusu. Võeti vastu konkreetne otsus nende ülesannete lahendamise tagamiseks.

L. ERINGSON

USA Vietnamist välja!

6. detsembril kogunes ülikooli pere aulasse, et avaldada meelepaha USA tegevuse kohta Lõuna-Vietnamis. Sõna võtsid prof. A. Uustal, filosoofiakandidaat R. Blum-Russak ja üliõpilane P. Kenkmann.

Koosolek võttis vastu otsuse.

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud, teenistujad ja üliõpilased, kogunenud üleülikoolilisele koosolekule, avaldavad otsustavat protesti Ameerika Ühendriikide agressiivse tegevuse vastu Vietnamis. Vietnami Demokraatliku Vabariigi, samuti aga ka Lõuna-Vietnami linnade ja külade barbaarne pommitamine on häbiväärseks üldtunnustatud rahvusvahelise õiguse normide ning rahvusvaheliste lepingute rikkumiseks, ÜRO põhikirja keelab igasuguse vahelesegamise teiste riikide ja rahvaste sisseellu ning nõuab neile võimaluse kindlustamist ise oma saatuse määramiseks. Kooskõlas nimetatud põhimõttega kohustusid 1954. a. Genfi kokkuleppele allakirjutanud riigid, nende hulgas ka USA, austama Vietnami suveräänsust, sõltumatust ja territoriaalset terviklikkust ning hoiduma igasugusest vahelesegamisest tema siseasjadesse.

Ameerika Ühendriikide agressiivne tegevus ohustab ka teisi Aasia rahvaid ning võib tõugata neid laialdasse sõjalisse katastroofi.

Meie, koosolijad, avaldame täielikku solidaarsust Vietnami rahvale, kes võitleb oma vabaduse ja sõltumatuse eest, õiguse eest ise oma saatust määrata.

Rahvusvahelise rahu kindlustamise huvides nõuame viivitamatult ameerika sõjavägede väljaviimist Vietnami ja kooskõlas Genfi 1954. a. kokkuleppega tema rahvale võimaluse kindlustamist oma saatuse määramiseks vabadel valimistel.

Osavõtjaid üle 120

Kääriku majad olid kord jälle rahvast tulvil, novembrilumega kaetud metsaalune sai aga suusajälgedest toreda mustri peale.

27. ja 28. novembril toimus ülikooli ametiühinguväikeste seminar. Juhatajaks oli TRÜ ametiühingukomitee aseesimees sm. H. Piirimäe, osavõtjaid üle 120 — enamik muidugi üliõpilased. Üritus on traditsiooniline ja mõeldud eelkõige kogemuste jagamiseks.

Suusaretkele laupäeva õhtu-poolikul järgnes sm. H. Kurmi vestlus ametiühingutööst kõige kõrgemal astmel: ÜAKN-i tegevusest, kuhu Eesti NSV-st kuulub peale H. Kurmi veel ainult kaks inimest. Praegune kesk-nõukogu pleenum on koos olnud seitsmel korral, kusjuures neli istungit olid pühendatud põllumajandusküsimustele. Kõneldud on paljudest teistestki probleemidest: elu-olustikulisest teenindamisest, töötajate puhkuse organiseerimisest jne. Arvati, et tulevastele arstidele tuleks kindlasti lugeda ka kurortoloogiat, geograafia üliõpilastele oleks aga otstarbekas lugeda fakultatiivkursust giididele. Vastavo ettevalmistusega inimestest tunatakse veel suurt puudust.

Dots. E. Varepil tuli vastu võtta palju-palju käepigistusi, lilli, aukirju, mälestusesemeid.

ELKNÜ TRÜ Komitee pleenum

Möödunud neljapäeval, 2. detsembril, toimus ELKNÜ TRÜ Komitee pleenum, kus oli arutlusel ideoloogiline töö meie ülikoolis.

See oli kokkuvõtete tegemise pleenum. Pikema ettekandega esines komsomolikomitee esimene sekretär Jaak Kaarma. Ta tõi vahetuid näiteid komitee ja osakondade ideoloogilise töö sektorite, RSK, RSR, pressiklubi ja sotsioloogiasektori tegevusest. J. Kaarma rääkis oma ettekandes ideoloogilis-poliitilise töö vormidest ja TRÜ komsomolikomitee eelseisvatest ülesannetest. Sõnavõttudega esinesid Aili Tisler, Ivar Vaasa, Reet Karukäpp, Jaak Uibo, Jaan Kuremägi, Riivo Sinijärv, Aarne Oru, Edgar Salumaa jt. Nad rääkisid oma tegevusest ideoloogilise töö alal, vaagisid muresid osakondades, esitasid konkreetseid ettepanekuid tulevikuks. Kõlama jäid mõtted:

— Tuleb jätkata suunda, kus komsomoligrupp ise otsustab oma plaanide ja tegude üle. Me peame kasvatama iseseisvalt mõtlevaid inimesi.

— Hädavares, kes kahtedega läbi ülikooli läheb, ei suuda tulevikus seista meie elu nõuete kõrgusel. Väga tähtis on üliõpilaste lähendamine praktilisele elule. Komsomoliorganisatsioon peab õppetöö probleemidesse veel tõsisemalt suhtuma.

— Vahetagem rohkem mõtteid oma tegevuse üle! Ei maksa häbeneda vigu!

— Tähelepanu kursustele, ainult sealt saab alguse formaalsus komsomoliorganisatsiooni elus ja töös.

Lõpuks võttis pleenum vastu otsuse ideoloogilise töö suundade ja vormide kohta meie ülikoolis.

S. ENDRE

Järgmisel päeval algasid loengud-õppused sm. Piirimäe avasõnaga. Sealt jäi kõlama: ametiühing peab end igal kursusel tundma juhtiva jõuna komsomoli kõrval, kusjuures mõlemad täitku oma konkreetseid ülesandeid, et aruandekoosolekuil ei tekiks mõttetuid vaidlusi, kes seda või teist on teinud.

Sm. Tikk rääkis ametiühingu osast õppe- ja kasvatustöös,

Geograafid kohtusid

TRÜ geograafiaosakonnale kuulus möödunud nädalavahetus ajalukkuminevaks. Rohkem kui 200 osakonna lõpetanut, kes saabusid alma materisse kõiki Tartusse toovaid teid kaudu, kohtusid teaduslikul konverentsil aulad, teaduslik-metoodilisel nõupidamisel Vanemuise tänava õppehoones ja pidulikult koosviibimisel ülikooli klubi ruumides osakonna praeguse perega. Üheskoos moodustati seni kõigi aegade kõige suurema osavõtjate arvuga geograafide kokkutulek Eestis.

vabariikliku ametiühingukomitee esindaja sm. Saarend aga peatus kultuuritöö küsimustel. Rohkem internatsionaalset sõprust kasvata vaid üritusi, aktiivsemat tegutsemist ateismi alal!

Kääriku vana kombe järgi löödi õhtuti pillilugu lahti ja ametiühinguväikestid said hea võimaluse õppida, kuidas huvitavalt ja lõbusalt puhkeõhtut sisustada. «Toredad, kasulikud päevad olid.» belid lahkudes seminari korraldajatele.

M. RAIDMA

aastatel 1933—1938 Tartu ülikoolis loodusteadust. Lõpetades 1938. a. kiitusega ülikooli, sai juublar loodusteaduse, geograafia- ja keemiaõpetaja kutse ning töötas aastatel 1940—1945 õpetajana Tartu ja Pärnu koolides. 1945. a. asus ta assistendina tööle geograafiakateedrisse. Alates 1947. a. on ta olnud kateedri juhataja, 1948. a. kaitses ta kandidaadiväitekirja, 1956. a. kinnitati talle dotsendi kutse. Kateedrijuhatajana on dots. E. Varepil tulnud kanda põhilist koormust kateedri väljaarendamisel ja tema õppejõudude kaadri kasvatamisel. Dots. E. Varepi sügavasisulisi loenguid on kuulanud eranditult kõik geograafiaosakonna kasvandikud. Nad on eeskuju ammutanud tema järjekindlusest, visadusest eesmärgi saavutamisel, heatahtlikkusest ja huumorimeelestki.

Dots. E. Varepi rännakud ja ekspeditsioonid on hõlmanud kogu Eesti NSV territooriumi. Nende vältel on ta Eesti loodustundma õppinud imetlustäratava üksikasjalikkusega. See on tal võimaldanud Keila ümbruse maastikke käsitleva kandidaadiväitekirja juurest jõuda kogu Eesti NSV maastikulisel rajoneerimise skeemi koostamiseni. Seda on arvestatud ka NSV Liidu Euroopa-osa füüsilis-geograafilisel rajoneerimisel. Dots. E. Varepi teiseks teadusliku huvi objektiks on geograafia ajaloo ja ajaloolise geograafia probleemid. Erinevatest ajajärkudest pärinevate geograafiliste kaartide analüüs on tal võimaldanud avaldada väga hinnalisi andmeid Eesti maastiku muutumise ja looduslike ressursside kasutamise käigu, asustusloo ja kohanime kujunemise selgitamiseks. Üldtuntud on tema tegevus looduskaitse valdkonnas.

Dots. E. Varep on Eesti Geograafia Seltsi asutajaid ja selle aseesimees, samaaegselt ühtlasi NSV Liidu Geograafia Seltsi teadusliku nõukogu liige. Ta on Eesti NSV TA looduskaitsekomisjoni aseesimees, Eesti NSV TA kodu-uurimiskomisjoni juhataja liige. Ta on aktiivselt osa võtnud Loodusuurijate Seltsi tegevusest, kuulub Eesti NSV Haridusministeeriumi geograafia ainekomisjoni koosseisu. Dots. E. Varep on olnud arvukate geograafia- ja looduskaitsealaste trükiste toimetajaks. Oma laialdasi teadmisi ja suuri kogemusi rakendab ta Eesti Nõukogude Entsüklopeedia Eesti NSV geograafia ühiskondliku toimetuse juhatajana.

5. detsembril toimunud teaduslik-metoodilisel nõupidamisest osa võtnud geograafiaõpetajaid suutis mahutada üksnes Vanemuise tänava õppehoone kõige suurem auditoorium. Pedagoogikakandidaadi I. Undi ettekanne viis koosolijad kurssi didaktika kaasaegsete probleemidega, uurimissuundade ja põhiprobleemidega. Järgnesid ettekanded A. Kaljult, kes kõneles geograafia klassikalise töö küsimustest, ning dots. L. Vassiljevilt, kes oma asjalikku ettekannet diapositiivide ja diafilmide valmistamisest illustreeris endavalmistatud värvilise diafilmiga. Meie kooligeograafia lähema tuleviku küsimusi käsitles H. Tiits.

Kõigist generatsioonidest pärinevate geograafiaosakonna kasvandike kohtumine, mis oli pühendatud ÜTÜ geograafiaringi 18. aastapäevale, toimus ülikooli klubis. Huumorinoole tead said noorema põlvkonna esindajad «auväärsetelt veteranidelt» teada geograafide paljude traditsioonide sünnilugusid.

E. HANG

Dots. E. Varep on sündinud 3. sept. 1915. a. Pärast Pärnu gümnaasiumi lõpetamist õppis ta

Terra cognita et terra incognita

1. Küsitlemise eesmärk ja tööhüpotees

Juba tükk aega, kord vaibudes, kord elavnedes, kestab mõttevahetus meie üliõpilaskonna õpettöövälise poliitilise enesetäiendamise osas. On väidetud, et tänapäeva kirjaoskajal inimesel pole mingit vajadust ajast ja arust läinud primitiivsete poliitinformatsoonide järele, sest üliõpilane haarab teda ümbritsevast ühiskondliku informatsiooni tulvast küllaldaselt selleks, et olla kursis kiiresti muutuva eluga ja omada laialdast silmaringi. Sobivate poliitilise enesetäiendamise vormidena on mainitud populaarset KVN-i ja järjest sisukamaks ning osavõtjaterohkemaks muutuvat rahvusvaheliste suhete ringi. Seejuures on erinevaid arvamusargumenteeritud peamiselt isiklike episoodiliste tähelepanekutega, ilma et oleks süvenetud küsimuse sisusse, s.t. üliõpilaste tegelikesse teadmistes kaasaegsest rahvusvahelisest olukorrast.

Selleks, et saada objektiivseid andmeid antud küsimuses orienteerumiseks ja jõuda selgusele, mida teavad meie üliõpilased rahvusvahelisest elust, otsustas Ajaloo-Keeleteaduskonna parteibüroo kontrollida üliõpilaste teadmisi kirjaliku lühiküsitluse kujul. Küsimustiku koostamine ja faktiline töö jäi ülesandeks allakirjutatule.

Enne töö juurde asumist tuli püstitada teoreetiline lähtekoht, luua tööhüpotees. See kujunes järgmiseks: iga üliõpilane on mingil määral informeeritud kaasaegsest rahvusvahelisest elust. Selles ei ole kahtlust. Iseküsimus on, millisel määral. Mida ta teab kindlalt, mida kobamisi, millest pole kuulnudki? Milline on antud lõigus tema maailmatunnetus? Just nendes küsimustes tahtsime selgusele jõuda Ajaloo-Keeleteaduskonna kolmes osakonnas.

Tähistagem keskkooli lõpetanud ja ülikooli sisseastumiseksamid sooritanud noore teadmised rahvusvahelise elu põhiküsimuste tundmises x-ga. Õppides ülikoolis ja võttes osa üliõpilaskoolektiivi mitmepalgelisest elust peaks aastast aastasse avaruma iga üliõpilase välispoliitiline silmaring. Märkimisväärselt olenevate juurdekasv y-ga. Et andmete kogumine toimus sügissemestri keskel, on õigem eeldada mitte käesolevat, vaid eelmise kursuse taset. Seega väljendaks I kursuse teadmiste oodatavat taset indeks x, II kursusel x+y, III kursusel x+2y ja IV kursusel x+3y.

Küsimustiku koostamisel püüdsime tabada sellist raskusaset, kus lähtepunktiks valitud x võrduks 50%-ga kõikidest võimalikest õigest vastusest. Eelnevalt tegime sama katse Tartu II Keskkooli 11-b klassis. 24 abiturienti, kes ei olnud ajaloo ega ühiskonnaõpetuses veel jõudnud II maailmasõja järgse perioodini, said õigete vastuste osas klassi keskmiseks 43,8%. See asjaolu lubas kinnitada, et töö ei tohiks olla üliõpilastele liialt kerge ega ülemääraselt raske.

Teadmise iga-aastase juurdekasvu (y) osas võisime teha vaid aprioriseid oletusi. Võttes arvesse osakondade spetsiifikat ja huvide erinevusi pidanuks y olema erinev — kõige suurem ajaloolastel (7–8%), mõnevõrra madalam võõrfiloloogidel (5–6%), kes peavad võõrkeelse õppimiseks pidevalt lugema võõrkeelseid ajalehti, ja eesti filoloogidel (4–5%), kelle huvid koonduvad peamiselt kirjanduse ja kultuuriiga seotud küsimuste valdkonda.

Hüpotees oli olemas. Jäi üle asuda asja juurde ja kontrollida eelmainitud oletuste paikapidavust tegelikkuses.

2. Mida küsiti

Küsimustikud olid koostatud kahes rühmas selle arvestusega, et kummaski rühmas saab 8 küsimusele anda 24 õiget vastust. Küsimused ise olid järgmised:

A-RÜHM

1. Nimetage viis liitriiki tänapäeva maailmas.
2. Kes on NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimees?
3. Kes on AÜV president? India president? Vietnam DV president? Prantsusmaa president? ÜRO peasekretär?
4. Millise lääneriigiga on Nõukogude Liidul viimasel ajal suhted tunduvalt paranenud? Milpärast?

5. Millised riigid nõuavad endale Kašmiri ja millega nad põhjendavad oma nõudmist?
6. Milliste kapitalistlike riikide majanduslik areng on olnud pärast II maailmasõda kõige kiirem?
7. Milles seisneb Rapacky plaan?
8. Milline oli teravilja ja kartuli keskmine hektarisaak tsentnerites Eestis 1965. aastal?

B-RÜHM

1. Millised riigid (kronoloogilises järjekorras) omavad tänapäeval tuumarelvat?
2. Kes on Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees?
3. Kes on Kuuba president? Soome president? Indoneesia president? Inglismaa peaminister? Saksa FV kantsler?
4. Milles seisneb peamine oht Euroopa rahule? Põhjendage oma arvamust.
5. Nimetage kaasaaja kaks suuremat koloniaalriiki ja nende tähtsamad asumaad.
6. Milles seisneb Halsteini doktriin?
7. Mida teate «Energi» afäärist?
8. Millistele tootmisharudele spetsialiseerub Eesti NSV põllumajandus?

Nagu näeme, on küsimused erineva raskuse ja iseloomuga. Esimesed

3. Mida näitas vastuste analüüs

Küsimused esitati kokku 12 õppe-rühmas ajavahemikus 12. XI–1. XII. Tööde kirjutamise ajal oli kohal 279 üliõpilast, kes 15 minuti vältel andsid kokku 3257 õiget vastust ehk keskmiselt 11,66 õiget vastust (48,2% vastuste üld-

OSAKOND	I	II	III	IV	KOKKU
Ajalugu	53,7	53,3	52,1	59,2	54,4
Eesti keel	55,9	43,6	34,8	34,4	41,0
Võõrkeel	47,9	50,0	51,9	53,8	50,8
Teaduskond kokku	51,9	48,7	46,4	47,1	48,2

Lähtudes teaduskonna keskmisest näeme tööhüpoteesi realiseerumist oodatust hoopis vastupidises suunas — tegemist ei ole mitte teadmiste pideva suurenemisega, vaid pideva vähenemisega. Kuid teaduskonna keskmine koosneb omakorda kolme osakonna keskmisest ja siin näeme juba tunduvalt diferentseeritumat pilti. Hüpoteesi kinnitab võõrkeele-osakonna tagasihoidlik, kuid pidev progress. Ajaloo-osakonnas püüvad teadmised kolmel nooremal kursusel põhiliselt samal tasemel, et alles neljandal kursusel (mis muide pole veel jõudnud kaasaegse perioodini ajaloo õppimisel) teha läbi märgatav tõus. Oletustele vastav on ka osakondade omavaheline paremusjärjestus. Kuid kõik kaardid lööb segi eesti filoloogia osakond — I kursusel üle ootuste kõrge tõusuga, vanemate

OSAKOND	«A»	«B»	«C»	«D»	KOKKU
Ajalugu	13	30	24	3	70
Eesti keel	2	27	49	9	87
Võõrkeel	7	62	48	5	122
Teaduskond kokku	22	119	121	17	279

Kui lugeda 50% rahuldavate teadmiste piiriks, siis võib rõõmu tunda kasvõi sellest, et napilt-napilt (141–138) kaldub kaalukeel piisavalt informeeritud üliõpilaste kasuks. Kuid sedagi peamiselt kahe noorema kursuse arvel. Nii et lõppjärelendus nendest kahest tabelist töötab kujuneda üpris kurb suure hulga tänaste üliõpilaste — homsete elu peremeeste suhtes.

4. Mis rõõmustas, mis tegi fuskas

Rõõmustas see, et on tervelt 22 rahvusvahelist olukorda hästi tundvat üliõpilast, kes edaspidi võiksid väga hästi mingil moel (hoidku taevast seda nimetamast poliitinformatsooniks) jagada oma teadmisi kaasüliõpilastele. Oli ka selliseid, kes ei jäänud võlgu ühelegi küsimusele ja kelle vastused kippusid ületama esitatud nõudmisi nii oma põhjalikkuselt kui detailide rohkuselt.

Rõõmustas see heatahtlik ja

EHK ÜKS ÕPETLIK LUGEMINE MEIE ÜLIÕPILASTE VÄLISPOLIITILISE SILMARINGI AVARUSEST JA AH-TUSEST, MIS TUGINEB AJALOO-KEELETEADUSKONNA 279 ÜLIÕPILASE JA 24 ABITURIENDI KÜSITLEMISE ANDMETELE JA LÕPEB MÕNINGATE ASJAKOHASTE MÖTTEMÕLGUTUSTEGA

kolm küsimust hõlmavad rahvusvahelise olukorra algteadmisi, millede tundmine ei tohiks teha erilisi raskusi. Edasi tulevad juba keerukamad küsimused, mis nõuavad peale faktide esitamise veel oma arvamuse põhjendamist, ja küsimused, mis eeldavad juba asjatundlikku ajalehelugejat, kuivõrd nad ei esine just sageli ajakirjanduse veergudel (Rapacky plaan, Halsteini doktriin). Lugejate tähelepanelikkusele oli adresseeritud küsimus «Energi» afääri kohta, millele enamik üliõpilasi ei suutnud vastata. Viimane küsimus langes küll välja üldisest temaatikast, kuid võimaldas ometi selgitada, millisel määral üliõpilased olid informeeritud meie vabariigi põllumajanduse praegusest olukorrast.

arvust) ühe üliõpilase kohta. Et aga iga keskmine teataval määral maskeerib tegelikku olukorda, siis lubatagu tuua järgmine tabel, mis näitab õigete vastuste protsenti osakondadel ja kursustes:

kursuste osas aga lausa masendav langus, mis kõneleb «küll pigem silmaringi ahtusest kui avarusest. Kurb on just see, et III ja IV kursuse langevad allapoole isegi keskkooli lõpuklassi tasemest, II kursuse aga püsib sellega võrdsena.

Kuid ka need keskmised on petlikud, nivelleerides nii heade kui kesiste teadmistega üliõpilased ühise nimetaja alla. Seepärast tutvugem järgmise tabeliga, kus üliõpilased on jaotatud vastavalt nende poolt näidatud teadmiste nelja rühma: A — hästi informeeritud üliõpilased, kes saavutasid enam kui 75% õigeid vastuseid, B — rahuldavalt informeeritud — 74% — 50%; C — eba-piisavalt informeeritud — 49% — 25% ja D — täiesti puudulikult informeeritud — alla 25%.

positiivne suhtumine, millega eranditult kõik üliõpilasgrupid võtsid vastu ootamatu lühitöö ja millega enamik üliõpilasi asus ülesande täitmisele. (Mõni küll sosistas: «Nüüd panevad jälle lehti!», kuid sedagi rohkem moe pärast kui tõsise hirmu sunnil).

Rõõmustas see huvi, millega reas üliõpilasgruppides pärast tööd arutati seda, millest oli asja kirjutatud. Huvi tundub igatahes olevat, kui ainult seda huvi osatakse ergutada ja kuidagi rakendada. Ja sellega oleksidki rõõmud läbi.

Meele teevad mõruks aga mitmed ulatuslikud puudused, milledest esikohale asetaksin teadmiste hädususe, ebaselguse, laialivalguse. Paljud on ju loetud, mõndagi kuulnud, kuid enamik sellest on läinud küll ühest kõrvast sisse ja teisest välja, jättes paremal juhul järele vaid teadmiste illusiooni. Sest millega muidu seletada tõsiasja, et mõningaid veidi võõrama kirjalil-

diga, kuid kulumiseni korrutatud nimesid teatakse järgmiselt:

«D» go:l hääldatakse, kirjutamise vastu pole huvi tundnud»; «De Quielle»; «Dügol»; «d'Goeele» ja nii edasi — kokku kuni 20 erinevas variatsioonis. Teinekord andis päris nuputada, enne kui said aru, mida antud nimega oli mõeldud: «Uilson»; «Suk Arno»; «Herart»; müstilise kõlaga saladuslik «Mamasser»; «Radža Krišnan» ehk teisiti kirjutatuna koguni «Nata Krishnal». Et Kuuba ja India presidentide asemel pakuti peaministreid, see eriti ei üllatanud ja pealegi lugesime selliseid vastuseid pooleldi õigeteks, sest midagi ikkagi teati. Küll häiris see, et sageli nimetati tuumarelvat (ühel juhul ka «duumarelvat») omavate riikide hulgas Jaapanit ja Saksa Föderatiivset Vabariiki, sest viimasel ajal on nendest riikidest seoses aatomirelvaga sageli juttu olnud.

Umbropsu ei rabata mitte ainult meretaguseid maid ja mehi. Ebaselgelt teatakse teinekord ka seda, mis on otse meie külje all või nina ees toidulaual. Oleme õigusega ühked, et kahe viimase tööka ja viljaka aasta tulemusena on meie vabariigi põllumajandus tõusnud mittemustumullatsoonis esikohale, et meie piimakarja ja peekonid on eeskujuks paljudele teistele. Seepärast teeb meele mõruks, kui loed selliseid «avastusi»:

«Eesti NSV põllumajandus spetsialiseerub: loomakasvatuse, kartulikasvatuse, linakasvatuse (vähem) ja kalanduse.» «Eesti on spetsialiseerunud lambakasvatusele». Või kui kartuli keskmise hektarisaagina pakutakse suurus 25 kuni 800 tsentnerini, kusjuures vägisi jääb mulje, et nimetatud kolmest mõistest omab kirjutaja üksnes kartulist mingit ettekujutust.

Teiseks üldiseks puuduseks on teadmiste aegumus, mahajäämus kiiresti muutuvast elust. Nii mõnegi üliõpilase maailmapilt näib olevat kivistunud sellisena, nagu see oli ajaloo sisseastumiseksami päeva hommikul. Nii pakutakse Inglismaa peaministriks endiselt McMillanit (alias Max Millar), Lääne-Saksamaa kantsleriks sõjakat rauka Kondrad Adenauerit, ÜRO peasekretäriks juba aastaid tagasi hukkunud Dag Hammarskjöldi. Tänapäeva suurimateks koloniaalriikideks peetakse Belgia ja Prantsusmaad, kes on ammugi oma kolooniatest lahti saanud.

Kolmandaks tüüpiliseks ebakohaks on tusedamateteadmiste maskuliinne päritolu, ehk mitte nii peenelt öelduna, et poisid teavad millegipärast rahvusvahelist elu tubli tükk paremini kui tüdrukud. 22-st väga hästi vastanud üliõpilasest oli tütarlapsi vaid 6, kuigi «õrnem pool» omab teaduskonnas arvuliselt mitmekordset ülekaalu. Üldreeglina ületas poiste keskmine tunduvalt kogu kursuse keskmise. Eesti filoloogia III kursusel oli vahe 28,5%, I-l kursusel — 12,0%, ajaloo esimesel — 17,5% ja võõrfiloloogia II — 20,3%. Tendents näib alguse saavat juba keskkoolis ja sellest peetakse visalt kinni ka kõrgemas õppeasutuses, kuigi selleks mingit objektiivset põhjust ei ole. Tõsi küll, mõned neiu kurtisid, et nad ei saanud küsimusest aru

ja seepärast ei teadnud vastata, sest kui «Energi» afääri asemel oleks küsitud, et miks läks üks naine pärast 15 aastat abielu Stockholm kriminaalpolitseisse ja andis oma truudusetu mehe üles, siis oleksid nad kohe ka uputatud laeva loo kirja pannud. Kuid niivõrd detailidesse rahvusvahelise elu tundmaõppimisel vahest siiski ei saa laskuda.

5. Lõppjärelusi

Kuidas hinnata kõige eeltoodu alusel keskkooli tööd meie abiturientide maailmapildi kujundamisel? Ühelt poolt tunnustavalt, sest põhi saab pandud ja vundament rajatud. Igatahes alus on olemas, millele kõrgem kool võib edasi ehitada. Teisest tahust aga taunivalt. Paljudel noortel näib veel puuduvat huvi ja soov jälgida iseseisvalt ümbritsevat elu. Suur elu voolab mööda, jättes vaid ähmaseid jälgi nende teadvusesse. Teadmiste täiendamine ei ole enam nende asi, sest mõõdas on ajad, kus ladusaid lauseid vahetati kõlisevate viite vastu, kus iga viis viis vaksavõrra lähemale ülikoolile, kus lai silmaring avas tarkusesammaste meelitava perspektiivi. Teispool kuut sammast näib aga nii mõnelegi saabuvat magus rahu uinutava loosungi all — «Ignoramus et ignorabimus!». Võime loomulikult selles taunida keskkooli, kuid meil eneset lasub seejuures mitu korda suurem süü, sest on ju ülikool kutsutud ja seatud ette valmistama tulevast «maa soola», koguni õpetajate õpetajaid.

Nii et mõtle kuidas tahes, ikkagi tuleb vastutus enda peale võtta ja hakata senise sõnadetegevise asemel tegema tegusid, mis tõepoolest aitaksid olukorda parandada. Just tegusid, mis nõuavad aktiivset tööd, mis paneksid üliõpilased kasvõi minimaalselt nende probleemidega tegelema, sest mitte ei taha meelest minna ühe I kursuse eesti filoloogi siiras ääremärkus: «Jooksvatest poliitilistest sündmustest ei tea ma tõega mitte midagi, sest ma pole viimasel ajal asja vastu huvi tundnud.»

Julgen väita, et eeltoodud andmed ei peegelda enam täpselt meie teaduskonna üliõpilaste teadmiste taset, sest töö ise oli küllaltki tugevaks stiimuliks, mis paljudki üliõpilased pani senisest enam «asja vastu huvi tundma». Et mitte jääda paljasõnaliseks, olgu toodud väikese eksperimendi tulemused. Ajaloo-osakonna II kursusel saavutati esmakordselt tööd kirjutades keskmiseks 53,3%. Kaks nädalat hiljem saadi samadele küsimustele vastates keskmiseks juba 66,7% (tõus 13,4%). Seejuures torkas silma teadmiste tubli kosumine just kõige nõrgemini vastanud üliõpilaste juures. Ja seda ilma, et vahepeal oleks kursusel olnud poliitinformatiooni või mõnda muud teadmisi tõstvat üritust.

Kõigest sellest tõuseb probleem: mida teha edasi, kuidas tõepoolest parandada olukorda? Millisid poliitilise silmaringi laiendamise vorme kasutada? Kuidas kontrollida tehtava töö resultate? Kes seda peaks tegema? Igatahes küsimusi jätkub.

H. PALAMETS

Студенты русских потоков!

С этого номера в университетской газете начнёт периодически выходить страница на русском языке. Очевидно, у каждого из вас есть о чём поговорить, поспорить, рассказать! Газета поможет студентам разных факультетов лучше узнать друг друга, расскажет об интересных событиях.

Физики, лирики, медики — газета зависит от вас. Приносите свои материалы: медики — Г. Зальцман, III курс, физики и математики — Ш. Берковичу, II курс отделения математики, филологи — В. Белобровцеву, III курс.

ПИШИТЕ В СВОЮ ГАЗЕТУ!

КАУНАС

Этой осенью студенты V и VI курса медицинского факультета ездили в Каунас для ознакомления с диспансером и клиниками города, которые являются базой медицинского института.

К Каунасу подъезжали уже вечером. Город, расположенный на склонах двух холмов, появился перед нами внезапно и уже был расцвечен огнями. Во впадине между холмами — центр города с его главной улицей, в начале которой возвышается величественный и очень изящный собор.

Наше общежитие было как раз на холме. Этот холм в городе называют «Зелёной горкой». Поднимаются на неё по длинной лестнице или на фуникулёр.

Вечером мы были приятно удивлены, когда попали в кафе «Таг-ти», построенное и оборудованное по проекту эстонских архитекторов.

На следующий день мы посетили диспансер. Руководитель кафедр показал интересные больных, рассказал об их лечении.

В тот же день нас пригласили

в огромную центральную больницу города, где особенно интересно хирургическое отделение с различными подразделениями: детская хирургия, грудная, лёгочная, обшая.

В каждом отделе — операционный блок, оборудованию которого можно только позавидовать: в каждом из блоков — 4 операционных, оснащённых всей необходимой аппаратурой. Помещение большое, с огромными окнами, выходящими в сад.

Каунасские хирурги применяют гипотермию с искусственным кровообращением.

Нам показали и другие отделения: терапевтическое, нейрохирургическое, радиоактивное. Знакомство с больницей прошло очень интересно.

Около Каунаса находится старинный замок «Трокой», расположенный на одном из островов огромного озера. Замок построен в XI—XII века.

Поездка в Каунас надолго останется в нашей памяти.

Студенты V курса.

Главное, что я ценю в Целине, это — настоящая дружба.

Было много забавного, смеш-

Целина, которую я помню

Целина... Что же больше всего я в тебе запомнил? Задорную песню у традиционного костра, лому наутраженных рук? Может, грохот бульдозера, к рычагам которого так привык, или теплые казахстанские вечера, когда при свете луны и прожекторов клались стены, пока не кончался раствор, и потом, едва умывшись, бежали на танцы?

Пожалуй, все это буду помнить, но главное, что врезалось в память, — люди. Много ребят и девчат, разных и порой непонятных, с которыми легко и весело везде.

Трудно поверить, что девочки, раньше укладывавшие умело руками разве только волосы в причёску, за неделю стали заправски укладывать кирпичи, не хуже настоящих каменщиков.

А парни, ведущие сложнейший монтаж конструкций из железобетона, — разве знали они прежде, что это такое: «вира», «майна»?

На целине каждый нашёл себя, узнал, крепко ли он стоит на ногах, не подгибаются ли колени при трудностях и неудачах. Не беда, если кому-нибудь вдруг казалось, что почва уходит из-под ног — рядом всегда было плечо друга.

ного. Скучать было некогда, спать — тоже.

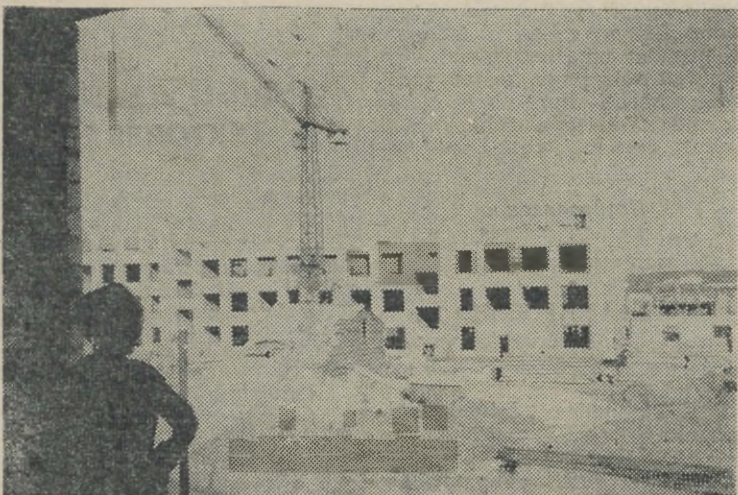
Буквально в двух шагах — озеро, лес, горы. Экзотика и романтика переплетались в вполне земными делами: где взять цемент, кирпич? где достать картошки?

А «сухой закон», устав, линейки и другие, казалось, неприятные, но, безусловно, нужные ритуалы Планеты-Целины? Сейчас их вспоминаешь, конечно, с улыбкой.

Пили ли вы кофе по-котуркульски в нашем кафе «Вечерний Дюзе»? А, может, танцевали наш отрядный твист на удивление местным асакалам и модникам? Если нет, мне вас просто жаль.

И поэтому, встречая теперь парня или девушку в зеленой форменной рубашке, невольно под дружески улыбаешься. Хочется искренне пожать ему руку, с которой еще не сошли мозоли — следы нашей прочной целинной дружбы с мастерком и лопатой. М. КУЧЕР, студ. IV к. медфака, замполит Котуркульского студенческого строительного отряда

На фото: Здание Котуркульского зооветеринарного техникума, стены которого возведены студентами.

ВКЛЮЧАЕМСЯ В ПОЛЕМИКУ

К чему такие сложности?

Внутренний цензор М. Унта — это всего лишь новое, броское и, безусловно, оригинальное название старого, привычного, ставшего уже «почти родным», мешанства.

Да, мешанства, мы не боимся этого «ужасного» слова и признаем, что в нашей, студенческой среде существуют эти самые мешане. Мы попытаемся также доказать, что «внутренний цензор» и мешанство — синонимы.

Мещанин в наше время — не клетка с канарейкой, не немецкий гарнитур, даже не духовная бедность (хотя это тоже одно из привычных качеств людей этой категории).

Цитируем М. Унта: «Ты бы слышал, какие смелые мысли высказывает Х, ... когда мы наедине». Смелые мысли наедине и молчание перед всеми. Отчего мы молчим?!

И начинаются оправдания: «А вот Х мне ничего плохого не сделала. О чем бы я Х не просила, Х мне ни в чем не отказывала. Зачем же мне выступать против? Кому Х что-нибудь плохое сделала, тот пусть и выступает. Вот хотя бы У!»

«Я, мне...» Не правда ли, что-то давно знакомое? Через эти слова проглядывает принцип: «Моя хата с краю...»

Следите за работой своего внутреннего цензора! — призывает М. Унт. А кто должен следить?

«Мы все учились понемногу чему-нибудь и как-нибудь...» Мы все можем подать пальто женщины и вылить на собеседника потоки эрудиции (он, как правило, знает меньше нас!), сделать политинформацию на курсе и с завидным хладнокровием ответить на «отличный» экзаменационный билет. Но в чем-то мы бедны. И бедны именно духом. А наличие внутреннего цензора не восполняет эти пробелы, а наоборот — беспощадно обнажает их перед нами самими.

Кто же виноват в нашей некоторой духовной бедности? Кто виноват в том, что мы боимся говорить или говорим с оглядкой?

Оказывается, что виноваты мы сами. То есть как это сами?! А вот так.

Почему мы боимся сказать, что такой-то предмет нам не нужен или что его плохо читают?

Спросите, и вам ответят: во-первых, это не принесет никакой пользы, а во-вторых, узнает преподаватель — придерется на экзамене.

Почему мы выдвигаем это, как оправдательный аргумент всякий раз, когда заходит речь об искренности?!

Почему? — А просто по инерции. Один раз из ста это случилось, но нам запоминается именно этот единственный раз. Этот из ряда выходящий случай западает глубоко в нашу память и вызывает каждый раз одну и ту же инерцию. И наша бедность в том, что мы, понимая это, все-таки не можем перебороть эту инерцию, инерцию во имя сугубо личной безопасности.

«И в конце концов возникает такое чувство, будто уже никто не может быть естественным!» — пишет М. Унт.

Очевидно, человек естественен, если он говорит то, что думает.

Но давайте подумаем: если в XIX веке естественность считалась положительным качеством, и мы до сих пор пишем в школьных сочинениях, что положительное качество Татьяны Лариной — естественность, подразумеваемая под этим незнание «свинцовых мерзостей» жизни, которыми изобилует век, то в XX веке мы с искренним удивлением смотрим на человека, говорящего то, что он думает. Именно эту естественность XIX века мы почему-то считаем неестественной.

Значит ли это, что естественен и тот, кто либо молчит, либо лжет?

— Нет, — ответим мы. Ведь есть вопросы принципиальные и есть личные. И насколько странным нам кажется разговор о своих глубоко личных делах при всех, настолько же странным нам должен казаться вопрос принципиальный, обсуждаемый наедине.

А ведь стало привычным обсуждать наиболее важные вопросы в кулуарах. А почему?

В самой тесной связи с этим находится вопрос о мировоззрении. Можем ли мы рассматривать мировоззрение такой огромной кате-

гории, как студент. в целом или у каждого человека есть в мировоззрении какие-то писушки только ему составные элементы? Думается, последнее справедливо, и следует обратить больше внимания на каждого человека, помочь ему быть естественным, принципиальным.

Мелочи жизни: один раз несправедливость, другой раз — обман, третий раз — просто грубый окрик.

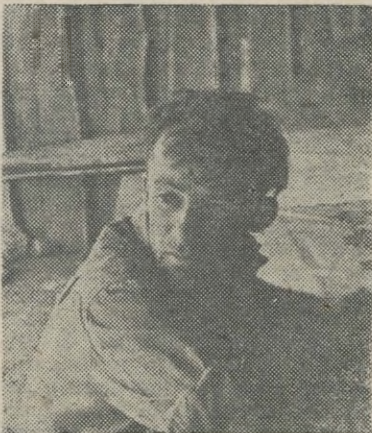
Несправедливость. Кто виноват? Кто-то один, а обиды — на всех. Лицемерие — опять кто-то один, а доверие теряется ко всем, окрикнул кто-то один, а человек долго еще сжимается, когда слышит громкую речь.

И может случиться так, что мы сами обидим человека, что это кто-то из нас окрикнул, обманул. А потом будем говорить громкие слова о внутреннем цензоре и о мешанстве.

А вместо длинных разговоров — может быть, постараемся внимательней и справедливее относиться друг к другу?

Может быть, это поможет больше, чем внутренний цензор?!

И. Газер.
В. Белобровцев,
III курс рус. фил.

СВЕТЛАН СЕМЕНЕНКО

Рождение камня

Камень, серый камень, светлый, лёгкий, под руками — пух, не камень — льётся, лёгким следом на ладони остаётся, мни в ладони, жми руками, мни в ладони камень, жми, сжимай в ладонях камень

камень
камень

Чтобы твёрдою дорогой стал отныне камень, под весёлыми ногами, под твоими каблучками, чтоб держали жаркий камень влажными руками, чтоб волна плескалась в камень, чтоб луна вселялась в камень синими ногами, чтобы галькою прибрежной жадно лнул к коленям женским благодарный камень.

Камень, красный камень, грязный, в кулаке зажатый, страшный, над безумными глазами занесённый, чёрный! средь пустыни раскалённой над могилой безымянной безызыкий камень! Тронь руками, тронь, останься, стань, свалить его попробуй, развали его на части, жги, топчи ногами! в прах развей его руками камень

камень
камень

Чтобы чёрною землёю стал горячий камень, чтоб зелёною травой под весенними лучами, под рукою человеческой стал отныне камень. Чтоб лежал замиленный камень у родимого порога, чтоб веда к нему веками лёгкая дорога. Чтобы в камень, снова в камень превратился камень.

А если внук Пушкина в Тарту?

Объявление гласило: «Сбор членов литературного кружка на... КЛАДБИЩЕ».

Ну, что ж — на кладбище, так на кладбище... В воскресенье на традиционном месте, под часами, встретились самые закалённые, самые мужественные, в основном, студенты. Мороз был страшный. А среди могил в особенности. Потрескивали деревья, потрескивало что-то в сапожках. Зато мы узнали такое, о чём многие и не подозревают.

Сразу же за воротами кладбища небольшая белая часовня, выстроенная на средства жены известного писателя Сологуба, литературный салон которой пользовался в Тарту большой популярностью.

Немного правее — могила Марии Мейер. Той самой Машеньки Протасовой, которую Жуковский не мог забыть всю свою жизнь. Многие стихотворения поэта посвящены ей. Нежная, обаятельная девушка — такой мы увидели Машеньку на портрете, показанном экскурсоводом. Мы стояли на том самом месте, куда приезжал Жуковский.

Побывали у могил сына Карамзина, Фаддея Булгарина, Крейцвальда, Бэра, многих профессоров нашего университета и видных деятелей города.

Тартуское кладбище связано с именем Пушкина, на одной из надгробных плит мы прочитали: «Лабинага». Посмотрите внимательно и вспомните детскую игру. Ну, что? Получилось «Ганнибал»? Это какой-то из дальних родственников поэта.

Но самое интересное было впереди — у небольшого холмика братской могилы солдат, погибших в войну 1914 года. Бабушка нашего экскурсовода была связана с тартуским госпиталем, и перед смертью она рассказала внуку, что здесь был погребён внук Пушкина. Она хорошо помнила этого тяжёло раненного.

Но, как говорится, это ещё бабушка надвое сказала. Точно ещё ничего не установлено. Документов, подтверждающих это предположение, пока нет.

Не пугайтесь в следующий раз призыва встретиться на кладбище. А мороз?! Так ведь скоро — весна!

Л. Гершман,
I курс рус. фил.

ЧИСТЫЙ ЛИСТ

Осень положила на чистый лист бумаги свой дар: стихи. А на листе не появилось ни строчки, только несколько пожелтевших листьев. Архитектурный ансамбль, называемый жизнью, вдруг вспыхнул за окном библиотеки букетом ночных фонарей города и сразу сник, растворил в темноте свои первые лучи и засветился спокойно и немного призрачно.

От одного конца парка, окружающего старинный храм величественными вязами, до другого пронеслась короткая вязь кларнета, где-то отразилась, пронесла эхом и ушла опять в кларнет. Где-то зашуршали шаги: раз, два, три... Чьи-то мягкие и большие ноги прошли по чистому листу, оставив следы-тени.

Шорски, звуки, мелодии... Я ощущаю всё это, сидя перед чистым листом бумаги. Я не хочу задавать вопросы: о чём писать? На этот вопрос или никогда не ответишь, или будешь отвечать бесконечно. Да, но если я отвечу, то уже появится слово: например, кусок земли в форме треугольника, кусок земли, богатой, вспаханной, и на нём три колоса. О них можно думать только свято.

Бом... — часы на ратуше. О чём писать? — Я знаю, о чём писать.

А. ГОЛОЩАПОВ,
III курс рус. фил.

Kolmest tõest

Kriitikast rääkides arvab S. K. Stanislavski, et taolised erakordsed isiksused, nagu näiteks L. Tolstoi või A. Tšehhov, võivad kriitikutena avaldada ka puhtisiklikke seisukohti ja see on kindlasti ühiskonnale huvitav. Kuid õigust ainult oma isiklikku arvamust või muljet ajalehes välja öelda ei ole mitte igal kriitikul. Edasi ütleb Stanislavski: «See õigus oli gemaalsel Belinskil. Kuid just tema ei kasutanud seda õigust.»

Mis aga teha siis, kui ka meie tahame olla nagu Belinski ja avaldada mitte ainult oma isikliku arvamust, vaid anda kunstiteaduslikku hinnangut? Pikku se mõtlemiseks on meeler, raskuse kaalumiseks on kilogramm jne. Kui me tahame teada, mis on väärt üks sportlik tagajärg, mille juhuslikuks pealtnägijaks me satume, siis piisab, kui võtame vumase spordikalendri ja võrdleme seda tulemust, mille sundi me nägime, maaüma vastava ala edetabeliga, ja meil on kone selge, kas see saavutus kuulub maailmataseme huuka või ei kuulu. Kuid kunstiteose hindamiseks puuduvad tõesti igale normaalsele inimesele kohe kasutamisel olevad hindamise alused.

Tõsi küll, ka kunsti kohta on inimkond aegade jooksul ühteist mõddupuuks passivat taltele pannud.

Taolisse meelepidamist väärivasse mineviku-pärandisse võib minu meelest arvata Nemirovitš-Dantšenko poolt formuleeritud mõtted kolmest tõest teatrikunsti. Ta ütleb nimelt, et teatrietendus peab sisaldama elulis-psühholoogilist tõde, sotsiaalselt tõde ja lõpuks — kunstitõde. Ma arvan, et esimeseks vastuseks kusimusele, kuada kirjutada arvustust, sobib see vormel tänu oma konkreetsele ja mitmekulgsele pärs hästi.

Kust aga võtta neile kolmele tõele mõdaupuid? Kust leida see lakmuspaber, mis näitaks, kas on segus (etenduses) üks või teine neist tõdedest olemas ja kui palju teada on. Paarsõnalist retsepti anda ei saa. Kust õppida inimpsühholoogiat? Ma arvan, et seda võib kõige kättesaadavamal kombel õppida heast realistlikust kirjandusest, alates «Decameronist» või Homerosest (muide, kas ei ole Homeroose jumalad palju elavamad inimesed kui nii mõnegi tänapäeva autori skemaatilised kangelased), lõpetades Smuuli, Hemingway, Solženitsõni, Tvardovski, Brechti, Gorki, Tammisaare ja Kreutzwaldiga.

Heast kirjandusest saame me ka psühholoogia tõehindamise kriteeriumid, sest see kirjandus õpetab meid elus mõistma inimhinge keerukust.

Kui me ainuüksi oma lühikese eluea tõttu pole veel küllalt palju suutnud lugeda, s.t. õppida, siis peame me ettevaatlikud olema, enne kui ütleme, et see siin on rumal ja too seal on tark, sest meie seda ei tea. Sellepärast on kriitilises artiklis vahel praktiline kasutada väljendit

«mina arvan», või «ma küll ei tea, kuid mulle näib, et...» jne.

Mis puutub teisesse, sotsiaalsesse tõesse, siis ka selle tõe õppimiseks on ülikoolis piiramatud võimalused, sest käsitleb ju sotsiaalne tõde inimest kui ühiskondlikku olendit, inimest konkreetsetes tingimustes, milles ta elab ja töötab. Nende tingimuste analüüsi meetod on talletatud marksistlikus ajaloo- ja ühiskonnateaduses, ajaloolises materialismis, kaasa arvatud isegi poliitökonoomia oma arvude konkreetsuses.

teatrikunsti

Ja lõpuks kunstitõde. Kui kahe eelmise tõega on meie eesti arvustajad enam-vähem toime tulnud ja võivad eeskujuks olla ka noortele teatriarvustajatele, siis kõige kurvemad on lood kunstitõe mõistmisega, just teatrikunsti tõe nägemisega. Sellest ei saa muidu rääkida, kui ei tunta, kuidas sünnib teatrikunst. Tänapäeval ei ole maailmas vist enam ühtki kultuurimaad, kus ei oleks inimesi, kes tegelevad teatriteadusega. Enamikul juhtudel valmistatakse neid teadlasi ette ülikoolides. Ja olgu kohe öeldud, et just nendel teaduskondadel baseeruvadki maailmas tähelepanu äratanud üliõpilasteatrid. Nendes saavdki tulevased teatriteadlased oma esimesed praktilised kogemused. Muidugi ei pardu need õppetöös saadud kogemused ainult tööga üliõpilasteatrites. Nad saavad ka erialalise koolituse teatrikunstinikkuaelt. Nii on näiteks Berliini Humboldti-nimelise ülikooli teatriteadlastele õppejõuks tänapäeva üks paremaid saksa näitlejaid Gisela May. Tulevane teatriteadlane on seal juba üliõpilasena igal aastal praktilisel toot mitte arhivaas, vaid teatris. Talle on võimaldatud teatri proovide jälgimine. Ta näeb paljude erinevate näitejuhtide toot. Ta õpib tundma näitleja loominguproessi. Muidugi. ka teatrikunsti tõde võib õppida kirjandusest ja lisaks praktilisele tundmaõppimisele tuleb tingimata teha ka seda. Vastavat kirjandust on tänapäeval Tartu raamatukogudes ja raamatukauplustes saada küllalt. Asjaolu, et kõik ei ole eesti keeles, ei peaks üliõpilastele olema mingiks takistuseks.

Ma arvan, kui algaja arvustaja peab kinni sellest Nemirovitš-Dantšenko kolme tõe vormelist, siis on ta õigel teel. Kui ta aga ennast viimase tõe, s.o. teatritõe puhul ei tunne küllalt asjatundjana, siis väiksem häbi kui rumaluste rääkimine on jällegi see, kui ta mõne oma seisukoha imperatiivsust pehmendab viisaka tsitaadiga K. Süvalepa näidendist «Naeratus», kus soovitakse ühele ägedale noormehele kahte sõna «minu arvates».

Et lõpetada autoriteetselt, ka-

sutagem veel kord tsitaati. Stanislavski ütleb: «Kriitikute hulgas, nagu teistelgi elualadel, kohtame tobusid. Kirjanduslikud tobusid on meie asja puhul eriti ohtlikud. Esiteks juba sellepärast, et neil, nagu igal tobul, on aplomb ja enesekindlus suur. Kuid teatripublikule, kes suhtub teatriarvustusse kergelt ja läbimõtlematult, mõjub niisugune enesekindlus hüpnootiseerivalt.» Ja edasi. «Tobu aplomb on ohtlik veel seetõttu, et tobu on sirgjooneline ja sellepärast üldmõistetav. Ta on lihtne, jäme ja sagedasti maitsetu. Tobu on silmaklappidega inimene, kes vaatab ainult otse ette ja ei tea ega näe seda, mis sünnib tema kõrval ja ümber. Tšehhovit vaadates otsib ta tingimata pessimismi. Igas näidendis peab olema kangeline. Kan-

gelane on see inimene, kes võitleb ja kellelegi alla ei anna. Kui niisugust inimest näidendis ei ole, siis tähendab, et näidend on tühine. Tähendab, ka Tšehhov on tühine... Sama lugu on ka kunstivooludega. Kui parajasti on moes impressionism või realism, siis nõuab tobu Ostrovskilt impressionismi ja Maeterlinckilt realismi.» (Stanislavski «Kogud teosed» V köide, lk. 439—440).

Muide, samas kõites on veel teisigi taolisi õpetlikke ütlemissi teatrikriitika kohta. Samuti võib neid rohkesti leida Nemirovitš-Dantšenko eesti keeles ilmunud teosest «Minevikus». On kahju, et tänase päevani pole veel välja antud valikut parimatest eesti teatrikriitilistest töödest. Väga väärtuslik oleks näiteks ülikooli noortel tuivumine Tartu Ülikooli omaaegse kasvandiku Karl Menningu kriitiliste artiklitega, mis oma sädleva stiiliga võiksid tänapäeval olla toredaks eeskujuks. Lesingi «Hamburgi dramaturgia» aga ei ole veel tänase päevani kaotanud oma õpetlikku väärtust, kuigi sellel on üles kasvunud juba mitmed põlvkonnad teatrikriitikuid. Kasulik on lugeda ka tänapäeva Saksa DV ühe silmapaistva teatrikriitiku Herbert Iheringi 3-kõitelist kogu «Reinhardtist Brechtni». Sellelt mehelt võib õppida, kuidas kirjutada sisukalt ja lühidalt, et toimetus ei peaks ruumi-puudusel kärpima.

Palju on noortel, kes tahavad tegelda teatrikriitikaga, õppida ka meie tänapäeva nõukogude silmapaistvatelt kriitikutelt. Näiteks võib tuua Aniksti, kelle viimane arvustus Laurence Olivier' Othello kohta on hea näide arvustajalikust arukusest. KAAREL IRD

ÜTÜ ringides

Reedel, 10. detsembril
TAIMEFÜSIOLOOGIA ja TAIMEBIOKEEMIA RING: 1. Õhuke kihi kromatograafiast. (A. Haldre.) 2. Informatsioon uudiskirjandusest (T. Härman, K. Rüütli, E. Mürk.) Mitsurini tn. 40 taimefüsioloogia- ja taimebiokeemia kat. aud. kell 19.

PSÜHHOLOOGIARING: 1. Psühholoogilisi ääremärkusi V. Panso teosele «Töö ja talent näitleja loomingus». (T. Eimre.) Pedagoogikaud. kell 15.

GEOGRAAFIARING: Geograafide kino. Linastuvad filmid: «On ookeanis maa», «Siin lõpeb meri», «Vulkanide ja geisrite maal», «Lootosliidest, tännikihirvest, jaapani merikarbi». Vanemuise tn. 46 suures aud. kell 15.

Esmaspäeval, 13. detsembril
GEOLOOGIARING: Põhja-Karjala maavaradest. (M. Niin.) Geoloogiaud. kell 19.30.

Teisipäeval, 14. detsembril
TEOREETILISE FÜSIKA RING: Seitsmes loeng sarjast «Sürrühmad». (dots. R. Laas.) Aud. 38 kell 15.

Kolmapäeval, 15. detsembril
ÜLDKEELETEADUSE RING: 1. Läänemeresoome eitussõnast «ei». (A. Künnap.) 2. Leidu Juuda kõrbest. (T. Velliste.) 3. Jooksvaid küsimusi. Peahoone aud. 5 kell 17.

Neljapäeval, 16. detsembril
POLIITILISE ÕKONOOMIA RING: Diskussioon «Majanduseadus. tööline, palk». Kohviku rõdusaalis kell 17.

Lumi on tuisanud igale tüvele, igale ladvale, igale oksale, igale okkale...

Mida teha sisemise tsensoriga?

Peeter Vihalemma artiklile «Kardad sa iseennast?» järgnes mitte vähem huvipakkuv «Mida me siis kardame ehk sisemine tsensor» Mati Undilt. Selles öeldakse, et sisemine tsensor «ei eksisteeri muja, peale meie mõttemaailma» ning et ta ei lase meil oeda seda, mis tarvis, ta vajab juba ammu «asendamist kohusetundlikuma ja partellise-ma tootajaga». Mati lõpetab sõnadega: «jälgitagu oma sisemise tsensori tööd».

Matil on õigus küsida «kas pole õhus midagi, mida on raske tabada», sest kui vaadata meie mõttemaailma kui midagi isoleeritud, siis muutuvad kõik viimasega seotud nähtused tööpoolist müstilisteks.

Iga inimese mõttemaailmas on printsiibid, mida arvestades ta tegutseb ning selleks, et neid müstilise sirmi tagant välja tuua, on vaja vaadata, millest nad tekivad ja kuidas arenevad. Näemegi, et need printsiibid (sealhulgas ka sisemine tsensor) on üsna maise päritoluga; nad on reaalse tegelikkuse teatud eriliste suhete peegeldus inimese mõttemaailmas. Nimi «sisemine tsensor» on puhtal kujul maitseasi ja sõltub tavaliselt erilisel viisil nimeandja elukutsest. Kuid, jääme Mati poolt antud «termini» juurde, sest mitte nimi pole tähtis, vaid see, mis on selle taga. Seal on aga tegelikkus sellisel kujul nagu inimesed teda nägema on harjunud. Just nimelt harjunud, sest ainult nii saab seletada seda fundamentalset fakti, et sisemine tsensor (ja kogu mõttemaailm) jääb ikka tegelikkusest rohkem või vähem maha. Asi on selles, et inimene ei muuda oma arvamusi niisama lihtsalt nagu kaotab tasakaalu kaal, kui ühele tema kaussidest asetada tühine lisaraskus. Inimesel peab see ras-

kus, tõuge, olema tunduvat suurem, seda suurem, mida vähetumalt on arvamus seotud inimese endaga. Ning inimene ei muuda oma arvamusi (resp. sisemist tsensorit) enne, kui ta veendub praktikas, et viimased ei vasta enam tegelikkusele. Jõuamegi triviaalse ja üldtuntud järelduseni: et muutuks sisemine tsensor, on vaja muuta tegelikkust; tegelikkuse muutmiseks aga tuleb teda koigepealt tundma õppida. Seejuures on kasulik silmas pidada, et sisemine tsensor teeb tegelikkuse tundmaõppimise seda raskemaks, mida rohkem ta tegekkusest maha on jaanud.

Mati ütleb veel, et koosolekul «võib igaüks imet teha, dogmaatikuid nüpeidada ja uusi vorme nõuda.» Jah, teoreetiliselt võib küll, aga paraku on asi selles, et praktiliselt ei leia niisuguseid inimesi sageli isegi tikutulega mitte. Ollakse vait ja ei segata dogmaatiku ega nende vorme. Vist on sisemine tsensor veel nii võimukas, et ei lase näha, et see, kuidas koosolekut peetakse ja mida seal otsustatakse, võib paljuski mõjustada tegekkust ning sisemist tsensorit ennast. Seepärast võiks alustada kasvõi koosolekust.

Niisiis, alati on aktuaalne üleminek oma sisemise tsensori töö jälgimiselt tema praktilisele muutmisele. Päril rinnutsi ei jõua meie sisemine tsensor tegelikkusega kunagi, küll aga saame teda teinekord, kui ta liiga kaugele kipub jääma, natltpidi järele tirida.

P. JÄRVE

Toimetus: Sellega lõpetame mõttevahetuse «sisemise tsensori» üle.

ÜHINGU «TEADUS» LEKTOREILE

Läheneb aasta lõpp, seetõttu vajatakse aruandeks andmeid peetud loengute kohta. Ühingu TRÜ nõukogu palub kõikide peetud loengute, ettekannete, vestluste jne. kohta täidetud lehed tuua või saata võimalikult kiiresti rektori kantseleisse sm. I. Soobile.

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет») г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета Hans Heldemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbril hind 2 kop. Tellimise nr. 9277. MB 08708.

KONVERENTSITÖÖDE TEMAATIKAST

Kõik ringivanemad peaksid teadma, et konverentsitööde teemad esitamise tähtaeg oli 1. detsember. Sellest on möödas juba nädal aega, laekunud on aga ainult 114 tööd 24 ringilt. Teaduslikke ringe on ülikoolis 64, kusjuures eelmisel konverentsil esitasid meid üliõpilased 247 ettekannet. Nagu näeme, on lood halvad.

Teaduskondade lõikes on plit järgmine:

Arstiteaduskond — ringe 21, teemad on laekunud 13 ringilt;

Ajaloo-Keeleteaduskond — ringe 11. teemad on käes kolmelt ringilt;

Bioloogia-Geograafiateaduskond — ringe 6. temaatikaga on lood korras neljal ringil;

Füüsika-Matemaatikateaduskond — ringe 11. teemad laekunud kahelt ringilt;

Õigus-Majandusteaduskond —

ringe 9, teemad esitanud kaks ringi.

Siiani pole me näinud Kehakultuuriteaduskonna rahvast. Teiega olid lood halvasti eelmisel aastal, kas tänavu kordub sama? Ei ole midagi kuulda juristidest, matemaatikutest ega vene filoloogidest.

Kõige normaalsem on seis Arstiteaduskonnas ja Bioloogia-Geograafiateaduskonnas. Ilmselt on siin teaduskonnandukogud tõsiselt tõotanud. See, et teistes teaduskondades pole peaaegu mitte midagi ära tehtud, on nähtavasti vastavate teaduskonnandukogude hoolituse tagajärg.

Ringivanemad, viimane aeg on end kätte võtta! Sessioon on tulemas. Kui te ei leia praegu aega, kust te loodate seda siis detsembri lõpus võtta?

E. SAAR, temaatikakomisjoni esimees

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 34 (644) Reedel, 17. detsembril 1965 XVIII aastakäik

Ülehomme valitakse

Ülehomme valitakse Tartu Linna Rahvakohtusse neli kohtuniku. Üks neist on praegu V kursuse üliõpilane Peeter Rahi. Ta õeldi olevat ladusa jutuga, õeldi, et ta oskab inimestele läheneda. Ta on kahekümne kaheksa aastane, on lõpetanud Otepää Keskkooli, töötanud ELKNÜ Otepää rajoonikomitee instruktorina, siis teeninud aega Murmanskis lähedal, seal astunud 1960. a. parteisse, siis tulnud ülikooli juurat õpima. Keskkooli ajal on ta tegelnud ornitoloogiaga, käinud ekspeditsioonidel. On olnud ülikooli komsomolikomitee ja teaduskonna parteibüroo liige, on laulnud meeskooris ja harrastanud orientumissporti.

Nii rääkisid inimesed, kes teda tunnevad, aga millegipärast jäi kõige rohkem meelde, et ta on Otepää lähedalt pärit ja kevaditi-sügiseti on aidanud kodus põllutööd teha. Ja et koosviibimistel armastab ta dirigeerida.

Nüüd istusime tema tööruumis ja arutasime kohtupidamist. Opetöö õigusteaduskonnas, hea teoreetiline ettevalmistus on kohtunikule väga tähtis, ta peab kursis olema kõigi õiguste ja seadustega.

«Õppimises olin ma keskmiste hulgas, neljad-viied. Nüüd mõt-

len mõnigi kord, et oleks võinud veel rohkem, veel sügavamini. Arvamus, et küll praktika annab selle, mis vaja on, ei ole õige. Õppetööle tuleb suuremat tähelepanu pöörata. Ühiskondlikku tööd peab tegema, kuid teatud piirides, peamine on õppimine ja võimalikult palju erialast kirjandust lugeda. Ülikooliastad tuleb maksimaalselt ära kasutada. Praktiline töö annab küll oma probleeme ja nõuded, aga siis ei ole enam palju aega raamatut pihku võtta. Koolis arvame tihti, et mis siis ikka, kui see päev niisama läheb, küll saab nii ka läbi. Muidugi saab, igapidi saab läbi, õppejõud ei tee ka alati eriti suurt numbrit, kui ei ole jõudnud seda või teist vaadata. Aga pärast annab tunda.»

Peeter Rahi on linna rahvakohtu juures praktikal olnud 1. septembrist alates. Kriminaalprotsessid on muidugi huvitavamad, siin on tarvis süü täielikult tõestada, tsiviilasjade puhul on nagu kaks võitlevat poolt ja tõe kindlakstegemine kergem. Teiselt poolt on kriminaalasjade puhul olnud põhjalik eeluurimine, mida kohtus tuleb vaid kontrollida. Tsiivilprotsessil toimub tõe täielik tuvastamine kohtuistungil ja loomingulist momenti õige paragrahvi leidmisel on tihti rohkem. Ainult et imelik tunne tuleb, kui vaatad, kuidas inimesed viie rubla pärast protsessi peavad või kui näed abielulahutajate tülisid varanduse jagamisel. Keerulist on alati. Kui inimesed teaksid, mis täpselt mingi paragrahvi alla käib, tuleksid nad palju harvem kohtusse.

Räägitakse, et kuritegevus on kasvanud. Ei ole kasvanud, karistamise printsiibid on muutunud. Nüüd algatatakse protsessi asjades, milles seda varem poleks tehtud. Varem anti isikuid, kelle kuritegude ei olnud suurt ühiskonnaohtlikkust, kollektiivi käendusele eeluurimisorganite poolt. Siiski oleks vajalik, et ka kollektiivi käendusele andmine läheks kohtu kaudu, kohtuprotsess sunnib palju üle järele mõtlema.

«Kui nüüd rahvas mind valib... Eks ta raske ka harjumatu algul ole, esialgu on paljugi laul esinemise sarnast, ei, mitte et kohtupidamine oleks näitemäng, aga rahvas on saalis ja ootab iga sinu sõna. Harjumatu on kohtuprotsessi kohustuslik kordki, tuleb kindlalt kinni pidada protsessuaalsetest eeskirjadest, protseduuride järjekorrast. Õigusteaduskond andis teoreetilise baasi, mis seal muud kui püüame toime tulla, õigustada valijate usaldust ja enda kooliskäimist.»

P. VIHALEM

Agitaatorite juures

Keemiahoones töötav agitpunkt on suure maja alla nagu ära kadunud. Punane tulikiri viitab väikestele toale esimesel korrusel. Ruumid on tõepoolest kitsad ja seetõttu nimetatud agitpunkt «oma kodu» valijatele üritusi ei organiseeri. Siin tuleb vastu Vanemuise tn. 46 agitpunkt.

Esmaspäev, 6. detsember

Koos on agitaatorite brigadirid. Töö tuleb kiire, sest järgmiseks nädalavahetuseks peavad valijate nimekirjad valmis olema. Agitaatoriteks on maja pärisperemeeste kõrval nende teaduskonnakaaslasted ning ajaloolased ja keeletehnikud.

Agitpunkti juhataja Vladimir Riives jagab näpunäiteid, sest paljud agitaatorid valivad ise esmakordselt.

Lühikese nõupidamise järel läheb kohe tööks lahti.

Esmaspäev, 13. detsember

Jälle tulevad brigadirid nõupidamisele. Nimekirjad on peaaegu valmis, ainult eesti filoloogid on veidi alt vedanud. Nüüd antakse uued ülesanded: kutsutakse viimiste kandidaatide veelkordne tutvustamine, töö agitpunktis viimistepäeval.

Agitpunkti juhataja asetäitja Vello Tõnso teab kõige paremini rääkida sellest, kuidas tööndal mõõdus. Kõige tublimad olid saksa ja inglise filoloogid. Vene filoloogid jõudsid pärast hilinenud algust «tugeva lõpuspurdiga» siiski õigeaegselt mäele. Ka täppisteadlased olid täpsed.

J.-A. TOOM

VABAKUULAMIS-ÕIGUSEST

TRÜ parteikomitee õppesektori koosolekul arutati loengute vabakuulastamist. Selgus, et siiani on seda võimalust antud liiga vähestele üliõpilastele. Senises vabakuulamisõiguse andmise korras on teatud ebaühtlust. Esineb juhtumeid, kus üliõpilane taotleb õigust loengute vabakuulamiseks, komsomolikomitee toetab taotlust, kuid dekanat pole sellest informeeritud.

Vabakuulamisõiguse andmiseks fikseeriti järgmised põhimõtted:

vabakuulamisõigus antakse õppetöös edukatele üliõpilastele, kes võtavad aktiivselt osa ühiskondlikust tööst või teaduslikust tööst ÜTÜ erialaringides;

üliõpilase taotlust võib toetada komsomoliorganisatsioon või ÜTÜ ring;

õigus loengute vabakuulamiseks antakse maksimaalselt üheks semestriks, kusjuures igal semestril tuleb taotlust uuendada;

vajaduse korral võidakse vabakuulamisõigust anda ka lühemaks ajaks — üheks nädalaks või kuuks;

vabakuulamisõiguse tegelikuks andjaks, kes lõplikult otsustab taotluse, on dekanat.

Leiti, et vabakuulajal on soovitatav astuda kontakti õppejõududega, et kooskõlastada, milliste loengute kuulastamist ja millise kirjanduse lugemist peab õppejõud tingimata vajalikuks.

Parteikomitee õppesektor on arvamisel, et loengute vabakuulastamisõigust võiks praktiseerida märksa laiemalt.

T. TALLO

KOLMAPÄEVAL,

15. dets. alustas tööd Arstiteaduskonna teaduslik konverents. Töö kestab 3 päeva.

ÜTÜ eesti keele ring 20-aastane

9. detsembril sai 20-aastaseks vanim üliõpilaste teaduslik ring Tartu Riiklikus Ülikoolis. Juubelit tähistati väikese teadusliku konverentsiga, kus esitati kuus ettekannet. Külalisesinejateks olid E. Ahven ja M. Mägi, kunagised keeleringi liikmed, praegused Keele ja Kirjanduse Instituudi töötajad. Ülejäänud ettekanded olid ringi praegustelt liikmetelt. Ülevaate ringi 20-aastasest tegevusest andis ringi esimees M. Põldma.

9. dets. 1945. a. Emakeele Seltsi koosolekul tegi akadeemik J. V. Veski teatavaks otsuse keeleringi moodustamise kohta. Esimesel tegevusaastal esinesid ringis põhiliselt õppejõud ja kateedrite töötajad, kuid juba järgmisest aastast hakkasid esinema ka üliõpilased. Aktiivsemad olid üliõpilased E. Kurve-Ahven, E. Vääri, H. Rätsep, V. Saage jt. Kui 1948. a. organiseeriti ülikoolis Üliõpilaste Teaduslik Ühing, liitus sellega ka keelering, kuid sidemed Emakeele Seltsiga ei katkenud. 1951. a. aga lõpetati alluvus Emakeele Seltsile, sest sidemed olid nõrgenenud ja ÜTÜ põhikirja järgi võisid üliõpilaste teaduslikud ringid kuuluda ainult ÜTÜ-sse. Viimastel aastatel on sidemed eesti keele ringi ja Emakeele Seltsi vahel taas elavnenud.

Ringi töö on olnud mitmekesine nii sisu kui vormide poolest. Teemaatika on haaranud enamikku soome-ugri keeli. Eesti keele osas on puudutatud kaasaegse keele probleeme, aga ka murdeid ja keele ajalugu, korduvalt on kõne

Peahoone üks avanab ja sulgub järjest. Üliõpilasi tuleb ja läheb. Paljud astuvad auditooriumi uksest sisse, mõni heidab hameelse pilgu kellale, mõni jookseb kiirustades mööda treppi üles Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogusse, rahvakeeles «seminarkasse».

Kas olete märganud, et õhus on hoopis midagi erilist võrreldes ajaga kuu või paar tagasi? See on ka arusaadav: arvestused eksamid on juba läve ees. Aruandmise periood. Siis selgub nii palju (me ei räägi stipendiumist). Selgub, kuivõrd me oleme omanud iga päev saadud teadmised. Eriti põnev on eksamissessioon I kursuse üliõpilastele. Esimene sessioon küse samba taga...

Kell 12 teisipäeva hommikul. «Seminarkas» tabasimegi kolm esimese kursuse inglise filoloogi — Tiina Tammaru, Heli Loogna, Miralda Laaguse. Kuidas olete valmis algavaks arvestuste-eksamite sessiooniks? «Meil tuleb üldse neli arvestust ja kaks eksamit (partei ajalugu ning inglise keel). Lugu on selles, et põhikeeleaga tegeleme ngunii iga päev, partei ajalugu

NLKP märtsipleenumi otsuste täitmisest ja šeflustööst kolhoosis

Meie ülikooli ametiühingukomitee koosolekul oli hiljuti arutusel küsimus šeflusaluste kolhooside abistamisest. Võib-olla tundub selline teema esialgu veidi võõrana, ent see pole kaugeltki nii.

Märtsipleenumi otsustes on rõhutatud teaduse suurt tähtsust põllumajanduse edasiarendamisel. Teadusliku töö plaanides aastateks 1966—1970 on meie põllumajanduse abistamiseks ette nähtud palju väärtuslikke uurimusi. Meie ülikooli bioloogid, biokeemikud ja füüsikud jälgivad bioloogiliselt aktiivsete ainete ja tegurite (kasvuregulaatorid, ultraheli, aeroioonisatsioon jm.) mõju nii kõrgetele taimedele ja loomadele kui ka mikroorganismidele. Konkreetset käsitlatakse taimede kasvuprotsesse, pärmide ja silo valmistamisega seotud küsimusi ning loomade haigusi. Majandusteadlastel, ühiskonnateadlaste kateedritel ja juristidel on käsil tööd kolhoositootmise analüüsimeetodeist, tootmise rentaabluusest ja õigest organiseerimisest, ühiskondlike ja isiklike huvide kooskõlastamisest, normipäevadest ja rahapalgast ning töötajate materiaalsest huvitusest. Meie matemaatikud aga rakendavad uusi meetodeid põllumajanduse planeerimise ja juhtimise hõlbustamiseks.

Hinnatav on ka meie ülikooli töötajate ja üliõpilaste abi sügis-öödel.

Märtsipleenumi otsus on suurt tähelepanu pööranud ka põllumajandustöötajate silmaringi laiendamisele ning kultuurilisele teenindamisele. Meie ülikooli lektorid on käesoleval aastal maa-rajoonides esinemas käinud üle kolmekümne korra, neist 8 korral ateistlikel ning 6 korral pedagoogilistel teemadel.

Põlva rajoonis asuvad meie ülikooli šeflusalused kolhoosid: «Auroora» ja Maksim Gorki nimeline. Šefluskomisjoni poolt on kolhoosides korraldatud mitmeid üritusi. Maikuu tähistati mõlemas kolhoosis võidupüha. Kolhoosnikud kuulasid suure huviga mälestusi Suurest Isamaasõjast, kontsertosa aga sisustasid üliõpilased. Veebruaris kutsuvad «Auroora» kolhoosinoored meie bioloogid külla. Gorki-nimelises kolhoosis on räägitud kolhoosnikute pärandusest ja pensioniküsimustest. Vastava ettekandega esines üliõpilane J. Odar. Novembris sisustasid administratiiv-majandusosakonna naisansambel ja rahvapilliorkester sm. Kr. Kiho juhtimisel Gorki kolhoosi peoõhtu. Ettekandega kolhoositootmise planeerimise printsiipidest märtsipleenumi otsuste põhjal esines aspirant B. Maiste. Detsembris aga on kavas ateismiõhtu dotsent A. Miti ettekandega.

Märtsipleenumi otsustes on rõhutatud ka materiaal-tehnilise varustuse parandamise vajadust ning maaparandustööde tähtsust. Meie šeflusalused kolhoosid on mures põldude kividest puhastamisest pärast, raske on saada selleks vajalikke metallplaatide ja trosse. Meie haldusprorektori sm. V. Simmi vahendusel loodame ka selles küsimuses kolhoose abistada.

Kokkuvõttena võib ütelda, et Tartu ülikool on märtsipleenumi otsuste täitmisel püüdnud aidata nii kolhoositootmise teaduslike aluste laiendamisel kui ka praktiliste põllutööde abistamisel. Muidugi ei loe me seda veel küllaldaseks.

H. MOORITS

all olnud struktuurselt lingvistika küsimused. Väga mitmesuguseid teemasid on käsitletud sugulaskeelte alal. Paljudel juhtudel on tööd koostatud suvistel matkadel iseseisvalt kogutud keeleainetiku põhjal.

Eriliseks huviobjektiks ringis on soome keel. Tegeldakse tõlkeküsimustega, praktilise keeleoskuse omandamisega. Selleks on ringis moodustatud vastavad alasektioonid.

20-aastaselt ringil on ka rida traditsioone: kevadised ekskursioonid, ühised töökoosolekud teaduskonna teiste ringidega, sügiseti jagame muljeid suvistest ekspeditsioonidest.

Ringi liikmete töid on ka trüki avaldatud. Väljaspool ülikooli ulatuvast tegevusest tuleks mainida, et alates 1959. a. võtavad keeleringi liikmed osa EPA ajalehe materjalide korrigeerimisest, on käinud esinemas koolides populaarteaduslike loengutega.

M. PÖLDMA

Eksamite-eelses ülikoolis

on aga seminarides risti-põiki läbi arutatud. Midagi erilist polegi seepärast ette valmistada.

Kas hirm on ka esimese tuleproovi ees?

«Ei. Polegi midagi karta — sessioon tuleb ju kerge.»

Tüdrukud on üsna rahulikud. Mis siis ikka, enesekindlust peab olema isegi kergel sessioonil.

«Seminarka» on päris tühi. Ent üsna elavalt võib ette kujutada, kuidas on lood nädala pärast. Ei ühtki vaba kohta. Selle leidmiseks peab juba üheksa ajal platsis olema.

(Järg lk. 2)

Eksamite-eelses Ülikoolis

(Algus lk. 1)

Samas tabas silm tuntud spordifanaatiku, ajaloo-osakonna III kursuse üliõpilase Lembit Atspooli.

Kuidas sa oled valmis algavaks sessiooniks?

«Eks ta käi aastaringi, see ettevalmistus. Materjal on nii suur, et paarikümne päevaga ei teeks midagi ära. Võõrkeel võtab isegi tubli ajakulu. Ei vaidle vastu, et õppimine on suuresti individuaalne asi. Mõnel on hea mälu, õpib kolme-nelja päevaga materjali ära, küsitav küll on, kui kauaks niisuguseid teadmisi on. Aga mõni läheb õnne peale välja. Mina tahan hea ettevalmistusega minna.

Kas sessioon tuleb raske?

Jah, võrreldes eelmiste aastatega. See ei tähenda veel, et sport nüüd unarusse jääks. Kaks korda nädalas käin treeningul. Sport on kõige kasulikum puhkus mitte hea omadusega. Kõige rohkem arendab ta visadust ja tahtejõudu ning seda on eksamiteperioodil kõige rohkem vaja.

On närvipinget juba sees?

Ei veel. Õppimine ei lasegi närveerida. Ütlesin juba, et õige õppimine peab aasta läbi käima, sest eksamid — see on ainult kordamine.

Peahoonest sööklani on mõnikümme samm. Sula ilmaga on sedagi palju. Peab mainima, et ilmastik ja sööklahoone on võrdelises suhtes. Mida halvem ilm, seda rohkem mantleid garderoobis, ja vastupidi. Lisame mantlikandjale enda omad ja läheme otsima söökla juhatajat Hilja Sõtnikovat. Leiame ta oma kabinetist.

Kuidas valmistutakse sööklas sessiooni vastu võtma?

Alates 1. jaanuarist hakkame toite rohkem vitamineerima. Lisame näiteks juurde rohkesti askorbiinhapet.

Kas salat jääb endiselt laudadele?

Jah, kindlasti. Püüame sedagi mitmekesistada.

Ülikooli peahoone einelaud on suur murelaps. Õppejõudki on närvilised, ikka jääb kümnekond üliõpilast tulema 10 minutit pärast loengu algust. Ega's nemadki süüdi ole, kui einelaua järjekord on iga vahetunni ajal lausa ahastamapanevalt suur. Arutasime koos H. Sõtnikovaga, mida selles osas ette võtta. Kaup peab olema kohal hiljemalt poole üheksaks. Miks aga juhtub ikka veel nii, et võileivad-pirukad satuvad tulema parajasti just vahetunni ajal ja paarkümme üliõpilast on meeleheite äärel:

«Jälle jääme hiljaks...»

Kõne alla võiks tulla einelaua avamine juba kell 7.30, samuti täielik iseteenindamine. Loomulikult pole lahendus väites: «Kannatame parem tühja kõhtu», samuti ei aita õppejõu ilmumine sündmuspaigale:

«Vahest tuleksite siiski loengu-le?»

Hilja Sõtnikova lausub: «Tulge ikka oma murede ja ettepanekutega minu juurde...»

Tuleme küll.

Heitsime pilgu ka üle kohviku ukse. Kamina- ja vahesaalis polnud ühtki vaba kohta.

«Ei tea, kas tõesti kellelgi neist praegu pole loengut?»

«Või vulmistuvad nad sessiooniks...?»

...Õpperaamatukogu.

Kes õpib, kes kirjutab kirja, kes vaatab melanhoolse näoga lakke. Üks noormees veab sügavmõttelise ilmaga jämedaid tindijutte partei ajaloo õpikuse, tema kaasanna on maniküürtarbed laiali laotanud.

(Järg lk. 4)

Üliõpilaste poliitilisest silmaringist ja selle avardamisest

ne on teadmiste tase? Kontrolliti kahe semestri vältel.

Tulemused.

Enamik kontrollitud üliõpilastest suhtus küsimustesse «leigelt», «külmalt» («Mind poliitika ei tõmba», «Mina poliitikaga ei tegele», «Need küsimused mind ei võlu», «Tahan saada arstiks, mitte poliitikaks»), kusjuures poliitiliste teadmiste tase osutus üsna keskpäraseks, teati küll midagi, kuid poolikult, uduselt. Leidus ka «pärlid», õnneks üksikuid, kelle poliitiline silmaring oli üsna ahtake, ja ka «kõiketeadjaid», viimaseid kahjuks vähe.

Järeldus.

Enamiku kontrollitud üliõpilaste huvi poliitiliste küsimuste vastu ei ole küllaldane ja poliitiliste teadmiste tasemega ei saa rahule jääda ehk teiste sõnadega — poliitiline kasvatustöö Arstiteaduskonnas ei ole vajalikul tasemel.

Järeldus on tehtud küll ilmselt väheste andmete alusel, kuid seda kinnitavad kontrolli komsomolorganisatsiooni poolt ja teiste õppejõudude tähelepanekud.

Kuidas olukorda parandada?

Selle üle on palju mõeldud. Nõu peetud. Jäädi järgmiste ettepanekute juurde:

1. Määrata üliõpilaste poliitilise kasvatustöö eest vastutajaks rühmahooldajad-õppejõud, kes

selgitavad iga oma rühma üliõpilase poliitiliste teadmiste taseme, ning sellest lähtudes suunavad poliitiliste õppuste temaatikat.

2. Poliitilised õppused toimuks komsomoligruppides 1—2 korda kuus ülevaatlike ettekannete, loengute, vestluste, arutelude, küsimuste-vastuste jne. vormis. Allakirjutanu arvates ei tuleks põlata ka vana ja ebameeldivat poliitinformatsiooni, milleks valmistuksid mitte ainult informeerija, vaid ka kõik osavõtjad. Õppus ei tohiks kesta üle ühe tunni, peab olema sisukas, sundima üliõpilasi mõtlema ja õppuseks ette valmistama. Õppuste organiseerijaks on grupiorganisatsioonid, suunajateks rühmahooldajad.

3. Õppustest peavad osa võtma kõik vastavatesse rühmadesse kuuluvad üliõpilased ja juhendavad õppejõud.

4. Kõikide üliõpilaste poliitilisi teadmisi peab juhendav õppejõud kontrollima vähemalt kord kuus (õppuse ajal kirjalikult lühiküsitlusega või ka suuliselt).

5. Ürituse täitmise eest vastutavad teaduskonna partei-, komsomol- ja ametiühingubüroode massilise poliitilise töö sektorid.

Arstiteaduskonnas on eeltoodu süsteem organiseerimisjärgus. Iga asjalik ettepanek ja arvamus oleks teretulnud. Mida arvavad rühmahooldajad õppejõud ja üliõpilased ise?

Allakirjutanu arvamus on, et ilma mõninga «kruvide kinnikeeramiset» olukord ei parane. Ülaltoodud ettepanekud annavad ka vastuse H. Palametsa poolt esitatud küsimustele.

E. KÕO

Sõna on kontrolli ja ühiskondliku arvamuse sektoril

Koos uute ülesannetega sai ELKNU TRÜ Komitee komsomolprožektor sel sügisel endale ka uue nime — kontrolli ja ühiskondliku arvamuse sektor. Tööplaanil kirjutati kolm punkti.

1. Reidid ühiseleamutusse, erakorteritesse ja osakondadesse, kui midagi on korrast ära.

2. Üliõpilaste elamis- ja õppimistingimuste kontroll.

3. Komitee klubide, ringide ja ÜET osakondade kontroll.

Punkte on vähe, ülesandeid palju. Plaanis puuduvad kuupäevad, sest töö toimub vastavalt eriplaanile ja büroo eriülesannetega. Pole vaja vastutajate nimesid, sest kogu sektor on ainult kahelikmeline ja nugini tehakse kõike koos.

5. novembril oli ülikooli komsomolkomitee bürool päevakorras ideoloogiline töö füüsika-

osakonnas. Kaasaruande tegi kontrolli ja ühiskondliku arvamuse sektor. Füüsikaosakond oli üks neist, kes leidis, et komsomolprožektor on vajalik.

Olgu öeldud, et prožektorid loodi käesoleval aastal osakondades vastavalt vajadusele. Füüsikud otsustasid ühendada seinalehe ja prožektori töö ning anda prožektori reidide põhjal välja välklehte.

Siit tasuks ka teistel osakondadel õppida. Näiteks eesti filoloogide loengutele korraldatud kontrollreididest on kogunenud juba kenake hulk materjali.

Esimese kursusega võib rahule jääda, kolmas kursus on aga kaunis suur murelaps. 13. novembril oli vene kirjanduse ajaloo loengul 36 üliõpilast kohal 25. Nii pole ainult üldainete loengutega. Faktid kinnitavad, et 24. novembri tänapäeva eesti keele loengule ei jõudnud 9 üliõpilast. Kui meenutada, et see on ainus põhikeele loeng nädalas, siis on asi juba kaunis tõsine. Kursuse koosolekul räägiti, et õppeplaanid on vananenud, et eesti keelele on vähe ruumi jäetud. Miks siis ei külastata neidki vähesi loenguid?

Komsomolprožektori reidide puhul öeldakse: «Aina kontrollivad! Milleks seda vaja on? Ega me lasteaias ole.» Kuid tuleb välja, et siiski ilma kontrollimiseta ei saa.

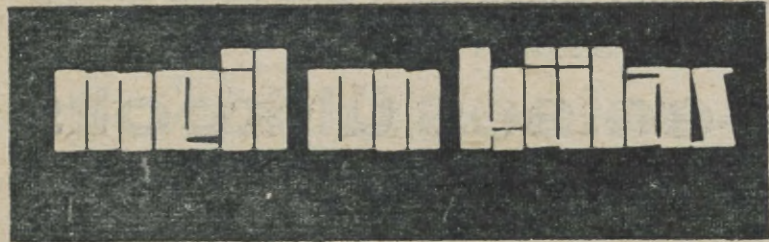
male faktide kultusele nagu Dickensil Coketowni koolis, selle eest hoidku meie lapsi programmide koostajad.

Enamik Tele üliõpilasi on vist tüdrukud. Kuidas Te kommenteerite seda fakti?

Ma ei vali endale kuulajaid. Seda teeb vastuvõtukomisjon. Aga ka see instants on võimeline teaduskonna naisestumise (mis ei tarvitse sugugi olla mingi soovimatutu nähtus) vastu võitlema, kui noormehed ei suvatse seda ala valida. Nii oleks küll põhjus minul küsida, mitte vastata. Võin ainult oletada. Tänapäeva eesti nooruk ei hinda filoloogiateadusi ja teda ei veetle (!) selle ala perspektiivis seisvaid elukutse väljavaated. Ja praegu tuli mõte: kas ehk ei ole tegemist homo/faberlikkusega?

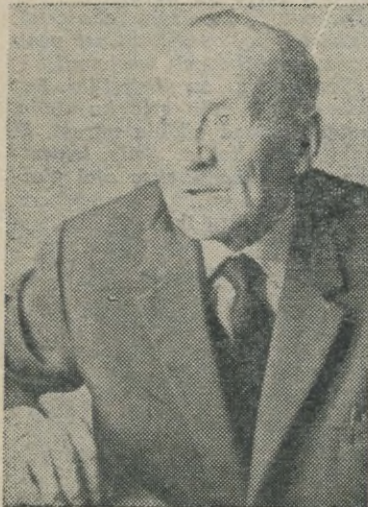
Kui Teie praeguse ülimalt kokkusurutud üldkursuse asemel antaks aeg ja võimalus lugeda monograafilisi käsitusi, millistest kirjanikest räägiksite siis kõige meelsamini ja kõige pikemalt?

Lühike vastus oleks: neist, misuguseid ma kõige vähem tunnen. Ka õppejõul on nõrkusi endale midagi saada loengutest, mitte ainult käia sissetallatud teerada. Kui omal ajal olin üliõpilane, kuulasin suure huviga kaht kirjanduskursust: umbes neli semestrit kestvat «August Strindberg» ja ligikaudu niisama pikka «Tundeline teekond Lääne-Euroopa kirjanduses». Neist kumma-stki polnud eksamil vähimat kasu, kursus tuli niikuinii iseseisvalt omandada. Aga huvitav oli. Kui nüüd allakirjutanu saaks pida loenguid ilma mingi programmi

Milliseid erinevusi võite märgata, kui võrdlete oma põlvkonda sellega, keda praegu õpetate?

Erinevusi on, ja ei oleks mõeldav, et vanaisade (minu) ja poegade-tütarde põlvkonnad ei erineks. Oleme kõik teatud ulatuses keskkonna produktid ja miljö on viimase neljakümne aasta vältel tugevasti muutunud. Lisaks: minu noorpõlv ei olnud ka tol ajal kuidagi tüüpiline haritlasnoorusele. Ma ei ole kunagi õppinud keskkoolis ja seetõttu ei tunne ma tolleaegse koolinoorsoo igapäeva ega püüdlusi. Ma tulin ülikooli, selja taga rängad sõja-aastad ja kehvapalgaline koolmeisteritöö. Olin enamikust üliõpilastest vanem mitte ainult päikese-, vaid ka kogemusteaastatelt ja palju, mis tundus tollasele normaalsele üliõpilasele ülitähtsana, oli mulle juba minevik. Aga ma ju nägin siiski üliõpilaseid. Tegin seda omal viisil ka kaasa. Kui vahest praegu kõneldakse üliõpilasele nautimisest (kui palju anekdoote võiksin

Filoloogiadoktor professor
Villem Alftoa

Noore naisüliõpilase tänukiri

Vanemuise teatrile Kihnu Jõnni e. Metskapteni lavaletoomise puhul

Kirjad Kihnu Jõnnile on ära kirjutatud, muudki head ja lõvad vormid juba pruugitud, aga «Jõnnist» ja Jõnnile on ikka veel mõnda ütelda: igauks ütleb, kes teatrist tuleb.

Jah, milliste kirjutamistõdede järgi neid sõnu nüüd ritta pannagi? Jääks võimalus avada korrespondents lugupeetud Ajaloolise Tõega (ma olen kindel, et ta ei jätaks vastamata), aga pole nagu erilist tahtmist sihikese mehikesega lähemat tutvust teha: nii objektiivne, kiretu, tõsine ja tark on ta. Temaga hakkab igav ja vaielda on temaga kah täiesti kasutu. Seda on ka autor kogenud, seepärast ta jätabki Ajaloolise Tõe lavaservale üksinda, ja mitte lause võrra kauemaks kui hädapärast vaja: öelnud meile oma mõtted, lahkub ta. «Vanemuises» sõnab ta küll märksa proosalisemalt ja iseteadlikumalt: «Olen öelnud teile oma mõtted, mina lahkun.» Tõdesõna, temasuguseid oleme kohanud ennagi (kui mitte teda ennast). Seepärast ei oskagi keegi enam tagantjärele imestada, kuidas ta küll Tartus seesugune ootamatult teiseplaaniline (võrreldes pealinna omaga) ja konkreetne välja tuli — tema, Ajalooline Tõde. Algul imestati küll, liiati seda, et lavastaja on ta pannud ülikonda, lipsu, portfelli, isegi soervut ja lektüüri vahetama (Ajaloolise Tõde lektüüri ja algallikate nägemiseks ja äratundmiseks võtku igauks teatrisse minnes ükskõik mis sorti binokkel kaasa — see on väga vajalik). Nojah, kuidas suhtuda Ajaloolise Tõde enda sõnadesse, et tema on ainus muutumatu suurus selles lavatükis — ainus, kes ei arene ega kasva ümber. Aga ega siin suurt viga olegi. Sest milks me siis neid sõnu peame

uskuma, kui me kokkuvõttes mitte tema seisukohti elu, eesti keele, tüki ja Jõnni kohta kaasa ei vii, vaid autoril, lavastajal ja Jõnnil laseme Ajaloolise Tõde pea peale pöörata? Jah, ometi võime selle katkünd mehikese sõnu tema muutumatusest ka seekord tõena võtta — kui soovime — sest... ei uus ülikond ega soeng muuda kriipsuvõrdki tema, teatri «Vanemuine» laval kohmetult liikuva, ent samal ajal enesekindlust täis Ajaloolise Tõde olemust.

Ah jaa, Jõnn ütleb: «On paber — on ka inimene, ei ole paberit — pole ka inimest.» Noh, paber, s.t. kavaleht ütleb, et dekoratsioonivahetuse ajal käis eesrüide ees juttu rääkimas Heikki Haravee.

Ajaleht «Edasi» tõestas meile hiljuti kenasti, et kunagisel Enn Uetoal olevat ikka olnud mitmedki seesugused elujuhtumused nagu lava-Jõnnil. Ja kui ei võtnud laevast naist Jõnn, siis võttis mõni teine kapten või tüürimees. Nii et ega Juhan Smuul lausa valetanud olegi, suur tükk puhast tõe, pealegi ajaloolist, on näitemängus sees. Nojah, see oli vist küll nii-öelda seletuseks Ajaloolisele Tõele kui tegelasele, mõõdetud sellesama mõõdupuuga. Kas ongi nii tähtis teada, mis tegelikult oli ja mis mitte? Mitte meresõidu ajaloolist pole see lavatükk, vaid inimestest, ja tüki nimi pole «Enn Uetoa».

Tartus on see lavatükk Metskaptenist. Jõnn on nii suur, et teda on kogu väike lava täis — kogult ja häälelt ja hingelt. Pole nii tähtis, mis toredaid sõnu Jõnn ütleb, vaid mida ta nendega mõtleb. Siinne Jõnn ütleb ikka et seda, mis mõtleb. Tal ei ole nii sügavat allteksti kui Tallinna

suurel Jõnnil, aga ta tunneb mõnu ütlemisest enesest ja igal tema sõnal on rägalt suur kaal. Ta kõneleb ainult oma meeskonnaga ega hooli sellest, kas tuumakad laused saalis istuja mõtlema panevad; mitte tark ja kaval ei ole see Jõnn, vaid lihtsameelne, aga nutikas. Tallinna oma on loomult rohkem filosoof, ta on justnagu intelligentsem, kuigi koolihariduseta. Tartu Jõnn on harimatu metskapten, kes on suur oma usus, julguses ja naljas. Võiks ehk öelda nii, et Tallinnas näeme ja kuuleme sellist Jõnni, nagu temast jutustab legend; Tartus on ta vahest Jõnn, kes oli enne legendi. Suured on nad mõlemad.

Tema lavaelus on suurimad hetked, kui ta jutlust peab. See on, kui ta paar lauset ilma suurema tähenduseta sõna-sõnal piiblist maha loeb ja seejärel, kirja sootuks kõrvale jättes, oma meestele ja naistele merest ja veest, meestest ja janust (aga janu oli «Vanemuise» «Fortuunal» eht — saaliski hakkas kõrvetama), korrast ja korralagedusest räägib, räägib otse, viha ja valuga, ründavalt ja lõplikult, kus ta «ennast ja jumalat kiidab, nii et mõlemad saavad omajao, aga jumala osa naa pisikeseks kipub jääma».

Tartu muidu nii korralik publik rikkus steeni kaks korda aplausiga, aga sest polnud üldse kahju.

Kajuti Jõnnilt võtame kaasa tema sisukuse, inimlikkuse, soojuse. Aitlma selle eest!

Paber ütleb, et Jõnn oli Elmar Salulaht.

Kuidas «Metskapten» Tartus lavastatud on? Teistmoodi kui Tallinnas. Kus paremini? Karin Kask «Sirbis ja Vasaras» ka ei teadnud või ei tahtnud öelda. Kumb meeldis mulle isiklikult rohkem? Mina vastan: igauks peab vaatama minema.

Pealegi ei tihka lavastustest ega osatäitmistest eraldi keegi suurt rääkida. Ainult teater pidi teadma, missugune õnnelik (täna oli juttu ainult õnnelikest) leid on näitleja, milline lavastaja «kontos».

Sellepärast ei ütle ma midagi rohkem kui kavaleht: lavastaja: Kaarel Ird.

Milleks üldse need read? Smuul laseb Mannil öelda: «Kus ma siis tean, mis ma mõtlen, kui ma ei kuule, mis ma ütlen.»

Teatrikuul
A. D. MCMLXV

REET NEIMAR

Johannes Temmo

et õige ala on leitud. Ja ta ei eksinud. Oilsale trükikunstile on J. Temmo ustavaks jäänud tänase päevani. See aga tähendab, et J. Temmo tähistab rööbiti ka teist suurt juubelit. Kui arvame maha sundajateenistuse, — jääb puhtalt üle 40 aastat tööd polügraafia alal. Nii on J. Temmo vabariigi staažikamaid trükimeistrel. Offset-trükikjaks on ta olnud mitmes trükikojas, ligi 10 aastat offsetmeistriks osauhisuses «Ilustrikk». 1944. a., varsti pärast kodulinna vabastamist okupantidest, asus sm. Temmo tööle trükikotta «Tartu Kommunist» (nüüd Hans Heidemannini nimeline trükikoda), oli siin osakonnajuhataja, tehnoloog ja lõpuks-peainsener. 1958. a. jaanuarist peale on J. Temmo nimelise lahutamatu seotud TRÜ rotaprindi organiseerimise ja arenguga. Tema tegevusel õppe-metoodilise kirjanduse paljundamisel on kahtlematult vabariiklik tähtsus. Suured töö- ja elukogemused, pidev enesetäiendamine peamiselt iseõppimise teel on temast kujundanud väljapaistva spetsialisti, kelle erilaste teadmistega liituvad organiseerimisoskus ja trükikunsti viljeleja vältimatu ilumeel. Iseõppijana on ta omandanud saksa ja vene keele. Prof. P. Aristega aetakse aga trüki- ja muud jutud sulaselges esperantos, ja mõnu on mõlemal mehel. Keeleoskus lubab pidevalt tutvuda polügraafiaalase perioodikaga.

Hinnates väärilt eksamiandjate tublidust ja vaikides maha konspektide autorite teened, on põhjust täna eriti austavalt rääkida nende suurest abimehest — TRÜ rotaprindi vaneminsenerist Johannes Temmost.

Enamikule ülikooli õppejõududest ja teenistujast on ta küll hästi tuntud, kuid vaevalt tahtetakse uskuda fakti, et J. Temmo sai 60-aastaseks. Neid aastaid ei tunnista ei tema nooruslik rüht, terve jume, elurõõm ega energia. Ainult dokumendid märgivad sünniajaks 16. detsember 1905.

Juubilar seisib TRÜ rotaprindi hälli juures 1958. aastal ja hakkas esimesena Eesti NSV-s rotaprindiväljaandeid trükkima, pälvides meie selle ala pioneeri nime. Nüüd on rotaprindit kujunenud ajakohaselt sisustatud kaitseks, mille aastatoodang ulatub rohkem kui kahele miljonile rotaprindi trüki-poogentõmmisele.

Ent kõigel sellel on oma eellugu, kuhu kuuluvad ka J. Temmo pikad töomeheaastad, mis iseloomustavad teda self-made man'ina parimas tähenduses.

Tööstaaž algas Tartu töölisperekonnast pärineval noorukil telefonistiametiga, mis õigele mehele nagu ei passinud. Ta läks Tallinna mehhaanikaõpilaseks ja siis peatselt, 1923. a. litograafia- ja offset-trükiooplaseks trükikotta «Päevaleht». Nüüd tundis nooruk,

Oma ala põhjalik tundmine on tal võimaldanud teha mitmeid ratsionaliseerimisi. Eriti väärtuslik on tarvitatud trükiplaatide korduva taastamise menetlus, mis annab suurt kokkuvõidu ja mida nüüd laialdaselt rakendatakse ka teistes rotaprindites.

J. Temmo ei hoia oma teadmisi vaka all. Olles ise spetsialist polügraafia mitmel alal, on ta meie rotaprindile kasvatanud ja välja õpetanud tubli kaadri. Tullakse toime üha keerukamate ja mahukamate ülesannetega.

60 aastat on täis, üle neljakümne aasta on tublit tööd tehtud. See väärrib suurt lugupidamist. Aga sm. Temmo taolisel mehel oleks nagu veel vara puhkusele mõelda. Nii teenitud kui see ka on. Soovime kahekordsele juubilarile tööindu kahekordselt, muud head aga mitmekordselt hulgal.

Kolleegid

Tähelepanu!

On võimalik saada 1966. a. I kvartaliks turismituusikuid, 1. Mõõda Põhja-Kaukaasiat (algus 13. 01., hind 60 rbl.; 2 tk.). 2. Mõõda Armeeniat ja Gruusiat (algus 21. 02., hind 70 rbl.; 2 tk.). 3. Mõõda Ukrainat ja Moldaaviat (algus 28. 02., hind 90 rbl.; 4 tk.). 4. Kaukaasia — Musta mere rannik (algus 30. 01., 70 rbl.; 2 tk.). 5. Mõõda Abhaasiat (algus 28. 03., hind 65 rbl.; 3 tk.). 6. Teberda suusalaager (algus 9. 02., hind 50 rbl.; 2 tk.). 7. Len.ingrad—Zelenogorsk (algus 10. 01.; 2 tk.; 14. 02.; 2 tk.; 28. 03.; 2 tk.; hind 55 rbl.). Tõttaja tasub tuusiku hinnast 30%. Soovilavaldused tuusikute saamiseks esitada Ametiühingu Vabariiklikule Komiteele 19. detsembriks k. a.

nagu keskaegne õpetlane, siis valiksin vist (kordan: vist) prantsuse XIX sajandi lõpukümnendite kirjanduse nii umbes 4 semestri ulatuses, XX sajandi alguse rootsi kirjanduse umbes kolme semestri ulatuses ja inglise kirjanduse pärast Esimest maailmasõda umbes 4—5 semestri piirides. Keda ma just silmas peaksin, ei oska nii konkreetselt ütelda.

Kus Teie näete XX sajandi romaani tippu?

Ma ei näegi seda. Neil, kes seda näevad, peab kas hoopis teritatud pilk olema või on see veel tõntsim kui minul. Ei ole kindel, kas sellist ongi. Kas on vaieldamatuid tippe ka läinud sajanditel. Kas «Faust», mille taseme me keegi vist ei kahtle (ka siis, kui me seda lugenud pole), on XIX sajandi kirjanduse tipp? Kas on XVII sajandil selleks Miltoni «Kaotatud paradisi» või mõni Molière'i teos? Kas ja missugune Shakespeare'i tragöödia ulatub kõigist kõrgemale renessansi kirjanduses? Või oli see koguni Kurvakuju rüütlil seikluste sari? Vastake, palun! On ju ometi nii hõlbus ütelda seda ajastute kohta, mil silmapaistvaid teoseid ja kirjjanikke sai sõrmedel üles lugeda. Arvan, et XX sajandil võlme kõnelda silmapaistvatest autoritest, aga ka neile kellelegi esimest kohata pakkuda on liiga ennatlik otustus. Sakslastel on vaieldamatuks esimeseks draamameheks Brecht, aga ikkagi ainult sakslastele. Ette või täna võttis Solohhov vastu Nobeli preemia. Tema romaan «Valkne Don» on vaieldamatult suurteos. Mitte ainult selle pä-

rest, et see kuulub sotsialistlikku realismi. Kindlasti on auhinnamõistjate kirjandusteadlaste seas mehi, kes seda meetodit ei tunnusta. Tähendab, väärtusi võib leida ja leidubki ka metodoloogiliselt n.-ö. normist erinevates teostes. Ja nii lähenedes võime hinnata võib-olla kümnet-kahtkümmet autorit, üksikute teoste suhtes on seisukohavõtt hoopiski tinglikum. Nii et lühike vastus: arvan, et XX sajandil ei kujuta ükski romaan teistest kõrgele üle ulatuvat tippu. Romaanil on paremaid päevi olnud kui meie aeg.

Teie olete näinud kaht maailmasõda, seega neid asju, mida inimkond kõigest hingest vältida püüab. Kindlasti andsid need raskead ajad Teile aga hulga elukogemusi, mis noortel puuduvad. Palun öelge, kas Teie oleksite sellise tarkuse vastu võtmata jätnud, kui see oleks võimalik?

Kindlasti. Ma ei läinud kummasegi sõtta vabatahtlikult, kõige vähem aga neisse neetud vastikustesse, nagu sõjavangisolek või töö- ja kasvatuslaagri vahiluseks olemine. Aga kui ei ole võimalik, siis pole midagi kõige hinnatavamaks kogemusi ja tarkusi. Noortele ma neid kõiki eriti ei soovita. Neist pole kõigist ei tea kui palju kasu. Mis cleks lugupeetud lugejal kasu sellest, kui ta oskaks süüa lusikataie kohupiima, milles valgete usside kaal moodustab umb. 25%, ilma et ta antud koguse kaalust mürdosa grammist kaotaks? Või sellest, millist kehaosa eelistan närida lutikad, millist täid, millist kirbud, kui neid sul vähe-malt sadakond pidevalt kallal on.

Ja need pole veel halvimad «tarkused». Aga oli ka väärtuslikumat. Nii võõrutati mind hindamast inimesi selle järgi, kui kõrget positsiooni nad omavad või kui palju karda ja kuppe nende riietusele on ömmeldud. Esimese õppuse andis ei mitte keegi vähem kui Uue turu kangelane Mironov, kes vahepeal oli polkovnikuks saanud. Ta oli meie polguüle. See oli 1917. oktoobris Muhumaal. Pataljoni ründasid saksa lennukid. Olime väejuhatuses poolt täiesti maha jäetud, niisama heinamaal laiail. Tollased õhurünnakud olid praegustega võrreldes aina lõbusad. Et õhurõõrjett polnud, lendasid kaitsetud vineerist masinad paarisaja meetri kõrgusel, lendur vaatas üle serva, võttis siis kusagilt käepärast asetatud pommi ja viskas siis selle üle lennukiserva mehe pihta. Järgmine tegi sama. Muidugi tapsid ka need pommid. Elasin läbi esimese paanika oma elus. Paanika on alati õudne. Kes aga kõige näruselt ning argpüksilikumalt käitus? Eks meie polkovnik. Ja sealt see minu skepsis inimeste kahesugusest suurusest algas. Ja see on jäänud kõige hinnatavamaks tarkuseks, mille olen säilitanud mõlema sõja kogemusest. Oli muidugi muudki väärtuslikku, aga sellest kõigest oleks liiga palju siin kõnelda.

Panso «Naljakas inimeses» antakse pika nooruse retsept: «Ei muud saladust midagi, kui et ma olen eluaeg tüdruk olnud, palju suppi ja sibulat söönd ja tarvitan palju välimist lufti.» Kuidas kõlaks Teie retsept?

Jah, kui mul seda oleks! Olek-

sin ise seda tarvitanud ja siis niisama veendunud teilegi soovitanud, nagu too Hiiu vanatüdruk Pansole. Tüdruk on muidugi kasutatav nendel, kes kord juba sest soost on. Oletatavasti mõtles too Kassari elutark neid vaevu ja raskusi, mis temale kui mitteabi-elulisele säästetuks jäid. Sibul ja luft olevat äraproovitud vahendid. Supi kohta ei oska ütelda. Võib-olla oskaks hügieenieriteadlane soovitada veel midagi. Isiklikult arvan, et võib midagi saavutada ka puht-psüühiliselt. On täiesti mõeldav, et too vilets füüsiline kere lagub omasoodu — seda protsessi vist ei pidurda täielikult ka supp mitte — kuid vaimset värskest võib vist säilitada mitte ainult päikeseaastatele vastava. Võib elada ainult masedusmeeleoludes, võib igas hoo-bis, mis elu annab, näha muserdavat lõõki, võib kaotada huvi ja tahtmise elada, võib tõesti muutu-da huvituks ning vararagaks. Arvan aga, et saab ennast seestmest püsti hoida ka ilma Coué treeninguta. Lööke vastu võttes vahest küll paanduda, kuid nagu trotsiks jälle püsti ajada jne. Ühe sõnaga: arvan, et saame ennast seestmest püsti hoida ning kaua säilitada tahte abil, sel teel, et hoiame alal endas tungi ikka midagi uut vallutada, otsida jne. Hoida vaim virge, teadlikult ning tahtlikult. Ja miks mitte sinna juurde siis kasutada ka Kassari targa naise retsepti. Ega küll küllale kurja tee.

Teie juhtumõte elus?

Kas mul on sellist kindlat ning püsivat? Kardan, et ei. Ma pole

mingi tugev iseloom, kes tagasi vaadates minevikule võiks ütelda, et kui ma otsast algaksin, teeksin kõik nii, nagu ma elanud olen. Selline on inimene, kes on elanud kindla juhtumõtte järgi. Aga selline pole kahjuks Teie vestluskaaslane. Olen randlane, pisut ka meremees olnud. Ja seepärast asendaksin ma juhtumõtte näitlikkuse pärast tuletorni mõistega. Kes kasvõi reisijana üle väina on sõitnud, teab, et meresõitjal pole kunagi üht tuld ees, mille järel saab sõita algusest lõpuni. On liinitule, mis vahelduvad, on tulepoid madalikel, sissesõidutule sadamatesse jne. Eks neid tulelesid ole ka mina jälginud oma sõidul. Aga eks ole mõnigi kord «tuule järel» käinud, nagu Juhan Liiv kurtis. Nüüd, kus lõppadam juba nii ligilal on, et võid Kihnu Jõnni viisil rannametsa järel orienteeruda või halvemal juhul püksirihmaga kurssi võtta, vist neid suurt ei ole vaja jälgidagi. Aga naljast tõele üle minnes: Enam inimsust! Kõikjal, alates Vietnami tragöödiast kunni meie igapäevaste inimsuheteni.

Sellest, mida ei küsitud, ent mis Teid üle kõige erustab.

Siin on midagi analoogilist 6. küsimuga. Ei ole midagi püsivat üle kõige erutavat. Mind erutavad vähesed asjad, huvitavad või askeeldavad paljud. Aga poleks kena lugejat kõigi nende loendamisega vaevata. Huvitavat leiaksite vähe. Kui aga küsimus oleks, mis antud juhul huvitab, siis vastaksin: Kas see kõik, mis sel pühapäeva õhtupoolikul valmis kirjutasin, ka teie ajalehte mahub?

Teie VILLEM ALTOO

Eksamite-eelses Ülikoolis

Meld huvitab jutuaamine õppe-
taamatukogu juhataja Linda
Kivistikuga. Esitame temalegi
momendi kõige aktuaalsema kü-
simuse.

"Igal aastal on olnud ruumide-
ga kitsikusi. Ega meil tänavugi
ole oma majast lisarume leida.
Kindlasti tuleb kõne alla teatud
auditooriumide kasutamine õppe-
ruumidena. Selle eest peaksid
dekanaadid varakult hoolt kand-
ma."

On õpperaamatuid piisavalt?

Püüame sessiooniks saada raa-
matukogusse rohkem neid õpi-
kuid, mis on nõutavamad. Üliõpi-
lastele on suured pretensioonid.
Esiteks. Viimasel ajal on moodi
läinud lehtede väljarebimine.
Isegi ajakirju ei jäeta terveks.
Teised laenutajad on hädas —
kust saada puuduvat materjali?

Teiseks. Too igivana probleem
— laenutatud raamatute mitte-
tagastamine. Nii sai vene filoloogia
IV kursuse üliõpilane Ilme
Polli 6. novembriks endale raa-
matu, mis on siiani tagastamata.
Saadeti meeldetuletus — ei mõ-
ju. Sama lugu on Vello Lugnaga
geograafiaosakonna II kursuselt.
Mida mõtlevad möödunud-aasta-
sed võlglast Ando Hagel Füüsi-
ka-Matemaatikateaduskonnast,
Lilila Siiberg vene filoloogia osa-
konnast, Jlo Narring geoloogia-
osakonnast jt., jääb teadmatuks.
A. Hagelile on juba 4 (!) meelde-
tuletust saadetud.

Kahju, et ei saa statistiliselt
välja arvutada, kui paljudel üli-
õpilastel on vahepeal vaja olnud
neid õpikuid, mida hoolimatult
laenutajad enda kões hoiavad.

Rõõmud ja mured enne sessi-
ooni pole väikesed. Isegi kõige
laisemad ohkavad:

"Miks ma ometi ei konspektee-
rinud?"

... Läheme üle Toomemäe Va-
nemuse õppehoone poole.
Sinistes vormimütsides üli-
õpilasi tuleb ja läheb. Kõikidel
on kusagile rutt.

Auditooriumist saame kätte
Majandusteaduskonna I kursuse
üliõpilase Helju Valdre.

Kuidas eksamiteks ettevalmis-
tamine läheb?

Läheb küll. Kui oled seminari-
deks ja kontrolltöödeks korrali-
kult ette valmistunud, siis on
sessiooni ajal poole kergem.
Praegu mõtlen, et seminarid võiks
isegi tihedamalt olla, eriti töös-
tusharude tehnoloogias.

Mitu eksamit on, millist pead
raskemaks?

Eksameid on üldse neli. Arves-
tused saavad juba sel nädalal
ära. Arvan, et raskemaks ku-
junebki just tööstusharude teh-
noloogia, sest materjali on lausa
piiramatult palju.

Kuidas mõitled veeta aega eksa-
misessioonil ja pärast seda?

Eksamite ajal kogu aeg õppida
ei suuda. Vahelduseks sobib kõi-
ge paremini kahtlematult sport.
Aga mis pärast eksameid saab,
see sõltub juba sessiooni korda-
minekust.

Reporterid olid S. Endre,
T. Jüriado,
R. Rigol

SEITSMES, traditsiooniline

Igal aastal annab Tartu Riiklik
Ülikool lähemate ellu mitmesajale
noorele spetsialistile. Iga lennu
lõpetajate seas on ka ülikooli
laskeseptsiooni liikmeid. Et hoida
ja tugevdada sidemeid endiste
üliõpilastega, korraldab ülikooli
laskeseptsioon esmakordselt 1959.
aastal sõprusvõistluse veterani-
dega (s. t. endiste üliõpilastega).
Aastate jooksul on selline kohtu-
mine saanud toredaks traditsioo-
niks.

Möödunud pühapäeval peeti
järjekordne sõprusvõistlus, mis
arvuliselt oli juba seitsmes.

Harjutused MB-4 (3x10 lasku
väikesekaliibrilisest vintpüssist)
saavutas esikoha veteranide esin-
daja Toomas Kokk 269 silmaga.

Võistkondlikus arvestuses võitis
harjutuse TRÜ esindus (1307 sil-
maga) koosseisus: Tiit Tamm,
Priit Pärn, Jutta Noor, Bellis Kull-
man ja Asta Kraag.

Veteranid kaotasid 23 silmaga.
Harjutuses MII-1 peeti ainult
individaalarvestust. Naisvõist-
lejatest tuli esikohale Tiit Sau-
vere (TRÜ), tagajärg 94 silma.

Meestest oli võidukas Paavo
Rooba 92 silmaga.

Sõpruskohtumine jätkus vestlu-
sega kohvilauas. Parimaid autas-
ustati diplomitega ning ülikooli
lõpetanud (s. t. veteranid) rääki-
sid oma töökohta-muljetest.

U. KEIS

ÜTÜ ringides

Reedel, 17. detsembril

VÖÖRKEELTE OSAKONNA
VÄLISKIRJANDUSE RING:

W. B. Yeats and his contribution
to Modern English Poetry
(E. Kolga). Keeltemaja aud.
21. kell 19.30

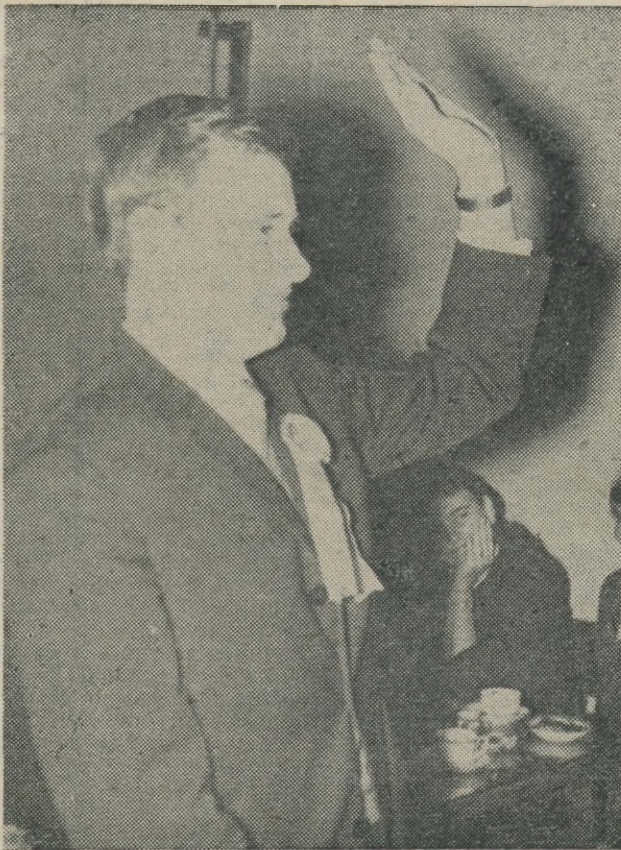
GEOGRAAFIARING: Geograa-
fide kino. Linastuvad filmid:
«Suur Vallrahu», «Uus-Meremaa»
(Vanemuise tn. 46 suur aud.
kell 15.).

TEADMISEKS

TRÜ sotsioloogiliste uurimuste
ühiskondliku keskuse töökoosolek
toimub kolmapäeval, 22. detsem-
bril algusega kell 18 ühiskonna-
teaduste majas aud. 19.

Kavas sm. Vooglau ettekanne
«Sotsioloogilise uurimise pro-
gramm».

„KVARK“

Alustati vastse klubi ristimi-
sest. Pakuti välja mitmeid nime-
sid: «Elektron», «Neutriino»,
«Perpetuum mobile» jne. Peale
jää õppejõudude laust tulnud
«Kvark» (kvark on asja avasta-
tud elementaariosake). Märkimist
väärib kasutatud häältelugemise
mehhanism: otsustavaks sai nime
pooldajate häälepaelte poolt teki-
tatud õhuvõnkumiste intensiiv-
sus.

Kuigi valimiskampaania klubi
presidendi kõrge ametikoha täit-
miseks oli alanud juba nädal ta-
gasi, toimus ka nüüd presidendi-
kandidaatide tutvustamine ja in-
tervjuerimine. Iseloomulik de-
tail: küsimusele esimese siit maa-
last pärineva mälestuse kohta
vastas üks kandidaatidest, et ta
mäletab 3-aastaselt nähtud äikest,
mis oli tekitanud temas esimese
huvi füüsika vastu.

P. KERES,
E. KAUP

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-
туский государственный университет»)
г. Тарту Эстонской ССР Орган Тар-
туского государственного университета.
Hans Heldemanni nim. trükkikoja
trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. Üksik-
numbril hind 2 kop. Tellimise
nr. 9536 MB 08724

Erna Abeli juubel

Kehakultuuriteaduskonna suu-
saspordikateedri õpetaja Erna
Abel sündis 19. detsembril 1915. a.
Tartu Õpetajate Seminari lõpetam-
ise järel sai ta 1934. a. peda-
googidiplomi. Pärast seda töötas
ta kuus aastat algkooliõpetajana
Jõgeval ja Urvastes.

Koolides tuli tal õpetada ka
kehalist kasvatust, sealhulgas
suusatamistki. Nii sattuski E. Abel
suusaradadele. Varsti tärkas tõi-
sisem sportimishuvi. Abielupaar
Herbert ja Erna Abel, mõlemad
õpetajad, otsustasid astuda Tartu
Ülikooli Kehakultuuriteaduskon-
da. Nad lõpetasid oma õpingud
1946. a.

Kehakultuuriteaduskonnas õp-
pimise ajal algaski E. Abeli suur
ja järjekindel tõus suusasportla-
sena, see jätkus ka palju aastaid
pärast ülikooli lõpetamist kuni
tänapäevani. Esimeseks suureks
sportlikuks elamuseks oli 1945. a.
Võru-Kubijal Eesti NSV esivõist-
lustel esikoha võitmine ja sellega
sai temast Eesti naissuusatajate
liider. Järgnesid paljud aastad
koos Eesti meistritiitlitega — ta
tõusis 41-kordseks Eesti meistriks,
mis on harukordne saavutus ja
tõendab pikast sportlikust eest.

Toredaks elamuseks oli ülelii-

dulistel ametiühingute suusatami-
se esivõistlustel slaalomis esikoha
võitmine Alma-Atas 1954. a. Suu-
reks, võib-olla suurimaks sportli-
kuks elamuseks oli aga NSV Liidu
meistersportlase nimetuse võit-
mine Alma-Atas 1961. a. ja seda
ligi 45-aastasena! NSV Liidu
meistersportlase nimetus on kõr-
geim meie spordiklassifikatsioo-
nis.

Arvestades suuri sportlikke saa-
vutusi, väga head tööd treenerina
ja ühiskondlike ülesannete ees-
kujulikkude täitmist anti E. Abeli-
le mullu Eesti NSV teenelise spordi-
tegelase aunimetus.

E. Abel võistleb ka praegu.
Uuel spordialal — orienteerumises
on ta samuti tõusnud Eesti pari-
mate hulka.

Oma maja kõrvale Emajõe kal-
dale rajasid Herbert ja Erna Abel
koos suusatajate ja ümberkaudse-
te noortega kena spordiväljaku,
kus noored käivad sportimas. Erna
Abel mängib sageli noortega kaa-
sa, kõige meelsamini korvpalli.

E. Abel on jäägitult pühenda-
nud oma elu noorsportlaste kas-
vatamisele. Kehakultuuriteadus-
konna pere soovib talle selles
töös jätkuvat indu ja edu!

J. LAIDVERE

UUS KLUBI —

See oli umbes kaks nädalat ta-
gasi, kui üldfüüsika kateedri la-
boratooriumi ilmusid suured
kuulutused:

«KÕIGILE FÜÜSIKUILE!

Tule — asutame klubi!

Valime presidendi ja klubi ni-
me!

Va'dleme teemal «Mis on pi-
medus?»

Teiste osakondade üliõpilased
vanguatsid pead:

«Füüsikud ja klubi? Kuidas
nad äkki nii üliaktiivseks on
muutunud?»

Aga tegelikult ei olnud loos
midagi imelikku. Lihtsalt semest-
ri alguses kerkis kusagil II või
III kursuse rahva seas idee —
miks mitte oma klubi? Tõsi — se-

da on varemgi proovitud teha,
välja pole aga tulnud. Ega mi-
dagi — katsume veel kord!

II ja III kursuse saidki asja
hingeks. Mitu korda «asutav ko-
gu» eesotsas Mare Kuke, Jaak
Sits'a (III k.), Siim Aidi, Rein
Lehtveeru, Tanja Striži (II k.) ja
teistega koos istus, selle kohta
arvestust ei peetud. Lõpuks jõuti
igatahes niikaugele, et julgeti
asi avalikkuse ette tuua.

Ülikooli kohviku rõdusaal sai
7. detsembril kohaks, kuhu ko-
gunes hulgalt noori füüsika-
jüngerid. Et esindatud olid ka
füüsikaosakonna õppejõud, võis
esimest katset kõigi füüsikute
ühiseks sõbralikuks pere'ks kok-
kuliitumise teel õnnestunuks lu-
geda.

Nr. 35 (645) Reedel, 24. detsembril 1965 XVIII aastakäik

Taastamistöö käib!

A black and white photograph showing a rocky coastline. In the foreground, there are large, dark, craggy rocks. A small, dark boat is visible in the distance on the water. The sky is light and hazy. The overall tone is somber and atmospheric.

Vaikus.

Tõlkeõpetuse arendamisest TRÜ-s

Hiljutil toimunud tõlkekonverents oli küll Kirjanike Liidu üritus, kuid puudutas mitmeti ka ülikooli, kust on senini tulnud enamik meie tõlkijaid ja küllap tuleb edaspidigi. Siit ka teatavad pretensioonid tõlkijate ettevalmistamise osas, mis senini on jäänud kahe silma vahele. Kõikumus nõuab kiiret lahendamist, sest üsna paljude keelte alal ei leidu üldse tõlkijaid või on ainult üksikuid.

Täiesti kõrvaline on siinkohal konverentsil vaidlust tekitanud küsimus, kas tõlkimine on kunst või käsitöö, kas ta võrdub originaalkirjaniku tööga või ei. Kindel on aga see, et tegemist on niisuguse erialaga, mis nõuab väga mitmekülgset ettevalmistust keelte ja kirjanduse, kultuuriloo ja ajaloo alal, ning ee'nevale lisaks ka suuri kirjanduslikke võimeid, praktilisi kogemusi ja mitte viimases järjekorras oskust ise endast tõlkijat kujundada, sest tegemist on ikkagi samasuguse «vaba» kutsealaga nagu kunstniku või kirjaniku oma. Ainult diplom ei aita siin midagi.

Eelõeldust tuleneb ka tõlkijate ettevalmistamise keerulisus.

1. Pole võimalik luua mingit eri osakonda, sest vajadus piirub enamiku keelte osas üksikutega, ulatub suuremate maailmakeelte osas kümnetesse ja vist ainult tõlkimisel vene keelest eesti keelde võib ehk rääkida ka sadadest.

2. Spetsialiseerumist ei saa alustada kohe esimesest kursusest peale, sest senini pole kindlaid kriteeriume ja meetodeid vastava andekuse väljaselgitamiseks. Keskikoolides tõlkimisega ei tegelda, ülikooli esimestel kursustel samuti mitte. Tõlkijaks spetsialiseerumine võib meie oludes tõsiselt kõne alla tulla ainult viimastel kursustel.

3. Tõlkijale vajalikke aineid

õpetatakse erinevates osakondades, ja alati mitte sellest aspektist lähtudes, mis oleks tõlkijale kõige olulisem.

4. Puudub suurte kogemustega kaader. Senini on kõik, kes ülikoolis on tõlkimist õpetanud, teinud seda omaette ja erinevatest aspektidest lähtudes.

Selleks et tõlkeõpetus välja viia senisest omaette nokitsemise staadiumist, tuleks luua mingi keskus, mis ühendaks endasse neid, kes senini on tegelnud tõlkimise õpetamise ja tõlketooriaga, kui ka neid, kes on üldse huvitatud selle eriala omandamisest. Et kõik ei jääks õhku rippuma, peaksid sellel olema ka oma ruumilised koordinaadid, midagi tõlkekabineti taolist.

Järgnevalt tuleks kõne alla lühike sissejuhatav kursus tõlketooriast ja praktikast kõigile keeleosakondade üliõpilastele II või III kursusel, esialgu kasvõi ühe nädalatunniga ühe semestri jooksul. See oleks mõeldud tõlkimise kõige üldisemate põhialuste tutvustamiseks, keelehuvide suunamiseks, selgitamiseks, et tõlkimine on tänapäeval vajalik oskus, mis võib aga kujuneda erialaks ja erandjuhtudel isegi elukutseks. Kursuse juurde kuuluksid ka lühemad kirjalikud tõlked mingist keelest emakeelde, et võimaluse piires välja selgitada andekamaid, kellega siis töö jätkuks edaspidi juba väiksemates fakultatiivrühmades. Sealt võiks suunata kõige võimekamad individuaalprogrammide järgi end edasi koolitama ja lõpuks ka vastaval maal oma haridust lõpetama.

Pidevalt võiks hakata ette valmistama vene keelest eesti keelde tõlkijaid, aga võib-olla on siingi parem jääda individuaalprogrammide juurde?

O. OJAMAA

Kunstikabinet käis reisimas

Ühel detsembrikuu varahommikul sõitis meie ülikooli kunstikabineti rahvas Tallinna poole. Ekskursioon oli ammu plaanis, nüüd saigi ta teoks.

...Käisime kunstistiituis. Üsna huvitav oli vaadata, kuidas valmistatakse metall- ja nahkehistoid. missugust raskust nõuab kujundite kandmine vaasile, kui toredasti vormub savi tulevase kunstniku käe all. Meil õnnestus heita pilk ka arhiividesse. Isegi meie kunstikabineti juhataja Kalju Põllu tööd toodi välja.

ERKI üliõpilastel on kuldseid kätel — väärihine vahetus eesti kunstnike vanemale põlvkonnale. Ja Tartu rahval oli, mida meelde jätta.

...Evald Okka 50. sünnipäeva tähistamiseks avati kunstihoones kunstniku loomingut näitus. See annab ainulaadse võimaluse tutvuda E. Okka töödega alates Eesti Kunstiteaduskooli lõpetamisest kuni tänapäevani välja. See on omamoodi aruandekäit. Raske on kirjeldada kõike, mida näitus pakkus. Jaapan, Hirošima... Kopenhaagen, Pariis, Rooma, Suure Isamaasõja rindeteed, meie koduvabariik, mitukümmend eksliibrist...

S. ENDRE

LUMI SÄRAB EESI

Oleks lahtisest uksest sisse-murdmise hakata tõestama, kui suur kasu on keelte õppimisel kaasaegsest helitehnikast. Ka uusimates intensiivsetes kursustes ja hüpnopeedias on magnetofonil keskne koht õpetaja kõrval. Eksperimentaalselt on näidatud, et tehnilised vahendid võivad vähendada ajakulu keeleõppimisel 30—50% võrra. Helisalvestustehnika eriline väärtus on, et seda saab edukalt kasutada keele täiendaval iseseisval õppimisel ja harjutamisel.

Võõrkeelte õpetamisel Tartu Riiklikus Ülikoolis on viimasel ajal andnud üha enam tunda magnetofonide vähesus. Uue aparatuuri muretmist takistas eeskätt see, et tööstuslikult toodetavad magnetofonid («Jauza», «Dnepr», «Spalis», «Astra», «Meloodia», «Kometa» jt.) ei ole spetsiaalselt mõeldud keeleõpetamiseks. Ükski neist aparatuuridest pole näiteks kahekanaliline, s. o. temaga ei saa kuulata lindi eeskujupoolt ja samal ajal salvestada oma häält (korraates eeskujumaterjali või andes vastuseid esitatud küsimustele), selleks et järgnevalt kuulata samaaegselt mõlemat lindipoolt ehk kanalit võrdlemise ja parandamise otstarbel. Kahekanaliline salvestamine on õppimisel hädavajalik.

Tööstuslikult toodetavate magnetofonide puuduseks on veel see, et nende juhtimissüsteem on liiga keeruline (10—12 nuppu, kangikesi, jms.) ning nad ei pane vastu keeleõppimise vintsutustele (alalõpmata ümberlülitamised, tagsikerimised jne.). Samuti pole müügil olevad magnetofonid mõeldud pikaajaliseks voolu all hoidmiseks, nagu see on sageli vajalik õppetöötõingimustes. Lisaks kõigele on standardmagnetofonid hinnalt kallid eeskätt nende luskuslike kaunistuste tõttu.

Keeleõpetamiseks kohandatud magnetofonide puudumisest on erialastel nõupidamistel ja ajakirjanduses korduvalt räägitud. Käesoleva aasta oktoobris ilmus viimaks ajakirjas «Вестник Высшей Школы» teade, et NSV Liidu Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeerium on kinnitanud õppemagnetofoni tüüpprojekti ja teinud korralduse esimeste katseeksplaride valmistamiseks. Vahepeal on aga meie ülikoolis

Teretulnud tehniline lisa

juba välja lastud esimene partii õppemagnetofone. TRÜ eksperimentaaltöökojas valmisid insener V. Kiisi juhendamisel magnetofonid, mis on määratud just keelte õpetamiseks ja milles on valitud eespool loendatud konstruktsioonilisi ja teisigi puudusi. Esimesed töökogemused nägusate uute aparatuuridega on rõõmustavad ja paljutootavad. Käesoleva õppeaasta jooksul valmistatakse kokku 30 niisugust õppemagnetofoni. Üliõpilased saavad seega järjest paremad võimalused iseseisvaks tööks keelte alal. Ühtlasi osutub võimalikuks hakata süstemaatiliselt kasutama võõrkeelte kateedrite rikkaliku fonoteegi materjale. Alates eelolevast semestrist rakendatakse uus aparatuur tööle tiheda graafiku järgi. Iga võõrkeelt põhjainena õpiv üliõpilane peab vähemalt 2—4 tundi nädalas iseseisvalt töötama magnetofoniga ja selle töö kohta peetakse ranget arvestust.

Hakatakse korraldama ka mitmesuguseid kontrolltöid magnetofoni abil. Sedamööda, kui võrd täieneb varustatus, suunatakse iseseisvale tööle keeltelelaboraatoriumi ka teiste teaduskondade üliõpilasi. Entusiastid-vabatahtlikud leiavad võimalusi harjutamiseks aga juba praegugi.

Võõrkeele õppejõududele on uus aparatuur tervitatavaks abivahendiks. Ühtlasi kohustab see õppejõude ja eriti vastavaid ainekomisjone töötama senisest tõhusamini ajakohase metoodika arendamisel ning rakendamisel. Nüüd võidakse hakata ulatuslikult tegelema iseseisvaks tööks määratud harjutuste koostamisega, samuti programmeeritud õpetamise, sünkroonilise tõlke ja muude huvitavate ning vajalike tööliikidega. Uus tehnika viib kindlasti keelte õpetamise tunduvalt paranemisele meie ülikoolis.

O. MUTT

Sünkroonilisest tõlkest

Viimasel ajal on suurenenud vajadus tõlkekirjanduse järele, samuti on kasvanud huvi tõlketöö vastu võõrkeelte osakonna üliõpilaste hulgas. Tänu tõlkeküsimuste eriteadlaste olemasolule Tartus (fil.-kand. U. Lehtsalu, õp. O. Ojamaa jt.) oli võimalik spetsialiseeruda tõlke alal individuaalsete õppeplaanide järgi inglise filoloogias haru üliõpilastel E. Hansenil ja O. Luhaveerul, kes pärast peatset ülikooli lõpetamist asuvad tööle tõlkidena kirjastuse juures. Loodetavasti saab meie tõlkidepere uut täiendust sel viisil edaspidigi.

Töö ajandina turismibaasis eeldab kiiret ja ladusat suulist tõlke oskust. Kiire reageerimisvõime tuleb kasuks ka keeleõpetajatele ja filoloogidele.

Keeleoskuse aktiveerimise üheks paremaks meetodiks loetakse sünkroonilist tõlkimist. Sellele töövormile pühendatakse palju tähelepanu näiteks Moskva Esimeses Maurice Thorez'i nimelises Võõrkeelte Instituudis, kus selleks on rajatud vastavad tööruumid.

18. novembril kell 18 kogunesid ÜTÜ võõrkeelte ringi liikmed U. Martinson, S. Gordeieva, A. Lepasaare, M. Tammarm, K. Ligi, R. Rannaste, K. Ernesaks, M. Tanfer ja K. Telk keeltelelaboraatoriumi harjutama sünkroonilist tõlget. Peatelefonidest kuulduid teksti tõlgiti vastavalt kas inglise keelest eesti keelde või vastupidi. Selgus, et kergem on tõlkida emakeelest võõrkeelde, sest kuulamine nõuab suuremat tähelepanu ja

pingutamist kui rääkimine, siis kui mõlemad tegevused peavad toimuma samaaegselt.

Edasise suhtes lepitati kokku, et kohtutakse regulaarselt igal neljapäeval keeltelelaboraatoriumi ruumes, kus ühiselt valmistatakse ette uusi sobivaid harjutusi sünkrooniliseks tõlkeks, lüstitatakse neid, harjutatakse iseseisvalt ja helitehnika kasutamist. Saadud kogemusi tutvustatakse kaasüliõpilastele kevadel ÜTÜ konverentsil.

Sünkroonilise tõlke praktiseerimisvõimalused avarduvad sedamööda, kuidas meie eksperimentaaltöökojas valmivad uut tüüpi õppemagnetofonid «TRÜ-65» ja kui võrd saame juurde helilinti. Olemasoleva tehnika aktiveerimaks ja tõhusamaks kasutamiseks otsustati jaguneda kolmeks alagrupiks tekstide raskuse, seega kursuste kaupa.

O. HAAS

ROT'PRINDILT ILMUSID

K. Toim — Metoodiline juhend psühholoogia üldkursuse omandamiseks. Ajaloo-Keele-teaduskonna ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna II ja III kursuse mittetatsionaarsetele üliõpilastele. 35 lk. Hind 5 kop.

A. Lunge — Metoodiline juhend psühholoogia õppimiseks Kehakultuuriteaduskonna üliõpilastele. 40 lk. Hind 6 kop.

Kaldnurksete kolmnurkade lahendamise. Õpetajate teadusliku uurimistöö kursuse metoodiline materjal. 35 lk. Hind 8 kop.

Üldfüüsika ülesannete kogu. 248 lk. Hind 40 kop.

Metoodiline juhend poliitilise ökonoomia õppimiseks TRÜ kaugõppeosakonnas. 52 lk. Hind 7 kop.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9832. MB 08734

TÄHELEPANU!

Võõrkeelte ring kuulutab välja tõlkevõistluse. See toimub neljas keeles: inglise, saksa, prantsuse ja hispaania. Tõlkida tuleb kaks teksti, üks kõigile ühine, teine vabalt valitud.

Kohustuslikud tekstid on järgmised:

1. Inglise keeles — C. P. Snow, «Corridors of Power», New York 1964, lk. 239—242.

2. Saksa keeles — E. Strittmatter, «Der Wundertäter», Aufbau-Verlag Berlin 1957, lk. 274—276.

3. Prantsuse keeles — Paul Vaillant-Couturier, «L'Enfance», chap. «Sport an Lycée», Editions en langues étrangères, Moscou 1950, pp. 91, 92, 93. (Võib kasutada ka väljaannet P. Vaillant-Couturier, «Oeuvres choisies», Moscou 1959, pp. 96—99 kuni sõnadeni «l'odeur humide du bouchon»).

4. Hispaania keeles — Jesus Izcaray, «30 dias con los guerrilleros de Levante», cap «Vispera, en el monte guerrillero», Ediciones en lenguas extranjeras, Moscú 1951, pp. 11—13. (Võib kasutada ka väljaannet «Хрестоматия по испанской литературе», XX век, Москва 1949, lk. 245—247.).

Vabalt valitud teksti pikkus peab vastama enam-vähem kohustusliku teksti pikkusele. Tekst sisaldagu nii otsest kui ka kaudset kõnet. Ta ei tohi olla adapteeritud ega tõlgitud mõnest teisest keelest. Vabalt valitud teksti tõlkele palutakse juurde lisada tingimata ka originaalteksti. Inglisekeelset kohustuslikku teksti pole võimalik saada raamatukogudest, selles osas palume pöörduda vastava kateedri poole.

Tööd tuleb esitada võõrkeelte kateedrisse hiljemalt 1. aprilliks 1966. a.

ÜTÜ võõrkeelte ringi juhatus

RAHVUSRAAMATUKOGU

Uue algava tööaasta puhul soovivad meile kõike head

Ungari Väliskaubanduse Aparaadiehituse ettevõtte «Metrimpeks»,
Poola Teaduste Akadeemia Geograafia Instituut, O. V. Kuusineni
nim. Petrozavodski Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik Ülikool,
Baškiri Riiklik Ülikool, Akadeemik I. P. Pavlovi nim. Leningradi
Meditsiiniline Instituut, Leningradi Riiklik Ülikool, Vilniuse Riik-
lik Ülikool, Daugavpils Pedagoogiline Instituut, Eesti NSV TA
Fr. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseum, ENSV Riiklik Akadee-
miline Meeskoor, Tallinna Riiklik Konservatoorium, Eesti Põllu-
majanduse Akadeemia.

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 36(646) Neljapäeval, 30. detsembril 1965 XVIII aastakäik

E. KAVASTE ja R. NIGOLI foto

Vaatame uude aastasse

Kuigi vana aasta lõpul tabas ülikooli õnnetus, ei ole meil alust alahinnata mööduva aasta töö tulemusi ja uue aasta perspektiive. Me kõik näeme, millise energiaga on asutud taastama meie peahoone kahjustatud osa, kui laialdaselt abistavad meid vabariigi ja linna organisatsioonid, demonstreerides sotsialistliku kollektiivsuse põhimõtete rakendamist.

1965. a. lõpetas ülikooli 732 noort spetsialisti — see on rohkem kui kunagi varem. Õppejõudude ja aspirantide seast kaitseksid 13 oma kandidaaditööd, 6 inimest lõpetasid doktoritöö (nendest dotsendid K. Villako, M. Bronštein ja L. Stolvitš juba kaitseksid). Veelgi on laienenud ülikooli teaduslik tegevus. Aasta jooksul lõpetati umbes 1000 teaduslikku ja populaarteaduslikku tööd. On loodud veel üks teaduslik asutus — lihastetegevuse aluste teadusliku uurimise probleemlaboratoorium. Olemasolevad teaduslikud laboratooriumid said juurde 60 koosseisulist kohta.

Majandusliku baasi laiendamise osas on alustatud arvutuskeskuse hoone ja uue 800-kohalise ühiselamu ehitamist. 1966. a. suvel valmib ühiselamu esimene osa (400 kohaga), teise osa kavatsen lõpetada enne tähtaega — juba 1966. aasta lõpul. Peab valmima ka üks osa arvutuskeskuse hoonest.

Jälle kasvab üliõpilaste arv, eriti Füüsika-Matemaatikateaduskonnas.

Eelselval kevadel ja suvel toimub ülikoolis teadusliku töö liinis rohkesti üleliidulisi ja vabariikidevahelisi teaduslikke konverentse ja suvekooli. See peegeldab meie ülikooli üha kasvavat tähtsust ja autoriteeti üleliidulises ulatuses.

Toimuvad ettevalmistustööd uue füüsikahoone ja raamatukoguhoone ehitamiseks. On loota, et ehitustööd alustatakse varem, kui on viisaastakuplaanis ette nähtud. Nii et ülikooli kollektiiv võib päris optimistlikult vaadata uude aastasse.

Soovin kõikidele ülikooli õppejõududele, üliõpilastele ja töötajatele head uut aastat!

Prof. F. KLEMENT, TRÜ rektor

Oma kordumatu nägu

Seljataha on jäänud aasta 1965. Nagu igal varasemal, on ka möödunud aastal olnud oma kordumatu nägu, sisu, tulemused ja vee lahendamata probleemid pärandiks uuele aastale. Positiivset, seda mis rõõmustab ja igale nõukogude inimesele rahuldust pakub, on möödunud aastal olnud rohkem. Ent peamiseks, mis kõige selle hulgast eredalt esile kerkib, tuleb siiski pidada neid suuri ja teaduslikult põhjendatud abinõusid, mida Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee on möödunud aastal pärast oma 1964. a. oktoobripleenumit, rakendanud partei leninliku joone elluviimiseks ja mis garanteerivad kommunistliku ühiskonna seni-

sest hoogsama ehitamise meie maal. Tõsiselt rõõmustas veel üks asjaolu, mis eriti möödunud aasta viimaseil päevil ilmnis — see on kõigi meie kollektiivi liikmete, eriti aga meie üliõpilaste tööline tublidus, tahe ja suutelisus viimase toime tulla raskustega, valmisolek käed panna külge siis, kui seda nõuab olukord, teha rohkesti, kui sinult nõutakse, töötada südamega ülesandega. Pole kahtlust, et niisuguste inimestega on lahendatavad igasugused ülesanded, mida kommunismi ehitamise praktika meie ette seab. Head uut aastat, seltsimehed!

EKP TRÜ Komitee

TRÜ Naiskoor käis

Koori kõige vastutusrikkam kontsert toimus Jerevani Riikliku Ülikooli aulas. Dirigeerib Vaike Uibopuu.

Meie suurim soov

Peatselt astume uude aastasse. Ja kui ei oleks olnud õnnetut 21. detsembrit, oleksime jülnud tunnistada, et Tartu Riikliku Ülikooli perele oli mööduv 1965. a. suurepäraseks aastaks.

Nüüd aga olemes veendunud, et tuhandetes aastavahetuse toostides on üheks suurimaks sooviks see, et meie alma mater, tema peahoone lõpetaks 1966. aastat niisama kaunina, niisama majesteetlikuna ja tervena, nagu teda on harjutud armastama.

Üliõpilasele on uue aasta alustamine ka tõsiseks vana aasta lõpetamiseks. Eelolev sessioon on nõudlikum kõigist eelmistest ja julgeme uskuda, et ka edukaim eelnevaist.

Head «põrumist»! Õnnerikast uut aastat kogu ülikooli kollektiivile!

ELKNÜ TRÜ Komitee

1966. a. künnisel

Tartu ülikooli raamatukogu võib 1966. a. künnisel tagasi vaadata 163 aasta pikkusele tööle. Ta sündis koos ülikooliga ja tema põhipüüdnuseks on alati olnud ülikooli ja teaduse arengu teenistuses seismine. Nõukogude ülikooli raamatukoguna olemes töötanud 25 aastat ja neisse aastasse langevad kahtlematult ka raamatukogu kõige suuremad saavutused. Teadus on saanud rahva omaks — ilmekat keelt kõnelevad sellest ülikooli raamatukogu kasutajate arvu tõus ja raamatute arvu kasv fondides.

Möödunud seitseaastakul kasvasid Tartu Ülikooli Teadusliku Raamatukogu fondid umbes 400 000 trükiüksuse võrra, käesoleval ajal on meil üle 2 miljoni 630 tuhande raamatu 2 244 570 vastu 1958. aastal; raamatukogu kasutajaid oli 1965. a. ligi 1,5 tuhande isiku võrra rohkem kui seitseaastaku alguses. Raamatukogu annab nüüd süstemaatilist välja Tartu Riikliku Ülikooli bibliograafiat, informeerib lugejaid vastavate büllötäänidega raamatukogusse saabunud ilukirjandusest, autoreferaatidest. Kuigi raamatukogu enda kollektiiv pole viimastel aastatel nimetamisväärselt kasvanud, olemes jõudnud siiski selleni, et võime õigusega kanda teadusliku raamatukogu nimetust. On intensiivistunud raamatukogus tehtav teaduslik töö. 1965. aastal peeti raamatukogus esimene teaduslik konverents, meie töötajad on edukalt esinenud ettekannetega ka väljaspool, koostamisel on esimese teaduslike tööde kogumiku käsikirja. Suurt muret ja tööd on tekitanud meile vajadus suruda ennast vana, kuigi armsa hoone seinte vahele Toomel. See pole sugugi kerge, kui arvestada, et keskmiselt on ühel aastal juurdeostetud raamatute paigutamiseks vaja 0,6 kilomeetrit vaba riiulipinda. Raamatukoguhoone alumisel korrusel tehtud ümberehitusega saadi ühest korrusest kaks ning nõuetekohane hoidla osale fondist. Paranesid ka käsikirjade ja haruldaste raamatute hoiutingimused.

Algavasse 1966. aastasse ning ühtlasi uude viisaastakusse astume väga lootusriikastena. Juba algaval aastal alustame ettevalmistusi uue, kaasaegse, moodsa, kõigile ajanõudele vastava raamatukoguhoone projekteerimiseks. Ehitustööd loodame alustada 1968. aastal Taara puistee ääres asuval ehitusplatsil. Tahame loota, et 1970. aasta talvisel sessioonil on seal üliõpilaste käsutuses mugavad avarad lugemissaalid. Raamatukogu sisulise töö edasise parandamise eesmärgil koostasime ja lõpetasime hiljuti perspektiivplaani aastaks 1966—1970. Tahame parandada oma fondide komplekteerimist TRÜ profiilile vastava kirjandusega, laiendada järelkomplekteerimist ja mikrofilmimist, kindlustada kirjanduse kiire läbitöötamise ja täieliku peegeldamise kataloogides, süstemaatiliselt korraldada fonde, kontrollida nende säilivust. Meil on kavas tõhustada tööd käsikirjade ja haruldaste raamatutega, kunstiväärtustega. Parandada tuleb informatsioonitööd, me peame suutma enam abistada kateedreid ja probleemlaboratooriume vajaliku kirjanduse leidmisel. Lähemas tulevikus korraldatakse raamatukogus fotokopeerimise võimalus, saame paljundusaparatuuri.

Tööd seisab meil ees palju, aga töömeeleolu on hea, sest igal sammul tunnetame, et raamatukogu töö on vajalik ülikoolile, teadusele ja kogu meie rahvale.

Head uut tööaastat!

L. PEEP,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu direktor

Sassuuni Davidi maal

Lauljaid tervitab Armeenia Riikliku Filharmoonia koorikapelli kunstiline juht Oganess Tšekidžjan (pildil vasakult teine). Ta on ka Jerevani Riikliku Ülikooli Filoloogiateaduskonna segakoori dirigent.

On huvitav teada, et...

... meie ülikoolis õpib neli V. I. Lenini nimelise stipendiumi saajat. Need on Ago Pabut eesti filoloogia V kursusel, Ene Lausvee raviosakonna V kursusel, Malle Ratas bioloogiasakonna V kursusel, Liina-Mai Toding matemaatikasakonna IV kursusel.

... N. N. Burdenko nimeliste stipendiumi saab raviosakonna V kursuse üliõpilane Helbe Kilk.

... Joh. Varese nimelise stipendiumi omanik on füüsikasakonna V kursuse üliõpilane Sirje Keres.

... mullu anti ametiühingukomitee poolt toetust 248 inimesele üldsummas 4800 rubla,

... profülaktooriumi kasutas 300 üliõpilast,

... jagati välja 380 tervistavate spordilaagrite tuusikut,

Ametiühingute Vabariikliku Komitee poolt eraldati ülikooli perele 213 tuusikut.

... möödunud seitsme aasta jooksul on Tartu Riiklik Ülikool andnud meie vabariigile 4882 kõrgema haridusega inimest. Teaduskondade järgi on tulemused sellised:

	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965
Ajaloo-Keelet.	173	160	159	215	187	201	204
Arstid.	191	180	167	203	209	203	209
Füüsika-Matemaatikat.	174	161	151	85	84	77	95
Majandust.	49	49	111	97	83	88	66
Kehakultuurit.	30	35	33	34	33	39	33
Õigust.	63	54	82	51	44	59	47
Bioloogia-Geograafiat.	—	—	—	39	40	57	58
Kokku:	680	639	703	724	680	724	732

Sessioon...

Meie alma materilt oodatakse eelkõige hea tasemega spetsialistide kaadrit. Kõigile teaduslikele, ühiskondlikele ja isetegevuslikele huvidele vaatamata on ja jääb meie põhiülesandeks õppimine.

Saabus eksamisessioon on aeg, mil arvatakse kokku õppimise tulemuste plussid ja miinused — sellest annab tunnistust lugemissaalide täitumine raamatuliste tarkuste vastu huvi tundvate üliõpilastega.

Tänavune eksamisessioon kujuneb eelnevaist mõneti raskemaks, eriti noorematel kursustel, sest vastavalt NSV Liidu Kesk- ja Kõrgema Hariduse Ministeeriumist saabunud uutele õppeplaanidele on sessioonide aeg mõnevõrra lühenenud. Vaatamata üliõpilaste suurele töövilimele nõuab eelolev eksamisessioon kõigilt üliõpilastelt, eelkõige aga kõigi osakondade ja kursuste komsomolibüroodelt, senisest suuremat vastutust ja organiseeritust.

ELKNÜ TRÜ Komiteelt järeleemõtleamiseks ja realiseerimiseks:

● Üliõpilaste-poolse eksamisessiooni korraldamise eest vastutavad osakondade, raviosakonna kursuste ja Arstiteaduskonna komsomolibürood. Oma ülesannete kõrgusel seismiseks ja sessiooni häireteta kulgemiseks on vajalik, et vastavate algorganisatsioonide sekretärid lepiksid oma dekanatides kokku kõigis küsimustes, mis on seotud sessiooniga.

(Järg lk. 4)

Arstiteaduskonna komsomolibüroo teatab

Arstiteaduskonna komsomolibüroo korraldab ELKNÜ TRÜ Komitee soovitusel valvekorrade talvisel eksamisessioonil.

● Dekanaadiga on kokku lepitud, et enne teaduskonna komsomolibüroo soovitusel prodekaan oma otsust eksami teistkordse sooritamise kohta sessiooni välitel ei tee.

● Võlglane ilmub teaduskonna komsomolibüroo liikme juurde koos grupiorganisaatoriga, kes annab iseloomustuse ja vastutab selle õigsuse eest. Büroo esindaja tutvub põhjustega, miks eksam leitakse olevat vajalik veel sessiooni ajal ümber teha ja teeb oma otsuse.

● Otsuse tegemisel võetakse arvesse nii üliõpilase varasemat õppeedukust kui ka ühiskondlikku tegevust ja osavõttu ÜTÜ tööst.

● Lõpliku sõna ütleb dekaanat.

● Selline kord on kehtestatud nende üliõpilaste pärast, kes ei suhtu oma õppeülesannetesse vajaliku tõsidusega.

● Arstiteaduskonna komsomolibüroo valved on 3. jaanuarist 25. jaanuarini peahoone tuba nr. 8 iga päev (välja arvatud laup. ja pühap.) kella 14—16.

Arstiteaduskonna komsomolibüroo

30. detsembril tähistab eesti töörahvas oma võitleva poja, mehise revolutsionääri, tubli teadlase ja andeka luuletaja Hans Pöggelmanni 90. sünnipäeva. Meie ajalehe piiratud ruum ei luba avaldada tema tööd ja tegevust ammendavalt valgustavaid ülevaateartikleid. Trükkime ära mõned luuletused, mis aitavad saada mõningat ettekujutust selle õilsa ja siira võitleja vaadetest revolutsioonile, luulele, poeedile ja tema ülesannetele.

Laul revolutsioonile

Katkend.
Mühise maruna edasi,
taeva ja põrgu suudluse
sünnilaps —
Revolutsioon!
Sulle jalgade ette kannan
viimase veeringu võitluses
puretud elust:
oled sa andnud,
oled sa võtnud, —
kiidetud olgu su
— võitluses kõrgete aadete
pärast —
verega pühitsetud nimil!
Luugas, 13. mail 1919

Poeet — revolutsionäär

Puid pillun küdevasse ahju

Puid pillun küdevasse ahju —
tükki tüki järel sinna läheb;
nad kaovad kiirelt leegisüles,
on vähe, mis neist üle jääb —

tuhk, söed... Kurvalt vaatan
sinna,
kus halud tuli hävitas,
ja kus neist nagu mälestuseks
on jäänused veel hõõgumas...

Mul on kui näeksin surnuaia
ma sütekuhjust kerkima;
seal küngas seisab künka kõrval,
rist ligistikku ristiga.

Nad vaikselt neid veel
mälestavad,
kes ammu ilmast kadunud,
kes elus võideldes ja lootes
on mullarüppe langenud.

On vähe, mis neist üle jäänud —
rist, kalmuküngas kiviga...
Ma vaatan mõttes sütekuhja,
mis kattub tuhakorraga...

Mul korraks nagu kahju
puudest,
mis tuli söönud sootumaks;
kuid siis ma märkan: tuba
sellest
on saanud märksa
soojemaks.

1900

Ei soovi ma kannelt...

Ei soovi ma kannelt Väinö käest —
sel keeled on õrnad ja hellad;
ma ahmaksin välgud kõik Uku väest
ja Pikkerilt pöravad rattad.

Ei helise õrnalt hääli tormikuul,
kus huilgamas vinguvad viisid,
kus karedalt kohamas maruhuul,
maad katavad mustavad varjud...

Kus vilkuvad tuledki, üksikult nii,
ei valgusta konarlist rada,
ei väsinud jalgu nad edasi vii,
sest raskeks, nii raskeks läheb süda.

Teel kuulen ma nuttu ja kaebamist,
ja valu ning köidikuid tunnen,
ja sõrmedes kramplikku tuksumist,
ja silmades kibedat niiskust.

Mul tõusevad rinnust siis ägedad hood,
seal mässul on tundmuste meri,
see kihutab ülesse vägevad vood,
ja kuumaks, nii kuumaks lööb veri...

Ei soovi siis kannelt ma Väinö käest,
mil keeled on õrnad ja hellad,
vaid välgud ma ahmaksin Uku väest
ja Pikkerilt pöravad rattad...

1904

Minu usutunnistus

A. Schlosseri järgi.

Mina usun:
et mitte loodus pole ilmas pannud
üht valitsema ja teist orjama;
ei kellelegi tema õigust andnud
teist ahelate alla suruda;
et alasti kõik ilmale me tulnud,
kuid mitte nälgima sign määratud —
maa kõigile on lahkelt sigiv olnud,
ei omanikke tema valinud;
et tuleb päev, kus priiuspäike koidab,
töörahvas ärkab uue elule,
kus orjaahelad ta endast heidab
ja sammub võidul vabadusele.

Ma olen võitleva rahva poeg

Tõlge.

Kus kurbusekodu ja muredemaa,
seal viletsas hurtsikus sündisin ma,
seal kaugele kõrkus mu südamest jäi,
sest rahvast ma iial ei lahkuda täi.

Ja kuigi mure tuleb võõraks mulle —
ma olen võitlev rahva poeg
ja selleks jään...

All sügavas orus käis ikka mu tee,
ei mägede harjale ulatand see;
sest toredust põlgan ja lihtsaks ma jään,
ehk teisi kiüll säravais ehetes näen.

Ja kuhu elulaev mind iial kannab —
ma olen võitlev rahva poeg
ja selleks jään...

Kui kustuvad silmad ja algab mul öö,
mind kannate kalmu, kus otsas on töö,
paar pärjakest haljast mu hauale siis
ja ehteta kivi te seadke, kuis viis.

Ja kivi peale kirjutage sõnad:
Ta oli võitlev rahva poeg
ja selleks jäi...

1912

*Elu väärstus tunneb
inimene õieti alles siis,
kui tal on aade, millele
ta valmis on ohverdama
elu*

Leningrad
10.4.26.

E. Põrgelmann

... JA TEIE SOOV, PALUN?

Sassuuni Davidi maal

Vastab TRÜ parteikomitee sekretär E. SALUMAA
Mis jäi teile kõige rohkem meelde möödunud aastast?
Kõigi aegade kõige toredam laulupidu, millega tähistati Eesti NSV 25. aastapäeva.

Kuidas hindate 1965. a.?
Kahtlemata sisukamaid viimaste aastate reas. Kõige rohkem rõõmustasid need perspektiivid, mis avanesid NLKP Keskkomitee oktoobri-, novembri-, märtsi- ja septembripleenumi otsuste alusel kui ka esimesed praktilised tulemused kavandatu elluviimisel.

Mida Te soovite näärivanalt?
Et ta ei unustaks külastada neid mehi, kes uuel aastal ülikooli ehitustega tegelema hakkavad ja viiks neile kansa suurtõttitüie kõike seda, mis neil senini on kippunud vajaka jääma.

Vastab UTÜ nõukogu esimees UNO SIIMANN.

Mida sooviksite uue't aastalt?
Et UTÜ saaks spordiga võrdse tähelepanu osaliseks, s.t. mitte vähendada tähelepanu spordile, vaid UTÜ-le suurendada.

Et praegu «varjusurmas» olev

filosoofiaring saaks ülikooli parimaks ringiks.

Et UTÜ XXI konverentsi viimasel päeval veel nii paljudest lund maas oleks, et külalised Käärikul suusad alla saaksid.

Vastab peahoone valvur HELMI VELDI.

Mida teie vana-aasta õhtul soovite?

Ma pole ju luuletaja, mida ma oskan soovida. Ei muud midagi, kui et maja rutem tööle saaks, praegu on siin nii külm ja kurb istuda.

Vastab peahoone ajalehekioski müüja LEIDA LUTS.

Minu soov üliõpilastele oleks, et ikka igaüks rohkem kirjandust loeks — mind toetaks ja ennast arendaks.

Vastab Kääriku spordibaasi ÜLEM.

Teie suurim elamus 1965. a.?

Raske on kohe midagi teistest rohkem esile tõsta. Rõõmustav on see, et meil hakatakse uut spordihoonet ehitama.

Milline on Kääriku tulevik?

Aasta-aastalt tuleb uusi hooneid lisaks. Kavas on näiteks siseujula rajamine, tehakse ka uusi teid ja trasse.

Soovid näärivanale?

Küll tahaks, et Kääriku ühiselamutel oleksid kummist seinad, siis saaks senise 200 inimese asemel vastu võtta 400 või veelgi rohkem.

Vastab Kääriku spordibaasi PEAKOKK.

Mis on teile möödunud aastast meelde jäänud?

Aastas on palju päevi ja igaühes on midagi huvitavat. Minule meeldivad kõige enam Kääriku suved.

(Järg lk. 4)

TRÜ Naiskoor käis

Kohtumisel JRU rektori professor G. Batikjaniga (pildil keskel) saime põhjaliku ülevaate Jerevani ülikoolist, tema tulevikuplaneidest.

Meie sõbrad ja väsimatud saatjad JRU komsomolikomiteest koos meie naiskoori juhatuse liikmetega ülikooli hoone ees.

... JA TEIE SOOV, PALUN?

(Algas lk. 3)

Ja teie soovid?

Tahaksin nii väga vana-aasta õhtul töölt vaba olla. Ja siis veel sooviksin, et meie valmistatud toitudega kõik rahule jääksid.

Vastab spordimängude kateedri juhataja V. LENK.

Mida soovite näärivanalt?

Kuidas hindate 1965. a.?

Sooviksin, et tuleval aastal ehitataks uus võimla. Et see oleks hästi suur.

Arvesse võttes maailma poliitikat, kosmose vallutamist, tööd ja isiklikku elu, ütlesin — hea.

Mida teie näärivanalt sooviksite?

TRÜ ametiühingukomitee esimees K. INDRE: «Konkreetsetest asjadest — kõikidele korterivajajatele kortereid. Inimestele rohkem võimalusi reisimiseks, ühesõnaga — vaheldust turismis.

Abstraktsetest asjadest seda, et meie ühiskondlik töö oleks korraldatud arukamalt, ratsionaalsemalt, et inimeste kohusetunne kasvaks niivõrd, et poleks vaja kontrolle ja lõpuks, et inimeste vahel poleks seda, mis rikub tuju. Rohkem sõbralikkust ja tähelepanelikkust.

Vastab TIHU TALVOJA, 2. kursuse vene filoloog.
Oled sa rahul 1965. aastaga?
Jah. Eriti selle aasta esimese

poolega. Olin nimelt terve esimese kursuse vältel Gorkis. Üldse oli TRÜ pere filoloogia üliõpilastest 25 NSV Liidu teistes kõrgemates õppeasutustes.

Mis kõige rohkem meelde jäi?

Käisime märtsi lõpul oma Gorki-grupiga Moskva üliõpilastel külas. Meie vestlusringis olid tookord ka need välismaa üliõpilased, kes õpivad MRÜ-s. Kaua püsis mees teinegi sünnimus: olin juunikuus Gorki koon-dise liikmena VNFSV ujumis-meistrivõistlustel Astrahanis.

Vastab Tiigi tn. 78/80 komandant LAINE KAASIK.

Kas olete rahul vana aastaga?

Olen küll. Tänu meie maja tüdrukutele. Iga päev on minu ümber 700 vaimukusest säravat üliõpilast. Kui palju võiks nendega toredaid üritusi ühiselt korraldada! Tüdrukutel on nuppu ja algatusvõimet. Meenutagem kasvõi karikatuurivõistlust.

Milline sündmus jäädvustus teisse 1965. aastast?

See, kui tüdrukud tulid sel õnnelul teisipäeva hommikul ja ütlesid: «Miks te ometi meid varem üles ei ajanud...!»

On ka palju rõõmsat, mida meenutan. Mäletan üht tüdrukut, kelle paigutasin A-klubist üles tuppa. Järgmisel päeval tuli tüdruk minu juurde ja tõi kaks väikest lilleõit.

On teil soove 1966. aastaks?

Jaa. Soovime oma majale üht korralikku remonti. Väiksemaks mureks on teise elektrikilbi saamine senisele lisaks.

Pretensioonid tüdrukutele — rohkem hoolt köökide pärast!

Optimistlik lootus — ehk saame A- ja B-klubi «ära kaotada» ja nende asemele ühe tõeise, toreda internaadiklubi luua. Siis saaksid tüdrukud sisukamalt puhata.

Aga isiklikud soovid?

Poeg õpib Tallinna Merekoolis laevajuhtide -eriala I kursusel. Tahaksin, et temal võimalikult hästi läheks.

Kuidas te näärivanasse suhtute?

Niisamasuguse ootusärevusega nagu 5-aastaselt. Tahaksin tänas-pu temalt suuski saada, sest

vanad lõhkusin ära. Ja säravat kuuske ootan ka...

L. Kaasik tegeleb Ed. Vilde nim. Rahvateatris. Kas seda teavadki kõik lehe lugejad? Oma tööst teatris räägib Laine Kaasik üsna meeleldi, nimetab tükke, kus mänginud, lausub A. Sanga ja M. Gorki olevat oma lemmikluuletajad, tsiteerib luuleridu, samas reedab oma salasoovi — mängida H. Ibseni «Kummitustes».

Ta räägib sellestki, et ta ei vahetaks Tiigi 78/80 ühegi teise ühiselamu vastu. Ja tüdrukud ütlevad, et komandant on parajalt leebe, parajalt range, just nii nagu peab.

Täna tahavad paljud 700-st tüdrukust öelda ainult üht oma komandandile: «Head uut aastat!»

Vastab Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaan H. PALAMETS.

Kuidas te iseloomustaksite mööduvat aastat?

1965. aasta oli töörohke, suurte sündmuste aasta. Alalisiks jäävad meelde meie vabariigi juubelpidustused ja eelkõige võimas üldrahvalik laulu-pidu. Ajaloo-Keeleteaduskond andis meie vabariigile üle kahe-saja kõrgema haridusega noore spetsialisti ja võttis vastu esimesele kursusele väärrika vahetuse. Tööd on tublisti tehtud, kuid kahjuks polnud tulemused alati soovikohased. Kui möödunudalt eksamisessiooni võib lugeda põhiliselt õnnestunuks, siis kevadine ikaldus nii mõnelgi kursusel, tuues endaga kaasa arvukaid väljalangemisi halva õppeedukuse tõttu. Et oli kõike — nii seda, mis rõõmustab, kui ka seda, mis teeb meele mõruks.

Millised on teie soovid saabu-vale aastale?

Kõigepealt, et mõlemad 1966. a. eksamisessioonid läheksid hästi. Ja seda eelkõige lõpukursuste filosoofia ajaloo osas, see on meil juba aastaid olnud valulapsee. Samuti tahaks teaduskonnale avaramaid tingimusi õppetöös ja õppejõududele rohkem aega teaduslikuks tööks. Ja kangesti tahaks, et meie kollektiiv säilitaks sellise tööentusiasm, mis ilmnas mööduva aasta viimastel nädalatel.

Et süveneb sõprus EPA ja TRÜ vahel.

Et eksamite sooritamise aeg ja koht pole rangelt kindlaks määratud ning eksamite sooritamise õhkkond on üldiselt muutunud...

Session...

(Algas lk. 2.)

● Omalt poolt soovitame ja nõuame, et iga komsomolibüroo oleks pidevalt informeeritud oma osakonna ja kursuse eksamite tulemustest.

Komsomoligrupid peavad oma õigusi ja kohustusi oskuslikult ja printsipiaalselt kasutama pidevas koostöös dekanaatidega. Tuginedes Arstiteaduskonna komsomolibüroo mõneastasele vastavale kogemusele võib pidada heaks töövormiks sessioonide valvete organiseerimist. Et vastava probleemi lähem käsitus oli 1964. a. aprillikuu ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool», siis siin mõni sõna vaid üldprintsiipidest.

Mõnel üliõpilasel kipub eksamil tulema mitterahuldav hinne. Vastavalt eksamite sooritamise põhimäärusele on eksami uuesti sooritamine sessiooni vältel lubatud vaid erandjuhtumil. Sellise «juhtumi» väljaselgitamisel on oma sõna öelda ka komsomoliorganisatsioonil, kes kaas-üliõpilasi paremini tunneb. Palve dekanatidele, et ilma komsomolibüroo liikme resolutsioonita (mitte ainult sõna «nõus») ei lubataks sessiooni jooksul eksamit sooritada.

Komsomolibüroo olgu informeeritud sessiooni käigust, kõigi üliõpilasi puudutavate küsimuste otsustamisest võtku komsomolibüroo esindaja osa. Paljudes osakondades ongi töö sellisel printsiibil korraldatud — on vaja, et ka teised sellest eeskuju võtaksid.

On vajalik, et kursus (ravisosakonnas grupp) lepiks enne

sessiooni kokku, millal vahetult viimaste eksamite järele kokku tulla, et läbi arutada sessiooni tulemused stipendiumi pingeridade koostamiseks. Seejuures tuleb arvesse võtta sessioonil saadud hindeid, vajadusel ka varasemat õppeedukust, majanduslikku olukorda, üliõpilase õppetöö kogu sisest ja välist tegevust.

Selline põhjalik arutlus ühelt poolt arendab inimeste mõtlemis- ja analüüsivõimet üksteise suhtes, teiselt poolt tekib võimalus, et stipendiumikomisjon jaotab stipendiumi vastavalt kursuse pingereale, tehes selles vaid erandjuhul muudatusi; see kergendaks ka stipendiumikomisjoni tööd.

Kindlasti peab aga kogu kursuse poolt esitatud materjal olema põhjendatud ja läbi mõeldud, selle eest vastutab kursuse sekretär või grupiorganisator.

Veel üks kurva praktikaga probleem — sessiooni eel ja ajal on kiired levima desorienteerivad jutud sessiooni lühendamist jt. nimelistest ja nime-tutest «vägitegudest». Kõigi taoliste juttude kontrollimine vastavates instantsides jääb üles-andeks vastavate kursuste ja osakondade komsomolibüroodele, kes vastutavad objektiivse informatsiooni eest oma osakondades ja kursustel.

On vaja, et kõigi osakondade ja Arstiteaduskonna komsomolibürood saavutaksid veel parema koostöö dekanatidega põhiküsimustes, võtaksid endale üles-andeks täie vastutuse ja printsipiaalsusega kaasa aidata sessiooni paremale kulgemisele, see võimaldaks meil tulevikus parandada nii õppeedukust kui ka distsipliini.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Kõik asjad on ordnungisse aetud

(Näärijutu asemel)

«Aasta sammud olid pikad, rõõmudest ja laulust rikkad...»

Eks nad olnud ikka pikad küll, need sammud. Ja ega aasta astu pulma poole või surma poole, nagu vanad inimesed öelda tavatsevad, tema spurdib üle kevadiste porilompide (mis autojuhtidele meeldivad ja oma jalgade peal kõndijale teps mitte ei meeldi), läbi suvise pükese (mida Eesti Raadio vahel lubab, et rahvas teaks ilusasti vihma-varjud kaasa võtta) ja piki sügise kuldteid (mil tudengid ja muud õppurid laulavad: «Suve nukker lõpp on käes...») talve poole. Jumal löi rahvale 1. jaanuari, et see teaks vanad kalendrid uute vastu vahetada. Ja selsinasel päeval ütleb aasta, et liidetagu temale veel üks pisikene number juurde.

Kui ühel õhtul, sessipalavik naha vahel, intri poole astusin, sikutasid mehed ja masinad raekoja ette suurt ja rohelist nääripuud üles. Rahvale on komme «vanale» head tuju valmistada juurde harjunud.

Tartu vastne kaubamaja kuulutab juba paar nädalat kirjude reklaamplakatitega, et rahvas saab nüüd kaup kirevate paberite sees osta — konjakipudel ja suupill, sigarikarp ja voodilina ilusti ühes kesta. Ühe sõnaga — kõik asjad on ordnungisse aetud.

Veel üks komme on rahvale külge kasvanud — kui aasta oma numbrile ainult selle kõige kehrema koolipoisi numbri juurde liidab, siis maised inimesed kipuvad kõiki neid numb-

reid kokku liitma, mis nad lausahtlitest ja kaustadest välja oskavad otsida. Ise ütlevad seejuures — nad teevad kokkuvõtteid. Kolhoosis liidetakse kartulitsentnereid ja seapõrsaid, linnas masinaid ja riidekangaid.

Tudengiseisus on natike kehremas olukorras, sest tema numbrid pannakse ikka alles jaanuaris kokku. Vanu asju ka ei taha meelde tuletada, sest siis «silm peast välja». Ja nii viskabki kombeline tudeng kõik arvud koos konspektidega metsa, istub maha ja hakkab oma elulõnga ilusasti tagasi kerima või nagu seitungis öeldakse — toob päevaralgele puudusi ja märgib ära saavutusi.

Et neid mõlemaid palju oleks, selle eest on kõik hoole ja armastusega vaeva näinud. Nii ei saa lallelegi ühekülgust ette heita. Kui üks viiks tudeng vahel ärrituskella voodi alla viskab ja järgmisel päeval õndsalt tududes lõunasööki ootab, siis on see ainult asja huvides. Üldse on tudeng üks täiesti progressiivne nähtus — kõik õllepoodide plaanid saavad ära täidetud ja tubakaärid tühjaks ostetud. Ainult et kaks kurba probleemikest jäävad ikka ja jälle kaela rippuma — intrid ja vaba-ütlamine. Selle kurva fakti maalib iga korralik tudeng oma voodi kohale, et see ilusti silma ees ja pea sees seisaks ja rahulolul mitte külla ei laseks tulla.

Niimoodi siis. Kui kõik asjad ilusti ritta on seatud, võib selle metsa poole visatud konspekti jälle ilusasti tagasi tuua, sest sessioon tuleb!

Nii et head vanade asiade lõpetamist ja uute alustamist!

I.-A. TOOM

TEADMISEKS!

Kääriku nuhkelagrite tuusikute taotlemiseks esitada avaldused ülikooli spordiklubisse 10. jaanuarini 1966. a.

TRÜ ametiühingukomitee

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет») г. Tartu Эстонской ССР Орган Тартуского государственного университета Hans Heldemann nim. trükkikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 9909. MB 0874